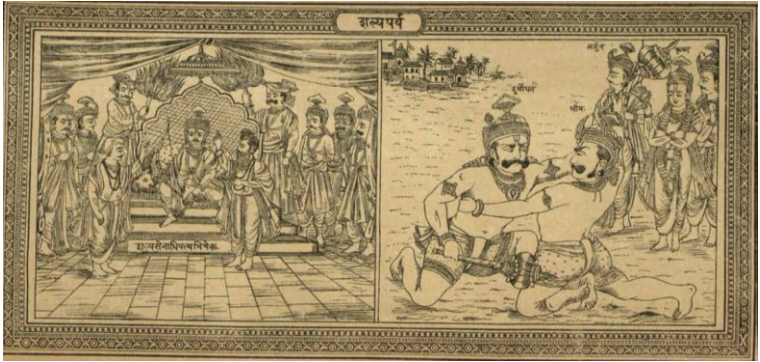

|| ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ || ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ವೇದವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತ

ಶಲ್ಯ ಪರ್ವ

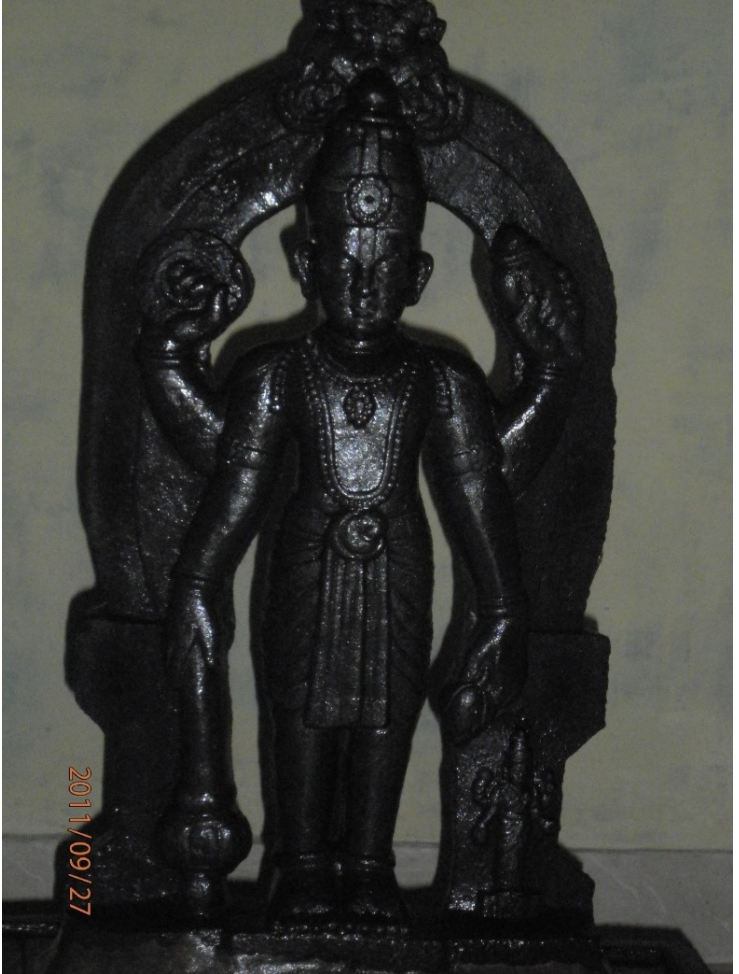

ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಉಪ ಪರ್ವಗಳು

ಶಲ್ಯವಧ ಪರ್ವ	4
ಹೃದಪ್ರವೇಶ ಪರ್ವ	245
ಸಾರಸ್ವತ ಪರ್ವ	432
ಗದಾಯುದ್ಧ ಪರ್ವ	777

ಬನದಕೊಪ್ಪದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದೇವರು

ಶಲ್ಯವಧ ಪರ್ವ

೧

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶೋಕ

09001001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09001001a ಏವಂ ನಿಪಾತಿತೇ ಕರ್ಣೇ ಸಮರೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

09001001c ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟಾಃ ಕುರವಃ ಕಿಮಕುರ್ವತ ವೈ ದ್ವಿಜ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜ ! ಹೀಗೆ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲು ಅಳಿದುಳಿದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಕುರುಗಳು ಏನು ಮಾಡಿದರು?

09001002a ಉದೀರ್ಯಮಾಣಂ ಚ ಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ|

09001002c ಪಾಂಡವೈಃ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಚ ಕಿಂ ಪ್ರಾಪದ್ಯತ ಕೌರವಃ||

ಪಾಂಡವರ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜ ಕೌರವ ಸುಯೋಧನನು ಸಮಯೋಚಿತ ಕಾರ್ಯಕೈಗೊಂಡನೇ?

09001003a ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತದಾಚಕ್ಷ್ವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

09001003c ನ ಹಿ ತೃಪ್ಯಾಮಿ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಶೃಣ್ವಾನಶ್ಚ ರಿತಂ ಮಹತ್||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳು.
ಪೂರ್ವಜರ ಈ ಮಹಾನ್ ಚರಿತೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ !”

09001004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09001004a ತತಃ ಕರ್ಣೇ ಹತೇ ರಾಜನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸುಯೋಧನಃ |

09001004c ಭೃಶಂ ಶೋಕಾರ್ಣವೇ ಮಗ್ನೋ ನಿರಾಶಃ ಸರ್ವತೋಽಭವತ್ ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ ! ಕರ್ಣನು ಹತನಾಗಲು
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಯೋಧನನು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಹೋದನು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ನಿರಾಶೆಯೇ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09001005a ಹಾ ಕರ್ಣ ಹಾ ಕರ್ಣ ಇತಿ ಶೋಚಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ |

09001005c ಕೃಚ್ಚಾತ್ಸ್ವ ಶಿಬಿರಂ ಪ್ರಾಯಾದ್ಧತಶೇಷೈರ್ನೃಪೈಃ ಸಹ ||

“ಹಾ ಕರ್ಣ ! ಹಾ ಕರ್ಣ !” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ
ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವನು ಅಳಿದುಳಿದ ನೃಪರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಶಿಬಿರಕ್ಕೆ
ತೆರಳಿದನು.

09001006a ಸ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ಹೇತುಭಿಃ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಶ್ಚಿತ್ಯೈಃ |

09001006c ರಾಜಭಿರ್ನಾಲಭಚ್ಚರ್ಮ ಸೂತಪುತ್ರವಧಂ ಸ್ಮರನ್ ||

ಶಾಸ್ತ್ರನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರಾಜರು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಸೂತಪುತ್ರನ ವಧೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಾಜನಿಗೆ
ಶಾಂತಿಯೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು.

09001007a ಸ ದೈವಂ ಬಲವನ್ಮತ್ವಾ ಭವಿತವ್ಯಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

09001007c ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುನರ್ಯುದ್ಧಾಯ ನಿಯಮಯೌ||

ಆಗಬೇಕಾದುದನ್ನು ಆಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ದೈವವೇ
ಬಲಶಾಲಿಯಾದುದೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ರಾಜನು ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

09001008a ಶಲ್ಯಂ ಸೇನಾಪತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಧಿವದ್ರಾಜಪುಂಗವಃ|

09001008c ರಣಾಯ ನಿಯಮಯೌ ರಾಜಾ ಹತಶೇಷೈರ್ನೃಪೈಃ ಸಹ||

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ರಾಜಾ
ರಾಜಪುಂಗವನು ಅಳಿದುಳಿದ ನೃಪರೊಂದಿಗೆ ರಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09001009a ತತಃ ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಕುರುಪಾಂಡವಸೇನಯೋಃ|

09001009c ಬಭೂವ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಾಸುರರಣೋಪಮಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆಗ ಕುರು-ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಗಳ ನಡುವೆ ದೇವಾಸುರರ
ರಣದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09001010a ತತಃ ಶಲ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಕೃತ್ವಾ ಕದನಮಾಹವೇ|

09001010c ಪಾಂಡುಸ್ಮೈನ್ಯಸ್ಯ¹ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ಪಾತಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆ ದಿನ ಶಲ್ಯನು ಪಾಂಡುಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕದನವಾಡಿ

---

¹ ಸಸ್ಮೈನ್ಯೋಽಥ ಸ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಹತನಾದನು.

09001011a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಹತಬಂಧೂ ರಣಾಜಿರಾತ್|

09001011c ಅಪಸೃತ್ಯ ಹೃದಂ ಘೋರಂ ವಿವೇಶ ರಿಪುಜಾದ್ಭಯಾತ್||

ಆಗ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ರಿಪುಗಳ
ಭಯದಿಂದ ರಣದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಘೋರ ಸರೋವರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09001012a ಅಥಾಪರಾಹ್ಣೇ ತಸ್ಯಾಹ್ನಃ ಪರಿವಾಯ್ ಮಹಾರಥೈಃ|

09001012c ಹೃದಾದಾಹೂಯ ಯೋಗೇನ ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾತಿತಃ||

ಆ ದಿನದ ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಭೀಮಸೇನನು ಸರೋವರದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಕರೆದು
ಯೋಗವಶಾತ್ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

09001013a ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ಮಹೇಷ್ಟಾಸೇ ಹತಶಿಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಯೋ ರಥಾಃ|

09001013c ಸಂರಭಾನ್ನಿಶಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಜಘ್ನುಃ ಪಾಂಚಾಲಸೈನಿಕಾನ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ಮಹೇಷ್ಟಾಸನು ಹತನಾಗಲು ಅಳಿದುಳಿದ ಮೂರು
ಮಹಾರಥರು ಕೋಪದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಸೈನಿಕರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09001014a ತತಃ ಪೂರ್ವಾಹ್ನಸಮಯೇ ಶಿಬಿರಾದೇತ್ಯ ಸಂಜಯಃ|

09001014c ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ದೀನೋ ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಃ||

ಮರು ದಿನ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತ ದೀನ ಸಂಜಯನು ಶಿಬಿರದಿಂದ ಹೊರಟು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09001015a ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚ ಪುರಂ ತೂರ್ಣಂ ಭುಜಾವುಚ್ಚಿತ್ಯ ದುಃಖಿತಃ|

09001015c ವೇಪಮಾನಸ್ತತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರವಿವೇಶ ನಿವೇಶನಂ||

ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಭುಜಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ಅವನು ಬೇಗನೇ ರಾಜನಿವೇಶನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09001016a ರುರೋದ ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಹಾ ರಾಜನ್ನಿತಿ ದುಃಖಿತಃ|

09001016c ಅಹೋ ಬತ ವಿವಿಗ್ನಾಃ² ಸ್ಮ ನಿಧನೇನ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

“ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಹಾ ರಾಜ! ಮಹಾತ್ಮನ ನಿಧನದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ!” ಎಂದು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ರೋದಿಸಿದನು.

09001017a ಅಹೋ ಸುಬಲವಾನ್ಕಾಲೋ ಗತಿಶ್ಚ ಪರಮಾ ತಥಾ|

09001017c ಶಕ್ರತುಲ್ಯಬಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಯತ್ರಾವಧ್ಯಂತ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ||

“ಅಯ್ಯೋ! ಕಾಲವೇ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿ! ಬಲದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಪಾರ್ಥಿವರೆಲ್ಲರೂ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.”

09001018a ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಚ ಪುರೋ ರಾಜನ್ಜನಃ ಸರ್ವಃ ಸ ಸಂಜಯಂ|

² ವಿನಷ್ಟಾಃ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

09001018c ಪ್ರರುರೋದ ಭೃಶೋದ್ವಿಗೋ ಹಾ ರಾಜನ್ನಿತಿ ಸಸ್ವರಂ||

ರಾಜನ್! ಸಂಜಯನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪುರಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಹಾ ರಾಜಾ!” ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟರು.

09001019a ಆಕುಮಾರಂ ನರವ್ಯಾಪ್ತು ತತ್ಪುರಂ ವೈ ಸಮಂತತಃ|

09001019c ಆರ್ತನಾದಂ ಮಹಚ್ಚಕ್ರೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿನಿಹತಂ ನೃಪಂ||

ನರವ್ಯಾಪ್ತು! ನೃಪನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಮಾರಾದ್ಯಂತರಾಗಿ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಆರ್ತನಾದಗೈದರು.

09001020a ಧಾವತಶ್ಚಾಪ್ಯಪಶ್ಯಚ್ಚ ತತ್ರ ತ್ರಿನ್ನುರುಷರ್ಷಭಾನ್|

09001020c ನಷ್ಟಚಿತ್ತಾನಿವೋನ್ಮತ್ತಾನ್ ಶೋಕೇನ ಭೃಶಪೀಡಿತಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಬುದ್ಧಿಗಳೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೂವರು ಪುರುಷರ್ಷಭರನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಿದರು.

09001021a ತಥಾ ಸ ವಿಹ್ವಲಃ ಸೂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನೃಪತಿಕ್ಷಯಂ|

09001021c ದದರ್ಶ ನೃಪತಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಷಮೀಶ್ವರಂ||

ಹಾಗೆ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದ ಸೂತನು ನೃಪತಿಕ್ಷಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ನೃಪತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು ತನ್ನ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕಂಡನು.

---

3 ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ಕ್ಲೇಶೇನ ಮಹತಾ ಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವತೋ ರಾಜಸತ್ತಮ|

09001022a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾಸೀನಮನಘಂ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವಾರಿತಂ|

09001022c ಸ್ನುಷಾಭಿರ್ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ವಿದುರೇಣ ಚ||

09001023a ತಥಾನೈಶ್ಚ ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚ ಜ್ಞಾತಿಭಿಶ್ಚ ಹಿತೈಷಿಭಿಃ|

09001023c ತಮೇವ ಚಾರ್ಥಂ ಧ್ಯಾಯಂತಂ ಕರ್ಣಸ್ಯ ನಿಧನಂ ಪ್ರತಿ||

09001024a ರುದನ್ನೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಜನಮೇಜಯ|

09001024c ನಾತಿಹೃಷ್ಟಮನಾಃ ಸೂತೋ ಬಾಷ್ಟಸಂದಿಗ್ಧಯಾ ಗಿರಾ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ನಿಧನದ ಕುರಿತೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಗಾಂಧಾರೀ, ಸೊಸೆಯಂದಿರು, ವಿದುರ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸುಹೃದಯರು, ಕುಟುಂಬದವರು, ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅನಘ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸೂತನು ರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

09001025a ಸಂಜಯೋಽಹಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನಮಸ್ತೇ ಭರತರ್ಷಭ|

09001025c ಮದ್ರಾಧಿಪೋ ಹತಃ ಶಲ್ಯಃ ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲಸ್ತಥಾ||

09001025e ಉಲೂಕಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಕೈತವ್ಯೋ ದೃಢವಿಕ್ರಮಃ||

“ನರವ್ಯಾಘ್ರ ! ಭರತರ್ಷಭ ! ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ! ನಾನು ಸಂಜಯ ! ಮದ್ರಾಧಿಪ ಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ, ಕೈತವ್ಯ ದೃಢವಿಕ್ರಮಿ ಉಲೂಕರು ಹತರಾದರು !

09001026a ಸಂಶಪ್ತಕಾ ಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಾಂಬೋಜಾಶ್ಚ ಶಕೈಃ ಸಹ|

09001026c ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಶ್ಚ ಪಾರ್ವತೀಯಾಶ್ಚ ಯವನಾಶ್ಚ ನಿಪಾತಿತಾಃ||

ಕಾಂಬೋಜರು ಮತ್ತು ಶಕರೊಂದಿಗೆ ಸಂಶಪ್ತಕರು ಎಲ್ಲರೂ
ಹತರಾದರು ! ಮ್ಲೇಚ್ಛರು, ಪರ್ವತೀಯರು, ಮತ್ತು ಯವನರು ಕೂಡ
ಕೆಳಗುರುಳಿದರು !

09001027a ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ಹತಾ ಮಹಾರಾಜ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09001027c ಉದೀಚ್ಯಾ ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಶ್ಚ ನರಾಧಿಪ||

09001027e ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವತೋ ನಿಹತಾ ನೃಪ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪೂರ್ವದೇಶದವರು ದಕ್ಷಿಣದವರು ಎಲ್ಲರೂ
ಹತರಾದರು ! ನರಾಧಿಪ ! ಉತ್ತರದವರು ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದವರು
ಎಲ್ಲರೂ ಹತರಾದರು ! ನೃಪ ! ರಾಜರು ಮತ್ತು ರಾಜಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ
ಹತರಾದರು !

09001028a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಹತೋ ರಾಜನ್ಯಥೋಕ್ತಂ ಪಾಂಡವೇನ ಚ|

09001028c ಭಗ್ನಸಕ್ಥೋ ಮಹಾರಾಜ ಶೇತೇ ಪಾಂಸುಷು ರೂಷಿತಃ||

ರಾಜನ್ ! ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಹತನಾದನು ! ಮಹಾರಾಜ !
ಪಾಂಡವನು ಹೇಳಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನು ತೊಡೆಯೊಡೆದು
ಗಾಯಗೊಂಡು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ !

09001029a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ಹತೋ ರಾಜನ್ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚಾಪರಾಜಿತಃ|

09001029c ಉತ್ತಮೌಜಾ ಯುಧಾಮನ್ಯುಸ್ತಥಾ ರಾಜನ್ಮಭದ್ರಕಾಃ||

ರಾಜನ್! ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಅಪರಾಜಿತ ಶಿಖಿಂಡೀ, ಉತ್ತಮೌಜ,
ಯುಧಾಮನ್ಯು ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಭದ್ರಕರೂ ಹತರಾದರು!

09001030a ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಶ್ಚೇದಯಶ್ಚ ನಿಷೂದಿತಾಃ|

09001030c ತವ ಪುತ್ರಾ ಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

09001030e ಕರ್ಣಪುತ್ರೋ ಹತಃ ಶೂರೋ ವೃಷಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಾಂಚಾಲರೂ, ಚೇದಿದೇಶದವರೂ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು!
ಭಾರತ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ!
ಕರ್ಣಪುತ್ರ ಶೂರ ಮಹಾಬಲ ವೃಷಸೇನನೂ ಹತನಾಗಿದ್ದಾನೆ!

09001031a ನರಾ ವಿನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಗಜಾಶ್ಚ ವಿನಿಪಾತಿತಾಃ|

09001031c ರಥಿನಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಹಯಾಶ್ಚ ನಿಹತಾ ಯುಧಿ||

ನರರು ಹತರಾದರು! ಆನೆಗಳು ಕೆಳಗುರುಳಿದವು! ನರವ್ಯಾಘ್ರ!
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳೂ ಹತವಾದವು!

09001032a ಕಿಂಚಿಚ್ಛೇಷಂ ಚ ಶಿಬಿರಂ ತಾವಕಾನಾಂ ಕೃತಂ ವಿಭೋ|

09001032c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಶೂರಾಣಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

ವಿಭೋ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಶೂರ ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ
ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

09001033a ಪ್ರಾಯಃ ಸ್ತ್ರೀಶೇಷಮಭವಜ್ಜ ಗತ್ಕಾಲೇನ ಮೋಹಿತಂ|

09001033c ಸಪ್ತ ಪಾಂಡವತಃ ಶೇಷಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಸ್ತಥಾ ತ್ರಯಃ||

ಕಾಲಮೋಹಿತವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಂಡವರು ಏಳು ಮಂದಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಮೂರು ಮಂದಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

09001034a ತೇ ಚೈವ ಭ್ರಾತರಃ ಪಂಚ ವಾಸುದೇವೋಽಥ ಸಾತ್ಯಕಿಃ|

09001034c ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ದ್ರೋಣಿಶ್ಚ ಜಯತಾಂ ವರಃ||

ಅವರು ಐವರು ಸಹೋದರರು, ವಾಸುದೇವ ಮತ್ತು ಸಾತ್ಯಕಿ. ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರೋಣಿ.

09001035a ತವಾಪ್ಯೇತೇ ಮಹಾರಾಜ ರಥಿನೋ ನೃಪಸತ್ತಮ|

09001035c ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀನಾಂ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಸಮೇತಾನಾಂ ಜನೇಶ್ವರ||

09001035e ಏತೇ ಶೇಷಾ ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವೇಽನ್ಯೇ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಜನೇಶ್ವರ ! ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಜ ! ಅನ್ಯ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಧನಹೊಂದಿದರು.

09001036a ಕಾಲೇನ ನಿಹತಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದ್ವೈ ಭರತರ್ಷಭ|

09001036c ದುರ್ಯೋಧನಂ ವೈ ಪುರತಃ ಕೃತ್ವಾ ವೈರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಭಾರತ ! ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ ವೈರವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲನೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು !”

09001037a ಏತಚ್ಚು ತ್ವಾ ವಚಃ ಕ್ರೂರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನೇಶ್ವರಃ|

09001037c ನಿಪಪಾತ ಮಹಾರಾಜ ಗತಸತ್ತ್ವೋ ಮಹೀತಲೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಈ ಕ್ರೂರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನೇಶ್ವರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪ್ರಾಣಹೋದಂತಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09001038a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ಭೂಮೌ ವಿದುರೋಽಪಿ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09001038c ನಿಪಪಾತ ಮಹಾರಾಜ ರಾಜವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ರಾಜವ್ಯಸನದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ವಿದುರನು ಕೂಡ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09001039a ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ಕುರುಯೋಷಿತಃ|

09001039c ಪತಿತಾಃ ಸಹಸಾ ಭೂಮೌ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕ್ರೂರಂ ವಚಶ್ಚ ತಾಃ||

ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಆ ಕ್ರೂರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೇ ಗಾಂಧಾರಿ ಮತ್ತು ಕುರುಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.

09001040a ನಿಃಸಂಜ್ಞಂ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ತದಾಸೀದ್ರಾಜಮಂಡಲಂ|

09001040c ಪ್ರಲಾಪಯುಕ್ತಾ ಮಹತೀ ಕಥಾ ನೃಸ್ತಾ ಪಟೇ ಯಥಾ||

ಪ್ರಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಜಮಂಡಲವು ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಶಾಲ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

09001041a ಕೃಚ್ಛೇಣ ತು ತತೋ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

09001041c ಶನೈರಲಭತ ಪ್ರಾಣಾನ್ಪುತ್ರವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಃ||

ಅನಂತರ ಪುತ್ರವ್ಯಸನದಿಂದ ದುಃಖಿತ ಮಹೀಪತಿ ರಾಜಾ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡನು.

09001042a ಲಬ್ಧ್ವಾ ತು ಸ ನೃಪಃ ಸಂಜ್ಞಾಂ ವೇಪಮಾನಃ ಸುದುಃಖಿತಃ|

09001042c ಉದೀಕ್ಷ್ಯ ಚ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ಷತ್ತಾರಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ನೃಪನು ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಕ್ಷತ್ತನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09001043a ವಿದ್ವನ್ ಕ್ಷತ್ತರ್ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ತ್ವಂ ಗತಿರ್ಭರತರ್ಷಭ|

09001043c ಮಮಾನಾಥಸ್ಯ ಸುಭೃಶಂ ಪುತ್ರೈರ್ಹೀನಸ್ಯ ಸರ್ವಶಃ||

09001043e ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ಭೂಯೋ ವಿಸಂಜ್ಞೋ ನಿಪಪಾತ ಹ||

“ವಿದ್ವನ್! ಕ್ಷತ್ತ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಭರತರ್ಷಭ! ಎಲ್ಲ ಪುತ್ರರನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅತೀವ ಅನಾಥನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ!” ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿ ಅವನು ಪುನಃ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು.

09001044a ತಂ ತಥಾ ಪತಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಂಧವಾ ಯೇಽಸ್ಯ ಕೇ ಚನ|

09001044c ಶೀತೈಸ್ತು ಸಿಷಿಚುಸ್ತೋಯೈರ್ವಿವ್ಯಜುರ್ವ್ಯಜನೈರಪಿ||

ಹಾಗೆ ಅವನು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು
ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಬೀಸಿದರು.

09001045a ಸ ತು ದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ತೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

09001045c ತೂಷ್ಟೀಂ ದಧೌ ಮಹೀಪಾಲಃ ಪುತ್ರವ್ಯಸನಕರ್ತೃತಃ||

09001045e ನಿಃಶ್ವಸನ್ನಿಹ್ಮಗ ಇವ ಕುಂಭಕ್ಷಿಪ್ತೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ದೀರ್ಘಕಾಲದ ನಂತರ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಆ ಮಹೀಪತಿ ಮಹೀಪಾಲನು ಪುತ್ರವ್ಯಸನದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

09001046a ಸಂಜಯೋಽಪ್ಯರುದತ್ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಮಾತುರಂ|

09001046c ತಥಾ ಸರ್ವಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚೈವ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಆತುರನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಜಯನೂ, ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದರು.

09001047a ತತೋ ದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ವಿದುರಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

09001047c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ನರವ್ಯಾಘ್ರೋ ಮುಹ್ಯಮಾನೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ನಂತರ ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿದುರನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09001048a ಗಚ್ಚಂತು ಯೋಷಿತಃ ಸರ್ವಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|

09001048c ತಥೇಮೇ ಸುಹೃದಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಮೇ ಮನೋ ಭೃಶಂ||

“ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ, ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸುಹೃದರೂ

ಹೊರಟುಹೋಗಲಿ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿದೆ!”

09001049a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತಃ ಕ್ಷತ್ತಾ ತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಭರತರ್ಷಭ|

09001049c ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ಶನ್ಯೈರ್ವೇಪಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

09001050a ನಿಶ್ಚಕ್ರಮುಸ್ತತಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಭರತರ್ಷಭ|

09001050c ಸುಹೃದಶ್ಚ ತತಃ ಸರ್ವೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಮಾತುರಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆತುರ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಎಲ್ಲ ಸುಹೃದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು.

09001051a ತತೋ ನರಪತಿಂ ತತ್ರ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಂ ಪರಂತಪ|

09001051c ಅವೇಕ್ಷ್ಯ ಸಂಜಯೋ ದೀನೋ ರೋದಮಾನಂ ಭೃಶಾತುರಂ||

ಪರಂತಪ! ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತುಂಬಾ ಆತುರನಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನರಪತಿಯನ್ನು ಸಂಜಯನು ನೋಡಿದನು.

09001052a ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ನಿಃಶ್ವಸಂತಂ ಚ ತಂ ನರೇಂದ್ರಂ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

09001052c ಸಮಾಶ್ವಾಸಯತ ಕ್ಷತ್ತಾ ವಚಸಾ ಮಧುರೇಣ ಹ||

ಬಾರಿ ಬಾರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧ ಕ್ಷತ್ರನು ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತಯಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮೋಹೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮೋಹ ಎನ್ನುವ ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨

09002001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09002001a ವಿಸ್ತೃಷ್ಟಾಸ್ವಥ ನಾರೀಷು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಬಿಕಾಸುತಃ|

09002001c ವಿಲಲಾಪ ಮಹಾರಾಜ ದುಃಖಾದ್ಧುಃಖಿತರಂ ಗತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಒಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು
ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದ ಅಂಬಿಕಾಸುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ವಿಲಪಿಸಿದನು.

09002002a ಸಧೂಮಮಿವ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಕರೌ ಧುನ್ವನ್ಪುನಃ ಪುನಃ|

09002002c ವಿಚಿಂತ್ಯ ಚ ಮಹಾರಾಜ ತತೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊರಬಿಡುವಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ,
ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತಾ, ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಈ
ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09002003a ಅಹೋ ಬತ ಮಹದ್ಧುಃಖಂ ಯದಹಂ ಪಾಂಡವಾನ್ರಣೇ|

09002003c ಕ್ಷೇಮಿಣಶ್ಚಾವ್ಯಯಾಂಶ್ಚೈವ ತ್ವತ್ತಃ ಸೂತ ಶೃಣೋಮಿ ವೈ||

“ಅಯ್ಯೋ ಸೂತ! ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಅವ್ಯಯರೂ ಕ್ಷೇಮಿಗಳೂ
ಆಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ಅದೇ ಮಹಾ
ದುಃಖಕರವಾದುದು !

09002004a ವಜ್ರಸಾರಮಯಂ ನೂನಂ ಹೃದಯಂ ಸುದೃಢಂ ಮಮ|

09002004c ಯಚ್ಚು ತ್ವಾ ನಿಹತಾನ್ಪತ್ರಾನ್ದೀರ್ಯತೇ ನ ಸಹಸ್ರಧಾ||

ಪುತ್ರರು ಹತರಾದರೆಂದು ಕೇಳಿಯೂ ಸಹಸ್ರಚೂರುಗಳಾಗಿ
ಸೀಳಿಹೋಗದಿರುವ ಈ ಹೃದಯವು ಸುದೃಢ ವಜ್ರದಿಂದ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ತಾನೇ?

09002005a ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ವಚಸ್ತೇಷಾಂ ಬಾಲಕ್ರೀಡಾಂ ಚ ಸಂಜಯ|

09002005c ಅದ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹತಾನ್ಪತ್ರಾನ್ಘೃಶಂ ಮೇ ದೀರ್ಯತೇ ಮನಃ||

ಸಂಜಯ ! ಅವರ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನೂ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ
ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಇಂದು ಆ ಪುತ್ರರು ಹತರಾದರೆಂದು ಕೇಳಿ
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದೆ.

09002006a ಅಂಧತ್ವಾದ್ಯದಿ ತೇಷಾಂ ತು ನ ಮೇ ರೂಪನಿದರ್ಶನಂ|

09002006c ಪುತ್ರಸೇಹಕೃತಾ ಪ್ರೀತಿನಿತ್ಯಮೇತೇಷು ಧಾರಿತಾ||

ಅಂಧತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ
ಪುತ್ರಸೇಹದಿಂದುಂಟಾದ ಪ್ರೀತಿಯು ಸದಾ ಅವರಮೇಲಿತ್ತು.

09002007a ಬಾಲಭಾವಮತಿಕ್ರಾಂತಾನ್ಯೌವನಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ತಾನಹಂ|

09002007c ಮಧ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಾಂಸ್ತಥಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹೃಷ್ಟ ಆಸಂ ತಥಾನಘ||

ಅನಘ! ಅವರು ಬಾಲಭಾವವನ್ನು ದಾಟಿ ಯೌವನಸ್ಥರಾದರೆಂದೂ
ನಂತರ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕರಾದರೆಂದೂ ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ
ಹರ್ಷಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

09002008a ತಾನದ್ಯ ನಿಹತಾನ್ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹೃತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾನ್ ಹೃತೌಜಸಃ|

09002008c ನ ಲಭೇ ವೈ ಕ್ವ ಚಿಚ್ಚಾಂತಿಂ ಪುತ್ರಾಧಿಭಿರಭಿಪ್ಲುತಃ||

ಇಂದು ಅವರು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಹತರಾದರೆಂದು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

09002009a ಏಹ್ಯೇಹಿ ಪುತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಮಾನಾಥಸ್ಯ ಸಾಂಪ್ರತಂ|

09002009c ತ್ವಯಾ ಹೀನೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಾಂ ನು ಯಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಗತಿಂ||

ಮಗನೇ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ! ಅನಾಥನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಾ!
ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗಬಹುದು?

09002010a ಗತಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಜ್ಞಾತೀನಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ತಥಾ|

09002010c ಅಂಧಂ ವೃದ್ಧಂ ಚ ಮಾಂ ವೀರ ವಿಹಾಯ ಕ್ವ ನು ಗಚ್ಛಸಿ||

ಮಹಾರಾಜ! ವೀರ! ಕುಲದವರ ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯರ ಹಾಗೂ ಈ
ಅಂಧ ವೃದ್ಧನ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿರುವೆ?

09002011a ಸಾ ಕೃಪಾ ಸಾ ಚ ತೇ ಪ್ರೀತಿಃ ಸಾ ಚ ರಾಜನ್ಸುಮಾನಿತಾ|

09002011c ಕಥಂ ವಿನಿಹತಃ ಪಾರ್ಥೇಃ ಸಮ್ಯಗೇಷ್ಟಪರಾಜಿತಃ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಪೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಜಿತನಾದ ನೀನು ಪಾರ್ಥನಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆ?

09002012a ಕಥಂ ತ್ವಂ ಪೃಥಿವೀಪಾಲಾನ್ಭುಕ್ತ್ವಾ ತಾತ ಸಮಾಗತಾನ್|

09002012c ಶೇಷೇ ವಿನಿಹತೋ ಭೂಮೌ ಪ್ರಾಕೃತಃ ಕುನ್ಯಪೋ ಯಥಾ||

ಮಗನೇ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪೃಥಿವೀಪಾಲರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಕೃತ ಹೀನ ರಾಜನಂತೆ ಏಕೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವೆ?

09002013a ಕೋ ನು ಮಾಮುತ್ಥಿತಂ ಕಾಲೈ ತಾತ ತಾತೇತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ|

09002013c ಮಹಾರಾಜೇತಿ ಸತತಂ ಲೋಕನಾಥೇತಿ ಚಾಸಕೃತ್||

ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲ ಏಳುವಾಗ ಸತತವೂ “ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾ! ಲೋಕನಾಥ! ಮಹಾರಾಜ!” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

09002014a ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಚ ಮಾಂ ಕಂಠೇ ಸ್ನೇಹೇನಾಕ್ಲಿನ್ನಲೋಚನಃ|

09002014c ಅನುಶಾಧೀತಿ ಕೌರವ್ಯ ತತ್ಸಾಧು ವದ ಮೇ ವಚಃ||

ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿ ನನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ “ಕೌರವ್ಯ! ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು!” ಎಂಬ ಆ ಸುಮಧುರ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳು.

09002015a ನನು ನಾಮಾಹಮಶ್ರೌಷಂ ವಚನಂ ತವ ಪುತ್ರಕ|

09002015c ಭೂಯಸೀ ಮಮ ಪೃಥ್ವೀಯಂ ಯಥಾ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ನೋ ತಥಾ||

ಅಂದು “ಈ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯು ನನ್ನದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭೂಮಿ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಪುತ್ರಕ! ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

09002016a ಭಗದತ್ತಃ ಕೃಪಃ ಶಲ್ಯ ಆವಂತ್ಯೋಽಥ ಜಯದ್ರಥಃ|

09002016c ಭೂರಿಶ್ರವಾಃ ಸೋಮದತ್ತೋ ಮಹಾರಾಜೋಽಥ ಬಾಹ್ಲಿಕಃ||

09002017a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಚ ಭೋಜಶ್ಚ ಮಾಗಧಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

09002017c ಬೃಹದ್ಬಲಶ್ಚ ಕಾಶೀಶಃ ಶಕುನಿಶ್ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಃ||

09002018a ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಶ್ಚ ಬಹುಸಾಹಸ್ರಾಃ ಶಕಾಶ್ಚ ಯವನೈಃ ಸಹ|

09002018c ಸುದಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ಕಾಂಬೋಜಸ್ಮಿಗರ್ತಾಧಿಪತಿಸ್ತಥಾ||

09002019a ಭೀಷ್ಮಃ ಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ಭಾರದ್ವಾಜೋಽಥ ಗೌತಮಃ|

09002019c ಶ್ರುತಾಯುಶ್ಚಾಚ್ಯುತಾಯುಶ್ಚ ಶತಾಯುಶ್ಚಾಪಿ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09002020a ಜಲಸಂಧೋಽಥಾರ್ಶ್ಯಶೃಂಗೀ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚಾಪ್ಯಲಾಯುಧಃ|

09002020c ಅಲಂಬುಸೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸುಬಾಹುಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ||

09002021a ಏತೇ ಚಾನೈ ಚ ಬಹವೋ ರಾಜಾನೋ ರಾಜಸತ್ತಮ|

09002021c ಮದರ್ಥಮುದ್ಯತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತುಕ್ತ್ವಾ ರಣೇ ಪ್ರಭೋ||

“ಪ್ರಭೋ! ರಾಜಸತ್ತಮ! ಭಗದತ್ತ, ಕೃಪ, ಶಲ್ಯ, ಅವಂತಿಯವರು, ಜಯದ್ರಥ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸೋಮದತ್ತ, ಬಾಹ್ಲಿಕ ಮಹಾರಾಜ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಭೋಜ, ಮಹಾಬಲ ಮಾಗಧ, ಕಾಶೀಶ ಬೃಹದ್ಬಲ, ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ, ಶಕರು ಮತ್ತು ಯವನರೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ

ಮೈಚ್ಚರು, ಕಾಂಬೋಜ, ತ್ರಿಗರ್ತಾ ಧಿಪತಿ ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಪಿತಾಮಹ
ಭೀಷ್ಮ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ, ಶ್ರುತಾಯು, ಅಚ್ಯುತಾಯು,
ವೀರ್ಯವಾನ್ ಶತಾಯು, ಜಲಸಂಧ, ಆಶ್ಯಶೃಂಗಿ, ರಾಕ್ಷಸ
ಅಲಾಯುಧ, ಮಹಾಬಾಹು ಅಲಂಬುಸ, ಮಹಾರಥ ಸುಬಾಹು,
ಇವರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ
ತೊರೆದು ರಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ !

09002022a ಯೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋ ಯುದ್ಧೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

09002022c ಯೋಧಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಪಾರ್ಥಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾಂಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ||

ಇವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಸಹೋದರರಿಂದ ಪರಿವಾರಿತನಾಗಿ ನಾನು
ಪಾರ್ಥರು ಮತ್ತು ಪಾಂಚಾಲರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

09002023a ಚೇದೀಂಶ್ಚ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ ದ್ರೌಪದೇಯಾಂಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇ|

09002023c ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಕುಂತಿಭೋಜಂ ಚ ರಾಕ್ಷಸಂ ಚ ಘಟೋತ್ಕಚಂ||

09002024a ಏಕೋಽಪ್ಯೇಷಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಸಮರ್ಥಃ ಸಂನಿವಾರಣೇ|

09002024c ಸಮರೇ ಪಾಂಡವೇಯಾನಾಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಹ್ಯಭಿಧಾವತಾಂ||

09002024e ಕಿಂ ಪುನಃ ಸಹಿತಾ ವೀರಾಃ ಕೃತವೈರಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಚೇದಿಯ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ,
ದ್ರೌಪದೇಯರು, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಕುಂತಿಭೋಜ, ರಾಕ್ಷಸ ಘಟೋತ್ಕಚರನ್ನು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ಸಹಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ
ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕುಪಿತರಾಗಿ ನನ್ನಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ

ಸಮಸ್ತ ಪಾಂಡವರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ,
ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ವೈರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಇವರೆಲ್ಲ ವೀರರೂ
ಒಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೇನು?

09002025a ಅಥ ವಾ ಸರ್ವ ಏವೈತೇ ಪಾಂಡವಸ್ಯಾನುಯಾಯಿಭಿಃ|

09002025c ಯೋತ್ಸ್ಯಂತಿ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಚ ತಾನ್ಮೃಧೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅಥವಾ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ
ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

09002026a ಕರ್ಣಸ್ವೇಕೋ ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ನಿಹನಿಷ್ಯತಿ ಪಾಂಡವಾನ್|

09002026c ತತೋ ನೃಪತಯೋ ವೀರಾಃ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಮಮ ಶಾಸನೇ||

ನನ್ನೊಡನೆ ಕರ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ
ವೀರ ನೃಪತಿಗಳು ನನ್ನ ಶಾಸನದಡಿಯಲ್ಲಾಗುತ್ತಾರೆ.

09002027a ಯಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಣೇತಾ ವೈ ವಾಸುದೇವೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09002027c ನ ಸ ಸಂನಹ್ಯತೇ ರಾಜನ್ನಿತಿ ಮಾಮಬ್ರವೀದ್ವಚಃ||

ರಾಜನ್! ಅವರ ನಾಯಕ ಮಹಾಬಲ ವಾಸುದೇವನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ
ಕವಚವನ್ನು ತೊಡುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ನನಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

09002028a ತಸ್ಯಾಹಂ ವದತಃ ಸೂತ ಬಹುಶೋ ಮಮ ಸನಿಧೌ|

09002028c ಯುಕ್ತತೋ ಹ್ಯನುಪಶ್ಯಾಮಿ ನಿಹತಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಮೃಧೇ||

ಸೂತ! ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅವನು ಅನೇಕಬಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.
ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಹತರಾದರೆಂದೇ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ.

09002029a ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾ ಯತ್ರ ಹನ್ಯಂತೇ ಮಮ ಪುತ್ರಕಾಃ|

09002029c ವ್ಯಾಯಚ್ಚ ಮಾನಾಃ ಸಮರೇ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಪುತ್ರರು ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ
ಪಾಂಡವರೇ ಭಾಗ್ಯವಂತರೆಂದಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

09002030a ಭೀಷ್ಮಶ್ಚ ನಿಹತೋ ಯತ್ರ ಲೋಕನಾಥಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09002030c ಶಿಖಿಂಡಿನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಮೃಗೇಂದ್ರ ಇವ ಜಂಬುಕಂ||

09002031a ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯತ್ರ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಪಾರಗಃ|

09002031c ನಿಹತಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಲೋಕನಾಥ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭೀಷ್ಮನೂ ಕೂಡ ಮೃಗೇಂದ್ರ ಸಿಂಹವು
ನರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಂತೆ ಶಿಖಿಂಡಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಹತನಾದನೆಂದರೆ, ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಪಾರಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ರೋಣನೂ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ
ಇನ್ನೇನು?

09002032a ಭೂರಿಶ್ರವಾ ಹತೋ ಯತ್ರ ಸೋಮದತ್ತಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇ|

⁴ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ಕರ್ಣಶ್ಚ ನಿಹತಃ

09002032c ಬಾಹ್ಯೀಕಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಮದತ್ತ-ಭೂರಿಶ್ರವ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಬಾಹ್ಯೀಕ ಇವರೂ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

509002033a ಸುದಕ್ಷಿಣೋ ಹತೋ ಯತ್ರ ಜಲಸಂಧಶ್ಚ ಕೌರವಃ|

09002033c ಶ್ರುತಾಯುಶ್ಚಾಚ್ಯುತಾಯುಶ್ಚ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಕೌರವ ಜಲಸಂಧ, ಶ್ರುತಾಯು, ಮತ್ತು ಅಚ್ಯುತಾಯು ಇವರೂ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

609002034a ಬೃಹದ್ಬಲೋ ಹತೋ ಯತ್ರ ಮಾಗಧಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

709002034c ಆವಂತ್ಯೋ ನಿಹತೋ ಯತ್ರ ತ್ರಿಗರ್ತಶ್ಚ ಜನಾಧಿಪಃ||

09002034e ಸಂಶಪ್ತಕಾಶ್ಚ ಬಹವಃ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಬೃಹದ್ಬಲ, ಮಹಾಬಲ ಮಾಗಧ, ಅವಂತಿಯವರು, ಜನಾಧಿಪ ತ್ರಿಗರ್ತ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಂಶಪ್ತಕರು ಕೂಡ ಹತರಾದರೆಂದರೆ

ಸಂಖ್ಯೇ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೋ ಮಹಾಬಲಃ|

5 ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ಭಗದತ್ತೋ ಹತೋ ಯತ್ರ ಗಜಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ| ಜಯದ್ರಥಶ್ಚ ನಿಹತಃ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

6 ಇದರ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ಮಹಾಬಲಸ್ತಥಾ ಪಾಂಡ್ಯಃ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಃ| ನಿಹತಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

7 ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ಉಗ್ರಾಯುಧಶ್ಚ ವಿಕ್ರಾಂತಃ ಪ್ರತಿಮಾನಂ ಧನುಷ್ಮತಾಮ್|

ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002035a ಅಲಂಬುಸಸ್ತಥಾ ರಾಜನ್ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚಾಪ್ಯಲಾಯುಧಃ|

09002035c ಆಶ್ಯಶೃಂಗಶ್ಚ ನಿಹತಃ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ರಾಜ ಅಲಂಬುಸ, ರಾಕ್ಷಸ ಅಲಾಯುಧ, ಮತ್ತು ಆಶ್ಯಶೃಂಗ ಇವರೂ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002036a ನಾರಾಯಣಾ ಹತಾ ಯತ್ರ ಗೋಪಾಲಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

09002036c ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಶ್ಚ ಬಹುಸಾಹಸ್ರಾಃ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ನಾರಾಯಣ ಗೋಪಾಲರು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಕೂಡ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002037a ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲೋ ಯತ್ರ ಕೈತವ್ಯಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

09002037c ನಿಹತಃ ಸಬಲೋ ವೀರಃ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ವೀರ ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲ ಕೈತವರು ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

*09002038a ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಶೂರಾಃ ಪರಿಘಬಾಹವಃ|

09002038c ನಿಹತಾ ಬಹವೋ ಯತ್ರ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಪರಿಘಗಳಂತಹ ಬಾಹುಗಳಿದ್ದ ಅನೇಕ ಶೂರ ರಾಜರು ಮತ್ತು

⁸ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

ರಾಜಪುತ್ರರು ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002039a ನಾನಾದೇಶಸಮಾವೃತ್ತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಯತ್ರ ಸಂಜಯ|

09002039c ನಿಹತಾಃ ಸಮರೇ ಸರ್ವೇ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಸಂಜಯ ! ನಾನಾದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002040a ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಮೇ ವಿನಿಹತಾಃ ಪೌತ್ರಾಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಲಾಃ|

09002040c ವಯಸ್ಯಾ ಭ್ರಾತರಶ್ಚೈವ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ನನ್ನ ಪುತ್ರರೂ, ಮಹಾಬಲ ಪೌತ್ರರೂ, ವಯಸ್ಕರೂ, ಭ್ರಾತೃಗಳೂ ಹತರಾದರೆಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09002041a ಭಾಗಧೇಯಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಧ್ರುವಮುತ್ತದ್ಯತೇ ನರಃ|

09002041c ಯಶ್ಚ ಭಾಗ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಸ ಶುಭಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾನ್ನರಃ||

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸತ್ಯ. ಯಾವ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಶುಭಗಳನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

09002042a ಅಹಂ ವಿಯುಕ್ತಃ ಸ್ವೈರ್ಭಾಗ್ಯೈಃ ಪುತ್ರೈಶ್ಚೈವೇಹ ಸಂಜಯ|

⁹ ಇದರ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ಯತ್ರ ಶೂರಾ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾಃ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ| ಬಹವೋ ನಿಹತಾಃ ಸೂತ ಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಾಃ||

09002042c ಕಥಮದ್ಯ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ವೃದ್ಧಃ ಶತ್ರುವಶಂ ಗತಃ||

ಸಂಜಯ ! ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ನಾನು
ವಿಹೀನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವೃದ್ಧನಾದ ನಾನು ಶತ್ರುಗಳ ವಶನಾಗಿ ಹೇಗಿರಲಿ ?

09002043a ನಾನ್ಯದತ್ರ ಪರಂ ಮನ್ಯೇ ವನವಾಸಾದ್ಯತೇ ಪ್ರಭೋ|

09002043c ಸೋಽಹಂ ವನಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿರ್ಬಂಧುರ್ಜ್ಞಾ ತಿಸಂಕ್ಷಯೇ||

ಪ್ರಭೋ ! ವನವಾಸದ ಹೊರತಾದ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ನನಗೆ
ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ ! ಬಂಧು-ಕುಲದವರ ನಾಶವಾಗಿರುವ ನಾನು ವನಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ !

09002044a ನ ಹಿ ಮೇಽನ್ಯದ್ಭವೇಚ್ಛ್ರೀಯೋ ವನಾಭ್ಯುಪಗಮಾದ್ಯತೇ|

09002044c ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಊನಪಕ್ಷಸ್ಯ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ ! ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಪಕ್ಷಿಗಾಗುವ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವ ನನಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಇಲ್ಲ !

09002045a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಹತೋ ಯತ್ರ ಶಲ್ಯಶ್ಚ ನಿಹತೋ ಯುಧಿ|

09002045c ದುಃಶಾಸನೋ ವಿಶಸ್ತಶ್ಚ ವಿಕರ್ಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾದನು. ಶಲ್ಯ, ದುಃಶಾಸನ,
ವಿಶಸ್ತ, ಮಹಾಬಲ ವಿಕರ್ಣರೂ ಹತರಾದರು.

09002046a ಕಥಂ ಹಿ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಶ್ರೋಷ್ಯೇಽಹಂ ಶಬ್ದಮುತ್ತಮಂ|

09002046c ಏಕೇನ ಸಮರೇ ಯೇನ ಹತಂ ಪುತ್ರಶತಂ ಮಮ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಒರ್ವನೇ ನನ್ನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದ
ಭೀಮಸೇನನ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕೇಳಬಲ್ಲೆ?

09002047a ಅಸಕೃದ್ವದತಸ್ತಸ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನವಧೇನ ಚ|

09002047c ದುಃಖಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತೋ ನ ಶ್ರೋಷ್ಯೇ ಪರುಷಾ ಗಿರಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ವಧೆಯಿಂದ ದುಃಖಶೋಕ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿರುವ ನಾನು
ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಭೀಮನ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರಲಿ?”

09002048a ಏವಂ ಸ ಶೋಕಸಂತಪ್ತಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಹತಬಾಂಧವಃ|

09002048c ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ಮುಹ್ಯಮಾನಃ ಪುತ್ರಾಧಿಭಿರಭಿಪ್ಲುತಃ||

ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪಾರ್ಥಿವನು ಹೀಗೆ
ಶೋಕಸಂತಪ್ತನಾಗಿರಲು ಅವನು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಮೂರ್ಛೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಪುತ್ರಶೋಕದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದನು.

09002049a ವಿಲಪ್ಯ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಮ್ಬಿಕಾಸುತಃ|

09002049c ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಪರಾಭವಂ||

09002050a ದುಃಖೇನ ಮಹತಾ ರಾಜಾ ಸಂತಪ್ತೋ ಭರತರ್ಷಭ|

09002050c ಪುನರ್ಗಾವಲ್ಗನಿಂ ಸೂತಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛ ದೃಢಾತಥಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಲಪಿಸಿ ರಾಜಾ ಅಂಬಿಕಾಸುತ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪರಾಭವದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ದೀರ್ಘವಾಗಿ
ಬಿಸಿಯಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಮಹಾ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ
ನಡೆದುಹೋದುದರ ಕುರಿತು ಪುನಃ ಸೂತ ಗಾವಲ್ಲಣಿಯನ್ನು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

09002051a ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣೌ ಹತೌ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೂತಪುತ್ರಂ ಚ ಪಾತಿತಂ|

09002051c ಸೇನಾಪತಿಂ ಪ್ರಣೇತಾರಂ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಮಾಮಕಾಃ||

“ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರು ಮತ್ತು ನೇತಾರ ಸೇನಾಪತಿ ಸೂತಪುತ್ರನೂ
ಕೆಳಗುರುಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?

09002052a ಯಂ ಯಂ ಸೇನಾಪ್ರಣೇತಾರಂ ಯುಧಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಾಮಕಾಃ|

09002052c ಅಚಿರೇಣೈವ ಕಾಲೇನ ತಂ ತಂ ನಿಘ್ನಂತಿ ಪಾಂಡವಾಃ||

ನಮ್ಮವರು ಯಾರ್ಯಾರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದರೋ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಂಡವರು
ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09002053a ರಣಮೂರ್ಧ್ನಿ ಹತೋ ಭೀಷ್ಮಃ ಪಶ್ಯತಾಂ ವಃ ಕಿರೀಟಿನಾ|

09002053c ಏವಮೇವ ಹತೋ ದ್ರೋಣಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಪಶ್ಯತಾಂ||

ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ರಣಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನು
ಕಿರೀಟಿಯಿಂದ ಹತನಾದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ
ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದ್ರೋಣನು ಹತನಾದನು.

09002054a ಏವಮೇವ ಹತಃ ಕರ್ಣಃ ಸೂತಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09002054c ಸ ರಾಜಕಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ವಃ ಕಿರೀಟಿನಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸೂತಪುತ್ರ ಕರ್ಣನು ಕಿರೀಟಿಯಿಂದ ಹತನಾದನು.

09002055a ಪೂರ್ವಮೇವಾಹಮುಕ್ತೋ ವೈ ವಿದುರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09002055c ದುರ್ಯೋಧನಾಪರಾಧೇನ ಪ್ರಜೇಯಂ ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ||

“ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾರೆ!” ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಮಹಾತ್ಮ ವಿದುರನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನು.

09002056a ಕೇ ಚಿನ್ನ ಸಮ್ಯಕ್ಪಶ್ಯಂತಿ ಮೂಢಾಃ ಸಮ್ಯಕ್ತಥಾಪರೇ|

09002056c ತದಿದಂ ಮಮ ಮೂಢಸ್ಯ ತಥಾಭೂತಂ ವಚಃ ಸ್ಮ ಹ||

ಕೆಲವು ಮೂಢರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರೂ ಅದರ ಕಡೆ ಗಮನಕೊಡದೇ ಬೇರೆ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂಢನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ವಿದುರನ ಮಾತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ನಡೆದುಹೋಯಿತು.

09002057a ಯದಬ್ರವೀನ್ನೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಿದುರೋ ದೀರ್ಘದರ್ಶಿವಾನ್|

09002057c ತತ್ತಥಾ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಚನಂ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ||

ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವಿದುರನು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದನೋ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿ ಆ ಸತ್ಯವಾದಿನಿಯ ವಚನವು ನಿಜವಾಗಿ ಹೋಯಿತು !

09002058a ದೈವೋಪಹತಚಿತ್ತೇನ ಯನ್ಮಯಾಪಕೃತಂ ಪುರಾ|

09002058c ಅನಯಸ್ಯ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರೂಹಿ ಗಾವಲ್ಲಣೇ ಪುನಃ||

ಗಾವಲ್ಲಣೇ ! ಹಿಂದೆ ದೈವವು ನನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದುದರಿಂದ
ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪಕೃತದ ಫಲವಿದು. ಅದರ ಕುರಿತು ಪುನಃ ಹೇಳು.

09002059a ಕೋ ವಾ ಮುಖಮನೀಕಾನಾಮಾಸೀತ್ಕರ್ಣೇ ನಿಪಾತಿತೇ|

09002059c ಅರ್ಜುನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಚ ಕೋ ವಾ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ರಥೀ||

ಕರ್ಣನು ಬಿದ್ದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳ ಮುಖ್ಯರಾಗಿ ಯಾರಿದ್ದರು?
ಯಾವ ರಥಿಯು ಅರ್ಜುನ-ವಾಸುದೇವರ ವಿರುದ್ಧ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು?

09002060a ಕೇಽರಕ್ಷನ್ನಕ್ಷಿಣಂ ಚಕ್ರಂ ಮದ್ರರಾಜಸ್ಯ ಸಮ್ಯುಗೇ|

09002060c ವಾಮಂ ಚ ಯೋದ್ಧಕಾಮಸ್ಯ ಕೇ ವಾ ವೀರಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನ ಬಲಚಕ್ರವನ್ನು ಯಾರು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದ ಆ ವೀರನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ
ಯಾರಿದ್ದರು?

09002061a ಕಥಂ ಚ ವಃ ಸಮೇತಾನಾಂ ಮದ್ರರಾಜೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09002061c ನಿಹತಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪುತ್ರೋ ವಾ ಮಮ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿರುವಾಗ ಮಹಾಬಲ
ಮದ್ರರಾಜ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಪುತ್ರರು ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಂದ

ಹತರಾದರು?

09002062a ಬ್ರೂಹಿ ಸರ್ವಂ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಭರತಾನಾಂ ಮಹಾಕ್ಷಯಂ|

09002062c ಯಥಾ ಚ ನಿಹತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಮ||

ಭಾರತರ ಮಹಾಕ್ಷಯದ ಕುರಿತು ಸರ್ವವನ್ನು - ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಗೆ ಹತನಾದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ - ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು.

09002063a ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚ ಯಥಾ ಸರ್ವೇ ನಿಹತಾಃ ಸಪದಾನುಗಾಃ|

09002063c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಪಂಚ ಚಾತ್ಮಜಾಃ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಿಂಡೀ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಗೆ ಹತರಾದರು?

09002064a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಯಥಾ ಮುಕ್ತಾಸ್ತಥೋಭೌ ಸಾತ್ವತೌ ಯುಧಿ|

09002064c ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಃ||

ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾಂಡವರು, ಇಬ್ಬರು ಸಾತ್ವತರು, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಾರದ್ವಾಜನ ಮಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಇವರು ಮುಕ್ತರಾದರು?

09002065a ಯದ್ಯಥಾ ಯಾದೃಶಂ ಚೈವ ಯುದ್ಧಂ ವೃತ್ತಂ ಚ ಸಾಂಪ್ರತಂ|

09002065c ಅಖಿಲಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕುಶಲೋ ಹ್ಯಸಿ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ ! ಯಾವುದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು? ಯುದ್ಧವು ಹೇಗೆ

ನಡೆಯಿತು? ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ವರದಿಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿರುವೆ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರವಿಲಾಪೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರವಿಲಾಪ ಎನ್ನುವ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩

ಕೃಪ-ದುರ್ಯೋಧನ ಸಂವಾದ

09003001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09003001a ಶೃಣು ರಾಜನ್ನವಹಿತೋ ಯಥಾ ವೃತ್ತೋ ಮಹಾನ್ ಕ್ಷಯಃ|

09003001c ಕುರೂಣಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಕುರು-ಪಾಂಡವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ ಆ ಮಹಾಕ್ಷಯವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳು!

09003002a ನಿಹತೇ ಸೂತಪುತ್ರೇ ತು ಪಾಂಡವೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09003002c ವಿದ್ರುತೇಷು ಚ ಸೈನ್ಯೇಷು ಸಮಾನೀತೇಷು ಚಾಸಕೃತ್||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನಿಂದ ಸೂತಪುತ್ರನು ಹತನಾಗಲು,

ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಸೇನೆಗಳು ಓಡಿಹೋದವು.

10 ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ೫೯ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೌರವ ಸೇನೆಯ ಪಲಾಯನ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನ ಆದೇಶದಂತೆ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ ವಿಷಯದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ: ಘೋರೇ ಮನುಷ್ಯದೇಹಾನಾಮಾಜೌ ನರವರ ಕ್ಷಯೇ| ಯತ್ತತ್ಕರ್ಣೇ ಹತೇ ಪಾರ್ಥಃ ಸಿಂಹನಾದಮಥಾಕರೋತ್||೧|| ತದಾ ತವ ಸುತಾನ್ರಾಜನ್ ಪ್ರಾವಿಶತ್ಸುಮಹದ್ಭಯಮ್| ನ ಸಂಧಾತುಮನೀಕಾನಿ ನ ಚೈವಾಥ ಪರಾಕ್ರಮೇ||೨|| ಆಸೀದ್ಭುದ್ಧಿಹರ್ತೇ ಕರ್ಣೇ ತವ ಯೋಧಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್| ವಣಿಜೋ ನಾವಿ ಭಿನ್ನಾಯಾಮಗಾಧೇ ವಿಪ್ಲವಾ ಇವ||೩|| ಅಪಾರೇ ಪಾರಮಿಚ್ಛಂತೋ ಹತೇ ದ್ವಿಪೇ ಕಿರೀಟಿನಾ| ಸೂತಪುತ್ರೇ ಹತೇ ರಾಜನ್ ವಿತ್ರಸ್ತಾಃ ಶರವಿಕ್ಷತಾಃ||೪|| ಅನಾಥಾನಾಥಮಿಚ್ಛಂತೋ ಮೃಗಾಃ ಸಿಂಹಾದಿತಾ ಇವ| ಭಗ್ನಶೃಂಗಾಃ ಇವ ವೃಷಾಃ ಶೀರ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾ ಇವೋರಗಾಃ||೫|| ಪ್ರತ್ಯುಪಾಯಾಮ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ನಿರ್ಜಿತಾಃ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ| ಹತಪ್ರವೀರಾ ವಿಧ್ವಸ್ತಾ ನಿಕ್ಯುತಾ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||೬|| ಸೂತಪುತ್ರೇ ಹತೇ ರಾಜನ್ ಪುತ್ರಾಸ್ತೇ ಪ್ರಾದ್ರವಸ್ತತಃ| ವಿಧ್ವಸ್ತಕವಚಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಾಂದಿಶೀಕಾ ವಿಚೇತಸಃ||೭|| ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿನಿಘ್ನಂತೋ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾ ಭಯಾದ್ಧಿಶಃ| ಮಾಮೇವ ನೂನಂ ಬೀಭತ್ಸುರ್ಮಾಮೇವ ಚ ವೃಕೋದರಃ||೮|| ಅಭಿಯಾತೀತಿ ಮನ್ವಾನಾಃ ಪೇತುರ್ಮಮ್ನಶ್ಚ ಭಾರತ| ಅಶ್ವಾನನ್ಯೇ ಗಜಾನನ್ಯೇ ರಥಾನನ್ಯೇ ಮಹಾರಥಾಃ||೯|| ಆರುಹ್ಯ ಜವಸಂಪನ್ನಾಃ ಪಾದಾತಾನ್ ಪ್ರಜಹುರ್ಭಯಾತ್| ಕುಂಜರೈಃ ಸ್ಯಂದನಾ ಭಗ್ನಾಃ ಸಾದಿನಶ್ಚ ಮಹಾರಥೈಃ||೧೦|| ಪದಾತಿಸಂಘಾಶ್ಚಾಶ್ವಾಘೈಃ ಪಲಾಯದ್ಭಿರ್ಭೃಶಂ ಹತಾಃ| ವ್ಯಾಲತಸ್ಯುರಸಂಕೀರ್ಣೇ ಸಾರ್ಥಹೀನಾ ಯಥಾ ವನೇ||೧೧|| ತಥಾ ತ್ವದೀಯಾ ನಿಹತೇ ಸೂತಪುತ್ರೇ ತದಾಭವನ್| ಹತಾರೋಹಸ್ತಥಾ ನಾಗಾಶ್ಚಿನ್ನಹಸ್ತಾಸ್ತಥಾಪರೇ||೧೨|| ಸರ್ವಂ ಪಾರ್ಥಮಯಂ ಲೋಕಮಪಶ್ಯನ್ವೈ ಭಯಾದ್ಧಿತಾಃ| ತಾನ್ಮೈಕ್ಷ್ಯ ದ್ರವತಃ ಸರ್ವಾನ್ಭೀಮಸೇನಭಯಾದ್ಧಿತಾನ್||೧೩|| ದುರ್ಯೋಧನೋಽಥ ಸ್ಯಂ ಸೂತಂ ಹಾ ಹಾ ಕೃತ್ಯೇವಮಬ್ರವೀತ್| ನಾತಿಕ್ರಮಿಷ್ಯತೇ ಪಾರ್ಥೋ

ಧನುಷ್ಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಮ್||೧೪|| ಜಘನೇ ಯುದ್ಧಮಾನಂ ಮಾಂ
 ತೂರ್ಣಮಶ್ವಾನ್ವಚೋದಯ| ಸಮರೇ ಯುದ್ಧಮಾನಂ ಹಿ ಕೌಂತೇಯೋ ಮಾಂ
 ಧನಂಜಯಃ||೧೫|| ನೋತ್ಸಹೇತಾಪ್ಯತಿಕ್ರಾಂತುಂ ವೇಲಾಮಿವ ಮಹಾರ್ಣವಃ|
 ಅದ್ಯಾಜುಫನಂ ಸಗೋವಿಂದಂ ಮಾನಿನಂ ಚ ವೃಕೋದರಮ್||೧೬|| ನಿಹತ್ಯಾ
 ಶಿಷ್ಪಾನ್ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಕರ್ಣಸ್ಯಾನ್ಯಣ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾಮ್| ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಕುರುರಾಜಸ್ಯ
 ಶೂರಾರ್ಥಸದೃಶಂ ವಚಃ||೧೭|| ಸೂತೋ ಹೇಮಪರಿಚ್ಛನಾನ್
 ಶನೈರಶ್ವಾನಚೋದಯತ್| ಗಜಾಶ್ವರಥಹೀನಾಸ್ತು ಪಾದಾತಾಶ್ಚೈವ ಮಾರಿಷ್||೧೮||
 ಪಂಚವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ ಶನಕೈರಿವ| ತಾನ್ಭೀಮಸೇನಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ
 ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಪಾರ್ಷತಃ||೧೯|| ಬಲೇನ ಚತುರಂಗೇಣ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯಾಹನಚ್ಛರೈಃ|
 ಪ್ರತ್ಯಯುದ್ಧಂಸ್ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಭೀಮಸೇನಂ ಸಪಾರ್ಷತಮ್||೨೦||
 ಪಾರ್ಥಪಾರ್ಷತಯೋಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಜಗೃಹುಸ್ತತ್ರ ನಾಮನಿ| ಅಕೃದ್ಯತ ರಣೇ
 ಭೀಮಸೈರ್ಮೃಧೇ ಪ್ರತ್ಯವಸ್ಥಿತೈಃ||೨೧|| ಸೋಽವತೀರ್ಯೇ ರಥಾತ್ಕೂರ್ಣಂ
 ಗದಾಪಾಣಿರಯುದ್ಯತ| ನ ತಾನ್ಯಥಸ್ಥೋ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನ್ಧರ್ಮೋಪೇಕ್ಷೀ
 ವೃಕೋದರಃ||೨೨|| ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಕೌಂತೇಯೋ ಭುಜವೀರ್ಯಮುಪಾಶ್ರಿತಃ|
 ಜಾತರೂಪಪರಿಚ್ಛನ್ನಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ||೨೩||
 ನೃವಧೀತ್ತಾವಕಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ದಂಡಪಾಣಿರಿವಾಂತಕಃ| ಪದಾತಯೋ ಹಿ
 ಸಂರಬ್ಧಾಸ್ತುಕ್ತಜೀವಿತಬಾಂಧವಾಃ||೨೪|| ಭೀಮಮಭ್ಯದ್ರವನ್ಸಂಖ್ಯೇ ಪತಂಗಾ ಇವ
 ಪಾವಕಮ್| ಆಸಾದ್ಯ ಭೀಮಸೇನಂ ತೇ ಸಂರಬ್ಧಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ||೨೫||
 ವಿನೇದುಃ ಸಹಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೂತಗ್ರಾಮಾ ಇವಾಂತಕಂ| ಶೈನವದ್ವ್ಯಚರದ್ಭೀಮಃ
 ಖಿಡ್ಗೇನ ಗದಯಾ ತಥಾ||೨೬|| ಪಂಚವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾನ್ಸ್ತಾವಕಾನಾಂ
 ವ್ಯಪೋಥಯತ್| ಹತ್ವಾ ತತ್ಪುರುಷಾನೀಕಂ ಭೀಮಃ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ||೨೭||
 ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪುನಸ್ತಸೌ ಮಹಾಬಲಃ| ಧನಂಜಯೋ
 ರಥಾನೀಕಮನ್ವಪದ್ಯತ ವೀರ್ಯವಾನ್||೨೮|| ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಶಕುನಿಂ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ
 ಮಹಾಬಲಃ| ಜವೇನಾಭ್ಯಪತನ್ ಹೃಷ್ಟಾ ಘ್ನಂತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ

ಬಲಮ್||೨೯|| ತಸ್ಯಾಶ್ವವಾಹಾನುಬಹುನ್ಮೇ ನಿಹತ್ಯ ಶಿಶ್ಯೈಃ ಶರೈಃ|
 ತಮನ್ವಧಾವನ್ಸ್ವರಿತಾಸ್ತತ್ರ ಯುದ್ಧಮವರ್ತತ||೩೦|| ತತೋ ಧನಂಜಯೋ
 ರಾಜನ್ವಧಾನೀಕಮಗಾಹತ| ವಿಶ್ವತಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಗಾಂಡೀವಂ ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪನ್
 ಧನುಃ||೩೧|| ಕೃಷ್ಣಸಾರಥಿಮಾಯಾಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ವೇತಹಯಂ ರಥಮ್| ಅರ್ಜುನಂ
 ಚಾಪಿ ಯೋದ್ಧಾರಂ ತ್ವದೀಯಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್|| ೩೨|| ವಿಪ್ರಹೀನರಥಾಶ್ಚಾಶ್ಚ
 ಶರೈಶ್ಚ ಪರಿವಾರಿತಾಃ| ಪಂಚವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಪಾರ್ಥಮಾರ್ಥನ್ವದಾತಯಃ||೩೩||
 ಹತ್ವಾತತ್ಪುರುಷಾನೀಕಂ ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಮಹಾರಥಃ| ಭೀಮಸೇನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ
 ನಚಿರಾದ್ರ್ಯತ್ಯದೃಶ್ಯತ||೩೪|| ಮಹಾಧನುರ್ಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನಮಿತ್ರಗಣಮರ್ದನಃ|
 ಪುತ್ರಃ ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ಮಹಾಯಶಾಃ||೩೫||
 ಪಾರಾವತಸವರ್ಣಾಶ್ಚಂ ಕೋವಿದಾರವರಧ್ವಜಮ್| ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ರಣೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
 ತ್ವದೀಯಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||೩೬|| ಗಾಂಧಾರರಾಜಂ ಶ್ರೀಘ್ರಾಸ್ತ್ರಮನುಸೃತ್ಯ
 ಯಶಸ್ವಿನೌ| ಅಚಿರಾತ್ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯೇತಾಂ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೈ ಸಸಾತ್ಯಕೀ||೩೭|| ಚೇಕಿತಾನಃ
 ಶಿಖಂಡೀ ಚ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಮಾರಿಷ್ಠ| ಹತ್ವಾ ತ್ವದೀಯಂ ಸುಮಹತ್ಸೈನ್ಯಂ
 ಶಂಕಾನಥಾಧಮನ್||೩೮|| ತೇ ಸರ್ವೇ ತವಾಕಾನ್ವೈಕ್ಷ್ಯ ದ್ರವತೋ ವೈ
 ಪರಾಙ್ಮುಖಾನ್| ಅಭ್ಯದಾವಂತ ನಿಘ್ನಂತೋ ವೃಷಾನ್ವಿತ್ವಾ ವೃಷಾ ಇವ||೩೯||
 ಸೇನಾವಶೇಷಂ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವಃ| ಅವಸ್ಥಿತಂ ಸವ್ಯಸಾಚೀ
 ಚುಕ್ರೋಧ ಬಲವನ್ಯಪ||೪೦|| ತತ ಏನಂ ಶರೈ ರಾಜನ್ಸಹಸಾ ಸಮವಾಕಿರತ್|
 ರಜಸಾ ಚೋದ್ಗತೇನಾಥ ನ ಸ್ಮ ಕಿಂಚನ ದೃಶ್ಯತೇ||೪೧|| ಅಂಧಕಾರೀಕೃತೇ ಲೋಕೇ
 ಶರೀಭೂತೇ ಮಹೀತಲೇ| ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ತಾವಕಾಃ
 ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||೪೨|| ಭಜ್ಯಮಾನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಕುರುರಾಜೋ ವಿಶಾಂಪತೇ|
 ಪರೇಷಾಮಾತ್ಮನಶ್ಚೈವ ಸೈನ್ಯೇ ತೇ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್||೪೩|| ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ
 ಸರ್ವಾನಾಜುವಾಹಾಥ ಪಾಂಡವಾನ್| ಯುದ್ಧಾಯ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಾನಪಿ ಪುರಾ
 ಬಲೀ||೪೪|| ತ ಏನಮಭಿಗರ್ಜಂತಂ ಸಹಿತಾಃ ಸಮುಪಾದ್ರವನ್| ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಸೃಜಃ
 ಕ್ರುದ್ಧಾ ಭರ್ತ್ಸಯಂತೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||೪೫||

ದುರ್ಯೋಧನೋಪ್ಯಸಂಭ್ರಾಂತಸ್ತಾನರಿನ್ವ್ಯಧಮಚ್ಛರೈಃ| ತತ್ರಾದ್ಭುತಮಪಶ್ಯಾಮ
 ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೌರುಷಮ್||೪೬|| ಯದೇನಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವೇ ನ
 ಶೇಕುರತಿವರ್ತಿತುಮ್| ನಾತಿದೂರಾಪಯಾತಂ ಚ ಕೃತಬುದ್ಧಿಃ ಪಲಾಯನೇ||೪೭||
 ದುರ್ಯೋಧನಃ ಸ್ವಕಂ ಸೈನ್ಯಮಪಶ್ಯದ್ಭೃಶವಿಕ್ಷತಂ| ತತೋಽವಸ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ
 ಕೃತಬುದ್ಧಿಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ||೪೮|| ಹರ್ಷಯನ್ನಿವ ತಾನೋಧಾನ್ಸ್ತತೋ
 ವಚನಮಬ್ರವೀತ್| ನ ತಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪರ್ವತೇಷು ಚ||೪೯||
 ಯತ್ರ ಯಾತಾನ್ನ ವೋ ಹನ್ಯುಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಕಿಂ ಸೃತೇನ ವಃ| ಸ್ವಲ್ಪಂ ಚೈವ ಬಲಂ
 ತೇಷಾಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಭೃಶವಿಕ್ಷತೌ||೫೦|| ಯದಿ ಸರ್ವೇಽತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮೋ ಧೃವಂ ನೋ
 ವಿಜಯಂ ಭವೇತ್| ವಿಪ್ರಯಾತಾಂಸ್ತುವೋ ಭಿನ್ನಾನ್ ಪಾಂಡವಾಃ
 ಕೃತಕಿಲ್ಬಿಷಾನ್||೫೧|| ಅನುಸೃಜ್ಯ ಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಶ್ರೇಯೋ ನಃ ಸಮರೇ ವಧಃ| ಸುಖಃ
 ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೋಮೃತ್ಯುಃ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಯುಧ್ಯತಾಮ್||೫೨|| ಮೃತೋ ದುಃಖಂ ನ
 ಜಾನೀತೇ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚಾನಂತ್ಯಮಶ್ನುತೇ| ಶೃಣ್ವಂತು ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವೇ
 ಯಾವಂತೋಽತ್ರಸಮಾಗತಾಃ||೫೩|| ದ್ವಿಶತೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ವಶಮೇಪ್ಯತ
 ವಿದ್ರುತಾಃ| ಪಿತಾಮಹೈರಾಚರಿತಂ ನ ಧರ್ಮಂ ಹಾತುಮರ್ಹಥ||೫೪||
 ನಾನ್ಯತ್ಕರ್ಮಾಸ್ತಿ ಪಾಪೀಯಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ಪಲಾಯನಾತ್| ನ
 ಯುದ್ಧಧರ್ಮಾಚ್ಛ್ರೇಯಾನ್ ಹಿ ಪಂಥಾಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಕೌರವಾಃ||೫೫||
 ಸುಚರೇಣಾರ್ಜಿತಾನ್ಲೋಕಾನ್ಸದ್ಯೋ ಯುದ್ಧಾತ್ಸಮಶ್ನುತೇ| ತಸ್ಯ ಯದ್ವಚನಮ್ರಾಜ್ಞಃ
 ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾರಥಾಃ||೫೬|| ಪುನರೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ
 ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರತಿ ಪರಾಜಯಮಮೃಷ್ಯಂತಃ ಕೃತಚಿತ್ತಾಶ್ಚ ವಿಕ್ರಮೇ||೫೭|| ತತಃ
 ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಪುನರೇವ ಸುದಾರುಮ್| ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ
 ದೇವಾಸುರಗಣೋಪಮಮ್||೫೮|| ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪುರೋಗಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಸೈನ್ಯೇನ
 ಪಾಂಡವಾನ್| ಅನ್ವಧಾವನ್ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ||೫೯||

ಶೋಕದಿಂದ ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮಗನು

ವಿಮುಖನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ
ತುಂಬಾ ಭಯ-ಉದ್ವೇಗಗಳುಂಟಾಗಿದ್ದವು.

09003004a ಧ್ಯಾಯಮಾನೇಷು ಸೈನ್ಯೇಷು ದುಃಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಷು ಭಾರತ|

09003004c ಬಲಾನಾಂ ಮಥ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಿನದಮುತ್ತಮಂ||

09003005a ಅಭಿಜ್ಞಾನಂ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ವಿಕೃತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸಮ್ಯಗೇ|

09003005c ಪತಿತಾನ್ರಥನೀಡಾಂಶ್ಚ ರಥಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

09003006a ರಣೇ ವಿನಿಹತಾನ್ನಾಗಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತ್ತಿಂಶ್ಚ ಮಾರಿಷ|

09003006c ಆಯೋಧನಂ ಚಾತಿಘೋರಂ ರುದ್ರಸ್ಯಾಕ್ರೀಡಸಂನಿಭಂ||

09003007a ಅಪ್ರಖ್ಯಾತಿಂ ಗತಾನಾಂ ತು ರಾಜ್ಞಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಶಃ|

09003007c ಕೃಪಾವಿಷ್ಟಃ ಕೃಪೋ ರಾಜನ್ವಯಃಶೀಲಸಮನ್ವಿತಃ||

09003008a ಅಬ್ರವೀತ್ತತ್ರ ತೇಜಸ್ವೀ ಸೋಽಭಿಸೃತ್ಯ ಜನಾಧಿಪಂ|

09003008c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮನ್ಯುವಶಾದ್ವಚನಂ ವಚನಕ್ಷಮಃ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇನೆಯನ್ನು
ನೋಡಿ, ಸೇನೆಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಿರುವವರ ಸಿಂಹನಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ,
ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರ ಧ್ವಜಗಳು ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದುದನ್ನು
ನೋಡಿ, ಮಹಾತ್ಮರ ರಥನೀಡಗಳೂ ರಥಗಳೂ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ, ರಣದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಪದಾತಿಗಳನ್ನೂ
ನೋಡಿ, ರುದ್ರನ ಆಟದ ಮೈದಾನವಾದ ಸ್ಮಶಾನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಆ
ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ರಾಜರುಗಳು

ನಿರ್ನಾಮವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃಪಾವಿಷ್ಟನಾದ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ
ತಕ್ಕಂತಹ ನಡತೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಚತುರನಾಗಿದ್ದ
ತೇಜಸ್ವಿ ಕೃಪನು ಜನಾಧಿಪ ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಸಾರಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ
ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09003009a ದುರ್ಯೋಧನ ನಿಬೋಧೇದಂ ಯತ್ತ್ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೌರವ|

09003009c ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುರು ಮಹಾರಾಜ ಯದಿ ತೇ ರೋಚತೇಽನಘ||

“ದುರ್ಯೋಧನ ! ಕೌರವ ! ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು !
ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಘ ! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು
ತೋರುವುದೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡು !

09003010a ನ ಯುದ್ಧಧರ್ಮಾಚ್ಛೇಯಾನ್ವೈ ಪಂಥಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಿದ್ಯತೇ|

09003010c ಯಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯುಧ್ಯಂತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ ! ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಯುದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗವು
ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗಿಲ್ಲ !

09003011a ಪುತ್ರೋ ಭ್ರಾತಾ ಪಿತಾ ಚೈವ ಸ್ವಸ್ರೇಯೋ ಮಾತುಲಸ್ತಥಾ|

09003011c ಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾಶ್ಚೈವ ಯೋಧ್ಯಾ ವೈ ಕ್ಷತ್ರಜೀವಿನಾ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ಜೀವಿಸುವವನಿಗೆ ಪುತ್ರ, ಭ್ರಾತಾ, ಪಿತ, ಸೋದರಳಿಯ,
ಸೋದರ ಮಾವ, ಮತ್ತು ಇತರ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

09003012a ವಧೇ ಚೈವ ಪರೋ ಧರ್ಮಸ್ತಥಾಧರ್ಮಃ ಪಲಾಯನೇ|

09003012c ತೇ ಸ್ಮ ಘೋರಾಂ ಸಮಾಪನ್ನಾ ಜೀವಿಕಾಂ ಜೀವಿತಾರ್ಥಿನಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಧಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅವರಿಂದ
ವಧಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಪರಮ ಧರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪಲಾಯನಮಾಡುವುದು ಅಧರ್ಮ. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ಜೀವಿಸುವವನು ಈ
ರೀತಿಯ ಘೋರ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

09003013a ತತ್ರ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕಿಂ ಚಿದೇವ ಹಿತಂ ವಚಃ|

09003013c ಹತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಚ ದ್ರೋಣೇ ಚ ಕರ್ಣೇ ಚೈವ ಮಹಾರಥೇ||

09003014a ಜಯದ್ರಥೇ ಚ ನಿಹತೇ ತವ ಭ್ರಾತೃಷು ಚಾನಘ|

09003014c ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ತವ ಪುತ್ರೇ ಚ ಕಿಂ ಶೇಷಂ ಪರ್ಯುಪಾಸ್ಮಹೇ||

ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಿತವಚನವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅನಘ! ಮಹಾರಥರಾದ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ,
ಜಯದ್ರಥ, ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು
ಹತರಾಗಿರಲು ನಾವು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋಣ?

09003015a ಯೇಷು ಭಾರಂ ಸಮಾಸಜ್ಯ ರಾಜ್ಯೇ ಮತಿಮಕುರ್ಮಹಿ|

09003015c ತೇ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ತನೂರ್ಯತಾಃ ಶೂರಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ಗತಿಂ||

ನಾವು ಯಾರ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಈ ರಾಜ್ಯದ
ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವೋ ಆ ಶೂರರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು
ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

09003016a ವಯಂ ತ್ವಿಹ ವಿನಾಭೂತಾ ಗುಣವದ್ಭಿರ್ಮಹಾರಥೈಃ|

09003016c ಕೃಪಣಂ ವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ನೃಪಾನ್ಭಹೂನ್||

ಗುಣವತ್ತರಾದ ಮಹಾರಥರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ವಿಹೀನರಾಗಿದ್ದೇವೆ.
ಅನೇಕ ನೃಪರನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ನಾವೀಗ ಶೋಕಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ.

09003017a ಸರ್ವೈರಪಿ ಚ ಜೀವದ್ಭಿರ್ಬೀಭತ್ಸುರಪರಾಜಿತಃ|

09003017c ಕೃಷ್ಣನೇತ್ರೋ ಮಹಾಬಾಹುದೇವೈರಪಿ ದುರಾಸದಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವಿತರಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೆಣೆಸಿದ್ದರೂ ಬೀಭತ್ಸುವನ್ನು
ಸೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಕಣ್ಣಾಗುಳ್ಳ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು
ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯನು.

09003018a ಇಂದ್ರಕಾರ್ಮುಕವಜ್ರಾಭಮಿಂದ್ರಕೇತುಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ|

09003018c ವಾನರಂ ಕೇತುಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂಚಚಾಲ ಮಹಾಚಮೂಃ||

ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಇಂದ್ರಧ್ವಜದಂತೆ
ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ವಾನರಧ್ವಜವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮಹಾಸೇನೆಯು
ನಡುಗಿದೆ.

09003019a ಸಿಂಹನಾದೇನ ಭೀಮಸ್ಯ ಪಾಂಚಜನ್ಯಸ್ವನೇನ ಚ|

09003019c ಗಾಂಡೀವಸ್ಯ ಚ ನಿರ್ಘೋಷಾತ್ಸಂಹೃಷ್ಯಂತಿ ಮನಾಂಸಿ ನಃ||

ಭೀಮನ ಸಿಂಹನಾದ, ಪಾಂಚಜನ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡೀವದ
ನಿರ್ಘೋಷದಿಂದ ನಮ್ಮ ವರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

09003020a ಚರಂತೀವ ಮಹಾವಿದ್ಯುನ್ಮುಷ್ಣಂತಿ ನಯನಪ್ರಭಾಂ|

09003020c ಅಲಾತಮಿವ ಚಾವಿದ್ಧಂ ಗಾಂಡೀವಂ ಸಮದೃಶ್ಯತ||

ಕಣ್ಣಿನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳಿಯ ಚಕ್ರದಂತೆ ಅರ್ಜುನನ ಗಾಂಡೀವವು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

09003021a ಜಾಂಬೂನದವಿಚಿತ್ರಂ ಚ ಧೂಯಮಾನಂ ಮಹದ್ಧನುಃ|

09003021c ದೃಶ್ಯತೇ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ವಿದ್ಯುದಭ್ರಘನೇಷ್ವಿವ||

ಸೆಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಚಿನ್ನ-ಚಿತ್ರಿತ ಮಹಾ ಧನುಸ್ಸು ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

¹¹09003022a ಉಹ್ಯಮಾನಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೇನ ವಾಯುನೇವ ಬಲಾಹಕಃ|

¹²09003022c ತಾವಕಂ ತದ್ಬಲಂ ರಾಜನ್ನರ್ಜುನೋಽಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರಃ||

09003022e ಗಹನಂ ಶಿಶಿರೇ ಕಕ್ಷಂ ದದಾಹಾಗ್ನಿರವೋತ್ಥಿತಃ||

ರಾಜನ್ ! ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ವಾಯುವಿನಂತೆಯೇ ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಸ್ತ್ರವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರ್ಜುನನು

---

¹¹ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ಶ್ವೇತಾಶ್ಚ ವೇಗಸಂಪನ್ನಾಃ ಶಶಿಕಾಶಸಮಪ್ರಭಾಃ| ಪಿಬಂತ ಇವ ಚಾಕಾಶಂ ರಥೇ ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಜಿನಃ||

¹² ನೀಲಕಂಠಿಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ಜಾಂಬೂನದವಿಚಿತ್ರಾಂಗಾ ವಹಂತೇ ಚಾರ್ಜುನಂ ರಣೇ|

ಶಿಶಿರ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಗಹನವಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

09003023a ಗಾಹಮಾನಮನೀಕಾನಿ ಮಹೇಂದ್ರಸದೃಶಪ್ರಭಂ|

09003023c ಧನಂಜಯಮಪಶ್ಯಾಮ ಚತುರ್ದಂತಮಿವ ದ್ವಿಪಂ||

ಮಹೇಂದ್ರನ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಧನಂಜಯನು ನಾಲ್ಕು ದಂತಗಳಿರುವ
ಸಲಗದಂತೆ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು
ನೋಡಿದೆವು.

09003024a ವಿಕ್ಷೋಭಯಂತಂ ಸೇನಾಂ ತೇ ತ್ರಾಸಯಂತಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾನ್|

09003024c ಧನಂಜಯಮಪಶ್ಯಾಮ ನಲಿನೀಮಿವ ಕುಂಜರಂ||

ಕಮಲಗಳ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಆನೆಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಧನಂಜಯನು ನಿನ್ನ
ಸೇನೆಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗೊಳಿಸಿ ಪಾರ್ಥಿವರನ್ನು
ನಡುಗಿಸಿದುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09003025a ತ್ರಾಸಯಂತಂ ತಥಾ ಯೋಧಾನ್ಧನುರ್ಘೋಷೇಣ ಪಾಂಡವಂ|

09003025c ಭೂಯ ಏನಮಪಶ್ಯಾಮ ಸಿಂಹಂ ಮೃಗಗಣಾ ಇವ||

ಸಿಂಹವು ಮೃಗಗಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪಾಂಡವನು ತನ್ನ
ಧನುಷೋಷದಿಂದ ಯೋಧರನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಭಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09003026a ಸರ್ವ ಲೋಕಮಹೇಷ್ಟಾಸೌ ವೃಷಭೌ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09003026c ಆಮುಕ್ತಕವಚೌ ಕೃಷ್ಣೌ ಲೋಕಮಧ್ಯೇ ವಿರೇಜತುಃ||

ಸರ್ವ ಲೋಕ ಮಹೇಷ್ಟಾಸರಾದ, ಸರ್ವ ಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃಷಭರಾದ,
ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಲೋಕಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

09003027a ಅದ್ಯ ಸಪ್ತದಶಾಹಾನಿ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಭಾರತ|

09003027c ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಯಾತಿಘೋರಸ್ಯ ವಧ್ಯತಾಂ ಚಾಭಿತೋ ಯುಧಿ||

ಭಾರತ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಅತಿ ಘೋರ
ಸಂಗ್ರಾಮದ ಹದಿನೇಳನೇ ದಿನವು ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

09003028a ವಾಯುನೇವ ವಿಧೂತಾನಿ ತವಾನೀಕಾನಿ ಸರ್ವಶಃ|

09003028c ಶರದಂಭೋದಜಾಲಾನಿ ವ್ಯಶೀರ್ಯಂತ ಸಮಂತತಃ||

ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡ ಸಮೂಹಗಳು ಗಾಳಿಯಿಂದ
ಚದುರಿಹೋಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ
ಚದುರಿಹೋಗಿವೆ.

09003029a ತಾಂ ನಾವಮಿವ ಪರ್ಯಸ್ತಾಂ ಭ್ರಾಂತವಾತಾಂ ಮಹಾರ್ಣವೇ|

09003029c ತವ ಸೇನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ವ್ಯಕಂಪಯತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ
ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಹಡಗಿನಂತೆ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ನಡುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ !

09003030a ಕ್ವ ನು ತೇ ಸೂತಪುತ್ರೋಽಭೂತ್ಕ್ವ ನು ದ್ರೋಣಃ ಸಹಾನುಗಃ|

09003030c ಅಹಂ ಕ್ವ ಚ ಕ್ವ ಚಾತ್ಮಾ ತೇ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಕ್ವ ನು||

09003030e ದುಃಶಾಸನಶ್ಚ ಭ್ರಾತಾ ತೇ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಕ್ವ ನು||

09003031a ಬಾಣಗೋಚರಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚೈವ ಜಯದ್ರಥಂ|

ಜಯದ್ರಥನು ಅವನ ಬಾಣದ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸೂತಪುತ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದನು? ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ದ್ರೋಣನು ಎಲ್ಲಿದ್ದನು? ನಾನು ಅಥವಾ ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೆವು? ಹಾಗೆಯೇ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನು ಎಲ್ಲಿದ್ದನು? ನಿನ್ನ ಭ್ರಾತಾ ದುಃಶಾಸನನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದನು?

09003031c ಸಂಬಂಧಿನಸ್ತೇ ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ಸಹಾಯಾನ್ಮಾತುಲಾಂಸ್ತಥಾ||

09003032a ಸರ್ವಾನ್ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಮಿಷತೋ ಲೋಕಾಂಶ್ಚಾಕ್ರಮ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ|

09003032c ಜಯದ್ರಥೋ ಹತೋ ರಾಜನ್ವಿಂ ನು ಶೇಷಮುಪಾಸ್ಮಹೇ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಸಂಬಂಧಿಗಳು, ಸಹೋದರರು, ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಜಯದ್ರಥನನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಇನ್ನೇನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದಾಕಿತ್ತು?

09003033a ಕೋ ವೇಹ ಸ ಪುಮಾನಸ್ತಿ ಯೋ ವಿಚೇಷ್ಯತಿ ಪಾಂಡವಂ|

09003033c ತಸ್ಯ ಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

09003033e ಗಾಂಡೀವಸ್ಯ ಚ ನಿರ್ಘೋಷೋ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಹರತೇ ಹಿ ನಃ|

ಪಾಂಡವನನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲ ಪುರುಷನು ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ವಿವಿಧ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಗಾಂಡೀವದ

ನಿರ್ಘೋಷವು ನಮ್ಮ ವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ!

09003034a ನಷ್ಟಚಂದ್ರಾ ಯಥಾ ರಾತ್ರಿಃ ಸೇನೇಯಂ ಹತನಾಯಕಾ|

09003034c ನಾಗಭಗ್ನುದ್ರಮಾ ಶುಷ್ಕಾ ನದೀವಾಕುಲತಾಂ ಗತಾ||

ನಾಯಕನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಈ ಸೇನೆಯು ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ, ಆನೆಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದ ವನದಂತೆ ಮತ್ತು ಬತ್ತಿಹೋದ ನದಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿದೆ.

09003035a ಧ್ವಜಿನ್ಯಾಂ ಹತನೇತ್ರಾಯಾಂ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಶ್ವೇತವಾಹನಃ|

09003035c ಚರಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕಕ್ಷೇಽಗ್ನಿರಿವ ಸಂಜ್ವಲನ್||

ನೇತಾರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಮಹಾಬಾಹು ಶ್ವೇತವಾಹನನು ಅಗ್ನಿಯು ಹುಲ್ಲುಮೆದೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸುಡುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

09003036a ಸಾತ್ಯಕೇಶ್ಚೈವ ಯೋ ವೇಗೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

09003036c ದಾರಯೇತ ಗಿರೀನ್ಸರ್ವಾನ್ ಶೋಷಯೇತ ಚ ಸಾಗರಾನ್||

ಸಾತ್ಯಕಿ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾ ವೇಗಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಇವರು ಗಿರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೀಳಬಲ್ಲರು ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳನ್ನು ಬತ್ತಿಸಬಲ್ಲರು.

09003037a ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ಯದ್ಭೀಮಃ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09003037c ಕೃತಂ ತತ್ಸಕಲಂ ತೇನ ಭೂಯಶ್ಚೈವ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಏನೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಆಡಿದ್ದನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ
ಕೂಡ!

09003038a ಪ್ರಮುಖಿಸ್ಥೇ ತದಾ ಕರ್ಣೇ ಬಲಂ ಪಾಂಡವರಕ್ಷಿತಂ|

09003038c ದುರಾಸದಂ ತಥಾ ಗುಪ್ತಂ ಗೂಢಂ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ||

ಗಾಂಡೀವ ಧನ್ವಿಯಿಂದ ವ್ಯೂಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ರಕ್ಷಿತಗೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಆ ಸೇನೆಯು ಕರ್ಣನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ
ಕೂಡ ದುರಾಸದವಾಗಿತ್ತು.

09003039a ಯುಷ್ಮಾ ಭಿಸ್ತಾನಿ ಚೀರ್ಣಾನಿ ಯಾನ್ಯಸಾಧೂನಿ ಸಾಧುಷು|

09003039c ಅಕಾರಣಕೃತಾನ್ಯೇವ ತೇಷಾಂ ವಃ ಫಲಮಾಗತಂ||

ಸಾಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಅಸಾಧುಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ
ಅದರ ಫಲವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

09003040a ಆತ್ಮನೋಽರ್ಥೇ ತ್ವಯಾ ಲೋಕೋ ಯತ್ನತಃ ಸರ್ವ ಆಹೃತಃ|

09003040c ಸ ತೇ ಸಂಶಯಿತಸ್ತಾತ ಆತ್ಮಾ ಚ ಭರತರ್ಷಭ||

ಅಯ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ! ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನೀನು ಕರೆದಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ
ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಅವರಾಗಲೀ ಅಥವಾ ನೀನಾಗಲೀ ಉಳಿಯುವುದು
ಸಂಶಯವೇ ಆಗಿದೆ.

09003041a ರಕ್ಷ ದುರ್ಯೋಧನಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭಾಜನಂ|

09003041c ಭಿನ್ನೇ ಹಿ ಭಾಜನೇ ತಾತ ದಿಶೋ ಗಚ್ಚತಿ ತದ್ಗತಂ||

ಮಗೂ! ದುರ್ಯೋಧನ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೋ! ಈ ಶರೀರವೇ ಸರ್ವ ಸುಖಗಳ ಅನುಭವಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಪಾತ್ರೆಯು ಒಡೆದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಹರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಶರೀರವು ನಾಶವಾಗಲು ಸರ್ವ ಸುಖಗಳೂ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

09003042a ಹೀಯಮಾನೇನ ವೈ ಸಂಧಿಃ ಪರ್ಯೇಷ್ಟವ್ಯಃ ಸಮೇನ ಚ|

09003042c ವಿಗ್ರಹೋ ವರ್ಧಮಾನೇನ ನೀತಿರೇಷಾ ಬೃಹಸ್ಪತೇಃ||

ತನ್ನ ಬಲವು ಶತ್ರುಬಲಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವಾಗ ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿರುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಸಂಧಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿರುವಾಗ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ನೀತಿ.

09003043a ತೇ ವಯಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಭ್ಯೋ ಹೀನಾಃ ಸ್ವಬಲಶಕ್ತಿತಃ|

09003043c ಅತ್ರ ತೇ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಸಂಧಿಂ ಮನ್ಯೇ ಕ್ಷಮಂ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಯೇ ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

09003044a ನ ಜಾನೀತೇ ಹಿ ಯಃ ಶ್ರೇಯಃ ಶ್ರೇಯಸಶ್ಚಾವಮನ್ಯತೇ|

09003044c ಸ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ರಾಜ್ಯಾನ್ನ ಚ ಶ್ರೇಯೋಽನುವಿಂದತಿ||

ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ಅರಿಯದವನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿದಂತೆ. ಅವನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ
ರಾಜ್ಯ-ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

09003045a ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಹಿ ರಾಜಾನಂ ರಾಜ್ಯಂ ಯದಿ ಲಭೇಮಹಿ|

09003045c ಶ್ರೇಯಃ ಸ್ಯಾನ್ನ ತು ಮೌಢ್ಯೇನ ರಾಜನ್ಗಂತುಂ ಪರಾಭವಂ||

ರಾಜನ್! ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಮೌಢ್ಯತನದಿಂದ ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಪರಾಭವವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತೇವೆಯೇ ವಿನಃ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

09003046a ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ವಚನಾತ್ಕೃ ಪಾಶೀಲೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09003046c ವಿನಿಯಂಜೀತ ರಾಜ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಗೋವಿಂದವಚನೇನ ಚ||

ಕೃಪಾಶೀಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಮಾತು ಅಥವಾ
ಗೋವಿಂದನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಿನಗೇ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡಿಯಾನು!

09003047a ಯದ್ಭ್ರೂ ಯಾದ್ಧಿ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ರಾಜಾನಮಪರಾಜಿತಂ|

09003047c ಅರ್ಜುನಂ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಸರ್ವಂ ಕುರ್ಯುರಸಂಶಯಂ||

ಹೃಷೀಕೇಶನು ರಾಜ ಅಪರಾಜಿತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಏನನ್ನು
ಹೇಳುವನೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಭೀಮಾರ್ಜುನರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

09003048a ನಾತಿಕ್ರಮಿಷ್ಯತೇ ಕೃಷ್ಣೋ ವಚನಂ ಕೌರವಸ್ಯ ಹ|

09003048c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮನ್ಯೇಽಹಂ ನಾಪಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪಾಂಡವಃ||

ಕೌರವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅಂತೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

09003049a ಏತತ್ ಕ್ಷಮಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ತವ ಪಾರ್ಥೈರವಿಗ್ರಹಂ|

09003049c ನ ತ್ವಾ ಬ್ರವೀಮಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರಾಣಪರಿರಕ್ಷಣಾತ್||

09003049e ಪಥ್ಯಂ ರಾಜನ್ ಬ್ರವೀಮಿ ತ್ವಾಂ ತತ್ಪರಾಸುಃ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಸಿ||

ರಾಜನ್! ನೀನು ಪಾರ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಲೀ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಲೀ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಪಥ್ಯ-ಹಿತವಾಗುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

09003050a ಇತಿ ವೃದ್ಧೋ ವಿಲಪ್ತೈತತ್ಕೃಪಃ ಶಾರದ್ವತೋ ವಚಃ|

09003050c ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಶುಶೋಚ ಚ ಮುಮೋಹ ಚ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವೃದ್ಧ ಶಾರದ್ವತ ಕೃಪನು ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಬಹಳವಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ, ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ ಕೃಪವಾಕ್ಯೇ

ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಕೃಪವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

09004001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09004001a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಗೌತಮೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ|

09004001c ನಿಃಶ್ವಸ್ಯ ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ತೂಷ್ಟೀಮಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ಯಶಸ್ವಿ ಗೌತಮನು ಹೀಗೆ
ಹೇಳಲು ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು
ಬಿಡುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು.

09004002a ತತೋ ಮಹೂರ್ತಂ ಸ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಮನಾಃ|

09004002c ಕೃಪಂ ಶಾರದ್ವತಂ ವಾಕ್ಯಮಿತ್ಯುವಾಚ ಪರಂತಪಃ||

ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ಪರಂತಪ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಶಾರದ್ವತ ಕೃಪನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು:

09004003a ಯತ್ಕಿಂ ಚಿತ್ಸುಹೃದಾ ವಾಚ್ಯಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಶ್ರಾವಿತೋ ಹ್ಯಹಂ|

09004003c ಕೃತಂ ಚ ಭವತಾ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಯುಧ್ಯತಾ||

“ಸುಹೃದಯರು ಏನೆಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಕೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀವು ನನಗೆ
ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ

ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ !

09004004a ಗಾಹಮಾನಮನೀಕಾನಿ ಯುಧ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾರಥೈಃ|

09004004c ಪಾಂಡವೈರತಿತೇಜೋಭಿಲೋಕಸ್ವಾಮಿದೃಷ್ಟವಾನ್||

ಅತಿತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಲೋಕವೇ ಅವಲೋಕಿಸಿದೆ.

09004005a ಸುಹೃದಾ ಯದಿದಂ ವಾಚ್ಯಂ ಭವತಾ ಶ್ರಾವಿತೋ ಹ್ಯಹಂ|

09004005c ನ ಮಾಂ ಪ್ರೀಣಾತಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಮುಮೂಷೋರಿವ ಭೇಷಜಂ||

ಆದರೆ ಸುಹೃದತೆಯಿಂದ ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು
ಸಾಯುವವನಿಗೆ ಔಷಧಿಯ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

09004006a ಹೇತುಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಹಿತಂ ವಚನಮುತ್ತಮಂ|

09004006c ಉಚ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ನ ಮೇ ವಿಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ ರೋಚತೇ||

ವಿಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ ! ನೀವು ಯುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸುಸಂಗತ- ಹಿತಕರ-
ಉತ್ತಮ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಿರುವಿರಿ. ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಆದರೆ ಅವು
ನನಗೆ ರುಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

09004007a ರಾಜ್ಯಾದ್ವಿನಿಕೃತೋಽಸ್ಮಾ ಭಿಃ ಕಥಂ ಸೋಽಸ್ಮಾಸು ವಿಶ್ವಸೇತ್|

09004007c ಅಕ್ಷದ್ಯುತೇ ಚ ನೃಪತಿರ್ಜಿತೋಽಸ್ಮಾ ಭಿರ್ಮಹಾಧನಃ|

09004007e ಸ ಕಥಂ ಮಮ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಶ್ರದ್ಧಧ್ಯಾದ್ಯುಭಯ ಏವ ತು||

ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದ ಅವನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಗೆ

ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುತ್ತಾನೆ? ಅಕ್ಷದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಧವನ್ನು ಗೆದ್ದ ನಮ್ಮ
ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಆ ನೃಪತಿಯು ಹೇಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ?

09004008a ತಥಾ ದೌತ್ಯೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಪಾರ್ಥಹಿತೇ ರತಃ|

09004008c ಪ್ರಲಬ್ಧಶ್ಚ ಹೃಷೀಕೇಶಸ್ತಚ್ಚ ಕರ್ಮ ವಿರೋಧಿತಂ|

09004008e ಸ ಚ ಮೇ ವಚನಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಥಮೇವಾಭಿಮಂಸ್ಯತೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಹಾಗೆಯೇ ದ್ಯೂತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ

ಪಾರ್ಥಹಿತರತನಾಗಿರುವ ಹೃಷೀಕೇಶನು ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಬಂದಾಗ

ಅವನನ್ನು ನಾವು ವಿರೋಧಿಸಿದೆವು. ಈಗ ಅವನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು
ಹೇಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ?

09004009a ವಿಲಲಾಪ ಹಿ ಯತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಸಮೇಯುಷೀ|

09004009c ನ ತನ್ಮರ್ಷಯತೇ ಕೃಷ್ಣೋ ನ ರಾಜ್ಯಹರಣಂ ತಥಾ||

ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಎಳೆತಂದಾಗ ಅವಳು ವಿಲಪಿಸಿದುದನ್ನು
ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಹರಣವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸುವವನಲ್ಲ.

09004010a ಏಕಪ್ರಾಣಾವುಭೌ ಕೃಷ್ಣಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರತಿ ಸಂಹತೌ|

09004010c ಪುರಾ ಯಚ್ಛೃತಮೇವಾಸೀದದ್ಯ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತತ್ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರ ಪ್ರಾಣವೂ ಒಂದೇ. ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿದ್ದೆನು.
ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09004011a ಸ್ವಸ್ತಿಯಂ ಚ ಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದುಃಖಂ ಸ್ವಪಿತಿ ಕೇಶವಃ|

09004011c ಕೃತಾಗಸೋ ವಯಂ ತಸ್ಯ ಸ ಮದರ್ಥಂ ಕಥಂ ಕ್ಷಮೇತ್||

ಅವನ ಸೋದರಳಿಯನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನು ದುಃಖದಿಂದ ನಿದ್ಧೆಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಈ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕ್ಷಮಿಸಿಯಾನು?

09004012a ಅಭಿಮನ್ಯೋರ್ವಿನಾಶೇನ ನ ಶರ್ಮ ಲಭತೇಽರ್ಜುನಃ|

09004012c ಸ ಕಥಂ ಮದ್ಧಿತೇ ಯತ್ನಂ ಪ್ರಕರಿಸ್ಯತಿ ಯಾಚಿತಃ||

ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ವಿನಾಶದಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸುಖವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಅವನು ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಏಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ?

09004013a ಮಧ್ಯಮಃ ಪಾಂಡವಸ್ತೀಕ್ಷೋ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09004013c ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಚ ತೇನೋಗ್ರಂ ಸ ಭಜ್ಯೇತ ನ ಸಂನಮೇತ್||

ಮಧ್ಯಮ ಪಾಂಡವ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮಹಾಬಲ ಭೀಮಸೇನನು ಉಗ್ರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಅವನು ಭಗ್ನನಾಗಬಲ್ಲನೇ ಹೊರತು ಬಾಗುವವನಲ್ಲ!

09004014a ಉಭೌ ತೌ ಬದ್ಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಾವುಭೌ ಚಾಬದ್ಧಕಂಕಟೌ|

09004014c ಕೃತವೈರಾವುಭೌ ವೀರೌ ಯಮಾವಪಿ ಯಮೋಪಮೌ||

ಕವಚಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಸೊಂಟಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ

ಯಮರೂಪದ ವೀರ ಯಮಳರು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬದ್ಧವೈರಿಗಳು.

09004015a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಕೃತವೈರೌ ಮಯಾ ಸಹ|

09004015c ತೌ ಕಥಂ ಮದ್ಧಿತೇ ಯತ್ನಂ ಪ್ರಕುರ್ಯಾತಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಶಿಖಿಂಡಿಯರು ಸಹ ನನ್ನೊಡನೆ ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು?

09004016a ದುಃಶಾಸನೇನ ಯತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಏಕವಸ್ತ್ರಾ ರಜಸ್ವಲಾ|

09004016c ಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಾ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

09004017a ತಥಾ ವಿವಸನಾಂ ದೀನಾಂ ಸ್ಮರಂತ್ಯದ್ಯಾಪಿ ಪಾಂಡವಾಃ|

09004017c ನ ನಿವಾರಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮಾತ್ತೇ ಪರಂತಪಾಃ||

ಏಕವಸ್ತ್ರಳೂ ರಜಸ್ವಲೆಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ದುಃಶಾಸನನು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕಾಡಿಸಿದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ಆ ದೀನಳಾದವಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರಹೀನಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಂತಪ ಪಾಂಡವರು ಈಗ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

09004018a ಯದಾ ಚ ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಮದ್ವಿನಾಶಾಯ ದುಃಖಿತಾ|

09004018c ಉಗ್ರಂ ತೇಪೇ ತಪಃ ಕೃಷ್ಣಾ ಭರ್ತ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ|

09004018e ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ನಿತ್ಯದಾ ಶೇತೇ ಯಾವದ್ವೈರಸ್ಯ ಯಾತನಾ||

ದುಃಖಿತಳಾದ ದ್ರೌಪದೀ ಕೃಷ್ಣೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಂದಿರ

ಅರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ವೈರದ
ಯಾತನೆಯಿರುವವರೆಗೆ ಅವಳು ನಿತ್ಯವೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ
ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

09004019a ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಾನಂ ದರ್ಪಂ ಚ ವಾಸುದೇವಸಹೋದರಾ|

09004019c ಕೃಷ್ಣಾಯಾಃ ಪ್ರೇಷ್ಯವದ್ಭೂತ್ವಾ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕುರುತೇ ಸದಾ||

ಮಾನ ಮತ್ತು ದರ್ಪಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ವಾಸುದೇವನ ಸಹೋದರಿ
ಸುಭದ್ರೆಯು ಕೃಷ್ಣೆಯ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಸದಾ ಅವಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

09004020a ಇತಿ ಸರ್ವಂ ಸಮುನ್ನದ್ಧಂ ನ ನಿರ್ವಾತಿ ಕಥಂ ಚನ|

09004020c ಅಭಿಮನ್ಯೋರ್ವಿನಾಶೇನ ಸ ಸಂಧೇಯಃ ಕಥಂ ಮಯಾ||

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ವೈರವನ್ನು ಎಂದೂ
ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ವಿನಾಶ ಕಾರಣನಾದ
ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡಾರು?

09004021a ಕಥಂ ಚ ನಾಮ ಭುಕ್ತ್ವೇಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಸಾಗರಾಂಬರಾಂ|

09004021c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರಸಾದೇನ ಭುಂಜೀಯಾಂ ರಾಜ್ಯಮಲ್ಪಕಂ||

ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಗರವೇ
ವಸ್ತ್ರಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವ ಈ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಪಕ
ರಾಜನಂತೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭೋಗಿಸಲಿ?

09004022a ಉಪಯುಕ್ತ ಪರಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ವೈ ಜ್ವಲಿತೋ ಭಾಸ್ಕರೋ ಯಥಾ|

09004022c ಯುಧಿಷ್ಟಿರಂ ಕಥಂ ಪಶ್ಚಾದನುಯಾಸ್ಯಾಮಿ ದಾಸವತ್||

ರಾಜರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನ ಹಿಂದೆ ಓರ್ವ ದಾಸನಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಬಲ್ಲೆ?

09004023a ಕಥಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಭೋಗಾನ್ದತ್ತ್ವಾ ದಾಯಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್|

09004023c ಕೃಪಣಂ ವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೃಪಣೈಃ ಸಹ ಜೀವಿಕಾಂ||

ಸ್ವಯಂ ನಾನು ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಪುಷ್ಕಲ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ
ದೈನ್ಯನಾಗಿ ದೀನತೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಬಲ್ಲೆ?

09004024a ನಾಭ್ಯಸೂಯಾಮಿ ತೇ ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ಹಿತಂ ತ್ವಯಾ|

09004024c ನ ತು ಸಂಧಿಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಕಥಂ ಚನ||

ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಪೂರಕ-ಹಿತಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಆದರೆ ನನಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವೊದಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಥಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

09004025a ಸುನೀತಮನುಪಶ್ಯಾಮಿ ಸುಯುದ್ಧೇನ ಪರಂತಪ|

09004025c ನಾಯಂ ಕ್ಲೀಬಯಿತುಂ ಕಾಲಃ ಸಮ್ಯೋದ್ಧಂ ಕಾಲ ಏವ ನಃ||

ಪರಂತಪ! ಉತ್ತಮ ನೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ದುರ್ಬಲರಾಗಿರುವ
ಕಾಲವಿದಲ್ಲ. ನಾವು ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಕಾಲವಿದು.

09004026a ಇಷ್ಟಂ ಮೇ ಬಹುಭಿಯೃಜ್ಞೈರ್ದತ್ತಾ ವಿಪ್ರೇಷು ದಕ್ಷಿಣಾಃ|

09004026c ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕ್ರಮಶ್ರುತಾ¹³ ವೇದಾಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಚ ಸ್ಥಿತಂ||

ನಾನು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅನೇಕ ಇಷ್ಟಿ-ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವೇದ-ಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಶತ್ರುಗಳ
ತಲೆಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

09004027a ಭೃತ್ಯಾ ಮೇ ಸುಭೃತಾಸ್ತಾತ ದೀನಶ್ಚಾಭ್ಯುದ್ಧತೋ ಜನಃ|

¹⁴09004027c ಯಾತಾನಿ¹⁵ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರ ಮನುಪಾಲಿತಂ||

ಅಯ್ಯಾ ! ಭೃತ್ಯರ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೀನ
ದಲಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09004028a ಭುಕ್ತಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾ ಭೋಗಾಸ್ತ್ರಿವರ್ಗಃ ಸೇವಿತೋ ಮಯಾ|

09004028c ಪಿತೃಣಾಂ ಗತಮಾನ್ಯುಣ್ಯಂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ||

ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥ-
ಕಾಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು
ಪಿತೃಗಳ ಋಣಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೀರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

¹³ ಕಾಮಾಃ ಶ್ರುತಾಃ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

¹⁴ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠೀಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ: ನೋತ್ಸಹೇಽದ್ಯ
ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ವಕ್ತುಮೀದೃಶಮ್|

¹⁵ ಜಿತಾನಿ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

09004029a ನ ಧ್ರುವಂ ಸುಖಮಸ್ತೀಹ ಕುತೋ ರಾಜ್ಯಂ ಕುತೋ ಯಶಃ|

09004029c ಇಹ ಕೀರ್ತಿರ್ವಿಧಾತವ್ಯಾ ಸಾ ಚ ಯುದ್ಧೇನ ನಾನ್ಯಥಾ||

ಸುಖವೇ ಶಾಶ್ವತವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯವಾಗಲೀ ಯಶಸ್ಸಾಗಲೀ ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವವು? ಇಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ
ಯುದ್ಧದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲ್ಲ!

09004030a ಗೃಹೇ ಯತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯಾಪಿ ನಿಧನಂ ತದ್ವಿಗರ್ಹಿತಂ|

09004030c ಅಧರ್ಮಃ ಸುಮಹಾನೇಷ ಯಚ್ಚ ಯ್ಯಾಮರಣಂ ಗೃಹೇ||

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧನಹೊಂದಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಅತಿನಿಂದನೀಯನು.
ಅದರನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮರಣಹೊಂದಿದರೆ ಮಹಾ
ಅಧರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

09004031a ಅರಣ್ಯೇ ಯೋ ವಿಮುಂಚೇತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಾ ತನುಂ ನರಃ|

09004031c ಕ್ರತೂನಾಹೃತ್ಯ ಮಹತೋ ಮಹಿಮಾನಂ ಸ ಗಚ್ಚತಿ||

ಮಹಾ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಶರೀರತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

09004032a ಕೃಪಣಂ ವಿಲಪನ್ನಾರ್ತೋ ಜರಯಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ|

09004032c ಮ್ನಿಯತೇ ರುದತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಞಾತೀನಾಂ ನ ಸ ಪೂರುಷಃ||

ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಶಿಥಿಲಹೊಂದಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ

ರೋಗಪೀಡಿತನಾಗಿ ಆರ್ತನಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಾ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ
ಜ್ಞಾತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದುವವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ
ಪುರುಷನೇ ಅಲ್ಲ!

09004033a ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತು ವಿವಿಧಾನೋಗಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ|

09004033c ಅಪೀದಾನೀಂ ಸುಯುದ್ಧೇನ ಗಚ್ಛೇಯಂ ಸತ್ಸಲೋಕತಾಂ||

ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದವರಿಗೆ ಯಾವ ಪರಮ ಗತಿಯು
ದೊರಕುವುದೋ ಆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ನಾನು ಇದೋ ಈ
ಉತ್ತಮ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ!

09004034a ಶೂರಾಣಾಮಾರ್ಯವೃತ್ತಾನಾಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟನಿವರ್ತಿನಾಂ|

09004034c ಧೀಮತಾಂ ಸತ್ಯಸಂಧಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕ್ರತುಯಾಜಿನಾಂ||

09004035a ಶಸ್ತ್ರಾವಭೃಥಮಾಪ್ತಾನಾಂ ಧ್ರುವಂ ವಾಸಸ್ತ್ರವಿಷ್ಟಪೇ|

ಶೂರರಿಗೆ, ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ
ಹಿಂದಿರುಗದವರಿಗೆ, ಧೀಮತ ಸತ್ಯಸಂಧರಿಗೆ, ಕ್ರತು-ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು
ನಡೆಸಿದವರಿಗೆ, ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅವಭೃತಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪೂತರಾದವರಿಗೆ
- ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗವಾಸವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ.

09004035c ಮುದಾ ನೂನಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಂತಿ ಶುಭ್ರಾ ಹ್ಯಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ||

09004036a ಪಶ್ಯಂತಿ ನೂನಂ ಪಿತರಃ ಪೂಜಿತಾನ್ಯಕ್ರಸಂಸದಿ|

09004036c ಅಪ್ಸರೋಭಿಃ ಪರಿವೃತಾನೋದಮಾನಾಂಸ್ತ್ರವಿಷ್ಟಪೇ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಪರಮ

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಕ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಪರಿವೃತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವವರನ್ನು ಪಿತೃಗಳು ಕೂಡ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ.

09004037a ಪಂಥಾನಮಮರೈರ್ಯಾತಂ ಶೂರೈಶ್ಚೈವಾನಿವರ್ತಿಭಿಃ|

09004037c ಅಪಿ ತೈಃ ಸಂಗತಂ ಮಾರ್ಗಂ ವಯಮಪ್ಯಾರುಹೇಮಹಿ||

09004038a ಪಿತಾಮಹೇನ ವೃದ್ಧೇನ ತಥಾಚಾರ್ಯೇಣ ಧೀಮತಾ|

09004038c ಜಯದ್ರಥೇನ ಕರ್ಣೇನ ತಥಾ ದುಃಶಾಸನೇನ ಚ||

ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗದ ಶೂರರು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದರೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ವೃದ್ಧ ಪಿತಾಮಹ ಭೀಷ್ಮ, ಧೀಮಂತ ಆಚಾರ್ಯ, ಜಯದ್ರಥ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸನರು ಹೋಗಿರುವ ಪುಣ್ಯ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

09004039a ಘಟಮಾನಾ ಮದರ್ಥೇಽಸ್ಮಿನ್ ಹತಾಃ ಶೂರಾ ಜನಾಧಿಪಾಃ|

09004039c ಶೇರತೇ ಲೋಹಿತಾಕ್ತಾಂಗಾಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಶರವಿಕ್ಷತಾಃ||

ನನಗಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಶೂರ ಜನಾಧಿಪರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಅಂಗಗಳು ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿ ರಣಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ.

09004040a ಉತ್ತಮಾಸ್ತ್ರವಿದಃ ಶೂರಾ ಯಥೋಕ್ತಕ್ರತುಯಾಜಿನಃ|

09004040c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಿಂದ್ರಸದ್ಮಸು ಧಿಷ್ಠಿತಾಃ||

ಉತ್ತಮಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಶೂರರು ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು

ಯಾಜಿಸಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದು
ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

09004041a ತೈಸ್ವ ಯಂ ರಚಿತಃ ಪಂಥಾದುರ್ಗಮೋ ಹಿ ಪುನರ್ಭವೇತ್|

09004041c ಸಂಪತದ್ಭಿರ್ಮಹಾವೇಗೈರಿತೋ ಯಾದ್ಭಿಶ್ಚ ಸದ್ಗತಿಂ||

ಮಹಾರಭಸದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದು
ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಮಾರ್ಗವು
ಸುಗಮವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾರ್ಗವು ಪುನಃ ದೊರೆಯದೇ
ಇರಬಹುದು.

09004042a ಯೇ ಮದರ್ಥೇ ಹತಾಃ ಶೂರಾಸ್ತೇಷಾಂ ಕೃತಮನುಸ್ಮರಣ್|

09004042c ಋಣಂ ತತ್ರ ತಿಮುಂಚಾನೋ ನ ರಾಜ್ಯೇ ಮನ ಆದರ್ಥೇ||

ನನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹತರಾಗಿರುವವರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ
ಅವರ ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.

09004043a ಪಾತಯಿತ್ವಾ¹⁶ ವಯಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಭ್ರಾತೃನಥ ಪಿತಾಮಹಾನ್|

09004043c ಜೀವಿತಂ ಯದಿ ರಕ್ಷೇಯಂ ಲೋಕೋ ಮಾಂ ಗರ್ಹಯೇದ್ಭುವಂ||

ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ, ಪಿತಾಮಹರನ್ನೂ ಸಾಯಗೊಟ್ಟು
ಈ ಜೀವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಲೋಕವು ನನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ

¹⁶ ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

ನಿಂದಿಸುತ್ತದೆ.

09004044a ಕೀದೃಶಂ ಚ ಭವೇದ್ರಾಜ್ಯಂ ಮಮ ಹೀನಸ್ಯ ಬಂಧುಭಿಃ|

09004044c ಸಖಿಭಿಶ್ಚ ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಚ ಪಾಂಡವಂ||

ಬಂಧು-ಸ್ನೇಹಿತ-ಸುಹೃದಯರಿಂದ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಪಾಂಡವನಿಗೆ
ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯಭಾರವಾದರೂ
ಹೇಗಿರಬಹುದು?

09004045a ಸೋಽಹಮೇತಾದೃಶಂ ಕೃತ್ವಾ ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಪರಾಭವಂ|

09004045c ಸುಯುದ್ಧೇನ ತತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಮಿ ನ ತದನ್ಯಥಾ||

ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಈಗ
ಉತ್ತಮ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ!”

09004046a ಏವಂ ದುರ್ಯೋಧನೇನೋಕ್ತಂ ಸರ್ವೇ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತದ್ವಚಃ|

09004046c ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ರಾಜಾನಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಸಂಬಭಾಷಿರೇ||

ದುರ್ಯೋಧನನಾಡಿದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರು “ಸಾಧು! ಸಾಧು!” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು.

09004047a ಪರಾಜಯಮಶೋಚಂತಃ ಕೃತಚಿತ್ತಾಶ್ಚ ವಿಕ್ರಮೇ|

09004047c ಸರ್ವೇ ಸುನಿಶ್ಚಿತಾ ಯೋದ್ಧುಮುದಗ್ರಮನಸೋಽಭವನ್||

ತಮ್ಮ ಪರಾಜಯದ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ

ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢಚಿತ್ತರಾಗಿ

ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮುದಿತ ಮನಸ್ಕರಾದರು.

09004048a ತತೋ ವಾಹಾನ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ|

09004048c ಊನೇ ದ್ವಿಯೋಜನೇ ಗತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯತಿಷ್ಠಂತ ಕೌರವಾಃ||

ಅನಂತರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸಂತಯಿಸಿ, ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನ ಕೌರವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಯೋಜನ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

09004049a ಆಕಾಶೇ ವಿದ್ಯುಮೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಹಿಮವತಃ ಶುಭೇ|

09004049c ಅರುಣಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಪುಃ ಸಸ್ತುಶ್ಚ ತಜ್ಜಲಂ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ, ವೃಕ್ಷಭರಿತ ಪುಣ್ಯ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಣೆಗೆಂಪಿನ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು.

09004050a ತವ ಪುತ್ರಾಃ ಕೃತೋತ್ಸಾಹಾಃ ಪರ್ಯವರ್ತಂತ ತೇ ತತಃ|

09004050c ಪರ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚಾತ್ಮಾನಮನ್ಯೋನ್ಯೇನ ಪುನಸ್ತದಾ||

09004050e ಸರ್ವೇ ರಾಜನ್ಯವರ್ತಂತ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಕಾಲಚೋದಿತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಕಾಲಚೋದಿತ ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೈಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ದುರ್ಯೋಧನವಾಕ್ಯೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫

ಶಲ್ಯಸೇನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕ

09005001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09005001a ಅಥ ಹೈಮವತೇ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ|

09005001c ಸರ್ವ ಏವ ಮಹಾರಾಜ ಯೋಧಾಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಗತಾಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿ ಯೋಧರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ತಂಗಿದರು.

09005002a ಶಲ್ಯಶ್ಚ ಚಿತ್ರಸೇನಶ್ಚ ಶಕುನಿಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ|

09005002c ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ||

09005003a ಸುಷೇಣೋಽರಿಷ್ಟಸೇನಶ್ಚ ಧೃತಸೇನಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09005003c ಜಯತ್ಸೇನಶ್ಚ ರಾಜಾನಸ್ತೇ ರಾತ್ರಿಮುಷಿತಾಸ್ತತಃ||

ಶಲ್ಯ, ಚಿತ್ರಸೇನ, ಮಹಾರಥ ಶಕುನಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ಸಾತ್ವತ
ಕೃತವರ್ಮ, ಸುಷೇಣ, ಅರಿಷ್ಟಸೇನ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಧೃತಸೇನ,
ರಾಜಾ ಜಯತ್ಸೇನ - ಇವರು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು.

09005004a ರಣೇ ಕರ್ಣೇ ಹತೇ ವೀರೇ ತ್ರಾಸಿತಾ ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ|

09005004c ನಾಲಭನ್ ಶರ್ಮ ತೇ ಪುತ್ರಾ ಹಿಮವಂತಂ ಋತೇ ಗಿರಿಂ||

ರಣದಲ್ಲಿ ವೀರ ಕರ್ಣನು ಹತನಾಗಲು ಜಯದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ್ದ
ಪಾಂಡವರ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ಹಿಮಾಲಯದ
ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಧಾನವು ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

09005005a ತೇಽಬ್ರುವನ್ಸಹಿತಾಸ್ತತ್ರ ರಾಜಾನಂ ಸೈನ್ಯಸಂನಿಧೌ|

09005005c ಕೃತಯತ್ನಾ ರಣೇ ರಾಜನ್ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವತ್ತದಾ||

ರಾಜನ್! ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಅವರು ಸೈನ್ಯ
ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜನನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

09005006a ಕೃತ್ವಾ ಸೇನಾಪ್ರಣೇತಾರಂ ಪರಾಂಸ್ತ್ವಂ ಯೋದ್ಧುಮರ್ಹಸಿ|

09005006c ಯೇನಾಭಿಗುಪ್ತಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಜಯೇಮಾಸುಹೃದೋ ವಯಂ||

“ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ನೀನು
ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಸೇನಾಪತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಲ್ಲೆವು!”

09005007a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ರಥೇ ರಥವರೋತ್ತಮಂ|

09005007c ಸರ್ವ ಯುದ್ಧವಿಭಾಗಜ್ಞಮಂತಕಪ್ರತಿಮಂ ಯುಧಿ||

09005008a ಸ್ವಂಗಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಶಿರಸಂ ಕಂಬುಗ್ರೀವಂ ಪ್ರಿಯಂವದಂ|

09005008c ವ್ಯಾಕೋಶಪದ್ಮಾಭಿಮುಖಂ ವ್ಯಾಘ್ರಾಸ್ಯಂ ಮೇರುಗೌರವಂ||

09005009a ಸ್ಥಾಣೋರ್ವೃಷಸ್ಯ ಸದೃಶಂ ಸ್ಕಂಧನೇತ್ರಗತಿಸ್ವರೈಃ|

09005009c ಪುಷ್ಪಶ್ಲಿಷ್ಪಾಯತಭುಜಂ ಸುವಿಸ್ತೀರ್ಣಘನೋರಸಂ||

09005010a ಜವೇ ಬಲೇ ಚ ಸದೃಶಮರುಣಾನುಜವಾತಯೋಃ|

09005010c ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ತ್ವಿಷಾ ತುಲ್ಯಂ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಚೋಶನಸಾ ಸಮಂ||

09005011a ಕಾಂತಿರೂಪಮಖೈಶ್ವರ್ಯೈಸ್ತ್ರಿಭಿಶ್ಚಂದ್ರಮಸೋಪಮಂ|

09005011c ಕಾಂಚನೋಪಲಸಂಘಾತೈಃ ಸದೃಶಂ ಶ್ಲಿಷ್ಪಸಂಧಿಕಂ||

09005012a ಸುವೃತ್ತೋರುಕಟೀಜಂಘಂ ಸುಪಾದಂ ಸ್ವಂಗುಲೀನಖಂ|

09005012c ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಸ್ಮೃತ್ವೈವ ಚ ಗುಣಾನ್ಧಾತ್ರಾ ಯತ್ನಾದ್ವಿನಿರ್ಮಿತಂ||

09005013a ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂ ನಿಪುಣಂ ಶ್ರುತಿಸಾಗರಂ|

09005013c ಜೇತಾರಂ ತರಸಾರೀಣಾಮಜೇಯಂ ಶತ್ರುಭಿರ್ಬಲಾತ್||

09005014a ದಶಾಂಗಂ ಯಶ್ಚ ತುಷ್ಟಾದಮಿಷ್ಟಸ್ತ್ರಂ ವೇದ ತತ್ತ್ವತಃ|

09005014c ಸಾಂಗಾಂಶ್ಚ ಚತುರೋ ವೇದಾನ್ಸಂಯಗಾಖ್ಯಾನಪಂಚಮಾನ್||

09005015a ಆರಾಧ್ಯ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯತ್ನಾದ್ವತ್ಪೈರುಗ್ರೈರ್ಮಹಾತಪಾಃ|

09005015c ಅಯೋನಿಜಾಯಾಮತ್ಪನ್ನೋ ದ್ರೋಣೇನಾಯೋನಿಜೇನ ಯಃ||

09005016a ತಮಪ್ರತಿಮಕರ್ಮಾಣಂ ರೂಪೇಣಾಸದೃಶಂ ಭುವಿ|

09005016c ಪಾರಗಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ಗುಣಾರ್ಣವಮನಿಂದಿತಂ||

09005016e ತಮಭೈತ್ಯಾತ್ಮಜಸ್ತುಭ್ಯಮಶ್ವತ್ಥಾಮಾನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉತ್ತಮ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸರ್ವ ಯುದ್ಧವಿಭಾವಜ್ಞನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಂತಕನಂತಿರುವ, ಸುಂದರಾಂಗ, ಶಿರದಲ್ಲಿ ಕೇಶರಾಶಿಯಿದ್ದ, ಕಂಬುಗ್ರೀವ, ಪ್ರಿಯವದನ, ಅರಳಿದ ಕಮಲದಳಗಳಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದ, ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ ವಿಶಾಲ ಮುಖವಿದ್ದ, ಮೇರುಪರ್ವದಂತೆ ಗಂಭೀರನಾಗಿದ್ದ, ಸ್ಥಾಣುವಿನ

ನಂದಿಯ ಹೆಗಲು-ಕಣ್ಣುಗಳು-ನಡಿಗೆ-ಗರ್ಜನೆಗಳಿದ್ದ, ಪುಷ್ಪ-
ಸುಸಂಘಟಿತ-ನೀಳ ತೋಳುಗಳಿದ್ದ, ವಿಶಾಲ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವಿದ್ದ,
ಅರುಣಾನುಜ ಗರುಡ ಮತ್ತು ವಾಯುವಿನಂಥಹ ಬಲ-ವೇಗವುಳ್ಳ,
ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ, ಚಂದ್ರನ
ಮುಖಕಾಂತಿ-ರೂಪೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತ ಸುವರ್ಣ ಶಿಲೆಯ ಕಾಂತಿಯ
ಶರೀರವುಳ್ಳ, ಸುಘಟಿತ ಸಂಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ವೃತ್ತಾಕಾರದ ತೊಡೆ-
ಕಟಿ-ಮೋಣಕಾಲುಗಳಿದ್ದ, ಸುಂದರ ಪಾದ-ಬೆರಳು-ಉಗುರುಗಳನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗೆ
ತಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತಿದ್ದ ಸುಂದರ
ಅವಯವಗಳಿದ್ದ, ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನ, ನಿಪುಣ, ಶ್ರುತಿಸಾಗರ,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಜಯಿಸಬಲ್ಲ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ದುರ್ಲಭ,
ಧನುರ್ವೇದದ ಹತ್ತು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದಿದ್ದ, ಇಷ್ಟಸ್ತ್ರಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು
ಸಾಂಗವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ, ಐದನೆಯ ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ, ಉಗ್ರ
ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ತ್ರ್ಯಂಬಕನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ
ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ, ಅಯೋನಿಜೆ ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ಅಯೋನಿಜ
ದ್ರೋಣರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದ, ಅಪ್ರತಿಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದ,
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭುವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಸದೃಶನಾಗಿದ್ದ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗ,
ಗುಣಗಳ ಸಾಗರ, ಅನಿಂದಿತ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು:

09005017a ಯಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಸಹಿತಾ ಯುಧಿ ಜೇಷ್ಠ್ಯಾಮ ಪಾಂಡವಾನ್|

09005017c ಗುರುಪುತ್ರೋಽದ್ಯ ಸರ್ವೇಷಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಪರಮಾ ಗತಿಃ||

09005017e ಭವಾಂಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿಯೋಗಾತ್ತೇ ಕೋಽಸ್ತು ಸೇನಾಪತಿರ್ಮಮ||

“ಗುರುಪುತ್ರ! ಯಾರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಾವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ನೀನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪರಮ ಗತಿಯು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆಯೇ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಯಾರು ನನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಬಹುದು?”

09005018 ದ್ರೋಣಿರುವಾಚ

09005018a ಅಯಂ ಕುಲೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ಶ್ರಿಯಾ|

09005018c ಸರ್ವೈರ್ಗುಣೈಃ ಸಮುದಿತಃ ಶಲ್ಯೋ ನೋಽಸ್ತು ಚಮೂಪತಿಃ||

ದ್ರೋಣಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಶಲ್ಯನು ಕುಲ, ವೀರ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಈ ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ಸಮುದಿತನಾಗಿರುವನು. ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಲಿ !

09005019a ಭಾಗಿನೇಯಾನ್ನಿಜಾಂಸ್ತ್ವಕ್ತ್ವಾ ಕೃತಜ್ಞೋಽಸ್ಮಾನುಪಾಗತಃ|

09005019c ಮಹಾಸೇನೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹಾಸೇನ ಇವಾಪರಃ||

ಕೃತಜ್ಞನಾದ ಇವನು ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಹಾಬಾಹುವು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಂತೆ ಮಹಾಸೇನಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

09005020a ಏನಂ ಸೇನಾಪತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ನೃಪತಿಂ ನೃಪಸತ್ತಮ|

09005020c ಶಕ್ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಜಯೋಽಸ್ಮಾಭಿದೇವೈಃ ಸ್ಕಂದಮಿವಾಜಿತಂ||

ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಅಪರಾಜಿತ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಪಡೆದು
ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದಂತೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ಈ ನೃಪತಿಯನ್ನು
ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಜಯಗಳಿಸುತ್ತೇವೆ.”

09005021a ತಥೋಕ್ತೇ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೇಣ ಸರ್ವ ಏವ ನರಾಧಿಪಾಃ|

09005021c ಪರಿವಾಯ್ ಸ್ಥಿತಾಃ ಶಲ್ಯಂ ಜಯಶಬ್ದಾಂಶ್ಚ ಚಕ್ರೀ||

09005021e ಯುದ್ಧಾಯ ಚ ಮತಿಂ ಚಕ್ರೂರಾವೇಶಂ ಚ ಪರಂ ಯಯುಃ||

ದ್ರೋಣಪುತ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸರ್ವ ನರಾಧಿಪರೂ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಸುತ್ತವರೆದು ನಿಂತು ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಪರಮ ಆವೇಶಪೂರ್ಣರಾದರು.

09005022a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಶಲ್ಯಂ ಭೂಮೌ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ರಥೇ ಸ್ಥಿತಂ|

09005022c ಉವಾಚ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ವಾ ರಾಮಭೀಷ್ಮಸಮಂ ರಣೇ||

ಅನಂತರ ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತು ರಥದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದ, ರಣದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ-ಭೀಷ್ಮರ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಶಲ್ಯನಿಗೆ
ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು:

09005023a ಅಯಂ ಸ ಕಾಲಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಮಿತ್ರವತ್ಸಲ|

09005023c ಯತ್ರ ಮಿತ್ರಮಮಿತ್ರಂ ವಾ ಪರೀಕ್ಷಂತೇ ಬುಧಾ ಜನಾಃ||

“ಮಿತ್ರವತ್ಸಲ ! ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಮಿತ್ರರು ಯಾರು ಮತ್ತು ಅಮಿತ್ರರು
ಯಾರು ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಹ, ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ, ಕಾಲವು
ಬಂದೊದಗಿದೆ.

09005024a ಸ ಭವಾನಸ್ತು ನಃ ಶೂರಃ ಪ್ರಣೇತಾ ವಾಹಿನೀಮುಖೇ|

09005024c ರಣಂ ಚ ಯಾತೇ ಭವತಿ ಪಾಂಡವಾ ಮಂದಚೇತಸಃ||

09005024e ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸಹಾಮಾತ್ಯಾಃ ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚ ನಿರುದ್ಯಮಾಃ||

ಶೂರನಾದ ನೀನು ಸೇನಾಮುಖದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಣೇತನಾಗು. ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದೆಯಾದರೆ ಅಮಾತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯ ಪಾಂಡವರೂ ಮತ್ತು ಪಾಂಚಾಲರೂ ಉದ್ಯೋಗಶೂನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ!”

¹⁷09005025 ಶಲ್ಯ ಉವಾಚ

09005025a ಯತ್ತು ಮಾಂ ಮನ್ಯಸೇ ರಾಜನ್ಕುರುರಾಜ ಕರೋಮಿ ತತ್|

09005025c ತ್ವತ್ತಿಯಾರ್ಥಂ ಹಿ ಮೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಣಾ ರಾಜ್ಯಂ ಧನಾನಿ ಚ||

ಶಲ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಕುರುರಾಜ! ನೀನು ನನಗೆ ಹೊರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ, ರಾಜ್ಯ, ಧನ ಸರ್ವವೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇವೆ!”

09005026 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09005026a ಸೇನಾಪತ್ಯೇನ ವರಯೇ ತ್ವಾಮಹಂ ಮಾತುಲಾತುಲಂ|

09005026c ಸೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾಹಿ ಯುಧಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಕಂದೋ ದೇವಾನಿವಾಹವೇ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾತುಲ! ಅತುಲ

---

¹⁷ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀಲಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ: ದುರ್ಯೋಧನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಲ್ಯೋ ಮದ್ರಾಧಿಪಸ್ತದಾ| ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋ ರಾಜಾನಂ ರಾಜಸಂನಿಧೌ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ
ಆರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಕಂದನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುವವನಾಗು !

09005027a ಅಭಿಷಿಚ್ಯಸ್ವ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವಾನಾಮಿವ ಪಾವಕಿ|

09005027c ಜಹಿ ಶತ್ರುನ್ರಣೇ ವೀರ ಮಹೇಂದ್ರೋ ದಾನವಾನಿವ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪಾವಕಿಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಾನು
ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ವೀರ! ಮಹೇಂದ್ರನು
ದಾನವರನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸು!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಶಲ್ಯದುರ್ಯೋಧನಸಂವದೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಶಲ್ಯದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬

09006001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09006001a ಏತಚ್ಛ್ವತ್ತಾ ವಚೋ ರಾಜೋ ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09006001c ದುರ್ಯೋಧನಂ ತದಾ ರಾಜನ್ವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚ ಹ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮದ್ರರಾಜನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಈ

ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09006002a ದುರ್ಯೋಧನ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ವಾಕ್ಯವಿದಾಂ ವರ|

09006002c ಯಾವೇತೌ ಮನ್ಯಸೇ ಕೃಷ್ಣಾ ರಥಸ್ಥಾ ರಥಿನಾಂ ವರೌ||

09006002e ನ ಮೇ ತುಲ್ಯಾವೃಭಾವೇತೌ ಬಾಹುವೀರ್ಯೇ ಕಥಂ ಚನ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ದುರ್ಯೋಧನ! ವಾಕ್ಯವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನನ್ನ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು! ಯಾರನ್ನು ನೀನು ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಆ ರಥಸ್ಥರಾದ ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ
ಬಾಹುವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನನಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗುವವರಲ್ಲ!

09006003a ಉದ್ಯತಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಸಸುರಾಸುರಮಾನವಾಂ|

09006003c ಯೋಧಯೇಯಂ ರಣಮುಖೇ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಿಮು ಪಾಂಡವಾನ್||

09006003e ವಿಜೇಷ್ಯೇ ಚ ರಣೇ ಪಾರ್ಥಾನ್ಸೋಮಕಾಂಶ್ಚ ಸಮಾಗತಾನ್|

ಸುರಾಸುರಮಾನವ ಸರ್ವರೊಂದಿಗೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ನಿಂತರೂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ನಾನು ರಣಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆ! ಇನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಯಾವ ಲೆಖ್ವಿಕ್ಕೆ? ರಣದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿರುವ ಪಾರ್ಥರನ್ನೂ ಸೋಮಕರನ್ನೂ ನಾನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ!

09006004a ಅಹಂ ಸೇನಾಪ್ರಣೇತಾ ತೇ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

09006004c ತಂ ಚ ವ್ಯೂಹಂ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ನ ತರಿಷ್ಯಂತಿ ಯಂ ಪರೇ|

09006004e ಇತಿ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮ್ಯೇಷ ದುರ್ಯೋಧನ ನ ಸಂಶಯಃ||

ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭೇದಿಸಲಸಾಧ್ಯ ವ್ಯೂಹವನ್ನೂ ರಚಿಸುತ್ತೇನೆ.
ದುರ್ಯೋಧನ ! ನಾನುಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ !”

09006005a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಮಂಜಸಾ|

09006005c ಅಭ್ಯಷಿಂಚತ ಸೇನಾಯಾ ಮಧ್ಯೇ ಭರತಸತ್ತಮ||

09006005e ವಿಧಿನಾ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ಹೃಷ್ಟರೂಪೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

ಭರತಸತ್ತಮ ! ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು
ರಾಜನು ಸೇನೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೃಷ್ಟರೂಪನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

09006006a ಅಭಿಷಿಕ್ತೇ ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂಹನಾದೋ ಮಹಾನಭೂತ್||

09006006c ತವ ಸೈನ್ಯೇಷ್ಟವಾದ್ಯಂತ ವಾದಿತ್ರಾಣಿ ಚ ಭಾರತ|

ಭಾರತ ! ಅವನು ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಿಂಹನಾದವು
ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು.

09006007a ಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚಾಸಂಸ್ತದಾ ಯೋಧಾ ಮದ್ರಕಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ||

09006007c ತುಷ್ಟುವುಶ್ಚೈವ ರಾಜಾನಂ ಶಲ್ಯಮಾಹವಶೋಭಿನಂ|

ಆಗ ಮದ್ರಕ ಮಹಾರಥ ಯೋಧರು ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ ಆಹವಶೋಭೀ
ರಾಜಾ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

0900008a ಜಯ ರಾಜಂಶ್ಚಿ ರಂ ಜೀವ ಜಹಿ ಶತ್ರುನ್ ಸಮಾಗತಾನ್||

0900008c ತವ ಬಾಹುಬಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾಬಲಾಃ|

09006008e ನಿಖಿಲಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಪ್ರಶಾಸಂತು ಹತದ್ವಿಷಃ||

“ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು!

ಸಮಾಗತರಾಗಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸು! ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು

ಪಡೆದಿರುವ ಮಹಾಬಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಶತ್ರುಗಳು ಹತರಾಗಿ

ಅಖಿಲ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಳುತ್ತಾರೆ!

09006009a ತ್ವಂ ಹಿ ಶಕ್ತೋ ರಣೇ ಜೇತುಂ ಸಸುರಾಸುರಮಾನವಾನ್|

09006009c ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮಾಣ ಇಹ ತು ಕಿಮು ಸೋಮಕಸ್ಯಂಜಯಾನ್||

ರಣದಲ್ಲಿ ಸುರಾಸುರಮಾನವರನ್ನು ನೀನು ಗೆಲ್ಲಲು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವಾಗ

ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸುವ ಸೋಮಕ-ಸ್ಯಂಜಯರು ಯಾವ

ಲೆಖ್ನಿಕ್ಕೆ?”

09006010a ಏವಂ ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನಸ್ತು ಮದ್ರಾಣಾಮಧಿಪೋ ಬಲೀ|

09006010c ಹರ್ಷಂ ಪ್ರಾಪ ತದಾ ವೀರೋ ದುರಾಪಮಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ||

ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡಲು ಬಲಶಾಲೀ ವೀರ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯು

ಅಕೃತಾತ್ಮರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.

09006011 ಶಲ್ಯ ಉವಾಚ

09006011a ಅದ್ವೈವಾಹಂ ರಣೇ ಸರ್ವಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾನ್ಸಹ ಪಾಂಡವೈಃ|

09006011c ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ವಾ ಹತಃ||

ಶಲ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇಂದು ನಾನು ರಣದಲ್ಲಿ
ಪಾಂಚಾಲರೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಥವಾ
ಹತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ!

09006012a ಅದ್ಯ ಪಶ್ಯಂತು ಮಾಂ ಲೋಕಾ ವಿಚರಂತಮಭೀತವತ್|

09006012c ಅದ್ಯ ಪಾಂಡುಸುತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಾಸುದೇವಃ ಸಸಾತ್ಯಕಿಃ||

09006013a ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚೇದಯಶ್ಚೈವ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09006013c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಸರ್ವೇ ಚಾಪಿ ಪ್ರಭದ್ರಕಾಃ||

ಇಂದು ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ,
ಪಾಂಡುಸುತರೆಲ್ಲರೂ, ಸಾತ್ಯಕಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾಸುದೇವ, ಪಾಂಚಾಲರು
ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದೇಯರೆಲ್ಲರೂ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಿಂಡಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವ
ಪ್ರಭದ್ರಕರೂ ನೋಡಲಿ!

09006014a ವಿಕ್ರಮಂ ಮಮ ಪಶ್ಯಂತು ಧನುಷಶ್ಚ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09006014c ಲಾಘವಂ ಚಾಸ್ತ್ರವೀರ್ಯಂ ಚ ಭುಜಯೋಶ್ಚ ಬಲಂ ಯುಧಿ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ, ಧನುಸ್ಸಿನ ಮಹಾ ಬಲ, ಹಸ್ತಲಾಘವ,
ಅಸ್ತ್ರವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಭುಜಗಳ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಲಿದ್ದಾರೆ!

09006015a ಅದ್ಯ ಪಶ್ಯಂತು ಮೇ ಪಾರ್ಥಾಃ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಸಹ ಚಾರಣೈಃ|

09006015c ಯಾದೃಶಂ ಮೇ ಬಲಂ ಬಾಹ್ನೋಃ ಸಂಪದಸ್ತ್ರೇಷು ಯಾ ಚ ಮೇ||

ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಬಾಹು ಬಲವನ್ನೂ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಇಂದು
ಪಾರ್ಥರು, ಚಾರಣ-ಸಿದ್ಧರೊಂದಿಗೆ ನೋಡಲಿ.

09006016a ಅದ್ಯ ಮೇ ವಿಕ್ರಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ|

09006016c ಪ್ರತೀಕಾರಪರಾ ಭೂತ್ವಾ ಚೇಷ್ಟಂತಾಂ ವಿವಿಧಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ಇಂದು ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವರು
ಪ್ರತೀಕಾರಪರರಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಾಗಲಿ !

09006017a ಅದ್ಯ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಪಾಂಡೂನಾಂ ದ್ರಾವಯಿಷ್ಯೇ ಸಮಂತತಃ|

09006017c ದ್ರೋಣಭೀಷ್ಮಾವತಿ ವಿಭೋ ಸೂತಪುತ್ರಂ ಚ ಸಮ್ಯುಗೇ||

09006017e ವಿಚರಿಷ್ಯೇ ರಣೇ ಯುಧ್ಯನ್ತ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ತವ ಕೌರವ||

ಇಂದು ನಾನು ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆ ಓಡಿಸುತ್ತೇನೆ!
ವಿಭೋ! ಕೌರವ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ-
ಭೀಷ್ಮರನ್ನೂ, ಸೂತಪುತ್ರನನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ನಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ
ರಣದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ!”

09006018 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09006018a ಅಭಿಷಿಕ್ತೇ ತದಾ ಶಲ್ಯೇ ತವ ಸೈನ್ಯೇಷು ಮಾನದ|

09006018c ನ ಕರ್ಣವ್ಯಸನಂ ಕಿಂ ಚಿನ್ಮೇನಿರೇ ತತ್ರ ಭಾರತ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾನದ! ಭಾರತ! ಶಲ್ಯನು
ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಲು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳು ಕರ್ಣನ ಕುರಿತಾದ ವ್ಯಸನವನ್ನು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ !

09006019a ಹೃಷ್ಟಾಃ ಸುಮನಸಶ್ಚೈವ ಬಭೂವುಸ್ತತ್ರ ಸೈನಿಕಾಃ|

09006019c ಮೇನಿರೇ ನಿಹತಾನ್ವಾರ್ಥಾನ್ಮದ್ರರಾಜವಶಂ ಗತಾನ್||

ಮದ್ರರಾಜನ ಶರಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸೈನಿಕರು ಹೃಷ್ಟರಾಗಿ
ಸುಮನಸ್ಕರಾದರಲ್ಲದೇ ಪಾರ್ಥರು ಹತರಾದರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು.

09006020a ಪ್ರಹರ್ಷಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸೇನಾ ತು ತಾವಕೀ ಭರತರ್ಷಭ|

09006020c ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಸುಖಿನೀ ಸುಪ್ತಾ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತೇವ ಸಾಭವತ್||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಹರ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿ ಕಳೆಯಿತು.

09006021a ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ತವ ತಂ ಶಬ್ದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09006021c ವಾರ್ಷ್ಣೇಯಮಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಸರ್ವಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಶೃಣ್ವತಃ||

ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸರ್ವ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09006022a ಮದ್ರರಾಜಃ ಕೃತಃ ಶಲ್ಯೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ಮಾಧವ|

09006022c ಸೇನಾಪತಿರ್ಮಹೇಷ್ವಾಸಃ ಸರ್ವಸೈನ್ಯೇಷು ಪೂಜಿತಃ||

“ಮಾಧವ ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು ಸರ್ವಸೇನೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿರುವ
ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಮದ್ರರಾಜ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

09006023a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಕುರು ಮಾಧವ ಯತ್ ಕ್ಷಮಂ|

09006023c ಭವಾನ್ನೇತಾ ಚ ಗೋಪ್ತಾ ಚ ವಿಧತ್ಸ್ವ ಯದನಂತರಂ||

ಮಾಧವ ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಏನು ಉಚಿತವೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡು. ನೀನು

ನಮ್ಮ ನೇತಾರನೂ, ರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಂತರ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸು!”

09006024a ತಮಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜ ವಾಸುದೇವೋ ಜನಾಧಿಪಂ|

09006024c ಆರ್ತಾಯನಿಮಹಂ ಜಾನೇ ಯಥಾತತ್ತ್ವೇನ ಭಾರತ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಾಸುದೇವನು ಆ ಜನಾಧಿಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ಋತಾಯನನ ಮಗ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಯಥಾತತ್ತ್ವವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

09006025a ವೀರ್ಯವಾಂಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ಚ ವಿಶೇಷತಃ|

09006025c ಕೃತೀ ಚ ಚಿತ್ರಯೋಧೀ ಚ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಲಾಘವೇನ ಚ||

ಅವನು ವೀರ್ಯವಾನನೂ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನೂ, ವಿಶೇಷತಃ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದನೂ, ಚಿತ್ರಯೋಧಿಯೂ, ಲಾಘವ ಸಂಯುಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

09006026a ಯಾದೃಗ್ಭೀಷ್ಮಸ್ತಥಾ ದ್ರೋಣೋ ಯಾದೃಕರ್ಣಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇ|

09006026c ತಾದೃಶಸ್ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟೋ ವಾ ಮದ್ರರಾಜೋ ಮತೋ ಮಮ||

ಮದ್ರರಾಜನು ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಣರು ಹೇಗಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

09006027a ಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಜೌ ಚಿಂತಯನ್ನೇವ ಭಾರತ|

09006027c ಯೋದ್ಧಾರಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮಿ ತುಲ್ಯರೂಪಂ ಜನಾಧಿಪ||

ಭಾರತ! ಜನಾಧಿಪ! ಎಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ಅವನ ಸಮಾನರೂಪ ಯೋಧನನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

09006028a ಶಿಖಿಂಡ್ಯರ್ಜುನಭೀಮಾನಾಂ ಸಾತ್ವತಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ|

09006028c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ಬಲೇನಾಭ್ಯಧಿಕೋ ರಣೇ||

ಭಾರತ! ರಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಿಖಿಂಡಿ, ಅರ್ಜುನ, ಭೀಮಸೇನ, ಸಾತ್ವತ
ಮತ್ತು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಬಲಶಾಲಿಯು.

09006029a ಮದ್ರರಾಜೋ ಮಹಾರಾಜ ಸಿಂಹದ್ವಿರದವಿಕ್ರಮಃ|

09006029c ವಿಚರಿಷ್ಯತ್ಯಭೀಃ ಕಾಲೇ ಕಾಲಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಜಾಸ್ವಿವ||

ಮಹಾರಾಜ! ಮದ್ರರಾಜನು ಸಿಂಹ-ಆನೆಗಳ ವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು.

ಪ್ರಳಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿರುವ ಕಾಲನಂತೆ ಅವನು
ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

09006030a ತಸ್ಯಾದ್ಯ ನ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರಮಾಹವೇ|

09006030c ತ್ವಾಂ ಋತೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಶಾರ್ದೂಲಸಮವಿಕ್ರಮಂ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಶಾರ್ದೂಲಸಮವಿಕ್ರಮಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ
ಇಂದು ಅವನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಬೇರೆ ಯಾವ ಯೋಧನನ್ನೂ
ನಾನು ಕಾಣಲಾರೆ!

09006031a ಸದೇವಲೋಕೇ ಕೃತ್ಸ್ಮೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾನ್ಯಸ್ತ್ವತ್ತಃ ಪುಮಾನ್ಭವೇತ್|

09006031c ಮದ್ರರಾಜಂ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಯೋ ಹನ್ಯಾತ್ಕುರುನಂದನ|

09006031e ಅಹನ್ಯಹನಿ ಯುಧ್ಯಂತಂ ಕ್ಷೋಭಯಂತಂ ಬಲಂ ತವ||

ಕುರುನಂದನ! ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ
ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ ನಿನ್ನಂತಹ ಪುರುಷನು ದೇವಲೋಕವೂ ಸೇರಿ ಇಡೀ
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

09006032a ತಸ್ಮಾ ಜ್ಜ ಹಿ ರಣೇ ಶಲ್ಯಂ ಮಘವಾನಿವ ಶಂಬರಂ|

09006032c ಅತಿಪಶ್ಚಾದಸೌ¹⁸ ವೀರೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ಸತ್ಕೃತಃ||

ಆದುದರಿಂದ ಮಘವಾನನು ಶಂಬರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ
ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು. ಅವನು ಅತಿ ವೀರನೂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರಿಂದ
ಸತ್ಕೃತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

09006033a ತವೈವ ಹಿ ಜಯೋ ನೂನಂ ಹತೇ ಮದ್ರೇಶ್ವರೇ ಯುಧಿ|

09006033c ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ಹತಂ ಸರ್ವಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಬಲಂ ಮಹತ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮದ್ರೇಶ್ವರನು ಹತನಾದನೆಂದರೆ ನಿನಗೇ
ಜಯವೊದಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಹತನಾದರೆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರ ಮಹಾ
ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಹತಗೊಂಡಂತೆ.

09006034a ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ವಚನಂ ಮಮ ಸಾಂಪ್ರತಂ|

09006034c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾಹಿ ರಣೇ ಪಾರ್ಥ ಮದ್ರರಾಜಂ ಮಹಾಬಲಂ||

¹⁸ ಅಜೇಯಾಪ್ಯಾಸದೌ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

09006034e ಜಹಿ ಚೈನಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ವಾಸವೋ ನಮುಚಿಂ ಯಥಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪಾರ್ಥ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ
ನನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ವಾಸವನು ನಮುಚಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸು !

09006035a ನ ಚೈವಾತ್ರ ದಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ಮಾತುಲೋಽಯಂ ಮಮೇತಿ ವೈ|

09006035c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಜಹಿ ಮದ್ರಜನೇಶ್ವರಂ||

ನನ್ನ ಮಾತುಲನಿವನು ಎಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು
ತೋರಿಸದೆಯೇ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಮದ್ರಜನೇಶ್ವರನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸು.

09006036a ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾರ್ಣವಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ಕರ್ಣಪಾತಾಲಸಂಭವಂ|

09006036c ಮಾ ನಿಮಜ್ಜಸ್ವ ಸಗಣಃ ಶಲ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಗೋಷ್ಟದಂ||

ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರೆಂಬ ಮಹಾ ಸಾಗರವನ್ನೂ, ಕರ್ಣನೆಂಬ
ಪಾತಾಳದಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿದ್ದ ಮಡುವನ್ನೂ ದಾಟಿದ ನೀನು ಶಲ್ಯನೆಂಬ
ಗೋವಿನ ಪಾದದಷ್ಟಿರುವ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಸಮೇತನಾಗಿ
ಮುಳುಗಿಹೋಗಬೇಡ !

09006037a ಯಚ್ಚ ತೇ ತಪಸೋ ವೀರ್ಯಂ ಯಚ್ಚ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಬಲಂ ತವ|

09006037c ತದ್ಧರ್ಷಯ ರಣೇ ಸರ್ವಂ ಜಹಿ ಚೈನಂ ಮಹಾರಥಂ||

ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ಸು, ವೀರ್ಯ, ಮತ್ತು ಕ್ಷಾತ್ರಬಲಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ರಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ ಆ ಮಹಾರಥನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು !”

09006038a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಕೇಶವಃ ಪರವೀರಹಾ|

09006038c ಜಗಾಮ ಶಿಬಿರಂ ಸಾಯಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋಽಥ ಪಾಂಡವೈಃ||

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪರವೀರಹ ಕೇಶವನು ಪಾಂಡವರಿಂದ
ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09006039a ಕೇಶವೇ ತು ತದಾ ಯಾತೇ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09006039c ವಿಸೃಜ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ಪಾಂಚಾಲಾನಥ ಸೋಮಕಾನ್||

09006039e ಸುಷ್ವಾಪ ರಜನೀಂ ತಾಂ ತು ವಿಶಲ್ಯ ಇವ ಕುಂಜರಃ||

ಕೇಶವನು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ
ಭ್ರಾತೃಗಳನ್ನೂ, ಪಾಂಚಾಲ-ಸೋಮಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ
ಅಂಕುಶವಿಲ್ಲದ ಸಲಗದಂತೆ ಸುಖವಾಗಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರಿಸಿದನು.

09006040a ತೇ ಚ ಸರ್ವೇ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾಃ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವಾಸ್ತಥಾ|

09006040c ಕರ್ಣಸ್ಯ ನಿಧನೇ ಹೃಷ್ವಾಃ ಸುಷುಪುಸ್ತಾಂ ನಿಶಾಂ ತದಾ||

ಕರ್ಣನ ನಿಧನದಿಂದ ಹೃಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಪಾಂಚಾಲ-
ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ರಾತ್ರಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದರು.

09006041a ಗತಜ್ವರಂ ಮಹೇಷ್ವಾಸಂ ತೀರ್ಣಪಾರಂ ಮಹಾರಥಂ|

09006041c ಬಭೂವ ಪಾಂಡವೇಯಾನಾಂ ಸೈನ್ಯಂ ಪ್ರಮುದಿತಂ ನಿಶಿ||

09006041e ಸೂತಪುತ್ರಸ್ಯ ನಿಧನೇ ಜಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚ ಮಾರಿಷ||

ಮಾರಿಷ! ಸೂತಪುತ್ರನ ನಿಧನದಿಂದಾಗಿ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯು, ಕರ್ಣನಂಥ ಮಹಾರಥ ಮಹೇಷ್ವಾಸನನ್ನು ದಾಟಿ ಚಿಂತೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆ ರಾತ್ರಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುದಿತವಾಗಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಶಲ್ಯಸೈನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಶಲ್ಯಸೈನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಎನ್ನುವ ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೭

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ದಿನದ ಯುದ್ಧಾರಂಭ

09007001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09007001a ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ರಜನ್ಯಾಂ ತು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ|

09007001c ಅಬ್ರವೀತ್ತಾವಕಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಮ್ಮಹ್ಯಂತಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಲು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಹಾರಥರೆಲ್ಲರೂ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09007002a ರಾಜ್ಞಸ್ತು ಮತಮಾಜ್ಞಾಯ ಸಮನಹ್ಯತ ಸಾ ಚಮೂಃ|

09007002c ಅಯೋಜಯನ್ರಥಾಂಸ್ತೂರ್ಣಂ ಪರ್ಯಥಾವಂಸ್ತಥಾಪರೇ||

ರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ ಸೇನೆಯು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಬೇಗನೆ ರಥವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅತ್ತಿತ್ತ
ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09007003a ಅಕಲ್ಪ್ಯಂತ ಚ ಮಾತಂಗಾಃ ಸಮನಹ್ಯಂತ ಪತ್ತಯಃ|

09007003c ಹಯಾನಸ್ತರಣೋಪೇತಾಂಶ್ಚ ಕ್ಷುರನ್ಯೇ¹⁹ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದರು. ಪದಾತಿಗಳು ಕವಚಗಳನ್ನು
ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಹಸ್ರಾರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದರು.

09007004a ವಾದಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ನಿನದಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09007004c ಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಹಿ²⁰ ಯೋಧಾನಾಂ ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಚಾಪ್ಯುದೀರ್ಯತಾಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಧ-
ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೇನೆಗಳ ತುಮುಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕೇಳಿಬಂದವು.

09007005a ತತೋ ಬಲಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸೇನಾಶಿಷ್ಟಾನಿ ಭಾರತ|

09007005c ಸಂನದ್ಧಾನ್ಯೇವ ದದೃಶುರ್ಮೃತ್ಯುಂ²¹ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ಭಾರತ! ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಅಳಿದುಳಿದಿದ್ದ ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳೂ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ

¹⁹ ರಥಾನಾಸ್ತರಣೋಪೇತಾಂಶ್ಚ ಕ್ಷುರನ್ಯೇ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

²⁰ ಅಯೋಧನಾರ್ಥಂ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

²¹ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾನಿ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಮೃತ್ಯುಂ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಿತು.

09007006a ಶಲ್ಯಂ ಸೇನಾಪತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಮದ್ರಾಜಂ ಮಹಾರಥಾಃ|

09007006c ಪ್ರವಿಭಜ್ಯ ಬಲಂ ಸರ್ವಮನೀಕೇಷು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ||

ಮಹಾರಥರು ಮದ್ರಾಜ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಭಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಳಗಳಲ್ಲಿ
ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

09007007a ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಪುತ್ರೇಣ ತವ ಸೈನಿಕಾಃ|

09007007c ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ದ್ರೋಣಿಃ ಶಲ್ಯೋಽಥ ಸೌಬಲಃ||

09007008a ಅನ್ಯೇ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶೇಷಾಃ ಸಮಯಂ ಚಕ್ರೀ ತದಾ|

ಅನಂತರ ಸರ್ವ ಸೈನಿಕರೂ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ದ್ರೋಣಿ, ಶಲ್ಯ,
ಸೌಬಲ ಮತ್ತು ಅಳಿದುಳಿದ ಅನ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವರು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನೊಡನೆ
ಸೇರಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು:

09007008c ನ ನ ಏಕೇನ ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ಕಥಂ ಚಿದಪಿ ಪಾಂಡವೈಃ||

09007009a ಯೋ ಹ್ಯೇಕಃ ಪಾಂಡವೈರ್ಯುಧೈರ್ದ್ಯೋ ವಾ ಯುಧ್ಯಂತಮುತ್ಸುಜೇತ್|

09007009c ಸ ಪಂಚಭಿರ್ಭವೇದ್ಯುಕ್ತಃ ಪಾತಕೈಃ ಸೋಪಪಾತಕೈಃ|

“ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಒಬ್ಬನೇ
ಯುದ್ಧಮಾಡಬಾರದು. ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದರೆ ಅಂತವನು
ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ ಮತ್ತು ಉಪಪಾತಕಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

²²09007009e ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪರಿರಕ್ಷದ್ಭಿಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ಸಹಿತೈಶ್ಚ ನಃ||

09007010a ಏವಂ ತೇ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ತತ್ರ ಮಹಾರಥಾಃ|

09007010c ಮದ್ರಾಜಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ತೂರ್ಣಮಭ್ಯದ್ರವನ್ವರಾನ್||

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು!" ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮಹಾರಥರೆಲ್ಲರೂ ಮದ್ರಾಜನನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದರು.

09007011a ತಥೈವ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ವ್ಯಾಹ್ಯಸೈನ್ಯಂ ಮಹಾರಣೇ|

09007011c ಅಭ್ಯಯುಃ ಕೌರವಾನ್ಸರ್ವಾನೈತ್ಯಮಾನಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡವರು ಕೂಡ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಕೌರವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09007012a ತದ್ಬಲಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ಷುಬ್ಧಾರ್ಣವಸಮಸ್ವನಂ|

09007012c ಸಮುದ್ಧೂತಾರ್ಣವಾಕಾರಮುದ್ಧೂತರಥಕುಂಜರಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆ ಸೇನೆಯು ಕೋಭೆಗೊಂಡ ಮಹಾ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಂತೆ ರಥ-

---

²² ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವಿದೆ:

ಅದ್ಯಾಚಾರ್ಯಸುತೋ ದ್ರೋಣೈರ್ನೈಕೋ ಯುಧೇತ ಶತ್ರುಭಿಃ| ಅರ್ಥಾತ್ ಇಂದು ಆಚಾರ್ಯಸುತ ದ್ರೋಣಿಯು ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಒಬ್ಬನೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಾರದು!

ಆನೆಗಳು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.”

09007013 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09007013a ದ್ರೋಣಸ್ಯ ಭೀಷ್ಮಸ್ಯ ಚ ವೈ ರಾಧೇಯಸ್ಯ ಚ ಮೇ ಶ್ರುತಂ|

09007013c ಪಾತನಂ ಶಂಸ ಮೇ ಭೂಯಃ ಶಲ್ಯಸ್ಯಾಥ ಸುತಸ್ಯ ಮೇ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಧೇಯರ ಕುರಿತು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು. ಈಗ ಪುನಃ ಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗನ ಪತನದ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳು.

09007014a ಕಥಂ ರಣೇ ಹತಃ ಶಲ್ಯೋ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ಸಂಜಯ|

09007014c ಭೀಮೇನ ಚ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಮ||

ಸಂಜಯ ! ರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಭೀಮನಿಂದ ನನ್ನ ಮಗ ಮಹಾಬಾಹು ದುರ್ಯೋಧನರು ಹತರಾದರು?”

09007015 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09007015a ಕ್ಷಯಂ ಮನುಷ್ಯದೇಹಾನಾಂ ರಥನಾಗಾಶ್ವಸಂಕ್ಷಯಂ|

09007015c ಶೃಣು ರಾಜನ್ ಸ್ಥಿರೋ ಭೂತ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಶಂಸತೋ ಮಮ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ ! ಮನುಷ್ಯದೇಹಗಳು ಮತ್ತು ರಥ-ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳು ನಾಶಗೊಂಡ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ಕೇಳು.

09007016a ಆಶಾ ಬಲವತೀ ರಾಜನ್ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತೇಽಭವತ್ತದಾ|

09007016c ಹತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಚ ದ್ರೋಣೇ ಚ ಸೂತಪುತ್ರೇ ಚ ಪಾತಿತೇ||

09007016e ಶಲ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಾನೃಣೇ ಸರ್ವಾನಿಹನಿಷ್ಯತಿ ಮಾರಿಷ|

ರಾಜನ್! ಮಾರಿಷ! ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರರು
ಹತರಾಗಲು ರಣದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನು ಪಾರ್ಥರಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ
ಎಂಬ ಬಲವತ್ತಾದ ಆಶೆಯು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಲ್ಲುಂಟಾಗಿತ್ತು.

09007017a ತಾಮಾಶಾಂ ಹೃದಯೇ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ||

09007017c ಮದ್ರರಾಜಂ ಚ ಸಮರೇ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಹಾರಥಂ|

09007017e ನಾಥವಂತಮಥಾತ್ಮಾನಮಮನ್ಯತ ಸುತಸ್ತವ||

ಭಾರತ! ಅದೇ ಆಶೆಯನ್ನು ಹೃದಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳಿಂದ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು
ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ನಾಥವಂತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09007018a ಯದಾ ಕರ್ಣೇ ಹತೇ ಪಾರ್ಥಾಃ ಸಿಂಹನಾದಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ|

09007018c ತದಾ ರಾಜನ್ಧರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನಾವಿವೇಶ ಮಹದ್ಭಯಂ||

ಕರ್ಣನು ಹತನಾದಾಗ ಪಾರ್ಥರು ಮಾಡಿದ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭಯವು ಆವೇಶಗೊಂಡಿತ್ತು.

09007019a ತಾನಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ತು ತದಾ ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09007019c ವ್ಯೂಹ್ಯ ವ್ಯೂಹಂ ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೃದ್ಧಿಮತ್||

ಮಹಾರಾಜ! ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್

ಮದ್ರರಾಜನು ವೃದ್ಧಿಕಾರಕ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಸೇನಾವ್ಯೂಹವನ್ನು
ರಚಿಸಿದನು.

09007020a ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾತೋ ರಣೇ ಪಾರ್ಥಾನ್ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09007020c ವಿಧುನ್ವನ್ಕಾರ್ಮುಕಂ ಚಿತ್ರಂ ಭಾರಘ್ನಂ ವೇಗವತ್ತರಂ||

09007021a ರಥಪ್ರವರಮಾಸ್ಥಾಯ ಸ್ಯಂಧವಾಶ್ವಂ ಮಹಾರಥಃ|

09007021c ತಸ್ಯ ಸೀತಾ²³ ಮಹಾರಾಜ ರಥಸ್ಥಾಶೋಭಯದ್ರಥಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾರಥ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮದ್ರರಾಜನು ರಣದಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರಿತ-ಶತ್ರುಭಾರನಾಶಕ-ವೇಗವತ್ತರ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ
ಸಿಂಧುದೇಶದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಶೇಷ್ಯ ರಥವನ್ನು ಏರಿ
ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು. ರಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಸಾರಥಿಯೂ
ರಥವನ್ನು ಶೋಭಾಯಮಾನಗೊಳಿಸಿದನು.

09007022a ಸ ತೇನ ಸಂವೃತೋ ವೀರೋ ರಥೇನಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನಃ|

09007022c ತಸ್ಥೌ ಶೂರೋ ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತೇ ಭಯಪ್ರಣುತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ವೀರ ಅಮಿತ್ರಕರ್ಶನ ಶೂರನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ
ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.

09007023a ಪ್ರಯಾಣೇ ಮದ್ರರಾಜೋಽಭೂನ್ಮುಖಿಂ ವ್ಯೂಹಸ್ಯ ದಂಶಿತಃ|

09007023c ಮದ್ರಕೈಃ ಸಹಿತೋ ವೀರೈಃ ಕರ್ಣಪುತ್ರೈಶ್ಚ ದುರ್ಜಯೈಃ||

²³ ಸೂತೋ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

ಪ್ರಯಾಣದ ಸಮದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಜನು ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೀರ
ಮದ್ರಕರು ಮತ್ತು ದುರ್ಜಯ ಕರ್ಣಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯೂಹದ
ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದನು.

09007024a ಸವ್ಯೇಽಭೂತ್ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ತ್ರಿಗರ್ತ್ವೀಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

09007024c ಗೌತಮೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಕೈಶ್ಚ ಯವನೈಃ ಸಹ||

ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗರ್ತರಿಂದ ಪರಿವಾರಿತನಾದ ಕೃತವರ್ಮನೂ,
ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಕ-ಯವನರೊಂದಿಗೆ ಗೌತಮ ಕೃಪನೂ ಇದ್ದರು.

09007025a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಪೃಷ್ಠತೋಽಭೂತ್ಕಾಂಬೋಜೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

09007025c ದುರ್ಯೋಧನೋಽಭವನ್ಮಧ್ಯೇ ರಕ್ಷಿತಃ ಕುರುಪುಂಗವೈಃ||

ಕಾಂಬೋಜರಿಂದ ಪರಿವಾರಿತನಾಗಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪೃಷ್ಠ
ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಕುರುಪುಂಗವರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನು.

09007026a ಹಯಾನೀಕೇನ ಮಹತಾ ಸೌಬಲಶ್ಚಾಪಿ ಸಂವೃತಃ|

09007026c ಪ್ರಯಯೌ ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯೇನ ಕೈತವ್ಯಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ||

ಮಹಾ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯೂ ಮಹಾರಥ
ಕೈತವ್ಯ ಉಲೂಕನೂ ಸರ್ವಸೇನೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತರಾಗಿ ಹೊರಟರು.

09007027a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ವ್ಯೂಹ್ಯಸ್ಮೈನ್ಯಮರಿಂದಮಾಃ|

09007027c ತ್ರಿಧಾ ಭೂತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ತವ ಸ್ಮೈನ್ಯಮುಪಾದ್ರವನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಅರಿಂದಮ ಪಾಂಡವರು ವ್ಯೂಹವನ್ನು
ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09007028a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ|

09007028c ಶಲ್ಯಸ್ಯ ವಾಹಿನೀಂ ತೂರ್ಣಮಭಿದುದ್ರಾವುರಾಹವೇ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಿಂಡೀ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ಸಾತ್ಯಕಿಯರು ಕೂಡಲೇ
ಶಲ್ಯನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09007029a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಸ್ವೇನಾನೀಕೇನ ಸಂವೃತಃ|

09007029c ಶಲ್ಯಮೇವಾಭಿದುದ್ರಾವ ಜಿಘಾಂಸುರ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಸೇನೆಗಳಿಂದ
ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಶಲ್ಯನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ ಅವನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09007030a ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಂ ತು ಮಹೇಷ್ವಾಸಮರ್ಜುನಃ ಶತ್ರುಪೂಗಹಾ|

09007030c ಸಂಶಪ್ತಕಗಣಾಂಶ್ಚೈವ ವೇಗತೋಽಭಿವಿದುದ್ರಾವೇ||

ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಹಂತಕ ಅರ್ಜುನನು ವೇಗದಿಂದ ಮಹೇಷ್ವಾಸ
ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸಂಶಪ್ತಕಗಣಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09007031a ಗೌತಮಂ ಭೀಮಸೇನೋ ವೈ ಸೋಮಕಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥಾಃ|

09007031c ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಜಿಘಾಂಸಂತಃ ಪರಾನ್ಯುಧಿ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ಸೋಮಕರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾ ಗೌತಮ ಕೃಪನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09007032a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ತು ಶಕುನಿಮುಲೂಕಂ ಚ ಮಹಾರಥೌ|

09007032c ಸಸೈನ್ಯೌ ಸಹಸೇನೌ ತಾವುಪತಸ್ಥತುರಾಹವೇ||

ಮಹಾರಥ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಕುನಿ-
ಉಲೂಕರನ್ನು ಅವರ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09007033a ತಥೈವಾಯುತಶೋ ಯೋಧಾಸ್ತಾವಕಾಃ ಪಾಂಡವಾನ್ತಣೇ|

09007033c ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾ ವಿವಿಧಾಯುಧಪಾಣಯಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಹತ್ತು
ಸಾವಿರ ಯೋಧರು ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.”

09007034 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09007034a ಹತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಮಹೇಷ್ವಾಸೇ ದ್ರೋಣೇ ಕರ್ಣೇ ಮಹಾರಥೇ|

09007034c ಕುರುಷ್ಟಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಚ ಸಮ್ಯುಗೇ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಭೀಷ್ಮ-
ದ್ರೋಣರು ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ಕರ್ಣನು ಹತರಾಗಲು ಕುರುಗಳು ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸೈನ್ಯವು ಉಳಿದಿತ್ತು.

09007035a ಸುಸಂರಭ್ಧೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ಪರಾಕ್ರಾಂತೇಷು ಸಂಜಯ|

09007035c ಮಾಮಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ಕಿಂ ಶಿಷ್ಟಮಭವದ್ಬಲಂ||

ಸಂಜಯ ! ಪಾರ್ಥರು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು
ಆಗ ನನ್ನವರ ಕಡೆ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ಕಡೆ ಎಷ್ಟು ಸೇನೆಗಳು
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು?”

09007036 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09007036a ಯಥಾ ವಯಂ ಪರೇ ರಾಜನ್ಯದ್ಧಾಯ ಸಮವಸ್ಥಿತಾಃ|

09007036c ಯಾವಚ್ಚಾಸೀದ್ಭಲಂ ಶಿಷ್ಟಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನಾವು ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಸಜ್ಜಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೇನೆಗಳಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು
ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು !

09007037a ಏಕಾದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಥಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09007037c ದಶ ದಂತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಪ್ತ ಚೈವ ಶತಾನಿ ಚ||

09007038a ಪೂರ್ಣೇ ಶತಸಹಸ್ರೇ ದ್ವೇ ಹಯಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09007038c ನರಕೋಟ್ಟಿಸ್ತಥಾ²⁴ ತಿಸ್ರೋ ಬಲಮೇತತ್ತವಾಭವತ್||

ಭರತರ್ಷಭ ! ನಿನ್ನ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ರಥಗಳೂ, ಹತ್ತು
ಸಾವಿರದ ಏಳು ನೂರು ಆನೆಗಳೂ, ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆಗಳೂ ಮತ್ತು
ಮೂರು ಕೋಟಿ ಪದಾತಿಸೈನಿಕರೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09007039a ರಥಾನಾಂ ಷಟ್ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಷಟ್ಸಹಸ್ರಾಶ್ಚ ಕುಂಜರಾಃ|

²⁴ ಪತ್ತಿಕೋಟ್ಟಿಸ್ತಥಾ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ (ನೀಲಕಂಠ).

09007039c ದಶ ಚಾಶ್ವಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪತ್ತಿಕೋಟೀ ಚ ಭಾರತ||

09007040a ಏತದ್ಬಲಂ ಪಾಂಡವಾನಾಮಭವಚ್ಚೇಷಮಾಹವೇ|

ಭಾರತ ! ಪಾಂಡವರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರು ಸಾವಿರ ರಥಗಳೂ, ಆರು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳೂ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೋಟಿ ಪದಾತಿಸೈನಿಕರೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09007040c ಏತ ಏವ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಯುದ್ಧಾಯ ಭರತರ್ಷಭ||

09007041a ಏವಂ ವಿಭಜ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮದ್ರರಾಜಮತೇ ಸ್ಥಿತಾಃ|

09007041c ಪಾಂಡವಾನ್ಪ್ರತ್ಯುದೀಯಾಮ ಜಯಗೃಧ್ಧಾಃ ಪ್ರಮನ್ಯವಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಹೀಗೆ ಅವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಈ ರೀತಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು ಮದ್ರರಾಜನ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವು.

09007042a ತಥೈವ ಪಾಂಡವಾಃ ಶೂರಾಃ ಸಮರೇ ಜಿತಕಾಶಿನಃ|

09007042c ಉಪಯಾತಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚ ಯಶಸ್ವಿನಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಜಯೋಲ್ಲಾಸಿತ ಶೂರ ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಾಂಚಾಲರು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದರು.

09007043a ಏವಮೇತೇ ಬಲೌಘೇನ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷ್ಠಿಣಃ|

09007043c ಉಪಯಾತಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾಃ ಪೂರ್ವಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಈ ರೀತಿ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿ
ನರವ್ಯಾಪ್ತರು ಆ ದಿನದ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

09007044a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಘೋರರೂಪಂ ಭಯಾನಕಂ|

09007044c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ನಿಘ್ನತಾಮಿತರೇತರಂ||

ಆಗ ನಿನ್ನವರ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ
ಭಯಾನಕ ಘೋರರೂಪೀ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ವ್ಯೂಹನಿರ್ಮಾಣೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವ್ಯೂಹನಿರ್ಮಾಣ ಎನ್ನುವ ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೮

09008001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09008001a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಕುರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧನಂ|

09008001c ಸ್ಯಂಜಯೈಃ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಘೋರಂ ದೇವಾಸುರೋಪಮಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಕುರುಗಳು ಮತ್ತು
ಸ್ಯಂಜಯರ ನಡುವೆ ಕುರುಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ದೇವಾಸುರರ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09008002a ನರಾ ರಥಾ ಗಜೌಘಾಶ್ಚ ಸಾದಿನಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09008002c ವಾಜಿನಶ್ಚ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾಃ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಪದಾತಿ-ರಥ-ಆನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳೂ, ಸಾವಿರಾರು ಕುದುರೆಸವಾರರೂ
ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ
ಕಾದಾಡಿದರು.

09008003a ನಾಗಾನಾಂ ಭೀಮರೂಪಾಣಾಂ ದ್ರವತಾಂ ನಿಸ್ವನೋ ಮಹಾನ್|

09008003c ಅಶ್ರುಯತ ಯಥಾ ಕಾಲೇ ಜಲದಾನಾಂ ನಭಸ್ತಲೇ||

ಆಗ ನಭಸ್ತಲದಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳ ನಿನಾದದಂತೆ ಘೋರರೂಪಿ ಆನೆಗಳು
ಓಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ ನಿನಾದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09008004a ನಾಗೈರಭ್ಯಾಹತಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಸರಥಾ ರಥಿನೋಽಪತನ್|

09008004c ವ್ಯದ್ರವಂತ ರಣೇ ವೀರಾ ದ್ರಾವ್ಯಮಾಣಾ ಮದೋತ್ಕಟೈಃ||

ಕೆಲವು ರಥಿಗಳು ಆನೆಗಳ ಆಘಾತದಿಂದ ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ
ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿದರು. ಮದೋತ್ಕಟ ಆನೆಗಳಿಂದ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ
ವೀರರು ರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09008005a ಹಯೌಘಾನ್ಪಾದರಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ರಥಿನಸ್ತತ್ರ ಶಿಕ್ಷಿತಾಃ|

09008005c ಶರೈಃ ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುಃ ಪರಲೋಕಾಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ರಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಶರಗಳಿಂದ ಕುದುರೆಗಳ
ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಾದರಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09008006a ಸಾದಿನಃ ಶಿಕ್ಷಿತಾ ರಾಜನ್ವರಿವಾರ್ಯ ಮಹಾರಥಾನ್|

09008006c ವಿಚರಂತೋ ರಣೇಽಭ್ಯಘ್ನಾ ಸಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿಭಿಸ್ತಥಾ||

ರಾಜನ್! ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು ಮಹಾರಥರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು
ಪ್ರಾಸ-ಶಕ್ತಿ-ಋಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09008007a ಧನ್ವಿನಃ ಪುರುಷಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಸಂನಿವಾಯ್ ಮಹಾರಥಾನ್|

09008007c ಏಕಂ ಬಹವ ಆಸಾದ್ಯ ಪ್ರೇಷಯೇಯುರ್ಯ ಮಕ್ಷಯಂ||

ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪುರುಷರು ಮಹಾರಥರನ್ನು
ತಡೆದು -ಒಬ್ಬರೇ ಅನೇಕರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಯಮಕ್ಷಯಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09008008a ನಾಗಂ ರಥವರಾಂಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಪರಿವಾಯ್ ಮಹಾರಥಾಃ|

09008008c ಸೋತ್ತರಾಯುಧಿನಂ ಜಘ್ನುರ್ದ್ರ ವಮಾಣಾ ಮಹಾರವಂ||

ಅನ್ಯ ರಥಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮಹಾರಥರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು
ಮಹಾರವದೊಂದಿಗೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09008009a ತಥಾ ಚ ರಥಿನಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ವಿಕಿರಂತಂ ಶರಾನ್ಬಹೂನ್|

09008009c ನಾಗಾ ಜಘ್ನುರ್ಮಹಾರಾಜ ಪರಿವಾಯ್ ಸಮಂತತಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರುದ್ಧ ಆನೆಗಳು ಅನೇಕ ಶರಗಳನ್ನು
ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ರಥಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದವು.

09008010a ನಾಗೋ ನಾಗಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ರಥೀ ಚ ರಥಿನಂ ರಣೇ|

09008010c ಶಕ್ತಿಯೋಮರನಾರಾಚ್ಯೋನಿ ಜಘ್ನುಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಥಿಗಳು ರಥಿಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿ-ತೋಮರ-ನಾರಚಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09008011a ಪಾದಾತಾನವಮೃದ್ನಂತೋ ರಥವಾರಣವಾಜಿನಃ|

09008011c ರಣಮಧ್ಯೇ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಕುರ್ವಂತೋ ಮಹದಾಕುಲಂ||

ರಥ-ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳು ರಣಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾದಾತಿಗಳನ್ನು ತುಳಿದು ಮಹಾ ವ್ಯಾಕುಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09008012a ಹಯಾಶ್ಚ ಪರ್ಯಧಾವಂತ ಚಾಮರೈರುಪಶೋಭಿತಾಃ|

09008012c ಹಂಸಾ ಹಿಮವತಃ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಪಿಬಂತ ಇವ ಮೇದಿನೀಂ||

ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಹಂಸಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಭೂಮಿಯ ಕಡೆ ವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿಬರುವಂತೆ ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತ ಕುದುರೆಗಳು ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು.

09008013a ತೇಷಾಂ ತು ವಾಜಿನಾಂ ಭೂಮಿಃ ಮಿರೈಶ್ಚಿತ್ರಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09008013c ಅಶೋಭತ ಯಥಾ ನಾರೀ ಕರಜಕ್ಷತವಿಕ್ಷತಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ಕುದುರೆಗಳ ಮಿರಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ರಣಭೂಮಿಯು ಪ್ರಿಯತಮನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ನಾರಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

09008014a ವಾಜಿನಾಂ ಮಿರಶಬ್ದೇನ ರಥನೇಮಿಸ್ವನೇನ ಚ|

09008014c ಪತ್ತೀನಾಂ ಚಾಪಿ ಶಬ್ದೇನ ನಾಗಾನಾಂ ಬೃಹಿಂತೇನ ಚ||

09008015a ವಾದಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಘೋಷೇಣ ಶಂಖಾನಾಂ ನಿಸ್ವನೇನ ಚ|

09008015c ಅಭವನ್ನಾದಿತಾ ಭೂಮಿನಿರ್ಘಾತೈರಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಕುದುರೆಗಳ ಖುರಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ರಥಚಕ್ರಗಳ ನಿಸ್ವನಗಳಿಂದ, ಪದಾತಿಗಳ ಕೂಗು, ಆನೆಗಳ ಫೀಂಕಾರ, ವಾದ್ಯಗಳ ಘೋಷ ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳ ನಿನಾದಗಳು ಸಿಡಿಲುಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

09008016a ಧನುಷಾಂ ಕೂಜಮಾನಾನಾಂ ನಿಸ್ತ್ರೀಶಾನಾಂ ಚ ದೀಪ್ಯತಾಂ|

09008016c ಕವಚಾನಾಂ ಪ್ರಭಾಭಿಶ್ಚ ನ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯತ ಕಿಂ ಚನ||

ಟೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಕವಚಗಳ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದಲೂ ಯಾವುದೊಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09008017a ಬಹವೋ ಬಾಹವಶ್ಚಿನ್ನಾ ನಾಗರಾಜಕರೋಪಮಾಃ|

09008017c ಉದ್ವೇಷ್ಯಂತೇ ವಿವೇಷ್ಯಂತೇ ವೇಗಂ ಕುರ್ವಂತಿ ದಾರುಣಂ||

ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲುಗಳಂತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಬಾಹುಗಳು ತುಂಡಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ದಾರುಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು.

09008018a ಶಿರಸಾಂ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಪತತಾಂ ವಸುಧಾತಲೇ|

09008018c ಚ್ಯುತಾನಾಮಿವ ತಾಲೇಭ್ಯಃ ಫಲಾನಾಂ ಶ್ರುಯತೇ ಸ್ವನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಸುಧಾತಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಿರಗಳು ತಾಳೆಯ
ಮರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ತಾಲಫಲಗಳಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

09008019a ಶಿರೋಭಿಃ ಪತಿತ್ಯೈರ್ಭಾತಿ ರುಧಿರಾದ್ಯೈರ್ವಸುಂಧರಾ|

09008019c ತಪನೀಯನಿಭೈಃ ಕಾಲೇ ನಲಿನ್ಯೈರಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತ-ಸಿಕ್ತ ಶಿರಗಳು ಸುವರ್ಣಮಯ
ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

09008020a ಉದ್ವೃತ್ತನಯನೈಸ್ತೈಸ್ತು ಗತಸತ್ತ್ವೈಃ ಸುವಿಕ್ಷತೈಃ|

09008020c ವ್ಯಭ್ರಾಜತ ಮಹಾರಾಜ ಪುಂಡರೀಕೈರಿವಾವೃತಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊರಬಂದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಗಾಯಗೊಂಡು
ಪ್ರಾಣಹೋದ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ರಣರಂಗವು
ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಚ್ಚಾದಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09008021a ಬಾಹುಭಿಶ್ಚಂದನಾದಿಗ್ಧೈಃ ಸಕೇಯೂರೈರ್ಮಹಾಧನೈಃ|

09008021c ಪತಿತ್ಯೈರ್ಭಾತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹೀ ಶಕ್ರಧ್ವಜೈರಿವ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಚಂದನ-ಲೇಪಿತ ಮಹಾಧನ-ಅಂಗದ ಕೇಯೂರಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತ ತೋಳುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಬಿದ್ದಿರಲು ರಣರಂಗವು ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ಇಂದ್ರಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09008022a ಊರುಭಿಶ್ಚ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ವಿನಿಕೃತ್ಯೈರ್ಮಹಾಹವೇ|

09008022c ಹಸ್ತಿಹಸ್ತೋಪಮೈರನ್ವೈಃ ಸಂವೃತಂ ತದ್ರಾಣಾಂಗಣಂ||

ಆ ಮಹಾಹವದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲುಗಳಂತಿದ್ದ ನರೇಂದ್ರರ
ತೊಡೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ರಣಾಂಗಣವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದವು.

09008023a ಕಬಂಧಶತಸಂಕೀರ್ಣಂ ಚತ್ರಚಾಮರಶೋಭಿತಂ|

09008023c ಸೇನಾವನಂ ತಚ್ಚುಶುಭೇ ವನಂ ಪುಷ್ಪಾಚಿತಂ ಯಥಾ||

ನೂರಾರು ಮುಂಡಗಳ ಸಮಾಕುಲವಾಗಿದ್ದ, ಚತ್ರಚಾಮರಗಳಿಂದ
ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಸೇನಾವನವು ಪುಷ್ಪಭರಿತ ಶುಭ ವನದಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09008024a ತತ್ರ ಯೋಧಾ ಮಹಾರಾಜ ವಿಚರಂತೋ ಹ್ಯಭೀತವತ್|

09008024c ದೃಶ್ಯಂತೇ ರುಧಿರಾಕ್ತಾಂಗಾಃ ಪುಷ್ಪಿತಾ ಇವ ಕಿಂಶುಕಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಂಗಗಳು ರಕ್ತಲೇಪಿತಗೊಂಡು ಅಭೀತರಾಗಿ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಧರು ಪುಷ್ಪಿತ ಕಿಂಶುಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09008025a ಮಾತಂಗಾಶ್ಚಾಪ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಶರತೋಮರಪೀಡಿತಾಃ|

09008025c ಪತಂತಸ್ತತ್ರ ತತ್ರೈವ ಚಿನ್ನಾಭ್ರಸದೃಶಾ ರಣೇ||

ಶರ-ತೋಮರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತ ಆನೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಡಗಳು
ತುಂಡಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09008026a ಗಜಾನೀಕಂ ಮಹಾರಾಜ ವಧ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

09008026c ವ್ಯದೀರ್ಯತ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ವಾತನುನ್ನಾ ಘನಾ ಇವ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾತ್ಮರು ವಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಜಸೇನೆಯು ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ
ಸಿಲುಕಿದ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚದುರಿಹೋಯಿತು.

09008027a ತೇ ಗಜಾ ಘನಸಂಕಾಶಾಃ ಪೇತುರುವ್ಯಾಂ ಸಮಂತತಃ|

09008027c ವಜ್ರರುಗ್ಣಾ ಇವ ಬಭುಃ ಪರ್ವತಾ ಯುಗಸಂಕ್ಷಯೇ||

ಮೋಡಗಳಂತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಗಳು ಯುಗಸಂಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಗಳಿಂದ
ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಬಿದ್ದವು.

09008028a ಹಯಾನಾಂ ಸಾದಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಪತಿತಾನಾಂ ಮಹೀತಲೇ|

09008028c ರಾಶಯಃ ಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯಂತೇ ಗಿರಿಮಾತ್ರಾಸ್ತತಸ್ತತಃ||

ಆರೋಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳ
ರಾಶಿಗಳು ಕೂಡ ಪರ್ವತಗಳಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

09008029a ಸಂಜಜ್ಞೇ ರಣಭೂಮೌ ತು ಪರಲೋಕವಹಾ ನದೀ|

09008029c ಶೋಣಿತೋದಾ ರಥಾವರ್ತಾ ದ್ವಜವೃಕ್ಷಾಸ್ಥಿಶರ್ಕರಾ||

ಆಗ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತವೇ ನೀರಾಗಿದ್ದ, ರಥಗಳೇ ಸುಳಿಗಳಾಗಿದ್ದ,
ಧ್ವಜಗಳೇ ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳೇ ಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ
ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನದಿಯೇ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

09008030a ಭುಜನಕ್ರಾ ಧನುಃಸ್ತ್ರೋತಾ ಹಸ್ತಿಶೈಲಾ ಹಯೋಪಲಾ|

09008030c ಮೇದೋಮಜ್ಜಾ ಕರ್ದಮಿನೀ ಚತ್ರಹಂಸಾ ಗದೋಡುಪಾ||

ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಭುಜಗಳು ಮೊಸಳೆಗಳಂತಿದ್ದವು. ಧನುಸ್ಸುಗಳು

ಪ್ರಹಾವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆನೆಗಳು ಪರ್ವತಗಳಂತೆಯೂ, ಕುದುರೆಗಳು ಪರ್ವತದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಂತೆಯೂ, ಮೇದಮಜ್ಜೆಗಳೇ ಕೆಸರಾಗಿಯೂ, ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಗಳು ಹಂಸಗಳಂತೆಯೂ, ಗದೆಗಳು ನೌಕೆಗಳಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

09008031a ಕವಚೋಷ್ಣೀಷಸಂಚನ್ನಾ ಪತಾಕಾರುಚಿರದ್ರುಮಾ|

09008031c ಚಕ್ರಚಕ್ರಾವಲೀಜುಷ್ಪಾ ತ್ರಿವೇಣೂದಂಡಕಾವೃತಾ||

ಕವಚ-ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪತಾಕೆಗಳು ಸುಂದರ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆಯೂ, ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ಆ ನದಿಯು ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದಂತೆಯೂ, ರಥಗಳ ತ್ರಿವೇಣಿಗಳೆಂಬ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09008032a ಶೂರಾಣಾಂ ಹರ್ಷಜನನೀ ಭೀರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧಿನೀ|

09008032c ಪ್ರಾವರ್ತತ ನದೀ ರೌದ್ರಾ ಕುರುಸ್ಯಂಜಯಸಂಕುಲಾ||

ಕುರು-ಸ್ಯಂಜಯರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ, ಶೂರರಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಹೇಡಿಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆ ರೌದ್ರ ನದಿಯು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

09008033a ತಾಂ ನದೀಂ ಪಿತೃಲೋಕಾಯ ವಹಂತೀಮತಿಭೈರವಾಂ|

09008033c ತೇರುವಾಹನನೌಭಿಸ್ತೇ ಶೂರಾಃ ಪರಿಘಬಾಹವಃ||

ಪಿತೃಲೋಕಗಳಿಗೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭೈರವನದಿಯನ್ನು ಪರಿಘದಂತಹ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಶೂರರು ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದರು.

09008034a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ನಿರ್ಮಯಾದೇ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09008034c ಚತುರಂಗಕ್ಷಯೇ ಘೋರೇ ಪೂರ್ವಂ ದೇವಾಸುರೋಪಮೇ||

09008035a ಅಕ್ರೋಶನ್ಬಾಂಧವಾನನ್ಯೇ ತತ್ರ ತತ್ರ ಪರಂತಪ|

09008035c ಕ್ರೋಶದ್ಭಿರ್ಬಾಂಧವೈಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಭಯಾರ್ತಾ ನ ನಿವರ್ತಿರೇ||

ಪರಂತಪ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ದೇವಾಸುರ ಯುದ್ಧದಂತಿದ್ದ,
ಮರ್ಯಾದೆ ಮೀರಿದ, ಚತುರಂಗ ಬಲಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಆ
ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಭಯಾರ್ತ ಯೋಧರು ಅನ್ಯ
ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಾಂಧವರಿಂದ
ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09008036a ನಿರ್ಮಯಾದೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಭಯಾನಕೇ|

09008036c ಅರ್ಜುನೋ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಮೋಹಯಾಂ ಚಕ್ರತುಃ ಪರಾನ್||

ಆ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಯಾದಾಯುಕ್ತ ಭಯಾನಕ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು
ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮಸೇನರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸಿದರು.

09008037a ಸಾ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಮಹತೀ ಸೇನಾ ತವ ಜನಾಧಿಪ|

09008037c ಅಮುಹ್ಯತ್ತತ್ರ ತತ್ರೈವ ಯೋಷಿನ್ಮದವಶಾದಿವ||

ಜನಾಧಿಪ! ಅವರಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಹಾ ಸೇನೆಯು
ಮದಮತ್ತ ಯುವತಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

09008038a ಮೋಹಯಿತ್ವಾ ಚ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ಭೀಮಸೇನಧನಂಜಯೌ|

09008038c ದಧ್ಮತುರ್ವಾರಿಜೌ ತತ್ರ ಸಿಂಹನಾದಂ ಚ ನೇದತುಃ||

ಭೀಮಸೇನ-ಧನಂಜಯರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ
ಶಂಖಗಳನ್ನು ಊದಿದರು ಮತ್ತು ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09008039a ಶ್ರುತ್ವೈವ ತು ಮಹಾಶಬ್ದಂ ಧೃಷ್ಟ್ವದ್ಯುಷ್ನಿಖಿಂಡಿನೌ|

09008039c ಧರ್ಮರಾಜಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಮದ್ರರಾಜಮಭಿದ್ರುತೌ||

ಆ ಮಹಾಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಷ್ನಿ-ಶಿಖಿಂಡಿಯರು
ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09008040a ತತ್ರಾಶ್ಚರ್ಯಮಪಶ್ಯಾಮ ಘೋರರೂಪಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09008040c ಶಲ್ಯೇನ ಸಂಗತಾಃ ಶೂರಾ ಯದಯುಧ್ಯಂತ ಭಾಗಶಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭಾಗ-ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಶೂರರು ಶಲ್ಯನೊಂದಿಗೆ
ಘೋರರೂಪದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆವು.

09008041a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಸರಭಸೌ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೌ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದೌ|

09008041c ಅಭ್ಯಯಾತಾಂ ತ್ವರಾಯುಕ್ತೌ ಜಿಗೀಷಂತೌ ಬಲಂ ತವ||

ಕೃತಾಸ್ತ್ರರಾದ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ರಭಸದಿಂದ
ತ್ವರೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09008042a ತತೋ ನ್ಯವರ್ತತ ಬಲಂ ತಾವಕಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09008042c ಶರೈಃ ಪ್ರಣುನ್ನಂ ಬಹುಧಾ ಪಾಂಡವೈರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹಿತ ಪಾಂಡವರ ಶರಗಳಿಂದ

ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಹಿಂದೆಸರಿಯಿತು.

09008043a ವಧ್ಯಮಾನಾ ಚಮೂಃ ಸಾ ತು ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತಾಂ ತವ|

09008043c ಭೇಜೇ ದಿಶೋ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಣುನ್ನಾ ದೃಢಧನ್ವಿಭಿಃ|

ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೃಢಧನ್ವಿಗಳು
ಚುಚ್ಚಿ ವಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸೇನೆಯು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

09008043e ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾನ್ವಜ್ಞೇ ಯೋಧಾನಾಂ ತವ ಭಾರತ||

09008044a ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ವಾಗಾಸೀದ್ವಾ ವಿತಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09008044c ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮ್ಯುಗೇ ಜಯಮಿಚ್ಛತಾಂ|

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನ ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ “ನಿಲ್ಲಿ! ನಿಲ್ಲಿ!” ಎಂದು
ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವುದೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09008044e ಆದ್ರವನ್ನೇವ ಭಗ್ನಾಸ್ತೇ ಪಾಂಡವೈಸ್ತವ ಸೈನಿಕಾಃ||

09008045a ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರಿಯಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಪ್ರಾತ್ಯನಥ ಪಿತಾಮಹಾನ್|

09008045c ಮಾತುಲಾನ್ಭಾಗಿನೇಯಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾನ್||

ಪಾಂಡವರಿಂದ ಭಗ್ನರಾದ ನಿನ್ನ ಸೈನಿಕರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರ-
ಸಹೋದರ-ಪಿತಾಮಹ-ಸೋದರಮಾವಂದಿರನ್ನೂ, ತಂಗಿಯ
ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಸಂಬಂಧಿ-ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09008046a ಹಯಾನ್ವಿ ಪಾಂಸ್ವ ರಯಂತೋ ಯೋಧಾ ಜಗ್ಮುಃ ಸಮಂತತಃ|

09008046c ಆತ್ಮ ತ್ರಾಣಕೃತೋತ್ಸಾಹಾಸ್ತಾವಕಾ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಆನೆಗಳನ್ನು ತ್ವರೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ
ಆತ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಯೋಧರು ಎಲ್ಲ
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೯

ಶಲ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದುದು (೧-೮). ನಕುಲನಿಂದ
ಕರ್ಣಪುತ್ರ ಚಿತ್ರಸೇನನ ವಧೆ (೯-೧೯). ನಕುಲನಿಂದ ಕರ್ಣಪುತ್ರ
ಸತ್ಯಸೇನನ ವಧೆ (೨೦-೩೯). ನಕುಲನಿಂದ ಕರ್ಣಪುತ್ರ ಸುಷೇಣನ
ವಧೆ (೪೦-೪೯). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ (೫೦-೬೫).

09009001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09009001a ತತ್ತ್ವ ಭಗ್ನಂ ಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09009001c ಉವಾಚ ಸಾರಥಿಂ ತೂರ್ಣಂ ಚೋದಯಾಶ್ವಾನ್ಮಹಾಜವಾನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ

ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮದ್ರರಾಜನು ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸುವಂತೆ ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09009002a ಏಷ ತಿಷ್ಠತಿ ವೈ ರಾಜಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09009002c ಚತ್ರೇಣ ದ್ವಿಯಮಾಣೇನ ಪಾಂಡುರೇಣ ವಿರಾಜತಾ||

“ಇಗೋ ರಾಜಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಬಿಳಿಯ ಚತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!

09009003a ಅತ್ರ ಮಾಂ ಪ್ರಾಪಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಸಾರಥೇ ಬಲಂ|

09009003c ನ ಸಮರ್ಥಾ ಹಿ ಮೇ ಪಾರ್ಥಾಃ ಸ್ಥಾತುಮದ್ಯ ಪುರೋ ಯುಧಿ||

ಸಾರಥೇ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಗನೆ ತಲುಪಿಸಿ ನನ್ನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡು.
ಇಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿಸಲು ಪಾರ್ಥರು
ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ!”

09009004a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತಃ ಪ್ರಾಯಾನ್ಮದ್ರರಾಜಸ್ಯ ಸಾರಥಿಃ|

09009004c ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಮದ್ರರಾಜನ ಸಾರಥಿಯು ಸತ್ಯಸಂಧ ರಾಜಾ
ಧರ್ಮರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

09009005a ಆಪತಂತಂ ಚ ಸಹಸಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09009005c ದಧಾರೈಕೋ ರಣೇ ಶಲ್ಯೋ ವೇಲೇವೋದ್ಧೃತಮರ್ಣವಂ||

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ಮಹಾ ಬಲವನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ

ಶಲ್ಯನು ಓರ್ವನೇ ಮೇಲುಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಾಗರವನ್ನು ದಡವು
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತಡೆದನು.

09009006a ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಬಲೌಘಸ್ತು ಶಲ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಮಾರಿಷ|
09009006c ವ್ಯತಿಷ್ಠತ ತದಾ ಯುದ್ಧೇ ಸಿಂಧೋವೇಗ ಇವಾಚಲಂ||

ಮಾರಿಷ! ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಯಾದರೋ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನದಿಯು ಪರ್ವತವನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

09009007a ಮದ್ರರಾಜಂ ತು ಸಮರೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯುದ್ಧಾಯ ವಿಷ್ಠಿತಂ|
09009007c ಕುರವಃ ಸಂನ್ಯವರ್ತಂತ ಮೃತ್ಯುಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುರುಗಳು
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ನಿಂತಿದ್ದ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09009008a ತೇಷು ರಾಜನ್ನಿವೃತ್ತೇಷು ವ್ಯೂಢಾನೀಕೇಷು ಭಾಗಶಃ|
09009008c ಪ್ರಾವರ್ತತ ಮಹಾರೌದ್ರಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಶೋಣಿತೋದಕಃ||

09009008e ಸಮಾರ್ಚಚ್ಚಿತ್ರಸೇನೇನ ನಕುಲೋ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಃ||

ರಾಜನ್! ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇನೆಗಳು
ಹಿಂದಿರುಗಲು ಆ ಸೇನೆಗಳ ನಡುವೆ ರಕ್ತವೇ ನೀರಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಿದ
ಮಹಾರೌದ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಚಿತ್ರಸೇನ²⁵ನು

²⁵ ಕರ್ಣಪುತ್ರ

ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ನಕುಲನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09009009a ತೌ ಪರಸ್ಪರಮಾಸಾದ್ಯ ಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕಧಾರಿಣೌ|

09009009c ಮೇಘಾವಿವ ಯಥೋದ್ವೃತ್ತೌ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವರ್ಷಿಣೌ||

ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಬಂದು ಆಕಾಶ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಿಸಿ ಮಳೆಗರೆಯುವ ಎರಡು ಮೋಡಗಳಂತೆ
ಚಿತ್ರಿತ ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ಎದುರಿಸಿದರು.

09009010a ಶರತೋಯೈಃ ಸಿಷಿಚತುಸ್ತೌ ಪರಸ್ಪರಮಾಹವೇ|

09009010c ನಾಂತರಂ ತತ್ರ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪಾಂಡವಸ್ಯೇತರಸ್ಯ ವಾ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಶರಗಳ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವ
ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಸೇನರ ನಡುವೆ ಅಂತರವನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09009011a ಉಭೌ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೌ ಬಲಿನೌ ರಥಚರ್ಯಾವಿಶಾರದೌ|

09009011c ಪರಸ್ಪರವಧೇ ಯತ್ತೌ ಚಿದ್ರಾನ್ವೇಷಣತತ್ಪರೌ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೃತಾಸ್ತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ
ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ
ವಿಶಾರದರಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರ ವಧೆಗೆ
ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು
ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು.

09009012a ಚಿತ್ರಸೇನಸ್ತು ಭಲ್ಲೇನ ಪೀತೇನ ನಿಶಿತೇನ ಚ|

09009012c ನಕುಲಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಮುಷ್ಟಿದೇಶೇಽಚ್ಛಿನದ್ಧನುಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಚಿತ್ರಸೇನನಾದರೋ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ನಿಶಿತ ಭಲ್ಲದಿಂದ
ನಕುಲನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುಷ್ಟಿದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09009013a ಅಧೈನಂ ಚಿನ್ನಧನ್ವಾನಂ ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಃ ಶಿಲಾಶಿತ್ಯೈಃ|

09009013c ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈರಸಂಭ್ರಾಂತೋ ಲಲಾಟೇ ವೈ ಸಮರ್ಪಯತ್||

ಪುನಃ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಧನುಸ್ಸುತುಂಡಾಗಿದ್ದ
ನಕುಲನ ಹಣೆಗೆ ಮೂರು ರುಕ್ಮಪುಂಖಗಳ ಶಿಲಾಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದನು.

09009014a ಹಯಾಂಶ್ಚಾಸ್ಯ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಮೃತ್ಯುವೇ|

09009014c ತಥಾ ಧ್ವಜಂ ಸಾರಥಿಂ ಚ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಬಿರಪಾತಯತ್||

ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶರಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಸೇನನು ನಕುಲನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಮೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಧ್ವಜ ಮತ್ತು
ಸಾರಥಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು
ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

09009015a ಸ ಶತ್ರುಭುಜನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಲಲಾಟಸ್ಥೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ|

09009015c ನಕುಲಃ ಶುಶುಭೇ ರಾಜಂಸ್ತ್ರಿಶೃಂಗ ಇವ ಪರ್ವತಃ||

ರಾಜನ್ ! ಶತ್ರುಭುಜದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮೂರು ಶರಗಳು

ಹಣೆಗೆ ತಾಗಲು ನಕುಲನು ಮೂರು ಶೃಂಗಗಳುಳ್ಳ ಪರ್ವತದಂತೆ
ಸುಶೋಭಿಸಿದನು.

09009016a ಸ ಚಿನ್ನಧನ್ವಾ ವಿರಥಃ ಖಡ್ಗಮಾದಾಯ ಚರ್ಮ ಚ|

09009016c ರಥಾದವಾತರದ್ವೀರಃ ಶೈಲಾಗ್ರಾದಿವ ಕೇಸರೀ||

ಧನುಸ್ಸು ತುಂಡಾಗಿ ವಿರಥನಾಗಿದ್ದ ಆ ವೀರನು ಖಡ್ಗ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಧುಮುಕುವ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ರಥದ ಮೇಲಿಂದ
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು.

09009017a ಪದ್ಧಾ ಮಾಪತತಸ್ತಸ್ಯ ಶರವೃಷ್ಟಿಮವಾಸೃಜತ್|

09009017c ನಕುಲೋಽಪ್ಯಗ್ರಸತ್ತಾಂ ವೈ ಚರ್ಮಣಾ ಲಘುವಿಕ್ರಮಃ||

ಪದಾತಿಯಾಗಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಕುಲನ ಮೇಲೆ
ಚಿತ್ರಸೇನನು ಶರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಲಘುವಿಕ್ರಮಿ
ನಕುಲನು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗುರಾಣಿಯಿಂದಲೇ ತಡೆದನು.

09009018a ಚಿತ್ರಸೇನರಥಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚಿತ್ರಯೋಧೀ ಜಿತಶ್ರಮಃ|

09009018c ಆರುರೋಹ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಆಗ ಚಿತ್ರಯೋಧೀ ಜಿತಶ್ರಮಿ ಮಹಾಬಾಹು ನಕುಲನು ಸರ್ವ
ಸೇನೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಿತ್ರಸೇನನ ರಥದ ಬಳಿಸಾರಿ ಅದನ್ನು
ಏರಿದನು.

09009019a ಸಕುಂಡಲಂ ಸಮುಕುಟಂ ಸುನಸಂ ಸ್ವಾಯತೇಕ್ಷಣಂ|

09009019c ಚಿತ್ರಸೇನಶಿರಃ ಕಾಯಾದಪಾಹರತ ಪಾಂಡವಃ||

09009019e ಸ ಪಪಾತ ರಥೋಪಸ್ಥಾದ್ಧಿವಾಕರಸಮಪ್ರಭಃ||

ಪಾಂಡವ ನಕುಲನು ಕುಂಡಲ, ಮುಕುಟ, ಸುಂದರ ಮೂಗು ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದ ಚಿತ್ರಸೇನನ ಶಿರವನ್ನು ಕಾಯದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದನು. ದಿವಾಕರಪ್ರಭೆಯ ಚಿತ್ರಸೇನನು ರಥಾಸನದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು.

09009020a ಚಿತ್ರಸೇನಂ ವಿಶಸ್ತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ರ ಮಹಾರಥಾಃ|

09009020c ಸಾಧುವಾದಸ್ವನಾಂಶ್ಚ ಕ್ರುಃ ಸಿಂಹನಾದಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್||

ಚಿತ್ರಸೇನನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವರು “ಸಾಧು ! ಸಾಧು !” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಪುಷ್ಕಲ ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09009021a ವಿಶಸ್ತಂ ಭ್ರಾತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಣಪುತ್ರೌ ಮಹಾರಥೌ|

09009021c ಸುಷೇಣಃ ಸತ್ಯಸೇನಶ್ಚ ಮುಂಚಂತೌ ನಿಶಿತಾನ್ ಶರಾನ್||

09009022a ತತೋಽಭ್ಯಧಾವತಾಂ ತೂರ್ಣಂ ಪಾಂಡವಂ ರಥಿನಾಂ ವರಂ|

09009022c ಜಿಘಾಂಸಂತೌ ಯಥಾ ನಾಗಂ ವ್ಯಾಘ್ರೌ ರಾಜನ್ಮಹಾವನೇ||

ರಾಜನ್ ! ಸಹೋದರನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕರ್ಣನ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಮಹಾರಥ ಪುತ್ರರು - ಸುಷೇಣ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಸೇನ - ನಿಶಿತ ಶರಗಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬರುವ ವ್ಯಾಘ್ರಗಳಂತೆ ಬೇಗನೇ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವ ನಕುಲನನ್ನು

ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09009023a ತಾವಭ್ಯಧಾವತಾಂ ತೀಕ್ಷ್ಣೌ ದ್ವಾವಪ್ಯೇನಂ ಮಹಾರಥಂ|

09009023c ಶರೌಘಾನ್ಸಮ್ಯಗಸ್ಯಂತೌ ಜೀಮೂತೌ ಸಲಿಲಂ ಯಥಾ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ತೀಕ್ಷ್ಣರೂ ಮಹಾರಥ ನಕುಲನನ್ನು ಮೇಘಗಳು
ಮಳೆಗರೆಯುವಂತೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09009024a ಸ ಶರೈಃ ಸರ್ವತೋ ವಿದ್ಧಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೃ ಇವ ಪಾಂಡವಃ|

09009024c ಅನ್ಯತ್ಕಾರ್ಮುಕಮಾದಾಯ ರಥಮಾರುಹ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09009024e ಅತಿಷ್ಠತ ರಣೇ ವೀರಃ ಕ್ರುದ್ಧರೂಪ ಇವಾಂತಕಃ||

ಶರಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಪಾಂಡವ ನಕುಲನು
ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಆ ವೀರ್ಯವಾನ್ ವೀರನು ಇನ್ನೊಂದು
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಥವನ್ನೇರಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧರೂಪಿ ಅಂತಕನಂತೆ
ನಿಂತನು.

09009025a ತಸ್ಯ ತೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಜನ್ ಶರೈಃ ಸಂನತಪರ್ವಭಿಃ|

09009025c ರಥಂ ವಿಶಕಲೀಕರ್ತುಂ ಸಮಾರಬ್ಧೌ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಸನ್ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ
ಅವನ ರಥವನ್ನೇ ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

09009026a ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ನಕುಲಶ್ಚ ತುರ್ಭಿಶ್ಚ ತುರೋ ರಣೇ|

09009026c ಜಘಾನ ನಿಶಿತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಸತ್ಯಸೇನಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ||

ಆಗ ನಕುಲನು ರಣದಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಾ ನಿಶಿತ ತೀಕ್ಷ್ಣ ನಾಲ್ಕು ಶರಗಳಿಂದ
ಸತ್ಯಸೇನನ ನಾಲ್ಕೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09009027a ತತಃ ಸಂಧಾಯ ನಾರಾಚಂ ರುಕ್ಮಪುಂಖಿಂ ಶಿಲಾಶಿತಂ|

09009027c ಧನುಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸತ್ಯಸೇನಸ್ಯ ಪಾಂಡವಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಪಾಂಡವನು ರುಕ್ಮಪುಂಖಿ ಶಿಲಾಶಿತ
ನಾರಚವನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಸತ್ಯಸೇನನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09009028a ಅಥಾನ್ಯಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಧನುರಾದಾಯ ಚಾಪರಂ|

09009028c ಸತ್ಯಸೇನಃ ಸುಷೇಣಶ್ಚ ಪಾಂಡವಂ ಪರ್ಯಧಾವತಾಂ||

ಕೂಡಲೇ ಅನ್ಯ ರಥವನ್ನೇರಿ ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಸತ್ಯಸೇನ-ಸುಷೇಣರು ಪಾಂಡವನನ್ನು ಪುನಃ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09009029a ಅವಿಧ್ಯತ್ತಾವಸಂಭ್ರಾಂತೌ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09009029c ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಶರಾಭ್ಯಾಂ ರಣಮೂರ್ಧನಿ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ರಣಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09009030a ಸುಷೇಣಸ್ತು ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಮಹದ್ಧನುಃ|

09009030c ಚಿಚ್ಚೇದ ಪ್ರಹಸನ್ಯುದ್ಧೇ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಮಹಾರಥಃ||

ಆಗ ಮಹಾರಥ ಸುಷೇಣನಾದರೋ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ

ಪಾಂಡವನ ಮಹಾ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ನಕ್ಕನು.

09009031a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ನಕುಲಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

09009031c ಸುಷೇಣಂ ಪಂಚಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ದ್ವಜಮೇಕೇನ ಚಿಚ್ಛಿದೇ||

ಕೂಡಲೇ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತ ನಕುಲನು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಸುಷೇಣನನ್ನು ಐದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಒಂದರಿಂದ
ದ್ವಜವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09009032a ಸತ್ಯಸೇನಸ್ಯ ಚ ಧನುರ್ಹಸ್ತಾವಾಪಂ ಚ ಮಾರಿಷ|

09009032c ಚಿಚ್ಛೇದ ತರಸಾ ಯುದ್ಧೇ ತತ ಉಚ್ಚುಕ್ರುಶುರ್ಜನಾಃ||

ಮಾರಿಷ! ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸೇನನ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ
ಕೈಚೀಲವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಆಗ ಜನರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

09009033a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ವೇಗಘ್ನಂ ಭಾರಸಾಧನಂ|

09009033c ಶರೈಃ ಸಂಚಾದಯಾಮಾಸ ಸಮಂತಾತ್ಪಾಂಡುನಂದನಂ||

ಆಗ ಸತ್ಯಸೇನನು ಇನ್ನೊಂದು ವೇಗವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರವನ್ನು
ಹೊರಬಲ್ಲ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶರಗಳಿಂದ ಪಾಂಡುನಂದನನನ್ನು
ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09009034a ಸಂನಿವಾರ್ಯ ತು ತಾನ್ಬಾಣಾನ್ನಕುಲಃ ಪರವೀರಹಾ|

09009034c ಸತ್ಯಸೇನಂ ಸುಷೇಣಂ ಚ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಮವಿಧೃತ||

ಪರವೀರಹ ನಕುಲನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸತ್ಯಸೇನ ಮತ್ತು ಸುಷೇಣರನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09009035a ತಾವೇನಂ ಪ್ರತ್ಯವಿಧೇತಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗಜಿಹ್ಮಗೈಃ|

09009035c ಸಾರಥಿಂ ಚಾಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶರೈರ್ವಿವ್ಯಧತುಃ ಶಿತೈಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ನಕುಲನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದರು.

09009036a ಸತ್ಯಸೇನೋ ರಥೇಷಾಂ ತು ನಕುಲಸ್ಯ ಧನುಸ್ತಥಾ|

09009036c ಪೃಥಕ್ ಶರಾಭ್ಯಾಂ ಚಿಚ್ಚೇದ ಕೃತಹಸ್ತಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಕೃತಹಸ್ತ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸತ್ಯಸೇನನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಕುಲನ ರಥದ ಈಷಾದಂಡವನ್ನೂ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09009037a ಸ ರಥೇಽತಿರಥಸ್ತಿಷ್ಠನ್ರಥಶಕ್ತಿಂ ಪರಾಮೃಶತ್|

09009037c ಸ್ವರ್ಣದಂಡಾಮಕುಂತಾಗ್ರಾಂ ತೈಲಧೌತಾಂ ಸುನಿರ್ಮಲಾಂ||

09009038a ಲೇಲಿಹಾನಾಮಿವ ವಿಭೋ ನಾಗಕನ್ಯಾಂ ಮಹಾವಿಷಾಂ|

09009038c ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಚ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಸತ್ಯಸೇನಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

ಅದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಅತಿರಥಿ ನಕುಲನು ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಸ್ವರ್ಣದಂಡವೂ ನೇರ ಅಗ್ರಭಾಗವೂ ಇದ್ದ, ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಹದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ ವಿಷಯುಕ್ತ ಸರ್ಪಿನಿಯಂತಿರುವ ನಿರ್ಮಲ ರಥಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಸತ್ಯಸೇನನ

ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

09009039a ಸಾ ತಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಬಿಭೇದ ಶತಧಾ ನೃಪ|

09009039c ಸ ಪಪಾತ ರಥಾದ್ಭೂಮೌ ಗತಸತ್ತ್ವೋಽಲ್ಪಚೇತನಃ||

ನೃಪ! ಅದು ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ನೂರು ಚೂರುಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯಲು ಅವನು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಒಡನೆಯೇ ರಥದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09009040a ಭ್ರಾತರಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಷೇಣಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

09009040c ಅಭ್ಯವರ್ಷ ಚ್ಚ ರೈಸ್ತೂರ್ಣಂ ಪದಾತಿಂ ಪಾಂಡುನಂದನಂ||

ಸಹೋದರನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತ ಸುಷೇಣನು ಕೂಡಲೇ ಪದಾತಿ ಪಾಂಡುನಂದನನನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09009041a ನಕುಲಂ ವಿರಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರೌಪದೇಯೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09009041c ಸುತಸೋಮೋಽಭಿದುದ್ರಾವ ಪರೀಪ್ಸನ್ವಿತರಂ ರಣೇ||

ನಕುಲನು ವಿರಥನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಬಲ ದ್ರೌಪದೇಯ ಸುತಸೋಮನು ರಣದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದನು.

09009042a ತತೋಽಧಿರುಹ್ಯ ನಕುಲಃ ಸುತಸೋಮಸ್ಯ ತಂ ರಥಂ|

09009042c ಶುಶುಭೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಗಿರಿಸ್ಥ ಇವ ಕೇಸರೀ||

09009042e ಸೋಽನ್ಯತ್ಕಾರ್ಮುಕಮಾದಾಯ ಸುಷೇಣಂ ಸಮಯೋಧಯತ್||

ಅನಂತರ ಭರತಶೇಷ್ಯ ನಕುಲನು ಸುತಸೋಮನ ಆ ರಥವನ್ನೇರಿ
ಗಿರಿಯನ್ನೇರಿದ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ಸುಶೋಭಿಸಿದನು. ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು
ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುಷೇಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09009043a ತಾವುಭೌ ಶರವರ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

09009043c ಪರಸ್ಪರವಧೇ ಯತ್ನಂ ಚಕ್ರತುಃ ಸುಮಹಾರಥೌ||

ಅವರಿಬ್ಬರು ಮಹಾರಥರೂ ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರರ ವಧೆಯನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09009044a ಸುಷೇಣಸ್ತು ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪಾಂಡವಂ ವಿಶಿಖ್ರಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ|

09009044c ಸುತಸೋಮಂ ಚ ವಿಂಶತ್ಯಾ ಬಾಹ್ವೋರುರಸಿ ಚಾರ್ಪಯತ್||

ಅನಂತರ ಸುಷೇಣನಾದರೋ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಮೂರು
ವಿಶಿಖಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸುತಸೋಮನ ಬಾಹು-
ಎದೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09009045a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾರಾಜ ನಕುಲಃ ಪರವೀರಹಾ|

09009045c ಶರೈಸ್ತಸ್ಯ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ದಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಪರವೀರಹ ವೀರ್ಯವಾನ್ ನಕುಲನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ
ಶರಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09009046a ತತೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಮರ್ಧ ಚಂದ್ರಂ ಸುತೇಜನಂ|

09009046c ಸ ವೇಗಯುಕ್ತಂ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಕರ್ಣಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

ಅನಂತರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಕುಲನು ತೀಕ್ಷ್ಣಅಗ್ರದ ಸುತೇಜನ ಅರ್ಧಚಂದ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ವೇಗಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕರ್ಣಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

09009047a ತಸ್ಯ ತೇನ ಶಿರಃ ಕಾಯಾಜ್ಜಹಾರ ನೃಪಸತ್ತಮ|

09009047c ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಾನಾಂ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಅದು ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಸರ್ವಸೇನೆಗಳೂ ನೋಡಿದವು. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09009048a ಸ ಹತಃ ಪ್ರಾಪತದ್ರಾಜನ್ನಕುಲೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09009048c ನದೀವೇಗಾದಿವಾರುಗ್ಣಸ್ತೀರಜಃ ಪಾದಪೋ ಮಹಾನ್||

ರಾಜನ್ ! ಮಹಾತ್ಮ ನಕುಲನಿಂದ ಹತನಾದ ಅವನು ನದಿಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿದನು.

09009049a ಕರ್ಣಪುತ್ರವಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಕುಲಸ್ಯ ಚ ವಿಕ್ರಮಂ|

09009049c ಪ್ರದುದ್ರಾವ ಭಯಾತ್ಸೇನಾ ತಾವಕೀ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಕರ್ಣಪುತ್ರನ ವಧೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಕುಲನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಭಯದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು.

09009050a ತಾಂ ತು ಸೇನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09009050c ಅಪಾಲಯದ್ರಣೇ ಶೂರಃ ಸೇನಾಪತಿರರಿಂದಮಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಅರಿಂದಮ ಶೂರ ಸೇನಾಪತಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ಮದ್ರರಾಜನು ರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು.

09009051a ವಿಭೀಸ್ತಸ್ಥೌ ಮಹಾರಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚ ವಾಹಿನೀಂ|

09009051c ಸಿಂಹನಾದಂ ಭೃಶಂ ಕೃತ್ವಾ ಧನುಃಶಬ್ದಂ ಚ ದಾರುಣಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭೀತರಾಗಿದ್ದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪುನಃ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ
ಅವನು ಜೋರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದ ಗೈದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ದಾರುಣವಾಗಿ
ಟೇಂಕರಿಸಿದನು.

09009052a ತಾವಕಾಃ ಸಮರೇ ರಾಜನ್ರಕ್ಷಿತಾ ದೃಢಧನ್ವನಾ|

09009052c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯುರಾರಾತೀಂಸ್ತೇ ಸಮಂತಾದ್ವಿಗತವ್ಯಥಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ಧೃಢಧನ್ವಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದ ನಿಮ್ಮವರು ಸಮರದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

09009053a ಮದ್ರರಾಜಂ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಂ ಪರಿವಾರ್ಯ ಸಮಂತತಃ|

09009053c ಸ್ಥಿತಾ ರಾಜನ್ಮಹಾಸೇನಾ ಯೋದ್ಧುಕಾಮಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ರಾಜನ್ ! ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ ಮಹಾಸೇನೆಯು ಮಹೇಷ್ಟಾಸ
ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಸುತ್ತಲಿನಿಂದಲೂ ಆವರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು.

09009054a ಸಾತ್ಯಕಿರ್ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09009054c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಹ್ರೀನಿಷೇಧಮರಿಂದಮಂ||

ಸಾತ್ಯಕಿ, ಭೀಮಸೇನ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರೀವರು ಲಜ್ಜಾಶೀಲ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರಿಂದಮ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಎದುರಿಸಿದರು.

09009055a ಪರಿವಾಯ್ ರಣೇ ವೀರಾಃ ಸಿಂಹನಾದಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ|

09009055c ಬಾಣಶಬ್ದರವಾಂಶ್ಚೋಗ್ರಾನ್ ಕ್ಷ್ವೇಡಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ದಧುಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆದು ಆ ವೀರರು
ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು. ಉಗ್ರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗೈದರು ಮತ್ತು
ಶಂಖಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದರು.

09009056a ತಥೈವ ತಾವಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಮಂಜಸಾ|

09009056c ಪರಿವಾಯ್ ಸುಸಂರಬ್ಧಾಃ ಪುನರ್ಯುದ್ಧಮರೋಚಯನ್||

ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತು
ರೋಷಾಯುಕ್ತರಾಗಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿಯೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09009057a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಭೀರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧನಂ|

09009057c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ಮೃತ್ಯುಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ಆಗ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿನ್ನವರ
ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ಹೇಡಿಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯುದ್ಧವು
ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09009058a ಯಥಾ ದೇವಾಸುರಂ ಯುದ್ಧಂ ಪೂರ್ವಮಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09009058c ಅಭೀತಾನಾಂ ತಥಾ ರಾಜನ್ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವಿವರ್ಧನಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ದೇವಾಸುರರ ನಡುವೆ ನಡೆದ
ಯುದ್ಧದಂತೆ ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವಿವರ್ಧಿಸುವ ಆ ಅಭೀತರ ಯುದ್ಧವು
ನಡೆಯಿತು.

09009059a ತತಃ ಕಪಿಧ್ವಜೋ ರಾಜನ್ ಹತ್ವಾ ಸಂಶಪ್ತಕಾನ್ರಣೇ|

09009059c ಅಭ್ಯದ್ರವತ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ಕೌರವೀಂ ಪಾಂಡುನಂದನಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಪಾಂಡುನಂದನ ಕಪಿಧ್ವಜನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಶಪ್ತಕರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೌರವೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09009060a ತಥೈವ ಪಾಂಡವಾಃ ಶೇಷಾ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಪುರೋಗಮಾಃ|

09009060c ಅಭ್ಯಧಾವಂತ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ವಿಸೃಜಂತಃ ಶಿತಾನ್ ಶರಾನ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಪಾಂಡವರು
ನಿಶಿತ ಶರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09009061a ಪಾಂಡವೈರವಕೀರ್ಣಾನಾಂ ಸಮೋಹಃ ಸಮಜಾಯತ|

09009061c ನ ಚ ಜಜ್ಞರನೀಕಾನಿ ದಿಶೋ ವಾ ಪ್ರದಿಶಸ್ತಥಾ||

ಪಾಂಡವರು ಎರಚುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ
ಸಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಸೇನೆಗಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕು-ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳೇ
ತೋಚದಂತಾಯಿತು.

09009062a ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಾ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ ಪಾಂಡವಚೋದಿತೈಃ|

09009062c ಹತಪ್ರವೀರಾ ವಿಧ್ವಸ್ತಾ ಕೀರ್ಯಮಾಣಾ ಸಮಂತತಃ||

ಪಾಂಡವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ ಆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರು ಹತರಾದರು ಮತ್ತು ಸೇನೆಗಳು ಎಲ್ಲಕಡೆ ಚದುರಿಹೋದವು.

09009062e ಕೌರವ್ಯವಧ್ಯತ ಚಮೂಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈರ್ಮಹಾರಥೈಃ||

09009063a ತಥೈವ ಪಾಂಡವೀ ಸೇನಾ ಶರೈ ರಾಜನ್ಸಮಂತತಃ|

09009063c ರಣೇಽಹನ್ಯತ ಪುತ್ರೈಸ್ತೇ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಹೀಗೆ ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಕೌರವ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದರು. ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರೂ ಪಾಂಡವೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಮುಚ್ಚಿ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09009064a ತೇ ಸೇನೇ ಭೃಶಸಂತಪ್ತೇ ವಧ್ಯಮಾನೇ ಪರಸ್ಪರಂ|

09009064c ವ್ಯಾಕುಲೇ ಸಮಪದ್ಯೇತಾಂ ವರ್ಷಾಸು ಸರಿತಾವಿವ||

ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸೇನೆಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಎರಡು ನದಿಗಳಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿದ್ದವು.

09009065a ಆವಿವೇಶ ತತ್ಸ್ತೀವ್ರಂ ತಾವಕಾನಾಂ ಮಹದ್ಭಯಂ|

09009065c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಥಾಭೂತೇ ಮಹಾಹವೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಾಗೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ನಿನ್ನವರನ್ನು

ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರನ್ನು ತೀವ್ರ ಮಹಾ ಭಯವು ಆವೇಶಗೊಂಡಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಒಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೦

ಶಲ್ಯನ ಪರಾಕ್ರಮ (೧-೩೨). ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ (೩೩-೪೧).
ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಶಲ್ಯನ ಪರಾಜಯ (೪೨-೫೬).

09010001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09010001a ತಸ್ಮಿನ್ವಿಲುಲಿತೇ ಸೈನ್ಯೇ ವಧ್ಯಮಾನೇ ಪರಸ್ಪರಂ|

09010001c ದ್ರವಮಾಣೇಷು ಯೋಧೇಷು ನಿನದತ್ಸು ಚ ದಂತಿಷು||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಆ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳು
ಚೀತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

09010002a ಕೂಜತಾಂ ಸ್ತನತಾಂ ಚೈವ ಪದಾತೀನಾಂ ಮಹಾಹವೇ|

09010002c ವಿದ್ರುತೇಷು ಮಹಾರಾಜ ಹಯೇಷು ಬಹುಧಾ ತದಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾಹವದಲ್ಲಿ ಪದಾತಿಗಳು ಜೋರಾಗಿ
ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

09010003a ಪ್ರಕ್ಷಯೇ ದಾರುಣೇ ಜಾತೇ ಸಂಹಾರೇ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ|

09010003c ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಸಮಾವಾಪೇ ವ್ಯತಿಷ್ಕರಥದ್ವಿಪೇ||

ಸರ್ವದೇಹಿಗಳ ಸಂಹಾರಕ ದಾರುಣ ಕ್ಷಯವು ನಡೆಯಿತು. ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಹಾರಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ರಥ-ಆನೆಗಳು ಸಂಘರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

09010004a ಹರ್ಷಣೇ ಯುದ್ಧಶೌಂಡಾನಾಂ ಭೀರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧನೇ|

09010004c ಗಾಹಮಾನೇಷು ಯೋಧೇಷು ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಷು||

ಯುದ್ಧಶೌಂಡರಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಹೇಡಿಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09010005a ಪ್ರಾಣಾದಾನೇ ಮಹಾಘೋರೇ ವರ್ತಮಾನೇ ದುರೋದರೇ|

09010005c ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಘೋರರೂಪೇ ತು ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವಿವರ್ಧನೇ||

ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ಆ ಘೋರರೂಪಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪಣವಾಗಿಟ್ಟ ಮಹಾ ಜೂಜಾಟವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

09010006a ಪಾಂಡವಾಸ್ತಾವಕಂ ಸೈನ್ಯಂ ವ್ಯಧಮನ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09010006c ತಥೈವ ತಾವಕಾ ಯೋಧಾ ಜಘ್ನುಃ ಪಾಂಡವಸೈನಿಕಾನ್||

ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ವಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಯೋಧರೂ ಕೂಡ ಪಾಂಡವ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09010007a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಥಾ ವರ್ತಮಾನೇ ಯುದ್ಧೇ ಭೀರುಭಯಾವಹೇ|

09010007c ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ಚೈವ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಭಾಸ್ಕರೋದಯನಂ ಪ್ರತಿ||

ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಆ ಯುದ್ಧವು ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು,
ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

09010008a ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃ ಪರೇ ರಾಜನಕ್ಷಿತಾಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09010008c ಅಯೋಧಯಂಸ್ತವ ಬಲಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾತ್ಮ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ, ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ
ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ
ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

09010009a ಬಲಿಭಿಃ ಪಾಂಡವೈರ್ಧೃಪೈರ್ಲಬ್ಧಲಕ್ಷೈಃ ಪ್ರಹಾರಿಭಿಃ|

09010009c ಕೌರವ್ಯಸೀದತ್ಪೃತನಾ ಮೃಗೀವಾಗ್ನಿಸಮಾಕುಲಾ||

ಪ್ರಹಾರ ಕುಶಲ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷ್ಯ ದೃಪ್ತ ಬಲಿಷ್ಠ ಪಾಂಡವ ಯೋಧರಿಂದ
ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಹರಿಣಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿತ್ತು.

09010010a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀದತೀಂ ಸೇನಾಂ ಪಂಕೇ ಗಾಮಿವ ದುರ್ಬಲಾಂ|

09010010c ಉಜ್ಜಿ ಹೀರ್ಷುಸ್ತದಾ ಶಲ್ಯಃ ಪ್ರಾಯಾತ್ಪಾಂಡುಚಮೂಂ ಪ್ರತಿ||

ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ದುರ್ಬಲ ಹಸುವಿನಂತೆ ಕೌರವ ಸೇನೆಯು
ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಲ್ಯನು ಅದನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ಬಯಸಿ

ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯ ಕಡೆ ಹೋದನು.

09010011a ಮದ್ರರಾಜಸ್ತು ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಧನುರುತ್ತಮಂ|

09010011c ಅಭ್ಯದ್ರವತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಪಾಂಡವಾನಾತತಾಯಿನಃ||

ಮದ್ರರಾಜನಾದರೋ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆತತಾಯಿನ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09010012a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಸಮರೇ ಜಿತಕಾಶಿನಃ|

09010012c ಮದ್ರರಾಜಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿವ್ಯಧುರ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಕೂಡ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದರು.

09010013a ತತಃ ಶರಶತ್ಯೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಮೈರ್ಮದ್ರರಾಜೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09010013c ಅರ್ಧಯಾಮಾಸ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಹಾಬಲ ಮದ್ರರಾಜನು
ನೂರಾರು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶರಗಳಿಂದ ಅವನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಮರ್ದಿಸತೊಡಗಿದನು.

09010014a ಪ್ರಾದುರಾಸಂಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ನಾನಾರೂಪಾಣ್ಯನೇಕಶಃ|

09010014c ಚಚಾಲ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ಮಹೀ ಚಾಪಿ ಸಪರ್ವತಾ||

ರಾಜನ್ ! ಆಗ ನಾನಾ ರೂಪದ ಅನೇಕ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಪರ್ವತಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗಿತು.

09010015a ಸದಂಡಶೂಲಾ ದೀಪ್ತಾಗ್ರಾಃ ಶೀರ್ಯಮಾಣಾಃ ಸಮಂತತಃ|

09010015c ಉಲ್ಕಾ ಭೂಮಿಂ ದಿವಃ ಪೇತುರಾಹತ್ಯ ರವಿಮಂಡಲಂ||

ಆಕಾಶದಿಂದ ಅನೇಕ ಉಲ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತು ದಂಡಗಳೊಡನೆ ದೀಪ್ತಾಗ್ರ ಶೂಲಗಳು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಸೀಳುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

09010016a ಮೃಗಾಶ್ಚ ಮಾಹಿಷಾಶ್ಚಾಪಿ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09010016c ಅಪಸವ್ಯಂ ತದಾ ಚಕ್ರುಃ ಸೇನಾಂ ತೇ ಬಹುಶೋ ನೃಪ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನೃಪ! ಮೃಗಗಳು, ಎಮ್ಮೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಲಬದಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು.

09010017a ತತಸ್ತದ್ಯುದ್ಧಮತ್ಯುಗ್ರಮಭವತ್ಸಂಘಚಾರಿಣಾಂ|

09010017c ತಥಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯನೀಕಾನಿ ಸಂನಿಪತ್ಯ ಜನಾಧಿಪ||

09010017e ಅಭ್ಯಯುಃ ಕೌರವಾ ರಾಜನ್ವಾಂಡವಾನಾಮನೀಕಿನೀಂ||

ಆಗ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದವರ ನಡುವೆ ಅತ್ಯುಗ್ರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಜನಾಧಿಪ! ಕೌರವರು ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09010018a ಶಲ್ಯಸ್ತು ಶರವರ್ಷೇಣ ವರ್ಷನ್ನಿವ ಸಹಸ್ರದೃಕ್|

09010018c ಅಭ್ಯವರ್ಷದದೀನಾತ್ಮಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಶಲ್ಯನಾದರೋ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಮಳೆಸುರಿಸುವಂತೆ
ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಅದೀನಾತ್ಮ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೇಲೆ
ಸುರಿಸಿದನು.

09010019a ಭೀಮಸೇನಂ ಶರೈಶ್ಚಾಪಿ ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಃ ಶಿಲಾಶಿತಃ|

09010019c ದ್ರೌಪದೇಯಾಂಸ್ತಥಾ ಸರ್ವಾನ್ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ||

09010020a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಶೈನೇಯಂ ಶಿಖಿಂಡಿನಮಥಾಪಿ ಚ|

09010020c ಏಕೈಕಂ ದಶಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಚ ಮಹಾಬಲಃ||

09010020e ತತೋಽಸೃಜದ್ಬಾಣವರ್ಷಂ ಘರ್ವಾಂತೇ ಮಘವಾನಿವ||

ಆ ಮಹಾಬಲನು ರುಕ್ಮಪುಂಖಿ ಶಿಲಾಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಭೀಮಸೇನ,
ದ್ರೌಪದೇಯರೆಲ್ಲರು, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರು, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ,
ಶೈನೇಯ, ಶಿಖಿಂಡಿಯರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಹತ್ತತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದನು. ಅನಂತರ ಬೇಸಗೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಮಳೆ
ಸುರಿಸುವಂತೆ ಬಾಣವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

09010021a ತತಃ ಪ್ರಭದ್ರಕಾ ರಾಜನ್ಸೋಮಕಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09010021c ಪತಿತಾಃ ಪಾತ್ಯಮಾನಾಶ್ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಶಲ್ಯಸಾಯಕೈಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಭದ್ರಕ-ಸೋಮಕರು

ಶಲ್ಯಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಉರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು
ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09010022a ಭ್ರಮರಾಣಾಮಿವ ವ್ರಾತಾಃ ಶಲಭಾನಾಮಿವ ವ್ರಜಾಃ|

09010022c ಹ್ರಾದಿನ್ಯ ಇವ ಮೇಘೇಭ್ಯಃ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ನ್ಯಪತನ್ ಶರಾಃ||

ಶಲ್ಯನ ಶರಗಳು ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳಂತೆ, ಮಿಡತೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳಂತೆ, ಮತ್ತು ಮೇಘಗಳ ಗುಂಪುಗಳಂತೆ ಸೇನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09010023a ದ್ವಿರದಾಸ್ತುರಗಾಶ್ಚಾರ್ತಾಃ ಪತ್ತಯೋ ರಥಿನಸ್ತಥಾ|

09010023c ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಬಾಣೈರ್ನ್ಯಪತನ್ಬಭ್ರಮುವ್ಯನದಂಸ್ತಥಾ||

ಶಲ್ಯನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆರ್ತರಾಗಿ ಆನೆಗಳೂ, ಕುದುರೆಗಳೂ, ಪದಾತಿಗಳೂ, ರಥಿಗಳೂ ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

09010024a ಆವಿಷ್ಟ್ಯ ಇವ ಮದ್ರೇಶೋ ಮನ್ಯುನಾ ಪೌರುಷೇಣ ಚ|

09010024c ಪ್ರಾಚ್ಛಾದಯದರೀನ್ಸಂಖ್ಯೇ ಕಾಲಸೃಷ್ಟ್ಯ ಇವಾಂತಕಃ||

ಕಾಲಸೃಷ್ಟ್ಯ ಅಂತಕನಂತೆ ಕೋಪ-ಪೌರುಷಗಳಿಂದ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಮದ್ರೇಶನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09010024e ವಿನರ್ದಮಾನೋ ಮದ್ರೇಶೋ ಮೇಘಹ್ರಾದೋ ಮಹಾಬಲಃ||

09010025a ಸಾ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಶಲ್ಯೇನ ಪಾಂಡವಾನಾಮನೀಕಿನೀ|

09010025c ಅಜಾತಶತ್ರುಂ ಕೌಂತೇಯಮಭ್ಯಧಾವದ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಮಹಾಬಲ ಮದ್ರೇಶನು ಮೇಘಗಳಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಲ್ಯನಿಂದ ಹಾಗೆ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯು ಅಜಾತಶತ್ರು ಕೌಂತೇಯ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿ ಸಾರಿತು.

09010026a ತಾಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ತತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಲಘುಹಸ್ತಃ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09010026c ಶರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಪೀಡಯತ್||

ಲಘುಹಸ್ತ ಶಲ್ಯನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ
ಮಹಾ ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು.

09010027a ತಮಾಪತಂತಂ ಪತ್ಯಶ್ವೈಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09010027c ಅವಾರಯಚ್ಚ ರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಮೈರ್ಮತ್ತಂ ದ್ವಿಪಮಿವಾಂಕುಶೈಃ||

ಪದಾತಿ-ಅಶ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಕ್ರುಧ್ಧ
ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶರಗಳಿಂದ ಮುಸುಕಿ ಮರ್ದಿಸಿದ ಆನೆಯನ್ನು
ಅಂಕುಶಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದನು.

09010028a ತಸ್ಯ ಶಲ್ಯಃ ಶರಂ ಘೋರಂ ಮುಮೋಚಾಶೀವಿಷೋಪಮಂ|

09010028c ಸೋಽಭ್ಯವಿಧ್ಯನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ವೇಗೇನಾಭ್ಯಪತಚ್ಚ ಗಾಂ||

ಅವನ ಮೇಲೆ ಶಲ್ಯನು ಘೋರ ಸರ್ಪವಿಷದಂತಿರುವ ಶರವನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದು ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಭೇದಿಸಿ
ವೇಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು.

09010029a ತತೋ ವೃಕೋದರಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಶಲ್ಯಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಸಪ್ತಭಿಃ|

09010029c ಪಂಚಭಿಃ ಸಹದೇವಸ್ತು ನಕುಲೋ ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಆಗ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಕ್ರುಧ್ಧ ವೃಕೋದರನು ಏಳು ಬಾಣಗಳಿಂದ,

ಸಹದೇವನು ಐದರಿಂದ ಮತ್ತು ನಕುಲನು ಹತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರು.

09010030a ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಶತ್ರುಘ್ನಂ ಶೂರಮಾರ್ತಾಯನಿಂ ಶರೈಃ|

09010030c ಅಭ್ಯವರ್ಷನ್ಮಹಾಭಾಗಂ ಮೇಘಾ ಇವ ಮಹೀಧರಂ||

ದ್ರೌಪದೇಯರು ಕೂಡ ಮೇಘಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನ-ಶೂರ-ಆರ್ತಾಯನಿ-ಮಹಾಭಾಗ ಶಲ್ಯನ ಮೇಲೆ ಶರಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

09010031a ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತುದ್ಯಮಾನಂ ಶಲ್ಯಂ ಪಾರ್ಥೈಃ ಸಮಂತತಃ|

09010031c ಕೃತವರ್ಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವಭ್ಯಧಾವತಾಂ||

ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಲ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಕೃತವರ್ಮ-ಕೃಪರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು.

09010032a ಉಲೂಕಶ್ಚ ಪತತ್ರೀ ಚ ಶಕುನಿಶ್ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಃ|

09010032c ಸ್ಮಯಮಾನಶ್ಚ ಶನಕೈರಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಮಹಾರಥಃ||

09010032e ತವ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಕಾರ್ತೈನ ಜುಗುಪುಃ ಶಲ್ಯಮಾಹವೇ||

ಉಲೂಕ, ಪತತ್ರೀ, ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ, ಮೆಲ್ಲನೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಥ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಎಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದರು.

09010033a ಭೀಮಸೇನಂ ತ್ರಿಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಕೃತವರ್ಮಾ ಶಿಲೀಮುಖೈಃ|

09010033c ಬಾಣವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಕ್ರುದ್ಧರೂಪಮವಾರಯತ್||

ಕೃತವರ್ಮನು ಮೂರು ಶಿಲೀಮುಖಿಗಳಿಂದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮಹಾ ಬಾಣವರ್ಷದಿಂದ ಆ ಕ್ರುದ್ಧರೂಪನನ್ನು ತಡೆದನು.

09010034a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಕೃಪಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಬಾಣವರ್ಷೈರಪೀಡಯತ್|

09010034c ದ್ರೌಪದೇಯಾಂಶ್ಚ ಶಕುನಿಯಮೌ ಚ ದ್ರೌಣಿರಭ್ಯಯಾತ್||

ಕೃಪನು ಕ್ರುದ್ಧ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಬಾಣವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದನು. ದ್ರೌಪದೇಯರನ್ನು ಶಕುನಿಯೂ, ದ್ರೌಣಿಯು ಯಮಳರನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09010035a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಯುಧಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾವಾಹವೇ ಕೇಶವಾರ್ಜುನೌ|

09010035c ಸಮಭ್ಯಯಾದುಗ್ರತೇಜಾಃ ಶರೈಶ್ಚಾ ಭ್ಯಹನದ್ಬಲೀ||

ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವಿ ಬಲಶಾಲೀ ದುರ್ಯೋಧನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೇಶವಾರ್ಜುನರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09010036a ಏವಂ ದ್ವಂದ್ವಶತಾನ್ಯಾಸಂಸ್ತ್ವ ದೀಯಾನಾಂ ಪರೈಃ ಸಹ|

09010036c ಘೋರರೂಪಾಣಿ ಚಿತ್ರಾಣಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ನೂರಾರು ಘೋರರೂಪೀ-ವಿಚಿತ್ರ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

09010037a ಋಶ್ಯವರ್ಣಾನ್ವ ಘಾನಾಶ್ವಾನ್ಭೋಜೋ ಭೀಮಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ|

09010037c ಸೋಽವತೀರ್ಯ ರಥೋಪಸ್ಥಾಧ್ಯತಾಶ್ವಃ ಪಾಂಡುನಂದನಃ||

09010037e ಕಾಲೋ ದಂಡಮಿವೋದ್ಯಮ್ಯ ಗದಾಪಾಣಿರಯುಧ್ಯತ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೋಜನು ಭೀಮನ ಕರಡಿಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಹತಾಶ್ವ ಪಾಂಡುನಂದನನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕಾಲದಂಡದಂತಿರುವ ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09010038a ಪ್ರಮುಖೇ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಜಘಾನಾಶ್ವಾಂಶ್ಚ ಮದ್ರರಾಟ್|

09010038c ತತಃ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ತನಯಂ ಸಹದೇವೋಽಸಿನಾವಧೀತ್||

ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಹದೇವನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮದ್ರರಾಜನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಹದೇವನು ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಶಲ್ಯನ ಮಗನನ್ನು ವಧಿಸಿದನು.

09010039a ಗೌತಮಃ ಪುನರಾಚಾರ್ಯೋ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮಯೋಧಯತ್|

09010039c ಅಸಂಭ್ರಾಂತಮಸಂಭ್ರಾಂತೋ ಯತ್ನವಾನ್ಯತ್ನವತ್ತರಂ||

ಆಚಾರ್ಯ ಗೌತಮನು ಅಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಅಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ, ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದನು.

09010040a ದ್ರೌಪದೇಯಾಂಸ್ತಥಾ ವೀರಾನೇಕೈಕಂ ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ|

09010040c ಅವಿಧ್ಯದಾಚಾರ್ಯಸುತೋ ನಾತಿಕ್ರುದ್ಧಃ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ||

ಆಚಾರ್ಯಸುತ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹೆಚ್ಚು ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೇ

ನಗುತ್ತಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹತ್ತತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ
ದ್ರೌಪದೇಯ ವೀರನನ್ನೂ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09010041a ಶಲ್ಯೋಽಪಿ ರಾಜನ್ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ನಿಘ್ನೋಮಕಪಾಂಡವಾನ್|

09010041c ಪುನರೇವ ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಪೀಡಯತ್||

ರಾಜನ್! ಶಲ್ಯನೂ ಕೂಡ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಸೋಮಕ-ಪಾಂಡವರನ್ನು
ವಧಿಸುತ್ತ ಪುನಃ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು.

09010042a ತಸ್ಯ ಭೀಮೋ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಂದಷ್ಟದಶನಚ್ಚ ದಃ|

09010042c ವಿನಾಶಾಯಾಭಿಸಂಧಾಯ ಗದಾಮಾದತ್ತ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09010043a ಯಮದಂಡಪ್ರತೀಕಾಶಾಂ ಕಾಲರಾತ್ರಿಮಿವೋದ್ಯತಾಂ|

09010043c ಗಜವಾಜಿಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರಾಣಾಂತಕರಣೀಮಪಿ||

ಅದರಿಂದ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಭೀಮನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತಾ
ರಣದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯಮದಂಡ ಸದೃಶ,
ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ, ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ಪದಾತಿ
ಶರೀರಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಮಹಾ ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿದನು.

09010044a ಹೇಮಪಟ್ಟಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಮುಲ್ಕಾಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾಮಿವ|

09010044c ಶೈಕ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಲೀಮಿವಾತ್ಯುಗ್ರಾಂ ವಜ್ರಕಲ್ಪಾಮಯಸ್ಮಯೀಂ||

09010045a ಚಂದನಾಗುರುಪಂಕಾಕ್ತಾಂ ಪ್ರಮದಾಮೀಪ್ಸಿತಾಮಿವ|

09010045c ವಸಾಮೇದೋಸ್ಯಗಾದಿಗ್ಧಾಂ ಜಿಹ್ವಾಂ ವೈವಸ್ವತೀಮಿವ||

09010046a ಪಟುಘಂಟಾರವಶತಾಂ ವಾಸವೀಮಶನೀಮಿವ|

09010046c ನಿರ್ಮುಕ್ತಾಶೀವಿಷಾಕಾರಾಂ ಪೃಕ್ತಾಂ ಗಜಮದೈರಪಿ||

09010047a ತ್ರಾಸನೀಂ ರಿಪುಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಸೈನ್ಯಪರಿಹರ್ಷಿಣೀಂ|

09010047c ಮನುಷ್ಯಲೋಕೇ ವಿಖ್ಯಾತಾಂ ಗಿರಿಶೃಂಗವಿದಾರಿಣೀಂ||

ಸುವರ್ಣಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದ, ಉಲೈಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ವಜ್ರದಂತಹ ಕಠಿನ ಲೋಹಮಯವಾಗಿದ್ದ, ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಭಯಂಕರ ವಿಷಸರ್ಪಿಣಿಯಂತಿದ್ದ, ಚಂದನ-ಅಗರುಗಳಿಂದ ಲೇಪಿತಗೊಂಡು ಅಭೀಷ್ಟಳಾದ ಪ್ರಿಯತಮೆಯಂತಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಸೆ-ಮೇಧಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಯಮರಾಜನ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೂರಾರು ಕಿರುಗಂಟೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವಾಸವನ ವಜ್ರದಂತಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯು ಪೊರೆಕಳಚಿದ ವಿಷಸರ್ಪದಂತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮದೋದಕಗಳಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿತ್ತು. ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳಿಗೆ ಭಯದಾಯಕವೂ ಸ್ವಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹರ್ಷದಾಯಕವೂ ಆಗಿದ್ದ ಅದು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳನ್ನೂ ಸೀಳಬಲ್ಲದು ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು.

09010048a ಯಯಾ ಕೈಲಾಸಭವನೇ ಮಹೇಶ್ವರಸಖಂ ಬಲೀ|

09010048c ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ಕೌಂತೇಯಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಮಲಕಾಧಿಪಂ||

ಆ ಗದೆಯ ಆಶ್ರಯದಿಂದಲೇ ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಕೌಂತೇಯನು ಕೈಲಾಸಭವನದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರಸಖ-ಬಲಶಾಲಿ-ಅಲಕಾಧಿಪ

ಕುಬೇರನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದನು.

09010049a ಯಯಾ ಮಾಯಾವಿನೋ ದೃಪ್ತಾನ್ಸುಬಹೂನ್ಧನದಾಲಯೇ|

09010049c ಜಘಾನ ಗುಹ್ಯಕಾನ್ಯ ದ್ಧೋ ಮಂದಾರಾರ್ಥೇ ಮಹಾಬಲಃ||

09010049e ನಿವಾರ್ಯಮಾಣೋ ಬಹುಭಿದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಮಾಸ್ಥಿತಃ||

ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪಕ್ಕಾಗಿ
ಮಹಾಬಲ ಕ್ರುದ್ಧ ಭೀಮನು ಅನೇಕರು ತಡೆದಿದ್ದರೂ ಗಣನೆಗೆ
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಆ ಗದೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕುಬೇರನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ
ಮಾಯಾವೀ ದೃಪ್ತ ಗುಹ್ಯಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದನು.

09010050a ತಾಂ ವಜ್ರಮಣಿರತ್ನೈಫಾಮಷ್ಟಾಶ್ರಿಂ ವಜ್ರಗೌರವಾಂ|

09010050c ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶಲ್ಯಮಭ್ಯದ್ರವದ್ರಣೇ||

ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮನು ವಜ್ರ-ಮಣಿ-ರತ್ನ ಚಿತ್ರಿತ, ವಜ್ರದಂತೆ
ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ರಣದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09010051a ಗದಯಾ ಯುದ್ಧಕುಶಲಸ್ತಯಾ ದಾರುಣನಾದಯಾ|

09010051c ಪೋಥಯಾಮಾಸ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಚತುರೋಽಶ್ವಾನ್ಮಹಾಜವಾನ್||

ದಾರುಣ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಕುಶಲ
ಭೀಮಸೇನನು ಶಲ್ಯನ ನಾಲ್ಕೂ ಮಹಾವೇಗಯುಕ್ತ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದನು.

09010052a ತತಃ ಶಲ್ಯೋ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪೀನೇ ವಕ್ಷಸಿ ತೋಮರಂ|

09010052c ನಿಚಖಾನ ನದನ್ವೀರೋ ವರ್ಮ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಚ ಸೋಽಭ್ಯಗಾತ್||

ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ವೀರ ಶಲ್ಯನು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಭೀಮಸೇನನ ವಿಶಾಲ ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತೋಮರವನ್ನು ಎಸೆಯಲು ಅದು ಅವನ ಕವಚವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನೆಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

09010053a ವೃಕೋದರಸ್ತ್ವ ಸಂಭ್ರಾತಸ್ತಮೇವೋದ್ಧೃತ್ಯ ತೋಮರಂ|

09010053c ಯಂತಾರಂ ಮದ್ರರಾಜಸ್ಯ ನಿರ್ಬಿಭೇದ ತತೋ ಹೃದಿ||

ಅಸಂಭ್ರಾಂತ ವೃಕೋದರನು ಆ ತೋಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತೆತ್ತಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಮದ್ರರಾಜನ ಸಾರಥಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದನು.

09010054a ಸ ಭಿನ್ನವರ್ಮಾ ರುಧಿರಂ ವಮನ್ವಿತ್ರಸ್ತಮಾನಸಃ|

09010054c ಪಪಾತಾಭಿಮುಖೋ ದೀನೋ ಮದ್ರರಾಜಸ್ತ್ವ ಪಾಕ್ರಮತ್||

ಭಿನ್ನ ಕವಚನಾದ ಅವನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಭಯಗೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತಾ ದೀನನಾಗಿ ಶಲ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದನು.

09010055a ಕೃತಪ್ರತಿಕೃತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಲ್ಯೋ ವಿಸ್ಮಿತಮಾನಸಃ|

09010055c ಗದಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಧೀರಾತ್ಮಾ ಪ್ರತ್ಯಮಿತ್ರಮವೈಕ್ಷತ||

ಪ್ರತೀಕಾರಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತಮಾನಸನಾದ ಧೀರಾತ್ಮಾ ಶಲ್ಯನು ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶತ್ರುವನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದನು.

09010056a ತತಃ ಸುಮನಸಃ ಪಾರ್ಥಾ ಭೀಮಸೇನಮಪೂಜಯನ್|

09010056c ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಘೋರಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಘೋರಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗುವ ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮನಸ್ಕ ಪಾರ್ಥರು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಭೀಮಸೇನಶಲ್ಯಯುದ್ಧೇ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಭೀಮಸೇನಶಲ್ಯಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಶಲ್ಯ-ಭೀಮಸೇನರ ಗದಾಯುದ್ಧ, ಕೃಪನು ಶಲ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದು (೧-೨೬). ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ಚೇಕಿತಾನನ ವಧೆ (೨೭-೩೧). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ (೩೨-೪೬). ಶಲ್ಯ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಯುದ್ಧ (೪೭-೬೩).

09011001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09011001a ಪತಿತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಯಂತಾರಂ ಶಲ್ಯಃ ಸರ್ವಾಯಸೀಂ ಗದಾಂ|

09011001c ಆದಾಯ ತರಸಾ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಥೌ ಗಿರಿರಿವಾಚಲಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಸಾರಥಿಯು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು

ಶಲ್ಯನು ಬೇಗನೇ ಲೋಹಮಯ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಚಲ ಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಂತನು.

09011002a ತಂ ದೀಪ್ತಮಿವ ಕಾಲಾಗ್ನಿಂ ಪಾಶಹಸ್ತಮಿವಾಂತಕಂ|

09011002c ಸಶೃಂಗಮಿವ ಕೈಲಾಸಂ ಸವಜ್ರಮಿವ ವಾಸವಂ||

09011003a ಸಶೂಲಮಿವ ಹರ್ಯಕ್ಷಂ ವನೇ ಮತ್ತಮಿವ ದ್ವಿಪಂ|

09011003c ಜವೇನಾಭ್ಯಪತದ್ಭೀಮಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ||

ಭೀಮಸೇನನು ಮಹಾ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಾಶಹಸ್ತ ಅಂತಕನಂತೆ, ಶೃಂಗವಿರುವ ಕೈಲಾಸದಂತೆ, ವಜ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ವಾಸವನಂತೆ, ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹರ್ಯಕ್ಷ ರುದ್ರನಂತೆ, ವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತ ಗಜದಂತೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09011004a ತತಃ ಶಂಖಪ್ರಣಾದಶ್ಚ ತೂರ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09011004c ಸಿಂಹನಾದಶ್ಚ ಸಂಜಜ್ಞೇ ಶೂರಾಣಾಂ ಹರ್ಷವರ್ಧನಃ||

ಆಗ ಸಹಸ್ರಾರು ಶಂಖ-ಪ್ರಣಾದ-ತೂರ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು ಮತ್ತು ಶೂರರ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಿಂಹನಾದಗಳುಂಟಾದವು.

09011005a ಪ್ರೇಕ್ಷಂತಃ ಸರ್ವತಸ್ತೌ ಹಿ ಯೋಧಾ ಯೋಧಮಹಾದ್ವಿಪೌ|

09011005c ತಾವಕಾಶ್ಚ ಪರೇ ಚೈವ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತ್ಯಥಾಬ್ರುವನ್||

ಕಾಳಗವಾಡುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಮಹಾಗಜಗಳಂತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಯೋಧರೆಲ್ಲರೂ - ನಿನ್ನವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಡೆಯವರು

- ಸಾಧು ಸಾಧು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09011006a ನ ಹಿ ಮದ್ರಾಧಿಪಾದನ್ಯೋ ರಾಮಾದ್ವಾ ಯದುನಂದನಾತ್|

09011006c ಸೋಢುಮುತ್ಸಹತೇ ವೇಗಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

ಮದ್ರಾಧಿಪ ಅಥವಾ ಯದುನಂದನ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನ ವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09011007a ತಥಾ ಮದ್ರಾಧಿಪಸ್ಯಾಪಿ ಗದಾವೇಗಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09011007c ಸೋಢುಮುತ್ಸಹತೇ ನಾನ್ಯೋ ಯೋಧೋ ಯುಧಿ ವೃಕೋದರಾತ್||

ಅದೇರೀತಿ ಮಹಾತ್ಮ ಮದ್ರಾಧಿಪನ ಗದಾವೇಗವನ್ನು ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೃಕೋದರನಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯ ಯಾವ ಯೋಧನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09011008a ತೌ ವೃಷಾವಿವ ನರ್ದಂತೌ ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚೇರತುಃ|

09011008c ಆವಲಿತ್ತೌ ಗದಾಹಸ್ತೌ ಮದ್ರರಾಜವೃಕೋದರೌ||

ಮದ್ರರಾಜ-ವೃಕೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಗೂಳಿಗಳಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಮಂಡಲಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09011009a ಮಂಡಲಾವರ್ತ ಮಾರ್ಗೇಷು ಗದಾವಿಹರಣೇಷು ಚ|

09011009c ನಿರ್ವಿಶೇಷಮಭೂದ್ಯುದ್ಧಂ ತಯೋಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಯೋಃ||

ಮಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಗದೆಗಳನ್ನು
ತಿರುಗಿಸುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ ಆ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷಸಿಂಹಗಳ ನಡುವಿನ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

09011010a ತಪ್ಪಹೇಮಮಯೈಃ ಶುಭೈರ್ಬಭೂವ ಭಯವರ್ಧನೀ|

09011010c ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೈರಿವಾವಿದ್ಧಾ ಪಟ್ಟಿಃ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಸಾ ಗದಾ||

ಅಪ್ಪಟ ಚಿನ್ನದ ಪಟ್ಟಿಯ ಶಲ್ಯನ ಆ ಗದೆಯು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಶುಭವೂ ಭಯವರ್ಧನಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು.

09011011a ತಥೈವ ಚರತೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ಮಂಡಲೇಷು ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09011011c ವಿದ್ಯುದಭ್ರಪ್ರತೀಕಾಶಾ ಭೀಮಸ್ಯ ಶುಶುಭೇ ಗದಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ಮಂಡಲಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಭೀಮನ
ಗದೆಯೂ ಮಿಂಚಿನ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಹೊಳೆದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

09011012a ತಾಡಿತಾ ಮದ್ರರಾಜೇನ ಭೀಮಸ್ಯ ಗದಯಾ ಗದಾ|

09011012c ದೀಪ್ಯಮಾನೇವ ವೈ ರಾಜನ್ಸಸ್ಯಜೇ ಪಾವಕಾರ್ಚಿಷಃ||

ರಾಜನ್! ಮದ್ರರಾಜನು ಗದೆಯಿಂದ ಭೀಮನ ಗದೆಯನ್ನು
ಹೊಡೆಯಲು ಅದರಿಂದ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು
ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು.

09011013a ತಥಾ ಭೀಮೇನ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ತಾಡಿತಾ ಗದಯಾ ಗದಾ|

09011013c ಅಂಗಾರವರ್ಷಂ ಮುಮುಚೇ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ಶಲ್ಯನ ಗದೆಯನ್ನು
ಹೊಡೆಯಲು ಅದರಿಂದಲೂ ಕಿಡಿಗಳ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯಿತು.
ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09011014a ದಂತೈರಿವ ಮಹಾನಾಗೌ ಶೃಂಗೈರಿವ ಮಹರ್ಷಭೌ|

09011014c ತೋತ್ತೈರಿವ ತದಾನೋನ್ಯಂ ಗದಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಿಜಘ್ನತುಃ||

ಮಹಾಗಜಗಳು ದಂತಗಳಿಂದಲೂ ಮಹಾಗೂಳಿಗಳು
ಕೋಡುಗಳಿಂದಲೂ ತಿವಿದಾಡುವಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಗದೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09011015a ತೌ ಗದಾನಿಹತೈರ್ಗಾತ್ರೈಃ ಕ್ಷಣೇನ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೌ|

09011015c ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯತರಾವಸ್ತಾಂ ಪುಷ್ಪಿತಾವಿವ ಕಿಂಶುಕೌ||

ಗದೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರಿಬ್ಬರ ಶರೀರಗಳೂ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ
ಗಾಯಗಳುಂಟಾಗಿ ರಕ್ತವು ಸೋರುತ್ತಿರಲು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೂಬಿಟ್ಟ
ಕಿಂಶುಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯರಾಗಿದ್ದರು.

09011016a ಗದಯಾ ಮದ್ರರಾಜೇನ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಮಾಹತಃ|

09011016c ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನ ಚಚಾಲಾಚಲೋ ಯಥಾ||

ಮದ್ರರಾಜನು ಗದೆಯಿಂದ ಭೀಮಸೇನನ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ
ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಪರ್ವತದಂತೆ
ಅಲುಗಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

09011017a ತಥಾ ಭೀಮಗದಾವೇಗೈಸ್ತಾಡ್ಯಮಾನೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

09011017c ಶಲ್ಯೋ ನ ವಿವ್ಯಥೇ ರಾಜನ್ದಂತಿನೇವಾಹತೋ ಗಿರಿಃ||

ರಾಜನ್! ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಗದೆಯಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಪುನಃ
ಪುನಃ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಲ್ಯನು ಆನೆಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಗಿರಿಯಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯಥೆಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09011018a ಶುಶ್ರುವೇ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ತಯೋಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಯೋಃ|

09011018c ಗದಾನಿಪಾತಸಂಹ್ರಾದೋ ವಜ್ರಯೋರಿವ ನಿಸ್ವನಃ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷಸಿಂಹರ ಗದಾಪ್ರಹಾರಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮಿಂಚಿನ
ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗಿತು.

09011019a ನಿವೃತ್ಯ ತು ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಸಮುಚ್ಚ್ರಿತಗದಾವೃಭೌ|

09011019c ಪುನರಂತರಮಾರ್ಗಸ್ಥೌ ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚೇರತುಃ||

ಆ ಮಹಾವೀರ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಮುಂದೆಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಿಂದೆ
ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಪುನಃ ಮಂಡಲ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09011020a ಅಥಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಪದಾನ್ಯಷ್ಟೌ ಸಂನಿಪಾತೋಽಭವತ್ತಯೋಃ|

09011020c ಉದ್ಯಮ್ಯ ಲೋಹದಂಡಾಭ್ಯಾಮತಿಮಾನುಷಕರ್ಮಣೋಃ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಎಂಟು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಆ

ಅತಿಮಾನುಷಕರ್ಮಿಗಳು ಲೋಹದಂಡಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು.

09011021a ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾ ನೌ ತದಾನ್ಯೋಽನ್ಯಂ ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚೇರತುಃ|

09011021c ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಂ ಕೃತಿನೌ ದರ್ಶಯಾಮಾಸತುಸ್ತದಾ||

ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09011022a ಅಥೋದ್ಯಮ್ಯ ಗದೇ ಘೋರೇ ಸಶೃಂಗಾವಿವ ಪರ್ವತೌ|

09011022c ತಾವಜಘ್ನತುರನ್ಯೋನ್ಯಂ ಯಥಾ ಭೂಮಿಚಲೇಽಚಲೌ||

ಶೃಂಗಸಹಿತ ಪರ್ವತಗಳಂದಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಘೋರ ಗದೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಅವರು ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಲರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು.

09011023a ತೌ ಪರಸ್ಪರವೇಗಾಚ್ಚ ಗದಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಭೃಶಾಹತೌ|

09011023c ಯುಗಪತ್ ಪೇತತುವೀರಾವುಭಾವಿಂದ್ರದ್ವಜಾವಿವ||

ಪರಸ್ಪರರ ಗದಾವೇಗದಿಂದ ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡ ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಇಂದ್ರದ್ವಜಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು.

09011024a ಉಭಯೋಃ ಸೇನಯೋರ್ವೀರಾಸ್ತದಾ ಹಾಹಾಕೃತೋಽಭವನ್|

09011024c ಭೃಶಂ ಮರ್ಮಣ್ಯಭಿಹತಾವುಭಾವಸ್ತಾಂ ಸುವಿಹ್ವಲೌ||

ಆಗ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳ ವೀರರಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.

ಮರ್ಢ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಪರಿಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಹ್ವಲರಾಗಿದ್ದರು.

09011025a ತತಃ ಸಗದಮಾರೋಪ್ಯ ಮದ್ರಾಣಾಂ ಋಷಭಂ ರಥೇ|

09011025c ಅಪೋವಾಹ ಕೃಪಃ ಶಲ್ಯಂ ತೂರ್ಣಮಾಯೋಧನಾದಪಿ||

ಆಗ ಕೃಪನು ಮದ್ರರ ಋಷಭ ಶಲ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

09011026a ಕ್ಷೀಬವದ್ವಿಹ್ವಲತ್ವಾತ್ಢು ನಿಮೇಷಾತ್ಢುನರುತ್ಥಿತಃ|

09011026c ಭೀಮಸೇನೋ ಗದಾಪಾಣಿಃ ಸಮಾಹ್ವಯತ ಮದ್ರಪಂ||

ವಿಹ್ವಲತೆಯಿಂದ ಕ್ಷೀಣನಾದವನಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಭೀಮಸೇನನು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೇಲೆದ್ದು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಮದ್ರಪನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

09011027a ತತಸ್ತು ತಾವಕಾಃ ಶೂರಾ ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಸಮಾಯುತಾಃ|

09011027c ನಾನಾವಾದಿತ್ರಶಬ್ದೇನ ಪಾಂಡುಸೇನಾಮಯೋಧಯನ್||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಶೂರರು ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾನಾ ವಾದಿತ್ರಶಬ್ದಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡುಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದರು.

09011028a ಭುಜಾವೃಚ್ಛಿ ತ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಂ ಚ ಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ತತಃ|

09011028c ಅಭ್ಯದ್ರವನ್ ಮಹಾರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನಪುರೋಗಮಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಭುಜ-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು

ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮಹಾ ಗರ್ಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09011029a ತದಾನೀಕಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತತಸ್ತೇ ಪಾಂಡುನಂದನಾಃ|
09011029c ಪ್ರಯಯುಃ ಸಿಂಹನಾದೇನ ದುರ್ಯೋಧನವಧೇಪ್ಸಯಾ||

ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡುನಂದನರು ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು
ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ಸಿಂಹನಾದದೊಂದಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09011030a ತೇಷಾಮಾಪತತಾಂ ತೂರ್ಣಂ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಭರತರ್ಷಭ|
09011030c ಪ್ರಾಸೇನ ಚೇಕಿತಾನಂ ವೈ ವಿವ್ಯಾಧ ಹೃದಯೇ ಭೃಶಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಭಸದಿಂದ ಅವರು ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ನಿನ್ನ ಮಗನು
ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಚೇಕಿತಾನನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಜೋರಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09011031a ಸ ಪಪಾತ ರಥೋಪಸ್ಥೇ ತವ ಪುತ್ರೇಣ ತಾಡಿತಃ|
09011031c ರುಧಿರೌಘಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ವಿಪುಲಂ ತಮಃ||

ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಚೇಕಿತಾನನು ಅಸುನೀಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ರಥದಿಂದ ಬಿದ್ದನು. ರಕ್ತದಿಂದ ಅವನು ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದನು.

09011032a ಚೇಕಿತಾನಂ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ|
09011032c ಪ್ರಸಕ್ತಮಭ್ಯವರ್ಷಂತ ಶರವರ್ಷಾಣಿ ಭಾಗಶಃ||

ಚೇಕಿತಾನನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವರು
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು.

09011033a ತಾವಕಾನಾಮನೀಕೇಷು ಪಾಂಡವಾ ಜಿತಕಾಶಿನಃ|

09011033c ವ್ಯಚರಂತ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹೀ ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯರಾಗಿದ್ದರು.

09011034a ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸೌಬಲಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

09011034c ಅಯೋಧಯನ್ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಮದ್ರರಾಜಪುರಸ್ಕೃತಾಃ||

ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲ ಸೌಬಲರು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09011035a ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಹಂತಾರಂ ಭೂರಿವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ|

09011035c ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮಯೋಧಯತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ದುರ್ಯೋಧನನು ಭಾರದ್ವಾಜ ದ್ರೋಣನ ಹಂತಕ, ಅತ್ಯಂತ ವೀರಪರಾಕ್ರಮಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09011036a ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಾ ರಥಾ ರಾಜಂಸ್ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಚೋದಿತಾಃ|

09011036c ಅಯೋಧಯಂತ ವಿಜಯಂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾದ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರಥಗಳು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಜಯ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

09011037a ವಿಜಯೇ ಧೃತಸಂಕಲ್ಪಾಃ ಸಮಭಿತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ|

09011037c ಪ್ರಾವಿಶಂಸ್ತಾವಕಾ ರಾಜನ್ ಹಂಸಾ ಇವ ಮಹತ್ಸರಃ||

ರಾಜನ್ ! ಹಂಸಗಳು ಮಹಾಸರೋವರವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ವಿಜಯವನ್ನೇ ಧೃಢಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನೇ ತೊರೆದು
ನಿನ್ನವರು ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

09011038a ತತೋ ಯುದ್ಧಮಭೂದ್ಧೋರಂ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣಾಂ|

09011038c ಅನ್ಯೋನ್ಯವಧಸಮ್ಯುಕ್ತಮನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಂ||

ಆಗ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದವರ ಮಧ್ಯೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ವಧಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆ
ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09011039a ತಸ್ಮಿನ್ವೃತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರಾಜನ್ವೀರವರಕ್ಷಯೇ|

09011039c ಅನಿಲೇನೇರಿತಂ ಘೋರಮುತ್ತಸ್ಥೌ ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ||

ರಾಜನ್ ! ವೀರಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಂಗ್ರಾಮವು
ನಡೆಯಲು ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಯಂಕರ ಧೂಳು
ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದಿತು.

09011040a ಶ್ರವಣಾನ್ನಾಮಧೇಯಾನಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚ ಕೀರ್ತನಾತ್|

09011040c ಪರಸ್ಪರಂ ವಿಜಾನೀಮೋ ಯೇ ಚಾಯುಧ್ಯನ್ನಭೀತವತ್||

ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ನಾಮಧೇಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು
ಕೇಳಿದ ನಂತರವೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರು

ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

09011041a ತದ್ರಜಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಶೋಣಿತೇನ ಪ್ರಶಾಮಿತಂ|

09011041c ದಿಶಶ್ಚ ವಿಮಲಾ ಜಙ್ಗುಸ್ತಸ್ಮಿನ್ರಜಸಿ ಶಾಮಿತೇ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ರಕ್ತದಿಂದ ಆ ಧೂಳು ಅಡಗಿತು. ಧೂಳು
ನಾಶವಾಗಲು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾದವು.

09011042a ತಥಾ ಪ್ರವೃತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಘೋರರೂಪೇ ಭಯಾನಕೇ|

09011042c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ನಾಸೀತ್ಯಶ್ಚಿತ್ಪರಾಜ್ಮುಖಿಃ||

ಆ ಘೋರರೂಪೀ ಭಯಾನಕ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು
ನಿನ್ನವರಲ್ಲಾಗಲೀ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಾಗಲೀ ಯಾರೂ
ಪರಾಜ್ಮುಖರಾಗಲಿಲ್ಲ.

09011043a ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪರಾ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೋ ಜಯಂ ಯುಧಿ|

09011043c ಸುಯುದ್ಧೇನ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾ ನರಾಃ ಸ್ವರ್ಗಮಭೀಪ್ಸವಃ||

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನೇ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ತೋರಿಸಿ ನರರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09011044a ಭರ್ತ್ಯ ಪಿಂಡವಿಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಭರ್ತ್ಯ ಕಾರ್ಯವಿನ್ನಿಶ್ಚಿತಾಃ|

09011044c ಸ್ವರ್ಗಸಂಸಕ್ತಮನಸೋ ಯೋಧಾ ಯುಯುಧಿರೇ ತದಾ||

ಒಡೆಯನ ಅನ್ನದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಲು, ಒಡೆಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು

ಮಾಡುವ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯೋಧರು ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09011045a ನಾನಾರೂಪಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಸ್ತೃಜಂತೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

09011045c ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಗರ್ಜಂತಃ ಪ್ರಹರಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಮಹಾರಥರು ನಾನಾರೂಪದ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ಅನ್ಯೋನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09011046a ಹತ ವಿಧ್ಯತ ಗೃಹ್ಣೀತ ಪ್ರಹರದ್ವಂ ನಿಕೃಂತತ|

09011046c ಇತಿ ಸ್ಮ ವಾಚಃ ಶ್ರುಯಂತೇ ತವ ತೇಷಾಂ ಚ ವೈ ಬಲೇ||

“ಕೊಲ್ಲಿರಿ! ಪ್ರಹರಿಸಿರಿ! ಬಂಧಿಸಿರಿ! ಹೊಡೆಯಿರಿ! ಕತ್ತರಿಸಿರಿ!” ಇವೇ
ಮೊದಲಾದ ಕೂಗುಗಳು ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09011047a ತತಃ ಶಲ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09011047c ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಹಂತುಕಾಮೋ ಮಹಾರಥಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಶಲ್ಯನು ಧರ್ಮರಾಜ ಮಹಾರಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ ಅವನನ್ನು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09011048a ತಸ್ಯ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾರಾಜ ನಾರಾಚಾನ್ವೈ ಚತುರ್ದಶ|

09011048c ಮರ್ಮಾಣ್ಯುದ್ಧಿಶ್ಯ ಮರ್ಮಜ್ಞೋ ನಿಚಖಾನ ಹಸನ್ನಿವ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮರ್ಮಜ್ಞ ಪಾರ್ಥನು ನಗು

ನಗುತ್ತಲೇ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾರಾಚಗಳನ್ನು ಶಲ್ಯನ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ
ನಾಟಿಸಿದನು.

09011049a ತಂ ವಾಯು ಪಾಂಡವಂ ಬಾಣೈರ್ಹಂತುಕಾಮೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09011049c ವಿವ್ಯಾಧ ಸಮರೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಬಹುಭಿಃ ಕಂಕಪತ್ರಿಭಿಃ||

ಪಾಂಡವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿದ್ದ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಶಲ್ಯನು
ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಕಂಕಪತ್ರಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

09011050a ಅಥ ಭೂಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಶರೇಣ ನತಪರ್ವಣಾ|

09011050c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಸಮಾಜಘ್ನೇ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪುನಃ ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ,
ಅವನು ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09011051a ಧರ್ಮರಾಜೋಽಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಮದ್ರರಾಜಂ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09011051c ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಕಂಕಬರ್ಹಿಣವಾಜಿತೈಃ||

ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಕೂಡ ಕುಪಿತನಾಗಿ ನವಿಲು ಮತ್ತು
ರಣಹದ್ದುಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು
ಹೊಡೆದನು.

09011052a ಚಂದ್ರಸೇನಂ ಚ ಸಪ್ತತ್ಯಾ ಸೂತಂ ಚ ನವಭಿಃ ಶರೈಃ|

09011052c ದ್ರುಮಸೇನಂ ಚತುಕ್ಷಪ್ತ್ಯಾ ನಿಜಘಾನ ಮಹಾರಥಃ||

ಮಹಾರಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಚಂದ್ರಸೇನನನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾರಥಿಯನ್ನು
ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ದ್ರುಮಸೇನನನ್ನು²⁶ ಅರವತ್ತಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09011053a ಚಕ್ರರಕ್ಷೇ ಹತೇ ಶಲ್ಯಃ ಪಾಂಡವೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09011053c ನಿಜಘಾನ ತತೋ ರಾಜಂಶ್ಚೇದೀನ್ವೈ ಪಂಚವಿಂಶತಿಂ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವನಿಂದ ತನ್ನ ಚಕ್ರರಕ್ಷಕರು ಹತರಾಗಲು
ಶಲ್ಯನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಚೇದಿಯೋಧರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09011054a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಪಂಚಭಿಃ|

09011054c ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಶತೇನಾಜೌ ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಐದು, ಮತ್ತು
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರನ್ನು ನೂರು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09011055a ಏವಂ ವಿಚರತಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರಾಜಸತ್ತಮ|

09011055c ಸಂಪ್ರೇಷಯಚ್ಚಿ ತಾನ್ಪಾರ್ಥಃ ಶರಾನಾಶೀವಿಷೋಪಮಾನ್||

ರಾಜಸತ್ತಮ! ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನ ಮೇಲೆ
ಪಾರ್ಥನು ಅನೇಕ ಸರ್ಪವಿಷಸಮಾನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09011056a ಧ್ವಜಾಗ್ರಂ ಚಾಸ್ಯ ಸಮರೇ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09011056c ಪ್ರಮುಖೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಭಲ್ಲೇನಾಪಹರದ್ರಧಾತ್||

²⁶ ಚಂದ್ರಸೇನ-ದ್ರುಮಸೇನರು ಶಲ್ಯನ ಮಕ್ಕಳಿರಬಹುದು.

ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಇದ್ದ
ಶಲ್ಯನ ಧ್ವಜದ ಅಗ್ರಭಾಗವನ್ನು ಭಲ್ಲದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ
ಬೀಳಿಸಿದನು.

09011057a ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ವೈ ತಸ್ಯ ಕೇತುಂ ಚಿನ್ನಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09011057c ನಿಪತಂತಮಪಶ್ಯಾಮ ಗಿರಿಶೃಂಗಮಿವಾಹತಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಿಂದ ತುಂಡರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕೇತುವು
ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಂತೆ ಬೀಳುವುದನ್ನು
ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09011058a ಧ್ವಜಂ ನಿಪತಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಂ ಚ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

09011058c ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಮದ್ರಾಜೋಽಭೂಚ್ಚ ರವರ್ಷಂ ಮುಮೋಚ ಹ||

ಧ್ವಜವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನೂ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾಂಡವನನ್ನೂ
ನೋಡಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮದ್ರಾಜನು ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09011059a ಶಲ್ಯಃ ಸಾಯಕವರ್ಷೇಣ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್|

09011059c ಅಭ್ಯವರ್ಷ ದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷ ಭಃ||

ಮಳೆಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೋಡದಂತೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ ಶಲ್ಯನು ಸಾಯಕಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದನು.

09011060a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09011060c ಏಕೈಕಂ ಪಂಚಭಿರ್ವಿದ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಟಿರಮಪೀಡಯತ್||

ಶಲ್ಯನು ಸಾತ್ಯಕಿ, ಭೀಮಸೇನ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಐದೈದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು.

09011061a ತತೋ ಬಾಣಮಯಂ ಜಾಲಂ ವಿತತಂ ಪಾಂಡವೋರಸಿ|

09011061c ಅಪಶ್ಯಾಮ ಮಹಾರಾಜ ಮೇಘಜಾಲಮಿವೋದ್ಗತಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಮೇಘಗಳ ಜಾಲವು ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುವಂತೆ ಬಾಣಮಯ ಜಾಲವು ಪಾಂಡವನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಬರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು.

09011062a ತಸ್ಯ ಶಲ್ಯೋ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಬಾಣೈಃ ಸನ್ನತಪರ್ವಭಿಃ|

09011062c ದಿಶಃ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯಾಮಾಸ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ||

ಅವನ ಮೇಲೆ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮಹಾರಥ ಶಲ್ಯನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸನ್ನತಪರ್ವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕು ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09011063a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಟಿರೋ ರಾಜಾ ಬಾಣಜಾಲೇನ ಪೀಡಿತಃ|

09011063c ಬಭೂವ ಹೃತವಿಕ್ರಾಂತೋ ಜಂಭೋ ವೃತ್ರಹಣಾ ಯಥಾ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಟಿರನು ಬಾಣಜಾಲಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಜಂಭಾಸುರನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಹತವಿಕ್ರಾಂತನಾದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೨

ಧರ್ಮರಾಜ-ಸಾತ್ಯಕಿ-ಭೀಮಸೇನ-ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಶಲ್ಯನ
ಯುದ್ಧ (೧-೪೫).

09012001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09012001a ಪೀಡಿತೇ ಧರ್ಮರಾಜೇ ತು ಮದ್ರರಾಜೇನ ಮಾರಿಷ|

09012001c ಸಾತ್ಯಕಿರ್ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ||

09012001e ಪರಿವಾರ್ಯ ರಥೈಃ ಶಲ್ಯಂ ಪೀಡಯಾಮಾಸುರಾಹವೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಾರಿಷ! ಧರ್ಮರಾಜನು ಹಾಗೆ
ಮದ್ರರಾಜನಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿರಲು ಸಾತ್ಯಕಿ, ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರಿವರು ರಥಗಳಿಂದ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಸುತ್ತವರೆದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು.

09012002a ತಮೇಕಂ ಬಹುಭಿದ್ಯೌಷ್ವಾ ಪೀಡ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾರಥೈಃ|

09012002c ಸಾಧುವಾದೋ ಮಹಾನ್ವಜ್ಞೇ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಾಸನ್ವಹರ್ಷಿತಾಃ||

09012002e ಆಶ್ಚ ಯಮಿತ್ಯಭಾಷಂತ ಮುನಯಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಗತಾಃ|

ಅವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹಾರಥರು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು

ಸಾಧು ಸಾಧುವೆನ್ನುವ ಜೋರಾದ ಕೂಗುಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಸಿದ್ಧರು ಪ್ರಹರ್ಷಿತರಾದರು. ಸೇರಿದ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09012003a ಭೀಮಸೇನೋ ರಣೇ ಶಲ್ಯಂ ಶಲ್ಯಭೂತಂ ಪರಾಕ್ರಮೇ||

09012003c ಏಕೇನ ವಿದ್ವಾ ಬಾಣೇನ ಪುನರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಪ್ತಭಿಃ|

ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪುನಃ ಏಳರಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09012004a ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ಶತೇನೈನಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಪರೀಪ್ಸಯಾ||

09012004c ಮದ್ರೇಶ್ವರಮವಾಕೀರ್ಯ ಸಿಂಹನಾದಮಥಾನದತ್|

ಸಾತ್ಯಕಿಯೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ಮದ್ರೇಶ್ವರನನ್ನು ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು.

09012005a ನಕುಲಃ ಪಂಚಭಿಶ್ಚೈನಂ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಸಪ್ತಭಿಃ||

09012005c ವಿದ್ವಾ ತಂ ತು ತತಸ್ತೂರ್ಣಂ ಪುನರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಪ್ತಭಿಃ|

ನಕುಲನು ಐದು ಮತ್ತು ಸಹದೇವನು ಏಳು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ ಪುನಃ ಏಳರಿಂದ ಹೊಡೆದರು.

09012006a ಸ ತು ಶೂರೋ ರಣೇ ಯತ್ತಃ ಪೀಡಿತಸ್ತೈರ್ಮಹಾರಥೈಃ||

09012006c ವಿಕೃಷ್ಯ ಕಾರ್ಮುಕಂ ಘೋರಂ ವೇಗಘ್ನಂ ಭಾರಸಾಧನಂ|

09012007a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾ ಶಲ್ಯೋ ವಿವ್ಯಾಧ ಮಾರಿಷ||

09012007c ಭೀಮಸೇನಂ ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಾ ನಕುಲಂ ಸಪ್ತಭಿಸ್ತಥಾ|

ಮಾರಿಷ! ರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥರಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಶೂರ ಶಲ್ಯನು -
ವೇಗವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಘೋರ ಭಾರಸಾಧನ ಕಾರ್ಮುಕವನ್ನು ಸೆಳೆದು
ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬಾಣಗಳಿಂದ, ಭೀಮನನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ನಕುಲನನ್ನು ಏಳರಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09012008a ತತಃ ಸವಿಶಿಖಿಂ ಚಾಪಂ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಧನ್ವಿನಃ||

09012008c ಚಿತ್ವಾ ಭಲ್ಲೇನ ಸಮರೇ ವಿವ್ಯಾಧೈನಂ ತ್ರಿಸಪ್ತಭಿಃ|

ಆಗ ಧನ್ವಿ ಶಲ್ಯನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಖಿದೊಂದಿಗೆ ಸಹದೇವನ
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಭಲ್ಲದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತೂರು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09012009a ಸಹದೇವಸ್ತು ಸಮರೇ ಮಾತುಲಂ ಭೂರಿವರ್ಚಸಂ||

09012009c ಸಜ್ಯಮನ್ಯಧ್ಧನುಃ ಕೃತ್ವಾ ಪಂಚಭಿಃ ಸಮತಾಡಯತ್|

09012009e ಶರೈರಾಶೀವಿಷಾಕಾರೈರ್ಜ್ವಲಜ್ವಲನಸಂನಿಭೈಃ||

ಸಹದೇವನಾದರೋ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ಅಗ್ನಿ ಸಮಾನ ಸರ್ಪ ವಿಷದಾಕಾರದ ಐದು
ಶರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಭೂರಿವರ್ಚಸ ಸೋದರಮಾವನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

09012010a ಸಾರಥಿಂ ಚಾಸ್ಯ ಸಮರೇ ಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ|

09012010c ವಿವ್ಯಾಧ ಭೃಶಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಂ ಚ ಭೂಯಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅವನು ನತಪರ್ವ ಶರದಿಂದ ಅವನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಪುನಃ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

09012011a ಭೀಮಸೇನಸ್ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಾ ಸಾತ್ಯಕಿರ್ನವಭಿಃ ಶರೈಃ|

09012011c ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತಥಾ ಷಷ್ಠ್ಯಾ ಗಾತ್ರೇ ಶಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯತ್||

ಭೀಮಸೇನನು ಎಪ್ಪತ್ತೂರು ಶರಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಒಂಭತ್ತರಿಂದಲೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅರವತ್ತು ಶರಗಳಿಂದಲೂ ಶಲ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದರು.

09012012a ತತಃ ಶಲ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ನಿರ್ವಿಧಸ್ತೈರ್ಮಹಾರಥೈಃ|

09012012c ಸುಸ್ರಾವ ರುಧಿರಂ ಗಾತ್ರೈರ್ಗೈರಿಕಂ ಪರ್ವತೋ ಯಥಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾರಥರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಲ್ಯನ ದೇಹದಿಂದ ರಕ್ತವು ಗೈರಕಾದಿ ಧಾತುಗಳುಳ್ಳ ಕೆಂಪು ನೀರು ಪರ್ವತದಿಂದ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಸುರಿಯಿತು.

09012013a ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ಮಹೇಷ್ವಾಸಾನ್ಪಂಚಭಿಃ ಪಂಚಭಿಃ ಶರೈಃ|

09012013c ವಿವ್ಯಾಧ ತರಸಾ ರಾಜಂಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ರಾಜನ್ ! ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾರಥರನ್ನೂ ಐದೈದು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09012014a ತತೋಽಪರೇಣ ಭಲ್ಲೇನ ಧರ್ಮಪುತ್ರಸ್ಯ ಮಾರಿಷ|

09012014c ಧನುಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ಸಮರೇ ಸಜ್ಯಂ ಸ ಸುಮಹಾರಥಃ||

ಮಾರಿಷ! ಅನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಭಲ್ಲದಿಂದ ಆ ಸುಮಹಾರಥನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09012015a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಮಹಾರಥಃ|

09012015c ಸಾಶ್ವಸೂತಧ್ವಜರಥಂ ಶಲ್ಯಂ ಪ್ರಾಚ್ಛಾ ದಯಚ್ಚರೈಃ||

ಆಗ ಮಹಾರಥ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶರಗಳಿಂದ ಕುದುರೆಗಳು, ಸಾರಥಿ, ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ರಥಗಳ ಸಹಿತ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09012016a ಸ ಚ್ಚಾದ್ಯಮಾನಃ ಸಮರೇ ಧರ್ಮಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಾಯಕೈಃ|

09012016c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾವಿಧ್ಯದ್ಧಶಭಿರ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದ ಶಲ್ಯನು ಕೂಡಲೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹತ್ತು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09012017a ಸಾತ್ಯಕಿಸ್ತು ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಧರ್ಮಪುತ್ರೇ ಶರಾದಿರ್ತೇ|

09012017c ಮದ್ರಾಣಾಮಧಿಪಂ ಶೂರಂ ಶರೌಘೈಃ ಸಮವಾರಯತ್||

ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಲು, ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಶೂರ ಮದ್ರಾಧಿಪನನ್ನು ಶರಸಮೂಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟನು.

09012018a ಸ ಸಾತ್ಯಕೇಃ ಪ್ರಚಿಚ್ಚೇದ ಕ್ಷರಪ್ರೇಣ ಮಹದ್ಧನುಃ|

09012018c ಭೀಮಸೇನಮುಖಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರತಾಡಯತ್||

ಶಲ್ಯನು ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಯ ಮಹಾ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು
ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09012019a ತಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾರಾಜ ಸಾತ್ಯಕಿಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

09012019c ತೋಮರಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸ್ವರ್ಣದಂಡಂ ಮಹಾಧನಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಿ ಸಾತ್ಯಕಿಯು
ಮಹಾಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸ್ವರ್ಣದಂಡದ ತೋಮರವನ್ನು ಶಲ್ಯನ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09012020a ಭೀಮಸೇನೋಽಥ ನಾರಾಚಂ ಜ್ವಲಂತಮಿವ ಪನ್ನಗಂ|

09012020c ನಕುಲಃ ಸಮರೇ ಶಕ್ತಿಂ ಸಹದೇವೋ ಗದಾಂ ಶುಭಾಂ||

09012020e ಧರ್ಮರಾಜಃ ಶತಘ್ನೀಂ ತು ಜಿಘಾಂಸುಃ ಶಲ್ಯಮಾಹವೇ|

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲೋಸುಗ ಭೀಮಸೇನನು ಸರ್ಪದಂತೆ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾರಾಚವನ್ನೂ, ನಕುಲನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಸಹದೇವನು
ಶುಭ ಗದೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಜನು ಶತಘ್ನಿಯನ್ನೂ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು.

09012021a ತಾನಾಪತತ ಏವಾಶು ಪಂಚಾನಾಂ ವೈ ಭುಜಚ್ಯುತಾನ್||

09012021c ಸಾತ್ಯಕಿಪ್ರಹಿತಂ ಶಲ್ಯೋ ಭಲ್ಲ್ಯೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ತೋಮರಂ|

ಈ ಐವರ ಭುಜಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುವುದರೊಳಗೇ ಶಲ್ಯನು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದನು. ಸಾತ್ಯಕಿಯು

ಕಳುಹಿಸಿದ ತೋಮರವನ್ನು ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09012022a ಭೀಮೇನ ಪ್ರಹಿತಂ ಚಾಪಿ ಶರಂ ಕನಕಭೂಷಣಂ||

09012022c ದ್ವಿಧಾ ಚಿಚ್ಚೇದ ಸಮರೇ ಕೃತಹಸ್ತಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

ಭೀಮನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಕನಕಭೂಷಣ ಶರವನ್ನು ಕೂಡ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕೃತಹಸ್ತ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಶಲ್ಯನು ಎರಡಾಗಿ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09012023a ನಕುಲಪ್ರೇಷಿತಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ಹೇಮದಂಡಾಂ ಭಯಾವಹಾಂ||

09012023c ಗದಾಂ ಚ ಸಹದೇವೇನ ಶರೌಘೈಃ ಸಮವಾರಯತ್|

ಶರೌಘಗಳಿಂದ ನಕುಲನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಹೇಮದಂಡಯುಕ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಹದೇವನ ಗದೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದನು.

09012024a ಶರಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಶತಘ್ನೀಂ ತಾಂ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ಭಾರತ||

09012024c ಪಶ್ಯತಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸಿಂಹನಾದಂ ನನಾದ ಚ|

09012024e ನಾಮೃಷ್ಯತ್ತಂ ತು ಶೈನೇಯಃ ಶತ್ರೋರ್ವಿ ಜಯಮಾಹವೇ||

ಭಾರತ! ಧರ್ಮರಾಜನ ಶರಗಳನ್ನೂ ಶತಘ್ನಿಯನ್ನೂ ತುಂಡರಿಸಿ, ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವಿನ ಆ ವಿಜಯವನ್ನು ಶೈನೇಯನಿಗೆ

ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

09012025a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಸಾತ್ಯಕಿಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ|

09012025c ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಮದ್ರೇಶ್ವರಂ ವಿದ್ಧ್ವಾ ಸಾರಥಿಂ ಚ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಆಗ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮದ್ರೇಶ್ವರನನ್ನೂ ಮೂರರಿಂದ ಅವನ
ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಹೊಡೆದನು.

09012026a ತತಃ ಶಲ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ|

09012026c ವಿವ್ಯಾಧ ಸುಭೃಶಂ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೋತ್ತೈರಿವ ಮಹಾದ್ವಿಪಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧ ಶಲ್ಯನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು - ಮಹಾಗಜಗಳನ್ನು
ಅಂಕುಶಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ - ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09012027a ತೇ ವಾರ್ಯಮಾಣಾಃ ಸಮರೇ ಮದ್ರರಾಜ್ಞಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

09012027c ನ ಶೇಕುಃ ಪ್ರಮುಖೇ ಸ್ಥಾತುಂ ತಸ್ಯ ಶತ್ರುನಿಷೂದನಾಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶತ್ರುನಿಷೂದನ
ಮಹಾರಥರು ಅವನ ಎದಿರು ನಿಲ್ಲಲು ಶಕ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09012028a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ವಿಕ್ರಮಂ|

09012028c ನಿಹತಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಮೈನೇ ಪಾಂಚಾಲಾನಥ ಸ್ಯಂಜಯಾನ್||

ಆಗ ಶಲ್ಯನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಪಾಂಡವ-ಪಾಂಚಾಲ-ಸ್ಯಂಜಯರು ಹತರಾದರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದನು.

09012029a ತತೋ ರಾಜನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09012029c ಸಂತೃಜ್ಯ ಮನಸಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ಮದ್ರಾಧಿಪಮಯೋಧಯತ್||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮಸೇನನು ಮನಸಾ
ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಮದ್ರಾಧಿಪನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09012030a ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ|

09012030c ಪರಿವಾಯ್ ತದಾ ಶಲ್ಯಂ ಸಮಂತಾದ್ವ್ಯಕಿರನ್ ಶರೈಃ||

ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ಸಾತ್ಯಕಿಯರು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ
ಶರಗಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಶಲ್ಯನನ್ನು ತಡೆದರು.

09012031a ಸ ಚತುರ್ಭಿರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸೈಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಥೈಃ|

09012031c ವೃತಸ್ತಾನ್ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಮದ್ರರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮದ್ರರಾಜನು ಆ ನಾಲ್ಕು ಪಾಂಡವ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ
ಮಹಾರಥರಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09012032a ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಸುತೋ ರಾಜನ್ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಮಹಾಹವೇ|

09012032c ಚಕ್ರರಕ್ಷಂ ಜಘಾನಾಶು ಮದ್ರರಾಜಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಧರ್ಮಸುತನು ಮದ್ರರಾಜನ
ಚಕ್ರರಕ್ಷಕನನ್ನು ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09012033a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ನಿಹತೇ ಶೂರೇ ಚಕ್ರರಕ್ಷೇ ಮಹಾರಥೇ|

09012033c ಮದ್ರರಾಜೋಽತಿಬಲವಾನ್ಸ್ವನಿಕಾನಸ್ತುಣೋಚ್ಚರೈಃ||

ಚಕ್ರರಕ್ಷಕನು ಹತನಾಗಲು ಶೂರ ಮಹಾರಥಿ ಬಲವಾನ್
ಮದ್ರರಾಜನು ಶರಗಳಿಂದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟನು.

09012034a ಸಮಾಚ್ಛನ್ನಾಂಸ್ತತಸ್ತಾಂಸ್ತು ರಾಜನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸ ಸೈನಿಕಾನ್|

09012034c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಸಮರೇ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ರಾಜನ್! ಸೈನಿಕರು ಶಲ್ಯನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು
ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಮರದಲ್ಲಿ
ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು:

09012035a ಕಥಂ ನು ನ ಭವೇತ್ಸತ್ಯಂ ತನ್ನಾಧವವಚೋ ಮಹತ್|

09012035c ನ ಹಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಣೇ ರಾಜಾ ಕ್ಷಪಯೇತ ಬಲಂ ಮಮ||

“ಮಾಧವನ ಮಹಾ ವಚನವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸತ್ಯವಾಗಬಲ್ಲದು?
ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಈ ರಾಜನು ನನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನಾಶಮಾಡದೇ ಇರುವನೇ?”

09012036a ತತಃ ಸರಥನಾಗಾಶ್ವಾಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಪಾಂಡುಪೂರ್ವಜ|

09012036c ಮದ್ರೇಶ್ವರಂ ಸಮಾಸೇದುಃ ಪೀಡಯಂತಃ ಸಮಂತತಃ||

ಪಾಂಡುವಿನ ಅಣ್ಣನೇ! ಅನಂತರ ರಥ-ಗಜ-ಅಶ್ವ ಸೇನಾ
ಸಮೇತರಾದ ಪಾಂಡವರು ಮದ್ರೇಶ್ವರನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ
ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿದರು.

09012037a ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಾಘಬಹುಲಾಂ ಶಸ್ತ್ರವೃಷ್ಟಿಂ ಸಮುಕ್ಢಿತಾಂ|

09012037c ವೃಥಮತ್ಸಮರೇ ರಾಜನ್ಮಹಾಭ್ರಾಣೀವ ಮಾರುತಃ||

ರಾಜನ್! ಮೇಲೆದ್ದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಭಿರುಗಾಳಿಯು

ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ
ಅನೇಕ ಶರವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು.

09012038a ತತಃ ಕನಕಪುಂಖಾಂ ತಾಂ ಶಲ್ಯಕ್ಷಿಪ್ತಾಂ ವಿಯದ್ಗತಾಂ|

09012038c ಶರವೃಷ್ಟಿಮಪಶ್ಯಾಮ ಶಲಭಾನಾಮಿವಾತತಿಂ||

ಶಲ್ಯನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಸುವರ್ಣಮಯ ಬುಡಗಳಿದ್ದ ಬಾಣಗಳ
ವೃಷ್ಟಿಯು ಮಿಡತೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಂತೆ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ತುಂಬಿದುದನ್ನು
ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09012039a ತೇ ಶರಾ ಮದ್ರರಾಜೇನ ಪ್ರೇಷಿತಾ ರಣಮೂರ್ಧನಿ|

09012039c ಸಂಪತಂತಃ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಶಲಭಾನಾಂ ವ್ರಜಾ ಇವ||

ಮದ್ರರಾಜನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಬಾಣಗಳು ಮಿಡತೆಗಳ
ಗುಂಪುಗಳಂತೆ ರಣಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು
ನೋಡಿದೆವು.

09012040a ಮದ್ರರಾಜಧನುರ್ಮುಕ್ತೈಃ ಶರೈಃ ಕನಕಭೂಷಣೈಃ|

09012040c ನಿರಂತರಮಿವಾಕಾಶಂ ಸಂಬಭೂವ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ಮದ್ರರಾಜನ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ಕನಕಭೂಷಣ
ಶರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು.

09012041a ನ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ನಾಸ್ಮಾಕಂ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿದ್ವ್ಯದೃಶ್ಯತ|

09012041c ಬಾಣಾಂಧಕಾರೇ ಮಹತಿ ಕೃತೇ ತತ್ರ ಮಹಾಭಯೇ||

ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಹಾ ಬಾಣಾಂಧಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮವರಿಗಾಗಲೀ
ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಲೀ ಏನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಯವೇ
ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು.

09012042a ಮದ್ರರಾಜೇನ ಬಲಿನಾ ಲಾಘವಾಚ್ಚ ರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ|

09012042c ಲೋಡ್ಯಮಾನಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಬಲಾರ್ಣವಂ|

09012042e ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಜಗ್ಮುದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ||

ಬಲಶಾಲೀ ಮದ್ರರಾಜನ ಹಸ್ತಲಾಘವದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ
ಶರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಸೇನಾಸಾಗರವು
ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-
ದಾನವರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಯವುಂಟಾಯಿತು.

09012043a ಸ ತು ತಾನ್ಸರ್ವತೋ ಯತ್ತಾನ್ ಶರೈಃ ಸಂಪೀಡ್ಯ ಮಾರಿಷ|

09012043c ಧರ್ಮರಾಜಮವಚ್ಚಾ ದ್ಯ ಸಿಂಹವದ್ವ್ಯ ನದನ್ಮುಹುಃ||

ಮಾರಿಷ! ಶಲ್ಯನು ಆ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ,
ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ
ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು.

09012044a ತೇ ಚನ್ನಾಃ ಸಮರೇ ತೇನ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ|

09012044c ನ ಶೇಕುಸ್ತಂ ತದಾ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾತುಂ ಮಹಾರಥಂ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದ ಮುಸುಕಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಡವ ಮಹಾರಥರು ಆಗ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾರಥ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು
ಶಕ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09012045a ಧರ್ಮರಾಜಪುರೋಗಾಸ್ತು ಭೀಮಸೇನಮುಖಾ ರಥಾಃ|

09012045c ನ ಜಹುಃ ಸಮರೇ ಶೂರಂ ಶಲ್ಯಮಾಹವಶೋಭಿನಂ||

ಆದರೂ ಧರ್ಮರಾಜನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನೇ
ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರಥರು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಆಹವಶೋಭೀ ಶೂರ
ಶಲ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಶಲ್ಯಯುದ್ಧೇ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಶಲ್ಯಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೩

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಮತ್ತು ತ್ರಿಗರ್ತರೊಡನೆ ಅರ್ಜುನನ ಯುದ್ಧ (೧-೩೩).

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂದ ಪಾಂಚಾಲ ಸುರಥನ ವಧೆ (೩೪-೪೧). ಅರ್ಜುನ

ಪರಾಕ್ರಮ (೪೨-೪೫).

09013001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09013001a ಅರ್ಜುನೋ ದ್ರೇಣಿನಾ ವಿದ್ಧೋ ಯುದ್ಧೇ ಬಹುಭಿರಾಯಸ್ಯೈಃ|

09013001c ತಸ್ಯ ಚಾನುಚರೈಃ ಶೂರೈಸ್ತ್ರಿಗರ್ತಾನಾಂ ಮಹಾರಥೈಃ||

09013001e ದ್ರೋಣಿಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಸಮರೇ ತ್ರಿಭಿರೇವ ಶಿಲೀಮುಖೈಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ರೋಣಿ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಿಗರ್ತರ ಮಹಾರಥಶೂರರು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಅನೇಕ ಲೋಹಮಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ದ್ರೋಣಿಯನ್ನು ಮೂರು ಶಿಲೀಮುಖಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09013002a ತಥೇತರಾನ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾನ್ದ್ವಾ ಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಧನಂಜಯಃ|

09013002c ಭೂಯಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರತ್||

ಇತರ ಮಹೇಷ್ಟಾಸರನ್ನೂ ಎರಡೆರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮಹಾಬಾಹು ಧನಂಜಯನು ಹೊಡೆದು ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09013003a ಶರಕಂಟಕಿತಾಸ್ತೇ ತು ತಾವಕಾ ಭರತರ್ಷಭ|

09013003c ನ ಜಹುಃ ಸಮರೇ ಪಾರ್ಥಂ ವಧ್ಯಮಾನಾಃ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಮುಳ್ಳುಗಳಂತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಪಾರ್ಥನ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನವರು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಲ್ಲ.

09013004a ತೇಽರ್ಜುನಂ ರಥವಂಶೇನ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಪುರೋಗಮಾಃ|

09013004c ಅಯೋಧಯಂತ ಸಮರೇ ಪರಿವಾರ್ಯ ಮಹಾರಥಾಃ||

ದ್ರೋಣಪುತ್ರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾರಥರು
ರಥಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09013005a ತೈಸ್ತು ಕ್ಷಿಪ್ತಾಃ ಶರಾ ರಾಜನ್ಯಾರ್ತಸ್ವರವಿಭೂಷಿತಾಃ|

09013005c ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ರಥೋಪಸ್ಥಂ ಪೂರಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ||

ರಾಜನ್! ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುವರ್ಣ ವಿಭೂಷಿತ ಶರಗಳು
ಬೇಗನೇ ಅರ್ಜುನನ ರಥಪೀಠವನ್ನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟವು.

09013006a ತಥಾ ಕೃಷ್ಣೌ ಮಹೇಷ್ಟಾಸೌ ವೃಷಭೌ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09013006c ಶರೈರ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿತುನ್ನಾಂಗೌ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೌ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದೌ||

ಆಗ ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃಷಭರಂತಿದ್ದ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ
ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರ ಅಂಗಗಳೂ ತಮ್ಮ ಶರಗಳಿಂದ ಕ್ಷತವಿಕ್ಷತವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಅವರು ಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾದರು.

09013007a ಕೂಬರಂ ರಥಚಕ್ರಾಣಿ ಈಷಾ ಯೋಕ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾಭಿಭೋ|

09013007c ಯುಗಂ ಚೈವಾನುಕರ್ಷಂ ಚ ಶರಭೂತಮಭೂತ್ತದಾ||

ವಿಭೋ! ಅರ್ಜುನನ ರಥದ ಮೂಕಿ, ಚಕ್ರಗಳು, ಹಗ್ಗಗಳು, ನೊಗ,
ತೋಳುಮರ - ಎಲ್ಲವೂ ಬಾಣಮಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅದೊಂದು
ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾಗಿತ್ತು.

09013008a ನೈತಾದೃಶಂ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ರಾಜನ್ಮೈವ ಚ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

09013008c ಯಾದೃಶಂ ತತ್ರ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ತಾವಕಾಃ ಸಂಪ್ರಚಕ್ರೀ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನವರು ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉಪಟಳವನ್ನು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ.

09013009a ಸ ರಥಃ ಸರ್ವತೋ ಭಾತಿ ಚಿತ್ರಪುಂಖೈಃಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09013009c ಉಲ್ಕಾಶತೈಃ ಸಂಪ್ರದೀಪ್ತಂ ವಿಮಾನಮಿವ ಭೂತಲೇ||

ವಿಚಿತ್ರ ಪುಂಖಗಳ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದ ಅವನ ರಥವು ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಉಲ್ಕೆಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಮಾನದಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09013010a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಮಹಾರಾಜ ಶರೈಃ ಸನ್ನತಪರ್ವಭಿಃ|

09013010c ಅವಾಕಿರತ್ತಾಂ ಪೃತನಾಂ ಮೇಘೋ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಯಥಾಚಲಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಸನ್ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಮೇಘವು ಪರ್ವತವನ್ನು ಮಳೆಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸೇನಾಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09013011a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಃ ಸಮರೇ ಪಾರ್ಥನಾಮಾಂಕಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09013011c ಪಾರ್ಥಭೂತಮಮನ್ಯಂತ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತಥಾವಿಧಂ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನಾಮಾಂಕಿತ ಶರಗಳಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರು ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಬಾಣರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾ ಸರ್ವವೂ ಪಾರ್ಥಮಯವಾಗಿದೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು.

09013012a ತತೋಽದ್ಭುತಶರಜ್ವಾಲೋ ಧನುಃಶಬ್ದಾನಿಲೋ ಮಹಾನ್|

09013012c ಸೇನೇಂಧನಂ ದದಾಹಾಶು ತಾವಕಂ ಪಾರ್ಥಪಾವಕಃ||

ಆಗ ಅದ್ಭುತ ಶರಜ್ವಾಲೆ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸಿನ ಟೀಂಕಾರ ಶಬ್ದದ ಮಹಾ ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಪಾರ್ಥನೆಂಬ ಪಾವಕನು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಇಂಧನದಂತೆ ಸುಟ್ಟನು.

09013013a ಚಕ್ರಾಣಾಂ ಪತತಾಂ ಚೈವ ಯುಗಾನಾಂ ಚ ಧರಾತಲೇ|

09013013c ತೂಣೀರಾಣಾಂ ಪತಾಕಾನಾಂ ಧ್ವಜಾನಾಂ ಚ ರಥೈಃ ಸಹ||

09013014a ಈಷಾಣಾಮನುಕರ್ಷಾಣಾಂ ತ್ರಿವೇಣೂನಾಂ ಚ ಭಾರತ|

09013014c ಅಕ್ಷಾಣಾಮಥ ಯೋಕ್ತಾಣಾಂ ಪ್ರತೋದಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

09013015a ಶಿರಸಾಂ ಪತತಾಂ ಚೈವ ಕುಂಡಲೋಷ್ಣಿಷಧಾರಿಣಾಂ|

09013015c ಭುಜಾನಾಂ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಸ್ಕಂಧಾನಾಂ ಚ ಸಮಂತತಃ||

09013016a ಚತ್ರಾಣಾಂ ವ್ಯಜನೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಮುಕುಟಾನಾಂ ಚ ರಾಶಯಃ|

09013016c ಸಮದೃಶ್ಯಂತ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ರಥಮಾರ್ಗೇಷು ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನ ರಥಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಕ್ರಗಳು-ನೋಗಗಳು-ತೂಣೀರಗಳು-ಪತಾಕೆಗಳು-

ಧ್ವಜಗಳು-ಈಷಾದಂಡಗಳು-ಹಗ್ಗಗಳು-ತ್ರಿವೇಣುಗಳು-ಅಚ್ಚು ಮರಗಳು-

ಲಗಾಮುಗಳು-ಚಾವಟಿಗಳು-ಕುಂಡಲ-ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ

ಶಿರಸ್ಸುಗಳು-ಭುಜಗಳು-ಹೆಗಲುಗಳು-ಛತ್ರ-ವ್ಯಜನಗಳು-ಕಿರೀಟಗಳು

ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09013017a ಅಗಮ್ಯರೂಪಾ ಪೃಥಿವೀ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಾ|

09013017c ಬಭೂವ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ರುದ್ರಸ್ಯಾಕ್ರೀಡನಂ ಯಥಾ||

09013017e ಭೀರೂಣಾಂ ತ್ರಾಸಜನನೀ ಶೂರಾಣಾಂ ಹರ್ಷವರ್ಧನೀ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಮಾಂಸ-ರಕ್ತಗಳ ಕೆಸರಿನಿಂದ ರಣಭೂಮಿಯು

ತಿರುಗಾಡಲು ದುರ್ಗಮವಾಗಿ, ಅದು ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ

ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಶೂರರ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ,

ರುದ್ರದೇವನ ಆಟದ ಮೈದಾನದಂತಾಯಿತು.

09013018a ಹತ್ವಾ ತು ಸಮರೇ ಪಾರ್ಥಃ ಸಹಸ್ರೇ ದ್ವೇ ಪರಂತಪ|

09013018c ರಥಾನಾಂ ಸವರೂಥಾನಾಂ ವಿಧೂಮೋಽಗ್ನಿರಿವ ಜ್ವಲನ್||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಂತಪ ಪಾರ್ಥನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ರಥಗಳನ್ನು

ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಧೂಮರಹಿತ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು.

09013019a ಯಥಾ ಹಿ ಭಗವಾನಗ್ನಿರ್ಜಗದ್ಧಗ್ಧ್ವಾ ಚರಾಚರಂ|

09013019c ವಿಧೂಮೋ ದೃಶ್ಯತೇ ರಾಜಂಸ್ತಥಾ ಪಾರ್ಥೋ ಮಹಾರಥಃ||

ರಾಜನ್! ಚರಾಚರಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸುಟ್ಟ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿಯು

ಧೂಮರಹಿತನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಹಾರಥ ಪಾರ್ಥನು ಕಂಡನು.

09013020a ದ್ರೋಣಿಸ್ತು ಸಮರೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಂ|

09013020c ರಥೇನಾತಿಪತಾಕೇನ ಪಾಂಡವಂ ಪ್ರತ್ಯವಾರಯತ್||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೋಣಿಯಾದರೋ

ಉನ್ನತ ಧ್ವಜವುಳ್ಳ ರಥದಿಂದ ಪಾಂಡವನನ್ನು ತಡೆದನು.

09013021a ತಾವುಭೌ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌ ಶ್ವೇತಾಶ್ವೌ ಧನ್ವಿನಾಂ ವರೌ|

09013021c ಸಮೀಯತುಸ್ತದಾ ತೂರ್ಣಂ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣೌ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ-ಶ್ವೇತಾಶ್ವ ಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ಬೇಗನೇ ಸಂಘರ್ಷಿಸಿದರು.

09013022a ತಯೋರಾಸೀನ್ಮಹಾರಾಜ ಬಾಣವರ್ಷಂ ಸುದಾರುಣಂ|

09013022c ಜೀಮೂತಾನಾಂ ಯಥಾ ವೃಷ್ಟಿಸ್ತಪಾಂತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭರತರ್ಷಭ ! ಆಗ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳು ಮಳೆಸುರಿಸುವಂತೆ ಅವರ ಸುದಾರುಣ ಬಾಣವರ್ಷವು ಸುರಿಯಿತು.

09013023a ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಪರ್ಧಿನೌ ತೌ ತು ಶರೈಃ ಸನ್ನತಪರ್ವಭಿಃ|

09013023c ತತಕ್ಷತುರ್ಮೃಧೇಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ವೃಷಭಾವಿವ||

ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಗೂಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸನ್ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09013024a ತಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ಮಹಾರಾಜ ಚಿರಂ ಸಮಮಿವಾಭವತ್|

09013024c ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಸಂಗಮಶ್ಚೈವ ಘೋರಸ್ತತ್ರಾಭವನ್ಮಹಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಯುದ್ಧವು ಸಮಸಮವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಘೋರ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಹಾ

ಸಂಗಮವು ನಡೆಯಿತು.

09013025a ತತೋಽರ್ಜುನಂ ದ್ವಾದಶಭೀ ರುಕ್ಮಪುಂಖ್ಯೈಃ ಸುತೇಜನ್ಯೈಃ|

09013025c ವಾಸುದೇವಂ ಚ ದಶಭಿದ್ರೋಣಿವಿವ್ಯಾಧ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ದ್ರೋಣಿಯು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ರುಕ್ಮಪುಂಖಿಗಳ ತೇಜಯುಕ್ತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09013026a ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಬೀಭತ್ಸುವ್ಯಾಕ್ಷಿಪದ್ಗಾಂಡಿವಂ ಧನುಃ|

09013026c ಮಾನಯಿತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ಚ ಗುರುಪುತ್ರಂ ಮಹಾಹವೇ||

ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಬೀಭತ್ಸುವು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸೆಳೆದನು.

09013027a ವ್ಯಶ್ವಸೂತರಥಂ ಚಕ್ರೇ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಮಹಾರಥಃ|

09013027c ಮೃದುಪೂರ್ವಂ ತತಶ್ಚೈನಂ ತ್ರಿಭಿವಿವ್ಯಾಧ ಸಾಯಕೈಃ||

ಮಹಾರಥ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಅಶ್ವ-ಸೂತ-ರಥಗಳಿಂದ ವಿಹೀನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಮೂರು ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಮೃದುಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಹೊಡೆದನು.

09013028a ಹತಾಶ್ವೇ ತು ರಥೇ ತಿಷ್ಠನ್ನೋಣಪುತ್ರಸ್ವ ಯಸ್ಮಯಂ|

09013028c ಮುಸಲಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಯ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಪರಿಘೋಪಮಂ||

ಕುದುರೆಗಳು ಹತಗೊಳ್ಳಲು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನು ರಥದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತು
ಲೋಹಮಯ ಪರಿಘದಂದಿದ್ದ ಮುಸಲವನ್ನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ
ಎಸೆದನು.

09013029a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಹಸಾ ಹೇಮಪಟ್ಟವಿಭೂಷಿತಂ|

09013029c ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಪ್ತಧಾ ವೀರಃ ಪಾರ್ಥಃ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ||

ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹೇಮಪಟ್ಟವಿಭೂಷಿತ ಮುಸಲವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ
ವೀರ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣ ಪಾರ್ಥನು ಏಳು ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ
ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09013030a ಸ ಚ್ಚಿನ್ನಂ ಮುಸಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರೋಣಿಃ ಪರಮಕೋಪನಃ|

09013030c ಆದದೇ ಪರಿಘಂ ಘೋರಂ ನಗೇಂದ್ರಶಿಖರೋಪಮಂ||

09013030e ಚಿಕ್ಷೇಪ ಚೈವ ಪಾರ್ಥಾಯ ದ್ರೋಣಿಯು ದ್ಧವಿಶಾರದಃ|

ಆ ಮುಸಲವು ತುಂಡಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಯುದ್ಧ ವಿಶಾರದ ದ್ರೋಣಿಯು
ಪರ್ವತಶಿಖರದಂದಿದ್ದ ಘೋರ ಪರಿಘವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು
ಪಾರ್ಥನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

09013031a ತಮಂತಕಮಿವ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಪರಿಘಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪಾಂಡವಃ||

09013031c ಅರ್ಜುನಸ್ತು ರಿತೋ ಜಘ್ನೇ ಪಂಚಭಿಃ ಸಾಯಕೋತ್ತಮೈಃ|

ಕ್ರುದ್ಧ ಅಂತಕನಂದಿದ್ದ ಆ ಪರಿಘವನ್ನು ನೋಡಿದ ಪಾಂಡವ
ಅರ್ಜುನನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಐದು ಉತ್ತಮ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು.

09013032a ಸ ಚ್ಚಿನ್ನಃ ಪತಿತೋ ಭೂಮೌ ಪಾರ್ಥ ಬಾಣೈರ್ಮಹಾಹವೇ||

09013032c ದಾರಯನ್ಪ್ರಥಿವೀಂದ್ರಾಣಾಂ ಮನಃ ಶಬ್ದೇನ ಭಾರತ|

ಭಾರತ ! ಮಹಾಹವದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪರಿಘವು ರಾಜರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

09013033a ತತೋಽಪರೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ದ್ರೋಣಿಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಪಾಂಡವಃ||

09013033c ಸೋಽತಿವಿದ್ಧೋ ಬಲವತಾ ಪಾರ್ಥೇನ ಸುಮಹಾಬಲಃ|

09013033e ನ ಸಂಭ್ರಾಂತಸ್ತದಾ ದ್ರೋಣಿಃ ಪೌರುಷೇ ಸ್ವೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ||

ಅನಂತರ ಪಾಂಡವನು ದ್ರೋಣಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಪಾರ್ಥನಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ಸುಮಹಾಬಲ ದ್ರೋಣಿಯು ಪೌರುಷದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

09013034a ಸುಧರ್ಮಾ ತು ತತೋ ರಾಜನ್ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಮಹಾರಥಂ|

09013034c ಅವಾಕಿರಚ್ಚರವ್ರಾತೈಃ ಸರ್ವಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ರಾಜನ್ ! ಆಗ ಸುಧರ್ಮನು ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮಹಾರಥ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿದನು.

09013035a ತತಸ್ತು ಸುರಥೋಽಪ್ಯಾಜೌ ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಮಹಾರಥಃ|

09013035c ರಥೇನ ಮೇಘಘೋಷೇಣ ದ್ರೋಣಿಮೇವಾಭ್ಯಧಾವತ||

ಆಗ ಪಾಂಚಾಲರ ಮಹಾರಥ ಸುರಥನು ಮೇಘಘೋಷದ ರಥದಿಂದ
ದ್ರೋಣಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09013036a ವಿಕರ್ಷನ್ವೈ ಧನುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವಭಾರಸಹಂ ದೃಢಂ|

09013036c ಜ್ವಲನಾಶೀವಿಷನಿಭೈಃ ಶರೈಶ್ಚೈನಮವಾಕಿರತ್||

ಸರ್ವಭಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲ ದೃಢ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು
ಸುರಥನು ಸರ್ಪಾಗ್ನಿಸದೃಶ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿದನು.

09013037a ಸುರಥಂ ತು ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಮಾಪತಂತಂ ಮಹಾರಥಂ|

09013037c ಚುಕೋಪ ಸಮರೇ ದ್ರೋಣೀರ್ದಂಡಾಹತ ಇವೋರಗಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಥ
ಸುರಥನನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೋಣಿಯು ದಂಡದಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಸರ್ಪದಂತೆ
ಅತಿ ಕುಪಿತನಾದನು.

09013038a ತ್ರಿಶಿಖಾಂ ಭುಕುಟೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಸೃಕ್ವಿಣೀ ಪರಿಲೇಲಿಹನ್|

09013038c ಉದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸುರಥಂ ರೋಷಾದ್ಧನುರ್ಜ್ಯಾಮವಮೃಜ್ಯ ಚ||

09013038e ಮುಮೋಚ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ನಾರಾಚಂ ಯಮದಂಡಸಮದ್ಯುತಿಂ||

ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ ಸುರಥನನ್ನು
ಕೋಪದಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಧನುಸ್ಸಿನ ಶಿಂಜನಿಯನ್ನು ತೀಡಿ
ಯಮದಂಡದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ನಾರಾಚವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09013039a ಸ ತಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ಭಿತ್ವಾ ಪ್ರವಿವೇಶಾತಿವೇಗತಃ|

09013039c ಶಕ್ರಾನಿರಿವೋತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿದಾರ್ಯ ಧರಣೀತಲಂ||

ಶಕ್ರನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅದು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಸುರಥನ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು.

09013040a ತತಸ್ತಂ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ನಾರಾಚೇನ ಸಮಾಹತಂ|

09013040c ವಜ್ರೇಣೇವ ಯಥಾ ಶೃಂಗಂ ಪರ್ವತಸ್ಯ ಮಹಾಧನಂ||

ವಜ್ರಾಯುಧ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಪರ್ವತ ಶಿಖರವು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಆ ನಾರಾಚದಿಂದ ಪ್ರಹೃತನಾದ ಸುರಥನು ಭಗ್ನನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09013041a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ನಿಹತೇ ವೀರೇ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09013041c ಆರುರೋಹ ರಥಂ ತೂರ್ಣಂ ತಮೇವ ರಥಿನಾಂ ವರಃ||

ಆ ವೀರನು ಹತನಾಗಲು ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ದ್ರೋಣಪುತ್ರನು ಬೇಗನೇ ತನ್ನದೇ ರಥವನ್ನು ಏರಿದನು.

09013042a ತತಃ ಸಜ್ಜೋ ಮಹಾರಾಜ ದ್ರೌಣಿರಾಹವದುರ್ಮದಃ|

09013042c ಅರ್ಜುನಂ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಸಂಶಪ್ತಕವೃತೋ ರಣೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಂತರ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ದ್ರೌಣಿಯು ಸಜ್ಜಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಶಪ್ತಕರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

09013043a ತತ್ರ ಯುದ್ಧಂ ಮಹಚ್ಛಾಸೀದರ್ಜುನಸ್ಯ ಪರೈಃ ಸಹ|

09013043c ಮಧ್ಯಂದಿನಗತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವಿವರ್ಧನಂ||

ಸೂರ್ಯನು ನಡುನೆತ್ತಿಗೆ ಬರಲು ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09013044a ತತ್ರಾಶ್ಚರ್ಯಮಪಶ್ಯಾಮ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಪರಾಕ್ರಮಂ|

09013044c ಯದೇಕೋ ಯುಗಪದ್ವೀರಾನ್ ಸಮಯೋಧಯದರ್ಜುನಃ||

ಒಬ್ಬನೇ ಅನೇಕ ವೀರ ಯೋಧರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಅದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

09013045a ವಿಮರ್ದಸ್ತು ಮಹಾನಾಸೀದರ್ಜುನಸ್ಯ ಪರೈಃ ಸಹ|

09013045c ಶತಕ್ರತೋರ್ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ಮಹತ್ಯಾ ದೈತ್ಯಸೇನಯಾ||

ದೈತ್ಯರ ಮಹಾಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹಿಂದೆ ಶತಕ್ರತುವಿನ ಯುದ್ಧವು ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಯುದ್ಧವು ಮಹಾ ವಿಮರ್ದನಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

೧೪

ದುರ್ಯೋಧನ-ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರ ಯುಧ್ಧ (೧-೬). ಕೃಪ-
ಕೃತವರ್ಮರೊಡನೆ ಶಿಖಂಡಿಯ ಯುಧ್ಧ (೭-೮). ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-
ಭೀಮಸೇನ-ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಸಾತ್ಯಕಿಯೊಡನೆ ಶಲ್ಯನ ಯುಧ್ಧ
(೯-೪೧).

09014001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09014001a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಪಾರ್ಷತಃ|

09014001c ಚಕ್ರತುಃ ಸುಮಹದ್ಯುಧ್ಧಂ ಶರಶಕ್ತಿಸಮಾಕುಲಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು
ಪಾರ್ಷತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರು ಬಾಣ-ಶಕ್ತಾಯುಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಹಾ
ಯುಧ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

09014002a ತಯೋರಾಸನ್ಮಹಾರಾಜ ಶರಧಾರಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09014002c ಅಂಬುದಾನಾಂ ಯಥಾ ಕಾಲೇ ಜಲಧಾರಾಃ ಸಮಂತತಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳು ಜಲಧಾರೆಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯಿತು.

09014003a ರಾಜಾ ತು ಪಾರ್ಷತಂ ವಿದ್ಧ್ವಾ ಶರೈಃ ಪಂಚಭಿರಾಯಸೈಃ|

09014003c ದ್ರೋಣಹಂತಾರಮುಗ್ರೇಷುಃ ಪುನರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಪ್ತಭಿಃ||

ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾರ್ಷ್ವತನನ್ನು ಐದು ಉಕ್ಕಿನ ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಆ ದ್ರೋಣಹಂತಾರನನ್ನು ಪುನಃ ಏಳು ಉಗ್ರಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09014004a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ತು ಸಮರೇ ಬಲವಾನ್ದೃಢವಿಕ್ರಮಃ|

09014004c ಸಪ್ತತ್ಯಾ ವಿಶಿಖಾನಾಂ ವೈ ದುರ್ಯೋಧನಮಪೀಡಯತ್||

ಬಲವಾನ್ ದೃಢವಿಕ್ರಮಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಾದರೋ ಸಮರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತು ವಿಶಿಖಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದನು.

09014005a ಪೀಡಿತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಸೋದರ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ|

09014005c ಮಹತ್ಯಾ ಸೇನಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಪರಿವವ್ರುಃ ಸ್ಮ ಪಾರ್ಷ್ವತಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜನು ಪೀಡಿತನಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಸಹೋದರರು ಮಹಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾರ್ಷ್ವತನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09014006a ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತಃ ಶೂರೈಃ ಸರ್ವತೋಽತಿರಥೈರ್ಭೃಶಂ|

09014006c ವ್ಯಚರತ್ಸಮರೇ ರಾಜನ್ದರ್ಶಯನ್ ಹಸ್ತಲಾಘವಂ||

ರಾಜನ್! ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಶೂರ ಅತಿರಥರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.

09014007a ಶಿಖಿಂಡೀ ಕೃತವರ್ಮಾಣಂ ಗೌತಮಂ ಚ ಮಹಾರಥಂ|

09014007c ಪ್ರಭದ್ರಕೈಃ ಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಧನ್ವಿನೌ||

ಶಿಖಿಂಡಿಯು ಪ್ರಭದ್ರಕರಿಂದ ಕೂಡಿ ಧನ್ವಿಗಳಾದ ಮಹಾರಥ ಗೌತಮ-ಕೃತವರ್ಮರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09014008a ತತ್ರಾಪಿ ಸುಮಹದ್ಯುದ್ಧಂ ಘೋರರೂಪಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09014008c ಪ್ರಾಣಾನ್ಸಂತ್ಯಜತಾಂ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರಾಣದ್ಯೂತಾಭಿದೇವನೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ತೊರೆದು ಯುದ್ಧವೆಂಬ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಪಣವನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಘೋರರೂಪದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09014009a ಶಲ್ಯಸ್ತು ಶರವರ್ಷಾಣಿ ವಿಮುಂಚನ್ನರ್ವತೋದಿಶಂ|

09014009c ಪಾಂಡವಾನ್ವೀಡಯಾಮಾಸ ಸಸಾತ್ಯಕಿವೃಕೋದರಾನ್||

ಶಲ್ಯನಾದರೋ ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಸಾತ್ಯಕಿ-ವೃಕೋದರರೊಡನಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು.

09014010a ತಥೋಭೌ ಚ ಯಮೌ ಯುದ್ಧೇ ಯಮತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ|

09014010c ಯೋಧಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ವೀರ್ಯೇಣ ಚ ಬಲೇನ ಚ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಯುದ್ಧ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಮನ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಯಮಳರೊಂದಿಗೆ ವೀರ್ಯ-ಬಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದನು.

09014011a ಶಲ್ಯಸಾಯಕನುನ್ನಾನಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾಮೃಧೇ|

09014011c ತ್ರಾತಾರಂ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಚಂತ ಕೇ ಚಿತ್ತತ್ರ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಶಲ್ಯನ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಪಾಂಡವ ಮಹಾರಥರು ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತ್ರಾತಾರನನ್ನೂ ಕಾಣದೇ ಹೋದರು.

09014012a ತತಸ್ತು ನಕುಲಃ ಶೂರೋ ಧರ್ಮರಾಜೇ ಪ್ರಪೀಡಿತೇ|

09014012c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಮಾತುಲಂ ಮಾದ್ರಿನಂದನಃ||

ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಪೀಡಿತನಾಗಿರಲು ಶೂರ ಮಾದ್ರಿನಂದನ ನಕುಲನು ವೇಗದಿಂದ ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09014013a ಸಂಚಾದ್ಯ ಸಮರೇ ಶಲ್ಯಂ ನಕುಲಃ ಪರವೀರಹಾ|

09014013c ವಿವ್ಯಾಧ ಚೈನಂ ದಶಭಿಃ ಸ್ಮಯಮಾನಃ ಸ್ತನಾಂತರೇ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರವೀರಹ ನಕುಲನು ಶಲ್ಯನನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು, ನಸುನಗುತ್ತಾ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09014014a ಸರ್ವಪಾರಶವೈರ್ಬಾಣೈಃ ಕರ್ಮಾ ರಪರಿಮಾರ್ಜಿತೈಃ|

09014014c ಸ್ವರ್ಣಪುಂಖೈಃ ಶಿಲಾಧೌತೈರ್ಧನುರ್ಯಂತ್ರಪ್ರಚೋದಿತೈಃ||

09014015a ಶಲ್ಯಸ್ತು ಪೀಡಿತಸ್ತೇನ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09014015c ನಕುಲಂ ಪೀಡಯಾಮಾಸ ಪತ್ರಿಭಿರ್ನ ತಪರ್ವಭಿಃ||

ಮಹಾತ್ಮ ಸೋದರಳಿಯನ ಕಮ್ಮಾರನಿಂದ ಹದಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ಸ್ವರ್ಣಪುಂಖಗಳ, ಶಿಲೆಗೆ ಉಜ್ಜಿ ಹರಿತಗೊಂಡಿದ್ದ, ಧನುಸ್ಸೆಂಬ

ಯಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಲೋಹಮಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಪೀಡಿತನಾದ ಶಲ್ಯನು ನತಪರ್ವ-ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ ನಕುಲನನ್ನು
ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು.

09014016a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಭೀಮಸೇನೋಽಥ ಸಾತ್ಯಕಿಃ|

09014016c ಸಹದೇವಶ್ಚ ಮಾದ್ರೇಯೋ ಮದ್ರರಾಜಮುಪಾದ್ರವನ್||

ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಸೇನ, ಸಾತ್ಯಕಿ ಮತ್ತು ಮಾದ್ರೇಯ
ಸಹದೇವರು ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು.

09014017a ತಾನಾಪತತ ಏವಾಶು ಪೂರಯಾನಾನ್ರಥಸ್ವನೈಃ|

09014017c ದಿಶಶ್ಚ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚೈವ ಕಂಪಯಾನಾಂಶ್ಚ ಮೇದಿನೀಂ||

09014017e ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಸಮರೇ ಸೇನಾಪತಿರಮಿತ್ರಜಿತ್||

ರಥಘೋಷಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕು-ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾ,
ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿ-ಅಮಿತ್ರಜಿತು ಶಲ್ಯನು ತಡೆದನು.

09014018a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ತ್ರಿಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಸಪ್ತಭಿಃ|

09014018c ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಚ ಶತೇನಾಜೌ ಸಹದೇವಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಅವನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು
ಏಳರಿಂದಲೂ, ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ನೂರರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಸಹದೇವನನ್ನು
ಮೂರು ಶರಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದನು.

09014019a ತತಸ್ತು ಸಶರಂ ಚಾಪಂ ನಕುಲಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09014019c ಮದ್ರೇಶ್ವರಃ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ತದಾ ಚಿಚ್ಚೇದ ಮಾರಿಷ||

09014019e ತದಶೀರ್ಯತ ವಿಚ್ಚಿನ್ನಂ ಧನುಃ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಸಾಯಕೈಃ||

ಮಾರಿಷ! ಅನಂತರ ಮದ್ರರಾಜನು ಮಹಾತ್ಮ ನಕುಲನ ಬಾಣಸಹಿತ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಶಲ್ಯನ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಧನುಸ್ಸು ಚೂರುಚೂರಾಯಿತು.

09014020a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೋ ಮಹಾರಥಃ|

09014020c ಮದ್ರರಾಜರಥಂ ತೂರ್ಣಂ ಪೂರಯಾಮಾಸ ಪತ್ರಿಭಿಃ||

ಕೂಡಲೇ ಮಹಾರಥ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರನು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ ಮದ್ರರಾಜನ ರಥವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

09014021a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ಮದ್ರೇಶಂ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಮಾರಿಷ|

09014021c ದಶಭಿರ್ದಶಭಿರ್ಬಾಣೈರುರಸ್ಯೇನಮವಿಧೃತಾಂ||

ಮಾರಿಷ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮತ್ತು ಸಹದೇವರಾದರೋ ಮದ್ರೇಶನ ಎದೆಗೆ ಹತ್ತು-ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರು.

09014022a ಭೀಮಸೇನಸ್ತತಃ ಷಷ್ಠ್ಯಾ ಸಾತ್ಯಕಿರ್ನವಭಿಃ ಶರೈಃ|

09014022c ಮದ್ರರಾಜಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಜಘ್ನತುಃ ಕಂಕಪತ್ರಿಭಿಃ||

ಅನಂತರ ಭೀಮಸೇನನು ಅರವತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಒಂಭತ್ತು ಕಂಕಪತ್ರಿ ಶರಗಳಿಂದಲೂ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ

ಹೊಡೆದರು.

09014023a ಮದ್ರರಾಜಸ್ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಾತ್ಯಕಿಂ ನವಭಿಃ ಶರೈಃ|

09014023c ವಿವ್ಯಾಧ ಭೂಯಃ ಸಪ್ತತ್ಯಾ ಶರಾಣಾಂ ನತಪರ್ವಣಾಂ||

ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧ ಮದ್ರರಾಜನು ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಏಳು ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09014024a ಅಥಾಸ್ಯ ಸಶರಂ ಚಾಪಂ ಮುಷ್ಪೌ ಚಿಚ್ಛೇದ ಮಾರಿಷ|

09014024c ಹಯಾಂಶ್ಚ ಚತುರಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಮೃತ್ಯವೇ||

ಮಾರಿಷ! ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಸಾತ್ಯಕಿಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಾಣದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಡರಿಸಿ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಮೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09014025a ವಿರಥಂ ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಮದ್ರರಾಜೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09014025c ವಿಶಿಖಾನಾಂ ಶತೇನೈನಮಾಜಘಾನ ಸಮಂತತಃ||

ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ವಿರಥನನ್ನಾಗಿಸಿ ಮಹಾಬಲ ಮದ್ರರಾಜನು ನೂರು ವಿಶಿಖಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09014026a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ತು ಸಂರಬ್ಧೌ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಪಾಂಡವಂ|

09014026c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಚ ಕೌರವ್ಯ ವಿವ್ಯಾಧ ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಶಲ್ಯನು ಕ್ರುದ್ಧ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ, ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನನನ್ನೂ, ಕೌರವ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನೂ ಹತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09014027a ತತ್ರಾಧ್ಯುತಮಪಶ್ಯಾಮ ಮದ್ರಾಜಸ್ಯ ಪೌರುಷಂ|

09014027c ಯದೇನಂ ಸಹಿತಾಃ ಪಾರ್ಥಾ ನಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಸಮ್ಯುಗೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಜನ ಅಧ್ಯುತ ಪೌರುಷವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಪಾರ್ಥರು ಒಂದಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

09014028a ಅಥಾನ್ಯಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಸಾತ್ಯಕಿಃ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

09014028c ಪೀಡಿತಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಮದ್ರಾಜವಶಂ ಗತಾನ್||

09014028e ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಮದ್ರಾಣಾಮಧಿಪಂ ಬಲೀ||

ಆಗ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಿ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಮದ್ರಾಜನ ವಶರಾಗಿ ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಲಶಾಲೀ ಮದ್ರಾಜನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09014029a ಆಪತಂತಂ ರಥಂ ತಸ್ಯ ಶಲ್ಯಃ ಸಮಿತಿಶೋಭನಃ|

09014029c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ರಥೇನೈವ ಮತ್ತೋ ಮತ್ತಮಿವ ದ್ವಿಪಂ||

ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ರಥವನ್ನು ಸಮಿತಿಶೋಭನ ಶಲ್ಯನು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ರಥದಿಂದಲೇ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09014030a ಸ ಸಂನಿಪಾತಸ್ತುಮುಲೋ ಬಭೂವಾಧ್ಯುತದರ್ಶನಃ|

09014030c ಸಾತ್ಯಕೇಶ್ಚೈವ ಶೂರಸ್ಯ ಮದ್ರಾಣಾಮಧಿಪಸ್ಯ ಚ||

09014030e ಯಾದ್ಯಶೋ ವೈ ಪುರಾ ವೃತ್ತಃ ಶಂಬರಾಮರಾಜಯೋಃ||

ಸಾತ್ಯಕಿ ಮತ್ತು ಶೂರ ಮದ್ರರಾಜರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಆ ತುಮುಲ
ಯುದ್ಧವು ಹಿಂದೆ ಶಂಬರ-ಅಮರರಾಜರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಂತೆ
ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09014031a ಸಾತ್ಯಕಿಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸಮರೇ ಮದ್ರರಾಜಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

09014031c ವಿವ್ಯಾಧ ದಶಭಿರ್ಬಾಣೈಸ್ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾತ್ಯಕಿಯು
ಅವನನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

09014032a ಮದ್ರರಾಜಸ್ತು ಸುಭೃಶಂ ವಿದ್ಧಸ್ತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09014032c ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಪ್ರತಿವಿವ್ಯಾಧ ಚಿತ್ರಪುಂಖೈಃ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ಮದ್ರರಾಜನು ವಿಚಿತ್ರ
ಪುಂಖಗಳ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09014033a ತತಃ ಪಾರ್ಥಾ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾಃ ಸಾತ್ವತಾಭಿಸೃತಂ ನೃಪಂ|

09014033c ಅಭ್ಯದ್ರವನ್ನಥೈಸ್ತೂರ್ಣಂ ಮಾತುಲಂ ವಧಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಆಗ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಪಾರ್ಥರು ಸಾತ್ವತನೋಡನೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ
ಸೋದರಮಾವ ನೃಪನನ್ನು ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ಕೂಡಲೇ
ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09014034a ತತ ಆಸೀತ್ಪರಾಮರ್ದಸ್ತುಮುಲಃ ಶೋಣಿತೋದಕಃ|

09014034c ಶೂರಾಣಾಂ ಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಸಿಂಹಾನಾಮಿವ ನರ್ದತಾಂ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ
ರಕ್ತದ ನೀರನ್ನೇ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶೂರರ ತುಮುಲಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09014035a ತೇಷಾಮಾಸೀನ್ಮಹಾರಾಜ ವ್ಯತಿಕ್ಷೇಪಃ ಪರಸ್ಪರಂ|

09014035c ಸಿಂಹಾನಾಮಾಮಿಷೇಪ್ಸೂನಾಂ ಕೂಜತಾಮಿವ ಸಂಯುಗೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಒಂದೇ ಮಾಂಸದ ತುಂಡಿಗಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ
ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸುವ
ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಅವರ ನಡುವೆ ನಡೆಯಿತು.

09014036a ತೇಷಾಂ ಬಾಣಸಹಸ್ರಾಘೈರಾಕೀರ್ಣಾ ವಸುಧಾಭವತ್|

09014036c ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಚ ಸಹಸಾ ಬಾಣಭೂತಮಭೂತ್ತದಾ||

ಅವರ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.
ಕೂಡಲೇ ಅಂತರಿಕ್ಷವೂ ಕೂಡ ಬಾಣಮಯವಾಯಿತು.

09014037a ಶರಾಂಧಕಾರಂ ಬಹುಧಾ ಕೃತಂ ತತ್ರ ಸಮಂತತಃ|

09014037c ಅಭ್ರಚ್ಚಾಯೇವ ಸಂಜಙ್ಗೇ ಶರೈರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಅತ್ಯಂತ
ಶರಾಂಧಕಾರವುಂಟಾಗಿ, ಮೋಡಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ನೆರಳಿನಂತೆಯೇ
ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09014038a ತತ್ರ ರಾಜನ್ ಶರೈರ್ಮುಕ್ತೈರ್ನಿರ್ಮುಕ್ತೈರಿವ ಪನ್ನಗೈಃ|

09014038c ಸ್ವರ್ಣಪುಂಖೈಃ ಪ್ರಕಾಶದ್ಭಿರ್ವ್ಯರೋಚಂತ ದಿಶಸ್ತಥಾ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪೊರೆಬಿಟ್ಟ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಣಪುಂಖ ಶರಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಬೆಳಗಿದವು.

09014039a ತತ್ರಾದ್ಭುತಂ ಪರಂ ಚಕ್ರೇ ಶಲ್ಯಃ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ|

09014039c ಯದೇಕಃ ಸಮರೇ ಶೂರೋ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ವೈ ಬಹೂನ್||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುನಾಶಕ ಶೂರ ಶಲ್ಯನು ಒಬ್ಬನೇ ಅನೇಕರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅದು ಒಂದು ಪರಮ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09014040a ಮದ್ರರಾಜಭುಜೋತ್ಸ್ರಷ್ಟೈಃ ಕಂಕಬರ್ಹಿಣವಾಜಿತೈಃ|

09014040c ಸಂಪತದ್ಭಿಃ ಶರೈರ್ಘೋರೈರವಾಕೀರ್ಯತ ಮೇದಿನೀ||

ಮದ್ರರಾಜನ ಭುಜಗಳಿಂದ ಪ್ರಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ
ರಣಹದ್ದು-ನವಿಲ ಗರಿಗಳ ಘೋರಶರಗಳಿಂದ ರಣಭೂಮಿಯು
ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

09014041a ತತ್ರ ಶಲ್ಯರಥಂ ರಾಜನ್ವಿಚರಂತಂ ಮಹಾಹವೇ|

09014041c ಅಪಶ್ಯಾಮ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ಶಕ್ರಸ್ಯಾಸುರಸಂಕ್ಷಯೇ||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಅಸುರವಿನಾಶನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನ ರಥವು
ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನ ರಥವು
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಚತುರ್ದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೫

ಪಾಂಡವಸೇನೆಯ ಪಲಾಯನ (೧-೩). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ (೪-೮).

ಶಲ್ಯನ ಪರಾಕ್ರಮ (೯-೧೩). ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಾಕ್ಯ (೧೪-೨೫).

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಶಲ್ಯರ ಯುದ್ಧ (೨೬-೩೫). ಭೀಮಸೇನ-ದುರ್ಯೋಧನರ

ಯುದ್ಧ (೩೬-೪೩). ಶಲ್ಯ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಯುದ್ಧ (೪೪-೬೭).

09015001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09015001a ತತಃ ಸೈನ್ಯಾಸ್ತವ ವಿಭೋ ಮದ್ರರಾಜಪುರಸ್ಕೃತಾಃ|

09015001c ಪುನರಭ್ಯದ್ರವನ್ಪಾರ್ಥಾನ್ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ರಣೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಭೋ! ಮದ್ರರಾಜನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ
ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಆ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ವೇಗದಿಂದ ಪಾರ್ಥರನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿತು.

09015002a ಪೀಡಿತಾಸ್ತಾವಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಧಾವಂತೋ ರಣೋತ್ಕಟಾಃ|

09015002c ಕ್ಷಣೇನೈವ ಚ ಪಾರ್ಥಾಂಸ್ತೇ ಬಹುತ್ವಾತ್ಸಮಲೋಡಯನ್||

ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ರಣೋತ್ಕಟರಾದ ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಅಧಿಕರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಪಾರ್ಥರನ್ನು
ಮರ್ದಿಸತೊಡಗಿದರು.

09015003a ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಃ ಕುರುಭಿಃ ಪಾಂಡವಾ ನಾವತಸ್ಥಿರೇ|

09015003c ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಭೀಮೇನ ಪಶ್ಯತೋಃ ಕೃಷ್ಣಪಾರ್ಥಯೋಃ||

ಅವರಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು, ಭೀಮನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಕೃಷ್ಣ-ಪಾರ್ಥರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಪಲಾಯನಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

09015004a ತತೋ ಧನಂಜಯಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕೃಪಂ ಸಹ ಪದಾನುಗೈಃ|

09015004c ಅವಾಕಿರಚ್ಚ ರೌಘೇಣ ಕೃತವರ್ಮಾಣಮೇವ ಚ||

ಆಗ ಧನಂಜಯನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕೃಪ-ಕೃತವರ್ಮರನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟನು.

09015005a ಶಕುನಿಂ ಸಹದೇವಸ್ತು ಸಹಸೈನ್ಯಮವಾರಯತ್|

09015005c ನಕುಲಃ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮದ್ರರಾಜಮವೈಕ್ಷತ||

ಸಹದೇವನು ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಶಕುನಿಯನ್ನು ತಡೆದನು. ನಕುಲನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09015006a ದ್ರೌಪದೇಯಾ ನರೇಂದ್ರಾಂಶ್ಚ ಭೂಯಿಷ್ಯಂ ಸಮವಾರಯನ್|

09015006c ದ್ರೋಣಪುತ್ರಂ ಚ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಸಮವಾರಯತ್||

ದ್ರೌಪದೇಯರು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಅನೇಕ ಕುರು ನರೇಂದ್ರರನ್ನು ತಡೆದರು. ಪಾಂಚಾಲ್ಯ ಶಿಖಿಂಡಿಯು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.

09015007a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ರಾಜಾನಂ ಗದಾಪಾಣಿರವಾರಯತ್|

09015007c ಶಲ್ಯಂ ತು ಸಹ ಸೈನ್ಯೇನ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಭೀಮಸೇನನಾದರೋ ರಾಜರನ್ನು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ತಡೆದನು.

ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೇನೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು ತಡೆದನು.

09015008a ತತಃ ಸಮಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ಸಂಸಕ್ತಂ ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ|

09015008c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟನಿವರ್ತಿನಾಂ||

ಆಗ ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗದ ನಿನ್ನವರು ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳು
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

09015009a ತತ್ರ ಪಶ್ಯಾಮಹೇ ಕರ್ಮ ಶಲ್ಯಸ್ಯಾತಿಮಹದ್ರಣೇ|

09015009c ಯದೇಕಃ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಾನಿ ಪಾಂಡವಾನಾಮಯುಧ್ಯತ||

ಆ ಮಹಾರಣಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಾಂಡವರ ಸರ್ವಸೇನೆಗಳೊಡನೆ
ಶಲ್ಯನೋರ್ವನೇ ಹೋರಾಡಿದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವನ್ನು
ನೋಡಿದೆವು.

09015010a ವ್ಯದೃಶ್ಯತ ತದಾ ಶಲ್ಯೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಮೀಪತಃ|

09015010c ರಣೇ ಚಂದ್ರಮಸೋಽಭ್ಯಾಶೇ ಶನೈಶ್ಚರ ಇವ ಗ್ರಹಃ||

ಆಗ ಚಂದ್ರಗ್ರಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿ ಶಲ್ಯನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

09015011a ಪೀಡಯಿತ್ವಾ ತು ರಾಜಾನಂ ಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ|

09015011c ಅಭ್ಯಧಾವತ್ ಪುನರ್ಭೀಮಂ ಶರವಷ್ಟೈರವಾಕಿರತ್||

ಸರ್ಪವಿಷಗಳಿಂತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ,
ಪುನಃ ಭೀಮನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ
ಮುಚ್ಚಿದನು.

09015012a ತಸ್ಯ ತಲ್ಲಾಘವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥೈವ ಚ ಕೃತಾಸ್ತುತಾಂ|

09015012c ಅಪೂಜಯನ್ನನೀಕಾನಿ ಪರೇಷಾಂ ತಾವಕಾನಿ ಚ||

ಅವನ ಆ ಹಸ್ತಲಾಘವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಅಸ್ತ್ರಗಳ
ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳು ಅವನನ್ನು
ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.

09015013a ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಸ್ತು ಶಲ್ಯೇನ ಪಾಂಡವಾ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಾಃ|

09015013c ಪ್ರಾದ್ರವಂತ ರಣಂ ಹಿತ್ವಾ ಕ್ರೋಶಮಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ||

ಶಲ್ಯನಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಪಾಂಡವ
ಸೈನಿಕರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09015014a ವಧ್ಯಮಾನೇಷ್ಟನೀಕೇಷು ಮದ್ರರಾಜೇನ ಪಾಂಡವಃ|

09015014c ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

09015014e ತತಃ ಪೌರುಷಮಾಸ್ಥಾಯ ಮದ್ರರಾಜಮಪೀಡಯತ್||

ಮದ್ರರಾಜನಿಂದ ತನ್ನ ಸೇನೆಗಳು ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಕುಪಿತನಾದ ಪಾಂಡವ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪೌರುಷವನ್ನು
ತಾಳಿ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು.

09015015a ಜಯೋ ವಾಸ್ತು ವಧೋ ವೇತಿ ಕೃತಬುದ್ಧಿರ್ಮಹಾರಥಃ|

09015015c ಸಮಾಹೂಯಾಬ್ರವೀತ್ಸರ್ವಾನ್ ಭ್ರಾತೃನ್ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಮಾಧವಂ||

ಜಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವಧೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮಹಾರಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಮಾಧವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

09015016a ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಃ|

09015016c ಕೌರವಾರ್ಥೇ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ||

“ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಾಂತ ಅನ್ಯ ಪೃಥಿವೀಪತಿಗಳು ಕೌರವನಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಿಧನಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

09015017a ಯಥಾಭಾಗಂ ಯಥೋತ್ಸಾಹಂ ಭವಂತಃ ಕೃತಪೌರುಷಾಃ|

09015017c ಭಾಗೋಽವಶಿಷ್ಟ ಏಕೋಽಯಂ ಮಮ ಶಲ್ಯೋ ಮಹಾರಥಃ||

ನೀವು ಕೂಡ ನಿಮಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟ ಯುದ್ಧಭಾಗಳೊಡನೆ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಹೋರಾಡಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನ ಭಾಗವಾದ ಮಹಾರಥ ಶಲ್ಯನೋರ್ವನೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

09015018a ಸೋಽಹಮದ್ಯ ಯುಧಾ ಜೇತುಮಾಶಂಸೇ ಮದ್ರಕೇಶ್ವರಂ|

09015018c ತತ್ರ ಯನ್ಮಾನಸಂ ಮಹ್ಯಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಿಗದಾಮಿ ವಃ||

ಇಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮದ್ರಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಜಯಿಸಲು

ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರಿ.

09015019a ಚಕ್ರರಕ್ಷಾವಿಮೌ ಶೂರೌ ಮಮ ಮಾದ್ರವತೀಸುತೌ|

09015019c ಅಜೇಯೌ ವಾಸವೇನಾಪಿ ಸಮರೇ ವೀರಸಮ್ಮತೌ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ವಾಸವನಿಂದಲೂ ಅಜೇಯರಾಗಿರುವ ವೀರಸಮ್ಮತ
ಶೂರ ಮಾದ್ರವತೀ ಸುತರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಚಕ್ರರಕ್ಷಕರಾಗಲಿ.

09015020a ಸಾಧ್ವಿಮೌ ಮಾತುಲಂ ಯುದ್ಧೇ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಪುರಸ್ಕೃತೌ|

09015020c ಮದರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಯುಧ್ಯೇತಾಂ ಮಾನಾರ್ಹೌ ಸತ್ಯಸಂಗರೌ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಇಬ್ಬರು
ಸಾಧ್ವಿಗಳೂ, ಮಾನಾರ್ಹರೂ ಸತ್ಯಸಂಗರರೂ ನನಗಾಗಿ ತಮ್ಮ
ಸೋದರಮಾವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

09015021a ಮಾಂ ವಾ ಶಲ್ಯೋ ರಣೇ ಹಂತಾ ತಂ ವಾಹಂ ಭದ್ರಮಸ್ತು ವಃ|

09015021c ಇತಿ ಸತ್ಯಾಮಿಮಾಂ ವಾಣೀಂ ಲೋಕವೀರಾ ನಿಬೋಧತ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಾನಾಗಲೀ ಶಲ್ಯನಾಗಲೀ ಹತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಿಮಗೆ
ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಲೋಕವೀರರೇ! ನನ್ನ ಈ ಸತ್ಯವಚನವನ್ನು
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ!

09015022a ಯೋತ್ಸ್ಯೇಹಂ ಮಾತುಲೇನಾದ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ|

09015022c ಸ್ವಯಂ ಸಮಭಿಸಂಧಾಯ ವಿಜಯಾಯೇತರಾಯ ವಾ||

ಪಾರ್ಥಿವರೇ ! ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನಿಂದು ನನ್ನ ಭಾಗದ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ವಿಜಯವಾಗಲೀ ಇನ್ನೊಂದಾಗಲೀ
ಸೋದರಮಾವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

09015023a ತಸ್ಯ ಮೇಽಭ್ಯಧಿಕಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ಸರ್ವೋಪಕರಣಾನಿ ಚ|

09015023c ಸಮ್ಯುಝಂತು ರಣೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಶಾಸ್ತ್ರವದ್ರಥಯೋಜಕಾಃ||

ರಥಯೋಜಕರು ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಅಧಿಕ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು
ಸರ್ವೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವತ್ತಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಿ.

09015024a ಶೈನೇಯೋ ದಕ್ಷಿಣಂ ಚಕ್ರಂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ತಥೋತ್ತರಂ|

09015024c ಪೃಷ್ಠಗೋಪೋ ಭವತ್ಪದ್ಯ ಮಮ ಪಾರ್ಥೋ ಧನಂಜಯಃ||

ಶೈನೇಯ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಬಲಚಕ್ರವನ್ನೂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು
ಎಡಚಕ್ರವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಂದು ನನ್ನ ರಥದ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಪಾರ್ಥ
ಧನಂಜಯನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

09015025a ಪುರಃಸರೋ ಮಮಾದ್ಯಾಸ್ತು ಭೀಮಃ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಃ|

09015025c ಏವಮಭ್ಯಧಿಕಃ ಶಲ್ಯಾದ್ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಮೃಧೇ||

ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮನು ಇಂದು ನನ್ನ ಮುಂದಿರಲಿ. ಹೀಗೆ
ನಾನು ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನಿಗಿಂತ ಅಧಿಕನಾಗುತ್ತೇನೆ!"

09015026a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತಥಾ ಚಕ್ರುಃ ಸರ್ವೇ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯೈಷಿಣಃ|

09015026c ತತಃ ಪ್ರಹರ್ಷಃ ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಪುನರಾಸೀತ್ತದಾ ನೃಪ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ರಾಜ-ಹಿತೈಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡಿದರು. ನೃಪ! ಆಗ ಸೇನೆಗಳು ಪುನಃ ಹರ್ಷಿತರಾದವು.

09015027a ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಸೋಮಕಾನಾಂ ಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ|

09015027c ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ತಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಪೂರಯನ್||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವನೆಂದು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲ-ಸೋಮಕ-ಮತ್ಸ್ಯರು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದರು.

09015028a ತತಃ ಶಂಖಾಂಶ್ಚ ಭೇರೀಶ್ಚ ಶತಶಶ್ಚೈವ ಪುಷ್ಕರಾನ್|

09015028c ಅವಾದಯಂತ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸಿಂಹನಾದಾಂಶ್ಚ ನೇದಿರೇ||

ಆಗ ಪಾಂಚಾಲರು ನೂರಾರು ಶಂಖ-ಭೇರಿ-ಪುಷ್ಕರಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿ
ಮತ್ತು ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09015029a ತೇಽಭ್ಯಧಾವಂತ ಸಂರಬ್ಧಾ ಮದ್ರರಾಜಂ ತರಸ್ವಿನಃ|

09015029c ಮಹತಾ ಹರ್ಷ ಜೇನಾಥ ನಾದೇನ ಕುರುಪುಂಗವಾಃ||

09015030a ಹ್ರಾದೇನ ಗಜಘಂಟಾನಾಂ ಶಂಖಾನಾಂ ನಿನದೇನ ಚ|

09015030c ತೂರ್ಯಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ನಾದಯಂತಶ್ಚ ಮೇದಿನೀಂ||

ಕುರುಪುಂಗವರು ಕುಪಿತರಾಗಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಮೊಳಗಿಸುವ
ಜೋರಾದ ಹರ್ಷನಾದ, ಆನೆಗಳ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ, ಶಂಖ ನಿನಾದ
ಮತ್ತು ಜೋರಾದ ತೂರ್ಯಶಬ್ದಗಳೊಂದಿಗೆ ವೇಗಶಾಲಿ
ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09015031a ತಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಪತ್ರಸ್ತೇ ಮದ್ರಾಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09015031c ಮಹಾಮೇಘಾನಿವ ಬಹೂನ್ ಶೈಲಾವಸ್ತೋದಯಾವುಭೌ||

ಉದಯಾಚಲ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳು ಅನೇಕ
ಮಹಾಮೇಘಗಳನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನ
ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವಾನ್ ಮದ್ರಾಜರು ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯನ್ನು ತಡೆದು
ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

09015032a ಶಲ್ಯಸ್ತು ಸಮರಶ್ಲಾಘೀ ಧರ್ಮರಾಜಮರಿಂದಮಂ|

09015032c ವವರ್ಷ ಶರವರ್ಷೇಣ ವರ್ಷೇಣ ಮಘವಾನಿವ||

ಸಮರಶ್ಲಾಘೀ ಶಲ್ಯನಾದರೋ ಅರಿಂದಮ ಧರ್ಮರಾಜನ ಮೇಲೆ
ಇಂದ್ರನು ಮಳೆಸುರಿಸುವಂತೆ ಶರಗಳ ಮಳೆಗರೆದನು.

09015033a ತಥೈವ ಕುರುರಾಜೋಽಪಿ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಧನುಃ|

09015033c ದ್ರೋಣೋಪದೇಶಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ದರ್ಶಯಾನೋ ಮಹಾಮನಾಃ||

09015034a ವವರ್ಷ ಶರವರ್ಷಾಣಿ ಚಿತ್ರಂ ಲಘು ಚ ಸುಷ್ಪು ಚ|

ಹಾಗೆಯೇ ಕುರುರಾಜ ಮಹಾಮನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಕೂಡ ಸುಂದರ
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ದ್ರೋಣನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ-ದಟ್ಟ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸಿದನು.

09015034c ನ ಚಾಸ್ಯ ವಿವರಂ ಕಶ್ಚಿದ್ಧರ್ದರ್ಶ ಚರತೋ ರಣೇ||

09015035a ತಾವುಭೌ ವಿವಿಧೈರ್ಬಾಣೈಸ್ತತಕ್ಷಾತೇ ಪರಸ್ಪರಂ|

09015035c ಶಾರ್ದೂಲಾವಮಿಷಪ್ರೇಷ್ಣಾ ಪರಾಕ್ರಾಂತಾವಿವಾಹವೇ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದೋಷವು
ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಂಸದ ಲೋಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಎರಡು
ಶಾರ್ದೂಲಗಳಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಪರಾಕ್ರಾಂತರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09015036a ಭೀಮಸ್ತು ತವ ಪುತ್ರೇಣ ರಣಶೌಂಡೇನ ಸಂಗತಃ|

09015036c ಪಾಂಚಾಲ್ಯಃ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚೈವ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ||

09015036e ಶಕುನಿಪ್ರಮುಖಾನ್ವೀರಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ಮಂತತಃ||

ಭೀಮನಾದರೋ ಯುದ್ಧಕುಶಲನಾದ ನಿನ್ನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದನು. ಪಾಂಚಾಲ್ಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಶಕುನಿಪ್ರಮುಖಿ ವೀರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09015037a ತದಾಸೀತ್ತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಪುನರೇವ ಜಯೈಷಿಣಾಂ|

09015037c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ರಾಜನ್ ದುರ್ಮಂತ್ರಿತೇ ತವ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ದುರ್ಮಂತ್ರದ ಫಲವಾಗಿ ವಿಜಯೇಚ್ಛುಗಳಾದ
ನಿನ್ನವರ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ಪುನಃ
ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09015038a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ಭೀಮಸ್ಯ ಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ|

09015038c ಚಿಚ್ಛೇದಾದಿಶ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಧ್ವಜಂ ಹೇಮವಿಭೂಷಿತಂ||

ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ನತಪರ್ವ ಶರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಭೀಮನ ಹೇಮವಿಭೂಷಿತ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09015039a ಸಕಿಂಕಿಣೀಕಜಾಲೇನ ಮಹತಾ ಚಾರುದರ್ಶನಃ|

09015039c ಪಪಾತ ರುಚಿರಃ ಸಿಂಹೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ನಾನದನ್||

ಕಿರು-ಗಂಟೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ
ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಧ್ವಜವು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ಭೀಮಸೇನನು ಸಿಂಹದಂತೆ
ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09015040a ಪುನಶ್ಚಾಸ್ಯ ಧನುಶ್ಚಿತ್ರಂ ಗಜರಾಜಕರೋಪಮಂ|

09015040c ಕ್ಷುರೇಣ ಶಿತಧಾರೇಣ ಪ್ರಚಕರ್ತ ನರಾಧಿಪಃ||

ನರಾಧಿಪ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪುನಃ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿದ್ದ
ಭೀಮನ ಚಿತ್ರಿತ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ನಿಶಿತ ಅಲುಗಿನ ಕ್ಷುರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09015041a ಸ ಚ್ಚಿನ್ನಧನ್ವಾ ತೇಜಸ್ವೀ ರಥಶಕ್ತ್ಯಾ ಸುತಂ ತವ|

09015041c ಬಿಭೇದೋರಸಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಸ ರಥೋಪಸ್ಥ ಆವಿಶತ್||

ಧನುಸ್ಸು ತುಂಡಾದ ಭೀಮಸೇನನು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ರಥಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ
ಮಗನ ಎದೆಗೆ ಎಸೆಯಲು ಅದರಿಂದ ಪೀಡಿತ ದುರ್ಯೋಧನನು
ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದನು.

09015042a ತಸ್ಮಿನ್ಮೋಹಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪುನರೇವ ವೃಕೋದರಃ|

09015042c ಯಂತುರೇವ ಶಿರಃ ಕಾಯಾತ್ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣಾಹರತ್ತದಾ||

ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಲು ವೃಕೋದರನು ಪುನಃ ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಾರಥಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದನು.

09015043a ಹತಸೂತಾ ಹಯಾಸ್ತಸ್ಯ ರಥಮಾದಾಯ ಭಾರತ|

09015043c ವ್ಯದ್ರವಂತ ದಿಶೋ ರಾಜನ್ ಹಾಹಾಕಾರಸ್ತದಾಭವತ್||

ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ಕುದುರೆಗಳು ರಥವನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು
ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದವು. ಭಾರತ! ಆಗ
ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.

09015044a ತಮಭ್ಯಧಾವತ್ರಾಣಾರ್ಥಂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೋ ಮಹಾರಥಃ|

09015044c ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮ ಚ ಪುತ್ರಂ ತೇಽಭಿಪರೀಪ್ಸವಃ||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾರಥ ದ್ರೋಣಪುತ್ರ, ಕೃಪ
ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮರು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು.

09015045a ತಸ್ಮಿನ್ವಿಲುಲಿತೇ ಸೈನ್ಯೇ ತ್ರಸ್ತಾಸ್ತಸ್ಯ ಪದಾನುಗಾಃ|

09015045c ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾ ವಿಸ್ಫಾರ್ಯ ಧನುಸ್ತಾನಹನಚ್ಚರೈಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಅನುಚರರು
ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾದರು. ಆಗ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯು ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಶರಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09015046a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ಮದ್ರೇಶಮಭ್ಯಧಾವದಮರ್ಷಿತಃ|

09015046c ಸ್ವಯಂ ಸಂಚೋದಯನ್ನಶ್ವಾನ್ದಂತವರ್ಣಾನ್ಮನೋಜವಾನ್||

ಅಸಹನಾಯುಕ್ತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ದಂತದ ಬಣ್ಣದ
ಮನೋವೇಗದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಓಡಿಸುತ್ತಾ ಮದ್ರೇಶನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09015047a ತತ್ರಾದ್ಭುತಮಪಶ್ಯಾಮ ಕುಂತೀಪುತ್ರೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

09015047c ಪುರಾ ಭೂತ್ವಾ ಮೃದುರ್ದಾಂತೋ ಯತ್ತದಾ ದಾರುಣೋಽಭವತ್||

ಆಗ ನಾವು ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವನ್ನು
ಕಂಡೆವು. ಹಿಂದೆ ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವನೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದ
ಅವನು ಆಗ ಕಠೋರಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿದ್ದನು.

09015048a ವಿವೃತಾಕ್ಷಶ್ಚ ಕೌಂತೇಯೋ ವೇಪಮಾನಶ್ಚ ಮನ್ಯುನಾ|

09015048c ಚಿಚ್ಛೇದ ಯೋಧಾನ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ ಶತಸಹಸ್ರಶಃ||

ಕೌಂತೇಯನು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ
ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಧರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09015049a ಯಾಂ ಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ಸೇನಾಂ ತಾಂ ತಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಸ ಪಾಂಡವಃ|

09015049c ಶರೈರಪಾತಯದ್ರಾಜನ್ಗಿರಿನ್ವಜೈರಿವೋತ್ತಮೈಃ||

ಯಾವ ಸೇನೆಗಳು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವೋ ಆ ಸೇನೆಗಳನ್ನು
ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವನು ಇಂದ್ರನು ಉತ್ತಮ ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ
ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದಂತೆ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09015050a ಸಾಶ್ವಸೂತಧ್ವಜರಥಾನ್ರಥಿನಃ ಪಾತಯನ್ಬಹೂನ್|

09015050c ಆಕ್ರೇಡದೇಕೋ ಬಲವಾನ್ವ ವನಸ್ತೋಯದಾನಿವ||

ಭಿರುಗಳಿಯು ಮೇಘಗಳನ್ನು ಛಿನ್ನ-ಛಿನ್ನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅವನು
ಒಬ್ಬನೇ ಅಶ್ವ-ಸಾರಥಿ-ಧ್ವಜ-ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ರಥಗಳನ್ನು ಅನೇಕ
ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಡವುತ್ತಾ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09015051a ಸಾಶ್ವಾರೋಹಾಂಶ್ಚ ತುರಗಾನ್ವ ತ್ರಿಂಶೈವ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09015051c ವ್ಯಪೋಥಯತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರುದ್ರಃ ಪಶೂನಿವ||

ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳೂ ಪದಾತಿಗಳೂ ಸಹಸ್ರಾರು
ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧ ರುದ್ರನಿಂದ ಪಶುಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09015052a ಶೂನ್ಯಮಾಯೋಧನಂ ಕೃತ್ವಾ ಶರವರ್ಷೈಃ ಸಮಂತತಃ|

09015052c ಅಭ್ಯದ್ರವತ ಮದ್ರೇಶಂ ತಿಷ್ಠ ಶಲ್ಯೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ರಣರಂಗವನ್ನು ಶೂನ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
“ಶಲ್ಯ! ನಿಲ್ಲು!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಮದ್ರೇಶನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09015053a ತಸ್ಯ ತಚ್ಚರಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಭೀಮಕರ್ಮಣಃ|

09015053c ವಿತ್ರೇಸುಸ್ತಾವಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಲ್ಯಸ್ತ್ವೇನಂ ಸಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಯಂಕರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ
ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿದರು. ಆದರೆ ಶಲ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ
ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.

09015054a ತತಸ್ತೌ ತು ಸುಸಂರಬ್ಧೌ ಪ್ರಧ್ಮಾಪ್ಯ ಸಲಿಲೋದ್ಭವೌ|

09015054c ಸಮಾಹೂಯ ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಭರ್ತ್ಸಯಂತೌ ಸಮೀಯತುಃ||

ಕುಪಿತರಾಗಿದ್ದ ಶಲ್ಯ-ಧರ್ಮಜರಿಬ್ಬರೂ ಶಂಖಗಳನ್ನೂದಿ
ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾ, ಗರ್ಜನೆಗಳಿಂದ
ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುತ್ತಾ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

09015055a ಶಲ್ಯಸ್ತು ಶರವರ್ಷೇಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮವಾಕಿರತ್|

09015055c ಮದ್ರರಾಜಂ ಚ ಕೌಂತೇಯಃ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರತ್||

ಶಲ್ಯನಾದರೋ ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.
ಕೌಂತೇಯನೂ ಕೂಡ ಮದ್ರರಾಜನನ್ನು ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನು.

09015056a ವ್ಯದ್ಯಶ್ಯೇತಾಂ ತದಾ ರಾಜನ್ಯಂಕಪತ್ರಿಭಿರಾಹವೇ|

09015056c ಉದ್ಭಿನ್ನರುಧಿರೌ ಶೂರೌ ಮದ್ರರಾಜಯುಧಿಷ್ಠಿರೌ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಂಕಪತ್ರಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ
ಶೂರ ಮದ್ರರಾಜ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಿಬ್ಬರ ಶರೀರಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು
ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09015057a ಪುಷ್ಪಿತಾವಿವ ರೇಜಾತೇ ವನೇ ಶಲ್ಮ ಲಿಕಿಂಶುಕಾ|

09015057c ದೀಪ್ಯಮಾನೌ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಪ್ರಾಣಯೋರ್ಯುಧ್ಧದುರ್ಮದೌ||

ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿಟ್ಟು ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧ್ಧದುರ್ಮದರಿಬ್ಬರೂ
ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ವನದಲ್ಲಿ ಹೂಬಿಟ್ಟು ಮುತ್ತುಗದ ಮರಗಳಂತೆ

ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09015058a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಸೈನ್ಯಾನಿ ನಾಧ್ಯವಸ್ಯಂಸ್ತಯೋರ್ಜಯಂ|

09015058c ಹತ್ವಾ ಮದ್ರಾಧಿಪಂ ಪಾರ್ಥೋ ಭೋಕ್ಷ್ಯತೇಽದ್ಯ ವಸುಂಧರಾಂ||

09015059a ಶಲ್ಯೋ ವಾ ಪಾಂಡವಂ ಹತ್ವಾ ದದ್ಯಾದ್ಧಯೋರ್ಧನಾಯ ಗಾಂ|

09015059c ಇತೀವ ನಿಶ್ಚಯೋ ನಾಭೂದ್ಯೋಧಾನಾಂ ತತ್ರ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳೂ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಜಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅಶಕ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

“ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೋ ಅಥವಾ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಶಲ್ಯನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೋ” ಎಂದು ಯೋಧರು ಯಾವ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.

09015060a ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಭೂತ್ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಯುಧ್ಯತಃ|

09015061a ತತಃ ಶರಶತಂ ಶಲ್ಯೋ ಮುಮೋಚಾಶು ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ||

09015061c ಧನುಶ್ಚಾಸ್ಯ ಶಿತಾಗ್ರೇಣ ಬಾಣೇನ ನಿರಕೃಂತತ|

ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಶಲ್ಯನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೇಲೆ ನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನಿಶಿತ ಮೊನೆಯಿರುವ ಬಾಣದಿಂದ ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09015062a ಸೋಽನ್ಯತ್ಕಾಮುರ್ಕಮಾದಾಯ ಶಲ್ಯಂ ಶರಶತ್ಯೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ||

09015062c ಅವಿಧ್ಯತ್ಯಾಮುಕಂ ಚಾಸ್ಯ ಕ್ಷುರೇಣ ನಿರಕೃಂತತ|

ಕೂಡಲೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಶಲ್ಯನನ್ನು ಮುನ್ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿ, ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ
ಕ್ಷುರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09015063a ಅಥಾಸ್ಯ ನಿಜಘಾನಾಶ್ವಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ನತಪರ್ವಭಿಃ||

09015063c ದ್ವಾಭ್ಯಾಮಥ ಶಿತಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಮುಭೌ ಚ ಪಾರ್ಷ್ವಿಸಾರಥೀ|

ಅನಂತರ ನತಪರ್ವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಲ್ಯನ ನಾಲ್ಕುಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ
ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಶಿತಾಗ್ರ ಬಾಣಗಳೆರಡರಿಂದ ಅವನ ಇಬ್ಬರು
ಪಾರ್ಶ್ವ ಸಾರಥಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09015064a ತತೋಽಸ್ಯ ದೀಪ್ಯಮಾನೇನ ಪೀತೇನ ನಿಶಿತೇನ ಚ||

09015064c ಪ್ರಮುಖೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಭಲ್ಲೇನಾಪಾಹರದ್ಧ್ವಜಂ|

ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಶಿತ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಭಲ್ಲದಿಂದ ಎದಿರು
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನ ಧ್ವಜವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09015064e ತತಃ ಪ್ರಭಗ್ನಂ ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ದೌರ್ಯೋಧನಮರಿಂದಮ||

09015065a ತತೋ ಮದ್ರಾಧಿಪಂ ದ್ರೋಣಿರಭ್ಯಧಾವತ್ತಥಾಕೃತಂ|

09015065c ಆರೋಪ್ಯ ಚೈನಂ ಸ್ವರಥಂ ತ್ವರಮಾಣಃ ಪ್ರದುದ್ರುವೇ||

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೈನ್ಯವು ಭಗ್ನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅನಂತರ
ದ್ರೋಣಿಯು ಧಾವಿಸಿಬಂದು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಮದ್ರಾಧಿಪನನ್ನು ತನ್ನ

ರಥದಲ್ಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು.

09015066a ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ತೌ ಗತ್ವಾ ನರ್ದಮಾನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇ|

09015066c ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತತೋ ಮದ್ರಪತಿರನ್ಯಂ ಸ್ಯಂದನಮಾಸ್ಥಿತಃ||

09015067a ವಿಧಿವತ್ಕಲ್ಪಿತಂ ಶುಭ್ರಂ ಮಹಾಂಬುದನಿನಾದಿನಂ|

09015067c ಸಜ್ಜಯಂತ್ರೋಪಕರಣಂ ದ್ವಿಷತಾಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ
ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮದ್ರಪತಿಯು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸಜ್ಜಾಗಿಸಿದ,
ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ, ಶುಭ್ರ, ಮಹಾಮೇಘದ
ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ
ರೋಮಾಂಚನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ ನಿಂತನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ

ಶಲ್ಯಯುಧಿಷ್ಠಿರಯುದ್ಧೇ ಪಂಚಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಶಲ್ಯಯುಧಿಷ್ಠಿರಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹದಿನೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೬

ಶಲ್ಯನ ಪರಾಕ್ರಮ (೧-೩೪). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಶಲ್ಯನ ವಧೆ (೩೫-
೫೭). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಶಲ್ಯನ ಸಹೋದರನ ವಧೆ (೫೮-೬೫).
ಸಾತ್ಯಕಿ-ಕೃತವರ್ಮರ ಯುದ್ಧ (೬೬-೭೬). ಸಂಕುಲ ಯುದ್ಧ (೭೭-
೮೭).

09016001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09016001a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಬಲವದ್ವೇಗವತ್ತರಂ|

09016001c ಯುಧಿಷ್ಟಿರಂ ಮದ್ರಪತಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಸಿಂಹ ಇವಾನದತ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೂಡಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬಲವತ್ತರ-
ವೇಗವತ್ತರ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮದ್ರಪತಿಯು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನನ್ನು
ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಸಿಂಹದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09016002a ತತಃ ಸ ಶರವರ್ಷೇಣ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್|

09016002c ಅಭ್ಯವರ್ಷದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭಃ||

ಆಗ ಮಳೆಸುರಿಸುವ ಪರ್ಜನ್ಯನಂತೆ ಆ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ
ಶಲ್ಯನು ಪಾಂಡವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮೇಲೆ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು.

09016003a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ದಶಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ|

09016003c ಸಹದೇವಂ ತ್ರಿಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಟಿರಮಪೀಡಯತ್||

ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಮೂರರಿಂದ
ಮತ್ತು ಸಹದೇವನನ್ನು ಮೂರರಿಂದ ಹೊಡೆದು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನನ್ನು
ಪೀಡಿಸಿದನು.

09016004a ತಾಂಸ್ತಾನನ್ಯಾನ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾನ್ಸಾನ್ಸಾನ್ಸರಥಕುಂಜರಾನ್|

09016004c ಕುಂಜರಾನ್ಕುಂಜರಾರೋಹಾನಶ್ವಾನಶ್ವಪ್ರಯಾಯಿನಃ||

09016004e ರಥಾಂಶ್ಚ ರಥಿಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಜಘಾನ ರಥಿನಾಂ ವರಃ||

ಆ ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ರಥ-ಕುಂಜರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯ
ಮಹೇಷ್ವಾಸರನ್ನೂ, ಆನೆಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಆನೆಗಳನ್ನು,
ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ರಥಿಗಳನ್ನು ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ
ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09016005a ಬಾಹೂಂಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ಚ ತಥಾ ಸಾಯುಧಾನ್ಯೇತನಾನಿ ಚ|

09016005c ಚಕಾರ ಚ ಮಹೀಂ ಯೋಧೈಸ್ತೀರ್ಣಾಂ ವೇದೀಂ ಕುಶೈರಿವ||

ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ
ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ದರ್ಬೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಂತೆ
ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಯೋಧರ ಮೃತಶರೀರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದನು.

09016006a ತಥಾ ತಮರಿಸೈನ್ಯಾನಿ ಘ್ನಂತಂ ಮೃತ್ಯುಮಿವಾಂತಕಂ|

09016006c ಪರಿವವೃರ್ಭೃಶಂ ಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಪಾಂಡುಪಾಂಚಾಲಸೋಮಕಾಃ||

ಅಂತಕ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಅವನನ್ನು ಅತೀವ ಕ್ರುದ್ಧರಾದ ಪಾಂಡವ-ಪಾಂಚಾಲ-ಸೋಮಕರು
ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09016007a ತಂ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಶಿನೇಶ್ಚ ನಪ್ತಾ

ಮಾದ್ರ್ಯಶ್ಚ ಪುತ್ರೌ ಪುರುಷಪ್ರವೀರೌ|

09016007c ಸಮಾಗತಂ ಭೀಮಬಲೇನ ರಾಜ್ಞಾ

ಪರ್ಯಾಪುರನ್ಯೋನ್ಯಮಥಾಹ್ವಯಂತಃ||

ಭೀಮಸೇನ, ಶಿನಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಸಾತ್ಯಕಿ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ

ಪುರುಷಪ್ರವೀರರು, ಭೀಮಬಲದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09016008a ತತಸ್ತು ಶೂರಾಃ ಸಮರೇ ನರೇಂದ್ರಂ
ಮದ್ರೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯುಧಾಂ ವರಿಷ್ಠಂ|

09016008c ಆವಾಯ್ ಚೈನಂ ಸಮರೇ ನೃವೀರಾ
ಜಘ್ನುಃ ಶರೈಃ ಪತ್ರಿಭಿರುಗ್ರವೇಗೈಃ||

ನರೇಂದ್ರ! ಆಗ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಆ ಶೂರ ನರವೀರರು ಯೋಧವರಿಷ್ಠ
ಮದ್ರೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಡೆದು, ಉಗ್ರವೇಗದ ಪತ್ರಿ
ಶರಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09016009a ಸಂರಕ್ಷಿತೋ ಭೀಮಸೇನೇನ ರಾಜಾ
ಮಾದ್ರೀಸುತಾಭ್ಯಾಮಥ ಮಾಧವೇನ|

09016009c ಮದ್ರಾಧಿಪಂ ಪತ್ರಿಭಿರುಗ್ರವೇಗೈಃ
ಸ್ತನಾಂತರೇ ಧರ್ಮಸುತೋ ನಿಜಘ್ನೇ||

ಭೀಮಸೇನ, ಮಾದ್ರೀಸುತರು ಮತ್ತು ಮಾಧವ ಸಾತ್ಯಕಿಯಿಂದ
ಸಂರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತನು ಉಗ್ರವೇಗದ ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ
ಮದ್ರಾಧಿಪನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016010a ತತೋ ರಣೇ ತಾವಕಾನಾಂ ರಥೌಘಾಃ
ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಂ ಶರಾರ್ತಂ|

09016010c ಪರ್ಯಾ ವಪ್ಪುಃ ಪ್ರವರಾಃ ಸರ್ವ ಶಶ್ವ

ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯಾನುಮತೇ ಸಮಂತಾತ್||

ರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯು ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನವರ ಪ್ರಮುಖ ರಥಗುಂಪುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಬಂದವು.

09016011a ತತೋ ದ್ರುತಂ ಮದ್ರಜನಾಧಿಪೋ ರಣೇ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಸಪ್ತಭಿರಭ್ಯವಿಧ್ಯತ್|

09016011c ತಂ ಚಾಪಿ ಪಾರ್ಥೋ ನವಭಿಃ ಪೃಷತ್ಕೈರ್

ವಿವ್ಯಾಧ ರಾಜಂಸ್ತುಮುಲೇ ಮಹಾತ್ಮಾ||

ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಧಿಪನು ಬೇಗನೇ ಏಳು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ರಾಜನ್! ಆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ಪೃಷತಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09016012a ಆಕರ್ಣ ಪೂರ್ಣಾ ಯತಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೈಃ

ಶರೈಸ್ತದಾ ಸಮ್ಯತಿ ತೈಲಧೌತೈಃ|

09016012c ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಚ್ಚಾ ದಯತಾಂ ಮಹಾರಥೌ

ಮದ್ರಾಧಿಪಶ್ಚಾಪಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಶ್ಚ||

ಮಹಾರಥ ಮದ್ರಾಧಿಪ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಿಬ್ಬರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಹದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು.

09016013a ತತಸ್ತು ತೂರ್ಣಂ ಸಮರೇ ಮಹಾರಥೌ

ಪರಸ್ಪರಸ್ಯಾಂತರಮೀಕ್ಷಮಾಣೌ|

09016013c ಶರೈರ್ಭೃಶಂ ವಿವ್ಯಧತುರ್ನೃಪೋತ್ತಮೌ

ಮಹಾಬಲೌ ಶತ್ರುಭಿರಪ್ರಧೃಷ್ಯೌ||

ಆಗ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾಗಿದ್ದ, ಮಹಾರಥ ಮಹಾಬಲ ನೃಪೋತ್ತಮರಿಬ್ಬರೂ ಬೇಗ ಬೇಗನೇ ಶರಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

09016014a ತಯೋರ್ಧನುರ್ಜ್ಯಾತಲನಿಸ್ವನೋ ಮಹಾನ್

ಮಹೇಂದ್ರವಜ್ರಾಶನಿತುಲ್ಯನಿಸ್ವನಃ|

09016014c ಪರಸ್ಪರಂ ಬಾಣಗಣೈರ್ಮಹಾತ್ಮನೋಃ

ಪ್ರವರ್ಷತೋರ್ಮದ್ರಪಪಾಂಡುವೀರಯೋಃ||

ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಾಂಡವ-ಮದ್ರ ವೀರರ ಧನುಸ್ಸಿನ ಶಿಂಜನಿಯ ಟೀಂಕಾರ ಶಬ್ದವು ಮಹೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದಿತು.

09016015a ತೌ ಚೇರತುವ್ಯಾಫುಶಿಶುಪ್ರಕಾಶೌ

ಮಹಾವನೇಷ್ವಾಮಿಷಗೃದ್ಧಿನಾವಿವ|

09016015c ವಿಷಾಣಿನೌ ನಾಗವರಾವಿವೋಭೌ

ತತಕ್ಷತುಃ ಸಮ್ಯುಗಜಾತದರ್ಪೌ||

ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ತುಂಡಿಗಾಗಿ ಪರಚಾಡುವ ಹುಲಿಯ
ಮರಿಗಳಂತಿದ್ದ ಮತ್ತು ದಂತಗಳುಳ್ಳ ಸಲಗಶ್ರೇಷ್ಠರಂತೆ ದರ್ಪಿತರಾಗಿದ್ದ
ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09016016a ತತಸ್ತು ಮದ್ರಾಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಭೀಮಬಲಂ ಪ್ರಸಹ್ಯ|
09016016c ವಿವ್ಯಾಧ ವೀರಂ ಹೃದಯೇಽತಿವೇಗಂ
ಶರೇಣ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭೇಣ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯು ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಅತಿವೇಗದ ಶರವನ್ನು, ಭಯಂಕರ ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ,
ವೀರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಎದೆಗೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016017a ತತೋಽತಿವಿದ್ಧೋಽಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋಽಪಿ
ಸುಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೇನ ಶರೇಣ ರಾಜನ್|
09016017c ಜಘಾನ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಂ ಮಹಾತ್ಮಾ
ಮುದಂ ಚ ಲೇಭೇ ಋಷಭಃ ಕುರೂಣಾಂ||

ರಾಜನ್! ಅತಿಯಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮಾ ಕುರುಋಷಭ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೂಡಿದ ಬಾಣದಿಂದ
ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮತ್ತು ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದುದನ್ನು
ಕಂಡು ಆನಂದಿಸಿದನು.

09016018a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರೋ

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತನೇತ್ರಃ|

09016018c ಶತೇನ ಪಾರ್ಥಂ ತ್ವರಿತೋ ಜಘಾನ

ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವಃ||

ಸಹಸ್ರನೇತ್ರನಂತೆ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರ ಶಲ್ಯನು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕೆಂಗಣ್ಣನಾಗಿ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016019a ತ್ವರಂಸ್ತತೋ ಧರ್ಮಸುತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧೋ ನವಭಿಃ ಪೃಷತ್ಕೈಃ|

09016019c ಭಿತ್ತ್ವಾ ಹ್ಯುರಸ್ತಪನೀಯಂ ಚ ವರ್ಮ

ಜಘಾನ ಷಡ್ಭಿಸ್ತ್ವ ಪರೈಃ ಪೃಷತ್ಕೈಃ||

ಆಗ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕ್ರುದ್ಧ ಧರ್ಮಸುತನು ಒಂಭತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಲ್ಯನ ಸುವರ್ಣಮಯ ಕವಚವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪುನಃ ಆರು ಪೃಷತಗಳಿಂದ ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದನು.

09016020a ತತಸ್ತು ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ

ಧನುರ್ವಿಕೃಷ್ಯ ವ್ಯಸೃಜತ್ ಪೃಷತ್ಕಾನ್|

09016020c ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ಷುರಾಭ್ಯಾಂ ಚ ತಥೈವ ರಾಜ್ಞಶ್

ಚಿಚ್ಚೇದ ಚಾಪಂ ಕುರುಪುಂಗವಸ್ಯ||

ಆಗ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ಪೃಷತಗಳನ್ನೂ

ಎರಡು ಕ್ಷುರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ರಾಜನನ್ನು ಹೊಡೆದು
ಕುರುಪುಂಗವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09016021a ನವಂ ತತೋಽನ್ಯತ್ಸಮರೇ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ
ರಾಜಾ ಧನುರ್ಘೋರತರಂ ಮಹಾತ್ಮಾ|

09016021c ಶಲ್ಯಂ ತು ವಿದ್ಧ್ವಾ ನಿಶಿತೈಃ ಸಮಂತಾದ್
ಯಥಾ ಮಹೇಂದ್ರೋ ನಮುಚಿಂ ಶಿತಾಗ್ರೈಃ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಘೋರತರ ಅನ್ಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರನು ಶಿತಾಗ್ರಗಳಿಂದ
ನಮುಚಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016022a ತತಸ್ತು ಶಲ್ಯೋ ನವಭಿಃ ಪೃಷತ್ಕೈರ್
ಭೀಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಶ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ|

09016022c ನಿಕೃತ್ಯ ರೌಕ್ಮೀ ಪಟುವರ್ಮಣೀ ತಯೋರ್
ವಿದಾರಯಾಮಾಸ ಭುಜೌ ಮಹಾತ್ಮಾ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮಾ ಶಲ್ಯನು ಒಂಭತ್ತು ಪೃಷತಗಳಿಂದ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು
ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸುವರ್ಣಮಯ ಸುದೃಢ ಕವಚಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಅವರಿಬ್ಬರ ಭುಜಗಳನ್ನು ಸೀಳಿದನು.

09016023a ತತೋಽಪರೇಣ ಜ್ವಲಿತಾರ್ಕತೇಜಸಾ
ಕ್ಷುರೇಣ ರಾಜ್ಞೋ ಧನುರುನ್ಮಮಾಥ|

09016023c ಕೃಪಶ್ಚ ತಸ್ಯೈವ ಜಘಾನ ಸೂತಂ

ಷಡ್ಭಿಃ ಶರೈಃ ಸೋಽಭಿಮುಖಿಂ ಪಪಾತ||

ಅನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಷುರದಿಂದ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದನು. ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಕೃಪನೂ ಕೂಡ ಆರು ಶರಗಳಿಂದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.

09016024a ಮದ್ರಾಧಿಪಶ್ಚಾಪಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ

ಶರೈಶ್ಚ ತುರ್ಭಿರ್ನಿಜಘಾನ ವಾಹಾನ್|

09016024c ವಾಹಾಂಶ್ಚ ಹತ್ವಾ ವ್ಯಕರೋನ್ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಯೋಧಕ್ಷಯಂ ಧರ್ಮಸುತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ||

ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಶರಗಳಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ನಾಲ್ಕು
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮ
ರಾಜನು ಧರ್ಮಸುತನ ಯೋಧರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು.

09016025a ತಥಾ ಕೃತೇ ರಾಜನಿ ಭೀಮಸೇನೋ

ಮದ್ರಾಧಿಪಸ್ಯಾಶು ತತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ|

09016025c ಚಿತ್ವಾ ಧನುರ್ವೇಗವತಾ ಶರೇಣ

ದ್ವಾಭ್ಯಾಮವಿಧ್ಯತ್ ಸುಭೃಶಂ ನರೇಂದ್ರಂ||

ಮದ್ರಾಧಿಪನು ರಾಜನನ್ನು ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೊಳಪಡಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದ
ಮಹಾತ್ಮ ಭೀಮಸೇನನು ವೇಗವತ ಶರದಿಂದ ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ತುಂಡರಿಸಿ, ಇನ್ನೆರಡು ಶರಗಳಿಂದ ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ

ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09016026a ಅಥಾಪರೇಣಾಸ್ಯ ಜಹಾರ ಯಂತುಃ

ಕಾಯಾಚ್ಚಿ ರಃ ಸಂನಹನೀಯಮಧ್ಯಾತ್

09016026c ಜಘಾನ ಚಾಶ್ವಾಂಶ್ಚತುರಃ ಸ ಶೀಘ್ರಂ

ತಥಾ ಭೃಶಂ ಕುಪಿತೋ ಭೀಮಸೇನಃ||

ತುಂಬಾ ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನು ಹಾಗೆಯೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಶರದಿಂದ ಸಾರಥಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09016027a ತಮಗ್ರಣೀಃ ಸರ್ವ ಧನುರ್ಧರಾಣಾಂ

ಏಕಂ ಚರಂತಂ ಸಮರೇತಿವೇಗಂ|

09016027c ಭೀಮಃ ಶತೇನ ವ್ಯಕಿರಚ್ಚರಾಣಾಂ

ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಃ ಸಹದೇವಸ್ತಥೈವ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸರ್ವಧನುರ್ಧರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಣಿ ಶಲ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭೀಮ ಮತ್ತು ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಸಹದೇವರು ನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎರಚಿದರು.

09016028a ತೈಃ ಸಾಯಕೈರ್ಮೋಹಿತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಶಲ್ಯಂ

ಭೀಮಃ ಶರೈರಸ್ಯ ಚಕರ್ತ ವರ್ಮ|

09016028c ಸ ಭೀಮಸೇನೇನ ನಿಕ್ಯುತವರ್ಮಾ

ಮದ್ರಾಧಿಪಶ್ಚರ್ಮ ಸಹಸ್ರತಾರಂ||

09016029a ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಖಡ್ಗಂ ಚ ರಥಾನ್ಮಹಾತ್ಮಾ
ಪ್ರಸ್ಕಂದ್ಯ ಕುಂತೀಸುತಮಭ್ಯಧಾವತ್|

ಆ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಶಲ್ಯನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಭೀಮನು
ಶರಗಳಿಂದ ಅವನ ಕವಚವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು. ಭೀಮಸೇನನು
ಕವಚಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಮದ್ರಾಧಿಪನು ಸಹಸ್ರತಾರಗಳ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ
ಗುರಾಣಿ-ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಥದಿಂದ ಧುಮಿಕಿ ಕುಂತೀಸುತನೆಡೆಗೆ
ಧಾವಿಸಿದನು.

09016029c ಚಿತ್ವಾ ರಥೇಷಾಂ ನಕುಲಸ್ಯ ಸೋಽಥ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಭೀಮಬಲೋಽಭ್ಯಧಾವತ್||

09016030a ತಂ ಚಾಪಿ ರಾಜಾನಮಥೋತ್ಪತಂತಂ
ಕ್ರುದ್ಧಂ ಯಥೈವಾಂತಕಮಾಪತಂತಂ|

09016030c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾಃ ಶಿಖಿಂಡೀ
ಶಿನೇಶ್ಚ ನಪ್ತಾ ಸಹಸಾ ಪರೀಯುಃ||

ನಕುಲನ ರಥದ ಈಷಾದಂಡವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಆ ಭೀಮಬಲನು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಕ್ರುದ್ಧ ಅಂತಕನಂತೆ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ದ್ರೌಪದೇಯರು, ಶಿಖಿಂಡೀ,
ಮತ್ತು ಶೈನೇಯರು ಕೂಡಲೇ ಸುತ್ತವರೆದರು.

09016031a ಅಥಾಸ್ಯ ಚರ್ಮಾಪ್ರತಿಮಂ ನ್ಯಕ್ಯಂತದ್
ಭೀಮೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ದಶಭಿಃ ಪೃಷತ್ಕುಃ|

09016031c ಖಿಡ್ಗಂ ಚ ಭಲ್ಲ್ಯೆನಿಚಕರ್ತ ಮುಷ್ಟ್ವಾ
ನದನ್ವಹೃಷ್ವಸ್ತವ ಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇ||

ಕೂಡಲೇ ಮಹಾತ್ಮ ಭೀಮನು ಹತ್ತು ಪೃಷತಗಳಿಂದ ಅವನ ಅಪ್ರತಿಮ
ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಭಲ್ಲದಿಂದ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನ
ಖಿಡ್ಗವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸೇನಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿ
ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09016032a ತತ್ಕರ್ಮ ಭೀಮಸ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಹೃಷ್ಟ್ವಾಸ್
ತೇ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರವರಾ ರಥೌಘಾಃ|

09016032c ನಾದಂ ಚ ಚಕ್ರುರ್ಭೃಶಮುತಯಂತಃ
ಶಂಖಾಂಶ್ಚ ದಧ್ಮುಃ ಶಶಿಸಂನಿಕಾಶಾನ್||

ಭೀಮನ ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯ ಪ್ರಮುಖ
ರಥಸೇನೆಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈದು
ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆಯ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಊದಿದರು.

09016033a ತೇನಾಥ ಶಬ್ದೇನ ವಿಭೀಷಣೇನ
ತವಾಭಿತಪ್ತಂ ಬಲಮಪ್ರಹೃಷ್ಟಂ|

09016033c ಸ್ವೇದಾಭಿಭೂತಂ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಾಂಗಂ
ವಿಸಂಜ್ಞಕಲ್ಪಂ ಚ ತಥಾ ವಿಷಣ್ಣಂ||

ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಆ ವಿಭೀಷಣ
ಶಬ್ದದಿಂದ ತಪಿಸಿ ದುಃಖಗೊಂಡು ವಿಷಣ್ಣರಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೇ

ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

09016034a ಸ ಮದ್ರರಾಜಃ ಸಹಸಾವಕೀರ್ಣೋ

ಭೀಮಾಗ್ರಗೈಃ ಪಾಂಡವಯೋಧಮುಖೈಃ|

09016034c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯಾಭಿಮುಖಿಂ ಜವೇನ

ಸಿಂಹೋ ಯಥಾ ಮೃಗಹೇತೋಃ ಪ್ರಯಾತಃ||

ಪಾಂಡವ ಯೋಧಮುಖ್ಯ ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದವರ
ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತ ಮದ್ರರಾಜನು ಜಿಂಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿಂಹವು
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿದನು.

09016035a ಸ ಧರ್ಮರಾಜೋ ನಿಹತಾಶ್ವಸೂತಂ

ಕ್ರೋಧೇನ ದೀಪ್ತಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಂ|

09016035c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಂ ಸ ತೂರ್ಣಂ

ಸಮಭ್ಯಧಾವತ್ತಮರಿಂ ಬಲೇನ||

ಕುದುರೆ-ಸಾರಥಿಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕ್ರೋಧದಿಂದ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜನು
ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೇಗನೆ ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಶತ್ರುವನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09016036a ಗೋವಿಂದವಾಕ್ಯಂ ತ್ವರಿತಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ

ದಧ್ರೇ ಮತಿಂ ಶಲ್ಯವಿನಾಶನಾಯ|

09016036c ಸ ಧರ್ಮರಾಜೋ ನಿಹತಾಶ್ವಸೂತೇ

ರಥೇ ತಿಷ್ಠನ್ ಶಕ್ತಿಮೇವಾಭಿಕಾಂಕ್ಷನ್||

ಕೂಡಲೇ ಗೋವಿಂದನ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನು ಶಲ್ಯನ
ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಕುದುರೆ-ಸಾರಥಿಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ
ಬಯಸಿದನು.

09016037a ತಚ್ಚಾಪಿ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ನಿಶಮ್ಯ ಕರ್ಮ
ಮಹಾತ್ಮನೋ ಭಾಗಮಥಾವಶಿಷ್ಟಂ|

09016037c ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಮನಃ ಶಲ್ಯವಧೇ ಯತಾತ್ಮಾ
ಯಥೋಕ್ತಮಿಂದ್ರಾವರಜಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ||

ಶಲ್ಯನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ತನ್ನ ಭಾಗವೊಂದು
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಶಲ್ಯವಧೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ,
ಇಂದ್ರಾವರಜ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದನು.

09016038a ಸ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಮಣಿಹೇಮದಂಡಾಂ
ಜಗ್ರಾಹ ಶಕ್ತಿಂ ಕನಕಪ್ರಕಾಶಾಂ|

09016038c ನೇತ್ರೇ ಚ ದೀಪ್ತೇ ಸಹಸಾ ವಿಪ್ರತ್ಯ
ಮದ್ರಾಧಿಪಂ ಕ್ರುದ್ಧಮನಾ ನಿರೈಕ್ಷತ್||

ಆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಮಣಿಹೇಮದಂಡವುಳ್ಳ ಕನಕಪ್ರಕಾಶಿತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದು, ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿಕೊಂಡು,
ಕ್ರುದ್ಧಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಮದ್ರಾಧಿಪನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು.

09016039a ನಿರೀಕ್ಷಿತೋ ವೈ ನರದೇವ ರಾಜಾ

ಪೂತಾತ್ಮನಾ ನಿರ್ಹೃತಕಲ್ಮಷೇಣ|

09016039c ಅಭೂನ್ನ ಯದ್ಭಸ್ಮಸಾನ್ಮದ್ರರಾಜಃ

ತದದ್ಭುತಂ ಮೇ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ರಾಜನ್||

ನರದೇವ! ರಾಜನ್! ಆ ಪೂತಾತ್ಮ ಕಲ್ಮಷಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶುದ್ಧ
ರಾಜನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರೂ ಮದ್ರರಾಜನು
ಭಸ್ಮೀಭೂತನಾಗಲಿಲ್ಲ! ಅದೊಂದು ನನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿಯೇ
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09016040a ತತಸ್ತು ಶಕ್ತಿಂ ರುಚಿರೋಗ್ರದಂಡಾಂ

ಮಣಿಪ್ರವಾಲೋಜ್ವಲಿತಾಂ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಂ|

09016040c ಚಿಕ್ಷೇಪ ವೇಗಾತ್ ಸುಭೃಶಂ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಮದ್ರಾಧಿಪಾಯ ಪ್ರವರಃ ಕುರೂಣಾಂ||

ಆಗ ಕುರುಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಮಹಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಆ ಸುಂದರ,
ಉಗ್ರದಂಡವುಳ್ಳ, ಮಣಿರತ್ನಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ತಾಯುಧವನ್ನು
ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಮದ್ರಾಧಿಪನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016041a ದೀಪ್ತಾಮಥೈನಾಂ ಮಹತಾ ಬಲೇನ

ಸವಿಸ್ಫುಲಿಗಾಂಗಂ ಸಹಸಾ ಪತಂತೀಂ|

09016041c ಪ್ರೈಕ್ಷಂತ ಸರ್ವೇ ಕುರವಃ ಸಮೇತಾ

ಯಥಾ ಯುಗಾಂತೇ ಮಹತೀಮಿವೋಲ್ಕಾಂ||

ಮಹಾಬಲದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ,
 ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ, ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಹಾ
 ಉಲೈಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರ್ವಕುರುಗಳೂ
 ನೋಡಿದರು.

09016042a ತಾಂ ಕಾಲರಾತ್ರೀಮಿವ ಪಾಶಹಸ್ತಾಂ
 ಯಮಸ್ಯ ಧಾತ್ರೀಮಿವ ಚೋಗ್ರೂಪಾಂ|

09016042c ಸಬ್ರಹ್ಮದಂಡಪ್ರತಿಮಾಮಮೋಘಾಂ
 ಸಸರ್ಜ ಯತ್ತೋ ಯುಧಿ ಧರ್ಮರಾಜಃ||

ಕಾಲರಾತ್ರಿಯಂತಿದ್ದ, ಯಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಶದಂತಿದ್ದ,
 ಧಾತ್ರಿಯಂತೆ ಉಗ್ರರೂಪದ, ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಂತೆ ಅಪ್ರತಿಮ
 ಅಮೋಘವಾಗಿದ್ದ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು
 ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09016043a ಗಂಧಸ್ತಗಗ್ರ್ಯಾಸನಪಾನಭೋಜನೈರ್
 ಅಭ್ಯರ್ಚಿತಾಂ ಪಾಂಡುಸುತೈಃ ಪ್ರಯತ್ನಾತ್|

09016043c ಸಂವರ್ತಕಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ
 ಕೃತ್ಯಾಮಥರ್ವಾಂಗಿರಸೀಮಿವೋಗ್ರಾಂ||

09016044a ಈಶಾನಹೇತೋಃ ಪ್ರತಿನಿರ್ಮಿತಾಂ ತಾಂ
 ತ್ವಷ್ಟ್ರಾ ರಿಪೂಣಾಮಸುದೇಹಭಕ್ಷಾಂ|

09016044c ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಾದಿಜಲಾಶಯಾನಿ
 ಪ್ರಸಹ್ಯ ಭೂತಾನಿ ನಿಹಂತುಮೀಶಾಂ||

09016045a ಘಂಟಾಪತಾಕಾಮಣಿವಜ್ರಭಾಜಂ

ವೈಡೂರ್ಯ ಚಿತ್ರಾಂ ತಪನೀಯದಂಡಾಂ|

09016045c ತ್ವಷ್ಟಾ ಪ್ರಯತ್ನಾನ್ನಿಯಮೇನ ಕ್ಷಾಂತಂ

ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಾಮಂತಕರೀಮಮೋಘಾಂ||

09016046a ಬಲಪ್ರಯತ್ನಾದಧಿರೂಢವೇಗಾಂ

ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಘೋರೈರಭಿಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾ|

09016046c ಸಸರ್ಜ ಮಾರ್ಗೇಣ ಚ ತಾಂ ಪರೇಣ

ವಧಾಯ ಮದ್ರಾಧಿಪತೇಸ್ತದಾನೀಂ||

ಪಾಂಡುಸುತನಿಂದ ಗಂಧ-ಮಾಲೆ-ಅಗ್ರಾಸನ-ಪಾನ-ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಕೃತ್ಯೆಯಂತೆ ಉಗ್ರವಾಗಿದ್ದ, ಈಶಾನನ ಸಲುವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣ-ದೇಹಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು ತ್ವಷ್ಟನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ಭೂಮಿ-ಅಂತರಿಕ್ಷ-ಜಲಾಶಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾಗಿದ್ದ, ಘಂಟೆ-ಪತಾಕೆ-ಮಣಿ-ವಜ್ರಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ, ವೈಡೂರ್ಯ ಚಿತ್ರಿತ ಹೇಮದಂಡವಿದ್ದ, ತ್ವಷ್ಟನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸುವ, ಆ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬಲ-ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಘೋರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಶತ್ರು ಮದ್ರಾಧಿಪತಿಯ ವಧೆಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09016047a ಹತೋಽಸ್ಯ ಸಾವಿತ್ಯಭಿಗರ್ಜಮಾನೋ

ರುದ್ರೋಽಮ್ತುಕಾಯಾಂತಕರಂ ಯಥೇಷುಂ|

09016047c ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಬಾಹುಂ ಸುದೃಢಂ ಸುಪಾಣಿಂ

ಕ್ರೋಧೇನ ನೃತ್ಯನ್ನಿವ ಧರ್ಮರಾಜಃ||

ರುದ್ರನು ಅಂತಕನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ
ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ಸುಂದರ ಸುದೃಢ ಕೈ-ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ
“ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09016048a ತಾಂ ಸರ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಹಿತಾಂ ಸ ಶಕ್ತಿಂ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇಣಾಪ್ರತಿವಾರ್ಯವೀರ್ಯಾಂ|

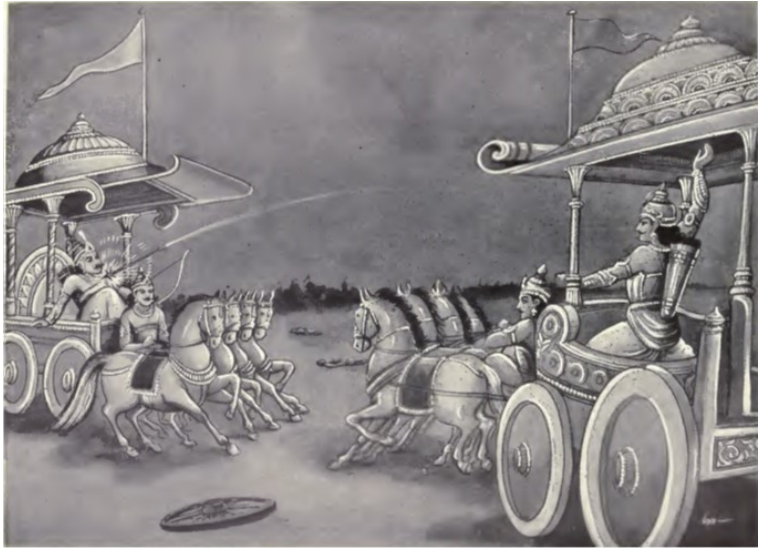
09016048c ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾಯಾಭಿನಂದರ್ ಶಲ್ಯಃ

ಸಮ್ಯಗ್ ಹುತಾಮಗ್ನಿರಿವಾಜ್ಯಧಾರಾಂ||

ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ವೀರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ,
ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಲ್ಯನು ಆಜ್ಯಧಾರೆಯನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ಅಗ್ನಿಯು ಚಟಪಟ ಶಬ್ದಮಾಡುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09016049a ಸಾ ತಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣಿ ವಿದಾರ್ಯ ಶುಭ್ರಂ

ಉರೋ ವಿಶಾಲಂ ಚ ತಥೈವ ವರ್ಮ |

09016049c ವಿವೇಶ ಗಾಂ ತೋಯಮಿವಾಪ್ರಸಕ್ತಾ

ಯಶೋ ವಿಶಾಲಂ ನೃಪತೇರ್ದಹಂತೀ ||

ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಶಲ್ಯನ ಮರ್ಮಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ, ಶುಭ್ರ-ವಿಶಾಲ ಕವಚ-
ವಕ್ಷಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿ ನೃಪತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ದಹಿಸುತ್ತಾ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಹೊಕ್ಕಿತು.

09016050a ನಾಸಾಕ್ಷಿಕರ್ಣಾಸ್ಯವಿನಿಹ್ನುತೇನ

ಪ್ರಸ್ಯಂದತಾ ಚ ಪ್ರಣಸಂಭವೇನ |

09016050c ಸಂಸಿಕ್ತಗಾತ್ರೋ ರುಧಿರೇಣ ಸೋಽಭೂತ್

ಕ್ರೌಂಚೋ ಯಥಾ ಸ್ಕಂದಹತೋ ಮಹಾದ್ರಿಃ||

ಮೂಗು-ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿ-ಮುಖಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಗಾಯಗಳಿಂದ ಪಸರಿಸುವ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಶಲ್ಯನ ಶರೀರವು ಸ್ಕಂದನಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾದ್ರಿ ಕ್ರೌಂಚದಂತೆ ತೋರಿತು.

09016051a ಪ್ರಸಾರ್ಯಾ ಬಾಹೂ ಸ ರಥಾದ್ಗತೋ ಗಾಂ
ಸಂಚಿನ್ನವರ್ಮಾ ಕುರುನಂದನೇನ|

09016051c ಮಹೇಂದ್ರವಾಹಪ್ರತಿಮೋ ಮಹಾತ್ಮಾ
ವಜ್ರಾಹತಂ ಶೃಂಗಮಿವಾಚಲಸ್ಯ||

ಕುರುನಂದನನು ಕವಚವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಶಲ್ಯನು ಮಹೇಂದ್ರನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅಪ್ರತಿಮ ವಜ್ರದಿಂದ ಹತಗೊಂಡ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಂತೆ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ರಥದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09016052a ಬಾಹೂ ಪ್ರಸಾರ್ಯಾಭಿಮುಖೋ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಮದ್ರರಾಟ್|

09016052c ತತೋ ನಿಪತಿತೋ ಭೂಮಾವಿಂದ್ರಧ್ವಜ ಇವೋಚ್ಚಿ ತಃ||

ಮದ್ರರಾಜನು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಎತ್ತರ ಇಂದ್ರಧ್ವಜವು ಬೀಳುವಂತೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿಯೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09016053a ಸ ತಥಾ ಭಿನ್ನಸರ್ವಾಂಗೋ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಃ|

09016053c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗತ ಇವ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಭೂಮ್ಯಾ ಸ ನರಪುಂಗವಃ||

09016054a ಪ್ರಿಯಯಾ ಕಾಂತಯಾ ಕಾಂತಃ ಪತಮಾನ ಇವೋರಸಿ|

ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಆ ನರಪುಂಗವನು ಬೀಳಲು ಭೂಮಿಯು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪ್ರಿಯ ಕಾಂತನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಾಗ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು.

09016054c ಚಿರಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ವಸುಮತೀಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಕಾಂತಾಮಿವ ಪ್ರಭುಃ|

09016054e ಸರ್ವೈರಂಗೈಃ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಪ್ರಸುಪ್ತ ಇವ ಸೋಽಭವತ್||

ಪ್ರಿಯಕಾಂತೆಯಂತಿದ್ದ ವಸುಮತಿಯನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಭೋಗಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗಗಳಿಂದ ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಭು ಶಲ್ಯನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

09016055a ಧರ್ಮೈ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾ ಯುದ್ಧೇ ನಿಹತೋ ಧರ್ಮಸೂನುನಾ|

09016055c ಸಮ್ಯಗ್ ಹುತ ಇವ ಸ್ವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರಶಾಂತೋಽಗ್ನಿರಿವಾಧ್ವರೇ||

ಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಧರ್ಮಸೂನುವಿನಿಂದ ಹತನಾದ ಶಲ್ಯನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಶಾಂತನಾಗುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಶಾಂತನಾದನು.

09016056a ಶಕ್ತ್ಯಾ ವಿಭಿನ್ನಹೃದಯಂ ವಿಪ್ರವಿದ್ಧಾಯುಧಧ್ವಜಂ|

09016056c ಸಂಶಾಂತಮಪಿ ಮದ್ರೇಶಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೈವ ವ್ಯಮುಂಚತ||

ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೃದಯವು ಒಡೆದುಹೋಗಿದ್ದ, ಆಯುಧ-ಧ್ವಜಗಳು
ವಿನಾಶಗೊಂಡು ಸುಶಾಂತನಾಗಿದ್ದ ಮದ್ರೇಶನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09016057a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಶ್ಚಾಪಮಾದಾಯೇಂದ್ರಧನುಷ್ಪಭಂ|

09016057c ವ್ಯಧಮದ್ವಿಷತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಖಿಗರಾಡಿವ ಪನ್ನಗಾನ್|

ಅನಂತರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಷಿರಾಜ
ಗರುಡನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ನಾಶಪಡಿಸಿದನು.

09016057e ದೇಹಾಸೂನ್ನಿಶಿತೈರ್ಭಲ್ಲೈ ರಿಪೂಣಾಂ ನಾಶಯನ್ ಕ್ಷಣಾತ್||

09016058a ತತಃ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಬಾಣೌಘೈರಾವೃತಾಃ ಸೈನಿಕಾಸ್ತವ|

09016058c ನಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಾಃ ಕ್ಷಿಣ್ವಂತೋ ಭೃಶಮನ್ಯೋನ್ಯಮರ್ದಿತಾಃ|

09016058e ಸಂನ್ಯಸ್ತಕವಚಾ ದೇಹೈರ್ವಿಪತ್ರಾಯುಧಜೀವಿತಾಃ||

ನಿಶಿತ ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. ಪಾರ್ಥನ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತ ನಿನ್ನ
ಸೈನಿಕರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಪರಸ್ಪರರ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ
ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಕವಚಗಳು ಕಳಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಶರೀರ-
ಆಯುಧ-ಜೀವಗಳನ್ನು ತೊರೆದರು.

09016059a ತತಃ ಶಲ್ಯೇ ನಿಪತಿತೇ ಮದ್ರರಾಜಾನುಜೋ ಯುವಾ|

09016059c ಭ್ರಾತುಃ ಸರ್ವೈರ್ಗುಣೈಸ್ತುಲ್ಯೋ ರಥೀ ಪಾಂಡವಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಶಲ್ಯನು ಬೀಳಲು ಎಲ್ಲಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಣ್ಣನ ಸಮನಾಗಿದ್ದ
ಮದ್ರಾಜನ ಯುವ ಸಹೋದರ ರಥಿಯು ಪಾಂಡವನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09016060a ವಿವ್ಯಾಧ ಚ ನರಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಾರಾಚೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ತ್ವರನಾ|

09016060c ಹತಸ್ಯಾಪಚಿತಿಂ ಭ್ರಾತುಶ್ಚಿಕೀರ್ಷುರ್ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಃ||

ಆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದನು ಅನೇಕ ನಾರಾಚಗಳಿಂದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09016061a ತಂ ವಿವ್ಯಾಧಾಶುಕ್ರೈಃ ಷಡ್ಭಿರ್ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತ್ವರನ್ನಿವ|

09016061c ಕಾರ್ಮುಕಂ ಚಾಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛೇದ ಕ್ಷುರಾಭ್ಯಾಂ ಧ್ವಜಮೇವ ಚ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ತ್ವರೇಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಆರು ಆಶುಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದನು ಮತ್ತು ಎರಡು ಕ್ಷುರಗಳಿಂದ ಅವನ ಧನುಸ್ಸು-ಧ್ವಜಗಳನ್ನು
ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09016062a ತತೋಽಸ್ಯ ದೀಪ್ಯಮಾನೇನ ಸುದೃಢೇನ ಶಿತೇನ ಚ|

09016062c ಪ್ರಮುಖೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಭಲ್ಲೇನಾಪಾಹರಚ್ಚಿರಃ||

ಅನಂತರ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುದೃಢ ನಿಶಿತ ಭಲ್ಲದಿಂದ ಪ್ರಮುಖದಲ್ಲಿದ್ದ
ಶಲ್ಯನುಜನ ಶಿರವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

09016063a ಸಕುಂಡಲಂ ತದ್ದದೃಶೇ ಪತಮಾನಂ ಶಿರೋ ರಥಾತ್|

09016063c ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯಮಿವ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪತಂತಂ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿನಂ||

ಕುಂಡಲ ಸಹಿತ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶಿರವು ಪುಣ್ಯಕಳೆದು
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09016064a ತಸ್ಯಾಪಕೃಷ್ಣಶೀರ್ಷಂ ತಚ್ಚರೀರಂ ಪತಿತಂ ರಥಾತ್|

09016064c ರುಧಿರೇಣಾವಸಿಕ್ತಾಂಗಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೈನ್ಯಮಭಜ್ಯತ||

ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನ ಶರೀರವೂ ಕೂಡ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ
ಬಿದ್ದಿತು. ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ
ಸೈನ್ಯವು ಭಗ್ನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

09016065a ವಿಚಿತ್ರಕವಚೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ಮದ್ರನ್ಯಪಾನುಜೇ|

09016065c ಹಾಹಾಕಾರಂ ವಿಕುರ್ವಾಣಾಃ ಕುರವೋ ವಿಪ್ರದುದ್ರವುಃ||

ವಿಚಿತ್ರಕವಚಿ ಆ ಮದ್ರನ್ಯಪನ ಅನುಜನು ಹತನಾಗಲು ಸೇನೆಯು
ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಪಲಾಯನಮಾಡಿತು.

09016066a ಶಲ್ಯಾನುಜಂ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾವಕಾಸ್ತುಕ್ತಜೀವಿತಾಃ|

09016066c ವಿತ್ರೇಸುಃ ಪಾಂಡವಭಯಾದ್ರಜೋಧ್ವಸ್ತಾಸ್ತಥಾ ಭೃಶಂ||

ಶಲ್ಯಾನುಜನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಜೀವವನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ
ನಿನ್ನವರು ಪಾಂಡವರ ಭಯದಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು.

09016067a ತಾಂಸ್ತಥಾ ಭಜ್ಯತಸ್ತಸ್ತಾನೈರವಾನ್ಭರತರ್ಷಭ|

09016067c ಶಿನೇರ್ನಪ್ತಾ ಕಿರನ್ಬಾಣೈರಭ್ಯವರ್ತತ ಸಾತ್ಯಕಿಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಕೌರವರ ಮೇಲೆ ಶಿನಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ

ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

09016068a ತಮಾಯಾಂತಂ ಮಹೇಷ್ವಾಸಮಪ್ರಸಹ್ಯಂ ದುರಾಸದಂ|

09016068c ಹಾರ್ದಿಕೈಸ್ವ ರಿತೋ ರಾಜನ್ವತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದಭೀತವತ್||

ಹಾಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹೇಷ್ವಾಸ-ದುರಾಸದ-
ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಹಾರ್ದಿಕೈ ಕೃತವರ್ಮನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಎದುರಿಸಿದನು.

09016069a ತೌ ಸಮೇತೌ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ವಾಷ್ಣೇಯಾವಪರಾಜಿತೌ|

09016069c ಹಾರ್ದಿಕೈಃ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚೈವ ಸಿಂಹಾವಿವ ಮದೋತ್ಕಟೌ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾತ್ಮ-ಅಪರಾಜಿತ-ವಾಷ್ಣೇಯ ಹಾರ್ದಿಕೈ-
ಸಾತ್ಯಕಿಯರು ಮದೋತ್ಕಟ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಸಂಘರ್ಷಿಸಿದರು.

09016070a ಇಷುಭಿರ್ವಿಮಲಾಭಾಸೈಶ್ಚಾ ದಯಂತೌ ಪರಸ್ಪರಂ|

09016070c ಅರ್ಚಿರ್ಭಿರಿವ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದಿವಾಕರಸಮಪ್ರಭೌ||

ದಿವಾಕರನ ಸಮಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಂತೆ
ವಿಮಲವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ಮುಸುಕಿದರು.

09016071a ಚಾಪಮಾರ್ಗಬಲೋದ್ಧೃತಾನ್ಮಾರ್ಗಣಾನ್ ವೃಷ್ಟಿಸಿಂಹಯೋಃ|

09016071c ಆಕಾಶೇ ಸಮಪಶ್ಯಾಮ ಪತಂಗಾನಿವ ಶೀಘ್ರಗಾನ್||

ವೃಷ್ಟಿಸಿಂಹರ ಚಾಪಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಹೊರಟ

ಮಾರ್ಗಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು.

09016072a ಸಾತ್ಯಕಿಂ ದಶಭಿವಿದ್ಧಾ ಹಯಾಂಶ್ಚಾಸ್ಯ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ|

09016072c ಚಾಪಮೇಕೇನ ಚಿಚ್ಚೇದ ಹಾರ್ದಿಕೋ ನತಪರ್ವಣಾ||

ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮೂರು
ಶರಗಳಿಂದ ಅವನ ಕುದುರೆಗಳ ಪ್ರಹರಿಸಿ ಒಂದು ನತಪರ್ವಶರದಿಂದ
ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09016073a ತನ್ನಿಕೃತ್ತಂ ಧನುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಪಾಸ್ಯ ಶಿನಿಪುಂಗವಃ|

09016073c ಅನ್ಯದಾದತ್ತ ವೇಗೇನ ವೇಗವತ್ತರಮಾಯುಧಂ||

ತುಂಡಾದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎಸೆದು ಶಿನಿಪುಂಗವನು ವೇಗದಿಂದ
ವೇಗವತ್ತರವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯುಧವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು.

09016074a ತದಾದಾಯ ಧನುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವರಿಷ್ಠಃ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09016074c ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಂ ದಶಭಿರ್ಬಾಣೈಃ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯತ್ಸ ನಾಂತರೇ||

ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09016075a ತತೋ ರಥಂ ಯುಗೇಷಾಂ ಚ ಚಿತ್ವಾ ಭಲ್ಯೈಃ ಸುಸಮ್ಯತ್ಯೈಃ|

09016075c ಅಶ್ವಾಂಸ್ತಸ್ಯಾವಧೀತ್ತೂರ್ಣಮುಭೌ ಚ ಪಾರ್ಷ್ಣಿಸಾರಥೀ||

ಅನಂತರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೂಡಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದ ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ಅವನ ರಥದ

ನೊಗಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ಅವನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು
ಪಾರ್ಶ್ವ ಸಾರಥಿಗಳನ್ನೂ ಬೇಗನೇ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09016076a ಮದ್ರರಾಜೇ ಹತೇ ರಾಜನ್ವಿರಥೇ ಕೃತವರ್ಮಣಿ|

09016076c ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಪುನರಾಸೀತ್ಪರಾಙ್ಮುಖಿಂ||

ರಾಜನ್! ಮದ್ರರಾಜನು ಹತನಾಗಲು ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮನು
ವಿರಥನಾಗಲು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುನಃ
ಪರಾಙ್ಮುಖವಾಯಿತು.

09016077a ತತ್ಪರೇ ನಾವಬುದ್ಧಂತ ಸೈನ್ಯೇನ ರಜಸಾ ವೃತೇ|

09016077c ಬಲಂ ತು ಹತಭೂಯಿಷ್ಠಂ ತತ್ತದಾಸೀತ್ಪರಾಙ್ಮುಖಿಂ||

ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಣರಂಗವು ಧೂಳಿನಿಂದ
ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಳಿದುಳಿದ ಸೇನೆಯು
ಪರಾಙ್ಮುಖವಾದುದು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

09016078a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾತ್ತ್ರೇಽಪಶ್ಯನ್ನಜೋ ಭೌಮಂ ಸಮುತ್ಥಿತಂ|

09016078c ವಿವಿಧೈಃ ಶೋಣಿತಸ್ರಾವೈಃ ಪ್ರಶಾಂತಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಿಧ ರಕ್ತಸ್ರಾವಗಳಿಂದ
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದ ಧೂಳು ಪ್ರಶಾಂತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

09016079a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗ್ನಂ ಸ್ವಬಲಮಂತಿಕಾತ್|

09016079c ಜವೇನಾಪತತಃ ಪಾರ್ಥಾನೇಕಃ ಸರ್ವಾನವಾರಯತ್||

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ವೇಗದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ
ಪಾರ್ಥರಲ್ಲರನ್ನೂ ತಡೆದನು.

09016080a ಪಾಂಡವಾನ್ಸರಥಾನ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಪಾರ್ಷತಂ|

09016080c ಆನರ್ತಂ ಚ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರವಾಕಿರತೌ||

ರಥವೇರಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ, ಪಾರ್ಷತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ದುರಾಧರ್ಷ
ಆನರ್ತನನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮುಸುಕಿದನು.

09016081a ತಂ ಪರೇ ನಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಮರ್ತ್ಯಾ ಮೃತ್ಯುಮಿವಾಗತಂ|

09016081c ಅಥಾನ್ಯಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಹಾರ್ದಿಕೋಽಪಿ ನೃವರ್ತತ||

ಬಂದಿರುವ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಮರ್ತ್ಯರಂತೆ ಪಾಂಡವರು
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ
ಹಾರ್ದಿಕನೂ ಇನ್ನೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

09016082a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ತ್ವರಮಾಣೋ ಮಹಾರಥಃ|

09016082c ಚತುರ್ಭಿರ್ನಿಜಘಾನಾಶ್ವಾನ್ವತ್ರಿಭಿಃ ಕೃತವರ್ಮಣಃ||

09016082e ವಿವ್ಯಾಧ ಗೌತಮಂ ಚಾಪಿ ಷಡ್ಭಿರ್ಭಲ್ಯೈಃ ಸುತೇಜಸೈಃ||

ಆಗ ಮಹಾರಥ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು
ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೃತವರ್ಮನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆರು ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ಗೌತಮ ಕೃಪನನ್ನು
ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09016083a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ತತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಹತಾಶ್ವಂ ವಿರಥೀಕೃತಂ|

09016083c ಸಮಪೋವಾಹ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಂ ಸ್ವರಥೇನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್||

ರಾಜನಿಂದ ಹತಾಶ್ವನೂ ವಿರಥನೂ ಆಗಿದ್ದ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನನ್ನು
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ತನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ
ದೂರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

09016084a ತತಃ ಶಾರದ್ವತೋಽಷ್ಟಾಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09016084c ವಿವ್ಯಾಧ ಚಾಶ್ವಾನಿಶಿತೈಸ್ತಸ್ಯಾಷ್ಟಾಭಿಃ ಶಿಲೀಮುಖೈಃ||

ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶಾರದ್ವತ ಕೃಪನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಎಂಟು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿ, ಎಂಟು ನಿಶಿತ ಶಿಲೀಮುಖಿಗಳಿಂದ ಅವನ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09016085a ಏವಮೇತನ್ಮಹಾರಾಜ ಯುದ್ಧಶೇಷಮವರ್ತತ|

09016085c ತವ ದುರ್ಮಂತ್ರಿತೇ ರಾಜನ್ಸಹಪುತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭಾರತ ! ರಾಜನ್ ! ಹೀಗೆ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ
ದುರ್ಮಂತ್ರದಿಂದಾದ ಆ ಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯು ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯಿತು.

09016086a ತಸ್ಮಿನ್ನಹೇಷ್ಟಾಸವರೇ ವಿಶಸ್ತೇ

ಸಂಗ್ರಾಮಮಧ್ಯೇ ಕುರುಪುಂಗವೇನ|

09016086c ಪಾರ್ಥಾಃ ಸಮೇತಾಃ ಪರಮಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ|

ಶಂಖಾನ್ವದಧ್ರುಹೃತಮೀಕ್ಷ್ಯ ಶಲ್ಯಂ||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುರುಪುಂಗವನಿಂದ ಮಹೇಷ್ವಾಸರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಲ್ಯನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಹೃಷ್ಟರಾದ ಪಾರ್ಥರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಶಂಖಗಳನ್ನೊದಿದರು.

09016087a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಚ ಪ್ರಶಶಂಸುರಾಜೌ

ಪುರಾ ಸುರಾ ವೃತ್ರವಧೇ ಯಥೇಂದ್ರಂ|

09016087c ಚಕ್ರುಶ್ಚ ನಾನಾವಿಧವಾದ್ಯಶಬ್ದಾನ್

ನಿನಾದಯಂತೋ ವಸುಧಾಂ ಸಮಂತಾತ್||

ಹಿಂದೆ ವೃತ್ರವಧೆಯಾದಾಗ ಸುರರು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ನಾನಾವಿಧದ ವಾದ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಸುಧೆಯ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧೇ
ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಶಲ್ಯವಧೆ ಎನ್ನುವ ಹದಿನಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧಪರ್ವವು.

ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೮/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೭೪/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೨೩೫/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೪೬೦೩೭/೭೩೭೮೪

ಹೃದಪ್ರವೇಶ ಪರ್ವ

೧೭

ಮದ್ರಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧ (೧-೧೫). ಶಕುನಿ-
ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ (೧೬-೨೫). ಪಾಂಡವರಿಂದ
ಮದ್ರಸೇನೆಯ ಸಂಹಾರ (೨೬-೩೬). ಕೌರವ ಸೇನೆಯ ಪಲಾಯನ
(೩೭-೩೯).

09017001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09017001a ಶಲ್ಯೇ ತು ನಿಹತೇ ರಾಜನ್ಮದ್ರರಾಜಪದಾನುಗಾಃ|

09017001c ರಥಾಃ ಸಪ್ತಶತಾ ವೀರಾ ನಿಯಮ್ಯುರ್ಮಹತೋ ಬಲಾತ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಶಲ್ಯನು ಹತನಾಗಲು ಮದ್ರರಾಜ
ಪದಾನುಗ ಏಳುನೂರು ವೀರ ರಥರು ಮಹಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು.

09017002a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ದ್ವಿರದಮಾರುಹ್ಯಾಚಲಸಂನಿಭಂ|

09017002c ಚತ್ರೇಣ ದ್ರಿಯಮಾಣೇನ ವೀಜ್ಯಮಾನಶ್ಚ ಚಾಮರೈಃ||

09017002e ನ ಗಂತವ್ಯಂ ನ ಗಂತವ್ಯಮಿತಿ ಮದ್ರಾನವಾರಯತ್||

ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಆನೆಯನ್ನೇರಿ,
ಶ್ವೇತಭದ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ, ಚಾಮರಗಳು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು, “ಹೋಗಬೇಡಿ !
ಹೋಗಬೇಡಿ !” ಎಂದು ಮದ್ರರನ್ನು ತಡೆದನು.

09017003a ದುರ್ಯೋಧನೇನ ತೇ ವೀರಾ ವಾಯುಮಾಣಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09017003c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಜಿಘಾಂಸಂತಃ ಪಾಂಡೂನಾಂ ಪ್ರಾವಿಶನ್ಬಲಂ||

ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ವೀರರು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

09017004a ತೇ ತು ಶೂರಾ ಮಹಾರಾಜ ಕೃತಚಿತ್ತಾಃ ಸ್ಮ ಯೋಧನೇ|

09017004c ಧನುಃಶಬ್ದಂ ಮಹತ್ಕೃತ್ವಾ ಸಹಾಯಧ್ಯಂತ ಪಾಂಡವೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಶೂರರಾದರೋ ಯುದ್ಧದ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

09017005a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ನಿಹತಂ ಶಲ್ಯಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಚ ಪೀಡಿತಂ|

09017005c ಮದ್ರರಾಜಪ್ರಿಯೇ ಯುಕ್ತೈರ್ಮದ್ರಕಾಣಾಂ ಮಹಾರಥೈಃ||

09017006a ಆಜಗಾಮ ತತಃ ಪಾರ್ಥೋ ಗಾಂಡೀವಂ ವಿಕ್ಷಿಪನ್ಧನುಃ|

09017006c ಪೂರಯನ್ರಥಘೋಷೇಣ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ಮಹಾರಥಃ||

ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ಮದ್ರರಾಜನ ಪ್ರಿಯರು
ಮದ್ರಕರ ಮಹಾರಥರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ
ಮಹಾರಥ ಪಾರ್ಥನು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ

ರಥಘೋಷದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

09017007a ತತೋಽರ್ಜುನಶ್ಚ ಭೀಮಶ್ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09017007c ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

09017008a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸಹ ಸೋಮಕೈಃ|

09017008c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಪರೀಪ್ಸಂತಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ಆಗ ಅರ್ಜುನ, ಭೀಮ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರು, ನರವ್ಯಾಘ್ರ
ಸಾತ್ಯಕಿ, ಎಲ್ಲ ದ್ರೌಪದೇಯರು, ಸೋಮಕರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲ
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಶಿಖಿಂಡಿಯರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು
ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09017009a ತೇ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವೃತಾಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ|

09017009c ಕ್ಷೋಭಯಂತಿ ಸ್ಮೃ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ಮಕರಾಃ ಸಾಗರಂ ಯಥಾ||

ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದ ಆ ಪಾಂಡವ ಪುರುಷರ್ಷಭರು
ಮದ್ರಸೇನೆಯನ್ನು ಮೊಸಳೆಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸಿದರು.

09017010a ಪುರೋವಾತೇನ ಗಂಗೇವ ಕ್ಷೋಭ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾನದೀ|

09017010c ಅಕ್ಷೋಭ್ಯತ ತದಾ ರಾಜನ್ಪಾಂಡೂನಾಂ ಧ್ವಜಿನೀ ಪುನಃ||

ರಾಜನ್! ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮಹಾನದೀ ಗಂಗೆಯು
ಅಲ್ಲೋಲ-ಕಲ್ಲೋಲಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮದ್ರಸೇನೆಯು ಪಾಂಡವ

ಸೇನೆಯಿಂದ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡಿತು.

09017011a ಪ್ರಸ್ಯಂದ್ಯ ಸೇನಾಂ ಮಹತೀಂ ತ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಾನೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

09017011c ವೃಕ್ಷಾನಿವ ಮಹಾವಾತಾಃ ಕಂಪಯಂತಿ ಸ್ಮ ತಾವಕಾಃ||

ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಮಹಾರಥರು ಆ ಮಹಾ ಸೇನೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಭಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09017012a ಬಹವಶ್ಚುಕ್ರುಶುಸ್ತತ್ರ ಕ್ವ ಸ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09017012c ಭ್ರಾತರೋ ವಾಸ್ಯ ತೇ ಶೂರಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ನೇಹ ಕೇ ಚನ||

09017013a ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಾಃ ಶಿಖಂಡೀ ಚ ಮಹಾರಥಃ|

09017013c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋಽಥ ಶೈನೇಯೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕರ “ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಲ್ಲಿ? ಅವನ ಶೂರ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲಿ? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಪಾಂಚಾಲರ ಮಹಾವೀರ ಮಹಾರಥ ಶಿಖಂಡೀ ಮತ್ತು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರೆಲ್ಲಿ? ಶೈನೇಯ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದ್ರೌಪದೇಯರು ಎಲ್ಲಿ?” ಎಂಬ ಕೂಗುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

09017014a ಏವಂ ತಾನ್ವಾದಿನಃ ಶೂರಾನ್ದ್ರೌಪದೇಯಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

09017014c ಅಭ್ಯಘ್ನನ್ಯುಧಾನಶ್ಚ ಮದ್ರರಾಜಪದಾನುಗಾನ್||

ಹೀಗೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ರರಾಜನ ಶೂರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಹಾರಥ ಯುಧಾನ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದೇಯರು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09017015a ಚಕ್ರೈರ್ವಿಮಥಿತೈಃ ಕೇ ಚಿತ್ಯೇ ಚಿಚ್ಚಿನ್ಮೈರ್ಮಹಾಧ್ವಜೈಃ|

09017015c ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಸಮರೇ ತಾವಕಾ ನಿಹತಾಃ ಪರೈಃ||

ಕೆಲವರ ರಥಚಕ್ರಗಳು ತುಂಡಾದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಮಹಾಧ್ವಜಗಳು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದವು. ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನವರು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹತರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09017016a ಆಲೋಕ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ಯುಧ್ಧೇ ಯೋಧಾ ರಾಜನ್ಸಮಂತತಃ|

09017016c ವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಯಯುರ್ವೇಗಾತ್ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಭಾರತ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಸುತ್ತುವರೆದ ಪಾಂಡವ ಯೋಧರು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಮದ್ರಸೇನೆಯನ್ನು ಮುನ್ನುಗ್ಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದನು.

09017017a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ತಾನ್ವೀರಾನ್ವಾರಯಾಮಾಸ ಸಾಂತ್ವಯನ್||

09017017c ನ ಚಾಸ್ಯ ಶಾಸನಂ ಕಶ್ಚಿತ್ತತ್ತ ಚಕ್ರೇ ಮಹಾರಥಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ಆ ವೀರರನ್ನು ಸಂತವಿಸಿ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಯಾರೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09017018a ತತೋ ಗಾಂಧಾರರಾಜಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಶಕುನಿರಬ್ರವೀತ್||

09017018c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮಹಾರಾಜ ವಚನಂ ವಚನಕ್ಷಮಃ|

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಗಾಂಧಾರರಾಜನ ಮಗ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲ ಶಕುನಿಯು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09017019a ಕಿಂ ನಃ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾನಾಂ ಮದ್ರಾಣಾಂ ಹನ್ಯತೇ ಬಲಂ|

09017019c ನ ಯುಕ್ತಮೇತತ್ಸಮರೇ ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಭಾರತ||

“ಭಾರತ ! ಮದ್ರಸೇನೆಯು ಹತವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಸುಮ್ಮನೇ ಏಕೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಾಗ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

09017020a ಸಹಿತೈರ್ನಾಮ ಯೋದ್ಧವ್ಯಮಿತ್ಯೇಷ ಸಮಯಃ ಕೃತಃ|

09017020c ಅಥ ಕಸ್ಮಾತ್ಪರಾನೇವ ಘ್ನತೋ ಮರ್ಷಯಸೇ ನೃಪ||

ನೃಪ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ನೃಪ ! ಆದರೂ ಶತ್ರುಗಳು ವಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನೀನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ?”

09017021 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09017021a ವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ನೈತೇ ಚಕ್ರವರ್ಚೋ ಮಮ|

09017021c ಏತೇ ಹಿ ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಸ್ಯನ್ನಾಃ ಪಾಂಡುವಾಹಿನೀಂ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನು ಅವರನ್ನು ತಡೆದರೂ ಅವರು ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಪಾಂಡುಸೇನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿರುವ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿರಬಹುದು.”

09017022 ಶಕುನಿರುವಾಚ|

09017022a ನ ಭರ್ತುಃ ಶಾಸನಂ ವೀರಾ ರಣೇ ಕುರ್ವಂತ್ಯಮರ್ಷಿತಾಃ|

09017022c ಅಲಂ ಕ್ರೋದ್ಧಂ ತಥೈತೇಷಾಂ ನಾಯಂ ಕಾಲ ಉಪೇಕ್ಷಿತುಂ||

ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತರಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ವೀರರು ಒಡೆಯನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ
ಮೇಲೆ ಕುಪಿತರಾಗುವ ಕಾಲವಿದಲ್ಲ!

09017023a ಯಾಮಃ ಸರ್ವೇಽತ್ರ ಸಂಭೂಯ ಸವಾಜಿರಥಕುಂಜರಾಃ|

09017023c ಪರಿತ್ರಾತುಂ ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾನ್ಮದ್ರರಾಜಪದಾನುಗಾನ್||

ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮದ್ರರಾಜನ ಅನುಯಾಯಿ
ಮಹೇಷ್ಟಾಸರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಶ್ವ-ರಥ-ಗಜಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗೋಣ.

09017024a ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪರಿರಕ್ಷಾಮೋ ಯತ್ನೇನ ಮಹತಾ ನೃಪ||

09017024c ಏವಂ ಸರ್ವೇಽನುಸಂಚಿಂತ್ಯ ಪ್ರಯಯುರ್ಯತ್ರ ಸೈನಿಕಾಃ|

ನೃಪ! ಮಹಾ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸೋಣ.
ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ಸೈನಿಕರಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಹೋಗೋಣ!”

09017025 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ|

09017025a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಬಲೇನ ಮಹತಾ ವೃತಃ|

09017025c ಪ್ರಯಯೌ ಸಿಂಹನಾದೇನ ಕಂಪಯನ್ ವೈ ವಸುಂಧರಾಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಜನು ಮಹಾಸೇನೆಯಿಂದ
ಆವೃತನಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ
ಹೊರಟನು.

09017026a ಹತ ವಿಧ್ಯತ ಗೃಹ್ಣೀತ ಪ್ರಹರಧ್ವಂ ನಿಕ್ಯಂತತ|

09017026c ಇತ್ಯಾಸೀತ್ತುಮುಲಃ ಶಬ್ದಸ್ತವ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ “ಕೊಲ್ಲಿರಿ! ಗಾಯಗೊಳಿಸಿರಿ! ಬಂಧಿಸಿರಿ!
ಪ್ರಹರಿಸಿರಿ! ಕತ್ತರಿಸಿರಿ!” ಎಂಬ ತುಮುಲ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು.

09017027a ಪಾಂಡವಾಸ್ತು ರಣೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮದ್ರರಾಜಪದಾನುಗಾನ್|

09017027c ಸಹಿತಾನಭ್ಯವರ್ತಂತ ಗುಲ್ಮಮಾಸ್ಥಾಯ ಮಧ್ಯಮಂ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರು
ಮಧ್ಯಮ ಗುಲ್ಮದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದರು.

09017028a ತೇ ಮುಹೂರ್ತಾದ್ರಣೇ ವೀರಾ ಹಸ್ತಾಹಸ್ತಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09017028c ನಿಹತಾಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಮದ್ರರಾಜಪದಾನುಗಾಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಕೈ-ಕೈತಾಗಿ ನಡೆದ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮದ್ರರಾಜನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು
ಹತರಾದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09017029a ತತೋ ನಃ ಸಂಪ್ರಯಾತಾನಾಂ ಹತಾಮಿತ್ರಾಸ್ತರಸ್ವಿನಃ|

09017029c ಹೃಷ್ಟಾಃ ಕಿಲಕಿಲಾಶಬ್ದಮಕುರ್ವನ್ಸಹಿತಾಃ ಪರೇ||

ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೇ ತರಸ್ವಿ ಅಮಿತ್ರರು ಅವರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಕಿಲ-ಕಿಲಾ
ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09017030a ಅಧೋತ್ಥಿತಾನಿ ರುಂಡಾನಿ ಸಮದೃಶ್ಯಂತ ಸರ್ವಶಃ|

09017030c ಪಪಾತ ಮಹತೀ ಚೋಲ್ಕಾ ಮಧ್ಯೇನಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ||

ಎಲ್ಲಕಡೆ ರುಂಡಗಳು ಎದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.
ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಮಹಾಲುಲೈಯೊಂದು ಬಿದ್ದಿತು.

09017031a ರಥೈರ್ಭಗ್ನೈರ್ಯುಗಾಕ್ಷೈಶ್ಚ ನಿಹತೈಶ್ಚ ಮಹಾರಥೈಃ|

09017031c ಅಶ್ವೈರ್ನಿಪತಿತೈಶ್ಚೈವ ಸಂಚನ್ನಾಭೂದ್ವಸುಂಧರಾ||

ಮುರಿದುಹೋದ ರಥ-ನೊಗಗಳಿಂದಲೂ, ಹತರಾದ
ಮಹಾರಥರಿಂದಲೂ, ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ
ವಸುಂಧರೆಯು ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು.

09017032a ವಾತಾಯಮಾನೈಸ್ತುರಗೈರ್ಯುಗಾಸಕ್ತೈಸ್ತುರಂಗಮೈಃ|

09017032c ಅದೃಶ್ಯಂತ ಮಹಾರಾಜ ಯೋಧಾಸ್ತತ್ರ ರಣಾಜಿರೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ರಥದ ನೊಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಯೋಧರು ಗಾಳಿಯ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ
ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09017033a ಭಗ್ನಚಕ್ರಾನ್ರಥಾನ್ ಕೇ ಚಿದವಹಂಸ್ತುರಗಾ ರಣೇ|

09017033c ರಥಾರ್ಥಂ ಕೇ ಚಿದಾದಾಯ ದಿಶೋ ದಶ ವಿಬಭ್ರಮುಃ||

09017033e ತತ್ರ ತತ್ರ ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಯೋಕ್ತೈಃ ಶ್ಲಿಷ್ಠಾಃ ಸ್ಮ ವಾಜಿನಃ||

ಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳು ಮುರಿದುಹೋಗಿದ್ದ ರಥ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು, ಇನ್ನು

ಕೆಲವು ಅರ್ಥರಥವನ್ನೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ
ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನೊಗಪಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಕುದುರೆಗಳು
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

09017034a ರಥಿನಃ ಪತಮಾನಾಶ್ಚ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ನರೋತ್ತಮ|

09017034c ಗಗನಾತ್ಪ್ರಚ್ಯುತಾಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಪುಣ್ಯಾನಾಮಿವ ಸಂಕ್ಷಯೇ||

ನರೋತ್ತಮ ! ಪುಣ್ಯಗಳು ಮುಗಿದುಹೋಗಲು ಗಗನದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗಿ
ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧರಂತೆ ರಥಿಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09017035a ನಿಹತೇಷು ಚ ಶೂರೇಷು ಮದ್ರರಾಜಾನುಗೇಷು ಚ|

09017035c ಅಸ್ಮಾನಾಪತತಶ್ಚಾಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರ್ಥಾ ಮಹಾರಥಾಃ||

09017036a ಅಭ್ಯವರ್ತಂತ ವೇಗೇನ ಜಯಗೃಧ್ರಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

09017036c ಬಾಣಶಬ್ದರವಾನ್ಕೃತ್ವಾ ವಿಮಿಶ್ರಾನ್ ಶಂಖನಿಸ್ವನೈಃ||

ಶೂರ ಮದ್ರರಾಜನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಹತರಾಗಲು ಬರುತ್ತಿರುವ
ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ ವಿಜಯೇಚ್ಛು ಮಹಾರಥ ಪಾರ್ಥರು ವೇಗದಿಂದ
ಬಾಣಶಬ್ದರವದೊಂದಿಗೆ ಶಂಖನಾದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಹರಿಸಿ
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09017037a ಅಸ್ಮಾಂಸ್ತು ಪುನರಾಸಾದ್ಯ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

09017037c ಶರಾಸನಾನಿ ಧುನ್ವಾನಾಃ ಸಿಂಹನಾದಾನ್ಮಚುಕ್ರುಶುಃ||

ನಮ್ಮ ಬಳಿಬಂದು ಗುರಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ಪ್ರಹಾರಿಗಳು ಪುನಃ
ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09017038a ತತೋ ಹತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮದ್ರಾಜಬಲಂ ಮಹತ್|

09017038c ಮದ್ರಾಜಂ ಚ ಸಮರೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೂರಂ ನಿಪಾತಿತಂ|

09017038e ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಪುನರಾಸೀತ್ ಪರಾಜ್ಞುಖಂ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಶೂರ ಮದ್ರಾಜನು ಕೆಳಗುರುಳಿದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಜನ ಮಹಾ ಸೇನೆಯೂ ಹತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದುರ್ಯೋಧನ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಪುನಃ ಪರಾಜ್ಞುಖವಾಯಿತು.

09017039a ವಧ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡವೈರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ|

09017039c ದಿಶೋ ಭೇಜೇಽಥ ಸಂಭ್ರಾಂತಂ ತ್ರಾಸಿತಂ ದೃಢಧನ್ವಿಭಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಿಜಯೋಲ್ಲಾಸಿತ ದೃಢಧನ್ವಿ ಪಾಂಡವರಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಾಂತಗೊಂಡಿದ್ದ ಕೌರವ ಸೇನೆಯು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹದಿನೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧೮

ಕುರುಸೇನೆಯ ಪಲಾಯನ (೧-೧೦). ಪಾಂಡವ-ಪಾಂಚಾಲ ಯೋಧರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೌರವ

ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದುದು (೧೧-೩೦). ದುರ್ಯೋಧನನು
 ಕುರುಸೇನೆಯ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಒಯ್ಯುವಂತೆ ತನ್ನ
 ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೩೧-೩೬). ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು
 ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳ ಸಂಹಾರ (೩೭-೫೦). ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ
 ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಲು ದುರ್ಯೋಧನನನಾಡಿದ ಮಾತು
 (೫೧-೬೧). ಕುರು ಸೇನೆಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದು; ಕುರು-
 ಪಾಂಡರವರ ಯುದ್ಧವು ಮುಂದುವರೆದುದು (೬೨-೬೫).

09018001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09018001a ಪಾತಿತೇ ಯುಧಿ ದುರ್ಧರ್ಷೇ ಮದ್ರರಾಜೇ ಮಹಾರಥೇ|

09018001c ತಾವಕಾಸ್ತವ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಯಶೋ ವಿಮುಖಾಭವನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಮಹಾರಥ
 ಮದ್ರರಾಜನು ಕೆಳಗುರುಳಲು ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು
 ವಿಮುಖರಾದರು.

09018002a ವಣಿಜೋ ನಾವಿ ಭಿನ್ನಾಯಾಂ ಯಥಾಗಾಧೇಽಪ್ಲವೇಽರ್ಣವೇ|

09018002c ಅಪಾರೇ ಪಾರಮಿಚ್ಛಂತೋ ಹತೇ ಶೂರೇ ಮಹಾತ್ಮನಿ||

09018003a ಮದ್ರರಾಜೇ ಮಹಾರಾಜ ವಿತ್ರಸ್ತಾಃ ಶರವಿಕ್ಷತಾಃ|

09018003c ಅನಾಥಾ ನಾಥಮಿಚ್ಛಂತೋ ಮೃಗಾಃ ಸಿಂಹಾದಿತಾ ಇವ||

ಶೂರ ಮಹಾತ್ಮ ಮದ್ರರಾಜನು ಹತನಾಗಲು ಶರಗಳಿಂದ
 ಗಾಯಗೊಂಡ ಕುರುಸೇನೆಯು ಅಗಾಧ ಮಹಾಸಾಗರದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ

ಒಡೆದುಹೋದ ನೌಕೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಲು
ಬಯಸುವ ವರ್ತಕರಂತೆ, ಸಿಂಹಾದ್ವಿತ ಮೃಗದಂತೆ, ನಾಥನನ್ನು
ಬಯಸುವ ಅನಾಥರಂತೆ ಭಯವಿಹ್ವಲಗೊಂಡಿತು.

09018004a ವೃಷಾ ಯಥಾ ಭಗ್ನಶೃಂಗಾಃ ಶೀರ್ಣದಂತಾ ಗಜಾ ಇವ|
09018004c ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಪಾಯಾಮ ನಿರ್ಜಿತಾ ಧರ್ಮಸೂನುನಾ||

ಕೋಡುಮುರಿದು ಹೋದ ಹೋರಿಯಂತೆ ಮತ್ತು ದಂತಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆನೆಯಂತೆ ನಾವು ಯುಧಿಷ್ಟಿರನಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ
ಮಧ್ಯಾಹ್ನನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆಸರಿದೆವು.

09018005a ನ ಸಂಧಾತುಮನೀಕಾನಿ ನ ಚ ರಾಜನ್ವರಾಕ್ರಮೇ|
09018005c ಆಸೀದ್ಬುದ್ಧಿಹರ್ತೇ ಶಲ್ಯೇ ತವ ಯೋಧಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್||

ರಾಜನ್! ಶಲ್ಯನು ಹತನಾಗಲು ನಿನ್ನ ಯಾವ ಯೋಧನಲ್ಲಿಯೂ
ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಪರಾಕ್ರಮವಾಗಲೀ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಲೀ
ಇರಲಿಲ್ಲ.

09018006a ಭೀಷ್ಮೇ ದ್ರೋಣೇ ಚ ನಿಹತೇ ಸೂತಪುತ್ರೇ ಚ ಭಾರತ|
09018006c ಯದ್ಬುಃಖಂ ತವ ಯೋಧಾನಾಂ ಭಯಂ ಚಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||
09018006e ತದ್ಭಯಂ ಸ ಚ ನಃ ಶೋಕೋ ಭೂಯ ಏವಾಭ್ಯವರ್ತತ|

ಭಾರತ! ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರರು
ಹತರಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿತ್ತೋ ಅದೇ
ಭಯ-ಶೋಕಗಳು ಪುನಃ ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

09018007a ನಿರಾಶಾಶ್ಚ ಜಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ಶಲ್ಯೇ ಮಹಾರಥೇ||

09018007c ಹತಪ್ರವೀರಾ ವಿಧ್ವಸ್ತಾ ವಿಕೃತ್ತಾಶ್ಚ ಶಿತ್ಯಃ ಶರೈಃ|

09018007e ಮದ್ರರಾಜೇ ಹತೇ ರಾಜನ್ಯೋಧಾಸ್ತೇ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||

ರಾಜನ್ ! ಪ್ರಮುಖ ಯೋಧರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಮಹಾರಥ ಶಲ್ಯನು ಹತನಾಗಲು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ವಿಧ್ವಸ್ತಗೊಂಡು ಜಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ತಾಳಿತು. ಮದ್ರರಾಜನು ಹತನಾಗಲು ನಿನ್ನ ಯೋಧರು ಭಯದಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದರು.

09018008a ಅಶ್ವಾನನ್ಯೇ ಗಜಾನನ್ಯೇ ರಥಾನನ್ಯೇ ಮಹಾರಥಾಃ|

09018008c ಆರುಹ್ಯ ಜವಸಂಪನ್ನಾಃ ಪಾದಾತಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||

ಭಯದಿಂದ ಮಹಾರಥರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು, ಕೆಲವರು ಆನೆಗಳನ್ನು, ಕೆಲವರು ರಥಗಳನ್ನು ಏರಿ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಬಲ್ಲವರು ಪದಾತಿಗಳಾಗಿಯೇ ಓಡಿಹೋದರು.

09018009a ದ್ವಿಸಾಹಸ್ರಾಶ್ಚ ಮಾತಂಗಾ ಗಿರಿರೂಪಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

09018009c ಸಂಪ್ರಾದ್ರವನ್ ಹತೇ ಶಲ್ಯೇ ಅಂಕುಶಾಂಗುಷ್ಠಜೋದಿತಾಃ||

ಶಲ್ಯನು ಹತನಾಗಲು ಪ್ರಹರಿಸುವ ಗಿರಿಗಳಂತಿದ್ದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು ಅಂಕುಶ-ಅಂಗುಷ್ಠಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದವು.

09018010a ತೇ ರಣಾನ್ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ತಾವಕಾಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ದಿಶಃ|

09018010c ಧಾವಂತಶ್ಚಾಪ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಶ್ವಸಮಾನಾಃ ಶರಾತುರಾಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಣದಿಂದ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ
ನಿನ್ನವರಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಏದುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ
ಓಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಕಂಡೆವು.

09018011a ತಾನ್ವ ಭಗ್ನಾನ್ದ್ರ ತಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಹತೋತ್ಸಾಹಾನ್ವರಾಜಿತಾನ್|

09018011c ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಜಯೈಷಿಣಃ||

ಪರಾಜಿತಗೊಂಡು ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು
ನೋಡಿ ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಪಾಂಚಾಲ-ಪಾಂಡವರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
ಹೋದರು.

09018012a ಬಾಣಶಬ್ದರವಶ್ಚಾಪಿ ಸಿಂಹನಾದಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಃ|

09018012c ಶಂಖಶಬ್ದಶ್ಚ ಶೂರಾಣಾಂ ದಾರುಣಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಬಾಣಗಳ ಶಬ್ದ, ಪುಷ್ಕಲ ಸಿಂಹನಾದಗಳು, ಮತ್ತು ಶೂರರ ದಾರುಣ
ಶಂಖಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು.

09018013a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಕೌರವಂ ಸೈನ್ಯಂ ಭಯತ್ರಸ್ತಂ ಪ್ರವಿದ್ರುತಂ|

09018013c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಭಾಷಂತ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ||

ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ
ಪಾಂಚಾಲ-ಪಾಂಡವರು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯರಲ್ಲಿ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು:

09018014a ಅದ್ಯ ರಾಜಾ ಸತ್ಯಧೃತಿರ್ಜಿತಾಮಿತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09018014c ಅದ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಹೀನೋ ದೀಪ್ತಯಾ ನೃಪತಿಶ್ರಿಯಾ||

“ಇಂದು ಸತ್ಯಧೃತಿ ಅಮಿತ್ರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರದೀಪ್ತ ರಾಜಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

09018015a ಅದ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹತಂ ಪುತ್ರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಜನೇಶ್ವರಃ|

09018015c ನಿಸಂಜ್ಞಃ ಪತಿತೋ ಭೂಮೌ ಕಿಲ್ಬಿಷಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತಾಂ||

ಇಂದು ಜನೇಶ್ವರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಮಗನು ಹತನಾದನೆಂದು ಕೇಳಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ರೋದಿಸುವಂತಾಗಲಿ !

09018016a ಅದ್ಯ ಜಾನಾತು ಕೌಂತೇಯಂ ಸಮರ್ಥಂ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09018016c ಅದ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಚ ದುರ್ಮೇಧಾ ಗರ್ಹಯಿಷ್ಯತಿ ಪಾಪಕೃತ್||

09018016e ಅದ್ಯ ಕ್ಷತ್ರುವಚಃ ಸತ್ಯಂ ಸ್ಮರತಾಂ ಬ್ರುವತೋ ಹಿತಂ||

ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಂತೇಯನು ಸಮರ್ಥನು ಎಂದು ಇಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ ! ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿ ಪಾಪಕರ್ಮಿಯು ಇಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ ! ಕ್ಷತ್ರ ವಿದುರನ ಸತ್ಯ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ !

09018017a ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ಪಾರ್ಥಾಂಶ್ಚ ಪ್ರೇಷ್ಯಭೂತ ಉಪಾಚರನ್||

09018017c ವಿಜಾನಾತು ನೃಪೋ ದುಃಖಂ ಯತ್ಪಾಪ್ತಂ ಪಾಂಡುನಂದನೈಃ||

ಇಂದಿನಿಂದ ಪಾರ್ಥರ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೃಪನು

ಪಾಂಡುನಂದನರು ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ !

09018018a ಅದ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಜಾನಾತು ಸ ಮಹೀಪತಿಃ|

09018018c ಅದ್ಯಾರ್ಜುನಧನುರ್ಘೋಷಂ ಘೋರಂ ಜಾನಾತು ಸಮ್ಯುಗೇ||

ಇಂದು ಆ ಮಹೀಪತಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ !

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಧನುರ್ಘೋಷವು ಘೋರವಾದುದು

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಂದು ಅವನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ !

09018019a ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಬಾಹ್ವೋಶ್ಚ ಬಲಮಾಹವೇ|

09018019c ಅದ್ಯ ಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ ಭೀಮಸ್ಯ ಬಲಂ ಘೋರಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಬಲವನ್ನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಗಳ ಬಲವನ್ನೂ, ಭೀಮನ

ಘೋರ ಸರ್ವಬಲವನ್ನು ಇಂದು ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ !

09018020a ಹತೇ ದುರ್ಯೋಧನೇ ಯುದ್ಧೇ ಶಕ್ರೇಣೇವಾಸುರೇ ಮಯೇ|

09018020c ಯತ್ಕೃತಂ ಭೀಮಸೇನೇನ ದುಃಶಾಸನವಧೇ ತದಾ||

09018020e ನಾನ್ಯಃ ಕರ್ತಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇ ತದ್ಯತೇ ಭೀಮಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಿಂದ ಮಯಾಸುರನು ಹತನಾದಂತೆ

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾಗಲು, ಭೀಮಸೇನನು ಮಾಡಿದ

ದುಃಶಾಸನವಧೆಯಂತಹ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಬಲ ಭೀಮನಲ್ಲದೇ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರು ಮಾಡಬಲ್ಲರು?

09018021a ಜಾನೀತಾಮದ್ಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಂ|

09018021c ಮದ್ರಾಜಂ ಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದೇವೈರಪಿ ಸುದುಃಸ್ಸಹಂ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುಸ್ಸಹನಾಗಿದ್ದ ಮದ್ರಾಜನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ
ಇಂದು ಅವನು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವನ ಪರಾಕ್ರಮವೇನೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ!

09018022a ಅದ್ಯ ಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಮಹಾಬಲೌ|

09018022c ನಿಹತೇ ಸೌಬಲೇ ಶೂರೇ ಗಾಂಧಾರೇಷು ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಇಂದಿನ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೂರ ಗಾಂಧಾರ ಸೌಬಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ
ಹತರಾಗಲು ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರ ಮಹಾಬಲವನ್ನು ಅವನು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ!

09018023a ಕಥಂ ತೇಷಾಂ ಜಯೋ ನ ಸ್ಯಾದ್ಯೇಷಾಂ ಯೋದ್ಧಾ ಧನಂಜಯಃ|

09018023c ಸಾತ್ಯಕಿರ್ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಪಾರ್ಷತಃ||

09018024a ದ್ರೌಪದ್ಯಾಸ್ತನಯಾಃ ಪಂಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09018024c ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸೋ ರಾಜಾ ಚೈವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಧನಂಜಯ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಭೀಮಸೇನ, ಪಾರ್ಷತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ,
ದ್ರೌಪದಿಯರ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು, ಪಾಂಡವ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ, ಮಹೇಷ್ವಾಸ
ಶಿಖಿಂಡೀ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಯಾರ ಕಡೆಯ ಯೋಧರೋ
ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಜಯವು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

09018025a ಯೇಷಾಂ ಚ ಜಗತಾಂ ನಾಥೋ ನಾಥಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಜನಾರ್ದನಃ|

09018025c ಕಥಂ ತೇಷಾಂ ಜಯೋ ನ ಸ್ಯಾದ್ಯೇಷಾಂ ಧರ್ಮೋ ವ್ಯಪಾತ್ರಯಃ||

ಜಗತ್ತಿಗೇ ನಾಥನಾಗಿರುವ ಜನಾರ್ದನ ಕೃಷ್ಣನು ಯಾರ ನಾಥನೋ,
ಯಾರು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಜಯವು ಹೇಗೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

09018026a ಭೀಷ್ಮಂ ದ್ರೋಣಂ ಚ ಕರ್ಣಂ ಚ ಮದ್ರರಾಜಾನಮೇವ ಚ|

09018026c ತಥಾನ್ಯಾನ್ಪ್ರಪತೀನ್ವೀರಾನ್ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

09018027a ಕೋಽನ್ಯಃ ಶಕ್ತೋ ರಣೇ ಜೇತುಂ ಋತೇ ಪಾರ್ಥಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09018027c ಯಸ್ಯ ನಾಥೋ ಹೃಷೀಕೇಶಃ ಸದಾ ಧರ್ಮಯಶೋನಿಧಿಃ||

ಸದಾ ಧರ್ಮಯಶೋನಿಧಿಯಾಗಿರುವ ಹೃಷೀಕೇಶನು ಯಾರ
ನಾಥನೋ ಅಂತಹ ಪಾರ್ಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರು
ತಾನೇ ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಮದ್ರರಾಜ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯ
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ನೃಪತಿವೀರರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಶಕ್ಯರು?"

09018028a ಇತ್ಯೇವಂ ವದಮಾನಾಸ್ತೇ ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಯುತಾಃ|

09018028c ಪ್ರಭಗ್ನಾಂಸ್ತಾವಕಾನ್ರಾಜನ್ಸಂಜಯಾಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಯಃ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮಹಾ ಹರ್ಷದಿಂದ
ಸೃಂಜಯರು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದರು.

09018029a ಧನಂಜಯೋ ರಥಾನೀಕಮಭ್ಯವರ್ತತ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09018029c ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಶಕುನಿಂ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ||

ವೀರ್ಯವಾನ್ ಧನಂಜಯ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರು ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ
ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಶಕುನಿಯ ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09018030a ತಾನ್ವೈಕ್ಷ್ಯ ದ್ರವತಃ ಸರ್ವಾನ್ಭೀಮಸೇನಭಯಾರ್ಥಿತಾನ್|

09018030c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ ಸೂತಮಬ್ರವೀದ್ಸ್ತು ಯನ್ನಿವ||

ಭೀಮಸೇನನ ಭಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09018031a ನ ಮಾತಿಕ್ರಮತೇ ಪಾರ್ಥೋ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಂ|

09018031c ಜಘನೇ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಮಮಾಶ್ವಾನ್ವೃತಿಪಾದಯ||

“ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರ್ಥನು
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾರದಂತೆ ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವಸೇನೆಗಳ
ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು !

09018032a ಜಘನೇ ಯುಧ್ಯಮಾನಂ ಹಿ ಕೌಂತೇಯೋ ಮಾಂ ಧನಂಜಯಃ|

09018032c ನೋತ್ಸಹೇತಾಭ್ಯತಿಕ್ರಾಂತುಂ ವೇಲಾಮಿವ ಮಹೋದಧಿಃ||

ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯುಧ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ತೀರವನ್ನು ನೋಡಿದ
ಮಹೋದಧಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕೌಂತೇಯ ಧನಂಜಯನು
ಮೀರಿಹೋಗಲು ಉತ್ಸಾಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

09018033a ಪಶ್ಯ ಸೈನ್ಯಂ ಮಹತ್ಸೂತ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಮಭಿದ್ರುತಂ|

09018033c ಸೈನ್ಯರೇಣುಂ ಸಮುದ್ಧೂತಂ ಪಶ್ಯಸ್ವೈನಂ ಸಮಂತತಃ||

ಸೂತ ! ಪಾಂಡವರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಹಾ ಸೇನೆಯನ್ನು
ನೋಡು ! ಸೈನ್ಯಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳು ಸರ್ವತ್ರ

ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು !

09018034a ಸಿಂಹನಾದಾಂಶ್ಚ ಬಹುಶಃ ಶೃಣು ಘೋರಾನ್ಭಯಾನಕಾನ್|

09018034c ತಸ್ಮಾದ್ಯಾಹಿ ಶನೈಃ ಸೂತ ಜಘನಂ ಪರಿಪಾಲಯ||

ಘೋರ-ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹನಾದಗಳನೇಕವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಸೂತ ! ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸೇನೆಯ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ
ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು.

09018035a ಮಯಿ ಸ್ಥಿತೇ ಚ ಸಮರೇ ನಿರುದ್ಧೇಷು ಚ ಪಾಂಡುಷು|

09018035c ಪುನರಾವರ್ತತೇ ತೂರ್ಣಂ ಮಾಮಕಂ ಬಲಮೋಜಸಾ||

ನಾನು ಸಮರಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನನ್ನ ಸೇನೆಯು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪುನಃ ಬೇಗನೇ
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.”

09018036a ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶೂರಾಗ್ರ್ಯಸದೃಶಂ ವಚಃ|

09018036c ಸಾರಥಿಹೇಮಸಂಚನ್ನಾನ್ ಶನೈರಶ್ವಾನಚೋದಯತ್||

ಶೂರಾಗ್ರನಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಸಾರಥಿಯು ಸುವರ್ಣಭೂಷಿತ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ
ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು.

09018037a ಗಜಾಶ್ವರಥಿಭಿರ್ಹೀನಾಸ್ತ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಾನಃ ಪದಾತಯಃ|

09018037c ಏಕವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಸಂಯುಗಾಯಾವತಸ್ಥಿರೇ||

ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ರಥಗಳಿಂದ ವಿಹೀನರಾಗಿದ್ದ, ತಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನೇ
ತೊರೆದಿದ್ದ, ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು
ನಿಂತಿದ್ದರು.

09018038a ನಾನಾದೇಶಸಮುದ್ಭೂತಾ ನಾನಾರಂಜಿತವಾಸಸಃ|

09018038c ಅವಸ್ಥಿತಾಸ್ತದಾ ಯೋಧಾಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೋ ಮಹದ್ಯಶಃ||

ನಾನಾದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತು ನಾನಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ
ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಧರು ಮಹಾಯಶಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

09018039a ತೇಷಾಮಾಪತತಾಂ ತತ್ರ ಸಂಹೃಷ್ಟ್ವಾನಾಂ ಪರಸ್ಪರಂ|

09018039c ಸಮ್ಮರ್ಧಃ ಸುಮಹಾನ್ವಜ್ಞೇ ಘೋರರೂಪೋ ಭಯಾನಕಃ||

ಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮರ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ನಡುವೆ
ಘೋರರೂಪದ ಭಯಾನಕ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09018040a ಭೀಮಸೇನಂ ತದಾ ರಾಜನ್ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಪಾರ್ಷತಂ|

09018040c ಬಲೇನ ಚತುರಂಗೇಣ ನಾನಾದೇಶ್ಯಾ ನೃವಾರಯನ್||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಷತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರು ತಮ್ಮ
ಚತುರಂಗ ಬಲದಿಂದ ಆ ನಾನಾದೇಶದ ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ತಡೆದರು.

09018041a ಭೀಮಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ರಣೇಽನ್ಯೇ ತು ಪದಾತಯಃ|

09018041c ಪ್ರಕ್ಷೇಡ್ಯಾಸ್ಫೋಟ್ಯ ಸಂಹೃಷ್ಟ್ವಾ ವೀರಲೋಕಂ ಯಿಯಾಸವಃ||

ವೀರಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿ ಸಂಹೃಷ್ಟರಾದ ಕೆಲವು
ಪದಾತಿಗಳು ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಿಂಹನಾದಗೈಯುತ್ತಾ
ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನೇ ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09018042a ಆಸಾದ್ಯ ಭೀಮಸೇನಂ ತು ಸಂರಬ್ಧಾ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

09018042c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ವಿನೇದುರ್ಹಿ ನಾನ್ಯಾಂ ಚಾಕಥಯನ್ಕಥಾಂ||

09018042e ಪರಿವಾಯ್ ರಣೇ ಭೀಮಂ ನಿಜಘ್ನುಸ್ತೇ ಸಮಂತತಃ||

ರೋಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದರು
ಭೀಮಸೇನನ ಬಳಿಹೋಗಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನ್ಯರು
ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಸುತ್ತವರೆದು
ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09018043a ಸ ವಧ್ಯಮಾನಃ ಸಮರೇ ಪದಾತಿಗಣಸಂವೃತಃ|

09018043c ನ ಚಚಾಲ ರಥೋಪಸ್ಥೇ ಮೈನಾಕ ಇವ ಪರ್ವತಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪದಾತಿಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಭೀಮನು ಅಲುಗಾಡದೇ ಮೈನಾಕ
ಪರ್ವತದಂತೆ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

09018044a ತೇ ತು ಕ್ರುದ್ಧಾ ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಮಹಾರಥಂ|

09018044c ನಿಗ್ರಹೀತುಂ ಪ್ರಚಕ್ರುಹಿ ಯೋಧಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನವಾರಯನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಧರು ಅನ್ಯರು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಂತೆ

ತಡೆದರು.

09018045a ಅಕ್ಷುಧ್ಯತ ರಣೇ ಭೀಮಸ್ತೈಸ್ತದಾ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತೈಃ|

09018045c ಸೋಽವತೀರ್ಯ ರಥಾತ್ಕೂರ್ಣಂ ಪದಾತಿಃ ಸಮವಸ್ಥಿತಃ||

ಅವರಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಭೀಮಸೇನನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧಿತನಾದನು. ಬೇಗನೇ ಅವನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ತಾನೂ ಪದಾತಿಯಾದನು.

09018046a ಜಾತರೂಪಪರಿಚ್ಛನ್ನಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ|

09018046c ಅವಧೀತ್ತಾವಕಾನ್ಯೋಧಾನ್ದಂಡಪಾಣಿರಿವಾಂತಕಃ||

ಸುವರ್ಣ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಗದೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ದಂಡಪಾಣಿ ಯಮನಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಪದಾತಿಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದನು.

09018047a ರಥಾಶ್ವದ್ವಿಪಹೀನಾಂಸ್ತು ತಾನ್ಭೀಮೋ ಗದಯಾ ಬಲೀ|

09018047c ಏಕವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾನ್ವದಾತೀನವಪೋಥಯತ್||

ರಥ-ಕುದುರೆ-ಆನೆಗಳಿಂದ ವಿಹೀನವಾಗಿದ್ದ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಬಲಶಾಲೀ ಭೀಮನು ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿಸಿದನು.

09018048a ಹತ್ವಾ ತತ್ಪುರುಷಾನೀಕಂ ಭೀಮಃ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ|

09018048c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ನಚಿರಾತ್ಪತ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಆ ಪುರುಷಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

09018049a ಪಾದಾತಾ ನಿಹತಾ ಭೂಮೌ ಶಿಶ್ಯಿರೇ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಾಃ|

09018049c ಸಂಭಗ್ನಾ ಇವ ವಾತೇನ ಕರ್ಣಿಕಾರಾಃ ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ||

ಭಿರುಗಳಿಯಿಂದ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಕರ್ಣಿಕಾರ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ
ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಪದಾತಿಗಳು ಹತರಾಗಿ ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದರು.

09018050a ನಾನಾಪುಷ್ಪಸ್ರಜೋಪೇತಾ ನಾನಾಕುಂಡಲಧಾರಿಣಃ|

09018050c ನಾನಾಜಾತ್ಯಾ ಹತಾಸ್ತತ್ರ ನಾನಾದೇಶಸಮಾಗತಾಃ||

ನಾನಾ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ, ನಾನಾ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದ, ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ನಾನಾ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದುಸೇರಿದ್ದ
ಪದಾತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹತರಾದರು.

09018051a ಪತಾಕಾಧ್ವಜಸಂಚನ್ನಂ ಪದಾತೀನಾಂ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09018051c ನಿಕೃತ್ತಂ ವಿಬಭೌ ತತ್ರ ಘೋರರೂಪಂ ಭಯಾನಕಂ||

ಪತಾಕೆ-ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿದ್ದ ಪದಾತಿಗಳ ಆ ಮಹಾ
ಸೇನೆಯು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭಯಾನಕ ಘೋರರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

09018052a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪುರೋಗಾಸ್ತು ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯಮಹಾರಥಾಃ|

09018052c ಅಭ್ಯಧಾವನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪುತ್ರಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತವ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸೇನೆಗಳೊಡನೆ ಮಹಾರಥರು ನಿನ್ನ
ಪುತ್ರ ಮಹಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09018053a ತೇ ಸರ್ವೇ ತಾವಕಾನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸಾನ್ಪರಾಜ್ಞುಖಾನ್|

09018053c ನಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ತೇ ಪುತ್ರಂ ವೇಲೇವ ಮಕರಾಲಯಂ||

ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸರೆಲ್ಲರೂ ಪರಾಜ್ಞುಖರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದ ಅವರನ್ನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಸಾಗರವನ್ನು ತಡೆಯುವ
ತೀರದಂತೆ ತಡೆದನು.

09018054a ತದದ್ಭುತಮಪಶ್ಯಾಮ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೌರುಷಂ|

09018054c ಯದೇಕಂ ಸಹಿತಾಃ ಪಾರ್ಥಾ ನ ಶೇಕುರತಿವರ್ತಿತುಂ||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಪೌರುಷವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದರೂ
ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಪಾರ್ಥರು ಅವನನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಲು ಶಕ್ಯರಾಗಲಿಲ್ಲ !

09018055a ನಾತಿದೂರಾಪಯಾತಂ ತು ಕೃತಬುದ್ಧಿಂ ಪಲಾಯನೇ|

09018055c ದುರ್ಯೋಧನಃ ಸ್ವಕಂ ಸ್ಮೈನ್ಯಮಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಶವಿಕ್ಷತಂ||

ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಪಲಾಯನದ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ
ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ಮೈನ್ಯವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಇಂತೆಂದನು:

09018056a ನ ತಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪರ್ವತೇಷು ವಾ|

09018056c ಯತ್ರ ಯಾತಾನ್ನ ವೋ ಹನ್ಯುಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಕಿಂ ಸೃತೇನ ವಃ||

“ಯೋಧರೇ! ನೀವು ಪೃಥ್ವಿ-ಪರ್ವತ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಪಾಂಡವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲಾಗದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಓಡಿಹೋಗುವುದೇಕೆ?

09018057a ಅಲ್ಪಂ ಚ ಬಲಮೇತೇಷಾಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಭೃಶವಿಕ್ಷತೌ|

09018057c ಯದಿ ಸರ್ವೇಽತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮೋ ಧ್ರುವೋ ನೋ ವಿಜಯೋ ಭವೇತ್||

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇನೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂತರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ವಿಜಯವಾಗುವುದು.

09018058a ವಿಪ್ರಯಾತಾಂಸ್ತು ವೋ ಭಿನ್ನಾನ್ಪಾಂಡವಾಃ ಕೃತಕಿಲ್ಬಿಷಾನ್|

09018058c ಅನುಸೃತ್ಯ ಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಶ್ರೇಯೋ ನಃ ಸಮರೇ ಸ್ಥಿತಂ||

ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರೆ ತಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯವೆಸಗಿದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು.

09018059a ಶೃಣುದ್ಧಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಯಾವಂತಃ ಸ್ಥ ಸಮಾಗತಾಃ|

09018059c ಯದಾ ಶೂರಂ ಚ ಭೀರುಂ ಚ ಮಾರಯತ್ಯಂತಕಃ ಸದಾ||

09018059e ಕೋ ನು ಮೂಢೋ ನ ಯುಧ್ಯೇತ ಪುರುಷಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಬ್ರುವಃ|

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ! ಅಂತಕನು ಸದಾ ಶೂರ ಮತ್ತು ಹೇಡಿಗಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಮೂಢ ಪುರುಷನು

ತಾನೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?

09018060a ಶ್ರೀಯೋ ನೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಪ್ರಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಂ|

09018060c ಸುಖಃ ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಯುಧ್ಯತಾಂ||

09018060e ಜಿತ್ವೇಹ ಸುಖಮಾಪ್ನೋತಿ ಹತಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಮಹತ್ಫಲಂ|

ಕ್ರುದ್ಧ ಭೀಮಸೇನನ ಎದಿರು ನಿಲ್ಲುವುದೇ ನಮಗೆ

ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವಾದುದು. ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ

ದೊರಕುವ ಮೃತ್ಯುವು ಸುಖಕರವಾದುದು. ಗೆದ್ದರೆ ಸುಖವನ್ನು

ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹತನಾದರೆ ನಂತರದ ಮಹಾಫಲವನ್ನು

ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

09018061a ನ ಯುದ್ಧಧರ್ಮಾಚ್ಛ್ರೇಯಾನ್ವೈ ಪಂಥಾಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಕೌರವಾಃ|

09018061c ಅಚಿರೇಣ ಜಿತಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ ಹತೋ ಯುದ್ಧೇ ಸಮಶ್ನುತೇ||

ಕೌರವರೇ! ಸ್ವರ್ಗದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ

ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವಾದುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದವನು

ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.”

09018062a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತಸ್ಯ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ|

09018062c ಪುನರೇವಾನ್ವವರ್ತಂತ ಪಾಂಡವಾನಾತತಾಯಿನಃ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೌರವಿಸಿ ಪಾರ್ಥಿವರು ಪುನಃ ಆತತಾಯಿ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

09018063a ತಾನಾಪತತ ಏವಾಶು ವ್ಯೂಥಾನೀಕಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

09018063c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯಸ್ತದಾ ಪಾರ್ಥಾ ಜಯಗೃಧ್ರಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ||

ಮೇಲೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ವಿಜಯೇಚ್ಚು-ಪ್ರಹಾರಿ ಪಾರ್ಥರು ಸೇನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09018064a ಧನಂಜಯೋ ರಥೇನಾಜಾವಭ್ಯವರ್ತತ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09018064c ವಿಶ್ರುತಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಗಾಂಡೀವಂ ವಿಕ್ಷಿಪನ್ ಧನುಃ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತ ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಟೇಂಕರಿಸುತ್ತಾ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಧನಂಜಯನು ರಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09018065a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಶಕುನಿಂ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ|

09018065c ಜವೇನಾಭ್ಯಪತನ್ ಹೃಷ್ಟಾ ಯತೋ ವೈ ತಾವಕಂ ಬಲಂ||

ಮಹಾಬಲ ಸಾತ್ಯಕಿ ಮತ್ತು ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಗಣಾಧಿಪ ಶಾಲ್ವನ ಯುದ್ಧ (೧-೧೦). ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು
ಶಾಲ್ವನ ಆನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದು (೧೧-೨೪). ಸಾತ್ಯಕಿಯಿಂದ
ಶಾಲ್ವನ ವಧೆ (೨೫-೨೬).

09019001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09019001a ಸಂನಿವೃತ್ತೇ ಬಲೌಘೇ ತು ಶಾಲ್ವೋ ಮ್ಲೇಚ್ಛಗಣಾಧಿಪಃ|

09019001c ಅಭ್ಯವರ್ತತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪಾಂಡೂನಾಂ ಸುಮಹದ್ಬಲಂ||

09019002a ಆಸ್ಥಾಯ ಸುಮಹಾನಾಗಂ ಪ್ರಭಿನ್ನಂ ಪರ್ವತೋಪಮಂ|

09019002c ದೃಪ್ತಮೈರಾವತಪ್ರಖ್ಯಮಮಿತ್ರಗಣಮರ್ದನಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೇನೆಗಳು ಹಿಂದಿರುಗಲು ಮ್ಲೇಚ್ಛಗಣಾಧಿಪ
ಶಾಲ್ವನು ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಮದೋದಕವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಪರ್ವತೋಪಮ ಐರಾವತ ಸಮಾನ ಅಮಿತ್ರಗಣಗಳನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವ
ಅತಿದೊಡ್ಡ ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ಪಾಂಡವರ ಮಹಾಬಲವನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09019003a ಯೋಽಸೌ ಮಹಾಭದ್ರಕುಲಪ್ರಸೂತಃ

ಸುಪೂಜಿತೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ನಿತ್ಯಂ|

09019003c ಸುಕಲ್ಪಿತಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಿನಿಶ್ಚಯಜ್ಞೈಃ

ಸದೋಪವಾಹ್ಯಃ ಸಮರೇಷು ರಾಜನ್||

ರಾಜನ್! ಆ ಆನೆಯು ಮಹಾಭದ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಮತ್ತು

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಶಾಸ್ತ್ರವಿನ್ಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು
ಏರಿ ಶಾಲ್ವನು ಸಮರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

09019004a ತಮಾಸ್ಥಿತೋ ರಾಜವರೋ ಬಭೂವ

ಯಥೋದಯಸ್ಥಃ ಸವಿತಾ ಕ್ಷಪಾಂತೇ|

09019004c ಸ ತೇನ ನಾಗಪ್ರವರೇಣ ರಾಜನ್

ಅಭ್ಯುದ್ಯೌಃ ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ ಸಮಂತಾತ್||

ರಾಜನ್! ಅದರ ಮೇಲೇರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜವರನು ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ

ಉದಯಕಾಲದ ರವಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಗಜಪ್ರವರದ

ಮೇಲೇರಿ ಅವನು ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಪಾಂಡುಸುತರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09019004e ಶಿತೈಃ ಪೃಷತ್ಕೈರ್ವಿದದಾರ ಚಾಪಿ

ಮಹೇಂದ್ರವಜ್ರಪ್ರತಿಮೈಃ ಸುಘೋರೈಃ

09019005a ತತಃ ಶರಾನ್ವೈ ಸೃಜತೋ ಮಹಾರಣೇ

ಯೋಧಾಂಶ್ಚ ರಾಜನ್ನಯತೋ ಯಮಾಯ|

09019005c ನಾಸ್ಯಾಂತರಂ ದದೃಶುಃ ಸ್ವೇ ಪರೇ ವಾ

ಯಥಾ ಪುರಾ ವಜ್ರಧರಸ್ಯ ದೈತ್ಯಾಃ||

ಮಹೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಸಮ ಘೋರ ನಿಶಿತ ಪೃಷತ್ಕಗಳಿಂದ ಅವನು

ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೀಳತೊಡಗಿದನು. ರಾಜನ್! ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ

ಶರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಹಿಂದೆ ವಜ್ರಧರನು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ಪಾಂಡವ ಯೋಧರನ್ನು ಯಮನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ನಮ್ಮವರಾಗಲೀ ಶತ್ರುಗಳಾಗಲೀ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೂ
ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09019006a ತೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸೋಮಕಾಃ ಸೃಂಜಯಾಶ್ಚ
ತಮೇವ ನಾಗಂ ದದೃಶುಃ ಸಮಂತಾತ್|

09019006c ಸಹಸ್ರಶೋ ವೈ ವಿಚರಂತಮೇಕಂ
ಯಥಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಗಜಂ ಸಮೀಪೇ||

ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರನ ಆನೆಯಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಾಂಡವ-
ಸೋಮಕ-ಸೃಂಜಯರಿಗೆ ಆ ಆನೆಯು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸುತ್ತಲೂ
ಸಹಸ್ರಾರು ಆನೆಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09019007a ಸಂದ್ರಾವ್ಯಮಾಣಂ ತು ಬಲಂ ಪರೇಷಾಂ
ಪರೀತಕಲ್ಪಂ ವಿಬಭೌ ಸಮಂತಾತ್|

09019007c ನೈವಾವತಸ್ಥೇ ಸಮರೇ ಭೃಶಂ ಭಯಾದ್
ವಿಮರ್ದಮಾನಂ ತು ಪರಸ್ಪರಂ ತದಾ||

ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶತ್ರು ಸೇನೆಯನ್ನು ಅದು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಭಯದಿಂದಾಗಿ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೇ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನೇ
ತುಳಿದು ಗಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09019008a ತತಃ ಪ್ರಭಗ್ನಾ ಸಹಸಾ ಮಹಾಚಮೂಃ

ಸಾ ಪಾಂಡವೀ ತೇನ ನರಾಧಿಪೇನ|

09019008c ದಿಶಶ್ಚ ತಸ್ಯಃ ಸಹಸಾ ಪ್ರಧಾವಿತಾ

ಗಜೇಂದ್ರವೇಗಂ ತಮಪಾರಯಂತೀ||

ಆ ನರಾಧಿಪನಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಮಹಾಸೇನೆಯು ಒಮ್ಮೆ ಲೇ ಭಗ್ನಗೊಂಡಿತು. ಆನೆಯ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಅವರ ಸೇನೆಯು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಪಲಾಯನಗೈದಿತು.

09019009a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತಾಂ ವೇಗವತಾ ಪ್ರಭಗ್ನಾಂ

ಸರ್ವೇ ತ್ವದೀಯಾ ಯುಧಿ ಯೋಧಮುಖ್ಯಾಃ|

09019009c ಅಪೂಜಯಂಸ್ತತ್ರ ನರಾಧಿಪಂ ತಂ

ದಧ್ನುಶ್ಚ ಶಂಖಾನ್ ಶಶಿಸಂನಿಕಾಶಾನ್||

ವೇಗವತ್ತಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಯೋಧಮುಖ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಚಂದ್ರಸಮಾನ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಊದಿದರು.

09019010a ಶ್ರುತ್ವಾ ನಿನಾದಂ ತ್ವಥ ಕೌರವಾಣಾಂ

ಹರ್ಷಾದ್ವಿಮುಕ್ತಂ ಸಹ ಶಂಖಶಬ್ದೈಃ|

09019010c ಸೇನಾಪತಿಃ ಪಾಂಡವಸ್ಯಂಜಯಾನಾಂ

ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರೋ ನ ಮಮರ್ಷ ರೋಷಾತ್||

ಶಂಖಶಬ್ದಗಳೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಹೊರಟ ಕೌರವರ ಆ

ನಿನಾದವನ್ನು ಪಾಂಡವ-ಸೃಂಜಯರ ಸೇನಾಪತಿ ಪಾಂಚಾಲಪುತ್ರನು
ರೋಷದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09019011a ತತಸ್ತು ತಂ ವೈ ದ್ವಿರದಂ ಮಹಾತ್ಮಾ
ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ತ್ವರಮಾಣೋ ಜಯಾಯ|

09019011c ಜಂಭೋ ಯಥಾ ಶಕ್ರಸಮಾಗಮೇ ವೈ
ನಾಗೇಂದ್ರಮೈರಾವಣಮಿಂದ್ರವಾಹ್ಯಂ||

ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಇಂದ್ರನ ವಾಹನ ಗಜೇಂದ್ರ
ಐರಾವತನನ್ನು ಜಂಭಾಸುರನು ಎದುರಿಸಿದಂತೆ ಮಹಾತ್ಮ
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09019012a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಹಸಾ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಪಾಂಚಾಲರಾಜಂ ಯುಧಿ ರಾಜಸಿಂಹಃ|

09019012c ತಂ ವೈ ದ್ವಿಪಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ತೂರ್ಣಂ
ವಧಾಯ ರಾಜನ್ದ್ರಪದಾತ್ಮಜಸ್ಯ||

ರಾಜನ್! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ
ಪಾಂಚಾಲರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಸಿಂಹ ಶಾಲ್ವನು ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜನ
ವಧೆಗಾಗಿ ಬೇಗನೇ ತನ್ನ ಆನೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಿದನು.

09019013a ಸ ತಂ ದ್ವಿಪಂ ಸಹಸಾಭ್ಯಾಪತಂತಂ
ಅವಿಧ್ಯದರ್ಕಪ್ರತಿಮೈಃ ಪೃಷತ್ಕೈಃ|

09019013c ಕರ್ಮಾರಥೌತ್ಯೈರ್ನಿಶಿತೈರ್ಜ್ವಲದ್ಭಿರ್
ನಾರಾಚಮುಖ್ಯೈಸ್ತ್ರಿಭಿರುಗ್ರವೇಗೈಃ||

ವೇಗದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಸೂರ್ಯನ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಕರ್ಮಾರನಿಂದ ಹದಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ನಿಶಿತ ಉಗ್ರವೇಗದ ಮೂರು ನಾರಾಚಮುಖ್ಯ ಪೃಷತ್ಕಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09019014a ತತೋಽಪರಾನ್ವಂಚ ಶಿತಾನ್ಮಹಾತ್ಮಾ
ನಾರಾಚಮುಖ್ಯಾನ್ವಿಸಸರ್ಜ ಕುಂಭೇ|

09019014c ಸ ತೈಸ್ತು ವಿದ್ಧಃ ಪರಮದ್ವಿಪೋ ರಣೇ
ತದಾ ಪರಾವೃತ್ಯ ಭೃಶಂ ಪ್ರದುದ್ರುವೇ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಪುನಃ ಐದು ನಿಶಿತ ನಾರಾಚಮುಖ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನ
ಕುಂಭಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಲು ಅತಿಯಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಗಜವು
ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಓಡಿಹೋಯಿತು.

09019015a ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಸಹಸಾ ಪ್ರಣುನ್ವಂ
ವಿದ್ರಾವ್ಯಮಾಣಂ ಚ ನಿಗೃಹ್ಯಶಾಲ್ವಃ|

09019015c ತೋತ್ರಾಂಕುಶೈಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ತೂರ್ಣಂ
ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ರಥಂ ಪ್ರದಿಶ್ಯ||

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಗಾಯಗೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗಜರಾಜನನ್ನು
ನೋಡಿ ಶಾಲ್ವನು ಚಾವಟಿ-ಅಂಕುಶಗಳಿಂದ ಬೇಗನೇ ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ

ಪಾಂಚಾಲರಾಜನ ರಥದ ಕಡೆ ನುಗ್ಗಿಸಿದನು.

09019016a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಂತಂ ಸಹಸಾ ತು ನಾಗಂ
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಸ್ವರಥಾಚ್ಚೀಪ್ರಮೇವ|

09019016c ಗದಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾಶು ಜವೇನ ವೀರೋ
ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಪನ್ನೋ ಭಯವಿಹ್ವಲಾಂಗಃ||

ವೇಗದಿಂದ ಮೇಲೆರಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಯದಿಂದ
ಅಂಗಾಂಗಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿರಲು ವೀರ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ
ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಥದಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಧುಮುಕಿ ಭೂಮಿಯ
ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.

09019017a ಸ ತಂ ರಥಂ ಹೇಮವಿಭೂಷಿತಾಂಗಂ
ಸಾಶ್ವಂ ಸಸೂತಂ ಸಹಸಾ ವಿಮೃದ್ಯ|

09019017c ಉತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಹಸ್ತೇನ ತದಾ ಮಹಾದ್ವಿಪೋ
ವಿಪೋಥಯಾಮಾಸ ವಸುಂಧರಾತಲೇ||

ಮಹಾ ಆನೆಯು ಕೂಡಲೇ ಆ ಹೇಮವಿಭೂಷಿತ ರಥವನ್ನು ಸಾರಥಿ-
ಕುದುರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು.

09019018a ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ಸುತಂ ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ತದಾರ್ದಿತಂ ನಾಗವರೇಣ ತೇನ|

09019018c ತಮಭ್ಯಧಾವತ್ಸಹಸಾ ಜವೇನ

ಭೀಮಃ ಶಿಖಂಡೀ ಚ ಶಿನೇಶ್ಚ ನಪ್ತಾ||

ಪಾಂಚಾಲರಾಜನ ಮಗನು ಹಾಗೆ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆನೆಯಿಂದ
ಪೀಡಿತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಭೀಮ-
ಶಿಖಂಡಿ-ಸಾತ್ಯಕಿಯರು ಆಗಮಿಸಿದರು.

09019019a ಶರೈಶ್ಚ ವೇಗಂ ಸಹಸಾ ನಿಗೃಹ್ಯ

ತಸ್ಯಾಭಿತೋಽಭ್ಯಾಪತತೋ ಗಜಸ್ಯ||

09019019c ಸ ಸಂಗೃಹೀತೋ ರಥಿಭಿರ್ಗಜೋ ವೈ

ಚಚಾಲ ತೈರ್ವಾರ್ಯಮಾಣಶ್ಚ ಸಂಖ್ಯೇ||

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಶರವೇಗಗಳಿಂದ
ಅವರು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರು. ರಥಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಆನೆಯು ರಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದೇನುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ
ನಡುಗತೊಡಗಿತು.

09019020a ತತಃ ಪೃಷತ್ಕಾನ್ವವವರ್ಷ ರಾಜಾ

ಸೂರ್ಯೋ ಯಥಾ ರಶ್ಮಿಜಾಲಂ ಸಮಂತಾತ್|

09019020c ತೇನಾಶುಗೈರ್ವ ಧ್ಯಮಾನಾ ರಥೌಘಾಃ

ಪ್ರದುದ್ರುವ್ಸುತ್ರ ತತಸ್ತು ಸರ್ವೇ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಶಾಲ್ವನು ಸೂರ್ಯನು ರಶ್ಮಿಜಾಲಗಳನ್ನು
ಎಲ್ಲದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಪೃಷತ್ಕಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸಿದನು. ಆ ಆಶುಗಳಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ

ರಥಗುಂಪುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓಡ ತೊಡಗಿದವು.

09019021a ತತ್ಕರ್ಮ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವೇ

ಪಾಂಚಾಲಮತ್ಸ್ಯಾ ನೃಪ ಸೃಂಜಯಾಶ್ಚ|

09019021c ಹಾಹಾಕಾರೈರ್ನಾದಯಂತಃ ಸ್ಮ ಯುದ್ಧೇ

ದ್ವಿಪಂ ಸಮಂತಾದ್ರುರುಧುರ್ನರಾಗ್ರಾಃ||

ನೃಪ! ಶಾಲ್ವನ ಆ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಚಾಲ-ಮತ್ಸ್ಯ -
ಸೃಂಜಯರು ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಧನುಸ್ಸಿನ
ತುದಿಗಳಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ತಿವಿದು
ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

09019022a ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ವ ರಿತಸ್ತು ಶೂರೋ

ಗದಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾಚಲಶೃಂಗಕಲ್ಪಾಂ|

09019022c ಅಸಂಭ್ರಮಂ ಭಾರತ ಶತ್ರುಘಾತೀ

ಜವೇನ ವೀರೋಽನುಸಸಾರ ನಾಗಂ||

ಆಗ ವೀರ ಶೂರ ಶತ್ರುಘಾತೀ ಪಾಂಚಾಲರಾಜನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ
ಗಿರಿಶೃಂಗದಂತಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದೇ
ವೇಗದಿಂದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು.

09019023a ತತೋಽಥ ನಾಗಂ ಧರಣೀಧರಾಭಂ

ಮದಂ ಸ್ತವಂತಂ ಜಲದಪ್ರಕಾಶಂ|

09019023c ಗದಾಂ ಸಮಾವಿಧ್ಯ ಭೃಶಂ ಜಘಾನ

ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ಸುತಸ್ತರಸ್ವೀ||

ತರಸ್ವೀ ಪಾಂಚಾಲರಾಜಕುಮಾರನು ಕೂಡಲೇ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ದಿಗ್ಗಜದಂತಿದ್ದ, ಮೋಡದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ,
ಮದೋದಕವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದನು.

09019024a ಸ ಭಿನ್ನಕುಂಭಃ ಸಹಸಾ ವಿನದ್ಯ

ಮುಖಾತ್ ಪ್ರಭೂತಂ ಕ್ಷತಜಂ ವಿಮುಂಚನ್|

09019024c ಪಪಾತ ನಾಗೋ ಧರಣೀಧರಾಭಃ

ಕ್ಷಿತಿಪ್ರಕಂಪಾಚ್ಚ ಲಿತೋ ಯಥಾದ್ವಿಃ||

ಪರ್ವತೋಪಮ ಆ ಆನೆಯು ಕೂಡಲೇ ಕುಂಭವು ಒಡೆದು
ಮುಖದಿಂದ ಹೇರಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚೀತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ,
ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗಿರಿಯಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದಿತು.

09019025a ನಿಪಾತ್ಯಮಾನೇ ತು ತದಾ ಗಜೇಂದ್ರೇ

ಹಾಹಾಕೃತೇ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸೈನ್ಯೇ|

09019025c ಸ ಶಾಲ್ವರಾಜಸ್ಯ ಶಿನಿಪ್ರವೀರೋ

ಜಹಾರ ಭಲ್ಲೇನ ಶಿರಃ ಶಿತೇನ||

ಆ ಗಜೇಂದ್ರವು ಹಾಗೆ ಕೆಳಗುರುಳಲು ನಿನ್ನ ಮಗನ ಸೇನೆಯು
ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಿನಿಪ್ರವೀರ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ನಿಶಿತ
ಭಲ್ಲದಿಂದ ಶಾಲ್ವರಾಜನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09019026a ಹೃತ್ಪ್ರಾಣೋತ್ಸಾಹೋ ಯುಧಿ ಸಾತ್ವತೇನ

ಪಪಾತ ಭೂಮೌ ಸಹ ನಾಗರಾಜ್ಞಾ|

09019026c ಯಥಾದ್ರಿಶ್ಯಂಗಂ ಸುಮಹತ್ ಪ್ರಣುನ್ನಂ

ವಜ್ರೇಣ ದೇವಾಧಿಪಚೋದಿತೇನ||

ದೇವಾಧಿಪನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ ವಜ್ರದಿಂದ ಮಹಾ ಗಿರಿಶ್ಯಂಗವು
ಚೂರಾದಂತೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವತನು ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಶಾಲ್ವನು
ಗಜರಾಜನ ಸಹಿತ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹೃದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಶಾಲ್ವವಧೇ ಏಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೃದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಶಾಲ್ವವಧ ಎನ್ನುವ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦

ಸಾತ್ಯಕಿಯಿಂದ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯ ವಧೆ (೧-೮). ಸಾತ್ಯಕಿಯಿಂದ
ಕೃತವರ್ಮನ ಸೋಲು (೯-೨೯). ಕೌರವ ಸೇನಾ ಪಲಾಯನ;
ದುರ್ಯೋಧನನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದು (೩೦-೩೬).

09020001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09020001a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ನಿಹತೇ ಶೂರೇ ಶಾಲ್ವೇ ಸಮಿತಿಶೋಭನೇ|

09020001c ತವಾಭಜ್ಯದ್ಬಲಂ ವೇಗಾದ್ವಾತೇನೇವ ಮಹಾದ್ರುಮಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಸಮಿತಿಶೋಭನ ಶೂರ ಶಾಲ್ವನು
ಹತನಾಗಲು ಭಿರುಗಳಿಯಿಂದ ಮಹಾವೃಕ್ಷವು ಮುರಿದುಬೀಳುವಂತೆ
ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯು ಬೇಗನೆ ಭಗ್ನವಾಯಿತು.

09020002a ತತ್ತ್ವಭಗ್ನಂ ಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತವರ್ಮಾ ಮಹಾರಥಃ|

09020002c ದಧಾರ ಸಮರೇ ಶೂರಃ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಂ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಥ ಶೂರ
ಕೃತವರ್ಮನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.

09020003a ಸಂನಿವೃತ್ತಾಸ್ತು ತೇ ಶೂರಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾತ್ವತಮಾಹವೇ|

09020003c ಶೈಲೋಪಮಂ ಸ್ಥಿತಂ ರಾಜನ್ಕೀರ್ಯಮಾಣಂ ಶರೈರ್ಯುಧಿ||

ರಾಜನ್! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶರಗಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ
ಶೂರ ಸಾತ್ವತನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನವರು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

09020004a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಕುರೂಣಾಂ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ|

09020004c ನಿವೃತ್ತಾನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಮೃತ್ಯುಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದ ಕುರು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಗಳ
ನಡುವೆ ಯುದ್ಧವು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09020005a ತತ್ರಾಶ್ಚರ್ಚಯಮಭೂದ್ಯುದ್ಧಂ ಸಾತ್ವತಸ್ಯ ಪರೈಃ ಸಹ|

09020005c ಯದೇಕೋ ವಾರಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡುಸೇನಾಂ ದುರಾಸದಾಂ||

ದುರಾಸದ ಪಾಂಡುಸೇನೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಾತ್ವತ ಮತ್ತು
ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09020006a ತೇಷಾಮನ್ಯೋನ್ಯಸುಹೃದಾಂ ಕೃತೇ ಕರ್ಮಣಿ ದುಷ್ಕರೇ|

09020006c ಸಿಂಹನಾದಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂ ದಿವಃಸ್ಪೃಕ್ಸುಮಹಾನಭೂತೌ||

ಕೃತವರ್ಮನ ಆ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ ಅನ್ಯೋನ್ಯ
ಸುಹೃದಯರು ಮಾಡಿದ ಸಿಂಹನಾದವು ಆಕಾಶವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು
ಜೋರಾಗಿತ್ತು.

09020007a ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ವಿತ್ರಸ್ತಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾನ್ಭರತರ್ಷಭ|

09020007c ಶಿನೇರ್ನಪ್ತಾ ಮಹಾಬಾಹುರನ್ವಪದ್ಯತ ಸಾತ್ಯಕಿಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪಾಂಚಾಲರು ನಡುಗಿದರು. ಆಗ ಶಿನಿಯ
ಮೊಮ್ಮಗ ಮಹಾಬಾಹು ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09020008a ಸ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಂ ಮಹಾಬಲಂ|

09020008c ಸಪ್ತಭಿರ್ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರನಯದ್ಯಮಸಾದನಂ||

ಅವನು ಮಹಾಬಲ ರಾಜಾ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಏಳು
ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09020009a ತಮಾಯಾಂತಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಪ್ರವಪಂತಂ ಶಿತಾನ್ ಶರಾನ್|

09020009c ಜವೇನಾಭ್ಯಪತದ್ಧೀಮಾನ್ ಹಾರ್ದಿಕೈಃ ಶಿನಿಪುಂಗವಂ||

ನಿಶಿತ ಶರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ

ಶಿನಿಪುಂಗವನನ್ನು ಧೀಮಾನ್ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನು ವೇಗದಿಂದ ತಡೆದನು.

09020010a ತೌ ಸಿಂಹಾವಿವ ನರ್ದಂತೌ ಧನ್ವಿನೌ ರಥಿನಾಂ ವರೌ|

09020010c ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭ್ಯಧಾವೇತಾಂ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರವರಧಾರಿಣೌ||

ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಧನ್ವಿ-ರಥಶ್ರೇಷ್ಠ-
ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09020011a ಪಾಂಡವಾಃ ಸಹ ಪಾಂಚಾಲೈರ್ಯೋಧಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ನೃಪೋತ್ತಮಾಃ|

09020011c ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಃ ಸಮಪದ್ಯಂತ ತಯೋಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಯೋಃ||

ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲರೂ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಯೋಧ-
ನೃಪೋತ್ತಮರೂ ಆ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷಸಿಂಹರ ಯುದ್ಧದ
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾದರು.

09020012a ನಾರಾಚೈರ್ವತ್ಸದಂತೈಶ್ಚ ವೃಷ್ಟ್ಯಂಧಕಮಹಾರಥೌ|

09020012c ಅಭಿಜಘ್ನತುರನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾವಿವ ಕುಂಜರೌ||

ಪ್ರಹೃಷ್ಟ ಆನೆಗಳಂತೆ ಆ ವೃಷ್ಟಿ-ಅಂಧಕ ಮಹಾರಥರು ನಾರಾಚ-
ವತ್ಸದಂತಗಳಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09020013a ಚರಂತೌ ವಿವಿಧಾನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಶಿನಿಪುಂಗವೌ|

09020013c ಮುಹುರಂತರ್ದಧಾತೇ ತೌ ಬಾಣವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪರಸ್ಪರಂ||

ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯ-ಶಿನಿಪುಂಗವರು
ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಸುರಿಸಿ ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು

ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಳಿಸಿದರು.

09020014a ಚಾಪವೇಗಬಲೋದ್ಧೂತಾನ್ಮಾರ್ಗಣಾನ್ವೃಷ್ಟಿಸಿಂಹಯೋಃ|

09020014c ಆಕಾಶೇ ಸಮಪಶ್ಯಾಮ ಪತಂಗಾನಿವ ಶೀಘ್ರಗಾನ್||

ಆ ವೃಷ್ಟಿಸಿಂಹರ ಧನುಸ್ಸುಗಳಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09020015a ತಮೇಕಂ ಸತ್ಯಕರ್ಮಾಣಮಾಸಾದ್ಯ ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜಃ|

09020015c ಅವಿಧ್ಯನ್ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಚ ತುರ್ಭಿಶ್ಚ ತುರೋ ಹಯಾನ್||

ಹೃದಿಕಾತ್ಮಜನು ಸತ್ಯಕರ್ಮ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಎದುರಿಸಿ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09020016a ಸ ದೀರ್ಘಬಾಹುಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೋತ್ರಾದಿ ತ ಇವ ದ್ವಿಪಃ|

09020016c ಅಷ್ಟಾಭಿಃ ಕೃತವರ್ಮಾಣಮವಿಧ್ಯತ್ಪರಮೇಷುಭಿಃ||

ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆನೆಯಂತೆ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಆ ದೀರ್ಘಬಾಹು ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಎಂಟು ಪರಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೃತವರ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09020017a ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಯತೋತ್ಸೃಷ್ಟೈಃ ಕೃತವರ್ಮಾ ಶಿಲಾಶಿತೈಃ|

09020017c ಸಾತ್ಯಕಿಂ ತ್ರಿಭಿರಾಹತ್ಯ ಧನುರೇಕೇನ ಚಿಚ್ಚಿದೇ||

ಆಗ ಕೃತವರ್ಮನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು

ಮೂರು ಶಿಲಾಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಒಂದರಿಂದ
ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09020018a ನಿಕ್ಯತ್ತಂ ತದ್ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಮಪಾಸ್ಯ ಶಿನಿಪುಂಗವಃ|

09020018c ಅನ್ಯದಾದತ್ತ ವೇಗೇನ ಶೈನೇಯಃ ಸಶರಂ ಧನುಃ||

ತುಂಡಾದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎಸೆದು ಶಿನಿಪುಂಗವ ಶೈನೇಯನು
ವೇಗದಿಂದ ಶರದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು.

09020019a ತದಾದಾಯ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವರಿಷ್ಠಃ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09020019c ಆರೋಪ್ಯ ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಮಹಾಬುದ್ಧಿರ್ಮಹಾಬಲಃ||

09020020a ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣೋ ಧನುಷಶ್ಚೇದನಂ ಕೃತವರ್ಮಣಾ|

09020020c ಕುಪಿತೋಽತಿರಥಃ ಶೀಘ್ರಂ ಕೃತವರ್ಮಾಣಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಕೃತವರ್ಮನು ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ
ಕುಪಿತನಾದ ಅತಿರಥ-ಮಹಾವೀರ್ಯ-ಮಹಾಬುದ್ಧಿ-ಮಹಾಬಲ-
ಸರ್ವಧನ್ವಿ ವರಿಷ್ಠ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಸಿದ್ದಗೊಳಿಸಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತವರ್ಮನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09020021a ತತಃ ಸುನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ದಶಭಿಃ ಶಿನಿಪುಂಗವಃ|

09020021c ಜಘಾನ ಸೂತಮಶ್ವಾಂಶ್ಚ ಧ್ವಜಂ ಚ ಕೃತವರ್ಮಣಃ||

ಅನಂತರ ಶಿನಿಪುಂಗವನು ಹತ್ತು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೃತವರ್ಮನ
ಸೂತ-ಕುದುರೆ-ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು.

09020022a ತತೋ ರಾಜನ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಃ ಕೃತವರ್ಮಾ ಮಹಾರಥಃ|

09020022c ಹತಾಶ್ವಸೂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಥಂ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಂ||

09020023a ರೋಷೇಣ ಮಹತಾವಿಷ್ಟಃ ಶೂಲಮುದ್ಯಮ್ಯ ಮಾರಿಷ|

09020023c ಚಿಕ್ಷೇಪ ಭುಜವೇಗೇನ ಜಿಘಾಂಸುಃ ಶಿನಿಪುಂಗವಂ||

ರಾಜನ್! ಮಾರಿಷ! ಆಗ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತ ರಥ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಗಳು ಹತಗೊಂಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾ ರೋಷದಿಂದ ಆವಿಷ್ಟನಾದ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ-ಮಹಾರಥ ಕೃತವರ್ಮನು ಶೂಲವನ್ನೆತ್ತಿ ಭುಜವೇಗದಿಂದ ಶಿನಿಪುಂಗವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಎಸೆದನು.

09020024a ತಚ್ಚೂಲಂ ಸಾತ್ವತೋ ಹ್ಯಾಜೌ ನಿರ್ಭಿದ್ಯ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09020024c ಚೂರ್ಣಿತಂ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಮೋಹಯನ್ನಿವ ಮಾಧವಂ||

09020024e ತತೋಽಪರೇಣ ಭಲ್ಲೇನ ಹೃದ್ಯೇನಂ ಸಮತಾಡಯತ್||

ಸಾತ್ವತನು ಆ ಶೂಲವನ್ನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಚೂರುಚೂರುಮಾಡಿ ಮಾಧವನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಭಲ್ಲದಿಂದ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09020025a ಸ ಯುದ್ಧೇ ಯುಯುಧಾನೇನ ಹತಾಶ್ವೋ ಹತಸಾರಥಿಃ|

09020025c ಕೃತವರ್ಮಾ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೇಣ ಧರಣೀಮನ್ವಪದ್ಯತ||

ಕೃತಾಸ್ತ್ರ ಯುಯುಧಾನನಿಂದ ಹತಾಶ್ವನೂ ಹತಸಾರಥಿಯೂ ಆದ ಕೃತವರ್ಮನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

09020026a ತಸ್ಮಿನ್ನಾತ್ಯಕಿನಾ ವೀರೇ ದ್ವೈರಥೇ ವಿರಥೀಕೃತೇ|

09020026c ಸಮಪದ್ಯತ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಸುಮಹದ್ಭಯಂ||

ದ್ವೈರಥ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಸಾತ್ಯಕಿಯಿಂದ ವೀರ ಕೃತವರ್ಮನು
ವಿರಥನಾಗಲು ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು.

09020027a ಪುತ್ರಸ್ಯ ತವ ಚಾತ್ಯರ್ಥಂ ವಿಷಾದಃ ಸಮಪದ್ಯತ|

09020027c ಹತಸೂತೇ ಹತಾಶ್ವೇ ಚ ವಿರಥೇ ಕೃತವರ್ಮಣಿ||

ಕೃತವರ್ಮನು ಹತಸಾರಥಿಯೂ ಹತಾಶ್ವನೂ ವಿರಥನೂ ಆಗಿದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೂ ವಿಷಾದವುಂಟಾಯಿತು.

09020028a ಹತಾಶ್ವಂ ಚ ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಹತಸೂತಮರಿಂದಮಂ|

09020028c ಅಭ್ಯಧಾವತ್ಕೃಪೋ ರಾಜನ್ವಿಘ್ನಾಂಸುಃ ಶಿನಿಪುಂಗವಂ||

ರಾಜನ್! ಅರಿಂದಮನು ಹತಾಶ್ವನೂ ಹತಸೂತನೂ ಆದುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಕೃಪನು ಶಿನಿಪುಂಗವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ವೇಗವಾಗಿ
ಬಂದನು.

09020029a ತಮಾರೋಪ್ಯ ರಥೋಪಸ್ಥೇ ಮಿಷತಾಂ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ|

09020029c ಅಪೋವಾಹ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ಕೂರ್ಣಮಾಯೋಧನಾದಪಿ||

ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಬೇಗನೇ
ಕೃತವರ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ರಣದಿಂದ ದೂರ
ಹೊರಟುಹೋದನು.

09020030a ಶೈನೇಯೇಽಧಿಷ್ಟಿತೇ ರಾಜನ್ವಿರಥೇ ಕೃತವರ್ಮಣಿ|

09020030c ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಪುನರಾಸೀತ್ಪರಾಜ್ಞುಖಂ||

ರಾಜನ್! ಶೈನೇಯನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿರಲು ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮನು
ವಿರಥನಾಗಲು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯು ಪುನಃ
ಪರಾಜ್ಞುಖವಾಯಿತು.

09020031a ತತ್ಪರೇ ನಾವಬುಧ್ಯಂತ ಸೈನ್ಯೇನ ರಜಸಾವೃತೇ|

09020031c ತಾವಕಾಃ ಪ್ರದ್ರುತಾ ರಾಜನ್ದುರ್ಯೋಧನಂ ಋತೇ ನೃಪಂ||

ಧೂಳುತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೇನೆಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೂ
ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ನೃಪ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿಹೋದರು.

09020032a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭಗ್ನಂ ಸ್ವಬಲಮಂತಿಕಾತ್|

09020032c ಜವೇನಾಭ್ಯಪತತ್ತೂರ್ಣಂ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚೈಕೋ ನೃವಾರಯತ್||

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ
ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೂ ಬೇಗನೇ ವೇಗದಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ
ತಡೆದನು.

09020033a ಪಾಂಡೂಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಪಾರ್ಷತಂ|

09020033c ಶಿಖಿಂಡಿನಂ ದ್ರೌಪದೇಯಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಚ ಯೇ ಗಣಾಃ||

09020034a ಕೇಕಯಾನ್ನೋಮಕಾಂಶ್ಚೈವ ಪಾಂಚಾಲಾಂಶ್ಚೈವ ಮಾರಿಷ|

09020034c ಅಸಂಭ್ರಮಂ ದುರಾಧರ್ಷಃ ಶಿತೈರಸ್ತ್ರೈರವಾರಯತ್||

ದುರಾಧರ್ಷ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
 ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಪಾರ್ಷ್ವತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ,
 ಶಿಖಂಡಿ, ದ್ರೌಪದೇಯರು, ಪಾಂಚಾಲಗಣಗಳು, ಕೇಕಯ-ಸೋಮಕ-
 ಪಾಂಚಾಲರನ್ನೂ ನಿಶಿತ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮುಸುಕಿದನು.

09020035a ಅತಿಷ್ಠದಾಹವೇ ಯತ್ತಃ ಪುತ್ರಸ್ತವ ಮಹಾಬಲಃ|

09020035c ಯಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಮಹಾನಗ್ನಿರ್ಮಂತ್ರಪೂತಃ ಪ್ರಕಾಶಯನ್||

ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂತನಾದ ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ
 ಹಾಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಹಾಬಲ ಪುತ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದನು.

09020036a ತಂ ಪರೇ ನಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಮರ್ತ್ಯಾ ಮೃತ್ಯುಮಿವಾಹವೇ|

09020036c ಅಥಾನ್ಯಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಹಾದಿಕ್ಕ್ಯಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಮರ್ತ್ಯರು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ
 ಅವನನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹಾದಿಕ್ಕ್ಯ ಕೃತವರ್ಮನು
 ಇನ್ನೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಸಾತ್ಯಕಿಂಕೃತವರ್ಮಯುದ್ಧೇ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಸಾತ್ಯಕಿಂಕೃತವರ್ಮಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೧

ದುರ್ಯೋಧನನ ಪರಾಕ್ರಮ (೧-೧೭). ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಶಕುನಿಯರ
ಯುದ್ಧ (೧೮-೨೪). ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಗಳು (೨೫-೩೫). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ
(೩೬-೪೪).

09021001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09021001a ಪುತ್ರಸ್ತು ತೇ ಮಹಾರಾಜ ರಥಸ್ಥೋ ರಥಿನಾಂ ವರಃ|

09021001c ದುರುತ್ಸಹೋ ಬಭೌ ಯುದ್ಧೇ ಯಥಾ ರುದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಮಗನಾದರೋ
ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ರುದ್ರನಂತೆ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ದುಃಸ್ವಹನಾಗಿದ್ದನು.

09021002a ತಸ್ಯ ಬಾಣಸಹಸ್ರೈಸ್ತು ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾ ಹ್ಯಭವನ್ಮಹೀ|

09021002c ಪರಾಂಶ್ಚ ಸಿಷಿಚೇ ಬಾಣೈರ್ಧಾರಾಭಿರಿವ ಪರ್ವತಾನ್||

ಬಾಣಧಾರೆಗಳಿಂದ ಪರ್ವತವನ್ನು ತೋಯಿಸುವಂತೆ ಅವನು
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ತೋಯಿಸಲು, ಅವನ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ರಣಭೂಮಿಯು ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು.

09021003a ನ ಚ ಸೋಽಸ್ತಿ ಪುಮಾನ್ಕಶ್ಚಿ ತ್ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾಹವೇ|

09021003c ಹಯೋ ಗಜೋ ರಥೋ ವಾಪಿ ಯೋಽಸ್ಯ ಬಾಣೈರವಿಕ್ಷತಃ||

ಆ ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಾಣದಿಂದ ಗಾಯಗೊಳ್ಳದ ಪಾಂಡವರ
ಕಡೆಯ ಯಾರೊಬ್ಬ ಪುರುಷನಾಗಲೀ, ಆನೆಯಾಗಲೀ,

ಕುದುರೆಯಾಗಲೀ, ರಥವಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ.

09021004a ಯಂ ಯಂ ಹಿ ಸಮರೇ ಯೋಧಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09021004c ಸ ಸ ಬಾಣೈಶ್ಚಿ ತೋಽಭೂದ್ವೈ ಪುತ್ರೇಣ ತವ ಭಾರತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭಾರತ! ಸಮರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಯೋಧರನ್ನು
ನಾನು ನೋಡಿದನೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರು.

09021005a ಯಥಾ ಸೈನ್ಯೇನ ರಜಸಾ ಸಮುದ್ಧೃತೇನ ವಾಹಿನೀ|

09021005c ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ಸಂಚನ್ನಾ ತಥಾ ಬಾಣೈರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳಿನಂತೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಸೇನೆಯು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

09021006a ಬಾಣಭೂತಾಮಪಶ್ಯಾಮ ಪೃಥಿವೀಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

09021006c ದುರ್ಯೋಧನೇನ ಪ್ರಕೃತಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೇನ ಧನ್ವಿನಾ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಧನ್ವಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತದಿಂದ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಮರಭೂಮಿಯೇ
ಬಾಣಮಯವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

09021007a ತೇಷು ಯೋಧಸಹಸ್ರೇಷು ತಾವಕೇಷು ಪರೇಷು ಚ|

09021007c ಏಕೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಹ್ಯಾಸೀತ್ಪುಮಾನಿತಿ ಮತಿರ್ಮಮ||

ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಧರಲ್ಲಿ

ದುರ್ಯೋಧನನೊಬ್ಬನೇ ವೀರಪುರುಷನೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು.

09021008a ತತ್ರಾದ್ಭುತಮಪಶ್ಯಾಮ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವಿಕ್ರಮಂ|

09021008c ಯದೇಕಂ ಸಹಿತಾಃ ಪಾರ್ಥಾ ನಾತ್ಯವರ್ತಂತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಪಾರ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಗ
ವಿಕ್ರಮಿಯೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಎದುರಿಸಲಾರದೇ ಹೋದರು!

09021009a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಶತೇನಾಜೌ ವಿವ್ಯಾಧ ಭರತರ್ಷಭ|

09021009c ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಸಪ್ತತ್ಯಾ ಸಹದೇವಂ ಚ ಸಪ್ತಭಿಃ||

09021010a ನಕುಲಂ ಚ ಚತುಃಷಷ್ಟ್ಯಾ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಚ ಪಂಚಭಿಃ|

09021010c ಸಪ್ತಭಿದ್ರೌಪದೇಯಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಭಿರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಾತ್ಯಕಿಂ||

09021010e ಧನುಶ್ಚಿಚ್ಚೇದ ಭಲ್ಲೇನ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಮಾರಿಷ|

ಮಾರಿಷ! ಭರತರ್ಷಭ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದನು. ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ,
ಸಹದೇವನನ್ನು ಏಳರಿಂದಲೂ, ನಕುಲನನ್ನು ಅರವತ್ತಾಲ್ಕರಿಂದಲೂ,
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಐದರಿಂದಲೂ, ದ್ರೌಪದೇಯರನ್ನು ಏಳರಿಂದಲೂ,
ಮೂರರಿಂದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನೂ ಹೊಡೆದು, ಭಲ್ಲದಿಂದ ಸಹದೇವನ
ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09021011a ತದಪಾಸ್ಯ ಧನುಶ್ಚಿನ್ನಂ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

09021011c ಅಭ್ಯಧಾವತ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾನ್ಯನ್ಮಹದ್ಧನುಃ|

09021011e ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಸಂಖ್ಯೇ ವಿವ್ಯಾಧ ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರನು ತುಂಡಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಿಸುಟು ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಜನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು. ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನನ್ನು ಹತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09021012a ನಕುಲಶ್ಚ ತತೋ ವೀರೋ ರಾಜಾನಂ ನವಭಿಃ ಶರೈಃ|

09021012c ಘೋರರೂಪೈರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸೋ ವಿವ್ಯಾಧ ಚ ನನಾದ ಚ||

ಆಗ ವೀರ ಮಹೇಷ್ಟಾಸ ನಕುಲನಾದರೋ ರಾಜನನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ಘೋರರೂಪೀ ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09021013a ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚಾಪಿ ರಾಜಾನಂ ಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ|

09021013c ದ್ರೌಪದೇಯಾಸ್ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಾ ಧರ್ಮರಾಜಶ್ಚ ಸಪ್ತಭಿಃ||

09021013e ಅಶೀತ್ಯಾ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಶರೈ ರಾಜಾನಮಾರ್ದಯತ್||

ರಾಜನನ್ನು ಸಾತ್ಯಕಿಯು ನತಪರ್ವ ಶರದಿಂದ, ದ್ರೌಪದೇಯರು ಎಪ್ಪತ್ತೂರು, ಧರ್ಮರಾಜನು ಏಳು, ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನು ಎಂಭತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದರು.

09021014a ಸಮಂತಾತ್ಕೀರ್ಯಮಾಣಸ್ತು ಬಾಣಸಂಘೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

09021014c ನ ಚಕಾಲ ಮಹಾರಾಜ ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಬಾಣಸಂಘಗಳನ್ನು ಎರಚಿದರೂ, ಎಲ್ಲ ಸೇನೆಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಅವನು ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

09021015a ಲಾಘವಂ ಸೌಷ್ಠವಂ ಚಾಪಿ ವೀರ್ಯಂ ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09021015c ಅತಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ದದ್ಯುಃ ಸರ್ವಮಾನವಾಃ||

ಸರ್ವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಸೊಗಸಾದ
ಹಸ್ತಲಾಘವ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ವಮಾನವರೂ ನೋಡಿದರು.

09021016a ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಸ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಯಾತ್ವಾ ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಂತರಂ|

09021016c ಅಪಶ್ಯಮಾನಾ ರಾಜಾನಂ ಪರ್ಯವರ್ತಂತ ದಂಶಿತಾಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸ್ವಲ್ಪದೂರವೇ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು
ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಚಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

09021017a ತೇಷಾಮಾಪತತಾಂ ಘೋರಸ್ತುಮುಲಃ ಸಮಜಾಯತ|

09021017c ಕ್ಷುಬ್ಧಸ್ಯ ಹಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಾವೃತ್ಕಾಲೇ ಯಥಾ ನಿಶಿ||

ವರ್ಷಾಕಾಲದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಭೆಗೊಂಡ ಸಮುದ್ರದ
ಭೋರ್ಗರೆತದಂತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೇನೆಯಿಂದಾಗಿ
ಘೋರ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವುಂಟಾಯಿತು.

09021018a ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಣೇ ತೇ ತು ರಾಜಾನಮಪರಾಜಿತಂ|

09021018c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯುರ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾಃ ಪಾಂಡವಾನಾತತಾಯಿನಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಅಪರಾಜಿತ ರಾಜನನ್ನು ಸೇರಿ ಮಹೇಷ್ಟಾಸರು ಆತತಾಯಿ
ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

09021019a ಭೀಮಸೇನಂ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೋ ನೃವಾರಯತ್|

09021019c ತತೋ ಬಾಣೈರ್ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಮುಕ್ತೈಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

09021019e ನಾಜ್ಞಾಯಂತ ರಣೇ ವೀರಾ ನ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶಸ್ತಥಾ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಕುದ್ಧ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನು ತಡೆದನು.
ಮಹಾರಾಜ ! ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ದಿಕ್ಕು-ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ವೀರರ್ಯಾರು
ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09021020a ತಾವೃಭೌ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣಾವೃಭೌ ಭಾರತ ದುಃಸ್ಸಹೌ|

09021020c ಘೋರರೂಪಮಯುಧ್ಯೇತಾಂ ಕೃತಪ್ರತಿಕ್ಯತೈಷಿಣೌ||

09021020e ತ್ರಾಸಯಂತೌ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಜ್ಯಾಕ್ಷೇಪವಿಹತತ್ವಚೌ||

ಭಾರತ ! ಆ ಇಬ್ಬರು ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ-ದುಃಸ್ಸಹರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟುಕೊಡಲು
ಬಯಸುತ್ತಾ ಘೋರರೂಪದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು, ಅವರು
ಶಿಂಜನಿಯನ್ನು ತೀಡಿ ಟೀಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಸರ್ವ ಜಗತ್ತೂ
ಭಯಗೊಂಡಿತು.

09021021a ಶಕುನಿಸ್ತು ರಣೇ ವೀರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಪೀಡಯತ್|

09021021c ತಸ್ಯಾಶ್ವಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ಹತ್ವಾ ಸುಬಲಸ್ಯ ಸುತೋ ವಿಭುಃ||

09021021e ನಾದಂ ಚಕಾರ ಬಲವಾನ್ಸರ್ವಸೈನ್ಯಾನಿ ಕಂಪಯನ್||

ವೀರ ಶಕುನಿಯಾದರೋ ರಣದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದನು.
ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸುಬಲನ ಬಲವಾನ್ ಮಗ
ವಿಭು ಶಕುನಿಯು ಸರ್ವಸೈನ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಡುಗಿಸುವಂಥಹ

ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು.

09021022a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ವೀರಂ ರಾಜಾನಮಪರಾಜಿತಂ|

09021022c ಅಪೋವಾಹ ರಥೇನಾಜೌ ಸಹದೇವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಹದೇವನು ಅಪರಾಜಿತ ವೀರ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು.

09021023a ಅಥಾನ್ಯಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09021023c ಶಕುನಿಂ ನವಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಪುನರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಪಂಚಭಿಃ||

09021023e ನನಾದ ಚ ಮಹಾನಾದಂ ಪ್ರವರಃ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೂಡಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪುನಃ ಐದರಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಆ ಸರ್ವಧನ್ವಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಜೋರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

09021024a ತದ್ಯುದ್ಧಮಭವಚ್ಚಿತ್ರಂ ಘೋರರೂಪಂ ಚ ಮಾರಿಷ|

09021024c ಈಕ್ಷಿತ್ಯಪ್ರೀತಿಜನನಂ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಂ||

ಮಾರಿಷ! ಆ ಯುದ್ಧವು ವಿಚಿತ್ರವೂ, ಘೋರರೂಪವೂ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆನಂದದಾಯಕವೂ, ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವೂ ಆಗಿತ್ತು.

09021025a ಉಲೂಕಸ್ತು ಮಹೇಷ್ವಾಸಂ ನಕುಲಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಂ|

09021025c ಅಭ್ಯದ್ರವದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಶರವರ್ಷೈಃ ಸಮಂತತಃ||

ಅಮೇಯಾತ್ಮಾ ಉಲೂಕನಾದರೋ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ಮಹೇಷ್ವಾಸ
ನಕುಲನನ್ನು ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09021026a ತಥೈವ ನಕುಲಃ ಶೂರಃ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಸುತಂ ರಣೇ|

09021026c ಶರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯತ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಶೂರ ನಕುಲನೂ ಕೂಡ ರಣದಲ್ಲಿ ಸೌಬಲನ ಮಗನನ್ನು
ಮಹಾ ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು.

09021027a ತೌ ತತ್ರ ಸಮರೇ ವೀರೌ ಕುಲಪುತ್ರೌ ಮಹಾರಥೌ|

09021027c ಯೋಧಯಂತಾವಪಶ್ಯೇತಾಂ ಪರಸ್ಪರಕೃತಾಗಸೌ||

ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನಿರಸನಗೊಳಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದ ಆ ವೀರ-
ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತ-ಮಹಾರಥರಿಬ್ಬರೂ ಸಮರದಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

09021028a ತಥೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ತು ಶೈನೇಯಂ ಶತ್ರುತಾಪನಂ|

09021028c ಯೋಧಯನ್ ಶುಶುಭೇ ರಾಜನ್ಬಲಂ ಶಕ್ರ ಇವಾಹವೇ||

ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ಕೃತವರ್ಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತಾಪನ
ಶೈನೇಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಲನೊಂದಿಗೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ರನಂತೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09021029a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಧನುಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ|

09021029c ಅಧೈನಂ ಚಿನ್ನಧನ್ವಾನಂ ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ,
ಧನುಸ್ಸು ತುಂಡಾದ ಅವನನ್ನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09021030a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋಽಪಿ ಸಮರೇ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪರಮಾಯುಧಂ|

09021030c ರಾಜಾನಂ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಾದರೋ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

09021031a ತಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ಮಹಚ್ಛಾಸೀತ್ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಭರತರ್ಷಭ|

09021031c ಪ್ರಭಿನ್ನಯೋರ್ಯಥಾ ಸಕ್ತಂ ಮತ್ತಯೋರ್ವರಹಸ್ತಿನೋಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಯುದ್ಧವು
ಕುಂಭಸ್ಥಳವೊಡೆದು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳು ಸೆಣಸಾಡುವಂತೆ
ಜೋರಾಗಿತ್ತು.

09021032a ಗೌತಮಸ್ತು ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್|

09021032c ವಿವ್ಯಾಧ ಬಹುಭಿಃ ಶೂರಃ ಶರೈಃ ಸಂನತಪರ್ವಭಿಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಶೂರ ಗೌತಮನಾದರೋ ಮಹಾಬಲ
ದ್ರೌಪದೇಯರನ್ನು ಅನೇಕ ಸನ್ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09021033a ತಸ್ಯ ತೈರಭವದ್ಯುದ್ಧಮಿಂದ್ರಿಯೈರಿವ ದೇಹಿನಃ|

09021033c ಘೋರರೂಪಮಸಂವಾಯಂ ನಿರ್ಮಯಾದಮತೀವ ಚ||

ದೇಹಧಾರಿ ಜೀವ ಮತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ
ಸಂಘರ್ಷದಂತೆ ಅವರ ಯುದ್ಧವು ಘೋರರೂಪವೂ,
ಅನಿವಾರ್ಯವೂ, ಯುದ್ಧಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ
ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿತ್ತು.

09021034a ತೇ ಚ ತಂ ಪೀಡಯಾಮಾಸುರಂದ್ರಿಯಾಣೀವ ಬಾಲಿಶಂ|

09021034c ಸ ಚ ತಾನ್ವೃತಿಸಂರಬ್ಧಃ ಪ್ರತ್ಯಯೋಧಯದಾಹವೇ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬಾಲಿಶ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವಂತೆ ದ್ರೌಪದೇಯರು
ಕೃಪರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಲು, ಅವನು ಪರಮಕೃದ್ಧನಾಗಿ
ಪ್ರತಿಪ್ರಹಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.

09021035a ಏವಂ ಚಿತ್ರಮಭೂದ್ಯುದ್ಧಂ ತಸ್ಯ ತೈಃ ಸಹ ಭಾರತ|

09021035c ಉತ್ಥಾಯೋತ್ಥಾಯ ಹಿ ಯಥಾ ದೇಹಿನಾಮಿಂದ್ರಿಯೈರ್ವಿಭೋ||

ಭಾರತ! ವಿಭೋ! ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುವ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಸಂಘರ್ಷಣೆಯಾಗುವಂತೆ
ದ್ರೌಪದೇಯರೊಡನೆ ಕೃಪನ ಯುದ್ಧವು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

09021036a ನರಾಶ್ಚೈವ ನರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ದಂತಿನೋ ದಂತಿಭಿಸ್ತಥಾ|

09021036c ಹಯಾ ಹಯೈಃ ಸಮಾಸಕ್ತಾ ರಥಿನೋ ರಥಿಭಿಸ್ತಥಾ||

09021036e ಸಂಕುಲಂ ಚಾಭವದ್ಭಯೋ ಘೋರರೂಪಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪದಾತಿಗಳು ಪದಾತಿಗಳೊಡನೆ, ಆನೆಗಳು
ಆನೆಗಳೊಡನೆ, ಕುದುರೆಗಳು ಕುದುರೆಗಳೊಡನೆ ಮತ್ತು ರಥಿಗಳು
ರಥಿಗಳೊಡನೆ ಘೋರರೂಪದ ಸಂಕುಲ ಯುದ್ಧವು ಪುನಃ ನಡೆಯಿತು.

09021037a ಇದಂ ಚಿತ್ರಮಿದಂ ಘೋರಮಿದಂ ರೌದ್ರಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ||

09021037c ಯುದ್ಧಾನ್ಯಾಸನ್ಮಹಾರಾಜ ಘೋರಾಣಿ ಚ ಬಹುನಿ ಚ|

ಪ್ರಭೋ! ಮಹಾರಾಜ! ಇಂತಹ ಅನೇಕ ವಿಚಿತ್ರ, ಘೋರ, ರೌದ್ರ
ಯುದ್ಧಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.

09021038a ತೇ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸಮರೇ ಪರಸ್ಪರಮರಿಂದಮಾಃ||

09021038c ವಿವ್ಯಧುಶ್ಚೈವ ಜಘ್ನುಶ್ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಮಹಾಹವೇ|

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಆ ಅರಿಂದಮರು ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ
ಸಿಂಹನಾದಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09021039a ತೇಷಾಂ ಶಸ್ತ್ರಸಮುದ್ಭೂತಂ ರಜಸ್ತೀವ್ರಮದೃಶ್ಯತ||

09021039c ಪ್ರವಾತೇನೋದ್ಧತಂ ರಾಜನ್ದಾವದ್ಭಿಶ್ಚಾಶ್ವಸಾದಿಭಿಃ|

ರಾಜನ್! ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದುಂಟಾದ, ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆ-
ಪದಾತಿಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಧೂಳು ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು
ಪಸರಿಸಿದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09021040a ರಥನೇಮಿಸಮುದ್ಭೂತಂ ನಿಃಶ್ವಾಸೈಶ್ಚಾಪಿ ದಂತಿನಾಂ||

09021040c ರಜಃ ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರಕಪಿಲಂ ದಿವಾಕರಪಥಂ ಯಯೌ|

ರಥಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ನಿಃಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳು
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ ಸೂರ್ಯನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

09021041a ರಜಸಾ ತೇನ ಸಂಪೃಕ್ತೇ ಭಾಸ್ಕರೇ ನಿಷ್ಪ್ರಭೀಕೃತೇ||

09021041c ಸಂಚಾದಿತಾಭವದ್ಭೂಮಿಸ್ತೇ ಚ ಶೂರಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

ಆ ಧೂಳಿನಿಂದಾಗಿ ಬಾಸ್ಕರನು ಕಾಂತಿಹೀನನಾದನು. ರಣದಲ್ಲಿ
ಮಹಾರಥ ಶೂರರು ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದರು.

09021042a ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ಸಂವೃತ್ತಂ ನೀರಜಸ್ಯಂ ಸಮಂತತಃ||

09021042c ವೀರಶೋಣಿತಸಿಕ್ತಾಯಾಂ ಭೂಮೌ ಭರತಸತ್ತಮ|

09021042e ಉಪಾಶಾಮ್ಯತ್ತತಸ್ತೀವ್ರಂ ತದ್ರಜೋ ಘೋರದರ್ಶನಂ||

ಧೂಳು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಾತ್ರವೇ ಇತ್ತು. ಭಾರತ! ಭೂಮಿಯು
ವೀರಯೋಧರ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿ ಘೋರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ
ಆ ತೀವ್ರ ಧೂಳು ಉಪಶಮನಹೊಂದಿತು.

09021043a ತತೋಽಪಶ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಾನಿ ಭಾರತ|

09021043c ಯಥಾಪ್ರಾಗ್ಗ್ರಂ ಯಥಾಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ವೈ ಸುದಾರುಣೇ||

09021043e ವರ್ಮಣಾಂ ತತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ವ್ಯದ್ಯಶ್ಯಂತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ಪ್ರಭಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಭಾರತ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಲ
ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದುದನ್ನು
ನೋಡಿದೆವು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಯೋಧರ ಕವಚಗಳ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರಭೆಯು
ಎಲ್ಲೆಡೆ ತೋರಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09021044a ಶಬ್ದಃ ಸುತುಮುಲಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಶರಾಣಾಂ ಪತತಾಮಭೂತ್|

09021044c ಮಹಾವೇಣುವನಸ್ಯೇವ ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವತಃ||

ಬಿದುರಿನ ಮಹಾವನವು ಸುಡುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದದಂತೆ ಆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶರಗಳು ಬೀಳುವ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ಏಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨

ಪಾಂಡವರು ಕೌರವ ಸೇನೆಯ ಏಳುನೂರು ರಥಗಳನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ (೧೫-೨೭). ಶಕುನಿಯ
ಯುದ್ಧ (೨೮-೪೦). ಶಕುನಿಯ ಪಲಾಯನ (೪೧-೫೮). ಶಕುನಿಯು
ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೫೯-೬೨). ತುಮುಲಯುದ್ಧ (೬೩-೮೮).

09022001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09022001a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ಘೋರರೂಪೇ ಭಯಾನಕೇ|

09022001c ಅಭಜ್ಯತ ಬಲಂ ತತ್ರ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವೈಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಘೋರರೂಪದ ಆ ಭಯಾನಕ ಯುದ್ಧವು

ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿದರು.

09022002a ತಾಂಸ್ತು ಯತ್ನೇನ ಮಹತಾ ಸಂನಿವಾರ್ಯ ಮಹಾರಥಾನ್|

09022002c ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಾನಾಮನೀಕಿನೀಂ||

ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಥರನ್ನು ಮಹಾಯತ್ನದಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತಾ
ನಿನ್ನ ಮಗನು ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09022003a ನಿವೃತ್ತಾಃ ಸಹಸಾ ಯೋಧಾಸ್ತವ ಪುತ್ರಪ್ರಿಯೈಷಿಣಃ|

09022003c ಸಂನಿವೃತ್ತೇಷು ತೇಷ್ಟೇವಂ ಯುದ್ಧಮಾಸೀತ್ಸುದಾರುಣಂ||

ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನೇ ಬಯಸಿದ ಯೋಧರು ಕೂಡಲೇ
ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಲು, ಅಲ್ಲಿ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು
ನಡೆಯಿತು.

09022004a ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ದೇವಾಸುರರಣೋಪಮಂ|

09022004c ಪರೇಷಾಂ ತವ ಸೈನ್ಯೇ ಚ ನಾಸೀತ್ಕಶ್ಚಿತ್ಪರಾಜ್ಮುಖಿಃ||

ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಂತಿದ್ದ ನಿನ್ನವರ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ಆ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಥವಾ ಶತ್ರು ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ
ಪಾರಜ್ಮುಖಿರಾಗಲಿಲ್ಲ.

09022005a ಅನುಮಾನೇನ ಯುಧ್ಯಂತೇ ಸಂಜ್ಞಾಭಿಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ|

09022005c ತೇಷಾಂ ಕ್ಷಯೋ ಮಹಾನಾಸೀದ್ಯುಧ್ಯತಾಮಿತರೇತರಂ||

ಅನುಮಾನ-ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಅವರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ನಾಶವುಂಟಾಯಿತು.

09022006a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಕ್ರೋಧೇನ ಮಹತಾ ಯುತಃ|

09022006c ಜಿಗೀಷಮಾಣಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಸರಾಜಕಾನ್||

09022007a ತ್ರಿಭಿಃ ಶಾರದ್ವತಂ ವಿದ್ಧ್ವಾ ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಃ ಶಿಲಾಶಿತ್ಯೈಃ|

09022007c ಚತುರ್ಭಿರ್ನಿಜಘಾನಾಶ್ವಾನ್ಕಲ್ಯಾಣಾನ್ಕೃತವರ್ಮಣಃ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಹಾ ಕ್ರೋಧಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ, ಮೂರು
ರುಕ್ಮಪುಂಖ ಶಿಲಾಶಿತಗಳಿಂದ ಶಾರದ್ವತನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನಾಲ್ಕು
ಶರಗಳಿಂದ ಕೃತವರ್ಮನ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಯಾಣ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09022008a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ತು ಹಾರ್ದಿಕ್ಯಮಪೋವಾಹ ಯಶಸ್ವಿನಂ|

09022008c ಅಥ ಶಾರದ್ವತೋಽಷ್ಟಾಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಯಶಸ್ವಿ ಹಾರ್ದಿಕ್ಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.
ಶಾರದ್ವತನು ಎಂಟು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ
ಹೊಡೆದನು.

09022009a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ರಥಾನ್ಸಪ್ತಶತಾನ್ತ್ರಣೇ|

09022009c ಪ್ರೇಷಯದ್ಯತ್ರ ರಾಜಾಸೌ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಆಗ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ರಣದಲ್ಲಿ ಏಳುನೂರು ರಥಗಳನ್ನು
ರಾಜಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09022010a ತೇ ರಥಾ ರಥಿಭಿಯುಕ್ತಾ ಮನೋಮಾರುತರಂಹಸಃ|

09022010c ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕೌಂತೇಯಸ್ಯ ರಥಂ ಪ್ರತಿ||

ರಥಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ರಥಗಳು ಮನಸ್ಸು-ಮಾರುತಗಳ ವೇಗದಿಂದ
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೌಂತೇಯನ ರಥದ ಬಳಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದವು.

09022011a ತೇ ಸಮಂತಾನ್ಮಹಾರಾಜ ಪರಿವಾರ್ಯ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09022011c ಅದೃಶ್ಯಂ ಸಾಯಕೈಶ್ಚ ಕ್ಷುರ್ಮೇಘಾ ಇವ ದಿವಾಕರಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದು
ಮೇಘಗಳು ದಿವಾಕರನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಅದೃಶ್ಯಗೊಳಿಸಿದರು.

09022012a ನಾಮೃಷ್ಯಂತ ಸುಸಂರಬ್ಧಾಃ ಶಿಖಿಂಡಿಪ್ರಮುಖಾ ರಥಾಃ|

09022012c ರಥೈರಗ್ರ್ಯ ಜವೈರ್ಯುಕ್ತೈಃ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಸಂವೃತೈಃ|

09022012e ಆಜಗ್ಮು ರಭಿರಕ್ಷಂತಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಕುಪಿತರಾದ ಶಿಖಿಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ರಥರು ಅದನ್ನು
ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ವೇಗಯುಕ್ತ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದ
ರಥಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಧಾವಿಸಿದರು.

09022013a ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ರೌದ್ರಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಶೋಣಿತೋದಕಃ|

09022013c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಕುರೂಣಾಂ ಚ ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವಿವರ್ಧನಃ||

ಆಗ ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರ ನಡುವೆ ಯಮರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ರಕ್ತವೇ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರೌದ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯಿತು.

09022014a ರಥಾನ್ಸಪ್ತಶತಾನ್ ಹತ್ವಾ ಕುರೂಣಾಮಾತತಾಯಿನಾಂ|

09022014c ಪಾಂಡವಾಃ ಸಹ ಪಾಂಚಾಲೈಃ ಪುನರೇವಾಭ್ಯವಾರಯನ್||

ಪಾಂಚಾಲರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ಆತಯಾಯಿ ಕುರುಗಳ ಆ ಏಳುನೂರು ರಥಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ತಡೆದರು.

09022015a ತತ್ರ ಯುದ್ಧಂ ಮಹಚ್ಛಾಸೀತ್ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಾಂಡವೈಃ|

09022015c ನ ಚ ನಸ್ತಾದೃಶಂ ದೃಷ್ಟಂ ನೈವ ಚಾಪಿ ಪರಿಶ್ರುತಂ||

ಆಗ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಅಂತಹ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಾವು ಈ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

09022016a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ನಿರ್ಮರ್ಯಾದೇ ಸಮಂತತಃ|

09022016c ವಧ್ಯಮಾನೇಷು ಯೋಧೇಷು ತಾವಕೇಷ್ಟಿತರೇಷು ಚ||

09022017a ನಿನದತ್ಸು ಚ ಯೋಧೇಷು ಶಂಖವರ್ಯೈಶ್ಚ ಪೂರಿತೈಃ|

09022017c ಉತ್ಕೃಷ್ಟೈಃ ಸಿಂಹನಾದೈಶ್ಚ ಗರ್ಜಿತೇನ ಚ ಧನ್ವಿನಾಂ||

ಎಲ್ಲಕಡೆ ನಿನ್ನಕಡೆಯ ಮತ್ತು ಶತ್ರು ಯೋಧರ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ

ನಿರ್ಮಯಾದಾಯುಕ್ತ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯೋಧರು
 ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂಖಗಳನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಉದುತ್ತಿದ್ದರು.
 ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಧನ್ವಿಗಳು
 ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09022018a ಅತಿಪ್ರವೃದ್ಧೇ ಯುದ್ಧೇ ಚ ಚಿದ್ಯಮಾನೇಷು ಮರ್ಮಸು|

09022018c ಧಾವಮಾನೇಷು ಯೋಧೇಷು ಜಯಗೃದ್ಧಿಷು ಮಾರಿಷ||

ಮಾರಿಷ! ಅತಿ ಜೋರಾಗಿದ್ದ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯೇಚ್ಛು ಯೋಧರು
 ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09022019a ಸಂಹಾರೇ ಸರ್ವತೋ ಜಾತೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಶೋಕಸಂಭವೇ|

09022019c ಬಹ್ವೀನಾಮುತ್ತಮಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸೀಮಂತೋದ್ಧರಣೇ ತಥಾ||

ರಣಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಸಂಹಾರವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ
 ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೀಮಂತವು ರಣದಲ್ಲಿ ಹರಣವಾಯಿತು.

09022020a ನಿರ್ಮಯಾದೇ ತಥಾ ಯುದ್ಧೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಸುದಾರುಣೇ|

09022020c ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ನಿನಾಶಾಯ ತದೋತ್ಪಾತಾಃ ಸುದಾರುಣಾಃ||

09022020e ಚಚಾಲ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ಸಪರ್ವತವನಾ ಮಹೀ||

ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಆ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು
 ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ವಿನಾಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸುದಾರುಣ ಉತ್ಪಾತಗಳು
 ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಪರ್ವತ-ವನಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗಿ
 ಶಬ್ದಮಾಡಿತು.

09022021a ಸದಂಡಾಃ ಸೋಲ್ಮುಕಾ ರಾಜನ್ ಶೀರ್ಯಮಾಣಾಃ ಸಮಂತತಃ|

09022021c ಉಲ್ಯಾಃ ಪೇತುರ್ದಿವೋ ಭೂಮಾವಾಹತ್ಯ ರವಿಮಂಡಲಂ||

ರಾಜನ್! ದಂಡ-ಕೊಳ್ಳಿಗಳುಳ್ಳ ಉಲ್ಕೆಗಳು ರವಿಮಂಡಲವನ್ನು
ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಚೂರಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಬಿದ್ದವು.

09022022a ವಿಷ್ವಗ್ವಾತಾಃ ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ನೀಚೈಃ ಶರ್ಕರವರ್ಷಿಣಃ|

09022022c ಅಶ್ರೂಣಿ ಮುಮುಚುರ್ನಾಗಾ ವೇಪಥುಶ್ಚಾಸ್ಪೃಶದ್ ಭೃಶಂ||

ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮರಳುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಗಾಳಿಯು
ಬೀಸಿತು. ಆನೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಥರ ಥರನೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

09022023a ಏತಾನ್ಘೋರಾನನಾದೃತ್ಯ ಸಮುತ್ಪಾತಾನ್ಸುದಾರುಣಾನ್|

09022023c ಪುನರ್ಯುದ್ಧಾಯ ಸಮ್ಮಂತ್ರೈ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಸ್ತಸ್ಥರವ್ಯಥಾಃ||

09022023e ರಮಣೀಯೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಪುಣ್ಯೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಿಯಾಸವಃ||

ಉಂಟಾದ ಈ ಸುದಾರುಣ ಘೋರ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ
ರಮಣೀಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಬಯಸಿದ್ದ
ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ
ಸಿದ್ದರಾದರು.

09022024a ತತೋ ಗಾಂಧಾರರಾಜಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಶಕುನಿರಬ್ರವೀತ್|

09022024c ಯುಧ್ಯಧ್ವಮಗ್ರತೋ ಯಾವತ್ಪೃಷ್ಠತೋ ಹನ್ಮಿ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಆಗ ಗಾಂಧಾರರಾಜನ ಮಗ ಶಕುನಿಯು “ನೀವು ಮುಂದಿನಿಂದ

ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ. ನಾನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09022025a ತತೋ ನಃ ಸಂಪ್ರಯಾತಾನಾಂ ಮದ್ರಯೋಧಾಸ್ತರಸ್ವಿನಃ|

09022025c ಹೃಷ್ಠಾಃ ಕಿಲಕಿಲಾಶಬ್ಧಮಕುರ್ವಂತಾಪರೇ ತಥಾ||

ಆಗ ನಾವು ಮುಂದಿನಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಹೋದೆವು. ತರಸ್ವಿ ಮದ್ರಯೋಧರು ಹೃಷ್ಠರಾಗಿ ಕಿಲಕಿಲಾ ಶಬ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09022026a ಅಸ್ಮಾಂಸ್ತು ಪುನರಾಸಾದ್ಯ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾ ದುರಾಸದಾಃ|

09022026c ಶರಾಸನಾನಿ ಧುನ್ವಂತಃ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರನ್||

ಲಕ್ಷಬದ್ಧ-ದುರಾಸದ ಪಾಂಡವರು ಪುನಃ ನಮ್ಮ ಬಳಿಬಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಸುಕಿದರು.

09022027a ತತೋ ಹತಂ ಪರೈಸ್ತತ್ರ ಮದ್ರರಾಜಬಲಂ ತದಾ|

09022027c ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರಾಸೀತ್ ಪರಾಙ್ಮುಖಿಂ||

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಮದ್ರರಾಜನ ಬಲವು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯು ಪುನಃ ಪರಾಙ್ಮುಖವಾಯಿತು.

09022028a ಗಾಂಧಾರರಾಜಸ್ತು ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಮಾಹ ತತೋ ಬಲೀ|

09022028c ನಿವರ್ತಧ್ವಮಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಯುಧ್ಯಧ್ವಂ ಕಿಂ ಸೃತೇನ ವಃ||

ಆಗ ಬಲಶಾಲೀ ಗಾಂಧಾರರಾಜನು “ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರೇ! ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ! ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ! ಪಲಾಯನ

ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?" ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದನು.

09022029a ಅನೀಕಂ ದಶಸಾಹಸ್ರಮಶ್ವಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09022029c ಆಸೀದ್ಗಾಂಧಾರರಾಜಸ್ಯ ವಿಮಲಪ್ರಾಸಯೋಧಿನಾಂ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲ
ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಗಳ ಸೇನೆಯು ಗಾಂಧಾರರಾಜನಲ್ಲಿತ್ತು.

09022030a ಬಲೇನ ತೇನ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ವರ್ತಮಾನೇ ಜನಕ್ಷಯೇ|

09022030c ಪೃಷ್ಠತಃ ಪಾಂಡವಾನೀಕಮಭ್ಯಘ್ನನ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಹಾಗೆ ಜನಕ್ಷಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ವಿಕ್ರಮಿಯು ತನ್ನ
ಸೇನೆಯನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಶಿತ
ಶರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದನು.

09022031a ತದಭ್ರಮಿವ ವಾತೇನ ಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣಂ ಸಮಂತತಃ|

09022031c ಅಭಜ್ಯತ ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡೂನಾಂ ಸುಮಹದ್ಬಲಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೋಡಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಪಾಂಡವರ ಮಹಾ ಬಲವು ಆಗ ಭಗ್ನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

09022032a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಭಗ್ನಂ ಸ್ವಬಲಮಂತಿಕಾತ್|

09022032c ಅಭ್ಯಚೋದಯದವ್ಯಗ್ರಃ ಸಹದೇವಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ
ಅವ್ಯಗ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಹಾಬಲ ಸಹದೇವನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು:

09022033a ಅಸೌ ಸುಬಲಪುತ್ರೋ ನೋ ಜಘನಂ ಪೀಡ್ಯ ದಂಶಿತಃ|

09022033c ಸೇನಾಂ ನಿಸೂದಯಂತ್ಯೇಷ ಪಶ್ಯ ಪಾಂಡವ ದುರ್ಮತಿಂ||

“ಪಾಂಡವ! ಕವಚಧಾರಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಗದಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ದುರ್ಮತಿಯನ್ನು ನೋಡು!

09022034a ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಶಕುನಿಂ ಸೌಬಲಂ ಜಹಿ|

09022034c ರಥಾನೀಕಮಹಂ ರಕ್ಷ್ಯೇ ಪಾಂಚಾಲಸಹಿತೋಽನಘ||

ಅನಘ! ನೀನು ದ್ರೌಪದೇಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗು! ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸು! ಪಾಂಚಾಲಸಹಿತನಾಗಿ ನಾನು ಈ ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ!

09022035a ಗಚ್ಛಂತು ಕುಂಜರಾಃ ಸರ್ವೇ ವಾಜಿನಶ್ಚ ಸಹ ತ್ವಯಾ|

09022035c ಪಾದಾತಾಶ್ಚ ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಶಕುನಿಂ ಸೌಬಲಂ ಜಹಿ||

ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳೂ ಹೋಗಲಿ! ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸು!”

09022036a ತತೋ ಗಜಾಃ ಸಪ್ತಶತಾಶ್ಚಾಪಪಾಣಿಭಿರಾಸ್ಥಿತಾಃ|

09022036c ಪಂಚ ಚಾಶ್ವಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹದೇವಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09022037a ಪಾದಾತಾಶ್ಚ ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಾ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09022037c ರಣೇ ಹ್ಯಭ್ಯದ್ರವಂಸ್ತೇ ತು ಶಕುನಿಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಂ||

ಆಗ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಳು ನೂರು ಆನೆಗಳು, ಐದು ಸಾವಿರ

ಕುದುರೆಗಳು, ಮೂರು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳೂ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದೇಯರೂ
ಸೇರಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಸಹದೇವನು ರಣದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ
ಶಕುನಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮುತ್ತಿದನು.

09022038a ತತಸ್ತು ಸೌಬಲೋ ರಾಜನ್ನಭ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್|

09022038c ಜಘಾನ ಪೃಷ್ಠತಃ ಸೇನಾಂ ಜಯಗೃಧ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ರಾಜನ್! ಜಯೇಚ್ಛು ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸೌಬಲನು ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09022039a ಅಶ್ವಾರೋಹಾಸ್ತು ಸಂರಬ್ಧಾಃ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ|

09022039c ಪ್ರಾವಿಶನ್ಸೌಬಲಾನೀಕಮಭ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ತಾನೃಥಾನ್||

ಕುಪಿತ ತರಸ್ವೀ ಪಾಂಡವ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು ಸುಬಲನ
ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಪವೇಶಿಸಿದರು.

09022040a ತೇ ತತ್ರ ಸಾದಿನಃ ಶೂರಾಃ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09022040c ಗಜಮಧ್ಯೈಽವತಿಷ್ಠಂತಃ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರನ್||

ಶೂರ ಅಶ್ವಸೈನಿಕರು ಸೌಬಲನ ಮಹಾಸೇನೆಯ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು
ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಸುಕಿದರು.

09022041a ತದುದ್ಯತಗದಾಪ್ರಾಸಮಕಾಪುರುಷಸೇವಿತಂ|

09022041c ಪ್ರಾವರ್ತತ ಮಹದ್ಯುದ್ಧಂ ರಾಜನ್ದುರ್ಮಂತ್ರಿತೇ ತವ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಗದ-ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ

ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪುರುಷರ ನಡುವೆ, ನಿನ್ನ ದುರ್ಮಂತ್ರದಿಂದ
ಪ್ರಾರಂಭವಾದ, ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09022042a ಉಪಾರಮಂತ ಜ್ಯಾಶಬ್ಧಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾ ರಥಿನೋಽಭವನ್|

09022042c ನ ಹಿ ಸ್ವೇಷಾಂ ಪರೇಷಾಂ ವಾ ವಿಶೇಷಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ||

ಧನುಸ್ಸಿನ ಶಿಂಜನಿಯ ಶಬ್ದಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ರಥಿಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾದರು.
ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09022043a ಶೂರಬಾಹುವಿಸೃಷ್ಟಾನಾಂ ಶಕ್ತೀನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09022043c ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಿವ ಸಂಪಾತಮಪಶ್ಯನ್ಕುರುಪಾಂಡವಾಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಶೂರಬಾಹುಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ
ಬೀಳುವುದನ್ನು ಕುರು-ಪಾಂಡವರು ನೋಡಿದರು.

09022044a ಋಷ್ವಿಭಿರ್ವಿಮಲಾಭಿಶ್ಚ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09022044c ಸಂಪತಂತೀಭಿರಾಕಾಶಮಾವೃತಂ ಬಹ್ವಶೋಭತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಲ ಋಷಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ತುಂಬಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದವು.

09022045a ಪ್ರಾಸಾನಾಂ ಪತತಾಂ ರಾಜನ್ರೂಪಮಾಸೀತ್ಸಮಂತತಃ|

09022045c ಶಲಭಾನಾಮಿವಾಕಾಶೇ ತದಾ ಭರತಸತ್ತಮ||

ರಾಜನ್! ಭರತಸತ್ತಮ! ಆಗ ಸುತ್ತಲೂ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಸಗಳು
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುವ ಮಿಡಿತೆಗಳಂತೆ ತೋರಿದವು.

09022046a ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸರ್ವಾಂಗಾ ವಿಪ್ರವಿದ್ವೈರ್ನಿ ಯಂತ್ರಭಿಃ|

09022046c ಹಯಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಗಾಯಗೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ
ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಕುದುರೆಗಳು ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09022047a ಅನ್ಯೋನ್ಯಪರಿಪಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

09022047c ಅವಿಕ್ಷತಾಃ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಮಂತೋ ರುಧಿರಂ ಮುಖೈಃ||

ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷಿಸಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಪಿಂಡಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ,
ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವುದು
ಕಂಡುಬಂಡಿತು.

09022048a ತತೋಽಭವತ್ತಮೋ ಘೋರಂ ಸೈನ್ಯೇನ ರಜಸಾ ವೃತೇ|

09022048c ತಾನಪಾಕ್ರಮತೋಽದ್ರಾಕ್ಷಂ ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಶಾದರಿಂದಮಾನ್||

09022048e ಅಶ್ವಾನ್ರಾಜನ್ಮನುಷ್ಯಾಂಶ್ಚ ರಜಸಾ ಸಂವೃತೇ ಸತಿ||

ಆಗ ಸೇನೆಯು ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಘೋರ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು.
ರಾಜನ್! ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ
ಅರಿಂದಮರು - ಕುದುರೆ-ಮನುಷ್ಯರು - ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಕಂಡೆನು.

09022049a ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ವಮಂತೋ ರುಧಿರಂ ಬಹು|

09022049c ಕೇಶಾಕೇಶಿಸಮಾಲಗ್ನಾ ನ ಶೇಕುಶ್ಚೇಷ್ಟಿತುಂ ಜನಾಃ||

ಅನ್ಯರು ಬಹಳವಾಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ
ಚಲಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09022050a ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಶ್ವಪೃಷ್ಠೇಭ್ಯೋ ವಿಕರ್ಷಂತೋ ಮಹಾಬಲಾಃ|

09022050c ಮಲ್ಲಾ ಇವ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಿಜಘ್ನುರಿತರೇತರಂ||

09022050e ಅಶ್ವೈಶ್ಚ ವ್ಯಪಕೃಷ್ಯಂತ ಬಹವೋಽತ್ರ ಗತಾಸವಃ||

ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಹಾಬಲರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮಲ್ಲರಂತೆ ಇತರೇತರರನ್ನು ಹೊಡೆದು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕರನ್ನು ಕುದುರೆಗಳು
ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

09022051a ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಬಹವೋ ವಿಜಯೈಷಿಣಃ|

09022051c ತತ್ರ ತತ್ರ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಪುರುಷಾಃ ಶೂರಮಾನಿನಃ||

ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಶೂರರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನ್ಯ
ಅನೇಕ ವಿಜಯೇಚ್ಛು ಪುರುಷರು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

09022052a ರಕ್ತೋಕ್ಷಿತೈಶ್ಚಿನ್ನಭುಜೈರಪಕೃಷ್ವಶಿರೋರುಹೈಃ|

09022052c ವ್ಯದೃಶ್ಯತ ಮಹೀ ಕೀರ್ಣಾಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ, ಭುಜಗಳು ತುಂಡಾಗಿದ್ದ, ಕೆದರಿದ
ಕೇಶರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಶರೀರಗಳು
ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಹೋಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09022053a ದೂರಂ ನ ಶಕ್ಯಂ ತತ್ರಾಸೀದ್ಗಂತುಮಶ್ವೇನ ಕೇನ ಚಿತ್|

09022053c ಸಾಶ್ವಾರೋಹೈರ್ಹೃತ್ಯೈರಶ್ವೈರಾವೃತೇ ವಸುಧಾತಲೇ||

ಹತರಾದ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ
ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ದೂರ ಸಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09022054a ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸಂನಾಹೈರಾತ್ತಶಸ್ತ್ರೈರುದಾಯುಧೈಃ|

09022054c ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈಃಫೋರೈಃ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಭಿಃ||

09022054e ಸುಸಂನಿಕೃಷ್ಟೈಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಹತಭೂಯಿಷ್ಯಸೈನಿಕೈಃ||

ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾನಾ ಫೋರ
ಪ್ರಹರಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ಹತ್ತಿರ-
ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆಗಲೇ
ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಿಂದ ರಣಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

09022055a ಸ ಮುಹೂರ್ತಂ ತತೋ ಯದ್ಧ್ವಾ ಸೌಬಲೋಽಥ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09022055c ಷಟ್ಸಹಸ್ರೈರ್ಹೃಯೈಃ ಶಿಷ್ಟೈರಪಾಯಾಚ್ಚ ಕುನಿಸ್ತತಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹೊತ್ತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಸೌಬಲನು
ಅಳಿದುಳಿದ ಅವನ ಆರುಸಾವಿರ ಅಶ್ವಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ
ಪಲಾಯನಗೈದನು.

09022056a ತಥೈವ ಪಾಂಡವಾನೀಕಂ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಂ|

09022056c ಷಟ್ಸಹಸ್ರೈರ್ಹೃಯೈಃ ಶಿಷ್ಟೈರಪಾಯಾಚ್ಚಾಂತವಾಹನಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಬಳಲಿದ್ದ ಅಳಿದುಳಿದ
ಆರುಸಾವಿರ ಅಶ್ವಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯೂ ಯುದ್ಧದಿಂದ
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು.

09022057a ಅಶ್ವಾರೋಹಾಸ್ತು ಪಾಂಡೂನಾಮಬ್ರುವನುಧಿರೋಕ್ಷಿತಾಃ|

09022057c ಸುಸಂನಿಕೃಷ್ಣಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ||

ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜೀವವನ್ನೇ ತೊರೆದು
ನಿಕಟದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು
ಹೇಳಿದರು:

09022058a ನೇಹ ಶಕ್ಯಂ ರಥೈರ್ಯೋದ್ಧಂ ಕುತ ಏವ ಮಹಾಗಜೈಃ|

09022058c ರಥಾನೇವ ರಥಾ ಯಾಂತು ಕುಂಜರಾಃ ಕುಂಜರಾನಪಿ||

“ನಾವು ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು
ಮಹಾಗಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ರಥಗಳೇ
ರಥಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳೇ ಆನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿ !

09022059a ಪ್ರತಿಯಾತೋ ಹಿ ಶಕುನಿಃ ಸ್ವಮನೀಕಮವಸ್ಥಿತಃ|

09022059c ನ ಪುನಃ ಸೌಬಲೋ ರಾಜಾ ಯುದ್ಧಮಭ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಪಲಾಯನಮಾಡಿದ ಶಕುನಿಯು ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಳಗೆ
ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಾ ಸೌಬಲನು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಬರುವುದಿಲ್ಲ !”

09022060a ತತಸ್ತು ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ತೇ ಚ ಮತ್ತಾ ಮಹಾದ್ವಿಪಾಃ|

09022060c ಪ್ರಯಯುರ್ಯತ್ರ ಪಾಂಚಾಲೋ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ಮಹಾರಥಃ||

ಆಗ ದ್ರೌಪದೇಯರು ಮತ್ತು ಮದಿಸಿದ ಮಹಾ ಆನೆಗಳು ಮಹಾರಥ
ಪಾಂಚಾಲ್ಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋದವು.

09022061a ಸಹದೇವೋಽಪಿ ಕೌರವ್ಯ ರಜೋಮೇಘೇ ಸಮುಕ್ಥಿತೇ|

09022061c ಏಕಾಕೀ ಪ್ರಯಯೌ ತತ್ರ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಕೌರವ್ಯ! ಧೂಳಿನ ಮೋಡಗಳು ಮೇಲೇಳಲು ಸಹದೇವನೂ ಕೂಡ
ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

09022062a ತತಸ್ತೇಷು ಪ್ರಯಾತೇಷು ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲಃ ಪುನಃ|

09022062c ಪಾರ್ಶ್ವತೋಽಭ್ಯಹನತ್ಕುದ್ಧೋ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ವಾಹಿನೀಂ||

ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಕುದ್ಧ ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯು ಪುನಃ
ಹಿಂದಿನಿಂದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09022063a ತತ್ಪುನಸ್ತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತುಕ್ತ್ವಾ ಭ್ಯವರ್ತತ|

09022063c ತಾವಕಾನಾಂ ಪರೇಷಾಂ ಚ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣಾಂ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು
ಬಯಸಿದ್ದ ನಿನ್ನವರ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ನಡುವೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು
ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09022064a ತೇ ಹ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಮವೇಕ್ಷಂತ ತಸ್ಮಿನ್ವೀರಸಮಾಗಮೇ|

09022064c ಯೋಧಾಃ ಪರ್ಯಪತನ್ರಾಜನ್ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನ್ !
ಆ ವೀರಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಧರು
ಕೆಳಗುರುಳಿದರು.

09022065a ಅಸಿಭಿಶ್ಚಿ ದ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಶಿರಸಾಂ ಲೋಕಸಂಕ್ಷಯೇ|

09022065c ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾಶಬ್ದಸ್ತಾಲಾನಾಂ ಪತತಾಮಿವ||

ಲೋಕಕ್ಷಯಕಾರಕ ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಶಿರಗಳು ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಬೀಳುವಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09022066a ವಿಮುಕ್ತಾನಾಂ ಶರೀರಾಣಾಂ ಭಿನ್ನಾನಾಂ ಪತತಾಂ ಭುವಿ|

09022066c ಸಾಯಧಾನಾಂ ಚ ಬಾಹೂನಾಮುರೂಣಾಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

09022066e ಆಸೀತ್ಕಟಕಟಾಶಬ್ದಃ ಸುಮಹಾನ್ಮೋಮಹರ್ಷಣಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ತುಂಡಾಗಿ ಪ್ರಾಣತೊರೆದು ರಣಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಶರೀರಗಳ, ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಾಹುಗಳ ಮತ್ತು
ತೊಡೆಗಳ ಕಟ-ಕಟಾ ಶಬ್ದವು ಮಹಾ ರೋಮಾಂಚನವಾಗಿದ್ದಿತು.

09022067a ನಿಘ್ನಂತೋ ನಿಶಿತೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರ್ಭ್ರಾತೃನ್ಪುತ್ರಾನ್ಸಖೀನಪಿ|

09022067c ಯೋಧಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ಯಥಾಮಿಷಕೃತೇ ಖಿಗಾಃ||

ಮಾಂಸದ ತುಂಡಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ನಿಶಿತ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ

ಸಹೋದರ-ಪುತ್ರ-ಸಖರನ್ನು ಕೂಡ ಸಂಹರಿಸಿ ಯೋಧರು
ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09022068a ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರತಿಸಂರಬ್ಧಾಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

09022068c ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಹಂ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ನ್ಯಘ್ನನ್ನಹಸ್ರಶಃ||

ಕೋಪದಿಂದ ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷಿತ್ತಾ “ನಾನು ಮೊದಲು !
ನಾನು ಮೊದಲು !” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09022069a ಸಂಘಾತ್ಯೈರಾಸನಭ್ರಷ್ಟೈರಶ್ವಾರೋಹೈರ್ಗತಾಸುಭಿಃ|

09022069c ಹಯಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಘಾತಿಗೊಂಡು ಆಸನಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಪ್ರಾಣತೊರೆದು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು
ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09022070a ಸ್ಫುರತಾಂ ಪ್ರತಿಪಿಷ್ಪಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಶೀಘ್ರಸಾರಿಣಾಂ|

09022070c ಸ್ತನತಾಂ ಚ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಂನದ್ಧಾನಾಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

09022071a ಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿಪ್ರಾಸಶಬ್ದಶ್ಚ ತುಮುಲಃ ಸಮಜಾಯತ|

09022071c ಭಿಂದತಾಂ ಪರಮರ್ಮಣಿ ರಾಜನ್ದರ್ಮಂತ್ರಿತೇ ತವ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ದುರ್ಮಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಜಜ್ಜಿ ಹೋಗಿ
ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಶೀಘ್ರಸಾರಿಣ ಕುದುರೆಗಳ ದಾರುಣಧ್ವನಿಯೂ
ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ತಿ-ಋಷ್ಠಿ-ಪ್ರಾಸಗಳು ಶತ್ರುಗಳ

ಕವಚಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ತುಮುಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕೇಳಿಬಂದವು.

09022072a ಶ್ರಮಾಭಿಭೂತಾಃ ಸಂರಬ್ಧಾಃ ಶ್ರಾಂತವಾಹಾಃ ಪಿಪಾಸಿತಾಃ|

09022072c ವಿಕ್ಷತಾಶ್ಚ ಶಿತೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರಭ್ಯವರ್ತಂತ ತಾವಕಾಃ||

ಬಾಯಾರಿದ್ದ ಮತ್ತು ಬಳಲಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಏರಿದ್ದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಬಳಲಿದ್ದ ನಿನ್ನವರು ನಿಶಿತ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09022073a ಮತ್ತಾ ರುಧಿರಗಂಧೇನ ಬಹವೋಽತ್ರ ವಿಚೇತಸಃ|

09022073c ಜಘ್ನುಃ ಪರಾನ್ಸ್ವ ಕಾಂಶ್ಚೈವ ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾನನಂತರಾನ್||

ರಕ್ತದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕರು ಅಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರಬಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09022074a ಬಹವಶ್ಚ ಗತಪ್ರಾಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಜಯಗೃದ್ಧಿನಃ|

09022074c ಭೂಮಾವಭ್ಯಪತನ್ರಾಜನ್ ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿರಾವೃತಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಶರವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಆವೃತರಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.

09022075a ವೃಕಗೃದ್ರಶ್ಯುಗಾಲಾನಾಂ ತುಮುಲೇ ಮೋದನೇಽಹನಿ|

09022075c ಆಸೀದ್ಬಲಕ್ಷಯೋ ಘೋರಸ್ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ತೋಳ-ಹದ್ದು-ನರಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿದ್ದ ಆ ದಿನದ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಘೋರ

ಬಲಕ್ಷಯವಾಯಿತು.

09022076a ನರಾಶ್ವಕಾಯಸಂಚನ್ನಾ ಭೂಮಿರಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09022076c ರುಧಿರೋದಕಚಿತ್ರಾ ಚ ಭೀರೂಣಾಂ ಭಯವರ್ಧಿನೀ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಶರೀರಗಳಿಂದ
ರಣಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ರಕ್ತವೇ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ಅದು ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಿತ್ತು.

09022077a ಅಸಿಭಿಃ ಪಟ್ಟಿಶೈಃ ಶೂಲ್ಯೈಸ್ತಕ್ಷಮಾಣಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09022077c ತಾವಕಾಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚೈವ ನಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಖಡ್ಗ-ಪಟ್ಟಿಷ-ಶೂಲಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ

ಗಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಕಡೆಯವರಾಗಲೀ ಪಾಂಡವರ

ಕಡೆಯವರಾಗಲೀ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಿಲ್ಲ.

09022078a ಪ್ರಹರಂತೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಾವತ್ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಧಾರಣಂ|

09022078c ಯೋಧಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ವಮಂತೋ ರುಧಿರಂ ವ್ರಣೈಃ||

ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿ ಗಾಯಗಳಿಂದ

ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಯೋಧರು ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09022079a ಶಿರೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕೇಶೇಷು ಕಬಂಧಃ ಸಮದೃಶ್ಯತ|

09022079c ಉದ್ಯಮ್ಯ ನಿಶಿತಂ ಖಡ್ಗಂ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಂ||

ಕೂದಲಿನಿಂದ ರುಂಡ-ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು

ನಿಶಿತ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲಿತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವವರನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

09022080a ಅಥೋತ್ತಿತೇಷು ಬಹುಷು ಕಬಂಧೇಷು ಜನಾಧಿಪ|

09022080c ತಥಾ ರುಧಿರಗಂಧೇನ ಯೋಧಾಃ ಕಶ್ಮಲಮಾವಿಶನ್||

ಜನಾಧಿಪ! ಅನೇಕ ಮುಂಡಗಳು ಮೇಲಿದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದವು. ರಕ್ತದ
ವಾಸನೆಯಿಂದ ಯೋಧರು ಮೂರ್ಛಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09022081a ಮಂದೀಭೂತೇ ತತಃ ಶಬ್ದೇ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09022081c ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೈಸ್ತುರಗೈರಭ್ಯವರ್ತತ ಸೌಬಲಃ||

ಆ ಶಬ್ದವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂದವಾಗಲು ಸೌಬಲನು ಅಳಿದುಳಿದ ಅಲ್ಪ
ಅಶ್ವಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರ ಮಹಾಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09022082a ತತೋಽಭ್ಯಧಾವಂಸ್ತ್ವರಿತಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಜಯಗೃದ್ಧಿನಃ|

09022082c ಪದಾತಯಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ಸಾದಿನಶ್ಚೋದ್ಯತಾಯುಧಾಃ||

09022083a ಕೋಷ್ಟಕೀಕೃತ್ಯ ಚಾಪ್ಯೇನಂ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09022083c ಶಸ್ತ್ರೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರ್ಜಘ್ನುರ್ಯುದ್ಧಪಾರಂ ತಿತೀರ್ಷವಃ||

ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಬಂದರು.
ಪದಾತಿ-ಆನೆ-ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮೇಲಿತ್ತಿ
ಶಕುನಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆದು ನಾನಾವಿಧದ
ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದರು.

09022084a ತ್ವದೀಯಾಸ್ತಾಂಸ್ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವತಃ ಸಮಭಿದ್ರುತಾನ್|

09022084c ಸಾಶ್ವಪತ್ತಿದ್ವಿಪರಥಾಃ ಪಾಂಡವಾನಭಿದುದ್ರುಪುಃ||

ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯವರು ಕುದುರೆ-ಪದಾತಿ-ಆನೆ-ರಥಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09022085a ಕೇ ಚಿತ್ಪದಾತಯಃ ಪದ್ಭಿರ್ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ|

09022085c ನಿಜಘ್ನುಃ ಸಮರೇ ಶೂರಾಃ ಕ್ಷೀಣಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತತೋಽಪತನೌ||

ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲು ಕೆಲವು ಶೂರ ಪದಾತಿಗಳು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕಾಲು-ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09022086a ರಥೇಭ್ಯೋ ರಥಿನಃ ಪೇತುರ್ದ್ವಿಪೇಭ್ಯೋ ಹಸ್ತಿಸಾದಿನಃ|

09022086c ವಿಮಾನೇಭ್ಯ ಇವ ಭ್ರಷ್ಟಾಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯಾದ್ಯಥಾ||

ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯವಾಗಲು ಸಿದ್ಧರು ವಿಮಾನಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ರಥಗಳಿಂದ ರಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಗಜಸೈನಿಕರು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09022087a ಏವಮನ್ಯೋನ್ಯಮಾಯಸ್ತಾ ಯೋಧಾ ಜಘ್ನುರ್ಮಹಾಮೃಧೇ|

09022087c ಪಿತೃನ್ಭ್ರಾತೃನ್ವಯಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪುತ್ರಾನಪಿ ತಥಾಪರೇ||

ಈ ರೀತಿ ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಂದೆ-ಸಹೋದರ-ಸ್ನೇಹಿತ-ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು.

09022088a ಏವಮಾಸೀದಮರ್ಯಾದಂ ಯುದ್ಧಂ ಭರತಸತ್ತಮ|

09022088c ಪ್ರಾಸಾಸಿಬಾಣಕಲಿಲೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಸುದಾರುಣೇ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಪ್ರಾಸ-ಖಿಡ್ಗ-ಬಾಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ
ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಲ್ಲದ ಆ ಸುದಾರಣಯುದ್ಧವು ಹೀಗೆ ನಡೆಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೩

ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆಸರಿದ ಶಕುನಿಯು ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಉಳಿದ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿ ಪುನಃ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದ್ದು
(೧-೧೩). ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧವು ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೆಂದು
ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ರಥವನ್ನು ಕೌರವ ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ನಡೆಸುವಂತೆ
ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೧೪-೪೮). ಅರ್ಜುನನು ಕೌರವ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದುದು (೪೯-೬೪).

09023001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09023001a ತಸ್ಮಿನ್‌ಶಬ್ದೇ ಮೃದೌ ಜಾತೇ ಪಾಂಡವೈರ್ನಿಹತೇ ಬಲೇ|

09023001c ಅಶ್ವೈಃ ಸಪ್ತಶತೈಃ ಶಿಷ್ಟೈರುಪಾವರ್ತತ ಸೌಬಲಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೇನೆಗಳು ಪಾಂಡವರಿಂದ ಹತಗೊಳ್ಳಲು
ಯುದ್ಧದ ಕೋಲಹಲ ಶಬ್ದವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.
ಉಳಿದಿರುವ ಏಳು ನೂರು ಕುದುರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೌಬಲನು
ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದನು.

09023002a ಸ ಯಾತ್ವಾ ವಾಹಿನೀಂ ತೂರ್ಣಮಬ್ರವೀತ್ಸ್ವರಯನ್ಯುಧಿ|

09023002c ಯುದ್ಧ್ಯದ್ವಮಿತಿ ಸಂಹೃಷ್ವಾಃ ಪುನಃ ಪುನರರಿಂದಮಃ||

09023002e ಅಪೃಚ್ಛತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂಸ್ತತ್ರ ಕ್ಷ ನು ರಾಜಾ ಮಹಾರಥಃ||

ಕೂಡಲೇ ಆ ಅರಿಂದಮನು ಸೇನೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ಸಂಹೃಷ್ವರಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ!” ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಹಾರಥನು
ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದನು:

09023003a ಶಕುನೇಸ್ತು ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ ಊಚುರ್ಭರತರ್ಷಭ|

09023003c ಅಸೌ ತಿಷ್ಠತಿ ಕೌರವ್ಯೋ ರಣಮಧ್ಯೇ ಮಹಾರಥಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಶಕುನಿಯ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವರು ಹೇಳಿದರು:
“ರಣಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಥ ಕೌರವನು ನಿಂತಿರುವನು.

09023004a ಯತ್ರೈತತ್ಸುಮಹಚ್ಚತ್ರಂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಸಮಪ್ರಭಂ|

09023004c ಯತ್ರೈತೇ ಸತಲತ್ರಾಣಾ ರಥಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ದಂಶಿತಾಃ||

09023005a ಯತ್ರೈಷ ಶಬ್ದಸ್ತುಮುಲಃ ಪರ್ಜನ್ಯನಿನದೋಪಮಃ|

09023005c ತತ್ರ ಗಚ್ಛ ದ್ರುತಂ ರಾಜಂಸ್ತತೋ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಕೌರವಂ||

ಎಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಸಮ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಮಹಾ ಚತ್ರವಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿ

ಕವಚಧಾರೀ ಎತ್ತರ ಕಾಯದವರು ರಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವರೋ,
 ಎಲ್ಲಿಂದ ಮೋಡದ ಗುಡುಗಿನಂತಿರುವ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿ
 ಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗು! ಅಲ್ಲಿ ರಾಜ ಕೌರವನನ್ನು
 ನೀನು ಕಾಣುವೆ!”

09023006a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ತೈಃ ಶೂರೈಃ ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲಸ್ತದಾ|
 09023006c ಪ್ರಯಯೌ ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸೌ ಪುತ್ರಸ್ತವ ನರಾಧಿಪ||
 09023006e ಸರ್ವತಃ ಸಂವೃತೋ ವೀರೈಃ ಸಮರೇಷ್ಟನಿವರ್ತಿಭಿಃ||

ನರಾಧಿಪ! ಆ ಶೂರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯು
 ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗದ ವೀರರಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂವೃತನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ
 ಪುತ್ರನೆಲ್ಲಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

09023007a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥಾನೀಕೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|
 09023007c ಸರಥಾಂಸ್ತಾವಕಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಹರ್ಷಯನ್ ಶಕುನಿಸ್ತತಃ||

ರಥಾನೀಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಮತ್ತು
 ರಥಗಳೊಂದಿದ್ದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಶಕುನಿಯು
 ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

09023008a ದುರ್ಯೋಧನಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಹೃಷ್ಟ್ರೂಪೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|
 09023008c ಕೃತಕಾರ್ಯಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಬ್ರವೀನ್ಘೃಪಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ತಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ
 ಹೃಷ್ಟ್ರೂಪನಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09023009a ಜಹಿ ರಾಜನೃಥಾನೀಕಮಶ್ವಾಃ ಸರ್ವೇ ಜಿತಾ ಮಯಾ|

09023009c ನಾತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜೀವಿತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಶಕ್ಯೋ ಜೇತುಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

“ರಾಜನ್ ! ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸು ! ಅಶ್ವಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಜಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಣಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಂಗನ್ನೇ ತೊರೆದು ಯುದ್ಧಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

09023010a ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೃಥಾನೀಕೇ ಪಾಂಡವೇನಾಭಿಪಾಲಿತೇ|

09023010c ಗಜಾನೇತಾನ್ ಹನಿಷ್ಯಾಮಃ ಪದಾತಿಂಶ್ಚೇತರಾಂಸ್ತಥಾ||

ಪಾಂಡವನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆ ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವು ಈ ಗಜಸೇನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸೋಣ !”

09023011a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತಸ್ಯ ತಾವಕಾ ಜಯಗೃದ್ಧಿನಃ|

09023011c ಜವೇನಾಭ್ಯಪತನ್ ಹೃಷ್ಯಾಃ ಪಾಂಡವಾನಾಮನೀಕಿನೀಂ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ ನಿನ್ನವರು ಹೃಷ್ಯರಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09023012a ಸರ್ವೇ ವಿವೃತತೂಣೀರಾಃ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಾಃ|

09023012c ಶರಾಸನಾನಿ ಧುನ್ವಾನಾಃ ಸಿಂಹನಾದಂ ಪ್ರಚಕ್ರಿರೇ||

ಎಲ್ಲರೂ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09023013a ತತೋ ಜ್ಯಾತಲನಿಘೋಷಃ ಪುನರಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09023013c ಪ್ರಾದುರಾಸೀಚ್ಚ ರಾಣಾಂ ಚ ಸುಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸುದಾರುಣಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿ ಟೀಂಕಾರ ಶಬ್ದವೂ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುದಾರುಣ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿಬಂದವು.

09023014a ತಾನ್ಸಮೀಪಗತಾನ್ಪುಷ್ಪಾ ಜವೇನೋದ್ಯತಕಾರ್ಮುಕಾನ್|

09023014c ಉವಾಚ ದೇವಕೀಪುತ್ರಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ||

ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ
ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನು ದೇವಕೀಪುತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09023015a ಚೋದಯಾಶ್ವಾನಸಂಭ್ರಾಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯೈತದ್ಬಲಾರ್ಣವಂ|

09023015c ಅಂತಮದ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

“ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದೇ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಈ ಸೇನಾಸಾಗರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸು. ಇಂದು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ!

09023016a ಅಷ್ಟಾದಶ ದಿನಾನ್ಯದ್ಯ ಯುದ್ಧಸ್ಯಾಸ್ಯ ಜನಾರ್ದನ|

09023016c ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಮಹತಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಜನಾರ್ದನ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾ
ಯುದ್ಧದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ದಿನವಿದು.

09023017a ಅನಂತಕಲ್ಪಾ ದ್ವಜಿನೀ ಭೂತ್ವಾ ಹ್ಯೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09023017c ಕ್ಷಯಮದ್ಯ ಗತಾ ಯುದ್ಧೇ ಪಶ್ಯ ದೈವಂ ಯಥಾವಿಧಂ||

ಅನಂತವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇನೆಯು ಇಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಕ್ಷಯಗೊಂಡಿದೆ. ದೈವದ ರೀತಿಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡು !

09023018a ಸಮುದ್ರಕಲ್ಪಂ ತು ಬಲಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮಾಧವ|

09023018c ಅಸ್ಮಾನಾಸಾದ್ಯ ಸಂಜಾತಂ ಗೋಷ್ಟದೋಪಮಮಚ್ಯುತ||

ಮಾಧವ ! ಅಚ್ಯುತ ! ಸಮುದ್ರದಂತಿದ್ದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸೇನೆಯು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಈಗ ಗೋಪಾದದಷ್ಟಾಗಿದೆ !

09023019a ಹತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಚ ಸಂದಧ್ಯಾಚ್ಚಿವಂ ಸ್ಯಾದಿಹ ಮಾಧವ|

09023019c ನ ಚ ತತ್ಕೃತವಾನ್ಮೂಢೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸುಬಾಲಿಶಃ||

ಭೀಷ್ಮನು ಹತನಾದಾಗಲೇ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಂಗಳವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಾಲಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಢ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ !

09023020a ಉಕ್ತಂ ಭೀಷ್ಮೇಣ ಯದ್ವಾಕ್ಯಂ ಹಿತಂ ಪಥ್ಯಂ ಚ ಮಾಧವ|

09023020c ತಚ್ಚಾಪಿ ನಾಸೌ ಕೃತವಾನ್ವೀತಬುದ್ಧಿಃ ಸುಯೋಧನಃ||

ಮಾಧವ ! ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸುಯೋಧನನು ಹಿತವೂ ಪಥ್ಯವೂ ಆಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮನಾಡಿದ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

09023021a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಪತಿತೇ ಭೀಷ್ಮೇ ಪ್ರಚ್ಯುತೇ ಪೃಥಿವೀತಲೇ|

09023021c ನ ಜಾನೇ ಕಾರಣಂ ಕಿಂ ನು ಯೇನ ಯುದ್ಧಮವರ್ತತ||

ರಥದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಭೀಷ್ಮನು ಬಿದ್ದ ನಂತರವೂ
ಯುದ್ಧವು ಏಕೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತೆನ್ನುವುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

09023022a ಮೂಢಾಂಸ್ತು ಸರ್ವಥಾ ಮನ್ಯೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಸುಬಾಲಿಶಾನ್|

09023022c ಪತಿತೇ ಶಂತನೋಃ ಪುತ್ರೇ ಯೇಽಕಾರ್ಷುಃ ಸಮ್ಯಗಂ ಪುನಃ||

ಶಂತನುವಿನ ಮಗನು ಬಿದ್ದನಂತರವೂ ಪುನಃ ಯುದ್ಧವನ್ನು
ಮುಂದುವರೆಸಿದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ನಾನು ತುಂಬಾ ಬಾಲಿಶರೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

09023023a ಅನಂತರಂ ಚ ನಿಹತೇ ದ್ರೋಣೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರೇ|

09023023c ರಾಧೇಯೇ ಚ ವಿಕರ್ಣೇ ಚ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರೋಣ, ರಾಧೇಯ ಮತ್ತು ವಿಕರ್ಣರು
ಹತರಾದ ನಂತರವೂ ಈ ವೈರವು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09023024a ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೇ ಸೈನ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ನೂತಪುತ್ರೇ ಚ ಪಾತಿತೇ|

09023024c ಸಪುತ್ರೇ ವೈ ನರವ್ಯಾಘ್ರೇ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೆ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಸೂತಪುತ್ರನು ಬಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸೇನೆಯು
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆಗಲೂ ಈ ವೈರವು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09023025a ಶ್ರುತಾಯುಷಿ ಹತೇ ಶೂರೇ ಜಲಸಂಧೇ ಚ ಪೌರವೇ|

09023025c ಶ್ರುತಾಯುಧೇ ಚ ನೃಪತೌ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಶೂರ ಶ್ರುತಾಯುಷಿ, ಜಲಸಂಧ, ಪೌರವ-ಶ್ರುತಾಯುಧ ನೃಪತಿಯರು

ಹತರಾದ ನಂತರವೂ ಈ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವು
ಉಪಶಮನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09023026a ಭೂರಿಶ್ರವಸಿ ಶಲ್ಯೇ ಚ ಶಾಲ್ವೇ ಚೈವ ಜನಾರ್ದನ|

09023026c ಆವಂತ್ಯೇಷು ಚ ವೀರೇಷು ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಜನಾರ್ದನ! ಭೂರಿಶ್ರವ, ಶಲ್ಯ, ಶಾಲ್ವ, ಮತ್ತು ಅವಂತಿಯ ವೀರರು
ಹತರಾದ ನಂತರವೂ ಈ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

09023027a ಜಯದ್ರಥೇ ಚ ನಿಹತೇ ರಾಕ್ಷಸೇ ಚಾಪ್ಯಲಾಯುಧೇ|

09023027c ಬಾಹ್ಲೀಕೇ ಸೋಮದತ್ತೇ ಚ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಜಯದ್ರಥ, ರಾಕ್ಷಸ ಅಲಾಯುಧ, ಬಾಹ್ಲೀಕ-ಸೋಮದತ್ತರು ಹತರಾದ
ನಂತರವೂ ಈ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಶಮನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09023028a ಭಗದತ್ತೇ ಹತೇ ಶೂರೇ ಕಾಂಬೋಜೇ ಚ ಸುದಕ್ಷಿಣೇ|

09023028c ದುಃಶಾಸನೇ ಚ ನಿಹತೇ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಶೂರ ಭಗದತ್ತ, ಕಾಂಬೋಜದ ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಮತ್ತು ದುಃಶಾಸನರು
ಹತರಾದ ನಂತರವೂ ಈ ವೈರವು ಪ್ರಶಮನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09023029a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ನಿಹತಾನ್ ಶೂರಾನ್ಪುಥಗ್ಮಾಂಡಲಿಕಾನ್ಘಪಾನ್|

09023029c ಬಲಿನಶ್ಚ ರಣೇ ಕೃಷ್ಣ ನೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಕೃಷ್ಣ! ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಶೂರ ಬಲಶಾಲಿ
ನೃಪರು ರಣದಲ್ಲಿ ಹತರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಈ

ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ!

09023030a ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಪತೀನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾತಿತಾನ್|

09023030c ಮೋಹಾದ್ವಾ ಯದಿ ವಾ ಲೋಭಾನ್ವೈವಾಶಾಮ್ಯತ ವೈಶಸಂ||

ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಕೆಳಗುರುಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಮೋಹದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಲೋಭದಿಂದಲೋ ಈ ವೈರವು ಉಪಶಮನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09023031a ಕೋ ನು ರಾಜಕುಲೇ ಜಾತಃ ಕೌರವೇಯೋ ವಿಶೇಷತಃ|

09023031c ನಿರರ್ಥಕಂ ಮಹದ್ವೈರಂ ಕುರ್ಯಾದನ್ಯಃ ಸುಯೋಧನಾತ್||

ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೌರವಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸುಯೋಧನನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರುತಾನೇ ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಈ ಮಹಾ ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಾನು?

09023032a ಗುಣತೋಽಭ್ಯಧಿಕಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಬಲತಃ ಶೌರ್ಯತೋಽಪಿ ವಾ|

09023032c ಅಮೂಢಃ ಕೋ ನು ಯುದ್ಧೇತ ಜಾನನ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಿತಾಹಿತಂ||

ಗುಣ-ಬಲ-ಶೌರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳು ತನಗಿಂತಲೂ

ಅಧಿಕರಾಗಿರುವರೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೂಢನಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಯಾರುತಾನೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ?

09023033a ಯನ್ನ ತಸ್ಯ ಮನೋ ಹ್ಯಾಸೀತ್ಸ್ವಯೋಕ್ತಸ್ಯ ಹಿತಂ ವಚಃ|

09023033c ಪ್ರಶಮೇ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಸೋಽನ್ಯಸ್ಯ ಶೃಣುಯಾತ್ಕಥಂ||

ನೀನೇ ಹೇಳಿದ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಅವನು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರು ಎನ್ನುವ ಬೇರೆ ಯಾರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳಿಯಾನು?

09023034a ಯೇನ ಶಾಂತನವೋ ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣೋ ವಿದುರ ಏವ ಚ|

09023034c ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ ಶಮಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯಾದ್ಯ ಭೇಷಜಂ||

ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಶಾಂತನವ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಮತ್ತು ವಿದುರರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ಇಂದು ಔಷಧಿಯೇನಿದೆ?

09023035a ಮೌರ್ಖ್ಯಾದ್ಯೇನ ಪಿತಾ ವೃದ್ಧಃ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ಜನಾರ್ದನ|

09023035c ತಥಾ ಮಾತಾ ಹಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭಾಷಮಾಣಾ ಹಿತೈಷಿಣೀ||

09023035e ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ ಹ್ಯಸತ್ಕೃತ್ಯ ಸ ಕಸ್ಮೈ ರೋಚಯೇದ್ವಚಃ||

ಜನಾರ್ದನ! ವೃದ್ಧ ತಂದೆಯೂ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹಿತೈಷಿಣೀ ತಾಯಿಯ ಹಿತವಚನವನ್ನೂ ಸತ್ಕರಿಸದೇ ಇದ್ದ ಈ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರ ಮಾತು ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ?

09023036a ಕುಲಾಂತಕರಣೋ ವ್ಯಕ್ತಂ ಜಾತ ಏಷ ಜನಾರ್ದನ|

09023036c ತಥಾಸ್ಯ ದೃಶ್ಯತೇ ಚೇಷ್ಟಾ ನೀತಿಶ್ಚೈವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

09023036e ನೈಷ ದಾಸ್ಯತಿ ನೋ ರಾಜ್ಯಮಿತಿ ಮೇ ಮತಿರಚ್ಯುತ||

ಜನಾರ್ದನ! ಕುಲವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವನು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಅವನ ನಡತೆ-ನೀತಿಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆ. ಅಚ್ಯುತ!

ಈಗಲೂ ಇವನು ನಮಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

09023037a ಉಕ್ತೋಽಹಂ ಬಹುಶಸ್ತಾತ ವಿದುರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09023037c ನ ಜೀವನ್ದಾಸ್ಯತೇ ಭಾಗಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಕಥಂ ಚನ||

“ಮಗೂ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವು ಜೀವಂತವಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮ ವಿದುರನು ನನಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದನು.

09023038a ಯಾವತ್ಪ್ರಾಣಾ ಧಮಿಷ್ಯಂತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮಾನದ|

09023038c ತಾವದ್ಯುಷ್ಮಾಸ್ವಪಾಪೇಷು ಪ್ರಚರಿಷ್ಯತಿ ಪಾತಕಂ||

“ಮಾನದ! ಎಂದಿನವರೆಗೆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪ್ರಾಣವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಷ್ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಪಾತಕನಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ!

09023039a ನ ಸ ಯುಕ್ತೋಽನ್ಯಥಾ ಜೇತುಂ ಋತೇ ಯುದ್ಧೇನ ಮಾಧವ|

09023039c ಇತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಸದಾ ಮಾಂ ಹಿ ವಿದುರಃ ಸತ್ಯದರ್ಶನಃ||

ಯುದ್ಧದಿಂದಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯಥಾ ಇವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!” ಮಾಧವ! ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಸತ್ಯದರ್ಶನ ವಿದುರನು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

09023040a ತತ್ಸರ್ವಮದ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ವ್ಯವಸಾಯಂ ದುರಾತ್ಮನಃ|

09023040c ಯದುಕ್ತಂ ವಚನಂ ತೇನ ವಿದುರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಮಹಾತ್ಮ ವಿದುರನಾಡಿದ ಆ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ನಾನು ದುರಾತ್ಮ

ದುರ್ಯೋಧನನ ವ್ಯವಸಾಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

09023041a ಯೋ ಹಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚಃ ಪಥ್ಯಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಾ ದ್ಯಥಾತಥಂ|

09023041c ಅವಾಮನ್ಯತ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಧ್ರುವಂ ನಾಶಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಃ||

ಜಾಮದಗ್ನಿಯು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಪಥ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗಲೂ
ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೇ ಇದ್ದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾಶದ
ಎದಿರೇ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ!

09023042a ಉಕ್ತಂ ಹಿ ಬಹುಭಿಃ ಸಿದ್ಧೈರ್ಜಾತಮಾತ್ರೇ ಸುಯೋಧನೇ|

09023042c ಏನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದುರಾತ್ಮಾನಂ ಕ್ಷಯಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ||

ಸುಯೋಧನನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ: “ಈ
ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಕ್ಷಯರಾಗುತ್ತಾರೆ!”

09023043a ತದಿದಂ ವಚನಂ ತೇಷಾಂ ನಿರುಕ್ತಂ ವೈ ಜನಾರ್ದನ|

09023043c ಕ್ಷಯಂ ಯಾತಾ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ದುರ್ಯೋಧನಕೃತೇ ಭೃಶಂ||

ಜನಾರ್ದನ! ಅವರ ಆ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ಯೋಧನನ
ಕೃತ್ಯದಿಂದಲೇ ರಾಜರ ಭೀಷಣ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

09023044a ಸೋಽದ್ಯ ಸರ್ವಾ ನೃಣೇ ಯೋಧಾನ್ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಧವ|

09023044c ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಷು ಹತೇಷ್ವಾಶು ಶೂನ್ಯೇ ಚ ಶಿಬಿರೇ ಕೃತೇ||

ಮಾಧವ! ಇಂದು ನಾನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಯೋಧರನ್ನೂ
ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಅವನ ಶಿಬಿರವನ್ನು

ಶೂನ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

09023045a ವಧಾಯ ಚಾತ್ಮನೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಮ್ಯಗಂ ರೋಚಯಿಷ್ಯತಿ|

09023045c ತದಂತಂ ಹಿ ಭವೇದ್ವೈರಮನುಮಾನೇನ ಮಾಧವ||

ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ವಧೆಗಾಗಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಧವ! ಆಗಲೇ ಈ ವೈರದ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

09023046a ಏವಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಾಷ್ಣೇಯ ಚಿಂತಯನ್ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಸ್ವಯಾ|

09023046c ವಿದುರಸ್ಯ ಚ ವಾಕ್ಯೇನ ಚೇಷ್ಟಯಾ ಚ ದುರಾತ್ಮನಃ||

ವಾಷ್ಣೇಯ! ವಿದುರನ ಮಾತು, ದುರಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

09023047a ಸಮ್ಯಾಹಿ ಭಾರತೀಂ ವೀರ ಯಾವದ್ಧನ್ಮಿ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09023047c ದುರ್ಯೋಧನಂ ದುರಾತ್ಮಾನಂ ವಾಹಿನೀಂ ಚಾಸ್ಯ ಸಮ್ಯಗೇ||

ವೀರ! ಭಾರತೀ ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು! ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೂ ಅವನ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

09023048a ಕ್ಷೇಮಮದ್ಯ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಮಾಧವ|

09023048c ಹತ್ವೈತದ್ಧುರ್ಬಲಂ ಸೈನ್ಯಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಮಾಧವ ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವನ ದುರ್ಬಲ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ
ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೇನೆ !”

09023049 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09023049a ಅಭೀಶುಹಸ್ತೋ ದಾಶಾರ್ಹ ಸ್ತಥೋಕ್ತಃ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ|

09023049c ತದ್ಬಲೌಘಮಮಿತ್ರಾಣಾಮಭೀತಃ ಪ್ರಾವಿಶದ್ರಣೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು
ಲಗಾಮುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ದಾಶಾರ್ಹನು ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೇ
ರಣದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09023050a ಶರಾಸನವರಂ ಘೋರಂ ಶಕ್ತಿಕಂಟಕಸಂವೃತಂ|

09023050c ಗದಾಪರಿಘಪಂಥಾನಂ ರಥನಾಗಮಹಾದ್ರುಮಂ||

09023051a ಹಯಪತ್ತಿಲತಾಕೀರ್ಣಂ ಗಾಹಮಾನೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09023051c ವ್ಯಚರತ್ತತ್ರ ಗೋವಿಂದೋ ರಥೇನಾತಿಪತಾಕಿನಾ||

ಧನುಸ್ಸಿನ ಘೋರ ಟೀಂಕಾರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, ಶಕ್ತಿಗಳೇ
ಮುಳ್ಳಾಗಿದ್ದ, ಗದೆ-ಪರಿಘಗಳೇ ಮಾರ್ಗಗಳಂತಿದ್ದ, ರಥ-ಆನೆಗಳೇ
ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳಂತಿದ್ದ, ಕುದುರೆ-ಪದಾತಿಗಳೇ ಲತೆಗಳಂತಿದ್ದ,
ಮಹಾಯಶರಿಂದ ಗಹನವಾಗಿದ್ದ ಆ ಸೇನಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದನು
ಅತಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪತಾಕೆಯುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09023052a ತೇ ಹಯಾಃ ಪಾಂಡುರಾ ರಾಜನ್ವಹಂತೋಽರ್ಜುನಮಾಹವೇ|

09023052c ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸ್ವದೃಶ್ಯಂತ ದಾಶಾರ್ಹಣ ಪ್ರಚೋದಿತಾಃ||

ರಾಜನ್! ದಾಶಾರ್ಹನು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಿಳಿಯ ವರ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

09023053a ತತಃ ಪ್ರಾಯಾದ್ರಥೇನಾಜೌ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಪರಂತಪಃ|

09023053c ಕಿರನ್ ಶರಶತಾಂಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾನ್ವಾರಿಧಾರಾ ಇವಾಂಬುದಃ||

ಪರಂತಪ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮೋಡದಂತೆ ನೂರಾರು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ವೇಗದಿಂದ ರಥದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದನು.

09023054a ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾನ್ ಶಬ್ದಃ ಶರಾಣಾಂ ನತಪರ್ವಣಾಂ|

09023054c ಇಷುಭಿಶ್ಚಾದ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಸಮರೇ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನತಪರ್ವ ಶರಗಳ ಮಹಾ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09023055a ಅಸಜ್ಜಂತಸ್ತನುತ್ರೇಷು ಶರೌಘಾಃ ಪ್ರಾಪತನ್ಭುವಿ|

09023055c ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಾ ಗಾಂಡೀವಪ್ರೇಷಿತಾಃ ಶರಾಃ||

ಗಾಂಡೀವವು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಸ್ಪರ್ಶವುಳ್ಳ ಶರಗಳು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ

ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09023056a ನರಾನ್ನಾಗಾನ್ಸಮಾಹತ್ಯ ಹಯಾಂಶ್ಚಾಪಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09023056c ಅಪತಂತ ರಣೇ ಬಾಣಾಃ ಪತಂಗಾ ಇವ ಘೋಷಿಣಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮನುಷ್ಯ-ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಾಣಗಳು ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ರಣದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09023057a ಆಸೀತ್ಸರ್ವಮವಚ್ಚನ್ನಂ ಗಾಂಡೀವಪ್ರೇಷಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09023057c ನ ಪ್ರಾಚ್ಛಾಯಂತ ಸಮರೇ ದಿಶೋ ವಾ ಪ್ರದಿಶೋಽಪಿ ವಾ||

ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಸಮರದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲೀ ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲೀ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09023058a ಸರ್ವಮಾಸೀಜ್ಜಗತ್ಪೂರ್ಣಂ ಪಾರ್ಥನಾಮಾಂಕಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09023058c ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಸ್ತೈಲಧೌತೈಃ ಕರ್ಮಾರಪರಿಮಾರ್ಜಿತೈಃ||

ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪಾರ್ಥ-ನಾಮಾಂಕಿತ ರುಕ್ಮಪುಂಖ-ತೈಲಧೌತ-ಕರ್ಮಾರನಿರ್ಮಿತ ಶರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

09023059a ತೇ ದಹ್ಯಮಾನಾಃ ಪಾರ್ಥೇನ ಪಾವಕೇನೇವ ಕುಂಜರಾಃ|

09023059c ಸಮಾಸೀದಂತ ಕೌರವ್ಯಾ ವಧ್ಯಮಾನಾಃ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪಾರ್ಥನ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಕೌರವ್ಯರು ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

09023060a ಶರಚಾಪಧರಃ ಪಾರ್ಥಃ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ನಿವ ಭಾರತ|

09023060c ದದಾಹ ಸಮರೇ ಯೋಧಾನ್ಯಕ್ಷಮಗ್ನಿರಿವ ಜ್ವಲನ್||

ಭಾರತ! ಶರ-ಚಾಪಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ಥನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ಅಗ್ನಿಯು ಹುಲ್ಲುಮೆದೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಯೋಧರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.

09023061a ಯಥಾ ವನಾಂತೇ ವನಪೈರ್ವಿಸೃಷ್ಟಃ

ಕಕ್ಷಂ ದಹೇತ್ಯಷ್ಟಗತಿಃ ಸಘೋಷಃ|

09023061c ಭೂರಿದ್ರುಮಂ ಶುಷ್ಕಲತಾವಿತಾನಂ

ಭೃಶಂ ಸಮೃದ್ಧೋ ಜ್ವಲನಃ ಪ್ರತಾಪೀ||

09023062a ಏವಂ ಸ ನಾರಾಚಗಣಪ್ರತಾಪೀ

ಶರಾರ್ಚಿರುಚ್ಚಾವಚತಿಗ್ಮತೇಜಾಃ|

09023062c ದದಾಹ ಸರ್ವಾಂ ತವ ಪುತ್ರಸೇನಾಂ

ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ತರಸಾ ತರಸ್ವೀ||

ವನದಲ್ಲಿ ವನಚರರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ಪ್ರತಾಪೀ ಅಗ್ನಿಯು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಕಪ್ಪುಹೊಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪೊದರು-ವೃಕ್ಷ - ಒಣ ಲತೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಪ್ರತಾಪೀ ಕುಪಿತ ತರಸ್ವೀ ಅರ್ಜುನನು ಜೋರಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಿಗ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ನಾರಾಚಸಮೂಹಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

09023063a ತಸ್ಯೇಷವಃ ಪ್ರಾಣಹರಾಃ ಸುಮುಕ್ತಾ
ನಾಸಜ್ಜನ್ವೈ ವರ್ಮಸು ರುಕ್ಮಪುಂಖಾಃ|

09023063c ನ ಚ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪ್ರಮುಮೋಚ ಬಾಣಂ
ನರೇ ಹಯೇ ವಾ ಪರಮದ್ವಿಪೇ ವಾ||

ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದ ಆ ರುಕ್ಮಪುಂಖ ಬಾಣಗಳು ಕವಚಗಳನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಚುಚ್ಚದೇ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು.
ಅರ್ಜುನನು ಮನುಷ್ಯ-ಕುದುರೆ-ಮಹಾಗಜಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ
ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09023064a ಅನೇಕರೂಪಾಕೃತಿಭಿರ್ಹಿ ಬಾಣೈರ್
ಮಹಾರಥಾನೀಕಮನುಪ್ರವಿಶ್ಯ|

09023064c ಸ ಏವ ಏಕಸ್ತವ ಪುತ್ರಸೇನಾಂ
ಜಘಾನ ದೈತ್ಯಾನಿವ ವಜ್ರಪಾಣಿಃ||

ವಜ್ರಪಾಣಿಯು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು
ರಥಿಗಳ ವಿಶಾಲಸೇನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅನೇಕ ರೂಪ-ಆಕೃತಿಗಳ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧೇ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೪

ಕೌರವ ಸೇನೆಯ ಪಲಾಯನ ಮತ್ತು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೧-೧೪). ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮಸೇನರಿಂದ ಕೌರವ ಗಜಸೇನೆಯ ನಾಶ (೧೫-೩೫). ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮರು ಶಕುನಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೩೬-೪೩). ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಸಂಜಯನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುದು (೪೪-೫೨). ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃಪ-ಕೃತವರ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದುದು (೫೩-೫೬).

09024001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚೆ

09024001a ಅಸ್ಯತಾಂ ಯತಮಾನಾನಾಂ ಶೂರಾಣಾಮನಿವರ್ತಿನಾಂ|

09024001c ಸಂಕಲ್ಪಮಕರೋನ್ಮೋಘಂ ಗಾಂಡೀವೇನ ಧನಂಜಯಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಶೂರರ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಧನಂಜಯನು ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದನು.

09024002a ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಾನವಿಷಹ್ಯಾನ್ಮಹೌಜಸಃ|

09024002c ವಿಸೃಜನ್ವೃಶ್ಯತೇ ಬಾಣಾನ್ಧಾರಾ ಮುಂಚನ್ನಿವಾಂಬುದಃ||

ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹೌಜಸ ಅರ್ಜುನನು ಮಳೆಗರೆಯುವ

ಮೋಡದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09024003a ತತ್ತ್ವೈನ್ಯಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ವಧ್ಯಮಾನಂ ಕಿರೀಟಿನಾ|

09024003c ಸಂಪ್ರದುದ್ರಾವ ಸಂಗ್ರಾಮಾತ್ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಿರೀಟಿಯು ವಧಿಸುತ್ತಿರಲು ನಿನ್ನ ಮಗನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಅದು ಪಲಾಯನಮಾಡಿತು.

09024004a ಹತಧುರ್ಯಾ ರಥಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ಧತಸೂತಾಸ್ತಥಾಪರೇ|

09024004c ಭಗ್ನಾಕ್ಷಯುಗಚಕ್ರೇಷಾಃ ಕೇ ಚಿದಾಸನ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಕೆಲವರ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ಹತವಾಗಿದ್ದವು. ಇತರರ ಸಾರಥಿಗಳು ಹತರಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ರಥದ ನೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಚಕ್ರಗಳು ತುಂಡಾಗಿದ್ದವು.

09024005a ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಸಾಯಕಾಃ ಕ್ಷೀಣಾಸ್ತಥಾನ್ಯೇ ಶರಪೀಡಿತಾಃ|

09024005c ಅಕ್ಷತಾ ಯುಗಪತ್ಯೇ ಚಿತ್ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಪೀಡಿತಾಃ||

ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಯಕಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದವು. ಅನ್ಯರು ಶರಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಭಯಪೀಡಿತರಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09024006a ಕೇ ಚಿತ್ಪ್ರಾನುಪಾದಾಯ ಹತಭೂಯಿಷ್ಠವಾಹನಾಃ|

09024006c ವಿಚುಕ್ರುಶುಃ ಪಿತೃನನ್ಯೇ ಸಹಾಯಾನಪರೇ ಪುನಃ||

ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು

ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅವರ ಪಿತರನ್ನು ಪುನಃ
ಪುನಃ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

09024007a ಬಾಂಧವಾಂಶ್ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಭ್ರಾತೃನ್ಸಂಬಂಧಿನಸ್ತಥಾ|

09024007c ದುದ್ರವುಃ ಕೇ ಚಿದುತ್ಸೃಜ್ಯ ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಕೆಲವರು ಬಾಂಧವರನ್ನೂ,
ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09024008a ಬಹವೋಽತ್ರ ಭೃಶಂ ವಿದ್ಧಾ ಮುಹ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

09024008c ನಿಷ್ಟನಂತಃ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಪಾರ್ಥ ಬಾಣಹತಾ ನರಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾರಥರು ಬಹಳ ಗಾಯಗೊಂಡು
ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಪಾರ್ಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ನರರು
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

09024009a ತಾನನ್ಯೇ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಕಂ|

09024009c ವಿಶ್ರಾಂತಾಶ್ಚ ವಿತ್ಯಷ್ಟಾಶ್ಚ ಪುನರ್ಯುದ್ಧಾಯ ಜಗ್ಮಿರೇ||

ಅಂಥವರು ಅನ್ಯರ ರಥವನ್ನೇರಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ
ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

09024010a ತಾನಪಾಸ್ಯ ಗತಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಪುನರೇವ ಯುಯುತ್ಸವಃ|

09024010c ಕುರ್ವಂತಸ್ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶಾಸನಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ||

ಓಡಿ ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯುದ್ಧದುರ್ಮದರು ನಿನ್ನ ಮಗನ
ಶಾಸನದಂತೆ ಮಾಡಲು ಯುದ್ಧೋತ್ಸುಕರಾಗಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09024011a ಪಾನೀಯಮಪರೇ ಪೀತ್ವಾ ಪರ್ಯಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ವಾಹನಂ|

09024011c ವರ್ಮಾಣಿ ಚ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಕೇ ಚಿದ್ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಕೆಲವರು ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ವಾಹನಗಳನ್ನು
ಉಪಚರಿಸಿ, ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

09024012a ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಾಪರೇ ಭ್ರಾತೃನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಶಿಬಿರೇಽಪಿ ಚ|

09024012c ಪುತ್ರಾನನ್ಯೇ ಪಿತೃನನ್ಯೇ ಪುನರ್ಯುದ್ಧಮರೋಚಯನ್||

ಕೆಲವರು ಸಹೋದರರನ್ನು, ಕೆಲವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಕೆಲವರು
ತಂದೆಯರನ್ನು ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಪುನಃ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09024013a ಸಜ್ಜಯಿತ್ವಾ ರಥಾನ್ಯೇ ಚಿದ್ಯಥಾಮುಖ್ಯಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09024013c ಆಪ್ಲುತ್ಯ ಪಾಂಡವಾನೀಕಂ ಪುನರ್ಯುದ್ಧಮರೋಚಯನ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಕೆಲವರು ರಥಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಪಾಂಡವ
ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ಥಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಪುನಃ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

09024014a ತೇ ಶೂರಾಃ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲೈಃ ಸಮಾಚ್ಚನ್ನಾ ಬಭಾಸಿರೇ|

09024014c ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಜಯೇ ಯುಕ್ತಾ ಯಥಾ ದೈತೇಯದಾನವಾಃ||

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಜಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ದೈತ್ಯ-ದಾನವರಂತೆ ಆ ಶೂರರು
ಕಿಂಕಿಣೀಚಾಲಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09024015a ಆಗಮ್ಯ ಸಹಸಾ ಕೇ ಚಿದ್ರಥೈಃ ಸ್ವರ್ಣವಿಭೂಷಿತೈಃ|

09024015c ಪಾಂಡವಾನಾಮನೀಕೇಷು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮಯೋಧಯನ್||

ಕೆಲವರು ಸುವರ್ಣವಿಭೂಷಿತ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗನೇ ಬಂದು
ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದರು.

09024016a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋಽಪಿ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ಮಹಾರಥಃ|

09024016c ನಾಕುಲಿಶ್ಚ ಶತಾನೀಕೋ ರಥಾನೀಕಮಯೋಧಯನ್||

ಆ ರಥಸೇನೆಯನ್ನು ಪಾಂಚಾಲ್ಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಮಹಾರಥ ಶಿಖಿಂಡೀ,
ನಾಕುಲೀ ಶತಾನೀಕರು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

09024017a ಪಾಂಚಾಲ್ಯಸ್ತು ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸೈನ್ಯೇನ ಮಹತಾ ವೃತಃ|

09024017c ಅಭ್ಯದ್ರವತ್ಸುಸಂರಬ್ಧಸ್ತಾವಕಾನ್ ಹಂತುಮುದ್ಯತಃ||

ಆಗ ಪಾಂಚಾಲ್ಯನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಹಾಸೇನೆಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ
ನಿನ್ನವರನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಸಂಹರಿಸಲು ತೊಡಗಿದನು.

09024018a ತತಸ್ತ್ವಾ ಪತತಸ್ತಸ್ಯ ತವ ಪುತ್ರೋ ಜನಾಧಿಪ|

09024018c ಬಾಣಸಂಘಾನನೇಕಾನ್ವೈ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಜನಾಧಿಪ! ಭಾರತ! ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ
ಬಾಣಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09024019a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ತತೋ ರಾಜಂಸ್ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಧನ್ವಿನಾ|

09024019c ನಾರಾಚೈರ್ಬಹುಭಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಬಾಹ್ವೋರುರಸಿ ಚಾರ್ಪಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗ ಧನ್ವಿಯು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಅನೇಕ
ನಾರಾಚಗಳಿಂದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಬಾಹು-ಎದೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09024020a ಸೋಽತಿವಿದ್ಧೋ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸಸ್ತೋತ್ರಾದ್ಧಿ ತ ಇವ ದ್ವಿಪಃ|

09024020c ತಸ್ಯಾಶ್ವಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ಬಾಣೈಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಮೃತ್ಯುವೇ||

09024020e ಸಾರಥೇಶ್ಚಾಸ್ಯ ಭಲ್ಲೇನ ಶಿರಃ ಕಾಯಾದಪಾಹರತ್||

ಅಂಕುಶದಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಆನೆಯಂತೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ
ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ ನಾಲ್ಕು
ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಮೃತ್ಯುಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಭಲ್ಲದಿಂದ
ಸಾರಥಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಕಾಯದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದನು.

09024021a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಪೃಷ್ಠಮಾರುಹ್ಯವಾಜಿನಃ|

09024021c ಅಪಾಕ್ರಾಮದ್ಧತರಥೋ ನಾತಿದೂರಮರಿಂದಮಃ||

ಆಗ ರಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅರಿಂದಮ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದನು.

09024022a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಹತವಿಕ್ರಾಂತಂ ಸ್ವಮನೀಕಂ ಮಹಾಬಲಃ|

09024022c ತವ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಯಯೌ ಯತ್ರ ಸೌಬಲಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ವಿಕ್ರಮವು ಹತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದ
ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ ಮಹಾಬಲನು ಸೌಬಲನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

09024023a ತತೋ ರಥೇಷು ಭಗ್ನೇಷು ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಾ ಮಹಾದ್ವಿಪಾಃ|

09024023c ಪಾಂಡವಾನ್ರಥಿನಃ ಪಂಚ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ರಥಸೇನೆಯು ಭಗ್ನವಾಗಲು ಮೂರುಸಾವಿರ ಮಹಾಗಜಗಳು ಐವರು
ಮಹಾರಥ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದವು.

09024024a ತೇ ವೃತಾಃ ಸಮರೇ ಪಂಚ ಗಜಾನೀಕೇನ ಭಾರತ|

09024024c ಅಶೋಭಂತ ನರವ್ಯಾಘ್ರಾ ಗ್ರಹಾ ವ್ಯಾಪ್ತಾ ಘನೈರಿವ||

ಭಾರತ ! ಸಮರದಲ್ಲಿ ಗಜಸೇನೆಯಿಂದ ಸಮಾವೃತರಾದ ಆ ಐವರು
ನರವ್ಯಾಘ್ರರು ಮೋಡಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ ಗ್ರಹಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರು.

09024025a ತತೋಽರ್ಜುನೋ ಮಹಾರಾಜ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷೋ ಮಹಾಭುಜಃ|

09024025c ವಿನಿಯಯೌ ರಥೇನೈವ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಃ ಕೃಷ್ಣಸಾರಥಿಃ||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ! ಲಬ್ಧಲಕ್ಷ-ಮಹಾಭುಜ-ಶ್ವೇತಾಶ್ವ-ಕೃಷ್ಣಸಾರಥಿ
ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

09024026a ತೈಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವೃತಃ ಕುಂಜರೈಃ ಪರ್ವತೋಪಮೈಃ|

09024026c ನಾರಾಚೈರ್ವಿಮಲೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಗಜಾನೀಕಮಪೋಧಯತ್||

ಪರ್ವತೋಪಮ ಆನೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ವಿಮಲ ತೀಕ್ಷ್ಣ
ನಾರಾಚಗಳಿಂದ ಗಜಸೇನೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದನು.

09024027a ತತ್ರೈಕಬಾಣನಿಹತಾನಪಶ್ಯಾಮ ಮಹಾಗಜಾನ್|

09024027c ಪತಿತಾನ್ಪಾತ್ಯಮಾನಾಂಶ್ಚ ವಿಭಿನ್ನಾನ್ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ||

ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಸವ್ಯಸಾಚಿಯ ಒಂದೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಹತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ
ಬಿದ್ದಿದ್ದ, ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನಶರೀರವುಳ್ಳ ಮಹಾಗಜಗಳನ್ನು
ನೋಡಿದೆವು.

09024028a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಾಗಾನ್ಮತ್ತಗಜೋಪಮಃ|

09024028c ಕರೇಣ ಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಮಭ್ಯಪತದ್ಬಲೀ|

09024028e ಅವಪ್ಲುತ್ಯ ರಥಾತ್ಪೂರ್ಣಂ ದಂಡಪಾಣಿರಿವಾಂತಕಃ||

ಆ ಆನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತಿದ್ದ ಬಲಶಾಲಿ
ಭೀಮಸೇನನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೇಗನೆ
ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿ ದಂಡಪಾಣಿ ಅಂತಕನಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

09024029a ತಮುದ್ಯುತಗದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಥಂ|

09024029c ವಿತ್ರೇಸುಸ್ತಾವಕಾಃ ಸೈನ್ಯಾಃ ಶಕೃನ್ಮೂತ್ರಂ ಪ್ರಸುಸ್ತುವಃ||

09024029e ಆವಿಗ್ನಂ ಚ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಗದಾಹಸ್ತೇ ವೃಕೋದರೇ||

ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಆ ಪಾಂಡವ ಮಹಾರಥನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ
ಸೇನೆಗಳು ನಡುಗಿದವು ಮತ್ತು ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದವು.
ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ವೃಕೋದರನನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ಸೇನೆಗಳೂ

ಉದ್ವಿಗ್ನಗೊಂಡವು.

09024030a ಗದಯಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಭಿನ್ನಕುಂಭಾನ್ವಜಸ್ವಲಾನ್|

09024030c ಧಾವಮಾನಾನಪಶ್ಯಾಮ ಕುಂಜರಾನ್ವರ್ವತೋಪಮಾನ್||

ಪರ್ವತೋಪಮ ಆನೆಗಳು ಭೀಮಸೇನನ ಗದೆಯಿಂದ

ಕುಂಭಗಳೊಡೆದು ಧೂಳುಮುಕ್ಕಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.

09024031a ಪ್ರಧಾವ್ಯ ಕುಂಜರಾಸ್ತೇ ತು ಭೀಮಸೇನಗದಾಹತಾಃ|

09024031c ಪೇತುರಾರ್ತಸ್ವರಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಿನ್ನಪಕ್ಷಾ ಇವಾದ್ರಯಃ||

ಭೀಮಸೇನನ ಗದೆಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿತಗೊಂಡ ಆ ಆನೆಗಳು

ಓಡಿಹೋದವು. ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ

ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಚೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೆಲವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದವು.

09024032a ತಾನ್ಭಿನ್ನಕುಂಭಾನ್ಸುಬಹೂನ್ವ ವಮಾಣಾನಿತಸ್ತತಃ|

09024032c ಪತಮಾನಾಂಶ್ಚ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿತ್ರೇಸುಸ್ತವ ಸೈನಿಕಾಃ||

ಕುಂಭಗಳೊಡೆದು ಹಾಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದ

ಅನೇಕ ಆನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಸೈನಿಕರು ನಡುಗಿದರು.

09024033a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋಽಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09024033c ಗೃಧ್ರಪಕ್ಷೈಃ ಶಿತ್ಯೈರ್ಬಾಣೈರ್ಜಘ್ನುರ್ವೈ ಗಜಯೋಧಿನಃ||

ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರೂ ಹದ್ದಿನ

ಗರಿಗಳುಳ್ಳ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಜಯೋಧಿಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09024034a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ತು ಸಮರೇ ಪರಾಜಿತ್ಯ ನರಾಧಿಪಂ|

09024034c ಅಪಕ್ರಾಂತೇ ತವ ಸುತೇ ಹಯಪೃಷ್ಠಂ ಸಮಾಶ್ರಿತೇ||

09024035a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಪಾಂಡವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಕುಂಜರೈಃ ಪರಿವಾರಿತಾನ್|

09024035c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ಮಹಾರಾಜ ಸಹ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಭದ್ರಕೈಃ||

09024035e ಪುತ್ರಃ ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ಜಿಘಾಂಸುಃ ಕುಂಜರಾನ್ಯಯೌ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಾದರೋ ಸಮರದಲ್ಲಿ ನರಾಧಿಪನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ನಿನ್ನ
ಮಗನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲು, ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು,
ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆನೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು
ಕಂಡನು. ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಪಾಂಚಾಲರಾಜ ಪುತ್ರ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು
ಸರ್ವ ಪ್ರಭದ್ರಕರೊಡನೆ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಬಂದನು.

09024036a ಅದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ರಥಾನೀಕೇ ದುರ್ಯೋಧನಮರಿಂದಮಂ|

09024036c ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ||

09024036e ಅಪೃಚ್ಛನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂಸ್ತತ್ರ ಕ್ವ ನು ದುರ್ಯೋಧನೋ ಗತಃ||

ರಥಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಂದಮ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ,
ಕೃಪ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

09024037a ಅಪಶ್ಯಮಾನಾ ರಾಜಾನಂ ವರ್ತಮಾನೇ ಜನಕ್ಷಯೇ|

09024037c ಮನ್ನಾನಾ ನಿಹತಂ ತತ್ರ ತವ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾರಥಾಃ||

09024037e ವಿಷಣ್ಣವದನಾ ಭೂತ್ವಾ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛಂತ ತೇ ಸುತಂ||

ಜನಕ್ಷಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಜನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಆ
ಮಹಾರಥರು ನಿನ್ನ ಮಗನು ಅಲ್ಲಿ ಹತನಾದನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ
ವಿಷಣ್ಣವದನರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕುರಿತಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ
ಕೇಳತೊಡಗಿದರು.

09024038a ಆಹುಃ ಕೇ ಚಿದ್ಧತೇ ಸೂತೇ ಪ್ರಯಾತೋ ಯತ್ರ ಸೌಬಲಃ|

09024038c ಅಪರೇ ತ್ವಬ್ರುವಂಸ್ತತ್ರ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಾಃ||

ಸೂತನು ಹತನಾಗಲು ಅವನು ಸೌಬಲನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು
ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದರೆ ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ಇತರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು
ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:

09024039a ದುರ್ಯೋಧನೇನ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಧ್ವಂ ಯದಿ ಜೀವತಿ|

09024039c ಯುಧ್ಯಧ್ವಂ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಿಂ ವೋ ರಾಜಾ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

“ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ಇನ್ನೇನು ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ?

ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ನೀವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ

ಒಟ್ಟಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು?”

09024040a ತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಕ್ಷತ್ರೈರ್ಗಾತ್ರೈರ್ಹ ತಭೂಯಿಷ್ಯವಾಹನಾಃ|

09024040c ಶರೈಃ ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನಾಶ್ಚ ನಾತಿವ್ಯಕ್ತಮಿವಾಬ್ರುವನ್||

ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ವಾಹನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ
ಅತ್ಯಂತ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು
ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು:

09024041a ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಬಲಂ ಹನ್ಮೋ ಯೇನ ಸ್ಮ ಪರಿವಾರಿತಾಃ|

09024041c ಏತೇ ಸರ್ವೇ ಗಜಾನ್ ಹತ್ವಾ ಉಪಯಾಂತಿ ಸ್ಮ ಪಾಂಡವಾಃ||

“ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಈ ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಆನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಪಾಂಡವರು
ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!”

09024042a ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತೇಷಾಮಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಮಹಾಬಲಃ|

09024042c ಹಿತ್ವಾ ಪಾಂಚಾಲರಾಜಸ್ಯ ತದನೀಕಂ ದುರುತ್ಸಹಂ||

09024043a ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಪ್ರಯಯುರ್ಯತ್ರ ಸೌಬಲಃ|

09024043c ರಥಾನೀಕಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಶೂರಾಃ ಸುದೃಢಧನ್ವಿನಃ||

ಅವರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೃಢಧನ್ವಿ-ಶೂರ-ಮಹಾಬಲ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ,
ಕೃಪ ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮರು ಪಾಂಚಾಲರಾಜನ ಆ ದುರ್ಗಮ ರಥ
ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಬಲನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

09024044a ತತಸ್ತೇಷು ಪ್ರಯಾತೇಷು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಪುರೋಗಮಾಃ|

09024044c ಆಯಯುಃ ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ವಿನಿಘ್ನಂತಃ ಸ್ಮ ತಾವಕಾನ್||

ರಾಜನ್! ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ
ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ನಿಮ್ಮ ವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು

ಮುಂದುವರೆದರು.

09024045a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತಾನಾಪತತಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

09024045c ಪರಾಕ್ರಾಂತಾಂಸ್ತತೋ ವೀರಾನ್ನಿರಾಶಾನ್ ಜೀವಿತೇ ತದಾ|

09024045e ವಿವರ್ಣಮುಖಭೂಯಿಷ್ಯಮಭವತ್ತಾವಕಂ ಬಲಂ||

ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ ಮಹಾರಥರನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ವೀರರಲ್ಲಿ ಜೀವದ ನಿರಾಶೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಮುಖಗಳು ವಿವರ್ಣವಾದವು.

09024046a ಪರಿಕ್ಷೀಣಾಯುಧಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನಹಂ ಪರಿವಾರಿತಾನ್|

09024046c ರಾಜನ್ಬಲೇನ ದ್ವ್ಯಂಗೇನ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜೀವಿತಮಾತ್ಮನಃ||

09024047a ಆತ್ಮನಾಪಂಚಮೋಽಯುಧ್ಯಂ ಪಾಂಚಾಲಸ್ಯ ಬಲೇನ ಹ|

09024047c ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಯತ್ರ ಶಾರದ್ವತಃ ಸ್ಥಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಅವರ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದುಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಂದ ಪರಿವಾರಿತನಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನೇ ತೊರೆದು ಆ ಅಶ್ವ-ಗಜ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಶಾರದ್ವತ ಕೃಪನು ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಾನು ಮತ್ತು ಇತರ ಐವರು ಯೋಧರು ಪಾಂಚಾಲನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವು.

09024048a ಸಂಪ್ರಯುದ್ಧಾ ವಯಂ ಪಂಚ ಕಿರೀಟಿಶರಪೀಡಿತಾಃ|

09024048c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಷ್ಠಂ ಮಹಾನೀಕಂ ತತ್ರ ನೋಽಭೂದ್ರಣೋ ಮಹಾನ್||

09024048e ಜಿತಾಸ್ತೇನ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಪಯಾಮ ರಣಾತ್ತತಃ||

ಕಿರೀಟಿಯ ಶರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಐವರು ಆ
ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಮಹಾಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಅವನಿಂದ ಸೋತ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆಗ
ರಣದಿಂದ ಹಿಂದೆಸರಿದೆವು.

09024049a ಅಥಾಪಶ್ಯಂ ಸಾತ್ಯಕಿಂ ತಮುಪಾಯಾಂತಂ ಮಹಾರಥಂ|

09024049c ರಥೈಶ್ಚ ತುಹ್ಯತೈರ್ವೀರೋ ಮಾಂ ಚಾಭ್ಯದ್ರವದಾಹವೇ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಥ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು.
ಆ ವೀರನು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರಥಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09024050a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಾದಹಂ ಮುಕ್ತಃ ಕಥಂ ಚಿಚ್ಛಾಂತವಾಹನಃ|

09024050c ಪತಿತೋ ಮಾಧವಾನೀಕಂ ದುಷ್ಕೃತೀ ನರಕಂ ಯಥಾ||

09024050e ತತ್ರ ಯುದ್ಧಮಭೂದ್ಭೋರಂ ಮುಹೂರ್ತಮತಿದಾರುಣಂ||

ಕುದುರೆಗಳು ಬಳಲಿರಲು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಂದ ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಬಂದ ನಾವು ಪಾಪಿಯು ನರಕವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮಾಧವ
ಸಾತ್ಯಕಿಯ ಸೇನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆವು !

09024051a ಸಾತ್ಯಕಿಸ್ತು ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಮ ಹತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಛದಂ|

09024051c ಜೀವಗ್ರಾಹಮಗೃಹ್ಣಾನ್ಮಾಂ ಮೂರ್ಚಿತಂ ಪತಿತಂ ಭುವಿ||

ಮಹಾಬಾಹು ಸಾತ್ಯಕಿಯಾದರೋ ನನ್ನ ಕುದುರೆ-ಸಾರಥಿಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು
ಜೀವಂತ ಸೆರೆಹಿಡಿದನು.

09024052a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ತದ್ಗಜಾನೀಕಮವಧ್ಯತ|

09024052c ಗದಯಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ನಾರಾಚೈರರ್ಜುನೇನ ಚ||

ಆಗ ಭೀಮಸೇನನು ಗದೆಯಿಂದಲೂ ಅರ್ಜುನನು ನಾರಾಚಗಳಿಂದಲೂ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಗಜಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09024053a ಪ್ರತಿಪಿಷ್ಟೈರ್ಮಹಾನಾಗೈಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ವತೋಪಮೈಃ|

09024053c ನಾತಿಪ್ರಸಿದ್ಧೇವ ಗತಿಃ ಪಾಂಡವಾನಾಮಜಾಯತ||

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವತೋಪಮ ಮಹಾ ಆನೆಗಳ ಮೃತಶರೀರಗಳು ಬಿದ್ದಿರಲು ಪಾಂಡವ ರಥಗಳಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09024054a ರಥಮಾರ್ಗಾಂಸ್ತತಶ್ಚಕ್ರೇ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09024054c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ವ್ಯಪಕರ್ಷನ್ಮಹಾಗಜಾನ್||

ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾಬಲ ಭೀಮಸೇನನು ಮಹಾ ಆನೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಸರಿಸಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ರಥಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

09024055a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ|

09024055c ಅಪಶ್ಯಂತೋ ರಥಾನೀಕೇ ದುರ್ಯೋಧನಮರಿಂದಮಂ|

09024055e ರಾಜಾನಂ ಮೃಗಯಾಮಾಸುಸ್ತವ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾರಥಂ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮರು ರಥಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಂದಮ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣದೇ ನಿನ್ನ ಮಗ ಮಹಾರಥ

ರಾಜನನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು.

09024056a ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಚ ಪಾಂಚಾಲಂ ಪ್ರಯಾತಾ ಯತ್ರ ಸೌಬಲಃ|

09024056c ರಾಜ್ಞೋಽದರ್ಶನಸಂವಿಗ್ನಾ ವರ್ತಮಾನೇ ಜನಕ್ಷಯೇ||

ಪಾಂಚಾಲರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಬಲನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜನಕ್ಷಯವು
ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಅವರು
ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ
ದುರ್ಯೋಧನಾಪಯಾನೇ ಚತುರ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನಾಪಯಾನ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೫

ಭೀಮಸೇನನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು -
ದುರ್ಮರ್ಷಣ, ಚೈತ್ರ, ಭೂರಿಬಲ, ರವಿ, ಶ್ರುತಾಂತ, ಜಯತ್ಸೇನ,
ದುರ್ವಿಮೋಚನ, ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷ, ಸುಜಾತ, ದುರ್ವಿಷಹ, ಶ್ರುತರ್ವ -
ವಧಿಸಿದುದು (೧-೩೭).

09025001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09025001a ಗಜಾನೀಕೇ ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ಭಾರತ|

09025001c ವಧ್ಯಮಾನೇ ಬಲೇ ಚೈವ ಭೀಮಸೇನೇನ ಸಂಯುಗೇ||

09025002a ಚರಂತಂ ಚ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಮರಿಂದಮಂ|

09025002c ದಂಡಹಸ್ತಂ ಯಥಾ ಕ್ರುದ್ಧಮಂತಕಂ ಪ್ರಾಣಹಾರಿಣಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಿಂದ ಆ ಗಜಸೇನೆಯು ಹತವಾಗಲು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಸೇನೆಗಳು ಕೂಡ ವಧಿಸಲ್ಪಡಲು ಕ್ರುದ್ಧ ಪ್ರಾಣಹಾರಿ ಅಂತಕನಂತೆ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಿಂದಮ ಭೀಮಸೇನನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಕಂಡುಬಂದನು.

09025003a ಸಮೇತ್ಯ ಸಮರೇ ರಾಜನ್ ಹತಶೇಷಾಃ ಸುತಾಸ್ತವ|

09025003c ಅದೃಶ್ಯಮಾನೇ ಕೌರವ್ಯೇ ಪುತ್ರೇ ದುರ್ಯೋಧನೇ ತವ||

09025003e ಸೋದರ್ಯಾಃ ಸಹಿತಾ ಭೂತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಮುಪಾದ್ರವನ್||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ ಕೌರವ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಲು ಅಳಿದುಳಿದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸಹೋದರರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09025004a ದುರ್ಮರ್ಷಣೋ ಮಹಾರಾಜ ಜೈತ್ರೋ ಭೂರಿಬಲೋ ರವಿ|

09025004c ಇತ್ಯೇತೇ ಸಹಿತಾ ಭೂತ್ವಾ ತವ ಪುತ್ರಾಃ ಸಮಂತತಃ||

09025004e ಭೀಮಸೇನಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ರುರುಧುಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ದುರ್ಮರ್ಷಣ, ಜೈತ್ರ, ಭೂರಿಬಲ, ರವಿ, ಮತ್ತು ಇತರ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ತಡೆದರು.

09025005a ತತೋ ಭೀಮೋ ಮಹಾರಾಜ ಸ್ವರಥಂ ಪುನರಾಸ್ಥಿತಃ|

09025005c ಮುಮೋಚ ನಿಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನ್ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತವ ಮರ್ಮಸು||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಭೀಮನು ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಪುನಃ ಏರಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09025006a ತೇ ಕೀರ್ಯಮಾಣಾ ಭೀಮೇನ ಪುತ್ರಾಸ್ತವ ಮಹಾರಣೇ|

09025006c ಭೀಮಸೇನಮಪಾಸೇಧನ್ವವಣಾದಿವ ಕುಂಜರಂ||

ಮಹಾರಾಜದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಇಳಿಜಾರಿನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಳೆಯುವಂತೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ತೊಡಗಿದರು.

09025007a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಣೇ ಭೀಮಃ ಶಿರೋ ದುರ್ಮರ್ಷಣಸ್ಯ ಹ|

09025007c ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಪ್ರಮಥ್ಯಾಶು ಪಾತಯಾಮಾಸ ಭೂತಲೇ||

ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧ ಭೀಮಸೇನನು ರಣದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮರ್ಷಣನ ಶಿರವನ್ನು ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಅವನು ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09025008a ತತೋಽಪರೇಣ ಭಲ್ಲೇನ ಸರ್ವಾವರಣಭೇದಿನಾ|

09025008c ಶ್ರುತಾಂತಮವಧೀದ್ಭೀಮಸ್ತವ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾರಥಃ||

ಮಹಾರಥ ಭೀಮನು ಸರ್ವಾವರಣಗಳನ್ನೂ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಭಲ್ಲದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ ಶ್ರುತಾಂತನನ್ನು ವಧಿಸಿದನು.

09025009a ಜಯತ್ಸೇನಂ ತತೋ ವಿದ್ಧ್ವಾ ನಾರಾಚೇನ ಹಸನ್ನಿವ|

09025009c ಪಾತಯಾಮಾಸ ಕೌರವ್ಯಂ ರಥೋಪಸ್ಥಾದರಿಂದಮಃ||

09025009e ಸ ಪಪಾತ ರಥಾದ್ರಾಜನ್ಭೂಮೌ ತೂರ್ಣಂ ಮಮಾರ ಚ||

ಅನಂತರ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಚದಿಂದ ಜಯತ್ಸೇನನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆ ಅರಿಂದಮನು ಕೌರವ್ಯನನ್ನು ರಥಪೀಠದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿಸಿದನು. ರಾಜನ್! ಕೂಡಲೇ ಅವನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅಸುನೀಗಿದನು.

09025010a ಶ್ರುತರ್ವಾ ತು ತತೋ ಭೀಮಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಿವ್ಯಾಧ ಮಾರಿಷ|

09025010c ಶತೇನ ಗೃಧ್ರವಾಜಾನಾಂ ಶರಾಣಾಂ ನತಪರ್ವಣಾಂ||

ಮಾರಿಷ! ಆಗ ಶ್ರುತರ್ವನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಭೀಮನನ್ನು ಹದ್ದಿನಗರಿಗಳುಳ್ಳ ನೂರು ನತಪರ್ವ ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09025011a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಣೇ ಭೀಮೋ ಜೈತ್ರಂ ಭೂರಿಬಲಂ ರವಿ|

09025011c ತ್ರೀನೇತಾಂಸ್ತ್ರಿಭಿರಾನರ್ಚದ್ವಿಷಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಮೈಃ ಶರೈಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಭೀಮನು ಜೈತ್ರ, ಭೂರಿಬಲ ಮತ್ತು ರವಿ ಈ ಮೂವರನ್ನು ವಿಷಾಗ್ನಿ-ಸಮ ಮೂರು ಶರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09025012a ತೇ ಹತಾ ನ್ಯಪತನ್ಭೂಮೌ ಸ್ಯಂದನೇಭ್ಯೋ ಮಹಾರಥಾಃ|

09025012c ವಸಂತೇ ಪುಷ್ಪಶಬಲಾ ನಿಕೃತ್ವಾ ಇವ ಕಿಂಶುಕಾಃ||

ವಸಂತಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ಪುಷ್ಪಭರಿತ ಮುತ್ತುಗದ

ಮರಗಳಂತೆ ಆ ಮೂವರು ಮಹಾರಥರೂ ಹತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ರಥಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು.

09025013a ತತೋಽಪರೇಣ ತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ನಾರಾಚೇನ ಪರಂತಪಃ|

09025013c ದುರ್ವಿ ಮೋಚನಮಾಹತ್ಯ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಮೃತ್ಯವೇ||

ಅನಂತರ ಪರಂತಪ ಭೀಮನು ಇನ್ನೊಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣ ನಾರಾಚದಿಂದ
ದುರ್ವಿ ಮೋಚನನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವನನ್ನು ಮೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09025014a ಸ ಹತಃ ಪ್ರಾಪತದ್ಭೂಮೌ ಸ್ವರಥಾದ್ರಧಿನಾಂ ವರಃ|

09025014c ಗಿರೇಸ್ತು ಕೂಟಜೋ ಭಗ್ನೋ ಮಾರುತೇನೇವ ಪಾದಪಃ||

ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷವು ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಭಗ್ನವಾಗಿ ಉರುಳಿ
ಬೀಳುವಂತೆ ಆ ರಥಿ-ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09025015a ದುಷ್ಟ ಧರ್ಷಂ ತತಶ್ಚೈವ ಸುಜಾತಂ ಚ ಸುತೌ ತವ|

09025015c ಏಕೈಕಂ ನ್ಯವಧೀತ್ಸಂಖ್ಯೇ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಚಮಾಮುಖೇ||

09025015e ತೌ ಶಿಲೀಮುಖವಿದ್ಧಾಂಗೌ ಪೇತತೂ ರಥಸತ್ತಮೌ||

ಅನಂತರ ಭೀಮಸೇನನು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದುಷ್ಟ ಧರ್ಷ
ಮತ್ತು ಸುಜಾತರನ್ನು ಸೇನಾಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಎರಡೆರಡು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಶಿಲೀಮುಖಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರು ರಥಸತ್ತಮರೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರು.

09025016a ತತೋ ಯತಂತಮಪರಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಸುತಂ ತವ|

09025016c ಭಲ್ಲೇನ ಯುಧಿ ವಿವ್ಯಾಧ ಭೀಮೋ ದುರ್ವಿಷಹಂ ರಣೇ||

09025016e ಸ ಪಪಾತ ಹತೋ ವಾಹಾತ್ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಧನ್ವಿನಾಂ||

ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ದುರ್ವಿಷಹನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮನು ಅವನನ್ನು ಭಲ್ಲದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅವನು ಸರ್ವಧನ್ವಿಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಾಹನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿ ಬಿದ್ದನು.

09025017a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ನಿಹತಾನ್ಭ್ರಾತೃನ್ಬಹೂನೇಕೇನ ಸಂಯುಗೇ|

09025017c ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನಃ ಶ್ರುತರ್ವಾ ಭೀಮಮಭ್ಯಯಾತ್||

09025018a ವಿಕ್ಷಿಪನ್ಸುಮಹಚ್ಚಾಪಂ ಕಾರ್ತಸ್ವರವಿಭೂಷಿತಂ|

09025018c ವಿಸೃಜನ್ಸಾಯಕಾಂಶ್ಚೈವ ವಿಷಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾನ್ ಬಹೂನ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಅನೇಕ ಸಹೋದರರು ಹತರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಶ್ರುತರ್ವನು ಸುವರ್ಣವಿಭೂಷಿತ ಮಹಾಚಾಪವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ ವಿಷಾಗ್ನಿಗೆ ಸಮಾನ ಅನೇಕ ಸಾಯಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಭೀಮನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09025019a ಸ ತು ರಾಜನ್ಧನುಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಮಹಾಮೃಧೇ|

09025019c ಅಧೈನಂ ಚಿನ್ನಧನ್ವಾನಂ ವಿಂಶತ್ಯಾ ಸಮವಾಕಿರತ್||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಾಂಡವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ಧನುಸ್ಸು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ

ಮುಸುಕಿದನು.

09025020a ತತೋಽನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾರಥಃ|

09025020c ಅವಾಕಿರತ್ತವ ಸುತಂ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಮಹಾರಥ ಭೀಮಸೇನನು ಅನ್ಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

09025021a ಮಹದಾಸೀತ್ತಯೋರ್ಯುಧ್ಧಂ ಚಿತ್ರರೂಪಂ ಭಯಾನಕಂ|

09025021c ಯಾದ್ಯಶಂ ಸಮರೇ ಪೂರ್ವಂ ಜಂಭವಾಸವಯೋರಭೂತ್||

ಹಿಂದೆ ಜಂಭವ-ವಾಸವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಮರದಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರ
ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ವಿಚಿತ್ರವೂ ಭಯಾನಕವೂ ಆಗಿತ್ತು.

09025022a ತಯೋಸ್ತತ್ರ ಶರೈರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಯಮದಂಡನಿಭೈಃ ಶುಭೈಃ|

09025022c ಸಮಾಚ್ಚಿನ್ನಾ ಧರಾ ಸರ್ವಾ ಖಿಂ ಚ ಸರ್ವಾ ದಿಶಸ್ತಥಾ||

ಅವರಿಬ್ಬರಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಯಮದಂಡಗಳಂತೆ ನಿಶಿತ-ಶುಭ
ಬಾಣಗಳು ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು
ಮುಸುಕಿದವು.

09025023a ತತಃ ಶ್ರುತರ್ವಾ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಧನುರಾಯಮ್ಯ ಸಾಯಕೈಃ|

09025023c ಭೀಮಸೇನಂ ರಣೇ ರಾಜನ್ಬಾಹ್ವೋರುರಸಿ ಚಾರ್ಪಯತ್||

ರಾಜನ್! ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಶ್ರುತರ್ವನು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿ
ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಭೀಮಸೇನನ ಬಾಹು-ಎದೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09025024a ಸೋಽತಿವಿದ್ಧೋ ಮಹಾರಾಜ ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಧನ್ವಿನಾ|

09025024c ಭೀಮಃ ಸಂಚುಕ್ಷುಭೇ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪರ್ವಣೀವ ಮಹೋದಧಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಧನ್ವಿ ಪುತ್ರನಿಂದ ಹೀಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಭೀಮನು ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಾಗರವು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದನು.

09025025a ತತೋ ಭೀಮೋ ರುಷಾವಿಷ್ಟಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ತವ ಮಾರಿಷ|

09025025c ಸಾರಥಿಂ ಚತುರಶ್ಚಾಶ್ವಾನ್ಬಾಣೈರ್ನಿಸ್ತೇ ಯಮಕ್ಷಯಂ||

ಮಾರಿಷ ! ಆಗ ರೋಷಾವಿಷ್ಟನಾದ ಭೀಮನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ
ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯಮಕ್ಷಯಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09025026a ವಿರಥಂ ತಂ ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಿಖ್ರೈರ್ಲೋಮವಾಹಿಭಿಃ|

09025026c ಅವಾಕಿರದಮೇಯಾತ್ಮಾ ದರ್ಶಯನ್ಬಾಣಿಲಾಘವಂ||

ಅವನು ವಿರಥನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಭೀಮನು
ಕೂದಲನ್ನೂ ಸೀಳಬಲ್ಲಷ್ಟು ಹರಿತವಾದ ವಿಶಿಖಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

09025027a ಶ್ರುತರ್ವಾ ವಿರಥೋ ರಾಜನ್ನಾದದೇ ಖಡ್ಗಚರ್ಮಣೀ|

09025027c ಅಥಾಸ್ಯಾದದತಃ ಖಡ್ಗಂ ಶತಚಂದ್ರಂ ಚ ಭಾನುಮತ್||

09025027e ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಶಿರಃ ಕಾಯಾತ್ಪಾತಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಃ||

ರಾಜನ್! ವಿರಥನಾದ ಶ್ರುತವನು ಖಿಡ್ಗ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು
 ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ನೂರು ಚಂದ್ರಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ
 ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಂಡವ ಭೀಮನು ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಅವನ
 ಶಿರವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬೀಳಿಸಿದನು.

09025028a ಚಿನ್ನೋತ್ತಮಾಂಗಸ್ಯ ತತಃ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09025028c ಪಪಾತ ಕಾಯಃ ಸ ರಥಾದ್ವಸುಧಾಮನುನಾದಯನ್||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಶಿರವು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡಲು ಅವನ ಕಾಯವು
 ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ರಥದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

09025029a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ವೀರೇ ತಾವಕಾ ಭಯಮೋಹಿತಾಃ|

09025029c ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಭೀಮಸೇನಂ ಯುಯುತ್ಸವಃ||

ಆ ವೀರನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ಭಯಮೋಹಿತರಾದ ನಿನ್ನವರು
 ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ
 ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09025030a ತಾನಾಪತತ ಏವಾಶು ಹತಶೇಷಾದ್ಬಲಾರ್ಣವಾತ್|

09025030c ದಂಶಿತಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

09025030e ತೇ ತು ತಂ ವೈ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಿವವ್ರುಃ ಸಮಂತತಃ|

ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ ಆ ಅಳಿದುಳಿದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕವಚಧಾರೀ
 ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭೀಮಸೇನನು ತಡೆದು ಎದುರಿಸಿದನು.

09025031a ತತಸ್ತು ಸಂವೃತೋ ಭೀಮಸ್ತಾವಕೈರ್ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09025031c ಪೀಡಯಾಮಾಸ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಇವಾಸುರಾನ್||

ಅವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೀಮಸೇನನು ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಇಂದ್ರನು ಅಸುರರನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು.

09025032a ತತಃ ಪಂಚಶತಾನ್ ಹತ್ವಾ ಸವರೂಢಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

09025032c ಜಘಾನ ಕುಂಜರಾನೀಕಂ ಪುನಃ ಸಪ್ತಶತಂ ಯುಧಿ||

ಆಗ ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಐದು ನೂರು ಆವರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಮಹಾರಥರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪುನಃ ಏಳು ನೂರು ಗಜಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09025033a ಹತ್ವಾ ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪತ್ತೀನಾಂ ಪರಮೇಷುಭಿಃ|

09025033c ವಾಜಿನಾಂ ಚ ಶತಾನ್ಯಷ್ಟೌ ಪಾಂಡವಃ ಸ್ಮ ವಿರಾಜತೇ||

ಪರಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪಾಂಡವನು ಎಂಟು ನೂರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ವಿರಾಜಿಸಿದನು.

09025034a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ಕೌಂತೇಯೋ ಹತ್ವಾ ಯುದ್ಧೇ ಸುತಾಂಸ್ತವ|

09025034c ಮೇನೇ ಕೃತಾರ್ಥಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಫಲಂ ಜನ್ಮ ಚ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಕೌಂತೇಯ ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನೆಂದೂ ಜನ್ಮವು

ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು.

09025035a ತಂ ತಥಾ ಯುಧ್ಯಮಾನಂ ಚ ವಿನಿಘ್ನಂತಂ ಚ ತಾವಕಾನ್|

09025035c ಈಕ್ಷಿತುಂ ನೋತ್ಸಹಂತೇ ಸ್ಮ ತವ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಹಾಗೆ ಯುಧ್ಯಮಾಡಿ ನಿನ್ನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯದವರು ಯಾರೂ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09025036a ವಿದ್ರಾವ್ಯ ತು ಕುರೂನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚ ಹತ್ವಾ ಪದಾನುಗಾನ್|

09025036c ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಶಬ್ದಂ ತತಶ್ಚಕ್ರೇ ತ್ರಾಸಯಾನೋ ಮಹಾದ್ವಿಪಾನ್||

ಕುರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ತನ್ನ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅದರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮಹಾಗಜಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09025037a ಹತಭೂಯಿಷ್ಠಯೋಧಾ ತು ತವ ಸೇನಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09025037c ಕಿಂಚಿಚ್ಛೇಷಾ ಮಹಾರಾಜ ಕೃಪಣಾ ಸಮಪದ್ಯತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಯೋಧರು ಹತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜ! ಉಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರೂ ದೀನರಾಗಿದ್ದರು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಏಕಾದಶಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವಧೇ ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಏಕಾದಶಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೬

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಸಂವಾದ (೧-೨೫). ಅರ್ಜುನನು ಸತ್ಯಕರ್ಮ, ಸತ್ಯೇಷು ಮತ್ತು ಸುಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಸುಶರ್ಮನ ಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು (೩೦-೪೬). ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗ ಸುದರ್ಶನನ ವಧೆ (೪೭-೪೮). ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ (೪೯-೫೪).

09026001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09026001a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಸುದರ್ಶಶ್ಚಾಪಿ ತೇ ಸುತಃ|

09026001c ಹತಶೇಷೌ ತದಾ ಸಂಖ್ಯೇ ವಾಜಿಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಯುದ್ಧದ ಸೇನಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಸುದರ್ಶನ ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಹತರಾಗದೇ ಉಳಿದಿದ್ದರು.

09026002a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾಜಿಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

09026002c ಉವಾಚ ದೇವಕೀಪುತ್ರಃ ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಧನಂಜಯಂ||

ಆಗ ಸೇನಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಕೀಪುತ್ರನು ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09026003a ಶತ್ರವೋ ಹತಭೂಯಿಷ್ಠಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪರಿಪಾಲಿತಾಃ|

09026003c ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಂಜಯಂ ಚಾಸೌ ನಿವೃತ್ತಃ ಶಿನಿಪುಂಗವಃ||

“ಶತ್ರುಗಳು ಅಧಿಕಾಂಶವಾಗಿ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಬಂಧುಜನರು

ರಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿನಿಪುಂಗವ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಸಂಜಯನನ್ನು ಕೂಡ
ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

09026004a ಪರಿಶ್ರಾಂತಶ್ಚ ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಭಾರತ|

09026004c ಯೋಧಯಿತ್ವಾ ರಣೇ ಪಾಪಾನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಪದಾನುಗಾನ್||

ಭಾರತ ! ರಣದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಕುಲ-ಸಹದೇವರು ಬಳಲಿದ್ದಾರೆ.

09026005a ಸುಯೋಧನಮಭಿತ್ಯಜ್ಯ ತ್ರಯ ಏತೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ|

09026005c ಕೃಪಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ದ್ರೋಣಿಶ್ಚೈವ ಮಹಾರಥಃ||

ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಹಾರಥ ದ್ರೋಣಿ
ಈ ಮೂವರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

09026006a ಅಸೌ ತಿಷ್ಠತಿ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಃ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಃ|

09026006c ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ಹತ್ವಾ ಸಹ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಭದ್ರಕೈಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸರ್ವ ಪ್ರಭದ್ರಕರೊಡನೆ
ಪಾಂಚಾಲ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

09026007a ಅಸೌ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಪಾರ್ಥ ವಾಜಿಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ|

09026007c ಚತ್ರೇಣ ದ್ವಿಯಮಾಣೇನ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ಪಾರ್ಥ ! ವಾಜಿಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಶ್ವೇತಚತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ
ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಇತ್ತಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

09026008a ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ್ಯ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ರಣಮಧ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ|

09026008c ಏನಂ ಹತ್ವಾ ಶಿಶ್ಯೇರ್ಬಾಣೈಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ||

ಸರ್ವ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ರಣಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಅವನನ್ನು ನಿಶಿತಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದರೆ ನೀನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

09026009a ಗಜಾನೀಕಂ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಮರಿಂದಮ|

09026009c ಯಾವನ್ನ ವಿದ್ರವಂತ್ಯೇತೇ ತಾವಜ್ಜ ಹಿ ಸುಯೋಧನಂ||

ಅರಿಂದಮ ! ಗಜಸೇನೆಯು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು ನೀನು ಇಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಪಲಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನು ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು !

09026010a ಯಾತು ಕಶ್ಚಿತ್ತು ಪಾಂಚಾಲ್ಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ|

09026010c ಪರಿಶ್ರಾಂತಬಲಸ್ತಾತ ನೈಷ ಮುಚ್ಯೇತ ಕಿಲ್ಬಿಷೀ||

ಯಾರಾದರೂ ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಪಾಂಚಾಲ್ಯನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಲಿ. ಅಯ್ಯಾ ! ಸೇನೆಯು ಬಳಲಿರುವಾಗ ಈ ಪಾಪಿಯು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು !

09026011a ತವ ಹತ್ವಾ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಃ|

09026011c ಜಿತಾನ್ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ಮತ್ವಾ ರೂಪಂ ಧಾರಯತೇ ಮಹತ್||

ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಪಾಂಡುಸುತರನ್ನು

ಜಯಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಜನು ಮಹಾ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

09026012a ನಿಹತಂ ಸ್ವಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪೀಡಿತಂ ಚಾಪಿ ಪಾಂಡವೈಃ|

09026012c ಧ್ರುವಮೇಷ್ಯತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಧಾಯೈವಾತ್ಮನೋ ನೃಪಃ||

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರಿಂದ
ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಕೂಡ ನೃಪನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ವಧೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.”

09026013a ಏವಮುಕ್ತಃ ಫಲ್ಗುನಸ್ತು ಕೃಷ್ಣಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್|

09026013c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುತಾಃ ಸರ್ವೇ ಹತಾ ಭೀಮೇನ ಮಾನದ||

09026013e ಯಾವೇತಾವಸ್ಥಿತೌ ಕೃಷ್ಣ ತಾವದ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯತಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಫಲ್ಗುನನಾದರೋ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಮಾನದ !
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಭೀಮನಿಂದಲೇ ಹತರಾದರು. ಕೃಷ್ಣ !
ಇಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿರುವ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನಿಂದ
ಉಳಿಯಲಾರರು !

09026014a ಹತೋ ಭೀಷ್ಮೋ ಹತೋ ದ್ರೋಣಃ ಕರ್ಣೋ ವೈಕರ್ತನೋ ಹತಃ|

09026014c ಮದ್ರರಾಜೋ ಹತಃ ಶಲ್ಯೋ ಹತಃ ಕೃಷ್ಣ ಜಯದ್ರಥಃ||

ಕೃಷ್ಣ ! ಭೀಷ್ಮನು ಹತನಾದನು. ದ್ರೋಣನು ಹತನಾದನು. ವೈಕರ್ತನ
ಕರ್ಣನೂ ಹತನಾದನು. ಮದ್ರರಾಜ ಶಲ್ಯನು ಹತನಾದನು.
ಜಯದ್ರಥನೂ ಹತನಾದನು.

09026015a ಹಯಾಃ ಪಂಚಶತಾಃ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಕುನೇಃ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಚ|

09026015c ರಥಾನಾಂ ತು ಶತೇ ಶಿಷ್ಟೇ ದ್ವೇ ಏವ ತು ಜನಾರ್ದನ||

09026015e ದಂತಿನಾಂ ಚ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಪದಾತಯಃ||

ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯ ಐದುನೂರು ಕುದುರೆಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.
ಜನಾರ್ದನ! ಇನ್ನೂರು ರಥಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ನೂರು
ಆನೆಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

09026016a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧಿಪತಿಸ್ತಥಾ|

09026016c ಉಲೂಕಃ ಶಕುನಿಶ್ಚೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ||

09026017a ಏತದ್ಬಲಮಭೂಚ್ಛೇಷಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮಾಧವ|

09026017c ಮೋಕ್ಷೋ ನ ನೂನಂ ಕಾಲಾದ್ಧಿ ವಿದ್ಯತೇ ಭುವಿ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್||

ಮಾಧವ! ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ತ್ರಿಗರ್ತಾಧಿಪತಿ, ಉಲೂಕ, ಶಕುನಿ,
ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮ - ಇವರಿಷ್ಟೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಲದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ
ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

09026018a ತಥಾ ವಿನಿಹತೇ ಸೈನ್ಯೇ ಪಶ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಸ್ಥಿತಂ|

09026018c ಅದ್ಯಾಹ್ನಾ ಹಿ ಮಹಾರಾಜೋ ಹತಾಮಿತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸೇನೆಗಳು ಹತವಾದರೂ ಹಾಗೆ ನಿಂತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ನೋಡು! ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಮಹಾರಾಜ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

09026019a ನ ಹಿ ಮೇ ಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ ಕಶ್ಚಿತ್ಪರೇಷಾಮಿತಿ ಚಿಂತಯೇ|

09026019c ಯೇ ತ್ವದ್ಯ ಸಮರಂ ಕೃಷ್ಣ ನ ಹಾಸ್ಯಂತಿ ರಣೋತ್ಕಟಾಃ||

09026019e ತಾನ್ಷ್ಟೈ ಸರ್ವಾನ್ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದ್ಯಪಿ ಸ್ಯುರಮಾನುಷಾಃ||

ಇಂದು ಶತ್ರುಗಳ್ಯಾರೂ ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃಷ್ಣ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಈ ರಣೋತ್ಕಟರು ಸಮರದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಸುರ-ಅಮಾನುಷರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

09026020a ಅದ್ಯ ಯುದ್ಧೇ ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ದೀರ್ಘಂ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಜಾಗರಂ|

09026020c ಅಪನೇಷ್ಯಾಮಿ ಗಾಂಧಾರಂ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಶಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ಇಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ನಿಶಿತ ಶರಗಳಿಂದ ಗಾಂಧಾರನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ದೀರ್ಘ ನಿದ್ರಾಹೀನತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

09026021a ನಿಕೃತ್ಯಾ ವೈ ದುರಾಚಾರೋ ಯಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಸೌಬಲಃ|

09026021c ಸಭಾಯಾಮಹರದ್ವ್ಯತೇ ಪುನಸ್ತಾನ್ಯಾಹರಾಮ್ಯಹಂ||

ದುರಾಚಾರಿ ಸೌಬಲನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸದ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದನೋ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

09026022a ಅದ್ಯ ತಾ ಅಪಿ ವೇತ್ಸ್ಯಂತಿ ಸರ್ವಾ ನಾಗಪುರಸ್ತ್ರಿಯಃ|

09026022c ಶ್ರುತ್ವಾ ಪತೀಂಶ್ಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪಾಂಡವೈರ್ನಿಹತಾನ್ಯುಧಿ||

ಇಂದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತಿ-
ಪುತ್ರರು ಪಾಂಡವರಿಂದ ಹತರಾದರೆಂದು ಕೇಳಿ ಗೋಳಿಡಲಿದ್ದಾರೆ.

09026023a ಸಮಾಪ್ತಮದ್ಯ ವೈ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಂ ಕೃಷ್ಣ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

09026023c ಅದ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನೋ ದೀಪ್ತಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚ ತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿ||

ಕೃಷ್ಣ! ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಪ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂದು
ದುರ್ಯೋಧನನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ
ತ್ಯಜಿಸಲಿದ್ದಾನೆ.

09026024a ನಾಪಯಾತಿ ಭಯಾತ್ಕೃಷ್ಣ ಸಂಗ್ರಾಮಾದ್ಯದಿ ಚೇನ್ಮಮ|

09026024c ನಿಹತಂ ವಿದ್ಧಿ ವಾಷ್ಣೇಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸುಬಾಲಿಶಂ||

ಕೃಷ್ಣ! ವಾಷ್ಣೇಯ! ಬಾಲಮತಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಒಂದು ವೇಳೆ
ಭಯಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನು
ನನ್ನಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದೇ ತಿಳಿ!

09026025a ಮಮ ಹ್ಯೇತದಶಕ್ತಂ ವೈ ವಾಜಿವೃಂದಮರಿಂದಮ|

09026025c ಸೋಧುಂ ಜ್ಯಾತಲನಿಘೋಷಂ ಯಾಹಿ ಯಾವನ್ನಿಹನ್ಯಹಂ||

ಅರಿಂದಮ! ಮುಂದೆ ಹೋಗು! ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನ ಟೀಂಕಾರವನ್ನೇ
ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಗಜಸೇನೆಯನ್ನು ನಾನು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

09026026a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ದಾಶಾರ್ಹಃ ಪಾಂಡವೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ|

09026026c ಅಚೋದಯದ್ಧಯಾನ್ರಾಜನ್ದುರ್ಯೋಧನಬಲಂ ಪ್ರತಿ||

ರಾಜನ್! ಯಶಸ್ವಿ ಪಾಂಡವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ದಾಶಾರ್ಹನು
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನೆಯ ಕಡೆ ಓಡಿಸಿದನು.

09026027a ತದನೀಕಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತ್ರಯಃ ಸಜ್ಜಾ ಮಹಾರಥಾಃ|

09026027c ಭೀಮಸೇನೋಽರ್ಜುನಶ್ಚೈವ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಮಾರಿಷ||

09026027e ಪ್ರಯಯುಃ ಸಿಂಹನಾದೇನ ದುರ್ಯೋಧನಜಿಘಾಂಸಯಾ||

ಮಾರಿಷ! ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಸಹದೇವ ಈ
ಮೂವರು ಮಹಾರಥರು ಸಿಂಹನಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟರು.

09026028a ತಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸಹಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವ ವೇನೋದ್ಯತಕಾರ್ಮುಕಾನ್|

09026028c ಸೌಬಲೋಽಭ್ಯದ್ರವದ್ಯದ್ಧೇ ಪಾಂಡವಾನಾತತಾಯಿನಃ||

ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ವೇಗದಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ
ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆತತಾಯಿ ಸೌಬಲನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.

09026029a ಸುದರ್ಶನಸ್ತವ ಸುತೋ ಭೀಮಸೇನಂ ಸಮಭ್ಯಯಾತ್|

09026029c ಸುಶರ್ಮಾ ಶಕುನಿಶ್ಚೈವ ಯುಯುಧಾತೇ ಕಿರೀಟಿನಾ||

09026029e ಸಹದೇವಂ ತವ ಸುತೋ ಹಯಪೃಷ್ಠಗತೋಽಭ್ಯಯಾತ್||

ನಿನ್ನ ಮಗ ಸುದರ್ಶನನು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಸುಶರ್ಮ
ಶಕುನಿಯರು ಕಿರೀಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಸಹದೇವನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09026030a ತತೋ ಹ್ಯಯತ್ನತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತವ ಪುತ್ರೋ ಜನಾಧಿಪ|

09026030c ಪ್ರಾಸೇನ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಪ್ರಾಹರದ್ಭ್ರಶಂ||

ಜನಾಧಿಪ ! ಆಗ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಬೇಗನೆ
ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಸಹದೇವನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದನು.

09026031a ಸೋಪಾವಿಶದ್ರಥೋಪಸ್ಥೇ ತವ ಪುತ್ರೇಣ ತಾಡಿತಃ|

09026031c ರುಧಿರಾಪ್ಲುತಸರ್ವಾಂಗ ಆಶೀವಿಷ ಇವ ಶ್ವಸನ್||

ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು
ಸಹದೇವನು ವಿಷಸರ್ಪದಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ರಥಪೀಠದ
ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು.

09026032a ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ತತಃ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಸಹದೇವೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09026032c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಮವಾಕಿರತ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಆಗ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಹದೇವನು
ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನು.

09026033a ಪಾರ್ಥೋಽಪಿ ಯುಧಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ|

09026033c ಶೂರಾಣಾಮಶ್ವಪೃಷ್ಠೇಭ್ಯಃ ಶಿರಾಂಸಿ ನಿಚಕರ್ತ ಹ||

ಕುಂತೀಪುತ್ರ ಧನಂಜಯ ಪಾರ್ಥನೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ
ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶೂರರ ಶಿರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09026034a ತದಾನೀಕಂ ತದಾ ಪಾರ್ಥೋ ವ್ಯಧಮದ್ಭಹುಭಿಃ ಶರೈಃ|

09026034c ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಹಯಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತ್ರಿಗರ್ತಾನಾಂ ರಥಾನ್ಯಯೌ||

ಅನೇಕ ಶರಗಳಿಂದ ಪಾರ್ಥನು ಅ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ ಅವನು ತ್ರಿಗರ್ತರ ರಥಗಳ ಕಡೆ ಹೋದನು.

09026035a ತತಸ್ತೇ ಸಹಿತಾ ಭೂತ್ವಾ ತ್ರಿಗರ್ತಾನಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ|

09026035c ಅರ್ಜುನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಚ ಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರನ್||

ಆಗ ಮಹಾರಥ ತ್ರಿಗರ್ತರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಶರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನ-ವಾಸುದೇವರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು.

09026036a ಸತ್ಯಕರ್ಮಾಣಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09026036c ತತೋಽಸ್ಯ ಸ್ಯಂದನಸ್ಯೇಷಾಂ ಚಿಚ್ಚಿದೇ ಪಾಂಡುನಂದನಃ||

ಆಗ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಪಾಂಡುನಂದನನು ಕ್ಷುರದಿಂದ ಸತ್ಯಕರ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿ ನಂತರ ಅವನ ರಥದ ಈಷಾದಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09026037a ಶಿಲಾಶಿತೇನ ಚ ವಿಭೋ ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09026037c ಶಿರಶ್ಚಿಚ್ಚೇದ ಪ್ರಹಸಂಸ್ತಪ್ತಕುಂಡಲಭೂಷಣಂ||

ವಿಭೋ! ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯು ಶಿಲಾಶಿತ ಕ್ಷುರಗಳಿಂದ ಅವನ ಸುವರ್ಣಕುಂಡಲ ಭೂಷಿತ ಶಿರವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ನಕ್ಕನು.

09026038a ಸತ್ಯೇಷುಮಥ ಚಾದತ್ತ ಯೋಧಾನಾಂ ಮಿಷತಾಂ ತತಃ|

09026038c ಯಥಾ ಸಿಂಹೋ ವನೇ ರಾಜನ್ಮೃಗಂ ಪರಿಬುಭುಕ್ಷಿತಃ||

ರಾಜನ್! ಪನದಲ್ಲಿ ಹಸಿದ ಸಿಂಹವು ಮೃಗವನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಂತೆ
ಯೋಧರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನು ಸತ್ಯೇಷುವನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09026039a ತಂ ನಿಹತ್ಯ ತತಃ ಪಾರ್ಥಃ ಸುಶರ್ಮಾಣಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ|

09026039c ವಿದ್ಧ್ವಾ ತಾನಹನತ್ಸರ್ವಾ ನೃಥಾನುಕ್ಮವಿಭೂಷಿತಾನ್||

ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಂತರ ಪಾರ್ಥನು ಮೂರು ಶರಗಳಿಂದ
ಸುಶರ್ಮನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವನ ಸುವರ್ಣವಿಭೂಷಿತ
ರಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದನು.

09026040a ತತಸ್ತು ಪ್ರತ್ವರನ್ವಾರ್ಥೋ ದೀರ್ಘಕಾಲಂ ಸುಸಂಭೃತಂ|

09026040c ಮುಂಚನೋಧವಿಷಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಪ್ರಸ್ಥಲಾಧಿಪತಿಂ ಪ್ರತಿ||

ಆಗ ಪಾರ್ಥನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕ್ರೋಧವಿಷವನ್ನು
ಪ್ರಸ್ಥಲಾಧಿಪತಿ ಸುಶರ್ಮನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09026041a ತಮರ್ಜುನಃ ಪೃಷತ್ಕಾನಾಂ ಶತೇನ ಭರತರ್ಷಭ|

09026041c ಪೂರಯಿತ್ವಾ ತತೋ ವಾಹಾನ್ಯಹನತ್ಸ್ಯ ಧನ್ವಿನಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಧನ್ವಿ ಅರ್ಜುನನು ನೂರು ಪೃಷತ್ಕಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿ, ಅವನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು.

09026042a ತತಃ ಶರಂ ಸಮಾದಾಯ ಯಮದಂಡೋಪಮಂ ಶಿತಂ|

09026042c ಸುಶರ್ಮಾಣಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಚಿಕ್ಷೇಪಾಶು ಹಸನ್ನಿವ||

ಅನಂತರ ಯಮದಂಡದಂತಿರುವ ನಿಶಿತ ಶರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಸುಶರ್ಮನನ್ನೇ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಪ್ರಹರಿಸಿ ನಕ್ಕನು.

09026043a ಸ ಶರಃ ಪ್ರೇಷಿತಸ್ತೇನ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತೇನ ಧನ್ವಿನಾ|

09026043c ಸುಶರ್ಮಾಣಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಬಿಭೇದ ಹೃದಯಂ ರಣೇ||

ಆ ಧನ್ವಿಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತವಾದ ಆ ಬಾಣವು
ರಣದಲ್ಲಿ ಸುಷರ್ಮನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು.

09026044a ಸ ಗತಾಸುರ್ಮಹಾರಾಜ ಪಪಾತ ಧರಣೀತಲೇ|

09026044c ನಂದಯನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವ್ಯಥಯಂಶ್ಚಾಪಿ ತಾವಕಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವನು ಪ್ರಾಣಹೋಗಿ ಸರ್ವಪಾಂಡವರನ್ನೂ
ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ
ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಧರಣೀತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು.

09026045a ಸುಶರ್ಮಾಣಂ ರಣೇ ಹತ್ವಾ ಪುತ್ರಾನಸ್ಯ ಮಹಾರಥಾನ್|

09026045c ಸಪ್ತ ಚಾಷ್ಟೌ ಚ ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ ಸಾಯಕೈರನಯತ್ ಕ್ಷಯಂ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಸುಶರ್ಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪಾರ್ಥನು ಅವನ ನಲವತ್ತೈದು
ಮಹಾರಥ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09026046a ತತೋಽಸ್ಯ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಸರ್ವಾನ್ ಹತ್ವಾ ಪದಾನುಗಾನ್|

09026046c ಅಭ್ಯಗಾದ್ಭಾರತೀಂ ಸೇನಾಂ ಹತಶೇಷಾಂ ಮಹಾರಥಃ||

ಅನಂತರ ಆ ಮಹಾರಥನು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರ
ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಹತಶೇಷವಾಗಿದ್ದ ಭಾರತೀ
ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09026047a ಭೀಮಸ್ತು ಸಮರೇ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪುತ್ರಂ ತವ ಜನಾಧಿಪ|

09026047c ಸುದರ್ಶನಮದೃಶ್ಯಂ ತಂ ಶರೈಶ್ಚಕ್ರೇ ಹಸನ್ನಿವ||

ಜನಾಧಿಪ! ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಭೀಮನಾದರೋ ನಗುನಗುತ್ತಲೇ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗ ಸುದರ್ಶನನ್ನು ಅದೃಶ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

09026048a ತತೋಽಸ್ಯ ಪ್ರಹಸನ್ಮು ದ್ಧಃ ಶಿರಃ ಕಾಯಾದಪಾಹರತ್|

09026048c ಕ್ಷುರಪ್ರೇಣ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ಸ ಹತಃ ಪ್ರಾಪತದ್ ಭುವಿ||

ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಅವನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕ್ಷುರಪ್ರದಿಂದ ಅವನ
ಶಿರವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿದನು.

09026049a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ನಿಹತೇ ವೀರೇ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಪದಾನುಗಾಃ|

09026049c ಪರಿವವ್ರೂ ರಣೇ ಭೀಮಂ ಕಿರಂತೋ ವಿಶಿಖಾನ್ ಶಿತಾನ್||

ಆ ವೀರನು ಹತನಾಗಲು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿಶಿತ
ವಿಶಿಖಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತಾ ಭೀಮನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09026050a ತತಸ್ತು ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಸ್ತದನೀಕಂ ವೃಕೋದರಃ|

09026050c ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶೈಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾಕಿರತ್||

09026050e ತತಃ ಕ್ಷಣೇನ ತದ್ಭೀಮೋ ನೃಹನದ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅನಂತರ ವೃಕೋದರನು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದ
ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿದನು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲೆಯೇ ಭೀಮನು ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09026051a ತೇಷು ತೂತ್ಸಾದ್ಯಮಾನೇಷು ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಮಹಾಬಲಾಃ|

09026051c ಭೀಮಸೇನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತತೋಽಯುಧ್ಯಂತ ಭಾರತ||

09026051e ತಾಂಸ್ತು ಸರ್ವಾನ್ ಶರೈರ್ಘೋರೈರವಾಕಿರತ ಪಾಂಡವಃ||

ಭಾರತ! ಅವರು ಹತರಾಗಲು ಮಹಾಬಲ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಭೀಮಸೇನನ ಬಳಿಸಾರಿ ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದರು.
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಂಡವನು ಘೋರ ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನು.

09026052a ತಥೈವ ತಾವಕಾ ರಾಜನ್ಪಾಂಡವೇಯಾನ್ಮಹಾರಥಾನ್|

09026052c ಶರವರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಸಮಂತಾತ್ಪರ್ಯವಾರಯನ್||

ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಮಹಾರಥರು ಮಹಾ
ಶರವರ್ಷದಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವೇಯರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09026053a ವ್ಯಾಕುಲಂ ತದಭೂತ್ಸರ್ವಂ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪರೈಃ ಸಹ|

09026053c ತಾವಕಾನಾಂ ಚ ಸಮರೇ ಪಾಂಡವೇಯೈರ್ಯುಯುತ್ಸತಾಂ||

ಆಗ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಮತ್ತು
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನವರಿಗೂ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವ್ಯಾಕುಲವುಂಟಾಯಿತು.

09026054a ತತ್ರ ಯೋಧಾಸ್ತದಾ ಪೇತುಃ ಪರಸ್ಪರಸಮಾಹತಾಃ|

09026054c ಉಭಯೋಃ ಸೇನಯೋ ರಾಜನ್ಸಂಶೋಚಂತಃ ಸ್ಮ ಬಾಂಧವಾನ್||

ರಾಜನ್ ! ಬಾಂಧವರ ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಸೇನೆಗಳ ಯೋಧರು ಕೆಳಗುರುಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ
ಸುಶರ್ಮವಧೇ ಷಡ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸುಶರ್ಮವಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೭

ಶಕುನಿ-ಉಲ್ಲೂಕರೊಡನೆ ಭೀಮಸೇನ-ಸಹದೇವರ ಯುದ್ಧ (೧-೧೭).
ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಕುನಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು
ದುರ್ಯೋಧನನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಕರೆದುದು (೧೮-೨೩).
ಸಹದೇವನಿಂದ ಉಲ್ಲೂಕನ ವಧೆ (೨೪-೩೦). ಸಹದೇವನಿಂದ
ಶಕುನಿಯ ವಧೆ (೩೧-೬೩).

09027001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09027001a ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರವೃತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನರವಾಜಿಗಜಕ್ಷಯೇ|

09027001c ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲೋ ರಾಜನ್ಸಹದೇವಂ ಸಮಭ್ಯಯಾತ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನರ-ಕುದುರೆ-ಆನೆಗಳ ನಾಶಯುಕ್ತ
ಆ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯು ಸಹದೇವನನ್ನು
ಎದುರಿಸಿದನು.

09027002a ತತೋಽಸ್ಯಾಪತತಸ್ತೂರ್ಣಂ ಸಹದೇವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027002c ಶರೌಘಾನ್ವೇಷಯಾಮಾಸ ಪತಂಗಾನಿವ ಶೀಘ್ರಗಾನ್|

09027002e ಉಲೂಕಶ್ಚ ರಣೇ ಭೀಮಂ ವಿವ್ಯಾಧ ದಶಭಿಃ ಶರೈಃ||

ಕೂಡಲೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಹದೇವನು ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಶೀಘ್ರ
ಶರೌಘಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದನು. ರಣದಲ್ಲಿ ಉಲೂಕನು
ಹತ್ತು ಶರಗಳಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.

09027003a ಶಕುನಿಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮಂ ವಿದ್ವಾ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ|

09027003c ಸಾಯಕಾನಾಂ ನವತ್ಯಾ ವೈ ಸಹದೇವಮವಾಕಿರತ್||

ಮಹಾರಾಜ! ಶಕುನಿಯಾದರೋ ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು
ಹೊಡೆದು ತೊಂಬತ್ತು ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಸಹದೇವನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದನು.

09027004a ತೇ ಶೂರಾಃ ಸಮರೇ ರಾಜನ್ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

09027004c ವಿವ್ಯಧುರ್ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಕಂಕಬರ್ಹಿಣವಾಜಿತೈಃ||

09027004e ಸ್ವರ್ಣಪುಂಖೈಃ ಶಿಲಾಧೌತೈರಾ ಕರ್ಣಾತ್ಪ್ರಹಿತೈಃ ಶರೈಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಶೂರರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ರಣಹದ್ದುಗಳ
ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸುವರ್ಣಪುಂಖಿಗಳುಳ್ಳ ಮಸೆಗಲ್ಲಿನಿಂದ
ಹರಿತಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕಿವಿಯ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು

ಬಿಟ್ಟು ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಹೊಡೆದರು.

09027005a ತೇಷಾಂ ಚಾಪಭುಜೋತ್ಸ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಶರವೃಷ್ಟಿರ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09027005c ಆಚ್ಚಾದಯದ್ಧಿಶಃ ಸರ್ವಾ ಧಾರಾಭಿರಿವ ತೋಯದಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮೇಘಗಳ ಜಲಧಾರೆಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಅವರ ಚಾಪ-ಭುಜಗಳಿಂದ ಶರವೃಷ್ಟಿಯು
ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

09027006a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಣೇ ಭೀಮಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಭಾರತ|

09027006c ಬೇರತುಃ ಕದನಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಕುರ್ವಂತೌ ಸುಮಹಾಬಲೌ||

ಭಾರತ! ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧರಾದ ಭೀಮ-ಸಹದೇವರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09027007a ತಾಭ್ಯಾಂ ಶರಶತೈಶ್ಚನ್ನಂ ತದ್ಬಲಂ ತವ ಭಾರತ|

09027007c ಅಂಧಕಾರಮಿವಾಕಾಶಮಭವತ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ||

ಭಾರತ! ಅವರಿಬ್ಬರ ನೂರಾರು ಶರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ
ಸೇನೆಯು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಮುಸುಕಲ್ಪಟ್ಟು ಆಕಾಶದಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09027008a ಅಶ್ವೈರ್ವಿಪರಿಧಾವದ್ಭಿಃ ಶರಚ್ಚನ್ವೈರ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09027008c ತತ್ರ ತತ್ರ ಕೃತೋ ಮಾರ್ಗೋ ವಿಕರ್ಷದ್ಭಿರ್ಹತಾನ್ಬಹೂನ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆಚ್ಚಾದಿತರಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ

ಸವಾರರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ
ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದವು.

09027009a ನಿಹತಾನಾಂ ಹಯಾನಾಂ ಚ ಸಹೈವ ಹಯಯೋಧಿಭಿಃ|

09027009c ವರ್ಮ ಭಿರ್ವಿನಿಕೃತ್ವೈಶ್ಚ ಪ್ರಾಸೈಶ್ಚಿನ್ವೈಶ್ಚ ಮಾರಿಷ||

09027009e ಸಂಚನ್ನಾ ಪೃಥಿವೀ ಜಜ್ಞೇ ಕುಸುಮೈಃ ಶಬಲಾ ಇವ||

ಮಾರಿಷ! ಸತ್ತುಹೋದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸತ್ತುಹೋದ
ಯೋಧರನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಕವಚಗಳಿಂದಲೂ, ತುಂಡಾದ ಪ್ರಾಸಗಳಿಂದಲೂ ಆಚ್ಛಾಧಿತ
ಭೂಮಿಯು ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09027010a ಯೋಧಾಸ್ತತ್ರ ಮಹಾರಾಜ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಸ್ಪರಂ|

09027010c ವ್ಯಚರಂತ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಾ ವಿನಿಘ್ನಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಯೋಧರು
ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09027011a ಉದ್ವೃತ್ತನಯನೈ ರೋಷಾತ್ಸಂದಷ್ಟೌಷ್ಠಪುಟೈರ್ಮುಖೈಃ|

09027011c ಸಕುಂಡಲೈರ್ಮಹೀ ಚನ್ನಾ ಪದ್ಮಕಿಂಜಲ್ಕಸಂನಿಭೈಃ||

ಕಮಲದ ಕೇಸರಗಳಂತೆ ರೋಷದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ
ಮುಖಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕುಂಡಲಗಳೊಂದಿಗಿನ ಮುಖಗಳಿಂದ ಆ
ರಣಾಂಗಣವು ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು.

09027012a ಭುಜೈಶ್ಚಿ ನೈಮ್‌ಹಾರಾಜ ನಾಗರಾಜಕರೋಪಮೈಃ|

09027012c ಸಾಂಗದೈಃ ಸತನುತ್ಯೈಶ್ಚ ಸಾಸಿಪ್ರಾಸಪರಶ್ವಧೈಃ||

09027013a ಕಬಂಧೈರುತ್ಥಿತೈಶ್ಚಿ ನೈರ್ನೃತ್ಯದ್ಭಿಶ್ಚಾ ಪರೈರ್ಯುಧಿ|

09027013c ಕ್ರವ್ಯಾದಗಣಸಂಕೀರ್ಣಾ ಘೋರಾಭೂತ್ಪ್ರಥಿವೀ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ! ಮಹಾರಾಜ! ತುಂಡಾದ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿರುವ, ಅಂಗದಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದ, ಕವಚಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ, ಖಡ್ಗ-ಪ್ರಾಸ-ಪರಶಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ, ಛಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಬಂಧಗಳಿಂದಲೂ, ಹದ್ದುಗಳ ಹಿಂಡಿನಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ರಣಭೂಮಿಯು ಘೋರವಾಗಿತ್ತು.

09027014a ಅಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೇ ಸೈನ್ಯೇ ತು ಕೌರವೇಯಾನ್ಮಹಾಹವೇ|

09027014c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಭೂತ್ವಾ ನಿನ್ಯಿರೇ ಯಮಸಾದನಂ||

ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕೌರವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

09027015a ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಶೂರಃ ಸೌಬಲೇಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027015c ಪ್ರಾಸೇನ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಪ್ರಾಹರದ್ಭ್ರಶಂ||

09027015e ಸ ವಿಹ್ವಲೋ ಮಹಾರಾಜ ರಥೋಪಸ್ಥ ಉಪಾವಿಶತ್||

ಮಹಾರಾಜ! ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಶೂರ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸೌಬಲೇಯನು ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಸಹದೇವನ ತಲೆಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಅವನು ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

09027016a ಸಹದೇವಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027016c ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯಾನಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾರಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಹಾಗಾದ ಸಹದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ
ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭೀಮಸೇನನು ಎಲ್ಲ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ತಡೆದನು.

09027017a ನಿರ್ಭೀದ ಚ ನಾರಾಚೈಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09027017c ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯಾಕರೋಚ್ಚೈವ ಸಿಂಹನಾದಮರಿಂದಮ||

ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ನಾರಾಚಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ, ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಆ
ಅರಿಂದಮನು ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು.

09027018a ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ವಿತ್ರಸ್ತಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಹಯವಾರಣಾಃ|

09027018c ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಸಹಸಾ ಭೀತಾಃ ಶಕುನೇಶ್ಚ ಪದಾನುಗಾಃ||

ಆ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಡುಗಿದ ಶಕುನಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭೀತರಾಗಿ
ಕುದುರೆ-ಆನೆಗಳೊಡನೆ ಬೇಗನೆ ಓಡಿ ಹೋದರು.

09027019a ಪ್ರಭಗ್ನಾನಥ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನೋಽಬ್ರವೀತ್|

09027019c ನಿವರ್ತಧ್ವಮಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಯುಧ್ಯಧ್ವಂ ಕಿಂ ಸೃತೇನ ವಃ||

ಭಗ್ನರಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಾ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಧರ್ಮಜ್ಞರೇ ! ಹಿಂದುರಿಗಿ ಬಂದು
ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ ! ಓಡಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಏನಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ ?

09027020a ಇಹ ಕೀರ್ತಿಂ ಸಮಾಧಾಯ ಪ್ರೇತ್ಯ ಲೋಕಾನ್ಸಮಶ್ನುತೇ|

09027020c ಪ್ರಾಣಾನ್ವಹಾತಿ ಯೋ ವೀರೋ ಯುಧಿ ಪೃಷ್ಠಮದರ್ಶಯನ್||

ರಣದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನುತೋರಿಸದೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ವೀರನು ಇಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಮರಣದ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.”

09027021a ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ತೇ ರಾಜ್ಞಾ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಪದಾನುಗಾಃ|

09027021c ಪಾಂಡವಾನಭ್ಯವರ್ತಂತ ಮೃತ್ಯುಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿವರ್ತನಂ||

ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸೌಬಲನ ಪದಾನುಗರು ಮೃತ್ಯುವಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು.

09027022a ದ್ರವದ್ಭಿಸ್ತತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೃತಃ ಶಬ್ದೋಽತಿದಾರುಣಃ|

09027022c ಕ್ಷುಬ್ಧಸಾಗರಸಂಕಾಶಃ ಕ್ಷುಭಿತಃ ಸರ್ವತೋಽಭವತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಓಡಿಬಂದು ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಅತಿ ದಾರುಣ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗೊಂಡ ಸಾಗರದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಕೋಭೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

09027023a ತಾಂಸ್ತದಾಪತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಪದಾನುಗಾನ್|

09027023c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯುರ್ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡವಾ ವಿಜಯೇ ವೃತಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಸೌಬಲನ ಪದಾನುಗರು ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

09027024a ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ಯ ಚ ದುರ್ಧರ್ಷಃ ಸಹದೇವೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09027024c ಶಕುನಿಂ ದಶಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಹಯಾಂಶ್ಚಾಸ್ಯ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ||

09027024e ಧನುಶ್ಚಿ ಚೇದ ಚ ಶರೈಃ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಹಸನ್ನಿವ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದುರ್ಧರ್ಷ ಸಹದೇವನು ಶಕುನಿಯನ್ನು ಹತ್ತು ಮತ್ತು ಅವನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಶರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಹಾಗೂ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಶರಗಳಿಂದ ಶಕುನಿಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09027025a ಅಥಾನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯ ಶಕುನಿಯುರ್ಧ್ಧದುರ್ಮದಃ|

09027025c ವಿವ್ಯಾಧ ನಕುಲಂ ಷಷ್ಯಾ ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಸಪ್ತಭಿಃ||

ಆಗ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ ಶಕುನಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಕುಲನನ್ನು ಆರು ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಏಳು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09027026a ಉಲೂಕೋಽಪಿ ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಸಪ್ತಭಿಃ|

09027026c ಸಹದೇವಂ ಚ ಸಪ್ತತ್ಯಾ ಪರೀಪ್ಸನ್ ಪಿತರಂ ರಣೇ||

ಮಹಾರಾಜ! ಉಲೂಕನು ಕೂಡ ಏಳು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಮತ್ತು ಏಳರಿಂದ ಸಹದೇವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಸಂತಸವನ್ನಿತ್ತನು.

09027027a ತಂ ಭೀಮಸೇನಃ ಸಮರೇ ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈಃ ಶರೈಃ|

09027027c ಶಕುನಿಂ ಚ ಚತುಃಷಷ್ಯಾ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಶಕುನಿಯನ್ನು ಅರವತ್ನಾಲ್ಕು ನಿಶಿತ
ಶರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ಪಾರ್ಶ್ವಸಾರಥಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09027028a ತೇ ಹನ್ಯಮಾನಾ ಭೀಮೇನ ನಾರಾಚೈಸ್ತ್ಯೈಲಪಾಯಿತ್ಯೈಃ|

09027028c ಸಹದೇವಂ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಾಶ್ಚಾದಯನ್ ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ||

09027028e ಪರ್ವತಂ ವಾರಿಧಾರಾಭಿಃ ಸವಿದ್ಯುತ ಇವಾಂಬುದಾಃ||

ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ತೋಯಿಸಿದ ಭೀಮನ ನಾರಾಚಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಅವರು ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೋಡಗಳು ಮಳೆಯಿಂದ
ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನನ್ನು
ಶರವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು.

09027029a ತತೋಽಸ್ಯಾಪತತಃ ಶೂರಃ ಸಹದೇವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027029c ಉಲೂಕಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಭಲ್ಲೇನಾಪಾಹರಚ್ಚಿರಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಶೂರ ಸಹದೇವನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ
ಆಕ್ರಮಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಲೂಕನ ಶಿರವನ್ನು ಭಲ್ಲದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09027030a ಸ ಜಗಾಮ ರಥಾದ್ಭೂಮಿಂ ಸಹದೇವೇನ ಪಾತಿತಃ|

09027030c ರುಧಿರಾಪ್ಲುತಸರ್ವಾಂಗೋನಂದಯನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಯುಧಿ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಂತಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಸಹದೇವನಿಂದ
ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಲೂಕನು ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ರಕ್ತದಿಂದ
ತೋಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ರಥದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ಬಿದ್ದನು.

09027031a ಪುತ್ರಂ ತು ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕುನಿಸ್ತತ್ರ ಭಾರತ|

09027031c ಸಾಶ್ರುಕಂಠೋ ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯ ಕ್ಷತ್ತುರ್ವಾ ಕ್ಯಮನುಸ್ಮರನ್||

ಭಾರತ ! ಪುತ್ರನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕುನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಕ್ಷತ್ತ ವಿದುರನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು.

09027032a ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸ ಬಾಷ್ಟಪೂರ್ಣೇಕ್ಷಣಃ ಶ್ವಸನ್|

09027032c ಸಹದೇವಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಭಿರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಾಯಕೈಃ||

ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಅವನು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿದನು. ನಂತರ ಸಹದೇವನ ಬಳಿಸಾರಿ ಅವನನ್ನು ಮೂರು ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09027033a ತಾನಪಾಸ್ಯ ಶರಾನ್ಮುಕ್ತಾನ್ ಶರಸಂಘೈಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027033c ಸಹದೇವೋ ಮಹಾರಾಜ ಧನುಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಂಯುಗೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಹದೇವನು ಅವನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಶರಸಂಘಗಳಿಂದ ನಿರಸನಗೊಳಿಸಿ ಸಂಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09027034a ಚಿನ್ನೇ ಧನುಷಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲಸ್ತದಾ|

09027034c ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ವಿಪುಲಂ ಖಿಡ್ಗಂ ಸಹದೇವಾಯ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಧನುಸ್ಸು ತುಂಡಾಗಲು ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯು ಭಾರವಾದ

ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಹದೇವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09027035a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಹಸಾ ಘೋರರೂಪಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09027035c ದ್ವಿಧಾ ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಮರೇ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಹಸನ್ನಿವ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಸಮರದಲ್ಲಿ ರಭಸದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಸೌಬಲನ ಘೋರರೂಪೀ ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಅವನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಎರಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09027036a ಅಸಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಚಿನ್ನಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ|

09027036c ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ಸಹದೇವಾಯ ಸಾ ಮೋಘಾ ನ್ಯಪತದ್ಭುವಿ||

ಖಿಡ್ಗವು ಎರಡಾಗಿ ತುಂಡಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಭಾರ ಗದೆಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಹದೇವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅದು ನಿಷ್ಪಲವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

09027037a ತತಃ ಶಕ್ತಿಂ ಮಹಾಘೋರಾಂ ಕಾಲರಾತ್ರಿಮಿವೋದ್ಯತಾಂ|

09027037c ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪಾಂಡವಂ ಪ್ರತಿ ಸೌಬಲಃ||

ಆಗ ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಸೌಬಲನು ಪಾಂಡವನ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದ ಕಾಲರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಮಹಾಘೋರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

09027038a ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ಸಹಸಾ ಶರೈಃ ಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ|

09027038c ತ್ರಿಧಾ ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಮರೇ ಸಹದೇವೋ ಹಸನ್ನಿವ||

ರಭಸದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನು

ನಸುನಗುತ್ತಾ ಕಾಂಚನಭೂಷಣ ಶರಗಳಿಂದ ಮೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09027039a ಸಾ ಪಪಾತ ತ್ರಿಧಾ ಚಿನ್ನಾ ಭೂಮೌ ಕನಕಭೂಷಣಾ|

09027039c ಶೀರ್ಯಮಾಣಾ ಯಥಾ ದೀಪ್ತಾ ಗಗನಾದ್ವೈ ಶತಹ್ರದಾ||

ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಿಂಚು ಗಗನವನ್ನು ಸೀಳಿ ಬರುವಂತೆ ಆ
ಕನಕಭೂಷಣ ಶಕ್ತಿಯು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

09027040a ಶಕ್ತಿಂ ವಿನಿಹತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೌಬಲಂ ಚ ಭಯಾದ್ಧಿತಂ|

09027040c ದುದ್ರುವ್ರಸ್ತಾವಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಭಯೇ ಜಾತೇ ಸಸೌಬಲಾಃ||

ಶಕ್ತಿಯು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಭಯಾದ್ಧಿತ ಸೌಬಲನನ್ನು ನೋಡಿ
ನಿನ್ನಕಡೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಪಟ್ಟು, ಶಕುನಿಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ
ಪಲಾಯನಗೈದರು.

09027041a ಅಥೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಮಹದ್ಧಾ ಸೀಪಾಂಡವೈರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ|

09027041c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ತತಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಯಶೋ ವಿಮುಖಾಭವನ್||

ಆಗ ವಿಜಯೋಲ್ಲಾಸಿ ಪಾಂಡವರ ಕೂಗು ಜೋರಾಗಿದ್ದಿತು.
ದುರ್ಯೋಧನನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಾಯಶಃ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರು.

09027042a ತಾನ್ವೈ ವಿಮನಸೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027042c ಶರ್ಮೀರನೇಕಸಾಹಸೈರ್ವಾರಯಾಮಾಸ ಸಂಯುಗೇ||

ಸಂಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಮನಸ್ಕರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರನು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಶರಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ತಡೆದು

ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

09027043a ತತೋ ಗಾಂಧಾರಕೈರ್ಗುಪ್ತಂ ಪೃಷ್ಟೈರಶ್ವೈರ್ಜಯೇ ಧೃತಂ|

09027043c ಆಸಸಾದ ರಣೇ ಯಾಂತಂ ಸಹದೇವೋಽಥ ಸೌಬಲಂ||

ಅನಂತರ ಗಾಂಧಾರರ ಅಶ್ವಸೇನೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ರಣದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದ ಜಯದಲ್ಲಿ ದೃಢನಾಗಿದ್ದ ಸೌಬಲನನ್ನು ಸಹದೇವನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09027044a ಸ್ವಮಂಶಮವಶಿಷ್ಟಂ ಸ ಸಂಸ್ಮೃತ್ಯ ಶಕುನಿಂ ನೃಪ|

09027044c ರಥೇನ ಕಾಂಚನಾಂಗೇನ ಸಹದೇವಃ ಸಮಭ್ಯಯಾತ್||

09027044e ಅಧಿಜ್ಯಂ ಬಲವತ್ಕೃತ್ವಾ ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪನ್ಸಮಹದ್ಧನುಃ||

ನೃಪ! ಅಳಿದುಳಿದಿರುವ ಶಕುನಿಯು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹದೇವನು ಕಾಂಚನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಶಿಂಜನಿಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ, ಸೆಳೆದು ಟೀಂಕರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09027045a ಸ ಸೌಬಲಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಗೃಧ್ರಪತ್ಯೈಃ ಶಿಲಾಶಿತ್ಯೈಃ|

09027045c ಭೃಶಮಭ್ಯಹನತ್ಕೃದ್ಧಸ್ತೋತ್ತೈರಿವ ಮಹಾದ್ವಿಪಂ||

ಅವನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಶಿಲಾಶಿತ ಹದ್ದಿನ ಗರಿಗಳ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸೌಬಲನನ್ನು ಅಂಕುಶದಿಂದ ಮಹಾಗಜವನ್ನು ತಿವಿಯುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ನೋಯಿಸಿದನು.

09027046a ಉವಾಚ ಚೈನಂ ಮೇಧಾವೀ ನಿಗೃಹ್ಯ ಸ್ಮಾರಯನ್ನಿವ|

09027046c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇ ಸ್ಥಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಪುರುಷೋ ಭವ||

ಮೇಧಾವೀ ಸಹದೇವನು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಪುರುಷನಾಗು !

09027047a ಯತ್ತದಾ ಹೃಷ್ಯಸೇ ಮೂಢ ಗ್ಲಹನ್ನಕ್ಷೈಃ ಸಭಾತಲೇ|

09027047c ಫಲಮದ್ಯ ಪ್ರಪದ್ಯಸ್ವ ಕರ್ಮಣಸ್ತಸ್ಯ ದುರ್ಮತೇ||

ದುರ್ಮತೇ ! ಮೂಢ ! ಸಭಾತಲದಲ್ಲಿ ದಾಳಗಳನ್ನೆಸೆದು ಹೇಗೆ
ನಗುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ ಆ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಫಲವೇನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ
ನೋಡು !

09027048a ನಿಹತಾಸ್ತೇ ದುರಾತ್ಮಾನೋ ಯೇಽಸ್ಮಾನವಹಸನ್ನುರಾ|

09027048c ದುರ್ಯೋಧನಃ ಕುಲಾಂಗಾರಃ ಶಿಷ್ಟಸ್ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ಮಾತುಲಃ||

ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ದುರಾತ್ಮರು ಹತರಾದರು. ಕುಲಕ್ಕೆ
ಅಗ್ನಿಪ್ರಾಯ ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಾವನಾದ ನೀನು
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ.

09027049a ಅದ್ಯ ತೇ ವಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷುರೇಣೋನ್ಮಥಿತಂ ಶಿರಃ|

09027049c ವೃಕ್ಷಾತ್ಫಲಮಿವೋದ್ಧೃತ್ಯ ಲಗುಡೇನ ಪ್ರಮಾಥಿನಾ||

ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಎಸೆದು ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ ನಾನು

ಇಂದು ಕ್ಷುರದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡುಹಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

09027050a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಸಹದೇವೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09027050c ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ನರಶಾರ್ದೂಲೋ ವೇಗೇನಾಭಿಜಗಾಮ ಹ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮಹಾಬಲ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಸಹದೇವನು ವೇಗದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09027051a ಅಭಿಗಮ್ಯ ತು ದುರ್ಧರ್ಷಃ ಸಹದೇವೋ ಯುಧಾಂ ಪತಿಃ|

09027051c ವಿಕೃಷ್ಯ ಬಲವಚ್ಚಾಪಂ ಕ್ರೋಧೇನ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ||

ಯುಧಾಂಪತಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ಸಹದೇವನು ಅವನ ಬಳಿಸಾರಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಿರುವನಂತೆ ಬಲವತ್ತಾಗಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸೆಳೆದನು.

09027052a ಶಕುನಿಂ ದಶಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚಾಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ|

09027052c ಚತ್ರಂ ಧ್ವಜಂ ಧನುಶ್ಚಾಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಾ ಸಿಂಹ ಇವಾನದತ್||

ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಕುನಿಯನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಅವನ ಕುದುರೆ-ಚತ್ರ-ಧ್ವಜ-ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸಿಂಹದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09027053a ಚಿನ್ನಧ್ವಜಧನುಶ್ಚ ತ್ರಃ ಸಹದೇವೇನ ಸೌಬಲಃ|

09027053c ತತೋ ವಿದ್ಧಶ್ಚ ಬಹುಭಿಃ ಸರ್ವಮರ್ಮಸು ಸಾಯಕೈಃ||

ಸಹದೇವನು ಧ್ವಜ-ಧನುಸ್ಸು-ಚತ್ರಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಲು ಸೌಬಲನು ಅನೇಕ ಸಾಯಕಗಳಿಂದ ಅವನ ಸರ್ವಮರ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನು.

09027054a ತತೋ ಭೂಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಸಹದೇವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09027054c ಶಕುನೇಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಶರವೃಷ್ಟಿಂ ದುರಾಸದಾಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಂತರ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಹದೇವನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ದುರಾಸದ ಶರವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಶಕುನಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09027055a ತತಸ್ತು ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸುಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ

ಮಾದ್ರೀಸುತಂ ಸಹದೇವಂ ವಿಮರ್ದೇ|

09027055c ಪ್ರಾಸೇನ ಜಾಂಬೂನದಭೂಷಣೇನ

ಜಿಘಾಂಸುರೇಕೋಽಭಿಪಪಾತ ಶೀಘ್ರಂ||

ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಸುಬಲನ ಪುತ್ರನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಸಹದೇವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸುವರ್ಣಭೂಷಿತ ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

09027056a ಮಾದ್ರೀಸುತಸ್ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ಯತಂ ತಂ

ಪ್ರಾಸಂ ಸುವೃತ್ತೌ ಚ ಭುಜೌ ರಣಾಗ್ರೇ|

09027056c ಭಲ್ಲೈಸ್ತ್ರಿಭಿಯುರ್ಗಪತ್ಸಂಚಕರ್ತ

ನನಾದ ಚೋಚ್ಚೈಸ್ತರಸಾಜಿಮಧ್ಯೇ||

ಆಗ ಮಾದ್ರೀಸುತನು ಒಡನೆಯೇ ರಣಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅವನ ದುಂಡಾದ ಭುಜಗಳೆರಡನ್ನೂ ಭಲ್ಲದಿಂದ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

09027057a ತಸ್ಯಾಶುಕಾರೀ ಸುಸಮಾಹಿತೇನ

ಸುವರ್ಣಪುಂಖೇನ ದೃಢಾಯಸೇನ|

09027057c ಭಲ್ಲೇನ ಸರ್ವಾವರಣಾತಿಗೇನ

ಶಿರಃ ಶರೀರಾತ್ಮಮಮಾಥ ಭೂಯಃ||

ಆಗ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಸಹದೇವನು
ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಸುವರ್ಣಪುಂಖಿಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ವ ಆವರಣಗಳನ್ನೂ
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋಗಬಲ್ಲ ದೃಢವಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಭಲ್ಲದಿಂದ ಶಕುನಿಯ
ಶಿರವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿದನು.

09027058a ಶರೇಣ ಕಾರ್ತಸ್ವರಭೂಷಿತೇನ

ದಿವಾಕರಾಭೇನ ಸುಸಂಶಿತೇನ|

09027058c ಹೃತೋತ್ತಮಾಂಗೋ ಯುಧಿ ಪಾಂಡವೇನ

ಪಪಾತ ಭೂಮೌ ಸುಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ||

ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಡವನ ಆ ಸುವರ್ಣ ಭೂಷಿತ
ದಿವಾಕರನ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಶರದಿಂದ ಶಿರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸುಬಲನ
ಪುತ್ರನು ರಣರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09027059a ಸ ತಚ್ಚಿರೋ ವೇಗವತಾ ಶರೇಣ

ಸುವರ್ಣಪುಂಖೇನ ಶಿಲಾಶಿತೇನ|

09027059c ಪ್ರಾವೇರಯತ್ಕುಪಿತಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೋ

ಯತ್ತತ್ಕುರೂಣಾಮನಯಸ್ಯ ಮೂಲಂ||

ಹೀಗೆ ಕುಪಿತ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನು ಕುರುಗಳ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲನಾದ

ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ವೇಗವಾದ ಸುವರ್ಣಪುಂಖಿಗಳುಳ್ಳ ಶಿಲಾಶಿತ
ಶರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09027060a ಹೃತೋತ್ತಮಾಂಗಂ ಶಕುನಿಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ
ಭೂಮೌ ಶಯಾನಂ ರುಧಿರಾದ್ರ್ವಗಾತ್ರಂ|

09027060c ಯೋಧಾಸ್ತ್ವ ದೀಯಾ ಭಯನಷ್ಟಸತ್ತ್ವಾ
ದಿಶಃ ಪ್ರಜಗ್ಮುಃ ಪ್ರಗೃಹೀತಶಸ್ತ್ರಾಃ||

ಶಿರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಂಗಾಂಗಗಳು ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿ
ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ಶಕುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಯೋಧರು
ಭಯದಿಂದ ಸತ್ತ ವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಗಳಾಗಿಯೇ
ದಿಕ್ಕುಪಾಲರಾದರು.

09027061a ವಿಪ್ರದ್ರುತಾಃ ಶುಷ್ಕಮುಖಾ ವಿಸಂಜ್ಞಾ
ಗಾಂಡೀವಘೋಷೇಣ ಸಮಾಹತಾಶ್ಚ|

09027061c ಭಯಾರ್ದಿತಾ ಭಗ್ನರಥಾಶ್ವನಾಗಾಃ
ಪದಾತಯಶ್ಚೈವ ಸಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ||

ಮುಖವೋಣಗಿ, ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ,
ಗಾಂಡೀವಘೋಷದಿಂದ ಮೃತಪ್ರಾಯರಾದವರಂತೆ
ಭಯಾರ್ದಿತರಾಗಿದ್ದ, ರಥ-ಅಶ್ವ-ಗಜಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನೊಂದಿಗೆ ಪದಾತಿಗಳಾಗಿಯೇ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09027062a ತತೋ ರಥಾಚ್ಚ ಕುನಿಂ ಪಾತಯಿತ್ವಾ

ಮುದಾನ್ವಿತಾ ಭಾರತ ಪಾಂಡವೇಯಾಃ|

09027062c ಶಂಖಾನ್ವ ದಧ್ಮುಃ ಸಮರೇ ಪ್ರಹೃಷ್ಣಾಃ

ಸಕೇಶವಾಃ ಸೈನಿಕಾನ್ ಹರ್ಷಯಂತಃ||

ಭಾರತ ! ಹಾಗೆ ರಥದಿಂದ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ ಮುದಾನ್ವಿತ ಪಾಂಡವೇಯರು ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಹೃಷ್ಣರಾಗಿ ಶಂಖಗಳನ್ನೂದಿ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09027063a ತಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವೇ ಪ್ರತಿಪೂಜಯಂತೋ

ಹೃಷ್ಣಾ ಬ್ರುವಾಣಾಃ ಸಹದೇವಮಾಜೌ|

09027063c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹತೋ ನೈಕೃತಿಕೋ ದುರಾತ್ಮಾ

ಸಹಾತ್ಮಜೋ ವೀರ ರಣೇ ತ್ವಯೇತಿ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಹದೇವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಹೃಷ್ಣರಾಗಿ “ವೀರ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನೀನು ವಂಚಕ ದುರಾತ್ಮ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಅವನ ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆ !” ಎಂದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಶಕುನ್ಯುಲೂಕವಧೇ ಸಪ್ತವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಶಕುನ್ಯುಲೂಕವಧ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೮

ಅರ್ಜುನನು ಅಳಿದುಳಿದ ಕೌರವಸೇನೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಲಾಯನದ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದುದು (೧೫-೨೮). ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಜಯನನ್ನು ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೊರಟಾಗ ವ್ಯಾಸನು ಅವನನ್ನು ತಡೆದುದು; ಸಂಜಯನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಕಡೆ ತೆರಳುವುದು (೨೯-೩೯). ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಜಯ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು (೪೦-೫೨). ದುರ್ಯೋಧನನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಸಂಜಯನು ಕೃಪ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃತವರ್ಮರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು (೫೩-೬೦). ಯುಯುತ್ಸುವು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೌರವ ಶಿಬಿರದಿಂದ ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೫೩-೯೨).

09028001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09028001a ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಮಹಾರಾಜ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಪದಾನುಗಾಃ|

09028001c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜೀವಿತಮಾಕ್ರಂದೇ ಪಾಂಡವಾನ್ವರ್ವಾರಯನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಸೌಬಲನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಜೀವವನ್ನು ತೊರೆದು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09028002a ತಾನರ್ಜುನಃ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಸಹದೇವಜಯೇ ಧೃತಃ|

09028002c ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಕ್ರುದ್ಧಾಶೀವಿಷದರ್ಶನಃ||

ಸಹದೇವಜಯದಲ್ಲಿ ಧೃತನಾದ ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಕ್ರುದ್ಧ ವಿಷಸರ್ಪದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೀಮಸೇನರು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.

09028003a ಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿಪ್ರಾಸಹಸ್ತಾನಾಂ ಸಹದೇವಂ ಜಿಘಾಂಸತಾಂ|

09028003c ಸಂಕಲ್ಪಮಕರೋನ್ಮೋಘಂ ಗಾಂಡೀವೇನ ಧನಂಜಯಃ||

ಸಹದೇವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಶಕ್ತಿ-ಋಷ್ಠಿ-ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಯೋಧರ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಧನಂಜಯನು ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದನು.

09028004a ಪ್ರಗೃಹೀತಾಯುಧಾನ್ಬಾಹೂನ್ಮೋಧಾನಾಮಭಿಧಾವತಾಂ|

09028004c ಭಲ್ಲೈಶ್ಚಿ ಚ್ಚೇದ ಬೀಭತ್ಸುಃ ಶಿರಾಂಸ್ಯಪಿ ಹಯಾನಪಿ||

ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಧರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಾಹುಗಳನ್ನು, ಶಿರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬೀಭತ್ಸುವು ಭಲ್ಲಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದನು.

09028005a ತೇ ಹತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯಂತ ವಸುಧಾಂ ವಿಗತಾಸವಃ|

09028005c ತ್ವರಿತಾ ಲೋಕವೀರೇಣ ಪ್ರಹತಾಃ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಾ||

ಲೋಕವೀರ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರು ಅಸುನೀಗಿ ವಸುಧೆಯಮೇಲೆ ತೊಪತೊಪನೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09028006a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಬಲಸಂಕ್ಷಯಂ|

09028006c ಹತಶೇಷಾನ್ಸಮಾನೀಯ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಥಶತಾನ್ವಿಭೋ||

09028007a ಕುಂಜರಾಂಶ್ಚ ಹಯಾಂಶ್ಚೈವ ಪಾದಾತಾಂಶ್ಚ ಪರಂತಪ|

09028007c ಉವಾಚ ಸಹಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಇದಂ ವಚಃ||

ವಿಭೋ! ಪರಂತಪ! ಆಗ ರಾಜಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನನು
ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ,
ನಾಶಗೊಳ್ಳದೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ನೂರಾರು ರಥ-ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳ
ಸವಾರರನ್ನು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕರೆದು ಈ
ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09028008a ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಣೇ ಸರ್ವಾನ್ಪಾಂಡವಾನ್ಸುಹೃದ್ಗಣಾನ್|

09028008c ಪಾಂಚಾಲ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಸಬಲಂ ಹತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಂ ನಿವರ್ತತ||

“ಕೂಡಲೇ ರಣವನ್ನು ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಸುಹೃದಯ
ಪಾಂಚಾಲ್ಯ ಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ
ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ!”

09028009a ತಸ್ಯ ತೇ ಶಿರಸಾ ಗೃಹ್ಯ ವಚನಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ|

09028009c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೂ ರಣೇ ಪಾರ್ಥಾಂಸ್ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಶಾಸನದಂತೆಯೇ ಆ
ಯುದ್ಧದುರ್ಮದರು ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು.

09028010a ತಾನಭ್ಯಾಪತತಃ ಶೀಘ್ರಂ ಹತಶೇಷಾನ್ಮಹಾರಣೇ|

09028010c ಶರೈರಾಶೀವಿಷಾಕಾರೈಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಮವಾಕಿರನ್||

ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗದೇ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಪಾಂಡವರು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಸರ್ಪಗಳ ಆಕಾರದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು.

09028011a ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಹೂರ್ತೇನ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ|

09028011c ಅವಧ್ಯತ ರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತ್ರಾತಾರಂ ನಾಭ್ಯವಿಂದತ||

09028011e ಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನಂ ತು ಭಯಾನ್ನಾವತಿಷ್ಠತ ದಂಶಿತಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ತ್ರಾತಾರರಿಲ್ಲದೇ ರಣವನ್ನು ಸೇರಿದ ಅವರನ್ನು ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ವಧಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕವಚಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಭಯದಿಂದ ಅವರು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

09028012a ಅಶ್ವೈರ್ವಿಪರಿಧಾವದ್ಭಿಃ ಸೈನ್ಯೇನ ರಜಸಾ ವೃತೇ|

09028012c ನ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯಂತ ಸಮರೇ ದಿಶಶ್ಚ ಪ್ರದಿಶಸ್ತಥಾ||

ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೇನೆಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳ್ಯಾವುವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09028013a ತತಸ್ತು ಪಾಂಡವಾನೀಕಾನ್ನಿಃಸೃತ್ಯ ಬಹವೋ ಜನಾಃ|

09028013c ಅಭ್ಯಘ್ನಂಸ್ತಾವಕಾನ್ಯುದ್ಧೇ ಮುಹೂರ್ತಾದಿವ ಭಾರತ||

09028013e ತತೋ ನಿಃಶೇಷಮಭವತ್ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ತವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಅನೇಕ ಜನರು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನವರನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದರು.

ಭಾರತ! ಆಗ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರದ ಹಾಗಾಯಿತು.

09028014a ಅಕ್ಷೌಹಿಣ್ಯಃ ಸಮೇತಾಸ್ತು ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ|

09028014c ಏಕಾದಶ ಹತಾ ಯುದ್ಧೇ ತಾಃ ಪ್ರಭೋ ಪಾಂಡುಸ್ಯಂಜಯೈಃ||

ಭಾರತ! ಪ್ರಭೋ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯು ಪಾಂಡು-ಸ್ಯಂಜಯರಿಂದ ನಾಶಗೊಂಡಿತು.

09028015a ತೇಷು ರಾಜಸಹಸ್ರೇಷು ತಾವಕೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

09028015c ಏಕೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜನ್ನದೃಶ್ಯತ ಭೃಶಂ ಕ್ಷತಃ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಆ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಹಾತ್ಮ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09028016a ತತೋ ವೀಕ್ಷ್ಯ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೂನ್ಯಾಂ ಚ ಮೇದಿನೀಂ|

09028016c ವಿಹೀನಃ ಸರ್ವಯೋಧೈಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

09028017a ಮುದಿತಾನ್ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾನ್ನರ್ದಮಾನಾನ್ಸಮಂತತಃ|

09028017c ಬಾಣಶಬ್ದರವಾಂಶ್ಚೈವ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

09028018a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಕಶ್ಮಲೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ|

09028018c ಅಪಯಾನೇ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ವಿಹೀನಬಲವಾಹನಃ||

ಆಗ ಸರ್ವದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಭೂಮಿಯು ಸರ್ವಯೋಧರಿಂದ
 ವಿಹೀನವಾಗಿ ಶೂನ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಸರ್ವ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನೂ
 ಪೂರೈಸಿ ಹರ್ಷಿತರಾದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಂಡು, ಆ
 ಮಹಾತ್ಮರ ಬಾಣಗಳ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಕೂಗುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೇನೆ-
 ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನು
 ಶೋಕಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು.”

09028019 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09028019a ನಿಹತೇ ಮಾಮಕೇ ಸೈನ್ಯೇ ನಿಃಶೇಷೇ ಶಿಬಿರೇ ಕೃತೇ|

09028019c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಬಲಂ ಸೂತ ಕಿಂ ನು ಶೇಷಮಭೂತ್ತದಾ||

09028019e ಏತನ್ಮೈ ಪೃಚ್ಛತೋ ಬ್ರೂಹಿ ಕುಶಲೋ ಹ್ಯಸಿ ಸಂಜಯ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೂತ! ನನ್ನಕಡೆಯ ಸೇನೆಯನ್ನು
 ಸಂಹರಿಸಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಿಃಶೇಷವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಂಡವ ಸೇನೆಯು
 ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿತ್ತು? ಸಂಜಯ! ಹೀಗೆ
 ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಹೇಳು. ನೀನು ಕುಶಲನಾಗಿರುವೆ!

09028020a ಯಚ್ಚ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಂದಃ ಕೃತವಾಂಸ್ತನಯೋ ಮಮ|

09028020c ಬಲಕ್ಷಯಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಏಕಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ||

ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ
 ಪೃಥಿವೀಪತಿ ನನ್ನ ಮಗ ಮೂಢ ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನು
 ಮಾಡಿದನು?”

09028021 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09028021a ರಥಾನಾಂ ದ್ವೇ ಸಹಸ್ರೇ ತು ಸಪ್ತ ನಾಗಶತಾನಿ ಚ|

09028021c ಪಂಚ ಚಾಶ್ವಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪತ್ತಿನಾಂ ಚ ಶತಂ ಶತಾಃ||

09028022a ಏತಚ್ಚೇಷಮಭೂದ್ರಾಜನ್ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹದ್ಬಲಂ|

09028022c ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಹಿ ಯದ್ಯುದ್ಧೇ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪಾಂಡವರ ಮಹಾ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರಥಗಳೂ, ಏಳು ನೂರು ಆನೆಗಳೂ, ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.

09028023a ಏಕಾಕೀ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನೃಪಃ|

09028023c ನಾಪಶ್ಯತ್ಸಮರೇ ಕಂ ಚಿತ್ಸಹಾಯಂ ರಥಿನಾಂ ವರಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಆಗ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದ ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನೃಪ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುವ ಯಾರೊಬ್ಬನನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09028024a ನರ್ದಮಾನಾನ್ಪರಾಂಶ್ಚೈವ ಸ್ವಬಲಸ್ಯ ಚ ಸಂಕ್ಷಯಂ|

09028024c ಹತಂ ಸ್ವಹಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಿಃ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಭಯಾತ್||

ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ, ನಾಶವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಯದಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡತೊಡಗಿದನು.

09028025a ಏಕಾದಶಚಮೂಭರ್ತಾ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ|

09028025c ಗದಾಮಾದಾಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಪದಾತಿಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಹೃದಂ||

ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಗಳ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಗ ತೇಜಸ್ವೀ ದುರ್ಯೋಧನನು ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರದ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

09028026a ನಾತಿದೂರಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮೇವ ನರಾಧಿಪಃ|

09028026c ಸಸ್ಮಾರ ವಚನಂ ಕ್ಷತ್ರುಧರ್ಮ ಶೀಲಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿ ನರಾಧಿಪನು ಧರ್ಮಶೀಲ ಧೀಮಂತ ಕ್ಷತ್ರವಿದುರನ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು:

09028027a ಇದಂ ನೂನಂ ಮಹಾಪ್ರಾಚ್ಛೋ ವಿದುರೋ ದೃಷ್ಟವಾನ್ಪುರಾ|

09028027c ಮಹದ್ವೈಶಸಮಸ್ಮಾಕಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಸಂಯುಗೇ||

“ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಈ ಮಹಾ ವಿನಾಶವನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಾಚ್ಛ ವಿದುರನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಂಡಿದ್ದನು!”

09028028a ಏವಂ ವಿಚಿಂತಯಾನಸ್ತು ಪ್ರವಿವಿಕ್ಷುರ್ಹೃದಂ ನೃಪಃ|

09028028c ದುಃಖಸಂತಪ್ತಹೃದಯೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜನ್ಬಲಕ್ಷಯಂ||

ರಾಜನ್ ! ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಸೇನೆಗಳ ನಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಸಂತಪ್ತ ಹೃದಯನಾಗಿ ನೃಪನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09028029a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಪುರೋಗಮಾಃ|

09028029c ಅಭ್ಯಧಾವಂತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ತವ ರಾಜನ್ಬಲಂ ಪ್ರತಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜನ್ ! ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ಪಾಂಡವರು ಸಂಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದರು.

09028030a ಶಕ್ತ್ಯಷ್ಟಿಪ್ರಾಸಹಸ್ತಾನಾಂ ಬಲಾನಾಮಭಿಗರ್ಜತಾಂ|

09028030c ಸಂಕಲ್ಪಮಕರೋನ್ಮೋಘಂ ಗಾಂಡೀವೇನ ಧನಂಜಯಃ||

ಆಗ ಶಕ್ತಿ-ಋಷಿ-ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು
ಯೋಧರ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಧನಂಜಯನು
ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದನು.

09028031a ತಾನ್ ಹತ್ವಾ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಸಾಮಾತ್ಯಾನ್ಸಹ ಬಂಧುಭಿಃ|

09028031c ರಥೇ ಶ್ವೇತಹಯೇ ತಿಷ್ಠನ್ನರ್ಜುನೋ ಬಹ್ವಶೋಭತ||

ಅಮಾತ್ಯ-ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ನಿಶಿತಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ
ಶ್ವೇತಕುದುರೆಗಳ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನು ಬಹಳವಾಗಿ
ಶೋಭಿಸಿದನು.

09028032a ಸುಬಲಸ್ಯ ಹತೇ ಪುತ್ರೇ ಸವಾಜಿರಥಕುಂಜರೇ|

09028032c ಮಹಾವನಮಿವ ಚಿನ್ನಮಭವತ್ತಾವಕಂ ಬಲಂ||

ರಥ-ಕುದುರೆ-ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಬಲನ ಮಗನು ಹತನಾಗಲು ನಿನ್ನ
ಸೇನೆಯು ಮರಗಳು ಕಡಿದುಬಿದ್ದಿರುವ ಮಹಾವನದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09028033a ಅನೇಕಶತಸಾಹಸ್ರೇ ಬಲೇ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಹ|

09028033c ನಾನೋ ಮಹಾರಥೋ ರಾಜನ್ಜೀವಮಾನೋ ವ್ಯದ್ಯಶ್ಯತ||

09028034a ದ್ರೋಣಪುತ್ರಾದೃತೇ ವೀರಾತ್ಮಥೈವ ಕೃತವರ್ಮಣಃ|

09028034c ಕೃಪಾಚ್ಚ ಗೌತಮಾದ್ರಾಜನ್ಪಾರ್ಥಿವಾಚ್ಚ ತವಾತ್ಮಜಾತ್||

ರಾಜನ್ ! ದುರ್ಯೋಧನನ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯಾತ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಪುತ್ರ, ವೀರ ಕೃತವರ್ಮ, ಗೌತಮ ಕೃಪ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಗ ಪಾರ್ಥಿವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಹಾರಥನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ತೋರಿಬರಲಿಲ್ಲ.

09028035a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಸ್ತು ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಸನ್ಸಾತ್ಯಕಿಮಬ್ರವೀತ್|

09028035c ಕಿಮನೇನ ಗೃಹೀತೇನ ನಾನೇನಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ಜೀವತಾ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಾದರೋ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಸಾತ್ಯಕಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇವನನ್ನು ಜೀವಂತವಿಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೇನಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ?”

09028036a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಿನೇರ್ನಪ್ತಾ ಮಹಾರಥಃ|

09028036c ಉದ್ಯಮ್ಯ ನಿಶಿತಂ ಖಿಡ್ಗಂ ಹಂತುಂ ಮಾಮುದ್ಯತಸ್ತದಾ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಥ ಶಿನಿಯ ಮಗನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿಶಿತ ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದನು.

09028037a ತಮಾಗಮ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಾಙ್ಗಃ ಕೃಷ್ಟದ್ವೈಪಾಯನೋಽಬ್ರವೀತ್|

09028037c ಮುಚ್ಯತಾಂ ಸಂಜಯೋ ಜೀವನ್ನ ಹಂತವ್ಯಃ ಕಥಂ ಚನ||

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ಬಂದು

“ಸಂಜಯನನ್ನು ಜೀವಸಹಿತ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ! ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಾರದು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09028038a ದ್ವೈಪಾಯನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಿನೇರ್ನಪ್ತಾ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ|

09028038c ತತೋ ಮಾಮಬ್ರವೀನ್ಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಂಜಯ ಸಾಧಯ||

ದ್ವೈಪಾಯನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೈನೇಯನು ಕೈಮುಗಿದು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ “ಸಂಜಯ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನೀನನ್ನು ಹೊರಡು!” ಎಂದನು.

09028039a ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತ್ವ ಹಂ ತೇನ ನ್ಯಸ್ತವರ್ಮಾ ನಿರಾಯುಧಃ|

09028039c ಪ್ರಾತಿಷ್ಠಂ ಯೇನ ನಗರಂ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಃ||

ಹಾಗೆ ಅವನಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕವಚವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಿರಾಯುಧನಾಗಿ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದು ಹೋಗಿದ್ದ ನಾನು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಗರದ ಕಡೆ ಹೊರಟೆನು.

09028040a ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಮಪಕ್ರಾಂತಂ ಗದಾಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಂ|

09028040c ಏಕಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ರಾಜನ್ನಪಶ್ಯಂ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಂ||

ರಾಜನ್! ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರ ದೂರಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಂಡೆನು.

09028041a ಸ ತು ಮಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೋ ನಾಶಕ್ನೋದಭಿವೀಕ್ಷಿತುಂ|

09028041c ಉಪಪ್ರೈಕ್ಷತ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದಾ ದೀನಮವಸ್ಥಿತಂ||

ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು
ನೋಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ದೀನನಾಗಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದನು.

09028042a ತಂ ಚಾಹಮಪಿ ಶೋಚಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈಕಾಕಿನಮಾಹವೇ|

09028042c ಮುಹೂರ್ತಂ ನಾಶಕಂ ವಕ್ತುಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಧುಃಖಪರಿಪ್ಲುತಃ||

ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ
ದುಃಖತುಂಬಿಬಂದಿದ್ದ ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಏನನ್ನು
ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09028043a ತತೋಽಸ್ಮೈ ತದಹಂ ಸರ್ವಮುಕ್ತವಾನ್ತು ಹಣಂ ತದಾ|

09028043c ದ್ವೈಪಾಯನಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಜೀವತೋ ಮೋಕ್ಷಮಾಹವೇ||

ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೆರೆಯಾದುದು ಮತ್ತು
ದ್ವೈಪಾಯನನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜೀವಂತನಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದ್ದುದು
ಎಲ್ಲದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆನು.

09028044a ಮುಹೂರ್ತಮಿವ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಚ ಚೇತನಾಂ|

09028044c ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯಾನಿ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ ಮಾಂ ತತಃ||

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು, ಪುನಃ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಸೇನೆಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

09028045a ತಸ್ಮೈ ತದಹಮಾಚಕ್ಷಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿವಾನ್|

09028045c ಭ್ರಾತೃಂಶ್ಚ ನಿಹತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸೈನ್ಯಂ ಚ ವಿನಿಪಾತಿತಂ||

ಆಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವ ಸಹೋದರರೂ ಸೇನೆಗಳೂ ನಿಧನಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ವರದಿಮಾಡಿದೆ.

09028046a ತ್ರಯಃ ಕಿಲ ರಥಾಃ ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತಾವಕಾನಾಂ ನರಾಧಿಪ|

09028046c ಇತಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನಕಾಲೇ ಮಾಂ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನೋಽಬ್ರವೀತ್||

“ನರಾಧಿಪ! ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮಹಾರಥರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ಹೇಳಿದ್ದನು.”

09028047a ಸ ದೀರ್ಘಮಿವ ನಿಃಶ್ವಸ್ಯ ವಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09028047c ಅಂಸೇ ಮಾಂ ಪಾಣಿನಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ಪರ್ಯಭಾಷತ||

ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನು ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು:

09028048a ತ್ವದನ್ಯೋ ನೇಹ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕಶ್ಚಿ ಜ್ಜೀವತಿ ಸಂಜಯ|

09028048c ದ್ವಿತೀಯಂ ನೇಹ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸಸಹಾಯಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾಃ||

“ಸಂಜಯ! ಈ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವನಾಗಿ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಜೀವಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಎರಡನೆಯವನನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಾಂಡವರು
ಸಹಾಯಕರಿಂದ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09028049a ಬ್ರೂಯಾಃ ಸಂಜಯ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಷಮೀಶ್ವರಂ|

09028049c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ ಸುತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಹ್ರದಮಿತ್ಯುತ||

ಸಂಜಯ ! ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷು ಈಶ್ವರ ರಾಜನಿಗೆ “ನಿನ್ನ ಮಗ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳು.

09028050a ಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ತಾದೃಶೈರ್ಹೀನಃ ಪುತ್ರೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿರೇವ ಚ|

09028050c ಪಾಂಡವೈಶ್ಚ ಹೃತೇ ರಾಜ್ಯೇ ಕೋನು ಜೀವತಿ ಮಾದೃಶಃ||

ಸುಹೃದಯರಿಂದಲೂ, ಪುತ್ರರಿಂದಲೂ, ಸಹೋದರರಿಂದಲೂ
ವಿಹೀನನಾದ ನನ್ನಂಥವನು ಪಾಂಡವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ
ನಂತರ ಹೇಗೆತಾನೇ ಜೀವಿಸಿರುವನು?

09028051a ಆಚಕ್ಷೇಥಾಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ಮಾಂಚ ಮುಕ್ತಂ ಮಹಾಹವಾತ್|

09028051c ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತೋಯಹ್ರದೇ ಸುಪ್ತಂ ಜೀವಂತಂ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಂ||

ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ನಾನು ಮಹಾಯುದ್ಧದಿಂದ
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಂತನಾಗಿ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳು.”

09028052a ಏವಮುಕ್ತಾ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಾವಿಶತ್ತಂ ಹೃದಂ ನೃಪಃ|

09028052c ಅಸ್ತಂಭಯತ ತೋಯಂ ಚ ಮಾಯಯಾ ಮನುಜಾಧಿಪಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನೃಪ ಮನುಜಾಧಿಪನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಮಾಯೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸ್ತಂಭಿಸಿದನು.

09028053a ತಸ್ಮಿನ್ ಹೃದಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ ತು ತ್ರಿನ್ವಥಾನ್ ಶ್ರಾಂತವಾಹನಾನ್|

09028053c ಅಪಶ್ಯಂ ಸಹಿತಾನೇಕಸ್ತಂ ದೇಶಂ ಸಮುಪೇಯುಷಃ||

09028054a ಕೃಪಂ ಶಾರದ್ವತಂ ವೀರಂ ದ್ರೋಣಿಂ ಚ ರಥಿನಾಂ ವರಂ|

09028054c ಭೋಜಂ ಚ ಕೃತವರ್ಮಾಣಂ ಸಹಿತಾನ್ ಶರವಿಕ್ಷತಾನ್||

ಅವನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಾನು ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತಲುಪಿದ ಮೂವರು ರಥರನ್ನು - ವೀರ ಕೃಪ ಶಾರದ್ವತ, ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರೋಣಿ ಮತ್ತು ಭೋಜ ಕೃತವರ್ಮರನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅವರ ಕುದುರೆಗಳು ಬಳಲಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವರುಗಳು ಕೂಡ ಶರಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರು.

09028055a ತೇ ಸರ್ವೇ ಮಾಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತೂರ್ಣಮಶ್ವಾನಚೋದಯನ್|

09028055c ಉಪಯಾಯ ಚ ಮಾಮೂಚುರ್ದಿಷ್ಟ್ವಾ ಜೀವಸಿ ಸಂಜಯ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬೇಗನೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರಬಂದು “ಸಂಜಯ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನೀನು ಜೀವಂತವಿರುವೆ !” ಎಂದರು.

09028056a ಅಪೃಚ್ಛಂಶ್ಚೈವ ಮಾಂ ಸರ್ವೇ ಪುತ್ರಂ ತವ ಜನಾಧಿಪಂ|

09028056c ಕಚ್ಚಿದ್ಧುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಸ ನೋ ಜೀವತಿ ಸಂಜಯ||

ಜನಾಧಿಪ ನಿನ್ನ ಮಗನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ
“ಸಂಜಯ! ನಮ್ಮ ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬದುಕಿರುವನೇ?” ಎಂದು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

09028057a ಆಖ್ಯಾತವಾನಹಂ ತೇಭ್ಯಸ್ತದಾ ಕುಶಲಿನಂ ನೃಪಂ|

09028057c ತಚ್ಚೈವ ಸರ್ವಮಾಚಕ್ಷಂ ಯನ್ಮಾಂ ದುರ್ಯೋಧನೋಽಬ್ರವೀತ್||

09028057e ಹೃದಂ ಚೈವಾಹಮಾಚಷ್ಟ್ಯ ಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ನರಾಧಿಪಃ||

ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ನೃಪನು ಕುಶಲನಾಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.
ನರಾಧಿಪನು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆನು.

09028058a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ತು ತದ್ರಾಜನ್ನಿಶಮ್ಯ ವಚನಂ ಮಮ|

09028058c ತಂ ಹೃದಂ ವಿಪುಲಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಕರುಣಂ ಪರ್ಯದೇವಯತ್||

ರಾಜನ್! ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಾದರೋ ಆ ವಿಶಾಲ
ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ವಿಲಪಿಸಿದನು:

09028059a ಅಹೋ ಧಿಘ್ ನ ಸ ಜಾನಾತಿ ಜೀವತೋಽಸ್ಮಾನ್ನರಾಧಿಪಃ|

09028059c ಪರ್ಯಾಪ್ತಾ ಹಿ ವಯಂ ತೇನ ಸಹ ಯೋಧಯಿತುಂ ಪರಾನ್||

“ಅಯ್ಯೋ! ನಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ನರಾಧಿಪನಿಗೆ ನಾವಿನ್ನೂ
ಜೀವಿಸಿರುವೆವೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ

ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಈಗಲೂ ನಾವು ಪರ್ಯಾಪ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ!"

09028060a ತೇ ತು ತತ್ರ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ವಿಲಪ್ಯ ಚ ಮಹಾರಥಾಃ|

09028060c ಪ್ರಾದ್ರವನ್ನಥಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡುಸುತಾನ್ರಣೇ||

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆ ಮಹಾರಥರು ಅಲ್ಲಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರನ್ನು ಕಂಡು ಆ ರಥಶ್ರೇಷ್ಠರು

ಪಲಾಯನಗೈದರು.

09028061a ತೇ ತು ಮಾಂ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಕೃಪಸ್ಯ ಸುಪರಿಷ್ಕೃತಂ|

09028061c ಸೇನಾನಿವೇಶಮಾಜಗ್ಮುರ್ಹತಶೇಷಾಸ್ತ್ರಯೋ ರಥಾಃ||

ಅಳಿದುಳಿದಿದ್ದ ಆ ಮೂವರು ಮಹಾರಥರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕೃಪನ ಸುಸಜ್ಜಿತ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇನಾ ಶಿಬಿರದಕಡೆ ತೆರಳಿದರು.

09028062a ತತ್ರ ಗುಲ್ಮಾಃ ಪರಿತ್ರಸ್ತಾಃ ಸೂರ್ಯೇ ಚಾಸ್ತಮಿತೇ ಸತಿ|

09028062c ಸರ್ವೇ ವಿಚುಕ್ರುಶುಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತವ ಸಂಕ್ಷಯಂ||

ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಮಿಸಲಾಗಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು

ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲರೂ

ಹತರಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದಿಸಿದರು.

09028063a ತತೋ ವೃದ್ಧಾ ಮಹಾರಾಜ ಯೋಷಿತಾಂ ರಕ್ಷಣೋ ನರಾಃ|

09028063c ರಾಜದಾರಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರಯಯುರ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೃದ್ಧರು ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನು

ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಗರದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

09028064a ತತ್ರ ವಿಕೋಶತೀನಾಂ ಚ ರುದತೀನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09028064c ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾನ್ ಶಬ್ದಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತದ್ಬಲಸಂಕ್ಷಯಂ||

ಸೇನೆಗಳು ನಾಶವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ
ಮಹಾಧ್ವನಿಯು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09028065a ತತಸ್ತಾ ಯೋಷಿತೋ ರಾಜನ್ಯಂದಂತ್ಯೋ ವೈ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

09028065c ಕುರರ್ಯ ಇವ ಶಬ್ದೇನ ನಾದಯಂತ್ಯೋ ಮಹೀತಲಂ||

ರಾಜನ್! ಕಡಲ ಹದ್ದುಗಳು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪುನಃ ಪುನಃ
ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಧ್ವನಿಗಳು ಭೂತಲದಲ್ಲಿಯೇ
ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

09028066a ಆಜಘ್ನುಃ ಕರಜೈಶ್ಚಾಪಿ ಪಾಣಿಭಿಶ್ಚ ಶಿರಾಂಸ್ಯುತ|

09028066c ಲುಲುವುಶ್ಚ ತದಾ ಕೇಶಾನ್ಮೋಶಂತ್ಯಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ||

ಕೈಗಳಿಂದ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಗಳಿಂದ ತಲೆಗಳನ್ನು
ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09028067a ಹಾಹಾಕಾರವಿನಾದಿನ್ಮೋ ವಿನಿಘ್ನಂತ್ಯ ಉರಾಂಸಿ ಚ|

09028067c ಕ್ರೋಶಂತ್ಯಸ್ತತ್ರ ರುರುದುಃ ಕ್ರಂದಮಾನಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಎದೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಂಡು

ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೋಕತಪ್ತರಾಗಿ ಕರೆಕರೆದು
ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09028068a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಾಮಾತ್ಯಾಃ ಸಾಶ್ರುಕಂತಾ ಭೃಶಾತುರಾಃ|

09028068c ರಾಜದಾರಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರಯಯುರ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಮಾತ್ಯರು ಆ ಅಶ್ರುಕಂಠ ಅತಿ ಆತುರ
ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಗರದ ಕಡೆ ನಡೆದರು.

09028069a ವೇತ್ರಜರ್ಝರಹಸ್ತಾಶ್ಚ ದ್ವಾರಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09028069c ಶಯನೀಯಾನಿ ಶುಭ್ರಾಣಿ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಸ್ತರಣವಂತಿ ಚ||

09028069e ಸಮಾದಾಯ ಯಯುಸ್ತೂರ್ಣಂ ನಗರಂ ದಾರರಕ್ಷಿಣಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹಾಗೆಯೇ ದಂಡಧಾರಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೂ
ರಾಜಪತ್ನಿಯರ ರಕ್ಷಕರೂ ಶುಭ್ರ ಅಮೂಲ್ಯ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನೂ
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಹುಬೇಗ ನಗರವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

09028070a ಆಸ್ಥಾಯಾಶ್ವತರೀಯುಕ್ತಾನ್ಯಂದನಾನಪರೇ ಜನಾಃ|

09028070c ಸ್ವಾನ್ಸ್ವಾನ್ದಾರಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರಯಯುರ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಇತರರು ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಗರದ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.

09028071a ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾ ಯಾ ನಾರ್ಯೋ ಭಾಸ್ಕರೇಣಾಪಿ ವೇಶ್ಮಸು|

09028071c ದದೃಶುಸ್ತಾ ಮಹಾರಾಜ ಜನಾ ಯಾಂತೀಃ ಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹಿಂದೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಿದ್ದ ಅಂತಃಪುರದ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈಗ ಪುರದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09028072a ತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೌಕುಮಾರ್ಯ ಸಮನ್ವಿತಾಃ|

09028072c ಪ್ರಯಯುರ್ನಗರಂ ತೂರ್ಣಂ ಹತಸ್ವಜನಬಾಂಧವಾಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸ್ವಜನರನ್ನೂ ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ
ಸುಕುಮಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬೇಗ ಬೇಗನೇ ನಗರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು.

09028073a ಆ ಗೋಪಾಲಾವಿಪಾಲೇಭ್ಯೋ ದ್ರವಂತೋ ನಗರಂ ಪ್ರತಿ|

09028073c ಯಯುರ್ಮನುಷ್ಯಾಃ ಸಂಭ್ರಾಂತಾ ಭೀಮಸೇನಭಯಾರ್ದಿತಾಃ||

ಭೀಮಸೇನನ ಭಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಗೊಲ್ಲ-ಕುರುಬರೂ ಕೂಡ
ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ನಗರದ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09028074a ಅಪಿ ಚೈಷಾಂ ಭಯಂ ತೀವ್ರಂ ಪಾರ್ಥೇಭ್ಯೋಽಭೂತ್ಸುದಾರುಣಂ|

09028074c ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಮಾಧಾವನ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ಪಾರ್ಥರ ತೀವ್ರ ದಾರುಣ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಾ ನಗರದ ಕಡೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09028075a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾ ವರ್ತಮಾನೇ ವಿದ್ರವೇ ಭೃಶದಾರುಣೇ|

09028075c ಯುಯುತ್ಸುಃ ಶೋಕಸಮ್ಮೂಢಃ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಚಿಂತಯತ್||

ಹಾಗೆ ದಾರುಣ ಪಲಾಯನವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಶೋಕಸಮ್ಮೂಢನಾದ

ಯುಯುತ್ಸುವು ಆಗ ಮಾಡಬೇಕಾದುದರ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದನು.

09028076a ಜಿತೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪಾಂಡವೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ|

09028076c ಏಕಾದಶಚಮೂಭರ್ತಾ ಭ್ರಾತರಶ್ಚಾಸ್ಯ ಸೂದಿತಾಃ||

09028076e ಹತಾಶ್ಚ ಕುರವಃ ಸರ್ವೇ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಪುರಃಸರಾಃ||

“ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಗಳ ಒಡೆಯ ದುರ್ಯೋಧನನು ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಭೀಮವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸಹೋದರರೂ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರೇ ಮೊದಲಾದ ಕುರುಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09028077a ಅಹಮೇಕೋ ವಿಮುಕ್ತಸ್ತು ಭಾಗ್ಯಯೋಗಾದ್ಯದೃಚ್ಛಯಾ|

09028077c ವಿದ್ರುತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಶಿಬಿರಾಣಿ ಸಮಂತತಃ||

ಭಾಗ್ಯ-ಯೋಗಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

09028078a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಸಚಿವಾ ಯೇ ಕೇ ಚಿದವಶೇಷಿತಾಃ|

09028078c ರಾಜದಾರಾನುಪಾದಾಯ ವ್ಯಥಾವನ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಳಿದುಳಿದ ಕೆಲವೇ ಸಚಿವರು ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಗರದ ಕಡೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

09028079a ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಪ್ರವೇಶಂ ತೈಃ ಸಹಾಭಿಭೋ|

09028079c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಭೀಮಸೇನಂ ತಥೈವ ಚ||

ವಿಭು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು
ನಾನೂ ಕೂಡ ಅವರೊಡನೆ ನಗರಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಕಾಲ
ಬಂದೊದಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

09028080a ಏತಮರ್ಥಂ ಮಹಾಬಾಹುರುಭಯೋಃ ಸ ನ್ಯವೇದಯತ್|

09028080c ತಸ್ಯ ಪ್ರೀತೋಽಭವದ್ರಾಜಾ ನಿತ್ಯಂ ಕರುಣವೇದಿತಾ||

09028080e ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಮಹಾಬಾಹುವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರಂ ವ್ಯಸರ್ಜಯತ್||

ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿದುದನ್ನು ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ
ನಿವೇದಿಸಿದನು. ನಿತ್ಯವೂ ಕರುಣಾಮಯಿಯಾದ ಮಹಾಬಾಹು
ರಾಜನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

09028081a ತತಃ ಸ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ದ್ರುತಮಶ್ವಾನಚೋದಯತ್|

09028081c ಅಸಂಭಾವಿತವಾಂಶ್ಚಾಪಿ ರಾಜದಾರಾನ್ಪುರಂ ಪ್ರತಿ||

ಕೂಡಲೇ ಅವನು ರಾಜಪತ್ನಿಯರನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ಪುರದ ಕಡೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದನು.

09028082a ತೈಶ್ಚೈವ ಸಹಿತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಸ್ತಂ ಗಚ್ಚತಿ ಭಾಸ್ಕರೇ|

09028082c ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಹಾಸ್ತಿನಪುರಂ ಬಾಷ್ಟಕಂಠೋಽಶ್ರುಲೋಚನಃ||

ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆ ಬಾಷ್ಟಕಂಠ
ಅಶ್ರುಲೋಚನನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09028083a ಅಪಶ್ಯತ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂ ವಿದುರಂ ಸಾಶ್ರುಲೋಚನಂ|

09028083c ರಾಜ್ಞಃ ಸಮೀಪಾನ್ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂ ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶೋಕದಿಂದ ಹತಚೇತನನಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿದ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿದುರನನ್ನು ಕಂಡನು.

09028084a ತಮಬ್ರವೀತ್ಸತ್ಯಧೃತಿಃ ಪ್ರಣತಂ ತ್ವಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ|

09028084c ಅಸ್ಮಿನ್ಕುರುಕ್ಷಯೇ ವೃತ್ತೇ ದಿಷ್ಯಾ ತ್ವಂ ಪುತ್ರ ಜೀವಸಿ||

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯಧೃತಿ ವಿದುರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಡೆದುಹೋದ ಈ ಕುರುಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಮಗನೇ ನೀನು ಜೀವಿಸಿರುವುದು ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ !

09028085a ವಿನಾ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರವೇಶಾದ್ವೈ ಕಿಮಸಿ ತ್ವಮಿಹಾಗತಃ|

09028085c ಏತನ್ಮೇ ಕಾರಣಂ ಸರ್ವಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ನಿವೇದಯ||

ಆದರೆ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ರಾಜ್ಯಪ್ರವೇಶಮಾಡದೇ ನೀನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವೆ? ಇದರ ಕಾರಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು !”

09028086 ಯುಯುತ್ಸುರುವಾಚ

09028086a ನಿಹತೇ ಶಕುನೌ ತಾತ ಸಂಜ್ಞಾತಿಸುತಬಾಂಧವೇ|

09028086c ಹತಶೇಷಪರೀವಾರೋ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತತಃ||

09028086e ಸ್ವಕಂ ಸ ಹಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪ್ರಾಣ್ಮುಖಿಃ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಭಯಾತ್||

ಯುಯುತ್ಸುವು ಹೇಳಿದನು: “ಅಯ್ಯಾ ! ಜ್ಞಾತಿ-ಸುತ-ಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಶಕುನಿಯು ಹತನಾಗಲು ಮತ್ತು ಅಳಿದುಳಿದ ಪರಿವಾರದವರೂ

ಹತರಾಗಲು ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತೊರೆದು
ಭಯದಿಂದ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

09028087a ಅಪಕ್ರಾಂತೇ ತು ನೃಪತೌ ಸ್ಕಂಧಾವಾರನಿವೇಶನಾತ್|

09028087c ಭಯವ್ಯಾಕುಲಿತಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ನಗರಂ ಪ್ರತಿ||

ನೃಪತಿಯು ಪಲಾಯನಮಾಡಲಾಗಿ ಸೇನಾಶಿಬಿರದಿಂದ
ಭಯವ್ಯಾಕುಲಿತರು ಎಲ್ಲರೂ ನಗರದ ಕಡೆ ಓಡಿಬಂದರು.

09028088a ತತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಕಲತ್ರಾಣಿ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಚಾಸ್ಯ ಸರ್ವಶಃ|

09028088c ವಾಹನೇಷು ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಸ್ತ್ರೈಃ ಸ್ತ್ರೈಃ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಭಯಾತ್||

ಆಗ ಶಿಬಿರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಭಯದಿಂದ ರಾಜನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹೋದರರ
ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿದರು.

09028089a ತತೋಽಹಂ ಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಸಹಕೇಶವಂ|

09028089c ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಹಸ್ತಿನಪುರಂ ರಕ್ಷಽಲ್ಲೋಕಾದ್ಧಿ ವಾಚ್ಯತಾಂ||

ಆಗ ನಾನು ಕೇಶವನೊಡನೆ ರಾಜನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು.”

09028090a ಏತಚ್ಚು ತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರೇಣ ಭಾಷಿತಂ|

09028090c ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿದುರಃ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿತ್||

09028090e ಅಪೂಜಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಯುಯುತ್ಸುಂ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಂ||

ವೈಶ್ಯಾಪುತ್ರನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮೇಯಾತ್ಮ

ಸರ್ವ ಧರ್ಮವಿದು ವಿದುರನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದುದನ್ನೇ
ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ವಾಕ್ಯಕೋವಿದ ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು.

09028091a ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಭವತೋ ಭರತಕ್ಷಯೇ|

09028091c ಅದ್ಯ ತ್ವಮಿಹ ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಶ್ವೋಽಭಿಗಂತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

“ಭರತರ ಈ ವಿನಾಶಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಮಯೋಚಿತ
ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಇಂದು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆ.
ನಾಳೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿಯಂತೆ.”

09028092a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ವಿದುರಃ ಸರ್ವ ಧರ್ಮವಿತ್|

09028092c ಯುಯುತ್ಸುಂ ಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ನೃಪಕ್ಷಯಂ||

09028092e ಯುಯುತ್ಸುರಪಿ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಸ್ವಗೃಹೇ ನೃವಸತ್ತದಾ||

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಸರ್ವ ಧರ್ಮವಿದು ವಿದುರನು ಯುಯುತ್ಸುವಿಗೆ
ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಯುಯುತ್ಸುವಾದರೂ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಣಿ

ಹ್ರದಪ್ರವೇಶೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಹ್ರದಪ್ರವೇಶ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಹ್ರದಪ್ರವೇಶಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೃದಪ್ರವೇಶಪರ್ವವು.
ಇದೂವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೮/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೭೫/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೨೪೭/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೪೬೭೦೧/೭೩೭೮೪

ಸಾರಸ್ವತ ಪರ್ವ

೨೯

ರಣದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿ ಬಳಲಿದ ಪಾಂಡವರು ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆಯಲು ಸ್ವ-ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು ಹಾಗೂ ಕೃಪ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃತವರ್ಮರು ಖಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಉಳಿಯಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣಲು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೧-೯). ಕೃಪ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃತವರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಂವಾದ (೧೦-೨೧). ಅವರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಮೃಗವ್ಯಾಧರು ದುರ್ಯೋಧನನ ಕುರುಹನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು (೨೨-೪೨). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದ್ವೈಪಾಯನ ಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿದುದು (೪೩-೫೮). ದುರ್ಯೋಧನನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಪ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃತವರ್ಮರು ಪಾಂಡವರ ಆಗಮನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸರೋವರದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದುದು (೫೯-೬೬).

09029001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09029001a ಹತೇಷು ಸರ್ವಸ್ಮೈನ್ಯೇಷು ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈ ರಣಾಜಿರೇ|

09029001c ಮಮ ಸೈನ್ಯಾವಶಿಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಸಂಜಯ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂಜಯ! ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ಸರ್ವಸೇನೆಗಳೂ ಹತರಾಗಲು ನನ್ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದಿದ್ದವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

09029002a ಕೃತವರ್ಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09029002c ದುರ್ಯೋಧನಶ್ಚ ಮಂದಾತ್ಮಾ ರಾಜಾ ಕಿಮಕರೋತ್ತದಾ||

ಆಗ ಕೃತವರ್ಮ, ಕೃಪ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ದ್ರೋಣಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಮಂದಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

09029003 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09029003a ಸಂಪ್ರಾದ್ರವತ್ಸು ದಾರೇಷು ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09029003c ವಿದ್ರುತೇ ಶಿಬಿರೇ ಶೂನ್ಯೇ ಭೃಶೋದ್ವಿಗ್ನಾಸ್ತ್ರಯೋ ರಥಾಃ||

09029004a ನಿಶಮ್ಯ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ತದಾ ವಿಜಯಿನಾಂ ಸ್ವನಂ|

09029004c ವಿದ್ರುತಂ ಶಿಬಿರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ರಾಜಗೃಧ್ಧಿನಃ||

09029004e ಸ್ಥಾನಂ ನಾರೋಚಯಂಸ್ತತ್ರ ತತಸ್ತೇ ಹ್ರದಮಭ್ಯಯುಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಪತ್ನಿಯರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಶಿಬಿರವು ಶೂನ್ಯವಾಗಲು, ವಿಜಯಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾಲಿಯಾದ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸದೇ ಆ ಮೂವರು ಮಹಾರಥರು ತುಂಬಾ ಉದ್ವಿಗ್ನಗೊಂಡು ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

09029005a ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋ ರಣೇ|

09029005c ಹೃಷ್ಯಃ ಪರ್ಯ ಪತದ್ರಾಜನ್ದುರ್ಯೋ ಧನವಧೇಪ್ಸಯಾ||

ರಾಜನ್ ! ಹೃಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ
ದುರ್ಯೋ ಧನನನ್ನು ವಧಿಸಲು ಬಯಸಿ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು
ರಣದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡಿದನು.

09029006a ಮಾರ್ಗಮಾಣಾಸ್ತು ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ತವ ಪುತ್ರಂ ಜಯೈಷಿಣಃ|

09029006c ಯತ್ನತೋಽನ್ವೇಷಮಾಣಾಸ್ತು ನೈವಾಪಶ್ಯನ್ಜನಾಧಿಪಂ||

ಸಂಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದ ಅವರು ಎಷ್ಟೇ
ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಜನಾಧಿಪ ದುರ್ಯೋ ಧನನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09029007a ಸ ಹಿ ತೀವ್ರೇಣ ವೇಗೇನ ಗದಾಪಾಣಿರಪಾಕ್ರಮತ್|

09029007c ತಂ ಹ್ರದಂ ಪ್ರಾವಿಶಚ್ಚಾಪಿ ವಿಷ್ವಭ್ಯಾಪಃ ಸ್ವಮಾಯಯಾ||

ದುರ್ಯೋ ಧನನಾದರೋ ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ತೀವ್ರ ವೇಗದಿಂದ ಆ
ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನದೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸ್ಥಂಭಿಸಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದನು.

09029008a ಯದಾ ತು ಪಾಂಡವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುಪರಿಶ್ರಾಂತವಾಹನಾಃ|

09029008c ತತಃ ಸ್ವಶಿಬಿರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವ್ಯತಿಷ್ಯನ್ಸಹಸೈನಿಕಾಃ||

ಅವರ ವಾಹನಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಬಳಲಿರಲು ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ
ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

09029009a ತತಃ ಕೃಪಶ್ಚ ದ್ರೋಣಿಶ್ಚ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ|

09029009c ಸಂನಿವಿಷ್ಟೇಷು ಪಾರ್ಥೇಷು ಪ್ರಯಾತಾಸ್ತಂ ಹ್ರದಂ ಶನ್ಯೈಃ||

ಪಾರ್ಥರು ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಕೃಪ, ದ್ರೋಣಿ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಆ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಂದರು.

09029010a ತೇ ತಂ ಹ್ರದಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಯತ್ರ ಶೇತೇ ಜನಾಧಿಪಃ|

09029010c ಅಭ್ಯಭಾಷಂತ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ರಾಜಾನಂ ಸುಪ್ತಮಂಭಸಿ||

ಜನಾಧಿಪನು ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಅವರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ದುರ್ಧರ್ಷ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೀಗೆಂದರು:

09029011a ರಾಜನ್ನುತ್ತಿಷ್ಠ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಯುರ್ಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09029011c ಜಿತ್ವಾ ವಾ ಪೃಥಿವೀಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಹತೋ ವಾ ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನುಹಿ||

“ರಾಜನ್ ! ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೇಳು ! ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು ! ಗೆದ್ದರೆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆ ಅಥವಾ ಹತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ !

09029012a ತೇಷಾಮಪಿ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ಹತಂ ದುರ್ಯೋಧನ ತ್ವಯಾ|

09029012c ಪ್ರತಿರಬ್ಧಾಶ್ಚ ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಯೇ ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರ ಸೈನಿಕಾಃ||

ದುರ್ಯೋಧನ ! ಅವರ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಸಂಹರಿಸಿರುವೆ ! ಅಳಿದುಳಿದಿರುವ ಸೈನಿಕರು ಕೂಡ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09029013a ನ ತೇ ವೇಗಂ ವಿಷಹಿತುಂ ಶಕ್ತಾಸ್ತವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09029013c ಅಸ್ಮಾ ಭಿರಭಿಗುಪ್ತಸ್ಯ ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿಷ್ಠ ಭಾರತ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಿರುವ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ವೇಗವನ್ನು
ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಶಕ್ಯರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತ!
ಮೇಲೇಳು!”

09029014 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09029014a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವೋ ಮುಕ್ತಾನಿದೃಶಾತ್ಪುರುಷಕ್ಷಯಾತ್|

09029014c ಪಾಂಡುಕೌರವಸಮ್ಮದಾರ್ಜ್ಜೀವಮಾನಾನ್ನರರ್ಷಭಾನ್||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಈ ರೀತಿಯ
ಪುರುಷಕ್ಷಯಕಾರೀ ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರ ಮಹಾಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ
ಜೀವನ್ನು ಕ್ತರಾಗಿರುವ ನರರ್ಷಭ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09029015a ವಿಜೇಷ್ಯಾಮೋ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ವಿಶ್ರಾಂತಾ ವಿಗತಕ್ಲಮಾಃ|

09029015c ಭವಂತಶ್ಚ ಪರಿಶ್ರಾಂತಾ ವಯಂ ಚ ಭೃಶವಿಕ್ಷತಾಃ||

09029015e ಉದೀರ್ಣಂ ಚ ಬಲಂ ತೇಷಾಂ ತೇನ ಯದ್ಧಂ ನ ರೋಚಯೇ|

ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆದು ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಅವರನ್ನು ಜಯಿಸೋಣ. ನೀವೂ ಕೂಡ ಬಳಲಿದ್ದೀರಿ. ನಾನೂ ಕೂಡ
ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಅಪಾರ ಸೇನೆಯಿರುವ
ಅವರೊಂದಿಗೆ ಈಗ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

09029016a ನ ತ್ವೇತದದ್ಭುತಂ ವೀರಾ ಯದ್ವೋ ಮಹದಿದಂ ಮನಃ|

09029016c ಅಸ್ಮಾಸು ಚ ಪರಾ ಭಕ್ತಿರ್ನ ತು ಕಾಲಃ ಪರಾಕ್ರಮೇ||

ಇದು ಮಹಾ ವೀರತನವೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ
ಅಪಾರ ಭಕ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಇದು ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮಯವೆಂದು
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

09029017a ವಿಶ್ರಮೈಕಾಂ ನಿಶಾಮದ್ಯ ಭವದ್ಭಿಃ ಸಹಿತೋ ರಣೇ|

09029017c ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯಾ ಮ್ಯಹಂ ಶತ್ರೂನ್ ಶ್ವೋ ನ ಮೇಽಸ್ತತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ಇಂದು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ
ರಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ
ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ!”

09029018 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09029018a ಏವಮುಕ್ತೋಽಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾಣೀ ರಾಜಾನಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಂ|

09029018c ಉತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಜನ್ಭದ್ರಂ ತೇ ವಿಜೇಷ್ಯಾಮೋ ರಣೇ ಪರಾನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ದ್ರಾಣಿಯು ಯುದ್ಧದುರ್ಮದ
ರಾಜನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಎದ್ದೇಳು! ನಿನಗೆ
ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ರಣದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸೋಣ!

09029019a ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇನ ದಾನೇನ ಸತ್ಯೇನ ಚ ಜಪೇನ ಚ|

09029019c ಶಪೇ ರಾಜನ್ಯಥಾ ಹ್ಯದ್ಯ ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಸೋಮಕಾನ್||

ರಾಜನ್! ಪೂರೈಸಿರುವ ಇಷ್ಟಿ-ದಾನಗಳ, ಸತ್ಯ-ಜಪಗಳ ಮೇಲೆ
ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ನಾನು ಸೋಮಕರನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ!

09029020a ಮಾ ಸ್ಮ ಯಜ್ಞಕೃತಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಂ ಸಜ್ಜನೋಚಿತಾಂ|

09029020c ಯದೀಮಾಂ ರಜನೀಂ ವ್ಯುಷ್ಪಾಂ ನ ನಿಹನ್ಮಿ ಪರಾನ್ವಣೇ||

ಈ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ರಣದಲ್ಲಿ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ
ಉಚಿತವಾದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೊಂದದಂತಾಗಲಿ !

09029021a ನಾಹತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಂಚಾಲಾನ್ವಿಮೋಕ್ಷೈ ಕವಚಂ ವಿಭೋ|

09029021c ಇತಿ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮ್ಯೇತತ್ತನ್ಮೈ ಶೃಣು ಜನಾಧಿಪ||

ವಿಭೋ ! ಜನಾಧಿಪ ! ಸರ್ವಪಾಂಚಾಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸದೇ ನಾನು
ಕವಚವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ನನ್ನ ಮಾತು
ಸತ್ಯ !”

09029022a ತೇಷು ಸಂಭಾಷಮಾಣೇಷು ವ್ಯಾಧಾಸ್ತಂ ದೇಶಮಾಯಯುಃ|

09029022c ಮಾಂಸಭಾರಪರಿಶ್ರಾಂತಾಃ ಪಾನೀಯಾರ್ಥಂ ಯದೃಚ್ಛಯಾ||

ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಮಾಂಸದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು
ಪರಿಶ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಧರು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲೋಸುಗ ಆ
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

09029023a ತೇ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಲುಬ್ಧಕಾಃ|

09029023c ಮಾಂಸಭಾರಾನುಪಾಜಹ್ರುರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಆಸೆಬುರುಕರಾದ ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಪರಮ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ
ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09029024a ತೇ ತತ್ರ ವಿಷ್ಣಿತಾಸ್ತೇಷಾಂ ಸರ್ವಂ ತದ್ವಚನಂ ರಹಃ|

09029024c ದುರ್ಯೋಧನವಚಶ್ಚೈವ ಶುಶ್ರುವುಃ ಸಂಗತಾ ಮಿಥಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಡಗಿನಿಂತು ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಾಡಿದ ಎಲ್ಲ
ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

09029025a ತೇಽಪಿ ಸರ್ವೇ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ಅಯುದ್ಧಾರ್ಥಿನಿ ಕೌರವೇ|

09029025c ನಿರ್ಬಂಧಂ ಪರಮಂ ಚಕ್ರುಸ್ತದಾ ವೈ ಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ||

ಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹೇಷ್ವಾಸರೂ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು
ಬಯಸಿರದಿದ್ದ ಕೌರವನಿಗೆ ಪರಮ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

09029026a ತಾಂಸ್ತಥಾ ಸಮುದೀಕ್ಷ್ಯಾಥ ಕೌರವಾಣಾಂ ಮಹಾರಥಾನ್|

09029026c ಅಯುದ್ಧಮನಸಂ ಚೈವ ರಾಜಾನಂ ಸ್ಥಿತಮಂಭಸಿ||

ಆಗ ಅವರು ಮಹಾರಥ ಕೌರವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಮಾಡಲು
ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ರಾಜನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

09029027a ತೇಷಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸಂವಾದಂ ರಾಜ್ಞಶ್ಚ ಸಲಿಲೇ ಸತಃ|

09029027c ವ್ಯಾಧಾಭ್ಯಜಾನನ್ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಲಿಲಸ್ಥಂ ಸುಯೋಧನಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವರ ಮತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ರಾಜನ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಧರು ಸುಯೋಧನನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

09029028a ತೇ ಪೂರ್ವಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಣ ಪೃಷ್ಠಾ ಹ್ಯಾಸನ್ಸುತಂ ತವ|

09029028c ಯದ್ಯಚ್ಛೋಪಗತಾಸ್ತತ್ರ ರಾಜಾನಂ ಪರಿಮಾರ್ಗಿತಾಃ||

ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಜನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರು.

09029029a ತತಸ್ತೇ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತೃತ್ವಾ ತದ್ಭಾಷಿತಂ ತದಾ|

09029029c ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಬ್ರುವನ್ನಾಜನ್ಮೈಗವ್ಯಾಧಾಃ ಶನ್ಯೈರಿದಂ||

ಆ ಮೃಗವ್ಯಾಧರು ಪಾಂಡುಪುತ್ರನು ಆಗ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು
ಸ್ತೃತಿಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು:

09029030a ದುರ್ಯೋಧನಂ ಖ್ಯಾಪಯಾಮೋ ಧನಂ ದಾಸ್ಯತಿ ಪಾಂಡವಃ|

09029030c ಸುವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ ನಃ ಖ್ಯಾತೋ ಹ್ರದೇ ದುರ್ಯೋಧನೋ ನೃಪಃ||

“ದುರ್ಯೋಧನನ ಕುರುಹನ್ನು ನೀಡೋಣ ! ಪಾಂಡವನು ನಮಗೆ
ಧನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನೃಪ
ದುರ್ಯೋಧನನಿರುವನೆಂದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು.

09029031a ತಸ್ಮಾದ್ಗಚ್ಛಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ಯತ್ರ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09029031c ಆಖ್ಯಾತುಂ ಸಲಿಲೇ ಸುಪ್ತಂ ದುರ್ಯೋಧನಮಮರ್ಷಣಂ||

ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಅಮರ್ಷಣ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕುರಿತು

ಹೇಳೋಣ !

09029032a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಜಂ ತಸ್ಮೈ ಭೀಮಸೇನಾಯ ಧೀಮತೇ|

09029032c ಶಯಾನಂ ಸಲಿಲೇ ಸರ್ವೇ ಕಥಯಾಮೋ ಧನುರ್ಭೃತೇ||

ಧೀಮತ ಧನುರ್ಧರ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳೋಣ !

09029033a ಸ ನೋ ದಾಸ್ಯತಿ ಸುಪ್ರೀತೋ ಧನಾನಿ ಬಹುಲಾನ್ಯುತ|

09029033c ಕಿಂ ನೋ ಮಾಂಸೇನ ಶುಷ್ಕೇಣ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯೇನ ಶೋಷಿಣಾ||

ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನು ನಮಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಹಳ ಧನವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಶೋಷಿಸುವ ಈ ಶುಷ್ಕ
ಮಾಂಸದಿಂದ ನಮಗೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ?”

09029034a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ವ್ಯಾಧಾಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಧನಾರ್ಥಿನಃ|

09029034c ಮಾಂಸಭಾರಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರಯಯುಃ ಶಿಬಿರಂ ಪ್ರತಿ||

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಆ ಧನಾರ್ಥಿ ವ್ಯಾಧರು
ಮಾಂಸದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಶಿಬಿರದ ಕಡೆ ನಡೆದರು.

09029035a ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಹಾರಿಣಃ|

09029035c ಅಪಶ್ಯಮಾನಾಃ ಸಮರೇ ದುರ್ಯೋಧನಮವಸ್ಥಿತಂ||

09029036a ನಿಕೃತೇಸ್ತಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ತೇ ಪಾರಂ ಗಮನೇಪ್ಸವಃ|

09029036c ಚಾರಾನ್ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುಃ ಸಮಂತಾತ್ತದ್ರಣಾಜಿರಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪ್ರಹಾರಿ-ಲಬ್ಧಲಕ್ಷ ಪಾಂಡವರಾದರೋ ಸಮರದಲ್ಲಿ
 ದುರ್ಯೋಧನನ ಕುರುಹನ್ನು ಕಾಣದೇ ಆ ಪಾಪಿಯು ಮೋಸದಿಂದ
 ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ರಣಾಂಗಣದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರರನ್ನು
 ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು.

09029037a ಆಗಮ್ಯ ತು ತತಃ ಸರ್ವೇ ನಷ್ಟಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನೃಪಂ |

09029037c ನೃವೇದಯಂತ ಸಹಿತಾ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಸೈನಿಕಾಃ ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ನೃಪದುರ್ಯೋಧನನು
 ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿವೇದಿಸಿದರು.

09029038a ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚಾರಾಣಾಂ ಭರತರ್ಷಭ |

09029038c ಚಿಂತಾಮಭ್ಯಗಮತ್ತೀವ್ರಾಂ ನಿಶಶ್ವಾಸ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಃ ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಚಾರರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರ್ಥಿವನು ತೀವ್ರ
 ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು.

09029039a ಅಥ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಪಾಂಡೂನಾಂ ದೀನಾನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ |

09029039c ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಶಾದಪಕ್ರಮ್ಯ ತ್ವರಿತಾ ಲುಬ್ಧಕಾ ವಿಭೋ ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ವಿಭೋ ! ಹಾಗೆ ಪಾಂಡವರು ದೀನರಾಗಿ
 ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆ ಆಸೆಬುರುಕರು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಆಗಮಿಸಿದರು.

09029040a ಆಜಗ್ಮುಃ ಶಿಬಿರಂ ಹೃಷ್ಟಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನೃಪಂ |

09029040c ವಾರ್ಯಮಾಣಾಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ ||

ನೃಪದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ
ಬಂದು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳನುಗ್ಗಿದರು.

09029041a ತೇ ತು ಪಾಂಡವಮಾಸಾದ್ಯ ಭೀಮಸೇನಂ ಮಹಾಬಲಂ|

09029041c ತಸ್ಮೈ ತತ್ಸರ್ವಮಾಚಮ್ಯುರ್ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಯಚ್ಚ ವೈ ಶ್ರುತಂ||

ಅವರು ಮಹಾಬಲ ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನನ ಬಳಿಸಾರಿ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ
ನಡೆದ ಮತ್ತು ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವರದಿಮಾಡಿದರು.

09029042a ತತೋ ವೃಕೋದರೋ ರಾಜನ್ದತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಧನಂ ಬಹು|

09029042c ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ತತ್ಸರ್ವಮಾಚಚಕ್ಷೇ ಪರಂತಪಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಪರಂತಪ ವೃಕೋದರನು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಧನವನ್ನಿತ್ತು
ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

09029043a ಅಸೌ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜನ್ವಿಜ್ಞಾತೋ ಮಮ ಲುಬ್ಧಕೈಃ|

09029043c ಸಂಸ್ತುಭ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಶೇತೇ ಯಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಪರಿತಪ್ಯಸೇ||

“ರಾಜನ್! ನನ್ನ ಬೇಟೆಗಾರರು ದುರ್ಯೋಧನ ಕುರುಹನ್ನು
ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಅವನು
ಸರೋವರವನ್ನು ಸ್ತಂಭನಗೊಳಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ!”

09029044a ತದ್ವಚೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09029044c ಅಜಾತಶತ್ರುಃ ಕೌಂತೇಯೋ ಹೃಷ್ಯೋಽಭೂತ್ಸಹ ಸೋದರೈಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಪ್ರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೌಂತೇಯ

ಅಜಾತಶತ್ರುವು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

09029045a ತಂ ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹೇಷ್ವಾಸಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಸಲಿಲಹೃದಂ|

09029045c ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ತತೋಽಗಚ್ಚತ್ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಜನಾರ್ದನಂ||

ಆ ಮಹೇಷ್ವಾಸನು ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಅವನು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು.

09029046a ತತಃ ಕಿಲಕಿಲಾಶಬ್ದಃ ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09029046c ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಣಾನಾಂ ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆಗ ಪ್ರಹೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವ-ಪಾಂಚಾಲರ ಕಿಲಕಿಲಾ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09029047a ಸಿಂಹನಾದಾಂಸ್ತತಶ್ಚ ಕ್ರುಃ ಕ್ವೇಡಾಂಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

09029047c ತ್ವರಿತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ರಾಜನ್ವಗ್ಮುದ್ವೈಪಾಯನಂ ಹೃದಂ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜನ್! ಸಿಂಹನಾದ ಗೈಯುತ್ತಾ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ದ್ವೈಪಾಯನ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

09029048a ಜ್ಞಾತಃ ಪಾಪೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ದೃಷ್ಟಶ್ಚೇತ್ಯಸಕೃದ್ರಣೇ|

09029048c ಪ್ರಾಕ್ರೋಶನ್ನೋಮಕಾಸ್ತತ್ರ ಹೃಷ್ಟರೂಪಾಃ ಸಮಂತತಃ||

“ಪಾಪಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕುರುಹು ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟಿತು! ಅವನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಿಟ್ಟೆವು!” ಎಂದು ಹೃಷ್ಟರೂಪ ಸೋಮಕರು ಎಲ್ಲಕಡೆ

ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09029049a ತೇಷಾಮಾಶು ಪ್ರಯಾತಾನಾಂ ರಥಾನಾಂ ತತ್ರ ವೇಗಿನಾಂ|

09029049c ಬಭೂವ ತುಮುಲಃ ಶಬ್ದೋ ದಿವಸ್ಪುಕ್ಪುಧಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಅಲ್ಲಿ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವರ ರಥಗಳ
ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶವನ್ನೂ ತಲುಪಿತು.

09029050a ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪರೀಪ್ಸಂತಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09029050c ಅನ್ವಯುಸ್ತ್ವ ರಿತಾಸ್ತೇ ವೈ ರಾಜಾನಂ ಶ್ರಾಂತವಾಹನಾಃ||

09029051a ಅರ್ಜುನೋ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09029051c ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚಾಪರಾಜಿತಃ||

09029052a ಉತ್ತಮೌಜಾ ಯುಧಾಮನ್ಯುಃ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚಾಪರಾಜಿತಃ|

09029052c ಪಾಂಚಾಲಾನಾಂ ಚ ಯೇ ಶಿಷ್ಟಾ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

09029052e ಹಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ನಾಗಾಶ್ಚ ಶತಶಶ್ಚ ಪದಾತಯಃ||

ಭಾರತ! ವಾಹನಗಳು ಬಳಲಿದ್ದರೂ, ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ
ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮಸೇನ-ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರು- ಪಾಂಚಾಲ್ಯ
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ-ಅಪರಾಜಿತ ಶಿಖಿಂಡೀ-ಉತ್ತಮೌಜ-ಯುಧಾಮನ್ಯು-
ಅಪರಾಜಿತ ಸಾತ್ಯಕಿ-ಉಳಿದ ಪಾಂಚಾಲರು-ದ್ರೌಪದೇಯರು-ಎಲ್ಲ
ಕುದುರೆಗಳು-ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಪದಾತಿಗಳು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ರಾಜಾ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

09029053a ತತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಹಾರಾಜ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09029053c ದ್ವೈಪಾಯನಹೃದಂ ಖ್ಯಾತಂ ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋಽಭವತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅನಂತರ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಎಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನನಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೋ ಆ ದ್ವೈಪಾಯನ
ಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

09029054a ಶೀತಾಮಲಜಲಂ ಹೃದ್ಯಂ ದ್ವಿತೀಯಮಿವ ಸಾಗರಂ|

09029054c ಮಾಯಯಾ ಸಲಿಲಂ ಸ್ತುಭ್ಯ ಯತ್ರಾಭೂತ್ತೇ ಸುತಃ ಸ್ಥಿತಃ||

ಶುದ್ಧ ಶೀತಲ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎರಡನೆಯ ಸಮುದ್ರವೋ ಎಂಬಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸ್ತುಭ್ನುಗೊಳಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

09029055a ಅತ್ಯದ್ಭುತೇನ ವಿಧಿನಾ ದೈವಯೋಗೇನ ಭಾರತ|

09029055c ಸಲಿಲಾಂತರ್ಗತಃ ಶೇತೇ ದುರ್ದರ್ಶಃ ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ ಪ್ರಭೋ||

09029055e ಮಾನುಷಸ್ಯ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಗದಾಹಸ್ತೋ ಜನಾಧಿಪಃ||

ಭಾರತ ! ಪ್ರಭೋ ! ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ! ಜನಾಧಿಪ ! ಅತ್ಯದ್ಭುತ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ,
ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ
ಗದಾಪಾಣಿಯು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09029056a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಸಲಿತಾಂತರ್ಗತೋ ವಸನ್|

09029056c ಶುಶ್ರುವೇ ತುಮುಲಂ ಶಬ್ದಂ ಜಲದೋಪಮನಿಃಸ್ವನಂ||

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮೇಘಗಳ ಗುಡುಗಿನಂತಹ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09029057a ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಹೃದಂ ತಂ ಸಹ ಸೋದರೈಃ|

09029057c ಆಜಗಾಮ ಮಹಾರಾಜ ತವ ಪುತ್ರವಧಾಯ ವೈ||

09029058a ಮಹತಾ ಶಂಖನಾದೇನ ರಥನೇಮಿಸ್ವನೇನ ಚ|

09029058c ಉದ್ಧುನ್ವಂಶ್ಚ ಮಹಾರೇಣುಂ ಕಂಪಯಂಶ್ಚಾಪಿ ಮೇದಿನೀಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದರೋ ಸೋದರೊಂದಿಗೆ
ಮಹಾ ಶಂಖನಾದಗಳು ಮತ್ತು ರಥಚಕ್ರದ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾ
ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಮೇದಿನಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾನೆನ್ನ ಪುತ್ರನ
ವಧೆಗಾಗಿ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09029059a ಯೌಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಬ್ದಂ ಮಹಾರಥಾಃ|

09029059c ಕೃತವರ್ಮಾ ಕೃಪೋ ದ್ರೋಣೀ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರುವನ್||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಸೈನ್ಯದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಾರಥ ಕೃತವರ್ಮ, ಕೃಪ,
ದ್ರೋಣಿಯರು ರಾಜನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದರು:

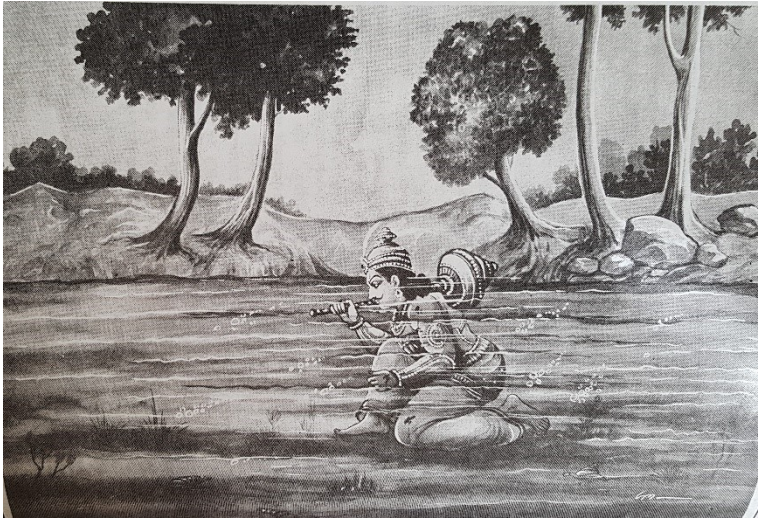
09029060a ಇಮೇ ಹ್ಯಾಯಾಂತಿ ಸಂಹೃಷ್ವಾಃ ಪಾಂಡವಾ ಜಿತಕಾಶಿನಃ|

09029060c ಅಪಯಾಸ್ಯಾಮಹೇ ತಾವದನುಜಾನಾತು ನೋ ಭವಾನ್||

“ವಿಜಯೋಲಾಸಿತ ಪಾಂಡವರು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು
ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು !”

09029061a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತು ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ತತ್ರ ಯಶಸ್ವಿನಾಂ|

09029061c ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹೃದಂ ತಂ ವೈ ಮಾಯಯಾಸ್ತಂಭಯತ್ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ ! ಆ ಯಶಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ
 ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಸರೋವರವನ್ನು
 ಸ್ತಂಭಿಸಿದನು.

09029062a ತೇ ತ್ವನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಭೃಶಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಾಃ|

09029062c ಜಗ್ಮುರ್ದೂರಂ ಮಹಾರಾಜ ಕೃಪಪ್ರಭೃತಯೋ ರಥಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಾಜನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತುಂಬಾ
 ಶೋಕಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದ ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರಥರು ದೂರ
 ಹೊರಟುಹೋದರು.

09029063a ತೇ ಗತ್ವಾ ದೂರಮಧ್ವಾನಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಾರಿಷ|

09029063c ನೃವಿಶಂತ ಭೃಶಂ ಶ್ರಾಂತಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ನೃಪಂ ಪ್ರತಿ||

ಮಾರಿಷ! ದೂರ ಹೋಗಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಅಲ್ಲೊಂದು
ಆಲದ ಮರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೃಪನ ಕುರಿತೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆದರು.

09029064a ವಿಷ್ವಭ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಸುಷ್ತೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09029064c ಪಾಂಡವಾಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ತಂ ದೇಶಂ ಯುದ್ಧಮೀಪ್ಸವಃ||

“ಮಹಾಬಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ನೀರನ್ನು ಸ್ತಂಭನಗೊಳಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸಿರುವ ಪಾಂಡವರಾದರೋ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

09029065a ಕಥಂ ನು ಯುದ್ಧಂ ಭವಿತಾ ಕಥಂ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

09029065c ಕಥಂ ನು ಪಾಂಡವಾ ರಾಜನ್ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಂತಿ ಕೌರವಂ||

ಯುದ್ಧವು ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು? ರಾಜನು ಏನಾಗುತ್ತಾನೆ? ಪಾಂಡವ
ರಾಜನು ಕೌರವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ?”

09029066a ಇತ್ಯೇವಂ ಚಿಂತಯಂತಸ್ತೇ ರಥೇಭ್ಯೋಽಶ್ವಾನ್ವಿಮುಚ್ಯ ಹ|

09029066c ತತ್ರಾಸಾಂ ಚಕ್ರೀ ರಾಜನ್ಯಪ್ರಭೃತಯೋ ರಥಾಃ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ
ಮಹಾರಥರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಥಗಳಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು
ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
 ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಸರೋವರಾಗಮನೇ ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
 ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಸರೋವರಾಗಮನ ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೦

ದ್ವೈಪಾಯನ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಕೃಷ್ಣರ ಸಂವಾದ (೧-
 ೧೪). ಸುಯೋಧನ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸಂವಾದ (೧೫-೬೮).

09030001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09030001a ತತಸ್ತೇಷ್ವಪಯಾತೇಷು ರಥೇಷು ತ್ರಿಷು ಪಾಂಡವಾಃ|

09030001c ತಂ ಹ್ರದಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯಂತ ಯತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋಽಭವತ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಮೂವರು ಮಹಾರಥರೂ
 ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ದುರ್ಯೋಧನನಿದ್ದ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ
 ಪಾಂಡವರು ತಲುಪಿದರು.

09030002a ಆಸಾದ್ಯ ಚ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ತದಾ ದ್ವೈಪಾಯನಹ್ರದಂ|

09030002c ಸ್ತಂಭಿತಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಸಲಿಲಾಶಯಂ||

09030002e ವಾಸುದೇವಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ಕುರುನಂದನಃ||

ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ದ್ವೈಪಾಯನ ಸರೋವರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಆ

ಜಲಾರಾಶಿಯನ್ನು ಸ್ತಂಭನಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕುರುನಂದನ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09030003a ಪಶ್ಯೇಮಾಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ಮಾಯಾಮಪ್ಸು ಪ್ರಯೋಜಿತಾಂ|

09030003c ವಿಷ್ವಭ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಶೇತೇ ನಾಸ್ಯ ಮಾನುಷತೋ ಭಯಂ||

“ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡು ! ನೀರನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಸಿ ಮನುಷ್ಯರ
ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ !

09030004a ದೈವೀಂ ಮಾಯಾಮಿಮಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಲಿಲಾಂತರ್ಗತೋ ಹ್ಯಯಂ|

09030004c ನಿಕೃತ್ಯಾ ನಿಕೃತಿಪ್ರಜ್ಞೋ ನ ಮೇ ಜೀವನ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ||

ದೈವೀ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೀರಿನೊಳಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೋಸಗಳನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಇವನು ಮೋಸವನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ
ನನ್ನಿಂದ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ!

09030005a ಯದ್ಯಸ್ಯ ಸಮರೇ ಸಾಹ್ಯಂ ಕುರುತೇ ವಜ್ರಭೃತ್ಸ್ವಯಂ|

09030005c ತಥಾಪ್ಯೇನಂ ಹತಂ ಯುದ್ಧೇ ಲೋಕೋ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ಮಾಧವ||

ಮಾಧವ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ವಜ್ರಧಾರಿ ಇಂದ್ರನೇ
ಇವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನು ಹತನಾಗುವುದನ್ನು
ಲೋಕವು ನೋಡುತ್ತದೆ !”

09030006 ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ

09030006a ಮಾಯಾವಿನ ಇಮಾಂ ಮಾಯಾಂ ಮಾಯಯಾ ಜಹಿ ಭಾರತ|

09030006c ಮಾಯಾವೀ ಮಾಯಯಾ ವಧ್ಯಃ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಇವನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ನಾಶಗೊಳಿಸು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಮಾಯಾವಿಯನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ವಧಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸತ್ಯ!

09030007a ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರ್ಬಹುಲೈರ್ಮಾಯಾಮಪ್ಸು ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಹ|

09030007c ಜಹಿ ತ್ವಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಪಾತ್ಮಾನಂ ಸುಯೋಧನಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪಾಪಾತ್ಮ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು! ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ.

09030008a ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರಿಂದ್ರೇಣ ನಿಹತಾ ದೈತ್ಯದಾನವಾಃ|

09030008c ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರ್ಬಹುಲೈರ್ಮಾಯಾಮಪ್ಸು ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಹ||

ಉಪಾಯಯುಕ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನು ದೈತ್ಯ-ದಾನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಉಪಾಯಯುಕ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮ ವಾಮನನು ಬಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು.

09030009a ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈಃ ಪೂರ್ವಂ ಹಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೋ ಮಹಾಸುರಃ|

09030009c ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಶ್ಚೈವ ಕ್ರಿಯಯೈವ ನಿಷೂದಿತೌ||

09030009e ವೃತ್ರಶ್ಚ ನಿಹತೋ ರಾಜನ್ರಿ ಯಯೈವ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಉಪಾಯಯುಕ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಹಿಂದೆ ಮಹಾಸುರ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳು ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ರಾಜನ್! ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ

ವೃತ್ರನೂ ಹತನಾದನು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

09030010a ತಥಾ ಪೌಲಸ್ತ್ಯತನಯೋ ರಾವಣೋ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ|

09030010c ರಾಮೇಣ ನಿಹತೋ ರಾಜನ್ನಾನುಬಂಧಃ ಸಹಾನುಗಃ||

09030010e ಕ್ರಿಯಯಾ ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ವಿಕ್ರಮ||

ರಾಜನ್ ! ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ತನಯ ರಾವಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಕ್ಷಸನೂ ಕೂಡ
ಬಾಂಧವ-ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾದನು.

ಹಾಗೆಯೇ ನೀನೂ ಕೂಡ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿನ್ನ
ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸು !

09030011a ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರ್ನಿಹತೋ ಮಯಾ ರಾಜನ್ಪುರಾತನೇ|

09030011c ತಾರಕಶ್ಚ ಮಹಾದೈತ್ಯೋ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ರಾಜನ್ ! ಉಪಾಯಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮಹಾದೈತ್ಯ
ತಾರಕನನ್ನೂ ವೀರ್ಯವಾನ್ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದೆ.

09030012a ವಾತಾಪಿರಿಲ್ವಲಶ್ಚೈವ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚ ತಥಾ ವಿಭೋ|

09030012c ಸುಂದೋಪಸುಂದಾವಸುರೌ ಕ್ರಿಯಯೈವ ನಿಷೂದಿತೌ||

ವಿಭೋ ! ಹಾಗೆಯೇ ವಾತಾಪಿ-ಇಲ್ವಲರೂ, ತ್ರಿಶಿರನೂ ಮತ್ತು ಅಸುರ
ಸುಂದೋಪಸುಂದರೂ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

09030013a ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರಿಂದ್ರೇಣ ತ್ರಿದಿವಂ ಭುಜ್ಯತೇ ವಿಭೋ|

09030013c ಕ್ರಿಯಾ ಬಲವತೀ ರಾಜನ್ನಾನ್ಯತ್ಕಿಂ ಚಿದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ||

ವಿಭೋ ! ಉಪಾಯಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನು ತ್ರಿದಿವವನ್ನು
ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜನ್ ! ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಕ್ರಿಯೆಗಿಂತಲೂ
ಬಲವಾದುದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

09030014a ದೈತ್ಯಾಶ್ಚ ದಾನವಾಶ್ಚೈವ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸ್ತಥಾ|

09030014c ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯುಪಾಯೈರ್ನಿಹತಾಃ ಕ್ರಿಯಾಂ ತಸ್ಮಾತ್ಸಮಾಚರ||

ದೈತ್ಯ-ದಾನವ-ರಾಕ್ಷಸರೂ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥಿವರೂ

ಉಪಾಯಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಹತರಾದರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನೂ
ಕೂಡ ಅಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಳಸು !”

09030015 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09030015a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಾಸುದೇವೇನ ಪಾಂಡವಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ|

09030015c ಜಲಸ್ಥಂ ತಂ ಮಹಾರಾಜ ತವ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾಬಲಂ||

09030015e ಅಭ್ಯಭಾಷತ ಕೌಂತೇಯಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ ಭಾರತ|

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ಮಹಾರಾಜ ! ವಾಸುದೇವನು

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸಂಶಿತವ್ರತ ಪಾಂಡವ ಕೌಂತೇಯನು ನಗುತ್ತಾ

ಜಲಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಹಾಬಲ ಪುತ್ರನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

09030016a ಸುಯೋಧನ ಕಿಮರ್ಥೋಽಯಮಾರಂಭೋಽಪ್ಸು ಕೃತಸ್ತ್ವಯಾ|

09030016c ಸರ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಕುಲಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

“ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಸುಯೋಧನ ! ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ
ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಈಗ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈ

ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವೆ?

09030017a ಜಲಾಶಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽದ್ಯ ವಾಂಚಸ್ವೀವಿತಮಾತ್ಮನಃ|

09030017c ಉತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಜನ್ಯಧ್ಯಸ್ವ ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಸುಯೋಧನ||

ರಾಜನ್ ! ಸುಯೋಧನ ! ಜಲಾಶಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ
ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸಿರುವೆಯಾ? ಮೇಲೇಳು ! ನಮ್ಮೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡು !

09030018a ಸ ಚ ದರ್ಪೋ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ ಚ ಮಾನಃ ಕ್ವ ತೇ ಗತಃ|

09030018c ಯಸ್ತ್ವಂ ಸಂಸ್ತಭ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಭೀತೋ ರಾಜನ್ವ್ಯ ವಸ್ಥಿತಃ||

ರಾಜನ್ ! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಭೀತನಾಗಿ ಜಲವನ್ನು ಸ್ತಂಭನಗೊಳಿಸಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ! ನಿನ್ನ ಆ ದರ್ಪ-ಅಭಿಮಾನಗಳು ಎಲ್ಲಿ
ಹೋದವು?

09030019a ಸರ್ವೇ ತ್ವಾಂ ಶೂರ ಇತ್ಯೇವ ಜನಾ ಜಲ್ಪಂತಿ ಸಂಸದಿ|

09030019c ವ್ಯರ್ಥಂ ತದ್ಭವತೋ ಮನ್ಯೇ ಶೌರ್ಯಂ ಸಲಿಲಶಾಯಿನಃ||

ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಶೂರನೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು.
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿನ್ನ ಆ ಶೌರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತೆಂದೇ
ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

09030020a ಉತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಜನ್ಯಧ್ಯಸ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಽಸಿ ಕುಲೋದ್ಭವಃ|

09030020c ಕೌರವೇಯೋ ವಿಶೇಷೇಣ ಕುಲೇ ಜನ್ಮ ಚ ಸಂಸ್ಮರ||

ರಾಜನ್! ಎದ್ದೇಳು! ಯುದ್ಧಮಾಡು! ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿರುವೆ.
ಕುಲೋದ್ಭವನಾಗಿರುವೆ! ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೌರವೇಯನಾಗಿರುವೆ.
ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೋ!

09030021a ಸ ಕಥಂ ಕೌರವೇ ವಂಶೇ ಪ್ರಶಂಸನ್ನನ್ಮ ಚಾತ್ಮನಃ|

09030021c ಯುದ್ಧಾದ್ಭೀತಸ್ತತಸ್ತೋಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಸಿ||

ಕೌರವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ
ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಈಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವೆ?

09030022a ಅಯುದ್ಧಮವ್ಯವಸ್ಥಾನಂ ನೈಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ|

09030022c ಅನಾರ್ಯಜುಷ್ಯಮಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ರಣೇ ರಾಜನ್ವಲಾಯನಂ||

ಯುದ್ಧಮಾಡದಿರುವುದೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಓಡಿಹೋಗುವುದೂ
ಸನಾತನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ರಾಜನ್! ರಣದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈಯುವ
ಅನಾರ್ಯ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ನೀಡಲಾರದು!

09030023a ಕಥಂ ಪಾರಮಗತ್ವಾ ಹಿ ಯುದ್ಧೇ ತ್ವಂ ವೈ ಜಿಜೀವಿಷುಃ|

09030023c ಇಮಾನ್ನಿಪತಿತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುತ್ರಾನ್ಭ್ರಾತೃನ್ಪಿತೃನ್ತಥಾ||

09030024a ಸಂಬಂಧಿನೋ ವಯಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಮಾತುಲಾನ್ಬಾಂಧವಾಂಸ್ತಥಾ|

09030024c ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಕಥಂ ತಾತ ಹೃದೇ ತಿಷ್ಠಸಿ ಸಾಂಪ್ರತಂ||

ಯುದ್ಧವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೇ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಜೀವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆ? ಅಯ್ಯಾ! ಪುತ್ರರು-ಸಹೋದರರು-ಪಿತೃಗಳು-

ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಬಂಧಿಗಳು-ಸ್ನೇಹಿತರು-ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಮತ್ತು
ಬಾಂಧವರು ಹೀಗೆ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆಳಗುರುಳಿರುವಾಗ ನೀನು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವೆ?

09030025a ಶೂರಮಾನೀ ನ ಶೂರಸ್ವಂ ಮಿಥ್ಯಾ ವದಸಿ ಭಾರತ|

09030025c ಶೂರೋಽಹಮಿತಿ ದುರ್ಬುದ್ಧೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಶೃಣ್ವತಃ||

ಭಾರತ! ಶೂರನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ನೀನು ಶೂರನಲ್ಲ!
ದುರ್ಬುದ್ಧೇ! ನಾನು ಶೂರನೆಂದು ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿಕೊಂಡು
ಬಂದಿರುವೆ.

09030026a ನ ಹಿ ಶೂರಾಃ ಪಲಾಯಂತೇ ಶತ್ರುನ್ಮುಷ್ವಾ ಕಥಂ ಚನ|

09030026c ಬ್ರೂಹಿ ವಾ ತ್ವಂ ಯಯಾ ಧೃತ್ಯಾ ಶೂರ ತ್ಯಜಸಿ ಸಂಗರಂ||

ಶೂರರು ಎಂದೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಲಾಯನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
ಶೂರ! ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳು. ನೀನು ಏಕೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಿರುವೆ?

09030027a ಸ ತ್ವಮುತ್ತಿಷ್ಠ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ವಿನೀಯ ಭಯಮಾತ್ಮನಃ|

09030027c ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಂ ಭ್ರಾತೃನ್ ಚೈವ ಸುಯೋಧನ||

09030028a ನೇದಾನೀಂ ಜೀವಿತೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ಧರ್ಮ ಚಿಕೀರ್ಷಯಾ|

09030028c ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಮಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ತ್ವದ್ವಿಧೇನ ಸುಯೋಧನ||

ಸುಯೋಧನ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಎದ್ದೇಳು!
ಯುದ್ಧಮಾಡು! ಸುಯೋಧನ! ಸರ್ವ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ, ಸೋದರರನ್ನೂ

ಸಾಯಗೊಟ್ಟು ಧರ್ಮ ಚರಣೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಜೀವವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ
ಬುದ್ಧಿ-ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವುದು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಸಿದ
ನಿನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ !

09030029a ಯತ್ತತ್ಕರ್ಣಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಶಕುನಿಂ ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಂ|

09030029c ಅಮರ್ತ್ಯ ಇವ ಸಮೋಹಾತ್ವ ಮಾತ್ಮಾನಂ ನ ಬುದ್ಧವಾನ್||

ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಸೌಬಲ ಶಕುನಿಯರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಹಪರವಶನಾಗಿ
ನಾನೂ ಕೂಡ ಮರಣಧರ್ಮವಿರುವವನು ಎಂದು ನೀನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.

09030030a ತತ್ಪಾಪಂ ಸುಮಹತ್ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಯುಧ್ಯಸ್ವ ಭಾರತ|

09030030c ಕಥಂ ಹಿ ತ್ವದ್ವಿಧೋ ಮೋಹಾದ್ರೋಚಯೇತ ಪಲಾಯನಂ||

ಭಾರತ ! ಮಹಾಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ನೀನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡು ! ಮೋಹದಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡುವುದನ್ನು
ನಿನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ ?

09030031a ಕ್ವ ತೇ ತತ್ಪೌರುಷಂ ಯಾತಂ ಕ್ವ ಚ ಮಾನಃ ಸುಯೋಧನ|

09030031c ಕ್ವ ಚ ವಿಕ್ರಾಂತತಾ ಯಾತಾ ಕ್ವ ಚ ವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತಂ ಮಹತ್||

ಸುಯೋಧನ ! ನಿನ್ನ ಆ ಪೌರುಷವೆಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ? ಮಾನವೆಲ್ಲಿ
ಹೋಯಿತು ? ಆ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಾಂತವೆಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಆ ಮಹಾ
ಗರ್ಜನೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತು ?

09030032a ಕ್ವ ತೇ ಕೃತಾಸ್ತುತಾ ಯಾತಾ ಕಿಂ ಚ ಶೇಷೇ ಜಲಾಶಯೇ|

09030032c ಸ ತ್ವಮುತ್ತಿಷ್ಠ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಭಾರತ||

ನಿನ್ನ ಅಸ್ತವಿದ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಜಲಾಶಯದಲ್ಲೇಕೆ ಮಲಗಿರುವೆ?
ಭಾರತ! ಮೇಲೆದ್ದು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು!

09030033a ಅಸ್ಮಾನ್ವಾ ತ್ವಂ ಪರಾಜಿತ್ಯ ಪ್ರಶಾಧಿ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

09030033c ಅಥ ವಾ ನಿಹತೋಽಸ್ಮಾ ಭಿರ್ಭೂಮೌ ಸ್ವಪ್ಸ್ಯಸಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳು.
ಅಥವಾ ನಮ್ಮಿಂದ ಹತನಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗು!

09030034a ಏಷ ತೇ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ ಸೃಷ್ಟೋ ಧಾತ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09030034c ತಂ ಕುರುಷ್ವ ಯಥಾತಥ್ಯಂ ರಾಜಾ ಭವ ಮಹಾರಥ||

ಮಹಾರಥ! ಇದೇ ಮಹಾತ್ಮ ಧಾತ್ರನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಥಮ
ಧರ್ಮ! ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ರಾಜನಾಗು!"

09030035 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09030035a ನೈತಚ್ಚಿತ್ರಂ ಮಹಾರಾಜ ಯದ್ಭೀಃ ಪ್ರಾಣಿನಮಾವಿಶೇತ್|

09030035c ನ ಚ ಪ್ರಾಣಭಯಾದ್ಭೀತೋ ವ್ಯಪಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭಾರತ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: "ಮಹಾರಾಜ! ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಭಯವು
ಆವರಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತ!
ನಾನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ!

09030036a ಅರಥಶ್ಚಾ ನಿಷಂಗೀ ಚ ನಿಹತಃ ಪಾಷ್ಟಿ ಸಾರಥಿಃ|

09030036c ಏಕಶ್ಚಾಪ್ಯಗಣಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಾಸಮರೋಚಯಂ||

ರಥಹೀನನಾಗಿದ್ದ. ಬತ್ತಳಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಷ್ಟಿ ಸಾರಥಿಗಳು ಹತರಾಗಿದ್ದರು. ಸೇನೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

09030037a ನ ಪ್ರಾಣಹೇತೋರ್ನ ಭಯಾನ್ನ ವಿಷಾದಾದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09030037c ಇದಮಂಭಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ಶ್ರಮಾತ್ತ್ವಿ ದಮನುಷ್ಠಿತಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪ್ರಾಣಕ್ಕಾಗಿಯಾಗಲೀ, ಭಯದಿಂದಾಗಲೀ, ವಿಷಾದದಿಂದಾಗಲೀ ನಾನು ಈ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಲ್ಲ! ಆಯಾಸಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ.

09030038a ತ್ವಂ ಚಾಶ್ವಸಿಹಿ ಕೌಂತೇಯ ಯೇ ಚಾಪ್ಯನುಗತಾಸ್ತವ|

09030038c ಅಹಮುತ್ಥಾಯ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಸಂಯುಗೇ||

ಕೌಂತೇಯ! ನೀನು ಕೂಡ ಬಳಲಿರುವೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಬಳಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ ನಾನು ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

09030039 ಯುಧಿಷ್ಟಿರ ಉವಾಚ

09030039a ಆಶ್ವಸ್ತಾ ಏವ ಸರ್ವೇ ಸ್ಮ ಚಿರಂ ತ್ವಾಂ ಮೃಗಯಾಮಹೇ|

09030039c ತದಿದಾನೀಂ ಸಮುತ್ಪಿಷ್ಠ ಯುಧ್ಯಸ್ವೇಹ ಸುಯೋಧನ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾವೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು
ನಾವು ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ
ಸುಯೋಧನ! ಈಗಲೇ ಮೇಲೆದ್ದು ಯುದ್ಧಮಾಡು.

09030040a ಹತ್ವಾ ವಾ ಸಮರೇ ಪಾರ್ಥಾನ್ ಸ್ಫೀತಂ ರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ಸುಹಿ|

09030040c ನಿಹತೋ ವಾ ರಣೇಽಸ್ಮಾ ಭಿರ್ವೀರಲೋಕಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು.
ಅಥವಾ ರಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವೀರಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆ!”

09030041 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09030041a ಯದರ್ಥಂ ರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕುರೂಣಾಂ ಕುರುನಂದನ|

09030041c ತ ಇಮೇ ನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾತರೋ ಮೇ ಜನೇಶ್ವರ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುನಂದನ! ಜನೇಶ್ವರ! ಯಾರಿಗಾಗಿ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೆನೋ ಆ ಕುರುಭ್ರಾತರರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ!

09030042a ಕ್ಷೀಣರತ್ನಾಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಹತಕ್ಷತ್ರಿಯಪುಂಗವಾಂ|

09030042c ನಾಭ್ಯುತ್ಸಹಾಮ್ಯಹಂ ಭೋಕ್ತುಂ ವಿಧವಾಮಿವ ಯೋಷಿತಂ||

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತುಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪುಂಗವರು ಹತರಾಗಿ
ವಿಧವೆಯಂತೆ ಹೀನವಾಗಿರುವ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ
ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ!

09030043a ಅದ್ಯಾಪಿ ತ್ವಹಮಾಶಂಸೇ ತ್ವಾಂ ವಿಜೇತುಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

09030043c ಭಂಕ್ತ್ವಾ ಪಾಂಚಾಲಪಾಂಡೂನಾಮುತ್ಸಾಹಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ! ಭರತರ್ಷಭ ! ಆದರೆ ಇಂದು ಕೂಡ ಪಾಂಚಾಲ-
ಪಾಂಡವರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸುವ
ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ !

09030044a ನ ತ್ವಿದಾನೀಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಕಾರ್ಯಂ ಯುದ್ಧೇನ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್

09030044c ದ್ರೋಣೇ ಕರ್ಣೇ ಚ ಸಂಶಾಂತೇ ನಿಹತೇ ಚ ಪಿತಾಮಹೇ||

ಆದರೆ ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಪಿತಾಮಹರು ಹತರಾಗಿ ಮಲಗಿರುವ
ನಂತರ ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

09030045a ಅಸ್ತ್ವಿದಾನೀಮಿಯಂ ರಾಜನ್ಯೇವಲಾ ಪೃಥಿವೀ ತವ|

09030045c ಅಸಹಾಯೋ ಹಿ ಕೋ ರಾಜಾ ರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಛೇತ್ಪ್ರಶಾಸಿತುಂ||

ರಾಜನ್ ! ಕೇವಲ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ
ಯಾವುದೂ ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ರಾಜನು ತಾನೇ
ಆಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

09030046a ಸುಹೃದಸ್ತಾದೃಶಾನ್ ಹಿತ್ವಾ ಪುತ್ರಾನ್ಪ್ರಾತ್ಯನ್ವಿತ್ಯನಪಿ|

09030046c ಭವದ್ಭಿಶ್ಚ ಹೃತೇ ರಾಜ್ಯೇ ಕೋ ನು ಜೀವೇತ ಮಾದೃಶಃ||

ಅಂತಹ ಸುಹೃದರನ್ನೂ, ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ,
ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ವಧೆಗೀಡುಮಾಡಿ, ನಿನ್ನಿಂದ ರಾಜ್ಯವೂ

ಅಪಹೃತವಾದನಂತರ ನನ್ನಂಥವನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಜೀವಿಸಿರುವನು?

09030047a ಅಹಂ ವನಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಹ್ಯಜಿನ್ಯೈಃ ಪ್ರತಿವಾಸಿತಃ|

09030047c ರತಿಹಿಂ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ರಾಜ್ಯೇ ಹತಪಕ್ಷಸ್ಯ ಭಾರತ||

ನಾನು ಮೃಗಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದ್ದು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ.
ಭಾರತ! ನನ್ನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲಿನ
ಪ್ರೀತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

09030048a ಹತಬಾಂಧವಭೂಯಿಷ್ಠಾ ಹತಾಶ್ವಾ ಹತಕುಂಜರಾ|

09030048c ಏಷಾ ತೇ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜನ್ಭುಂಕ್ತ್ವಾನಾಂ ವಿಗತಜ್ವರಃ||

ರಾಜನ್! ಅನೇಕ ರಾಜಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ಹತಾಶ್ವ-
ಹತಕುಂಜರವಾಗಿರುವ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೇ ಭೋಗಿಸು!

09030049a ವನಮೇವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವಸಾನೋ ಮೃಗಚರ್ಮಣೀ|

09030049c ನ ಹಿ ಮೇ ನಿರ್ಜಿತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಜೀವಿತೇಽದ್ಯ ಸ್ಪೃಹಾ ವಿಭೋ||

ಮೃಗಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ವಿಭೋ!
ಸ್ವಜನರಿಂದ ವಿಹೀನರಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಇಂದು ಜೀವಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ
ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

09030050a ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಭುಂಕ್ತ್ವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪೃಥಿವೀಂ ನಿಹತೇಶ್ವರಾಂ|

09030050c ಹತಯೋಧಾಂ ನಷ್ಟರತ್ನಾಂ ಕ್ಷೀಣವಪ್ರಾಂ ಯಥಾಸುಖಿಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹೋಗು! ಈಶ್ವರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ, ಯೋಧರು

ಹತರಾಗಿರುವ, ಸಂಪತ್ತುಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿರುವ, ಕ್ಷೀಣ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಈ
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಭೋಗಿಸು!”

09030051 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09030051a ಆರ್ತಪ್ರಲಾಪಾನ್ಮಾ ತಾತ ಸಲಿಲಸ್ಥಃ ಪ್ರಭಾಷಥಾಃ|

09030051c ನೈತನ್ಮನಸಿ ಮೇ ರಾಜನ್ವಾಶಿತಂ ಶಕುನೇರಿವ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಅಯ್ಯಾ! ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ಆರ್ತಪ್ರಲಾಪಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡಬೇಡ! ರಾಜನ್! ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ
ಚಲಿಪಿಲಿಗುಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ
ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಬೀರುತ್ತಿಲ್ಲ!

09030052a ಯದಿ ಚಾಪಿ ಸಮರ್ಥಃ ಸ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ದಾನಾಯ ಸುಯೋಧನ|

09030052c ನಾಹಮಿಚ್ಛೇಯಮವನಿಂ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಂ ಪ್ರಶಾಸಿತುಂ||

ಸುಯೋಧನ! ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ದಾನಮಾಡಲು
ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆಯಾದರೂ ನೀನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಈ
ಅವನಿಯನ್ನು ಆಳಲು ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ.

09030053a ಅಧರ್ಮೇಣ ನ ಗೃಹ್ಣೀಯಾಂ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಂ ಮಹೀಮಿಮಾಂ|

09030053c ನ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸ್ಮೃತೋ ರಾಜನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಃ||

ಅಧರ್ಮದಿಂದ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಿಯನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ರಾಜನ್! ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದೆಂದು ಯಾವ
ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

09030054a ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಂ ನ ಚೇಚ್ಛೇಯಂ ಪೃಥಿವೀಮಖಿಲಾಮಹಂ|

09030054c ತ್ವಾಂ ತು ಯದ್ಧೇ ವಿನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಭೋಕ್ತಾಸ್ಮಿ ವಸುಧಾಮಿಮಾಂ||

ನೀನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವ ಈ ಅಖಿಲ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಈ ವಸುಧೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

09030055a ಅನೀಶ್ವರಶ್ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಕಥಂ ತ್ವಂ ದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ|

09030055c ತ್ವಯೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜನ್ಕಿಂ ನ ದತ್ತಾ ತದೈವ ಹಿ||

ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲದಿರುವ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆ? ರಾಜನ್! ನಿನ್ನದಲ್ಲದಾಗಿರುವ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ?

09030056a ಧರ್ಮತೋ ಯಾಚಮಾನಾನಾಂ ಶರ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಕುಲಸ್ಯ ನಃ|

09030056c ವಾರ್ಷ್ಣೇಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ರಾಜನ್ವತ್ಯಾಖ್ಯಾಯ ಮಹಾಬಲಂ||

ರಾಜನ್! ಕುಲದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನಿರಿಸಲೋಸುಗ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮಹಾಬಲ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯನು ಮೊದಲು ಬಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನೀನೇನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನತ್ತಿದ್ದೆ?

09030057a ಕಿಮಿದಾನೀಂ ದದಾಸಿ ತ್ವಂ ಕೋ ಹಿ ತೇ ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮಃ|

09030057c ಅಭಿಯುಕ್ತಸ್ತು ಕೋ ರಾಜಾ ದಾತುಮಿಚ್ಛೇದ್ಧಿ ಮೇದಿನೀಂ||

ಈಗ ನೀನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ!

ನಿನಗೇನಾದರೂ ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಗಿದೆಯೇ? ಶತ್ರುಗಳ
ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ರಾಜನು ತಾನೇ
ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

09030058a ನ ತ್ವಮದ್ಯ ಮಹೀಂ ದಾತುಮೀಶಃ ಕೌರವನಂದನ|

09030058c ಆಚ್ಛೇತ್ತುಂ ವಾ ಬಲಾದ್ರಾಜನ್ಸ ಕಥಂ ದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಕೌರವನಂದನ! ಇಂದು ನೀನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡಲು
ಈಶನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಬಲವಾಗಿ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿಲ್ಲ!
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ?

09030058e ಮಾಂ ತು ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಪಾಲಯೇಮಾಂ ವಸುಂಧರಾಂ||

09030059a ಸೂಚ್ಯಗ್ರೇಣಾಪಿ ಯದ್ಭೂಮೇರಪಿ ದ್ರೀಯೇತ ಭಾರತ|

09030059c ತನ್ಮಾತ್ರಮಪಿ ನೋ ಮಹ್ಯಂ ನ ದದಾತಿ ಪುರಾ ಭವಾನ್||

“ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿಯೇ ನೀನು ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು
ಪಾಲಿಸು! ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ”
ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಭಾರತ! ಆಗ ನೀನು ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ
ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ!

09030060a ಸ ಕಥಂ ಪೃಥಿವೀಮೇತಾಂ ಪ್ರದದಾಸಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09030060c ಸೂಚ್ಯಗ್ರಂ ನಾತ್ಯಜಃ ಪೂರ್ವಂ ಸ ಕಥಂ ತ್ಯಜಸಿ ಕ್ಷಿತಿಂ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಹಾಗಿರುವಾಗ ಈಗ ಹೇಗೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ನನಗೆ
ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆ? ಹಿಂದೆ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು

ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರದವನು ಈಗ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೇಗೆ

ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?

09030061a ಏವಮೈಶ್ವರ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಶಾಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

09030061c ಕೋ ಹಿ ಮೂಢೋ ವ್ಯವಸ್ಯೇತ ಶತ್ರೋದಾರ್ತುಂ ವಸುಂಧರಾಂ||

ಈ ರೀತಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಳಿದ

ಯಾವ ಮೂಢನು ತಾನೇ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಕೊಡಲು

ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

09030062a ತ್ವಂ ತು ಕೇವಲಮೌರ್ಜ್ಯೇಣ ವಿಮೂಢೋ ನಾವಬುಧ್ಯಸೇ|

09030062c ಪೃಥಿವೀಂ ದಾತುಕಾಮೋಽಪಿ ಜೀವಿತೇನಾದ್ಯ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ||

ನಿನಾದರೋ ಕೇವಲ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ವಿಮೂಢನಾಗಿರುವೆ !

ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸಿದರೂ ಇಂದು ಜೀವವನ್ನು

ತೊರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನು ಅರಿತಿಲ್ಲ !

09030063a ಅಸ್ಮಾನ್ವಾ ತ್ವಂ ಪರಾಜಿತ್ಯ ಪ್ರಶಾಧಿ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ|

09030063c ಅಥ ವಾ ನಿಹತೋಽಸ್ಮಾ ಭಿವ್ರಜ ಲೋಕಾನನುತ್ತಮಾನ್||

ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳು. ಅಥವಾ

ನಮ್ಮಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತೆರಳು !

09030064a ಆವಯೋರ್ಜೀವತೋ ರಾಜನ್ಮಯಿ ಚ ತ್ವಯಿ ಚ ಧ್ರುವಂ|

09030064c ಸಂಶಯಃ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ವಿಜಯೇ ನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ರಾಜನ್ ! ನಾನು ಮತ್ತು ನೀನು ಇಬ್ಬರೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾರೆಂದು ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

09030065a ಜೀವಿತಂ ತವ ದುಷ್ಟಜ್ಞ ಮಯಿ ಸಂಪ್ರತಿ ವರ್ತತೇ|

09030065c ಜೀವಯೇಯಂ ತ್ವಹಂ ಕಾಮಂ ನ ತು ತ್ವಂ ಜೀವಿತುಂ ಕ್ಷಮಃ||

ದುಷ್ಟಜ್ಞ ! ನಿನ್ನ ಜೀವನವು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ ! ನಾನು ಬಯಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ
ನೀನು ಜೀವಂತನಾಗಿರಬಲ್ಲೆ ! ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸಲು ನೀನು
ಶಕ್ಯನಿಲ್ಲ !

09030066a ದಹನೇ ಹಿ ಕೃತೋ ಯತ್ನಸ್ತ್ವ ಯಾಸ್ಮಾಸು ವಿಶೇಷತಃ|

09030066c ಆಶೀವಿಷ್ಯೈರ್ವಿಷ್ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ಜಲೇ ಚಾಪಿ ಪ್ರವೇಶನೈಃ||

09030066e ತ್ವಯಾ ವಿನಿಕೃತಾ ರಾಜನ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಹರಣೇನ ಚ||

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸುಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.
ಹಾವಿನ ವಿಷವನ್ನುಣ್ಣಿಸಿದೆ. ನೀರಿಗೆ ಕೂಡ ತಳ್ಳಿದೆ !

09030067a ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾತ್ಪಾಪ ಜೀವಿತಂ ತೇ ನ ವಿದ್ಯತೇ|

09030067c ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ತತ್ತೇ ಶ್ರೇಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಪಾಪಿಯೇ ! ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನೀನು ಜೀವದಿಂದಿಳಿಯಲು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೇಲೇಳು ! ಎದ್ದೇಳು ! ಯುದ್ಧಮಾಡು ! ಅದರಿಂದಲೇ
ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ !”

09030068 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09030068a ಏವಂ ತು ವಿವಿಧಾ ವಾಚೋ ಜಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09030068c ಕೀರ್ತಯಂತಿ ಸ್ಮ ತೇ ವೀರಾಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಜನಾಧಿಪ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಾಧಿಪ! ಜಯಯುಕ್ತ ಆ ವೀರರು ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಸುಯೋಧನಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸುಯೋಧನಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೧

ದುರ್ಯೋಧನನು ತಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು
(೧-೨೧). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತಮ್ಮ ವರಲ್ಲಿ ಓರ್ವನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು
ಯುದ್ಧಮಾಡೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು (೨೨-೩೨).
ದುರ್ಯೋಧನನು ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದುದು (೩೩-೪೮). “ಐವರು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ
ಯಾರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ರಾಜನಾಗು ಅಥವಾ ಹತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆ!” ಎಂದು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದುದು (೪೯-೫೩). “ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂದು
ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನು ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿ!” ಎಂದು

ದುರ್ಯೋಧನನು ಗದೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿದುದು (೫೪-೬೦).

09031001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09031001a ಏವಂ ಸಂತರ್ಜ್ಯಮಾನಸ್ತು ಮಮ ಪುತ್ರೋ ಮಹೀಪತಿಃ|

09031001c ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಮನ್ಯುಮಾನ್ವೀರಃ ಕಥಮಾಸೀತ್ಪರಂತಪಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಹೀಗೆ ಚುಚ್ಚು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೆದರಿಸಲ್ಪಡಲು ಸ್ವಾಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಪಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಗ ವೀರ ಮಹೀಪತಿ ಪರಂತಪನು ಹೇಗಿದ್ದನು?

09031002a ನ ಹಿ ಸಂತರ್ಜನಾ ತೇನ ಶ್ರುತಪೂರ್ವಾ ಕದಾ ಚನ|

09031002c ರಾಜಭಾವೇನ ಮಾನ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಸೋಽಭವತ್||

ಈ ಹಿಂದೆ ಅವನು ಇಂಥಹ ಬೆದರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಭಾವದಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

09031003a ಇಯಂ ಚ ಪೃಥಿವೀ ಸರ್ವಾ ಸಂಲೇಚ್ಯಾ ಟವಿಕಾ ಭೃಶಂ|

09031003c ಪ್ರಸಾದಾದ್ಧಿಯತೇ ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ತವ ಸಂಜಯ||

ಮೈಚ್ಛ-ಕಾಡುಜನರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಈ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯೂ ಇವನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಜಯ! ಇದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡಿದ್ದೀಯೆ.

09031004a ಸ ತಥಾ ತರ್ಜ್ಯಮಾನಸ್ತು ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈರ್ವಿಶೇಷತಃ|

09031004c ವಿಹೀನಶ್ಚ ಸ್ವಕೈರ್ಭರ್ತೃರ್ನಿರ್ಜನೇ ಚಾವೃತೋ ಭೃಶಂ||

ತನ್ನ ಸೇವಕರ್ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಅವನು
ಬೆದರಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದನು !

09031005a ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ ಕಟುಕಾ ವಾಚೋ ಜಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09031005c ಕಿಮಬ್ರವೀತ್ಪಾಂಡವೇಯಾಂಸ್ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಸಂಜಯ||

ವಿಜಯಿಗಳಾದವರ ಆ ಕಟುಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿ
ಅವನು ಪಾಂಡವೇಯರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನನಗೆ
ಹೇಳು ಸಂಜಯ !”

09031006 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09031006a ತರ್ಜ್ಯಮಾನಸ್ತದಾ ರಾಜನ್ನುದಕಸ್ಥಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ|

09031006c ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೇನ ಹ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜೇಂದ್ರ ! ರಾಜನ್ ! ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ
ಮಗನನ್ನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬಹಳವಾಗಿ
ಬೆದರಿಸಿದನು.

09031007a ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ ಕಟುಕಾ ವಾಚೋ ವಿಷಮಸ್ಥೋ ಜನಾಧಿಪಃ|

09031007c ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಸಲಿಲಸ್ಥಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಕಟುಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ

ಜನಾಧಿಪನು ಪುನಃ ಪುನಃ ದೀರ್ಘ ಬಿಸಿಯುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09031008a ಸಲಿಲಾಂತರ್ಗತೋ ರಾಜಾ ಧುನ್ವನ್ ಹಸ್ತೌ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09031008c ಮನಶ್ಚ ಕಾರ ಯದ್ಧಾಯ ರಾಜಾನಂ ಚಾಭ್ಯಭಾಷತ||

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತಾ
ಯುದ್ಧದ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09031009a ಯೂಯಂ ಸಸುಹೃದಃ ಪಾರ್ಥಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರಥವಾಹನಾಃ|

09031009c ಅಹಮೇಕಃ ಪರಿದ್ರೂನೋ ವಿರಥೋ ಹತವಾಹನಃ||

“ಪಾರ್ಥರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸುಹೃದಯರೊಂದಿಗಿದ್ದೀರಿ.

ರಥವಾಹನಗಳೊಂದಿಗಿದ್ದೀರಿ. ನಾನಾದರೋ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ವಿರಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

09031010a ಆತ್ತಶಸ್ತ್ರೈ ರಥಗತ್ಯೈರ್ಬಹುಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

09031010c ಕಥಮೇಕಃ ಪದಾತಿಃ ಸನ್ನಶಸ್ತ್ರೋ ಯೋದ್ಧುಮುತ್ಸಹೇ||

ಪದಾತಿಯಾಗಿರುವ, ಶಸ್ತ್ರರಹಿತನಾಗಿರುವ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿರುವ ನಾನು
ರಥಾರೂಢರಾಗಿರುವ, ಅನೇಕರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ
ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ?

09031011a ಏಕೈಕೇನ ತು ಮಾಂ ಯೂಯಂ ಯೋಧಯದ್ವಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

09031011c ನ ಹ್ಯೇಕೋ ಬಹುಭಿರ್ವೀರ್ಯೈರ್ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಯೋಧಯಿತುಂ ಯುಧಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನೀವು ಯೋಧರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ !

ಅನೇಕ ವೀರರೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು
ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

09031012a ವಿಶೇಷತೋ ವಿಕವಚಃ ಶ್ರಾಂತಶ್ಚಾಪಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ|

09031012c ಭೃಶಂ ವಿಕ್ಷತಗಾತ್ರಶ್ಚ ಶ್ರಾಂತವಾಹನಸೈನಿಕಃ||

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾನು ಕವಚಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬಹಳವಾಗಿ
ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ. ನೀರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ದೇಹವು ಬಹಳವಾಗಿ
ಗಾಯಗೊಂಡಿದೆ. ವಾಹನ-ಸೈನಿಕರು ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09031013a ನ ಮೇ ತ್ವತ್ತೋ ಭಯಂ ರಾಜನ್ನ ಚ ಪಾರ್ಥಾ ದ್ವೈಕೋದರಾತ್|

09031013c ಫಲ್ಲನಾದ್ವಾಸುದೇವಾದ್ವಾ ಪಾಂಚಾಲೇಭ್ಯೋಽಥ ವಾ ಪುನಃ||

ರಾಜನ್! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಥ ವೈಕೋದರ, ಫಲ್ಲನ-
ವಾಸುದೇವರ ಅಥವಾ ಪುನಃ ಪಾಂಚಾಲರಿಬ್ಬರು - ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ-
ಶಿಖಿಂಡಿಯರ ಭಯವೂ ನನಗಿಲ್ಲ.

09031014a ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಯುಯುಧಾನಾದ್ವಾ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ತವ ಸೈನಿಕಾಃ|

09031014c ಏಕಃ ಸರ್ವಾನಹಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ನ ತಾನ್ಯೋದ್ಧಮಿಹೋತ್ಸಹೇ||

ನಕುಲ-ಸಹದೇವರ ಅಥವಾ ಯುಯುಧಾನ ಸಾತ್ಯಕಿಯ ಅಥವಾ ನಿನ್ನ
ಅನ್ಯ ಸೈನಿಕರ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ನಾನೊಬ್ಬನೇ
ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆನು.

09031015a ಧರ್ಮಮೂಲಾ ಸತಾಂ ಕೀರ್ತಿರ್ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಜನಾಧಿಪಃ|

09031015c ಧರ್ಮಂ ಚೈವೇಹ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಪಾಲಯನ್ವ ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ||

ಜನಾಧಿಪ ! ಸತ್ತು ರುಷರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮವೇ ಮೂಲ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತಹ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09031016a ಅಹಮುತ್ಥಾಯ ವಃ ಸರ್ವಾನ್ವತಿಯೋತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಸಂಯುಗೇ|

09031016c ಅನ್ವಂಶಾಭ್ಯಾಗತಾನ್ಸರ್ವಾನೃತೂನ್ಸಂವತ್ಸರೋ ಯಥಾ||

ಸಂವತ್ಸರವು ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳನ್ನು ಒಂದಾದ ನಂತರ ಒಂದನ್ನು
ಎದುರಿಸುವಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ
ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

09031017a ಅದ್ಯ ವಃ ಸರಥಾನ್ಸಾಶ್ವಾನಶಸ್ತ್ರೋ ವಿರಥೋಽಪಿ ಸನ್|

09031017c ನಕ್ಷತ್ರಾಣೀವ ಸರ್ವಾಣಿ ಸವಿತಾ ರಾತ್ರಿಸಂಕ್ಷಯೇ||

09031017e ತೇಜಸಾ ನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ಥಿರೀಭವತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಪಾಂಡವರೇ ! ಸ್ಥಿರರಾಗಿರಿ ! ನಿಃಶಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವಿರಥನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು
ಇಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಕಳೆಯುವಾಗ ಸೂರ್ಯನು ಸರ್ವ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

09031018a ಅದ್ಯಾನೃಣ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ಯಶಸ್ವಿನಾಂ|

09031018c ಬಾಹ್ಲೀಕದ್ರೋಣಭೀಷ್ಮಾಣಾಂ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

09031019a ಜಯದ್ರಥಸ್ಯ ಶೂರಸ್ಯ ಭಗದತ್ತಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

09031019c ಮದ್ರರಾಜಸ್ಯ ಶಲ್ಯಸ್ಯ ಭೂರಿಶ್ರವಸ ಏವ ಚ||

09031020a ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಕುನೇಃ ಸೌಬಲಸ್ಯ ಚ|

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಇಂದು ನಾನು ಯಶಸ್ವಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ - ಬಾಹ್ಲೀಕ, ದ್ರೋಣ,

ಭೀಷ್ಮ, ಮಹಾತ್ಮ ಕರ್ಣ, ಶೂರ ಜಯದ್ರಥ, ಭಗದತ್ತ, ಮದ್ರಾಜ
 ಶಲ್ಯ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರ -
 ಋಣಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ.

09031020c ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ಚೈವ ಬಾಂಧವಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ||

09031021a ಆನ್ಯಣ್ಯಮದ್ಯ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಹತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ|

09031021c ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ವಿರರಾಮ ಜನಾಧಿಪಃ||

ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇಂದು ನಾನು ಮಿತ್ರ-
 ಸುಹೃದಯ-ಬಾಂಧವರ ಋಣಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ!” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ
 ಜನಾಧಿಪನು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

09031022 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09031022a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ತ್ವಮಪಿ ಜಾನೀಷೇ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂ ಸುಯೋಧನ|

09031022c ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ತೇ ವರ್ತತೇ ಬುದ್ಧಿಯು ದ್ಧಾಯೈವ ಮಹಾಭುಜ||

09031023a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಶೂರೋಽಸಿ ಕೌರವ್ಯ ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಜಾನಾಸಿ ಸಂಗರಂ|

09031023c ಯಸ್ತ್ವಮೇಕೋ ಹಿ ನಃ ಸರ್ವಾನ್ಸಂಯುಗೇ ಯೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛಸಿ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ಸುಯೋಧನ! ನೀನೂ
 ಕೂಡ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ! ಮಹಾಭುಜ!

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರುವೆ! ಕೌರವ್ಯ!

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ರಣದಲ್ಲಿ

ಹೋರಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ! ಶೂರನಾಗಿರುವೆ. ಯುದ್ಧವನ್ನು

ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ.

09031024a ಏಕ ಏಕೇನ ಸಂಗಮ್ಯ ಯತ್ತೇ ಸಮ್ಮತಮಾಯುಧಂ|

09031024c ತತ್ತ್ವ ಮಾದಾಯ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಸ್ತೇ ವಯಂ ಸ್ಥಿತಾಃ||

ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಒಬ್ಬನೊಂದಿಗೇ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ನಾವು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತೇವೆ.

09031025a ಅಯಮಿಷ್ಟಂ ಚ ತೇ ಕಾಮಂ ವೀರ ಭೂಯೋ ದದಾಮ್ಯಹಂ|

09031025c ಹತ್ವೈಕಂ ಭವತೋ ರಾಜ್ಯಂ ಹತೋ ವಾ ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನುಹಿ||

ವೀರ! ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪುನಃ ನಾನು
ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರೂ ರಾಜ್ಯವು ನಿನ್ನದಾಗುವುದು.
ಅಥವಾ ನೀನೇ ಹತನಾದರೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ!”

09031026 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09031026a ಏಕಶ್ಚೇದ್ಯೋದ್ಧುಮಾಕ್ರಂದೇ ವರೋಽದ್ಯ ಮಮ ದೀಯತೇ|

09031026c ಆಯುಧಾನಾಮಿಯಂ ಚಾಪಿ ವೃತಾ ತ್ವತ್ಸಮ್ಮತೇ ಗದಾ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಒಬ್ಬನೊಡನೆಯೇ
ಯುದ್ಧಮಾಡಬಹುದೆಂದಾದರೆ ಆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಆರಿಸಿ ನನಗೆ ಕೊಡು!
ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಗದೆಯನ್ನು
ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

09031027a ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಭವತಾಮೇಕಃ ಶಕ್ಯಂ ಮಾಂ ಯೋಽಭಿಮನ್ಯತೇ|

09031027c ಪದಾತಿರ್ಗದಯಾ ಸಂಖ್ಯೇ ಸ ಯುಧ್ಯತು ಮಯಾ ಸಹ||

ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಶಕ್ಯನೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವವನು ರಣದಲ್ಲಿ ಪದಾತಿಯಾಗಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೇ
ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ.

09031028a ವೃತ್ತಾನಿ ರಥಯುದ್ಧಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಪದೇ ಪದೇ|

09031028c ಇದಮೇಕಂ ಗದಾಯುದ್ಧಂ ಭವತ್ವದ್ಯಾದ್ಭುತಂ ಮಹತ್||

ವಿಚಿತ್ರ ರಥಯುದ್ಧಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ.
ಮಹತ್ತರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಇದೊಂದು ಗದಾಯುದ್ಧವೂ
ನಡೆದುಹೋಗಲಿ !

09031029a ಅನ್ನಾನಾಮಪಿ ಪರ್ಯಾಯಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಮಾನವಾಃ|

09031029c ಯುದ್ಧಾನಾಮಪಿ ಪರ್ಯಾಯೋ ಭವತ್ವನುಮತೇ ತವ||

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವರು ಒಂದರ ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಯುದ್ಧಗಳ ಪರ್ಯಾಯವೂ
ನಡೆದುಹೋಗಲಿ !

09031030a ಗದಯಾ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ವಿಜೇಷ್ಯಾಮಿ ಸಹಾನುಜಂ|

09031030c ಪಾಂಚಾಲಾನ್ಸಂಜಯಾಂಶ್ಚೈವ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ತವ ಸೈನಿಕಾಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಗದೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಅನುಜರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು
ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಚಾಲ-ಸಂಜಯರನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಇತರ ಸೈನಿಕರನ್ನೂ

ಜಯಿಸುತ್ತೇನೆ!”

09031031 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09031031a ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗಾಂಧಾರೇ ಮಾಂ ಯೋಧಯ ಸುಯೋಧನ|

09031031c ಏಕ ಏಕೇನ ಸಂಗಮ್ಯ ಸಂಯುಗೇ ಗದಯಾ ಬಲೀ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಾಂಧಾರೇ! ಸುಯೋಧನ! ಏಳು ಎದ್ದೇಳು! ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಯೋಧನೊಡನೆಯೇ ಗದೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡು.

09031032a ಪುರುಷೋ ಭವ ಗಾಂಧಾರೇ ಯುದ್ಧಸ್ಯ ಸುಸಮಾಹಿತಃ|

09031032c ಅದ್ಯ ತೇ ಜೀವಿತಂ ನಾಸ್ತಿ ಯದ್ಯಪಿ ತ್ವಂ ಮನೋಜವಃ||

ಗಾಂಧಾರೇ! ಪುರುಷನಾಗು! ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡು! ಒಂದುವೇಳೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವೇಗವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದು ನೀನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಲಾರೆ!”

09031033 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09031033a ಏತತ್ಸ ನರಶಾರ್ದೂಲೋ ನಾಮೃಷ್ಯತ ತವಾತ್ಮಜಃ|

09031033c ಸಲಿಲಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ವಭ್ರೇ ಮಹಾನಾಗ ಇವ ಶ್ವಸನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ಮಗ ನರಶಾರ್ದೂಲನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ಬಿಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾನಾಗದಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನು.

09031034a ತಥಾಸೌ ವಾಕ್ಪ್ರತೋದೇನ ತುದ್ಯಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09031034c ವಾಚಂ ನ ಮಮೃಷೇ ಧೀಮಾನುತ್ತಮಾಶ್ವಃ ಕಶಾಮಿವ||

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುದುರೆಯು ಚಾವಟಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ
ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಆ ಮಾತೆಂಬ ಚಾವಟಿಯೇಟುಗಳನ್ನು ಅವನು
ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಹೋದನು.

09031035a ಸಂಕ್ಷೋಭ್ಯ ಸಲಿಲಂ ವೇಗಾದ್ಗದಾಮಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09031035c ಅದ್ರಿಸಾರಮಯೀಂ ಗುರ್ವೀಂ ಕಾಂಚನಾಂಗದಭೂಷಣಾಂ||

09031035e ಅಂತರ್ಜಲಾತ್ಸಮುತ್ತಸ್ಥೌ ನಾಗೇಂದ್ರ ಇವ ನಿಶ್ವಸನ್||

ಆ ವೀರ್ಯವಾನನು ಲೋಹಮಯ-ಬಹುಭಾರ-

ಕಾಂಚನಾಂಗದಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು

ನಾಗೇಂದ್ರನಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ನೀರನ್ನು

ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ವೇಗದಿಂದ ಸರೋವರದ ತಳದಿಂದ

ಮೇಲೆದ್ದನು.

09031036a ಸ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಸ್ತಂಭಿತಂ ತೋಯಂ ಸ್ಕಂಧೇ ಕೃತ್ವಾಯಸೀಂ ಗದಾಂ|

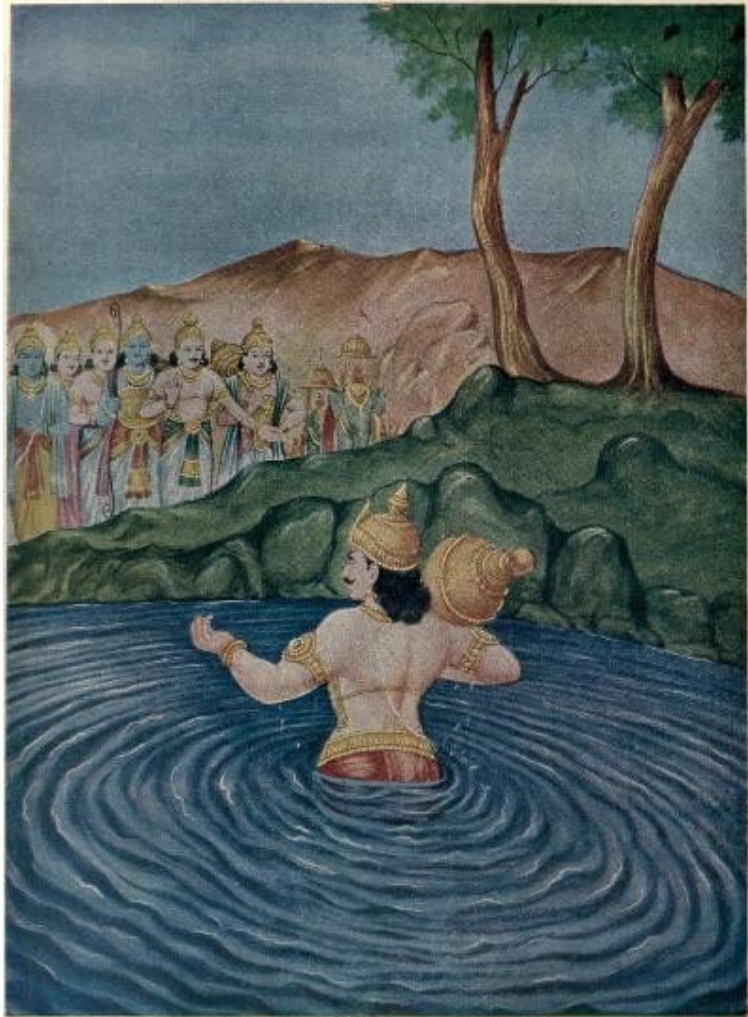
09031036c ಉದತಿಷ್ಠತ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಪ್ರತಪನ್ನಶ್ಮಿ ಮಾನಿವ||

ಸ್ತಂಭಿತ ನೀರನ್ನು ಒಡೆದು ಉಕ್ಕಿನ ಗದೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು

ನಿನ್ನ ಮಗನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸುಡುತ್ತಾ ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆ

ಬಂದನು.

09031037a ತತಃ ಶೈಕ್ಯಾಯಸೀಂ ಗುರ್ವೀಂ ಜಾತರೂಪಪರಿಷ್ಕೃತಾಂ|

09031037c ಗದಾಂ ಪರಾಮೃಶದ್ಧೀಮಾನ್ದಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ಆಗ ಮಹಾಬಲ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನು ಬಂಗಾರದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡ ಆ
ಲೋಹಮಯ ಭಾರ ಗದೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

09031038a ಗದಾಹಸ್ತಂ ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಶೃಂಗಮಿವ ಪರ್ವತಂ|

09031038c ಪ್ರಜಾನಾಮಿವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಂ ಶೂಲಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಂ||

09031038e ಸಗದೋ ಭಾರತೋ ಭಾತಿ ಪ್ರತಪನ್ಯಾಸ್ಕರೋ ಯಥಾ||

ಶಿಖರವುಳ್ಳ ಪರ್ವತದಂತೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅವನು ಪ್ರಜೆಗಳ
ಮೇಲೆ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಶೂಲಪಾಣಿಯಂತೆ ಕಂಡನು. ಗದೆಯನ್ನು
ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಭಾರತನು ತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09031039a ತಮುತ್ತೀರ್ಣಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಗದಾಹಸ್ತಮರಿಂದಮಂ|

09031039c ಮೇನಿರೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ದಂಡಹಸ್ತಮಿವಾಂತಕಂ||

ಹಾಗೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾಬಾಹು
ಅರಿಂದಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದ
ಅಂತಕನೇ ಮೇಲೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

09031040a ವಜ್ರಹಸ್ತಂ ಯಥಾ ಶಕ್ರಂ ಶೂಲಹಸ್ತಂ ಯಥಾ ಹರಂ|

09031040c ದದ್ಯತುಃ ಸರ್ವಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪುತ್ರಂ ತವ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ ! ಸರ್ವ ಪಾಂಚಾಲರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ವಜ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದ

ಶಕ್ರನಂತೆ ಮತ್ತು ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಹರನಂತೆ ಕಂಡನು.

09031041a ತಮುತ್ತೀರ್ಣಂ ತು ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸಮಹೃಷ್ಯಂತ ಸರ್ವಶಃ|

09031041c ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವೇಯಾಶ್ಚ ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ತಲಾನ್ವದುಃ||

ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ
ಹರ್ಷವುಂಟಾಯಿತು. ಪಾಂಚಾಲ-ಪಾಂಡವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರ
ಅಂಗೈಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಚಪ್ಪಾಳೆತಟ್ಟಿದರು.

09031042a ಅವಹಾಸಂ ತು ತಂ ಮತ್ವಾ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ|

09031042c ಉದ್ವೃತ್ಯ ನಯನೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದಿಧಕ್ಷುರಿವ ಪಾಂಡವಾನ್||

ಅದು ತನಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದ ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವನೋ ಎಂಬಂತೆ
ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09031043a ತ್ರಿಶಿಖಾಂ ಭುಕುಟೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂದಷ್ಟದಶನಚ್ಚ ದಃ|

09031043c ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತಸ್ತಾನ್ ವೈ ಪಾಂಡವಾನ್ ಸಹಕೇಶವಾನ್||

ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಅವುಡುಗಚ್ಚು ತ್ತಾ ಅವನು ಕೇಶವಸಹಿತರಾದ
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09031044a ಅವಹಾಸಸ್ಯ ವೋಽಸ್ಯಾದ್ಯ ಪ್ರತಿವಕ್ತಾಸ್ಮಿ ಪಾಂಡವಾಃ|

09031044c ಗಮಿಷ್ಯಥ ಹತಾಃ ಸದ್ಯಃ ಸಪಾಂಚಾಲಾ ಯಮಕ್ಷಯಂ||

“ಪಾಂಡವರೇ! ನೀವು ಮಾಡುವ ಈ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು

ಇಂದೇ ಪಡೆಯುವಿರಿ ! ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ಪಾಂಚಾಲರೊಂದಿಗೆ
ಹತರಾಗಿ ಯಮಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಿರಿ !”

09031045a ಉತ್ತಿತಸ್ತು ಜಲಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ|

09031045c ಅತಿಷ್ಠತ ಗದಾಪಾಣೀ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಃ||

ರಕ್ತದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ನೀರಿನಿಂದ
ಮೇಲೆದ್ದು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತನು.

09031046a ತಸ್ಯ ಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಸ್ಯ ಸಲಿಲೇನ ಸಮುಕ್ಷಿತಂ|

09031046c ಶರೀರಂ ಸ್ಮ ತದಾ ಭಾತಿ ಸ್ತವನ್ನಿವ ಮಹೀಧರಃ||

ರಕ್ತಮಿಶ್ರಿತ ನೀರಿನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಶರೀರವು ಲೋಹಮಯ
ನದಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರ್ವತದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09031047a ತಮುದ್ಯುತಗದಂ ವೀರಂ ಮೇನಿರೇ ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ|

09031047c ವೈವಸ್ವತಮಿವ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಕಿಂಕರೋದ್ಯತಪಾಣಿನಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನು ಕ್ರುದ್ಧ ವೈವಸ್ವತನಂತೆ ಮತ್ತು
ಶೂಲಪಾಣಿ ರುದ್ರನಂತೆ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ತೋರಿದನು.

09031048a ಸ ಮೇಘನಿನದೋ ಹರ್ಷಾನ್ನದನ್ನಿವ ಚ ಗೋವೃಷಃ|

09031048c ಆಜುಹಾವ ತತಃ ಪಾರ್ಥಾನ್ನದಯಾ ಯುಧಿ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಗೂಳಿಯಂತೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಮೇಘಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಆ
ವೀರ್ಯವಾನನು ಗದೆಯಿಂದ ಪಾರ್ಥರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

09031049 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09031049a ಏಕೈಕೇನ ಚ ಮಾಂ ಯೂಯಮಾಸೀದತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

09031049c ನ ಹ್ಯೇಕೋ ಬಹುಭಿರ್ನ್ಯಾಯೋ ವೀರ ಯೋಧಯಿತುಂ ಯುಧಿ||

09031050a ನ್ಯಸ್ತವರ್ಮಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಶ್ರಾಂತಶ್ಚಾಪ್ಸು ಪರಿಪ್ಲುತಃ|

09031050c ಭೃಶಂ ವಿಕ್ಷತಗಾತ್ರಶ್ಚ ಹತವಾಹನಸೈನಿಕಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನೀವು

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿಯೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ! ವೀರ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಅನೇಕರು ಒಬ್ಬನೊಡನೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಕವಚವನ್ನು

ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ, ಬಳಲಿರುವ, ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದಿರುವ, ದೇಹದಲ್ಲಿ

ತುಂಬಾಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ, ವಾಹನ-ಸೈನಿಕರನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವನೊಡನೆ, ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ!”

09031051 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09031051a ನಾಭೂದಿಯಂ ತವ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಥಮೇವಂ ಸುಯೋಧನ|

09031051c ಯದಾಭಿಮನ್ಯುಂ ಬಹವೋ ಜಘ್ನುರ್ಯುಧಿ ಮಹಾರಥಾಃ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸುಯೋಧನ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹಾರಥರು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು

ನಿನಗೆ ಏಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ?

09031052a ಆಮುಂಚ ಕವಚಂ ವೀರ ಮೂರ್ಧ ಜಾನ್ಯಮಯಸ್ವ ಚ|

09031052c ಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪಿ ತೇ ನಾಸ್ತಿ ತದಪ್ಯಾದತ್ಸ್ಯ ಭಾರತ||

09031052e ಇಮಮೇಕಂ ಚ ತೇ ಕಾಮಂ ವೀರ ಭೂಯೋ ದದಾಮ್ಯಹಂ||

ವೀರ ! ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸು ! ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೋ ! ಭಾರತ !
ಇನ್ನಾ ವುದಾದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ನೀನು
ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವೀರ ! ನಾನು ಪುನಃ ನಿನಗೆ
ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದುದೊಂದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09031053a ಪಂಚಾನಾಂ ಪಾಂಡವೇಯಾನಾಂ ಯೇನ ಯೋದ್ಧಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ|

09031053c ತಂ ಹತ್ವಾ ವೈ ಭವಾನ್ರಾಜಾ ಹತೋ ವಾ ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನುಹಿ||

09031053e ಋತೇ ಚ ಜೀವಿತಾದ್ವೀರ ಯುದ್ಧೇ ಕಿಂ ಕುರ್ಮ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ||

ಐವರು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ
ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜನಾಗು ಅಥವಾ ಹತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಪಡೆ ! ವೀರ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಿಡುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಬೇರೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು?”

09031054 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09031054a ತತಸ್ತವ ಸುತೋ ರಾಜನ್ವರ್ಮ ಜಗ್ರಾಹ ಕಾಂಚನಂ|

09031054c ವಿಚಿತ್ರಂ ಚ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಂ ಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್ ! ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕಾಂಚನ
ಕವಚವನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಂಚನಪರಿಷ್ಕೃತ ವಿಚಿತ್ರ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣವನ್ನೂ
ಧರಿಸಿದನು.

09031055a ಸೋಽವಬದ್ಧಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಃ ಶುಭಕಾಂಚನವರ್ಮಭೃತ್|

09031055c ರರಾಜ ರಾಜನ್ನು ತ್ರಸ್ತೇ ಕಾಂಚನಃ ಶೈಲರಾಡಿವ||

ರಾಜನ್ ! ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ, ಶುಭಕಾಂಚನ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕಾಂಚನಪರ್ವ ತದಂತೆ ರಾರಾಜಿಸಿದನು.

09031056a ಸಂನದ್ಧಃ ಸ ಗದೀ ರಾಜನ್ ಸಜ್ಜಃ ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿ|

09031056c ಅಬ್ರವೀತ್ ಪಾಂಡವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ||

ರಾಜನ್ ! ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

09031057a ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಭವತಾಮೇಕೋ ಯುಧ್ಯತಾಂ ಗದಯಾ ಮಯಾ|

09031057c ಸಹದೇವೇನ ವಾ ಯೋತ್ಸ್ಯೇ ಭೀಮೇನ ನಕುಲೇನ ವಾ||

09031058a ಅಥ ವಾ ಫಲ್ಗುನೇನಾದ್ಯತ್ವಯಾ ವಾ ಭರತರ್ಷಭ|

09031058c ಯೋತ್ಸ್ಯೇಽಹಂ ಸಂಗರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಜೇಷ್ಯೇ ಚ ರಣಾಜಿರೇ||

“ಭಾತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ನನ್ನೊಡನೆ ಗದಾಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ !
ನಾನಾದರೋ ಸಹದೇವನೊಡನೆ ಅಥವಾ ಭೀಮನೊಡನೆ ಅಥವಾ
ನಕುಲನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಫಲ್ಗುನನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಭರತರ್ಷಭ
ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಾನು
ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

09031059a ಅಹಮದ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈರಸ್ಯಾಂತಂ ಸುದುರ್ಗಮಂ|

09031059c ಗದಯಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಹೇಮಪಟ್ಟವಿನದ್ಧಯಾ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತ! ಕಾಂಚನಪಟ್ಟಿಯಿರುವ ಈ ಗದೆಯಿಂದ ನಾನು ಇಂದು
ನಮ್ಮ ಈ ಸುದುರ್ಗಮ ವೈರದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ.

09031060a ಗದಾಯುದ್ಧೇ ನ ಮೇ ಕಶ್ಚಿತ್ಸದೃಶೋಽಸ್ತಿತಿ ಚಿಂತಯ|

09031060c ಗದಯಾ ವೋ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಾನೇವ ಸಮಾಗತಾನ್||

09031060e ಗೃಹ್ಣಾತು ಸ ಗದಾಂ ಯೋ ವೈ ಯುಧ್ಯತೇಽದ್ಯ ಮಯಾ ಸಹ||

ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮಾನರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ
ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನು
ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿ!”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಸುಯೋಧನಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಏಕತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಸುಯೋಧನಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೊಂದನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨

“ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನೀನು ಶತ್ರುವಿಗೆ “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ರಾಜನಾಗು!” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು
ನಿಂದಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ಭೀಮಸೇನ ವಾಕ್ಯ (೧೫-೧೮). ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯ
(೧೯-೨೫). ತಾನು ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ ಗದಾಯುದ್ಧ

ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಭೀಮಸೇನನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವುದು
(೨೬-೩೫). ಭೀಮಸೇನ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ (೩೬-೫೨).

09032001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09032001a ಏವಂ ದುರ್ಯೋಧನೇ ರಾಜನ್ಗರ್ಜಮಾನೇ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ|

09032001c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾಸುದೇವೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮೇಲೆ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ
ವಾಸುದೇವನು ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

09032002a ಯದಿ ನಾಮ ಹ್ಯಯಂ ಯುದ್ಧೇ ವರಯೇತ್ತ್ವಾಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ|

09032002c ಅರ್ಜುನಂ ನಕುಲಂ ವಾಪಿ ಸಹದೇವಮಥಾಪಿ ವಾ||

“ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಂಥಹ ವರವನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ!
ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಅಥವಾ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಯಸಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ?

09032003a ಕಿಮಿದಂ ಸಾಹಸಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾ ವ್ಯಾಹೃತಮೀದೃಶಂ|

09032003c ಏಕಮೇವ ನಿಹತ್ಯಾಜೌ ಭವ ರಾಜಾ ಕುರುಷ್ವಿತಿ||

ರಾಜನ್! “ನಮ್ಮೈವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಕೊಂದು ನೀನು ರಾಜನಾಗು!”
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇದೇನು ಸಾಹಸಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ?

09032004a ಏತೇನ ಹಿ ಕೃತಾ ಯೋಗ್ಯಾ ವರ್ಷಾಣೀಹ ತ್ರಯೋದಶ|

09032004c ಆಯಸೇ ಪುರುಷೇ ರಾಜನ್ಭೀಮಸೇನಜಿಘಾಂಸಯಾ||

ರಾಜನ್ ! ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಬಯಸಿ ಇವನು ಕಳೆದ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಭೀಮಸೇನನ ಲೋಹದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರೊಡನೆ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವನು !

09032005a ಕಥಂ ನಾಮ ಭವೇತ್ಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿರ್ಭರತರ್ಷಭ|

09032005c ಸಾಹಸಂ ಕೃತವಾಂಸ್ತ್ವಂ ತು ಹ್ಯನುಕ್ರೋಶಾನ್ಘೋತ್ತಮ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ನೃಪೋತ್ತಮ ! ಈಗ ನಾವು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಡಬಲ್ಲೆವು? ಕೇವಲ ದಯಾಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಈ ದುಃಸ್ನಾಹಸವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿರುವೆ !

09032006a ನಾನ್ಯಮಸ್ಯಾನುಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರಮಾಹವೇ|

09032006c ಋತೇ ವೃಕೋದರಾತ್ಪಾರ್ಥಾತ್ಸ ಚ ನಾತಿಕೃತಶ್ರಮಃ||

ಪಾರ್ಥ ವೃಕೋದರನಲ್ಲದೇ ಇವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲ ಬೇರೆಯಾರನ್ನೂ ನಾನು ಕಾಣೆ. ಇವನೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

09032007a ತದಿದಂ ದ್ಯೂತಮಾರಬ್ಧಂ ಪುನರೇವ ಯಥಾ ಪುರಾ|

09032007c ವಿಷಮಂ ಶಕುನೇಶ್ಚೈವ ತವ ಚೈವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಈಗ ಕೂಡ ಪುನಃ ದ್ಯೂತವನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ! ಇಂದಿನ ಈ ಜೂಜಾಟವು ಶಕುನಿಯೊಡನಾಡಿನ
ಅಂದಿನಂತೆ ವಿಷಮವಾದುದು.

09032008a ಬಲೀ ಭೀಮಃ ಸಮರ್ಥಶ್ಚ ಕೃತೀ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ|

09032008c ಬಲವಾನ್ವಾ ಕೃತೀ ವೇತಿ ಕೃತೀ ರಾಜನ್ವಿಶಿಷ್ಯತೇ||

ಭೀಮನು ಬಲಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ. ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನು
ಕುಶಲನು. ರಾಜನ್! ನೋಡಿದರೆ ಬಲಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಕುಶಲಿ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ
ಕುಶಲಿಯೇ ಅಧಿಕನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

09032009a ಸೋಽಯಂ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾ ಶತ್ರುಃ ಸಮೇ ಪಥಿ ನಿವೇಶಿತಃ|

09032009c ನ್ಯಸ್ತಶ್ಚಾತ್ಮಾ ಸುವಿಷಮೇ ಕೃಚ್ಛ ಮಾಪಾದಿತಾ ವಯಂ||

ರಾಜನ್! ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರುವನ್ನು
ನೀನು ಸಮಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತಂದು ಇಟ್ಟಿರುವೆ. ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು
ವಿಷಮಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಮಹಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದೆ.

09032010a ಕೋ ನು ಸರ್ವಾನ್ವಿನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಶತ್ರುನೇಕೇನ ವೈರಿಣಾ|

09032010c ಪಣಿತ್ವಾ ಚೈಕಪಾಣೇನ ರೋಚಯೇದೇವಮಾಹವಂ||

ಯಾರುತಾನೇ ಸರ್ವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ ಒಂಟಿಗನಾಗಿರುವ ವೈರಿಗೆ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

09032011a ನ ಹಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಂ ಲೋಕೇ ಗದಾಹಸ್ತಂ ನರೋತ್ತಮಂ|

09032011c ಯುಧೈದ್ಧುರ್ಯೋಧನಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಕೃತಿತ್ವಾದ್ಧಿ ವಿಶೇಷಯೇತ್||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವ ಇವನೊಡನೆ, ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ
ನರೋತ್ತಮನನ್ನು ನಾನು ಈ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

09032012a ಫಲ್ಲನಂ ವಾ ಭವಂತಂ ವಾ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರಾವಥಾಪಿ ವಾ|

09032012c ನ ಸಮರ್ಥಾನಹಂ ಮನ್ಯೇ ಗದಾಹಸ್ತಸ್ಯ ಸಮ್ಯಗೇ||

ಫಲ್ಲನನಾಗಲೀ, ನೀನಾಗಲೀ, ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಾಗಲೀ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ
ಗದಾಪಾಣಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

09032013a ಸ ಕಥಂ ವದಸೇ ಶತ್ರುಂ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಗದಯೇತಿ ಹ|

09032013c ಏಕಂ ಚ ನೋ ನಿಹತ್ಯಾಜೌ ಭವ ರಾಜೇತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನೀನು ಶತ್ರುವಿಗೆ “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜನಾಗು!” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ?

09032014a ವೃಕೋದರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂಶಯೋ ವಿಜಯೇ ಹಿ ನಃ|

09032014c ನ್ಯಾಯತೋ ಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಕೃತೀ ಹ್ಯೇಷ ಮಹಾಬಲಃ||

ವೃಕೋದರನೇ ಇವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೂ ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ನಮಗೆ ವಿಜಯದ ಸಂದೇಹವೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ
ಮಹಾಬಲ ದುರ್ಯೋಧನನು ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

09032015 ಭೀಮ ಉವಾಚ

09032015a ಮಧುಸೂದನ ಮಾ ಕಾರ್ಷೀರ್ವಿಷಾದಂ ಯದುನಂದನ|

09032015c ಅದ್ಯ ಪಾರಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈರಸ್ಯ ಭೃಶದುರ್ಗಮಂ||

ಭೀಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಧುಸೂದನ! ಯದುನಂದನ!

ವಿಷಾದಪಡಬೇಡ! ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಗಮ ವೈರದ ದಡವನ್ನು ನಾನು ಇಂದು ಸೇರಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ!

09032016a ಅಹಂ ಸುಯೋಧನಂ ಸಂಖ್ಯೇ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ|

09032016c ವಿಜಯೋ ವೈ ಧ್ರುವಂ ಕೃಷ್ಣ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ದೃಶ್ಯತೇ||

ಸುಯೋಧನನನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಕೃಷ್ಣ! ಧರ್ಮರಾಜನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ವಿಜಯವು ನಿಶ್ಚಯವಾದುದು!

09032017a ಅಧ್ಯರ್ಥೇನ ಗುಣೇನೇಯಂ ಗದಾ ಗುರುತರೀ ಮಮ|

09032017c ನ ತಥಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮಾ ಕಾರ್ಷೀರ್ಮಾಧವ ವ್ಯಥಾಂ||

ಮಾಧವ! ನನ್ನ ಈ ಗದೆಯು ಅವನ ಗದೆಗಿಂತ ಒಂದೂವರೆಯಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಗದೆಯು ನನ್ನ ಗದೆಗೆ ಸಮಾನವಲ್ಲ. ವ್ಯಥೆಪಡೆಯದಿರು!

09032018a ಸಾಮರಾನಪಿ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಧರಾನ್ಯುಧಿ|

09032018c ಯೋಧಯೇಯಂ ರಣೇ ಹೃಷ್ಯಃ ಕಿಮುತಾದ್ಯ ಸುಯೋಧನಂ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಅಮರರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ

ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆನು. ಇನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸುಯೋಧನನೇನು?”

09032019 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09032019a ತಥಾ ಸಂಭಾಷಮಾಣಂ ತು ವಾಸುದೇವೋ ವೃಕೋದರಂ|

09032019c ಹೃಷ್ಯಃ ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಚನಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕೋದರನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ ವಾಸುದೇವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09032020a ತ್ವಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09032020c ನಿಹತಾರಿಃ ಸ್ವಕಾಂ ದೀಪ್ತಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನ ಸಂಶಯಃ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ! ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

09032021a ತ್ವಯಾ ವಿನಿಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತಾ ರಣೇ|

09032021c ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ವಿನಿಪಾತಿತಾಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸರ್ವ ಸುತರೂ, ರಾಜರೂ, ರಾಜಪುತ್ರರೂ, ಆನೆಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

09032022a ಕಲಿಂಗಾಮಾಗಧಾಃ ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ಗಾಂಧಾರಾಃ ಕುರವಸ್ತಥಾ|

09032022c ತ್ವಾಮಾಸಾದ್ಯ ಮಹಾಯುದ್ಧೇ ನಿಹತಾಃ ಪಾಂಡುನಂದನ||

ಪಾಂಡುನಂದನ! ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕಲಿಂಗರು,

ಮಾಗಧರು, ಪೂರ್ವದವರು, ಗಾಂಧಾರರು ಮತ್ತು ಕುರವರು
ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09032023a ಹತ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರಯಚ್ಛೋರ್ವೀಂ ಸಸಾಗರಾಂ|

09032023c ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ಕೌಂತೇಯ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಚೀಪತೇಃ||

ಕೌಂತೇಯ ! ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕೂಡ ಸಂಹರಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವು ಶಚೀಪತಿಗೆ
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನೀನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಈ ಸಾಗರಮೇಖಲೆ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು.

09032024a ತ್ವಾಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಣೇ ಪಾಪೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ವಿನಂಕ್ಷ್ಯತಿ|

09032024c ತ್ವಮಸ್ಯ ಸಕ್ಕಿನೀ ಭಂಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಪಾರಯಿಷ್ಯಸಿ||

ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಪಾಪಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು
ವಿನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಎಡ ತೊಡೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ನೀನು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

09032025a ಯತೇನ ತು ಸದಾ ಪಾರ್ಥ ಯೋದ್ಧವ್ಯೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜಃ|

09032025c ಕೃತೀ ಚ ಬಲವಾಂಶ್ಚೈವ ಯುದ್ಧಶೌಂಡಶ್ಚ ನಿತ್ಯದಾ||

ಪಾರ್ಥ ! ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಜನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಕುಶಲನು, ಬಲಿಷ್ಠನು ಮತ್ತು
ನಿತ್ಯವೂ ಯುದ್ಧಕಲೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವನು.”

09032026a ತತಸ್ತು ಸಾತ್ಯಕೀ ರಾಜನ್ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಪಾಂಡವಂ|

09032026c ವಿವಿಧಾಭಿಶ್ಚ ತಾಂ ವಾಗ್ಭಿಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಮಾಧವಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ಮಾಧವ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಪಾಂಡವನನ್ನು ವಿವಿಧ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು.

09032027a ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವೇಯಾಶ್ಚ ಧರ್ಮರಾಜಪುರೋಗಮಾಃ|

09032027c ತದ್ವಚೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಸರ್ವ ಏವಾಭ್ಯಪೂಜಯನ್||

ಧರ್ಮ ರಾಜನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಲರೂ ಪಾಂಡವೇಯರೂ
ಎಲ್ಲರೂ ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

09032028a ತತೋ ಭೀಮಬಲೋ ಭೀಮೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

09032028c ಸ್ಯಂಜಯೈಃ ಸಹ ತಿಷ್ಠಂತಂ ತಪಂತಮಿವ ಭಾಸ್ಕರಂ||

ಆಗ ಭೀಮಬಲ ಭೀಮನು ಸ್ಯಂಜಯರೊಡನೆ ಸುಡುತ್ತಿರುವ
ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09032029a ಅಹಮೇತೇನ ಸಂಗಮ್ಯ ಸಂಯುಗೇ ಯೋದ್ಧಮುತ್ಸಹೇ|

09032029c ನ ಹಿ ಶಕ್ತೋ ರಣೇ ಜೇತುಂ ಮಾಮೇಷ ಪುರುಷಾಧಮಃ||

“ರಣದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಇವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪುರುಷಾಧಮನು ರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಶಕ್ತನಿಲ್ಲ.

09032030a ಅದ್ಯ ಕ್ರೋಧಂ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಿಹಿತಂ ಹೃದಯೇ ಭೃಶಂ|

09032030c ಸುಯೋಧನೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇ ಖಾಂಡವೇಽಗ್ನಿಮಿವಾರ್ಜುನಃ||

ಖಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದಂತೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ

ಸುಯೋಧನನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತೇನೆ.

09032031a ಶಲ್ಯಮದ್ಯೋದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಪಾಂಡವ ಹೃಚ್ಚಯಂ|

09032031c ನಿಹತ್ಯ ಗದಯಾ ಪಾಪಮದ್ಯ ರಾಜನ್ಸುಖೀ ಭವ||

ಪಾಂಡವ! ರಾಜನ್! ಇಂದು ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕುತ್ತೇನೆ.
ಸುಖಿಯಾಗಿರು!

09032032a ಅದ್ಯ ಕೀರ್ತಿಮಯೀಂ ಮಾಲಾಂ ಪ್ರತಿಮೋಕ್ಷ್ಯೇ ತವಾನಘ|

09032032c ಪ್ರಾಣಾನ್ ಶ್ರಿಯಂ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಮೋಕ್ಷ್ಯತೇಽದ್ಯ ಸುಯೋಧನಃ||

ಅನಘ! ಇಂದು ಕೀರ್ತಿಮಯೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಪ್ರಾಣ-ಸಂಪತ್ತು-ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಇಂದು
ಮೋಕ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

09032033a ರಾಜಾ ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇಽದ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಂ ಮಯಾ ಹತಂ|

09032033c ಸ್ಮ ರಿಷ್ಯತ್ಯಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಯತ್ತಚ್ಚ ಕುನಿಬುದ್ಧಿಜಂ||

ತನ್ನ ಮಗನು ನನ್ನಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ
ಕೂಡ ಇಂದು ಶಕುನಿಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ!”

09032034a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09032034c ಉದತಿಷ್ಠತ ಯುದ್ಧಾಯ ಶಕ್ರೋ ವೃತ್ರಮಿವಾಹ್ವಯನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ವೀರ್ಯ ವಾನನು ಗದೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಶಕ್ರನು
ವೃತ್ರನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದುನಿಂತನು.

09032035a ತಮೇಕಾಕಿನಮಾಸಾದ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹಾಬಲಂ|

09032035c ನಿಯೋಧಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ಸಮಹೃಷ್ಯಂತ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಹಿಂಡಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಸಲಗದಂತೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಲ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09032036a ತಮುದ್ಯತಗದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೈಲಾಸಮಿವ ಶೃಂಗಿಣಂ|

09032036c ಭೀಮಸೇನಸ್ತದಾ ರಾಜನ್ದಯೋಧನಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜನ್ ! ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಶಿಖರಯುಕ್ತ ಕೈಲಾಸದಂತೆ
ನಿಂತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು:

09032037a ರಾಜ್ಞಾಪಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ತ್ವಯಾ ಚಾಸ್ಮಾಸು ಯತ್ಕೃತಂ|

09032037c ಸ್ಮರ ತದ್ಧುಷ್ಯತಂ ಕರ್ಮ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ವಾರಣಾವತೇ||

“ನೀನು ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ವಾರಣಾವತಲ್ಲಿ
ಎಸಗಿದ ದುಷ್ಕೃತಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೋ !

09032038a ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಪರಿಕ್ಷಿಷ್ಟಾ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ರಜಸ್ವಲಾ|

09032038c ದ್ಯೂತೇ ಯದ್ವಿಜಿತೋ ರಾಜಾ ಶಕುನೇರ್ಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯಾತ್||

09032039a ಯಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನ್ವಾಪಾನಿ ಕೃತವಾನಸಿ|

09032039c ಅನಾಗಃಸು ಚ ಪಾರ್ಥೇಷು ತಸ್ಯ ಪಶ್ಯ ಮಹತ್ಫಲಂ||

ರಾಜನ್! ದುಷ್ಟಾತ್ಮನ್! ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
 ಕಾಡಿದುದು ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯ ಬುದ್ಧಿಶಿಲ್ಪ ಯದಂತೆ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
 ರಾಜನನ್ನು ಗೆದ್ದುದು - ಇವು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ
 ಪಾಪಗಳನ್ನೆಸಗಿರುವೆ! ನಿರಪರಾಧಿ ಪಾರ್ಥರ ಮೇಲೆಸಗಿದ ಅವುಗಳ
 ಮಹಾಫಲವನ್ನು ನೋಡು!

09032040a ತ್ವತ್ಕೃತೇ ನಿಹತಃ ಶೇತೇ ಶರತಲ್ಪೇ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09032040c ಗಾಂಗೇಯೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಃ ಪಿತಾಮಹಃ||

ನೀನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದಾಗಿ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ-ಮಹಾಯಶ-ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
 ಪಿತಾಮಹ ಗಾಂಗೇಯನು ಹತನಾಗಿ ಶರತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.

09032041a ಹತೋ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ಹತಃ ಶಲ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09032041c ವೈರಸ್ಯ ಚಾದಿಕರ್ತಾಸೌ ಶಕುನಿನಿಹತೋ ಯುಧಿ||

ದ್ರೋಣನು ಹತನಾದನು. ಕರ್ಣನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಶಲ್ಯನೂ
 ಹತರಾದರು. ವೈರದ ಆದಿಕರ್ತ ಶಕುನಿಯೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

09032042a ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಹತಾಃ ಶೂರಾಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ಮೈನಿಕಾಃ|

09032042c ರಾಜಾನಶ್ಚ ಹತಾಃ ಶೂರಾಃ ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ||

ನಿನ್ನ ಶೂರ ಭ್ರಾತರರೂ, ಸ್ಮೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪುತ್ರರೂ, ಸಮರದಿಂದ
 ಹಿಂದಿರುಗದ ಶೂರ ರಾಜರೂ ಹತರಾದರು.

09032043a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ನಿಹತಾ ಬಹವಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭಾಃ|

09032043c ಪ್ರಾತಿಕಾಮೀ ತಥಾ ಪಾಪೋ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಕ್ಲೇಶಕೃದ್ಧತಃ||

ಇವರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಅನೇಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷ ಭರೂ ಹತರಾದರು. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ತಂದ ಪಾಪಿ ಪ್ರತಿಕಾಮಿಯೂ ಹತನಾದನು.

09032044a ಅವಶಿಷ್ಟಸ್ವ ಮೇವೈಕಃ ಕುಲಘ್ನೋಽಧಮಪೂರುಷಃ|

09032044c ತ್ವಾಮಪ್ಯದ್ಯ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಗದಯಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕುಲಘ್ನ ಅಧಮ ಪುರುಷ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಗದೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

09032045a ಅದ್ಯ ತೇಽಹಂ ರಣೇ ದರ್ಪಂ ಸರ್ವಂ ನಾಶಯಿತಾ ನೃಪ|

09032045c ರಾಜ್ಯಾಶಾಂ ವಿಪುಲಾಂ ರಾಜನ್ಪಾಂಡವೇಷು ಚ ದುಷ್ಕೃತಂ||

ನೃಪ! ರಾಜನ್! ಇಂದು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯದಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಾಶೆಯನ್ನೂ, ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆಸಗಿದ ದುಷ್ಕೃತಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ!"

09032046 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09032046a ಕಿಂ ಕಠ್ಠಿತೇನ ಬಹುಧಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವಾದ್ಯ ಮಯಾ ಸಹ|

09032046c ಅದ್ಯ ತೇಽಹಂ ವಿನೇಷ್ಯಾಮಿ ಯುದ್ಧಶ್ರದ್ಧಾಂ ವೃಕೋದರ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: "ವೃಕೋದರ! ವೃಥಾ

ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಏನಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ? ಇಂದು ನನ್ನೊಡನೆ

ಯುದ್ಧಮಾಡು! ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಯುದ್ಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಇಂದು ನಾನು

ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ!

09032047a ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯಸಿ ಮಾಂ ಪಾಪ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ|

09032047c ಹಿಮವಚ್ಛಿ ಖಿರಾಕಾರಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ||

ಪಾಪಿ! ಹಿಮಾಲಯ ಶಿಖರಾಕಾರದ ಮಹಾ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಗದಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

09032048a ಗದಿನಂ ಕೋಽದ್ಯ ಮಾಂ ಪಾಪ ಜೇತುಮುತ್ತಹತೇ ರಿಪುಃ|

09032048c ನ್ಯಾಯತೋ ಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ದೇವೇಷ್ಟಪಿ ಪುರಂದರಃ||

ಪಾಪಿ! ಇಂದು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಶತ್ರುವು
ಗೆಲ್ಲವ ಉತ್ಸಾಹತಾಳಿರುತ್ತಾನೆ? ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ
ದೇವ ಪುರಂದರನೂ ಈ ಉತ್ಸಾಹತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

09032049a ಮಾ ವೃಥಾ ಗರ್ಜ ಕೌಂತೇಯ ಶಾರದಾಭ್ರಮಿವಾಜಲಂ|

09032049c ದರ್ಶಯಸ್ವ ಬಲಂ ಯುದ್ಧೇ ಯಾವತ್ತತ್ತೇಽದ್ಯ ವಿದ್ಯತೇ||

ಕೌಂತೇಯ! ಶರತ್ಕಾಲದ ನಿರ್ಜಲ ಮೇಘದಂತೆ ವೃಥಾವಾಗಿ
ಗರ್ಜಿಸಬೇಡ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಲವಿದೆಯೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸು!”

09032050a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸಹಸ್ರಂಜಯಾಃ|

09032050c ಸರ್ವೇ ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸುಸ್ತದ್ವಚೋ ವಿಜಿಗೀಷವಃ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಜಯೇಚ್ಛಿ ಸೃಂಜಯರೊಂದಿಗೆ

ಪಾಂಚಾಲರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

09032051a ತಂ ಮತ್ತಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ತಲಶಬ್ದೇನ ಮಾನವಾಃ|

09032051c ಭೂಯಃ ಸಂಹರ್ಷ ಯಾಮಾಸೂ ರಾಜಸ್ತುರ್ಯೋಧನಂ ನೃಪಂ||

ರಾಜನ್ ! ಚಪ್ಪಾಳೆಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಮಾನವರು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಉದ್ರೇಕಗೊಳಿಸುವಂತೆ ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವರು ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದರು.

09032052a ಬೃಂಹಂತಿ ಕುಂಜರಾಸ್ತತ್ರ ಹಯಾ ಹೇಷಂತಿ ಚಾಸಕೃತ್|

09032052c ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಂಪ್ರದೀಪ್ಯಂತೇ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಜಯೈಷಿಣಾಂ||

ಆಗ ಜಯೈಷಿ ಪಾಂಡವರ ಆನೆಗಳು ಫೀಳಿಟ್ಟವು. ಕುದುರೆಗಳು ಕೆನೆದವು, ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಭೀಮಸೇನದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದೇ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಭೀಮಸೇನದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೆರಡನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೨೨

ಬಲದೇವನ ಆಗಮನ; ಪಾಂಡವ-ಸೃಂಜಯರು ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದುದು (೧-೧೪). ಭೀಮ-

ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಲರಾಮನು

ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದುದು (೧೫-೧೮).-

09033001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09033001a ತಸ್ಮಿನ್ಯುದ್ಧೇ ಮಹಾರಾಜ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೇ ಸುದಾರುಣೇ|

09033001c ಉಪವಿಷ್ಟೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು||

09033002a ತತಸ್ತಾಲದ್ವಜೋ ರಾಮಸ್ತಯೋರ್ಯುದ್ಧ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

09033002c ಶ್ರುತ್ವಾ ತಚ್ಚಿಷ್ಯಯೋ ರಾಜನ್ನಾಜಗಾಮ ಹಲಾಯುಧಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ! ರಾಜನ್! ಆ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದ್ದಾಗ, ಸರ್ವ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ ಹಲಾಯುಧ ತಾಲದ್ವಜ ರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09033003a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಪ್ರೀತಾಃ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ನರಾಧಿಪಾಃ|

09033003c ಶಿಷ್ಯಯೋಃ ಕೌಶಲಂ ಯುದ್ಧೇ ಪಶ್ಯ ರಾಮೇತಿ ಚಾಬ್ಯುವನ್||

ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಪ್ರೀತ ನರಾಧಿಪರು ಪೂಜಿಸಿ “ರಾಮ! ಶಿಷ್ಯರ ಕೌಶಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

09033004a ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ತದಾ ರಾಮೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಪಾಂಡವಂ|

09033004c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚ ಕೌರವ್ಯಂ ಗದಾಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಂ||

ಆಗ ರಾಮನು ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಗದಾಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾಂಡವ ಮತ್ತು
ಕೌರವ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು:

09033005a ಚತ್ವಾರಿಂಶದಹಾನ್ಯದ್ಯ ದ್ವೇ ಚ ಮೇ ನಿಃಸೃತಸ್ಯ ವೈ|

09033005c ಪುಷ್ಯೇಣ ಸಂಪ್ರಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಶ್ರವಣೇ ಪುನರಾಗತಃ||

09033005e ಶಿಷ್ಯಯೋರ್ವೈಃ ಗದಾಯುದ್ಧಂ ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೋಽಸ್ಮಿ ಮಾಧವ||

“ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಇಂದಿಗೆ ನಲವತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳಾದವು.
ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋದ ನಾನು ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದೇನೆ.
ಮಾಧವ ! ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

09033006a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಹಲಾಯುಧಂ|

09033006c ಸ್ವಾಗತಂ ಕುಶಲಂ ಚಾಸ್ಮೈ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛ ದ್ಯಥಾತಥಂ||

ಆಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹಲಾಯುಧನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅವನ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09033007a ಕೃಷ್ಣೌ ಚಾಪಿ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾವಭಿವಾದ್ಯ ಹಲಾಯುಧಂ|

09033007c ಸಸ್ವಜಾತೇ ಪರಿಪ್ರೀತೌ ಪ್ರಿಯಮಾಣೌ ಯಶಸ್ವಿನೌ||

ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಯಶಸ್ವಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು ಕೂಡ ಹಲಾಯುಧನನ್ನು
ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

09033008a ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ತಥಾ ಶೂರೌ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಪಂಚ ಚಾತ್ಮಜಾಃ|

09033008c ಅಭಿವಾದ್ಯ ಸ್ಥಿತಾ ರಾಜನೌಹಿಣೀಯಂ ಮಹಾಬಲಂ||

ಶೂರ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರೌಪದಿಯ ಐವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಮಹಾಬಲ ರೌಹಿಣೀಯನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

09033009a ಭೀಮಸೇನೋಽಥ ಬಲವಾನ್ಪುತ್ರಸ್ತವ ಜನಾಧಿಪ|

09033009c ತಥೈವ ಚೋದ್ಯತಗದೌ ಪೂಜಯಾಮಾಸತುರ್ಬಲಂ||

ಜನಾಧಿಪ ! ಆಗ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಬಲವಾನ್ ಮಗನೂ ಕೂಡ ಗದೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು.

09033010a ಸ್ವಾಗತೇನ ಚ ತೇ ತತ್ರ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09033010c ಪಶ್ಯ ಯುದ್ಧಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಇತಿ ತೇ ರಾಮಮಬ್ರುವನ್||

09033010e ಏವಮೂಚುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ರೌಹಿಣೀಯಂ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ “ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡು !” ಎಂದು ನರಾಧಿಪರು ಮಹಾತ್ಮ ರೌಹಿಣೀಯ ರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

09033011a ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ತದಾ ರಾಮಃ ಪಾಂಡವಾನ್ಸಂಜಯಾನಪಿ|

09033011c ಅಪೃಚ್ಛ ತ್ಕುಶಲಂ ಸರ್ವಾನ್ಪಾಂಡವಾಂಶ್ಚಾಮಿತೌಜಸಃ||

09033011e ತಥೈವ ತೇ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಛುಸ್ತಮನಾಮಯಂ||

ಆಗ ಅಮಿತೌಜಸ ರಾಮನು ಪಾಂಡವ-ಸೃಂಜಯರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ

ಪಾಂಡವರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಕುಶಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರೂ ಸಹ ಅವನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

09033012a ಪ್ರತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಹಲೀ ಸರ್ವಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಮನಾಃ|

09033012c ಕೃತ್ವಾ ಕುಶಲಸಮ್ಯಕ್ತಾಂ ಸಂವಿದಂ ಚ ಯಥಾವಯಃ||

ಮಹಾಮನ ಹಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಶಲಸಂಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು.

09033013a ಜನಾರ್ದನಂ ಸಾತ್ಯಕಿಂ ಚ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಸ ಪರಿಷ್ವಜೇ|

09033013c ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಚೈತಾವುಪಾಘ್ರಾಯ ಕುಶಲಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ||

ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಜನಾರ್ದನ-ಸಾತ್ಯಕಿಯರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಅವರ ನೆತ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09033014a ತೌ ಚೈನಂ ವಿಧಿವದ್ರಾಜನ್ಬಾಜಯಾಮಾಸತುರ್ಗುರುಂ|

09033014c ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಿವ ದೇವೇಶಮಿಂದ್ರೋಪೇಂದ್ರೌ ಮುದಾ ಯತೌ||

ರಾಜನ್! ಉಪೇಂದ್ರರಿಬ್ಬರು ದೇವೇಶ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮುದದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು.

09033015a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ಧರ್ಮಸುತೋ ರೌಹಿಣೀಯಮರಿಂದಮಂ|

09033015c ಇದಂ ಭ್ರಾತೋರ್ಮಹಾಯುದ್ಧಂ ಪಶ್ಯ ರಾಮೇತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಧರ್ಮಸುತನು ಅರಿಂದಮ ರೌಹಿಣೀಯನಿಗೆ “ರಾಮ! ಸಹೋದರರ ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡು!” ಎಂದನು.

09033016a ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಕೇಶವಪೂರ್ವ ಜಃ|

09033016c ನ್ಯವಿಶತ್ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾರಥೈಃ||

ಮಹಾರಥರಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಮಪ್ರೀತನಾದ ಮಹಾಬಾಹು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೇಶವಪೂರ್ವ ಜನು ಅವರ ಮಧ್ಯ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

09033017a ಸ ಬಭೌ ರಾಜಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ನೀಲವಾಸಾಃ ಸಿತಪ್ರಭಃ|

09033017c ದಿವೀವ ನಕ್ಷತ್ರಗಣೈಃ ಪರಿಕೀರ್ಣೋ ನಿಶಾಕರಃ||

ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಬಲರಾಮನು ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಶಾಕರ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09033018a ತತಸ್ತಯೋಃ ಸಂನಿಪಾತಸ್ತುಮುಲೋ ರೋಮಹರ್ಷಣಃ|

09033018c ಆಸೀದಂತಕರೋ ರಾಜನ್ವೈರಸ್ಯ ತವ ಪುತ್ರಯೋಃ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ವೈರವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ರೋಮಹರ್ಷಣ ತುಮುಲಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವಾಗಮನೇ ತ್ರಯಾಸ್ತಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವಾಗಮನ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೪

ಬಲದೇವನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು ಜನಮೇಜಯನು
 ವೈಶಂಪಾಯನನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧-೪). ವೈಶಂಪಾಯನನು
 ಬಲರಾಮನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದುದು (೫-೩೨).
 ಬಲರಾಮನು ಭೇಟಿನೀಡಿದ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದ ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು
 ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಜನಮೇಜಯನು ವೈಶಂಪಾಯನನಲ್ಲಿ
 ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದುದು (೩೩-೩೪). ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ (೩೫-೮೧).

09034001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09034001a ಪೂರ್ವಮೇವ ಯದಾ ರಾಮಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಯುದ್ಧ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

09034001c ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಕೇಶವಂ ಯತೋ ವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ಸಹಿತಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ
 ಮೊದಲೇ ಪ್ರಭು ರಾಮನು ಕೇಶವನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಗೈದು
 ವೃಷ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದನು.

09034002a ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ನ ಚ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ಕೇಶವ|

09034002c ನ ಚೈವ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಗತಂ||

09034003a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತದಾ ರಾಮೋ ಯಾತಃ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ|

09034003c ತಸ್ಯ ಚಾಗಮನಂ ಭೂಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಶಂಸಿತುಮರ್ಹಸಿ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಆ ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣ ರಾಮನು “ಕೇಶವ! ನಾನು
 ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ಸಹಾಯ
 ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು

ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಪುನಃ ಅವನ ಆಗಮನವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದರ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

09034004a ಆಖ್ಯಾಹಿ ಮೇ ವಿಸ್ತರತಃ ಕಥಂ ರಾಮ ಉಪಸ್ಥಿತಃ|
09034004c ಕಥಂ ಚ ದೃಷ್ಟವಾನ್ಯುದ್ಧಂ ಕುಶಲೋ ಹ್ಯಸಿ ಸತ್ತಮ||

ಸತ್ತಮ! ನೀನು ಕುಶಲನಾಗಿರುವೆ! ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ರಾಮನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು!”

09034005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09034005a ಉಪಪ್ಲವ್ಯೇ ನಿವಿಷ್ಟೇಷು ಪಾಂಡವೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು|

09034005c ಪ್ರೇಷಿತೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸಮೀಪಂ ಮಧುಸೂದನಃ||

09034005e ಶಮಂ ಪ್ರತಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಹಿತಾರ್ಥಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಉಪಪ್ಲವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರುವಾಗ ಸರ್ವದೇಹಿಗಳ ಹಿತಾರ್ಥ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಮಹಾಬಾಹು ಮಧುಸೂದನನನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

09034006a ಸ ಗತ್ವಾ ಹಾಸ್ತಿನಪುರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸಮೇತ್ಯ ಚ|

09034006c ಉಕ್ತವಾನ್ವಚನಂ ತಥ್ಯಂ ಹಿತಂ ಚೈವ ವಿಶೇಷತಃ||

09034006e ನ ಚ ತತ್ಕೃತವಾನ್ರಾಜಾ ಯಥಾಖ್ಯಾತಂ ಹಿ ತೇ ಪುರಾ||

ಅವನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ತಥ್ಯವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಿತವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು. ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ

ಹೇಳಿದಂತೆ ರಾಜನು ಅದರಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

09034007a ಅನವಾಪ್ಯ ಶಮಂ ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣಃ ಪುರುಷಸತ್ತಮಃ|

09034007c ಆಗಚ್ಚ ತ ಮಹಾಬಾಹುರುಪಪ್ಲವ್ಯಂ ಜನಾಧಿಪ||

ಜನಾಧಿಪ! ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಮಹಾಬಾಹು
ಪುರುಷಸತ್ತಮ ಕೃಷ್ಣನು ಉಪಪ್ಲವ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

09034008a ತತಃ ಪ್ರತ್ಯಾಗತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರವಿಸರ್ಜಿತಃ|

09034008c ಅಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪಾಂಡವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣನು ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

09034009a ನ ಕುರ್ವಂತಿ ವಚೋ ಮಹ್ಯಂ ಕುರವಃ ಕಾಲಚೋದಿತಾಃ|

09034009c ನಿರ್ಗಚ್ಚ ದ್ವಂ ಪಾಂಡವೇಯಾಃ ಪುಷ್ಯೇಣ ಸಹಿತಾ ಮಯಾ||

“ಕಾಲಚೋದಿತ ಕುರುಗಳು ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
ಪಾಂಡವೇಯರೇ! ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೊರಡಿ!”

09034010a ತತೋ ವಿಭಜ್ಯಮಾನೇಷು ಬಲೇಷು ಬಲಿನಾಂ ವರಃ|

09034010c ಪ್ರೋವಾಚ ಭ್ರಾತರಂ ಕೃಷ್ಣಂ ರೌಹಿಣೀಯೋ ಮಹಾಮನಾಃ||

ಆಗ ಸೇನಗಳ ವಿಭಜನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ರೌಹಿಣೀಯನು ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09034011a ತೇಷಾಮಪಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಮಧುಸೂದನ|

09034011c ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ ತತ್ಕೃಷ್ಣೋ ನಾಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ ವಚಸ್ತದಾ||

“ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಮಧುಸೂದನ ! ಅವರಿಗೂ ಸಹಾಯಮಾಡು !”
ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

09034012a ತತೋ ಮನ್ಯುಪರೀತಾತ್ಮಾ ಜಗಾಮ ಯದುನಂದನಃ|

09034012c ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ಹಲಧರಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹಾಯಶಾಃ||

09034012e ಮೈತ್ರೇ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗೇ ಸ್ಮ ಸಹಿತಃ ಸರ್ವಯಾದವೈಃ||

ಆಗ ಕೋಪಗೊಂಡ ಯದುನಂದನ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಹಲಧರನು
ಅನುರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗದಂದು ಸರ್ವ ಯಾದವರೊಡಗೂಡಿ
ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಗೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟನು.

09034013a ಆಶ್ರಯಾಮಾಸ ಭೋಜಸ್ತು ದುರ್ಯೋಧನಮರಿಂದಮಃ|

09034013c ಯುಯುಧಾನೇನ ಸಹಿತೋ ವಾಸುದೇವಸ್ತು ಪಾಂಡವಾನ್||

ಅರಿಂದಮ ಭೋಜನಾದರೋ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದನು.
ಯುಯುಧಾನನ ಸಹಿತ ವಾಸುದೇವನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸೇರಿದನು.

09034014a ರೌಹಿಣೀಯೇ ಗತೇ ಶೂರೇ ಪುಷ್ಪೇಣ ಮಧುಸೂದನಃ|

09034014c ಪಾಂಡವೇಯಾನ್ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಯಾವಭಿಮುಖಃ ಕುರೂನ್||

ಶೂರ ರೌಹಿಣೀಯನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಪುಷ್ಪಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ
ಮಧುಸೂದನನು ಪಾಂಡವೇಯರನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕುರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೊರಟನು.

09034015a ಗಚ್ಚನ್ನೇವ ಪಥಿಸ್ಥಸ್ತು ರಾಮಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಾನುವಾಚ ಹ|

09034015c ಸಂಭಾರಾಂಸ್ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸರ್ವೋಪಕರಣಾನಿ ಚ||

09034015e ಆನಯಧ್ವಂ ದ್ವಾರಕಾಯಾ ಅಗ್ನಿನ್ವೈ ಯಾಜಕಾಂಸ್ತಥಾ||

ಹೊರಟ ರಾಮನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗೆ
ಬೇಕಾಗುವ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ,
ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನೂ, ಯಾಜಕರನ್ನೂ ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡನು.

09034016a ಸುವರ್ಣಂ ರಜತಂ ಚೈವ ಧೇನೂರ್ವಾ ಸಾಂಸಿ ವಾಜಿನಃ|

09034016c ಕುಂಜರಾಂಶ್ಚ ರಥಾಂಶ್ಚೈವ ಖರೋಷ್ತ್ರಂ ವಾಹನಾನಿ ಚ||

09034016e ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನೀಯತಾಂ ಸರ್ವಂ ತೀರ್ಥಹೇತೋಃ ಪರಿಚ್ಛದಂ||

ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಗೋವುಗಳು, ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು, ಅನೆಗಳು, ರಥಗಳು,
ಒಂಟೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳು - ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಬೇಗ ಸೇವಕರಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡನು.

09034017a ಪ್ರತಿಸ್ತೋತಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಃ|

09034017c ಋತ್ವಿಜಶ್ಚಾನಯಧ್ವಂ ವೈ ಶತಶಶ್ಚ ದ್ವಿಜರ್ಷಭಾನ್||

ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ
ನೂರಾರು ದ್ವಿಜರ್ಷಭರನ್ನೂ ಋತ್ವಿಜರನ್ನೂ ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು
ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು.

09034018a ಏವಂ ಸಂದಿಶ್ಯ ತು ಪ್ರೇಷ್ಯಾನ್ಬಲದೇವೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09034018c ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಂ ಯಯೌ ರಾಜನ್ಕುರೂಣಾಂ ವೈಶಸೇ ತದಾ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಕುರುಗಳ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುವಾಗ ಮಹಾಬಲ
ಬಲದೇವನು ಸೇವಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟನು.

09034018e ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತಃ ಸಮುದ್ರಾದಭಿಜಗ್ಮಿವಾನ್||

09034019a ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಶ್ಚ ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚ ತಥಾನ್ಯೈರ್ದ್ವಿಜಸತ್ತಮೈಃ|

09034019c ರಥೈರ್ಗಜೈಸ್ತಥಾಶ್ವೈಶ್ಚ ಪ್ರೇಷ್ಯೈಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ||

09034019e ಗೋಖರೋಷ್ಯಪ್ರಯುಕ್ತೈಶ್ಚ ಯಾನೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅವನು ಋತ್ವಿಜರು, ಸುಹೃದಯರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ
ದ್ವಿಜಸತ್ತಮರೊಡನೆ ರಥ-ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ಸೇವಕರೊಡನೆ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ
ಎತ್ತು, ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಒಂಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಯಾನಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ
ಸರಸ್ವತಿಯ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09034020a ಶ್ರಾಂತಾನಾಂ ಕ್ಲಾಂತವಪುಷಾಂ ಶಿಶೂನಾಂ ವಿಪುಲಾಯುಷಾಂ|

09034020c ತಾನಿ ಯಾನಾನಿ ದೇಶೇಷು ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯಂತೇ ಸ್ಮ ಭಾರತ||

09034020e ಬುಭುಕ್ಷಿತಾನಾಮರ್ಥಾಯ ಕ್ಷಮನ್ನಂ ಸಮಂತತಃ||

ಭಾರತ! ಯಾವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೋದನೋ ಅಲ್ಲಿ
ರೋಗಿಗಳಿಗೂ, ವೃದ್ಧರಿಗೂ, ಶಿಶುಗಳಿಗೂ, ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೂ,
ಬಳಲಿದವರಿಗೂ ಕೊಡಲು ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗಿದ್ದನು.

09034021a ಯೋ ಯೋ ಯತ್ರ ದ್ವಿಜೋ ಭೋಕ್ತುಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯತೇ ತದಾ|

09034021c ತಸ್ಯ ತಸ್ಯ ತು ತತ್ರೈವಮುಪಜಹ್ಯುಸ್ತದಾ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಯಾವುದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದನ್ನೇ
ಅವರಿಗೆ ಅವನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09034022a ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಾ ನರಾ ರಾಜನ್ರೌಹಿಣೀಯಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್|

09034022c ಭಕ್ತ್ಯಪೇಯಸ್ಯ ಕುರ್ವಂತಿ ರಾಶೀಂಸ್ತತ್ರ ಸಮಂತತಃ||

ರಾಜನ್! ಅವನು ತಂಗಿದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೌಹಿಣೀಯನ ಶಾಸನದಂತೆ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭೋಜನ-ಪಾನೀಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

09034023a ವಾಸಾಂಸಿ ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಪರ್ಯಂಕಾಸ್ತರಣಾನಿ ಚ|

09034023c ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತತ್ರ ಕ್ಷಾ ನಿ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಸುಖಮಿಚ್ಛತಾಂ||

ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೀ ವಿಪ್ರರ ಸತ್ಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಬೆಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳ
ಮತ್ತು ಮಂಚ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

09034024a ಯತ್ರ ಯಃ ಸ್ವಪತೇ ವಿಪ್ರಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ವಾಪಿ ಭಾರತ|

09034024c ತತ್ರ ತತ್ರ ತು ತಸ್ಮೈವ ಸರ್ವಂ ಕ್ಷ ಮದೃಶ್ಯತ||

ಭಾರತ! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರ-ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವನು
ಸರ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದ್ದುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09034025a ಯಥಾಸುಖಂ ಜನಃ ಸರ್ವಸ್ತಿಷ್ಯತೇ ಯಾತಿ ವಾ ತದಾ|

09034025c ಯಾತುಕಾಮಸ್ಯ ಯಾನಾನಿ ಪಾನಾನಿ ತೃಷಿತಸ್ಯ ಚ||

ಜನರಿಗೆ ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು.
ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ವಾಹನಗಳೂ ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ಪಾನೀಯಗಳೂ

ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು.

09034026a ಬುಭುಕ್ಷಿತಸ್ಯ ಚಾನ್ನಾನಿ ಸ್ವಾದೂನಿ ಭರತರ್ಷಭ|

09034026c ಉಪಜಹ್ನುರ್ನರಾಸ್ತತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟ ಭೋಜನ ಮತ್ತು
ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಉಡುಗರೆಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

09034027a ಸ ಪಂಥಾಃ ಪ್ರಬಭೌ ರಾಜನ್ಸರ್ವಸ್ಮೈವ ಸುಖಾವಹಃ|

09034027c ಸ್ವಗೋಪಮಸ್ತದಾ ವೀರ ನರಾಣಾಂ ತತ್ರ ಗಚ್ಚತಾಂ||

ರಾಜನ್! ವೀರ! ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾತ್ರೆಯು
ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ಸುಖಮಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು.

09034028a ನಿತ್ಯಪ್ರಮುದಿತೋಪೇತಃ ಸ್ವಾದುಭಕ್ಷಃ ಶುಭಾನ್ವಿತಃ|

09034028c ವಿಪಣ್ಯಾಪಣಪಣ್ಯಾನಾಂ ನಾನಾಜನಶತೈರ್ವೃತಃ||

09034028e ನಾನಾದ್ರುಮಲತೋಪೇತೋ ನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಃ||

ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಮೋದವಾಗಿತ್ತು. ಶುಭ-ಸ್ವಾದ ಭಕ್ಷಗಳಿದ್ದವು. ನೂರಾರು
ಜನರಿಂದ ಮುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನಾತರಹದ ಅಂಗಡಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಆ
ಮಾರ್ಗವು ನಾನಾ ವ್ಯಕ್ತ-ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ
ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿತ್ತು.

09034029a ತತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಿಯಮೇ ಸ್ಥಿತಾತ್ಮಾ

ಪುಣ್ಯೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ವಸೂನಿ ರಾಜನ್|

09034029c ದದೌ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ ಕ್ರತುದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚ
ಯದುಪ್ರವೀರೋ ಹಲಭೃತ್ಪ್ರತೀತಃ||

ರಾಜನ್! ಯದುಪ್ರವೀರ ಮಹಾತ್ಮ ಹಲಭೃತನೆಂದು ಪ್ರತೀತನಾಗಿದ್ದ
ರಾಮನು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಸ್ಥನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾ ದ್ವಿಜರಿಗೆ
ಯಜ್ಞದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿದನು.

09034030a ದೋಗ್ಧೀಶ್ಚ ಧೇನೂಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶೋ ವೈ
ಸುವಾಸಸಃ ಕಾಂಚನಬದ್ಧಶೃಂಗೀಃ|

09034030c ಹಯಾಂಶ್ಚ ನಾನಾವಿಧದೇಶಜಾತಾನ್
ಯಾನಾನಿ ದಾಸೀಶ್ಚ ತಥಾ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ||

09034031a ರತ್ನಾನಿ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿದ್ರುಮಂ ಚ
ಶೃಂಗೀಸುವರ್ಣಂ ರಜತಂ ಚ ಶುಭ್ರಂ|

09034031c ಅಯಸ್ಮಯಂ ತಾಮ್ರಮಯಂ ಚ ಭಾಂಡಂ
ದದೌ ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರವರೇಷು ರಾಮಃ||

ರಾಮನು ದ್ವಿಜಾತಿಪ್ರವರರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದ್ದ, ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ
ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಹಾಲುಕರೆಯುವ ಹಸುಗಳನ್ನೂ,
ನಾನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ರಥಗಳನ್ನೂ,
ದಾಸಿಯರನ್ನೂ, ರತ್ನ-ಮಣಿ-ಹವಳಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುವರ್ಣವನ್ನೂ,
ಪರಿಶುದ್ಧ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನೂ, ಉಕ್ಕಿನ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ
ನೀಡಿದನು.

09034032a ಏವಂ ಸ ವಿತ್ತಂ ಪ್ರದದೌ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಸರಸ್ವತೀತೀರ್ಥವರೇಷು ಭೂರಿ|

09034032c ಯಯೌ ಕ್ರಮೇಣಾಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವಸ್

ತತಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮುದಾರವೃತ್ತಃ||

ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಧನವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಾಗಿತ್ತನು. ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರಭಾವಿಯು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಆಗಮಿಸಿದನು.”

09034033 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09034033a ಸಾರಸ್ವತಾನಾಂ ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಗುಣೋತ್ಪತ್ತಿಂ ವದಸ್ವ ಮೇ|

09034033c ಫಲಂ ಚ ದ್ವಿಪದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಮನಿವೃತ್ತಿಮೇವ ಚ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಪದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಗುಣ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಮನಿವೃತ್ತಿಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲಗಳ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳು.

09034034a ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಚ ಭಗವಂಸ್ತೀರ್ಥಾನಾಮನುಪೂರ್ವಶಃ|

09034034c ಬ್ರಹ್ಮನ್ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಭಗವನ್! ತೀರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಹೇಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲವಿದೆ.”

09034035 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09034035a ತೀರ್ಥಾನಾಂ ವಿಸ್ತರಂ ರಾಜನುಗ್ಗೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09034035c ಮಯೋಚ್ಯಮಾನಾಂ ಶೃಣು ವೈ ಪುಣ್ಯಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೃತ್ಸು ಶಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ತೀರ್ಥಗಳ ಗುಣೋತ್ಪತ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಇವುಗಳೆಲ್ಲವು ಪುಣ್ಯಕರವಾದವು !

09034036a ಪೂರ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ ಯದುಪ್ರವೀರ

ಋತ್ವಿಕ್ಸುಹೃದ್ವಿಪ್ರಗಣೈಶ್ಚ ಸಾರ್ಧಂ|

09034036c ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಭಾಸಂ ಸಮುಪಾಜಗಾಮ

ಯತ್ರೋಡುರಾಡ್ಯಕ್ಷ್ಮಣಾ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಃ||

09034037a ವಿಮುಕ್ತಶಾಪಃ ಪುನರಾಪ್ಯ ತೇಜಃ

ಸರ್ವಂ ಜಗದ್ಭಾಸಯತೇ ನರೇಂದ್ರ|

09034037c ಏವಂ ತು ತೀರ್ಥಪ್ರವರಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ

ಪ್ರಭಾಸನಾತ್ಸ್ಯ ತತಃ ಪ್ರಭಾಸಃ||

ಮೊದಲು ಯದುಪ್ರವೀರನು ಋತ್ವಿಜ-ಸುಹೃದ್ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ನರೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ್ಮ (ಕ್ಷಯರೋಗ) ದಿಂದ ಪೀಡಿತ ಉಡುರಾಜನು ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪುನಃ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಇದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಸವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠತೀರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.”

09034038 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09034038a ಕಿಮರ್ಥಂ ಭಗವಾನ್ಸೋಮೋ ಯಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸಮಗೃಹ್ಯತ|

09034038c ಕಥಂ ಚ ತೀರ್ಥಪ್ರವರೇ ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಂದ್ರೋ ನ್ಯಮಜ್ಜತ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಸೋಮನಿಗೆ ಯಕ್ಷ್ಮ ರೋಗವು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಆ ತೀರ್ಥಪ್ರವರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಹೇಗೆ ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು?”

09034039a ಕಥಮಾಪ್ಲುತ್ಯ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಪುನರಾಪ್ಯಾಯಿತಃ ಶಶೀ|

09034039c ಏತನ್ಮೇ ಸರ್ವಮಾಚಕ್ಷ್ವ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಹಾಮುನೇ||

ಮಹಾಮುನೇ! ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಶಶಿಯು ಪುನಃ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದನು? ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳು.”

09034040 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09034040a ದಕ್ಷಸ್ಯ ತನಯಾ ಯಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09034040c ಸ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಂ ಕನ್ಯಾ ದಕ್ಷಃ ಸೋಮಾಯ ವೈ ದದೌ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ದಕ್ಷನಿಗೆ ಅನೇಕ ಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ದಕ್ಷನು ಸೋಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

09034041a ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗನಿರತಾಃ ಸಂಖ್ಯಾನಾರ್ಥಂ ಚ ಭಾರತ|

09034041c ಪತ್ನೋ ವೈ ತಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಃ||

ಭಾರತ ! ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಗಣನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸೋಮನ ಆ ಶುಭಲಕ್ಷಣ
ಪತ್ನಿಯರು ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

09034042a ತಾಸ್ತು ಸರ್ವಾ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೋ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ ಭುವಿ|

09034042c ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ತಾಸಾಂ ತು ರೋಹಿಣೀ ರೂಪಸಂಪದಾ||

ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಭುವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ರತಿಮ
ರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯು ಅತ್ಯಂತ
ರೂಪಸಂಪದೆಯಾಗಿದ್ದಳು.

09034043a ತತಸ್ತಸ್ಯಾಂ ಸ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಿಂ ಚಕ್ರೇ ನಿಶಾಕರಃ|

09034043c ಸಾಸ್ಯ ಹೃದ್ಯಾ ಬಭೂವಾಥ ತಸ್ಮಾತ್ತಾಂ ಬುಭುಜೇ ಸದಾ||

ಆದುದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ನಿಶಾಕರನು ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಹೃದಯ
ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನು ಸದಾ ಅವಳೊಂದಿಗೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09034044a ಪುರಾ ಹಿ ಸೋಮೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ರೋಹಿಣ್ಯಾಮವಸಚ್ಚಿರಂ|

09034044c ತತೋಽಸ್ಯ ಕುಪಿತಾನ್ಯಾಸನ್ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸೋಮನು ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮೇಲೆ
ಕುಪಿತರಾದರು.

09034045a ತಾ ಗತ್ವಾ ಪಿತರಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಮತಂದ್ರಿತಾಃ|

09034045c ಸೋಮೋ ವಸತಿ ನಾಸ್ಮಾಸು ರೋಹಿಣೀಂ ಭಜತೇ ಸದಾ||

ಆ ಅತಂದ್ರಿತರು ತಂದೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು:

“ಸೋಮನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸದಾ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ.”

09034046a ತಾ ವಯಂ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ವ ತ್ಸಕಾಶೇ ಪ್ರಜೇಶ್ವರ|

09034046c ವತ್ಸ್ಯಾ ಮೋ ನಿಯತಾಹಾರಾಸ್ತಪಶ್ಚ ರಣತತ್ಪರಾಃ||

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣತತ್ಪರರಾಗಿ ನಿಯತಾಹಾರದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ.”

09034047a ಶ್ರುತ್ವಾ ತಾಸಾಂ ತು ವಚನಂ ದಕ್ಷಃ ಸೋಮಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

09034047c ಸಮಂ ವರ್ತಸ್ವ ಭಾರ್ಯಾಸು ಮಾ ತ್ವಾಧರ್ಮೋ ಮಹಾನ್ಸ್ವಶೀತ್||

ಅವರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಕ್ಷನು ಸೋಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ಭಾರ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಹಾ ಅಧರ್ಮವು ತಾಗೀತು!”

09034048a ತಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾ ಬ್ರವೀದ್ದಕ್ಷೋ ಗಚ್ಚಧ್ವಂ ಸೋಮಮಂತಿಕಾತ್|

09034048c ಸಮಂ ವತ್ಸ್ಯತಿ ಸರ್ವಾಸು ಚಂದ್ರಮಾ ಮಮ ಶಾಸನಾತ್||

ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಕ್ಷನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೋಮನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ. ನನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.”

09034049a ವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ತಾಸ್ತದಾ ಜಗ್ಮುಃ ಶೀತಾಂಶುಭವನಂ ತದಾ|

09034049c ತಥಾಪಿ ಸೋಮೋ ಭಗವಾನ್ಪುನರೇವ ಮಹೀಪತೇ||

09034049e ರೋಹಿಣೀಂ ನಿವಸತ್ಯೇವ ಪ್ರೀಯಮಾಣೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ಬೀಳ್ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರು ನಂತರ ಶೀತಾಂಶುವಿನ ಭವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಮಹೀಪತೇ! ಭಗವಾನ್ ಸೋಮನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ರೋಹಿಣಿಯೊಡನೆಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವಳನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09034050a ತತಸ್ತಾಃ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವಾ ಭೂಯಃ ಪಿತರಮಬ್ರುವನ್|

09034050c ತವ ಶುಶ್ರೂಷಣೇ ಯುಕ್ತಾ ವತ್ಸ್ಯಾ ಮೋ ಹಿ ತವಾಶ್ರಮೇ||

09034050e ಸೋಮೋ ವಸತಿ ನಾಸ್ಮಾಸು ನಾಕರೋದ್ವಚನಂ ತವ||

ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಪುನಃ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು: “ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೋಮನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಚನದಂತೆ ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.”

09034051a ತಾಸಾಂ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಕ್ಷಃ ಸೋಮಮಥಾಬ್ರವೀತ್|

09034051c ಸಮಂ ವರ್ತಸ್ವ ಭಾರ್ಯಾಸು ಮಾ ತ್ವಾಂ ಶಪ್ಸ್ಯೇ ವಿರೋಚನ||

ಅವರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಕ್ಷನು ಸೋಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ವಿರೋಚನ! ಭಾರ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿ ವರ್ತಿಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತೇನೆ.”

09034052a ಅನಾದೃತ್ಯ ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಶಶೀ|

REGISTERED No. 441

RAJ VARNAPRINT PICTURE DEPOT

चंद्रमण

SONBAY

RAJ VARNAPRINT PICTURE DEPOT

09034052c ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಸಾರ್ಧಮವಸತ್ತತಸ್ತಾಃ ಕುಪಿತಾಃ ಪುನಃ||

ದಕ್ಷನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಶಶಿಯು ರೋಹಿಣಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಪುನಃ ಕುಪಿತರಾದರು.

09034053a ಗತ್ವಾ ಚ ಪಿತರಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ತದಾ|

09034053c ಸೋಮೋ ವಸತಿ ನಾಸ್ಮಾಸು ತಸ್ಮಾನ್ನಃ ಶರಣಂ ಭವ||

ತಂದೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು: “ಸೋಮನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ನೀನೇ ಶರಣು.

09034054a ರೋಹಿಣ್ಯಾಮೇವ ಭಗವನ್ನದಾ ವಸತಿ ಚಂದ್ರಮಾಃ|

09034054c ತಸ್ಮಾನ್ನಸ್ತ್ರಾಹಿ ಸರ್ವಾ ವೈ ಯಥಾ ನಃ ಸೋಮ ಆವಿಶೇತ್||

ಭಗವನ್! ಚಂದ್ರಮನು ಸದಾ ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನೀನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕು.”

09034055a ತಚ್ಚೈತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ಮೃದ್ಧೋ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ|

09034055c ಸಸರ್ಜ ರೋಷಾತ್ಸೋಮಾಯ ಸ ಚೋಡುಪತಿಮಾವಿಶತ್||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ರೋಷದಿಂದ ಯಕ್ಷ ರೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅದು ಉಡುಪತಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

09034056a ಸ ಯಕ್ಷ್ಮಣಾಭಿಭೂತಾತ್ಮಾಕ್ಷೀಯತಾಹರಹಃ ಶಶೀ|

09034056c ಯತ್ನಂ ಚಾಪ್ಯಕರೋದ್ರಾಜನೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ಯಕ್ಷ್ಮಣಃ||

ಯಕ್ಷ್ಮದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಶಶಿಯು ದಿನದಿನವೂ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದನು.
ರಾಜನ್! ಯಕ್ಷ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ
ಮಾಡಿದನು.

09034057a ಇಷ್ಟೈಷ್ಟಿಭಿರ್ಮಹಾರಾಜ ವಿವಿಧಾಭಿನಿಶಾಕರಃ|

09034057c ನ ಚಾಮುಚ್ಯತ ಶಾಪಾದ್ವೈಕ್ಷಯಂ ಚೈವಾಭ್ಯಗಚ್ಚತ||

ಮಹಾರಾಜ! ನಿಶಾಕರನು ವಿವಿಧ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನೂ
ಮಾಡಿದನು. ಆದರೂ ಆ ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಹೊಂದದೇ
ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದನು.

09034058a ಕ್ಷೀಯಮಾಣೇ ತತಃ ಸೋಮೇ ಓಷಧ್ಯೋ ನ ಪ್ರಜಜ್ಞಿರೇ|

09034058c ನಿರಾಸ್ವಾದರಸಾಃ ಸರ್ವಾ ಹತವೀರ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಸೋಮನು ಕ್ಷೀಣನಾಗುತ್ತಿರಲು ಔಷಧಿಗಳೂ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲ
ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿನ ಋಚಿ-ರಸ-ಶಕ್ತಿಗಳು ಉಡುಗಿಹೋದವು.

09034059a ಓಷಧೀನಾಂ ಕ್ಷಯೇ ಜಾತೇ ಪ್ರಾಣಿನಾಮಪಿ ಸಂಕ್ಷಯಃ|

09034059c ಕೃಶಾಶ್ಚಾಸನ್ಮಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ಷೀಯಮಾಣೇ ನಿಶಾಕರೇ||

ನಿಶಾಕರನು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಔಷಧಿಗಳ ಕ್ಷಯಯೂ ಉಂಟಾಗಲು
ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಕೃಶರಾಗಿ ನಾಶವಾಗತೊಡಗಿದವು.

09034060a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಸೋಮಮೂಚುರ್ಮಹೀಪತೇ|

09034060c ಕಿಮಿದಂ ಭವತೋ ರೂಪಮೀದೃಶಂ ನ ಪ್ರಕಾಶತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೋಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

“ನಿನ್ನ ರೂಪವು ಹೀಗೇಕಾಯಿತು? ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

09034061a ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ನಃ ಸರ್ವಂ ಯೇನೇದಂ ತೇ ಮಹದ್ಭಯಂ|

09034061c ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ತ್ವತ್ತೋ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮಸ್ತತೋ ವಯಂ||

ನಮಗೆ ಇದರ ಕಾರಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಮಹಾ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.”

09034062a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ ಶಶಲಕ್ಷಣಃ|

09034062c ಶಾಪಂ ಚ ಕಾರಣಂ ಚೈವ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ಚ ತಥಾತ್ಮನಃ||

ಅವರಮಾತಿಗೆ ಶಶಲಕ್ಷಣನು ಉತ್ತರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಶಾಪದ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಯಕ್ಷ್ಮ ರೋಗವು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

09034063a ದೇವಾಸ್ತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗತ್ವಾ ದಕ್ಷಮಥಾಬ್ರುವನ್|

09034063c ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ನೋಮೇ ಶಾಪಶ್ಚೈಷ ನಿವರ್ತ್ಯತಾಂ||

ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳು ದಕ್ಷನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು:

“ಭಗವನ್! ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು! ಸೋಮನ ಶಾಪವನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆದುಕೋ!

09034064a ಅಸೌ ಹಿ ಚಂದ್ರಮಾಃ ಕ್ಷೀಣಃ ಕಿಂಚಿಚ್ಛೇಷೋ ಹಿ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

09034064c ಕ್ಷಯಾಚ್ಛೈವಾಸ್ಯ ದೇವೇಶ ಪ್ರಜಾಶ್ಚಾಪಿ ಗತಾಃ ಕ್ಷಯಂ||

ಚಂದ್ರನು ಕ್ಷೀಣನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವನಂತಿದ್ದಾನೆ. ದೇವೇಶ! ಅವನ ಕ್ಷಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಕೂಡ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

09034065a ವೀರುದೋಷಧಯಶ್ಚೈವ ಬೀಜಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

09034065c ತಥಾ ವಯಂ ಲೋಕಗುರೋ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ಲೋಕಗುರುವೇ! ವಿವಿಧ ಬೇರು-ಔಷಧ-ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತು ನಾವು ಕ್ಷಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕು!"

09034066a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾ ಚಿಂತ್ಯ ಪ್ರಾಹ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

09034066c ನೈತಚ್ಚಕ್ಯಂ ಮಮ ವಚೋ ವ್ಯಾವರ್ತಯಿತುಮನ್ಯಥಾ||

09034066e ಹೇತುನಾ ತು ಮಹಾಭಾಗಾ ನಿವರ್ತಿಷ್ಯತಿ ಕೇನ ಚಿತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಯೋಚಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು: "ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಹೊರತಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾಗರೇ! ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಅದು ಪರಿಹಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

09034067a ಸಮಂ ವರ್ತತು ಸರ್ವಾಸು ಶಶೀ ಭಾರ್ಯಾಸು ನಿತ್ಯಶಃ|

09034067c ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ವರೇ ತೀರ್ಥೇ ಉನ್ಮಜ್ಜನ್ ಶಶಲಕ್ಷಣಃ||

09034067e ಪುನರ್ವರ್ಧಿಷ್ಯತೇ ದೇವಾಸ್ತದ್ವೈ ಸತ್ಯಂ ವಚೋ ಮಮ||

ಶಶಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಸರ್ವ ಭಾರ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ.
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಶಲಕ್ಷಣನು ಮುಳುಗಲಿ. ದೇವತೆಗಳೇ!
ಆಗ ಅವನು ಪುನಃ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯ.

09034068a ಮಾಸಾರ್ಧಂ ಚ ಕ್ಷಯಂ ಸೋಮೋ ನಿತ್ಯಮೇವ ಗಮಿಷ್ಯತಿ|
09034068c ಮಾಸಾರ್ಧಂ ಚ ಸದಾ ವೃದ್ಧಿಂ ಸತ್ಯಮೇತದ್ವಚೋ ಮಮ||

ಅರ್ಧಮಾಸ ಸೋಮನು ನಿತ್ಯವೂ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
ಮಾಸಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ
ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯ.”

09034069a ಸರಸ್ವತೀಂ ತತಃ ಸೋಮೋ ಜಗಾಮ ಋಷಿಶಾಸನಾತ್|
09034069c ಪ್ರಭಾಸಂ ಪರಮಂ ತೀರ್ಥಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಜಗಾಮ ಹ||

ಅನಂತರ ಋಷಿಶಾಸನದಂತೆ ಸೋಮನು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಹೋದನು.
ಸರಸ್ವತಿಯ ಪರಮ ತೀರ್ಥವಾದ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09034070a ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಂ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತತ್ರೋನ್ಮಜ್ಜನ್ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|
09034070c ಲೋಕಾನ್ವಭಾಸಯಾಮಾಸ ಶೀತಾಂಶುತ್ವಮವಾಪ ಚ||

ಆ ಮಹಾದ್ಯುತಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಮುಳುಗಿ
ಮಹಾತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೆಳಗತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು
ಶೀತಲಕಿರಣಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದನು.

09034071a ದೇವಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಭಾಸಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುಷ್ಕಲಂ|

09034071c ಸೋಮೇನ ಸಹಿತಾ ಭೂತ್ವಾ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರಮುಖೇಽಭವನ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪುಷ್ಕಲ ಪ್ರಭೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು
ಸೋಮನೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷನ ಎದಿರು ಬಂದರು.

09034072a ತತಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸರ್ವಾ ವಿಸಸರ್ಜಾಥ ದೇವತಾಃ|

09034072c ಸೋಮಂ ಚ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತೋ ಭೂಯೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ,
ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಸೋಮನಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದನು:

09034073a ಮಾವಮಂಸ್ಥಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪುತ್ರ ಮಾ ಚ ವಿಪ್ರಾನ್ಯದಾ ಚನ|

09034073c ಗಚ್ಚ ಯುಕ್ತಃ ಸದಾ ಭೂತ್ವಾ ಕುರು ವೈ ಶಾಸನಂ ಮಮ||

“ಪುತ್ರ! ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರನ್ನು ಎಂದೂ ಅವಮಾನಿಸಬೇಡ!
ಸದಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆ ಮಾಡು.
ಹೋಗು!”

09034074a ಸ ವಿಸೃಷ್ಟೋ ಮಹಾರಾಜ ಜಗಾಮಾಥ ಸ್ವಮಾಲಯಂ|

09034074c ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ಮುದಿತಾ ಭೂತ್ವಾ ಭೋಜನೇ ಚ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಮಹಾರಾಜ! ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ಅವನು ತನ್ನ ಭವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.
ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಭೋಜನಗಳೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮುದಿತಗೊಂಡವು.

09034075a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯಥಾ ಶಪ್ತೋ ನಿಶಾಕರಃ|

09034075c ಪ್ರಭಾಸಂ ಚ ಯಥಾ ತೀರ್ಥಂ ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಪ್ರವರಂ ಹ್ಯಭೂತ್||

ನಿಶಾಕರನು ಹೇಗೆ ಶಪ್ತನಾದನೆಂದೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥವು ಹೇಗೆ
ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಯಿತೆಂದೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

09034076a ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಂ ಮಹಾರಾಜ ನಿತ್ಯಶಃ ಶಶಲಕ್ಷಣಃ|

09034076c ಸ್ನಾತ್ವಾ ಹ್ಯಾಪ್ಯಾಯತೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪ್ರಭಾಸೇ ತೀರ್ಥ ಉತ್ತಮೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಶಲಕ್ಷಣನು ನಿತ್ಯವೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು
ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಭಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುಷ್ಪನಾಗುತ್ತಾನೆ.

09034077a ಅತಶ್ಚೈನಂ ಪ್ರಜಾನಂತಿ ಪ್ರಭಾಸಮಿತಿ ಭೂಮಿಪ|

09034077c ಪ್ರಭಾಂ ಹಿ ಪರಮಾಂ ಲೇಭೇ ತಸ್ಮಿನ್ನನೃಜ್ಜ್ಯ ಚಂದ್ರಮಾಃ||

ಭೂಮಿಪ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಚಂದ್ರಮನು ಪರಮ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು
ಪಡೆದುದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರಭಾಸ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

09034078a ತತಸ್ತು ಚಮಸೋದ್ಭೇದಮಚ್ಯುತಸ್ವ ಗಮದ್ಬಲೀ|

09034078c ಚಮಸೋದ್ಭೇದ ಇತ್ಯೇವಂ ಯಂ ಜನಾಃ ಕಥಯಂತ್ಯುತ||

ಅನಂತರ ಅಚ್ಯುತ ಬಲರಾಮನು ಚಮಸೋದ್ಭೇದಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
ಅದನ್ನು ಜನರು ಚಮಸೋದ್ಭೇದ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

09034079a ತತ್ರ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ದಾನಾನಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾನಿ ಹಲಾಯುಧಃ|

09034079c ಉಷಿತ್ವಾ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ವಿಧಿವತ್ತದಾ||

ಹಲಾಯುಧನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ತಂಗಿ
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು.

09034080a ಉದಪಾನಮಥಾಗಚ್ಚತ್ವ ರಾವಾನ್ಯೇಶವಾಗ್ರಜಃ|

09034080c ಆದ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ವಯನಂ ಚೈವ ತತ್ರಾವಾಪ್ಯ ಮಹತ್ಫಲಂ||

ಅನಂತರ ಕೇಶವಾಗ್ರಜನು ವರಗಳನ್ನೀಯುವ ಉದಪಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಮಹಾ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

09034081a ಸ್ನಿಗ್ಧತ್ವಾದೋಷಧೀನಾಂ ಚ ಭೂಮೇಶ್ಚ ಜನಮೇಜಯ|

09034081c ಜಾನಂತಿ ಸಿದ್ಧಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಷ್ಟಾಮಪಿ ಸರಸ್ವತೀಂ||

ಜನಮೇಜಯ ! ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಔಷಧಿಗಳ ಸ್ನಿಗ್ಧತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಸಿದ್ಧರು ಇದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ನಷ್ಟಳಾದಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೋತ್ಪತ್ತಿಕಥನೇ
ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೋತ್ಪತ್ತಿಕಥನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೫

ಜನಮೇಜಯನು ಉದಪಾನ ತೀರ್ಥದ ಕುರಿತು ಜನಮೇಜಯನನ್ನು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದು (೧-೬). ತ್ರಿತಾಖ್ಯಾನ (೭-೫೩).

09035001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09035001a ತಸ್ಮಾನ್ನದೀಗತಂ ಚಾಪಿ ಉದಪಾನಂ ಯಶಸ್ವಿನಃ|

09035001c ತ್ರಿತಸ್ಯ ಚ ಮಹಾರಾಜ ಜಗಾಮಾಥ ಹಲಾಯುಧಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಯಶಸ್ವಿ ಹಲಾಯುಧನು ಆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿತನ ಉದಪಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09035002a ತತ್ರ ದತ್ತ್ವಾ ಬಹು ದ್ರವ್ಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ದ್ವಿಜಾನ್|

09035002c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚ ತತ್ರೈವ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಮುಸಲಾಯುಧಃ||

ಮುಸಲಾಯುಧನು ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

09035003a ತತ್ರ ಧರ್ಮಪರೋ ಹ್ಯಾಸೀತ್ತಿತಃ ಸ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

09035003c ಕೂಪೇ ಚ ವಸತಾ ತೇನ ಸೋಮಃ ಪೀತೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಧರ್ಮಪರ ತ್ರಿತನಿದ್ದನು. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮವನ್ನು ಕುಡಿದನು.

09035004a ತತ್ರ ಚೈನಂ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಭ್ರಾತರೌ ಜಗ್ಮತುರ್ಗೃಹಾನ್|

09035004c ತತಸ್ತೌ ವೈ ಶಶಾಪಾಥ ತ್ರಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮಃ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮ ತ್ರಿತನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಶಪಿಸಿದನು.”

09035005 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09035005a ಉದಪಾನಂ ಕಥಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಥಂ ಚ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

09035005c ಪತಿತಃ ಕಿಂ ಚ ಸಂತ್ಯಕ್ತೋ ಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಉದಪಾನವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದನು? ಅವನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಏಕೆ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು?

09035006a ಕೂಪೇ ಕಥಂ ಚ ಹಿತ್ವೈನಂ ಭ್ರಾತೌ ಜಗ್ಮತುರ್ಗೃಹಾನ್|

09035006c ಏತದಾಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯದಿ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಹಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ಅವನನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಏಕೆ ಅವನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು? ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಬಹುದು ಎಂದು ನಿನಗನ್ನಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಹೇಳು.”

09035007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09035007a ಆಸನ್ನೂರ್ವ ಯುಗೇ ರಾಜನ್ಮುನಯೋ ಭ್ರಾತರಸ್ತ್ರಯಃ|

09035007c ಏಕತಶ್ಚ ದ್ವಿತಶ್ಚೈವ ತ್ರಿತಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸಂನಿಭಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭರಾದ ಮೂವರು ಸಹೋದರ ಮುನಿಗಳಿದ್ದರು: ಏಕತ, ದ್ವಿತ ಮತ್ತು ತ್ರಿತ.

09035008a ಸರ್ವೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮಾಃ ಪ್ರಜಾವಂತಸ್ತಥೈವ ಚ|

09035008c ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಜಿತಃ ಸರ್ವೇ ತಪಸಾ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಜಾವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

09035009a ತೇಷಾಂ ತು ತಪಸಾ ಪ್ರೀತೋ ನಿಯಮೇನ ದಮೇನ ಚ|

09035009c ಅಭವದ್ಗೌತಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಪಿತಾ ಧರ್ಮರತಃ ಸದಾ||

ಸದಾ ಧರ್ಮರತನಾಗಿದ್ದ ಅವರ ತಂದೆ ಗೌತಮನು ಅವರ ತಪಸ್ಸು-ನಿಯಮ-ದಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದನು.

09035010a ಸ ತು ದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ತೇಷಾಂ ಪ್ರೀತಿಮವಾಪ್ಯ ಚ|

09035010c ಜಗಾಮ ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾನಮನುರೂಪಮಿವಾತ್ಮನಃ||

ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಗೌತಮನು ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

09035011a ರಾಜಾನಸ್ತಸ್ಯ ಯೇ ಪೂರ್ವೇ ಯಾಜ್ಯಾ ಹ್ಯಾಸನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09035011c ತೇ ಸರ್ವೇ ಸ್ವರ್ಗತೇ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾನಪೂಜಯನ್||

ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಮೊದಲು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳು ಅವನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಗೌರವಿಸತೊಡಗಿದರು.

09035012a ತೇಷಾಂ ತು ಕರ್ಮಣಾ ರಾಜಂಸ್ತಥೈವಾಧ್ಯಯನೇನ ಚ|

09035012c ತ್ರಿತಃ ಸ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾಂ ಪ್ರಾಪ ಯಥೈವಾಸ್ಯ ಪಿತಾ ತಥಾ||

ರಾಜನ್! ಅವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ತ್ರಿತನು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು.

09035013a ತಂ ಸ್ಮ ಸರ್ವೇ ಮಹಾಭಾಗಾ ಮುನಯಃ ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣಾಃ|

09035013c ಅಪೂಜಯನ್ಮಹಾಭಾಗಂ ತಥಾ ವಿದ್ವತ್ತಯೈವ ತು||

ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣ ಮಹಾಭಾಗ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾಭಾಗನ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನೇ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09035014a ಕದಾ ಚಿದ್ಧಿ ತತೋ ರಾಜನ್ ಭ್ರಾತರಾವೇಕತದ್ವಿತೌ|

09035014c ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಚಕ್ರತುಶ್ಚಿತ್ತಂ ಧನಾರ್ಥಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ||

ರಾಜನ್! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಹೋದರರಾದ ಏಕತ ಮತ್ತು ದ್ವಿತರು ವಿಶೇಷಧನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09035015a ತಯೋಶ್ಚಿಂತಾ ಸಮಭವತ್ರಿತಂ ಗೃಹ್ಯ ಪರಂತಪ|

09035015c ಯಾಜ್ಯಾನ್ಸರ್ವಾನುಪಾದಾಯ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಪಶೂಂಸ್ತತಃ||

ಪರಂತಪ! ಅವರು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿದರು: “ತ್ರಿತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಂತರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸೋಣ!

09035016a ಸೋಮಂ ಪಾಸ್ಯಾಮಹೇ ಹೃಷ್ಣಾಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಜ್ಞಂ ಮಹಾಫಲಂ|

09035016c ಚಕ್ರುಶ್ಚೈವ ಮಹಾರಾಜ ಭ್ರಾತರಸ್ತ್ರಯ ಏವ ಹ||

ಯಜ್ಞದ ಮಹಾಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೃಷ್ಣರಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು

ಸೇವಿಸೋಣ !” ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಆ ಮೂವರು ಸಹೋದರರು
ಮಾಡಿದರು ಕೂಡ.

09035017a ತಥಾ ತು ತೇ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಯಾಜ್ಞಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವಶೂನ್ವತಿ|

09035017c ಯಾಜಯಿತ್ವಾ ತತೋ ಯಾಜ್ಞಾಽಲ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚ ಸುಬಹೂನ್ವಶೂನ್||

ಹಾಗೆ ಗೋವುಗಳಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅನೇಕ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದರು.

09035018a ಯಾಜ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ವಿಧಾನತಃ|

09035018c ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ ಮಹಾತ್ಮಾನ ಆಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

09035019a ತ್ರಿತಸ್ತೇಷಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಪುರಸ್ತಾದ್ಯಾತಿ ಹೃಷ್ಯವತ್|

09035019c ಏಕತಶ್ಚ ದ್ವಿತಶ್ಚೈವ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕಾಲಯನ್ವಶೂನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವರಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿತ ತ್ರಿತನು ಮುಂದುಗಡೆ

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಕತ ಮತ್ತು ದ್ವಿತರು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗೋವುಗಳನ್ನು

ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

09035020a ತಯೋಶ್ಚಿಂತಾ ಸಮಭವದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಶುಗಣಂ ಮಹತ್|

09035020c ಕಥಂ ನ ಸ್ಯುರಿಮಾ ಗಾವ ಆವಾಭ್ಯಾಂ ವೈ ವಿನಾ ತ್ರಿತಂ||

ಆ ಮಹಾ ಪಶುಗಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು

ಯೋಚನೆಯುಂಟಾಯಿತು: “ತ್ರಿತನಿಗೆ ದೊರಕದಂತೆ ನಾವು ಈ ಎಲ್ಲ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ನಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು?” ಎಂದು.

09035021a ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಾಭಾಷ್ಯ ಏಕತಶ್ಚ ದ್ವಿತಶ್ಚ ಹ|

09035021c ಯದೂಚತುರ್ಮಿಥಃ ಪಾಪೌ ತನ್ನಿಬೋಧ ಜನೇಶ್ವರ||

ಜನೇಶ್ವರ! ಆ ಪಾಪಿ ಏಕತ ಮತ್ತು ದ್ವಿತರು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

09035022a ತ್ರಿತೋ ಯಜ್ಞೇಷು ಕುಶಲಸ್ತ್ರಿತೋ ವೇದೇಷು ನಿಷ್ಠಿತಃ|

09035022c ಅನ್ಯಾಸ್ತ್ರಿತೋ ಬಹುತರಾ ಗಾವಃ ಸಮುಪಲಪ್ಸ್ಯತೇ||

“ತ್ರಿತನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನು. ತ್ರಿತನು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿತನು. ತ್ರಿತನು ಇನ್ನೂ ಇತರ ಬಹುರೀತಿಯ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

09035023a ತದಾವಾಂ ಸಹಿತೌ ಭೂತ್ವಾ ಗಾಃ ಪ್ರಕಾಲ್ಯ ವ್ರಜಾವಹೇ|

09035023c ತ್ರಿತೋಽಪಿ ಗಚ್ಚತಾಂ ಕಾಮಮಾವಾಭ್ಯಾಂ ವೈ ವಿನಾಕೃತಃ||

ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ. ನಮ್ಮಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ತ್ರಿತನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ.”

09035024a ತೇಷಾಮಾಗಚ್ಚತಾಂ ರಾತ್ರೌ ಪಥಿಸ್ಥಾನೇ ವೃಕೋಽಭವತ್|

09035024c ತಥಾ ಕೂಪೋಽವಿದೂರೇಽಭೂತ್ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೃಟೇ ಮಹಾನ್||

ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಅವರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೋಳವೊಂದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಾವಿಯೂ ಇದ್ದಿತು.

09035025a ಅಥ ತ್ರಿತೋ ವೃಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಥಿ ತಿಷ್ಠಂತಮಗ್ರತಃ|

09035025c ತದ್ಭಯಾದಪಸರ್ಪಸ್ವೈ ತಸ್ಮಿನ್ಮುಖೇ ಪಪಾತ ಹ||

09035025e ಅಗಾಧೇ ಸುಮಹಾಘೋರೇ ಸರ್ವಭೂತಭಯಂಕರೇ||

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೇ ನಿಂತಿದ್ದ ತೋಳವನ್ನು ನೋಡಿ ತ್ರಿತನು ಭಯದಿಂದ ಓಡುತ್ತಾ ಆ ಅಗಾಧ-ಮಹಾಘೋರ-ಸರ್ವಭೂತಭಯಂಕರ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು.

09035026a ತ್ರಿತಸ್ತತೋ ಮಹಾಭಾಗಃ ಕೂಪಸ್ಥೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

09035026c ಆರ್ತನಾದಂ ತತಶ್ಚಕ್ರೇ ತೌ ತು ಶುಶ್ರುವತುರ್ಮುನೀ||

ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಮಹಾಭಾಗ ತ್ರಿತನು ಆರ್ತನಾದಗೈದನು. ಅದನ್ನು ಅವನ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

09035027a ತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪತಿತಂ ಕೂಪೇ ಭ್ರಾತರಾವೇಕತದ್ವಿತೌ|

09035027c ವೃಕತ್ರಾಸಾಚ್ಚ ಲೋಭಾಚ್ಚ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪ್ರಜಗ್ಮತುಃ||

ಅವನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಕೂಡ ಸಹೋದರರಾದ ಏಕತ-ದ್ವಿತರು ತೋಳದ ಭಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಲೋಭದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರು.

09035028a ಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂ ಪಶುಲುಬ್ಧಾಭ್ಯಾಮುತ್ಸೃಷ್ಟಃ ಸ ಮಹಾತಪಾಃ|

09035028c ಉದಪಾನೇ ಮಹಾರಾಜ ನಿರ್ಜಲೇ ಪಾಂಸುಸಂವೃತೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಗೋವುಗಳ ಆಸೆಬುರುಕರಾದ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಂದ ತೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ತ್ರಿತನು ನೀರಿಲ್ಲದ, ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಕ್ಕಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದನು.

09035029a ತ್ರಿತ ಆತ್ಮಾನಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಕೂಪೇ ವೀರುತ್ಪನ್ನಾವೃತೇ|

09035029c ನಿಮಗ್ನಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಪಕೃನ್ನರಕೇ ಯಥಾ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಪಾಪಕರ್ಮಿಯು ನರಕದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬೇರು-ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತ್ರಿತನು ತನ್ನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದನು.

09035030a ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಹ್ಯಗಣಯತ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಮೃತ್ಯೋರ್ಭೀತೋ ಹ್ಯಸೋಮಪಃ|

09035030c ಸೋಮಃ ಕಥಂ ನು ಪಾತವ್ಯ ಇಹಸ್ಥೇನ ಮಯಾ ಭವೇತ್||

ಮೃತ್ಯುಭೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸೋಮವು ದೊರಕದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ “ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು?” ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

09035031a ಸ ಏವಮನುಸಂಚಿಂತ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನೂಪೇ ಮಹಾತಪಾಃ|

09035031c ದದರ್ಶ ವೀರುಧಂ ತತ್ರ ಲಂಬಮಾನಾಂ ಯದೃಚ್ಛಯಾ||

ಹೀಗೆ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು
ಅದೃಷ್ಟವೋ ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ
ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09035032a ಪಾಂಸುಗ್ರಸ್ತೇ ತತಃ ಕೂಪೇ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಮುನಿಃ|

09035032c ಅಗ್ನೀನ್ಸಂಕಲ್ಪಯಾಮಾಸ ಹೋತ್ರೇ ಚಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ||

ಆಗ ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಯು ನೀರನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರನನ್ನು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

09035033a ತತಸ್ತಾಂ ವೀರುಧಂ ಸೋಮಂ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

09035033c ಋಚೋ ಯಜುಂಷಿ ಸಾಮಾನಿ ಮನಸಾ ಚಿಂತಯನ್ಮುನಿಃ||

09035033e ಗ್ರಾವಾಣಃ ಶರ್ಕರಾಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಚಕ್ರೇಽಭಿಷವಂ ನೃಪ||

ಅನಂತರ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಆ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನೇ ಸೋಮವೆಂದು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಋಗ್-ಯಜು-ಸಾಮಗಳನ್ನು ಆ ಮುನಿಯು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು. ನೃಪ! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ
ಗ್ರಾವಾಣಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿಷವವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

09035034a ಆಜ್ಯಂ ಚ ಸಲಿಲಂ ಚಕ್ರೇ ಭಾಗಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿದಿವೌಕಸಾಂ|

09035034c ಸೋಮಸ್ಯಾಭಿಷವಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಕಾರ ತುಮುಲಂ ಧ್ವನಿಂ||

ನೀರನ್ನೇ ಆಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತ್ರಿದಿವೌಕಸರಿಗೆ
ಭಾಗಗಳನ್ನಿತ್ತನು. ಸೋಮದ ಅಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡಿ ತುಮುಲ

ಧ್ವನಿಮಾಡಿದನು.

09035035a ಸ ಚಾವಿಶದ್ವಿವಂ ರಾಜನ್ಸ್ವರಃ ಶೈಕ್ಷಸ್ತ್ರಿಸ್ಯ ವೈ|

09035035c ಸಮವಾಪ ಚ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಿಃ||

ರಾಜನ್! ತ್ರಿತನು ಮಾಡಿದ ಆ ಸ್ವರವು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಸೇರಿತು. ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು ಹೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.

09035036a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯಜ್ಞೇ ತ್ರಿತಸ್ಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ|

09035036c ಆವಿಗ್ನಂ ತ್ರಿದಿವಂ ಸರ್ವಂ ಕಾರಣಂ ಚ ನ ಬುದ್ಯತೇ||

ಮಹಾತ್ಮ ತ್ರಿತನ ಆ ಯಜ್ಞವು ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ತ್ರಿದಿವದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಾರಣಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

09035037a ತತಃ ಸುತುಮುಲಂ ಶಬ್ದಂ ಶುಶ್ರಾವಾಥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ|

09035037c ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೈವಾಬ್ರವೀದ್ದೇವಾನ್ಸರ್ವಾನ್ದೇವಪುರೋಹಿತಃ||

ಆ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವಪುರೋಹಿತನು ಸರ್ವ ದೇವಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು:

09035038a ತ್ರಿತಸ್ಯ ವರ್ತತೇ ಯಜ್ಞಸ್ತತ್ರ ಗಚ್ಚಾಮಹೇ ಸುರಾಃ|

09035038c ಸ ಹಿ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸೃಜೇದನ್ಯಾನ್ದೇವಾನಪಿ ಮಹಾತಪಾಃ||

“ಸುರರೇ! ತ್ರಿತನ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ!

ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಅನ್ಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ

ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲನು !”

09035039a ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ವಚನಂ ತಸ್ಯ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ|

09035039c ಪ್ರಯಯಸ್ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸೌ ತ್ರಿತಯಜ್ಞಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ತ್ರಿತನ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

09035040a ತೇ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ವಿಬುಧಾಸ್ತಂ ಕೂಪಂ ಯತ್ರ ಸ ತ್ರಿತಃ|

09035040c ದದೃಶುಸ್ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ದೀಕ್ಷಿತಂ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಸು||

ತ್ರಿತನಿದ್ದ ಆ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರು.

09035041a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚೈನಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಂ|

09035041c ಊಚುಶ್ಚಾಥ ಮಹಾಭಾಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಭಾಗಾರ್ಥಿನೋ ವಯಂ||

ಪರಮಶ್ರೀಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮಹಾಭಾಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಹವಿಸ್ಸಿನ ಭಾಗಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.”

09035042a ಅಥಾಬ್ರವೀದೃಷಿದೇವಾನ್ವಶ್ಯದ್ವಂ ಮಾಂ ದಿವೌಕಸಃ|

09035042c ಅಸ್ಮಿನ್ವ ತಿಭಯೇ ಕೂಪೇ ನಿಮಗ್ನಂ ನಷ್ಟಚೇತಸಂ||

ಆಗ ಋಷಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ - “ದಿವೌಕಸರೇ! ಈ ಭಯಂಕರ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನು

ನೋಡಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09035043a ತತಸ್ತ್ರಿತೋ ಮಹಾರಾಜ ಭಾಗಾಂಸ್ತೇಷಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ|

09035043c ಮಂತ್ರಯುಕ್ತಾನ್ಸಮದದಾತ್ತೇ ಚ ಪ್ರೀತಾಸ್ತದಾಭವನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ತ್ರಿತನು ಅವರಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರಯುಕ್ತ ಯಜ್ಞ ಭಾಗಗಳನ್ನಿತ್ತನು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ತೃಪ್ತರಾದರು ಕೂಡ.

09035044a ತತೋ ಯಥಾವಿಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಭಾಗಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ದಿವೌಕಸಃ|

09035044c ಪ್ರೀತಾತ್ಮಾನೋ ದದುಸ್ತಸ್ಮೈ ವರಾನ್ಯಾನ್ಮನಸೇಚ್ಚ ತಿ||

ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ದಿವೌಕಸರು ಪ್ರೀತಾತ್ಮರಾಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

09035045a ಸ ತು ವವ್ರೇ ವರಂ ದೇವಾಂಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಥ ಮಾಮಿತಃ|

09035045c ಯಶ್ಚೇಹೋಪಸ್ಪೃಶೇತ್ಕೃಪೇ ಸ ಸೋಮಪಗತಿಂ ಲಭೇತ್||

“ದೇವತೆಗಳೇ ! ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ. ಮತ್ತು ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಯಾರು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಸೋಮಪಗತಿಯು ದೊರೆಯಲಿ” ಎಂದು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09035046a ತತ್ರ ಚೋರ್ಮಿಮತೀ ರಾಜನ್ಮತ್ಪಪಾತ ಸರಸ್ವತೀ|

09035046c ತಯೋತ್ಪ್ರಿಪ್ತಸ್ಮಿತಸ್ತಸ್ಮೌ ಪೂಜಯಂಸ್ಮಿದಿವೌಕಸಃ||

ರಾಜನ್ ! ಕೂಡಲೇ ಅಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕಿಬಂದಳು. ಅದರಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರಿತನು ಎದಿರು ನಿಂತು

ದಿವೌಕಸರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

09035047a ತಥೇತಿ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ವಿಬುಧಾ ಜಗ್ಮೂ ರಾಜನ್ಯಥಾಗತಂ|

09035047c ತ್ರಿತಶ್ಚಾಪ್ಯಗಮತ್ಪ್ರೀತಃ ಸ್ವಮೇವ ನಿಲಯಂ ತದಾ||

ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ವಿಬುಧರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ತ್ರಿತನಾದರೋ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿದನು.

09035048a ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸ ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತಾವೃಷೀ ಭ್ರಾತರೌ ತದಾ|

09035048c ಉವಾಚ ಪರುಷಂ ವಾಕ್ಯಂ ಶಶಾಪ ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಅನಂತರ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಶಪಿಸಿದನು:

09035049a ಪಶುಲುಬ್ಧೌ ಯುವಾಂ ಯಸ್ಮಾನ್ಮಾಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಪ್ರಧಾವಿತೌ|

09035049c ತಸ್ಮಾದ್ರೂಪೇಣ ತೇಷಾಂ ವೈ ದಂಷ್ಟ್ರಿಣಾಮಭಿತಶ್ಚರೌ||

“ಪಶುಲುಬ್ಧರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅದೇ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ!

09035050a ಭವಿತಾರೌ ಮಯಾ ಶಪ್ತೌ ಪಾಪೇನಾನೇನ ಕರ್ಮಣಾ|

09035050c ಪ್ರಸವಶ್ಚೈವ ಯುವಯೋರ್ಗೋಲಾಂಗೂಲಕ್ಷವಾನರಾಃ||

ನಿಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮದಿಂದ ನನ್ನಿಂದ ಶಪಿತರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಗೋಲಾಂಗೂಲ-ಕರಡಿ-ವಾನರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.”

09035051a ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ತು ತದಾ ತೇನ ಕ್ಷಣಾದೇವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09035051c ತಥಾಭೂತಾವದ್ಯಶೈತಾಂ ವಚನಾತ್ಸತ್ಯವಾದಿನಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ಸತ್ಯವಾದಿಯ ವಚನದಂತೆಯೇ ಆದರು.

09035052a ತತ್ರಾಪ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಾಂತಃ ಸ್ಪಷ್ಟಾ ತೋಯಂ ಹಲಾಯುಧಃ|

09035052c ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಿವಿಧಾನ್ದಾಯಾನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ ವೈ ದ್ವಿಜಾನ್||

ಅಮಿತವಿಕ್ರಾಂತ ಹಲಾಯುಧನು ಆ ನೀರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಷಿಸಿ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಿವಿಧ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

09035053a ಉದಪಾನಂ ಚ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಶಸ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09035053c ನದೀಗತಮದೀನಾತ್ಮಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿನಶನಂ ತದಾ||

ಉದಪಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಆ ಅದೀನಾತ್ಮನು ಸರಸ್ವತಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ವಿನಶನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತ್ರಿತಾಖ್ಯಾನೇ

ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತ್ರಿತಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ ಮೂವತ್ತೈದನೇ

೩೬

ಬಲರಾಮನ ತೀರ್ಥಾಯತ್ರಾ ವರ್ಣನೆ (೧-೩೬). ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯು
ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಿರುಗಿದುದರ ಕುರಿತಾದ ಕಥೆ (೨೭-೬೩).

09036001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09036001a ತತೋ ವಿನಶನಂ ರಾಜನ್ನಾಜಗಾಮ ಹಲಾಯುಧಃ|

09036001c ಶೂದ್ರಾಭೀರಾನ್ವೃತಿ ದ್ವೇಷಾದ್ಯತ್ರ ನಷ್ಟಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ಹಲಾಯುಧನು
ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಅಭೀರರ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು
ನಷ್ಟಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳೋ ಆ ವಿನಶನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

09036002a ಯಸ್ಮಾತ್ಸಾ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವೇಷಾನ್ನಷ್ಟಾ ಸರಸ್ವತೀ|

09036002c ತಸ್ಮಾತ್ತದೃಷಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಹುವಿನಶನೇತಿ ಹ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ದ್ವೇಷದಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಯು ನಷ್ಟಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ
ಸ್ಥಳವನ್ನು ಋಷಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ವಿನಶನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

09036003a ತಚ್ಚಾಪ್ಯುಪ್ಪುಶ್ಯ ಬಲಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹಾಬಲಃ|

09036003c ಸುಭೂಮಿಕಂ ತತೋಽಗಚ್ಚತ್ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತುಟೇ ವರೇ||

ಮಹಾಬಲ ಬಲರಾಮನು ಆ ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸರಸ್ವತೀ
ತಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಭೂಮಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09036004a ತತ್ರ ಚಾಪ್ಸರಸಃ ಶುಭ್ರಾ ನಿತ್ಯಕಾಲಮತಂದ್ರಿತಾಃ|

09036004c ಕ್ರೀಡಾಭಿವಿಮಲಾಭಿಶ್ಚ ಕ್ರೀಡಂತಿ ವಿಮಲಾನನಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಮಲ-ಶುಭ್ರ-ದೋಷರಹಿತ-ವಿಮಲಾನನೆ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಕೂಡ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

09036005a ತತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಾ ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ಜನೇಶ್ವರ|

09036005c ಅಭಿಗಚ್ಛಂತಿ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸೇವಿತಂ||

ಜನೇಶ್ವರ! ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರತಿಮಾಸವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸೇವಿತ ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

09036006a ತತ್ರಾದೃಶ್ಯಂತ ಗಂಧರ್ವಾ ಸ್ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ|

09036006c ಸಮೇತ್ಯ ಸಹಿತಾ ರಾಜನ್ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯಥಾಸುಖಂ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರ ಗಣಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

09036007a ತತ್ರ ಮೋದಂತಿ ದೇವಾಶ್ಚ ಪಿತರಶ್ಚ ಸವೀರುಧಃ|

09036007c ಪುಣ್ಣೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಸದಾ ದಿವ್ಯೈಃ ಕೀರ್ಯಮಾಣಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ದಿವ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆನಂದಪಡುತ್ತಾರೆ.

09036008a ಆಕ್ರೀಡಭೂಮಿಃ ಸಾ ರಾಜಂಸ್ತಾಸಾಮಪ್ಸರಸಾಂ ಶುಭಾ|

09036008c ಸುಭೂಮಿಕೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತುಟೇ ವರೇ||

ರಾಜನ್! ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರಸ್ವತೀ ತಟವು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಶುಭ
ಕ್ರೀಡಾಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸುಭೂಮಿಕಾ ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

09036009a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಸು ವಿಪ್ರೇಷು ಮಾಧವಃ|

09036009c ಶ್ರುತ್ವಾ ಗೀತಂ ಚ ತದ್ಧಿವ್ಯಂ ವಾದಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ನಿಃಸ್ವನಂ||

ಮಾಧವನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ, ದಿವ್ಯ
ಗೀತವನ್ನೂ ವಾದ್ಯಗಳ ನಿಃಸ್ವನವನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು.

09036010a ಚಾಯಾಶ್ಚ ವಿಪುಲಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ|

09036010c ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತತಸ್ತೀರ್ಥಮಾಗಚ್ಚ ದ್ರೋಹಿಣೀಸುತಃ||

ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷಸರ ವಿಪುಲ ಛಾಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ರೋಹಿಣೀಸುತನು ಗಂಧರ್ವರ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

09036011a ವಿಶ್ವಾವಸುಮುಖಾಸ್ತತ್ರ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಪಸಾನ್ವಿತಾಃ|

09036011c ನೃತ್ಯವಾದಿತ್ರಗೀತಂ ಚ ಕುರ್ವಂತಿ ಸುಮನೋರಮಂ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವೇ ಮೊದಲಾದ ತಪಸಾನ್ವಿತರು ಸುಮನೋರಮ
ನೃತ್ಯ-ವಾದ್ಯ-ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

09036012a ತತ್ರ ದತ್ತ್ವಾ ಹಲಧರೋ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ವಿವಿಧಂ ವಸು|

09036012c ಅಜಾವಿಕಂ ಗೋಖರೋಷ್ಠ್ಯಂ ಸುವರ್ಣಂ ರಜತಂ ತಥಾ||

ಹಲಧರನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು - ಆಡು, ಕುರಿ,

ಹಸು, ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಒಂಟೆಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣ-ರಜತಗಳನ್ನೂ
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

09036013a ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಾನ್ಯಾಮೈಃ ಸಂತಪ್ಯ ಚ ಮಹಾಧನೈಃ|

09036013c ಪ್ರಯಯೌ ಸಹಿತೋ ವಿಪ್ರೈಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಶ್ಚ ಮಾಧವಃ||

ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೋಜನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಮಹಾಧನಗಳಿಂದ
ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮಾಧವನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಪ್ರರೊಂದಿಗೆ
ಮುಂದುವರೆದನು.

09036014a ತಸ್ಮಾದ್ಗಂಧರ್ವ ತೀರ್ಥಾ ಚ್ಚ ಮಹಾಬಾಹುರರಿಂದಮಃ|

09036014c ಗರ್ಗಸ್ರೋತೋ ಮಹಾತೀರ್ಥಮಾಜಗಾಮೈಕಕುಂಡಲೀ||

ಆ ಗಂಧರ್ವ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಒಂದೇ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ
ಮಹಾಬಾಹು ಅರಿಂದಮನು ಗರ್ಗಸ್ರೋತ ಮಹಾತೀರ್ಥಕ್ಕೆ
ಆಗಮಿಸಿದನು.

09036015a ಯತ್ರ ಗರ್ಗೇಣ ವೃದ್ಧೇನ ತಪಸಾ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾ|

09036015c ಕಾಲಜ್ಞಾನಗತಿಶ್ಚೈವ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಚ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ||

09036016a ಉತ್ಪಾತಾ ದಾರುಣಾಶ್ಚೈವ ಶುಭಾಶ್ಚ ಜನಮೇಜಯ|

09036016c ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಶುಭೇ ತೀರ್ಥೇ ವಿಹಿತಾ ವೈ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

09036016e ತಸ್ಯ ನಾಮ್ನಾ ಚ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಗರ್ಗಸ್ರೋತ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಂ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಿತಾತ್ಮ ವೃದ್ಧ ಗರ್ಗನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗತಿಯನ್ನೂ, ದಾರುಣ ಮತ್ತು ಶುಭ

ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸರಸ್ವತಿಯ ಶುಭ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥವು ಗರ್ಗಸ್ಮೋತವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

09036017a ತತ್ರ ಗರ್ಗಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ಋಷಯಃ ಸುವ್ರತಾ ನೃಪ|

09036017c ಉಪಾಸಾಂ ಚಕ್ರೀ ನಿತ್ಯಂ ಕಾಲಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಭೋ||

ನೃಪ! ಪ್ರಭೋ! ಅಲ್ಲಿ ಸುವ್ರತ ಋಷಿಗಳು ಕಾಲಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ
ಮಹಾಭಾಗ ಗರ್ಗನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

09036018a ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಬಲಃ ಶ್ವೇತಾನುಲೇಪನಃ|

09036018c ವಿಧಿವದ್ಧಿ ಧನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಮುನೀನಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ||

09036019a ಉಚ್ಚಾವಚಾಂಸ್ತಥಾ ಭಕ್ತ್ಯಾನ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ವಿಪ್ರದಾಯ ಸಃ|

09036019c ನೀಲವಾಸಾಸ್ತತೋಽಗಚ್ಚಚ್ಚಂಖತೀರ್ಥಂ ಮಹಾಯಶಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಶ್ವೇತಾನುಲೇಪನ ನೀಲವಾಸ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿ ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಧನವನ್ನು
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಭಕ್ಷಗಳ ಬೋಜನಗಳನ್ನಿತ್ತು
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಶಂಖತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09036020a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ಮಹಾಶಂಖಂ ಮಹಾಮೇರುಮಿವೋಚ್ಚಿ ತಂ|

09036020c ಶ್ವೇತಪರ್ವತಸಂಕಾಶಂ ಋಷಿಸಂಘೈರ್ನಿಷೇವಿತಂ||

09036020e ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತಟೀ ಜಾತಂ ನಗಂ ತಾಲಧ್ವಜೋ ಬಲೀ||

ಬಲಶಾಲೀ ತಾಲಧ್ವಜನು ಶ್ವೇತಪರ್ವತದ ಬಳಿ ಋಷಿಗಣಗಳಿಂದ

ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮಹಾಮೇರುವಿನಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ, ಸರಸ್ವತೀ
ತಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ, ಮಹಾಶಂಖವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09036021a ಯಕ್ಷಾ ವಿದ್ಯಾಧರಾಶ್ಚೈವ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಮಿತೌಜಸಃ|

09036021c ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚಾಮಿತಬಲಾ ಯತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಅಮಿತೌಜಸ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಅಮಿತ
ಬಲಶಾಲೀ ಪಿಶಾಚರೂ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಿದ್ಧರೂ ಇದ್ದರು.

09036022a ತೇ ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಶನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ವನಸ್ಪತೇಃ|

09036022c ಪ್ರತ್ಯೈಶ್ಚ ನಿಯಮೈಶ್ಚೈವ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಸ್ಮ ಭುಂಜತೇ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವ್ರತ-ನಿಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ಆ
ವನಸ್ಪತಿಯ ಫಲವನ್ನು ಕಾಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09036023a ಪ್ರಾಪ್ತೈಶ್ಚ ನಿಯಮೈಸ್ತೈಸ್ತೈರ್ವಿ ಚರಂತಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್|

09036023c ಅದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಮನುಜೈರ್ವ್ಯ ಚರನ್ವುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಅವರವರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವರುಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09036024a ಏವಂ ಖ್ಯಾತೋ ನರಪತೇ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನ ವನಸ್ಪತಿಃ|

09036024c ತತ್ರ ತೀರ್ಥಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪಾವನಂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ||

ನರಪತೇ! ಈ ರೀತಿ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆ ವನಸ್ಪತಿಯು ಈ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾವನ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಲೋಕವಿಶ್ರುತವಾಗಿದೆ.

09036025a ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಯದುಶಾರ್ದೂಲೋ ದತ್ತ್ವಾ ತೀರ್ಥೇ ಯಶಸ್ವಿನಾಂ|

09036025c ತಾಮ್ರಯಸಾನಿ ಭಾಂಡಾನಿ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

ಆ ಯಶಸ್ವೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯದುಶಾರ್ದೂಲನು ತಾಮ್ರದ
ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ವಿವಿಧ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

09036026a ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಾಂಶ್ಚೈವ ಪೂಜಿತಶ್ಚ ತಪೋಧನೈಃ|

09036026c ಪುಣ್ಯಂ ದ್ವೈತವನಂ ರಾಜನ್ನಾಜಗಾಮ ಹಲಾಯುಧಃ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮತ್ತು ತಪೋಧನರಿಂದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಲಾಯುಧನು ಪುಣ್ಯ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

09036027a ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಮುನೀನ್ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ನಾನಾವೇಷಧರಾನ್ಬಲಃ|

09036027c ಆಪ್ಲುತ್ಯ ಸಲಿಲೇ ಚಾಪಿ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವೈ ದ್ವಿಜಾನ್||

ಅಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ನಾನಾವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನು
ನೋಡಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

09036028a ತಥೈವ ದತ್ತ್ವಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಪರಿಭೋಗಾನ್ಸುಪುಷ್ಕಲಾನ್|

09036028c ತತಃ ಪ್ರಾಯಾದ್ಭಲೋ ರಾಜನ್ದಕ್ಷಿಣೇನ ಸರಸ್ವತೀಂ||

ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಪುಷ್ಕಳ ಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಬಲರಾಮನು ಸರಸ್ವತಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರದ ಕಡೆ
ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09036029a ಗತ್ವಾ ಚೈವ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನಾ ತಿದೂರಂ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09036029c ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ನಾಗಧನ್ವಾನಂ ತೀರ್ಥಮಾಗಮದಚ್ಚುತಃ||

ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಬಾಹು ಆಚ್ಚುತ ಧರ್ಮಾತ್ಮ
ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯು ನಾಗಧನ್ವ ಎಂಬ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09036030a ಯತ್ರ ಪನ್ನಗರಾಜಸ್ಯ ವಾಸುಕೇಃ ಸಂನಿವೇಶನಂ|

09036030c ಮಹಾದ್ಯುತೇರ್ಮಹಾರಾಜ ಬಹುಭಿಃ ಪನ್ನಗೈರ್ವೃತಂ||

09036030e ಯತ್ರಾಸ್ನುಷಯಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚತುರ್ದಶ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪನ್ನಗಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಮಹಾದ್ಯುತಿ
ಪನ್ನಗರಾಜ ವಾಸುಕಿಯ ನಿವೇಶನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಹಸ್ರ
ಸಿದ್ಧ-ಋಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

09036031a ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ವಾಸುಕಿಂ ಪನ್ನಗೋತ್ತಮಂ|

09036031c ಸರ್ವ ಪನ್ನಗರಾಜಾನಮಭ್ಯಷಿಂಚನ್ಯಥಾವಿಧಿ||

09036031e ಪನ್ನಗೇಭ್ಯೋ ಭಯಂ ತತ್ರ ವಿದ್ಯತೇ ನ ಸ್ಮ ಕೌರವ||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪನ್ನಗೋತ್ತಮ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು
ಸರ್ವ ಪನ್ನಗಗಳ ರಾಜನಾಗಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.
ಕೌರವ ! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ.

09036032a ತತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿವದ್ದತ್ವಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ರತ್ನಸಂಚಯಾನ್|

09036032c ಪ್ರಾಯಾತ್ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ ರಾಜಂದ್ರಿಪ್ಯಮಾನಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ||

ರಾಜನ್! ತನ್ನದೇ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ
ಕೂಡ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ರತ್ನಸಂಚಯಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು
ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09036033a ಆಪ್ಲುತ್ಯ ಬಹುಶೋ ಹೃಷ್ಯಸ್ತೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಲಾಂಗಲೀ|

09036033c ದತ್ತಾ ವಸು ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯೋ ಜಗಾಮಾತಿ ತಪಸ್ವಿನಃ||

ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಹೃಷ್ಯನಾಗಿ ಲಾಂಗಲಿಯು ದ್ವಿಜರಿಗೆ
ಧನವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ತಪಸ್ವಿಗಳೊಡನೆ ಮುಂದುವರೆದನು.

09036034a ತತ್ರಸ್ಥಾನೃಷಿಸಂಘಾಂಸ್ತಾನಭಿವಾದ್ಯ ಹಲಾಯುಧಃ|

09036034c ತತೋ ರಾಮೋಽಗಮತ್ತೀರ್ಥಂ ಋಷಿಭಿಃ ಸೇವಿತಂ ಮಹತ್||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಸಂಘಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಹಲಾಯುಧ ರಾಮನು
ಋಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತ ಮಹಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09036035a ಯತ್ರ ಭೂಯೋ ನಿವವೃತೇ ಪ್ರಾಚ್ಛ್ಮುಖಾ ವೈ ಸರಸ್ವತೀ|

09036035c ಋಷೀಣಾಂ ನೈಮಿಷೇಯಾಣಾಮವೇಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ಅಲ್ಲಿ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ
ಋಷಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

09036036a ನಿವೃತ್ತಾಂ ತಾಂ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾಂ ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಲಾಂಗಲೀ|

09036036c ಬಭೂವ ವಿಸ್ಮಿತೋ ರಾಜನ್ಬಲಃ ಶ್ವೇತಾನುಲೇಪನಃ||

ರಾಜನ್! ಶ್ರೇತಾನುಲೇಪನ ಲಾಂಗುಲೀ ಬಲರಾಮನು ತಿರುಗಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು.”

09036037 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09036037a ಕಸ್ಮಾತ್ಸರಸ್ವತೀ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿವೃತ್ತಾ ಪ್ರಾಘ್ಮುಖೀ ತತಃ|

09036037c ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮೇತದಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಮಧ್ವರ್ಯುಸತ್ತಮ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಸತ್ತಮ! ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸರಸ್ವತಿಯು ಏಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಿರುಗಿದಳು? ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕು.

09036038a ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಕಾರಣೇ ತತ್ರ ವಿಸ್ಮಿತೋ ಯದುನಂದನಃ|

09036038c ವಿನಿವೃತ್ತಾ ಸರಿಚ್ಛೇಷ್ಠಾ ಕಥಮೇತದ್ವಿಜೋತ್ತಮ||

ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಯದುನಂದನನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು? ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ತಿರುಗಿತು?”

09036039 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09036039a ಪೂರ್ವಂ ಕೃತಯುಗೇ ರಾಜನ್ವೈಮಿಷೇಯಾಸ್ತಪಸ್ವಿನಃ|

09036039c ವರ್ತಮಾನೇ ಸುಬಹುಲೇ ಸತ್ರೇ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

09036039e ಋಷಯೋ ಬಹವೋ ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಸಂಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸತ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

09036040a ಉಷಿತ್ವಾ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನತ್ರೇ ಯಥಾವಿಧಿ|

09036040c ನಿವೃತ್ತೇ ನೈಮಿಷೇಯೇ ವೈ ಸತ್ರೇ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

09036040e ಆಜಗ್ಮು ಋಷಯಸ್ತತ್ರ ಬಹವಸ್ತೀರ್ಥ ಕಾರಣಾತ್||

ಆ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಆ ಮಹಾಭಾಗರು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ರದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ತೀರ್ಥ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು.

09036041a ಋಷೀಣಾಂ ಬಹುಲತ್ವಾತ್ತು ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09036041c ತೀರ್ಥಾನಿ ನಗರಾಯಂತೇ ಕೂಲೇ ವೈ ದಕ್ಷಿಣೇ ತದಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಆ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರ್ಥ ಸಮೂಹಗಳು ನಗರಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

09036042a ಸಮಂತಪಂಚಕಂ ಯಾವತ್ತಾವತ್ತೇ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ|

09036042c ತೀರ್ಥ ಲೋಭಾನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರ ನದ್ಯಾಸ್ತೀರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ||

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ತೀರ್ಥ ಲೋಭರಾದ ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮರು ಸರಸ್ವತಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಮಂತಪಂಚಕದ ವರೆಗೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09036043a ಜುಹ್ವತಾಂ ತತ್ರ ತೇಷಾಂ ತು ಮುನೀನಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ|

09036043c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇನಾಪಿ ಮಹತಾ ಬಭೂವುಃ ಪೂರಿತಾ ದಿಶಃ||

ಹವನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಮುನಿಗಳ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳು

ಜೋರಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು.

09036044a ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರೈಸ್ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಹೂಯಮಾನ್ಯೈರ್ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09036044c ಅಶೋಭತ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ದೀಪ್ಯಮಾನ್ಯೈಃ ಸಮಂತತಃ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬೆಳಗಿ ಶೋಭಿಸಿದಳು.

09036045a ವಾಲಖಿಲ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ ಅಶ್ಮಕುಟ್ಟಾಶ್ಚ ತಾಪಸಾಃ|

09036045c ದಂತೋಲೂಖಿಲಿನಶ್ಚಾನ್ಯೈ ಸಂಪ್ರಕ್ಷಾಲಾಸ್ತಥಾಪರೇ||

09036046a ವಾಯುಭಕ್ಷಾ ಜಲಾಹಾರಾಃ ಪರ್ಣಭಕ್ಷಾಶ್ಚ ತಾಪಸಾಃ|

09036046c ನಾನಾನಿಯಮಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ತಥಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯಿನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಾಲ್ಯಖಿಲ್ಯರು, ಅಶ್ಮಕುಟ್ಟು ತಾಪಸರು,
ದಂತೋಲೂಖಿಲಿಗಳು, ಸಂಪ್ರಕ್ಷಾಲರು, ವಾಯುಭಕ್ಷಕರು,
ಜಲಾಹಾರಿಗಳು, ಪರ್ಣಭಕ್ಷಕ ತಾಪಸರು, ಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು
ಹಾಗೆಯೇ ನಾನಾ ನಿಯಮಯುಕ್ತ ತಾಪಸರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

09036047a ಆಸನ್ವೈ ಮುನಯಸ್ತತ್ರ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಸಮೀಪತಃ|

09036047c ಶೋಭಯಂತಃ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಗಂಗಾಮಿವ ದಿವೌಕಸಃ||

ಸರಸ್ವತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮುನಿಗಳು ನದಿಶ್ರೇಷ್ಠೆ
ಗಂಗೆಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ದಿವೌಕಸರಂತೆಯೇ ಶೋಭಿಸಿದರು.

09036048a ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಸಮಾಪೇತುರೃಷಯಃ ಸತ್ರಯಾಜಿನಃ|

09036048c ತೇವಕಾಶಂ ನ ದದ್ಯಶುಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹಾವ್ರತಾಃ||

ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾಜಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಮಹಾವ್ರತ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವೇ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

09036049a ತತೋ ಯಜ್ಞೋಪವೀತೈಸ್ತೇ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ನಿರ್ಮಿಮಾಯ ವೈ|

09036049c ಜುಹುವುಶ್ಚಾ ಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಣಿ ಚಕುಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ಆಗ ಅವರು ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

09036050a ತತಸ್ತಂ ಋಷಿಸಂಘಾತಂ ನಿರಾಶಂ ಚಿಂತಯಾನ್ವಿತಂ|

09036050c ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೇಷಾಮರ್ಥೇ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಋಷಿಗಳಿಗಾದ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಚಿಂತಾನ್ವಿತಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಅವರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.

09036051a ತತಃ ಕುಂಜಾನ್ಬಹೂನ್ಕೃತ್ವಾ ಸಂನಿವೃತ್ತಾ ಸರಿದ್ವರಾ|

09036051c ಋಷೀಣಾಂ ಪುಣ್ಯತಪಸಾಂ ಕಾರುಣ್ಯಾಜ್ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ! ಪುಣ್ಯತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಸರಿದ್ವರೆಯು ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಶ್ರಾಮ ಕುಂಜರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

09036052a ತತೋ ನಿವೃತ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ತೇಷಾಮರ್ಥೇ ಸರಸ್ವತೀ|

09036052c ಭೂಯಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯಭಿಮುಖೀ ಸುಸ್ರಾವ ಸರಿತಾಂ ವರಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನದಿಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸರಸ್ವತಿಯು ಪುನಃ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಿಳಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗಿದಳು.

09036053a ಅಮೋಘಾ ಗಮನಂ ಕೃತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಭೂಯೋ ವ್ರಜಾಮ್ಯಹಂ|

09036053c ಇತ್ಯದ್ಭುತಂ ಮಹಚ್ಚಕ್ರೇ ತತೋ ರಾಜನ್ಮಹಾನದೀ||

ರಾಜನ್! ಆವರ ಆಗಮನವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ
ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಹರಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ ಆ
ಮಹಾನದಿಯು ಆ ಅದ್ಭುತ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

09036054a ಏವಂ ಸ ಕುಂಜೋರಾಜೇಂದ್ರ ನೈಮಿಷೇಯ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|

09036054c ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುರುಷ್ವ ಮಹತೀಃ ಕ್ರಿಯಾಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ಕುಂಜವು ನೈಮಿಷೇಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೂಡ ಮಹಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸು !

09036055a ತತ್ರ ಕುಂಜಾನ್ಬಹೂನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂನಿವೃತ್ತಾಂ ಚ ತಾಂ ನದೀಂ|

09036055c ಬಭೂವ ವಿಸ್ಮಯಸ್ತತ್ರ ರಾಮಸ್ಯಾಥ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಲತಾಕುಂಜಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆ ನದಿಯು
ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಮನಿಗೆ
ಅಚ್ಚರಿಯುಂಟಾಯಿತು.

09036056a ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತು ತತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿವದ್ಯದುನಂದನಃ|

09036056c ದತ್ತಾ ದಾಯಾನ್ವಿ ಜಾತಿಭ್ಯೋ ಭಾಂಡಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

09036056e ಭಕ್ಷ್ಯಂ ಪೇಯಂ ಚ ವಿವಿಧಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವತ್ಯಪಾದಯತ್||

ಯದುನಂದನನು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ದ್ವಿಜಾತಿಯವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಭಾಂಡಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು.
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

09036057a ತತಃ ಪ್ರಾಯಾದ್ಬಲೋ ರಾಜನ್ಮಜ್ಯಮಾನೋ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ|

09036057c ಸರಸ್ವತೀತೀರ್ಥವರಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯತಂ||

09036058a ಬದರೇಂಗುದಕಾಶ್ಮರ್ಯಪ್ಲಕ್ಷಾಶ್ವತ್ಥವಿಭೀತಕೈಃ|

09036058c ಪನಸೈಶ್ಚ ಪಲಾಶೈಶ್ಚ ಕರೀರೈಃ ಪೀಲುಭಿಸ್ತಥಾ||

09036059a ಸರಸ್ವತೀತೀರರುಹೈರ್ಬಂಧನೈಃ ಸ್ಯಂದನೈಸ್ತಥಾ|

09036059c ಪರೂಷಕವನೈಶ್ಚೈವ ಬಿಲ್ವೈರಾಮ್ರಾತಕೈಸ್ತಥಾ||

09036060a ಅತಿಮುಕ್ತಕಷಂಡೈಶ್ಚ ಪಾರಿಜಾತೈಶ್ಚ ಶೋಭಿತಂ|

09036060c ಕದಲೀವನಭೂಯಿಷ್ಠಮಿಷ್ಠಂ ಕಾಂತಂ ಮನೋರಮಂ||

09036061a ವಾಯ್ವಂಬುಫಲಪರ್ಣಾದೈರ್ಧಂತೋಲೂಖಿಲಿಕೈರಪಿ|

09036061c ತಥಾಶ್ಮಕುಟ್ಟೈರ್ವಾನೇಯೈರ್ಮುನಿಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಂ||

09036062a ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಘೋಷಸಂಘುಷ್ಪಂ ಮೃಗಯೂಥಶತಾಕುಲಂ|

09036062c ಅಹಿಂಸೈರ್ಧರ್ಮಪರಮೈರ್ನೃಭಿರತ್ಯಂತಸೇವಿತಂ||

09036063a ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತಂ ತೀರ್ಥಮಾಜಗಾಮ ಹಲಾಯುಧಃ|

09036063c ಯತ್ರ ಮಂಕಣಕಃ ಸಿದ್ಧಸ್ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ರಾಜನ್! ದ್ವಿಜಾತಿಯವರಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಲಾಯುಧ

ಬಲರಾಮನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ನಾನಾ ದ್ವಿಜಗಣ ಸಹಸ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬದರ, ಇಂಗುದ, ಕಾಶ್ಮರ್ಯ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ವಿಭೀತಕ, ಪನಸ, ಪಲಾಶ, ಕರೀರ, ಪೀಲು, ಮೊದಲಾದ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ, ಪರೂಷಕವನಗಳು, ಬಿಲ್ವ, ಆಮ್ರ, ಅತಿಮುಕ್ತ, ಪಾರಿಜಾತ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷವನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾಳೆಯ ವನಗಳಿದ್ದು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮನೋರಮವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಾಯು-ನೀರು-ಫಲ-ಪರ್ಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ದಂತಲೂಖಿಲಿಕರೂ, ಆಶ್ಮಕುಟ್ಟರೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ವಾನಪ್ರಸ್ಥರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿಗಳ ಮಂತ್ರಘೋಷಗಳಿಂದ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಿಂಕೆಗಳ ನೂರಾರು ಗುಂಪುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಹಿಂಸಾವ್ರತನಿಷ್ಠ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಅನೇಕ ಜನರಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಮುನಿ ಸಿದ್ಧ ಮಂಕಣನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಷಟ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೭

ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತ ವರ್ಣನೆ (೧-೨೮). ಮಂಕಣಕನ ಕಥೆ (೨೯-೫೦).

09037001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09037001a ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತಂ ಕಸ್ಮಾತ್ಕೃಶ್ಚ ಮಂಕಣಕೋ ಮುನಿಃ|

09037001c ಕಥಂ ಸಿದ್ಧಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ಕೃಶ್ಚಾಸ್ಯ ನಿಯಮೋಽಭವತ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್! ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತವು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಾಯಿತು? ಮಂಕಣಕ ಮುನಿಯು ಯಾರು? ಅವನು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು? ಅವನು ಯಾವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು?

09037002a ಕಸ್ಯ ವಂಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ ಕಿಂ ಚಾಧೀತಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ|

09037002c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಧಿವದ್ವಿ ಜಸತ್ತಮ||

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ! ಅವನು ಯಾವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು? ಅವನು ಏನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು? ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಇದರ ಕುರಿತು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

09037003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09037003a ರಾಜನ್ಸಪ್ತ ಸರಸ್ವತ್ಯೋ ಯಾಭಿವ್ಯಾಪ್ತಮಿದಂ ಜಗತ್|

09037003c ಆಹೂತಾ ಬಲವದ್ಭಿರ್ಹಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಸರಸ್ವತೀ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಸಪ್ತ ಸರಸ್ವತಿಯರಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತಪೋಬಲರು

ಕರೆದಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

09037004a ಸುಪ್ರಭಾ ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೀ ಚ ವಿಶಾಲಾ ಮಾನಸಹೃದಾ|

09037004c ಸರಸ್ವತೀ ಓಘವತೀ ಸುವೇಣುವಿಮಲೋದಕಾ||

ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸರಸ್ವತಿಯು ಈ ಏಳು ನಾಮಧೇಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಳು: ಸುಪ್ರಭಾ, ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೀ, ವಿಶಾಲಾ, ಮನೋಹೃದ, ಓಘವತೀ, ಸುವೇಣು ಮತ್ತು ವಿಮಲೋದಕ.

09037005a ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ಮಹತೋ ವರ್ತಮಾನೇ ಮಹೀತಲೇ|

09037005c ವಿತತೇ ಯಜ್ಞವಾಟೀ ವೈ ಸಮೇತೇಷು ದ್ವಿಜಾತಿಷು||

ಮಹೀತಲದಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಹಾ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವಿಶಾಲ ಯಜ್ಞವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜಾತಿಯವರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09037006a ಪುಣ್ಯಾಹಘೋಷ್ಯವಿಮಲೈರ್ವೇದಾನಾಂ ನಿನದೈಸ್ತಥಾ|

09037006c ದೇವೇಷು ಚೈವ ವ್ಯಗ್ರೇಷು ತಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞವಿಧೌ ತದಾ||

ಪುಣ್ಯಾಹ ಘೋಷಗಳಿಂದ, ವಿಮಲ ವೇದ ನಿನಾದಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಯಜ್ಞವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಆ ಯಜ್ಞವಾಟಿಯು ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು.

09037007a ತತ್ರ ಚೈವ ಮಹಾರಾಜ ದೀಕ್ಷಿತೇ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೇ|

09037007c ಯಜತಸ್ತತ್ರ ಸತ್ರೇಣ ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿನಾ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪ್ರಪಿತಾಮಹನು ಯಜಮಾನನಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ

ಸತ್ತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾಮನೆಗಳೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

09037008a ಮನಸಾ ಚಿಂತಿತಾ ಹ್ಯರ್ಥಾ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕುಶಲೈಸ್ತದಾ|

09037008c ಉಪತಿಷ್ಠಂತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ವಿಜಾತಿಂಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕುಶಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ದ್ವಿಜಾತಿಯವರ ಬಳಿ ಬಂದು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದವು.

09037009a ಜಗುಶ್ಚ ತತ್ರ ಗಂಧರ್ವಾ ನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ|

09037009c ವಾದಿತ್ರಾಣಿ ಚ ದಿವ್ಯಾನಿ ವಾದಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಸರಗಣಗಳು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿವ್ಯ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿತಕರವಾಗಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09037010a ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತ್ವಾ ತುತುಷುರ್ದೇವತಾ ಅಪಿ|

09037010c ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಜಗ್ಮುಃ ಕಿಮು ಮಾನುಷಯೋನಯಃ||

ಆ ಯಜ್ಞದ ವೈಭವದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನು?

09037011a ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಪುಷ್ಕರಸ್ಥೇ ಪಿತಾಮಹೇ|

09037011c ಅಬ್ರುವನ್ಘುಷಯೋ ರಾಜನ್ನಾಯಂ ಯಜ್ಞೋ ಮಹಾಫಲಃ||

09037011e ನ ದೃಶ್ಯತೇ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಯಸ್ಮಾದಿಹ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜನ್! ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನ ಆ ಮಹಾಯಜ್ಞವು

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಋಷಿಗಳು “ನದಿಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಸರಸ್ವತಿಯು ಇಲ್ಲ
ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞದ ಮಹಾಫಲವು
ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲ!” ಎಂದರು.

09037012a ತಚ್ಛ್ವತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಃ ಸಸ್ಮಾರಾಥ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09037012c ಪಿತಾಮಹೇನ ಯಜತಾ ಆಹೂತಾ ಪುಷ್ಕರೇಷು ವೈ||

09037012e ಸುಪ್ರಭಾ ನಾಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಾಮ್ನಾ ತತ್ರ ಸರಸ್ವತೀ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಾನನು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು.
ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಸರಸ್ವತಿಯು ಸುಪ್ರಭಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವಳಾದಳು.

09037013a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುನಯಸ್ತುಷ್ಟ್ವಾ ವೇಗಯುಕ್ತಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09037013c ಪಿತಾಮಹಂ ಮಾನಯಂತೀಂ ಕ್ರತುಂ ತೇ ಬಹು ಮೇನಿರೇ||

ವೇಗಯುಕ್ತಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಗಳು ತುಷ್ಟರಾಗಿ
ಪಿತಾಮಹನ ಆ ಕ್ರತುವು ಬಹಳ ಮಾನ್ಯತೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು
ಗೌರವಿಸಿದರು.

09037014a ಏವಮೇಷಾ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಪುಷ್ಕರೇಷು ಸರಸ್ವತೀ|

09037014c ಪಿತಾಮಹಾರ್ಥಂ ಸಂಭೂತಾ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಮನೀಷಿಣಾಂ||

ಹೀಗೆ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪಿತಾಮಹನಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳ
ಸಂತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.

09037015a ನೈಮಿಷೇ ಮುನಯೋ ರಾಜನ್ಸಮಾಗಮ್ಯ ಸಮಾಸತೇ|

09037015c ತತ್ರ ಚಿತ್ರಾಃ ಕಥಾ ಹ್ಯಾಸನ್ನೇದಂ ಪ್ರತಿ ಜನೇಶ್ವರ||

ರಾಜನ್! ಜನೇಶ್ವರ! ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸಮಾಗಮಿಸಿದ್ದ ಮುನಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ವೇದದ ಕುರಿತು ವಿಚಿತ್ರ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು.

09037016a ತತ್ರ ತೇ ಮುನಯೋ ಹ್ಯಾಸನ್ನಾನಾಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವೇದಿನಃ|

09037016c ತೇ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮುನಯಃ ಸಸ್ಮರುವೈಃ ಸರಸ್ವತೀಂ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನಾ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುನಿಗಳು
ಒಂದಾಗಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರು.

09037017a ಸಾ ತು ಧ್ಯಾತಾ ಮಹಾರಾಜ ಋಷಿಭಿಃ ಸತ್ರಯಾಜಿಭಿಃ|

09037017c ಸಮಾಗತಾನಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಹಾಯಾರ್ಥಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

09037017e ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಭಾಗಾ ತತ್ರ ಪುಣ್ಯಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ಮಹಾರಾಜ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸೇರಿ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರು
ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಅವರ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಮಹಾಭಾಗೆ
ಸರಸ್ವತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

09037018a ನೈಮಿಷೇ ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೀ ತು ಮುನೀನಾಂ ಸತ್ರಯಾಜಿನಾಂ|

09037018c ಆಗತಾ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ತತ್ರ ಭಾರತ ಪೂಜಿತಾ||

ಭಾರತ! ನೈಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ರಯಾಜಿ ಮುನಿಗಳ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದ
ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೀ ಎಂದು ಪೂಜಿತಳಾದಳು.

09037019a ಗಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗಯೇಷ್ಟೇವ ಮಹಾಕ್ರತುಂ|

09037019c ಆಹೂತಾ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಗಯಯಜ್ಞೇ ಸರಸ್ವತೀ||

ಗಯದ ರಾಜ ಗಯನೂ ಕೂಡ ಮಹಾಕ್ರತು ಗಯಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

09037020a ವಿಶಾಲಾಂ ತು ಗಯೇಷ್ಟಾಹುರೃಷಯಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ|

09037020c ಸರಿತ್ಸಾ ಹಿಮವತ್ಪಾರ್ವಾತ್ಪ್ರಸೂತಾ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನೀ||

ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನೀ ನದಿಗೆ
ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಋಷಿಗಳು ವಿಶಾಲಾ ಎಂದು ಕರೆದರು.

09037021a ಔದ್ದಾಲಕೇಸ್ತಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಯಜತಸ್ತತ್ರ ಭಾರತ|

09037021c ಸಮೇತೇ ಸರ್ವತಃ ಸ್ಥಿತೇ ಮುನೀನಾಂ ಮಂಡಲೇ ತದಾ||

ಭಾರತ! ಔದ್ದಾಲಕನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಯಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಮುನಿಗಳ ಮಂಡಲವು ಸೇರಿತ್ತು.

09037022a ಉತ್ತರೇ ಕೋಸಲಾಭಾಗೇ ಪುಣ್ಯೇ ರಾಜನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09037022c ಔದ್ದಾಲಕೇನ ಯಜತಾ ಪೂರ್ವಂ ಧ್ಯಾತಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜನ್! ಕೋಸಲದ ಪುಣ್ಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ
ಔದ್ದಾಲಕನು ಯಜ್ಞದ ಮೊದಲು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು.

09037023a ಆಜಗಾಮ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ತಂ ದೇಶಂ ಋಷಿಕಾರಣಾತ್|

09037023c ಪೂಜ್ಯಮಾನಾ ಮುನಿಗಣೈರ್ವಲ್ಕಲಾಜಿನಸಂವೃತೈಃ||

09037023e ಮನೋಹ್ರದೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸಾ ಹಿ ತೈರ್ಮನಸಾ ಹೃತಾ||

ಋಷಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೈತಂದ ಸರಿಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ವಲ್ಕಲ-
ಜಿನಧಾರೀ ಮುನಿಗಣಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೋಹ್ರದಾ ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತಳಾದಳು.

09037024a ಸುವೇಣುರೃಷಭದ್ವೀಪೇ ಪುಣ್ಯೇ ರಾಜರ್ಷಿಸೇವಿತೇ|

09037024c ಕುರೋಶ್ಚ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

09037024e ಆಜಗಾಮ ಮಹಾಭಾಗಾ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜರ್ಷಿಸೇವಿತ ಪುಣ್ಯ ಋಷಭದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಅವಳು
ಸುವೇಣುವೆನಿಸಿದಳು. ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುವು ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದ
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಭಾಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹರಿದುಬಂದಳು.

09037025a ಓಘವತ್ಯಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಸಿಷ್ಠೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09037025c ಸಮಾಹೂತಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ದಿವ್ಯತೋಯಾ ಸರಸ್ವತೀ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ದಿವ್ಯನದೀ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಮಹಾತ್ಮ
ವಸಿಷ್ಠನು ಓಘವತಿ ಎಂದು ಕರೆದನು.

09037026a ದಕ್ಷೇಣ ಯಜತಾ ಚಾಪಿ ಗಂಗಾದ್ವಾರೇ ಸರಸ್ವತೀ|

09037026c ವಿಮಲೋದಾ ಭಗವತೀ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಯಜತಾ ಪುನಃ||

09037026e ಸಮಾಹೂತಾ ಯಯೌ ತತ್ರ ಪುಣ್ಯೇ ಹೈಮವತೇ ಗಿರೌ||

ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನು ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದ

ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಕರೆಯಲು ಭಗವತಿಯು ಪುಣ್ಯ ಹೈಮವತ ಗಿರಿಗಳಿಂದ
ವಿಮಲೋದೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹರಿದುಬಂದಳು.

09037027a ಏಕೇಭೂತಾಸ್ತತಸ್ತಾಸ್ತು ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಸಮಾಗತಾಃ|

09037027c ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತಂ ತೀರ್ಥಂ ತತಸ್ತತ್ಪ್ರಥಿತಂ ಭುವಿ||

ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅದು ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತ
ತೀರ್ಥವೆಂದು ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

09037028a ಇತಿ ಸಪ್ತ ಸರಸ್ವತ್ಯೋ ನಾಮತಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ|

09037028c ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತಂ ಚೈವ ತೀರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಂ ತಥಾ ಸ್ಮೃತಂ||

ಸರಸ್ವತಿಯ ಏಳು ನಾಮಗಳನ್ನೂ ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ
ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಕುರಿತೂ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು.

09037029a ಶೃಣು ಮಂಕಣಕಸ್ಯಾಪಿ ಕೌಮಾರಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ|

09037029c ಆಪಗಾಮವಗಾಢಸ್ಯ ರಾಜನ್ವಕ್ರೀಡಿತಂ ಮಹತ್||

ರಾಜನ್! ಈಗ ಕೌಮಾರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮಂಕಣನ ಮಹಾ ಕ್ರೀಡೆಯ
ಕುರಿತು ಕೇಳು.

09037030a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯದೃಚ್ಚಯಾ ತತ್ರ ಸ್ತ್ರಿಯಮಂಭಸಿ ಭಾರತ|

09037030c ಸ್ನಾಯಂತೀಂ ರುಚಿರಾಪಾಂಗೀಂ ದಿಗ್ವಾಸಸಮನಿಂದಿತಾಂ||

09037030e ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಚಸ್ಯಂದೇ ವೀರ್ಯಮಂಭಸಿ||

ಭಾರತ! ಮಹಾರಾಜ! ಒಮ್ಮೆ ಸುಂದರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ

ಬಟ್ಟೆಗಳಾಗಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಅನಿಂದಿತೆ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಂಕಣಕನ ವೀರ್ಯಸ್ಥಲನವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.

09037031a ತದ್ರೇತಃ ಸ ತು ಜಗ್ರಾಹ ಕಲಶೇ ವೈ ಮಹಾತಪಾಃ|

09037031c ಸಪ್ತಧಾ ಪ್ರವಿಭಾಗಂ ತು ಕಲಶಸ್ಥಂ ಜಗಾಮ ಹ||

09037031e ತತ್ರರ್ಷಯಃ ಸಪ್ತ ಜಾತಾ ಜಜ್ಞಿರೇ ಮರುತಾಂ ಗಣಾಃ||

ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಆ ರೇತಸನ್ನು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ,
ಕಲಶದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಏಳು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಪ್ತ
ಋಷಿ ಮರುದ್ಗಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು.

09037032a ವಾಯುವೇಗೋ ವಾಯುಬಲೋ ವಾಯುಹಾ ವಾಯುಮಂಡಲಃ|

09037032c ವಾಯುಜ್ವಾಲೋ ವಾಯುರೇತಾ ವಾಯುಚಕ್ರಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09037032e ಏವಮೇತೇ ಸಮುತ್ತನ್ನಾ ಮರುತಾಂ ಜನಯಿಷ್ಯವಃ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾಯುವೇಗ, ವಾಯುಬಲ, ವಾಯುಹಾ, ವಾಯುಮಂಡಲ,
ವಾಯುಜ್ವಾಲ, ವಾಯುರೇತ ಮತ್ತು ವಾಯುಚಕ್ರರೆಂಬ ವೀರ್ಯವಾನ್
ಮರುತ್ತರು ಜನಿಸಿದರು.

09037033a ಇದಮನ್ಯಚ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೃಣ್ವಾಶ್ಚರ್ಯತರಂ ಭುವಿ|

09037033c ಮಹರ್ಷೇಶ್ಚರಿತಂ ಯಾದ್ಯಕ್ರೀಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರುತವಾದ ಭುವಿಯಲ್ಲೇ
ಅತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹರ್ಷಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೇಳು.

09037034a ಪುರಾ ಮಂಕಣಕಃ ಸಿದ್ಧಃ ಕುಶಾಗ್ರೇಣೇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

09037034c ಕ್ಷತಃ ಕಿಲ ಕರೇ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯ ಶಾಕರಸೋಽಸ್ಯವತ್||

09037034e ಸ ವಿ ಶಾಕರಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರನೃತ್ತವಾನ್||

ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ಧ ಮಂಕಣಕನು ದರ್ಭೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗವು ಕೈಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಗಾಯಗೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶಾಕರಸವು ಸುರಿಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಶಾಕರಸವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಂಕಣಕನು ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡತೊಡಗಿದನು.

09037035a ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರನೃತ್ತೇ ವೈ ಸ್ಥಾವರಂ ಜಂಗಮಂ ಚ ಯತ್|

09037035c ಪ್ರನೃತ್ತಮುಭಯಂ ವೀರ ತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಮೋಹಿತಂ||

ವೀರ! ಅವನು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡ ಸ್ಥಾವರ-ಜಂಗಮಗಳೆರಡೂ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದವು.

09037036a ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಭಿಃ ಸುರೈ ರಾಜನ್ಮುಷಿಭಿಶ್ಚ ತಪೋಧನೈಃ|

09037036c ವಿಜ್ಞಪ್ತೋ ವೈ ಮಹಾದೇವ ಋಷೇರರ್ಥೇ ನರಾಧಿಪ||

09037036e ನಾಯಂ ನೃತ್ಯೇದ್ಯಥಾ ದೇವ ತಥಾ ತ್ವಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

ರಾಜನ್! ನರಾಧಿಪ! ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಿಗೊಂಡು ಸುರರು, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು ತಪೋಧನರು ಆ ಋಷಿಯ ಕುರಿತು ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿ “ದೇವ! ಇವನು ಕುಣಿಯದಂತೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು!” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

09037037a ತತೋ ದೇವೋ ಮುನಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟಮತೀವ ಹ|

09037037c ಸುರಾಣಾಂ ಹಿತಕಾರ್ಮಾರ್ಥಂ ಮಹಾದೇವೋಽಭ್ಯಭಾಷತ||

ಸುರರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿದ ದೇವ ಮಹಾದೇವನು ಅತೀವ

ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು:

09037038a ಭೋ ಭೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕಿಮರ್ಥಂ ನರಿನ್ಸ್ತ್ರಿ ವೈ|

09037038c ಹರ್ಷಸ್ಥಾನಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ವೈ ತವೇದಂ ಮುನಿಸತ್ತಮ||

09037038e ತಪಸ್ವಿನೋ ಧರ್ಮಪಥೇ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ||

“ಭೋ! ಭೋ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ

ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವೆ? ಮುನಿಸತ್ತಮ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಹರ್ಷಿತನಾಗಲು

ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳು! ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ತಪಸ್ವಿಯಾದ ನೀನು

ಧರ್ಮಪಥದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ!”

09037039 ಋಷಿರುವಾಚ

09037039a ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯಸಿ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಕರಾಚ್ಚಾಕರಸಂ ಸ್ತುತಂ|

09037039c ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೈ ಪ್ರನೃತ್ಯೋಽಹಂ ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ವಿಭೋ||

ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಕೈಯಿಂದ ಶಾಕರಸವು

ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ವಿಭೋ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿ

ನಾನು ಮಹಾ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

09037040a ತಂ ಪ್ರಹಸ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ದೇವೋ ಮುನಿಂ ರಾಗೇಣ ಮೋಹಿತಂ|

09037040c ಅಹಂ ನ ವಿಸ್ಮಯಂ ವಿಪ್ರ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪ್ರಪಶ್ಯ ಮಾಂ||

ರಾಗದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮುನಿಗೆ ದೇವನು ನಗುತ್ತಾ “ವಿಪ್ರ!
ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು!” ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು.

09037041a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮಹಾದೇವೇನ ಧೀಮತಾ|

09037041c ಅಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಂಗುಷ್ಠಾಡಿತ್ಯೋಽಭವತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಧೀಮಂತ ಮಹಾದೇವನು
ಬೆರಳಿನ ತುದಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಎಡಗೈ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಒತ್ತಿದನು.

09037042a ತತೋ ಭಸ್ಮ ಕ್ಷತಾದ್ರಾಜನ್ನಿರ್ಗತಂ ಹಿಮಸನ್ನಿಭಂ|

09037042c ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ರೀಡಿತೋ ರಾಜನ್ಸ ಮುನಿಃ ಪಾದಯೋರ್ಗತಃ||

ರಾಜನ್! ಗಾಯಗೊಂಡ ಆ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹಿಮಸದೃಶ ಭಸ್ಮವು
ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಯು ನಾಚಿ ಮಹಾದೇವನ
ಪಾದಗಳಿಗೆರಗಿದನು.

09037043 ಋಷಿರುವಾಚ

09037043a ನಾನ್ಯಂ ದೇವಾದಹಂ ಮನ್ಯೇ ರುದ್ರಾತ್ಪರತರಂ ಮಹತ್|

09037043c ಸುರಾಸುರಸ್ಯ ಜಗತೋ ಗತಿಸ್ತ್ವ ಮಸಿ ಶೂಲಧೃಕೌ||

ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದನು: “ರುದ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕನಾದ ಬೇರೆ ಯಾವ
ದೇವನನ್ನೂ ನಾನು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶೂಲಪಾಣೇ! ನೀನೇ ಸುರಾಸುರ
ಜಗತ್ತಿನ ಗತಿ!

09037044a ತ್ವಯಾ ಸೃಷ್ಟಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ವದಂತೀಹ ಮನೀಷಿಣಃ|

09037044c ತ್ವಾಮೇವ ಸರ್ವಂ ವಿಶತಿ ಪುನರೇವ ಯುಗಕ್ಷಯೇ||

ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ವಿಶ್ವವು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಮನೀಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಯುಗಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ !

09037045a ದೇವೈರಪಿ ನ ಶಕ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಪರಿಜ್ಞಾತುಂ ಕುತೋ ಮಯಾ|

09037045c ತ್ವಯಿ ಸರ್ವೇ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸುರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋಽನಘ||

ಅನಘ ! ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವಾಗ ನಾನು ಹೇಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲೆ? ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

09037046a ಸರ್ವಸ್ತ್ವ ಮಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಕರ್ತಾ ಕಾರಯಿತಾ ಚ ಹ|

09037046c ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸುರಾಃ ಸರ್ವೇ ಮೋದಂತೀಹಾಕುತೋಭಯಾಃ||

ದೇವತೆಗಳ ಕರ್ತ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುವವನು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.”

09037047a ಏವಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಮಹಾದೇವಂ ಸ ಋಷಿಃ ಪ್ರಣತೋಽಬ್ರವೀತ್|

09037047c ಭಗವಂಸ್ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ವೈ ತಪೋ ಮೇ ನ ಕ್ಷರೇದಿತಿ||

ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆ ಋಷಿಯು “ಭಗವನ್ !

ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಕ್ಷಯವಾಗದಿರಲಿ!” ಎಂದು
ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

09037048a ತತೋ ದೇವಃ ಪ್ರೀತಮನಾಸ್ತಂ ಋಷಿಂ ಪುನರಬ್ರವೀತ್|

09037048c ತಪಸ್ತೇ ವರ್ಧತಾಂ ವಿಪ್ರ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಹಸ್ರಧಾ||

09037048e ಆಶ್ರಮೇ ಚೇಹ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಾ ಸಾರ್ಧಮಹಂ ಸದಾ||

ಆಗ ಪ್ರೀತಮನಸ್ಕನಾದ ದೇವನು ಪುನಃ ಋಷಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ವಿಪ್ರ!
ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಾವಿರಪಟ್ಟು ವರ್ಧಿಸಲಿ. ಮತ್ತು
ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ!

09037049a ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತೇ ಚಾಸ್ಮಿನ್ಯೋ ಮಾಮರ್ಚಿಷ್ಯತೇ ನರಃ|

09037049c ನ ತಸ್ಯ ದುರ್ಲಭಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಭವಿತೇಹ ಪರತ್ರ ಚ||

09037049e ಸಾರಸ್ವತಂ ಚ ಲೋಕಂ ತೇ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

ಈ ಸಪ್ತಸಾರಸ್ವತದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವ ನರನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಥವಾ
ನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಲಾರದು. ಅವನು ಸಾರಸ್ವತ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ!”

09037050a ಏತನ್ಮಂಕಣಕಸ್ಯಾಪಿ ಚರಿತಂ ಭೂರಿತೇಜಸಃ|

09037050c ಸ ಹಿ ಪುತ್ರಃ ಸಜನ್ಯಾಮುತ್ಪನ್ನೋ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ||

ಇದು ಭೂರಿತೇಜಸ ಮಂಕಣಕನ ಚರಿತ್ರೆ. ಅವನೇ ವಾಯುವಿಗೆ
ಸುಜನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಸಪ್ತಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೮

ಬಲರಾಮನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಮುಂದುವರೆದುದು (೧-೭).
ಕಪಾಲಮೋಚನ ತೀರ್ಥ ಮಹಾತ್ಮೆ (೮-೨೦). ರುಷಂಗು ಚರಿತೆ
(೨೧-೩೩).

09038001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09038001a ಉಷಿತ್ವಾ ತತ್ರ ರಾಮಸ್ತು ಸಂಪೂಜ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಿನಃ|

09038001c ತಥಾ ಮಂಕಣಕೇ ಪ್ರೀತಿಂ ಶುಭಾಂ ಚಕ್ರೇ ಹಲಾಯುಧಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಲಾಯುಧರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಿ
ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಂಕಣಕನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

09038002a ದತ್ತ್ವಾ ದಾನಂ ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯೋ ರಜನೀಂ ತಾಮುಪೋಷ್ಯ ಚ|

09038002c ಪೂಜಿತೋ ಮುನಿಸಂಘೈಶ್ಚ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಲಾಂಗಲೀ||

ದ್ವಿಜಾತಿಯವರಿಗೆ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು
ಲಾಂಗಲಿಯು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಮುನಿಸಂಘಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

09038003a ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಮುನೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಸ್ಕೃಷ್ಟ್ವಾ ತೋಯಂ ಚ ಭಾರತ|

09038003c ಪ್ರಯಯೌ ತ್ವರಿತೋ ರಾಮಸ್ತೀರ್ಥಹೇತೋರ್ಮಹಾಬಲಃ||

ಭಾರತ! ಸರ್ವ ಮುನಿಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಾಚಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮಹಾಬಲ ರಾಮನು ತೀರ್ಥಗಳ
ಸಲುವಾಗಿ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಮುಂದುವರೆದನು.

09038004a ತತ ಔಶನಸಂ ತೀರ್ಥಮಾಜಗಾಮ ಹಲಾಯುಧಃ|

09038004c ಕಪಾಲಮೋಚನಂ ನಾಮ ಯತ್ರ ಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ಅನಂತರ ಹಲಾಯುಧನು ಮಹಾಮುನಿಯು ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ
ಕಪಾಲಮೋಚನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಔಶನಸ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09038005a ಮಹತಾ ಶಿರಸಾ ರಾಜನ್ಯಸ್ತಜಂಘೋ ಮಹೋದರಃ|

09038005c ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ರಾಮಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ಯ ವೈ ಪುರಾ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾರಾಜ! ಹಿಂದೆ ರಾಮನು ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸನ
ಮಹಾಶಿರಸ್ಸು ಮಹೋದರನೆಂಬ ಮುನಿಯ ಮೋಣಕಾಲಿಗೆ
ಅಂಟಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

09038006a ತತ್ರ ಪೂರ್ವಂ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಕಾವ್ಯೇನ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ|

09038006c ಯತ್ರಾಸ್ಯ ನೀತಿರಖಿಲಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

09038006e ತತ್ರಸ್ಥಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ದೈತ್ಯದಾನವವಿಗ್ರಹಂ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾವ್ಯನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಖಿಲ ನೀತಿಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ದೈತ್ಯ-ದಾನವರ ಯುದ್ಧದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09038007a ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚ ಬಲೋ ರಾಜಂಸ್ತೀರ್ಥಪ್ರವರಮುತ್ತಮಂ|

09038007c ವಿಧಿವದ್ಧಿ ದದೌ ವಿತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ರಾಜನ್! ಬಲರಾಮನು ಆ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಪ್ರವರವನ್ನು ತಲುಪಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತನು.”

09038008 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09038008a ಕಪಾಲಮೋಚನಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಥಂ ಯತ್ರ ಮಹಾಮುನಿಃ|

09038008c ಮುಕ್ತಃ ಕಥಂ ಚಾಸ್ಯ ಶಿರೋ ಲಗ್ನಂ ಕೇನ ಚ ಹೇತುನಾ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಕಪಾಲಮೋಚನವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಮುನಿಯು ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತನಾದನು? ಶಿರಸ್ಸು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು?”

09038009 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09038009a ಪುರಾ ವೈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ರಾಘವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09038009c ವಸತಾ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತತ್ರ ಹಿಂಸಿತಾಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಹಿಂದೆ ಮಹಾತ್ಮ
ರಾಘವನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09038010a ಜನಸ್ಥಾನೇ ಶಿರಶ್ಚಿನ್ನಂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ|

09038010c ಕ್ಷುರೇಣ ಶಿತಧಾರೇಣ ತತ್ಪಪಾತ ಮಹಾವನೇ||

ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮ ರಾಕ್ಷಸನ ಶಿರವನ್ನು ಕ್ಷುರದ ಶಿತಧಾರೆಯಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡಲು ಅದು ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.

09038011a ಮಹೋದರಸ್ಯ ತಲ್ಲಗ್ನಂ ಜಂಘಾಯಾಂ ವೈ ಯದ್ಯುಚ್ಚಯಾ|

09038011c ವನೇ ವಿಚರತೋ ರಾಜನ್ನಸ್ಥಿ ಭಿತ್ವಾಸ್ಫುರತ್ತದಾ||

ರಾಜನ್! ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಮಹೋದರನ ಮೊಣಕಾಲನ್ನು ಸೀಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು.

09038012a ಸ ತೇನ ಲಗ್ನೇನ ತದಾ ದ್ವಿಜಾತಿರ್ನ ಶಶಾಕ ಹ|

09038012c ಅಭಿಗಂತುಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತೀರ್ಥಾನ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ||

ಅದು ಅವನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನು ತೀರ್ಥ-ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು
ಅಸಮರ್ಥನಾದನು.

09038013a ಸ ಪೂತಿನಾ ವಿಸ್ತವತಾ ವೇದನಾರ್ತೋ ಮಹಾಮುನಿಃ|

09038013c ಜಗಾಮ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಾನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ||

ಕೀವು ಹರಿದು ವೇದನೆಯಿಂದ ಆರ್ತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು
ಭೂಮಿಯ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

09038014a ಸ ಗತ್ವಾ ಸರಿತಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಮುದ್ರಾಂಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ|

09038014c ಕಥಯಾಮಾಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಋಷೀಣಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ||

ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಸರ್ವ ನದಿ-ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವ
ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

09038015a ಆಪ್ಲತಃ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥೇಷು ನ ಚ ಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ತವಾನ್|

09038015c ಸ ತು ಶುಶ್ರಾವ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರೋ ಮುನೀನಾಂ ವಚನಂ ಮಹತ್||

ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಆ ಶಿರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು
ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರನು ಮುನಿಗಳ ಈ ಮಹಾ ವಚನವನ್ನು
ಕೇಳಿದನು:

09038016a ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥವರಂ ಖ್ಯಾತಮೌಶನಸಂ ತದಾ|

09038016c ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಶಮನಂ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರಮನುತ್ತಮಂ||

“ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಔಶನಸವೆಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಆ
ಅನುತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪ್ರಶಮನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.”

09038017a ಸ ತು ಗತ್ವಾ ತತಸ್ತತ್ರ ತೀರ್ಥಮೌಶನಸಂ ದ್ವಿಜಃ|

09038017c ತತ ಔಶನಸೇ ತೀರ್ಥೇ ತಸ್ಯೋಪಸ್ಪೃಶತಸ್ತದಾ||

09038017e ತಚ್ಚಿ ರಶ್ಚ ರಣಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಪಪಾತಾಂತರ್ಜಲೇ ತದಾ||

ಆಗ ಆ ದ್ವಿಜನು ಔಶಸನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಔಶಸನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಶಿರವು ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀರಿನೊಳಗೆ
ಬಿದ್ದಿತು.

09038018a ತತಃ ಸ ವಿರುಜೋ ರಾಜನ್ವತಾತ್ಮಾ ವೀತಕಲ್ಮಷಃ|

09038018c ಆಜಗಾಮಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರೀತಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಮಹೋದರಃ||

ರಾಜನ್! ಪೂತಾತ್ಮನೂ ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನೂ,
ಶಿರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದವನೂ ಆದ ಕೃತಕೃತ್ಯ ಮಹೋದರನು
ಪ್ರೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

09038019a ಸೋಽಥ ಗತ್ವಾಶ್ರಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ವಿಪ್ರಮುಕ್ತೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

09038019c ಕಥಯಾಮಾಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಋಷೀಣಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ||

ತನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ತನಾದ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ವಿಪ್ರನು
ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09038020a ತೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚನಂ ತಸ್ಯ ತತಸ್ತೀರ್ಥಸ್ಯ ಮಾನದ|

09038020c ಕಪಾಲಮೋಚನಮಿತಿ ನಾಮ ಚಕ್ರುಃ ಸಮಾಗತಾಃ||

ಮಾನದ! ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಮುನಿಗಳು ಆ
ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಪಾಲಮೋಚನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ್ನಿತ್ತರು.

09038021a ತತ್ರ ದತ್ತ್ವಾ ಬಹುನ್ನಾಯಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಾಧವಃ|

09038021c ಜಗಾಮ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರೋ ರುಷಂಗೋರಾಶ್ರಮಂ ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ವಿಪ್ರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರ
ಮಾಧವನು ರುಷಂಗುವಿನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09038022a ಯತ್ರ ತಪ್ತಂ ತಪೋ ಘೋರಮಾರ್ಷ್ವಿಷೇಣೇನ ಭಾರತ|

09038022c ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಲಬ್ಧವಾಂಸ್ತತ್ರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ಭಾರತ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಷಿಷೇಣನು ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದನು
ಮತ್ತು ಮಹಾಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

09038023a ತತೋ ಹಲಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ|

09038023c ಜಗಾಮ ಯತ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ ರುಷಂಗುಸ್ತನುಮತ್ಯಜತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಲಧರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ
ಸುತ್ತವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ರುಷಂಗುವು ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ಹೋದನು.

09038024a ರುಷಂಗುಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೃದ್ಧಸ್ತಪೋನಿತ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ|

09038024c ದೇಹನ್ಯಾಸೇ ಕೃತಮನಾ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಬಹುಧಾ ಬಹು||

ಭಾರತ! ರುಷಂಗು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೃದ್ಧನೂ ನಿತ್ಯ ತಪೋನಿರತನೂ
ಆಗಿದ್ದನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿ ಅವನು ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಲು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

09038025a ತತಃ ಸರ್ವಾನುಪಾದಾಯ ತನಯಾನ್ವೈ ಮಹಾತಪಾಃ|

09038025c ರುಷಂಗುರಬ್ರವೀತ್ತತ್ರ ನಯಧ್ವಂ ಮಾ ಪೃಥೂದಕಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ರುಷಂಗುವು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು
“ನನ್ನನ್ನು ಪೃಥೂದಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿರಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09038026a ವಿಜ್ಞಾಯಾತೀತವಯಸಂ ರುಷಂಗುಂ ತೇ ತಪೋಧನಾಃ|

09038026c ತಂ ವೈ ತೀರ್ಥಮುಪಾನಿನ್ಯುಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತಪೋಧನಂ||

ಆ ತಪೋಧನರು ಅತ್ಯಂತ ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ತಪೋಧನ ರುಷಂಗುವನ್ನು
ಸರಸ್ವತಿಯ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

09038027a ಸ ತೈಃ ಪುತ್ರೈಸ್ತದಾ ಧೀಮಾನಾನೀತೋ ವೈ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09038027c ಪುಣ್ಯಾಂ ತೀರ್ಥಶತೋಪೇತಾಂ ವಿಪ್ರಸಂಘೈರ್ನಿಷೇವಿತಾಂ||

ಪುತ್ರರು ಆ ಧೀಮಂತನನ್ನು ನೂರಾರು ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ,
ವಿಪ್ರಸಂಘಗಳು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಣ್ಯ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರು.

09038028a ಸ ತತ್ರ ವಿಧಿನಾ ರಾಜನ್ನಾಪ್ಲತಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

09038028c ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತೀರ್ಥಗುಣಾಂಶ್ಚೈವ ಪ್ರಾಹೇದಂ ಋಷಿಸತ್ತಮಃ||

09038028e ಸುಪ್ರೀತಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಸರ್ವಾನ್ಪತ್ರಾನುಪಾಸತಃ||

ರಾಜನ್! ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಆ
ಸುಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಋಷಿಸತ್ತಮನು ತೀರ್ಥಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು
ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹೇಳಿದನು:

09038029a ಸರಸ್ವತ್ಯುತ್ತರೇ ತೀರೇ ಯಸ್ತುಜೇದಾತ್ಮನಸ್ತನುಂ|

09038029c ಪ್ರೃಥೂದಕೇ ಜಪ್ಯಪರೋ ನೈನಂ ಶ್ಲೋಮರಣಂ ತಪೇತ್||

“ಸರಸ್ವತಿಯ ಉತ್ತರತೀರದ ಪ್ರೃಥೂದಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಜಪಿಸುತ್ತಾ
ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಮರಣವು
ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ!”

09038030a ತತ್ರಾಪ್ಲುತ್ಯ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಹಲಾಯುಧಃ|

09038030c ದತ್ತ್ವಾ ಚೈವ ಬಹೂನ್ದಾಯಾನ್ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ವಿಪ್ರವತ್ಸಲಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಹಲಾಯುಧನು ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನು
ಪೂರೈಸಿ ಆ ವಿಪ್ರವತ್ಸಲನು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಅನೇಕ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

09038031a ಸಸರ್ಜ ಯತ್ರ ಭಗವಾಽಲ್ಲೋಕಾಽಲ್ಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

09038031c ಯತ್ರಾಷ್ಟಿಷೇಣಃ ಕೌರವ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಃ||

09038031e ತಪಸಾ ಮಹತಾ ರಾಜನ್ಯಾಪ್ತವಾನ್ಯುಷಿಸತ್ತಮಃ||

09038032a ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಶ್ಚ ರಾಜರ್ಷಿದೇವಾಪಿಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ|

09038032c ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಲಬ್ಧವಾನ್ಯತ್ರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ||

09038032e ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಭಗವಾನುಗ್ರತೇಜಾ ಮಹಾತಪಾಃ||

09038033a ತತ್ರಾಜಗಾಮ ಬಲವಾನ್ಬಲಭದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

ಅನಂತರ ಬಲವಾನ್ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಬಲಭದ್ರನು ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಕ್ಕೆ
ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಭಗವಂತನು

ಲೋಕಾಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದನು. ಕೌರವ್ಯ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಶಿತವ್ರತ
ಋಷಿಸತ್ತಮ ಆಷ್ಟಿಷೇಣನು ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು

ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜರ್ಷಿ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ, ಮಹಾಮುನಿ ದೇವಾಪಿ, ಮತ್ತು ಮಹಾಮುನಿ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಉಗ್ರತೇಜಸ್ವೀ ಮಹಾತಪಸ್ವೀ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಅಷ್ಠಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೯

ಸಿಂಧುದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಆರ್ಷಿಷೇಣನು ಸಿದ್ಧನಾದ ಕಥೆ (೧-೯).
ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ (೧೦-೩೨).

09039001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09039001a ಕಥಮಾರ್ಷಿಷೇಣೋ ಭಗವಾನ್ವಿಪುಲಂ ತಪ್ತವಾಂಸ್ತಪಃ|

09039001c ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಃ ಕಥಂ ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಲಬ್ಧವಾಂಸ್ತದಾ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಆರ್ಷಿಷೇಣನು ಹೇಗೆ
ವಿಪುಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು? ಸಿಂಧುದ್ವೀಪನೂ ಕೂಡ ಹೇಗೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು?

09039002a ದೇವಾಪಿಶ್ಚ ಕಥಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಶ್ಚ ಸತ್ತಮ|

09039002c ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಭಗವನ್ವರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸತ್ತಮ! ಹೇಗೆ ದೇವಾಪಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು? ಭಗವನ್! ಅದರಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೇಳು.
ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.”

09039003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09039003a ಪುರಾ ಕೃತಯುಗೇ ರಾಜನ್ನಾಷ್ಟ್ರಿಷೇಣೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

09039003c ವಸನ್ಗುರುಕುಲೇ ನಿತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಮಧ್ಯಯನೇ ರತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ
ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ಆಷ್ಟ್ರಿಷೇಣನು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿಕೊಂಡು
ನಿತ್ಯವೂ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು.

09039004a ತಸ್ಯ ರಾಜನ್ಗುರುಕುಲೇ ವಸತೋ ನಿತ್ಯಮೇವ ಹ|

09039004c ಸಮಾಪ್ತಿಂ ನಾಗಮದ್ವಿದ್ಯಾ ನಾಪಿ ವೇದಾ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ರಾಜನ್! ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಿತ್ಯವೂ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನ ವೇದ-ಆಗಮಗಳ ವಿದ್ಯೆಯು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

09039005a ಸ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಸ್ತತೋ ರಾಜಂಸ್ತಪಸ್ತೇಪೇ ಮಹಾತಪಾಃ|

09039005c ತತೋ ವೈ ತಪಸಾ ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೇದಾನನುತ್ತಮಾನ್||

ರಾಜನ್! ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದ ಅವನು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು.
ಅವನ ಆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನುತ್ತಮ ವೇದಗಳು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು.

09039006a ಸ ವಿದ್ವಾನ್ವೇದಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಶ್ಚಾಪ್ಯ ಋಷಿಸತ್ತಮಃ|

09039006c ತತ್ರ ತೀರ್ಥೇ ವರಾನ್ಮಾ ದಾತ್ರಿಣೇವ ಸುಮಹಾತಪಾಃ||

ಆ ಋಷಿಸತ್ತಮನು ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ವೇದಯುಕ್ತನೂ ಸಿದ್ಧನೂ ಆದನು.
ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಆ ಸುಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಈ ಮೂರು
ವರಗಳನ್ನಿತ್ತನು:

09039007a ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮಹಾನದ್ಯಾ ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ಮಾನವಃ|

09039007c ಆಪ್ಲುತೋ ವಾಜಿಮೇಧಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪುಷ್ಕಲಂ||

“ಇಂದಿನಿಂದ ಮಹಾನದಿಯ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ
ಮನುಷ್ಯನು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಪುಷ್ಕಲ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

09039008a ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ನೈವಾತ್ರ ಭಯಂ ವ್ಯಾಲಾದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ|

09039008c ಅಪಿ ಚಾಲ್ಪೇನ ಯತ್ನೇನ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಪುಷ್ಕಲಂ||

ಇಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಭಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ
ಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಪುಷ್ಕಲ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.”

09039009a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಮುನಿಃ|

09039009c ಏವಂ ಸಿದ್ಧಃ ಸ ಭಗವಾನಾಷ್ಟಿಷೇಣಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಮುನಿಯು ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಆಷ್ಟಿಷೇಣನು ಸಿದ್ಧನಾದನು.

09039010a ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ತದಾ ತೀರ್ಥೇ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09039010c ದೇವಾಪಿಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಪತುರ್ಮಹತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅದೇ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಮತ್ತು ದೇವಾಪಿಗಳು ಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು.

09039011a ತಥಾ ಚ ಕೌಶಿಕಸ್ತಾತ ತಪೋನಿತ್ಯೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ|

09039011c ತಪಸಾ ವೈ ಸುತಪ್ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಮವಾಪ್ತವಾನ್||

ಮಗೂ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಕೌಶಿಕನೂ ಕೂಡ ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ತಪಿಸಿದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

09039012a ಗಾಧಿರ್ನಾಮ ಮಹಾನಾಸೀತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಪ್ರಥಿತೋ ಭುವಿ|

09039012c ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಭವದ್ರಾಜನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ರಾಜನ್ ! ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಗಾಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿದ್ದನು. ಅವನ ಪುತ್ರನೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

09039013a ಸ ರಾಜಾ ಕೌಶಿಕಸ್ತಾತ ಮಹಾಯೋಗ್ಯಭವತ್ಕಿಲ|

09039013c ಸ ಪುತ್ರಮಭಿಷಿಚ್ಯಾಥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ ಮಹಾಯೋಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಕೌಶಿಕ ರಾಜನು
ಮಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

09039014a ದೇಹನ್ಯಾಸೇ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ತಂ ಊಚುಃ ಪ್ರಣತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|

09039014c ನ ಗಂತವ್ಯಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ತ್ರಾಹಿ ಚಾಸ್ಮಾನ್ಮಹಾಭಯಾತ್||

ದೇಹನ್ಯಾಸದ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು
ಹೇಳಿದರು: “ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಹೋಗಬೇಡ! ಮಹಾಭಯದಿಂದ
ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು!”

09039015a ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತೋ ಗಾಧಿಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತದಾ|

09039015c ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಗತೋ ಗೋಪ್ತಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುತೋ ಮಮ||

ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗಾಧಿಯು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ನನ್ನ ಮಗನು
ವಿಶ್ವದ ರಕ್ಷಕನಾಗುತ್ತಾನೆ!”

09039016a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ತತೋ ಗಾಧಿರ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ನಿವೇಶ್ಯ ಚ|

09039016c ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ರಾಜನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭವನ್ಘೃಪಃ||

09039016e ನ ಚ ಶಕ್ನೋತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಯತ್ನವಾನಪಿ ರಕ್ಷಿತುಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಗಾಧಿಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ರಾಜನ್! ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು
ರಾಜನಾದನು. ಆದರೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಅವನಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು

ರಕ್ಷಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

09039017a ತತಃ ಶುಶ್ರಾವ ರಾಜಾ ಸ ರಾಕ್ಷಸೇಭ್ಯೋ ಮಹಾಭಯಂ|

09039017c ನಿಯಂ ಯೌ ನಗರಾಚ್ಚಾಪಿ ಚತುರಂಗಬಲಾನ್ವಿತಃ||

ಒಮ್ಮೆ ಆ ರಾಜನು ರಾಕ್ಷಸರ ಮಹಾಭಯದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ,
ಚತುರಂಗಬಲಾನ್ವಿತನಾಗಿ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಟನು.

09039018a ಸ ಗತ್ವಾ ದೂರಮಧ್ವಾನಂ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮಮಭ್ಯಯಾತ್|

09039018c ತಸ್ಯ ತೇ ಸೈನಿಕಾ ರಾಜಂಶ್ಚ ಕ್ರುಸ್ತತ್ರಾನಯಾನ್ಬಹೂನ್||

ಬಹಳ ದೂರ ಗಮಿಸಿ ಅವನು ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಹೋದನು.
ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಅನೀತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ
ಅಪಚಾರಗಳನ್ನೆಸಗಿದರು.

09039019a ತತಸ್ತು ಭಗವಾನ್ವಿಪ್ರೋ ವಸಿಷ್ಠೋಽಶ್ರಮಮಭ್ಯಯಾತ್|

09039019c ದದೃಶೇ ಚ ತತಃ ಸರ್ವಂ ಭಜ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾವನಂ||

ಭಗವಾನ್ ವಿಪ್ರ ವಸಿಷ್ಠನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಅಲ್ಲಿ
ಮಹಾವನವೆಲ್ಲವೂ ಧ್ವಂಸವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09039020a ತಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾರಾಜ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

09039020c ಸೃಜಸ್ವ ಶಬರಾನ್ಘೋರಾನಿತಿ ಸ್ವಾಂ ಗಾಮುವಾಚ ಹ||

ಮಹಾರಾಜ! ಅದರಿಂದ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮುನಿಸತ್ತಮ ವಸಿಷ್ಠನು “ಘೋರ
ಶಬರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸು!” ಎಂದು ತನ್ನ ಗೋವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09039021a ತಥೋಕ್ತಾ ಸಾಸೃಜದ್ಧೇನುಃ ಪುರುಷಾನ್ಘೋರದರ್ಶನಾನ್ |

09039021c ತೇ ಚ ತದ್ಬಲಮಾಸಾದ್ಯ ಬಭಂಜುಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ ||

ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಹಸುವು ಘೋರರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಳು. ಅವರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದರು.

09039022a ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿದ್ರುತಂ ಸೈನ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ಗಾಧಿಜಃ |

09039022c ತಪಃ ಪರಂ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ತಪಸ್ಯೇವ ಮನೋ ದಧೇ ||

ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಧಿಯ ಮಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತಪೋಬಲವೇ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ತಿಳಿದು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು.

09039023a ಸೋಽಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ರಾಜನ್ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಸಮಾಹಿತಃ |

09039023c ನಿಯಮೈಶ್ಚೋಪವಾಸೈಶ್ಚ ಕರ್ಶಯನ್ನೇಹಮಾತ್ಮನಃ ||

ರಾಜನ್! ಅವನು ಸರಸ್ವತಿಯ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೃಶಗೊಳಿಸಿದನು.

09039024a ಜಲಾಹಾರೋ ವಾಯುಭಕ್ಷಃ ಪರ್ಣಾಹಾರಶ್ಚ ಸೋಽಭವತ್ |

09039024c ತಥಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯೀ ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ನಿಯಮಾಃ ಪ್ರೃಥಕ್ ||

ಜಲಾಹಾರಿಯಾಗಿ, ವಾಯುಭಕ್ಷಕನಾಗಿ, ಪರ್ಣಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗುವುದು ಮುಂತಾದ ಅನ್ಯ ಅನೇಕ

ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಿದನು.

09039025a ಅಸಕೃತ್ಸ್ಯ ದೇವಾಸ್ತು ವ್ರತವಿಘ್ನಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ|

09039025c ನ ಚಾಸ್ಯ ನಿಯಮಾದ್ಬುದ್ಧಿರಪಯಾತಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ದೇವತೆಗಳಾದರೋ ಅವನ ವ್ರತವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಯಮಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09039026a ತತಃ ಪರೇಣ ಯತ್ನೇನ ತಪ್ತ್ವಾ ಬಹುವಿಧಂ ತಪಃ|

09039026c ತೇಜಸಾ ಭಾಸ್ಮರಾಕಾರೋ ಗಾಧಿಜಃ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಆಗ ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬಹುವಿಧದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಗಾಧಿಜನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಮರಾಕಾರನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು.

09039027a ತಪಸಾ ತು ತಥಾ ಯುಕ್ತಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಪಿತಾಮಹಃ|

09039027c ಅಮನ್ಯತ ಮಹಾತೇಜಾ ವರದೋ ವರಮಸ್ಯ ತತ್||

ಹಾಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ವರದ ಪಿತಾಮಹನು ವರವನ್ನೀಯಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

09039028a ಸ ತು ವವ್ರೇ ವರಂ ರಾಜನ್ಯಾ ಮಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ವಿತಿ|

09039028c ತಥೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ||

ರಾಜನ್! “ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಬೇಕು!” ಎಂದು ಅವನು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನು “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!”

ಎಂದನು.

09039029a ಸ ಲಬ್ಧ್ವಾ ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಂ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09039029c ವಿಚಚಾರ ಮಹೀಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ಕೃತಕಾಮಃ ಸುರೋಪಮಃ||

ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯು
ಸುರರಂತೆ ಆಸೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸಿದನು.

09039030a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ರಾಮಃ ಪ್ರದಾಯ ವಿವಿಧಂ ವಸು|

09039030c ಪಯಸ್ವಿನೀಸ್ತಥಾ ಧೇನೂರ್ಯಾನಾನಿ ಶಯನಾನಿ ಚ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು -
ಹಾಲುನೀಡುವ ಹಸುಗಳನ್ನೂ, ವಾಹನಗಳನ್ನೂ, ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನೂ,
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

09039031a ತಥಾ ವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಲಂಕಾರಂ ಭಕ್ಷ್ಯಂ ಪೇಯಂ ಚ ಶೋಭನಂ|

09039031c ಅದದಾನ್ಮು ದಿತೋ ರಾಜನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್||

ರಾಜನ್! ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವನು ಶೋಭಿಸುವ
ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಭಕ್ಷ್ಯ-ಪಾನೀಯಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ದಾನವಿತ್ತನು.

09039032a ಯಯೌ ರಾಜಂಸ್ತತೋ ರಾಮೋ ಬಕಸ್ಯಾಶ್ರಮಮಂತಿಕಾತ್|

09039032c ಯತ್ರ ತೇಪೇ ತಪಸ್ತೀವ್ರಂ ದಾಲೋಚ್ಛ ಬಕ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ||

ರಾಜನ್! ಅನಂತರ ರಾಮನು ಬಕನ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಬಕನು ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದನು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೦

ದಾಲ್ಘ್ಯ ಬಕನ ಚರಿತ್ರೆ(೧-೩೫).

09040001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09040001a ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಭಿರಾಕೀರ್ಣಂ ಜಗಾಮ ಯದುನಂದನಃ|

09040001c ಯತ್ರ ದಾಲ್ಘ್ಯೋ ಬಕೋ ರಾಜನ್ವಶ್ವರ್ಥಂ ಸುಮಹಾತಪಾಃ||

09040001e ಜುಹಾವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯಿಣಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಯಿಂದ
ಯದುನಂದನನು ಆಕೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ
ಪಶುಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಬಕನು ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ
ಮಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೇ ಹೋಮಮಾಡಿದನು.

09040002a ತಪಸಾ ಘೋರರೂಪೇಣ ಕರ್ಶಯದ್ಧೇಹಮಾತ್ಮನಃ|

09040002c ಕ್ರೋಧೇನ ಮಹತಾವಿಷ್ಟೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವೈ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಅವನು ಘೋರರೂಪದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು
ಕೃಶಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಪ್ರತಾಪವಾನನು
ಮಹಾಕ್ರೋಧಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು.

09040003a ಪುರಾ ಹಿ ನೈಮಿಷೇಯಾಣಾಂ ಸತ್ರೇ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ|

09040003c ವೃತ್ತೇ ವಿಶ್ವಜಿತೋಽಮ್ತೇ ವೈ ಪಾಂಚಾಲಾನೃಷಯೋಽಗಮನ್||

ಹಿಂದೆ ನೈಮಿಷವಾಸಿಗಳ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಸತ್ರವು
ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ವಿಶ್ವಜಿತು ಯಾಗವು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಋಷಿಗಳು
ಪಾಂಚಾಲರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು.

09040004a ತತ್ರೇಶ್ವರಮಯಾಚಂತ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥಂ ಮನೀಷಿಣಃ|

09040004c ಬಲಾನ್ವಿತಾನ್ವತ್ಸರಾನ್ನಿವ್ಯಾ ಧೀನೇಕವಿಂಶತಿಂ||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಜನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮುನಿಗಳು
ಬಲಾನ್ವಿತ, ರೋಗರಹಿತ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಹೋರಿಕರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

09040005a ತಾನಬ್ರವೀದ್ಭಕೋ ವೃದ್ಧೋ ವಿಭಜದ್ಧಂ ಪಶುನಿತಿ|

09040005c ಪಶುನೇತಾನಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ರಾಜಸತ್ತಮಂ||

ಆಗ ವೃದ್ಧ ಬಕನು ಅವರಿಗೆ “ಪಶುಗಳನ್ನು ನೀವೇ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನನ್ನ
ಪಾಲಿನ ಪಶುವನ್ನು ನಿಮಗೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ರಾಜಸತ್ತಮನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ!”

09040006a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ರಾಜನೃಷೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09040006c ಜಗಾಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಭವನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಃ||

ರಾಜನ್! ಹೀಗೆ ಆ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಭವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09040007a ಸ ಸಮೀಪಗತೋ ಭೂತ್ವಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜನೇಶ್ವರಂ|

09040007c ಅಯಾಚತ ಪಶೂನ್ದಾಲ್ಭ್ಯಃ ಸ ಚೈನಂ ರುಷಿತೋಽಬ್ರವೀತ್||

ಜನೇಶ್ವರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ ದಾಲ್ಭ್ಯನು ಪಶುಗಳನ್ನು
ಯಾಚಿಸಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ರೋಷಗೊಂಡು ಅವನೊಂದಿಗೆ
ಮಾತನಾಡಿದನು.

09040008a ಯದ್ಯಚ್ಚಯಾ ಮೃತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಾಸ್ತದಾ ನೃಪಸತ್ತಮ|

09040008c ಏತಾನ್ವಶೂನ್ನಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧೋ ಯದೀಚ್ಛಸಿ||

ಆ ನೃಪಸತ್ತಮನು ದೈವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮೃತಗೊಂಡಿದ್ದ ಗೋವುಗಳನ್ನು
ನೋಡಿ “ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧುವೇ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಈ ಪಶುಗಳನ್ನು
ಬೇಗನೇ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿ!” ಎಂದನು.

09040009a ಋಷಿಸ್ತ್ವಥ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮವಿತ್|

09040009c ಅಹೋ ಬತ ನೃಶಂಸಂ ವೈ ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಸಂಸದಿ||

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮವಿದು ಋಷಿಯು “ಅಯ್ಯೋ! ಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ
ಇಂತಹ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ!” ಎಂದು

ಚಿಂತಿಸಿದನು.

09040010a ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ಚ ರೋಷಾವಿಷ್ಟೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ|

09040010c ಮತಿಂ ಚಕ್ರೇ ವಿನಾಶಾಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಭೂಪತೇಃ||

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಚಿಂತಿಸಿ ರೋಷಾವಿಷ್ಟನಾದ ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು
ಭೂಪತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ವಿನಾಶದ ಕುರಿತು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

09040011a ಸ ಉತ್ಕೃತ್ಯ ಮೃತಾನಾಂ ವೈ ಮಾಂಸಾನಿ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ|

09040011c ಜುಹಾವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ನರಪತೇಃ ಪುರಾ||

ಆ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮನು ಮೃತ ಪಶುಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನರಪತಿ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಿದನು.

09040012a ಅವಕೀರ್ಣೇ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥೇ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ ಪಾವಕಂ|

09040012c ಬಕೋ ದಾಲ್ಭ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ನಿಯಮಂ ಪರಮಾಸ್ಥಿತಃ||

09040012e ಸ ತೈರೇವ ಜುಹಾವಾಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಾಂಸೈರ್ಮಹಾತಪಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ದಾಲ್ಭ್ಯ ಬಕನು

ನಿಯಮಾಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸರಸ್ವತಿಯ ಅವಕೀರ್ಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಂಸಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು
ಆಹುತಿಯಾಗಿತ್ತನು.

09040013a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ವಿಧಿವತ್ಸತ್ತೇ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೇ ಸುದಾರುಣೇ|

09040013c ಅಕ್ಷೀಯತ ತತೋ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಆ ಸುದಾರುಣ ಸತ್ರವು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಹಾಗೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

09040014a ಚಿದ್ಯಮಾನಂ ಯಥಾನಂತಂ ವನಂ ಪರಶುನಾ ವಿಭೋ|

09040014c ಬಭೂವಾಪಹತಂ ತಚ್ಚಾಪ್ಯವಕೀರ್ಣಮಚೇತನಂ||

ವಿಭೋ! ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಅರಣ್ಯವು
ಕ್ಷೀಣಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

09040015a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದವಕೀರ್ಣಂ ತು ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸ ಮನುಜಾಧಿಪಃ|

09040015c ಬಭೂವ ದುರ್ಮನಾ ರಾಜಂಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಚ ಪ್ರಭುಃ||

ರಾಜನ್! ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಭು
ಮನುಜಾಧಿಪನು ಚಿಂತಿಸಿ ದುಃಖಿತನಾದನು.

09040016a ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮಕರೋದ್ಯತ್ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹಿತಃ ಪುರಾ|

09040016c ಅಥಾಸೌ ಪಾರ್ಥಿವಃ ಖಿನ್ನಸ್ತೇ ಚ ವಿಪ್ರಾಸ್ತದಾ ನೃಪ||

ಸಂಕಟ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು. ನೃಪ!
ಆದರೂ ಪಾರ್ಥಿವ ಮತ್ತು ವಿಪ್ರರು ಖಿನ್ನರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು.

09040017a ಯದಾ ಚಾಪಿ ನ ಶಕ್ನೋತಿ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮೋಚಯಿತುಂ ನೃಪ|

09040017c ಅಥ ವೈಪ್ರಾಶ್ಚಿಕಾಂಸ್ತತ್ರ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ! ನೃಪ! ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಾದಾಗ ಅವನು ವೈಪ್ರಾಶ್ಚಿಕರನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09040018a ತತೋ ವೈಪ್ರಾಶ್ಚಿಕಾಃ ಪ್ರಾಹುಃ ಪಶುವಿಪ್ರಕೃತಸ್ವಯಾ|

09040018c ಮಾಂಸೈರಭಿಜುಹೋತೀತಿ ತವ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮುನಿರ್ಬಕಃ||

ಆಗ ವೈಪ್ರಾಶ್ಚಿಕರು ಹೇಳಿದರು: “ನೀನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಪಶುಗಳ ಮಾಂಸಗಳಿಂದ ಮುನಿ ಬಕನು ನಿನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

09040019a ತೇನ ತೇ ಹೂಯಮಾನಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕ್ಷಯೋ ಮಹಾನ್|

09040019c ತಸ್ಯೈತತ್ತಪಸಃ ಕರ್ಮ ಯೇನ ತೇ ಹ್ಯನಯೋ ಮಹಾನ್||

09040019e ಅಪಾಂ ಕುಂಜೇ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತಂ ಪ್ರಸಾದಯ ಪಾರ್ಥಿವ||

ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ತಪಸ್ವಿಯ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಈ ಮಹಾ ನಷ್ಟವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಾರ್ಥಿವ! ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರದ ಕುಂಜಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸು!”

09040020a ಸರಸ್ವತೀಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಸ ರಾಜಾ ಬಕಮಬ್ರವೀತ್|

09040020c ನಿಪತ್ಯ ಶಿರಸಾ ಭೂಮೌ ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅನಂತರ ರಾಜನು ಸರಸ್ವತೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಶಿರಸಾ ಬಿದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ಬಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09040021a ಪ್ರಸಾದಯೇ ತ್ವಾ ಭಗವನ್ನಪರಾಧಂ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮೇ|

09040021c ಮಮ ದೀನಸ್ಯ ಲುಬ್ಧಸ್ಯ ಮೌಖ್ಯೇಣ ಹತಚೇತಸಃ||

09040021e ತ್ವಂ ಗತಿಸ್ತ್ವಂ ಚ ಮೇ ನಾಥಃ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||

“ಭಗವನ್! ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ಈ ದೀನ-ಲುಬ್ಧನು
ಮೂರ್ಖತನದಿಂದಾಗಿ ಚೇತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ್ದ
ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾಥ! ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕು!”

09040022a ತಂ ತಥಾ ವಿಲಪಂತಂ ತು ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸಂ|

09040022c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಸ್ಯ ಕೃಪಾ ಜಜ್ಞೇ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ತಚ್ಚ ವ್ಯಮೋಚಯತ್||

ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸನಾಗಿ ಹಾಗೆ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವನನ್ನು
ನೋಡಿ ಬಕನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವನ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು
ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು.

09040023a ಋಷಿಃ ಪ್ರಸನ್ನಸ್ತಸ್ಯಾಭೂತ್ಸಂರಂಭಂ ಚ ವಿಹಾಯ ಸಃ|

09040023c ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಜುಹಾವ ಪುನರಾಹುತಿಂ||

ಋಷಿಯು ಕೋಪವನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದ
ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಪುನಃ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಹೋಮಿಸಿದನು.

09040024a ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತತೋ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಪಶುನ್ಬಹೂನ್|

09040024c ಹೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಾ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಂ ಜಗಾಮ ಪುನರೇವ ಹಿ||

ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಅನೇಕ ಪಶುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ,
ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮನಾಗಿ ಮುನಿಯು ಪುನಃ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09040025a ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸ್ವಸ್ಥಚೇತಾ ಮಹಾಮನಾಃ|

09040025c ಸ್ವಮೇವ ನಗರಂ ರಾಜಾ ಪ್ರತಿಪೇದೇ ಮಹರ್ಧಿಮತ್||

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಮೃದ್ಧ ನಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09040026a ತತ್ರ ತೀರ್ಥೇ ಮಹಾರಾಜ ಬೃಹಸ್ಪತಿರುದಾರಧೀ|

09040026c ಅಸುರಾಣಾಮಭಾವಾಯ ಭಾವಾಯ ಚ ದಿವೌಕಸಾಂ||

09040027a ಮಾಂಸೈರಪಿ ಜುಹಾವೇಷ್ಟಿಮಕ್ಷೀಯಂತ ತತೋಽಸುರಾಃ|

09040027c ದೈವತೈರಪಿ ಸಂಭಗ್ನಾ ಜಿತಕಾಶಿಭಿರಾಹವೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅದೇ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉದಾರಬುದ್ಧಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅಸುರರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ದಿವೌಕಸರ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿತ್ತು ಹೋಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಸುರರು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯೋಲ್ಲಸಿತ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಭಗ್ನರಾದರು.

09040028a ತತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿವದ್ಧತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09040028c ವಾಜಿನಃ ಕುಂಜರಾಂಶ್ಚೈವ ರಥಾಂಶ್ಚಾಶ್ವತರೀಯುತಾನ್||

09040029a ರತ್ನಾನಿ ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಚ ಪುಷ್ಕಲಂ|

09040029c ಯಯೌ ತೀರ್ಥಂ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಯಾಯಾತಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ ! ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಹಾಯಶಸ್ವೀ ಬಹಾಬಾಹು ಬಲರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕುದುರೆ-ಆನೆ-ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳ ರಥ-ಬೆಲೆಬಾಳುವ ರತ್ನ-ಧನ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತು ಯಾಯಾತ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09040030a ಯತ್ರ ಯಜ್ಞೇ ಯಯಾತೇಸ್ತು ಮಹಾರಾಜ ಸರಸ್ವತೀ|

09040030c ಸರ್ಪಿಃ ಪಯಶ್ಚ ಸುಸ್ರಾವ ನಾಹುಷಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿ ನಹುಷನ ಮಗ ಮಹಾತ್ಮ ಯಯಾತಿಯು
ಯಜ್ಞಮಾಡಿದಾಗ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹಾಲು ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ನೀರಾಗಿ
ಹರಿಸಿದ್ದಳು.

09040031a ತತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋ ಯಯಾತಿಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|

09040031c ಆಕ್ರಾಮದೂರ್ಧ್ವಂ ಮುದಿತೋ ಲೇಭೇ ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಗಮಾಡಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಪೃಥಿವೀಪತಿ ಯಯಾತಿಯು
ಪುಷ್ಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮುದಿತನಾಗಿ ಮೇಲೆ ಏರಿದನು.

09040032a ಯಯಾತೇರ್ಯ ಜಮಾನಸ್ಯ ಯತ್ರ ರಾಜನ್ಸರಸ್ವತೀ|

09040032c ಪ್ರಸೃತಾ ಪ್ರದದೌ ಕಾಮಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ||

ರಾಜನ್ ! ಯಯಾತಿಯು ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು
ಮಹಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು.

09040033a ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಹಿ ಯೋ ವಿಪ್ರೋ ಯಾನ್ಯಾನ್ ಕಾಮಾನಭೀಪ್ಸತಿ|

09040033c ತತ್ರ ತತ್ರ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಸಸರ್ಜ ಸುಬಹೂನ್ ರಸಾನ್||

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ಯಾವ್ಯಾವ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದರೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆ
ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ಅನೇಕ ರಸಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಳು.

09040034a ತತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಪ್ರೀತಾ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಂಪದಾ|

09040034c ವಿಸ್ಮಿತಾ ಮಾನುಷಾಶ್ಚ ಸಂದ್ವಿಷ್ಟಾಃ ತಾಂ ಯಜ್ಞಸಂಪದಂ||

ಗಂಧರ್ವರೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಆ ಯಜ್ಞದ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತರಾದರು. ಆ ಯಜ್ಞಸಂಪದವನ್ನು ನೋಡಿ ಮನುಷ್ಯರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

09040035a ತತಸ್ತಾಲಕೇತುರ್ಮಹಾಧರ್ಮಸೇತುರ್

ಮಹಾತ್ಮಾ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಮಹಾದಾನನಿತ್ಯಃ|

09040035c ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹಂ ಮಹಾಭೀಮವೇಗಂ

ಧೃತಾತ್ಮಾ ಜಿತಾತ್ಮಾ ಸಮಭ್ಯಾಜಗಾಮ||

ಅನಂತರ ತಾಲಕೇತು-ಮಹಾಧರ್ಮಸೇತು-ಮಹಾತ್ಮಾ-ಕೃತಾತ್ಮಾ-ಧೃತಾತ್ಮಾ-ಜಿತಾತ್ಮಾ-ನಿತ್ಯವೂ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಬಲರಾಮನು ಮಹಾಭಯಂಕರ ವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯುವ ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ

ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ

ನಲ್ವತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹ ಚರಿತ್ರೆ (೧-೩೯).

09041001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09041001a ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪವಾಹೋ ವೈ ಭೀಮವೇಗಃ ಕಥಂ ನು ಸಃ|

09041001c ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ತಂ ಋಷಿಂ ಪ್ರತ್ಯವಾಹಯತ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ಏಕೆ ಭೀಮವೇಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ? ಯಾವಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ಋಷಿ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು?

09041002a ಕೇನ ಚಾಸ್ಯಾಭವದ್ವೈರಂ ಕಾರಣಂ ಕಿಂ ಚ ತತ್ಪ್ರಭೋ|

09041002c ಶಂಸ ಪೃಷ್ಠೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ನ ಹಿ ತೃಪ್ಯಾಮಿ ಕಥ್ಯತಾಂ||

ಪ್ರಭೋ! ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವೈರವುಂಟಾಯಿತು? ಇದರ ಕುರಿತು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ!”

09041003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09041003a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚೈವರ್ಷೇರ್ವ ಸಿಷ್ಯಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ|

09041003c ಭೃಶಂ ವೈರಮಭೂದ್ರಾಜಂಸ್ತಪಃಸ್ಪರ್ಧಾಕೃತಂ ಮಹತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯುಂಟಾದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಋಷಿ ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ

ತುಂಬಾ ವೈರವು ಬೆಳೆಯಿತು.

09041004a ಆಶ್ರಮೋ ವೈ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಸ್ಥಾನುತೀರ್ಥೇಽಭವನ್ಮಹಾನ್|

09041004c ಪೂರ್ವತಃ ಪಶ್ಚಿಮಶ್ಚಾಸೀದ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಸರಸ್ವತಿಯ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಸ್ಥಾನುತೀರ್ಥವು ವಸಿಷ್ಠನ ಮಹಾ ಆಶ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಧೀಮತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು.

09041005a ಯತ್ರ ಸ್ಥಾನುರ್ಮಹಾರಾಜ ತಪ್ತವಾನ್ಸುಮಹತ್ತಪಃ|

09041005c ಯತ್ರಾಸ್ಯ ಕರ್ಮ ತದ್ಭೋರಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾನುವು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಮನೀಷಿಣರು ಈಗಲೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

09041006a ಯತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾನುಃ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09041006c ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಸ್ಥಾನುತೀರ್ಥಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ ! ಭಗವಾನ್ ಸ್ಥಾನುವು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದರಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥವು ಸ್ಥಾನುತೀರ್ಥವೆಂದಾಯಿತು.

09041007a ತತ್ರ ಸರ್ವೇ ಸುರಾಃ ಸ್ಕಂದಮಭ್ಯಷಿಂಚನ್ನರಾಧಿಪ|

09041007c ಸೇನಾಪತ್ಯೇನ ಮಹತಾ ಸುರಾರಿವಿನಿಬರ್ಹಣಂ||

ನರಾಧಿಪ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವ ಸುರರೂ ಸುರಾರಿ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಮಹಾ

ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

09041008a ತಸ್ಮಿನ್ನರಸ್ವತೀತೀರ್ಥೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ|

09041008c ವಸಿಷ್ಠಂ ಚಾಲಯಾಮಾಸ ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ತಚ್ಚಣು||

ಅದೇ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ವಿಚಲಿತನನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಅದರ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

09041009a ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಸಿಷ್ಠೌ ತಾವಹನ್ಯಹನಿ ಭಾರತ|

09041009c ಸ್ಪರ್ಧಾಂ ತಪಃಕೃತಾಂ ತೀವ್ರಾಂ ಚಕ್ರತುಸ್ತೌ ತಪೋಧನೌ||

ಭಾರತ! ತಪೋಧನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ವಸಿಷ್ಠರಿಬ್ಬರೂ ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09041010a ತತ್ರಾಪ್ಯಧಿಕಸಂತಾಪೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ|

09041010c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಜೋ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಚಿಂತಾಮಭಿಜಗಾಮ ಹ||

09041010e ತಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿರಿಯಂ ಹ್ಯಾಸೀದ್ಧರ್ಮನಿತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರತ||

ತಾನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಹಾಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ವಸಿಷ್ಠನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಂತಾಪರನಾದನು. ಆ ಧರ್ಮನಿತ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಚನೆಯು ಮೂಡಿತು:

09041011a ಇಯಂ ಸರಸ್ವತೀ ತೂರ್ಣಂ ಮತ್ಸಮೀಪಂ ತಪೋಧನಂ|

09041011c ಆನಯಿಷ್ಯತಿ ವೇಗೇನ ವಸಿಷ್ಠಂ ಜಪತಾಂ ವರಂ||

09041011e ಇಹಾಗತಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ||

“ಈ ಸರಸ್ವತಿಯು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ತಪೋಧನ ಜಪಿಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನಾನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ!”

09041012a ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಭಗವಾನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ|

09041012c ಸಸ್ಮಾರ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ||

ಈ ರೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಮಹಾಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು.

09041013a ಸಾ ಧ್ಯಾತಾ ಮುನಿನಾ ತೇನ ವ್ಯಾಕುಲತ್ವಂ ಜಗಾಮ ಹ|

09041013c ಜಜ್ಞೇ ಚೈನಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಮಹಾಕೋಪಂ ಚ ಭಾಮಿನೀ||

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಆ ಮಹಾವೀರ್ಯನು ಮಹಾಕೋಪದಿಂದಿದ್ದಾನೆಂದೂ ತಿಳಿದ ಭಾಮಿನೀ ಸರಸ್ವತಿಯು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಳು.

09041014a ತತ ಏನಂ ವೇಪಮಾನಾ ವಿವರ್ಣಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ತದಾ|

09041014c ಉಪತಸ್ಥೇ ಮುನಿವರಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಸರಸ್ವತೀ||

ವಿವರ್ಣಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ಸರಸ್ವತಿಯು ಕೈಮುಗಿದು ಮುನಿವರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಬಳಿ ಉಪಸ್ಥಿತಳಾದಳು.

09041015a ಹತವೀರಾ ಯಥಾ ನಾರೀ ಸಾಭವದ್ಧುಃಖಿತಾ ಭೃಶಂ|

09041015c ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಣೀತಿ ಪ್ರೋವಾಚ ಮುನಿಸತ್ತಮಂ||

ವೀರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಾರಿಯಂತೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳು “ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದು ಮುನಿಸತ್ತಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

09041016a ತಾಮುವಾಚ ಮುನಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಸಿಷ್ಠಂ ಶೀಘ್ರಮಾನಯ|

09041016c ಯಾವದೇನಂ ನಿಹನ್ಯದ್ಯ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವ್ಯಥಿತಾ ನದೀ||

“ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಾ! ಅವನನ್ನು ಇಂದು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಕ್ರುದ್ಧ ಮುನಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನದಿಯು ವ್ಯಥಿತಳಾದಳು.

09041017a ಸಾಂಜಲಿಂ ತು ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಾ|

09041017c ವಿವ್ಯಥೇ ಸುವಿರೂಢೇವ ಲತಾ ವಾಯುಸಮೀರಿತಾ||

ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಅವಳು ಕೈಮುಗಿದು ಸುಂಟರಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಲತೆಯಂತೆ ಭೀತಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ವಿವ್ಯಥಳಾದಳು.

09041018a ತಥಾಗತಾಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೇಪಮಾನಾಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಂ|

09041018c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಬ್ರವೀತ್ಕು ದ್ಧೋ ವಸಿಷ್ಠಂ ಶೀಘ್ರಮಾನಯ||

ಅವಳು ಹೋಗದೇ ಇನ್ನೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರುದ್ಧ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು “ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಾ!” ಎಂದು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು.

09041019a ತತೋ ಭೀತಾ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಭಾರತ|

09041019c ಉಭಯೋಃ ಶಾಪಯೋರ್ಭೀತಾ ಕಥಮೇತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಭಾರತ ! ಇಬ್ಬರ ಶಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಭೀತಳಾದ ಸರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ಮುಂದೇನಾಗುವುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು.

09041020a ಸಾಭಿಗಮ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಂ ತು ಇಮಮರ್ಥಮಚೋದಯತ್|

09041020c ಯದುಕ್ತಾ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ||

ಆಗ ಆ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ವಸಿಷ್ಠನ ಬಳಿಹೋಗಿ ಧೀಮಂತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು.

09041021a ಉಭಯೋಃ ಶಾಪಯೋರ್ಭೀತಾ ವೇಪಮಾನಾ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09041021c ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಶಾಪಂ ಋಷಿವಿತ್ರಾಸಿತಾ ಭೃಶಂ||

ಇಬ್ಬರ ಶಾಪದಿಂದಲೂ ಭೀತಳಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ಋಷಿಯ ಮಹಾಶಾಪದ ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದಳು.

09041022a ತಾಂ ಕೃಶಾಂ ಚ ವಿವರ್ಣಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿಂತಾಸಮನ್ವಿತಾಂ|

09041022c ಉವಾಚ ರಾಜನ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಸಿಷ್ಠೋ ದ್ವಿಪದಾಂ ವರಃ||

ರಾಜನ್ ! ಕೃಶಳೂ, ವಿವರ್ಣಳೂ, ಚಿಂತಾಸಮನ್ವಿತಳೂ ಆದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನರರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಸಿಷ್ಠನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09041023a ತ್ರಾಹ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠೇ ವಹ ಮಾಂ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನೀ|

09041023c ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಶಪೇದ್ಧಿ ತ್ವಾಂ ಮಾ ಕೃಥಾಸ್ವಂ ವಿಚಾರಣಾಂ||

“ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೇ ! ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹರಿದು ನನ್ನನ್ನು ಅವನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಬಹುದು. ಇದರ ಕುರಿತು ನೀನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಡ !”

09041024a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃಪಾಶೀಲಸ್ಯ ಸಾ ಸರಿತೌ|

09041024c ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕೌರವ್ಯ ಕಿಂ ಕೃತಂ ಸುಕೃತಂ ಭವೇತ್||

ಕೌರವ್ಯ ! ಕೃಪಾಶೀಲನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ನದೀ ಸರಸ್ವತಿಯು “ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾದೀತು?” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು.

09041025a ತಸ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಾ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮಯ್ಯತೀವ ಹಿ|

09041025c ಕೃತವಾನ್ ಹಿ ದಯಾಂ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ಹಿತಂ ಮಯಾ||

ಅವಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು: “ವಸಿಷ್ಠನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತೀವ ದಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನೂ ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.”

09041026a ಅಥ ಕೂಲೇ ಸ್ವಕೇ ರಾಜನ್ವ ಪಂತಂ ಋಷಿಸತ್ತಮಂ|

09041026c ಜುಹ್ವಾನಂ ಕೌಶಿಕಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸರಸ್ವತ್ಯಭ್ಯಚಿಂತಯತ್||

ತನ್ನ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಹವನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ಋಷಿಸತ್ತಮ

ಕೌಶಿಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ಯೋಚಿಸಿದಳು.

09041027a ಇದಮಂತರಮಿತ್ಯೇವ ತತಃ ಸಾ ಸರಿತಾಂ ವರಾ|

09041027c ಕೂಲಾಪಹಾರಮಕರೋತ್ಸ್ವೇನ ವೇಗೇನ ಸಾ ಸರಿತಾ||

ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರಸ್ವತಿಯು ವೇಗದಿಂದ
ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮವನ್ನೇ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

09041028a ತೇನ ಕೂಲಾಪಹಾರೇಣ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರೌಹ್ಯತ|

09041028c ಉಹ್ಯಮಾನಶ್ಚ ತುಷ್ಟಾವ ತದಾ ರಾಜನ್ ಸರಸ್ವತೀಂ||

ತನ್ನ ಇಡೀ ಆಶ್ರಮವೇ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ
ಮೈತ್ರಾವರುಣಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನ್!
ಅದರಿಂದ ತೃಪ್ತ ವಸಿಷ್ಠನು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು:

09041029a ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ಸರಸಃ ಪ್ರವೃತ್ತಾಸಿ ಸರಸ್ವತಿ|

09041029c ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚೇದಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ತವೈವಾಂಭೋಭಿರುತ್ತಮೈಃ||

09041030a ತ್ವಮೇವಾಕಾಶಗಾ ದೇವಿ ಮೇಘೇಷೂತ್ಸ್ರಜಸೇ ಪಯಃ|

09041030c ಸರ್ವಾಶ್ಚಾಪಸ್ವ ಮೇವೇತಿ ತ್ವತ್ತೋ ವಯಮಧೀಮಹೇ||

09041031a ಪುಷ್ಟಿದ್ಯುತಿಸ್ತಥಾ ಕೀರ್ತಿಃ ಸಿದ್ಧಿವೃದ್ಧಿರುಮಾ ತಥಾ|

09041031c ತ್ವಮೇವ ವಾಣೀ ಸ್ವಾಹಾ ತ್ವಂ ತ್ವಯ್ಯಾಯತ್ತಮಿದಂ ಜಗತ್||

09041031e ತ್ವಮೇವ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ವಸಸೀಹ ಚತುರ್ವಿಧಾ||

“ಸರಸ್ವತೀ! ಪಿತಾಮಹನ ಸರೋವರದಿಂದ ಹರಿದುಬಂದಿರುವೆ. ನಿನ್ನ
ಉತ್ತಮ ನೀರಿನಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ದೇವೀ! ನೀನೇ

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸುವೆ! ಹಾಗೆ ಸರ್ವ
ನೀರೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಾವು ವೇದಾಧ್ಯಯನ
ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೀನು ಪುಷ್ಪಿ, ದ್ಯುತಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು
ಉಮಾ. ನೀನೇ ವಾಣೀ, ನೀನೇ ಸ್ವಾಹಾ! ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತು
ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚತುರ್ವಿಧೆಯಾಗಿ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆ!”

09041032a ಏವಂ ಸರಸ್ವತೀ ರಾಜನ್ಸ್ತು ಯಮಾನಾ ಮಹರ್ಷಿಣಾ|
09041032c ವೇಗೇನೋವಾಹ ತಂ ವಿಪ್ರಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ||
09041032e ನೃವೇದಯತ ಚಾಭೀಕ್ಷಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯ ತಂ ಮುನಿ||

ರಾಜನ್! ಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿಯು
ವೇಗದಿಂದ ಆ ವಿಪ್ರನನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು
ಅವನು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

09041033a ತಮಾನೀತಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೋಪಸಮನ್ವಿತಃ|
09041033c ಅಥಾನ್ವೇಷತ್ಪ್ರಹರಣಂ ವಸಿಷ್ಠಾಂತಕರಂ ತದಾ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು
ಕೋಪಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆಯುಧವನ್ನು
ಹುಡುಕತೊಡಗಿದನು.

09041034a ತಂ ತು ಕ್ರುದ್ಧಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಭಯಾನ್ನದೀ|
09041034c ಅಪೋವಾಹ ವಸಿಷ್ಠಂ ತು ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಮತಂದ್ರಿತಾ||

09041034e ಉಭಯೋಃ ಕುರ್ವತೀ ವಾಕ್ಯಂ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ತು ಗಾಧಿಜಂ||

ಅವನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಭಯದಿಂದ ಆ ನದಿಯು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನೆಡೆಗೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಅವಳು ಇಬ್ಬರ ಮಾತಿನಂತೆಯೂ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಗಾಧಿಜನು ಮಾತ್ರ ವಂಚಿತನಾದನು.

09041035a ತತೋಽಪವಾಹಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಸಿಷ್ಠಂ ಋಷಿಸತ್ತಮಂ|

09041035c ಅಬ್ರವೀದಥ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಹ್ಯಮರ್ಷಣಃ||

ಋಷಿಸತ್ತಮ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಅಸಹನಶೀಲ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇಂತೆಂದನು:

09041036a ಯಸ್ಮಾನ್ಮಾ ತ್ವಂ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠೇ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ಪುನರ್ಗತಾ|

09041036c ಶೋಣಿತಂ ವಹ ಕಲ್ಯಾಣಿ ರಕ್ಷೋಗ್ರಾಮಣಿಸಮ್ಮತಂ||

“ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೇ ! ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀನು ರಕ್ತವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸಗಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಳಾಗು !”

09041037a ತತಃ ಸರಸ್ವತೀ ಶಪ್ತಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

09041037c ಅವಹಚ್ಛೋಣಿತೋನ್ಮಿಶ್ರಂ ತೋಯಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ತದಾ||

ಧೀಮತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ಶಪಿತಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ರಕ್ತ-ಮಿಶ್ರಿತ ನೀರಾಗಿ ಹರಿದಳು.

09041038a ಅಥರ್ಷಯಶ್ಚ ದೇವಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ|

09041038c ಸರಸ್ವತೀಂ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಭೂವುರ್ಭೃಶದುಃಖಿತಾಃ||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಹಾಗಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಋಷಿ-ದೇವತೆ-ಗಂಧರ್ವರು, ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾದರು.

09041039a ಏವಂ ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹೋ ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತೋ ಜನಾಧಿಪ|

09041039c ಆಗಚ್ಚ ಚ್ಚ ಪುನರ್ಮಾರ್ಗಂ ಸ್ವಮೇವ ಸರಿತಾಂ ವರಾ||

ಜನಾಧಿಪ! ಹೀಗೆ ವಸಿಷ್ಠಾಪವಾಹವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಆ ಸರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯು ಪುನಃ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯತೊಡಗಿದಳು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೨

ಸರಸ್ವತಿಯು ಅರುಣಾತೀರ್ಥವಾದ ಕಥೆ (೧-೨೬). ಅರುಣತೀರ್ಥದ
ಮಹಾತ್ಮೆ (೨೭-೪೧).

09042001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09042001a ಸಾ ಶಪ್ತಾ ತೇನ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ|

09042001c ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ಶುಭ್ರೇ ಶೋಣಿತಂ ಸಮುಪಾವಹತ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕ್ರುದ್ಧ ಧೀಮತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ಶಪಿತಳಾದ ಆ ಶುಭ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

09042002a ಅಥಾಜಗ್ಮುಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ಯಾಕ್ಷಸಾಸ್ತತ್ರ ಭಾರತ|

09042002c ತತ್ರ ತೇ ಶೋಣಿತಂ ಸರ್ವೇ ಪಿಬಂತಃ ಸುಖಮಾಸತೇ||

ಭಾರತ! ರಾಜನ್! ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು.

09042003a ತೃಪ್ತಾಶ್ಚ ಸುಭೃಶಂ ತೇನ ಸುಖಿತಾ ವಿಗತಜ್ವರಾಃ|

09042003c ನೃತ್ಯಂತಶ್ಚ ಹಸಂತಶ್ಚ ಯಥಾ ಸ್ವರ್ಗಜಿತಸ್ತಥಾ||

ತುಂಬಾ ತೃಪ್ತರಾಗಿ, ಚಿಂತೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಜಯಿಸಿದರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಗುತ್ತಾ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09042004a ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ವಥ ಕಾಲಸ್ಯ ಋಷಯಃ ಸತಪೋಧನಾಃ|

09042004c ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ನಂತರ ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೈಯುತ್ತಾ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

09042005a ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಆಪ್ಲುತ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವಾಃ|

09042005c ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರೀತಿಂ ಪರಾಂ ಚಾಪಿ ತಪೋಲುಬ್ಧಾ ವಿಶಾರದಾಃ||

09042005e ಪ್ರಯಯುರ್ಹಿ ತತೋ ರಾಜನ್ಯೇನ ತೀರ್ಥಂ ಹಿ ತತ್ತಥಾ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುನಿಪುಂಗವರು ಪರಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ರಾಜನ್! ತಪೋಲುಬ್ಧರಾದ ಆ ವಿಶಾರದರು ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೂ ಬಂದರು.

09042006a ಅಥಾಗಮ್ಯ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತತ್ತೀರ್ಥಂ ದಾರುಣಂ ತದಾ|

09042006c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೋಯಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಶೋಣಿತೇನ ಪರಿಪ್ಲುತಂ||

09042006e ಪೀಯಮಾನಂ ಚ ರಕ್ಷೋಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ನೃಪಸತ್ತಮ||

ನೃಪಸತ್ತಮ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಮಹಾಭಾಗರು ದಾರುಣ ಸರಸ್ವತಿಯ ನೀರು ರಕ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದನ್ನೂ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದರು.

09042007a ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ರಾಜನ್ಮನಯಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ|

09042007c ಪರಿತ್ರಾಣೇ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪರಂ ಯತ್ನಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ||

ರಾಜನ್! ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಶಿತವ್ರತ ಮುನಿಗಳು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

09042008a ತೇ ತು ಸರ್ವೇ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮಹಾವ್ರತಾಃ|

09042008c ಆಹೂಯ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರುವನ್||

ಆ ಮಹಾಭಾಗ ಮಹಾವ್ರತರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠೆಯನ್ನು

ಕರೆದು ಇಂತೆಂದರು:

09042009a ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ತೇ ಹೃದೋ ಹ್ಯಯಂ|

09042009c ಏವಮಾಕುಲತಾಂ ಯಾತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಸ್ಯಾಮಹೇ ವಯಂ||

“ಕಲ್ಯಾಣೀ! ನಿನ್ನ ಈ ಮಡುವು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಸಮಾಕುಲವಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳು! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.”

09042010a ತತಃ ಸಾ ಸರ್ವಮಾಚಷ್ಟ್ಯ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಪ್ರವೇಪತೀ|

09042010c ದುಃಖಿತಾಮಥ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ ಊಚುರ್ವೈ ತಪೋಧನಾಃ||

ನಡುಗುತ್ತಾ ಅವಳು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಪೋಧನರು ಹೇಳಿದರು:

09042011a ಕಾರಣಂ ಶ್ರುತಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಶಾಪಶ್ಚೈವ ಶ್ರುತೋಽನಘೇ|

09042011c ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ತು ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸರ್ವ ಏವ ತಪೋಧನಾಃ||

“ಅನಘೇ! ಶಾಪದ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದೆವು. ನಾವೆಲ್ಲ ತಪೋಧನರೂ ಇರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ!”

09042012a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸರಿಚ್ಛ್ರೀಷ್ಠಾಮೂಚುಸ್ತೇಽಥ ಪರಸ್ಪರಂ|

09042012c ವಿಮೋಚಯಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ಶಾಪಾದೇತಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ||

ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರು “ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸೋಣ!” ಎಂದು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ

ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು.

09042013a ತೇಷಾಂ ತು ವಚನಾದೇವ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಾ ಸರಸ್ವತೀ|

09042013c ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾ ಜಜ್ಞೇ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಂ ತಥೈವ ಹಿ||

09042013e ವಿಮುಕ್ತಾ ಚ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ವಿಬಭೌ ಸಾ ಯಥಾ ಪುರಾ||

ಅವರ ಆ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಸರಸ್ವತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದಳು. ಆ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆದಳು.

09042014a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೋಯಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಮುನಿಭಿಸ್ತೈಸ್ತಥಾ ಕೃತಂ|

09042014c ಕೃತಾಂಜಲೀಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕ್ಷುಧಯಾದಿತಾಃ||

09042014e ಊಚುಸ್ತಾನ್ವೈ ಮುನೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಕೃ ಪಾಯುಕ್ತಾನ್ಪುನಃ ಪುನಃ||

ರಾಜನ್! ಸರಸ್ವತಿಯ ನೀರಿಗೆ ಮುನಿಗಳು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಅಂಜಲೀ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಆ ಕೃಪಾಯುಕ್ತ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

09042015a ವಯಂ ಹಿ ಕ್ಷುಧಿತಾಶ್ಚೈವ ಧರ್ಮಾದ್ಧೀನಾಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಾತ್|

09042015c ನ ಚ ನಃ ಕಾಮಕಾರೋಽಯಂ ಯದ್ವಯಂ ಪಾಪಕಾರಿಣಃ||

“ನಾವು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಹೀನರೂ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾವು ಈ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

09042016a ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಚಾಪ್ರಸಾದೇನ ದುಷ್ಕೃತೇನ ಚ ಕರ್ಮಣಾ|

09042016c ಪಕ್ಷೋಽಯಂ ವರ್ಧತೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಯತಃ ಸ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ||

ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಅಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾವು ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಪವು ಸದಾ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಈಗ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

09042017a ಏವಂ ಹಿ ವೈಶ್ಯಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ|

09042017c ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಪ್ರದ್ವಿಷಂತಿ ತೇ ಭವಂತೀಹ ರಾಕ್ಷಸಾಃ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ವೈಶ್ಯ-ಶೂದ್ರ-ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಇಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

09042018a ಆಚಾರ್ಯಂ ಋತ್ವಿಜಂ ಚೈವ ಗುರುಂ ವೃದ್ಧಜನಂ ತಥಾ|

09042018c ಪ್ರಾಣಿನೋ ಯೇಽವಮನ್ಯಂತೇ ತೇ ಭವಂತೀಹ ರಾಕ್ಷಸಾಃ||

09042018e ಯೋಷಿತಾಂ ಚೈವ ಪಾಪಾನಾಂ ಯೋನಿದೋಷೇಣ ವರ್ಧತೇ||

ಆಚಾರ್ಯ-ಋತ್ವಿಜ-ಗುರು-ವೃದ್ಧಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಯೋನಿದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಪಾಪಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

09042019a ತತ್ಕುರುಧ್ವಮಿಹಾಸ್ಮಾಕಂ ಕಾರುಣ್ಯಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ|

09042019c ಶಕ್ತಾ ಭವಂತಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಲೋಕಾನಾಮಪಿ ತಾರಣೀ||

ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸಬಲ್ಲ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮರಾದ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ

ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.”

09042020a ತೇಷಾಂ ತೇ ಮುನಯಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತುಷ್ಟುವುಸ್ತಾಂ ಮಹಾನದೀಂ|

09042020c ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ತೇಷಾಮೂಚುಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಾಃ||

ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಗಳು ಮಹಾನದಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕರಾದ ಅವರು ರಾಕ್ಷಸರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:

09042021a ಕ್ಷುತಕೀಟಾವಪನ್ನಂ ಚ ಯಚ್ಚೋಚ್ಚಿಷ್ಟಾಶ್ರಿತಂ ಭವೇತ್|

09042021c ಕೇಶಾವಪನ್ನಮಾಧೂತಮಾರುಗ್ಣಮಪಿ ಯದ್ಭವೇತ್||

09042021e ಶ್ವಭಿಃ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಮನ್ನಂ ಚ ಭಾಗೋಽಸೌ ರಕ್ಷಸಾಮಿಹ||

09042022a ತಸ್ಮಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸದಾ ವಿದ್ವಾನೇತಾನ್ಯನ್ನಾನಿ ವರ್ಜಯೇತ್|

09042022c ರಾಕ್ಷಸಾನ್ನಮಸೌ ಭುಂಕ್ತೇಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಹ್ಯನ್ನಮೀದೃಶಂ||

“ಉಗುಳಾಗಲೀ ಕೀಟವಾಗಲೀ ಬಿದ್ದಿರುವ, ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕಿದ, ಕೂದಲಿರುವ, ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ, ಅಳುವಿನ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿದ್ದಿರುವ, ನಾಯಿಯು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಅನ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಕ್ಷಸರು ಭಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಅಂಥಹ ದೋಷಗಳಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು ರಾಕ್ಷಸಾನ್ನವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ!”

09042023a ಶೋಧಯಿತ್ವಾ ತತ್ಸ್ಮೀರ್ಥಂ ಋಷಯಸ್ತೇ ತಪೋಧನಾಃ|

09042023c ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ನದೀಂ ತಾಂ ಪ್ರತ್ಯಚೋದಯನ್||

ಅನಂತರ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಆ ತಪೋಧನ ಋಷಿಗಳು ಪುನಃ ನದೀ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು.

09042024a ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಮತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತತಃ ಸಾ ಸರಿತಾಂ ವರಾ|

09042024c ಅರುಣಾಮಾನಯಾಮಾಸ ಸ್ವಾಂ ತನುಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಋಷಿಗಳ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆಯು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಎಣೆಗೆಂಪಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಳು.

09042025a ತಸ್ಯಾಂ ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತನೂಸ್ತುಕ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ಗತಾಃ|

09042025c ಅರುಣಾಯಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಹಾ ಹಿ ಸಾ||

ರಾಕ್ಷಸರು ಅವಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮಹಾರಾಜ! ಆ ಅರುಣಾ ತೀರ್ಥವು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂಥಹುದು.

09042026a ಏತಮರ್ಥಮಭಿಜ್ಞಾಯ ದೇವರಾಜಃ ಶತಕ್ರತುಃ|

09042026c ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ವಿಮುಕ್ತಃ ಪಾಪ್ಮನಾ ಕಿಲ||

ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶತಕ್ರತು ದೇವರಾಜನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾದನು.”

09042027 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09042027a ಕಿಮರ್ಥಂ ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಮವಾಪ್ತವಾನ್|

09042027c ಕಥಮಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ತೀರ್ಥೇ ವೈ ಆಪ್ಲುತ್ಯಾಕಲ್ಮಷೋಽಭವತ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ರನು

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷವನ್ನು ಏಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು? ಮತ್ತು ಈ

ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅವನು ಹೇಗೆ ಅಕಲ್ಮಷನಾದನು?”

09042028 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09042028a ಶೃಣುಷ್ಟೈತದುಪಾಖ್ಯಾನಂ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಜನೇಶ್ವರ|

09042028c ಯಥಾ ಬಿಭೇದ ಸಮಯಂ ನಮುಚೀರ್ವಾಸವಃ ಪುರಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನೇಶ್ವರ! ಹಿಂದೆ ವಾಸವನು

ನಮುಚಿಯೊಡನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುರಿದನು

ಎನ್ನುವ ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಡೆದಹಾಗೆ ಕೇಳು.

09042029a ನಮುಚೀರ್ವಾಸವಾದ್ಭೀತಃ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಂ ಸಮಾವಿಶತ್|

09042029c ತೇನೇಂದ್ರಃ ಸಖ್ಯಮಕರೋತ್ಸಮಯಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ವಾಸವನ ಭೀತಿಯಿಂದ ನಮುಚಿಯು ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಸಖ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿಯ

ಒಪ್ಪಂದವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು:

09042030a ನಾದ್ರೇಣ ತ್ವಾ ನ ಶುಷ್ಕೇಣ ನ ರಾತ್ರೌ ನಾಪಿ ವಾಹನಿ|

09042030c ವಧಿಷ್ಯಾಮ್ಯಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಖೇ ಸತ್ಯೇನ ತೇ ಶಪೇ||

“ಅಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸಖಾ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಒಣಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಲೀ, ರಾತ್ರಿ ಅಥವಾ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ನಾನು ಶಪಥಮಾಡುತ್ತೇನೆ!”

09042031a ಏವಂ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಯಂ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ನೀಹಾರಮೀಶ್ವರಃ|

09042031c ಚಿಚ್ಛೇದಾಸ್ಯ ಶಿರೋ ರಾಜನ್ನಪಾಂ ಘೇನೇನ ವಾಸವಃ||

ರಾಜನ್! ಈ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈಶ್ವರ ವಾಸವನು ಮಂಜನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನೀರಿನ ನೊರೆಯಿಂದಲೇ ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

09042032a ತಚ್ಚಿರೋ ನಮುಚೇಶ್ಚಿನ್ನಂ ಪೃಷ್ಠತಃ ಶಕ್ರಮನ್ವಯಾತ್|

09042032c ಹೇ ಮಿತ್ರಹನ್ವಾಪ ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ಶಕ್ರಮಂತಿಕಾತ್||

ಛಿನ್ನವಾದ ನಮುಚಿಯ ಆ ಶಿರವು “ಹೇ ಮಿತ್ರಘಾತಕ! ಪಾಪಿ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಶಕ್ರನನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

09042033a ಏವಂ ಸ ಶಿರಸಾ ತೇನ ಚೋದ್ಯಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09042033c ಪಿತಾಮಹಾಯ ಸಂತಪ್ತ ಏವಮರ್ಥಂ ನ್ಯವೇದಯತ್||

ಹೀಗೆ ಆ ಶಿರದಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿಂದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಡೆದುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

09042034a ತಮಬ್ರವೀಲ್ಲೋಕಗುರುರರುಣಾಯಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ|

09042034c ಇಷ್ಟೋಪಸ್ಪೃಶ ದೇವೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಹಾ ಹಿ ಸಾ||

ಅವನಿಗೆ ಲೋಕಗುರುವು “ದೇವೇಂದ್ರ! ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ
ಅರುಣತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನು ಮಾಡು! ಆ ತೀರ್ಥವು
ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.”

09042035a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಕುಂಜೇವೈ ಜನಮೇಜಯ|

09042035c ಇಷ್ಟ್ವಾ ಯಥಾವದ್ಬಲಭಿದರುಣಾಯಾಮುಪಾಸ್ಪೃಶತ್||

ಜನಮೇಜಯ! ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಬಲಭಿದನು
ಅರುಣತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದನು.

09042036a ಸ ಮುಕ್ತಃ ಪಾಪ್ಮನಾ ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಕೃತೇನ ಹ|

09042036c ಜಗಾಮ ಸಂಹೃಷ್ಟಮನಾಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಃ||

ಅದರಿಂದ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿದುದರಿಂದಂಟಾದ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸಂಹೃಷ್ಟನಾಗಿ
ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09042037a ಶಿರಸ್ತಚ್ಚಾಪಿ ನಮುಚೇಸ್ತತ್ರೈವಾಪ್ಲುತ್ಯ ಭಾರತ|

09042037c ಲೋಕಾನ್ಯಾಮದುಘಾನ್ವಾಪ್ತಮಕ್ಷಯಾನ್ರಾಜಸತ್ತಮ||

ಭಾರತ! ರಾಜಸತ್ತಮ! ನಮುಚಿಯ ಶಿರಸ್ಸಾದರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು ಮತ್ತು ಅವನು ವಾಂಛಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ

ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

09042038a ತತ್ರಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಬಲೋ ಮಹಾತ್ಮಾ
ದತ್ತ್ವಾ ಚ ದಾನಾನಿ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾನಿ|

09042038c ಅವಾಪ್ಯ ಧರ್ಮಂ ಪರಮಾರ್ಯಕರ್ಮಾ
ಜಗಾಮ ಸೋಮಸ್ಯ ಮಹತ್ಸ ತೀರ್ಥಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ನಾನಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ವಿಧದ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಆರ್ಯಕರ್ಮದ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಸೋಮನ ಮಹಾತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09042039a ಯತ್ರಾಯಜದ್ರಾಜಸೂಯೇನ ಸೋಮಃ

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುರಾ ವಿಧಿವತ್ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರ|

09042039c ಅತ್ರಿಧೀ ಮಾನ್ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೋ ಬಭೂವ

ಹೋತಾ ಯಸ್ಮಿನ್ಯತುಮುಖ್ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾ||

ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೋಮನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಮುಖ್ಯಕ್ರತುವಿನಲ್ಲಿ
ಧೀಮಾನ್ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ ಅತ್ರಿಯು ಹೋತಾರನಾಗಿದ್ದನು,

09042040a ಯಸ್ಯಾಂತೇಽಭೂತ್ಸು ಮಹಾನ್ದಾನವಾನಾಂ

ದೈತೇಯಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ದೇವೈಃ|

09042040c ಸ ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ತಾರಕಾಖ್ಯಃ ಸುತೀವ್ರೋ

ಯತ್ರ ಸ್ಯಂದಸ್ತಾರಕಾಖ್ಯಂ ಜಘಾನ||

ಆ ಯಜ್ಞದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಾನವ-ದೈತ್ಯ-ರಾಕ್ಷಸರ
ಮಹಾ ತಾರಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅತಿ ತೀವ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯಿತು.
ಆ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದನು ತಾರಕನೆಂಬುವವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09042041a ಸೇನಾಪತ್ಯಂ ಲಬ್ಧವಾನ್ದೇವತಾನಾಂ

ಮಹಾಸೇನೋ ಯತ್ರ ದೈತ್ಯಾಂತಕರ್ತಾ |

09042041c ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚಾತ್ರ ನೃವಸತ್ಕಾರ್ತಿ ಕೇಯಃ

ಸದಾ ಕುಮಾರೋ ಯತ್ರ ಸ ಪ್ಲಕ್ಷರಾಜಃ ||

ಆ ಸೋಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿದ
ಮಹಾಸೇನನು ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.
ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷವಿರುವ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾರ್ತಿ ಕೇಯ ಕುಮಾರನು
ಸದಾ ನೆಲಸಿರುತ್ತಾನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತಿರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಾಚಿತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತಿರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಾರಸ್ವತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೩

ಕುಮಾರ ಸಂಭವ (೧-೫೨).

09043001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09043001a ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪ್ರಭಾವೋಽಯಮುಕ್ತಸೇ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ|

09043001c ಕುಮಾರಸ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮನ್ವಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ! ಸರಸ್ವತಿಯ ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇನ್ನು ಕುಮಾರನ ಅಭಿಷೇಕದ ಕುರಿತು ಹೇಳಬೇಕು!

09043002a ಯಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಚ ದೇಶೇ ಚ ಯಥಾ ಚ ವದತಾಂ ವರ|

09043002c ಯೈಶ್ಚಾ ಭಿಷಿಕ್ತೋ ಭಗವಾನ್ವಿಧಿನಾ ಯೇನ ಚ ಪ್ರಭುಃ||

ವಾಗ್ಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಯಾವ ಕಾಲ-ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯಾರು ಭಗವಂತ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು?

09043003a ಸ್ಯಂದೋ ಯಥಾ ಚ ದೈತ್ಯಾನಾಮಕರೋತ್ಕದನಂ ಮಹತ್|

09043003c ತಥಾ ಮೇ ಸರ್ವಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಸ್ಯಂದನು ಹೇಗೆ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಮಹಾ ಕದನವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೇಳು. ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.”

09043004 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09043004a ಕುರುವಂಶಸ್ಯ ಸದೃಶಮಿದಂ ಕೌತೂಹಲಂ ತವ|

09043004c ಹರ್ಷಮುತ್ಪಾದಯತ್ಯೇತದ್ವಚೋ ಮೇ ಜನಮೇಜಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಮೇಜಯ! ನಿನ್ನ ಕುತೂಹಲವು

ಕುರುವಂಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಮಾತು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ
ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

09043005a ಹಂತ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣ್ವಾನಸ್ಯ ಜನಾಧಿಪ|

09043005c ಅಭಿಷೇಕಂ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಜನಾಧಿಪ! ಮಹಾತ್ಮ ಕುಮಾರನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನೂ
ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳು.

09043006a ತೇಜೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಂ ಸ್ಕನ್ನಮಗ್ನೌ ಪ್ರಪತಿತಂ ಪುರಾ|

09043006c ತತ್ಸರ್ವ ಭಕ್ಷೋ ಭಗವಾನ್ನಾಶಕದ್ಧಗ್ಧಮಕ್ಷಯಂ||

ಹಿಂದೆ ಮಹೇಶ್ವರನ ವೀರ್ಯವು ಸ್ಥಲನವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.
ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿಯು ಆ ಅಕ್ಷಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
ದಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ.

09043007a ತೇನಾಸೀದತಿ ತೇಜಸ್ವೀ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ಹವ್ಯವಾಹನಃ|

09043007c ನ ಚೈವ ಧಾರಯಾಮಾಸ ಗರ್ಭಂ ತೇಜೋಮಯಂ ತದಾ||

ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹವ್ಯವಾಹನನು ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ದೀಪ್ತಮಾನನೂ ಆದನು.
ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ತೇಜೋಮಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

09043008a ಸ ಗಂಗಾಮಭಿಸಂಗಮ್ಯ ನಿಯೋಗಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಭುಃ|

09043008c ಗರ್ಭಮಾಹಿತವಾನ್ದಿವ್ಯಂ ಭಾಸ್ಕರೋಪಮತೇಜಸಂ||

ಪ್ರಭು ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಆ ದಿವ್ಯ ಭಾಸ್ಕರತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ

ಗರ್ಭವನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು.

09043009a ಅಥ ಗಂಗಾಪಿ ತಂ ಗರ್ಭಮಸಹಂತೀ ವಿಧಾರಣೇ|

09043009c ಉತ್ಸರ್ಜ್ಯ ಗಿರೌ ರಮ್ಯೇ ಹಿಮವತ್ಯಮರಾರ್ಚಿತೇ||

ಗಂಗೆಯೂ ಕೂಡ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಅಮರರು ಪೂಜಿಸುವ ರಮ್ಯ ಹಿಮವತ್ ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದಳು.

09043010a ಸ ತತ್ರ ವವೃಧೇ ಲೋಕಾನಾವೃತ್ಯ ಜ್ವಲನಾತ್ಮಜಃ|

09043010c ದದೃಶುರ್ಜ್ವಲನಾಕಾರಂ ತಂ ಗರ್ಭಮಥ ಕೃತ್ತಿಕಾಃ||

ಆ ಅಗ್ನಿಪುತ್ರನು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದನು. ಜ್ವಲನಾಕಾರದ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಕೃತ್ತಿಕೆಯರು ನೋಡಿದರು.

09043011a ಶರಸ್ತಂಭೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಮನಲಾತ್ಮಜಮೀಶ್ವರಂ|

09043011c ಮಮಾಯಮಿತಿ ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿನ್ಯೋಽಭಿಚಕ್ರಮುಃ||

ಆ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಲಾತ್ಮಜ ಈಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ನನ್ನವನು ನನ್ನವನು ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

09043012a ತಾಸಾಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಭಾವಂ ತಂ ಮಾತೃಣಾಂ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ|

09043012c ಪ್ರಸ್ಮುತಾನಾಂ ಪಯಃ ಷಡ್ಭಿರ್ವದನೈರಪಿಬತ್ತದಾ||

ಅವರ ಮಾತೃಭಾವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಪ್ರಭು ಭಗವಾನನು ಅವರ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಆರು ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ

ಕುಡಿದನು.

09043013a ತಂ ಪ್ರಭಾವಂ ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಕೃತ್ತಿಕಾಃ|

09043013c ಪರಂ ವಿಸ್ಮಯಮಾಪನ್ನಾ ದೇವ್ಯೋ ದಿವ್ಯವಪುರ್ಧರಾಃ||

ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕೃತ್ತಿಕಾ ದೇವಿಯರು ಆ ಬಾಲಕನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

09043014a ಯತ್ರೋತ್ಸೃಷ್ಟಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಗಂಗಯಾ ಗಿರಿಮೂರ್ಧನಿ|

09043014c ಸ ಶೈಲಃ ಕಾಂಚನಃ ಸರ್ವಃ ಸಂಬಭೌ ಕುರುಸತ್ತಮ||

ಕುರುಸತ್ತಮ ! ಗಂಗೆಯು ಯಾವ ಗಿರಿಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಆ ಭಗವಾನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳೋ ಆ ಶೈಲವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂಚನಮಯವಾಯಿತು.

09043015a ವರ್ಧತಾ ಚೈವ ಗರ್ಭೇಣ ಪೃಥಿವೀ ತೇನ ರಂಜಿತಾ|

09043015c ಅತಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಸಂವೃತ್ತಾ ಗಿರಯಃ ಕಾಂಚನಾಕರಾಃ||

ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಗರ್ಭದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯೂ ರಂಜಿತಳಾದಳು. ಸುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲ ಗಿರಿಗಳೂ ಕಾಂಚನಮಯವಾದವು.

09043016a ಕುಮಾರಶ್ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ|

09043016c ಗಾಂಗೇಯಃ ಪೂರ್ವಮಭವನ್ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತಃ||

ಆ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಕುಮಾರನು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನೆಂದು ವಿಶ್ವತನಾದನು. ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತನು ಮೊದಲು ಗಾಂಗೇಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

09043017a ಸ ದೇವಸ್ತಪಸಾ ಚೈವ ವೀರ್ಯೇಣ ಚ ಸಮನ್ವಿತಃ|

09043017c ವಪ್ಯಧೇತೀವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರವತ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅತೀವ ತಪಸ್ಸು-ವೀರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ದೇವನು ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದನು.

09043018a ಸ ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಂಚನೇ ದಿವ್ಯೇ ಶರಸ್ತಂಭೇ ಶ್ರಿಯಾ ವೃತಃ|

09043018c ಸ್ತೂಯಮಾನಸ್ತದಾ ಶೇತೇ ಗಂಧರ್ವೈರ್ಮುನಿಭಿಸ್ತಥಾ||

ಅವನು ಆ ದಿವ್ಯ ಕಾಂಚನ ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯೆ ಶ್ರೀಯಿಂದ ಸಮಾವೃತನಾಗಿ ಗಂಧರ್ವ-ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದನು.

09043019a ತಥೈನಮನ್ವನೃತ್ಯಂತ ದೇವಕನ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09043019c ದಿವ್ಯವಾದಿತ್ರನೃತ್ನಾಃ ಸ್ತುವಂತ್ಯಶ್ಚಾರುದರ್ಶನಾಃ||

ದಿವ್ಯ ವಾದ್ಯ-ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತ ಸಾವಿರಾರು ಸುಂದರ ದೇವಕನ್ಯೆಯರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09043020a ಅನ್ವಾಸ್ತೇ ಚ ನದೀ ದೇವಂ ಗಂಗಾವೈ ಸರಿತಾಂ ವರಾ|

09043020c ದಧಾರ ಪೃಥಿವೀ ಚೈನಂ ಬಿಭ್ರತೀ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ||

ಸರಿತೆಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದೀ ಗಂಗೆಯು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಪೃಥ್ವಿಯು ಉತ್ತಮ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

09043021a ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಕಾಸ್ತಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚಕ್ರೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ|

09043021c ವೇದಶ್ಚೈನಂ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿರುಪತಸ್ಥೇ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅವನ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.
ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿ ವೇದವೂ ಕೂಡ ಕೈಮುಗಿದು ಅವನ ಬಳಿ ಕುಳಿತು
ಪೂಜಿಸಿತು.

09043022a ಧನುರ್ವೇದಶ್ಚ ತುಷ್ಟಾದಃ ಶಸ್ತ್ರಗ್ರಾಮಃ ಸಸಂಗ್ರಹಃ|

09043022c ತತ್ರೈನಂ ಸಮುಪಾತಿಷ್ಠತ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಾಣೀ ಚ ಕೇವಲಾ||

ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳ ಧನುರ್ವೇದ, ಶಸ್ತ್ರಗ್ರಾಮ ಸಂಗ್ರಹವೂ, ಸಾಕ್ಷಾದ್
ವಾಣಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09043023a ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ದೇವದೇವಮುಮಾಪತಿಂ|

09043023c ಶೈಲಪುತ್ರಾ ಸಹಾಸೀನಂ ಭೂತಸಂಘಶತೈರ್ವೃತಂ||

ಅವನು ಭೂತ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸಮಾವೃತನಾಗಿ ಶೈಲಪುತ್ರಿಯ
ಸಹಿತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಹಾವೀರ್ಯ ದೇವದೇವ ಉಮಾಪತಿಯನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

09043024a ನಿಕಾಯಾ ಭೂತಸಂಘಾನಾಂ ಪರಮಾದ್ಭುತದರ್ಶನಾಃ|

09043024c ವಿಕೃತಾ ವಿಕೃತಾಕಾರಾ ವಿಕೃತಾಭರಣಧ್ವಜಾಃ||

ಆ ಭೂತಸಂಘಗಳ ಶರೀರಗಳು ಪರಮಾದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.
ವಿಕೃತರು ಮತ್ತು ವಿಕೃತಾಕಾರದವರು ವಿಕೃತ ಆಭರಣ-ಧ್ವಜಗಳನ್ನು

ಧರಿಸಿದ್ದರು.

09043025a ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿಂಹರ್ಷ ವದನಾ ಬಿಡಾಲಮಕರಾನನಾಃ|

09043025c ವೃಷದಂಶಮುಖಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಗಜೋಷ್ಠ ವದನಾಸ್ತಥಾ||

ಹುಲಿ-ಸಿಂಹ-ಕರಡಿಯ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು. ಬೆಕ್ಕು-ಮೊಸಳೆಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅನ್ಯರಿಗೆ ಚೇಳಿನ ಮುಖವಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಆನೆ-ಒಂಟೆಗಳ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು.

09043026a ಉಲೂಕವದನಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ಧೃದ್ಗೋಮಾಯುದರ್ಶನಾಃ|

09043026c ಕ್ರೌಂಚಪಾರಾವತನಿಭೈರ್ವದನೈ ರಾಂಕವೈರಪಿ||

ಕೆಲವರ ಮುಖಗಳು ಗೂಬೆಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಇತರರ ಮುಖಗಳು ರಣಹದ್ದು-ಗುಳ್ಳೇನರಿಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರೌಂಚ-ಪಾರಿವಾಳ-ಜಿಂಕೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

09043027a ಶ್ವಾವಿಚ್ಛಲ್ಯಕಗೋಧಾನಾಂ ಖರೈಡಕಗವಾಂ ತಥಾ|

09043027c ಸದೃಶಾನಿ ವಪೂಂಷ್ಯನ್ಯೇ ತತ್ರ ತತ್ರ ವ್ಯಧಾರಯನ್||

ನಾಯಿ-ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ-ನೀರುಡ-ಆಡು-ಕುರಿ-ಹಸು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂತಗಣಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದವು.

09043028a ಕೇ ಚಿಚ್ಛೈಲಾಂಬುದಪ್ರಖ್ಯಾಶ್ಚಕ್ರಾಲಾತಗದಾಯುಧಾಃ|

09043028c ಕೇ ಚಿದಂಜನಪುಂಜಾಭಾಃ ಕೇ ಚಿಚ್ಛೈತಾಚಲಪ್ರಭಾಃ||

ಕೆಲವರು ಮೇಘ-ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಚಕ್ರ-ಗದೆ

ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅಂಜನದ ರಾಶಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಶ್ವೇತಪರ್ವತ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರು.

09043029a ಸಪ್ತಮಾತೃಗಣಾಶ್ಚೈವ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09043029c ಸಾಧ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇಽಥ ಮರುತೋ ವಸವಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಸಪ್ತಮಾತೃಗಣಗಳು, ಸಾಧ್ಯರು, ಮರುತರು, ವಸವರು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

09043030a ರುದ್ರಾದಿತ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಸಿದ್ಧಾ ಭುಜಗಾ ದಾನವಾಃ ಖಿಗಾಃ|

09043030c ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಗವಾನ್ಸಪುತ್ರಃ ಸಹ ವಿಷ್ಣುನಾ||

09043031a ಶಕ್ರಸ್ತಥಾಭ್ಯಯಾದ್ಧ್ರಷ್ಟುಂ ಕುಮಾರವರಮಚ್ಯುತಂ|

09043031c ನಾರದಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚಾಪಿ ದೇವಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮಾಃ||

09043032a ದೇವರ್ಷಯಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪುರೋಗಮಾಃ|

09043032c ಋಭವೋ ನಾಮ ವರದಾ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದೇವತಾಃ||

09043032e ತೇಽಪಿ ತತ್ರ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಯಾಮಾ ಧಾಮಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ಕುಮಾರವರ, ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ನೋಡಲು ರುದ್ರರು, ಆದಿತ್ಯರು, ಸಿದ್ಧನಾಗ-ದಾನವ-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಂಭೂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಕ್ರ, ನಾರದ ಪ್ರಮುಖರು, ದೇವ-ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮರು, ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಮುಖ ಸಿದ್ಧರು, ಯಾಮರು, ಧಾಮರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

09043033a ಸ ತು ಬಾಲೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತಃ|

09043033c ಅಭ್ಯಾಜಗಾಮ ದೇವೇಶಂ ಶೂಲಹಸ್ತಂ ಪಿನಾಕಿನಂ||

ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತ ಭಗವಾನ್ ಬಾಲಕನಾದರೋ ದೇವೇಶ
ಶೂಲಹಸ್ತ ಪಿನಾಕಿನಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

09043034a ತಮಾವ್ರಜಂತಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಶಿವಸ್ಯಾಸೀನ್ಮನೋಗತಂ|

09043034c ಯುಗಪಚ್ಛೈಲಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಗಂಗಾಯಾಃ ಪಾವಕಸ್ಯ ಚ||

09043035a ಕಿಂ ನು ಪೂರ್ವಮಯಂ ಬಾಲೋ ಗೌರವಾದಭ್ಯುಪೈಷ್ಯತಿ|

09043035c ಅಪಿ ಮಾಮಿತಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೇಷಾಮಾಸೀನ್ಮನೋಗತಂ||

ಅವನು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವ, ಶೈಲಪುತ್ರಿ, ಗಂಗೆ ಮತ್ತು
ಪಾವಕರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಈ ಬಾಲಕನು ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಿದುದಕ್ಕಾಗಿ
ಗೌರವಿಸಲು ಯಾರಬಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತಾನೆ?” ಎಂದು
ಅಲೋಚಿಸಿದರು. “ಮೊದಲು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ!” ಎಂಬುದು
ಅವರೆಲ್ಲರ ಮನೋಗತವಾಗಿತ್ತು.

09043036a ತೇಷಾಮೇತಮಭಿಪ್ರಾಯಂ ಚತುರ್ಣಾಮುಪಲಕ್ಷ್ಯ ಸಃ|

09043036c ಯುಗಪದ್ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಸಸರ್ಜ ವಿವಿಧಾಸ್ತನೂಃ||

ಆ ನಾಲ್ವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಕುಮಾರನು ಯೋಗಬಲದಿಂದ
ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

09043037a ತತೋಽಭವಚ್ಚ ತುರ್ಮೂರ್ತಿಃ ಕ್ಷಣೇನ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ|

09043037c ಸ್ಕಂದಃ ಶಾಖೋ ವಿಶಾಖಶ್ಚ ನೈಗಮೇಷಶ್ಚ ಪೃಷ್ಠತಃ||

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪ್ರಭು ಭಗವಾನನು ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಯಾದನು -
ಶಾಖ, ವಿಶಾಖ, ನೈಗಮೇಷ, ಸ್ಕಂದರು ಎದಿರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು.

09043038a ಏವಂ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಚತುರ್ಧಾ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ|

09043038c ಯತೋ ರುದ್ರಸ್ತತಃ ಸ್ಕಂದೋ ಜಗಾಮಾಡ್ಭುತದರ್ಶನಃ||

ಹೀಗೆ ಪ್ರಭು ಭಗವಾನನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ
ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಕಂದನು
ರುದ್ರನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

09043039a ವಿಶಾಖಸ್ತು ಯಯೌ ಯೇನ ದೇವೀ ಗಿರಿವರಾತ್ಮಜಾ|

09043039c ಶಾಖೋ ಯಯೌ ಚ ಭಗವಾನ್ವಾಯುಮೂರ್ತಿರ್ವಿಭಾವಸುಂ||

09043039e ನೈಗಮೇಷೋಽಗಮದ್ಗಂಗಾಂ ಕುಮಾರಃ ಪಾವಕಪ್ರಭಃ||

ವಿಶಾಖನು ದೇವೀ ಗಿರಿವರಾತ್ಮಜೆಯಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಭಗವಾನ್
ಶಾಖನು ವಾಯುಮೂರ್ತಿ ವಿಭಾವಸುವಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.
ಪಾವಕಪ್ರಭ ಕುಮಾರ ನೈಗಮೇಷನು ಗಂಗೆಯ ಬಳಿ ಹೋದನು.

09043040a ಸರ್ವೇ ಭಾಸ್ವರದೇಹಾಸ್ತೇ ಚತ್ವಾರಃ ಸಮರೂಪಿಣಃ|

09043040c ತಾನ್ನಮಭ್ಯಯುರವ್ಯಗ್ರಾಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್||

ಆ ಎಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ದೇಹಗಳೂ ಸಮರೂಪಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು
ಮತ್ತು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಲ್ವರ ಬಳಿ ಹೋದವು. ಅದೊಂದು
ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09043041a ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾನಾಸೀದ್ಧೇವದಾನವರಕ್ಷಸಾಂ|

09043041c ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹದಾಶ್ಚ ಯಮದ್ಭುತಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ||

ಮಹದಾಶ್ಚ ಯವೂ ರೋಮಹರ್ಷಣವೂ ಆದ ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು
ನೋಡಿ ದೇವ-ದಾನವ-ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಮಹಾ
ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು.

09043042a ತತೋ ರುದ್ರಶ್ಚ ದೇವೀ ಚ ಪಾವಕಶ್ಚ ಪಿತಾಮಹಂ|

09043042c ಗಂಗಯಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಣಿಪೇತುರ್ಜಗತ್ಪತಿಂ||

ಆಗ ಗಂಗೆಯ ಸಹಿತ ರುದ್ರ, ದೇವೀ ಮತ್ತು ಪಾವಕರು ಎಲ್ಲರೂ
ಜಗತ್ಪತಿ ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

09043043a ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ತತಸ್ತೇ ತು ವಿಧಿವದ್ರಾಜಪುಂಗವ|

09043043c ಇದಮೂರ್ವಜೋ ರಾಜನ್ಯಾರ್ತಿಕೇಯಪ್ರಿಯೇಪ್ಸಯಾ||

ರಾಜಪುಂಗವ! ರಾಜನ್! ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರು
ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ಹೇಳಿದರು:

09043044a ಅಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಭಗವನ್ನಧಿಪತ್ಯಂ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ|

09043044c ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ದೇವೇಶ ಸದೃಶಂ ದಾತುಮರ್ಹಸಿ||

“ದೇವೇಶ! ಭಗವನ್! ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ್ಯವಾಗಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ
ಯಾವುದಾದರೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು!”

09043045a ತತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಧೀಮಾನ್ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

09043045c ಮನಸಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕಿಮಯಂ ಲಭತಾಮಿತಿ||

ಆಗ ಆ ಭಗವಾನ್ ಧೀಮಾನ ಸರ್ವ ಲೋಕಪಿತಾಮಹನು ಇವನಿಗೆ ಏನನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಿದನು.

09043046a ಐಶ್ವರ್ಯಾಣಿ ಹಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದೇವಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ|

09043046c ಭೂತಯಕ್ಷವಿಹಂಗಾನಾಂ ಪನ್ನಗಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

09043047a ಪೂರ್ವಮೇವಾದಿದೇಶಾಸೌ ನಿಕಾಯೇಷು ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09043047c ಸಮರ್ಥಂ ಚ ತಮೈಶ್ವರ್ಯೇ ಮಹಾಮತಿರಮನ್ಯತ||

ಈ ಮೊದಲೇ ಸರ್ವ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ರಾಕ್ಷಸ-ಭೂತ-ಯಕ್ಷ-ಪಕ್ಷಿ-ಪನ್ನಗರೆಲ್ಲರ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ ಅಧಿಪತಿಯರನ್ನಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಇವನಾದರೋ ಆ ಎಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಲು ಸಮರ್ಥ ಎಂದು ಆ ಮಹಾಮತಿಯು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟನು.

09043048a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ದೇವಾನಾಂ ಶ್ರೇಯಸಿ ಸ್ಥಿತಃ|

09043048c ಸೇನಾಪತ್ಯಂ ದದೌ ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಕುಮಾರನಿಗೆ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಸೇನಾಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09043049a ಸರ್ವದೇವನಿಕಾಯಾನಾಂ ಯೇ ರಾಜಾನಃ ಪರಿಶ್ರುತಾಃ|

09043049c ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವ್ಯಾದಿದೇಶಾಸ್ಮೈ ಸರ್ವಭೂತಪಿತಾಮಹಃ||

ಸರ್ವದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲ ರಾಜರೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೋ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸರ್ವಭೂತಪಿತಾಮಹನು
ಕುಮಾರನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದನು.

09043050a ತತಃ ಕುಮಾರಮಾದಾಯ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಗಮಾಃ|

09043050c ಅಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮಾಜಗ್ಮುಃ ಶೈಲೇಂದ್ರಂ ಸಹಿತಾಸ್ತತಃ||

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ
ಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

09043051a ಪುಣ್ಯಾಂ ಹೈಮವತೀಂ ದೇವೀಂ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09043051c ಸಮಂತಪಂಚಕೇ ಯಾ ವೈ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಾ||

09043052a ತತ್ರ ತೀರೇ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪುಣ್ಯೇ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತೇ|

09043052c ನಿಷೇದುದೇವಗಂಧರ್ವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸಾಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಸಮಂತಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತಳಾಗಿದ್ದ
ಹೈಮವತಿ ದೇವೀ ಸರಿತಶ್ರೇಷ್ಠೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ
ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತೆ ಪುಣ್ಯೇ ಸರಸ್ವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇವ-
ಗಂಧರ್ವರು ಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸರಾಗಿ ತಂಗಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತಿರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕುಮಾರಾಭಿಷೇಕೋಕ್ರಮೇ

ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕುಮಾರಾಭಿಷೇಕಕ್ರಮ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ಸೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೪

ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ದೇವಸೇನಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕ (೧-೧೧೦).

09044001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09044001a ತತೋಽಭಿಷೇಕಸಂಭಾರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಂಭೃತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ|

09044001c ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಸಮಿದ್ಧೇಽಗ್ನೌ ಜುಹಾವಾಜ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು
ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ಎಲ್ಲ ಅಭಿಷೇಕಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತ್ತು-ತುಪ್ಪಗಳ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

09044002a ತತೋ ಹಿಮವತಾ ದತ್ತೇ ಮಣಿಪ್ರವರಶೋಭಿತೇ|

09044002c ದಿವ್ಯರತ್ನಾಚಿತೇ ದಿವ್ಯೇ ನಿಷಣ್ಣಃ ಪರಮಾಸನೇ||

09044003a ಸರ್ವಮಂಗಲಸಂಭಾರೈರ್ವಿಧಿಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಂ|

09044003c ಆಭಿಷೇಚನಿಕಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದೇವತಾಗಣಾಃ||

ಆಗ ಹಿಮವತನು ನೀಡಿದ್ದ ಮಣಿಪ್ರವರಶೋಭಿತ ದಿವ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತ ದಿವ್ಯ ಪರಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ದೇವಗಣಗಳು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ
ಬೇಕಾಗುವ ಸರ್ವ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಬಂದರು.

- 09044004a ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಸೌ ತಥಾ|
- 09044004c ಧಾತಾ ಚೈವ ವಿಧಾತಾ ಚ ತಥಾ ಚೈವಾನಿಲಾನಲೌ||
- 09044005a ಪೂಷ್ಣಾ ಭಗೇನಾರ್ಯಮ್ಣಾ ಚ ಅಂಶೇನ ಚ ವಿವಸ್ವತಾ|
- 09044005c ರುದ್ರಶ್ಚ ಸಹಿತೋ ಧೀಮಾನ್ಮಿತ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ಚ||
- 09044006a ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿರಾದಿತ್ಯೈರಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಚ ವೃತಃ ಪ್ರಭುಃ|
- 09044006c ವಿಶ್ವೇದೇವೈರ್ಮರುದ್ಭಿಶ್ಚ ಸಾಧ್ಯೈಶ್ಚ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ||
- 09044007a ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗೈಃ|
- 09044007c ದೇವರ್ಷಿಭಿರಸಂಖ್ಯೇಯೈಸ್ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಭಿರ್ವರೈಃ||
- 09044008a ವೈಖಾನಸೈರ್ವಾಲಖಿಲೈರ್ವಾಯ್ವಾಹಾರೈರ್ಮರೀಚಿಪೈಃ|
- 09044008c ಭೃಗುಭಿಶ್ಚಾಂಗಿರೋಭಿಶ್ಚ ಯತಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ||
- 09044008e ಸರ್ವೈರ್ವಿದ್ಯಾಧರೈಃ ಪುಣ್ಯೈರ್ಯೋಗಸಿದ್ಧೈಸ್ತಥಾ ವೃತಃ|
- 09044009a ಪಿತಾಮಹಃ ಪುಲಸ್ತಶ್ಚ ಪುಲಹಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ||
- 09044009c ಅಂಗಿರಾಃ ಕಶ್ಯಪೋಽತ್ರಿಶ್ಚ ಮರೀಚಿಭೃಗುರೇವ ಚ|
- 09044010a ಕೃತುಹರಃ ಪ್ರಚೇತಾಶ್ಚ ಮನುರ್ದಕ್ಷಸ್ತಥೈವ ಚ||
- 09044010c ಋತವಶ್ಚ ಗೃಹಾಶ್ಚೈವ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|
- 09044011a ಮೂರ್ತಿಮತ್ಯಶ್ಚ ಸರಿತೋ ವೇದಾಶ್ಚೈವ ಸನಾತನಾಃ||
- 09044011c ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚ ಹ್ರದಾಶ್ಚೈವ ತೀರ್ಥಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|
- 09044011e ಪೃಥಿವೀ ದ್ಯೌರ್ಧಿಶಶ್ಚೈವ ಪಾದಪಾಶ್ಚ ಜನಾಧಿಪ||
- 09044012a ಅದಿತಿರ್ದೇವಮಾತಾ ಚ ಹಿರೀ ಶ್ರೀಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸರಸ್ವತೀ|
- 09044012c ಉಮಾ ಶಚೀ ಸಿನೀವಾಲೀ ತಥಾ ಚಾನುಮತಿಃ ಕುಹೂಃ||
- 09044012e ರಾಕಾ ಚ ಧಿಷಣಾ ಚೈವ ಪತ್ನ್ಯಶ್ಚಾನ್ಯಾ ದಿವೌಕಸಾಂ

09044013a ಹಿಮವಾಂಶ್ಚೈವ ವಿಂಧ್ಯಶ್ಚ ಮೇರುಶ್ಚಾನೇಕಶೃಂಗವಾನ್|

09044013c ಐರಾವತಃ ಸಾನುಚರಃ ಕಲಾಃ ಕಾಷ್ಠಾಸ್ತಥೈವ ಚ||

09044013e ಮಾಸಾರ್ಧಮಾಸಾ ಋತವಸ್ತಥಾ ರಾತ್ರೈ ಹನೀ ನೃಪ||

09044014a ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಾ ಹಯಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಾಗರಾಜಶ್ಚ ವಾಮನಃ|

09044014c ಅರುಣೋ ಗರುಡಶ್ಚೈವ ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚಾಷಧಿಭಿಃ ಸಹ||

09044015a ಧರ್ಮಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ದೇವಃ ಸಮಾಜಗ್ಮುರ್ಹಿ ಸಂಗತಾಃ|

09044015c ಕಾಲೋ ಯಮಶ್ಚ ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ಯಮಸ್ಯಾನುಚರಾಶ್ಚ ಯೇ||

09044016a ಬಹುಲತ್ವಾಚ್ಚ ನೋಕ್ತಾ ಯೇ ವಿವಿಧಾ ದೇವತಾಗಣಾಃ|

09044016c ತೇ ಕುಮಾರಾಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಸಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತತಸ್ತತಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಜನಾಧಿಪ! ಮಹಾವೀರ್ಯ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು,
ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು, ಧಾತಾ-ವಿಧಾತರು, ಅನಿಲ-ಅನಲರು, ಪೂಷ್ಣಾ-
ಭಗಾರ್ಯಮರು, ಅಂಶ-ವಿವಸ್ವತರು, ಧೀಮಾನ್ ರುದ್ರನೊಂದಿಗೆ
ಮಿತ್ರ-ವರುಣರು, ರುದ್ರ-ವಸು-ಆದಿತ್ಯ-ಅಶ್ವಿನಿಯರಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಭು ರುದ್ರ, ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ಮರುತರು,
ಸಾಧ್ಯರು, ಪಿತೃಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು,
ಪನ್ನಗಗಳು, ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು,
ವೈಖಾನಸರು, ವಾಲಖಿಲ್ಯರು, ಯಾಯ್ವಾಹಾರರು, ಮರೀಚಿಪರು,
ಭೃಗುಗಳು, ಆಂಗೀರಸರು, ಮಹಾತ್ಮ ಯತಿಗಳು, ಸರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥರು,
ಪುಣ್ಯಯೋಗಸಿದ್ಧರು, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯ-ಪುಲಹ-ಅಂಗೀರಸ-
ಕಶ್ಯಪ-ಅತ್ರಿ-ಮರೀಚಿ-ಭೃಗುಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಪಿತಾಮಹ, ಕೃತು,

ಹರ, ಪ್ರಚೀತಸರು, ಮನು, ದಕ್ಷ, ಋತುಗಳು, ಗ್ರಹಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸನಾತನ ವೇದಗಳು, ಸಮುದ್ರ-ಸರೋವರಗಳು, ವಿವಿಧ ತೀರ್ಥಗಳು, ಪೃಥ್ವಿ-ಆಕಾಶ-ದಿಕ್ಕು-ವೃಕ್ಷಗಳು, ದೇವಮಾತೆ ಅದಿತಿ, ಹ್ರೀ, ಶ್ರೀ, ಸ್ವಾಹಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಉಪಾ, ಶಚೀ, ಸಿನೀವಾಲೀ, ಅನುಮತಿ, ಕುಹೂ, ರಾಕಾ, ದಿಷಣಾ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ದೇವಪತ್ನಿಯರು, ಹಿಮವಂತ, ವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳ ಮೇರು, ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಐರಾವತ, ಕಲಾ, ಕಾಷ್ಠ, ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ಋತು, ರಾತ್ರಿ, ಹಗಲು, ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್, ನಾಗರಾಜ ವಾಸುಕಿ, ಅರುಣ, ಗರುಡ, ಔಷಧಿಯುಕ್ತ ವೃಕ್ಷಗಳು, ಭಗವಾನ್ ಧರ್ಮದೇವ, ಕಾಲ, ಯಮ, ಮೃತ್ಯು, ಯಮನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಮಾರನ ಅಭಿಷೇಖಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು.

09044017a ಜಗೃಹುಸ್ತೇ ತದಾ ರಾಜನ್ಸರ್ವ ಏವ ದಿವೌಕಸಃ|

09044017c ಅಭಿಷೇಚನಿಕಂ ಭಾಂಡಂ ಮಂಗಲಾನಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ||

ರಾಜನ್ ! ಎಲ್ಲ ದಿವೌಕಸರೂ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ನಿಂತಿದ್ದರು.

09044018a ದಿವ್ಯಸಂಭಾರಸಮ್ಯುಕ್ತೈಃ ಕಲಶೈಃ ಕಾಂಚನೈರ್ನೃಪ|

09044018c ಸರಸ್ವತೀಭಿಃ ಪುಣ್ಯಾಭಿದಿವ್ಯತೋಯಾಭಿರೇವ ತು||

09044019a ಅಭ್ಯಷಿಂಚನ್ಕುಮಾರಂ ವೈ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿವೌಕಸಃ|

09044019c ಸೇನಾಪತಿಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಮಸುರಾಣಾಂ ಭಯಾವಹಂ||

ನೃಪ! ದಿವ್ಯಸಂಭಾರಸಂಯುಕ್ತ ಕಾಂಚನ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯೇ
ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟ ದಿವೌಕಸರು
ಅಸುರರಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಕುಮಾರನನ್ನು
ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

09044020a ಪುರಾ ಯಥಾ ಮಹಾರಾಜ ವರುಣಂ ವೈ ಜಲೇಶ್ವರಂ|

09044020c ತಥಾಭ್ಯಷಿಂಚದ್ಭಗವಾನ್ಪ್ರಹ್ಮಾ ಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ||

09044020e ಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ನಾನುಕೀರ್ತಿತಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಹಿಂದೆ ಜಲೇಶ್ವರ ವರುಣನನ್ನು ಹೇಗೆ
ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆ ಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ,
ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಕಶ್ಯಪ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸದ ಅನ್ಯರು ಕುಮಾರನನ್ನು
ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದರು.

09044021a ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದದೌ ಪ್ರೀತೋ ಬಲಿನೋ ವಾತರಂಹಸಃ|

09044021c ಕಾಮವೀರ್ಯಧರಾನ್ಸಿದ್ಧಾನ್ಮಹಾಪಾರಿಷದಾನ್ಪ್ರಭುಃ||

09044022a ನಂದಿಷೇಣಂ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂ ಘಂಟಾಕರ್ಣಂ ಚ ಸಮ್ಮತಂ|

09044022c ಚತುರ್ಥಮಸ್ಯಾನುಚರಂ ಖ್ಯಾತಂ ಕುಮುದಮಾಲಿನಂ||

ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾದ ವಾತರಂಹಸ ಪ್ರಭುವು ಕುಮಾರನಿಗೆ
ಬೇಕಾದ ವೀರ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಬಲಶಾಲೀ ನಾಲ್ಕು
ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಮಹಾ ಪಾರಿತೋಷವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ನಂದಿಷೇಣ,
ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ, ಘಂಟಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಕುಮುದಮಾಲಿನಿ ಇವರೇ

ಕುಮಾರನ ವಿಖ್ಯಾತ ನಾಲ್ವರು ಅನುಚರರು.

09044023a ತತಃ ಸ್ಥಾಣುಂ ಮಹಾವೇಗಂ ಮಹಾಪಾರಿಷದಂ ಕ್ರತುಂ|

09044023c ಮಾಯಾಶತಧರಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮವೀರ್ಯಬಲಾನ್ವಿತಂ||

09044023e ದದೌ ಸ್ಕಂದಾಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುರಾರಿವಿವಿಬರ್ಹಣಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆಗ ಸ್ಥಾಣುವು ಮಹಾವೇಗಯುಕ್ತ, ನೂರಾರು ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ, ಬೇಕಾದ ವೀರ್ಯಬಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ, ಸುರಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲ ಕಾಮನನ್ನು ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಮಹಾ ಪಾರಿತೋಷವಾಗಿ ನೀಡಿದನು.

09044024a ಸ ಹಿ ದೇವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ|

09044024c ಜಘಾನ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಯುತಾನಿ ಚತುರ್ದಶ||

ಆ ಭೀಮಕರ್ಮಿಯೇ ದೇವಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೇ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಶಲಕ್ಷ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09044025a ತಥಾ ದೇವಾ ದದುಸ್ತಸ್ಮೈ ಸೇನಾಂ ನೈರೃತಸಂಕುಲಾಂ|

09044025c ದೇವಶತ್ರುಕ್ಷಯಕರೀಮಜಯ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೀಂ||

ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ನೈರೃತ್ತರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ದೇವಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ, ಅಜೇಯವಾದ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

09044026a ಜಯಶಬ್ದಂ ತತಶ್ಚ ಕ್ಷುದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸವಾಸವಾಃ|

09044026c ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ಮುನಯಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ||

ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಮುನಿ-ಪಿತೃಗಳೂ ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

09044027a ಯಮಃ ಪ್ರಾದಾದನುಚರೌ ಯಮಕಾಲೋಪಮಾವೃಭೌ|

09044027c ಉನ್ಮಾಥಂ ಚ ಪ್ರಮಾಥಂ ಚ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಮಹಾದ್ಯುತೀ||

ಯಮನು ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಯಮ-ಕಾಲರಂತಿದ್ದ ಉನ್ಮಾಥ-ಪ್ರಮಾಥರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾವೀರ್ಯ ಮಹಾದ್ಯುತೀ ಅನುಚರರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09044028a ಸುಭ್ರಾಜೋ ಭಾಸ್ಕರಶ್ಚೈವ ಯೌ ತೌ ಸೂರ್ಯಾನುಯಾಯಿನೌ|

09044028c ತೌ ಸೂರ್ಯಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ದದೌ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಗೆ ಸೂರ್ಯಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸುಭ್ರಾಜ-ಭಾಸ್ಕರರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

09044029a ಕೈಲಾಸಶೃಂಗಸಂಕಾಶೌ ಶ್ವೇತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನೌ|

09044029c ಸೋಮೋಽಪ್ಯನುಚರೌ ಪ್ರಾದಾನ್ಮಣಿಂ ಸುಮಣಿಮೇವ ಚ||

ಸೋಮನು ಕೈಲಾಸಶೃಂಗದಂತಿದ್ದ, ಶ್ವೇತಮಾಲೆ-ಲೇಪನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಣಿ-ಸುಮಣಿ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಅನುಚರರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044030a ಜ್ವಾಲಾಜಿಹ್ವಂ ತಥಾ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮಜಾಯ ಹುತಾಶನಃ|

09044030c ದದಾವನುಚರೌ ಶೂರೌ ಪರಸೈನ್ಯಪ್ರಮಾಥಿನೌ||

ಹುತಾಶನನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಜ್ವಾಲಾಜಿಹ್ವ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿ ಎನ್ನುವ
ಇಬ್ಬರು ಶೂರ ಪರಸೈನ್ಯ ಪ್ರಮಥಿಗಳನ್ನು ಅನುಚರರನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

09044031a ಪರಿಘಂ ಚ ವಟಂ ಚೈವ ಭೀಮಂ ಚ ಸುಮಹಾಬಲಂ|

09044031c ದಹತಿಂ ದಹನಂ ಚೈವ ಪ್ರಚಂಡೌ ವೀರ್ಯಸಮ್ಮತೌ||

09044031e ಅಂಶೋಽಪ್ಯನುಚರಾನ್ವಂಚ ದದೌ ಸ್ಕಂದಾಯ ಧೀಮತೇ||

ಅಂಶನೂ ಕೂಡ ಪರಿಘ, ವಟ, ಮಹಾಬಲ ಭೀಮ, ದಹತಿ, ಮತ್ತು
ದಹನ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಚಂಡ ವೀರಸಮನ್ವಿತ ಐವರನ್ನು ಅನುಚರರನ್ನಾಗಿ
ಧೀಮತ ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

09044032a ಉತ್ಕ್ರೇಶಂ ಪಂಕಜಂ ಚೈವ ವಜ್ರದಂಡಧರಾವುಭೌ|

09044032c ದದಾವನಲಪುತ್ರಾಯ ವಾಸವಃ ಪರವೀರಹಾ||

09044032e ತೌ ಹಿ ಶತ್ರುನ್ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಜಘ್ನತುಃ ಸಮರೇ ಬಹೂನ್||

ಪರವೀರಹ ವಾಸವನು ಉತ್ಕ್ರೇಶ ಮತ್ತು ಪಂಕಜ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು
ವಜ್ರ-ದಂಡಧಾರಿಗಳನ್ನು ಅನಲಪುತ್ರನಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ
ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹೇಂದ್ರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು.

09044033a ಚಕ್ರಂ ವಿಕ್ರಮಕಂ ಚೈವ ಸಂಕ್ರಮಂ ಚ ಮಹಾಬಲಂ|

09044033c ಸ್ಕಂದಾಯ ತ್ರೀನನುಚರಾನ್ದದೌ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಹಾಯಶಾಃ||

ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ವಿಷ್ಣುವು ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಚಕ್ರ, ವಿಕ್ರಮಕ ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲ
ಸಂಕ್ರಮ ಈ ಮೂವರು ಅನುಚರರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044034a ವರ್ಧನಂ ನಂದನಂ ಚೈವ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದೌ|

09044034c ಸ್ಕಂದಾಯ ದದತುಃ ಪ್ರೀತಾವಶ್ವಿನೌ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಶ್ವಿನಿಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಕಂದನಿಗೆ
ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರಾದ ವರ್ಧನ ಮತ್ತು ನಂದನರನ್ನು ನೀಡಿದರು.

09044035a ಕುಂದನಂ ಕುಸುಮಂ ಚೈವ ಕುಮುದಂ ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09044035c ಡಂಬರಾಡಂಬರೌ ಚೈವ ದದೌ ಧಾತಾ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಧಾತನು ಕುಂದನ, ಕುಸುಮ, ಕುಮುದ ಮತ್ತು
ಮಹಾಯಶರಾದ ಡಂಬರ-ಆಡಂಬರರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044036a ವಕ್ರಾನುವಕ್ರೌ ಬಲಿನೌ ಮೇಷವಕ್ತ್ರೌ ಬಲೋತ್ಕಟೌ|

09044036c ದದೌ ತ್ವಷ್ಟಾ ಮಹಾಮಾಯೌ ಸ್ಕಂದಾಯಾನುಚರೌ ವರೌ||

ತ್ವಷ್ಟನು ಸ್ಕಂದನ ಅನುಚರರನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಬಲೋತ್ಕಟ-ಮೇಷದ
ಮುಖವುಳ್ಳ-ಬಲಶಾಲೀ ವಕ್ರ-ಅನುವಕ್ರರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044037a ಸುವ್ರತಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಚ ದದೌ ಮಿತ್ರೋ ಮಹಾತ್ಮನೇ|

09044037c ಕುಮಾರಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೌ ತಪೋವಿದ್ಯಾಧರೌ ಪ್ರಭುಃ||

ಪ್ರಭು ಮಿತ್ರನು ಮಹಾತ್ಮ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರೂ,
ತಪೋವಿದ್ಯಾಧರರೂ ಆದ ಸುವ್ರತ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಸಂಧರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044038a ಸುದರ್ಶನೀಯೌ ವರದೌ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತೌ|

09044038c ಸುಪ್ರಭಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಶುಭಕರ್ಮಾಣಮೇವ ಚ||

09044038e ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ಸಂಪ್ರಾದಾದ್ವಿಧಾತಾ ಲೋಕವಿಶ್ವತೌ||

ವಿಧಾತನು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಗೆ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವತರಾದ,
ನೋಡಲು ಸುಂದರರಾಗಿದ್ದ, ಲೋಕವಿಶ್ವತ ಸುಪ್ರಭ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ
ಶುಭಕರ್ಮರನ್ನು ನೀಡಿದನು.

09044039a ಪಾಲಿತಕಂ ಕಾಲಿಕಂ ಚ ಮಹಾಮಾಯಾವಿನಾವುಭೌ|

09044039c ಪೂಷಾ ಚ ಪಾರ್ಷದೌ ಪ್ರಾದಾತ್ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಪೂಷನು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಗೆ ಪಾಲಿತಕ ಮತ್ತು ಕಾಲಿಕರೆಂಬ
ಇಬ್ಬರು ಮಹಾ ಮಾಯಾವಿಗಳನ್ನು ಪಾರ್ಷದರನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದನು.

09044040a ಬಲಂ ಚಾತಿಬಲಂ ಚೈವ ಮಹಾವಕ್ತ್ರೌ ಮಹಾಬಲೌ|

09044040c ಪ್ರದದೌ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ವಾಯುರ್ಭರತಸತ್ತಮ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ವಾಯುವು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಗೆ ಮಹಾಮುಖಿಗಳುಳ್ಳ
ಮಹಾಬಲಶಾಲೀ ಬಲ ಮತ್ತು ಅತಿಬಲರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09044041a ಘಸಂ ಚಾತಿಘಸಂ ಚೈವ ತಿಮಿವಕ್ತ್ರೌ ಮಹಾಬಲೌ|

09044041c ಪ್ರದದೌ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ವರುಣಃ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ||

ಸತ್ಯಸಂಗರ ವರುಣನು ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳ ಮಹಾಬಲಶಾಲೀ
ಘಸ ಮತ್ತು ಅತಿಘಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09044042a ಸುವರ್ಚಸಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತಥೈವಾಪ್ಯತಿವರ್ಚಸಂ|

09044042c ಹಿಮವಾನ್ಪ್ರದದೌ ರಾಜನ್ ಹುತಾಶನಸುತಾಯ ವೈ||

ರಾಜನ್ ! ಹಿಮವಾನನು ಹುತಾಶನಸುತನಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಸುವರ್ಚಸ
ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಅತಿವರ್ಚಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09044043a ಕಾಂಚನಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಮೇಘಮಾಲಿನಮೇವ ಚ|

09044043c ದದಾವನುಚರೌ ಮೇರುರಗ್ನಿಸುತ್ರಾಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಮೇರುವು ಅಗ್ನಿಸುತ್ರನಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾಂಚನ ಮತ್ತು
ಮೇಘಮಾಲಿನಿಯರನ್ನು ಅನುಚರರನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

09044044a ಸ್ಥಿರಂ ಚಾತಿಸ್ಥಿರಂ ಚೈವ ಮೇರುರೇವಾಪರೌ ದದೌ|

09044044c ಮಹಾತ್ಮನೇಽಗ್ನಿಸುತ್ರಾಯ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮೌ||

ಇವರಲ್ಲದೇ ಮೇರುವು ಮಹಾತ್ಮ ಅಗ್ನಿಸುತ್ರನಿಗಾಗಿ
ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಅತಿಸ್ಥಿರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ
ಕೊಟ್ಟನು.

09044045a ಉಚ್ಚೈ ತಂ ಚಾತಿಶೃಂಗಂ ಚ ಮಹಾಪಾಷಾಣಯೋಧಿನೌ|

09044045c ಪ್ರದದಾವಗ್ನಿಸುತ್ರಾಯ ವಿಂಧ್ಯಃ ಪಾರಿಷದಾವುಭೌ||

ವಿಂಧ್ಯನು ಅಗ್ನಿಸುತ್ರನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲ
ಉಚ್ಚೈತ್ರ ಮತ್ತು ಜಾತಿಶೃಂಗರನ್ನು ಪಾರಿಷದರನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

09044046a ಸಂಗ್ರಹಂ ವಿಗ್ರಹಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ರೋಽಪಿ ಗದಾಧರೌ|

09044046c ಪ್ರದದಾವಗ್ನಿಸುತ್ರಾಯ ಮಹಾಪಾರಿಷದಾವುಭೌ||

ಸಮುದ್ರನೂ ಕೂಡ ಅಗ್ನಿಸುತ್ರನಿಗೆ ಗದಾಧರರಾದ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು

ವಿಗ್ರಹರನ್ನು ಮಹಾಪಾರ್ಷ್ವದರನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

09044047a ಉನ್ಮಾದಂ ಪುಷ್ಪದಂತಂ ಚ ಶಂಕುಕರ್ಣಂ ತಥೈವ ಚ|

09044047c ಪ್ರದದಾವಗ್ನಿಪುತ್ರಾಯ ಪಾರ್ವತೀ ಶುಭದರ್ಶನಾ||

ಶುಭದರ್ಶನೇ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಗ್ನಿಪುತ್ರನಿಗೆ ಉನ್ಮಾದ, ಪುಷ್ಪದಂತ ಮತ್ತು ಶಂಕುಕರ್ಣರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

09044048a ಜಯಂ ಮಹಾಜಯಂ ಚೈವ ನಾಗೌ ಜ್ವಲನಸೂನವೇ|

09044048c ಪ್ರದದೌ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ವಾಸುಕಿಃ ಪನ್ನಗೇಶ್ವರಃ||

ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ! ಪನ್ನಗೇಶ್ವರ ವಾಸುಕಿಯು ಜ್ವಲನಸೂನುವಿಗೆ ಜಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಜಯರೆಂಬ ನಾಗರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

09044049a ಏವಂ ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ರುದ್ರಾಶ್ಚ ವಸವಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ|

09044049c ಸಾಗರಾಃ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ಗಿರಯಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಾಃ||

09044050a ದದುಃ ಸೇನಾಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ ಶೂಲಪಟ್ಟಿಶಧಾರಿಣಃ|

09044050c ದಿವ್ಯಪ್ರಹರಣೋಪೇತಾನ್ನಾನಾವೇಷವಿಭೂಷಿತಾನ್||

ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಧ್ಯರು, ರುದ್ರರು, ವಸುಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಸಾಗರಗಳು, ನದಿಗಳು, ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲ ಗಿರಿಗಳು ಸೇನಾಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಶೂಲ-ಪಟ್ಟಿಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ, ನಾನಾ ವೇಷವಿಭೂಷಿತ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಹರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

09044051a ಶೃಣು ನಾಮಾನಿ ಚಾನ್ಯೇಷಾಂ ಯೇಽನ್ಯೇ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಸ್ಮೈನಿಕಾಃ|

09044051c ವಿವಿಧಾಯುಧಸಂಪನ್ನಾಶ್ಚಿತ್ರಾಭರಣವರ್ಮಿಣಃ||

ವಿವಿಧ ಆಯುಧಸಂಪನ್ನರೂ ವಿಚಿತ್ರ ಆಭರಣ-ಕವಚಧಾರಿಗಳೂ ಆದ
ಸ್ಯಂದನ ಅನ್ಯ ಸೈನಿಕರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

09044052a ಶಂಕುಕರ್ಣೋ ನಿಕುಂಭಶ್ಚ ಪದ್ಮಃ ಕುಮುದ ಏವ ಚ|

09044052c ಅನಂತೋ ದ್ವಾದಶಭುಜಸ್ತಥಾ ಕೃಷ್ಣೋಪಕೃಷ್ಣಕೌ||

09044053a ದ್ರೋಣಶ್ರವಾಃ ಕಪಿಸ್ಕಂಧಃ ಕಾಂಚನಾಕ್ಷೋ ಜಲಂಧಮಃ|

09044053c ಅಕ್ಷಸಂತರ್ಜನೋ ರಾಜನ್ಯನದೀಕಸ್ತಮೋಭ್ರಕೃತ್||

09044054a ಏಕಾಕ್ಷೋ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷಶ್ಚ ತಥೈವೈಕಜಟಃ ಪ್ರಭುಃ|

09044054c ಸಹಸ್ರಬಾಹುವಿ ಕಟೋ ವ್ಯಾಘ್ರಾಕ್ಷಃ ಕ್ಷಿತಿಕಂಪನಃ||

09044055a ಪುಣ್ಯನಾಮಾ ಸುನಾಮಾ ಚ ಸುವಕ್ತ್ರಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ|

09044055c ಪರಿಶ್ರುತಃ ಕೋಕನದಃ ಪ್ರಿಯಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ||

09044056a ಅಜೋದರೋ ಗಜಶಿರಾಃ ಸ್ಯಂಧಾಕ್ಷಃ ಶತಲೋಚನಃ|

09044056c ಜ್ವಾಲಾಜಿಹ್ವಃ ಕರಾಲಶ್ಚ ಸಿತಕೇಶೋ ಜಟೀ ಹರಿಃ||

09044057a ಚತುರ್ಧಂಷ್ಟ್ರೋಽಷ್ಟಜಿಹ್ವಶ್ಚ ಮೇಘನಾದಃ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ|

09044057c ವಿದ್ಯುದಕ್ಷೋ ಧನುರ್ವಕ್ತ್ರೋ ಜಠರೋ ಮಾರುತಾಶನಃ||

09044058a ಉದರಾಕ್ಷೋ ಝಷಾಕ್ಷಶ್ಚ ವಜ್ರನಾಭೋ ವಸುಪ್ರಭಃ|

09044058c ಸಮುದ್ರವೇಗೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೈಲಕಂಪೀ ತಥೈವ ಚ||

09044059a ಪುತ್ರಮೇಷಃ ಪ್ರವಾಹಶ್ಚ ತಥಾ ನಂದೋಪನಂದಕೌ|

09044059c ಧೂಮ್ರಃ ಶ್ವೇತಃ ಕಲಿಂಗಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ವರದಸ್ತಥಾ||

09044060a ಪ್ರಿಯಕಶ್ಚೈವ ನಂದಶ್ಚ ಗೋನಂದಶ್ಚ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

- 09044060c ಆನಂದಶ್ಚ ಪ್ರಮೋದಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ತಿಕೋ ಧ್ರುವಕಸ್ತಥಾ||
- 09044061a ಕ್ಷೇಮವಾಪಃ ಸುಜಾತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಯಾತ್ರಶ್ಚ ಭಾರತ|
- 09044061c ಗೋವ್ರಜಃ ಕನಕಾಪೀಡೋ ಮಹಾಪಾರಿಷದೇಶ್ವರಃ||
- 09044062a ಗಾಯನೋ ಹಸನಶ್ಚೈವ ಬಾಣಃ ಖಿಡ್ಗಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|
- 09044062c ವೈತಾಲೀ ಚಾತಿತಾಲೀ ಚ ತಥಾ ಕತಿಕವಾತಿಕೌ||
- 09044063a ಹಂಸಜಃ ಪಘ್ನುದಿಗ್ಧಾಂಗಃ ಸಮುದ್ರೋನ್ಮಾದನಶ್ಚ ಹ|
- 09044063c ರಣೋತ್ಕಟಃ ಪ್ರಹಾಸಶ್ಚ ಶ್ವೇತಶೀರ್ಷಶ್ಚ ನಂದಕಃ||
- 09044064a ಕಾಲಕಂಠಃ ಪ್ರಭಾಸಶ್ಚ ತಥಾ ಕುಂಭಾಂಡಕೋಽಪರಃ|
- 09044064c ಕಾಲಕಾಕ್ಷಃ ಸಿತಶ್ಚೈವ ಭೂತಲೋನ್ಮಥನಸ್ತಥಾ||
- 09044065a ಯಜ್ಞವಾಹಃ ಪ್ರವಾಹಶ್ಚ ದೇವಯಾಜೀ ಚ ಸೋಮಪಃ|
- 09044065c ಸಜಾಲಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕ್ರಥಕ್ರಾಥೌ ಚ ಭಾರತ||
- 09044066a ತುಹನಶ್ಚ ತುಹಾನಶ್ಚ ಚಿತ್ರದೇವಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|
- 09044066c ಮಧುರಃ ಸುಪ್ರಸಾದಶ್ಚ ಕಿರೀಟೀ ಚ ಮಹಾಬಲಃ||
- 09044067a ವಸನೋ ಮಧುವರ್ಣಶ್ಚ ಕಲಶೋದರ ಏವ ಚ|
- 09044067c ಧಮಂತೋ ಮನ್ಮಥಕರಃ ಸೂಚೀವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||
- 09044068a ಶ್ವೇತವಕ್ತ್ರಃ ಸುವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ಚಾರುವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ಪಾಂಡುರಃ|
- 09044068c ದಂಡಬಾಹುಃ ಸುಬಾಹುಶ್ಚ ರಜಃ ಕೋಕಿಲಕಸ್ತಥಾ||
- 09044069a ಅಚಲಃ ಕನಕಾಕ್ಷಶ್ಚ ಬಾಲಾನಾಮಯಿಕಃ ಪ್ರಭುಃ|
- 09044069c ಸಂಚಾರಕಃ ಕೋಕನದೋ ಗೃಧ್ರವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ಜಂಬುಕಃ||
- 09044070a ಲೋಹಾಶವಕ್ತ್ರೋ ಜಠರಃ ಕುಂಭವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ಕುಂಡಕಃ|
- 09044070c ಮದ್ಗ್ರೀವಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾಜಾ ಹಂಸವಕ್ತ್ರಶ್ಚ ಚಂದ್ರಭಾಃ||

09044071a ಪಾಣಿಕೂರ್ಮ ಚ ಶಂಬೂಕಃ ಪಂಚವಕ್ರಶ್ಚ ಶಿಕ್ಷಕಃ|

09044071c ಚಾಷವಕ್ರಶ್ಚ ಜಂಬೂಕಃ ಶಾಕವಕ್ರಶ್ಚ ಕುಂಡಕಃ||

ಶಂಕುಕರ್ಣ, ನಿಕುಂಭ, ಪದ್ಮ, ಕುಮುದ, ಅನಂತ, ದ್ವಾದಶಭುಜ, ಕೃಷ್ಣ, ಉಪಕೃಷ್ಣ, ದ್ರೋಣಶ್ರವ, ಕಪಿಸ್ಕಂಧ, ಕಾಂಚನಾಕ್ಷ, ಜಲಂಧಮ, ಅಕ್ಷ, ಸಂತರ್ಜನ, ಕುನದೀಕ, ತಮೋಭ್ರಕೃತ್, ಏಕಾಕ್ಷ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷ, ಏಕಜಟ, ಪ್ರಭು, ಸಹಸ್ರಬಾಹು, ವಿಕಟ, ವ್ಯಾಘ್ರಾಕ್ಷ, ಕ್ಷಿತಿಕಂಪನ, ಪುಣ್ಯನಾಮ, ಸುನಾಮ, ಸುವಕ್ರ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ, ಪರಿಶ್ರುತ, ಕೋಕನದ, ಪ್ರಿಯಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ, ಅಜೋದರ, ಗಜಶಿರ, ಸ್ಕಂಧಾಕ್ಷ, ಶತಲೋಚನ, ಜ್ವಾಲಜಿಹ್ವ, ಕರಾಲ, ಸಿತಕೇಶ, ಜಟೀ, ಹರಿ, ಚತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರ, ಅಷ್ಟಜಿಹ್ವ, ಮೇಘನಾದ, ಪೃಥುಶ್ರವ, ವಿದ್ಯುದಕ್ಷ, ಧನುವಕ್ರ, ಜಠರ, ಮಾರುತಾಶನ, ಉದರಾಕ್ಷ, ಝಷಾಕ್ಷ, ವಜ್ರನಾಭ, ವಸುಪ್ರಭ, ಸಮುದ್ರವೇಗ, ಶೈಲಕಂಪೀ, ಪುತ್ರಮೇಷ, ಪ್ರವಾಹ, ನಂದ, ಉಪನಂದಕ, ಧೂಮ್ರ, ಶ್ವೇತ, ಕಲಿಂಗ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ವರದ, ಪ್ರಿಯಕ, ನಂದ, ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಗೋನಂದ, ಆನಂದ, ಪ್ರಮೋದ, ಸ್ವಸ್ತಿಕ, ಧ್ರುವಕ, ಕ್ಷೇಮವಾಪ, ಸುಜಾತ, ಸಿದ್ಧಯಾತ್ರ, ಗೋವ್ರಜ, ಕನಕಾಪೀಡ, ಮಹಾಪಾರಿದೇಶ್ವರ, ಗಾಯನ, ಹಸನ, ಬಾಣ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಖಿಡ್ಗ, ವೈತಾಲೀ, ಜಾತಿತಾಲೀ, ಕತಿಕ, ಅತಿಕ, ಹಂಸಜ, ಪಂಕದಿಗ್ಧಾಂಗ, ಸಮುದ್ರ, ಉನ್ಮಾದನ, ರಣೋತ್ಕಟ, ಪ್ರಹಾಸ, ಶ್ವೇತಶೀರ್ಷ, ನಂದಕ, ಕಾಲಕಂಠ, ಪ್ರಭಾಸ, ಕುಂಭಾಂಡಕ, ಅಪರ, ಕಾಲಕಾಕ್ಷ, ಸಿತ, ಭೂತಲೋನ್ಮಥ, ಯಜ್ಞವಾಹ, ಪ್ರವಾಹ, ದೇವಯಾಜೀ, ಸೋಮಪ,

ಸಜಾಲ, ಮಹಾತೇಜ ಕ್ರಥ, ಅಕ್ರಥ, ತುಹನ, ತುಹಾನ, ವೀರ್ಯವಾನ್
 ಚಿತ್ರದೇವ, ಮಧುರ, ಸುಪ್ರಸಾದ, ಕಿರೀಟೀ, ಮಹಾಬಲ, ಮಸನ,
 ಮಧುವರ್ಣ, ಕಲಶೋದರ, ಧಮಂತ, ಮನ್ಮಥಕರ, ವೀರ್ಯವಾನ್
 ಸೂಚೀವಕ್ತ್ರ, ಶ್ವೇತವಕ್ತ್ರ, ಸುವಕ್ತ್ರ, ಚಾರುವಕ್ತ್ರ, ಪಾಂಡುರ, ದಂಡಬಾಹು,
 ಸುಬಾಹು, ರಜ, ಕೋಕಿಲ, ಅಚಲ, ಕನಕಾಕ್ಷ, ಬಾಲಾನಾಮಯಿಕ,
 ಪ್ರಭು, ಸಂಚಾರಕ, ಕೋಕನದ, ಗೃಧ್ರವಕ್ತ್ರ, ಜಂಬುಕ, ಲೋಹಾಶವಕ್ತ್ರ,
 ಜಠರ, ಕುಂಭವಕ್ತ್ರ, ಕುಂಡಕ, ಮದ್ಗುಗ್ರೀವ, ಕೃಷ್ಣಾಜ, ಹಂಸವಕ್ತ್ರ,
 ಚಂದ್ರಭ, ಪಾಣಿಕೂರ್ಮ, ಶಂಬೂಕ, ಪಂಚವಕ್ತ್ರ, ಶಿಕ್ಷಕ, ಚಾಪವಕ್ತ್ರ,
 ಜಂಬೂಕ, ಶಾಕವಕ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಕುಂಡಕ.

09044072a ಯೋಗಯುಕ್ತಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸತತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಾಃ|

09044072c ಪೈತಾಮಹಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮಹಾಪಾರಿಷದಾಶ್ಚ ಹ||

09044072e ಯೌವನಸ್ಥಾಶ್ಚ ಬಾಲಾಶ್ಚ ವೃದ್ಧಾಶ್ಚ ಜನಮೇಜಯ

09044073a ಸಹಸ್ರಶಃ ಪಾರಿಷದಾಃ ಕುಮಾರಮುಪತಸ್ಥಿರೇ|

09044073c ವಕ್ತ್ರೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರ್ಯೇ ತು ಶೃಣು ತಾನ್ ಜನಮೇಜಯ||

ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಯೋಗಯುಕ್ತರೂ ಸತತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯರೂ
 ಆಗಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮ ಪಿತಾಮಹನು ನೀಡಿದ ಮಹಾ ಪಾರಿಷದರೂ
 ಬಾಲ-ಯುವಕ-ವೃದ್ಧ ಪಾರಿಷದರೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
 ಕುಮಾರನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಮೇಜಯ ! ನಾನಾವಿಧದ
 ಮುಖಗಳಿದ್ದ ಅವರ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

09044074a ಕೂರ್ಮಕುಕ್ಕುಟವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಶಶೋಲೂಕಮುಖಾಸ್ತಥಾ|

- 09044074c ಖಿರೋಷ್ಠ್ರ ವದನಾಶ್ಚೈವ ವರಾಹವದನಾಸ್ತಥಾ||
- 09044075a ಮನುಷ್ಯಮೇಷವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಸೃಗಾಲವದನಾಸ್ತಥಾ|
- 09044075c ಭೀಮಾ ಮಕರವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಶಿಂಶುಮಾರಮುಖಾಸ್ತಥಾ||
- 09044076a ಮಾರ್ಜಾರಶಶವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ದೀರ್ಘವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಭಾರತ|
- 09044076c ನಕುಲೋಲೂಕವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಶ್ವವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ತಥಾಪರೇ||
- 09044077a ಆಖುಬಭ್ರುಕವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಮಯೂರವದನಾಸ್ತಥಾ|
- 09044077c ಮತ್ಸ್ಯಮೇಷಾನನಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಅಜಾವಿಮಹಿಷಾನನಾಃ||
- 09044078a ಋಕ್ಷಶಾರ್ದೂಲವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ದ್ವೀಪಿಸಿಂಹಾನನಾಸ್ತಥಾ|
- 09044078c ಭೀಮಾ ಗಜಾನನಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ನಕ್ರಮುಖಾಃ ಪರೇ||
- 09044079a ಗರುಡಾನನಾಃ ಖಿಡ್ಗಮುಖಾ ವೃಕಕಾಕಮುಖಾಸ್ತಥಾ|
- 09044079c ಗೋಖಿರೋಷ್ಠ್ರಮುಖಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ವೃಷದಂಶಮುಖಾಸ್ತಥಾ||

ಆಮೆ-ಕೋಳಿಯ ಮುಖದವರು, ಮೊಲ-ಗೂಬೆಯ ಮುಖದವರು,
 ಕತ್ತೆ-ಒಂಟಿಯ ಮುಖದವರು, ಹಂದಿಯ ಮುಖದವರು, ಮನುಷ್ಯ-
 ಆಡಿನ ಮುಖದವರು, ಮೊಲದ ಮುಖದವರು, ಸೃಗಾಲದ
 ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಭಯಂಕರ ಮೊಸಳೆಯ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,
 ಶಿಂಶುಮಾರದ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಬೆಕ್ಕು-ಮೊಲಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,
 ಉದ್ದನೆಯ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಮುಂಗಸಿ-ಗೂಬೆಯ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,
 ನಾಯಿಯ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಕಾಗೆ-ಇಲಿಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,
 ನವಿಲಿನ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಮೀನು-ಆಡುಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಕುರಿ-
 ಎಮ್ಮೆಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಭಯಂಕರ ಆನೆಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,

ಗರುಡನ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಖಡ್ಗದಂತಹ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ತೋಳ-
ಕಾಗೆಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಗೋವು-ಕತ್ತೆ-ಒಂಟೆಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವರು,
ಕಾಡುಬೆಕ್ಕಿನ ಮುಖದವರೂ ಇದ್ದರು.

09044080a ಮಹಾಜಠರಪಾದಾಂಗಾಸ್ತಾರಕಾಕ್ಷಾಶ್ಚ ಭಾರತ|

09044080c ಪಾರಾವತಮುಖಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ತಥಾ ವೃಷಮುಖಾಃ ಪರೇ||

ಭಾರತ! ಕೆಲವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ-ಕಾಲುಗಳಿದ್ದವು.
ಕೆಲವರಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದವು. ಕೆಲವರ
ಮುಖಗಳು ಪಾರಿವಾಳಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಎತ್ತಿನ
ಮುಖಗಳಿದ್ದವು.

09044081a ಕೋಕಿಲಾವದನಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಶೈನತಿತ್ತಿರಿಕಾನನಾಃ|

09044081c ಕೃಕಲಾಸಮುಖಾಶ್ಚೈವ ವಿರಜೋಂಬರಧಾರಿಣಃ||

ಅನ್ಯರು ಕೋಕಿಲವದನರೂ, ಗಿಡುಗ-ಅಗ್ನಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಮುಖಗಳುಳ್ಳವರೂ,
ಓತಿಕೇತದ ಮುಖವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದು ಧೂಳಿಲ್ಲದ ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದರು.

09044082a ವ್ಯಾಲವಕ್ತ್ರಾಃ ಶೂಲಮುಖಾಶ್ಚ ಂಡವಕ್ತ್ರಾಃ ಶತಾನನಾಃ|

09044082c ಆಶೀವಿಷಾಶ್ಚೀರಧರಾ ಗೋನಾಸಾವರಣಾಸ್ತಥಾ||

ಹಾವಿನ ಮುಖದವರು, ಶೂಲಮುಖರು, ಚಂಡವಕ್ತ್ರರು, ಶತಾನನರು,
ನಾಗರಹಾವಿನ ಮುಖದವರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಗೋವಿನ ಮೂಗನ್ನು
ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ನಾರುಮಡಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು.

09044083a ಸ್ಥೂಲೋದರಾಃ ಕೃಶಾಂಗಾಶ್ಚ ಸ್ಥೂಲಾಂಗಾಶ್ಚ ಕೃಶೋದರಾಃ|

09044083c ಹ್ರಸ್ವಗ್ರೀವಾ ಮಹಾಕರ್ಣಾ ನಾನಾವ್ಯಾಲವಿಭೂಷಿತಾಃ||

ನಾನಾ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತರಾದ ಅವರು ದೊಡ್ಡ
ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಬಡಕಲು ದೇಹದವರೂ, ದಪ್ಪ ಅಂಗಾಂಗಗಳು
ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆಯವರು, ಗಿಡ್ಡ ಕತ್ತುಳ್ಳವರೂ,
ಮಹಾಕಿವಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

09044084a ಗಜೇಂದ್ರಚರ್ಮ ವಸನಾಸ್ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಾಃ|

09044084c ಸ್ಕಂಧೇಮುಖಾ ಮಹಾರಾಜ ತಥಾ ಹ್ಯುದರತೋಮುಖಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಗಜೇಂದ್ರ ಚರ್ಮ-ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಗಳನ್ನು ಉಡುಪಾಗಿ
ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೆಲವರ ಮುಖಗಳು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರ
ಮುಖಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

09044085a ಪೃಷ್ಠೇಮುಖಾ ಹನುಮುಖಾಸ್ತಥಾ ಜಂಘಾಮುಖಾ ಅಪಿ|

09044085c ಪಾರ್ಶ್ವಾನನಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ನಾನಾದೇಶಮುಖಾಸ್ತಥಾ||

ಅನೇಕರ ಮುಖಗಳು ದೇಹದ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದವು: ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ
ಮುಖಗಳಿದ್ದವು, ಬಾಯಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು,
ಮೊಣಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು.

09044086a ತಥಾ ಕೀಟಪತಂಗಾನಾಂ ಸದೃಶಾಸ್ಯಾ ಗಣೇಶ್ವರಾಃ|

09044086c ನಾನಾವ್ಯಾಲಮುಖಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಬಹುಬಾಹುಶಿರೋಧರಾಃ||

ಕೆಲವು ಗಣೇಶ್ವರ ಮುಖಗಳು ಕೀಟ-ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು. ಅನ್ಯರ
ಮುಖಗಳು ಹಾವುಗಳಂತಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ಬಾಹು-ಶಿರ-
ಹೊಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದವು.

09044087a ನಾನಾವ್ಯಕ್ತಭುಜಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಕಟಶೀರ್ಷಾಸ್ತಥಾಪರೇ|

09044087c ಭುಜಂಗಭೋಗವದನಾ ನಾನಾಗುಲ್ಮನಿವಾಸಿನಃ||

ಕೆಲವರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗಳಂತೆ ನಾನಾಭುಜಗಳಿದ್ದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ತಲೆಗಳು
ಕಟೀಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದವು. ನಾಗರ ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು.
ನಾನಾ ಗುಲ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರಾಗಿದ್ದರು.

09044088a ಬೇರಸಂವೃತಗಾತ್ರಾಶ್ಚ ತಥಾ ಫಲಕವಾಸಸಃ|

09044088c ನಾನಾವೇಷಧರಾಶ್ಚೈವ ಚರ್ಮವಾಸಸ ಏವ ಚ||

ನಾರುಮಡಿಗಳನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವರು
ಚಿನ್ನದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ನಾನಾವೇಷಗಳನ್ನು ದರಿಸಿದ್ದ
ಕೆಲವರು ಚರ್ಮಗಳನ್ನೇ ವಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಟ್ಟಿದ್ದರು.

09044089a ಉಷ್ಟೀಷಿಣೋ ಮುಕುಟಿನಃ ಕಂಬುಗ್ರೀವಾಃ ಸುವರ್ಚಸಃ|

09044089c ಕಿರೀಟಿನಃ ಪಂಚಶಿಖಾಸ್ತಥಾ ಕಠಿನಮೂರ್ಧಜಾಃ||

ಕೆಲವರು ಮುಂಡಾಸುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮುಕುಟಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸುಂದರ ಕಂಠಗಳಿದ್ದವು. ಸುಂದರ
ಮುಖಗಳಿದ್ದವು. ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಐದು ಜುಟ್ಟುಗಳಿದ್ದವು.
ಚಿನ್ನದ ಕೂದಲಿನವರಿದ್ದರು.

09044090a ತ್ರಿಶಿಖಾ ದ್ವಿಶಿಖಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಸಪ್ತಶಿಖಾಃ ಪರೇ|

09044090c ಶಿಖಿಂಡಿನೋ ಮುಕುಟಿನೋ ಮುಂಡಾಶ್ಚ ಜಟಿಲಾಸ್ತಥಾ||

ಮೂರು ಜುಟ್ಟುಗಳು, ಎರಡು ಜುಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಏಳು ಜುಟ್ಟುಗಳು ಇದ್ದವು. ಕೆಲವರು ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮುಕುಟಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬೋಳಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಜಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು.

09044091a ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಧರಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ ಕೇ ಚಿದ್ರೋಮಾನನಾಸ್ತಥಾ|

09044091c ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾಃ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯವಿಗ್ರಹಾಃ||

ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಧರಿಸಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಮುಖದ ತುಂಬಾ ಕೂದಲುಗಳಿದ್ದವು. ದಿವ್ಯಮಾಲಾಂಬರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಸತತವೂ ಸುಂದರರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09044092a ಕೃಷ್ಣಾ ನಿರ್ಮಾಂಸವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠಾ ನಿರೂದರಾಃ|

09044092c ಸ್ಥೂಲಪೃಷ್ಠಾ ಹ್ರಸ್ವಪೃಷ್ಠಾಃ ಪ್ರಲಂಬೋದರಮೇಹನಾಃ||

ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದವರು, ಮಾಂಸವೇ ಇಲ್ಲದ ಮುಖವುಳ್ಳವರು, ಉದ್ದವಾದ ಕುಂಡೆಗಳುಳ್ಳ, ಉದ್ದವಾದ ದೇಹಗಳುಳ್ಳ, ದೊಡ್ಡ ಕುಂಡೆಗಳುಳ್ಳ, ಸಣ್ಣ ಕುಂಡೆಗಳುಳ್ಳ, ಉದ್ದವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳುಳ್ಳವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044093a ಮಹಾಭುಜಾ ಹ್ರಸ್ವಭುಜಾ ಹ್ರಸ್ವಗಾತ್ರಾಶ್ಚ ವಾಮನಾಃ|

09044093c ಕುಬ್ಜಾಶ್ಚ ದೀರ್ಘಜಘ್ಘಾಶ್ಚ ಹಸ್ತಿಕರ್ಣಶಿರೋಧರಾಃ||

09044094a ಹಸ್ತಿನಾಸಾಃ ಕೂರ್ಮನಾಸಾ ವೃಕನಾಸಾಸ್ತಥಾಪರೇ|

09044094c ದೀರ್ಘೋಷ್ಠಾ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾಶ್ಚ ವಿಕರಾಲಾ ಹ್ಯಧೋಮುಖಾಃ||

09044095a ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಾ ಹ್ರಸ್ವದಂಷ್ಟ್ರಾಶ್ಚ ತುರ್ಧಂಷ್ಟ್ರಾಸ್ತಥಾಪರೇ|

09044095c ವಾರಣೇಂದ್ರನಿಭಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಭೀಮಾ ರಾಜನ್ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ರಾಜನ್ ! ಮಹಾಭುಜಗಳುಳ್ಳವರು, ಸಣ್ಣ ಭುಜಗಳುಳ್ಳವರು,
ಸಣ್ಣದೇಹದವರು, ವಾಮನರು, ಕುಬ್ಜರು, ದೀರ್ಘ ಮೊಣಕಾಲಿನವರು,
ಆನೆಯ ಕಿವಿ-ಶಿರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು, ಆನೆಯ ಮೂಗಿರುವ, ಆಮೆಯ
ಮೂಗಿರುವ, ತೋಳದ ಮೂಗಿರುವ, ಉದ್ದ ತುಟಿಗಳುಳ್ಳ, ಉದ್ದ
ನಾಲಗೆಯ, ವಿಕಾರಮುಖವುಳ್ಳ, ಅಧೋಮುಖವುಳ್ಳ, ದೊಡ್ಡ
ಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದ, ಸಣ್ಣ ಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದ, ನಾಲ್ಕು ಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದ, ಮತ್ತು
ಆನೆಗಳಂತೆ ಭಯಂಕರರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಪಾರ್ಷ್ವದರು
ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044096a ಸುವಿಭಕ್ತಶರೀರಾಶ್ಚ ದೀಪ್ತಿಮಂತಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ|

09044096c ಪಿಂಗಾಕ್ಷಾಃ ಶಂಕುಕರ್ಣಾಶ್ಚ ವಕ್ರನಾಸಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

09044097a ಪೃಥುದಂಷ್ಟ್ರಾ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಾಃ ಸ್ಥೂಲೌಷ್ಠಾ ಹರಿಮೂರ್ಧಜಾಃ|

09044097c ನಾನಾಪಾದೌಷ್ಠ್ಯದಂಷ್ಟ್ರಾಶ್ಚ ನಾನಾಹಸ್ತಶಿರೋಧರಾಃ||

09044097e ನಾನಾವರ್ಮಭಿರಾಚ್ಚನ್ನಾ ನಾನಾಭಾಷಾಶ್ಚ ಭಾರತ

09044098a ಕುಶಲಾ ದೇಶಭಾಷಾಸು ಜಲ್ಪಂತೋಽನ್ಯೋನ್ಯಮೀಶ್ವರಾಃ|

09044098c ಹೃಷ್ಟಾಃ ಪರಿಪತಂತಿ ಸ್ಮ ಮಹಾಪಾರಿಷದಾಸ್ತಥಾ||

ಭಾರತ ! ಸರಿಯಾದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶರೀರಿಗಳೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವರೂ, ಪಿಂಗಾಕ್ಷರೂ, ಶಂಕುಕರ್ಣರು,

ವಕ್ರಮೂಗುಳ್ಳವರೂ, ದಪ್ಪ ಹಲ್ಲಿರುವವರು,
 ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಗಳುಳ್ಳವರು, ದಪ್ಪ ತುಟಿಗಳಿದ್ದವರು, ಹಸಿರು
 ಕೂದಲಿದ್ದವರು, ನಾನಾ ಪಾದ-ತುಟಿ-ಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದವರು, ನಾನಾ ಹಸ್ತ-
 ಶಿರಗಳಿದ್ದವರು, ನಾನಾ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದವರು,
 ನಾನಾಭಾಷೆಗಳುಳ್ಳವರು, ದೇಶ-ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದವರು,
 ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಹೃಷ್ಟರಾಗಿ
 ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಆ ಮಹಾಪರಿಷದದಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044099a ದೀರ್ಘಗ್ರೀವಾ ದೀರ್ಘನಖಾ ದೀರ್ಘಪಾದಶಿರೋಭುಜಾಃ|

09044099c ಪಿಂಗಾಕ್ಷಾ ನೀಲಕಂಠಾಶ್ಚ ಲಂಬಕರ್ಣಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಉದ್ದ ಕಂಠಗಳುಳ್ಳವರು, ಉದ್ದ ಉಗುರುಗಳುಳ್ಳವರು,
 ಉದ್ದವಾದ ಪಾದ-ಶಿರ-ಭುಜಗಳುಳ್ಳವರು, ಪಿಂಗಾಕ್ಷರು, ನೀಲಕಂಠರು,
 ಲಂಬಕರ್ಣರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044100a ವೃಕೋದರನಿಭಾಶ್ಚೈವ ಕೇ ಚಿದಂಜನಸಂನಿಭಾಃ|

09044100c ಶ್ವೇತಾಂಗಾ ಲೋಹಿತಗ್ರೀವಾಃ ಪಿಂಗಾಕ್ಷಾಶ್ಚ ತಥಾಪರೇ||

09044100e ಕಲ್ಮಾಷಾ ಬಹವೋ ರಾಜಂಶ್ಚಿತ್ರವರ್ಣಾಶ್ಚ ಭಾರತ

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ತೋಳದ ಹೊಟ್ಟೆಯವರಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು
 ಕಾಡಿಗೈಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಿಳಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರ
 ಕತ್ತುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಇನ್ನು ಇತರರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪಿಂಗಳ
 ವರ್ಣದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ಅನೇಕರು ಮಿಶ್ರವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದವರಾಗಿದ್ದರು.

09044101a ಚಾಮರಾಪೀಡಕನಿಭಾಃ ಶ್ವೇತಲೋಹಿತರಾಜಯಃ|

09044101c ನಾನಾವರ್ಣಾಃ ಸವರ್ಣಾಶ್ಚ ಮಯೂರಸದೃಶಪ್ರಭಾಃ||

ಕೆಲವರು ಚಾಮರಗಳಂತೆ ಶ್ವೇತವರ್ಣದವರಾಗಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಿಳಿಪು-ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ನವಿಲುಗಳಂತೆ ನಾನಾವರ್ಣಗಳು ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

09044102a ಪುನಃ ಪ್ರಹರಣಾನೈಷಾಂ ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಾನಿ ಮೇ ಶೃಣು|

09044102c ಶೇಷೈಃ ಕೃತಂ ಪಾರಿಷದೈರಾಯುಧಾನಾಂ ಪರಿಗ್ರಹಂ||

ಉಳಿದ ಪಾರಿಷದರು ಹೇಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಯಾವ ಆಯುಧ ಪ್ರಹರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

09044103a ಪಾಶೋದ್ಯತಕರಾಃ ಕೇ ಚಿದ್ವ್ಯಾ ದಿತಾಸ್ಯಾಃ ಖಿರಾನನಾಃ|

09044103c ಪೃಥ್ವಿಕ್ಷಾ ನೀಲಕಂಠಾಶ್ಚ ತಥಾ ಪರಿಘಬಾಹವಃ||

ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಕತ್ತೆಗಳ ಮುಖಗಳುಳ್ಳವರು, ಅಗಲ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರು, ನೀಲಕಂಠರು ಮತ್ತು ಪರಿಘದಂತಹ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವರು ಪಾಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದರು.

09044104a ಶತಘ್ನೀಚಕ್ರಹಸ್ತಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮುಸಲಪಾಣಯಃ|

09044104c ಶೂಲಾಸಿಹಸ್ತಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮಹಾಕಾಯಾ ಮಹಾಬಲಾಃ||

ಆ ಮಹಾಕಾಯ ಮಹಾಬಲರು ಶತಘ್ನೀ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಮುಸಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಶೂಲ-ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು.

09044105a ಗದಾಭುಶುಂಡಿಹಸ್ತಾಶ್ಚ ತಥಾ ತೋಮರಪಾಣಯಃ|

09044105c ಅಸಿಮುದ್ಗರಹಸ್ತಾಶ್ಚ ದಂಡಹಸ್ತಾಶ್ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಗದೆ-ಭುಶುಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ತೋಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಖಡ್ಗ-ಮುದ್ಗರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ದಂಡಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು.

09044106a ಆಯುಧೈರ್ವಿ ವಿಧೈರ್ಘೋರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮಹಾಜವಾಃ|

09044106c ಮಹಾಬಲಾ ಮಹಾವೇಗಾ ಮಹಾಪಾರಿಷದಾಸ್ತಥಾ||

ವಿವಿಧ ಘೋರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮಹಾತ್ಮ, ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಮಹಾಬಲ ಮಹಾವೇಗರು ಆ ಮಹಾಪಾರಿಷದರಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044107a ಅಭಿಷೇಕಂ ಕುಮಾರಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ರಣಪ್ರಿಯಾಃ|

09044107c ಘಂಟಾಜಾಲಪಿನದ್ಧಾಂಗಾ ನನೃತುಸ್ತೇ ಮಹೌಜಸಃ||

ಕುಮಾರನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಆ ರಣಪ್ರಿಯ ಮಹೌಜಸರು ಘಂಟೆಗಳ ಬಲೆಯನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09044108a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಮಹಾಪಾರಿಷದಾ ನೃಪ|

09044108c ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ||

ನೃಪ ! ಇವರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಅನೇಕ ಮಹಾಪಾರಿಷದರು ಯಶಸ್ವಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

09044109a ದಿವ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಾಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಾಶ್ಚಾನಿಲೋಪಮಾಃ|

09044109c ವ್ಯಾದಿಷ್ಟಾ ದೈವತೈಃ ಶೂರಾಃ ಸ್ಕಂದಸ್ಯಾನುಚರಾಭವನ್||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ಸ್ವರ್ಗ-ಅಂತರಿಕ್ಷ-ಭೂಲೋಕಗಳ ವಾಯುಸದೃಶ
ಪರಿಷದ್ವರ್ಗದವರು ದೇವತೆಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಸ್ಕಂದನ
ಅನುಚರರಾದರು.

09044110a ತಾದ್ಯಶಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಯುತಾನ್ಯರ್ಬುದಾನಿ ಚ|

09044110c ಅಭಿಷಿಕ್ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪರಿವಾಯೋರ್ಪತಸ್ಥಿರೇ||

ಅಂತಹ ಸಹಸ್ರಾರು ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ
ಮಹಾಪಾರ್ಷದರು ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು
ನಿಂತಿದ್ದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತಾರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸ್ಕಂದಾಭಿಷೇಕೇ

ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತಾರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸ್ಕಂದಾಭಿಷೇಕ ಎನ್ನುವ
ನಲ್ವತ್ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೫

ಮಾತೃಗಣಗಳ ವರ್ಣನೆ (೧-೪೦). ಸ್ಕಂದನಿಂದ ತಾರಕಾಸುರ-

ಮಹಿಷಾಸುರರ ಸಂಹಾರ (೪೧-೯೫).

09045001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09045001a ಶೃಣು ಮಾತೃಗಣಾನ್ರಾಜನ್ಕುಮಾರಾನುಚರಾನಿಮಾನ್|

09045001c ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಾನ್ಮಯಾ ವೀರ ಸಪತ್ನಗಣಸೂದನಾನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವೀರ! ಕುಮಾರನ ಅನುಚರರಾದ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸಗಣಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಮಾತೃಗಣಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

09045002a ಯಶಸ್ವಿನೀನಾಂ ಮಾತೃಣಾಂ ಶೃಣು ನಾಮಾನಿ ಭಾರತ|

09045002c ಯಾಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಾಸ್ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಃ ಕಲ್ಯಾಣೇಭಿಶ್ಚ ರಾಚರಾಃ||

ಭಾರತ! ಯಾರಿಂದ ಈ ಚರಾಚರ ಲೋಕಗಳು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೋ ಆ ಯಶಸ್ವಿನೀ-ಕಲ್ಯಾಣೇ ಮಾತೃಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

09045003a ಪ್ರಭಾವತೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಪಲಿತಾ ಗೋನಸೀ ತಥಾ|

09045003c ಶ್ರೀಮತೀ ಬಹುಲಾ ಚೈವ ತಥೈವ ಬಹುಪುತ್ರಿಕಾ||

09045004a ಅಪ್ಸುಜಾತಾ ಚ ಗೋಪಾಲೀ ಬೃಹದಂಬಾಲಿಕಾ ತಥಾ|

09045004c ಜಯಾವತೀ ಮಾಲತಿಕಾ ಧ್ರುವರತ್ನಾ ಭಯಂಕರೀ||

09045005a ವಸುದಾಮಾ ಸುದಾಮಾ ಚ ವಿಶೋಕಾ ನಂದಿನೀ ತಥಾ|

09045005c ಏಕಚೂಡಾ ಮಹಾಚೂಡಾ ಚಕ್ರನೇಮಿಶ್ಚ ಭಾರತ||

09045006a ಉತ್ತೇಜನೀ ಜಯತ್ನೇನಾ ಕಮಲಾಕ್ಷ್ಯ ಧ ಶೋಭನಾ|

09045006c ಶತ್ರುಂಜಯಾ ತಥಾ ಚೈವ ಕ್ರೋಧನಾ ಶಲಭೀ ಖರೀ||

- 09045007a ಮಾಧವೀ ಶುಭವಕ್ತ್ರಾ ಚ ತೀರ್ಥನೇಮಿಶ್ಚ ಭಾರತ|
- 09045007c ಗೀತಪ್ರಿಯಾ ಚ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಕದ್ರುಲಾ ಚಾಮಿತಾಶನಾ||
- 09045008a ಮೇಘಸ್ವನಾ ಭೋಗವತೀ ಸುಭ್ರೂಶ್ಚ ಕನಕಾವತೀ|
- 09045008c ಅಲಾತಾಕ್ಷೀ ವೀರ್ಯವತೀ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಾ ಚ ಭಾರತ||
- 09045009a ಪದ್ಮಾವತೀ ಸುನಕ್ಷತ್ರಾ ಕಂದರಾ ಬಹುಯೋಜನಾ|
- 09045009c ಸಂತಾನಿಕಾ ಚ ಕೌರವ್ಯ ಕಮಲಾ ಚ ಮಹಾಬಲಾ||
- 09045010a ಸುದಾಮಾ ಬಹುದಾಮಾ ಚ ಸುಪ್ರಭಾ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ|
- 09045010c ನೃತ್ಯಪ್ರಿಯಾ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶತೋಲೂಖಿಲಮೇಖಿಲಾ||
- 09045011a ಶತಘಂಟಾ ಶತಾನಂದಾ ಭಗನಂದಾ ಚ ಭಾಮಿನೀ|
- 09045011c ವಪುಷ್ಮತೀ ಚಂದ್ರಶೀತಾ ಭದ್ರಕಾಲೀ ಚ ಭಾರತ||
- 09045012a ಸಂಕಾರಿಕಾ ನಿಷ್ಕುಟಿಕಾ ಭ್ರಮಾ ಚತ್ವರವಾಸಿನೀ|
- 09045012c ಸುಮಂಗಲಾ ಸ್ವಸ್ತಿಮತೀ ವೃದ್ಧಿಕಾಮಾ ಜಯಪ್ರಿಯಾ||
- 09045013a ಧನದಾ ಸುಪ್ರಸಾದಾ ಚ ಭವದಾ ಚ ಜಲೇಶ್ವರೀ|
- 09045013c ಏಡೀ ಭೇಡೀ ಸಮೇಡೀ ಚ ವೇತಾಲಜನನೀ ತಥಾ||
- 09045013e ಕಂಡೂತಿಃ ಕಾಲಿಕಾ ಚೈವ ದೇವಮಿತ್ರಾ ಚ ಭಾರತ
- 09045014a ಲಂಬಸೀ ಕೇತಕೀ ಚೈವ ಚಿತ್ರಸೇನಾ ತಥಾ ಬಲಾ|
- 09045014c ಕುಕ್ಕುಟಿಕಾ ಶಂಖನಿಕಾ ತಥಾ ಜರ್ಜರಿಕಾ ನೃಪ||
- 09045015a ಕುಂಡಾರಿಕಾ ಕೋಕಲಿಕಾ ಕಂಡರಾ ಚ ಶತೋದರೀ|
- 09045015c ಉತ್ಕಾ ಥಿನೀ ಜರೇಣಾ ಚ ಮಹಾವೇಗಾ ಚ ಕಂಕಣಾ||
- 09045016a ಮನೋಜವಾ ಕಂಟಕಿನೀ ಪ್ರಘಸಾ ಪೂತನಾ ತಥಾ|
- 09045016c ಖಿಶಯಾ ಚುರ್ವ್ಯುಟಿರ್ವಾಮಾ ಕ್ರೋಶನಾಥ ತಡಿತ್ವಭಾ||

- 09045017a ಮಂಡೋದರೀ ಚ ತುಂಡಾ ಚ ಕೋಟರಾ ಮೇಘವಾಸಿನೀ|
- 09045017c ಸುಭಗಾ ಲಂಬಿನೀ ಲಂಬಾ ವಸುಚೂಡಾ ವಿಕತ್ಥನೀ||
- 09045018a ಊರ್ಧ್ವವೇಣೀಧರಾ ಚೈವ ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ ಲೋಹಮೇಖಲಾ|
- 09045018c ಪೃಥುವಕ್ತ್ರಾ ಮಧುರಿಕಾ ಮಧುಕುಂಭಾ ತಥೈವ ಚ||
- 09045019a ಪಕ್ಷಾಲಿಕಾ ಮಂಥನಿಕಾ ಜರಾಯುರ್ಜ ಜರಾನನಾ|
- 09045019c ಖ್ಯಾತಾ ದಹದಹಾ ಚೈವ ತಥಾ ಧಮಧಮಾ ನೃಪ||
- 09045020a ಖಿಂಡಖಿಂಡಾ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪೂಷಣಾ ಮಣಿಕುಂಡಲಾ|
- 09045020c ಅಮೋಚಾ ಚೈವ ಕೌರವ್ಯ ತಥಾ ಲಂಬಪಯೋಧರಾ||
- 09045021a ವೇಣುವೀಣಾಧರಾ ಚೈವ ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ ಲೋಹಮೇಖಲಾ|
- 09045021c ಶಶೋಲೂಕಮುಖೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಖಿರಜಂಘಾ ಮಹಾಜವಾ||
- 09045022a ಶಿಶುಮಾರಮುಖೀ ಶ್ವೇತಾ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷೀ ವಿಭೀಷಣಾ|
- 09045022c ಜಟಾಲಿಕಾ ಕಾಮಚರೀ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾ ಬಲೋತ್ಕಟಾ||
- 09045023a ಕಾಲೇಡಿಕಾ ವಾಮನಿಕಾ ಮುಕುಟಾ ಚೈವ ಭಾರತ|
- 09045023c ಲೋಹಿತಾಕ್ಷೀ ಮಹಾಕಾಯಾ ಹರಿಪಿಂಡೀ ಚ ಭೂಮಿಪ||
- 09045024a ಏಕಾಕ್ಷರಾ ಸುಕುಸುಮಾ ಕೃಷ್ಣಕರ್ಣೀ ಚ ಭಾರತ|
- 09045024c ಕ್ಷುರಕರ್ಣೀ ಚತುಷ್ಕರ್ಣೀ ಕರ್ಣಪ್ರಾವರಣಾ ತಥಾ||
- 09045025a ಚತುಷ್ಟಧನಿಕೇತಾ ಚ ಗೋಕರ್ಣೀ ಮಹಿಷಾನನಾ|
- 09045025c ಖಿರಕರ್ಣೀ ಮಹಾಕರ್ಣೀ ಭೇರೀಸ್ವನಮಹಾಸ್ವನಾ||
- 09045026a ಶಂಖಕುಂಭಸ್ವನಾ ಚೈವ ಭಂಗದಾ ಚ ಮಹಾಬಲಾ|
- 09045026c ಗಣಾ ಚ ಸುಗಣಾ ಚೈವ ತಥಾಭೀತ್ಯಥ ಕಾಮದಾ||
- 09045027a ಚತುಷ್ಟಧರತಾ ಚೈವ ಭೂತೀರ್ಥಾನ್ಯಗೋಚರಾ|

09045027c ಪಶುದಾ ವಿತ್ತದಾ ಚೈವ ಸುಖದಾ ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ||

09045027e ಪಯೋದಾ ಗೋಮಹಿಷದಾ ಸುವಿಷಾಣಾ ಚ ಭಾರತ

09045028a ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಚ ರೋಚಮಾನಾ ಸುರೋಚನಾ|

09045028c ಗೋಕರ್ಣೀ ಚ ಸುಕರ್ಣೀ ಚ ಸಸಿರಾ ಸ್ಥೇರಿಕಾ ತಥಾ||

09045028e ಏಕಚಕ್ರಾ ಮೇಘರವಾ ಮೇಘಮಾಲಾ ವಿರೋಚನಾ

ಪ್ರಭಾವತೀ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ, ಪಾಲಿತಾ, ಗೋನಸೀ, ಶ್ರೀಮತೀ, ಬಹುಲಾ,
ಬಹುಪುತ್ರಿಕಾ, ಅಪ್ಸುಜಾತಾ, ಗೋಪಾಲೀ, ಬೃಹದಂಬಾಲಿಕಾ,
ಜಯಾವತೀ, ಮಾಲತಿಕಾ, ಧ್ರುವರತ್ನಾ, ಭಯಂಕರೀ, ವಸುದಾಮಾ,
ಸುದಾಮಾ, ವಿಶೋಕಾ, ನಂದಿನೀ, ಏಕಚೂಡಾ, ಮಹಾಚೂಡಾ,
ಚಕ್ರನೇಮಿ, ಉತ್ತೇಜನೀ, ಜಯತ್ಸೇನಾ, ಕಮಲಾಕ್ಷೀ, ಶೋಭನಾ,
ಶತ್ರುಂಜಯಾ, ಕ್ರೋಧನಾ, ಶಲಭೀ, ಖರೀ, ಮಾಧವೀ, ಶುಭವಕ್ತ್ರಾ,
ತೀರ್ಥನೇಮಿ, ಗೀತಪ್ರಿಯಾ, ಕಲ್ಯಾಣೀ, ಕದ್ರುಲಾ, ಅಮಿತಾಶನಾ,
ಮೇಘಸ್ವನಾ, ಭೋಗವತೀ, ಸುಭ್ರೂ, ಕನಕಾವತೀ, ಅಲಾತಾಕ್ಷೀ,
ವೀರ್ಯವತೀ, ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಾ, ಪದ್ಮಾವತೀ, ಸುನಕ್ಷತ್ರಾ, ಕಂದರಾ,
ಬಹುಯೋಜನಾ, ಸಂತಾನಿಕಾ, ಕಮಲಾ, ಮಹಾಬಲಾ, ಸುದಾಮಾ,
ಬಹುದಾಮಾ, ಸುಪ್ರಭಾ, ಯಶಸ್ವಿನೀ, ನೃತ್ಯಪ್ರಿಯಾ,
ಶತೋಲೂಖಲಮೇಖಲ, ಶತಘಂಟಾ, ಶತಾನಂದಾ, ಭಗನಂದಾ,
ಭಾಮಿನೀ, ವಪುಷ್ಮತೀ, ಚಂದ್ರಶೀತಾ, ಭದ್ರಕಾಲೀ, ಸಂಕಾರಿಕಾ,
ನಿಷ್ಕುಟಿಕಾ, ಭ್ರಮಾ, ಚತ್ವರವಾಸಿನೀ, ಸುಮಂಗಲಾ, ಸ್ವಸ್ತಿಮತೀ,
ವೃದ್ಧಿಕಾಮಾ, ಜಯಪ್ರಿಯಾ, ಧನದಾ, ಸುಪ್ರಸಾದಾ, ಭವದಾ,

ಜಲೇಶ್ವರೀ, ಏಡೀ, ಭೇಡೀ, ಸಮೇಡೀ, ವೇತಾಲಜನನೀ, ಕಂಡೂತೀ,
 ಕಾಲಿಕಾ, ದೇವಮಿತ್ರಾ, ಲಂಬಸೀ, ಕೇತಕೀ, ಚಿತ್ರಸೇನಾ, ಬಲಾ,
 ಕುಕ್ಕುಟಿಕಾ, ಶಂಖನಿಕಾ, ಜರ್ಜರಿಕಾ, ಕುಂಡಾರಿಕಾ, ಕೋಕಲಿಕಾ,
 ಕಂಡರಾ, ಶತೋದರೀ, ಉತ್ಪ್ರಾಧಿನೀ, ಜರೇಣಾ, ಮಹಾವೇಗಾ,
 ಕಂಕಣಾ, ಮನೋಜವಾ, ಕಂಟಕಿನೀ, ಪ್ರಘಸಾ, ಪೂತನಾ, ಖಿಶಯಾ,
 ಚುವ್ಯುಟೀ, ವಾಮಾ, ಕ್ರೋಶನಾಥ, ತಡಿತ್ಪ್ರಭಾ, ಮಂಡೋದರೀ,
 ತುಂಡಾ, ಕೋಟರಾ, ಮೇಘವಾಸಿನೀ, ಸುಭಗಾ, ಲಂಬಿನೀ, ಲಂಬಾ,
 ವಸುಚೂಡಾ, ವಿಕತ್ಥನೀ, ಊರ್ಧ್ವವೇಣೀಧರಾ, ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ,
 ಲೋಹಮೇಖಲಾ, ಪೃಥುವಕ್ತ್ರಾ, ಮಧುರಿಕಾ, ಮಧುಕುಂಭಾ,
 ಪಕ್ಷಾಲಿಕಾ, ಮಂಥನಿಕಾ, ಧಮಧಮಾ, ಖಂಡಖಂಡಾ, ಪೂಷಣಾ,
 ಮಣಿಕುಂಡಲಾ, ಅಮೋಚಾ, ಲಂಬಪಯೋಧರಾ,
 ವೇಣುವೀಣಾಧರಾ, ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ, ಲೋಹಮೇಖಲಾ,
 ಶಶೋಲೂಕಮುಖೀ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಖಿರಜಂಘಾ, ಮಹಾಜವಾ,
 ಶಿಶುಮಾರಮುಖೀ, ಶ್ವೇತಾ, ಲೋಹಿತಾಕ್ಷೀ, ವಿಭೀಷಣಾ, ಜಟಾಲಿಕಾ,
 ಕಾಮಚರೀ, ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾ, ಬಲೋತ್ಕಟಾ, ಕಾಲೇಡಿಕಾ, ವಾಮನಿಕಾ,
 ಮುಕುಟಾ, ಲೋಹಿತಾಕ್ಷೀ, ಮಹಾಕಾಯಾ, ಹರಿಪಿಂಡೀ, ಏಕಾಕ್ಷರಾ,
 ಸುಕುಸುಮಾ, ಕೃಷ್ಣಕರ್ಣೀ, ಕ್ಷುರಕರ್ಣೀ, ಚತುಷ್ಕರ್ಣೀ,
 ಕರ್ಣಪ್ರಾವರಣಾ, ಚತುಷ್ಪಧನಿಕೇತಾ, ಗೋಕರ್ಣೀ, ಮಹಿಷಾನನಾ,
 ಖಿರಕರ್ಣೀ, ಮಹಾಕರ್ಣೀ, ಭೇರೀಸ್ವನಮಹಾಸ್ವನಾ,
 ಶಂಖಕುಂಭಸ್ವನಾ, ಭಂಗದಾ, ಮಹಾಬಲಾ, ಗಣಾ, ಸುಗಣಾ,
 ಕಾಮದಾ, ಚತುಷ್ಪಧರತಾ, ಭೂತೀರ್ಥಾ, ಅನ್ಯಗೋಚರಾ, ಪಶುದಾ,

ವಿತ್ತದಾ, ಸುಖದಾ, ಪಯೋದಾ, ಗೋಮಹಿಷದಾ, ಸುವಿಷಾಣಾ,
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ರೋಚಮಾನಾ, ಸುರೋಚನಾ, ಗೋಕರ್ಣೀ,
ಸುಕರ್ಣೀ, ಸಸಿರಾ, ಸ್ಥೇರಿಕಾ, ಏಕಚಕ್ರಾ, ಮೇಘರವಾ, ಮೇಘಮಾಲಾ,
ವಿರೋಚನಾ.

09045029a ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ಮಾತರೋ ಭರತರ್ಷಭ|

09045029c ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾನುಯಾಯಿನೋ ನಾನಾರೂಪಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಇವರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ನಾನಾರೂಪೀ
ಮಾತೃಗಳು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

09045030a ದೀರ್ಘನಖೋ ದೀರ್ಘದಂತ್ರೋ ದೀರ್ಘತುಂಡ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ|

09045030c ಸರಲಾ ಮಧುರಾಶ್ಚೈವ ಯೌವನಸ್ಥಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ||

ಭಾರತ! ಅವರ ಉಗುರುಗಳು ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದವು, ಹಲ್ಲುಗಳು
ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದವು, ಮುಖಗಳೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು
ಸುಂದರಿಯರೂ, ಮಧುರರೂ, ಯೌವನಸ್ಥರೂ, ಸ್ವಲಂಕೃತರೂ
ಆಗಿದ್ದರು.

09045031a ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇನ ಚ ಸಮ್ಯಕ್ತಾಃ ಕಾಮರೂಪಧರಾಸ್ತಥಾ|

09045031c ನಿರ್ಮಾಂಸಗಾತ್ರೈಃ ಶ್ವೇತಾಶ್ಚ ತಥಾ ಕಾಂಚನಸಂನಿಭಾಃ||

ಮಹಾತ್ಮಿಗಳಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಬೇಕಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು, ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.
ಬಿಳುಪಾಗಿ ಬಂಗಾರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

09045032a ಕೃಷ್ಣಮೇಘನಿಭಾಶ್ಚಾನ್ಯಾ ಧೂಮ್ರಾಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

09045032c ಅರುಣಾಭಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ದೀರ್ಘಕೇಶ್ಯಃ ಸಿತಾಂಬರಾಃ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಕೆಲವರು ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೊಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾಭಾಗೆಯರ ಕೂದಲುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದವು, ಮತ್ತು ಅವರು ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು.

09045033a ಊರ್ಧ್ವವೇಣೀಧರಾಶ್ಚೈವ ಪಿಂಗಾಕ್ಷೋ ಲಂಬಮೇಖಿಲಾಃ|

09045033c ಲಂಬೋದಯೋರ್ ಲಂಬಕರ್ಣಾಸ್ತಥಾ ಲಂಬಪಯೋಧರಾಃ||

ಕೆಲವರು ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಂದುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ಉದ್ದವಾದ ಒಡ್ಡಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ನೀಳವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ, ನೀಳವಾದ ಕಿವಿಗಳು ಮತ್ತು ನೀಳವಾದ ಮೊಲೆಗಳಿದ್ದವು.

09045034a ತಾಮ್ರಾಕ್ಷ್ಯಸ್ತಾಮ್ರವರ್ಣಾಶ್ಚ ಹರ್ಯಕ್ಷ್ಯಶ್ಚ ತಥಾಪರಾಃ|

09045034c ವರದಾಃ ಕಾಮಚಾರಿಣ್ಯೋ ನಿತ್ಯಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ತಥಾ||

ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯರೂ, ರಕ್ತವರ್ಣದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ವರಗಳನ್ನೀಯುವ ಅವರು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರೂ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಮೋದದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

09045035a ಯಾಮ್ಯೋ ರೌದ್ರ್ಯಸ್ತಥಾ ಸೌಮ್ಯಃ ಕೌಬೇರ್ಯೋಽಥ ಮಹಾಬಲಾಃ|

09045035c ವಾರುಣ್ಯೋಽಥ ಚ ಮಾಹೇಂದ್ರ್ಯಸ್ತಥಾಗ್ನೀಯ್ಯಃ ಪರಂತಪ||

09045036a ವಾಯವ್ಯಶ್ಚಾಥ ಕೌಮಾರ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಶ್ಚ ಭರತರ್ಷಭ|

09045036c ರೂಪೇಣಾಪ್ಸರಸಾಂ ತುಲ್ಯಾ ಜವೇ ವಾಯುಸಮಾಸ್ತಥಾ||

ಪರಂತಪ! ಭರತರ್ಷಭ! ಆ ಮಹಾಬಲರು ಯಮ-ರುದ್ರ-ಸೋಮ-
ಕುಬೇರ-ವರುಣ-ಮಹೇಂದ್ರ-ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ಕುಮಾರ-ಬ್ರಹ್ಮರ
ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು
ಮತ್ತು ವೇಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು.

09045037a ಪರಪುಷ್ಪೋಪಮಾ ವಾಕ್ಯೇ ತಥದ್ಧಾರ್ಥ ಧನದೋಪಮಾಃ|

09045037c ಶಕ್ರವೀರ್ಯೋಪಮಾಶ್ಚೈವ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ವಹ್ನಿಸಮಾಸ್ತಥಾ||

ಅವರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಗಳಂತೆ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಂತೆ,
ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನಂತೆ, ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಇದ್ದರು.

09045038a ವೃಕ್ಷಚತ್ವರವಾಸಿನ್ಯಶ್ಚ ತುಷ್ಟಧನಿಕೇತನಾಃ|

09045038c ಗುಹಾಶ್ಮಶಾನವಾಸಿನ್ಯಃ ಶೈಲಪ್ರಸ್ರವಣಾಲಯಾಃ||

ಅವರು ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನೆಯ ಮುಂಬಾಗದ ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ನಾಲ್ಕು ದಾರಿಗಳು ಸೇರುವ ಚೌಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಶ್ಮಶಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಝರಿಗಳು
ಹರಿಯುವಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುವರು.

09045039a ನಾನಾಭರಣಧಾರಿಣ್ಯೋ ನಾನಾಮಾಲ್ಯಾಂಬರಾಸ್ತಥಾ|

09045039c ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವೇಷಾಶ್ಚ ನಾನಾಭಾಷಾಸ್ತಥೈವ ಚ||

ನಾನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನಾ ಮಾಲೆ-
ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ನಾನಾ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ
ಅವರು ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09045040a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಗಣಾಃ ಶತ್ರುಭಯಂಕರಾಃ|

09045040c ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮ್ಮತೇ||

ಇವರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಭಯಂಕರ ಗಣಗಳು ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರನ
ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ ಮಹಾತ್ಮ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದವು.

09045041a ತತಃ ಶಕ್ತ್ಯಸ್ಮದದದ್ಭಗವಾನ್ಪಾಕಶಾಸನಃ|

09045041c ಗುಹಾಯ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ವಿನಾಶಾಯ ಸುರದ್ವಿಷಾಂ||

09045042a ಮಹಾಸ್ವನಾಂ ಮಹಾಘಂಟಾಂ ದ್ಯೋತಮಾನಾಂ ಸಿತಪ್ರಭಾಂ|

09045042c ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಂ ಚ ಪತಾಕಾಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಅನಂತರ ಸುರದ್ವೇಷಿಗಳ
ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನನು ಗುಹನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಬಿಳಿ
ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಧ್ವನಿಯ ಮಹಾಘಂಟವನ್ನೂ,
ಉದಯಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಬಣ್ಣದ ಪತಾಕೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

09045043a ದದೌ ಪಶುಪತಿಸ್ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಭೂತಮಹಾಚಮೂಂ|

09045043c ಉಗ್ರಾಂ ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾಂ ತಪೋವೀರ್ಯಬಲಾನ್ವಿತಾಂ||

ಪಶುಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಮಹಾಸೇನೆಗೆ ಉಗ್ರವೂ
ತಪೋವೀರ್ಯಬಲಾನ್ವಿತವೂ ಆದ ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

09045044a ವಿಷ್ಣುರ್ಧದೌ ವೈಜಯಂತೀಂ ಮಾಲಾಂ ಬಲವಿವರ್ಧಿನೀಂ|

09045044c ಉಮಾ ದದೌ ಚಾರಜಸೀ ವಾಸಸೀ ಸೂರ್ಯಸಪ್ತಭೇ||

ವಿಷ್ಣುವು ಬಲವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ವೈಜಯಂತೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟನು. ಉಮೆಯು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ನಿರ್ಮಲ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಿತ್ತಳು.

09045045a ಗಂಗಾ ಕಮಂಡಲುಂ ದಿವ್ಯಮಮೃತೋದ್ಭವಮುತ್ತಮಂ|

09045045c ದದೌ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಕುಮಾರಾಯ ದಂಡಂ ಚೈವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ||

ಗಂಗೆಯು ಅಮೃತವನ್ನು ನೀಡುವ ಉತ್ತಮ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು, ಮತ್ತು
ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ದಂಡವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

09045046a ಗರುಡೋ ದಯಿತಂ ಪುತ್ರಂ ಮಯೂರಂ ಚಿತ್ರಬರ್ಹಿಣಂ|

09045046c ಅರುಣಸ್ತಾಮ್ರಚೂಡಂ ಚ ಪ್ರದದೌ ಚರಣಾಯುಧಂ||

ಗರುಡನು ಪ್ರೀತಿಯ ಪುತ್ರ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಗರಿಗಳ ಮಯೂರನನ್ನು
ಮತ್ತು ಅರುಣನು ಕೆಂಪು ಪುಚ್ಚದ, ಪಂಜುಗಳೇ ಆಯುಧವಾಗಿದ್ದ
ಹುಂಜವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

09045047a ಪಾಶಂ ತು ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಬಲವೀರ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ|

09045047c ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ ದದೌ ಪ್ರಭುಃ||

09045047e ಸಮರೇಷು ಜಯಂ ಚೈವ ಪ್ರದದೌ ಲೋಕಭಾವನಃ||

ರಾಜಾ ! ವರುಣನು ಬಲವೀರ್ಯಸಮನ್ವಿತ ಪಾಶವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ
ಪ್ರಭು ಲೋಕಭಾವನ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನೂ

ಸಮರದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನೂ ನೀಡಿದನು.

09045048a ಸೇನಾಪತ್ಯಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ಕಂದೋ ದೇವಗಣಸ್ಯ ಹ|

09045048c ಶುಶುಭೇ ಜ್ವಲಿತೋಽರ್ಚಿಷ್ಮಾನ್ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಪಾವಕಃ||

ದೇವಗಣದ ಸೇನಾಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಸ್ಕಂದನು ಎರಡನೇ
ಪಾವಕನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09045048e ತತಃ ಪಾರಿಷದೈಶ್ಚೈವ ಮಾತ್ರಭಿಶ್ಚ ಸಮನ್ವಿತಃ||

09045049a ಸಾ ಸೇನಾ ನೈರೃತೀ ಭೀಮಾ ಸಘಂಟೋಚ್ಛ್ರಿತಕೇತನಾ|

09045049c ಸಭೇರೀಶಂಖಮುರಜಾ ಸಾಯುಧಾ ಸಪತಾಕಿನೀ||

09045049e ಶಾರದೀ ದ್ಯೌರಿವಾಭಾತಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭಿರುಪಶೋಭಿತಾ

ಆಗ ಪಾರಿಷದರು ಮತ್ತು ಮಾತ್ರಗಣಗಳಿಂದ ಸಮಾವೃತವಾದ ಆ
ನೈಋತೀ ಸೇನೆಯು ಗಂಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ,
ಭೇರೀ-ಶಂಖಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆಯುಧ-
ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಸೇನೆಯು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಶರತ್ಕಾಲದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

09045050a ತತೋ ದೇವನಿಕಾಯಾಸ್ತೇ ಭೂತಸೇನಾಗಣಾಸ್ತಥಾ|

09045050c ವಾದಯಾಮಾಸುರವ್ಯಗ್ರಾ ಭೇರೀಶಂಖಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್||

09045051a ಪಟಹಾನ್ ಝರ್ಝರಾಂಶ್ಚೈವ ಕೃಕಚಾನ್ಗೋವಿಷಾಣಿಕಾನ್|

09045051c ಆಡಂಬರಾನ್ಗೋಮುಖಾಂಶ್ಚ ಡಿಂಡಿಮಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಸ್ವನಾನ್||

ಆಗ ದೇವಸೇನೆ ಮತ್ತು ಭೂತಸೇನಾಗಣಗಳು ಅವ್ಯಗ್ರ ಮಹಾಸ್ವನ

ಭೇರೀ-ಶಂಖ-ಪಟಹ-ಝಝಝ ರ-ಕೃಕಚ-ಗೀವಿಷಾಣಿಕ-ಆಡಂಬರ-
ಗೋಮುಖ-ಡಿಂಡಿಮಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದರು.

09045052a ತುಷ್ಟುವೃಷ್ಟೇ ಕುಮಾರಂ ಚ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸವಾಸವಾಃ|

09045052c ಜಗುಶ್ಚ ದೇವಗಂಧರ್ವಾ ನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ||

ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಕುಮಾರನನ್ನು
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರಗಣಗಳು
ನೃತ್ಯಮಾಡಿದವು.

09045053a ತತಃ ಪ್ರೀತೋ ಮಹಾಸೇನಸ್ಮಿದಶೇಭ್ಯೋ ವರಂ ದದೌ|

09045053c ರಿಪೂನ್ ಹಂತಾಸ್ಮಿ ಸಮರೇ ಯೇ ವೋ ವಧಚಿಕೀರ್ಷವಃ||

ಆಗ ಪ್ರೀತನಾದ ಮಹಾಸೇನನು ತ್ರಿದಶರಿಗೆ “ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಧಿಸಲು
ಬಯಸಿರುವ ರಿಪುಗಳನ್ನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು
ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

09045054a ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ವರಂ ದೇವಾಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿಬುಧಸತ್ತಮಾತ್|

09045054c ಪ್ರೀತಾತ್ಮಾನೋ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮೇನಿರೇ ನಿಹತಾನ್ರಿಪೂನ್||

ಆ ವಿಬುಧಸತ್ತಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳು
ಪ್ರೀತಾತ್ಮರಾಗಿ ರಿಪುಗಳು ಹತರಾದರೆಂದೇ ತಿಳಿದರು.

09045055a ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭೂತಸಂಘಾನಾಂ ಹರ್ಷಾನ್ನಾದಃ ಸಮುತ್ಥಿತಃ|

09045055c ಅಪೂರಯತ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ವರೇ ದತ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಮಹಾತ್ಮನು ಆ ವರವನ್ನು ನೀಡಲು ಸರ್ವ ಭೂತಸಂಘಗಳೂ
ಹರ್ಷನಾದಗೈಯಲು ಅದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿತು.

09045056a ಸ ನಿಯಂಯೌ ಮಹಾಸೇನೋ ಮಹತ್ಯಾ ಸೇನಯಾ ವೃತಃ|

09045056c ವಧಾಯ ಯುಧಿ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಚ ದಿವೌಕಸಾಂ||

ಮಹಾಸೇನೆಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ಮಹಾಸೇನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಮತ್ತು ದಿವೌಕಸರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹೊರಟನು.

09045057a ವ್ಯವಸಾಯೋ ಜಯೋ ಧರ್ಮಃ ಸಿದ್ಧಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಧೃತಿಃ ಸ್ಮೃತಿಃ|

09045057c ಮಹಾಸೇನಸ್ಯ ಸೈನ್ಯಾನಾಮಗ್ರೇ ಜಗ್ಮುರ್ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ವ್ಯವಸಾಯ, ಜಯ, ಧರ್ಮ, ಸಿದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಧೃತಿ,
ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಮಹಾಸೇನನ ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು.

09045058a ಸ ತಯಾ ಭೀಮಯಾ ದೇವಃ ಶೂಲಮುದ್ಗರಹಸ್ತಯಾ|

09045058c ಗದಾಮುಸಲನಾರಾಚಶಕ್ತಿತೋಮರಹಸ್ತಯಾ||

09045058e ದೃಪ್ತಸಿಂಹನಿನಾದಿನ್ಯಾ ವಿನದ್ಯ ಪ್ರಯಯೌ ಗುಹಃ||

ಶೂಲ-ಮುದ್ಗರ-ಗದೆ-ಮುಸಲ-ನಾರಾಚ-ಶಕ್ತಿ-ತೋಮರಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ದೃಪ್ತರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದಗೈಯುತ್ತಾ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಆ ಭಯಂಕರ
ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೇವ ಗುಹನು ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09045059a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವದೈತೇಯಾ ರಾಕ್ಷಸಾ ದಾನವಾಸ್ತಥಾ|

09045059c ವ್ಯದ್ರವಂತ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ಭಯೋದ್ವಿಗ್ನಾಃ ಸಮಂತತಃ||

09045059e ಅಭ್ಯದ್ರವಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನ್ವಿವಿಧಾಯುಧಪಾಣಯಃ||

ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸರ್ವ ದೈತ್ಯ-ರಾಕ್ಷಸ-ದಾನವರೂ
ಭಯೋದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓಡತೊಡಗಿದರು.
ದೇವತೆಗಳು ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
ಹೋದರು.

09045060a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಸ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸ್ಕಂದಸ್ತೇಜೋಬಲಾನ್ವಿತಃ|

09045060c ಶಕ್ತ್ಯಸ್ತ್ರಂ ಭಗವಾನ್ಭೀಮಂ ಪುನಃ ಪುನರವಾಸೃಜತ್||

09045060e ಆದಧಚ್ಚಾತ್ಮನಸ್ತೇಜೋ ಹವಿಷೇದ್ಧ ಇವಾನಲಃ||

ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ತೇಜೋಬಲಾನ್ವಿತ ಭಗವಾನ್
ಸ್ಕಂದನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಭಯಂಕರ ಶಕ್ತ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಪಡೆದ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

09045061a ಅಭ್ಯಸ್ಯಮಾನೇ ಶಕ್ತ್ಯಸ್ಮೇ ಸ್ಕಂದೇನಾಮಿತತೇಜಸಾ|

09045061c ಉಲ್ಕಾಜ್ವಾಲಾ ಮಹಾರಾಜ ಪಪಾತ ವಸುಧಾತಲೇ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ಸ್ಕಂದನ ಆ ಶಕ್ತ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ಉಲ್ಕೆಯಂತೆ
ಉರಿಯುತ್ತಾ ವಸುಧಾತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.

09045062a ಸಂಹ್ರಾದಯಂತಶ್ಚ ತಥಾ ನಿರ್ಘಾತಾಶ್ಚಾಪತನ್ ಕ್ಷಿತೌ|

09045062c ಯಥಾಂತಕಾಲಸಮಯೇ ಸುಘೋರಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಥಾ ನೃಪ||

ನೃಪ ! ಅಂತಕಾಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಸಿಡಿಲು

ಬೀಳುವಂತೆ ಆಗ ಭಯಂಕರ ಗರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಡಿಲುಗಳು
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

09045063a ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ಹ್ಯೇಕಾ ತಥಾ ಶಕ್ತಿಃ ಸುಘೋರಾನಲಸೂನುನಾ|

09045063c ತತಃ ಕೋಟ್ಯೋ ವಿನಿಷ್ಟೇತುಃ ಶಕ್ತೀನಾಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಅಗ್ನಿಪುತ್ರನು ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಘೋರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗಲೂ ಅದರಿಂದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಶಕ್ತಿಗಳು
ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

09045064a ಸ ಶಕ್ತ್ಯಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಜಘಾನ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ|

09045064c ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಂ ತಾರಕಂ ನಾಮ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಂ||

09045064e ವೃತಂ ದೈತ್ಯಾಯುತೈರ್ವೀರ್ಯೈರ್ಬಲಿಭಿದ್ ಶಭಿರ್ನೃಪ||

ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಭುವು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ
ಒಂದು ಲಕ್ಷ ದೈತ್ಯರಿಂದ ಆವೃತನಾದ ತಾರಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಿ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09045065a ಮಹಿಷಂ ಚಾಷ್ಟಭಿಃ ಪದ್ಮೈರ್ವೃತಂ ಸಂಖ್ಯೇ ನಿಜಘ್ನಿವಾನ್|

09045065c ತ್ರಿಪಾದಂ ಚಾಯುತಶತೈರ್ಜಘಾನ ದಶಭಿರ್ವೃತಂ||

ಬಳಿಕ ಅವನು ಎಂಟು ಪದ್ಮ ಸಂಖ್ಯಾತ ದೈತ್ಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿದ್ದ
ಮಹಿಷನನ್ನೂ ರಣದಲ್ಲಿ ವಧಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ
ಅಸುರರಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿದ್ದ ತ್ರಿಪಾದನನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09045066a ಹ್ರದೋದರಂ ನಿಖಿವೈಶ್ಚ ವೃತಂ ದಶಭಿರೀಶ್ವರಃ|

09045066c ಜಘಾನಾನುಚರೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ವಿವಿಧಾಯುಧಪಾಣಿಭಿಃ||

ಈಶ್ವರನು ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹತ್ತು ನಿಖಿವರ್ಷ
ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಹ್ರದೋದರನನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09045067a ತತ್ರಾಕುರ್ವಂತ ವಿಪುಲಂ ನಾದಂ ವಧ್ಯತ್ಸು ಶತ್ರುಷು|

09045067c ಕುಮಾರಾನುಚರಾ ರಾಜನ್ಪೂರಯಂತೋ ದಿಶೋ ದಶ||

ರಾಜನ್! ಶತ್ರುಗಳು ವಧಿಸಲ್ಪಡಲು ಕುಮಾರನ ಅನುಚರರು ಹತ್ತು
ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಮೊಳಗಿಸುವಂತೆ ವಿಪುಲ ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.

09045068a ಶಕ್ತ್ಯಸ್ತ್ರಸ್ಯ ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ತತೋಽರ್ಚಿರ್ಭಿಃ ಸಮಂತತಃ|

09045068c ದಗ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಶೋ ದೈತ್ಯಾ ನಾದೈಃ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಚಾಪರೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸರ್ವತ್ರ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ತ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ
ಸಹಸ್ರಾರು ದೈತ್ಯರು ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದರು. ಇತರರು ಸ್ಕಂದನ
ಸಿಂಹನಾದದಿಂದಲೇ ನಾಶಹೊಂದಿದರು.

09045069a ಪತಾಕಯಾವಧೂತಾಶ್ಚ ಹತಾಃ ಕೇ ಚಿತ್ಸುರದ್ವಿಷಃ|

09045069c ಕೇ ಚಿದ್ಧಂಟಾರವತ್ರಸ್ತಾ ನಿಪೇತುರ್ವ ಸುಧಾತಲೇ||

09045069e ಕೇ ಚಿತ್ರಹರಣೈಶ್ಚಿನ್ನಾ ವಿನಿಪೇತುರ್ಗ ತಾಸವಃ||

ಕೆಲವು ಸುರದ್ವಿಷರು ಪಾತಾಕಿಯ ಹಾರಾಡುವಿಕೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ
ಹತರಾದರು. ಕೆಲವರು ಘಂಟಾರವವನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ವಸುಧಾತಲದಲ್ಲಿ

ಬಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಆಯುಧಪ್ರಹರಗಳಿಂದ ಛಿನ್ನರಾಗಿ
ಪ್ರಾಣತೊರೆದು ಬಿದ್ದರು.

09045070a ಏವಂ ಸುರದ್ವಿಷೋಽನೇಕಾನ್ವಲವಾನಾತತಾಯಿನಃ|
09045070c ಜಘಾನ ಸಮರೇ ವೀರಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ಹೀಗೆ ಮಹಾಬಲ ವೀರ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಬಲವಾನ್ ಸುರದ್ವೇಷೀ ಆತತಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09045071a ಬಾಣೋ ನಾಮಾಥ ದೈತೇಯೋ ಬಲೇಃ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ|
09045071c ಕ್ರೌಂಚಂ ಪರ್ವತಮಾಸಾದ್ಯ ದೇವಸಂಘಾನಬಾಧತ||

ಆಗ ದೈತ್ಯ ಬಲಿಯ ಪುತ್ರ ಬಾಣನೆಂಬ ಮಹಾಬಲನು
ಕ್ರೌಂಚಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ದೇವಸಂಘಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದನು.

09045072a ತಮಭ್ಯಯಾನ್ಮಹಾಸೇನಃ ಸುರಶತ್ರುಮುದಾರಧೀಃ|
09045072c ಸ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ಭಯಾತ್ಕ್ರೌಂಚಂ ಶರಣಮೇಯಿವಾನ್||

ಉದಾರಧೀ ಮಹಾಸೇನನು ಆ ಸುರಶತ್ರುವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ
ಹೋಗಲು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಭಯದಿಂದ ಅವನು ಕ್ರೌಂಚವನ್ನೇ
ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು.

09045073a ತತಃ ಕ್ರೌಂಚಂ ಮಹಾಮನ್ಯುಃ ಕ್ರೌಂಚನಾದನಿನಾದಿತಂ|
09045073c ಶಕ್ತ್ಯಾ ಬಿಭೇದ ಭಗವಾನ್ಕಾರ್ತಿಕೇಯೋಽಗ್ನಿದತ್ತಯಾ||

ಆಗ ಮಹಾಕುಪಿತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಅಗ್ನಿಯು

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿಗಳ ನಿನಾದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ
ಕ್ರೌಂಚಪರ್ವತವನ್ನೇ ಸೀಳಿದನು.

09045074a ಸಶಾಲಸ್ಯಂಧಸರಲಂ ತ್ರಸ್ತವಾನರವಾರಣಂ|

09045074c ಪುಲಿನತ್ರಸ್ತವಿಹಗಂ ವಿನಿಷ್ಟತಿತಪನ್ನಗಂ||

09045075a ಗೋಲಾಂಗೂಲರ್ಕ್ಷಸಂಘೈಶ್ಚ ದ್ರವದ್ಭಿರನುನಾದಿತಂ|

09045075c ಕುರಂಗಗತಿನಿಘೋಷಮುದ್ಭ್ರಾಂತಸ್ಯಮರಾಚಿತಂ||

09045076a ವಿನಿಷ್ಟತದ್ಭಿಃ ಶರಭೈಃ ಸಿಂಹೈಶ್ಚ ಸಹಸಾ ದ್ರುತೈಃ|

09045076c ಶೋಚ್ಯಾಮಪಿ ದಶಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ರರಾಜೈವ ಸ ಪರ್ವತಃ||

09045077a ವಿದ್ಯಾಧರಾಃ ಸಮುತ್ಪೇತುಸ್ತಸ್ಯ ಶೃಂಗನಿವಾಸಿನಃ|

09045077c ಕಿನ್ನರಾಶ್ಚ ಸಮುದ್ವಿಗ್ನಾಃ ಶಕ್ತಿಪಾತರವೋದ್ಧತಾಃ||

ವಿಶಾಲವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ವಾನರರು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳು ನಡುಗಿದವು. ಭಯಗೊಂಡ ಪಕ್ಷಿಗಳು
ಹಾರಿದವು. ಹಾವುಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಲಕ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಗೋಲಾಂಗೂಲ
ಕಪಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರಡಿಗಳು ಚೀತ್ಕರಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ
ಅವುಗಳ ಚೀತ್ಕಾರವು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದವು. ಶೋಚನೀಯ
ದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಆ ಪರ್ವತವು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ
ಶೃಂಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದರು. ಶಕ್ತಿಯ
ಪತನದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದ ಕಿನ್ನರರೂ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದರು.

09045078a ತತೋ ದೈತ್ಯಾ ವಿನಿಷ್ಟೇತುಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09045078c ಪ್ರದೀಪ್ತಾರ್ಪವ ತಶ್ರೇಷ್ಠಾದ್ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಸೃಜಃ||

ಆಗ ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು
ದೈತ್ಯರು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

09045079a ತಾನ್ನಿಜಘ್ನುರತಿಕ್ರಮ್ಯ ಕುಮಾರಾನುಚರಾ ಮೃಧೇ|

09045079c ಬಿಭೇದ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ರೌಂಚಂ ಚ ಪಾವಕಿಃ ಪರವೀರಹಾ||

ಕುಮಾರನ ಅನುಚರರು ಅವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಸಂಹರಿಸಿದರು. ಪರವೀರಹ ಪಾವಕಿಯು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರೌಂಚವನ್ನು
ತುಂಡುಮಾಡಿದನು.

09045080a ಬಹುಧಾ ಚೈಕಧಾ ಚೈವ ಕೃತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09045080c ಶಕ್ತಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ರಣೇ ತಸ್ಯ ಪಾಣಿಮೇತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ||

ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿಯೂ ಅನೇಕನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮಹಾತ್ಮನು ರಣದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಪುನಃ ಪುನಃ
ಬಂದು ಅದು ಅವನ ಕೈಸೇರುತ್ತಿತ್ತು.

09045081a ಏವಂಪ್ರಭಾವೋ ಭಗವಾನತೋ ಭೂಯಶ್ಚ ಪಾವಕಿಃ|

09045081c ಕ್ರೌಂಚಸ್ತೇನ ವಿನಿರ್ಭಿನ್ನೋ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚ ಶತಶೋ ಹತಾಃ||

ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾವಕಿಯು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಕ್ರೌಂಚವನ್ನು ಒಡೆಯಲು ನೂರಾರು ದೈತ್ಯರು ಹತರಾದರು.

09045082a ತತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ದೇವೋ ನಿಹತ್ಯ ವಿಬುಧದ್ವಿಷಃ|

09045082c ಸಭಾಜ್ಯಮಾನೋ ವಿಬುಧೈಃ ಪರಂ ಹರ್ಷಮವಾಪ ಹ||

ಅನಂತರ ವಿಬುಧದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ದೇವನು
ವಿಬುಧರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಮ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

09045083a ತತೋ ದುಂದುಭಯೋ ರಾಜನ್ನೇದುಃ ಶಂಖಾಶ್ಚ ಭಾರತ|

09045083c ಮುಮುಚುರ್ದೇವಯೋಷಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಮನುತ್ತಮಂ||

ರಾಜನ್! ಭಾರತ! ಆಗ ದುಂದುಭಿ-ಶಂಖಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು.

ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೇಲಿಂದ ಅನುತ್ತಮ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

09045084a ದಿವ್ಯಗಂಧಮುಪಾದಾಯ ವವೌ ಪುಣ್ಯಶ್ಚ ಮಾರುತಃ|

09045084c ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತುಷ್ಟುವೃಶ್ಚೈನಂ ಯಜ್ವಾನಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಯಃ||

ಮಾರುತನು ಪುಣ್ಯ ದಿವ್ಯಗಂಧಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬೀಸಿದನು.

ಗಂಧರ್ವರು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಪರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅವನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

09045085a ಕೇ ಚಿದೇನಂ ವ್ಯವಸ್ಯಂತಿ ಪಿತಾಮಹಸುತಂ ಪ್ರಭುಂ|

09045085c ಸನತ್ಕುಮಾರಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಂ ತಮಗ್ರಜಂ||

ಕೆಲವರು ಆ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಪಿತಾಮಹನ ಸುತನೆಂದೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸನತ್ಕುಮಾರನೆಂದೂ

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09045086a ಕೇ ಚಿನ್ಮಹೇಶ್ವರಸುತಂ ಕೇ ಚಿತ್ಪುತ್ರಂ ವಿಭಾವಸೋಃ|

09045086c ಉಮಾಯಾಃ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ಚ ಗಂಗಾಯಾಶ್ಚ ವದಂತ್ಯುತ||

ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರ ಸುತನೆಂದೂ ಕೆಲವರು ವಿಭಾವಸುವಿನ ಪುತ್ರನೆಂದು, ಉಮೆ, ಕೃತ್ತಿಕರು ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯ ಪುತ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09045087a ಏಕಧಾ ಚ ದ್ವಿಧಾ ಚೈವ ಚತುರ್ಧಾ ಚ ಮಹಾಬಲಂ|

09045087c ಯೋಗಿನಾಮೀಶ್ವರಂ ದೇವಂ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಯೋಗಿಗಳ ಈಶ್ವರನಾದ ಆ ದೇವ ಮಹಾಬಲನನ್ನು ಒಬ್ಬನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಇಬ್ಬರನ್ನಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ವರನ್ನಾಗಿಯೂ, ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09045088a ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ರಾಜನ್ಯಾತ್ಮಿಕೇಯಾಭಿಷೇಚನಂ|

09045088c ಶೃಣು ಚೈವ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥವಂಶಸ್ಯ ಪುಣ್ಯತಾಂ||

ರಾಜನ್! ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದ ತೀರ್ಥಗಳ ಪುಣ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳು.

09045089a ಬಭೂವ ತೀರ್ಥಪ್ರವರಂ ಹತೇಷು ಸುರಶತ್ರುಷು|

09045089c ಕುಮಾರೇಣ ಮಹಾರಾಜ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಮಿವಾಪರಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಕುಮಾರನಿಂದ ಸುರಶತ್ರುಗಳು ಹತರಾಗಲು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವು ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವರ್ಗದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು.

09045090a ಐಶ್ವರ್ಯಾಣಿ ಚ ತತ್ರಸ್ಥೋ ದದಾವೀಶಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್|

09045090c ತದಾ ನೈರೃತಮುಖ್ಯೇಭ್ಯಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ಪಾವಕಾತ್ಮಜಃ||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾವಕಾತ್ಮಜ ಈಶನು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೈರೃತನೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗಿತ್ತನು.

09045091a ಏವಂ ಸ ಭಗವಾಂಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ದೈತ್ಯಕುಲಾಂತಕಃ|

09045091c ಅಭಿಷಿಕ್ತೋ ಮಹಾರಾಜ ದೇವಸೇನಾಪತಿಃ ಸುರೈಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಕುಲಾಂತಕ ಭಗವಾನನು ದೇವಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಸುರರಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

09045092a ಔಜಸಂ ನಾಮ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವಮಪಾಂ ಪತಿಃ|

09045092c ಅಭಿಷಿಕ್ತಃ ಸುರಗಣೈರ್ವರುಣೋ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಪಾಂಪತಿ ವರುಣನು ಸುರಗಣಗಳಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ತೀರ್ಥವು ಔಜಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೀರ್ಥವು.

09045093a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ್ಕಂದಂ ಚಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಲಾಂಗಲೀ|

09045093c ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದೌ ರುಕ್ಮಂ ವಾಸಾಂಸ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಲಾಂಗಲಿ ಬಲರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಚಿನ್ನ-ವಸ್ತ್ರ-ಆಭರಣಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು.

09045094a ಉಷಿತ್ವಾ ರಜನೀಂ ತತ್ರ ಮಾಧವಃ ಪರವೀರಹಾ|

09045094c ಪೂಜ್ಯ ತೀರ್ಥವರಂ ತಚ್ಚ ಸ್ತುಷ್ವಾ ತೋಯಂ ಚ ಲಾಂಗಲೀ||

09045094e ಹೃಷ್ಯಃ ಪ್ರೀತಮನಾಶ್ಚೈವ ಹ್ಯಭವನ್ಮಾಧವೋತ್ತಮಃ||

ಆ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದ
ಪರವೀರಹ, ಮಾಧವೋತ್ತಮ, ಮಾಧವ ಲಾಂಗಲಿಯು
ಪ್ರೀತಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

09045095a ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ|

09045095c ಯಥಾಭಿಷಿಕ್ತೋ ಭಗವಾನ್ಸುಂದೋ ದೇವೈಃ ಸಮಾಗತೈಃ||

ನೀನು ಕೇಳಿದಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಸುಂದನನ್ನು
ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತಾರಕವಧೇ

ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತಾರಕವಧ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೈದನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬

ವರುಣನ ಅಭಿಷೇಕ (೧-೧೧). ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥದ ಚರಿತ್ರೆ (೧೨-೨೦).

ಕುಬೇರ ತೀರ್ಥದ ವರ್ಣನೆ (೨೧-೨೯).

09046001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09046001a ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಶ್ರುತವಾನಸ್ಮಿ ತತ್ತ್ವತಃ|

09046001c ಅಭಿಷೇಕಂ ಕುಮಾರಸ್ಯ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬ್ರಹ್ಮನ್! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕುಮಾರನ ಅಭಿಷೇಕದ
ಕುರಿತು ಕೇಳಿದುದು ಅತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ.

09046002a ಯಚ್ಚುತ್ವಾ ಪೂತಮಾತ್ಮಾನಂ ವಿಜಾನಾಮಿ ತಪೋಧನ|

09046002c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಿ ಚ ರೋಮಾಣಿ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಚ ಮನೋ ಮಮ||

ತಪೋಧನ! ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಪವಿತ್ರನಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.
ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನನ್ನ ರೋಮಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿವೆ.

09046003a ಅಭಿಷೇಕಂ ಕುಮಾರಸ್ಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಚ ವಧಂ ತಥಾ|

09046003c ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೇ ಪರಮಾ ಪ್ರೀತಿರ್ಭೂಯಃ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಕುಮಾರನ ಅಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ದೈತ್ಯರ ವಧೆಯ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ನನಗೆ
ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕುತೂಹಲವಿದೆ.

09046004a ಅಪಾಂ ಪತಿಃ ಕಥಂ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಭಿಷಿಕ್ತಃ ಸುರಾಸುರೈಃ|

09046004c ತನ್ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಕುಶಲೋ ಹ್ಯಸಿ ಸತ್ತಮ||

ನೀರಿನ ಒಡೆಯನು ಸುರಾಸುರರಿಂದ ಹೇಗೆ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು?
ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ! ಸತ್ತಮ! ಕುಶಲನಾಗಿರುವೆ. ಅದರ ಕುರಿತು ನನಗೆ

ಹೇಳು !”

09046005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09046005a ಶೃಣು ರಾಜನ್ನಿದಂ ಚಿತ್ರಂ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪೇ ಯಥಾತಥಂ|

09046005c ಆದೌ ಕೃತಯುಗೇ ತಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಯಥಾವಿಧಿ|

09046005e ವರುಣಂ ದೇವತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಮೇತ್ಯೇದಮಥಾಬ್ರುವನ್||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದ ಮೊದಲನೆಯ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಡೆದಹಾಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಕೇಳು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವರುಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

09046006a ಯಥಾಸ್ಮಾನ್ಸುರರಾಟ್ ಶಕ್ರೋ ಭಯೇಭ್ಯಃ ಪಾತಿ ಸರ್ವದಾ|

09046006c ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಸರಿತಾಂ ವೈ ಪತಿರ್ಭವ||

“ಶಕ್ರನು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಸರ್ವ ಸರಿತ್ತುಗಳ ಒಡೆಯನಾಗು !

09046007a ವಾಸಶ್ಚ ತೇ ಸದಾ ದೇವ ಸಾಗರೇ ಮಕರಾಲಯೇ|

09046007c ಸಮುದ್ರೋಽಯಂ ತವ ವಶೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನದೀಪತಿಃ||

ದೇವ ! ಮಕರಾಲಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರು. ನದೀಪತಿ ಸಮುದ್ರನು ನಿನ್ನ ವಶನಾಗುತ್ತಾನೆ.

09046008a ಸೋಮೇನ ಸಾರ್ಧಂ ಚ ತವ ಹಾನಿವೃದ್ಧೀ ಭವಿಷ್ಯತಃ|

09046008c ಏವಮಸ್ವಿ ತಿ ತಾನ್ದೇವಾನ್ವರುಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್||

ಸೋಮನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಹಾನಿ-ವೃದ್ಧಿಗಳು ಕೂಡ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.”
“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ!” ಎಂದು ವರುಣನು ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09046009a ಸಮಾಗಮ್ಯ ತತಃ ಸರ್ವೇ ವರುಣಂ ಸಾಗರಾಲಯಂ|

09046009c ಅಪಾಂ ಪತಿಂ ಪ್ರಚಕ್ರುಹಿಂ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಅನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವಿಧಿ-ದೃಷ್ಟಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಸಾಗರಾಲಯ ವರುಣನನ್ನು ನೀರಿನ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

09046010a ಅಭಿಷಿಚ್ಯ ತತೋ ದೇವಾ ವರುಣಂ ಯಾದಸಾಂ ಪತಿಂ|

09046010c ಜಗ್ಮುಃ ಸ್ವಾನೈವ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜಲೇಶ್ವರಂ||

ವರುಣನನ್ನು ಜಲಾಧಿಪತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ, ಜಲೇಶ್ವರನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

09046011a ಅಭಿಷಿಕ್ತಸ್ತತೋ ದೇವೈರ್ವರುಣೋಽಪಿ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09046011c ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಂಶ್ಚೈವ ನದಾಂಶ್ಚೈವ ಸರಾಂಸಿ ಚ|

09046011e ಪಾಲಯಾಮಾಸ ವಿಧಿನಾ ಯಥಾ ದೇವಾನ್ ಶತಕ್ರತುಃ||

ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ವರುಣನೂ ಕೂಡ
ಸರಿತ್ತು-ಸಾಗರ-ನದೀ-ಸರೋವರಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಶತಕ್ರತುವು
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪಾಲಿಸತೊಡಗಿದನು.

09046012a ತತಸ್ತತ್ರಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಿವಿಧಂ ವಸು|

09046012c ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸ ಜಗಾಮ ಪ್ರಲಂಬಹಾ|

09046012e ನಷ್ಟೋ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಶಮೀಗರ್ಭೇ ಹುತಾಶನಃ||

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಪ್ರಲಂಬಹ ರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು, ಅಗ್ನಿಯು ಶಮೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಾಣದಂತೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09046013a ಲೋಕಾಲೋಕವಿನಾಶೇ ಚ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೇ ತದಾನಘ|

09046013c ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಂ||

ಅನಘ ! ಲೋಕಾಲೋಕಗಳು ವಿನಾಶವಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಮಹಾತ್ಮನ ಬಳಿಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು:

09046014a ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರನಷ್ಟೋ ಭಗವಾನ್ಕಾರಣಂ ಚ ನ ವಿದ್ಮಹೇ|

09046014c ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಷಯೋ ಮಾ ಭೂತ್ಸಂಪಾದಯತು ನೋಽನಲಂ||

“ಭಗವಾನ್ ! ಅಗ್ನಿಯು ಕಾಣದಂತಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದು ! ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಕ್ಷಯವಾಗಬಾರದೆಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡಬೇಕು !”

09046015 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09046015a ಕಿಮರ್ಥಂ ಭಗವಾನಗ್ನಿಃ ಪ್ರನಷ್ಟೋ ಲೋಕಭಾವನಃ|

09046015c ವಿಜ್ಞಾತಶ್ಚ ಕಥಂ ದೇವೈಸ್ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ತತ್ತತಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಲೋಕಭಾವನ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದನು? ಅವನಿರುವ ಸ್ಥಳವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಅದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳು!”

09046016 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09046016a ಭೃಗೋಃ ಶಾಪಾಧ್ಭೃಶಂ ಭೀತೋ ಜಾತವೇದಾಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09046016c ಶಮೀಗರ್ಭಮಥಾಸಾದ್ಯ ನನಾಶ ಭಗವಾಂಸ್ತತಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೃಗುವಿನ ಶಾಪದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭೀತನಾಗಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭಗವಾನ್ ಜಾತವೇದನು ಶಮೀವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

09046017a ಪ್ರನಷ್ಟೇ ತು ತದಾ ವಹ್ನಾದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸವಾಸವಾಃ|

09046017c ಅನ್ವೇಷಂತ ತದಾ ನಷ್ಟಂ ಜ್ವಲನಂ ಭೃಶದುಃಖಿತಾಃ||

ವಹ್ನಿಯು ಹಾಗೆ ಪ್ರನಷ್ಟನಾಗಲು ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ನಷ್ಟನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು.

09046018a ತತೋಽಗ್ನಿತಿರ್ಥಮಾಸಾದ್ಯ ಶಮೀಗರ್ಭಸ್ಥಮೇವ ಹಿ|

09046018c ದದೃಶುರ್ಜ್ವಲನಂ ತತ್ರ ವಸಮಾನಂ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿತಿರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ವಲನನನ್ನು ನೋಡಿದರು.

09046019a ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪುರೋಗಮಾಃ|

09046019c ಜ್ವಲನಂ ತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರೀತಾಭೂವನ್ಸವಾಸವಾಃ|

ನರವ್ಯಾಘ್ರ! ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ಜ್ವಲನನನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09046019e ಪುನರ್ಯಥಾಗತಂ ಜಗ್ಮುಃ ಸರ್ವಭಕ್ಷಶ್ಚ ಸೋಽಭವತ್||

09046020a ಭೃಗೋಃ ಶಾಪಾನ್ಮಹೀಪಾಲ ಯದುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾ|

ಮಹೀಪಾಲ! ಅವರು ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಲು, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿ ಭೃಗುವು ಏನು ಹೇಳಿ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನಿಯು ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕನಾದನು.

09046020c ತತ್ರಾಪ್ಯಾಪ್ಲುತ್ಯ ಮತಿಮಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಂ ಜಗಾಮ ಹ||

09046021a ಸಸರ್ಜ ಭಗವಾನ್ಯತ್ರ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ|

ಮತಿಮಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹ ಭಗವಾನನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಗೆ ಹೋದನು.

09046021c ತತ್ರಾಪ್ಲುತ್ಯ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹ ದೇವೈಃ ಪ್ರಭುಃ ಪುರಾ|

09046021e ಸಸರ್ಜ ಚಾನ್ನಾನಿ ತಥಾ ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭು ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದನು.

09046022a ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ವಸೂನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ|

09046022c ಕೌಬೇರಂ ಪ್ರಯಯೌ ತೀರ್ಥಂ ತತ್ರ ತಪ್ತ್ವಾ ಮಹತ್ತಪಃ|

09046022e ಧನಾಧಿಪತ್ಯಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ರಾಜನ್ವೈಲಬಿಲಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತು
ಬಲರಾಮನು ಕುಬೇರತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನ್! ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭು
ಐಲಬಿಲ ಕುಬೇರನು ಮಹಾ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ ಧನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದನು.

09046023a ತತ್ರಸ್ಥಮೇವ ತಂ ರಾಜನ್ಧನಾನಿ ನಿಧಯಸ್ತಥಾ|

09046023c ಉಪತಸ್ಥುರ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಲಾಂಗಲೀ ತತಃ|

09046023e ಗತ್ವಾ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ವಿಧಿವದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ದದೌ||

ರಾಜನ್! ನರಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಧನ-ನಿಧಿಗಳು ಕುಬೇರನನ್ನು
ಸೇವಿಸತೊಡಗಿದವು. ಲಾಂಗಲಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಧನವನ್ನಿತ್ತನು.

09046024a ದದೃಶೇ ತತ್ರ ತತ್ ಸ್ಥಾನಂ ಕೌಬೇರೇ ಕಾನನೋತ್ತಮೇ|

09046024c ಪುರಾ ಯತ್ರ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ವಿಪುಲಂ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಹಿಂದೆ ಸುಮಹಾತ್ಮ ಕುಬೇರನು ವಿಪುಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ತಪಿಸಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ಕಾನನವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09046025a ಯತ್ರ ರಾಜ್ಞಾ ಕುಬೇರೇಣ ವರಾ ಲಬ್ಧಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾಃ|

09046025c ಧನಾಧಿಪತ್ಯಂ ಸಖ್ಯಂ ಚ ರುದ್ರೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಾ ಕುಬೇರನು ಧನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ
ರುದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸಖ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು.

09046026a ಸುರತ್ವಂ ಲೋಕಪಾಲತ್ವಂ ಪುತ್ರಂ ಚ ನಲಕೂಬರಂ|

09046026c ಯತ್ರ ಲೇಭೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಧನಾಧಿಪತಿರಂಜಸಾ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಬಾಹು ಧನಪತಿಯು ಸುರತ್ವವನ್ನೂ,
ಲೋಕಪಾಲತ್ವವನ್ನೂ, ನಲಕೂಬರನೆನ್ನುವ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು.

09046027a ಅಭಿಷಿಕ್ತಶ್ಚ ತತ್ರೈವ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮರುದ್ಗಣೈಃ|

09046027c ವಾಹನಂ ಚಾಸ್ಯ ತದ್ಗತ್ತಂ ಹಂಸಯುಕ್ತಂ ಮನೋರಮಂ|

09046027e ವಿಮಾನಂ ಪುಷ್ಪಕಂ ದಿವ್ಯಂ ನೈರೃತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಮೇವ ಚ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಅವನು ನೈರುತ್ಯದ ಮತ್ತು
ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ, ಹಂಸಯುಕ್ತ-ಮನೋರಮ-ದಿವ್ಯ
ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು.

09046028a ತತ್ರಾಪ್ಲುತ್ಯ ಬಲೋ ರಾಜನ್ದತ್ತಾ ದಾಯಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್|

09046028c ಜಗಾಮ ತ್ವರಿತೋ ರಾಮಸ್ತೀರ್ಥಂ ಶ್ವೇತಾನುಲೇಪನಃ||

ರಾಜನ್! ಶ್ವೇತಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ,
ಪುಷ್ಕಲ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ರಾಮತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09046029a ನಿಷೇವಿತಂ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವೈರ್ನಾಮ್ನಾ ಬದರಪಾಚನಂ|

09046029c ನಾನರ್ತು ಕವನೋಪೇತಂ ಸದಾಪುಷ್ಪಫಲಂ ಶುಭಂ||

ಬದರಪಾಚನವೆಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದ ಅದು ಸರ್ವ ಸತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಸದಾ ಶುಭ ಪುಷ್ಪ-ಫಲಬರಿತವಾಗಿದ್ದ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಅವನು ಸೇರಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೨

ಬದರಿಪಾಚನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ (೧-೬೧).

09047001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09047001a ತತಸ್ತೀರ್ಥವರಂ ರಾಮೋ ಯಯೌ ಬದರಪಾಚನಂ|

09047001c ತಪಸ್ವಿಸಿದ್ಧಚರಿತಂ ಯತ್ರ ಕನ್ಯಾ ಧೃತವ್ರತಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ರಾಮನು ಕನ್ಯೆ ಧೃತವ್ರತೆ ತಪಸ್ವಿನಿಯು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬದರಪಾಚನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09047002a ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ದುಹಿತಾ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ ಭುವಿ|

09047002c ಸ್ತುಚಾವತೀ ನಾಮ ವಿಭೋ ಕುಮಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ||

ವಿಭೋ! ಭುವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪವತಿಯಾದ ಸ್ತುಚಾವತೀ

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಮಗಳೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಆ ಕುಮಾರಿಯು
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

09047003a ತಪಶ್ಚ ಚಾರ ಸಾತ್ಯುಗ್ರಂ ನಿಯಮೈರ್ಬಹುಭಿರ್ನೃಪ|

09047003c ಭರ್ತಾ ಮೇ ದೇವರಾಜಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಭಾಮಿನೀ||

ನೃಪ! ದೇವರಾಜನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಆ ಭಾಮಿನಿಯು
ಅನೇಕ ನಿಯಮಯುಕ್ತ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದಳು.

09047004a ಸಮಾಸ್ತಸ್ಯಾ ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತಾ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ|

09047004c ಚರಂತ್ಯಾ ನಿಯಮಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತಾನ್ ಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ತೀವ್ರಾನ್ಸುದುಶ್ಚರಾನ್||

ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ! ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ದುಷ್ಕರವಾದ
ಅನೇಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅವಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದಳು.

09047005a ತಸ್ಯಾಸ್ತು ತೇನ ವೃತ್ತೇನ ತಪಸಾ ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09047005c ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಃ ಪರಯಾ ಪಾಕಶಾಸನಃ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಅವಳ ತಪಸ್ಸು, ನಡತೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ
ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನನು ಪ್ರೀತನಾದನು.

09047006a ಆಜಗಾಮಾಶ್ರಮಂ ತಸ್ಯಾಸ್ತ್ರಿದಶಾಧಿಪತಿಃ ಪ್ರಭುಃ|

09047006c ಆಸ್ಥಾಯ ರೂಪಂ ವಿಪ್ರರ್ಷೇರ್ವ ಸಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ||

ಪ್ರಭು ತ್ರಿದಶಾಧಿಪತಿಯು ಮಹಾತ್ಮ ವಿಪ್ರರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನ ರೂಪವನ್ನು

ಧರಿಸಿ ಅವಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09047007a ಸಾ ತಂ ದೃಷ್ಟೋಗ್ರತಪಸಂ ವಸಿಷ್ಠಂ ತಪತಾಂ ವರಂ|

09047007c ಆಚಾರ್ಯೈರ್ಮುನಿಭಿದ್ಯುಷ್ಠೈಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ವಿ ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು.

09047008a ಉವಾಚ ನಿಯಮಜ್ಞಾ ಚ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಸಾ ಪ್ರಿಯಂವದಾ|

09047008c ಭಗವನ್ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲ ಕಿಮಾಜ್ಞಾಪಯಸಿ ಪ್ರಭೋ||

ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಿಯಂವದೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯು “ಭಗವನ್! ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲ! ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು ಪ್ರಭೋ!” ಎಂದಳು.

09047009a ಸರ್ವಮದ್ಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತವ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸುವ್ರತ|

09047009c ಶಕ್ರಭಕ್ತ್ಯಾ ತು ತೇ ಪಾಣಿಂ ನ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಥಂ ಚನ||

“ಸುವ್ರತ! ಇಂದು ನಿನಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಶಕ್ರನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

09047010a ವ್ರತೈಶ್ಚ ನಿಯಮೈಶ್ಚೈವ ತಪಸಾ ಚ ತಪೋಧನ|

09047010c ಶಕ್ರಸ್ಮೋಷಯಿತವ್ಯೋ ವೈ ಮಯಾ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಃ||

ತಪೋಧನ! ವ್ರತ-ನಿಯಮ-ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರ ಶಕ್ರನನ್ನು ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.”

09047011a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಭಗವಾನ್ದೇವಃ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತಾಂ|

09047011c ಉವಾಚ ನಿಯಮಜ್ಞಾಂ ತಾಂ ಸಾಂತ್ವಯನ್ನಿವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭಗವಾನ್ ದೇವನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಯಮಜ್ಞೆಯಾದ ಅವಳನ್ನು ಸಂತವಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು:

09047012a ಉಗ್ರಂ ತಪಶ್ಚರಸಿ ವೈ ವಿದಿತಾ ಮೇಽಸಿ ಸುವ್ರತೇ|

09047012c ಯದರ್ಥಮಯಮಾರಂಭಸ್ತವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಹೃದ್ಗತಃ||

“ಸುವ್ರತೇ ! ನೀನು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ನೀನು ಅದನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿರುವೆಯೆನ್ನುವುದೂ ನನಗೆ ಹೃದ್ಗತವಾಗಿದೆ.

09047013a ತಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ವರಾನನೇ|

09047013c ತಪಸಾ ಲಭ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವಂ ತಪಸಿ ತಿಷ್ಠತಿ||

ವರಾನನೇ ! ಅವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಗಾಗಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿವೆ.

09047014a ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ವಿಬುಧಾನಾಂ ಶುಭಾನನೇ|

09047014c ತಪಸಾ ತಾನಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಾನಿ ತಪೋಮೂಲಂ ಮಹತ್ಸುಖಂ||

ಶುಭಾನನೇ ! ದೇವತೆಗಳ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ

ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸೇ ಮೂಲ.

09047015a ಇಹ ಕೃತ್ವಾ ತಪೋ ಘೋರಂ ದೇಹಂ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ಮಾನವಾಃ|

09047015c ದೇವತ್ವಂ ಯಾಂತಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಮ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ಇಲ್ಲಿ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು
ಮಾನವರು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

09047016a ಪಚಸ್ವೈತಾನಿ ಸುಭಗೇ ಬದರಾಣಿ ಶುಭವ್ರತೇ|

09047016c ಪಚೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಭಗವಾನ್ಜಗಾಮ ಬಲಸೂದನಃ||

ಶುಭವ್ರತೇ! ಸುಭಗೇ! ಇಗೋ ಈ ಐದು ಬದರೀ (ಎಲಚೀ)
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸು!" ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಬಲಸೂದನನು
ಹೊರಟು ಹೋದನು.

09047017a ಆಮಂತ್ರೈ ತಾಂ ತು ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ತತೋ ಜಪ್ಯಂ ಜಜಾಪ ಸಃ|

09047017c ಅವಿದೂರೇ ತತಸ್ತಸ್ಮಾದಾಶ್ರಮಾತ್ತೀರ್ಥ ಉತ್ತಮೇ||

09047017e ಇಂದ್ರತೀರ್ಥೇ ಮಹಾರಾಜ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತೇ||

ಹಾಗೆ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಸಲಹೆಯನ್ನಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಜಪವನ್ನು ಜಪಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜ! ಆ
ತೀರ್ಥವು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರತೀರ್ಥವೆಂದು
ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಯಿತು.

09047018a ತಸ್ಯಾ ಜಿಜ್ಞಾಸನಾರ್ಥಂ ಸ ಭಗವಾನ್ಪಾಕಶಾಸನಃ|

09047018c ಬದರಾಣಾಮಪಚನಂ ಚಕಾರ ವಿಬುಧಾಧಿಪಃ||

ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ವಿಭುಧಾಧಿಪ ಭಗವಾನ್
ಪಾಕಶಾಸನನು ಆ ಎಲಚೀಹಣ್ಣುಗಳು ಬೇಯದಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

09047019a ತತಃ ಸ ಪ್ರಯತಾ ರಾಜನ್ವಾಗ್ಯತಾ ವಿಗತಕ್ಲಮಾ|

09047019c ತತ್ಪರಾ ಶುಚಿಸಂವೀತಾ ಪಾವಕೇ ಸಮಧಿಶ್ರಯತ್||

09047019e ಅಪಚದ್ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಬದರಾಣಿ ಮಹಾವ್ರತಾ||

ರಾಜನ್! ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಆಗ ಆ ಶುಚಿಸಂವೀತೆ-ಬಳಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ-
ಮಹಾವ್ರತೆಯು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಆ
ಎಲಚೀಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಳಾದಳು.

09047020a ತಸ್ಯಾಃ ಪಚಂತ್ಯಾಃ ಸುಮಹಾನ್ಯಾಲೋಽಗಾತ್ಪುರುಷರ್ಷಭ|

09047020c ನ ಚ ಸ್ಮ ತಾನ್ಯಪಚ್ಯಂತ ದಿನಂ ಚ ಕ್ಷಯಮಭ್ಯಗಾತ್||

ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ ಸಮಯ
ಕಳೆಯಿತು. ಆದರೂ ಅವುಗಳು ಬೇಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನವೇ
ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

09047021a ಹುತಾಶನೇನ ದಗ್ಧಶ್ಚ ಯಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಕಾಷ್ಠಸಂಚಯಃ|

09047021c ಅಕಾಷ್ಠಮಗ್ನಿಂ ಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಶರೀರಮಥಾದಹತ್||

ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದವು.
ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳೆಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವಳು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ

ಸುಡಲು ತೊಡಗಿದಳು.

09047022a ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾ ಪೂರ್ವಂ ಪಾವಕೇ ಚಾರುದರ್ಶನಾ|

09047022c ದಗ್ಧೌ ದಗ್ಧೌ ಪುನಃ ಪಾದಾವುಪಾವರ್ತಯತಾನಘಾ||

ಆ ಚಾರುದರ್ಶನೇ ಅನಘೆಯು ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ಮುಂದೆಚಾಚಿ
ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉರಿಸಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಕಾಲುಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲು, ಮೊಣಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿದಳು.

09047023a ಚರಣೌ ದಹ್ಯಮಾನೌ ಚ ನಾಚಿಂತಯದನಿಂದಿತಾ|

09047023c ದುಃಖಿಂ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀ ಮಹರ್ಷೇಃ ಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ||

ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೋಸುಗ ಆ
ಅನಿಂದಿತೆಯು ಚರಣಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವ ದುಃಖದ ಕುರಿತು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ.

09047024a ಅಥ ತತ್ಕರ್ಮ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ಯಾಃ ಪ್ರೀತಸ್ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಃ|

09047024c ತತಃ ಸಂದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಕನ್ಯಾಯೈ ರೂಪಮಾತ್ಮನಃ||

ಅವಳ ಆ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರೀತನಾದ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರನು ತನ್ನ
ನಿಜಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತನು.

09047025a ಉವಾಚ ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಸುದೃಢವ್ರತಾಂ|

09047025c ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ಶುಭೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸಾ ನಿಯಮೇನ ಚ||

ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಆ ದೃಢವ್ರತೆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಶುಭೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ-

ತಪಸ್ಸು-ನಿಯಮಗಳಿಂದ ನಾನು ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

09047026a ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಽಭಿಮತಃ ಕಾಮಃ ಸ ತೇ ಸಂಪತ್ಯ ತೇ ಶುಭೇ|

09047026c ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾಭಾಗೇ ತ್ರಿದಿವೇ ಮಯಿ ವತ್ಸ್ಯಸಿ||

ಆದುದರಿಂದ ಶುಭೇ! ನೀನು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೊಡುತ್ತವೆ.
ಮಹಾಭಾಗೆ! ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ನೀನು ತ್ರಿದಿವದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ
ವಾಸಿಸುತ್ತೀಯೆ.

09047027a ಇದಂ ಚ ತೇ ತೀರ್ಥವರಂ ಸ್ಥಿರಂ ಲೋಕೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ|

09047027c ಸರ್ವಪಾಪಾಪಹಂ ಸುಭು ನಾಮ್ನಾ ಬದರಪಾಚನಂ|

09047027e ವಿಖ್ಯಾತಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಭಿರಭಿಷ್ಠತಂ||

ಸುಭು! ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆಯುವ
ಬದರಪಾಚನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಖ್ಯಾತ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

09047028a ಅಸ್ಮಿನ್ವಲು ಮಹಾಭಾಗೇ ಶುಭೇ ತೀರ್ಥವರೇ ಪುರಾ|

09047028c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋ ಜಗ್ಮುರ್ಹಿಮವಂತಮರುಂಧತೀಂ||

ಮಹಾಭಾಗೇ! ಹಿಂದೆ ಈ ಶುಭ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು
ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರಲ್ಲವೇ?

09047029a ತತಸ್ತೇ ವೈ ಮಹಾಭಾಗಾ ಗತ್ವಾ ತತ್ರ ಸುಸಂಶಿತಾಃ|

09047029c ವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಫಲಮೂಲಾನಿ ಸಮಾಹರ್ತುಂ ಯಯುಃ ಕಿಲ||

ಆ ಮಹಾಭಾಗ ಸಂಶಿತವ್ರತರು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಫಲ-
ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

09047030a ತೇಷಾಂ ವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಿನಾಂ ತತ್ರ ವಸತಾಂ ಹಿಮವದ್ವನೇ|

09047030c ಅನಾವೃಷ್ಟಿರನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ತದಾ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

ಅವರು ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಮವದ್ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು.

09047031a ತೇ ಕೃತ್ವಾ ಚಾಶ್ರಮಂ ತತ್ರ ನ್ಯವಸಂತ ತಪಸ್ವಿನಃ|

09047031c ಅರುಂಧತ್ಯಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೇ ತಪೋನಿತ್ಯಾಭವತ್ತದಾ||

ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು
ಇತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಅರುಂಧತಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ತಪೋನಿರತಳಾದಳು.

09047032a ಅರುಂಧತೀಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೀವ್ರಂ ನಿಯಮಮಾಸ್ಥಿತಾಂ|

09047032c ಅಥಾಗಮತ್ರಿನಯನಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದಸ್ತದಾ||

ತೀವ್ರ ನಿಯಮಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತ್ರಿನಯನ
ವರದನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

09047033a ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ರೂಪಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾದೇವೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09047033c ತಾಮಭ್ಯೇತ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ದೇವೋ ಭಿಕ್ಷಾಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶುಭೇ||

ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ದೇವ ಮಹಾದೇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪಧರಿಸಿ ಅವಳ

ಬಳಿಬಂದು “ಶುಭೇ! ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದನು.

09047034a ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತಃ ಸಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಚಾರುದರ್ಶನಾ|

09047034c ಕ್ಷೀಣೋಽನ್ನಸಂಚಯೋ ವಿಪ್ರ ಬದರಾಣೀಹ ಭಕ್ಷಯ||

09047034e ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾದೇವಃ ಪಚಸ್ವೈತಾನಿ ಸುವ್ರತೇ

ಆ ಚಾರುದರ್ಶನೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ವಿಪ್ರ! ನಾನು ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದುಹೋಗಿದೆ. ಇಗೋ! ಈ ಬದರೀ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನು!” ಆಗ ಮಹಾದೇವನು “ಸುವ್ರತೇ! ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಕೊಡು!” ಎಂದನು.

09047035a ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾಪಚತ್ತಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ|

09047035c ಅಧಿಶ್ರಿತ್ಯ ಸಮಿದ್ಧೇಽಗ್ನೌ ಬದರಾಣಿ ಯಶಸ್ವಿನೀ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ಆ ಯಶಸ್ವಿನಿಯು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬದರೀ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸತೊಡಗಿದಳು.

09047036a ದಿವ್ಯಾ ಮನೋರಮಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಕಥಾಃ ಶುಶ್ರಾವ ಸಾ ತದಾ|

09047036c ಅತೀತಾ ಸಾ ತ್ವನಾವೃಷ್ಟಿಘೋರಾ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೀ||

ಆಗ ಅವಳು ದಿವ್ಯ ಮನೋರಮ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಘೋರ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯೂ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

09047037a ಅನಶ್ವಂತ್ಯಾಃ ಪಚಂತ್ಯಾಶ್ಚ ಶೃಣ್ವಂತ್ಯಾಶ್ಚ ಕಥಾಃ ಶುಭಾಃ|

09047037c ಅಹಃಸಮಃ ಸ ತಸ್ಯಾಸ್ತು ಕಾಲೋಽತೀತಃ ಸುದಾರುಣಃ||

ಊಟಮಾಡದೇ ಶುಭ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಸುದಾರಣ ಸಮಯವು ಒಂದೇ ದಿನದಂತೆ
ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

09047038a ತತಸ್ತೇ ಮುನಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಫಲಾನ್ಯಾದಾಯ ಪರ್ವತಾತ್|

09047038c ತತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೋವಾಚಾರುಂಧತೀಂ ತದಾ||

ಆಗ ಪರ್ವತದಿಂದ ಫಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುನಿಗಳು
ಹಿಂದಿರುಗಲು ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಾನನು ಅರುಂಧತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09047039a ಉಪಸರ್ಪಸ್ವ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಿಮಾನ್ಯಷೀನ್|

09047039c ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ತಪಸಾ ನಿಯಮೇನ ಚ||

“ಧರ್ಮಜ್ಞೇ! ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಈ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸೇರು. ಧರ್ಮಜ್ಞೇ!
ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು-ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

09047040a ತತಃ ಸಂದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸ್ವರೂಪಂ ಭಗವಾನ್ ಹರಃ|

09047040c ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತದಾ ತೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತಚ್ಚರಿತಂ ಮಹತ್||

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಹರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವಳ ಮಹಾ
ನಡತೆಯ ಕುರಿತು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09047041a ಭವದ್ಭಿರ್ಹಿಮವತ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯತ್ತಪಃ ಸಮುಪಾರ್ಜಿತಂ|

09047041c ಅಸ್ಯಾಶ್ಚ ಯತ್ತಪೋ ವಿಪ್ರಾ ನ ಸಮಂ ತನ್ನತಂ ಮಮ||

“ವಿಪ್ರರೇ ! ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನೀವು ಏನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದರೋ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಇವಳು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಮನಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

09047042a ಅನಯಾ ಹಿ ತಪಸ್ವಿನ್ಯಾ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಸುದುಶ್ಚರಂ|

09047042c ಅನಶ್ನಂತ್ಯಾ ಪಚಂತ್ಯಾ ಚ ಸಮಾ ದ್ವಾದಶ ಪಾರಿತಾಃ||

ಈ ತಪಸ್ವಿನಿಯು ಅತಿಕಷ್ಟಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದೇ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಾ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದಳು.”

09047043a ತತಃ ಪ್ರೋವಾಚ ಭಗವಾಂಸ್ತಾಮೇವಾರುಂಧತೀಂ ಪುನಃ|

09047043c ವರಂ ವೃಣೀಷ್ಟ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಯತ್ತೇಽಭಿಲಷಿತಂ ಹೃದಿ||

ಆಗ ಭಗವಾನನು ಪುನಃ ಅರುಂಧತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು !”

09047044a ಸಾಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಥುತಾಮ್ರಾಕ್ಷೀ ದೇವಂ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಸಂಸದಿ|

09047044c ಭಗವಾನ್ಯದಿ ಮೇ ಪ್ರೀತಸ್ತೀರ್ಥಂ ಸ್ಯಾದಿದಮುತ್ತಮಂ|

09047044e ಸಿದ್ಧದೇವರ್ಷಿ ದಯಿತಂ ನಾಮ್ನಾ ಬದರಪಾಚನಂ||

ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಅರುಣನೇತ್ರೆಯು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು: “ಭಗವಾನ್ ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿರುವೆಯಾದರೆ ಈ

ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವು ಬದರಪಾಚನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಸಿದ್ಧದೇವರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವಾಗಲಿ.

09047045a ತಥಾಸ್ಮಿನ್ದೇವದೇವೇಶ ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಃ ಶುಚಿಃ|

09047045c ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದುಪವಾಸೇನ ಫಲಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕಂ||

09047045e ಏವಮಸ್ವಿತಿ ತಾಂ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಹರೋ ಯಾತಸ್ತದಾ ದಿವಂ

ದೇವದೇವೇಶ! ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ

ಉಪವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೂರು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು

ವರ್ಷ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವು ದೊರೆಯಲಿ!" "ಅದು ಹಾಗೆಯೇ
ಆಗುತ್ತದೆ!" ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹರನು ದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09047046a ಋಷಯೋ ವಿಸ್ಮಯಂ ಜಗ್ಮುಸ್ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾಪ್ಯರುಂಧತೀಂ|

09047046c ಅಶ್ರಾಂತಾಂ ಚಾವಿವರ್ಣಾಂ ಚ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಸಹಾಂ ಸತೀಂ||

ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅರುಂಧತಿಯು ಬಳಲದೇ

ಮುಖಿಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಋಷಿಗಳು
ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

09047047a ಏವಂ ಸಿದ್ಧಿಃ ಪರಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಅರುಂಧತ್ಯಾ ವಿಶುದ್ಧಯಾ|

09047047c ಯಥಾ ತ್ವಯಾ ಮಹಾಭಾಗೇ ಮದರ್ಥಂ ಸಂಶಿತವ್ರತೇ||

ಮಹಾಭಾಗೇ! ಸಂಶಿತವ್ರತೇ! ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಹಿಂದೆ

ವಿಶುದ್ಧತೆ ಅರುಂಧತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು.

09047048a ವಿಶೇಷೋ ಹಿ ತ್ವಯಾ ಭದ್ರೇ ವ್ರತೇ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಮರ್ಪಿತಃ|

09047048c ತಥಾ ಚೇದಂ ದದಾಮ್ಯದ್ಯ ನಿಯಮೇನ ಸುತೋಷಿತಃ||

ಭದ್ರೇ! ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೀನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವೆ! ನಿನ್ನ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇಂದು ಈ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

09047049a ವಿಶೇಷಂ ತವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ವರಂ ವರೇ|

09047049c ಅರುಂಧತ್ಯಾ ವರಸ್ತಸ್ಯಾ ಯೋ ದತ್ತೋ ವೈ ಮಹಾತ್ಮನಾ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ಮಹಾತ್ಮನು ಅರುಂಧತಿಗೆ ನೀಡಿದ ವರಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

09047050a ತಸ್ಯ ಚಾಹಂ ಪ್ರಸಾದೇನ ತವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತೇಜಸಾ|

09047050c ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಪರಂ ಭೂಯೋ ವರಮತ್ರ ಯಥಾವಿಧಿ||

ಕಲ್ಯಾಣೀ! ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ನಾನು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

09047051a ಯಸ್ವೇಕಾಂ ರಜನೀಂ ತೀರ್ಥೇ ವತ್ಸ್ಯತೇ ಸುಸಮಾಹಿತಃ|

09047051c ಸ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ ಲೋಕಾನ್ದೇಹನ್ಯಾಸಾಚ್ಚ ದುರ್ಲಭಾನ್||

ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ ದೇಹತ್ಯಾಗದ ನಂತರ ದುರ್ಲಭ ಲೋಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.”

09047052a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ದೇವಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09047052c ಸ್ತುಚಾವತಿಂ ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಂ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಪುನಃ||

ಪುಣ್ಯೈ ಸ್ತುಚಾವತಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ದೇವ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಪುನಃ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09047053a ಗತೇ ವಜ್ರಧರೇ ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ವರ್ಷಂ ಪಪಾತ ಹ|

09047053c ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಿನಾಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ರಾಜನ್! ವಜ್ರಧರನು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿ
ದಿವ್ಯಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಿತು.

09047054a ನೇದುರ್ದುಂದುಭಯಶ್ಚಾಪಿ ಸಮಂತಾತ್ಸುಮಹಾಸ್ವನಾಃ|

09047054c ಮಾರುತಶ್ಚ ವವೌ ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಗಂಧೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸ್ವನದ ದುಂಧುಭಿಗಳು
ಮೊಳಗಿದವು. ಪುಣ್ಯಸುವಾಸನೆಯುಕ್ತ ಗಾಳಿಯೂ ಬೀಸಿತು.

09047055a ಉತ್ಸ್ರಜ್ಯ ತು ಶುಭಂ ದೇಹಂ ಜಗಾಮೇಂದ್ರಸ್ಯ ಭಾರ್ಯತಾಂ|

09047055c ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಸಾ ಲಬ್ಧ್ವಾ ತೇನ ರೇಮೇ ಸಹಾಚ್ಯುತ||

ಅಚ್ಯುತ! ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಳು ಆ ಶುಭದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ಇಂದ್ರನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸಿದಳು.”

09047056 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09047056a ಕಾ ತಸ್ಯಾ ಭಗವನ್ಮಾತಾ ಕ್ವ ಸಂವೃದ್ಧಾ ಚ ಶೋಭನಾ|

09047056c ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ವರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಯಾರು? ಅವಳು ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಳು? ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇದರ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

09047057 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09047057a ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇಃ ಸ್ಕನ್ನಂ ರೇತೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09047057c ದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ಸರಸಮಾಯಾಂತೀಂ ಘೃತಾಚೀಂ ಪೃಥುಲೋಚನಾಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಅಪ್ಸರೆ ಘೃತಾಚಿಯು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಹಾತ್ಮ ವಿಪ್ರರ್ಷಿ ಭಾರದ್ವಾಜನ ವೀರ್ಯ ಸ್ಥಲನವಾಯಿತು.

09047058a ಸ ತು ಜಗ್ರಾಹ ತದ್ರೇತಃ ಕರೇಣ ಜಪತಾಂ ವರಃ|

09047058c ತದಾವಪತ್ಪರ್ಣಪುಟೇ ತತ್ರ ಸಾ ಸಂಭವಚ್ಚು ಭಾ||

ಜಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಆ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು. ಆದರೆ ಅದು ಎಲೆಯ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶುಭೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು.

09047059a ತಸ್ಯಾಸ್ತು ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ತಪೋಧನಃ|

09047059c ನಾಮ ಚಾಸ್ಯಾಃ ಸ ಕೃತವಾನ್ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ತಪೋಧನನು ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ

ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮಹಾಮುನಿ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನೂ ಇಟ್ಟನು.

09047060a ಸ್ತುಚಾವತೀತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ತದರ್ಷಿಗಣಸಂಸದಿ|

09047060c ಸ ಚ ತಾಮಾಶ್ರಮೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಜಗಾಮ ಹಿಮವದ್ವನಂ||

ದೇವರ್ಷಗಣ ಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ತುಚಾವತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ ಹಿಮವದ್ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09047061a ತತ್ರಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವೋ

ವಸೂನಿ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ಮಹಾದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ|

09047061c ಜಗಾಮ ತೀರ್ಥಂ ಸುಸಮಾಹಿತಾತ್ಮಾ

ಶಕ್ರಸ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರಸ್ತದಾನೀಂ||

ಮಹಾನುಭಾವ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಕೂಡ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಹಾದ್ವಿಜರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಆತ್ಮಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಶಕ್ರತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಬದರಪಾಚನತೀರ್ಥ ಕಥನೇ
ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಬದರಪಾಚನತೀರ್ಥ ಕಥನ ಎನ್ನುವ

೪೮

ಇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಮಹಾತ್ಮೆ (೧-೬). ಯಮುನಾ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ
ತೀರ್ಥಗಳ ಚರಿತ್ರೆ (೭-೨೩).

09048001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09048001a ಇಂದ್ರತೀರ್ಥಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಯದೂನಾಂ ಪ್ರವರೋ ಬಲೀ|

09048001c ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಧನರತ್ನಾನಿ ದದೌ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲರಾಮನು
ಇಂದ್ರತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ಧನರತ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತನು.

09048002a ತತ್ರ ಹ್ಯಮರರಾಜೋಽಸಾವೀಚೇ ಕ್ರತುಶತೇನ ಹ|

09048002c ಬೃಹಸ್ಪತೇಶ್ಚ ದೇವೇಶಃ ಪ್ರದದೌ ವಿಪುಲಂ ಧನಂ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಮರರಾಜನು ನೂರು ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು
ದೇವೇಶನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ವಿಪುಲ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದನು.

09048003a ನಿರರ್ಗಲಾನ್ಸಚಾರೂಥ್ಯಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವಿವಿಧದಕ್ಷಿಣಾನ್|

09048003c ಆಜಹಾರ ಕ್ರತೂಂಸ್ತತ್ರ ಯಥೋಕ್ತಾನ್ವೇದಪಾರಗೈಃ||

ವೇದಪಾರಂಗತರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ವಿವಿಧ
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅವನು ನಿರರ್ಗಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು

ಪೂರೈಸಿದನು.

09048004a ತಾನ್ಯ ತೂನ್ಯ ರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಶತಕೃತ್ವೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

09048004c ಪೂರಯಾಮಾಸ ವಿಧಿವತ್ತತಃ ಖ್ಯಾತಃ ಶತಕೃತುಃ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೂರು ಕೃತುಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂರೈಸಿ ಆ
ಮಹಾದ್ಯುತಿಯು ಶತಕೃತುವೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತನಾದನು.

09048005a ತಸ್ಯ ನಾಮ್ನಾ ಚ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಶಿವಂ ಪುಣ್ಯಂ ಸನಾತನಂ|

09048005c ಇಂದ್ರತೀರ್ಥಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಮೋಚನಂ||

ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆಯುವ ಆ ಶುಭ, ಪುಣ್ಯ, ಸನಾತನ
ತೀರ್ಥವು ಇಂದ್ರತೀರ್ಥವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತವಾಯಿತು.

09048006a ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ವಿಧಿವನ್ಮುಸಲಾಯುಧಃ|

09048006c ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ ಪಾನಾಚ್ಚಾದನಭೋಜನೈಃ|

09048006e ಶುಭಂ ತೀರ್ಥವರಂ ತಸ್ಮಾದ್ರಾಮತೀರ್ಥಂ ಜಗಾಮ ಹ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮುಸಲಾಯುಧನು ಪಾನೀಯ-
ವಸ್ತ್ರ-ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ
ತೀರ್ಥಶ್ರೇಷ್ಠ ಶುಭ ರಾಮತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09048007a ಯತ್ರ ರಾಮೋ ಮಹಾಭಾಗೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಸುಮಹಾತಪಾಃ|

09048007c ಅಸಕೃತ್ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಹತಕ್ಷತ್ರಿಯಪುಂಗವಾಂ||

09048008a ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಕಶ್ಯಪಂ ಮುನಿಸತ್ತಮಂ|

09048008c ಅಯಜದ್ವಾಜಪೇಯೇನ ಸೋಽಶ್ವಮೇಧಶತೇನ ಚ||

09048008e ಪ್ರದದೌ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ವೈ ಸಸಾಗರಾಂ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಮಹಾಭಾಗ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪುಂಗವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಮುನಿಸತ್ತಮ ಕಶ್ಯಪನನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿ ವಾಜಪೇಯ ಮತ್ತು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

09048009a ರಾಮೋ ದತ್ತ್ವಾ ಧನಂ ತತ್ರ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ಜನಮೇಜಯ|

09048009c ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ದ್ವಿಜಾನ್||

09048010a ಪುಣ್ಯೇ ತೀರ್ಥೇ ಶುಭೇ ದೇಶೇ ವಸು ದತ್ತ್ವಾ ಶುಭಾನನಃ|

09048010c ಮುನೀಂಶ್ಚೈವಾಭಿವಾದ್ಯಾಥ ಯಮುನಾತೀರ್ಥಮಾಗಮತ್||

ಜನಮೇಜಯ! ಆ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥ ಶುಭ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಧನ-ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಶುಭಾನನ ಬಲರಾಮನು ಯಮುನಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09048011a ಯತ್ರಾನಯಾಮಾಸ ತದಾ ರಾಜಸೂಯಂ ಮಹೀಪತೇ|

09048011c ಪುತ್ರೋಽದಿತೇರ್ಮಹಾಭಾಗೋ ವರುಣೋ ವೈ ಸಿತಪ್ರಭಃ||

ಮಹೀಪತೇ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದಿತಿಯ ಪುತ್ರ ಮಹಾಭಾಗ ಸಿತಪ್ರಭ ವರುಣನು ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು.

09048012a ತತ್ರ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಮಾನುಷಾನ್ವೈವತಾಂಸ್ತಥಾ|

09048012c ವರಂ ಕ್ರತುಂ ಸಮಾಜಹ್ರೇವರುಣಃ ಪರವೀರಹಾ||

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಪರವೀರಹ
ವರುಣನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ರತುವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನು.

09048013a ತಸ್ಮಿನ್ ಕ್ರತುವರೇ ವೃತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಸಮಜಾಯತ|

09048013c ದೇವಾನಾಂ ದಾನವಾನಾಂ ಚ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾವಹಃ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತುವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ
ದೇವ-ದಾನವ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

09048014a ರಾಜಸೂಯೇ ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠೇ ನಿವೃತ್ತೇ ಜನಮೇಜಯ|

09048014c ಜಾಯತೇ ಸುಮಹಾಘೋರಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ವ ತಿ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರತು ರಾಜಸೂಯವು ಮುಗಿದನಂತರ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಮಹಾಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

09048015a ಸೀರಾಯುಧಸ್ತದಾ ರಾಮಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥವರೇ ತದಾ|

09048015c ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಚ ದತ್ತ್ವಾ ಚ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ವಸು ಮಾಧವಃ||

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಲಾಯುಧ ಮಾಧವ ರಾಮನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು.

09048016a ವನಮಾಲೀ ತತೋ ಹೃಷ್ಯಃ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ|

09048016c ತಸ್ಮಾದಾದಿತ್ಯತೀರ್ಥಂ ಚ ಜಗಾಮ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಃ||

ಕಮಲೇಕ್ಷಣ ವನಮಾಲಿಯು ದ್ವಿಜರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೃಷ್ಟನಾಗಿ
ಅಲ್ಲಿಂದ ಆದಿತ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09048017a ಯತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನ್ಜ್ಯೋತಿರ್ಭಾಸ್ಕರೋ ರಾಜಸತ್ತಮ|

09048017c ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಾಧಿಪತ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಭಾವಂ ಚಾಭ್ಯಪದ್ಯತ||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಭಾಸ್ಕರನು
ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಪಡೆದನು.

09048018a ತಸ್ಯಾ ನದ್ಯಾಸ್ತು ತೀರೇ ವೈ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸವಾಸವಾಃ|

09048018c ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಸಮರುತೋ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚ ಹ||

09048019a ದ್ವೈಪಾಯನಃ ಶುಕಶ್ಚೈವ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಮಧುಸೂದನಃ|

09048019c ಯಕ್ಷಾಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

09048020a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಯೋಗಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09048020c ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಶಿವೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ ! ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಆ ಪುಣ್ಯ ಶಿವ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರದ
ತಿರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ, ವಿಶ್ವೇ
ದೇವರೂ, ಮರುತ-ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ದ್ವೈಪಾಯನ, ಶುಕ,
ಮಧುಸೂದನ ಕೃಷ್ಣ, ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸ-ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ
ಸಹಸ್ರರು ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

09048021a ತತ್ರ ಹತ್ವಾ ಪುರಾ ವಿಷ್ಣುರಸುರೌ ಮಧುಕೈಟಭೌ|

09048021c ಆಪ್ಲುತೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಪ್ರವರ ಉತ್ತಮೇ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವು ಅಸುರ ಮಧು-ಕೈಟಭರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ಈ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಪ್ರವರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ್ದನು.

09048022a ದ್ವೈಪಾಯನಶ್ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತತ್ರೈವಾಪ್ಲುತ್ಯ ಭಾರತ|

09048022c ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪರಮಂ ಯೋಗಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಪರಮಾಂ ಗತಃ||

ಭಾರತ! ಧರ್ಮಾತ್ಮ ದ್ವೈಪಾಯನನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ಪರಮ ಯೋಗ-ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು.

09048023a ಅಸಿತೋ ದೇವಲಶ್ಚೈವ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಮಹಾತಪಾಃ|

09048023c ಪರಮಂ ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಋಷಿಯೋಗಮವಾಪ್ತವಾನ್||

ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಅಸಿತ ದೇವಲನು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಪರಮಯೋಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಋಷಿಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೯

ಅಸಿತದೇವಲ-ಜೈಗೀಷವ್ಯರ ಕಥೆ (೧-೬೫).

09049001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09049001a ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಸತಿ ಸ್ಮ ತಪೋಧನಃ|

09049001c ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಾಯ ಅಸಿತೋ ದೇವಲಃ ಪುರಾ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ತಪೋಧನ ಅಸಿತದೇವಲನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09049002a ಧರ್ಮನಿತ್ಯಃ ಶುಚಿದಾಂತೋ ನ್ಯಸ್ತದಂಡೋ ಮಹಾತಪಾಃ|

09049002c ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಸಮಃ ಸರ್ವೇಷು ಜಂತುಷು||

ಆ ಧರ್ಮನಿತ್ಯ-ಶುಚಿ-ದಾಂತ-ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಯಾರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಕರ್ಮ-ಮನಸ್ಸು-ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

09049003a ಅಕ್ರೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ತುಲ್ಯನಿಂದಾಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಃ|

09049003c ಕಾಂಚನೇ ಲೋಷ್ಟಕೇ ಚೈವ ಸಮದರ್ಶೀ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅಕ್ರೋಧನನಾದ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಪ್ರಿಯ-ಅಪ್ರಿಯ ನಿಂದನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಂಚನ-ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09049004a ದೇವತಾಃ ಪೂಜಯನ್ನಿತ್ಯಮತಿಥೀಂಶ್ಚ ದ್ವಿಜೈಃ ಸಹ|

09049004c ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯರತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸದಾ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ||

ದ್ವಿಜರೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ದೇವತೆ-ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಮತ್ತು ಆ ಧರ್ಮಪರಾಯಣನು ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

09049005a ತತೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ಮಹಾರಾಜ ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಭಿಕ್ಷುಕಃ|

09049005c ಜೈಗೀಷವ್ಯೋ ಮುನಿರ್ಧೀಮಾಂಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಸಮಾಹಿತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಧೀಮಾನ್ ಮುನಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು
ಯೋಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09049006a ದೇವಲಸ್ಯಾಶ್ರಮೇ ರಾಜನ್ಯವಸತ್ಸ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ|

09049006c ಯೋಗನಿತ್ಯೋ ಮಹಾರಾಜ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಹಾತಪಾಃ||

ರಾಜನ್ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ದೇವಲನ
ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದುಕೊಂಡು ಯೋಗನಿತ್ಯನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದನು.

09049007a ತಂ ತತ್ರ ವಸಮಾನಂ ತು ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಮಹಾಮುನಿಂ|

09049007c ದೇವಲೋ ದರ್ಶಯನ್ನೇವ ನೈವಾಯುಂಜತ ಧರ್ಮತಃ||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಮಹಾಮುನಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು
ದೇವಲನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಆದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09049008a ಏವಂ ತಯೋರ್ಮಹಾರಾಜ ದೀರ್ಘಕಾಲೋ ವ್ಯತಿಕ್ರಮತ್|

09049008c ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಮುನಿಂ ಚೈವ ನ ದದರ್ಶಾಥ ದೇವಲಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇರುತ್ತಾ ಬಹಳಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು.
ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳು ದೇವಲನು ಜೈಗೀಷವ್ಯ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ
ಇರಲಿಲ್ಲ.

09049009a ಆಹಾರಕಾಲೇ ಮತಿಮಾನ್ವರಿವ್ರಾಡ್ಜ ನಮೇಜಯ|

09049009c ಉಪಾತಿಷ್ಠತ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಭೈಕ್ಷಕಾಲೇ ಸ ದೇವಲಂ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಆಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿವ್ರಾಜಕ ಮತಿಮಾನ್ ಧರ್ಮಜ್ಞ
ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುತ್ತಾ ದೇವಲನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

09049010a ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಿಕ್ಷುರೂಪೇಣ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತತ್ರ ಮಹಾಮುನಿಂ|

09049010c ಗೌರವಂ ಪರಮಂ ಚಕ್ರೇ ಪ್ರೀತಿಂ ಚ ವಿಪುಲಾಂ ತಥಾ||

ಭಿಕ್ಷುರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ದೇವಲನು ಪರಮ ಗೌರವವನ್ನಿತ್ತು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

09049011a ದೇವಲಸ್ತು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಭಾರತ|

09049011c ಋಷಿದೃಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಮಾ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಸಮಾಹಿತಃ||

ಭಾರತ ! ದೇವಲನಾದರೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ
ಅನುಗುಣವಾದ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09049012a ಕದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಯ ನೃಪತೇ ದೇವಲಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09049012c ಚಿಂತಾ ಸುಮಹತೀ ಜಾತಾ ಮುನಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ||

ನೃಪತೇ! ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ಮುನಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಹಾತ್ಮ ದೇವಲನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಚಿಂತೆಯು ಮೂಡಿತು.

09049013a ಸಮಾಸ್ತು ಸಮತಿಕ್ರಾಂತಾ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಪೂಜಯತೋ ಮಮ|

09049013c ನ ಚಾಯಮಲಸೋ ಭಿಕ್ಷುರಭ್ಯಭಾಷತ ಕಿಂ ಚನ||

“ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ನಾನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಲೇ
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಆಲಸಿ ಭಿಕ್ಷುವು ನನ್ನೊಡನೆ ಏನೊಂದು
ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

09049014a ಏವಂ ವಿಗಣಯನ್ನೇವ ಸ ಜಗಾಮ ಮಹೋದಧಿಂ|

09049014c ಅಂತರಿಕ್ಷಚರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಕಲಶಂ ಗೃಹ್ಯದೇವಲಃ||

ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವಲನು ಕಲಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09049015a ಗಚ್ಚನ್ನೇವ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಮುದ್ರಂ ಸರಿತಾಂ ಪತಿಂ|

09049015c ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ತತೋಽಪಶ್ಯದ್ಗತಂ ಪ್ರಾಗೇವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಸರಿತ್ತುಗಳ ಒಡೆಯ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಆ
ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ತನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು
ಕಂಡನು.

09049016a ತತಃ ಸವಿಸ್ಮಯಶ್ಚಿಂತಾಂ ಜಗಾಮಾಥಾಸಿತಃ ಪ್ರಭುಃ|

09049016c ಕಥಂ ಭಿಕ್ಷುರಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಸ್ನಾತ ಏವ ಚ||

ಆಗ ಪ್ರಭುವು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು: “ಈ ಭಿಕ್ಷುವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ?”

09049017a ಇತ್ಯೇವಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಮಹರ್ಷಿರಸಿತಸ್ತದಾ|

09049017c ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಮುದ್ರೇ ವಿಧಿವಚ್ಚುಚಿರ್ಜಪ್ಯಂ ಜಜಾಪ ಹ||

ಮಹರ್ಷಿ ಅಸಿತನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಜಪವನ್ನೂ ಜಪಿಸಿದನು.

09049018a ಕೃತವಂಪ್ಯಾಹ್ನಿಕಃ ಶ್ರೀಮಾನಾಶ್ರಮಂ ಚ ಜಗಾಮ ಹ|

09049018c ಕಲಶಂ ಜಲಪೂರ್ಣಂ ವೈ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಜನಮೇಜಯ||

ಜನಮೇಜಯ ! ಆಹ್ನಿಕವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿ, ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವಲನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

09049019a ತತಃ ಸ ಪ್ರವಿಶನ್ನೇವ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಪದಂ ಮುನಿಃ|

09049019c ಆಸೀನಮಾಶ್ರಮೇ ತತ್ರ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮಪಶ್ಯತ||

ತನ್ನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಆ ಮುನಿಯು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09049020a ನ ವ್ಯಾಹರತಿ ಚೈವೈನಂ ಜೈಗೀಷವ್ಯಃ ಕಥಂ ಚನ|

09049020c ಕಾಷ್ಠಭೂತೋಽಶ್ರಮಪದೇ ವಸತಿ ಸ್ಮ ಮಹಾತಪಾಃ||

ಆದರೆ ಜೈಗೀಷ್ಯವ್ಯನು ದೇವಲನೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ
ವ್ಯವಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ರಮಪದದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ
ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದನು.

09049021a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾಪ್ಲತಂ ತೋಯೇ ಸಾಗರೇ ಸಾಗರೋಪಮಂ|

09049021c ಪ್ರವಿಷ್ಟಮಾಶ್ರಮಂ ಚಾಪಿ ಪೂರ್ವಮೇವ ದದರ್ಶ ಸಃ||

09049022a ಅಸಿತೋ ದೇವಲೋ ರಾಜಂಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್|

ರಾಜನ್! ಸಾಗರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಸಾಗರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ತನಗಿಂತಲೇ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದುದನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನಗಿಂತ
ಮೊದಲೇ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್
ಅಸಿತ ದೇವಲನು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು.

09049022c ದೃಷ್ಟಃ ಪ್ರಭಾವಂ ತಪಸೋ ಜೈಗೀಷ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗಜಂ||

09049023a ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ತದಾ ಸ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

09049023c ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಃ ಸಮುದ್ರೇ ಚ ಆಶ್ರಮೇ ಚ ಕಥಂ ತ್ವಯಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ತಪಸ್ಸು-ಯೋಗಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಜೈಗೀಷ್ಯನ
ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಸತ್ತಮನು “ಇವನನ್ನು ನಾನು ಸಮುದ್ರ
ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ?” ಎಂದು
ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

09049024a ಏವಂ ವಿಗಣಯನ್ನೇವ ಸ ಮುನಿರ್ಮಂತ್ರಪಾರಗಃ|

09049024c ಉತ್ಪಪಾತಾಶ್ರಮಾತ್ಸ್ಮಾದಂತರಿಕ್ಷಂ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

09049024e ಜಿಜ್ಞಾಸಾರ್ಥಂ ತದಾ ಭಿಕ್ಷೋರ್ಜೈಗೀಷವ್ಯಸ್ಯ ದೇವಲಃ||

ಹೀಗೆ ಲೆಖ್ಕಿ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಮಂತ್ರಪಾರಗ ಮುನಿ ದೇವಲನು ಭಿಕ್ಷು ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆರಿದನು.

09049025a ಸೋಽಮ್ತರಿಕ್ಷಚರಾನ್ಸಿದ್ಧಾನ್ಸಮಪಶ್ಯತ್ಸಮಾಹಿತಾನ್||

09049025c ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಚ ತೈಃ ಸಿದ್ಧೈಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನಮಪಶ್ಯತ||

ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಸಮಾಹಿತ ಸಿದ್ಧರನ್ನೂ, ಆ ಸಿದ್ಧರು ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕಂಡನು.

09049026a ತತೋಽಸಿತಃ ಸುಸಂರಬ್ಧೋ ವ್ಯವಸಾಯೀ ದೃಢವ್ರತಃ|

09049026c ಅಪಶ್ಯದ್ವೈ ದಿವಂ ಯಾಂತಂ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ||

ಆಗ ವ್ಯವಸಾಯೀ ದೃಢವ್ರತ ಅಸಿತನು ತುಂಬಾ ಕುಪಿತನಾದನು. ದೇವಲನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ದಿವಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09049027a ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಪಿತೃಲೋಕಂ ತಂ ವ್ರಜಂತಂ ಸೋಽನ್ವಪಶ್ಯತ|

09049027c ಪಿತೃಲೋಕಾಚ್ಚ ತಂ ಯಾಂತಂ ಯಾಮ್ಯಂ ಲೋಕಮಪಶ್ಯತ||

ಅವನು ಪಿತೃಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಮತ್ತು ಪಿತೃಲೋಕದಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09049028a ತಸ್ಮಾದಪಿ ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ಸೋಮಲೋಕಮಭಿಷ್ಟುತಂ|

09049028c ಪ್ರಜಂತಮನ್ವಪಶ್ಯತ್ಸ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಮಹಾಮುನಿಂ||

ಮಹಾಮುನಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ
ಸೋಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ದೇವಲನು ನೋಡಿದನು.

09049029a ಲೋಕಾನ್ಸಮುತ್ಪತಂತಂ ಚ ಶುಭಾನೇಕಾಂತಯಾಜಿನಾಂ|

09049029c ತತೋಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಣಾಂ ಲೋಕಾಂಸ್ತೇಭ್ಯಶ್ಚಾಪ್ಯುತ್ಪಪಾತ ಹ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಏಕಾಂತಯಾಜಿಗಳ ಶುಭ ಲೋಕಗಳಿಗೆ
ಹಾರಿದುದನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಗಳ ಲೋಕಗಳಿಗೆ
ಹಾರಿದುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09049030a ದರ್ಶಂ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾಸಂ ಚ ಯೇ ಯಜಂತಿ ತಪೋಧನಾಃ|

09049030c ತೇಭ್ಯಃ ಸ ದದೃಶೇ ಧೀಮಾಽಲ್ಲೋಕೇಭ್ಯಃ ಪಶುಯಾಜಿನಾಂ||

09049030e ಪ್ರಜಂತಂ ಲೋಕಮಮಲಮಪಶ್ಯದ್ದೇವಪೂಜಿತಂ||

ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ದರ್ಶ-ಪೌರ್ಣಮಾಸ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ
ತಪೋಧನ ಧೀಮಂತರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಪಶುಯಾಜಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ
ಅಮಲ ದೇವಪೂಜಿತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09049031a ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ತ್ರೈರ್ಬಹುವಿಧೈರ್ಯಜಂತೇ ಯೇ ತಪೋಧನಾಃ|

09049031c ತೇಷಾಂ ಸ್ಥಾನಂ ತಥಾ ಯಾಂತಂ ತಥಾಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಜಿನಾಂ||

09049032a ಅಗ್ನಿಷ್ಟುತೇನ ಚ ತಥಾ ಯೇ ಯಜಂತಿ ತಪೋಧನಾಃ|

09049032c ತತ್ ಸ್ಥಾನಮನುಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮನ್ವಪಶ್ಯತ ದೇವಲಃ||

ಅನಂತರ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಬಹುವಿಧದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವ ತಪೋಧನರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ
ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಷ್ಟುತ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ
ತಪೋಧನರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದುದನ್ನೂ ದೇವಲನು ನೋಡಿದನು.

09049033a ವಾಜಪೇಯಂ ಕ್ರತುವರಂ ತಥಾ ಬಹುಸುವರ್ಣಕಂ|

09049033c ಆಹರಂತಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಾಸ್ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇಷ್ಟಪಶ್ಯತ||

ಬಹುಸುವರ್ಣಗಳ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಜಪೇಯವನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಲನು
ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ಕಂಡನು.

09049034a ಯಜಂತೇ ಪುಂಡರೀಕೇಣ ರಾಜಸೂಯೇನ ಚೈವ ಯೇ|

09049034c ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇಷ್ಟಪಶ್ಯಚ್ಚ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ||

ಪುಂಡರೀಕ ಮತ್ತು ರಾಜಸೂಯಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ದೇವಲನು ನೋಡಿದನು.

09049035a ಅಶ್ವಮೇಧಂ ಕ್ರತುವರಂ ನರಮೇಧಂ ತಥೈವ ಚ|

09049035c ಆಹರಂತಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇಷ್ಟಪಶ್ಯತ||

ಕ್ರತುಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನರಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು
ಪೂರೈಸಿದ ನರಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

09049036a ಸರ್ವಮೇಧಂ ಚ ದುಷ್ಟಾಪಂ ತಥಾ ಸೌತ್ರಾಮಣಿಂ ಚ ಯೇ|

09049036c ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇಷ್ಟಪಶ್ಯಚ್ಚ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ||

ಸರ್ವಮೇಧ ಮತ್ತು ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಸೌತ್ರಾಮಣಿ
ಯಜ್ಞಮಾಡಿದವರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಲನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

09049037a ದ್ವಾದಶಾಹೈಶ್ಚ ಸತ್ರೈರ್ಯೇ ಯಜಂತೇ ವಿವಿಧೈರ್ನೃಪ|

09049037c ತೇಷಾಂ ಲೋಕೇಷ್ಟಪಶ್ಯಚ್ಚ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ||

ನೃಪ! ವಿವಿಧ ದ್ವಾದಶಾಹ ಸತ್ರಗಳಿಂದ ಯಜಿಸುವವರಿಗೆ
ದೊರೆಯುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಲನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು
ನೋಡಿದನು.

09049038a ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರ್ಲೋಕಾನಾದಿತ್ಯಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ|

09049038c ಸಲೋಕತಾಮನುಪ್ರಾಪ್ತಮಪಶ್ಯತ ತತೋಽಸಿತಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಿತನು ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಲೋಕ, ಆದಿತ್ಯರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ
ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09049039a ರುದ್ರಾಣಾಂ ಚ ವಸೂನಾಂ ಚ ಸ್ಥಾನಂ ಯಚ್ಚ ಬೃಹಸ್ಪತೇ|

09049039c ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯತೀತಂ ಚ ಸಮಪಶ್ಯತ್ತತೋಽಸಿತಃ||

ರುದ್ರರ, ವಸುಗಳ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ
ಅಸಿತನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09049040a ಆರುಹ್ಯ ಚ ಗವಾಂ ಲೋಕಂ ಪ್ರಯಾಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿಣಾಂ|

09049040c ಲೋಕಾನಪಶ್ಯದ್ಗಚ್ಚಂತಂ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ತತೋಽಸಿತಃ||

ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಗೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಅಸಿತನು ನೋಡಿದನು.

09049041a ತ್ರೀಽಲ್ಲೋಕಾನಪರಾನ್ವಿಪ್ರಮುತ್ಪತಂತಂ ಸ್ವತೇಜಸಾ|

09049041c ಪತಿವ್ರತಾನಾಂ ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಜಂತಂ ಸೋಽನ್ವಪಶ್ಯತ||

ಆ ವಿಪ್ರನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09049042a ತತೋ ಮುನಿವರಂ ಭೂಯೋ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮಥಾಸಿತಃ|

09049042c ನಾನ್ವಪಶ್ಯತ ಯೋಗಸ್ಥಮಂತರ್ಹಿತಮರಿಂದಮ||

ಅರಿಂದಮ ! ಅನಂತರ ಅಸಿತನು ಯೋಗಸ್ಥನಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿದ್ದ ಜೈಗೀಷ ಮುನಿವರನನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

09049043a ಸೋಽಚಿಂತಯನ್ಮಹಾಭಾಗೋ ಜೈಗೀಷವ್ಯಸ್ಯ ದೇವಲಃ|

09049043c ಪ್ರಭಾವಂ ಸುವ್ರತತ್ವಂ ಚ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯೋಗಸ್ಯ ಚಾತುಲಾಂ||

ಆಗ ಮಹಾಭಾಗ ದೇವಲನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ವ್ರತತ್ವ, ಪ್ರಭಾವ, ಮತ್ತು ಯೋಗದ ಅತುಲ ಸಿದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

09049044a ಅಸಿತೋಽಪೃಚ್ಛತ ತದಾ ಸಿದ್ಧಾಽಲ್ಲೋಕೇಷು ಸತ್ತಮಾನ್|

09049044c ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿಭರ್ಘಾ ತ್ವಾ ಧೀರಸ್ತಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿಣಃ||

ಆಗ ಧೀರ ಅಸಿತನು ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿ
ಲೋಕಸತ್ತಮ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು:

09049045a ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಂ ಶಂಸತ ಮಹೌಜಸಂ|

09049045c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ||

“ಮಹೌಜಸ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇದರ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಪರಮ ಕುತೂಹಲವಾಗಿದೆ!”

09049046 ಸಿದ್ಧಾ ಊಚುಃ

09049046a ಶೃಣು ದೇವಲ ಭೂತಾರ್ಥಂ ಶಂಸತಾಂ ನೋ ದೃಢವ್ರತ|

09049046c ಜೈಗೀಷವ್ಯೋ ಗತೋ ಲೋಕಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽವ್ಯಯಂ||

ಸಿದ್ಧರು ಹೇಳಿದರು: “ದೇವಲ! ದೃಢವ್ರತ! ನಾವು ಹೇಳುವುದರ
ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳು! ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಅವ್ಯಯವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.”

09049047a ಸ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಚನಂ ತೇಷಾಂ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿಣಾಂ|

09049047c ಅಸಿತೋ ದೇವಲಸ್ತೂರ್ಣಮುತ್ತಪಾತ ಪಪಾತ ಚ||

ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರಿ ಸಿದ್ಧರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಅಸಿತ ದೇವಲನು
ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಬಿದ್ದನು.

09049048a ತತಃ ಸಿದ್ಧಾಸ್ತ ಊಚುರ್ಹಿ ದೇವಲಂ ಪುನರೇವ ಹ|

09049048c ನ ದೇವಲ ಗತಿಸ್ತತ್ರ ತವ ಗಂತುಂ ತಪೋಧನ||

09049048e ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸದನಂ ವಿಪ್ರ ಜೈಗೀಷವ್ಯೋ ಯದಾಪ್ತವಾನ್||

ಆಗ ಸಿದ್ಧರು ದೇವಲನಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಳಿದರು: “ದೇವಲ! ತಪೋಧನ!
ವಿಪ್ರ! ಬ್ರಹ್ಮಸದನಕ್ಕೆ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

09049049a ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ದೇವಲಃ ಪುನಃ|

09049049c ಅನುಪೂರ್ವೈಣ ಲೋಕಾಂಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನವತತಾರ ಹ||

ಸಿದ್ಧರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಲನು ಪುನಃ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ
ಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಳಗಿಳಿದನು.

09049050a ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಪದಂ ಪುಣ್ಯಮಾಜಗಾಮ ಪತಂಗವತ್|

09049050c ಪ್ರವಿಶನ್ನೇವ ಚಾಪಶ್ಯಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ||

ಪತಂಗದಂತೆ ತನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಆಶ್ರಮಪದಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ದೇವಲನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09049051a ತತೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವ್ಯಗಣಯದ್ದೇವಲೋ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಯಾ|

09049051c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಭಾವಂ ತಪಸೋ ಜೈಗೀಷವ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗಜಂ||

ಆಗ ದೇವಲನು ಧರ್ಮಯುಕ್ತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಲೋಚಿಸಿ ತಪಸ್ವಿ
ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ಯೋಗದಿಂದುಂಟಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡನು.

09049052a ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಸ ದೇವಲಃ|

09049052c ವಿನಯಾವನತೋ ರಾಜನ್ನುಪಸರ್ಪ್ಯ ಮಹಾಮುನಿ|

09049052e ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಂ ಸಮಾಸ್ಥಾತುಮಿಚ್ಛೇಯಂ ಭಗವನ್ನಹಂ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ದೇವಲನು ವಿನಯಾವನತನಾಗಿ ಮಹಾಮುನಿ
ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ಬಳಿಸಾರಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ “ಭಗವನ್!
ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿದೆ” ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು.

09049053a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಉಪದೇಶಂ ಚಕಾರ ಸಃ|

09049053c ವಿಧಿಂ ಚ ಯೋಗಸ್ಯ ಪರಂ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯಂ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಯೋಗದ ಪರಮ
ವಿಧಿಯನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.

09049054a ಸಂನ್ಯಾಸಕೃತಬುದ್ಧಿಂ ತಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತಪಾಃ|

09049054c ಸರ್ವಾಶ್ಚಾಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚಕ್ರೇ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ವಿಧಿದೃಷ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು.

09049055a ಸಂನ್ಯಾಸಕೃತಬುದ್ಧಿಂ ತಂ ಭೂತಾನಿ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ|

09049055c ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರರುರುದುಃ ಕೋಽಸ್ಮಾನ್ಸಂವಿಭಜಿಷ್ಯತಿ||

ಅವನ ಸನ್ಯಾಸ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಪಿತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ

ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ “ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಯಾರು ಅನ್ನವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ
ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?” ಎಂದು ರೋದಿಸಿದರು.

09049056a ದೇವಲಸ್ತು ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭೂತಾನಾಂ ಕರುಣಂ ತಥಾ|

09049056c ದಿಶೋ ದಶ ವ್ಯಾಹರತಾಂ ಮೋಕ್ಷಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಮನೋ ದಧೇ||

ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವ ಭೂತಗಳ ಕರುಣ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಲನು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಮನಸ್ಸು
ಮಾಡಿದನು.

09049057a ತತಸ್ತು ಫಲಮೂಲಾನಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಚ ಭಾರತ|

09049057c ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯೋಷಧಯಶ್ಚೈವ ರೋರೂಯಂತೇ ಸಹಸ್ರಶಃ||

ಭಾರತ! ಆಗ ಸಹಸ್ರಾರು ಪುಣ್ಯ ಫಲಮೂಲಗಳು ಪುಷ್ಪ-ಔಷಧಿಗಳು
ರೋದಿಸತೊಡಗಿದವು.

09049058a ಪುನರ್ನೋ ದೇವಲಃ ಕ್ಷುದ್ರೋ ನೂನಂ ಚೇತ್ಸ್ಯ ತಿ ದುರ್ಮತಿಃ|

09049058c ಅಭಯಂ ಸರ್ವ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ಯೋ ದತ್ತ್ವಾ ನಾವಬುಧ್ಯತೇ||

“ಕ್ಷುದ್ರ ದುರ್ಮತಿ ದೇವಲನು ಪುನಃ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು
ನಮ್ಮನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಪೂರ್ವಾಂಗ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತುದನ್ನು ಇವನು ಗಮನಕ್ಕೆ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ!”

09049059a ತತೋ ಭೂಯೋ ವ್ಯಗಣಯತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ|

09049059c ಮೋಕ್ಷೇ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ ಧರ್ಮೇ ವಾ ಕಿಂ ನು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಂ ಭವೇತ್||

ನಂತರ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಮತ್ತು
ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆನ್ನುವುದನ್ನು
ಅಲೋಚಿಸಿದನು.

09049060a ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ದೇವಲೋ ರಾಜಸತ್ತಮ|

09049060c ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ ಧರ್ಮಂ ಸ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ ಮರೋಚಯತ್||

ರಾಜಸತ್ತಮ ! ಹೀಗೆ ಮನಸಾರೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ದೇವಲನು
ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆದು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡನು.

09049061a ಏವಮಾದೀನಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ದೇವಲೋ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ತತಃ|

09049061c ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಂ ಯೋಗಂ ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ದೇವಲನು ಪರಮ
ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪರಮ ಯೋಗವನ್ನೂ ಪಡೆದನು.

09049062a ತತೋ ದೇವಾಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪುರೋಗಮಾಃ|

09049062c ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ತಪಶ್ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ತಪಸ್ವಿನಃ||

ಆಗ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವತೆ-ತಪಸ್ವಿಗಳು
ಒಂದುಗೂಡಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

09049063a ಅಥಾಬ್ರವೀದೃಷಿವರೋ ದೇವಾನ್ವೈ ನಾರದಸ್ತದಾ|

09049063c ಜೈಗೀಷವ್ಯೇ ತಪೋ ನಾಸ್ತಿ ವಿಸ್ಮಾಪಯತಿ ಯೋಽಸಿತಂ||

ಆಗ ಋಷಿವರ ನಾರದನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ “ಜೈಗೀಷವ್ಯನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಲ್ಲ; ಅಸಿತನನ್ನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅಷ್ಟೆ!” ಎಂದನು.

09049064a ತಮೇವಂವಾದಿನಂ ಧೀರಂ ಪ್ರತ್ಯೂಚುಸ್ತೇ ದಿವೌಕಸಃ|

09049064c ಮೈವಮಿತ್ಯೇವ ಶಂಸಂತೋ ಜೈಗೀಷವ್ಯಂ ಮಹಾಮುನಿಂ||

ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಧೀರ ನಾರದನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿ ದಿವೌಕಸರು ಮಹಾಮುನಿ ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

09049065a ತತ್ರಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ

ದತ್ತಾ ಚ ವಿತ್ತಂ ಹಲಭೃದ್ವಿ ಜೇಭ್ಯಃ|

09049065c ಅವಾಪ್ಯ ಧರ್ಮಂ ಪರಮಾರ್ಯಕರ್ಮಾ

ಜಗಾಮ ಸೋಮಸ್ಯ ಮಹತ್ನ ತೀರ್ಥಂ||

ಮಹಾತ್ಮ ಪರಮ ಆರ್ಯಕರ್ಮಿ ಹಲನು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ವಿತ್ತವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಮಹಾ ಸೋಮತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಏಕೋನಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ ನಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೦

ಮಹರ್ಷಿ ದಧೀಚಿಯಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಸಾರಸ್ವತನ ಜನನ (೧-೨೪). ದಧೀಚಿಯ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ದೈತ್ಯ-ದಾನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದು (೨೫-೩೩). ಸಾರಸ್ವತ ಮುನಿಯು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇತರ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದು (೩೪-೫೧).

09050001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09050001a ಯತ್ರೇಜಿವಾನುಡುಪತೀ ರಾಜಸೂಯೇನ ಭಾರತ|

09050001c ತಸ್ಮಿನ್ಸ್ವತ್ತೇ ಮಹಾನಾಸೀತ್ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ತಾರಕಾಮಯಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ ! ಸೋಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಡುಪತೀ ಚಂದ್ರನು ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾರಕಾಮಯ ಮಹಾ ಸಂಗ್ರಾಮವೂ ನಡೆದಿತ್ತು.

09050002a ತತ್ರಾಪ್ಯುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಬಲೋ ದತ್ತ್ವಾ ದಾನಾನಿ ಚಾತ್ಮವಾನ್|

09050002c ಸಾರಸ್ವತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮುನೇಸ್ತೀರ್ಥಂ ಜಗಾಮ ಹ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಆತ್ಮವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಸಾರಸ್ವತ ಮುನಿಯ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

09050003a ಯತ್ರ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ್ಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್|

09050003c ವೇದಾನಧ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ಪುರಾ ಸಾರಸ್ವತೋ ಮುನಿಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸಾರಸ್ವತ ಮುನಿಯು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ
ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರಿಗೆ
ವೇದಾಧ್ಯಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು.”

09050004 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09050004a ಕಥಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ್ಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ತಪೋಧನಃ|

09050004c ವೇದಾನಧ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ಪುರಾ ಸಾರಸ್ವತೋ ಮುನಿಃ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹಿಂದೆ ತಪೋಧನ ಸಾರಸ್ವತ
ಮುನಿಯು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬರಗಾಲವಿದ್ದಾಗ ಹೇಗೆ
ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿದನು?”

09050005 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09050005a ಆಸೀತ್ಪೂರ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ ಮುನಿರ್ಧೀಮಾನ್ಮಹಾತಪಾಃ|

09050005c ದಧೀಚ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ಹಿಂದೆ ದಧೀಚ ಎಂದು
ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ಧೀಮಾನ್
ಮುನಿಯಿದ್ದನು.

09050006a ತಸ್ಯಾತಿತಪಸಃ ಶಕ್ರೋ ಬಿಭೇತಿ ಸತತಂ ವಿಭೋ|

09050006c ನ ಸ ಲೋಭಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಃ ಫಲೈರ್ಬಹುವಿಧೈರಪಿ||

ವಿಭೋ ! ಅವನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಶಕ್ರನು ಸತತವೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.
ಬಹುವಿಧದ ಫಲಗಳಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಲೋಭಗೊಳಿಸಲು

ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09050007a ಪ್ರಲೋಭನಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯಾಥ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ಪಾಕಶಾಸನಃ|

09050007c ದಿವ್ಯಾಮಪ್ಸರಸಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ದರ್ಶನೀಯಾಮಲಂಬುಸಾಂ||

ಅವನನ್ನು ಲೋಭಗೊಳಿಸಲು ಪಾಕಶಾಸನನು ದಿವ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಸುಂದರಿ
ಅಪ್ಸರೆ ಅಲಂಬುಸಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

09050008a ತಸ್ಯ ತರ್ಪಯತೋ ದೇವಾನ್ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09050008c ಸಮೀಪತೋ ಮಹಾರಾಜ ಸೋಪಾತಿಷ್ಠತ ಭಾಮಿನೀ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಭಾಮಿನಿಯು ಅವನ ಸಮೀಪ
ಹೋದಳು.

09050009a ತಾಂ ದಿವ್ಯವಪುಷಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಸ್ಯರ್ಷೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ|

09050009c ರೇತಃ ಸ್ಕನ್ನಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ತತ್ಸಾ ಜಗ್ರಾಹ ನಿಮ್ಮಗಾ||

ಅವಳ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಕಂಡು ಭಾವಿತಾತ್ಮ ಋಷಿಯ ರೇತಸ್ಸು
ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಲನವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಆ ನದಿಯು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು.

09050010a ಕುಕ್ಷೌ ಚಾಪ್ಯದಧದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ತದ್ರೇತಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ|

09050010c ಸಾ ದಧಾರ ಚ ತಂ ಗರ್ಭಂ ಪುತ್ರಹೇತೋರ್ಮಹಾನದೀ||

ಪುರುಷರ್ಷಭ ! ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ

ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಆ ಮಹಾನದಿಯು ಅದನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳು.

09050011a ಸುಷುವೇ ಚಾಪಿ ಸಮಯೇ ಪುತ್ರಂ ಸಾ ಸರಿತಾಂ ವರಾ|

09050011c ಜಗಾಮ ಪುತ್ರಮಾದಾಯ ತಂ ಋಷಿಂ ಪ್ರತಿ ಚ ಪ್ರಭೋ||

ಪ್ರಭೋ! ಸಮಯಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯು ಹೆತ್ತು, ಮಗನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಋಷಿಯ ಬಳಿ ಹೋದಳು.

09050012a ಋಷಿಸಂಸದಿ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ನದೀ ಮುನಿಸತ್ತಮಂ|

09050012c ತತಃ ಪ್ರೋವಾಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ದದತೀ ಪುತ್ರಮಸ್ಯ ತಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಋಷಿಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮುನಿಸತ್ತಮನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ನದಿಯು ಹೇಳಿದಳು:

09050012e ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ತವ ಪುತ್ರೋಽಯಂ ತ್ವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಧಾರಿತೋ ಮಯಾ

09050013a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಽಪ್ಸರಸಂ ರೇತೋ ಯತ್ಸುನ್ಮಂ ಪ್ರಾಗಲಂಬುಸಾಂ|

“ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ! ಇವನು ನಿನ್ನ ಮಗ. ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಸರೆ ಅಲಂಬುಸಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ರೇತಸ್ಕುಲನವಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವನನ್ನು ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದೆ.

09050013c ತತ್ಪುಕ್ಷಿಣಾ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ತ್ವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಧೃತವತ್ಯಹಂ||

09050014a ನ ವಿನಾಶಮಿದಂ ಗಚ್ಛೇತ್ತ್ವತ್ತೇಜ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್|

09050014c ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಿಷ್ವ ಪುತ್ರಂ ಸ್ವಂ ಮಯಾ ದತ್ತಮನಿಂದಿತಂ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ! ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿನ್ನ

ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದೆ.
ನಾನು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಅನಿಂದಿತ ಮಗನನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸು !”

09050015a ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪ್ರೀತಿಂ ಚಾವಾಪ ಉತ್ತಮಾಂ|

09050015c ಮಂತ್ರವಚ್ಚೋಪಜಿಘ್ರಂತಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನು ಪುತ್ರನನ್ನು
ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದನು,

09050016a ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ತದಾ ಭರತಸತ್ತಮ|

09050016c ಸರಸ್ವತ್ಸೈ ವರಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಪ್ರಿಯಮಾಣೋ ಮಹಾಮುನಿಃ||

ಭರತಸತ್ತಮ ! ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದ ಆ
ಮಹಾಮುನಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತನು.

09050017a ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಪಿತರೋ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ|

09050017c ತೃಪ್ತಿಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಸುಭಗೇ ತರ್ಪ್ಯಮಾಣಾಸ್ತವಾಂಭಸಾ||

“ಸುಭಗೇ ! ನಿನ್ನ ನೀರಿನಿಂದ ತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ
ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರ ಗಣಗಳು
ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.”

09050018a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ತು ತುಷ್ಠಾವ ವಚೋಭಿವ್ಯೇ ಮಹಾನದೀಂ|

09050018c ಪ್ರೀತಃ ಪರಮಹೃಷ್ಯಾತ್ಮಾ ಯಥಾವಚ್ಚ್ಯಣು ಪಾರ್ಥಿವ||

ಪಾರ್ಥಿವ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಮಹೃಷ್ಯನಾದ ಅವನು ಆ
ಮಹಾನದಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳು.

09050019a ಪ್ರಸೃತಾಸಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಸರಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುರಾ|

09050019c ಜಾನಂತಿ ತ್ವಾಂ ಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠೇ ಮುನಯಃ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ||

“ಮಹಾಭಾಗೇ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸರಸ್ಸಿನಿಂದ ಹರಿದುಬಂದೆ.
ನದಿಶ್ರೇಷ್ಠಳೇ! ಸಂಶಿತವ್ರತ ಮುನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

09050020a ಮಮ ಪ್ರಿಯಕರೀ ಚಾಪಿ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ|

09050020c ತಸ್ಮಾತ್ಸಾರಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾಂಸ್ತೇ ವರವರ್ಣಿನಿ||

ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ! ನನಗೆ ಕೂಡ ನೀನು ಸತತವೂ
ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ವರವರ್ಣಿನೀ! ನಿನ್ನ
ಈ ಮಗನು ಮಹಾನ್ ಸಾರಸ್ವತನೆಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

09050021a ತವೈವ ನಾಮ್ನಾ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಲೋಕಭಾವನಃ|

09050021c ಸಾರಸ್ವತ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾತಪಾಃ||

ನಿನ್ನ ಲೋಕಭಾವನ ಮಗನು ನಿನ್ನದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಥಿತನಾಗುವನು.
ಸಾರಸ್ವತನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

09050022a ಏಷ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ್ಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ದ್ವಿಜರ್ಷಭಾನ್|

09050022c ಸಾರಸ್ವತೋ ಮಹಾಭಾಗೇ ವೇದಾನಧ್ಯಾಪಯಿಷ್ಯತಿ||

ಮಹಾಭಾಗೇ! ಈ ಸಾರಸ್ವತನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ

ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗ ದ್ವಿಜರ್ಷಭರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯವನ್ನು
ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

09050023a ಪುಣ್ಯಾಭ್ಯಶ್ಚ ಸರಿದ್ಭ್ಯಸ್ವಂ ಸದಾ ಪುಣ್ಯತಮಾ ಶುಭೇ|

09050023c ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸರಸ್ವತಿ||

ಶುಭೇ! ಮಹಾಭಾಗೇ! ಸರಸ್ವತಿ! ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನೀನು ಎಲ್ಲ
ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯೆಯಾಗುತ್ತೀಯೆ.”

09050024a ಏವಂ ಸಾ ಸಂಸ್ತುತಾ ತೇನ ವರಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮಹಾನದೀ|

09050024c ಪುತ್ರಮಾದಾಯ ಮುದಿತಾ ಜಗಾಮ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಹೀಗೆ ಅವನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮತ್ತು ವರವನ್ನು
ಪಡೆದು ಮಹಾನದಿಯು ಸಂತಸದಿಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋದಳು.

09050025a ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ವಿರೋಧೇ ದೇವದಾನವೈಃ|

09050025c ಶಕ್ರಃ ಪ್ರಹರಣಾನ್ವೇಷೀ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ವಿಚಚಾರ ಹ||

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವ-ದಾನವರ ವಿರೋಧವುಂಟಾಗಲು ಶಕ್ರನು
ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದನು.

09050026a ನ ಚೋಪಲೇಭೇ ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ರಃ ಪ್ರಹರಣಂ ತದಾ|

09050026c ಯದ್ವೈ ತೇಷಾಂ ಭವೇದ್ಯೋಗ್ಯಂ ವಧಾಯ ವಿಬುಧದ್ವಿಷಾಂ||

ಆದರೆ ದೇವದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಯುಧಗಳು
ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಲೇ ಇಲ್ಲ.

09050027a ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ಸುರಾನ್ ಶಕ್ರೋ ನ ಮೇ ಶಕ್ಯಾ ಮಹಾಸುರಾಃ|

09050027c ಋತೇಽಸ್ಥಿಭಿರ್ದಧೀಚಸ್ಯ ನಿಹಂತುಂ ತ್ರಿದಶದ್ವಿಷಃ||

ಆಗ ಶಕ್ರನು ಸುರರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ದಧೀಚಿಯ ಅಸ್ಥಿಯಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ
ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ದೇವದ್ವೇಷಿ ಮಹಾಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು
ನನಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

09050028a ತಸ್ಮಾದ್ಗತ್ವಾ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಯಾಚ್ಯತಾಂ ಸುರಸತ್ತಮಾಃ|

09050028c ದಧೀಚಾಸ್ಥೀನಿ ದೇಹೀತಿ ತೈರ್ವಧಿಷ್ಯಾಮಹೇ ರಿಪೂನ್||

ಆದುದರಿಂದ ಸುರಸತ್ತಮರೇ! ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠ ದಧೀಚಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ನೀಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದರಿಂದ ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ವಧಿಸಬಲ್ಲೆವು.”

09050029a ಸ ದೇವೈರ್ಯಾ ಚಿತೋಽಸ್ಥೀನಿ ಯತ್ನಾದ್ಯುಷಿವರಸ್ತದಾ|

09050029c ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಂ ಕುರುಷ್ವೇತಿ ಚಕಾರೈವಾವಿಚಾರಯನ್|

09050029e ಸ ಲೋಕಾನಕ್ಷಯಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋ ದೇವಪ್ರಿಯಕರಸ್ತದಾ||

ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಆ ಋಷಿವರನು
ಏನೂ ವಿಚಾರಮಾಡದೇ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ
ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದ
ಅವನು ಅಕ್ಷಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

09050030a ತಸ್ಯಾಸ್ಥಿಭಿರಥೋ ಶಕ್ರಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಾಸ್ತದಾ|

09050030c ಕಾರಯಾಮಾಸ ದಿವ್ಯಾನಿ ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾನ್ಯುತ||

09050030e ವಜ್ರಾಣಿ ಚಕ್ರಾಣಿ ಗದಾ ಗುರುದಂಡಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಕಲಾನ್||

ಅವನ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಶಕ್ರನು ಅದರಿಂದ
ನಾನಾರೀತಿಯ ದಿವ್ಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನು - ಅನೇಕ ವಜ್ರಗಳನ್ನೂ,
ಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ಗದೆಗಳನ್ನೂ, ಗುರುದಂಡಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು.

09050031a ಸ ಹಿ ತೀವ್ರೇಣ ತಪಸಾ ಸಂಭೃತಃ ಪರಮರ್ಷಿಣಾ|

09050031c ಪ್ರಜಾಪತಿಸುತೇನಾಥ ಭೃಗುಣಾ ಲೋಕಭಾವನಃ||

ಪ್ರಜಾಪತಿಸುತ ಲೋಕಭಾವನ ಪರಮಋಷಿ ಭೃಗುವು ದಧೀಚಿಯನ್ನು
ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

09050032a ಅತಿಕಾಯಃ ಸ ತೇಜಸ್ವೀ ಲೋಕಸಾರವಿನಿರ್ಮಿತಃ|

09050032c ಜಜ್ಞೇ ಶೈಲಗುರುಃ ಪ್ರಾಂಶುರ್ಮಹಿಂನಾ ಪ್ರಥಿತಃ ಪ್ರಭುಃ||

09050032e ನಿತ್ಯಮುದ್ವಿಜತೇ ಚಾಸ್ಯ ತೇಜಸಾ ಪಾಕಶಾಸನಃ||

ಲೋಕಗಳ ಸಾರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಅತಿಕಾಯನೂ
ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಪರ್ವತದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ
ಭಾರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಆ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ
ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಪಾಕಶಾಸನ ಇಂದ್ರನು ಅವನ ಮಹಾತೇಜಸ್ಸಿಗೆ
ಹೆದರಿ ಸದಾ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

09050033a ತೇನ ವಜ್ರೇಣ ಭಗವಾನ್ಮಂತ್ರಯುಕ್ತೇನ ಭಾರತ|

09050033c ಭೃಶಂ ಕ್ರೋಧವಿಸೃಷ್ಟೇನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಭವೇನ ಚ|

09050033e ದೈತ್ಯದಾನವವೀರಾಣಾಂ ಜಘಾನ ನವತೀರ್ನವ||

ಭಾರತ ! ಮಂತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಆ
ವಜ್ರವನ್ನು ತುಂಬಾ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಬಗವಾನ್ ಇಂದ್ರನು
ಎಂಟುನೂರಾಹತ್ತು ದೈತ್ಯ-ದಾನವ ವೀರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09050034a ಅಥ ಕಾಲೇ ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೇ ಮಹತ್ಯತಿಭಯಂಕರೇ|

09050034c ಅನಾವೃಷ್ಟಿರನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ರಾಜನ್ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕೇ||

ರಾಜನ್ ! ಅನಂತರ ಕಾಲವು ಕಳೆಯಲು ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ಬಂದೊದಗಿತು.

09050035a ತಸ್ಯಾಂ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ್ಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಮಹರ್ಷಯಃ|

09050035c ವೃತ್ತರ್ಥಂ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ರಾಜನ್ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಾಃ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಆ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ
ಬಳಲಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಜೀವಿಕೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಓಡಿ
ಹೋದರು.

09050036a ದಿಗ್ಭ್ರೂತಾನ್ಪ್ರದ್ರುತಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಮುನಿಃ ಸಾರಸ್ವತಸ್ತದಾ|

09050036c ಗಮನಾಯ ಮತಿಂ ಚಕ್ರೇ ತಂ ಪ್ರೋವಾಚ ಸರಸ್ವತೀ||

ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾರಸ್ವತ
ಮುನಿಯು ತಾನೂ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸರಸ್ವತಿಯು

ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

09050037a ನ ಗಂತವ್ಯಮಿತಃ ಪುತ್ರ ತವಾಹಾರಮಹಂ ಸದಾ|

09050037c ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಪ್ರವರಾನುಷ್ಯತಾಮಿಹ ಭಾರತ||

“ಮಗನೇ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಬೇಡ! ನಿನಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಸದಾ ಉತ್ತಮ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೀಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

09050038a ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತರ್ಪ ಯಾಮಾಸ ಸ ಪಿತೃನ್ದೇವತಾಸ್ತಥಾ|

09050038c ಆಹಾರಮಕರೋನ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ವೇದಾಂಶ್ಚ ಧಾರಯನ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ನಿತ್ಯವೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದನು.

09050039a ಅಥ ತಸ್ಯಾಮತೀತಾಯಾಮನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಮಹರ್ಷಯಃ|

09050039c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛುಃ ಪುನಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಕಾರಣಾತ್||

ಆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ಮುಗಿಯಲು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪುನಃ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು.

09050040a ತೇಷಾಂ ಕ್ಷುಧಾಪರೀತಾನಾಂ ನಷ್ಟಾ ವೇದಾ ವಿಧಾವತಾಂ|

09050040c ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ರಾಜೇಂದ್ರ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಸಿವುಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ವೇದವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ

ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

09050041a ಅಥ ಕಶ್ಚಿ ದೃಷ್ಟಿಸ್ತೇಷಾಂ ಸಾರಸ್ವತಮುಪೇಯಿವಾನ್|

09050041c ಕುರ್ವಾಣಂ ಸಂಶಿತಾತ್ಮಾನಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಋಷಿಸತ್ತಮಂ||

ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಸಂಶಿತಾತ್ಮ ಋಷಿಸತ್ತಮ ಸಾರಸ್ವತನ ಬಳಿ ಬಂದನು.

09050042a ಸ ಗತ್ವಾಚಷ್ಟ ತೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸಾರಸ್ವತಮತಿಪ್ರಭಂ|

09050042c ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಮರಪ್ರಖ್ಯಂ ಕುರ್ವಾಣಂ ವಿಜನೇ ಜನೇ||

ಅವನು ಹೋಗಿ ಇತರರಿಗೆ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅತಿಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ, ಅಮರನಂತಿದ್ದ ಸಾರಸ್ವತ
ಮುನಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

09050043a ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸಮಾಜಗ್ಮುಸ್ತತ್ರ ರಾಜನ್ಮಹರ್ಷಯಃ|

09050043c ಸಾರಸ್ವತಂ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಮಿದಮೂಚುಃ ಸಮಾಗತಾಃ||

ರಾಜನ್! ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗಿ
ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾರಸ್ವತನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

09050044a ಅಸ್ಮಾನಧ್ಯಾಪಯಸ್ವೇತಿ ತಾನುವಾಚ ತತೋ ಮುನಿಃ|

09050044c ಶಿಷ್ಯತ್ವಮುಪಗಚ್ಚ ಧ್ವಂ ವಿಧಿವದ್ಭೋ ಮಮೇತ್ಯುತ||

“ನಮಗೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸು!” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಲು
ಮುನಿಯು “ನೀವುಗಳು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು

ಅಂಗೀಕರಿಸಿರಿ !” ಎಂದನು.

09050045a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ಯಷಿಗಣೋ ಬಾಲಸ್ವ ಮಸಿ ಪುತ್ರಕ|

09050045c ಸ ತಾನಾಹ ನ ಮೇ ಧರ್ಮೋ ನಶ್ಯೇದಿತಿ ಪುನರ್ಮುನೀನ್||

ಆಗ ಆ ಋಷಿಗಳಿಗವು “ಪುತ್ರಕ! ನೀನು ಬಾಲಕನಾಗಿರುವೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅವನು ಪುನಃ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ!

09050046a ಯೋ ಹ್ಯಧರ್ಮೇಣ ವಿಬ್ರೂಯಾಧ್ಧ್ವಂಜೀಯಾದ್ವಾಪ್ಯಧರ್ಮತಃ|

09050046c ಮ್ನಿಯತಾಂ ತಾವುಭೌ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ್ಯಾತಾಂ ವಾ ವೈರಿಣಾವುಭೌ||

ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಯಾರು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೋ, ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇಗನೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ವೈರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

09050047a ನ ಹಾಯನೈರ್ನ ಪಲಿತೈರ್ನ ವಿತ್ತೇನ ನ ಬಂಧುಭಿಃ|

09050047c ಋಷಯಶ್ಚ ಕ್ರಿರೇ ಧರ್ಮಂ ಯೋಽನೂಚಾನಃ ಸ ನೋ ಮಹಾನ್||

ಸಣ್ಣವರು ದೊಡ್ಡವರಿಗಿಂದಾಗಲೀ, ಸಂಪತ್ತಿರುವವರಿಗಾಗಲೀ, ಬಂಧುಗಳಿಗಾಗಲೀ ಋಷಿಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನೇ ದೊಡ್ಡವನು !”

09050048a ಏತಚ್ಚು ತ್ವಾ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ಮುನಯಸ್ತೇ ವಿಧಾನತಃ|

09050048c ತಸ್ಮಾದ್ವೇದಾನನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುನರ್ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಗಳು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನಿಂದ
ವೇದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನಃ ಧರ್ಮನಿರತರಾದರು.

09050049a ಷಷ್ಟಿಮುನಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ|

09050049c ಸಾರಸ್ವತಸ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇರ್ವೇದಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಕಾರಣಾತ್||

ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮುನಿಗಳು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಪ್ರರ್ಷಿ
ಸಾರಸ್ವತನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

09050050a ಮುಷ್ಟಿಂ ಮುಷ್ಟಿಂ ತತಃ ಸರ್ವೇ ದರ್ಭಾಣಾಂ ತೇಽಭ್ಯುಪಾಹರನ್|

09050050c ತಸ್ಯಾಸನಾರ್ಥಂ ವಿಪ್ರರ್ಷೇರ್ಬಾಲಸ್ಯಾಪಿ ವಶೇ ಸ್ಥಿತಾಃ||

ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಯ
ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಷ್ಟಿ ಮುಷ್ಟಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

09050051a ತತ್ರಾಪಿ ದತ್ತ್ವಾ ವಸು ರೌಹಿಣೀಯೋ

ಮಹಾಬಲಃ ಕೇಶವಪೂರ್ವಜೋಽಥ|

09050051c ಜಗಾಮ ತೀರ್ಥಂ ಮುದಿತಃ ಕ್ರಮೇಣ

ಖ್ಯಾತಂ ಮಹದ್ ವೃದ್ಧಕನ್ಯಾ ಸ್ಮ ಯತ್ರ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮಹಾಬಲ ಕೇಶವನ ಅಣ್ಣ ರೌಹಿಣೀಯನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ದಾನವನ್ನಾಗಿತ್ತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ವೃದ್ಧಕನ್ಯೆಯೆಂದು
ಮಹಾಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ್ದ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
 ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
 ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೧

ವೃದ್ಧಕನ್ಯೆಯ ಚರಿತ್ರೆ (೧-೨೬).

09051001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09051001a ಕಥಂ ಕುಮಾರೀ ಭಗವಂಸ್ತಪೋಯುಕ್ತಾ ಹ್ಯಭೂತ್ಪುರಾ|

09051001c ಕಿಮರ್ಥಂ ಚ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಕೋ ವಾಸ್ಯಾ ನಿಯಮೋಽಭವತ್||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಗವನ್! ಹಿಂದೆ ಕುಮಾರಿಯಾದವಳು
 ಏಕೆ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು? ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು
 ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಅವಳ ನಿಯಮಗಳೇನಿದ್ದವು?

09051002a ಸುದುಷ್ಕರಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ವತ್ತಃ ಶ್ರುತಮನುತ್ತಮಂ|

09051002c ಆಖ್ಯಾಹಿ ತತ್ತ್ವಮಖಿಲಂ ಯಥಾ ತಪಸಿ ಸಾ ಸ್ಥಿತಾ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸುದುಷ್ಕರವಾದ ಮತ್ತು ಅನುತ್ತಮವಾದ ಇದರ ಕುರಿತು
 ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ಹೇಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು
 ಎನ್ನುವುದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.”

09051003 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09051003a ಋಷಿರಾಸೀನ್ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಕುಣಿರ್ಗಾರ್ಗೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09051003c ಸ ತಪ್ತ್ವಾ ವಿಪುಲಂ ರಾಜಂಸ್ತಪೋ ವೈ ತಪತಾಂ ವರಃ||

09051003e ಮಾನಸೀಂ ಸ ಸುತಾಂ ಸುಭ್ರೂಂ ಸಮುತ್ಪಾದಿತವಾನ್ವಿಭುಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ಮಹಾವೀರ್ಯನಾದ
ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಕುಣಿರ್ಗಾರ್ಗ್ಯ ಎಂಬ ಋಷಿಯಿದ್ದನು.

ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ವಿಭುವು ವಿಪುಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿ
ಸುಂದರ ಹುಬ್ಬಿನ ಮಗಳೋರ್ವಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

09051004a ತಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೃಶಂ ಪ್ರೀತಃ ಕುಣಿರ್ಗಾರ್ಗೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09051004c ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ರಾಜನ್ಸಂತ್ಯಜ್ಯೇಹ ಕಲೇವರಂ||

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ಕುಣಿರ್ಗಾರ್ಗ್ಯನು ಪರಮ
ಪ್ರೀತನಾದನು. ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09051005a ಸುಭ್ರೂಃ ಸಾ ಹ್ಯಥ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಾ|

09051005c ಮಹತಾ ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಕೃತ್ವಾಶ್ರಮಮನಿಂದಿತಾ||

ಸುಂದರ ಹುಬ್ಬಿನ, ಕಮಲದ ಎಸಳುಗಳಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದ ಆ
ಕಲ್ಯಾಣೀ ಅನಿಂದಿತೆಯು ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಗ್ರ
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು.

09051006a ಉಪವಾಸೈಃ ಪೂಜಯಂತೀ ಪಿತೃಂದೇವಾಂಶ್ಚ ಸಾ ಪುರಾ|

09051006c ತಸ್ಯಾಸ್ತು ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಮಹಾನ್ಯಾಲೋಽತ್ಯಗಾನ್ಮೃಪ||

ಮೊದಲು ಅವಳು ಉಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ

ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ನೃಪ! ಅವಳ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ದೀರ್ಘ
ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು.

09051007a ಸಾ ಪಿತ್ರಾ ದೀಯಮಾನಾಪಿ ಭರ್ತೃ ನೈಚ್ಛದನಿಂದಿತಾ|

09051007c ಆತ್ಮನಃ ಸದೃಶಂ ಸಾ ತು ಭರ್ತಾರಂ ನಾನ್ವಪಶ್ಯತ||

ಅವಳ ತಂದೆಯು ಕೊಡಲು ಬಯಸಿದ್ದರೂ ಆ ಅನಿಂದಿತೆಯು
ಯಾರನ್ನೂ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸದೃಶ ಪತಿಯನ್ನು
ಅವಳು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

09051008a ತತಃ ಸಾ ತಪಸೋಗ್ರೀಣ ಪೀಡಯಿತ್ವಾತ್ಮನಸ್ತನುಂ|

09051008c ಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನರತಾ ಬಭೂವ ವಿಜನೇ ವನೇ||

ಹೀಗೆ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಪಿತೃ-ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ
ಆ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪೀಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.

09051009a ಸಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಪಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಂ ಶ್ರಮಾನ್ವಿತಾ|

09051009c ವಾರ್ಧಕೇನ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಪಸಾ ಚೈವ ಕರ್ಶಿತಾ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೂ ಶ್ರಮಾನ್ವಿತಳಾದ
ಅವಳು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ಕೃಶಳಾದಳು.

09051010a ಸಾ ನಾಶಕದ್ಯದಾ ಗಂತುಂ ಪದಾತ್ಪದಮಪಿ ಸ್ವಯಂ|

09051010c ಚಕಾರ ಗಮನೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಪರಲೋಕಾಯ ವೈ ತದಾ||

ಅವಳಿಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ-ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆಹೋಗಲೂ

ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು
ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದಳು.

09051011a ಮೋಕ್ಷಕಾಮಾಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶರೀರಂ ನಾರದೋಽಬ್ರವೀತ್|

09051011c ಅಸಂಸ್ಕೃತಾಯಾಃ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಕುತೋ ಲೋಕಾಸ್ತವಾನಘೇ||

ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದನು
ಹೇಳಿದನು: “ಅನಘೇ! ಅಸಂಸ್ಕೃತೆಯಾದ²⁷ ಕನ್ಯೆಯು ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಳು?

09051012a ಏವಂ ಹಿ ಶ್ರುತಮಸ್ಮಾಭಿದೇವಲೋಕೇ ಮಹಾವ್ರತೇ|

09051012c ತಪಃ ಪರಮಕಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನ ತು ಲೋಕಾಸ್ವಯಾ ಜಿತಾಃ||

ಮಹಾವ್ರತೇ! ನೀನು ಪರಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ನಾವು
ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳು
ದೊರೆಯಲಾರವು!”

09051013a ತನ್ನಾರದವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾಬ್ರವೀದೃಷಿಸಂಸದಿ|

09051013c ತಪಸೋಽರ್ಥಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಪಾಣಿಗ್ರಾಹಸ್ಯ ಸತ್ತಮಾಃ||

ನಾರದನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಋಷಿಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ “ಸತ್ತಮರೇ!
ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿನ ಅರ್ಥ ಭಾಗವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು.

²⁷ ಅವಿವಾಹಿತೆಯಾದ

09051014a ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಚಾಸ್ಯಾ ಜಗ್ರಾಹ ಪಾಣಿಂ ಗಾಲವಸಂಭವಃ|

09051014c ಋಷಿಃ ಪ್ರಾಕ್ ಶೃಂಗವಾನ್ನಾಮ ಸಮಯಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಗಾಲವನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಶೃಂಗವಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಋಷಿಯು ಅವಳ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಕರಾರಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09051015a ಸಮಯೇನ ತವಾದ್ಯಾಹಂ ಪಾಣಿಂ ಸ್ಪೃಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೋಭನೇ|

09051015c ಯದ್ಯೇಕರಾತ್ರಂ ವಸ್ತವ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಮಯೇತಿ ಹ||

“ಶೋಭನೇ ! ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು.”

09051016a ತಥೇತಿ ಸಾ ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯ ತಸ್ಮೈ ಪಾಣಿಂ ದದೌ ತದಾ|

09051016c ಚಕ್ರೇ ಚ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂ ತಸ್ಮೋದ್ವಾಹಂ ಚ ಗಾಲವಿಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನಿತ್ತಳು. ಗಾಲವಿಯೂ ಕೂಡ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

09051017a ಸಾ ರಾತ್ರಾವಭವದ್ರಾಜಂಸ್ತರುಣೇ ದೇವವರ್ಣಿನೀ|

09051017c ದಿವ್ಯಾಭರಣವಸ್ತ್ರಾ ಚ ದಿವ್ಯಸ್ರಗನುಲೇಪನಾ||

ರಾಜನ್ ! ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ದಿವ್ಯಾಭರಣ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯ ಗಂಧಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ತರುಣಿಯೂ, ದೇವವರ್ಣಿನಿಯೂ

ಆದಳು.

09051018a ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಾಲವಿಃ ಪ್ರೀತೋ ದೀಪಯಂತೀಮಿವಾತ್ಮನಾ|

09051018c ಉವಾಸ ಚ ಕ್ಷಪಾಮೇಕಾಂ ಪ್ರಭಾತೇ ಸಾಬ್ರವೀಚ್ಚ ತಂ||

ತನ್ನನ್ನೇ ಬೆಳಗಿಸುವಂತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಲವಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತ ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

09051019a ಯಸ್ತ್ವ ಯಾ ಸಮಯೋ ವಿಪ್ರ ಕೃತೋ ಮೇ ತಪತಾಂ ವರ|

09051019c ತೇನೋಷಿತಾಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ವ್ರಜಾಮ್ಯಹಂ||

“ವಿಪ್ರ! ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೀನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಾಸಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.”

09051020a ಸಾನುಚ್ಛಾತಾಬ್ರವೀದ್ಭೂಯೋ ಯೋಽಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಸಮಾಹಿತಃ|

09051020c ವತ್ಸ್ಯ ತೇ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ದಿವೌಕಸಃ||

09051021a ಚತ್ವಾರಿಂಶತಮಷ್ಟೌ ಚ ದ್ವೇ ಚಾಷ್ಟೌ ಸಮ್ಯಗಾಚರೇತ್|

09051021c ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ವರ್ಷಾಣಿ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಲಭೇತ ಸಃ|

09051021e ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತಃ ಸಾಧ್ವೀ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ಗತಾ||

ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ಅವಳು ಪುನಃ ಹೇಳಿದಳು: “ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮಾಹಿತರಾಗಿ ದಿವೌಕಸರಿಗೆ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನಿತ್ತು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ವಾಸಿಸುವವರಿಗೆ ಐವತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು

ಪಾಲಿಸಿದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು
ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

09051022a ಋಷಿರಪ್ಯಭವದ್ಧೀನಸ್ತಸ್ಯಾ ರೂಪಂ ವಿಚಿಂತಯನ್|

09051022c ಸಮಯೇನ ತಪೋಽರ್ಧಂ ಚ ಕೃಚ್ಛಾತ್ಪ್ರತಿಗೃಹೀತವಾನ್||

ಋಷಿಯಾದರೋ ಅವಳ ರೂಪವನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ದೀನನಾದನು.
ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವಳ ತಪಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧಫಲವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

09051023a ಸಾಧಯಿತ್ವಾ ತದಾತ್ಮಾನಂ ತಸ್ಯಾಃ ಸ ಗತಿಮನ್ವಯಾತ್|

09051023c ದುಃಖಿತೋ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ತಸ್ಯಾ ರೂಪಬಲಾತ್ಕೃತಃ|

09051023e ಏತತ್ತೇ ವೃದ್ಧಕನ್ಯಾಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಚರಿತಂ ಮಹತ್||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಅವಳ ರೂಪಬಲ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಣೆಯ ದುಃಖದಿಂದ
ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದನು. ಆ ವೃದ್ಧಕನ್ಯೆಯ ಈ ಮಹಾಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

09051024a ತತ್ರಸ್ಥಶ್ಚಾಪಿ ಶುಶ್ರಾವ ಹತಂ ಶಲ್ಯಂ ಹಲಾಯುಧಃ|

09051024c ತತ್ರಾಪಿ ದತ್ತ್ವಾ ದಾನಾನಿ ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯಃ ಪರಂತಪ||

09051024e ಶುಶೋಚ ಶಲ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನಿಹತಂ ಪಾಂಡವೈಸ್ತದಾ||

ಅಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಹಲಾಯುಧನು ಶಲ್ಯನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು.
ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರಂತಪನು ದ್ವಿಜಾತಿಗಳಿಗೆ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತನು.

ಪಾಂಡವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ ಶಲ್ಯನ ಕುರಿತು
ಶೋಕಿಸಿದನು.

09051025a ಸಮಂತಪಂಚಕದ್ವಾರಾತ್ತತೋ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಮಾಧವಃ|

09051025c ಪಪ್ರಚ್ಛರ್ಷಿಗಣಾನ್ರಾಮಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಯತ್ಫಲಂ||

ಅನಂತರ ಸಮಂತಪಂಚಕ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಮಾಧವ ರಾಮನು
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಫಲಗಳ ಕುರಿತು ಋಷಿಗಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

09051026a ತೇ ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಯದುಸಿಂಹೇನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಫಲಂ ವಿಭೋ|

09051026c ಸಮಾಚಮ್ನಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಂ ಯಥಾತಥಂ||

ವಿಭೋ! ಯದುಸಿಂಹನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಫಲದ ಕುರಿತು ಕೇಳಲು ಆ
ಮಹಾತ್ಮರು ಅವನಿಗೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಏಕಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೨

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ (೧-೨೧).

09052001 ಋಷಯ ಊಚುಃ

09052001a ಪ್ರಜಾಪತೇರುತ್ತರವೇದಿರುಚ್ಯತೇ
ಸನಾತನಾ ರಾಮ ಸಮಂತಪಂಚಕಂ|

09052001c ಸಮೀಚಿರೇ ಯತ್ರ ಪುರಾ ದಿವೌಕಸೋ
ವರೇಣ ಸತ್ರೇಣ ಮಹಾವರಪ್ರದಾಃ||

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ರಾಮ ! ಸನಾತನ ಸಮಂತಪಂಚಕವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಉತ್ತರವೇದಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವರಪ್ರದ ದಿವೌಕಸರೇ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾಜಿಸಿದ್ದರು.

09052002a ಪುರಾ ಚ ರಾಜರ್ಷಿವರೇಣ ಧೀಮತಾ
ಬಹೂನಿ ವರ್ಷಾಣ್ಯಮಿತೇನ ತೇಜಸಾ|

09052002c ಪ್ರಕೃಷ್ಣಮೇತತ್ಕುರುಣಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ
ತತಃ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಿತೀಹ ಪಪ್ರಥೇ||

ಹಿಂದೆ ರಾಜರ್ಷಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಧೀಮತ ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುವು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಹೂಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.”

09052003 ರಾಮ ಉವಾಚ

09052003a ಕಿಮರ್ಥಂ ಕುರುಣಾ ಕೃಷ್ಣಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮೇತನ್ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09052003c ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ಕಥ್ಯಮಾನಂ ತಪೋಧನಾಃ||

ರಾಮನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುವು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಏಕೆ ಹೂಳಿದನು? ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ತಪೋಧನರು

ಹೇಳಬೇಕು !”

09052004 ಋಷಯ ಊಚು:

09052004a ಪುರಾ ಕಿಲ ಕುರುಂ ರಾಮ ಕೃಷಂತಂ ಸತತೋತ್ತಿತಂ|

09052004c ಅಭ್ಯೇತ್ಯ ಶಕ್ರಸ್ತ್ರಿದಿವಾತ್ವರ್ಯಪೃಚ್ಚತ ಕಾರಣಂ||

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು: “ರಾಮ ! ಹಿಂದೆ ಸತತವೂ ನಿಂತು ಉಳುತ್ತಿದ್ದ
ಕುರುವನ್ನು ಶಕ್ರನು ತ್ರಿದಿವದಿಂದ ಬಂದು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಇದರ
ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು:

09052005a ಕಿಮಿದಂ ವರ್ತತೇ ರಾಜನ್ವಯತ್ನೇನ ಪರೇಣ ಚ|

09052005c ರಾಜರ್ಷೇ ಕಿಮಭಿಪ್ರೇತಂ ಯೇನೇಯಂ ಕೃಷ್ಯತೇ ಕ್ಷಿತಿಃ||

“ರಾಜನ್ ! ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ರಾಜರ್ಷೇ ! ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ
ಉಳುತ್ತಿರುವ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನು?”

09052006 ಕುರುರುವಾಚ

09052006a ಇಹ ಯೇ ಪುರುಷಾಃ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮರಿಷ್ಯಂತಿ ಶತಕ್ರತೋ|

09052006c ತೇ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಸುಕೃತಾಽಲ್ಲೋಕಾನ್ಪಾಪವಿವರ್ಜಿತಾನ್||

ಕುರುವು ಹೇಳಿದನು: “ಶತಕ್ರತೋ ! ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾರು
ಮರಣಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಸುಕೃತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.”

09052007a ಅವಹಸ್ಯ ತತಃ ಶಕ್ರೋ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಪ್ರಭುಃ|

09052007c ರಾಜರ್ಷಿರಪ್ಯನಿರ್ವಿಣ್ಣಃ ಕರ್ಷತ್ಯೇವ ವಸುಂಧರಾಂ||

ಆಗ ಪ್ರಭು ಶಕ್ರನು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ರಾಜರ್ಷಿಯಾದರೋ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗದೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

09052008a ಆಗಮ್ಯಾಗಮ್ಯ ಚೈವೈನಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋಽವಹಸ್ಯ ಚ|

09052008c ಶತಕ್ರತುರನಿರ್ವಿಣ್ಣಂ ಪೃಷ್ಠಾಪ್ಷ್ವ ಪೃಷ್ಠಾಪ್ಷ್ವ ಜಗಾಮ ಹ||

ಶತಕ್ರತುವು ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗದೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ

ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು.

09052009a ಯದಾ ತು ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಚಕರ್ಷ ವಸುಧಾಂ ನೃಪಃ|

09052009c ತತಃ ಶಕ್ರೋಽಬ್ರವೀದ್ದೇವಾನ್ರಾಜರ್ಷೇರ್ಯಚ್ಚ ಕೀರ್ಷಿತಂ||

ನೃಪನಾದರೋ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ

ಶಕ್ರನು ರಾಜರ್ಷಿಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

09052010a ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ಚಾಬ್ರುವಂದೇವಾಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಮಿದಂ ವಚಃ|

09052010c ವರೇಣ ಚ್ಛಂದ್ಯತಾಂ ಶಕ್ರ ರಾಜರ್ಷಿಯದಿ ಶಕ್ಯತೇ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರು: “ಶಕ್ರ !

ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ ವರದಾನವನ್ನಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೋ !

09052011a ಯದಿ ಹ್ಯತ್ರ ಪ್ರಮೀತಾ ವೈ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಚ್ಚಂತಿ ಮಾನವಾಃ|

09052011c ಅಸ್ಮಾನನಿಷ್ಠ್ವಾ ಕ್ರುತುಭಿರ್ಭಾಗೋ ನೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಮಾನವರು ಇಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದಾದರೆ ನಮಗೆ ಕ್ರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವು ದೊರೆಯದಂತಾಗುತ್ತದೆ.”

09052012a ಆಗಮ್ಯ ಚ ತತಃ ಶಕ್ರಸ್ತದಾ ರಾಜರ್ಷಿಮಬ್ರವೀತ್|

09052012c ಅಲಂ ಖೇದೇನ ಭವತಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ವಚನಂ ಮಮ||

ಆಗ ಶಕ್ರನು ರಾಜರ್ಷಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು: “ಇನ್ನು ನೀನು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಡ! ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡು!

09052013a ಮಾನವಾ ಯೇ ನಿರಾಹಾರಾ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ಯಂತ್ಯತಂದ್ರಿತಾಃ|

09052013c ಯುಧಿ ವಾ ನಿಹತಾಃ ಸಮ್ಯಗಪಿ ತೀರ್ಯಗ್ಗತಾ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾನವರು ನಿರಾಹಾರರಾಗಿ ಅತಂದ್ರಿತರಾಗಿ ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗುತ್ತಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

09052014a ತೇ ಸ್ವರ್ಗಭಾಜೋ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭವಂತ್ವಿತಿ ಮಹಾಮತೇ|

09052014c ತಥಾಸ್ತಿ ತಿ ತತೋ ರಾಜಾ ಕುರುಃ ಶಕ್ರಮುವಾಚ ಹ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಮಹಾಮತೇ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.” ಅನಂತರ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ರಾಜ ಕುರುವು

ಶಕ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

09052015a ತತಸ್ತಮಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ|

09052015c ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಭೂಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಬಲನಿಷಾದನಃ||

ಆಗ ಅವನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ
ಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ಬಲನಿಷಾದನನು ಬೇಗನೆ ತ್ರಿದಿವಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09052016a ಏವಮೇತದ್ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಷ್ಣಂ ರಾಜರ್ಷಿಣಾ ಪುರಾ|

09052016c ಶಕ್ರೇಣ ಚಾಪ್ಯನುಜ್ಞಾತಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ವಿಮುಂಚತಾಂ||

ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠ! ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ಉಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಶಕ್ರನಿಂದ
ಅನುಜ್ಞಾತನಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದನು.

09052017a ಅಪಿ ಚಾತ್ರ ಸ್ವಯಂ ಶಕ್ರೋ ಜಗೌ ಗಾಥಾಂ ಸುರಾಧಿಪಃ|

09052017c ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ನಿಬದ್ಧಾಂ ವೈ ತಾಂ ಶೃಣುಷ್ವ ಹಲಾಯುಧ||

ಹಲಾಯುಧ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಸುರಾಧಿಪನೇ
ಹಾಡಿದ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕೇಳು!

09052018a ಪಾಂಸವೋಽಪಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾದ್ವಾಯುನಾ ಸಮುದೀರಿತಾಃ|

09052018c ಅಪಿ ದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಾಣಂ ನಯಂತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ||

“ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೂರಿಕೊಂಡೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಧೂಳು ಕೂಡ
ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದವರನ್ನು ಪರಮ ಗತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

09052019a ಸುರರ್ಷಭಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮಾಶ್ಚ

ತಥಾ ನೃಗಾದ್ಯಾ ನರದೇವಮುಖ್ಯಾಃ|

09052019c ಇಷ್ಟಾ ಮಹಾರ್ಹೇಃ ಕೃತುಭಿರ್ನೃಸಿಂಹ

ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ದೇಹಾನ್ಸುಗತಿಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ||

ಸುರರ್ಷಭರೇ! ನರಸಿಂಹರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮರೂ ಮತ್ತು ನೃಗಾದಿ
ನರದೇವಮುಖ್ಯರೂ ಮಹಾವೆಚ್ಚದ ಇಷ್ಟಿ-ಕೃತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ
ದೇಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಸರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದರು.

09052020a ತರಂತುಕಾರಂತುಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ

ರಾಮಹೃದಾನಾಂ ಚ ಮಚಕುಕಸ್ಯ|

09052020c ಏತತ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸಮಂತಪಂಚಕಂ

ಪ್ರಜಾಪತೇರುತ್ತರವೇದಿರುಚ್ಯತೇ||

ತರಂತುಕ, ಕಾರಂತುಕ, ರಾಮಹೃದ ಮತ್ತು ಮಚಕುಕಗಳ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಇದೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮಂತಪಂಚಕವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯು
ಉತ್ತರವೇದಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

09052021a ಶಿವಂ ಮಹತ್ಪುಣ್ಯಮಿದಂ ದಿವೌಕಸಾಂ

ಸುಸಮ್ಮತಂ ಸ್ವರ್ಗಗುಣೈಃ ಸಮನ್ವಿತಂ|

09052021c ಅತಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಪಿ ವಸುಂಧರಾಧಿಪಾ

ಹತಾ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ಗತಿಂ||

ಮಹಾಪುಣ್ಯವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿರುವ ಇದು ಸ್ವರ್ಗದ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ದಿವೌಕಸರಿಗೆ ಸುಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹತರಾದ ಸರ್ವ ರಾಜರೂ ಮಹಾತ್ಮರ
ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕಥನೇ
ದ್ವಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಬಲದೇವತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕಥನ ಎನ್ನುವ
ಐವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೨

ಬಲರಾಮನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸರಸ್ವತಿಯ
ಉಗಮ ಸ್ಥಾನ ಪ್ಲಕ್ಷಪ್ರಸ್ರವಣಕ್ಕೆ ಬಂದುದು (೧-೧೪). ಅಲ್ಲಿಯೇ
ನಾರದನಿಂದ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಬಲರಾಮನು
ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟಿದುದು (೧೫-
೨೨).

09053001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09053001a ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದತ್ತ್ವಾ ದಾಯಾಂಶ್ಚ ಸಾತ್ವತಃ|

09053001c ಆಶ್ರಮಂ ಸುಮಹದ್ಧಿವ್ಯಮಗಮಜ್ಜ ನಮೇಜಯ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಮೇಜಯ! ಅನಂತರ ಸಾತ್ವತನು

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ದಿವ್ಯ
ಮಹಾ ಆಶ್ರಮವೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

09053002a ಮಧೂಕಾಂಠವನೋಪೇತಂ ಪ್ಲಕ್ಷ್ಯಗ್ರೋಧಸಂಕುಲಂ|

09053002c ಚಿರಿಬಿಲ್ವಯುತಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪನಸಾರ್ಜುನಸಂಕುಲಂ||

ಆ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿಪ್ಪೆ, ಮಾವು, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಆಲ, ಚಿರಬಿಲ್ವ, ಹಲಸು,
ಮತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಸಂಕುಲಗಳಿದ್ದವು.

09053003a ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪ್ರವರಂ ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣಂ|

09053003c ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಾನೃಷೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮವರಸ್ತ್ವಯಂ||

ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಮುಖ್ಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡು
ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ “ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಶ್ರಮವು
ಯಾರದ್ದು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

09053004a ತೇ ತು ಸರ್ವೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಮೂಚೂ ರಾಜನ್ ಹಲಾಯುಧಂ|

09053004c ಶೃಣು ವಿಸ್ತರತೋ ರಾಮ ಯಸ್ಯಾಯಂ ಪೂರ್ವಮಾಶ್ರಮಃ||

ರಾಜನ್! ಅವರೆಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರು ಹಲಾಯುಧನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು:

“ರಾಮ! ಹಿಂದೆ ಈ ಆಶ್ರಮವು ಯಾರದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ವಿಸ್ತರಿಸಿ
ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಕೇಳು.

09053005a ಅತ್ರ ವಿಷ್ಣುಃ ಪುರಾ ದೇವಸ್ತಪ್ತವಾಂಸ್ತಪ ಉತ್ತಮಂ|

09053005c ಅತ್ರಾಸ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಯಜ್ಞಾಃ ಸರ್ವೇ ವೃತ್ತಾಃ ಸನಾತನಾಃ||

ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ದೇವ ವಿಷ್ಣುವು ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ತಪಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ವಿವಿಧ ಸನಾತನ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

09053006a ಅತ್ರೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಸಿದ್ಧಾ ಕೌಮಾರಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ|

09053006c ಯೋಗಯುಕ್ತಾ ದಿವಂ ಯಾತಾ ತಪಃಸಿದ್ಧಾ ತಪಸ್ವಿನೀ||

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೌಮಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಯೋಗಯುಕ್ತಳಾಗಿ ತಪಃಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಿದ್ಧಿ ತಪಸ್ವಿನೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

09053007a ಬಭೂವ ಶ್ರೀಮತೀ ರಾಜನ್ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09053007c ಸುತಾ ಧೃತವ್ರತಾ ಸಾಧ್ವೀ ನಿಯತಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ||

ರಾಜನ್! ಅವಳು ಮಹಾತ್ಮ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನ ಮಗಳು. ಧೃತವ್ರತೆ, ಸಾಧ್ವೀ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ ಮತ್ತು ನಿಯತೆಯಾಗಿದ್ದಳು.

09053008a ಸಾ ತು ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರಂ ಯೋಗಂ ಗತಾ ಸ್ವರ್ಗಮನುತ್ತಮಂ|

09053008c ಭುಕ್ತ್ವಾ ಶ್ರಮೇಽಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ ಫಲಂ ಫಲವತಾಂ ಶುಭಾ||

09053008e ಗತಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ಪೂಜಿತಾ ನಿಯತಾತ್ಮಭಿಃ||

ಅವಳು ಪರಮಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನುತ್ತಮ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಶುಭ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದ ಆ ಮಹಾಭಾಗೆಯನ್ನು ನಿಯತಾತ್ಮರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.”

09053009a ಅಭಿಗಮ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಯದುಪುಂಗವಃ|

09053009c ಋಷೀಂಸ್ತಾನಭಿವಾದ್ಯಾಥ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಹಿಮವತೋಽಚ್ಯುತಃ||

09053009e ಸ್ಕಂಧಾವಾರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ನಿವರ್ತ್ಯಾರುರುಹೇಽಚಲಂ||

ಹಿಮಾಲಯದ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ
ಅಚ್ಯುತ ಯದುಪುಂಗವನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.
ನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಲು
ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

09053010a ನಾತಿದೂರಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ನಗಂ ತಾಲಧ್ವಜೋ ಬಲೀ|

09053010c ಪುಣ್ಯಂ ತೀರ್ಥವರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಗತಃ||

09053011a ಪ್ರಭವಂ ಚ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಪ್ಲಕ್ಷಪ್ರಸ್ರವಣಂ ಬಲಃ|

09053011c ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಾರಪಚನಂ ತೀರ್ಥಪ್ರವರಮುತ್ತಮಂ||

ಆ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಬಲಶಾಲಿ
ತಾಲಧ್ವಜನು ಪುಣ್ಯವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನ,
ಪ್ಲಕ್ಷಪ್ರಸ್ರವಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ನಂತರ ಅವನು
ತೀರ್ಥಪ್ರವರ ಉತ್ತಮ ಕಾರಪಚನವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.

09053012a ಹಲಾಯುಧಸ್ತತ್ರ ಚಾಪಿ ದತ್ತ್ವಾ ದಾನಂ ಮಹಾಬಲಃ|

09053012c ಆಪ್ಲುತಃ ಸಲಿಲೇ ಶೀತೇ ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಪಿ ಜಗಾಮ ಹ||

09053012e ಆಶ್ರಮಂ ಪರಮಪ್ರೀತೋ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಚ

09053013a ಇಂದ್ರೋಽಗ್ನಿರಾರ್ಯಮಾ ಚೈವ ಯತ್ರ ಪ್ರಾಕ್ಶೀತಿಮಾಪ್ನುವನ್|

09053013c ತಂ ದೇಶಂ ಕಾರಪಚನಾದ್ಯಮುನಾಯಾಂ ಜಗಾಮ ಹ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಹಾಬಲ ಹಲಾಯುಧನು ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಶೀತಲ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರೆದನು. ಕಾರಪಚನದಿಂದ ಅವನು ಯಮುನೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿ ಪರಮಪ್ರೀತನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಯಮರು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

09053014a ಸ್ನಾತ್ವಾ ತತ್ರಾಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪರಾಂ ತುಷ್ಟಿಮವಾಪ್ಯ ಚ|

09053014c ಋಷಿಭಿಶ್ಚೈವ ಸಿದ್ಧೈಶ್ಚ ಸಹಿತೋ ವೈ ಮಹಾಬಲಃ|

09053014e ಉಪವಿಷ್ಯಃ ಕಥಾಃ ಶುಭ್ರಾಃ ಶುಶ್ರಾವ ಯದುಪುಂಗವಃ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಮಹಾಬಲ ಯದುಪುಂಗವನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರ ಸಹಿತ ಕುಳಿತು ಶುಭ್ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

09053015a ತಥಾ ತು ತಿಷ್ಠತಾಂ ತೇಷಾಂ ನಾರದೋ ಭಗವಾನೃಷಿಃ|

09053015c ಆಜಗಾಮಾಥ ತಂ ದೇಶಂ ಯತ್ರ ರಾಮೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ||

ಹಾಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರಲು, ರಾಮನಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿ ನಾರದನು ಆಗಮಿಸಿದನು.

09053016a ಜಟಾಮಂಡಲಸಂವೀತಃ ಸ್ವರ್ಣ ಚೀರೀ ಮಹಾತಪಾಃ|

09053016c ಹೇಮದಂಡಧರೋ ರಾಜನ್ಯಮಂಡಲುಧರಸ್ತಥಾ||

ರಾಜನ್! ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು ಜಟಾಮಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣದ ನಾರುಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಹೇಮದಂಡವನ್ನೂ

ಕಮಂಡಲುವನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು.

09053017a ಕಚ್ಚಪೀಂ ಸುಖಶಬ್ದಾಂ ತಾಂ ಗೃಹ್ಯವೀಣಾಂ ಮನೋರಮಾಂ|

09053017c ನೃತ್ಯೇ ಗೀತೇ ಚ ಕುಶಲೋ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜಿತಃ||

ನೃತ್ಯಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜಿತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಸುಖಶಬ್ದವುಳ್ಳ ಕಚ್ಚಪೀ ಎಂಬ ಮನೋರಮ ವೀಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು.

09053018a ಪ್ರಕರ್ತಾ ಕಲಹಾನಾಂ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಚ ಕಲಹಪ್ರಿಯಃ|

09053018c ತಂ ದೇಶಮಗಮದ್ಯತ್ರ ಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಮೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ||

ನಿತ್ಯವೂ ಕಲಹಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಕಲಹಪ್ರಿಯನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮನು ಇದ್ದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

09053019a ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಯ ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯತವ್ರತಂ|

09053019c ದೇವರ್ಷಿಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛಂತ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಕುರುನ್ವತಿ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೇಲೆದ್ದು ಯತವ್ರತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅವನು ಕುರುಗಳ ಸಮಾಚಾರವೇನೆಂದು ದೇವರ್ಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

09053020a ತತೋಽಸ್ಯಾಕಥಯದ್ರಾಜನ್ನಾರದಃ ಸರ್ವಧರ್ಮವಿತ್|

09053020c ಸರ್ವಮೇವ ಯಥಾವೃತ್ತಮತೀತಂ ಕುರುಸಂಕ್ಷಯಂ||

ರಾಜನ್! ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ನಾರದನು ಕುರುಸಂಕ್ಷಯದ

ಕುರಿತು ನಡೆದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

09053021a ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ರೌಹಿಣೀಯೋ ನಾರದಂ ದೀನಯಾ ಗಿರಾ|

09053021c ಕಿಮವಸ್ಥಂ ತು ತತ್ ಕ್ಷತ್ರಂ ಯೇ ಚ ತತ್ರಾಭವನ್ಮುಪಾಃ||

09053022a ಶ್ರುತಮೇತನ್ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಸರ್ವಮೇವ ತಪೋಧನ|

09053022c ವಿಸ್ತರಶ್ರವಣೇ ಜಾತಂ ಕೌತೂಹಲಮತೀವ ಮೇ||

ಆಗ ರೌಹಿಣೀಯನು ದೀನಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನಾರದನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

“ತಪೋಧನ! ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಎಂಥಹ ದುರವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಯಿತು! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೃಪರಿಗೇನಾಯಿತು? ಈ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಇದರ ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ.”

09053023 ನಾರದ ಉವಾಚ

09053023a ಪೂರ್ವಮೇವ ಹತೋ ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಸಿಂಧುಪತಿಸ್ತಥಾ|

09053023c ಹತೋ ವೈಕರ್ತನಃ ಕರ್ಣಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾರಥಾಃ||

09053024a ಭೂರಿಶ್ರವಾ ರೌಹಿಣೀಯ ಮದ್ರರಾಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09053024c ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹಾಬಲಾಃ||

09053025a ಪ್ರಿಯಾನ್ವಾಣಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಕೌರವಸ್ಯ ವೈ|

09053025c ರಾಜಾನೋ ರಾಜಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ||

ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು: “ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಭೀಷ್ಮನು
ಹತನಾದನು. ಅನಂತರ ದ್ರೋಣ, ಸಿಂಧುಪತಿ, ವೈಕರ್ತನ ಕರ್ಣ
ಮತ್ತು ಅವನ ಮಹಾರಥ ಪುತ್ರರು ಹತರಾದರು. ರೌಹಿಣೀಯ !
ಭೂರಿಶ್ರವ, ವೀರ್ಯವಾನ್ ಮದ್ರರಾಜ, ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ಅನೇಕ
ಮಹಾಬಲ, ಸಮರದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗದೇ ಇದ್ದ, ರಾಜರು ಮತ್ತು
ರಾಜಪುತ್ರರು ಕೌರವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದರು.

09053026a ಅಹತಾಂಸ್ತು ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ಮೇ ತತ್ರ ಮಾಧವ|

09053026c ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಬಲೇ ಶೇಷಾಃ ಕೃಪೋ ಭೋಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09053026e ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಚ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ಭಗ್ನಸೈನ್ಯಾ ದಿಶೋ ಗತಾಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಮಾಧವ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ಅಲ್ಲಿ

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವವರು ಕೃಪ, ವೀರ್ಯವಾನ್
ಭೋಜ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಾಂತ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ. ಸೇನೆಗಳು ಭಗ್ನವಾಗಿ
ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ.

09053027a ದುರ್ಯೋಧನೋ ಹತೇ ಸೈನ್ಯೇ ಪ್ರದ್ರುತೇಷು ಕೃಪಾದಿಷು|

09053027c ಹ್ರದಂ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ನಾಮ ವಿವೇಶ ಭೃಶದುಃಖಿತಃ||

ಸೇನೆಯು ಹತವಾಗಲು ಮತ್ತು ಕೃಪಾದಿಗಳು ಪಲಾಯನಗೈಯಲು
ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ದ್ವೈಪಾಯನವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಸರೋವರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು.

09053028a ಶಯಾನಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ತು ಸ್ತಂಭಿತೇ ಸಲಿಲೇ ತದಾ|

09053028c ಪಾಂಡವಾಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣೇನ ವಾಗ್ಭಿರಾಗ್ರಾಭಿರಾರ್ದಯನ್||

ನೀರನ್ನು ಸ್ತಂಭಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ
ಪಾಂಡವರು ಉಗ್ರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದರು.

09053029a ಸ ತುದ್ಯಮಾನೋ ಬಲವಾನ್ವಾಙ್ಗೀ ರಾಮ ಸಮಂತತಃ|

09053029c ಉತ್ಥಿತಃ ಪ್ರಾಗ್ಕೃದಾವ್ವೀರಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ||

ರಾಮ ! ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮಾತಿನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ
ಬಲವಾನ್ ವೀರ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಹಾ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದನು.

09053030a ಸ ಚಾಪ್ಯುಪಗತೋ ಯುದ್ಧಂ ಭೀಮೇನ ಸಹ ಸಾಂಪ್ರತಂ|

09053030c ಭವಿಷ್ಯತಿ ಚ ತತ್ಸದ್ಯಸ್ತಯೋ ರಾಮ ಸುದಾರುಣಂ||

ಈಗ ಅವನು ಭೀಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ರಾಮ ! ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸುದಾರುಣ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಿದೆ.

09053031a ಯದಿ ಕೌತೂಹಲಂ ತೇಽಸ್ತಿ ವ್ರಜ ಮಾಧವ ಮಾ ಚಿರಂ|

09053031c ಪಶ್ಯ ಯುದ್ಧಂ ಮಹಾಘೋರಂ ಶಿಷ್ಯಯೋರ್ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ||

ಮಾಧವ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ಹೊರಡು !
ತಡಮಾಡಬೇಡ ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ನಡುವೆ
ನಡೆಯುವ ಮಹಾಘೋರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡು !”

09053032 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09053032a ನಾರದಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದ್ವಿಜರ್ಷಭಾನ್|

09053032c ಸರ್ವಾನ್ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ಯೇ ತೇನಾಭ್ಯಾಗತಾಃ ಸಹ|

09053032e ಗಮ್ಯತಾಂ ದ್ವಾರಕಾಂ ಚೇತಿ ಸೋಽನ್ವಶಾದನುಯಾಯಿನಃ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು
ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ದ್ವಿಜರ್ಷಭರೆಲ್ಲರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿ ಎಂದು
ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು.

09053033a ಸೋಽವತೀರ್ಯಾ ಚಲಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ ಪಕ್ಷಪ್ರಸ್ರವಣಾಚ್ಚುಭಾತ್|

09053033c ತತಃ ಪ್ರೀತಮನಾ ರಾಮಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೀರ್ಥಫಲಂ ಮಹತ್||

09053033e ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಸಂನಿಧೌ ಶ್ಲೋಕಮಗಾಯದಿದಮಚ್ಯುತಃ||

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತ ಶುಭ ಪ್ಲಕ್ಷಪ್ರಸ್ರವಣದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ತೀರ್ಥಗಳ
ಮಹಾಫಲಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತಮನಸ್ಕನಾದ ಅಚ್ಯುತ ರಾಮನು
ವಿಪ್ರರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದನು:

09053034a ಸರಸ್ವತೀವಾಸಸಮಾ ಕುತೋ ರತಿಃ

ಸರಸ್ವತೀವಾಸಸಮಾಃ ಕುತೋ ಗುಣಾಃ|

09053034c ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದಿವಂ ಗತಾ ಜನಾಃ

ಸದಾ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಂತಿ ನದೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ||

“ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ
ಆಹ್ಲಾದವು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ? ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಗುಣವು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ?
ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದ ಜನರು ಅಲ್ಲಿಯೂ
ಕೂಡ ಸದಾ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ !

09053035a ಸರಸ್ವತೀ ಸರ್ವನದೀಷು ಪುಣ್ಯಾ

ಸರಸ್ವತೀ ಲೋಕಸುಖಾವಹಾ ಸದಾ|

09053035c ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜನಾಃ ಸುದುಷ್ಕೃತಾಃ

ದಾ ನ ಶೋಚಂತಿ ಪರತ್ರ ಚೇಹ ಚ||

ಸರ್ವನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪುಣ್ಯೆಯು. ಸರಸ್ವತಿಯು ಸದಾ
ಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಯುವಳು. ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ದುಷ್ಕೃತ
ಜನರು ಇಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಸದಾ ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

09053036a ತತೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಃ ಸರಸ್ವತೀಂ|

09053036c ಹಯೈರ್ಯುಕ್ತಂ ರಥಂ ಶುಭ್ರಮಾತಿಷ್ಠತ ಪರಂತಪಃ||

09053037a ಸ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಾ ತೇನ ರಥೇನ ಯದುಪುಂಗವಃ|

09053037c ದಿದ್ಯಕ್ಷುರಭಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶಿಷ್ಯಯುದ್ಧಮುಪಸ್ಥಿತಂ||

ಅನಂತರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಪರಂತಪನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದ ಶುಭ್ರ ರಥವನ್ನೇರಿದನು. ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯದುಪುಂಗವನು ಶಿಷ್ಯರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತ್ರಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಬಲದೇವತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೮/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-

೨೬/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೨೨೨/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-

೪೨೯೬೨/೨೩೨೮೪

ಗದಾಯುದ್ಧ ಪರ್ವ

೫೪

ಬಲರಾಮನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಸಮಂತಪಂಚಕಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಎಲ್ಲರೂ ಹೋದುದು (೧-೧೩). ಭೀಮ-ದುರ್ಯೋಧನರ
ಯುದ್ಧಾರಂಭ (೧೪-೪೪).

09054001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09054001a ಏವಂ ತದಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ಜನಮೇಜಯ|

09054001c ಯತ್ರ ದುಃಖಾನ್ವಿತೋ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಮೇಜಯ! ಹೀಗೆ ತುಮುಲ
ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ದುಃಖಾನ್ವಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:

09054002a ರಾಮಂ ಸಂನಿಹಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗದಾಯುದ್ಧ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

09054002c ಮಮ ಪುತ್ರಃ ಕಥಂ ಭೀಮಂ ಪ್ರತ್ಯಯುಧೃತ ಸಂಜಯ||

“ಗದಾಯುದ್ಧವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವಾಗ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ
ಪುತ್ರನು ಭೀಮನೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು?”

09054003 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09054003a ರಾಮಸಾಂನಿಧ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಪುತ್ರೋ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತವ|

09054003c ಯುಧಕಾಮೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಸಮಹೃಷ್ಯತ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಯುಧಕಾಮಿಯಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ
ಮಹಾಬಾಹು ವೀರ್ಯವಾನ್ ದುರ್ಯೋಧನನು ರಾಮನ
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಿತನಾದನು.

09054004a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲಾಂಗಲಿನಂ ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಯ ಚ ಭಾರತ|

09054004c ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಭಾರತ! ಲಾಂಗಲಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು
ಎದ್ದು ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಮನು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು:

09054005a ಸಮಂತಪಂಚಕಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಿತೋ ಯಾಮ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09054005c ಪ್ರಥಿತೋತ್ತರವೇದೀ ಸಾ ದೇವಲೋಕೇ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ||

“ವಿಶಾಂಪತೇ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಉತ್ತರವೇದಿಯೆಂದು
ದೇವಲೋಕದಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಂತಪಂಚಕಕ್ಕೆ ನಾವು
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗೋಣ!

09054006a ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾಪುಣ್ಯತಮೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಸನಾತನೇ|

09054006c ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನಿಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಸ್ವರ್ಗೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯತಮವಾಗಿರುವ ಆ ಸನಾತನ

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಿಧನಹೊಂದಿದವರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ
ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯ !”

09054007a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಕುಂತೀಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09054007c ಸಮಂತಪಂಚಕಂ ವೀರಃ ಪ್ರಾಯಾದಭಿಮುಖಃ ಪ್ರಭುಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಹಾರಾಜ ಕುಂತೀಪುತ್ರ ವೀರ ಪ್ರಭು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಮಂತಪಂಚಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟನು.

09054008a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಂ|

09054008c ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮಮರ್ಷಾದ್ಧ್ವ್ಯ ತಿಮಾನಗಚ್ಚತ್ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ||

ಆಗ ಅಮರ್ಷಣ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮಹಾಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಾಲ್ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು.

09054009a ತಥಾ ಯಾಂತಂ ಗದಾಹಸ್ತಂ ವರ್ಮಣಾ ಚಾಪಿ ದಂಶಿತಂ|

09054009c ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾ ದೇವಾಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತ್ಯಪೂಜಯನ್|

09054009e ವಾತಿಕಾಶ್ಚ ನರಾ ಯೇತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ಹರ್ಷಮಾಗತಾಃ||

ಹಾಗೆ ಕವಚಧಾರಿಯಾಗಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು “ಸಾಧು !
ಸಾಧು !” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. ವಾತಿಕ ಚಾರಣರೂ ಅವನನ್ನು
ನೋಡಿ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09054010a ಸ ಪಾಂಡವೈಃ ಪರಿವೃತಃ ಕುರುರಾಜಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ|

09054010c ಮತ್ತಸ್ಯೇವ ಗಜೇಂದ್ರಸ್ಯ ಗತಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಸೋಽವ್ರಜತ್||

ಪಾಂಡವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಗ ಕುರುರಾಜನು ಮದಿಸಿದ
ಆನೆಯ ನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

09054011a ತತಃ ಶಂಖನಿನಾದೇನ ಭೇರೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾಸ್ವನೈಃ|

09054011c ಸಿಂಹನಾದೈಶ್ಚ ಶೂರಾಣಾಂ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಪೂರಿತಾಃ||

ಆಗ ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಶಂಖ-ಭೇರಿಗಳ ನಿನಾದಗಳಿಂದಲೂ ಶೂರರ
ಮಹಾಸ್ವನ ಸಿಂಹನಾದಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಳಗಿದವು.

09054012a ಪ್ರತೀಚ್ಯಭಿಮುಖಂ ದೇಶಂ ಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟಂ ಸುತೇನ ತೇ|

09054012c ಗತ್ವಾ ಚ ತೈಃ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಸಮಂತಾತ್ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಮಂತಪಂಚಕವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗನು
ತಲುಪಲು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸುತ್ತುವರೆದರು.

09054013a ದಕ್ಷಿಣೇನ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಃ ಸ್ವಯನಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ|

09054013c ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ತ್ವನಿರಿಣೇ ತತ್ರ ಯುದ್ಧಮರೋಚಯನ್||

ಸರಸ್ವತಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಳಿಲ್ಲದಿದ್ದ
ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

09054014a ತತೋ ಭೀಮೋ ಮಹಾಕೋಟಿಂ ಗದಾಂ ಗೃಹ್ಯಾಥ ವರ್ಮಭೃತ್|

09054014c ಬಿಭ್ರದ್ರೂಪಂ ಮಹಾರಾಜ ಸದೃಶಂ ಹಿ ಗರುತ್ಮತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಮಹಾಕೋಟಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕವಚದ್ರೀ
ಭೀಮನು ಗರುಡನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

09054015a ಅವಬದ್ಧಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಕಾಂಚನವರ್ಮಭೃತ್|

09054015c ರರಾಜ ರಾಜನ್ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಕಾಂಚನಃ ಶೈಲರಾಡಿವ||

ರಾಜನ್ ! ರಣದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಂಚನ ಕವಚವನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಕಾಂಚನ ಗಿರಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09054016a ವರ್ಮಭ್ಯಾಂ ಸಂವೃತೌ ವೀರೌ ಭೀಮದುರ್ಯೋಧನಾವುಭೌ|

09054016c ಸಂಯುಗೇ ಚ ಪ್ರಕಾಶೇತೇ ಸಂರಬ್ಧಾವಿವ ಕುಂಜರೌ||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕವಚಧಾರಿಗಳಾದ ವೀರ ಭೀಮ-
ದುರ್ಯೋಧನರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ರೋಧಿತ ಆನೆಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು.

09054017a ರಣಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥೌ ಭ್ರಾತರೌ ತೌ ನರರ್ಷಭೌ|

09054017c ಅಶೋಭೇತಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವಿವೋದಿತೌ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರಣಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರು
ಸಹೋದರ ನರರ್ಷಭರು ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರಂತೆ
ಶೋಭಿಸಿದರು.

09054018a ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ನಿರೀಕ್ಷೇತಾಂ ಕ್ರುದ್ಧಾವಿವ ಮಹಾದ್ವಿಪೌ|

09054018c ದಹಂತೌ ಲೋಚನೈ ರಾಜನ್ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣೌ||

ರಾಜನ್ ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಕ್ರುದ್ಧ

ಮಹಾಗಜಗಳಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09054019a ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಾ ರಾಜನ್ಗದಾಮಾದಾಯ ಕೌರವಃ|

09054019c ಸೃಕ್ಮಿಣೀ ಸಂಲಿಹನ್ರಾಜನ್ಯೋಧರಕ್ತೇಕ್ಷಣಃ ಶ್ವಸನ್||

ರಾಜನ್! ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸ್ಕನಾದ ಕೌರವನು ಗದೆಯನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು,
ದೀರ್ಘನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದನು.

09054020a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜಾ ಗದಾಮಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09054020c ಭೀಮಸೇನಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಗಜೋ ಗಜಮಿವಾಹ್ವಯತ್||

ಆಗ ವೀರ್ಯವಾನ್ ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಆನೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಆನೆಯನ್ನು
ಸೆಣೆಸಾಡಲು ಕರೆಯುವಂತೆ ಕರೆದನು.

09054021a ಅದ್ರಿಸಾರಮಯೀಂ ಭೀಮಸ್ತಥೈವಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09054021c ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ನೃಪತಿಂ ಸಿಂಹಃ ಸಿಂಹಂ ಯಥಾ ವನೇ||

ಹಾಗೆಯೇ ವೀರ್ಯವಾನ ಭೀಮನು ಲೋಹಮಯ ಗದೆಯನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿಂಹವು ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು
ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತೆ ನೃಪತಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ
ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

09054022a ತಾವುದ್ಯತಗದಾಪಾಣೀ ದುರ್ಯೋಧನವ್ಯಕೋದರೌ|

09054022c ಸಂಯುಗೇ ಸ್ಮ ಪ್ರಕಾಶೇತೇ ಗಿರೀ ಸಶಿಖರಾವಿವ||

ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನ-
ವ್ಯಕೋದರರು ರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಖರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು.

09054023a ತಾವುಭಾವಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವುಭೌ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮೌ|

09054023c ಉಭೌ ಶಿಷ್ಯೌ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ರೌಹಿಣೀಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಯಂಕರ
ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೀಮತ
ರೌಹಿಣೀಯ ಬಲರಾಮನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

09054024a ಉಭೌ ಸದ್ಯಶಕರ್ಮಾಣೌ ಯಮವಾಸವಯೋರಿವ|

09054024c ತಥಾ ಸದ್ಯಶಕರ್ಮಾಣೌ ವರುಣಸ್ಯ ಮಹಾಬಲೌ||

ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಯಮ-ವಾಸವರಂತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ವರುಣನ
ಮಹಾಬಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

09054025a ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ತಥಾ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ|

09054025c ಸದ್ಯಶೌ ತೌ ಮಹಾರಾಜ ಮಧುಕೈಟಭಯೋರ್ಯುಧಿ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ವಾಸುದೇವ, ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು
ವೈಶ್ರವಣನಂತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಧು-ಕೈಟಭರಂತಿದ್ದರು.

09054026a ಉಭೌ ಸದೃಶಕರ್ಮಾಣೌ ರಣೇ ಸುಂದೋಪಸುಂದಯೋಃ|

09054026c ತಥೈವ ಕಾಲಸ್ಯ ಸಮೌ ಮೃತ್ಯೋಶ್ಚೈವ ಪರಂತಪೌ||

ಇಬ್ಬರು ಪರಂತಪರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸುಂದೋಪಸುಂದರಂತಿದ್ದರು.
ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಮನಾಗಿದ್ದರು.

09054027a ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಧಾವಂತೌ ಮತ್ತಾವಿವ ಮಹಾದ್ವಿಪೌ|

09054027c ವಾಶಿತಾಸಂಗಮೇ ದೃಶ್ತೌ ಶರದೀವ ಮದೋತ್ಕೃಷೌ||

ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಥುನೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ
ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಎರಡು ಗಂಡಾನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ
ಸಂಘರ್ಷಿಸುವಂತೆ ಆ ಬಲೋನ್ಮತ್ತರು ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

09054028a ಮತ್ತಾವಿವ ಜಿಗೀಷಂತೌ ಮಾತಂಗೌ ಭರತರ್ಷಭೌ|

09054028c ಉಭೌ ಕ್ರೋಧವಿಷಂ ದೀಪ್ತಂ ವಮಂತಾವುರಗಾವಿವ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಭರತರ್ಷಭರೂ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳಂತೆ ಸೆಣೆಸಾಡಲು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಷಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಕ್ರೋಧವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದರು.

09054029a ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸಂರಬ್ಧೌ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾವರಿಂದಮೌ|

09054029c ಉಭೌ ಭರತಶಾರ್ದೂಲೌ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಸಮನ್ವಿತೌ||

ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸಮನ್ವಿತರಾದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಭರತಶಾರ್ದೂಲ

ಅರಿಂದಮರೂ ಕೃದ್ಧರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09054030a ಸಿಂಹಾವಿವ ದುರಾಧರ್ಷೌ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ಪರಂತಪೌ|

09054030c ನಖಿದಂಷ್ಟ್ರಾ ಯುಧೌ ವೀರೌ ವ್ಯಾಘ್ರಾವಿವ ದುರುತ್ಸಹೌ||

ಇಬ್ಬರು ಪರಂತಪರೂ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ
ದುರಾಧರ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಉಗುರು ಮತ್ತು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳೇ
ಆಯುಧವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ವೀರರೂ
ದುಃಸಾದ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

09054031a ಪ್ರಜಾಸಂಹರಣೇ ಕ್ಷುಬ್ಧೌ ಸಮುದ್ರಾವಿವ ದುಸ್ತರೌ|

09054031c ಲೋಹಿತಾಂಗಾವಿವ ಕೃದ್ಧೌ ಪ್ರತಪಂತೌ ಮಹಾರಥೌ||

ಪ್ರಜಾಸಂಹಾರದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡ ಎರಡು
ಸಮುದ್ರಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಮೀರಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
ಕೃದ್ಧರಾದ ಆ ಮಹಾರಥರು ಎರಡು ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹಗಳಂತೆ
ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09054032a ರಶ್ಮಿ ಮಂತೌ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ದೀಪ್ತಿಮಂತೌ ಮಹಾಬಲೌ|

09054032c ದದೃಶಾತೇ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠೌ ಕಾಲಸೂರ್ಯಾ ವಿವೋದಿತೌ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಬಲ ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಉದಯಿಸುವ ಪ್ರವಿರ ಕಿರಣಗಳ ಇಬ್ಬರು ಸೂರ್ಯರಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09054033a ವ್ಯಾಘ್ರಾವಿವ ಸುಸಂರಬ್ಧೌ ಗರ್ಜಂತಾವಿವ ತೋಯದೌ|

09054033c ಜಹ್ಯಷಾತೇ ಮಹಾಬಾಹೂ ಸಿಂಹೌ ಕೇಸರಿಣಾವಿವ||

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಬಾಹುಗಳು ಕೋಪಗೊಂಡ ಹುಲಿಗಳಂತೆ,
ಗುಡುಗುವ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಹ-ಕೇಸರಿಗಳಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

09054034a ಗಜಾವಿವ ಸುಸಂರಬ್ಧೌ ಜ್ವಲಿತಾವಿವ ಪಾವಕೌ|

09054034c ದದ್ಯಶುಸ್ತೌ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಸಶೃಂಗಾವಿವ ಪರ್ವತೌ||

ಕುಪಿತ ಗಜಗಳಂತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಗಳಂತಿದ್ದ ಆ
ಮಹಾತ್ಮರು ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

09054035a ರೋಷಾತ್ಪಸ್ಫುರಮಾಣೋಷ್ಠೌ ನಿರೀಕ್ಷಂತೌ ಪರಸ್ಪರಂ|

09054035c ತೌ ಸಮೇತೌ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಗದಾಹಸ್ತೌ ನರೋತ್ತಮೌ||

ರೋಷಾವೇಶದಿಂದ ಇಬ್ಬರ ತುಟಿಗಳೂ ಅದುರುತ್ತಿದ್ದವು.
ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಇಬ್ಬರು
ಮಹಾತ್ಮ ನರೋತ್ತಮರೂ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.

09054036a ಉಭೌ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟಾವುಭೌ ಪರಮಸಮ್ಮತೌ|

09054036c ಸದಶ್ವಾವಿವ ಹೇಷಂತೌ ಬೃಂಹಂತಾವಿವ ಕುಂಜರೌ||

ಇಬ್ಬರೂ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಪರಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಕೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನೆಗಳಂತೆ

ಘೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09054037a ವೃಷಭಾವಿವ ಗರ್ಜಂತೌ ದುರ್ಯೋಧನವೃಕೋದರೌ|

09054037c ದೈತ್ಯಾವಿವ ಬಲೋನ್ಮತ್ತೌ ರೇಜತುಸ್ತೌ ನರೋತ್ತಮೌ||

ಗೂಳಿಗಳಂತೆ ಗುಟುಕುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ನರೋತ್ತಮರಾದ ದುರ್ಯೋಧನ-ವೃಕೋದರರು ಬಲೋನ್ಮತ್ತ ದೈತ್ಯರಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09054038a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ರಾಜನ್ನಿದಮಾಹ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09054038c ಸೃಂಜಯೈಃ ಸಹ ತಿಷ್ಠಂತಂ ತಪಂತಮಿವ ಭಾಸ್ಕರಂ||

ರಾಜನ್! ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಸೃಂಜಯರೊಂದಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು:

09054039a ಇದಂ ವ್ಯವಸಿತಂ ಯುದ್ಧಂ ಮಮ ಭೀಮಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

09054039c ಉಪೋಪವಿಷ್ವಾಃ ಪಶ್ಯಧ್ವಂ ವಿಮರ್ಧಂ ನೃಪಸತ್ತಮಾಃ||

“ನೃಪಸತ್ತಮರೇ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಭೀಮ ಇಬ್ಬರ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ನೋಡಿರಿ!”

09054040a ತತಃ ಸಮುಪವಿಷ್ವಂ ತತ್ಸುಮಹದ್ರಾಜಮಂಡಲಂ|

09054040c ವಿರಾಜಮಾನಂ ದದೃಶೇ ದಿವೀವಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ||

ಆಗ ಆ ಮಹಾರಾಜಮಂಡಲವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅದು ದಿವಿಯಲ್ಲಿಯ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

09054041a ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಕೇಶವಪೂರ್ವ ಜಃ|

09054041c ಉಪವಿಷ್ಟೋ ಮಹಾರಾಜ ಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಸಮಂತತಃ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಮಹಾಬಾಹು ಶ್ರೀಮಾನ್
ಕೇಶವಪೂರ್ವ ಜನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

09054042a ಶುಶುಭೇ ರಾಜಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ನೀಲವಾಸಾಃ ಸಿತಪ್ರಭಃ|

09054042c ನಕ್ಷತ್ರೈರಿವ ಸಂಪೂರ್ಣೋ ವೃತೋ ನಿಶಿ ನಿಶಾಕರಃ||

ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ನೀಲವಸ್ತ್ರಧಾರಿ ಶ್ವೇತಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ರಾಮನು
ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತೆ
ಕಂಡನು.

09054043a ತೌ ತಥಾ ತು ಮಹಾರಾಜ ಗದಾಹಸ್ತೌ ದುರಾಸದೌ|

09054043c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ವಾಗ್ಬಿರುಗ್ರಾಭಿಸ್ತಕ್ಷಮಾಣೌ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ದುರಾಸದರಾದ
ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು ವಾಗ್ಯುದ್ಧದಿಂದ
ನೋಯಿಸತೊಡಗಿದರು.

09054044a ಅಪ್ರಿಯಾಣಿ ತತೋಽನ್ಯೋನ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾ ತೌ ಕುರುಪುಂಗವೌ|

09054044c ಉದೀಕ್ಷಂತೌ ಸ್ಥಿತೌ ವೀರೌ ವೃತ್ರಶಕ್ರಾವಿವಾಹವೇ||

ಅನ್ಯೋನ್ಯರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ಕುರುಪುಂಗವ
ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ವೃತ್ರ-ಶಕ್ರರ ಯುದ್ಧವೋ ಎಂಬಂತೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು
ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಯುದ್ಧಾರಂಭೇ ಚತುಷ್ಟಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಾರಂಭ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೫

ಗದಾಯುದ್ಧದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಾದ ಘೋರ ನಿಮಿತ್ತಗಳು (೧-೧೪).

ಭೀಮಸೇನನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು (೧೫-೨೪).

ಭೀಮಸೇನ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ (೨೫-೪೪).

09055001 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09055001a ತತೋ ವಾಗ್ಯುದ್ಧಮಭವತ್ತುಮುಲಂ ಜನಮೇಜಯ|

09055001c ಯತ್ರ ದುಃಖಾನ್ವಿತೋ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಜನಮೇಜಯ! ತುಮುಲ
ವಾಗ್ನುಧ್ಧವು ನಡೆಯಿತೆಂದು ದುಃಖಾನ್ವಿತನಾದ ರಾಜಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09055002a ಧಿಗಸ್ತು ಖಿಲು ಮಾನುಷ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ನಿಷ್ಠೇಯಮೀದೃಶೀ|

09055002c ಏಕಾದಶಚಮೂಭರ್ತಾ ಯತ್ರ ಪುತ್ರೋ ಮಮಾಭಿಭೂಃ||

09055003a ಆಜ್ಞಾಪ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಪುಪತೀನ್ಭಕ್ತ್ವಾ ಚೇಮಾಂ ವಸುಂಧರಾಂ|

09055003c ಗದಾಮಾದಾಯ ವೇಗೇನ ಪದಾತಿಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ರಣಂ||

“ಇಂಥಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೇ ಧಿಕ್ಕಾರ! ನನ್ನ
ಪುತ್ರನು ಹನ್ನೊಂದು ಸೇನೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ನಾಯಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು.
ಸರ್ವ ನೃಪತಿಗಳನ್ನೂ ಆಳಿಕೊಂಡು ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ
ಅವನು ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪದಾತಿಯಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ
ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲಾ!

09055004a ಭೂತ್ವಾ ಹಿ ಜಗತೋ ನಾಥೋ ಹ್ಯನಾಥ ಇವ ಮೇ ಸುತಃ|

09055004c ಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯ ಯೋ ಯಾತಿ ಕಿಮನ್ಯದ್ಭಾಗಧೇಯತಃ||

ಜಗತ್ತಿಗೇ ನಾಥನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಈಗ ಅನಾಥನಂತೆ
ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ನನ್ನ ಮಗ ಎಂದರೆ
ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವು ಏನಿದ್ದೀತು?

09055005a ಅಹೋ ದುಃಖಂ ಮಹತ್ಪಾಪ್ತಂ ಪುತ್ರೇಣ ಮಮ ಸಂಜಯ|

09055005c ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ದುಃಖಾರ್ತೋ ವಿರರಾಮ ಜನಾಧಿಪಃ||

ಅಯ್ಯೋ ಸಂಜಯ ! ನನ್ನ ಮಗನು ಮಹಾ ದುಃಖವನ್ನೇ
ಅನುಭವಿಸಿದನು !” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದುಃಖಾರ್ತ ಜನಾಧಿಪನು
ಸುಮ್ಮನಾದನು.

09055006 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09055006a ಸ ಮೇಘನಿನದೋ ಹರ್ಷಾದ್ವಿನದನ್ನಿವ ಗೋವೃಷಃ|

09055006c ಆಜುಹಾವ ತತಃ ಪಾರ್ಥಂ ಯುದ್ಧಾಯ ಯುಧಿ ವೀರ್ಯವಾನ್||

09055007a ಭೀಮಮಾಹ್ವಯಮಾನೇ ತು ಕುರುರಾಜೇ ಮಹಾತ್ಮನಿ|

09055007c ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ಸುಘೋರಾಣಿ ರೂಪಾಣಿ ವಿವಿಧಾನ್ಮೃತ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಹರ್ಷದಿಂದ ಮೇಘದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ
ಮತ್ತು ಹೋರಿಯಂತೆ ಗುರುಟು ಹಾಕುತ್ತಾ ರಣದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಮಹಾತ್ಮ ಕುರುರಾಜನು ಭೀಮನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ
ಘೋರರೂಪದ ವಿವಿಧ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

09055008a ವವೃರ್ವಾತಾಃ ಸನಿರ್ಘಾತಾಃ ಪಾಂಸುವರ್ಷಂ ಪಪಾತ ಚ|

09055008c ಬಭೂವುಶ್ಚ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಿಮಿರೇಣ ಸಮಾವೃತಾಃ||

ಸುನಿರ್ಘಾತ²⁸ಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಬೀಸಿದವು. ಧೂಳಿನ

---

²⁸ ವಾಯುನಾಭಿಹತೇ ವಾಯೌ ಗಗನಾಚ್ಚ ಪ್ರತದ್ಯದಃ|

ಪ್ರಚಂಡಘೋರನಿರ್ಘೋಷೋ ನಿರ್ಘಾತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ|| ಪವನಃ ಪವನಾಭಿಹತೋ
ಗಗನಾದವನೌ ಯದಾ ಸಮಾಪತತಿ| ಭವತಿ ತದಾ ನಿರ್ಘಾತಃ ಸ ಚ ಪಾಪೋ

ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿಯಿತು.

09055009a ಮಹಾಸ್ವನಾಃ ಸನಿರ್ಘಾತಾಸ್ತುಮುಲಾ ರೋಮಹರ್ಷಣಾಃ|

09055009c ಪೇತುಸ್ತಥೋಲ್ಕಾಃ ಶತಶಃ ಸ್ಫೋಟಯಂತ್ಯೋ ನಭಸ್ತಲಂ||

ನಭಸ್ತಲವನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ ನೂರಾರು ರೋಮಹರ್ಷಣ ಉಲೈಗಳು
ಮಹಾಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಘಾತಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಿದ್ದವು.

09055010a ರಾಹುಶ್ಚಾಗ್ರಸದಾದಿತ್ಯಮಪರ್ವಣಿ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09055010c ಚಕಂಪೇ ಚ ಮಹಾಕಂಪಂ ಪೃಥಿವೀ ಸವನದ್ರುಮಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಪರ್ವ ತಿಥಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಾಹುವು ಸೂರ್ಯನನ್ನು
ನುಂಗಿದನು. ವನ-ವೃಕ್ಷಗಳೊಡನೆ ಭೂಮಿಯು
ಮಹಾಕಂಪನದೊಂದಿಗೆ ನಡುಗಿತು.

09055011a ರೂಕ್ಷಾಶ್ಚ ವಾತಾಃ ಪ್ರವವುರ್ನೀಚೈಃ ಶರ್ಕರವರ್ಷಿಣಃ|

09055011c ಗಿರೀಣಾಂ ಶಿಖಿರಾಣ್ಯೇವ ನ್ಯಪತಂತ ಮಹೀತಲೇ||

ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಬಿರುಸಾದ ಸುಂಟರಗಾಳಿಗಳು ಕೆಳಗೆ

ದೀರ್ಘವಿಹರರುತಃ|| ಅರ್ಥಾತ್ ವಾಯುವಿನಿಂದ ವಾಯುವು ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು
ಅದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಘಾತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
ಹೀಗೆ ವಾಯುವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದು ಬಹಳ ಅನಿಷ್ಟಸೂಚಕವಾದುದು.
ವಾಯುವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಈ ನಿರ್ಘಾತದ ಶಬ್ದವು
ಸಿಡಿಲಿನ ಶಬ್ದದಂತಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತಾ, ೩೯, ೧).

ಬೀಸತೊಡಗಿದವು. ಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳೇ ಕಳಚಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದವು.

09055012a ಮೃಗಾ ಬಹುವಿಧಾಕಾರಾಃ ಸಂಪತಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ|

09055012c ದೀಪ್ತಾಃ ಶಿವಾಶ್ಚಾಪ್ಯನದನ್ಘೋರರೂಪಾಃ ಸುದಾರುಣಾಃ||

ಬಹುವಿಧ ಆಕಾರಗಳ ಮೃಗಗಳು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓಡ
ತೊಡಗಿದವು. ಘೋರರೂಪೀ ಗುಳ್ಳೇನರಿಗಳು ಪ್ರದೀಪ್ತ ಮುಖಗಳಿಂದ
ಸುದಾರುಣವಾಗಿ ಕೂಗತೊಡಗಿದವು.

09055013a ನಿರ್ಘಾತಾಶ್ಚ ಮಹಾಘೋರಾ ಬಭೂವೂ ರೋಮಹರ್ಷಣಾಃ|

09055013c ದೀಪ್ತಾಯಾಂ ದಿಶಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮೃಗಾಶ್ಚಾಶುಭವಾದಿನಃ||

ಮಹಾಘೋರ ರೋಮಾಂಚಕಾರೀ ನಿರ್ಘಾತಗಳುಂಟಾದವು.
ರಾಜೇಂದ್ರ! ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳು
ಅಶುಭವಾಗಿ ಕೂಗತೊಡಗಿದವು.

09055014a ಉದಪಾನಗತಾಶ್ಚಾಪೋ ವ್ಯವರ್ಧಂತ ಸಮಂತತಃ|

09055014c ಅಶರೀರಾ ಮಹಾನಾದಾಃ ಶ್ರೂಯಂತೇ ಸ್ಮ ತದಾ ನೃಪ||

ನೃಪ! ಎಲ್ಲ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿಬಂದಿತು. ಆಗ ನಮಗೆ
ಅಶರೀರ ಮಹಾನಾದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು.

09055015a ಏವಮಾದೀನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾಥ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ವೃಕೋದರಃ|

09055015c ಉವಾಚ ಭ್ರಾತರಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ||

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವೃಕೋದರನು
ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತಾ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09055016a ನೈಷ ಶಕ್ರೋ ರಣೇ ಜೇತುಂ ಮಂದಾತ್ಮಾ ಮಾಂ ಸುಯೋಧನಃ|

09055016c ಅದ್ಯ ಕ್ರೋಧಂ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಿಗೂಢಂ ಹೃದಯೇ ಚಿರಂ||

09055016e ಸುಯೋಧನೇ ಕೌರವೇಂದ್ರೇ ಖಾಂಡವೇ ಪಾವಕೋ ಯಥಾ||

“ಈ ಮಂದಾತ್ಮ ಸುಯೋಧನನು ರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಶಕ್ತನಿಲ್ಲ.
ಖಾಂಡವದ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗಿ ಸುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಹಾಗೆ ಇಂದು
ನಾನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ನಿಗೂಢವಾಗಿದ್ದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು
ಕೌರವೇಂದ್ರ ಸುಯೋಧನನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತೇನೆ.

09055017a ಶಲ್ಯಮದ್ಯೋದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಪಾಂಡವ ಹೃಚ್ಚಯಂ|

09055017c ನಿಹತ್ಯ ಗದಯಾ ಪಾಪಮಿಮಂ ಕುರುಕುಲಾಧಮಂ||

ಪಾಂಡವ! ಈ ಪಾಪಿ ಕುರುಕುಲಾಧಮನನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಇಂದು ಕಿತ್ತುಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

09055018a ಅದ್ಯ ಕೀರ್ತಿಮಯೀಂ ಮಾಲಾಂ ಪ್ರತಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ತ್ವಯಿ|

09055018c ಹತ್ವೇಮಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಣಂ ಗದಯಾ ರಣಮೂರ್ಧನಿ||

ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಪಕರ್ಮಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ನಾನು ಇಂದು ನಿನಗೆ
ಕೀರ್ತಿಮಯೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

09055019a ಅದ್ಯಾಸ್ಯ ಶತಧಾ ದೇಹಂ ಭಿನದ್ಮಿ ಗದಯಾನಯಾ|

09055019c ನಾಯಂ ಪ್ರವೇಷ್ಯಾ ನಗರಂ ಪುನರ್ವಾರಣಸಾಹ್ವಯಂ||

ಇಂದು ಗದೆಯಿಂದ ಇವನ ದೇಹವನ್ನು ನೂರಾರು ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ
ಒಡೆಯದೇ ನಾನು ಪುನಃ ವಾರಣಸಾಹ್ವಯ ನಗರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

09055020a ಸರ್ಪೋತ್ಸರ್ಗಸ್ಯ ಶಯನೇ ವಿಷದಾನಸ್ಯ ಭೋಜನೇ|

09055020c ಪ್ರಮಾಣಕೋಟ್ಯಾಂ ಪಾತಸ್ಯ ದಾಹಸ್ಯ ಜತುವೇಶ್ಮನಿ||

09055021a ಸಭಾಯಾಮವಹಾಸಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ವಹರಣಸ್ಯ ಚ|

09055021c ವರ್ಷಮಜ್ಞಾತವಾಸಸ್ಯ ವನವಾಸಸ್ಯ ಚಾನಘ||

09055022a ಅದ್ಯಾಂತಮೇಷಾಂ ದುಃಖಾನಾಂ ಗಂತಾ ಭರತಸತ್ತಮ|

09055022c ಏಕಾಹ್ನಾ ವಿನಿಹತೈಮಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಾತ್ಮನೋಽನ್ಯಥಾಃ||

ಅನಘ ! ಭರತಸತ್ತಮ ! ಮಲಗಿರುವಾಗ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಕಚ್ಚಿಸಿದುದು, ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನಿತ್ತಿದುದು, ಪ್ರಮಾಣಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಸಿದುದು, ಜತುಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿದುದು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಅಪಮಾನಿಸಿದುದು, ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿದುದು, ಒಂದು ವರ್ಷದ
ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಮತ್ತು ವನವಾಸಗಳ - ಈ ಇಲ್ಲ ದುಃಖಗಳ
ಕೊನೆಗಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಒಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾನಿವನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನ ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ.

09055023a ಅದ್ಯಾಯುರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಮತೇರಕೃತಾತ್ಮನಃ|

09055023c ಸಮಾಪ್ತಂ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ದರ್ಶನಂ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಇಂದು ಈ ದುರ್ಮತಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಲ್ಲದ

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾತಪಿತೃಗಳ ದರ್ಶನವು
ಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

09055024a ಅದ್ಯಾಯಂ ಕುರುರಾಜಸ್ಯ ಶಂತನೋಃ ಕುಲಪಾಂಸನಃ|

09055024c ಪ್ರಾಣಾನ್ ಶ್ರಿಯಂ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶೇಷ್ಯತಿ ಭೂತಲೇ||

ಇಂದು ಶಂತನುವಿನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕಪ್ರಾಯನಾದ ಈ ಕುರುರಾಜನು
ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ತೊರೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಮಲಗುತ್ತಾನೆ.

09055025a ರಾಜಾ ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽದ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಂ ಮಯಾ ಹತಂ|

09055025c ಸ್ಮ ರಿಷ್ಯತ್ಯಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಯತ್ತಚ್ಚ ಕುನಿಬುದ್ಧಿಜಂ||

ನನ್ನಿಂದ ತನ್ನ ಮಗನು ಹತನಾದನೆಂದು ಕೇಳಿ ಇಂದು ರಾಜಾ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಕೂಡ ಶಕುನಿಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ
ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ!"

09055026a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಗದಾಮಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09055026c ಅವಾತಿಷ್ಠತ ಯುದ್ಧಾಯ ಶಕ್ರೋ ವೃತ್ರಮಿವಾಹ್ವಯನ್||

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ವೀರ್ಯವಾನನು ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಶಕ್ರನು ವೃತ್ರನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಂತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು.

09055027a ತಮುದ್ಯುತಗದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೈಲಾಸಮಿವ ಶೃಂಗಿಣಂ|

09055027c ಭೀಮಸೇನಃ ಪುನಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದುರ್ಯೋಧನಮುವಾಚ ಹ||

ಶಿಖರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಕೈಲಾಸದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ನೋಡಿ ಭೀಮಸೇನನು ಪುನಃ ಕುದ್ಧನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09055028a ರಾಜ್ಞಶ್ಚ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಚಾತ್ಮನಃ|

09055028c ಸ್ಮರ ತದ್ಧುಷ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ವಾರಣಾವತೇ||

“ವಾರಣಾವತದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ನೀನು ನಮ್ಮ
ಮೇಲೆಸಗಿದ ದುಷ್ಕೃತಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೋ!

09055029a ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಪರಿಕ್ಷಿಷ್ಟ್ವಾ ಸಭಾಯಾಂ ಯದ್ರಜಸ್ವಲಾ|

09055029c ದ್ಯೂತೇ ಚ ವಂಚಿತೋ ರಾಜಾ ಯತ್ತ್ವಯಾ ಸೌಬಲೇನ ಚ||

09055030a ವನೇ ದುಃಖಂ ಚ ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತಮಸ್ಮಾ ಭಿಸ್ತ್ವತ್ಕೃತಂ ಮಹತ್|

09055030c ವಿರಾಟನಗರೇ ಚೈವ ಯೋನ್ಯಂತರಗತ್ಯೈರಿವ||

09055030e ತತ್ಸರ್ವಂ ಯಾತಯಾಮ್ಯದ್ಯ ದಿಷ್ಟ್ವಾ ದೃಷ್ಟೋಽಸಿ ದುರ್ಮತೇ||

ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯು

ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದಳು. ಸೌಬಲನ ಮೂಲಕ ನೀನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ

ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ನಾವು ವನದಲ್ಲಿ

ಮಹಾ ದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದೆವು. ವಿರಾಟನಗರದಲ್ಲಿ ನಾವು

ಭೂಗತರಾದವರಂತೆ ವಾಸಿಸಿದೆವು. ದುರ್ಮತೇ! ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈ

ಎಲ್ಲ ಯಾತನೆಗಳಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09055031a ತ್ವತ್ಕೃತೇಽಸೌ ಹತಃ ಶೇತೇ ಶರತಲ್ಪೇ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09055031c ಗಾಂಗೇಯೋ ರಥಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಿಹತೋ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿನಾ||

ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ರಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಗಾಂಗೇಯನು ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಶರತಲ್ಪದಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.

09055032a ಹತೋ ದ್ರೋಣಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ತಥಾ ಶಲ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09055032c ವೈರಾಗ್ನೇರಾದಿಕರ್ತಾ ಚ ಶಕುನಿಃ ಸೌಬಲೋ ಹತಃ||

ದ್ರೋಣ, ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಶಲ್ಯರು
ಹತರಾದರು. ಈ ವೈರಾಗ್ನಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ಸೌಬಲ
ಶಕುನಿಯೂ ಹತನಾದನು.

09055033a ಪ್ರಾತಿಕಾಮೀ ತಥಾ ಪಾಪೋ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಃ ಕ್ಲೇಶಕೃದ್ಧತಃ|

09055033c ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಹತಾಃ ಸರ್ವೇ ಶೂರಾ ವಿಕ್ರಾಂತಯೋಧಿನಃ||

ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದ ಪಾಪಿ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಯೂ, ವಿಕ್ರಾಂತ
ಯೋಧರಾದ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರ ಶೂರರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾದರು.

09055034a ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ನಿಹತಾಸ್ತ್ವತ್ಕೃತೇ ನೃಪಾಃ|

09055034c ತ್ವಾಮದ್ಯ ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ಗದಯಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ||

ನಿನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ನೃಪರು
ಹತರಾದರು. ಇಂದು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ
ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ!"

09055035a ಇತ್ಯೇವಮುಚ್ಚೈ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭಾಷಮಾಣಂ ವೃಕೋದರಂ|

09055035c ಉವಾಚ ವೀತಭೀ ರಾಜನ್ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ||

ರಾಜನ್! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕೋದರನಿಗೆ ನಿನ್ನ
ಮಗ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದನು:

09055036a ಕಿಂ ಕಠ್ಠಿತೇನ ಬಹುಧಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ತ್ವಂ ವೃಕೋದರ|

09055036c ಅದ್ಯ ತೇಽಹಂ ವಿನೇಷ್ಯಾಮಿ ಯುದ್ಧಶ್ರದ್ಧಾಂ ಕುಲಾಧಮ||

“ಕುಲಾಧಮ ವೃಕೋದರ! ಹೀಗೇಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ

ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ? ಯುದ್ಧಮಾಡು! ಇಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ
ಯುದ್ಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ!

09055037a ನೈವ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಕ್ಷುದ್ರ ಕೇನ ಚಿತ್ತ್ವ ದ್ವಿಧೇನ ವೈ|

09055037c ಶಕ್ಯಸ್ಮಾಸಯಿತುಂ ವಾಚಾ ಯಥಾನ್ಯಃ ಪ್ರಾಕೃತೋ ನರಃ||

ಕ್ಷುದ್ರ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದ ಹೆದರಿಸುವಂತೆ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೀನು ಹೆದರಿಸಲಾರೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ!

09055038a ಚಿರಕಾಲೇಪ್ಸಿತಂ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹೃದಯಸ್ಥಮಿದಂ ಮಮ|

09055038c ತ್ವಯಾ ಸಹ ಗದಾಯುದ್ಧಂ ತ್ರಿದಶೈರುಪಪಾದಿತಂ||

ನಿನ್ನೊಡನೆ ಗದಾಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ
ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದೃಷ್ಟವಿಶೇಷದಿಂದ ಇಂದು ನನಗೆ ಆ
ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೇ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

09055039a ಕಿಂ ವಾಚಾ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಕಠ್ಠಿತೇನ ಚ ದುರ್ಮತೇ|

09055039c ವಾಣೀ ಸಂಪದ್ಯತಾಮೇಷಾ ಕರ್ಮಣಾ ಮಾ ಚಿರಂ ಕೃಥಾಃ||

ದುರ್ಮತೇ ! ಅಧಿಕ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ
ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು !
ತಡಮಾಡಬೇಡ !”

09055040a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವ ಏವಾಭ್ಯಪೂಜಯನ್|

09055040c ರಾಜಾನಃ ಸೋಮಕಾಶ್ಚೈವ ಯೇ ತತ್ರಾಸನ್ನಮಾಗತಾಃ||

ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೋಮಕರೂ ಇತರ
ರಾಜರೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

09055041a ತತಃ ಸಂಪೂಜಿತಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ|

09055041c ಭೂಯೋ ಧೀರಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಯುದ್ಧಾಯ ಕುರುನಂದನಃ||

ಸರ್ವರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೊಳಗಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ರೋಮಗಳು
ನಿಮಿರಿನಿಂತವು. ಕುರುನಂದನನು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತನ್ನ
ಧೀರಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದನು.

09055042a ತಂ ಮತ್ತಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ತಲತಾಲೈರ್ನರಾಧಿಪಾಃ|

09055042c ಭೂಯಃ ಸಂಹರ್ಷಯಾಂ ಚಕ್ರುರ್ದುರ್ಯೋಧನಮಮರ್ಷಣಂ||

ಆನೆಯನ್ನು ಉನ್ನತವಾಗಿಸುವಂತೆ ನರಾಧಿಪರು ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳನ್ನು
ಹೊಡೆದು ಅಮರ್ಷಣ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದರು.

09055043a ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯ ಪಾಂಡವಃ|

09055043c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ವೃಕೋದರಃ||

ಆಗ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವ ವೃಕೋದರನು ಗದೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ
ವೇಗದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09055044a ಬೃಂಹಂತಿ ಕುಂಜರಾಸ್ತತ್ರ ಹಯಾ ಹೇಷಂತಿ ಚಾಸಕ್ಯತ್|

09055044c ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾಪ್ಯದೀಪ್ಯಂತ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಜಯೈಷಿಣಾಂ||

ಆಗ ಆನೆಗಳು ಫೀಳಿಟ್ಟವು. ಕುದುರೆಗಳೂ ಕೆನೆದವು. ಜಯೈಷಿಗಳಾದ
ಪಾಂಡವರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ಗದಾಯುದ್ಧಾರಂಭೇ ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಗದಾಯುದ್ಧಾರಂಭ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೬

ಭೀಮಸೇನ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧ (೧-೬೭).

09056001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09056001a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಂ ತಥಾಗತಂ|

09056001c ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯಾವದೀನಾತ್ಮಾ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ನದನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅದೀನಾತ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹಾಗೆ

ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ವೇಗದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09056002a ಸಮಾಪೇತತುರಾನದ್ಯ ಶೃಂಗಿಣೌ ವೃಷಭಾವಿವ|

09056002c ಮಹಾನಿರ್ಘಾತಘೋಷಶ್ಚ ಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತಯೋರಭೂತ್||

ಕೊಂಬುಗಳಿದ್ದ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳಂತೆ ಅವರು ಪರಸ್ಪರರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಮಹಾ ನಿರ್ಘಾತ ಘೋಷಗಳುಂಟಾದವು.

09056003a ಅಭವಚ್ಚ ತಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ|

09056003c ಜಿಗೀಷತೋರ್ಯುಧಾನ್ಯೋನ್ಯಮಿಂದ್ರಪ್ರಹ್ರಾದಯೋರಿವ||

ಅವರಿಬ್ಬರ ಆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ಜಯಿಸಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಇಂದ್ರ-ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ಯುದ್ಧದಂತೆ ನಡೆಯಿತು.

09056004a ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸರ್ವಾಂಗೌ ಗದಾಹಸ್ತೌ ಮನಸ್ವಿನೌ|

09056004c ದದೃಶಾತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಪುಷ್ಪಿತಾವಿವ ಕಿಂಶುಕೌ||

ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆ ಮನಸ್ವಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ರಕ್ತದಿಂದ
ತೋಯ್ದು ಹೋದ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಕಿಂಶುಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09056005a ತಥಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾಯುಧ್ಧೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಸುದಾರುಣೇ|

09056005c ಖಿದ್ಯೋತಸಂಘೈರಿವ ಖಿಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ವ್ಯರೋಚತ||

ಸುದಾರುಣವಾದ ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಆಕಾಶವು
ಮಿಣುಕು ಹುಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09056006a ತಥಾ ತಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಸಂಕುಲೇ ತುಮುಲೇ ಭೃಶಂ|

09056006c ಉಭಾವಪಿ ಪರಿಶ್ರಾಂತೌ ಯುಧ್ಯಮಾನಾವರಿಂದಮೌ||

ಹಾಗೆ ಆ ಅತಿ ತುಮುಲ ಸಂಕುಲ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಅರಿಂದಮರೂ ಬಳಲಿದರು.

09056007a ತೌ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸಮಾಶ್ವಸ್ಯ ಪುನರೇವ ಪರಂತಪೌ|

09056007c ಅಭ್ಯಹಾರಯತಾಂ ತತ್ರ ಸಂಪ್ರಗೃಹ್ಯಗದೇ ಶುಭೇ||

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಪುನಃ ಆ ಪರಂತಪರಿಬ್ಬರೂ
ಗದೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು.

09056008a ತೌ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಸಮಾಶ್ವಸ್ತೌ ನರರ್ಷಭೌ|

09056008c ಬಲಿನೌ ವಾರಣೌ ಯದ್ವದ್ವಾಶಿತಾರ್ಥೇ ಮದೋತ್ಕಟೌ||

09056009a ಅಪಾರವೀರ್ಯೌ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಗೃಹೀತಗದಾವೃಭೌ|

09056009c ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಜಗ್ಮುದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ||

ಸಮಾನಬಲರಾದ, ಮಹಾವೀರ್ಯ ನರರ್ಷಭರು ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಎರಡು ಮದಗಜಗಳು ಸೆಣೆಸಾಡುವಂತೆ ಪುನಃ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವ-ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

09056010a ಪ್ರಗೃಹೀತಗದೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನವೃಕೋದರೌ|

09056010c ಸಂಶಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ವಿಜಯೇ ಸಮಪದ್ಯತ||

ದುರ್ಯೋಧನ-ವೃಕೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗುವುದೆಂದು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವುಂಟಾಯಿತು.

09056011a ಸಮಾಗಮ್ಯ ತತೋ ಭೂಯೋ ಭ್ರಾತರೌ ಬಲಿನಾಂ ವರೌ|

09056011c ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಾಂತರಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಚಕ್ರಾತೇಽಂಬರಂ ಪ್ರತಿ||

ಬಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರು ಸಹೋದರರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯರ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಆಕಾಶದತ್ತ ಹಾರತೊಡಗಿದರು.

09056012a ಯಮದಂಡೋಪಮಾಂ ಗುರ್ವೀಮಿಂದ್ರಾಶನಿಮಿವೋದ್ಯತಾಂ|

09056012c ದದೃಶುಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾ ರಾಜನೌದ್ರೀಂ ವಿಶಸನೀಂ ಗದಾಂ||

ರಾಜನ್! ಯಮದಂಡದಂತಿದ್ದ, ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ
ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ರೌದ್ರ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭಾರ ಗದೆಯನ್ನು
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ನೋಡಿದರು.

09056013a ಆವಿಧ್ಯತೋ ಗದಾಂ ತಸ್ಯ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ|

09056013c ಶಬ್ದಃ ಸುತುಮುಲೋ ಘೋರೋ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸಮಪದ್ಯತ||

ಭೀಮನು ರಣದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲ
ಘೋರ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09056014a ಆವಿಧ್ಯಂತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಥ ಪಾಂಡವಂ|

09056014c ಗದಾಮಲಘುವೇಗಾಂ ತಾಂ ವಿಸ್ಮಿತಃ ಸಂಬಭೂವ ಹ||

ಪಾಂಡವನು ಹಾಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಅನೇಕರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು
ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು.

09056015a ಚರಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ಮಂಡಲಾನಿ ಚ ಭಾರತ|

09056015c ಅಶೋಭತ ತದಾ ವೀರೋ ಭೂಯ ಏವ ವೃಕೋದರಃ||

ಭಾರತ! ವಿವಿಧ ಮಂಡಲ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ
ವೃಕೋದರನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09056016a ತೌ ಪರಸ್ಪರಮಾಸಾದ್ಯ ಯತ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯರಕ್ಷಣೇ|

09056016c ಮಾರ್ಜಾರಾವಿವ ಭಕ್ಷಾರ್ಥೇ ತತಕ್ಷಾತೇ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ||

ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅರಕ್ಷಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ

ತಿನಿಸಿಗಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಡುವ ಬೆಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅನ್ಯೋನ್ಯರನ್ನು
ಗಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09056017a ಅಚರದ್ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ಮಾರ್ಗಾನ್ಬಹುವಿಧಾಂಸ್ತಥಾ|

09056017c ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ||

09056018a ಗೋಮೂತ್ರಿಕಾಣಿ ಚಿತ್ರಾಣಿ ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತಾನಿ ಚ|

ಭೀಮಸೇನನು ಬಹುವಿಧದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು, ವಿಚಿತ್ರ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು
ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು, ಗೋಮೂತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರ
ಗತ-ಪ್ರತ್ಯಾಗತಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09056018c ಪರಿಮೋಕ್ಷಂ ಪ್ರಹಾರಾಣಾಂ ವರ್ಜನಂ ಪರಿಧಾವನಂ||

09056019a ಅಭಿದ್ರವಣಮಾಕ್ಷೇಪಮವಸ್ಥಾನಂ ಸವಿಗ್ರಹಂ|

09056019c ಪರಾವರ್ತನಸಂವರ್ತಮವಪ್ಲುತಮಥಾಪ್ಲುತಂ||

09056019e ಉಪನ್ಯಸ್ತಮಪನ್ಯಸ್ತಂ ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾ||

ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶತ್ರುವಿನ ಎಡ ಮತ್ತು
ಬಲಪಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಭಿದ್ರವಣ (ವೇಗದಿಂದ ಎದುರಾಳಿಗೆ
ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಹೋಗುವುದು), ಆಕ್ಷೇಪ (ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು
ಬೀಳಿಸುವುದು), ಅವಸ್ಥಾನ (ಹಂದಾಡದೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು),
ಸವಿಗ್ರಹ (ಶತ್ರುವು ಮೇಲೆದ್ದನಂತರ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಪುನಃ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು), ಪರಾವರ್ತನ (ಶತ್ರುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ

ಸಂಚರಿಸುವುದು), ಸಂವರ್ತ (ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ
 ಶತ್ರುವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು), ಅವಪ್ಲತ (ದೇಹವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು
 ನಡೆದು ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು), ಉಪಪ್ಲತ (ಹಿಂದಕ್ಕೆ
 ಸರಿದು ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು), ಉಪನ್ಯಸ್ತ
 (ಪ್ರಹರಿಸುವುದು), ಅಪನ್ಯಸ್ತ (ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ಆಯುಧವಿರುವ
 ಕೈಯನ್ನು ಹಿಂದೆಮಾಡಿ ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸುವುದು) - ಇವೇ
 ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09056020a ಏವಂ ತೌ ವಿಚರಂತೌ ತು ನ್ಯಘ್ನತಾಂ ವೈ ಪರಸ್ಪರಂ|

09056020c ವಂಚಯಂತೌ ಪುನಶ್ಚೈವ ಚೇರತುಃ ಕುರುಸತ್ತಮೌ||

ಹೀಗೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ಕುರುಸತ್ತಮರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಾ ಪುನಃ
 ಪುನಃ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09056021a ವಿಕ್ರೇಡಂತೌ ಸುಬಲಿನೌ ಮಂಡಲಾನಿ ಪ್ರಚೇರತುಃ|

09056021c ಗದಾಹಸ್ತೌ ತತಸ್ತೌ ತು ಮಂಡಲಾವಸ್ಥಿತೌ ಬಲೀ||

ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಂಡಲಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಮಂಡಲಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ
 ತಿರುಗುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳು ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವರೋ
 ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

09056022a ದಕ್ಷಿಣಂ ಮಂಡಲಂ ರಾಜನ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋಽಭ್ಯವರ್ತತ|

09056022c ಸವ್ಯಂ ತು ಮಂಡಲಂ ತತ್ರ ಭೀಮಸೇನೋಽಭ್ಯವರ್ತತ||

ರಾಜನ್! ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಮಂಡಲದ ಬಲಭಾಗದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಭೀಮಸೇನನು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದನು.

09056023a ತಥಾ ತು ಚರತಸ್ತಸ್ಯ ಭೀಮಸ್ಯ ರಣಮೂರ್ಧನಿ|

09056023c ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಹಾರಾಜ ಪಾರ್ಶ್ವದೇಶೇಽಭ್ಯತಾಡಯತ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ರಣಮೂರ್ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಮನ ಪಕ್ಕೆಯನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09056024a ಆಹತಸ್ತು ತದಾ ಭೀಮಸ್ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಭಾರತ|

09056024c ಆವಿಧ್ಯತ ಗದಾಂ ಗುರ್ವೀಂ ಪ್ರಹಾರಂ ತಮಚಿಂತಯನ್||

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನ ಮಗನ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ
ಭೀಮನು ಆ ಭಾರವಾದ ಗದೆಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ
ತಿರುಗಿಸತೊಡಗಿದನು.

09056025a ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಾಂ ಘೋರಾಂ ಯಮದಂಡಮಿವೋದ್ಯತಾಂ|

09056025c ದದೃಶುಸ್ತೇ ಮಹಾರಾಜ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ತಾಂ ಗದಾಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಭೀಮಸೇನನ ಆ ಗದೆಯು
ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಮತ್ತು ಯಮದಂಡದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

09056026a ಆವಿಧ್ಯಂತಂ ಗದಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಂ ತವಾತ್ಮಜಃ|

09056026c ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಗದಾಂ ಘೋರಾಂ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯದರಿಂದಮಃ||

ಭೀಮಸೇನನು ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ನಿನ್ನ
ಮಗ ಅರಿಂದಮನು ತನ್ನ ಘೋರಗದೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅವನ ಮೇಲೆ

ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09056027a ಗದಾಮಾರುತವೇಗೇನ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ|

09056027c ಶಬ್ದ ಆಸೀತ್ಸುತುಮುಲಸ್ತೇಜಶ್ಚ ಸಮಜಾಯತ||

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನ ಮಗನ ಗದೆಯು ಮಾರುತನ ವೇಗದಿಂದ
ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ತುಮುಲ ಶಬ್ದವೂ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳೂ
ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

09056028a ಸ ಚರನ್ವಿವಿಧಾನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ಮಂಡಲಾನಿ ಚ ಭಾಗಶಃ|

09056028c ಸಮಶೋಭತ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯೋ ಭೀಮಾತ್ಸುಯೋಧನಃ||

ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವೀ
ಸುಯೋಧನನು ಭೀಮನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09056029a ಆವಿದ್ಧಾ ಸರ್ವವೇಗೇನ ಭೀಮೇನ ಮಹತೀ ಗದಾ|

09056029c ಸಧೂಮಂ ಸಾರ್ಚಿಷಂ ಚಾಗ್ನಿಂ ಮುಮೋಚೋಗ್ರಾ ಮಹಾಸ್ವನಾ||

ಭೀಮನು ಅತ್ಯಂತ ರಭಸದಿಂದ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಾಹಾ ಗದೆಯು
ಮಹಾಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಾ ಧೂಮಸಹಿತ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿತ್ತು.

09056030a ಆಧೂತಾಂ ಭೀಮಸೇನೇನ ಗದಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಯೋಧನಃ|

09056030c ಅದ್ರಿಸಾರಮಯೀಂ ಗುರ್ವೀಮಾವಿಧ್ಯನ್ವಹ್ವಶೋಭತ||

ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ತಿರುಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಸುಯೋಧನನು ಲೋಹಮಯವಾದ ತನ್ನ ಭಾರ ಗದೆಯನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸಿ

ಬಹಳವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09056031a ಗದಾಮಾರುತವೇಗಂ ಹಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09056031c ಭಯಂ ವಿವೇಶ ಪಾಂಡೂನ್ವೈ ಸರ್ವಾನೇವ ಸಸೋಮಕಾನ್||

ಮಾರುತವೇಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಗದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಸರ್ವ ಪಾಂಡವ-ಸೋಮಕರಲ್ಲಿ ಭಯವು ಆವರಿಸಿತು.

09056032a ತೌ ದರ್ಶಯಂತೌ ಸಮರೇ ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡಾಂ ಸಮಂತತಃ|

09056032c ಗದಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಸಾನ್ಯೋನ್ಯಮಾಜಘ್ನತುರರಿಂದಮೌ||

ಆ ಅರಿಂದಮರಿಬ್ಬರೂ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತವರಿಗೆ
ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರುಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ
ಗದೆಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

09056033a ತೌ ಪರಸ್ಪರಮಾಸಾದ್ಯ ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಭ್ಯಾಂ ದ್ವಿರದೌ ಯಥಾ|

09056033c ಅಶೋಭೇತಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಶೋಣಿತೇನ ಪರಿಷ್ಲುತೌ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಎರಡು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಸೆಣಸಾಡಿ
ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದರು.

09056034a ಏವಂ ತದಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ಘೋರರೂಪಮಸಂವೃತಂ|

09056034c ಪರಿವೃತ್ತೇಽಹನಿ ಕ್ರೂರಂ ವೃತ್ರವಾಸವಯೋರಿವ||

ದಿನವು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಹೀಗೆ ವೃತ್ರ-ವಾಸವರ ನಡುವೆ ಹೇಗೋ
ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕ್ರೂರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09056035a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ಭೀಮಂ ತವ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ|

09056035c ಚರಂಶ್ಚಿ ತ್ರತರಾನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ಕೌಂತೇಯಮಭಿದುದ್ರವೇ||

ಭೀಮನು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮಹಾಬಲ ಮಗನು ವಿಚಿತ್ರ
ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಕೌಂತೇಯನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09056036a ತಸ್ಯ ಭೀಮೋ ಮಹಾವೇಗಾಂ ಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಾಂ|

09056036c ಅಭಿಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತು ತಾಡಯಾಮಾಸ ತಾಂ ಗದಾಂ||

ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರುದ್ಧನ ಆ ಬಂಗಾರ-ಪರಿಷ್ಕೃತ
ಗದೆಯನ್ನು ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಭೀಮನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.

09056037a ಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗೋ ನಿಹ್ರಾದಸ್ತಯೋಸ್ತತ್ರಾಭಿಘಾತಜಃ|

09056037c ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾರಾಜ ಸೃಷ್ಟಯೋರ್ವಜ್ರಯೋರಿವ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಜ್ರಾಯುಧಗಳಂತೆ ಸಂಘರ್ಷಿಸಿದ ಆ ಎರಡು
ಗದೆಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾ ಶಬ್ದವು
ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09056038a ವೇಗವತ್ಯಾ ತಯಾ ತತ್ರ ಭೀಮಸೇನಪ್ರಮುಕ್ತಯಾ|

09056038c ನಿಪತಂತ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ ಪೃಥಿವೀ ಸಮಕಂಪತ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಗದೆಯು
ವೇಗದಿಂದ ಬೀಳಲು ಭೂಮಿಯೇ ಕಂಪಿಸಿತು.

09056039a ತಾಂ ನಾಮೃಷ್ಯತ ಕೌರವ್ಯೋ ಗದಾಂ ಪ್ರತಿಹತಾಂ ರಣೇ|

09056039c ಮತ್ತೋ ದ್ವಿಪ ಇವ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರತಿಕುಂಜರದರ್ಶನಾತ್||

ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯೊಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಕ್ರುದ್ಧಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಗದೆಯು ತನ್ನ ಗದೆಗೆ
ಹೊಡೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೌರವ್ಯನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

09056040a ಸ ಸವ್ಯಂ ಮಂಡಲಂ ರಾಜನ್ನುದ್ಭ್ರಾಪ್ಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ|

09056040c ಆಜಘ್ನೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕೌಂತೇಯಂ ಗದಯಾ ಭೀಮವೇಗಯಾ||

ರಾಜನ್! ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮಂಡಲದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಗದೆಯಿಂದ ಭೀಮವೇಗದಲ್ಲಿ
ಕೌಂತೇಯನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆದನು.

09056041a ತಯಾ ತ್ವಭಿಹತೋ ಭೀಮಃ ಪುತ್ರೇಣ ತವ ಪಾಂಡವಃ|

09056041c ನಾಕಂಪತ ಮಹಾರಾಜ ತದದ್ಭೃತಮಿವಾಭವತ್||

ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಂಡವ
ಭೀಮನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

09056042a ಆಶ್ಚರ್ಯಂ ಚಾಪಿ ತದ್ರಾಜನ್ಸರ್ವಸೈನ್ಯಾನ್ಯಪೂಜಯನ್|

09056042c ಯದ್ಗದಾಭಿಹತೋ ಭೀಮೋ ನಾಕಂಪತ ಪದಾತ್ಪದಂ||

ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿಡದೇ
ಅಕಂಪನನಾಗಿದ್ದ ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರಲ್ಲಿ
ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸರ್ವಸೇನೆಗಳೂ ಅವನನ್ನು

ಗೌರವಿಸಿದವು.

09056043a ತತೋ ಗುರುತರಾಂ ದೀಪ್ತಾಂ ಗದಾಂ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಾಂ|

09056043c ದುರ್ಯೋಧನಾಯ ವ್ಯಸ್ಯಜದ್ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ||

ಆಗ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತ
ಭಾರ ಗದೆಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದನು.

09056044a ತಂ ಪ್ರಹಾರಮಸಂಭ್ರಾಂತೋ ಲಾಘವೇನ ಮಹಾಬಲಃ|

09056044c ಮೋಘಂ ದುರ್ಯೋಧನಶ್ಚಕ್ರೇ ತತ್ರಾಭೂದ್ವಿಸ್ಮಯೋ ಮಹಾನ್||

ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದೇ ಮಹಾಬಲ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಚಲನ
ಲಾಘವದಿಂದ ಆ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದು ಮಹಾ
ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿತ್ತು.

09056045a ಸಾ ತು ಮೋಘಾ ಗದಾ ರಾಜನ್ವತಂತೀ ಭೀಮಚೋದಿತಾ|

09056045c ಚಾಲಯಾಮಾಸ ಪೃಥಿವೀಂ ಮಹಾನಿರ್ಘಾತನಿಸ್ವನಾ||

ರಾಜನ್! ಭೀಮನಿಂದ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗದೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ
ಮಹಾನಿರ್ಘಾತಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸಿತು.

09056046a ಆಸ್ಥಾಯ ಕೌಶಿಕಾನ್ಮಾರ್ಗಾನುತ್ಪತನ್ಸ ಪುನಃ ಪುನಃ|

09056046c ಗದಾನಿಪಾತಂ ಪ್ರಚ್ಛಾಯ ಭೀಮಸೇನಮವಂಚಯತ್||

ಗದೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೌಶಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ
ಪುನಃ ಪುನಃ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು

ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದನು.

09056047a ವಂಚಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಭೀಮಂ ಗದಯಾ ಕುರುಸತ್ತಮಃ|

09056047c ತಾಡಯಾಮಾಸ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಕ್ಷೋದೇಶೇ ಮಹಾಬಲಃ||

ಹಾಗೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾಬಲ ಕುರುಸತ್ತಮನು
ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಗದೆಯಿಂದ ಭೀಮನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದನು.

09056048a ಗದಯಾಭಿಹತೋ ಭೀಮೋ ಮುಹ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾರಣೇ|

09056048c ನಾಭ್ಯಮನ್ಯತ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುತ್ರೇಣಾಭ್ಯಾಹತಸ್ತವ||

ನಿನ್ನ ಮಗನ ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೀಮನು ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ
ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿದಂತವನಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ
ಹೋದನು.

09056049a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಥಾ ವರ್ತಮಾನೇ ರಾಜನ್ಸೋಮಕಪಾಂಡವಾಃ|

09056049c ಭೃಶೋಪಹತಸಂಕಲ್ಪಾ ನಹೃಷ್ಯಮನಸೋಽಭವನ್||

ರಾಜನ್! ಅದು ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಸೋಮಕ-ಪಾಂಡವರು ಬಹಳ
ಹತಸಂಕಲ್ಪರಾಗಿ ದುಃಖಿತರಾದರು.

09056050a ಸ ತು ತೇನ ಪ್ರಹಾರೇಣ ಮಾತಂಗಇವ ರೋಷಿತಃ|

09056050c ಹಸ್ತಿವದ್ಧಸ್ತಿಸಂಕಾಶಮಭಿದುದ್ರಾವ ತೇ ಸುತಂ||

ಆ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆನೆಯಂತೆ ರೋಷಗೊಂಡ ಭೀಮನು ಒಂದು
ಆನೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನ

ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು.

09056051a ತತಸ್ತು ರಭಸೋ ಭೀಮೋ ಗದಯಾ ತನಯಂ ತವ|

09056051c ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಸಿಂಹೋ ವನಗಜಂ ಯಥಾ||

ಸಿಂಹವು ಕಾಡಾನೆಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಭೀಮನು ರಭಸದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09056052a ಉಪಸೃತ್ಯ ತು ರಾಜಾನಂ ಗದಾಮೋಕ್ಷವಿಶಾರದಃ|

09056052c ಆವಿಧ್ಯತ ಗದಾಂ ರಾಜನ್ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಸುತಂ ತವ||

ರಾಜನ್! ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶಾರದನಾದ ಅವನು ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಗದೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿಸುಟನು.

09056053a ಅತಾಡಯದ್ಭೀಮಸೇನಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತದಾ|

09056053c ಸ ವಿಹ್ವಲಃ ಪ್ರಹಾರೇಣ ಜಾನುಭ್ಯಾಮಗಮನ್ಮಹೀಂ||

ಹಾಗೆ ಭೀಮಸೇನನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಕ್ಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನು ಮಂಡಿಯೂರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದನು.

09056054a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಜಾನುಭ್ಯಾಮವನೀಂ ಗತೇ|

09056054c ಉದತಿಷ್ಠತ್ತತೋ ನಾದಃ ಸೃಂಜಯಾನಾಂ ಜಗತ್ಪತೇ||

ಜಗತ್ಪತೇ! ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮಂಡಿಯೂರಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯಲು

ಸೃಂಜಯರ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರವು ಗಗನಕ್ಕೆಏರಿತು.

09056055a ತೇಷಾಂ ತು ನಿನದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೃಂಜಯಾನಾಂ ನರರ್ಷಭಃ|

09056055c ಅಮರ್ಷಾ ದ್ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಸಮಕುಪ್ಯತ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ಸೃಂಜಯರ ಆ ನಿನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ
ನರರ್ಷಭನು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಕುಪಿತನಾದನು.

09056056a ಉತ್ಥಾಯ ತು ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ನಾಗ ಇವ ಶ್ವಸನ್|

09056056c ದಿಧಕ್ಷನ್ನಿವ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಭೀಮಸೇನಮವೈಕ್ಷತ||

ಕ್ರುದ್ಧನಾಗದಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಬಾಹುವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು.

09056057a ತತಃ ಸ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಗದಾಪಾಣಿರಭಿದ್ರವತ್|

09056057c ಪ್ರಮಥಿಷ್ಯನ್ನಿವ ಶಿರೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ||

ಆಗ ಆ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನು ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನ ಶಿರವನ್ನು
ಜಜ್ಜಿ ಬಿಡುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09056058a ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಭೀಮಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ|

09056058c ಅತಾಡಯಚ್ಛಂಗದೇಶೇ ಸ ಚಚಾಲಾಚಲೋಪಮಃ||

ಆ ಮಹಾತ್ಮ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಿಯು ಮಹಾತ್ಮನ ಹಣೆಯ ಮೂಳೆಯ
ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯಲು ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಭೀಮನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

09056059a ಸ ಭೂಯಃ ಶುಶುಭೇ ಪಾರ್ಥಸ್ತಾಡಿತೋ ಗದಯಾ ರಣೇ|

09056059c ಉದ್ಭಿನ್ನರುಧಿರೋ ರಾಜನ್ವಭಿನ್ನ ಇವ ಕುಂಜರಃ||

ರಾಜನ್! ರಣದಲ್ಲಿ ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾರ್ಥನು
ಹಣೆಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಕಪೋಲಗಳಿಂದ ಮದೋದಕವನ್ನು
ಸುರಿಸುವ ಆನೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು.

09056060a ತತೋ ಗದಾಂ ವೀರಹಣೀಮಯಸ್ಮಯೀಂ

ಪ್ರಗೃಹ್ಯವಜ್ರಾಶನಿತುಲ್ಯನಿಷ್ಟನಾಂ|

09056060c ಅತಾಡಯಚ್ಚ ತ್ರುಮಮಿತ್ರಕರ್ಶನೋ

ಬಲೇನ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಧನಂಜಯಾಗ್ರಜಃ||

ಆಗ ಧನಂಜಯನ ಅಣ್ಣ, ಅಮಿತ್ರಕರ್ಶನನು ವೀರವಿನಾಶಿಯಾದ,
ಲೋಹಮಯವಾದ, ವಜ್ರಯುಧ ಮತ್ತು ಸಿಡಿಲಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ
ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಶತ್ರುವನ್ನು
ಹೊಡೆದನು.

09056061a ಸ ಭೀಮಸೇನಾಭಿಹತಸ್ತವಾತ್ಮ ಜಃ

ಪಪಾತ ಸಂಕಂಪಿತದೇಹಬಂಧನಃ|

09056061c ಸುಪುಷ್ಟಿತೋ ಮಾರುತವೇಗತಾಡಿತೋ

ಮಹಾವನೇ ಸಾಲ ಇವಾವಘೂರ್ಣಿತಃ||

ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಮಗನ ದೇಹದ
ಕೀಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಡಿಲವಾಗಿ, ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಭಿರುಗಾಳಿಯ

ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಪುಷ್ಪಭರಿತ ಸಾಲವೃಕ್ಷದಂತೆ ತತ್ತರಿಸಿ
ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09056062a ತತಃ ಪ್ರಣೇದುರ್ಜಹ್ಯಷುಶ್ಚ ಪಾಂಡವಾಃ

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಪುತ್ರಂ ಪತಿತಂ ಕ್ಷಿತೌ ತವ|

09056062c ತತಃ ಸುತಸ್ತೇ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಚೇತನಾಂ

ಸಮುತ್ಪಪಾತ ದ್ವಿರದೋ ಯಥಾ ಹೃದಾತ್||

ನಿನ್ನ ಮಗನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರು
ಹರ್ಷದಿಂದ ಜಯೋದ್ಗಾರಗೈದರು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಪುನಃ
ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಆನೆಯಂತೆ ನೆಗೆದು
ನಿಂತನು.

09056063a ಸ ಪಾರ್ಥಿವೋ ನಿತ್ಯಮಮರ್ಷಿತಸ್ತದಾ

ಮಹಾರಥಃ ಶಿಕ್ಷಿತವತ್ಪರಿಭ್ರಮನ್|

09056063c ಅತಾಡಯತ್ಪಾಂಡವಮಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ

ಸ ವಿಹ್ವಲಾಂಗೋ ಜಗತೀಮುಪಾಸ್ಪೃಶತ್||

ನಿತ್ಯವೂ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾರಥ ಪಾರ್ಥಿವನು ಪಳಗಿದ
ಯೋಧನಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾಂಡವನನ್ನು ಹೊಡೆದನು.
ವಿಹ್ವಲಾಂಗನಾದ ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09056064a ಸ ಸಿಂಹನಾದಾನ್ವಿನನಾದ ಕೌರವೋ

ನಿಪಾತ್ಯ ಭೂಮೌ ಯುಧಿ ಭೀಮಂ ಓಜಸಾ|

09056064c ಬಿಭೇದ ಚೈವಾಶನಿತುಲ್ಯತೇಜಸಾ

ಗದಾನಿಪಾತೇನ ಶರೀರರಕ್ಷಣಂ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿದ ಕೌರವನು ಓಜಸ್ಸಿನಿಂದ
ಸಿಂಹನಾದಗೈದನು. ಸಿಡಿಲಿನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಿದ್ದ ಆ ಗದೆಯು
ಭೀಮನ ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕವಚವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು.

09056065a ತತೋಽಮೃರಿಕ್ಷೇ ನಿನದೋ ಮಹಾನಭೂದ್

ದಿವೌಕಸಾಮಪ್ಸರಸಾಂ ಚ ನೇದುಷಾಂ|

09056065c ಪಪಾತ ಚೋಚ್ಚೈರಮರಪ್ರವೇರಿತಂ

ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪೋತ್ಕರವರ್ಷಮುತ್ತಮಂ||

ಆಗ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು
ಅಪ್ಸರೆಯರ ದೊಡ್ಡ ಕೋಲಾಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಮೇಲಿನಿಂದ
ಅಮರರು ಸುರಿಸಿದ ವಿಚಿತ್ರ ಪುಷ್ಪಗಳ ಅನುತ್ತಮ ಮಳೆಯು ಬಿದ್ದಿತು.

09056066a ತತಃ ಪರಾನಾವಿಶದುತ್ತಮಂ ಭಯಂ

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಭೂಮೌ ಪತಿತಂ ನರೋತ್ತಮಂ|

09056066c ಅಹೀಯಮಾನಂ ಚ ಬಲೇನ ಕೌರವಂ

ನಿಶಮ್ಯ ಭೇದಂ ಚ ದೃಢಸ್ಯ ವರ್ಮಣಃ||

ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಆ ನರೋತ್ತಮನು ಬಿದ್ದುದನ್ನು, ಬಲದಿಂದ ಕುಗ್ಗದೇ
ಇದ್ದ ಕೌರವನನ್ನು, ಮತ್ತು ದೃಢಕವಚವು ಒಡೆದುಹೋದುದನ್ನೂ
ನೋಡಿ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಯವು ಆವರಿಸಿತು.

09056067a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಾದುಪಲಭ್ಯ ಚೇತನಾಂ

ಪ್ರಮೃಜ್ಯ ವಕ್ತ್ರಂ ರುಧಿರಾದ್ರಮಾತ್ಮನಃ|

09056067c ಧೃತಿಂ ಸಮಾಲಂಬ್ಯ ವಿವೃತ್ತಲೋಚನೋ

ಬಲೇನ ಸಂಸ್ತಭ್ಯ ವೃಕೋದರಃ ಸ್ಥಿತಃ||

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ವೃಕೋದರನು ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಬಲಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜರ್ಝರಿತ ಶರೀರವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ಗದಾಯುದ್ಧೇ ಷಟ್ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ಗದಾಯುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೨

ಅರ್ಜುನ-ವಾಸುದೇವರ ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ

ಎಡತೊಡೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ

ಸೂಚನೆಯನ್ನಿತ್ತಿದುದು (೧-೧೮). ಭೀಮಸೇನನು ದುರ್ಯೋಧನನ

ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಬೀಳಿಸಿದುದು (೧೯-೪೪). ದುರ್ಯೋಧನನು

ಬಿದ್ದಾಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ಪಾತಗಳು (೪೫-೫೯).

09057001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09057001a ಸಮುದೀರ್ಣಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಕುರುಮುಖ್ಯಯೋಃ|

09057001c ಅಥಾಬ್ರವೀದರ್ಜುನಸ್ತು ವಾಸುದೇವಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಕುರುಮುಖ್ಯರ ಆ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಯಶಸ್ವಿ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು:

09057002a ಅನಯೋರ್ವೀರಯೋರ್ಯುದ್ಧೇ ಕೋ ಜ್ಯಾಯಾನ್ಭವತೋ ಮತಃ|

09057002c ಕಸ್ಯ ವಾ ಕೋ ಗುಣೋ ಭೂಯಾನೇತದ್ವದ ಜನಾರ್ದನ||

“ಜನಾರ್ದನ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ವೀರರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚಿನವರು? ಯಾರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳು!”

09057003 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ

09057003a ಉಪದೇಶೋಽನಯೋಸ್ತುಲ್ಯೋ ಭೀಮಸ್ತು ಬಲವತ್ತರಃ|

09057003c ಕೃತಯತ್ನತರಸ್ತ್ವೇಷ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ವೃಕೋದರಾತ್||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರೇ. ಆದರೆ ಭೀಮನು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿ. ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ವೃಕೋದರನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲ.

09057004a ಭೀಮಸೇನಸ್ತು ಧರ್ಮೇಣ ಯುಧ್ಯಮಾನೋ ನ ಜೇಷ್ಯತಿ|

09057004c ಅನ್ಯಾಯೇನ ತು ಯುಧ್ಯನ್ತ್ವೈ ಹನ್ಯಾದೇಷ ಸುಯೋಧನಂ||

ಆದರೆ ಭೀಮಸೇನನು ಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಇವನು
ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲನು.

09057005a ಮಾಯಯಾ ನಿರ್ಜಿತಾ ದೇವೈರಸುರಾ ಇತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ|

09057005c ವಿರೋಚನಶ್ಚ ಶಕ್ರೇಣ ಮಾಯಯಾ ನಿರ್ಜಿತಃ ಸಖೇ|

09057005e ಮಾಯಯಾ ಚಾಕ್ಷಿಪತ್ತೇಜೋ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಬಲಸೂದನಃ||

ದೇವತೆಗಳು ಅಸುರರನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಸೋಲಿಸಿದರೆಂದು ನಾವು
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸಖಿ ಶಕ್ರನು ವಿರೋಚನನನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ
ಸೋಲಿಸಿದನು. ಬಲಸೂದನನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ವೃತ್ರನ
ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನು.

09057006a ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ತು ಭೀಮೇನ ದ್ಯೂತಕಾಲೇ ಧನಂಜಯ|

09057006c ಊರೂ ಭೇತ್ಸ್ಯಾ ಮಿ ತೇ ಸಂಖ್ಯೇ ಗದಯೇತಿ ಸುಯೋಧನಂ||

ಧನಂಜಯ ! ಭೀಮನಾದರೋ ದ್ಯೂತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಸುಯೋಧನನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಒಡೆಯುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದನು.

09057007a ಸೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ತಾಂ ಚಾಪಿ ಪಾರಯಿತ್ವಾರಿಕರ್ಶನಃ|

09057007c ಮಾಯಾವಿನಂ ಚ ರಾಜಾನಂ ಮಾಯಯೈವ ನಿಕೃಂತತು||

ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರಿಕರ್ಶನ ಭೀಮನು ಈಗ ಪರಿಪಾಲಿಸಲಿ.

ಮಾಯಾವಿ ರಾಜನನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಹರಿಸಲಿ.

09057008a ಯದ್ಯೇಷ ಬಲಮಾಸ್ಥಾಯ ನ್ಯಾಯೇನ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯತಿ|

09057008c ವಿಷಮಸ್ಥಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಒಂದುವೇಳೆ ಭೀಮಸೇನನು ಬಲವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ

ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

09057009a ಪುನರೇವ ಚ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಾಂಡವೇದಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ|

09057009c ಧರ್ಮರಾಜಾಪರಾಧೇನ ಭಯಂ ನಃ ಪುನರಾಗತಂ||

ಪಾಂಡವ! ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳು.

ಧರ್ಮರಾಜನ ಅಪರಾಧದಿಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ಪುನಃ ಭಯವು

ಆವರಿಸಿದೆ.

09057010a ಕೃತ್ವಾ ಹಿ ಸುಮಹತ್ಕರ್ಮ ಹತ್ವಾ ಭೀಷ್ಮಮುಖಾನ್ಕುರೂನಾ|

09057010c ಜಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಯಶಶ್ಚಾಗ್ರ್ಯಂ ವೈರಂ ಚ ಪ್ರತಿಯಾತಿತಂ|

09057010e ತದೇವಂ ವಿಜಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪುನಃ ಸಂಶಯಿತಃ ಕೃತಃ||

ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿ ಭೀಷ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಕುರುಮುಖ್ಯರನ್ನು

ಸಂಹರಿಸಿ, ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವು ವೈರಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೆಸಗಿದ

ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೆವು. ಗಳಿಸಿದ ವಿಜಯವನ್ನೇ ಅವನು ಪುನಃ

ಸಂಶಯಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ!

09057011a ಅಬುದ್ಧಿರೇಷಾ ಮಹತೀ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಪಾಂಡವ|

09057011c ಯದೇಕವಿಜಯೇ ಯುದ್ಧಂ ಪಣಿತಂ ಕೃತಮೀದೃಶಂ|

09057011e ಸುಯೋಧನಃ ಕೃತೀ ವೀರ ಏಕಾಯನಗತಸ್ತಥಾ||

ಪಾಂಡವ! ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಜಯಿಸುವ ಈ ರೀತಿ ಪಣವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ
ಧರ್ಮರಾಜನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ
ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸರಿ! ಸುಯೋಧನನು ವೀರ, ಕಾರ್ಯಶಾಲಿ ಮತ್ತು
ದೃಢಚಿತ್ತನು.

09057012a ಅಪಿ ಚೋಶನಸಾ ಗೀತಃ ಶ್ರುಯತೇಽಯಂ ಪುರಾತನಃ|

09057012c ಶ್ಲೋಕಸ್ತತ್ತ್ವಾ ಧ್ವಃ ಸಹಿತಸ್ತನ್ಮೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು||

ಇದರ ಕುರಿತು ಉಶಸನನು ಹೇಳಿದ ಪುರಾತನ ಗೀತೆಯೊಂದು ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ತತ್ತ್ವಾ ಧ್ವಃ ಸಹಿತವಾಗಿರುವ ಆ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೇ ಹೇಳುವೆನು. ಕೇಳು !

09057013a ಪುನರಾವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ಭಗ್ನಾನಾಂ ಜೀವಿತೈಷಿಣಾಂ|

09057013c ಭೇತವ್ಯಮರಿಶೇಷಾಣಾಮೇಕಾಯನಗತಾ ಹಿ ತೇ||

ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ, ಜೀವದಿಂದಿಳಿದಿರುವ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅಂತವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಯಪಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗನ್ನೇ ತೊರೆದು ಕೇವಲ ಜಯಗಳಿಸುವುದೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

09057014a ಸುಯೋಧನಮಿಮಂ ಭಗ್ನಂ ಹತಸೈನ್ಯಂ ಹ್ರದಂ ಗತಂ|

09057014c ಪರಾಜಿತಂ ವನಪ್ರೇಪ್ಸುಂ ನಿರಾಶಂ ರಾಜ್ಯಲಂಭನೇ||

ಈ ಸುಯೋಧನನಾದರೋ ಭಗ್ನಮನೋರಥನಾಗಿದ್ದನು. ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸರೋವರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದನು. ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗಿಹೋಗಿದ್ದನು.

09057015a ಕೋ ನ್ವೇಷ ಸಂಯುಗೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪುನರ್ವ್ಯಂದ್ವೇ ಸಮಾಹ್ವಯೇತ್|

09057015c ಅಪಿ ವೋ ನಿರ್ಜಿತಂ ರಾಜ್ಯಂ ನ ಹರೇತ ಸುಯೋಧನಃ||

ಇಂಥವನನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಯಾರು ತಾನೇ ಪುನಃ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ? ಜಯಿಸಿರುವ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಯೋಧನನು
ಪುನಃ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?

09057016a ಯಸ್ತ್ರಯೋದಶವರ್ಷಾಣಿ ಗದಯಾ ಕೃತನಿಶ್ರಮಃ|

09057016c ಚರತ್ಯೂರ್ಧ್ವಂ ಚ ತಿರ್ಯಕ್ಚ ಭೀಮಸೇನಜಿಘಾಂಸಯಾ||

ಈ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವ ಸುಯೋಧನನು ಭೀಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿ
ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಡೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಮೇಲಕ್ಕೂ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!

09057017a ಏವಂ ಚೇನ್ನ ಮಹಾಬಾಹುರನ್ಯಾಯೇನ ಹನಿಷ್ಯತಿ|

09057017c ಏಷ ವಃ ಕೌರವೋ ರಾಜಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಮಹಾಬಾಹು ಭೀಮಸೇನನು ಇವನನ್ನು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಂಹರಿಸದೇ
ಇದ್ದರೆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಕೌರವನೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ!"

09057018a ಧನಂಜಯಸ್ತು ಶ್ರುತ್ವೈತತ್ಕೇಶವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09057018c ಪ್ರೇಕ್ಷತೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಹಸ್ತೇನೋರುಮತಾಡಯತ್||

ಮಹಾತ್ಮ ಕೇಶವನನ್ನು ಕೇಳಿದ ಧನಂಜಯನಾದರೋ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ
ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಕೈಯಿಂದ ತನ್ನ ಏಡತೊಡೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡನು.

09057019a ಗೃಹ್ಯಸಂಜ್ಞಾಂ ತತೋ ಭೀಮೋ ಗದಯಾ ವ್ಯಚರದ್ರಣೇ|

09057019c ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಯಮಕಾನೀತರಾಣಿ ಚ||

ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನನು ಆಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು
ಯಮಕವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ
ತಿರುಗಿಸತೊಡಗಿದನು.

09057020a ದಕ್ಷಿಣಂ ಮಂಡಲಂ ಸವ್ಯಂ ಗೋಮೂತ್ರಕಮಥಾಪಿ ಚ|

09057020c ವ್ಯಚರತ್ಪಾಂಡವೋ ರಾಜನ್ನರಿಂ ಸಮೋಹಯನ್ನಿವ||

ರಾಜನ್! ಶತ್ರುವನ್ನು ಭ್ರಾಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ,
ಮಂಡಲ, ಸವ್ಯ, ಗೋಮೂತ್ರಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದನು.

09057021a ತಥೈವ ತವ ಪುತ್ರೋಽಪಿ ಗದಾಮಾರ್ಗ ವಿಶಾರದಃ|

09057021c ವ್ಯಚರಲ್ಲಘು ಚಿತ್ರಂ ಚ ಭೀಮಸೇನಜಿಘಾಂಸಯಾ||

ಗದಾಮಾರ್ಗ ವಿಶಾರದನಾದ ನಿನ್ನ ಮಗನೂ ಕೂಡ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲೋಸುಗ ಲಘುವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದನು.

09057022a ಆಧುನ್ವಂತೌ ಗದೇ ಘೋರೇ ಚಂದನಾಗರುರೂಷಿತೇ|

09057022c ವೈರಸ್ಯಾಂತಂ ಪರೀಪ್ಸಂತೌ ರಣೇ ಕ್ರುದ್ಧಾವಿವಾಂತಕೌ||

ವೈರದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಚಂದನ ಅಗರುಗಳ ಲೇಪಿತಗೊಂಡ
ಘೋರ ಗದೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರುದ್ಧರಾದ
ಇಬ್ಬರು ಅಂತಕರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

09057023a ಅನ್ನೋನ್ಯಂ ತೌ ಜಿಘಾಂಸಂತೌ ಪ್ರವೀರೌ ಪುರುಷರ್ಷಭೌ|

09057023c ಯುಯುಧಾತೇ ಗರುತ್ಮಂತೌ ಯಥಾ ನಾಗಾಮಿಷ್ಯೆಷಿಣೌ||

ಅನ್ನೋನ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕಾತೋರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರವೀರ
ಪುರುಷರ್ಷಭರು ನಾಗಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಯಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಎರಡು ಗರುಡಗಳಂತೆ ತೋರಿದರು.

09057024a ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಚರತೋರ್ನ್ಯಪಭೀಮಯೋಃ|

09057024c ಗದಾಸಂಪಾತಜಾಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಜಙ್ಗುಃ ಪಾವಕಾರ್ಚಿಷಃ||

ವಿಚಿತ್ರ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ನೃಪ ಮತ್ತು ಭೀಮರ ಗದೆಗಳ
ಸಂಘರ್ಷದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

09057025a ಸಮಂ ಪ್ರಹರತೋಸ್ತತ್ರ ಶೂರಯೋರ್ಬಲಿನೋರ್ಮೃಧೇ|

09057025c ಕ್ಷುಬ್ಧಯೋರ್ವಾಯುನಾ ರಾಜನ್ವಯೋರಿವ ಸಮುದ್ರಯೋಃ||

ರಾಜನ್! ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧಗೊಂಡ ಎರಡು ಸಮುದ್ರಗಳು
ಅಲೆಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವಂತೆ ಆ ಶೂರ ಬಲಶಾಲಿಗಳು
ರಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

09057026a ತಯೋಃ ಪ್ರಹರತೋಸ್ತುಲ್ಯಂ ಮತ್ತಕುಂಜರಯೋರಿವ|

09057026c ಗದಾನಿರ್ಘಾತಸಂಹ್ರಾದಃ ಪ್ರಹಾರಾಣಾಮಜಾಯತ||

ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೊಡೆತಗಳು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಹೊಡೆತಗಳಂತಿದ್ದವು.
ಗದೆಗಳ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಆದ ಶಬ್ದವು ಸಿಡಿಲಿನ ಶಬ್ದದಂತೆ

ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

09057027a ತಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾ ಸಂಪ್ರಹಾರೇ ದಾರುಣೇ ಸಂಕುಲೇ ಭೃಶಂ|

09057027c ಉಭಾವಪಿ ಪರಿಶ್ರಾಂತೌ ಯುಧ್ಯಮಾನಾವರಿಂದಮೌ||

ತುಂಬಾ ದಾರುಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅರಿಂದಮರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದ್ದರು.

09057028a ತೌ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸಮಾಶ್ವಸ್ಯ ಪುನರೇವ ಪರಂತಪೌ|

09057028c ಅಭ್ಯಹಾರಯತಾಂ ಕ್ರುದ್ಧೌ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀ ಗದೇ||

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಆ ಪರಂತಪರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮಹಾ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸತೊಡಗಿದರು.

09057029a ತಯೋಃ ಸಮಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ಘೋರರೂಪಮಸಂವೃತಂ|

09057029c ಗದಾನಿಪಾತ್ಯೈ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಕ್ಷತೋರ್ವೈ ಪರಸ್ಪರಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಗದೆಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸುವ ಘೋರರೂಪದ ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ನಡೆಯಿತು.

09057030a ವ್ಯಾಯಾಮಪ್ರದ್ರುತೌ ತೌ ತು ವೃಷಭಾಕ್ಷೌ ತರಸ್ವಿನೌ|

09057030c ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಜಘ್ನತುರ್ವೀರೌ ಪಂಕಸೌ ಮಹಿಷಾವಿವ||

ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಎರಡು ಕಾಡುಕೋಣಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡುವಂತೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ವೃಷಭಾಕ್ಷ ತರಸ್ವಿ ವೀರರು

ಅನ್ಯೋನ್ಯರೊಡನೆ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

09057031a ಜರ್ಜರಿಕೃತಸರ್ವಾಂಗೈರುಧಿರೇಣಾಭಿಸಂಪ್ಲುತೌ|

09057031c ದದೃಶಾತೇ ಹಿಮವತಿ ಪುಷ್ಪಿತಾವಿವ ಕಿಂಶುಕೌ||

ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಿಂಶುಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

09057032a ದುರ್ಯೋಧನೇನ ಪಾರ್ಥಸ್ತು ವಿವರೇ ಸಂಪ್ರದರ್ಶಿತೇ|

09057032c ಈಷದುತ್ಸ್ಮಯಮಾನಸ್ತು ಸಹಸಾ ಪ್ರಸಸಾರ ಹ||

ಪಾರ್ಥ ಭೀಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪ್ರಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟವನಂತೆ ಕಾಣಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ನಸುನಕ್ಕು ಒಡನೆಯೇ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09057033a ತಮಭ್ಯಾಶಗತಂ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ರಣೇ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವೃಕೋದರಃ|

09057033c ಅವಾಕ್ಷಿಪದ್ಗದಾಂ ತಸ್ಮೈ ವೇಗೇನ ಮಹತಾ ಬಲೀ||

ರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಾಜ್ಞ ಮಹಾಬಲಿ ವೃಕೋದರನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಗದೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಎಸೆದನು.

09057034a ಅವಕ್ಷೇಪಂ ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ತವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09057034c ಅಪಾಸರ್ಪತ್ತತಃ ಸ್ಥಾನಾತ್ಸಾ ಮೋಘಾ ನ್ಯಪತದ್ಭುವಿ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಗದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು
ತಾನಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸರಿಯಲು ಅದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದಿತು.

09057035a ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಹಾರಂ ತಂ ಸುತಸ್ತವ ಸ ಸಂಭ್ರಮಾತ್|

09057035c ಭೀಮಸೇನಂ ಚ ಗದಯಾ ಪ್ರಾಹರತ್ಕುರುಸತ್ತಮಃ||

ಆ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮಗ ಕುರುಸತ್ತಮನು
ಒಡನೆಯೇ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು.

09057036a ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಯಂದಮಾನೇನ ರುಧಿರೇಣಾಮಿತೌಜಸಃ|

09057036c ಪ್ರಹಾರಗುರುಪಾತಾಚ್ಚ ಮೂರ್ಚೇವ ಸಮಜಾಯತ||

ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿ ಭೀಮನ ದೇಹದಿಂದ ರಕ್ತವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ
ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಜೋರಾದ ಆ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನು
ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡವನಂತಾದನು.

09057037a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತಂ ಚ ವೇದ ಪೀಡಿತಂ ಪಾಂಡವಂ ರಣೇ|

09057037c ಧಾರಯಾಮಾಸ ಭೀಮೋಽಪಿ ಶರೀರಮತಿಪೀಡಿತಂ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವನನ್ನು ತಾನು ಪೀಡಿಸಿದನೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ನೋವುಂಟಾಗಿದ್ದರೂ
ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

09057038a ಅಮನ್ಯತ ಸ್ಥಿತಂ ಹ್ಯೇನಂ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯಂತಮಾಹವೇ|

09057038c ಅತೋ ನ ಪ್ರಾಹರತ್ತಸ್ಯೈ ಪುನರೇವ ತವಾತ್ಮಜಃ||

ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಭೀಮನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಪುನಃ ಪ್ರಹರಿಸಲು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು.

09057039a ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಮಾಶ್ವಸ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನಮವಸ್ಥಿತಂ|

09057039c ವೇಗೇನಾಭ್ಯದ್ರವದ್ರಾಜನ್ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

ಆಗ ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭೀಮಸೇನನು ನಿಂತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಿಸಿದನು.

09057040a ತಮಾಪತಂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸಂರಬ್ಧಮಮಿತೌಜಸಂ|

09057040c ಮೋಘಮಸ್ಯ ಪ್ರಹಾರಂ ತಂ ಚಿಕೀರ್ಷು ಭರ್ತರ್ಷಭ||

ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುಪಿತ ಅಮಿತೌಜಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಭರ್ತರ್ಷಭ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.

09057041a ಅವಸ್ಥಾನೇ ಮತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ತವ ಮಹಾಮನಾಃ|

09057041c ಇಯೇಷೋತ್ಪತಿತುಂ ರಾಜಂಶ್ಚ ಲಯಿಷ್ಯನ್ವೈಕೋದರಂ||

ರಾಜನ್! ಮಹಾಮನಸ್ವಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ವೈಕೋದರನಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲೆ ನೆಗೆಯಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

09057042a ಅಬುಧ್ಯದ್ಭೀಮಸೇನಸ್ತದ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ|

09057042c ಅಧಾಸ್ಯ ಸಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಸಮುತ್ಯಮ್ಯ ಚ ಸಿಂಹವತ್||

ರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭೀಮಸೇನನು ಅವನನ್ನು
ಸಿಂಹನಂತೆ ಆಕ್ರಮಣಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

09057043a ಸೃತ್ಯಾ ವಂಚಯತೋ ರಾಜನ್ನುನರೇವೋತ್ಪತಿಷ್ಯತಃ|

09057043c ಊರುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ರಾಜನ್ಗದಾಂ ವೇಗೇನ ಪಾಂಡವಃ||

ವಂಚಿಸಲು ಪುನಃ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ್ದ ಅವನ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವನು
ಗದೆಯಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು.

09057044a ಸಾ ವಜ್ರನಿಷ್ವೇಷಸಮಾ ಪ್ರಹಿತಾ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾ|

09057044c ಊರೂ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯಾಥ ಬಭಂಜ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೌ||

ಆ ಭೀಮಕರ್ಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗದೆಯು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಸಿಡಿದು
ನೋಡಲು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಗಳನ್ನು
ಮುರಿದುಹಾಕಿತು.

09057045a ಸ ಪಪಾತ ನರವ್ಯಾಘ್ರೋ ವಸುಧಾಮನುನಾದಯನ್|

09057045c ಭಗ್ನೋರುರ್ಭೀಮಸೇನೇನ ಪುತ್ರಸ್ತವ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ತೊಡೆಗಳು ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ನಿನ್ನ
ಪುತ್ರ ನರವ್ಯಾಘ್ರನು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ವಸುಧೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

09057046a ವವೃರ್ವಾತಾಃ ಸನಿರ್ಘಾತಾಃ ಪಾಂಸುವರ್ಷಂ ಪಪಾತ ಚ|

09057046c ಚಚಾಲ ಪೃಥಿವೀ ಚಾಪಿ ಸವೃಕ್ಷಕ್ಷುಪಪರ್ವತಾ||

09057047a ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ವೀರೇ ಪತ್ಯೌ ಸರ್ವಮಹೀಕ್ಷಿತಾಂ|

09057047c ಮಹಾಸ್ವನಾ ಪುನರ್ದೀಪ್ತಾ ಸನಿರ್ಘಾತಾ ಭಯಂಕರೀ||

09057047e ಪಪಾತ ಚೋಲ್ಯಾ ಮಹತೀ ಪತಿತೇ ಪೃಥಿವೀಪತೌ||

ಆ ವೀರ ಸರ್ವಮಹೀಕ್ಷಿತರ ಅಧಿಪತಿಯು ಬೀಳಲು ಸಿಡಿಲುಗಳೊಡನೆ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಬೀಸತೊಡಗಿದವು. ಕೆಸರಿನ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಿತು. ವೃಕ್ಷ, ಪರ್ವತ ಕಂದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗಿತು. ಮಹಾಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಭಯಂಕರ ನಿರ್ಘಾತದೊಂದಿಗೆ ಮಹಾ ಉಲೈಯು ಬಿದ್ದಿತು.

09057048a ತಥಾ ಶೋಣಿತವರ್ಷಂ ಚ ಪಾಂಸುವರ್ಷಂ ಚ ಭಾರತ|

09057048c ವವರ್ಷ ಮಘವಾಂಸ್ತತ್ರ ತವ ಪುತ್ರೇ ನಿಪಾತಿತೇ||

ಭಾರತ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು ಮಘವ ಇಂದ್ರನು ರಕ್ತದ ಮಳೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಸರಿನ ಮಳೆಗಳನ್ನೂ ಸುರಿಸಿದನು.

09057049a ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ|

09057049c ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಮಹಾನಾದಃ ಶ್ರುಯತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭಾರತ! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರ, ರಾಕ್ಷಸರ ಮತ್ತು ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಮಹಾನಾದವು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09057050a ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ಘೋರೇಣ ಮೃಗಾಣಾಮಥ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ|

09057050c ಜಜ್ಞೇ ಘೋರತಮಃ ಶಬ್ದೋ ಬಹೂನಾಂ ಸರ್ವತೋದಿಶಂ||

ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಆ ಘೋರ ಶಬ್ದಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮೃಗ-
ಪಕ್ಷಿಗಳ ಘೋರತಮ ಶಬ್ದವು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09057051a ಯೇ ತತ್ರ ವಾಜಿನಃ ಶೇಷಾ ಗಜಾಶ್ಚ ಮನುಜೈಃ ಸಹ|

09057051c ಮುಮುಚುಸ್ತೇ ಮಹಾನಾದಂ ತವ ಪುತ್ರೇ ನಿಪಾತಿತೇ||

ನಿನ್ನ ಮಗನು ಬೀಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳೂ ಆನೆಗಳೂ
ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮಹಾನಾದದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡವು.

09057052a ಭೇರೀಶಂಖಮೃದಂಗಾನಾಮಭವಚ್ಚ ಸ್ವನೋ ಮಹಾನ್|

09057052c ಅಂತರ್ಭೂಮಿಗತಶ್ಚೈವ ತವ ಪುತ್ರೇ ನಿಪಾತಿತೇ||

ನಿನ್ನ ಮಗನು ಬೀಳಲು ಭೇರಿ-ಶಂಖ-ಮೃದಂಗಗಳ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ
ಒಳಗಿನಿಂದಲೂ ಮಹಾಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.

09057053a ಬಹುಪಾದೈರ್ಬಹುಭುಜೈಃ ಕಬಂಧೈರ್ಘೋರದರ್ಶನೈಃ|

09057053c ನೃತ್ಯದ್ಭಿರ್ಭಯದೈರ್ವ್ಯಾಪ್ತಾ ದಿಶಸ್ತತ್ರಾಭವನ್ಘೃಪ||

ನೃಪ! ಬಹುಪಾದದಗಳಿಂದ ಬಹುಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ
ಘೋರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ನರ್ತಿಸುವ ಕಬಂಧಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ
ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದವು.

09057054a ಧ್ವಜವಂತೋಽಸ್ತ್ರವಂತಶ್ಚ ಶಸ್ತ್ರವಂತಸ್ತಥೈವ ಚ|

09057054c ಪ್ರಾಕಂಪಂತ ತತೋ ರಾಜಂಸ್ತವ ಪುತ್ರೇ ನಿಪಾತಿತೇ||

ರಾಜನ್! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಬೀಳಲು ಧ್ವಜವಂತ, ಅಸ್ತ್ರವಂತ, ಶಸ್ತ್ರವಂತ

ವೀರರು ನಡುಗಿದರು.

09057055a ಹೃದಾಃ ಕೂಪಾಶ್ಚ ರುಧಿರಮುದ್ವೇಮುರ್ನ್ಯು ಪಸತ್ತಮ|

09057055c ನದ್ಯಶ್ಚ ಸುಮಹಾವೇಗಾಃ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತೋವಹಾಭವನ್||

ನೃಪಸತ್ತಮ ! ಬಾವಿ ಸರೋವರಗಳು ರಕ್ತವನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು.
ನದಿಗಳು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯತೊಡಗಿ ಪ್ರವಾಹಗಳುಂಟಾದವು.

09057056a ಪುಲ್ಲಿಂಗಾ ಇವ ನಾರ್ಯಸ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾಃ ಪುರುಷಾಭವನ್|

09057056c ದುರ್ಯೋಧನೇ ತದಾ ರಾಜನ್ವತ್ತಿತೇ ತನಯೇ ತವ||

ರಾಜನ್ ! ನಿನ್ನ ಮಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು ಪುರುಷರು
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ
ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

09057057a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನದ್ಭತೋತ್ಪಾತಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ|

09057057c ಆವಿಗ್ನಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ಬಭೂವುರ್ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಆ ಅದ್ಭುತ ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಚಾಲ-
ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅವಿಗ್ನಮನಸ್ಕರಾದರು.

09057058a ಯಯುರ್ದೇವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ|

09057058c ಕಥಯಂತೋಽದ್ಭುತಂ ಯುದ್ಧಂ ಸುತಯೋಸ್ತವ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಆ ಅದ್ಭುತ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ
ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ತಮಗಿಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿಗೆ

ತೆರಳಿದರು.

09057059a ತಥೈವ ಸಿದ್ಧಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಥಾ ವಾತಿಕಚಾರಣಾಃ|

09057059c ನರಸಿಂಹೌ ಪ್ರಶಂಸಂತೌ ವಿಪ್ರಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಹಾಗೆಯೇ ಸಿದ್ಧರೂ, ವಾತಿಕ-ಚಾರಣರೂ ಆ ನರಸಿಂಹರಿಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ದುರ್ಯೋಧನವಧೇ ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನವಧ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೮

ಭೀಮಸೇನನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಒದೆದು
ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಾ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು (೧-೧೨). ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೆಳಗೆ
ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಸಾರಿ ವಿಲಪಿಸಿದುದು (೧೩-೨೪).

09058001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09058001a ತಂ ಪಾತಿತಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಶಾಲಮಿವೋದ್ಗತಂ|

09058001c ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಃ ಸರ್ವೇ ಬಭೂವುಸ್ತತ್ರ ಪಾಂಡವಾಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾಶಾಲವೃಕ್ಷದಂತಿದ್ದ ಅವನು

ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09058002a ಉನ್ಮತ್ತಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ಸಿಂಹೇನ ವಿನಿಪಾತಿತಂ|

09058002c ದದೃಶುರ್ಹೃಷ್ಯರೋಮಾಣಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ಚಾಪಿ ಸೋಮಕಾಃ||

ಸಿಂಹದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಕರೆಲ್ಲರೂ ರೋಮಾಂಚಿತರಾದರು.

09058003a ತತೋ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಹತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|

09058003c ಪತಿತಂ ಕೌರವೇಂದ್ರಂ ತಮುಪಗಮ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್||

ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹೊಡೆದ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಭೀಮಸೇನನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09058004a ಗೌರ್ಗೌರಿತಿ ಪುರಾ ಮಂದ ದ್ರೌಪದೀಮೇಕವಾಸಸಂ|

09058004c ಯತ್ಸಭಾಯಾಂ ಹಸನ್ನಸ್ಮಾಂಸ್ತದಾ ವದಸಿ ದುರ್ಮತೇ||

09058004e ತಸ್ಯಾವಹಾಸಸ್ಯ ಫಲಮದ್ಯ ತ್ವಂ ಸಮವಾಪ್ನುಹಿ||

“ಮೂಢ! ದುರ್ಮತೇ! ಹಿಂದೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಏಕವಸ್ತ್ರಳಾಗಿದ್ದ

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು “ಹಸು! ಹಸು!” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು

ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಆ ಅಪಮಾನದ ಫಲವನ್ನು ಇಂದು ನೀನು

ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ!”

09058005a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ವಾಮೇನ ಪದಾ ಮೌಲಿಮುಪಾಸ್ಪೃಶತ್|

09058005c ಶಿರಶ್ಚ ರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯ ಪಾದೇನ ಸಮಲೋಡಯತ್||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಅವನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಒದೆದನು.
ರಾಜಸಿಂಹನ ಶಿರವನ್ನೂ ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದನು.

09058006a ತಥೈವ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತೋ ಭೀಮಃ ಪರಬಲಾರ್ದನಃ|

09058006c ಪುನರೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಯತ್ತಚ್ಚಣು ನರಾಧಿಪ||

ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತನಾದ ಪರಬಲಾರ್ದನ ಭೀಮನು ಪುನಃ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳು ನರಾಧಿಪ!

09058007a ಯೇಽಸ್ಮಾನ್ಪುರೋಽಪನ್ಯತ್ಯಂತ ಪುನರ್ಗೌರಿತಿ ಗೌರಿತಿ|

09058007c ತಾನ್ವಯಂ ಪ್ರತಿನೃತ್ಯಾಮಃ ಪುನರ್ಗೌರಿತಿ ಗೌರಿತಿ||

“ಯಾರು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ “ಹಸು ! ಹಸು !” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದಾಟುತಿದ್ದನೋ ಅವನ ಎದಿರು ನಾವು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪುನಃ “ಹಸು ! ಹಸು !” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ !

09058008a ನಾಸ್ಮಾಕಂ ನಿಕೃತಿರ್ವಹ್ನಿರ್ನಾಕ್ಷದ್ಯೂತಂ ನ ವಂಚನಾ|

09058008c ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರಬಾಧಾಮೋ ವಯಂ ರಿಪೂನೋ||

ಮೋಸ, ಬೆಂಕಿ, ಅಕ್ಷದ್ಯೂತ, ಮತ್ತು ವಂಚನೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮದೇ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿದಿದ್ದೇವೆ.”

09058009a ಸೋಽವಾಪ್ಯ ವೈರಸ್ಯ ಪರಸ್ಯ ಪಾರಂ

ವೃಕೋದರಃ ಪ್ರಾಹ ಶನೈಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ|

09058009c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಕೇಶವಸ್ಯಂಜಯಾಂಶ್ಚ

ಧನಂಜಯಂ ಮಾದ್ರವತೀಸುತೌ ಚ||

ವೈರದ ಅಂತಿಮ ಚರಣವನ್ನು ದಾಟಿದ್ದ ವೃಕೋದರನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಕೇಶವ, ಸ್ಯಂಜಯರು, ಧನಂಜಯ ಮತ್ತು ಮಾದ್ರವತೀಸುತರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09058010a ರಜಸ್ವಲಾಂ ದ್ರೌಪದೀಮಾನಯನೈಃ

ಯೇ ಚಾಪ್ಯಕುರ್ವಂತ ಸದಸ್ಯವಸ್ತ್ರಾಂ|

09058010c ತಾನ್ವಶ್ಯಧ್ವಂ ಪಾಂಡವೈರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್

ರಣೇ ಹತಾಂಸ್ತಪಸಾ ಯಾಜ್ಞಸೇನ್ಯಾಃ||

“ರಜಸ್ವಲೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎಳೆದುತಂದು ಯಾರು ಅವಳನ್ನು
 ಅವಸ್ಥಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೋ ಆ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರರು
 ಇಂದು ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯ ತಪಃಫಲದಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ
 ಹತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ !

09058011a ಯೇ ನಃ ಪುರಾ ಷಂಡತೀಲಾನವೋಚನ್

ಕೂರಾ ರಾಜ್ಞೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಃ|

09058011c ತೇ ನೋ ಹತಾಃ ಸಗಣಾಃ ಸಾನುಬಂಧಾಃ

ಕಾಮಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ನರಕಂ ವಾ ವ್ರಜಾಮಃ||

ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ಎಳ್ಳಿಗೆ ಸಮಾನ
 ನಪುಂಸಕರೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೋ ಆ ಕೂರ ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
 ಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದವರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ
 ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಅಥವಾ ನರಕಕ್ಕೆ
 ಹೋದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ!”

09058012a ಪುನಶ್ಚ ರಾಜ್ಞಃ ಪತಿತಸ್ಯ ಭೂಮೌ

ಸ ತಾಂ ಗದಾಂ ಸ್ಕಂಧಗತಾಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ|

09058012c ವಾಮೇನ ಪಾದೇನ ಶಿರಃ ಪ್ರಮೃದ್ಯ

ದುರ್ಯೋಧನಂ ನೈಕೃತಿಕೇತ್ಯವೋಚತ್||

ಪುನಃ ಅವನು ಗದೆಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ

ಶಿರವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ “ಮೋಸಗಾರ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09058013a ಹೃಷ್ಯೇನ ರಾಜನ್ಕುರುಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ

ಕ್ಷುದ್ರಾತ್ಮನಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾದಂ|

09058013c ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃತಂ ಮೂರ್ಧನಿ ನಾಭ್ಯನಂದನ್

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಃ ಸೋಮಕಾನಾಂ ಪ್ರಬರ್ಹಾಃ||

ರಾಜನ್! ಕುರುಪಾರ್ಥಿವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹರ್ಷಿತನಾದ ಕ್ಷುದ್ರಾತ್ಮ
ಭೀಮಸೇನನು ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಧರ್ಮಾತ್ಮ
ಸೋಮಕರಿಗೆ ಸಂತಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲೂ
ಇಲ್ಲ.

09058014a ತವ ಪುತ್ರಂ ತಥಾ ಹತ್ವಾ ಕತ್ಯಮಾನಂ ವೃಕೋದರಂ|

09058014c ನೃತ್ಯಮಾನಂ ಚ ಬಹುಶೋ ಧರ್ಮರಾಜೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ
ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕೋದರನಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿದನು:

09058015a ಮಾ ಶಿರೋಽಸ್ಯ ಪದಾ ಮರ್ದೀರ್ಮಾ ಧರ್ಮಸ್ತೇಽತ್ಯಗಾನ್ಮಹಾನ್|

09058015c ರಾಜಾ ಜ್ಞಾತಿಹರ್ತಶ್ಚಾಯಂ ನೈತನ್ಮಾಯ್ಯಂ ತವಾನಘ||

“ಅನಘ! ಕಾಲಿನಿಂದ ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಬೇಡ! ನಿನ್ನಿಂದ
ಧರ್ಮದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗದಿರಲಿ! ರಾಜನಾಗಿರುವ, ನಮ್ಮ
ದಾಯಾದಿಯಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಅವನೊಡನೆ ಈ ರೀತಿ
ವರ್ತಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ!

09058016a ವಿಧ್ವಂಸೋಽಯಂ ಹತಾಮಾತ್ಯೋ ಹತಭ್ರಾತಾ ಹತಪ್ರಜಃ|

09058016c ಉತ್ಸನ್ನಪಿಂಡೋ ಭ್ರಾತಾ ಚ ನೈತನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ||

ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು, ಸಹೋದರರನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಇವನು ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡುವವರೂ ಇಲ್ಲದಂತವನಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಸಹೋದರನಾಗಿರುವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

09058017a ಧಾರ್ಮಿಕೋ ಭೀಮಸೇನೋಽಸಾವಿತ್ಯಾಹುಸ್ವಾಂ ಪುರಾ ಜನಾಃ|

09058017c ಸ ಕಸ್ಮಾದ್ಭೀಮಸೇನ ತ್ವಂ ರಾಜಾನಮಧಿತಿಷ್ಠಸಿ||

ಈ ಮೊದಲು ಜನರು “ಭೀಮಸೇನನು ಧಾರ್ಮಿಕ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಭೀಮಸೇನ! ನೀನು ಏಕೆ ರಾಜನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವೆ?”

09058018a ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ರಾಜಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರಸ್ತಥಾಗತಂ|

09058018c ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜಾ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಂತೀಪುತ್ರನು ಅವನ ಬಳಿಹೋಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09058019a ನೂನಮೇತದ್ಬಲವತಾ ಧಾತ್ರಾದಿಷ್ಟಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ|

09058019c ಯದ್ವಯಂ ತ್ವಾಂ ಜಿಘಾಂಸಾಮಸ್ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಮಾನ್ಕುರುಸತ್ತಮ||

“ಕುರುಸತ್ತಮ ! ಹೀಗೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು
ಮುಂದಾದುದು ಬಲಶಾಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಧಾತ್ರನು ನಮಗೆ
ವಿಧಿಸಿದುದಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು?

09058020a ಆತ್ಮನೋ ಹ್ಯಪರಾಧೇನ ಮಹದ್ವ್ಯಸನಮೀದೃಶಂ|

09058020c ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಸಿ ಯಲ್ಲೋಭಾನ್ಮದಾದ್ಬಾಲ್ಯಾಚ್ಚ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನದೇ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ - ಲೋಭ, ಮದ ಮತ್ತು
ಬಾಲಬುದ್ಧಿ - ಇವುಗಳಿಂದ ನೀನು ಈ ರೀತಿಯ ಮಹಾ ವ್ಯಸನವನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವೆ !

09058021a ಘಾತಯಿತ್ವಾ ವಯಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಭ್ರಾತೃನಥ ಪಿತೃಂತಥಾ|

09058021c ಪುತ್ರಾನ್ಪುತ್ರಾಂಸ್ತಥಾಚಾರ್ಯಾಂಸ್ತತೋಽಸಿ ನಿಧನಂ ಗತಃ||

ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಪುತ್ರರನ್ನೂ,
ಪೌತ್ರರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಸಾವಿಗೀಡುಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ನೀನೂ ನಿಧನಹೊಂದಿದೆ.

09058022a ತವಾಪರಾಧಾದಸ್ಮಾಭಿಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಮಹಾರಥಾಃ|

09058022c ನಿಹತಾ ಜ್ಞಾತಯಶ್ಚಾನ್ಯೇ ದಿಷ್ಟಂ ಮನ್ಯೇ ದುರತ್ಯಯಂ||

ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಾರಥ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ
ದಾಯಾದಿಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಹತರಾದರು. ದೈವವನ್ನು ಮೀರುವುದು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ !

09058023a ಸ್ನುಷಾಶ್ಚ ಪ್ರಸ್ನುಷಾಶ್ಚೈವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವಿಹ್ವಲಾಃ|

09058023c ಗರ್ಹಯಿಷ್ಯಂತಿ ನೋ ನೂನಂ ವಿಧವಾಃ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ||

ವಿಧವೆಯರಾಗಿ ಶೋಕದಿಂದ ವಿಹ್ವಲರಾಗಿರುವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಪತ್ನಿಯರೂ ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ!”

09058024a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸುದುಃಖಾರ್ತೋ ನಿಶಶ್ವಾಸ ಸ ಪಾರ್ಥಿವಃ|

09058024c ವಿಲಲಾಪ ಚಿರಂ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತನಾದ ಪಾರ್ಥಿವ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ವಿಲಪಿಸಿದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿಲಾಪೇ ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿಲಾಪ ಎನ್ನುವ ಐವತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೫೯

ಅಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಲರಾಮನು ನೇಗಿಲನ್ನೆತ್ತಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಿಸಲು ಮುಂದಾದುದು (೧-೮). ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಾಂತನಾಗಲು ಹೇಳಿದುದು (೯-೧೬). ಬಲರಾಮನು “ಭೀಮಸೇನನು

ವಂಚನೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನು!” ಎಂದು ರಾಜಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ
 ಘೋಷಿಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದುದು (೧೭-೨೪). ವಾಸುದೇವ-
 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ (೨೫-೩೬). ಭೀಮಸೇನ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ
 (೩೭-೪೪).

09059001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09059001a ಅಧರ್ಮೇಣ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಮಾಧವೋತ್ತಮಃ|

09059001c ಕಿಮಬ್ರವೀತ್ತದಾ ಸೂತ ಬಲದೇವೋ ಮಹಾಬಲಃ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸೂತ! ಅಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜನು
 ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಧವೋತ್ತಮ ಮಹಾಬಲ ಬಲದೇವನು
 ಏನು ಹೇಳಿದನು?”

09059002a ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶೇಷಜ್ಞೋ ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ|

09059002c ಕೃತವಾನ್ರೌಹಿಣೀಯೋ ಯತ್ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ! ಆಗ ಗದಾಯುದ್ಧ ವಿಶೇಷಜ್ಞ, ಗದಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದ
 ರೌಹಿಣೀಯನು ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು!”

09059003 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09059003a ಶಿರಸ್ಯಭಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ತೇ ಸುತಂ|

09059003c ರಾಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚುಕ್ರೋಧ ಬಲವದ್ ಬಲೀ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭೀಮಸೇನನು ನಿನ್ನ ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನು

ಒದೆದುದನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲಶಾಲೀ ರಾಮನು
ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧಿತನಾದನು.

09059004a ತತೋ ಮಧ್ಯೇ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುರ್ಹಲಾಯುಧಃ|

09059004c ಕುರ್ವನ್ನಾರ್ತಸ್ವರಂ ಘೋರಂ ಧಿಗ್ಧಿಗ್ಭಿಮೇತ್ಯುವಾಚ ಹ||

ಆಗ ನರೇಂದ್ರರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲಾಯುಧನು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ
ಘೋರವಾದ ಆರ್ತಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಭೀಮ ! ಧಿಕ್ಕಾರ ! ಧಿಕ್ಕಾರ !” ಎಂದು
ಕೂಗಿದನು.

09059005a ಅಹೋ ಧಿಗ್ಯದಧೋ ನಾಭೇಃ ಪ್ರಹೃತಂ ಶುದ್ಧವಿಕ್ರಮೇ|

09059005c ನೈತದ್ಧೃಷ್ಟಂ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ಕೃತವಾನ್ಯದ್ವೈಕೋದರಃ||

“ಧಿಕ್ಕಾರ ! ಶುದ್ಧವಿಕ್ರಮನನ್ನು ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗೆ ಹೊಡೆದುದಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ !
ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೃಕೋದರನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ
ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ !

09059006a ಅಧೋ ನಾಭ್ಯಾ ನ ಹಂತವ್ಯಮಿತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಃ|

09059006c ಅಯಂ ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿನ್ಮೂಢಃ ಸ್ವಚ್ಛಂದಾತ್ಸಂಪ್ರವರ್ತತೇ||

ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಗದಾಯುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಶ್ಚಯ !
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಮೂಢನಾದ ಇವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾಗಿ
ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ !”

09059007a ತಸ್ಯ ತತ್ತದ್ಭ್ರವಾಣಸ್ಯ ರೋಷಃ ಸಮಭವನ್ಮಹಾನ್|

09059007c ತತೋ ಲಾಂಗಲಮುದ್ಯಮ್ಯ ಭೀಮಮಭ್ಯದ್ರವದ್ಬಲೀ||

ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ರೋಷವು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಆಗ ನೇಗಿಲನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಆ ಬಲಶಾಲಿಯು ಭೀಮನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸ ಹೊರಟನು.

09059008a ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಬಾಹೋಃ ಸದೃಶಂ ರೂಪಮಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ|

09059008c ಬಹುಧಾತುವಿಚಿತ್ರಸ್ಯ ಶ್ವೇತಸ್ಯೇವ ಮಹಾಗಿರೇಃ||

ಆಗ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲಿತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ರೂಪವು ಅನೇಕ ಧಾತುಗಳು ಸುರಿದು ಬಣ್ಣದ ಲೇಪನಗೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾ ಶ್ವೇತಗಿರಿಯಂತೆ ತೋರಿತು.

09059009a ತಮುತ್ಪತಂತಂ ಜಗ್ರಾಹ ಕೇಶವೋ ವಿನಯಾನತಃ|

09059009c ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೀನವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಯತ್ನಾದ್ಬಲವದ್ಬಲೀ||

ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ವಿನಯಾನತ ಬಲಶಾಲೀ ಕೇಶವನು ಉಬ್ಬಿದ ಉರುಟು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಲವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

09059010a ಸಿತಾಸಿತೌ ಯದುವರೌ ಶುಶುಭಾತೇಽಧಿಕಂ ತತಃ|

09059010c ನಭೋಗತೌ ಯಥಾ ರಾಜಂಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ದಿನಕ್ಷಯೇ||

ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಶ್ವೇತವರ್ಣಗಳ ಆ ಇಬ್ಬರು ಯದುವರರು ಸಯಾಂಕಾಲ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರು.

09059011a ಉವಾಚ ಚೈನಂ ಸಂರಬ್ಧಂ ಶಮಯನ್ನಿವ ಕೇಶವಃ|

09059011c ಆತ್ಮವೃದ್ಧಿರ್ಮಿತ್ರವೃದ್ಧಿರ್ಮಿತ್ರಮಿತ್ರೋದಯಸ್ತಥಾ||

09059011e ವಿಪರೀತಂ ದ್ವಿಷತ್ಸ್ವೇತತ್ಪಡ್ವಿಧಾ ವೃದ್ಧಿರಾತ್ಮನಃ||

ಕುಪಿತನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಸಂತವಿಸುತ್ತಾ ಕೇಶವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು: “ಆತ್ಮವೃದ್ಧಿ, ಮಿತ್ರವೃದ್ಧಿ, ಮಿತ್ರನ ಶತ್ರುವಿನ ನಾಶ, ಮಿತ್ರನ ಮಿತ್ರನ ವೃದ್ಧಿ, ಶತ್ರುವಿನ ಮಿತ್ರನ ನಾಶ - ಈ ಆರು ಆತ್ಮವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧನಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

09059012a ಆತ್ಮನ್ಯಪಿ ಚ ಮಿತ್ರೇಷು ವಿಪರೀತಂ ಯದಾ ಭವೇತ್|

09059012c ತದಾ ವಿದ್ಯಾನ್ಮನೋಜ್ಯಾನಿಮಾಶು ಶಾಂತಿಕರೋ ಭವೇತ್||

ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದರೆ ಮನೋವ್ಯಥೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಗನೇ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

09059013a ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹಜಂ ಮಿತ್ರಂ ಪಾಂಡವಾಃ ಶುದ್ಧಪೌರುಷಾಃ|

09059013c ಸ್ವಕಾಃ ಪಿತೃಷ್ಟಸುಃ ಪುತ್ರಾಸ್ತೇ ಪರ್ಯರ್ನಿಕೃತಾ ಭೃಶಂ||

ಶುದ್ಧಪೌರುಷ ಪಾಂಡವರು ನಮ್ಮ ಸಹಜ ಮಿತ್ರರು. ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಕ್ಕಳಾದುದರಿಂದ ಅವರು ನಮ್ಮವರು. ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವರು.

09059014a ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಾರಣಂ ಧರ್ಮಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯೇತಿ ವೇತ್ಥ ಹ|

09059014c ಸುಯೋಧನಸ್ಯ ಗದಯಾ ಭಂಕ್ತಾಸ್ಮೂರೂ ಮಹಾಹವೇ||

09059014e ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಭೀಮೇನ ಹಿ ಸಭಾತಲೇ||

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಾಲನೆಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಧರ್ಮವೆಂದು ನಾನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಸಭಾತಲದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು
“ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗದೆಯಿಂದ ಸುಯೋಧನನ ತೊಡೆಯನ್ನು
ಸೀಳುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದನು.

09059015a ಮೈತ್ರೇಯೇಣಾಭಿಶಪ್ತಶ್ಚ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಹರ್ಷಿಣಾ|

09059015c ಊರೂ ಭೇತ್ಸ್ಯ ತಿ ತೇ ಭೀಮೋ ಗದಯೇತಿ ಪರಂತಪ||

09059015e ಅತೋ ದೋಷಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮಾ ಕ್ರುಧಸ್ವಂ ಪ್ರಲಂಬಹನಾ||

ಪರಂತಪ! ಹಿಂದೆ ಮಹರ್ಷಿ ಮೈತ್ರೇಯನೂ ಕೂಡ “ಭೀಮನು
ಗದೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ!” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದ್ದನು.
ಆದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷವನ್ನೇನೂ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಕೋಪಗೊಳ್ಳದಿರು!

09059016a ಯೌನೈರ್ಹಾರ್ದ್ಯಶ್ಚ ಸಂಬಂಧೈಃ ಸಂಬದ್ಧಾಃ ಸ್ಮೈಹ ಪಾಂಡವೈಃ|

09059016c ತೇಷಾಂ ವೃದ್ಧ್ಯಾ ಭಿವೃದ್ಧಿನೋರ್ ಮಾ ಕ್ರುಧಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ||

ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವಿದೆ²⁹. ವಿವಾಹದ ಮೂಲಕವೂ
ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿದೆ³⁰. ಅವರ ವೃದ್ಧಿಯೂ ನಮ್ಮ

²⁹ ನಮ್ಮ ಪಿತಾಮಹ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾತಾಮಹ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

³⁰ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿದ್ದೇವೆ.

ವೃದ್ಧಿಯೂ ಒಂದೇ. ಪುರುಷರ್ಷಭ! ಕ್ರೋಧಿತನಾಗಬೇಡ!"

09059017 ರಾಮ ಉವಾಚ

09059017a ಧರ್ಮಃ ಸುಚರಿತಃ ಸದ್ಭಿಃ ಸಹ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ನಿಯಚ್ಚ ತಿ|

09059017c ಅರ್ಥಶ್ಚಾತ್ಯರ್ಥಲುಬ್ಧಸ್ಯ ಕಾಮಶ್ಚಾತಿಪ್ರಸಂಗಿನಃ||

ರಾಮನು ಹೇಳಿದನು: "ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಆಸೆಪಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅತಿಯಾದ ದೇಹಕಾಮವನ್ನು ಬಯಸುವುದರಿಂದ ಸತ್ತುರುಷರು ಆಚರಿಸುವ ಧರ್ಮವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

09059018a ಧರ್ಮಾರ್ಥೋ ಧರ್ಮಕಾಮೌ ಚ ಕಾಮಾರ್ಥೋ ಚಾಪ್ಯಪೀಡಯನ್|

09059018c ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾನ್ಯೋಽಭ್ಯೇತಿ ಸೋಽತ್ಯಂತಂ ಸುಖಮಶ್ನುತೇ||

ಯಾರು ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮ-ಕಾಮಗಳನ್ನೂ, ಕಾಮ-ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ಕುಂಠಿತವಾಗದಂತೆ ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥ-ಕಾಮ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

09059019a ತದಿದಂ ವ್ಯಾಕುಲಂ ಸರ್ವಂ ಕೃತಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪೀಡನಾತ್|

09059019c ಭೀಮಸೇನೇನ ಗೋವಿಂದ ಕಾಮಂ ತ್ವಂ ತು ಯಥಾತ್ಮ ಮಾಂ||

ಗೋವಿಂದ! ಭೀಮಸೇನನು ಬೇಕಂತಲೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಹೇಳಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನಗೆ ತೋರಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ!"

09059020 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ

09059020a ಅರೋಷಣೋ ಹಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತತಂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|

09059020c ಭವಾನ್ಪ್ರಖ್ಯಾಯತೇ ಲೋಕೇ ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಶಾಮ್ಯ ಮಾ ಕ್ರುಧಃ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ನೀನು ಧರ್ಮಾತ್ಮ. ಸತತವೂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲ. ಕ್ರೋಧರಹಿತನೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವೆ! ಆದುದರಿಂದ ಶಾಂತನಾಗು. ಕ್ರೋಧಿಸಬೇಡ!

09059021a ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕಲಿಯುಗಂ ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಪಾಂಡವಸ್ಯ ಚ|

09059021c ಆನೃಣ್ಯಂ ಯಾತು ವೈರಸ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ||

ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದನ್ನೂ ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸು. ಪಾಂಡವ ಭೀಮನು ವೈರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳ ಋಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲಿ!”

09059022 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09059022a ಧರ್ಮಚ್ಚಲಮಪಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೇಶವಾತ್ಸ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09059022c ನೈವ ಪ್ರೀತಮನಾ ರಾಮೋ ವಚನಂ ಪ್ರಾಹ ಸಂಸದಿ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ವಿಶಾಂಪತೇ! ಕೇಶವನಿಂದ ವ್ಯಾಜರೂಪವಾದ ಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಸಂಸದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09059023a ಹತ್ವಾಧರ್ಮೇಣ ರಾಜಾನಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ಸುಯೋಧನಂ|

09059023c ಜಿಹ್ಮಯೋಧೀತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾತಿಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಪಾಂಡವಃ||

“ಧರ್ಮಾತ್ಮ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಕೊಂದು
ಪಾಂಡವ ಭೀಮನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನು ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗುತ್ತಾನೆ!

09059024a ದುರ್ಯೋಧನೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಗತಿಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಶಾಶ್ವತೀಂ|
09059024c ಋಜುಯೋಧೀ ಹತೋ ರಾಜಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ನರಾಧಿಪಃ||

ಹತನಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ನ್ಯಾಯಯೋಧೀ ನರಾಧಿಪ ರಾಜಾ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ಶಾಶ್ವತ ಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

09059025a ಯುದ್ಧದೀಕ್ಷಾಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಜೌ ರಣಯಜ್ಞಂ ವಿತತ್ಯ ಚ|
09059025c ಹುತ್ವಾತ್ಮಾನಮಮಿತ್ರಾಗ್ನೌ ಪ್ರಾಪ ಚಾವಭೃಥಂ ಯಶಃ||

ಯುದ್ಧದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ರಣಯಜ್ಞವನ್ನು ಪಸರಿಸಿ
ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಇವನು ಯಶಸ್ಸೆಂಬ
ಅವಭೃತವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.”

09059026a ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ರೌಹಿಣೀಯಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್|
09059026c ಶ್ವೇತಾಭ್ರಶಿಖರಾಕಾರಃ ಪ್ರಯಯೌ ದ್ವಾರಕಾಂ ಪ್ರತಿ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಥವನ್ನೇರಿ ಶ್ವೇತಗಿರಿಯ ಶಿಖರಪ್ರಾಯನಾದ
ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ರೌಹಿಣೀಯನು ದ್ವಾರಕೆಯ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09059027a ಪಾಂಚಾಲಾಶ್ಚ ಸವಾಷ್ಟೇರ್ಯಾಃ ಪಾಂಡವಾಶ್ಚ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|
09059027c ರಾಮೇ ದ್ವಾರವತೀಂ ಯಾತೇ ನಾತಿಪ್ರಮನಸೋಽಭವನ್||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ರಾಮನು ದ್ವಾರವತಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಪಾಂಚಾಲರು, ಸರ್ವ ವಾಷ್ಣೇಯರು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರು ಅತಿ
ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಲಿಲ್ಲ.

09059028a ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ದೀನಂ ಚಿಂತಾಪರಮಧೋಮುಖಿ|

09059028c ಶೋಕೋಪಹತಸಂಕಲ್ಪಂ ವಾಸುದೇವೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ||

ಆಗ ದೀನನಾಗಿ ಚಿಂತಾಪರನಾಗಿ ಶೋಕದಿಂದ ಭಗ್ನ ಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿ
ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ವಾಸುದೇವನು
ಹೇಳಿದನು:

09059029a ಧರ್ಮರಾಜ ಕಿಮರ್ಥಂ ತ್ವಮಧರ್ಮಮನುಮನ್ಯಸೇ|

09059029c ಹತಬಂಧೋರ್ಯದೇತಸ್ಯ ಪತಿತಸ್ಯ ವಿಚೇತಸಃ||

“ಧರ್ಮರಾಜ ! ಏಕೆ ಹೀಗೆ ನೀನು ಅಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನಿತ್ತೆ? ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನನಾಗಿ
ಅವನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು.

09059030a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಭೀಮೇನ ಮೃದ್ಯಮಾನಂ ಶಿರಃ ಪದಾ|

09059030c ಉಪಪ್ರೇಕ್ಷಸಿ ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸನ್ನರಾಧಿಪ||

ನರಾಧಿಪ! ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನೀನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಶಿರವನ್ನು
ಭೀಮಸೇನನು ಪಾದಗಳಿಂದ ತುಳಿಯುವುದನ್ನು ಏಕೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ?”

09059031 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09059031a ನ ಮಮೈತತ್ತಿಯಂ ಕೃಷ್ಣ ಯದ್ರಾಜಾನಂ ವೃಕೋದರಃ|

09059031c ಪದಾ ಮೂರ್ಧ್ವಸ್ಪುಶತ್ಕ್ರೋಧಾನ್ ಚ ಹೃಷ್ಯೇ ಕುಲಕ್ಷಯೇ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ಕೃಷ್ಣ! ವೃಕೋದರನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ
ಕಾಲಿನಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದಿದು ನನಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಕುಲಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂತೋಷವೂ ಇಲ್ಲ!

09059032a ನಿಕೃತ್ಯಾ ನಿಕೃತಾ ನಿತ್ಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತೈರ್ವಯಂ|

09059032c ಬಹೂನಿ ಪರುಷಾಣ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವನಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾಃ ಸ್ಮ ಹ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ವಂಚನೆಗಳಿಂದ
ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಕಠೋರಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು
ವನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

09059033a ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ತದ್ಧುಃಖಮತೀವ ಹೃದಿ ವರ್ತತೇ|

09059033c ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ವಾಷ್ಣೇಯ ಮಯೈತತ್ಸಮುಪೇಕ್ಷಿತಂ||

ಭೀಮಸೇನನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಅತೀವ ದುಃಖವು ಅವನನ್ನು ಈ
ರೀತಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ವಾಷ್ಣೇಯ! ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ನಾನು ಅವನ
ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ.

09059034a ತಸ್ಮಾದ್ಧತ್ವಾಕೃತಪ್ರಜ್ಞಂ ಲುಬ್ಧಂ ಕಾಮವಶಾನುಗಂ|

09059034c ಲಭತಾಂ ಪಾಂಡವಃ ಕಾಮಂ ಧರ್ಮೇಽಧರ್ಮೇಽಪಿ ವಾ ಕೃತೇ||

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳಿಲ್ಲದ ಲುಬ್ಧನಾದ ಕಾಮವಶಾನುಗನಾದ

ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಅಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿ ಪಾಂಡವ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ!”

09059035 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09059035a ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಧರ್ಮರಾಜೇನ ವಾಸುದೇವೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ|

09059035c ಕಾಮಮಸ್ತ್ವೇವಮಿತಿ ವೈ ಕೃಚ್ಛಾ ದ್ಯದುಕುಲೋದ್ವಹಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಯದುಕುಲೋದ್ವಹ ವಾಸುದೇವನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ “ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದಂತಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09059036a ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಾಸುದೇವೇನ ಭೀಮಪ್ರಿಯಹಿತೈಷಿಣಾ|

09059036c ಅನ್ವಮೋದತ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೀಮೇನ ಕೃತಂ ಯುಧಿ||

ಭೀಮಪ್ರಿಯನಾದ ಅವನ ಹಿತೈಷಿಣಿಯಾದ ವಾಸುದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭೀಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದನು.

09059037a ಭೀಮಸೇನೋಽಪಿ ಹತ್ವಾಚೌ ತವ ಪುತ್ರಮಮರ್ಷಣಃ|

09059037c ಅಭಿವಾದ್ಯಾಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ||

ಅಸಹನಶೀಲ ಭೀಮಸೇನನಾದರೋ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಅಣ್ಣನ ಎದಿರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

09059038a ಪೋವಾಚ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09059038c ಹರ್ಷಾದುತ್ಪುಲ್ಲನಯನೋ ಜಿತಕಾಶೀ ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯು ವಿಜಯದ ಹರ್ಷದಿಂದ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09059039a ತವಾದ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ರಾಜನ್ ಕ್ಷೇಮಾ ನಿಹತಕಂಟಕಾ|

09059039c ತಾಂ ಪ್ರಶಾಧಿ ಮಹಾರಾಜ ಸ್ವಧರ್ಮಮನುಪಾಲಯನ್||

“ರಾಜನ್! ಇಂದು ನಿನಗಾಗಿ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯು ಕಂಟಕರನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು
ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಇದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶಾಸನ ಮಾಡು!

09059040a ಯಸ್ತು ಕರ್ತಾಸ್ಯ ವೈರಸ್ಯ ನಿಕೃತ್ಯಾ ನಿಕೃತಿಪ್ರಿಯಃ|

09059040c ಸೋಽಯಂ ವಿನಿಹತಃ ಶೇತೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ||

ಪೃಥಿವೀಪತೇ! ಯಾವ ಮೋಸಪ್ರಿಯನು ನಿನಗೆ ಮೋಸಗೈದನೋ ಆ
ವೈರಿಯು ಇಗೋ ಹತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.

09059041a ದುಃಶಾಸನಪ್ರಭೃತಯಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ಚೋಗ್ರವಾದಿನಃ|

09059041c ರಾಧೇಯಃ ಶಕುನಿಶ್ಚಾಪಿ ನಿಹತಾಸ್ತವ ಶತ್ರುವಃ||

ಕರೋರಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದುಃಶಾಸನನೇ
ಮೊದಲಾಗಿ ರಾಧೇಯ, ಶಕುನಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

09059042a ಸೇಯಂ ರತ್ನಸಮಾಕೀರ್ಣಾ ಮಹೀ ಸವನಪರ್ವತಾ|

09059042c ಉಪಾಪ್ಯತ್ತಾ ಮಹಾರಾಜ ತ್ವಾಮದ್ಯ ನಿಹತದ್ವಿಷಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ರತ್ನಸಮಾಕೀರ್ಣಳಾದ ಮಹಿಯು

ವನಪರ್ವತಗಳೊಂದಿಗೆ ಹತಶತ್ರುವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾಳೆ !”

09059043 ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

09059043a ಗತಂ ವೈರಸ್ಯ ನಿಧನಂ ಹತೋ ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನಃ|

09059043c ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮತಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿಜಿತೇಯಂ ವಸುಂಧರಾ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು: “ನಿನ್ನ ವೈರವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ರಾಜಾ ಸುಯೋಧನನು ಹತನಾದನು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾವು ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದೆವು !

09059044a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಗತಸ್ತ್ವ ಮಾನ್ಯಣ್ಯಂ ಮಾತುಃ ಕೋಪಸ್ಯ ಚೋಭಯೋಃ|

09059044c ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಜಯಸಿ ದುರ್ಧರ್ಷ ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಶತ್ರುರ್ನಿಪಾತಿತಃ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನೀನು ಮಾತ್ರ ಋಣ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧ ಋಣ

ಇವೆರಡರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು !

ದುರ್ಧರ್ಷನನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವೆ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ಶತ್ರುವನ್ನು

ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿರುವೆ !”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ಬಲದೇವಸಾಂತ್ವನೇ ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

೬೦

ಪಾಂಡವ ಯೋಧರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿದುದು (೧-೧೭). ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯ (೧೮-೨೨). ದುರ್ಯೋಧನನು ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು (೨೩-೩೮). ವಾಸುದೇವ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ (೩೯-೫೦). ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತಹ ಅದ್ಭುತ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಲಜ್ಜಿತರಾಗಲು, ಕೃಷ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದುದು (೫೧-೬೫).

09060001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09060001a ಹತಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಸಂಯುಗೇ|

09060001c ಪಾಂಡವಾಃ ಸೃಂಜಯಾಶ್ಚೈವ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಸಂಜಯ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂಜಯ! ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಸೃಂಜಯರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?”

09060002 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09060002a ಹತಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಸಂಯುಗೇ|

09060002c ಸಿಂಹೇನೇವ ಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತಂ ವನಗಜಂ ವನೇ||

09060003a ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಸ್ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣೇನ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ|

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಮಹಾರಾಜ ! ವನದಲ್ಲಿ ಮದಿಸಿದ
ಕಾಡಾನೆಯನ್ನು ಸಿಂಹವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಭೀಮಸೇನನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಲು
ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಡವರು ಹರ್ಷಿತರಾದರು.

09060003c ಪಾಂಚಾಲಾಃ ಸೃಂಜಯಾಶ್ಚೈವ ನಿಹತೇ ಕುರುನಂದನೇ||

09060004a ಆವಿಧ್ಯನ್ನುತ್ತರೀಯಾಣಿ ಸಿಂಹನಾದಾಂಶ್ಚ ನೇದಿರೇ|

09060004c ನೈತಾನ್ ಹರ್ಷಸಮಾವಿಷ್ಟಾನಿಯಂ ಸೇಹೇ ವಸುಂಧರಾ||

ಕುರುನಂದನನು ಹತನಾಗಲು ಪಾಂಚಾಲರು ಮತ್ತು ಸೃಂಜಯರು
ಉತ್ತರೀಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಾರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸಿಂಹನಾದಗೈದರು.
ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು
ವಸುಂಧರೆಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

09060005a ಧನೂಂಷ್ಯನ್ಯೇ ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪಂತ ಜ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇ ತಥಾಕ್ಷಿಪನ್|

09060005c ದಧ್ಮುರನ್ಯೇ ಮಹಾಶಂಖಾನನ್ಯೇ ಜಘ್ನುಶ್ಚ ದುಂದುಭೀಃ||

ಕೆಲವರು ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಟೀಂಕರಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು
ಶಿಂಜನಿಗಳನ್ನು ಮೀಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮಹಾಶಂಖಗಳನ್ನು
ಊದಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದರು.

09060006a ಚಿಕ್ರೇಡುಶ್ಚ ತಥೈವಾನ್ಯೇ ಜಹಸುಶ್ಚ ತವಾಹಿತಾಃ|

09060006c ಅಬ್ರುವಂಶ್ಚಾಸಕೃದ್ವೀರಾ ಭೀಮಸೇನಮಿದಂ ವಚಃ||

ನಿನಗೆ ಅಹಿತರಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಕುಣಿದಾಡಿದರು. ಕೆಲವರು

ಪರಿಹಾಸಮಾಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವೀರರು ಭೀಮಸೇನನ ಕುರಿತಾಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು:

09060007a ದುಷ್ಕರಂ ಭವತಾ ಕರ್ಮ ರಣೇಽದ್ಯ ಸುಮಹತ್ಕೃತಂ|

09060007c ಕೌರವೇಂದ್ರಂ ರಣೇ ಹತ್ವಾ ಗದಯಾತಿಕೃತಶ್ರಮಂ||

“ಗದೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪರಿಶ್ರಮಮಾಡಿರುವ ಕೌರವೇಂದ್ರನನ್ನು ಇಂದು ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಮಹಾ ದುಷ್ಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಸಗಿರುವೆ!

09060008a ಇಂದ್ರೇಣೇವ ಹಿ ವೃತ್ರಸ್ಯ ವಧಂ ಪರಮಸಂಯುಗೇ|

09060008c ತ್ವಯಾ ಕೃತಮಮನ್ಯಂತ ಶತ್ರೋರ್ವಧಮಿಮಂ ಜನಾಃ||

ಮಹಾಸಮರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನ ವಧೆಗೈದಂತೆ ನೀನು ಶತ್ರುವಿನ ವಧೆಗೈದೆಯೆಂದು ಜನರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

09060009a ಚರಂತಂ ವಿವಿಧಾನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ಮಂಡಲಾನಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09060009c ದುರ್ಯೋಧನಮಿಮಂ ಶೂರಂ ಕೋಽನ್ಯೋ ಹನ್ಯಾನ್ವ್ಯಕೋದರಾತ್||

ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಂಡಲಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕಡೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಶೂರ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ವೃಕೋದರನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಾರು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು?

09060010a ವೈರಸ್ಯ ಚ ಗತಃ ಪಾರಂ ತ್ವಮಿಹಾನ್ವೈಃ ಸುದುರ್ಗಮಂ|

09060010c ಅಶಕ್ಯಮೇತದನ್ಯೇನ ಸಂಪಾದಯಿತುಮೀದೃಶಂ||

ಇತರರಿಗೆ ಸುದುರ್ಗಮವಾಗಿದ್ದ ಈ ವೈರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೀನು

ದಾಟಿರುವೆ! ಈ ರೀತಿಯ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಬೇರೆ
ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

09060011a ಕುಂಜರೇಣೇವ ಮತ್ತೇನ ವೀರ ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿ|

09060011c ದುರ್ಯೋಧನಶಿರೋ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪಾದೇನ ಮೃದಿತಂ ತ್ವಯಾ||

ವೀರ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತೆ ನೀನು
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದು
ತುಳಿದೆ!

09060012a ಸಿಂಹೇನ ಮಹಿಷಸ್ಯೇವ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಗರಮದ್ಭುತಂ|

09060012c ದುಃಶಾಸನಸ್ಯ ರುಧಿರಂ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪೀತಂ ತ್ವಯಾನಘ||

ಅನಘ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನೀನು ಸಿಂಹವು ಎಮ್ಮೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ
ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ದುಃಶಾಸನನ ರಕ್ತವನ್ನು
ಕುಡಿದೆ!

09060013a ಯೇ ವಿಪ್ರಕುರ್ವನ್ರಾಜಾನಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ|

09060013c ಮೂರ್ಧ್ನಿ ತೇಷಾಂ ಕೃತಃ ಪಾದೋ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತೇ ಸ್ವೇನ ಕರ್ಮಣಾ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು! ಧರ್ಮಾತ್ಮ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಕುರಿತು
ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಹಸದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಾಲನ್ನು
ಮೆಟ್ಟಿದೆ.

09060014a ಅಮಿತ್ರಾಣಾಮಧಿಷ್ಠಾನಾದ್ವಧಾದ್ಧುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಚ|

09060014c ಭೀಮ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತೇ ಪ್ರಥಿತಂ ಸುಮಹದ್ಯಶಃ||

ಭೀಮ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳ
ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾ ಯಶಸ್ಸು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ !

09060015a ಏವಂ ನೂನಂ ಹತೇ ವೃತ್ರೇ ಶಕ್ರಂ ನಂದಂತಿ ಬಂದಿನಃ|

09060015c ತಥಾ ತ್ವಾಂ ನಿಹತಾಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ನಂದಾಮ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ವೃತ್ರನು ಹತನಾಗಲು ಶಕ್ರನನ್ನು ವಂದಿಮಾಗಧರು ಹೇಗೆ
ಗೌರವಿಸಿ ಆನಂದಿಸಿದರೋ ಹಾಗೆ ಅಮಿತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು
ನಾವು ಗೌರವಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

09060016a ದುರ್ಯೋಧನವಧೇ ಯಾನಿ ರೋಮಾಣಿ ಹೃಷಿತಾನಿ ನಃ|

09060016c ಅದ್ಯಾಪಿ ನ ವಿಹೃಷ್ಯಂತಿ ತಾನಿ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಭಾರತ||

09060016e ಇತ್ಯಬ್ರುವನ್ಭೀಮಸೇನಂ ವಾತಿಕಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಗತಾಃ||

ಭಾರತ ! ದುರ್ಯೋಧನನ ವಧೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಗೊಂಡು
ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ರೋಮಕೋಟಿಗಳು ಈಗಲೂ ಕೂಡ
ಹರ್ಷಗೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿ !” ಅಲ್ಲಿ
ನೆರೆದಿದ್ದ ವೀರಯೋಧರು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ
ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

09060017a ತಾನ್ ಹೃಷ್ಟಾನ್ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ಪಾಂಚಾಲಾನ್ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ|

09060017c ಬ್ರುವತಃ ಸದ್ಯಶಂ ತತ್ರ ಪ್ರೋವಾಚ ಮಧುಸೂದನಃ||

ಹಾಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಲ-ಪಾಂಡವ
ಪುರುಷವ್ಯಾಪ್ತರಿಗೆ ಮಧುಸೂದನನು ಹೇಳಿದನು:

09060018a ನ ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ನಿಹತಃ ಶತ್ರುಭೂಯೋ ಹಂತುಂ ಜನಾಧಿಪಾಃ|

09060018c ಅಸಕೃದ್ವಾಘ್ನಿ ರುಗ್ರಾಭಿನಿಹತೋ ಹ್ಯೇಷ ಮಂದಧೀಃ||

“ಜನಾಧಿಪರೇ! ಹತನಾಗಿರುವ ಶತ್ರುವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಠೋರ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯು
ಈಗಾಗಲೇ ಹತನಾಗಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ!

09060019a ತದೈವೈಷ ಹತಃ ಪಾಪೋ ಯದೈವ ನಿರಪತ್ರಪಃ|

09060019c ಲುಬ್ಧಃ ಪಾಪಸಹಾಯಶ್ಚ ಸುಹೃದಾಂ ಶಾಸನಾತಿಗಃ||

ಎಂದು ಪಾಪಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಹೃದಯರ ಆದೇಶಗಳನ್ನು
ಮೀರಿದನೋ ಅಂದೇ ಈ ಪಾಪಿ ಲುಬ್ಧನು ಹತನಾದನು.

09060020a ಬಹುಶೋ ವಿದುರದ್ರೋಣಕೃಪಗಾಂಗೇಯಸೃಂಜಯೈಃ|

09060020c ಪಾಂಡುಭ್ಯಃ ಪ್ರೋಚ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ಪಿತ್ರಮಂಶಂ ನ ದತ್ತವಾನ್||

ವಿದುರ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಗಾಂಗೇಯ, ಮತ್ತು ಸೃಂಜಯರು ಎಷ್ಟೇ
ಹೇಳಿದರೂ ಇವನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅವರ ಪಿತೃಂಶವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ!

09060021a ನೈಷ ಯೋಗ್ಯೋಽದ್ಯ ಮಿತ್ರಂ ವಾ ಶತ್ರುವಾ ಪುರುಷಾಧಮಃ|

09060021c ಕಿಮನೇನಾತಿನುನ್ನೇನ ವಾಗ್ಭಿಃ ಕಾಷ್ಠಸಧರ್ಮಣಾ||

ಈ ಪುರುಷಾಧಮನು ಈಗ ಯಾರ ಮಿತ್ರನಾಗಿರಲೂ ಶತ್ರುವಾಗಿರಲೂ

ಯೋಗ್ಯನಾಗಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಇವನನ್ನು ಕಠೋರ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಗ್ಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

09060022a ರಥೇಷ್ಟಾರೋಹತ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಗಚ್ಚಾಮೋ ವಸುಧಾಧಿಪಾಃ|

09060022c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹತೋಽಯಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಸಾಮಾತ್ಯಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಃ||

ವಸುಧಾಧಿಪರೇ ! ಬೇಗ ರಥಗಳನ್ನೇರಿ ! ಹೋಗೋಣ !

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಈ ಪಾಪಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಅಮಾತ್ಯರು ಮತ್ತು ಬಂಧು-
ಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಹತನಾಗಿದ್ದಾನೆ !”

09060023a ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ್ವಧಿಕ್ಷೇಪಂ ಕೃಷ್ಣಾದ್ಧುರ್ಯೋಧನೋ ನೃಪಃ|

09060023c ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನ ಉದತಿಷ್ಠದ್ವಿಶಾಂ ಪತೇ||

ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಕೃಷ್ಣನ ಈ ನಿಂದನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೃಪ

ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಎದ್ದು
ಕುಳಿತನು.

09060024a ಸ್ಥಿಗ್ಧೇಶೇನೋಪವಿಷ್ಟಃ ಸ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ವಿಷ್ಟಭ್ಯ ಮೇದಿನೀಂ|

09060024c ದೃಷ್ಟಿಂ ಭ್ರೂಸಂಕಟಾಂ ಕೃತ್ವಾ ವಾಸುದೇವೇ ನೃಪಾತಯತ್||

ಅವನು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಊರಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆದ್ದು

ಪೃಷ್ಠವನ್ನು ಊರಿ ಕುಳಿತು, ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ
ನೋಡಿದನು.

09060025a ಅಧೋನ್ನತಶರೀರಸ್ಯ ರೂಪಮಾಸೀನ್ನೃಪಸ್ಯ ತತ್|

09060025c ಕೃದ್ಧಸ್ಯಾಶೀವಿಷಸ್ಯೇವ ಚ್ಚಿನ್ನಪುಚ್ಚಸ್ಯ ಭಾರತ||

ಭಾರತ ! ಶರೀರದ ಅರ್ಧಭಾಗವು ಮಾತ್ರ ಮೇಲೆ ಎದ್ದಿದ್ದ ಅವನ ರೂಪವು ಬಾಲವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಹೆಡೆಯಿತ್ತಿದ ವಿಷಸರ್ಪದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

09060026a ಪ್ರಾಣಾಂತಕರಣೀಂ ಘೋರಾಂ ವೇದನಾಮವಿಚಿಂತಯನ್|

09060026c ದುರ್ಯೋಧನೋ ವಾಸುದೇವಂ ವಾಗ್ಭಿರುಗ್ರಾಭಿರಾರ್ಧಯತ್||

ಆಗ ತನಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಾಂತಕ ಘೋರ ವೇದನೆಯನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ದುರ್ಯೋಧನನು ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದನು:

09060027a ಕಂಸದಾಸಸ್ಯ ದಾಯಾದ ನ ತೇ ಲಜ್ಜಾಸ್ತುನೇನ ವೈ|

09060027c ಅಧರ್ಮೇಣ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ಯದಹಂ ವಿನಿಪಾತಿತಃ||

“ಕಂಸನ ದಾಸನ ಮಗನೇ ! ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ?

09060028a ಊರೂ ಭಿಂಧೀತಿ ಭೀಮಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಂ ಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಚತಾ|

09060028c ಕಿಂ ನ ವಿಜ್ಞಾತಮೇತನ್ಮ್ರೀ ಯದರ್ಜುನಮವೋಚಥಾಃ||

ತೊಡೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಮೋಸದಿಂದ ಭೀಮನಿಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡುವಾಗ ನೀನು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಏನು ಹೇಳಿದೆಯೆಂಬುದು

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

09060029a ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಮಹೀಪಾಲಾನ್ಮಜುಯದ್ಧಾನ್ಸಹಸ್ರಶಃ|

09060029c ಜಿಹ್ಮೈರುಪಾಯೈರ್ಬಹುಭಿರ್ನ ತೇ ಲಜ್ಜಾ ನ ತೇ ಘೃಣಾ||

ಸತ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಹೀಪಾಲರನ್ನು ಅನೇಕ
ಕುಟಿಲೋಪಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸಿರುವ ನಿನಗೆ
ಲಜ್ಜೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಕರುಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

09060030a ಅಹನ್ಯಹನಿ ಶೂರಾಣಾಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಕದನಂ ಮಹತ್|

09060030c ಶಿಖಿಂಡಿನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಘಾತಿತಸ್ತೇ ಪಿತಾಮಹಃ||

ಶಿಖಿಂಡಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತಂದು, ಅನುದಿನವೂ ಮಹಾ
ಶೂರರೊಡನೆ ಮಹಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಿತಾಮಹನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದೆ!

09060031a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ್ನಃ ಸನಾಮಾನಂ ಹತ್ವಾ ನಾಗಂ ಸುದುರ್ಮತೇ|

09060031c ಆಚಾರ್ಯೋ ನ್ಯಾಸಿತಃ ಶಸ್ತ್ರಂ ಕಿಂ ತನ್ನ ವಿದಿತಂ ಮಮ||

ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ! ಅಶ್ವತ್ಥಾಮವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದು
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೇ ಸತ್ತನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ
ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ರಮಾಡಿಸಿದುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ?

09060032a ಸ ಚಾನೇನ ನೃಶಂಸೇನ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೇನ ವೀರ್ಯವಾನ್|

09060032c ಪಾತ್ಯಮಾನಸ್ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ನ ಚೈನಂ ತ್ವಮವಾರಯಃ||

ಅಂತಹ ವೀರ್ಯವಾನನನ್ನು ಕ್ರೂರಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಕೊಂದುದನ್ನು
ನೀನು ನೋಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ನೀನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ !

09060033a ವಧಾರ್ಥಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಾಚಿತಾಂ ಶಕ್ತಿಮೇವ ಚ|

09060033c ಘಟೋತ್ಕಚೇ ವ್ಯಂಸಯಥಾಃ ಕಸ್ವ ತ್ತಃ ಪಾಪಕೃತ್ತಮಃ||

ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ಅರ್ಜುನನ ವಧೆಗೆಂದು ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಘಟೋತ್ಕಚನ ವಧೆಗೆ ಬಳಸುವಂತೆ ನೀನು ಕುತ್ರಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.
ನಿನಗಿಂತ ಪಾಪಿಗಳು ಇನ್ನಾರಿದ್ದಾರೆ?

09060034a ಚಿನ್ನಬಾಹುಃ ಪ್ರಾಯಗತಸ್ತಥಾ ಭೂರಿಶ್ರವಾ ಬಲೀ|

09060034c ತ್ವಯಾ ನಿಸೃಷ್ಟೇನ ಹತಃ ಶೈನೇಯೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ||

ಬಾಹುವು ತುಂಡಾಗಿ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶಮಾಡಿದ್ದ ಬಲಶಾಲೀ
ಭೂರಿಶ್ರವನನ್ನು ನಿನ್ನದೇ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ದುರಾತ್ಮ ಶೈನೇಯನು
ಸಂಹರಿಸಿದನು !

09060035a ಕುರ್ವಾಣಶ್ಚೋತ್ತಮಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ಣಃ ಪಾರ್ಥಜಿಗೀಷಯಾ|

09060035c ವ್ಯಂಸನೇನಾಶ್ವಸೇನಸ್ಯ ಪನ್ನಗೇಂದ್ರಸುತಸ್ಯ ವೈ||

ಕರ್ಣನು ಪಾರ್ಥನ ಸಂಹಾರವೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮವನ್ನು
ಮಾಡಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಪನ್ನಗೇಂದ್ರನ ಮಗ ಅಶ್ವಸೇನನನ್ನು
ಮೋಸದಿಂದ ತಡೆದೆ !

09060036a ಪುನಶ್ಚ ಪತಿತೇ ಚಕ್ರೇ ವ್ಯಸನಾರ್ತಃ ಪರಾಜಿತಃ|

09060036c ಪಾತಿತಃ ಸಮರೇ ಕರ್ಣಶ್ಚಕ್ರವ್ಯಗ್ರೋಽಗ್ರಣೀರ್ನೃಣಾಂ||

ಮತ್ತೆ ನರಾಗ್ರ ಕರ್ಣನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದುಹೋಗಿದ್ದ ರಥಚಕ್ರವನ್ನು
ಮೇಲೆತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನೀನು
ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದೆ!

09060037a ಯದಿ ಮಾಂ ಚಾಪಿ ಕರ್ಣಂ ಚ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣೌ ಚ ಸಂಯುಗೇ|

09060037c ಋಜುನಾ ಪ್ರತಿಯುಧ್ಯೇಥಾ ನ ತೇ ಸ್ಯಾದ್ವಿಜಯೋ ಧ್ರುವಂ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ, ಕರ್ಣನೊಡನೆ ಅಥವಾ ಭೀಷ್ಮ -
ದ್ರೋಣರೊಡನೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ
ವಿಜಯವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನದಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

09060038a ತ್ವಯಾ ಪುನರನಾರ್ಯೇಣ ಜಿಹ್ಮಮಾರ್ಗೇಣ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ|

09060038c ಸ್ವಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠಂತೋ ವಯಂ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಘಾತಿತಾಃ||

ಪುನಃ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮವರಾದ ಇತರ
ಪಾರ್ಥಿವರನ್ನೂ ನೀನು ಅನಾರ್ಯ ಕುಟಿಲಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ
ಸಂಹರಿಸಿದೆ!”

09060039 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ

09060039a ಹತಸ್ತ್ವಮಸಿ ಗಾಂಧಾರೇ ಸಭ್ರಾತ್ರಸುತಬಾಂಧವಃ|

09060039c ಸಗಣಃ ಸಸುಹೃಚ್ಛೈವ ಪಾಪಮಾರ್ಗಮನುಷ್ಠಿತಃ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಗಾಂಧಾರೇ! ಪಾಪಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ

ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು ಸಹೋದರರು, ಮಕ್ಕಳು, ಬಾಂಧವರು ಮತ್ತು
ಸ್ನೇಹಿತ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಹತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ !

09060040a ತವ್ಯೈವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯೈರ್ವೀರೌ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣೌ ನಿಪಾತಿತೌ|

09060040c ಕರ್ಣಶ್ಚ ನಿಹತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ತವ ಶೀಲಾನುವರ್ತಕಃ||

ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣರೂ ಹತರಾದರು. ನಿನ್ನ
ನಡತೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ಕರ್ಣನೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಹತನಾದನು.

09060041a ಯಾಚ್ಯಮಾನೋ ಮಯಾ ಮೂಢ ಪಿತ್ರೈಮಂಶಂ ನ ದಿತ್ಸಸಿ|

09060041c ಪಾಂಡವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ಲೋಭಾಚ್ಚ ಕುನಿಶ್ಚ ಯಾತ್||

ಮೂಢ! ಲೋಭದಿಂದ ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯ ನಿಶ್ಚಯದಂತೆ ನೀನು
ಪಾಂಡವರ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡು ಎಂದು
ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

09060042a ವಿಷಂ ತೇ ಭೀಮಸೇನಾಯ ದತ್ತಂ ಸರ್ವೇ ಚ ಪಾಂಡವಾಃ|

09060042c ಪ್ರದೀಪಿತಾ ಜತುಗೃಹೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಹ ಸುದುರ್ಮತೇ||

ದುರ್ಬುದ್ಧೇ! ನೀನು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ವಿಷವನ್ನುಣಿಸಿದೆ.

ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವರ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಜತುಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸುಡಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

09060043a ಸಭಾಯಾಂ ಯಾಜ್ಞಸೇನೀ ಚ ಕೃಷ್ಣಾ ದ್ಯೂತೇ ರಜಸ್ವಲಾ|

09060043c ತದೈವ ತಾವದ್ಧುಷ್ಟಾತ್ಮನ್ ವಧ್ಯಸ್ತ್ವಂ ನಿರಪತ್ರಪಃ||

ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ! ರಜಸ್ವಲೆ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯನ್ನು ದ್ಯೂತದ ಸಭೆಗೆ
ಎಳೆದುತಂದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಂದೇ ಸಂಹರಿಸಬೇಕಿತ್ತು!

09060044a ಅನಕ್ಷಜ್ಞಂ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಸೌಬಲೇನಾಕ್ಷವೇದಿನಾ|

09060044c ನಿಕೃತ್ಯಾ ಯತ್ಪರಾಜೈಷೀಸ್ತಸ್ಮಾದಸಿ ಹತೋ ರಣೇ||

ಜೂಜನ್ನು ಅರಿತಿರದ ಧರ್ಮಜ್ಞನನ್ನು ಅಕ್ಷವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸೌಬಲನ ಮೂಲಕ ಮೋಸದಿಂದ ಜಯಿಸಿದ ಕಾರಣ
ನೀನಿಂದು ರಣದಲ್ಲಿ ಹತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ !

09060045a ಜಯದ್ರಥೇನ ಪಾಪೇನ ಯತ್ ಕೃಷ್ಣಾ ಕ್ಲೇಶಿತಾ ವನೇ|

09060045c ಯಾತೇಷು ಮೃಗಯಾಂ ತೇಷು ತೃಣಬಿಂದೋರಥಾಶ್ರಮೇ||

09060046a ಅಭಿಮನ್ಯುಶ್ಚ ಯದ್ಬಾಲ ಏಕೋ ಬಹುಭಿರಾಹವೇ|

09060046c ತ್ವದ್ಧೋಷೈರ್ನಿಹತಃ ಪಾಪ ತಸ್ಮಾದಸಿ ಹತೋ ರಣೇ||

ವನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ತೃಣಬಿಂದುವಿನ
ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿ ಜಯದ್ರಥನ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಪಿಡಿಸಿದುದು
ಮತ್ತು ಬಾಲಕ ಅಭಿಮನ್ಯು ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಅನೇಕರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಸಂಹರಿಸಿದುದು - ಈ ದೋಷ ಪಾಪಗಳಿಂದಾಗಿ ನೀನು ಇಂದು
ರಣದಲ್ಲಿ ಹತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ !”

09060047 ದುರ್ಯೋಧನ ಉವಾಚ

09060047a ಅಧೀತಂ ವಿಧಿವದ್ಧತ್ತಂ ಭೂಃ ಪ್ರಶಾಸ್ತಾ ಸಸಾಗರಾ|

09060047c ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ಥಿತಮಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು: “ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ! ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ! ಶತ್ರುಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ
ಸಾಗರಪರ್ಯಂತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಿದ್ದೇನೆ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09060048a ಯದಿಷ್ಟಂ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧೂನಾಂ ಸ್ವಧರ್ಮಮನುಪಶ್ಯತಾಂ|

09060048c ತದಿದಂ ನಿಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಗಳಿಗೆ
ಇಷ್ಟವಾದ ನಿಧನವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು
ಯಾರಿಗೆ ದೊರಕಿದೆ?

09060049a ದೇವಾರ್ಹಾ ಮಾನುಷಾ ಭೋಗಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಅಸುಲಭಾ ನೃಪೈಃ|

09060049c ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಚೋತ್ತಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ನೃಪರಿಗೆ ಸುಲಭವಲ್ಲದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಮನುಷ್ಯ
ಭೋಗಗಳನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಉತ್ತಮ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆದಿರುವವರು
ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09060050a ಸಸುಹೃತ್ಸಾನುಬಂಧಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಂತಾಹಮಚ್ಯುತ|

09060050c ಯೂಯಂ ವಿಹತಸಂಕಲ್ಪಾಃ ಶೋಚಂತೋ ವರ್ತಯಿಷ್ಯಥ||

ಅಚ್ಯುತ! ಸುಹೃದಯರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ನಾನು

ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವುಗಳು ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಲ್ಲದೇ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ
ಜೀವಿಸುವಿರಿ!”

09060051 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09060051a ಅಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ನಿಧನೇ ಕುರುರಾಜಸ್ಯ ಭಾರತ|

09060051c ಅಪತತ್ಸುಮಹದ್ವರ್ಷಂ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಪುಣ್ಯಗಂಧಿನಾಂ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಭಾರತ! ಕುರುರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪುಣ್ಯ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಪುಷ್ಪಗಳ
ಮಹಾವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

09060052a ಅವಾದಯಂತ ಗಂಧರ್ವಾ ಜಗುಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ|

09060052c ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಮುಮುಚುರ್ವಾಚಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಭಾರತ||

ಭಾರತ! ಗಂಧರ್ವರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು
ಅಪ್ಸರಗಣಗಳು ಹಾಡಿದರು. ಸಿದ್ಧರು ಪುನಃ ಪುನಃ “ಸಾಧು! ಸಾಧು!”
ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದರು.

09060053a ವವೌ ಚ ಸುರಭಿರ್ವಾಯುಃ ಪುಣ್ಯಗಂಧೋ ಮೃದುಃ ಸುಖಿಃ|

09060053c ವ್ಯರಾಜತಾಮಲಂ ಚೈವ ನಭೋ ವೈಡೂರ್ಯಸಂನಿಭಂ||

ಪುಣ್ಯಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ, ಮೃದುವಾದ, ಸುಖಕರವಾದ
ಮಂದವಾಯುವು ಬೀಸಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡವು. ಆಕಾಶವು
ವೈಡೂರ್ಯದಂತೆ ಹೊಳೆಯಿತು.

09060054a ಅತ್ಯದ್ಭುತಾನಿ ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾಸುದೇವಪುರೋಗಮಾಃ|

09060054c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೀಡಾಮುಪಾಗಮನ್||

ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತಹ ಈ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ವಾಸುದೇವ ಪುರಃಸರರಾದ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಲಜ್ಜಿತರಾದರು.

09060055a ಹತಾಂಶ್ಚಾಧರ್ಮತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೋಕಾರ್ತಾಃ ಶುಶುಚುರ್ಹ ತೇ|

09060055c ಭೀಷ್ಮಂ ದ್ರೋಣಂ ತಥಾ ಕರ್ಣಂ ಭೂರಿಶ್ರವಸಮೇವ ಚ||

ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಭೂರಿಶ್ರವಸರು ಅಧರ್ಮದಿಂದ
ಹತರಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೋಕಾರ್ತರಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದರು.

09060056a ತಾಂಸ್ತು ಚಿಂತಾಪರಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡವಾನ್ದೀನಚೇತಸಃ|

09060056c ಪ್ರೋವಾಚೇದಂ ವಚಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಮೇಘದುಂದುಭಿನಿಸ್ವನಃ||

ದೀನಚೇತಸ ಪಾಂಡವರು ಅಪಾರ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ
ಕೃಷ್ಣನು ಮೋಡಗಳ ಗುಡುಗಿನಂತಹ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09060057a ನೈಷ ಶಕ್ಯೋಽತಿಶೀಘ್ರಾಸ್ತ್ರಸ್ಯೇ ಚ ಸರ್ವೇ ಮಹಾರಥಾಃ|

09060057c ಋಜುಯುದ್ಧೇನ ವಿಕ್ರಾಂತಾ ಹಂತುಂ ಯುಷ್ಮಾಭಿರಾಹವೇ||

“ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಲ್ಲ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಾರಥ
ವಿಕ್ರಾಂತರನ್ನೂ ನ್ಯಾಯಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಂಹರಿಸಲು
ಶಕ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09060058a ಉಪಾಯಾ ವಿಹಿತಾ ಹೈತೇ ಮಯಾ ತಸ್ಮಾನ್ನರಾಧಿಪಾಃ|

09060058c ಅನ್ಯಥಾ ಪಾಂಡವೇಯಾನಾಂ ನಾಭವಿಷ್ಯಜ್ಜಯಃ ಕ್ವ ಚಿತ್||

ಆದುದರಿಂದ ನರಾಧಿಪರೇ! ನಾನು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು
ಬಳಸಿದುದರಿಂದ ಅವರು ಹತರಾದರು. ಅನ್ಯಥಾ ಪಾಂಡವರಿಗೆ
ಜಯವು ಎಂದೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

09060059a ತೇ ಹಿ ಸರ್ವೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಶ್ಚತ್ವಾರೋಽತಿರಥಾ ಭುವಿ|

09060059c ನ ಶಕ್ಯಾ ಧರ್ಮತೋ ಹಂತುಂ ಲೋಕಪಾಲೈರಪಿ ಸ್ವಯಂ||

ಆ ಎಲ್ಲ ನಾಲ್ವರು ಮಹಾತ್ಮರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿರಥರಾಗಿದ್ದರು.
ಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಸ್ವಯಂ
ಲೋಕಪಾಲರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

09060060a ತಥೈವಾಯಂ ಗದಾಪಾಣಿರ್ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಗತಕ್ಲಮಃ|

09060060c ನ ಶಕ್ಯೋ ಧರ್ಮತೋ ಹಂತುಂ ಕಾಲೇನಾಪೀಹ ದಂಡಿನಾ||

ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಕಾಣದ ಗದಾಪಾಣಿ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಧರ್ಮಪೂರ್ವಕ ಸಂಹರಿಸಲು ದಂಡಾಪಾಣಿ
ಕಾಲನಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು.

09060061a ನ ಚ ವೋ ಹೃದಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯದಯಂ ಘಾತಿತೋ ನೃಪಃ|

09060061c ಮಿಥ್ಯಾವಧ್ಯಾಸ್ತಥೋಪಾಯೈರ್ಬಹವಃ ಶತ್ರುವೋಽಧಿಕಾಃ||

ನೃಪ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆವೆಂದು ನೀನು

ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಧಿಕ ಬಲಶಾಲೀ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಮಿಥ್ಯೋಪಾಯಗಳಿಂದ ವಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

09060062a ಪೂರ್ವೈರನುಗತೋ ಮಾರ್ಗೋ ದೇವೈರಸುರಘಾತಿಭಿಃ|

09060062c ಸದ್ಭಿಶ್ಚಾನುಗತಃ ಪಂಥಾಃ ಸ ಸರ್ವೈರನುಗಮ್ಯತೇ||

ಹಿಂದೆ ಅಸುರಘಾತಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರು. ಸಾಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

09060063a ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಮ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ನಿವಾಸಂ ರೋಚಯಾಮಹೇ|

09060063c ಸಾಶ್ವನಾಗರಥಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಶ್ರಮಾಮೋ ನರಾಧಿಪಾಃ||

ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಆಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನರಾಧಿಪರೇ! ಕುದುರೆ-ಆನೆ-ರಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ರಮಿಸೋಣ!"

09060064a ವಾಸುದೇವವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತದಾನೀಂ ಪಾಂಡವೈಃ ಸಹ|

09060064c ಪಾಂಚಾಲಾ ಭೃಶಸಂಹೃಷ್ಟಾ ವಿನೇದುಃ ಸಿಂಹಸಂಘವತ್||

ವಾಸುದೇವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲರು ಸಿಂಹಗಳ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿದರು.

09060065a ತತಃ ಪ್ರಾಧ್ಮಾಪಯನ್ ಶಂಖಾನ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಂ ಚ ಮಾಧವಃ|

09060065c ಹೃಷ್ಯಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಹತಂ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಗೊಂಡ ಆ ಪುರುಷರ್ಷಭರು ಶಂಖಗಳನ್ನೂ ಮಾಧವನು ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ಊದಿ ಮೊಳಗಿಸಿದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ಕೃಷ್ಣಪಾಂಡವದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದೇ ಷಷ್ಠಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ಕೃಷ್ಣಪಾಂಡವದುರ್ಯೋಧನಸಂವಾದ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೧

ಪಾಂಡವರೈವರು, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಯುಯತ್ಸು ಇವರು ಕೌರವ ಶಿಬಿರವನನ್ನು ತಲುಪಲು ಅರ್ಜುನ-ಕೃಷ್ಣರು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅರ್ಜುನನ ರಥವು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾದುದು; ಕೃಷ್ಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು (೧-೧೯). ವಾಸುದೇವ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ (೨೦-೩೦). ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೌರವರ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಶಿಬಿರದ ಹೊರಗೆ ಓಘವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ತಂಗಿದುದು (೩೧-೩೨). ಕೃಷ್ಣನು ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಲು ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುದು (೩೮-೪೦).

09061001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09061001a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ನಿವಾಸಾಯ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ|

09061001c ಶಂಖಾನ್ವ ಧ್ಮಾಪಯಂತೋ ವೈ ಹೃಷ್ವಾಃ ಪರಿಘಬಾಹವಃ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಅನಂತರ ಪರಿಘಾಯುಧಗಳಂತಹ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ ಮಹೀಕ್ಷಿತರು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಊದುತ್ತಾ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

09061002a ಪಾಂಡವಾನ್ಗಚ್ಚ ತಶ್ಚಾಪಿ ಶಿಬಿರಂ ನೋ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09061002c ಮಹೇಷ್ವಾಸೋಽನ್ವಗಾತ್ಪಶ್ಚಾ ದ್ಯುಯುತ್ಸುಃ ಸಾತ್ಯಕಿಸ್ತಥಾ||

ವಿಶಾಂಪತೇ! ನಮ್ಮ ಶಿಬಿರದ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮಹೇಷ್ವಾಸ ಯುಯುತ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾತ್ಯಕಿಯರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದರು.

09061003a ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಶಿಖಿಂಡೀ ಚ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|

09061003c ಸರ್ವೇ ಚಾನೈ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾ ಯಯುಃ ಸ್ವಶಿಬಿರಾಣ್ಯುತ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಿಂಡೀ, ಸರ್ವ ದ್ರೌಪದೇಯರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಮಹೇಷ್ವಾಸರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

09061004a ತತಸ್ತೇ ಪ್ರಾವಿಶನ್ವಾರ್ಥಾ ಹತತ್ವಿಟ್ಟಂ ಹತೇಶ್ವರಂ|

09061004c ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ಶಿಬಿರಂ ರಂಗವದ್ವಿಸೃತೇ ಜನೇ||

ನಾಟಕವು ಮುಗಿದನಂತರ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವ ರಂಗಮಂಟಪದಂತಿದ್ದ, ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುರ್ಯೋಧನನ

ಶಿಬಿರವನ್ನು ಪಾರ್ಥರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

09061005a ಗತೋತ್ಸವಂ ಪುರಮಿವ ಹೃತನಾಗಮಿವ ಹೃದಂ|

09061005c ಸ್ತ್ರೀವರ್ಷವರಭೂಯಿಷ್ಠಂ ವೃದ್ಧಾಮಾತ್ಮೈರಧಿಷ್ಠಿತಂ||

ಉತ್ಸವವು ಮುಗಿದ ಪಟ್ಟಣದಂತೆಯೂ, ಸಲಗವಿಲ್ಲದ

ಸರೋವರದಂತೆಯೂ ಆ ಶಿಬಿರವು ಸ್ತ್ರೀಯರು, ನಪುಂಸಕರು ಮತ್ತು

ವೃದ್ಧ ಅಮಾತ್ಯರಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.

09061006a ತತ್ತ್ಯೈತಾನ್ವರ್ಯುರ್ಪಾತಿಷ್ಠನ್ದಯೋರ್ಧನಪುರಃಸರಾಃ|

09061006c ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾ ರಾಜನ್ಯಾಷಾಯಮಲಿನಾಂಬರಾಃ||

ರಾಜನ್! ಮೊದಲು ದುರ್ಯೋಧನನ ಎದಿರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವಕರು

ಈಗ ಮಲಿನ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.

09061007a ಶಿಬಿರಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಕುರುರಾಜಸ್ಯ ಪಾಂಡವಾಃ|

09061007c ಅವತೇರುರ್ಮಹಾರಾಜ ರಥೇಭ್ಯೋ ರಥಸತ್ತಮಾಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಕುರುರಾಜನ ಶಿಬಿರವನ್ನು ತಲುಪಿ ರಥಸತ್ತಮ

ಪಾಂಡವರು ರಥಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರು.

09061008a ತತೋ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾನಮಭ್ಯಭಾಷತ ಕೇಶವಃ|

09061008c ಸ್ಥಿತಃ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ನಿತ್ಯಮತೀವ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ! ಆಗ ಕೇಶವನು ನಿತ್ಯವೂ ಯಾರ ಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು

ಹಿತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನೋ ಆ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಗೆ ನುಡಿದನು:

09061009a ಅವರೋಪಯ ಗಾಂಡೀವಮಕ್ಷಯೈ ಚ ಮಹೇಷುಧೀ|

09061009c ಅಥಾಹಮವರೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಶ್ಚಾದ್ಭರತಸತ್ತಮ||

09061010a ಸ್ವಯಂ ಚೈವಾವರೋಹ ತ್ವಮೇತಚ್ಚೈಯಸ್ತವಾನಘ|

“ಭರತಸತ್ತಮ! ನೀನು ಮೊದಲು ಗಾಂಡೀವವನ್ನೂ ಅಕ್ಷಯ
ತೂಣೀರಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗಿಳಿಸು. ನಂತರ ನೀನೂ ಇಳಿ. ನಿನ್ನ ನಂತರ
ನಾನು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅನಘ! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.”

09061010c ತಚ್ಚಾಕರೋತ್ತಥಾ ವೀರಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೋ ಧನಂಜಯಃ||

09061011a ಅಥ ಪಶ್ಚಾತ್ತತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ರಶ್ಮಿನುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಾಜಿನಾಂ|

09061011c ಅವಾರೋಹತ ಮೇಧಾವೀ ರಥಾದ್ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಃ||

ವೀರ ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ಧನಂಜಯನು ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದನು.
ಅನಂತರ ಮೇಧಾವೀ ಕೃಷ್ಣನು ಕುದುರೆಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟು
ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದನು.

09061012a ಅಥಾವತೀರ್ಣೇ ಭೂತಾನಾಮೀಶ್ವರೇ ಸುಮಹಾತ್ಮನಿ|

09061012c ಕಪಿರಂತರ್ದಧೇ ದಿವ್ಯೋ ಧ್ವಜೋ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಃ||

ಆ ಸುಮಹಾತ್ಮ ಭೂತಗಳ ಈಶ್ವರನು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಲೇ
ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯ ದಿವ್ಯ ಧ್ವಜದಿಂದ ಕಪಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

09061013a ಸ ದಗ್ಧೋ ದ್ರೋಣಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ದಿವ್ಯೈರಸ್ತ್ರೈರ್ಮಹಾರಥಃ|

09061013c ಅಥ ದೀಪ್ತೋಽಗ್ನಿನಾ ಹ್ಯಾಶು ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ ಮಹೀಪತೇ||

ಮಹೀಪತೇ! ದ್ರೋಣ-ಕರ್ಣಾದಿಗಳ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ
ಆ ಮಹಾರಥವು ಈಗ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ
ಉರಿಯತೊಡಗಿತು.

09061014a ಸೋಪಾಸಂಘಃ ಸರಶ್ಮಿಶ್ಚ ಸಾಶ್ವಃ ಸಯುಗಬಂಧುರಃ|

09061014c ಭಸ್ಮಿಭೂತೋಽಪತದ್ಭೂಮೌ ರಥೋ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಃ||

ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯ ಆ ರಥವು ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕಡಿವಾಣ, ಕುದುರೆಗಳು,

ನೊಗ, ಮೂಕಿಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ಭಸ್ಮಭೂತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದಿತು.

09061015a ತಂ ತಥಾ ಭಸ್ಮಭೂತಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡುಸುತಾಃ ಪ್ರಭೋ|

09061015c ಅಭವನ್ವಿಸ್ಮಿತಾ ರಾಜನ್ನರ್ಜುನಶ್ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್||

09061016a ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ಸಪ್ರಣಯಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯ ಚ|

ರಾಜನ್! ಪ್ರಭೋ! ಹೀಗೆ ಅದು ಭಸ್ಮಭೂತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಪಾಂಡುಸುತರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಅರ್ಜುನನು ಕೈಮುಗಿದು
ಪ್ರಣಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಹೇಳಿದನು:

09061016c ಗೋವಿಂದ ಕಸ್ಮಾದ್ಭಗವನ್ನಥೋ ದಗ್ಧೋಽಯಮಗ್ನಿನಾ||

09061017a ಕಿಮೇತನ್ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಮಭವದ್ಯದುನಂದನ|

09061017c ತನ್ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ||

“ಗೋವಿಂದ! ಭಗವನ್! ಈ ರಥವು ಹೇಗೆ ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿ
ಭಸ್ಮವಾಗಿಹೋಯಿತು? ಯದುನಂದನ! ಈ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವು
ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು? ಮಹಾಬಾಹೋ! ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಬಹುದೆಂದು
ನಿನಗನ್ನಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಹೇಳು!”

09061018 ವಾಸುದೇವ ಉವಾಚ

09061018a ಅಸ್ತ್ರೈರ್ಬಹುವಿಧೈರ್ದರ್ಗಃ ಪೂರ್ವಮೇವಾಯಮರ್ಜುನ|

09061018c ಮದಧಿಷ್ಠಿತತ್ವಾತ್ಸಮರೇ ನ ವಿಶೀರ್ಣಃ ಪರಂತಪ||

ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು: “ಅರ್ಜುನ! ಪರಂತಪ! ಇದರ ಮೊದಲೇ ಇದು ಅನೇಕ ವಿಧದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಭಸ್ಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

09061019a ಇದಾನೀಂ ತು ವಿಶೀರ್ಷೋಽಯಂ ದಗ್ಧೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರತೇಜಸಾ|

09061019c ಮಯಾ ವಿಮುಕ್ತಃ ಕೌಂತೇಯ ತ್ವಯ್ಯದ್ಯ ಕೃತಕರ್ಮಣಿ||

ಕೌಂತೇಯ! ನೀನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಇಂದು ಇದನ್ನು ನಾನು ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೊದಲೇ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಇದು ಈಗ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಯಿತು!”

09061020 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09061020a ಈಷದುತ್ಸ್ರಯಮಾನಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ಕೇಶವೋಽರಿಹಾ|

09061020c ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಚ ರಾಜಾನಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಭಾಷತ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಅರಿಹಂತಕ ಕೇಶವನು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

09061021a ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಜಯಸಿ ಕೌಂತೇಯ ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ತೇ ಶತ್ರವೋ ಜಿತಾಃ|

09061021c ದಿಷ್ಠ್ಯಾ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾ ಚ ಭೀಮಸೇನಶ್ಚ ಪಾಂಡವಃ||

09061022a ತ್ವಂ ಚಾಪಿ ಕುಶಲೀ ರಾಜನ್ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರೌ ಚ ಪಾಂಡವೌ|

09061022c ಮುಕ್ತಾ ವೀರಕ್ಷಯಾದಸ್ಮಾತ್ಸಂಗ್ರಾಮಾನ್ನಿಹತದ್ವಿಷಃ||

“ಕೌಂತೇಯ! ದೈವವಶಾತ್ ನೀನು ವಿಜಯಿಯಾಗಿರುವೆ!

ದೈವವಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ಸೋತಿದ್ದಾರೆ! ರಾಜನ್!

ದೈವಶಬ್ದದಿಂದ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿ, ಪಾಂಡವ ಭೀಮಸೇನ, ನೀನು ಮತ್ತು
ಪಾಂಡವ ಮಾದ್ರೀಪುತ್ರರೀರ್ವರೂ ಕುಶಲಿಗಳಾಗಿರುವಿರಿ ! ವೀರರಿಗೆ
ಕ್ಷಯಕಾರಕವಾಗಿದ್ದ ಈ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವಿರಿ !

09061022e ಕ್ಷಿಪ್ರಮುತ್ತರಕಾಲಾನಿ ಕುರು ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಭಾರತ||

09061023a ಉಪಯಾತಮುಪಪ್ಲವ್ಯಂ ಸಹ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವನಾ|

09061023c ಆನೀಯ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಮಾಂ ಯತ್ಪುರಾ ತ್ವಮವೋಚಥಾಃ||

ಭಾರತ ! ಮುಂದೆಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ಮಾಡು ! ಹಿಂದೆ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಉಪಪ್ಲವ್ಯಕ್ಕೆ
ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೇ ?

09061024a ಏಷ ಭ್ರಾತಾ ಸಖಾ ಚೈವ ತವ ಕೃಷ್ಣ ಧನಂಜಯಃ|

09061024c ರಕ್ಷಿತವ್ಯೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸರ್ವಾಸ್ವಾಪಸ್ವಿತಿ ಪ್ರಭೋ||

“ಕೃಷ್ಣ ! ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಪ್ರಭೋ ! ಈ ಭ್ರಾತಾ ಧನಂಜಯನು ನಿನ್ನ
ಸಖನೂ ಹೌದು. ಸರ್ವ ಆಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು !”
ಎಂದು.

09061024e ತವ ಚೈವಂ ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯ ತಥೇತ್ಯೇವಾಹಮಬ್ರುವಂ||

09061025a ಸ ಸವ್ಯಸಾಚೀ ಗುಪ್ತಸ್ತೇ ವಿಜಯೀ ಚ ನರೇಶ್ವರ|

09061025c ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೂರಃ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ||

09061025e ಮುಕ್ತೋ ವೀರಕ್ಷಯಾದಸ್ಮಾತ್ಸಂಗ್ರಾಮಾದ್ರೋಮಹರ್ಷಣಾತ್|

ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

ನರೇಶ್ವರ! ರಾಜೇಂದ್ರ! ಈ ಶೂರ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯಿಯೂ ಸುರಕ್ಷಿತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಈ ರೋಮಾಂಚಕಾರೀ ವೀರಕ್ಷಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.”

09061026a ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕೃಷ್ಣೇನ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09061026c ಹೃಷ್ಯರೋಮಾ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಜನಾರ್ದನಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ರೋಮರೋಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರ್ಷತುಂದಿಲನಾಗಿ ಜನಾರ್ದನನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು:

09061027a ಪ್ರಮುಕ್ತಂ ದ್ರೋಣಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮರಿಮರ್ದನ|

09061027c ಕಸ್ತ್ವದನ್ಯಃ ಸಹೇತ್ಸಾಕ್ಷಾದಪಿ ವಜ್ರೀ ಪುರಂದರಃ||

“ಅರಿಮರ್ದನ! ದ್ರೋಣ-ಕರ್ಣರ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ

ಯಾರೂ - ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಜ್ರೀ ಪುರಂದರನೂ -

ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

09061028a ಭವತಸ್ತು ಪ್ರಸಾದೇನ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಬಹವೋ ಜಿತಾಃ|

09061028c ಮಹಾರಣಗತಃ ಪಾರ್ಥೋ ಯಚ್ಚ ನಾಸೀತ್ಪರಾಜ್ಞುಖಿಃ||

ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರನ್ನು ನಾವು ಜಯಿಸಿದೆವು

ಮತ್ತು ಮಹಾರಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥನು ಎಂದೂ
ಪಾರಾಙ್ಮುಖನಾಗಲಿಲ್ಲ !

09061029a ತಥೈವ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪರ್ಯಾಯೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಮಯಾ|
09061029c ಕರ್ಮಣಾಮನುಸಂತಾನಂ ತೇಜಸಶ್ಚ ಗತಿಃ ಶುಭಾ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಶುಭ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಗತಿಯಿಂದಾಗಿ
ನಾನು ಅನೇಕ ಕರ್ಮಗಳ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ
ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09061030a ಉಪಪ್ಲವ್ಯೇ ಮಹರ್ಷಿರ್ಮೇ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನೋಽಬ್ರವೀತ್|
09061030c ಯತೋ ಧರ್ಮಸ್ತತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತತೋ ಜಯಃ||

ಉಪಪ್ಲವ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು
“ಧರ್ಮವೆಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿರುವನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ
ಕೃಷ್ಣನಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಜಯವಿದೆ !” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.”

09061031a ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೇ ತೇ ವೀರಾಃ ಶಿಬಿರಂ ತವ ಭಾರತ|
09061031c ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯಂತ ಕೋಶರತ್ನದ್ಧಿಸಂಚಯಾನ್||

ಭಾರತ ! ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ವೀರರು ನಿನ್ನ ಶಿಬಿರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೋಶಗಳನ್ನೂ ರತ್ನಸಂಚಯಗಳನ್ನೂ
ತಮ್ಮ ದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

09061032a ರಜತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಚ ಮಣೀನಥ ಚ ಮೌಕ್ತಿಕಾನ್|

09061032c ಭೂಷಣಾನ್ಯಥ ಮುಖ್ಯಾನಿ ಕಂಬಲಾನ್ಯಜಿನಾನಿ ಚ||

09061032e ದಾಸೀದಾಸಮಸಂಖ್ಯೇಯಂ ರಾಜ್ಯೋಪಕರಣಾನಿ ಚ

09061033a ತೇ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧನಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ತ್ವದೀಯಂ ಭರತರ್ಷಭ|

09061033c ಉದಕ್ರೋಶನ್ಮಹೇಷ್ಟಾಸಾ ನರೇಂದ್ರ ವಿಜಿತಾರಯಃ||

ಭರತರ್ಷಭ! ನರೇಂದ್ರ! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಮಣಿ-
ಮೌಕ್ತಿಕಗಳು, ಆಭೂಷಣಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಕಂಬಳಿ ಮತ್ತು ಜಿನಗಳು,
ಅಸಂಖ್ಯ ದಾಸೀ-ದಾಸರು, ರಾಜ್ಯೋಪಕರಣಗಳು, ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯ
ಧನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಮಹೇಷ್ಟಾಸರು ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರಗೈದರು.

09061034a ತೇ ತು ವೀರಾಃ ಸಮಾಶ್ವಸ್ಯ ವಾಹನಾನ್ಯವಮುಚ್ಯ ಚ|

09061034c ಅತಿಷ್ಠಂತ ಮುಹುಃ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಾತ್ಯಕಿಸ್ತಥಾ||

ಆ ವೀರ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾತ್ಯಕಿಯೊಂದಿಗೆ ರಥಗಳಿಂದ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಒಂದೆಡೆ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

09061035a ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜ ವಾಸುದೇವೋ ಮಹಾಯಶಾಃ|

09061035c ಅಸ್ಮಾಭಿರ್ಮಂಗಲಾರ್ಥಾಯ ವಸ್ತವ್ಯಂ ಶಿಬಿರಾದ್ಬಹಿಃ||

ಮಹಾರಾಜ! ಆಗ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿ ವಾಸುದೇವನು “ನಮ್ಮ
ಮಂಗಲಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾವು ಶಿಬಿರದ ಹೊರಗೆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಕಳೆಯಬೇಕು!” ಎಂದನು.

09061036a ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಾತ್ಯಕಿಸ್ತಥಾ|

09061036c ವಾಸುದೇವೇನ ಸಹಿತಾ ಮಂಗಲಾರ್ಥಂ ಯಯುರ್ಬಹಿಃ||

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಾತ್ಯಕಿಯೊಡನೆ ಸರ್ವ ಪಾಂಡವರೂ
ವಾಸುದೇವನ ಸಹಿತ ಮಂಗಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಿಬಿರದಿಂದ ಹೊರ
ಬಂದರು.

09061037a ತೇ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸರಿತಂ ಪುಣ್ಯಾಮೋಘವತೀಂ ನೃಪ|

09061037c ನೃವಸನ್ನಥ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಪಾಂಡವಾ ಹತಶತ್ರವಃ||

ನೃಪ! ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಪುಣ್ಯ ಓಘವತೀ
ನದಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು
ತಂಗಿದರು.

09061038a ತತಃ ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುರ್ಯಾದವಂ ನಾಗಸಾಹ್ವಯಂ|

09061038c ಸ ಚ ಪ್ರಾಯಾಜ್ಜ ವೇನಾಶು ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್||

09061038e ದಾರುಕಂ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಯೇನ ರಾಜಾಂಬಿಕಾಸುತಃ||

ಆಗ ಯಾದವನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಾಪವಾನ್
ವಾಸುದೇವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಾರುಕನೊಡನೆ ರಥವನ್ನೇರಿ ರಾಜಾ
ಅಂಬಿಕಾಸುತನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು.

09061039a ತಮೂಚುಃ ಸಂಪ್ರಯಾಸ್ಯಂತಂ ಸೈನ್ಯಸುಗ್ರೀವವಾಹನಂ|

09061039c ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಾಸಯ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಹತಪುತ್ರಾಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ||

ಸೈನ್ಯಸುಗ್ರೀವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ರಥದಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ “ಪುತ್ರರನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು !
ಎಂದು ಪಾಂಡವರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

09061040a ಸ ಪ್ರಾಯಾತ್ಪಾಂಡವೈರುಕ್ತಸ್ತತ್ಪುರಂ ಸಾತ್ವತಾಂ ವರಃ|

09061040c ಆಸಸಾದಯಿಷುಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಗಾಂಧಾರೀಂ ನಿಹತಾತ್ಮಜಾಂ||

ಪಾಂಡವರಿಂದ ಆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾತ್ವತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಷ್ಣನು
ಬಹಳಬೇಗ ಹತಪುತ್ರಳಾಗಿದ್ದ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಬಳಿ ಬಂದನು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ
ವಾಸುದೇವಪ್ರೇಷಣೇ ಏಕಷಷ್ಠಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
ವಾಸುದೇವಪ್ರೇಷಣ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೨

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದುದರ ಕಾರಣ
(೧-೨೮). ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಕೃಷ್ಣನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗಾಡಿದ
ಮಾತು (೨೯-೫೪). ಕೃಷ್ಣ-ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಸಂವಾದ (೫೫-೬೫).
ರಾತ್ರಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ತಿಳಿದ
ಕೃಷ್ಣನು ಬೇಗನೇ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಪಾಂಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು (೬೬-೭೩).

09062001 ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ

09062001a ಕಿಮರ್ಥಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲೋ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ|

09062001c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ವಾಸುದೇವಂ ಪರಂತಪಂ||

ಜನಮೇಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಯಾವಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪರಂತಪ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು?

09062002a ಯದಾ ಪೂರ್ವಂ ಗತಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಶರ್ಮಾರ್ಥಂ ಕೌರವಾನ್ಪ್ರತಿ|

09062002c ನ ಚ ತಂ ಲಬ್ಧವಾನ್ಕಾಮಂ ತತೋ ಯುದ್ಧಮಭೂದಿದಂ||

ಹಿಂದೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಕೌರವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

09062003a ನಿಹತೇಷು ತು ಯೋಧೇಷು ಹತೇ ದುರ್ಯೋಧನೇ ತಥಾ|

09062003c ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪಾಂಡವೇಯಸ್ಯ ನಿಸಪತ್ನೇ ಕೃತೇ ಯುಧಿ||

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಹತರಾದರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಹತನಾಗಿ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವೇಯನ ವೈರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು.

09062004a ವಿದ್ರುತೇ ಶಿಬಿರೇ ಶೂನ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯಶಸಿ ಚೋತ್ತಮೇ|

09062004c ಕಿಂ ನು ತತ್ಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮನೈನ ಕೃಷ್ಣೋ ಗತಃ ಪುನಃ||

ಉಳಿದವರೂ ಪಲಾಯನಮಾಡಲಾಗಿ ಶೂನ್ಯವಾದ ಆ ಉತ್ತಮ ಶಿಬಿರವೂ ಅವನ ವಶವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಇದರ ನಂತರವೂ

ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪುನಃ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು?

09062005a ನ ಚೈತತ್ಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಲ್ಪಂ ವೈ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ|

09062005c ಯತ್ರಾಗಮದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಸ್ವಯಮೇವ ಜನಾರ್ದನಃ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಸ್ವಯಂ ಅಮೇಯಾತ್ಮ ಜನಾರ್ದನನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದನೆಂದರೆ ಅದರ ಕಾರಣವು ಅಲ್ಪವಾದುದಲ್ಲ ಎಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

09062006a ತತ್ತ್ವತೋ ವೈ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಸರ್ವಮಧ್ವರ್ಯುಸತ್ತಮ|

09062006c ಯಚ್ಚಾತ್ರ ಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿನಿಶ್ಚಯೇ||

ಅಧ್ವರ್ಯುಸತ್ತಮ! ಬ್ರಹ್ಮನ್! ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯದ
ಕುರಿತು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು!”

09062007 ವೈಶಂಪಾಯನ ಉವಾಚ

09062007a ತ್ವದ್ಯುಕ್ತೋಽಯಮನುಪ್ರಶ್ನೋ ಯನ್ಮಾಂ ಪೃಚ್ಛಸಿ ಪಾರ್ಥಿವ|

09062007c ತತ್ತೇಽಹಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾವದ್ಭರತರ್ಷಭ||

ವೈಶಂಪಾಯನನು ಹೇಳಿದನು: “ಪಾರ್ಥಿವ! ಭರತರ್ಷಭ! ನೀನು
ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸಮುಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅದರ ಕುರಿತು ನಾನು
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

09062008a ಹತಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಸಂಯುಗೇ|

09062008c ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸಮಯಂ ರಾಜನ್ದಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಮಹಾಬಲಂ||

09062009a ಅನ್ಯಾಯೇನ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗದಾಯುದ್ಧೇನ ಭಾರತ|

09062009c ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಮಹಾರಾಜ ಮಹದ್ಭಯಮಥಾವಿಶತ್||

ಭಾರತ ! ಮಹಾರಾಜ ! ಸಂಯುಗದ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮುರಿದು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾಬಲ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾತಿ ಸಂಹರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಮಹಾ ಭಯವು ಆವರಿಸಿತು.

09062010a ಚಿಂತಯಾನೋ ಮಹಾಭಾಗಾಂ ಗಾಂಧಾರೀಂ ತಪಸಾನ್ವಿತಾಂ|

09062010c ಘೋರೇಣ ತಪಸಾ ಯುಕ್ತಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಪಿ ಸಾ ದಹೇತ್||

ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದ ತಪಸಾನ್ವಿತೆ ಮಹಾಭಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕುರಿತು ಅವನು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

09062011a ತಸ್ಯ ಚಿಂತಯಮಾನಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಮಭವತ್ತದಾ|

09062011c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತಾಯಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಶಮನಂ ಭವೇತ್||

ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಭುಗಿಲೇಳುವ ಕೋಪವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಪ್ರಶಮನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು.

09062012a ಸಾ ಹಿ ಪುತ್ರವಧಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃತಮಸ್ಮಾ ಭಿರೀದೃಶಂ|

09062012c ಮಾನಸೇನಾಗ್ನಿನಾ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಭಸ್ಮಸಾನ್ನಃ ಕರಿಷ್ಯತಿ||

“ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವಳ ಪುತ್ರನನ್ನು ವಧಿಸಿದೆವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ

ಕ್ರುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಅವಳು ನಮ್ಮನ್ನು
ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ !

09062013a ಕಥಂ ದುಃಖಮಿದಂ ತೀವ್ರಂ ಗಾಂಧಾರೀ ಪ್ರಸಹಿಷ್ಯತಿ|

09062013c ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿನಿಹತಂ ಪುತ್ರಂ ಚಲೇನಾಜಿಹ್ಮಯೋಧಿನಂ||

ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು
ಅನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ತೀವ್ರ
ದುಃಖವನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಯು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು?”

09062014a ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಬಹುಧಾ ಭಯಶೋಕಸಮನ್ವಿತಃ|

09062014c ವಾಸುದೇವಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಧರ್ಮರಾಜೋಽಭ್ಯಭಾಷತ||

ಹೇಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಭಯಶೋಕಸಮನ್ವಿತನಾದ
ಧರ್ಮರಾಜನು ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09062015a ತವ ಪ್ರಸಾದಾದ್ಗೋವಿಂದ ರಾಜ್ಯಂ ನಿಹತಕಂಟಕಂ|

09062015c ಅಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಮನಸಾಪೀಹ ಪ್ರಾಪ್ತಮಸ್ಮಾಭಿರಚ್ಯುತ||

“ಗೋವಿಂದ ! ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ
ಈ ನಿಷ್ಕಂಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

09062016a ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಮೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋಮಹರ್ಷಣೇ|

09062016c ವಿಮರ್ಧಃ ಸುಮಹಾನ್ಮಾಪ್ತಸ್ವಯಾ ಯಾದವನಂದನ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಯಾದವನಂದನ ! ರೋಮಹರ್ಷಣ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೀನೇ ಮಹಾ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಗೆ ಈಡಾದೆ !

09062017a ತ್ವಯಾ ದೇವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ವಧಾರ್ಥಮಮರದ್ವಿಷಾಂ|

09062017c ಯಥಾ ಸಾಹ್ಯಂ ಪುರಾ ದತ್ತಂ ಹತಾಶ್ಚ ವಿಬುಧದ್ವಿಷಃ||

09062018a ಸಾಹ್ಯಂ ತಥಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ದತ್ತಮಸ್ಮಾಕಮಚ್ಯುತ|

09062018c ಸಾರಥ್ಯೇನ ಚ ವಾಷ್ಣೇಯ ಭವತಾ ಯದ್ಧೃತಾ ವಯಂ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಅಚ್ಯುತ ! ವಾಷ್ಣೇಯ ! ಹಿಂದೆ ದೇವಾಸುರ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಮರದ್ವೇಷಿಗಳ ವಧೆಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನಿತ್ತು
ಅಮರದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮಗೂ ಸಾರಥ್ಯದ
ಸಹಾಯವನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

09062019a ಯದಿ ನ ತ್ವಂ ಭವೇನ್ನಾಥಃ ಫಲ್ಗುನಸ್ಯ ಮಹಾರಣೇ|

09062019c ಕಥಂ ಶಕ್ಯೋ ರಣೇ ಜೇತುಂ ಭವೇದೇಷ ಬಲಾರ್ಣವಃ||

ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಮಹಾರಣದಲ್ಲಿ ಫಲ್ಗುನನ ನಾಥನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಈ
ಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಾವು ರಣದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲು ಹೇಗೆ
ಶಕ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು ?

09062020a ಗದಾಪ್ರಹಾರಾ ವಿಪುಲಾಃ ಪರಿಘೈಶ್ಚಾಪಿ ತಾಡನಂ|

09062020c ಶಕ್ತಿಭಿರ್ಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚ ತೋಮರೈಃ ಸಪರಶ್ವಧೈಃ||

09062021a ವಾಚಿಶ್ಚ ಪರುಷಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ವಯಾ ಹ್ಯಸ್ಮದ್ಧಿತ್ಯೇಷಿಣಾ|

09062021c ತಾಶ್ಚ ತೇ ಸಫಲಾಃ ಸರ್ವಾ ಹತೇ ದುರ್ಯೋಧನೇಽಚ್ಯುತ||

ಅಚ್ಯುತ! ನಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೀನು ವಿಪುಲ
 ಗದಾಪ್ರಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಘ-ಶಕ್ತಿ-ಭಿಂಡಿಪಾಲ-ತೋಮರ-ಪರಶುಗಳ
 ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳ
 ನಿಂದನೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾಗಿ
 ಅವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಸಫಲವಾದಂತಾದವು,

09062022a ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕ್ರೋಧಂ ಬುಧ್ಯಸ್ವ ಮಾಧವ|

09062022c ಸಾ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ಕರ್ಶಿತಾ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಮಾಧವ! ನಿತ್ಯವೂ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ
 ಕೃಶಳಾಗಿರುವ ಆ ಮಹಾಭಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನೀನು
 ತಿಳಿದಿರುವೆ!

09062023a ಪುತ್ರಪೌತ್ರವಧಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧ್ರುವಂ ನಃ ಸಂಪ್ರದಕ್ಷ್ಯತಿ|

09062023c ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಸಾದನಂ ವೀರ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಮತಂ ಮಮ||

ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ವಧೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅವಳು
 ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ! ವೀರ! ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವ
 ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

09062024a ಕಶ್ಚ ತಾಂ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತಾಕ್ಷೀಂ ಪುತ್ರವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಾ|

09062024c ವೀಕ್ಷಿತುಂ ಪುರುಷಃ ಶಕ್ತಸ್ತ್ವಾಂ ಋತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ||

ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಪುತ್ರವ್ಯಸನದಿಂದ ಬೆಂದು ಕ್ರೋಧದಿಂದ
 ಉರಿಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ನೀನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ

ಯಾವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಶಕ್ಯ?

09062025a ತತ್ರ ಮೇ ಗಮನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ರೋಚತೇ ತವ ಮಾಧವ|

09062025c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತಾಯಾಃ ಪ್ರಶಮಾರ್ಥಮರಿಂದಮ||

ಮಾಧವ ! ಅರಿಂದಮ ! ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ

ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಮನಗೊಳಿಸಲು ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು
ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

09062026a ತ್ವಂ ಹಿ ಕರ್ತಾ ವಿಕರ್ತಾ ಚ ಲೋಕಾನಾಂ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಃ|

09062026c ಹೇತುಕಾರಣಸಮ್ಮುಕ್ಯೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃ ಕಾಲಸಮೀರಿತೈಃ||

ನೀನೇ ಲೋಕಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ, ಕರ್ತ ಮತ್ತು ವಿಕರ್ತ. ಯುಕ್ತಿ
ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ!

09062027a ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಶಮಯಿಷ್ಯಸಿ|

09062027c ಪಿತಾಮಹಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಸ್ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ! ಬೇಗನೇ ನೀನು ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲೆ !
ಅಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣ ವ್ಯಾಸನೂ ಇದ್ದಾನೆ.

09062028a ಸರ್ವಥಾ ತೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಃ ಕ್ರೋಧನಾಶನಂ|

09062028c ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಾತ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿತೈಷಿಣಾ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಸಾತ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕ್ರೋಧವನ್ನು

ಕಡೆಗಾಣಿಸುವುದು ಪಾಂಡವರ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಥಾ
ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ!”

09062029a ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯದುಕುಲೋದ್ವಹಃ|

09062029c ಆಮಂತ್ರ್ಯ ದಾರುಕಂ ಪ್ರಾಹ ರಥಃ ಸಜ್ಜೋ ವಿಧೀಯತಾಂ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯದುಕುಲೋದ್ವಹನು ದಾರುಕನನ್ನು
ಕರೆದು ರಥವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು.

09062030a ಕೇಶವಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ್ವರಮಾಣೋಽಥ ದಾರುಕಃ|

09062030c ನ್ಯವೇದಯದ್ರಥಂ ಸಜ್ಜಂ ಕೇಶವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ||

ಕೇಶವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾರುಕನು ತ್ವರೆಮಾಡಿ ರಥವನ್ನು
ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕೇಶವನಿಗೆ ರಥವನ್ನು ತಂದು ನಿವೇದಿಸಿದನು.

09062031a ತಂ ರಥಂ ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಮಾರುಹ್ಯ ಪರಂತಪಃ|

09062031c ಜಗಾಮ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಂ ತ್ವರಿತಃ ಕೇಶವೋ ವಿಭುಃ||

ಆ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂತಪ ವಿಭು ಕೇಶವನು
ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

09062032a ತತಃ ಪ್ರಾಯಾನ್ಮಹಾರಾಜ ಮಾಧವೋ ಭಗವಾನ್ರಥೀ|

09062032c ನಾಗಸಾಹ್ವಯಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಪ್ರಯಾಣದ ನಂತರ ಭಗವಾನ್ ರಥೀ ವೀರ್ಯವಾನ್
ಮಾಧವನು ನಾಗಸಾಹ್ವಯವನ್ನು ತಲುಪಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

09062033a ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಗರಂ ವೀರೋ ರಥಘೋಷೇಣ ನಾದಯನ್|

09062033c ವಿದಿತೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸೋಽವತೀರ್ಯ ರಥೋತ್ತಮಾತ್||

ರಥಘೋಷದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾ ಆ ವೀರನು
ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ರಥದಿಂದ
ಕೆಳಗಿಳಿದನು.

09062034a ಅಭ್ಯಗಚ್ಚದದೀನಾತ್ಮಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿವೇಶನಂ|

09062034c ಪೂರ್ವಂ ಚಾಭಿಗತಂ ತತ್ರ ಸೋಽಪಶ್ಯದೃಷಿಸತ್ತಮಂ||

ಆ ಅಧೀನಾತ್ಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮೊದಲೇ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಋಷಿಸತ್ತಮ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

09062035a ಪಾದೌ ಪ್ರಪೀಡ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಾಪಿ ಜನಾರ್ದನಃ|

09062035c ಅಭ್ಯವಾದಯದವ್ಯಗ್ರೋ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚಾಪಿ ಕೇಶವಃ||

ಅವ್ಯಗ್ರ ಕೇಶವ ಜನಾರ್ದನನು ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನನ ಮತ್ತು ರಾಜನ
ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.

09062036a ತತಸ್ತು ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಮಧೋಕ್ಷಜಃ|

09062036c ಪಾಣಿಮಾಲಂಬ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಸ ಸಸ್ವರಂ ಪ್ರರುರೋದ ಹ||

ಬಳಿಕ ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧೋಕ್ಷಜನು ರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕೈಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು.

09062037a ಸ ಮುಹೂರ್ತಮಿವೋತ್ಸೃಜ್ಯ ಬಾಷ್ಪಂ ಶೋಕಸಮುದ್ಭವಂ|

09062037c ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ವಾರಿಣಾ ನೇತ್ರೇ ಆಚಮ್ಯ ಚ ಯಥಾವಿಧಿ||

09062037e ಉವಾಚ ಪ್ರಶ್ರಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮರಿಂದಮಃ||

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಶೋಕದಿಂದ ಕಂಬನಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ನೀರಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರಿಂದಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09062038a ನ ತೇಽಸ್ತ್ಯವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಭೂತಭವ್ಯಸ್ಯ ಭಾರತ|

09062038c ಕಾಲಸ್ಯ ಚ ಯಥಾ ವೃತ್ತಂ ತತ್ತೇ ಸುವಿದಿತಂ ಪ್ರಭೋ||

“ಪ್ರಭೋ! ಭಾರತ! ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವ ನಡೆದುಹೋದ ಮತ್ತು ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳೇ ಇಲ್ಲ! ಕಾಲವು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ.

09062039a ಯದಿದಂ ಪಾಂಡವೈಃ ಸರ್ವೈಸ್ತವ ಚಿತ್ತಾನುರೋಧಿಭಿಃ|

09062039c ಕಥಂ ಕುಲಕ್ಷಯೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ತಥಾ ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ||

ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿಗಳಾದ ಸರ್ವ ಪಾಂಡವರೂ ಈ ಕುಲಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

09062040a ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಮಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಕ್ಷಾಂತವಾನ್ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|

09062040c ದ್ಯೂತಚ್ಚಲಜಿತೈಃ ಶಕ್ಪೈರ್ವನವಾಸೋಽಭ್ಯುಪಾಗತಃ||

ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಧರ್ಮವತ್ಸಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ

ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಂಚನೆಯ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋತು
ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು.

09062041a ಅಜ್ಞಾತವಾಸಚರ್ಯಾ ಚ ನಾನಾವೇಶಸಮಾವೃತ್ಯೈಃ|

09062041c ಅನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಃ ಕ್ಲೇಶಾಸ್ತ್ವ ಶಕ್ತೈರಿವ ನಿತ್ಯದಾ||

ನಾನಾವೇಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನೂ
ನಡೆಸಿದರು. ದುರ್ಬಲರಂತೆ ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಇನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಅನೇಕ
ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

09062042a ಮಯಾ ಚ ಸ್ವಯಮಾಗಮ್ಯ ಯುದ್ಧಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಿತೇ|

09062042c ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಂನಿಧ್ಯೇ ಗ್ರಾಮಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪಂಚ ಯಾಚಿತಃ||

ಯುದ್ಧಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ಸ್ವತಃ ನಾನೇ ಬಂದು ಸರ್ವಲೋಕಗಳ
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದೆ.

09062043a ತ್ವಯಾ ಕಾಲೋಪಸೃಷ್ಟೇನ ಲೋಭತೋ ನಾಪವರ್ಜಿತಾಃ|

09062043c ತವಾಪರಾಧಾನ್ಮುಪತೇ ಸರ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಕ್ಷಯಂ ಗತಂ||

ಕಾಲಪ್ರೇರಿತನಾದ ನೀನು ಲೋಭದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ.
ನೃಪತೇ! ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ
ನಾಶಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

09062044a ಭೀಷ್ಮೇಣ ಸೋಮದತ್ತೇನ ಬಾಹ್ಲೀಕೇನ ಕೃಪೇಣ ಚ|

09062044c ದ್ರೋಣೇನ ಚ ಸಪುತ್ರೇಣ ವಿದುರೇಣ ಚ ಧೀಮತಾ||

09062044e ಯಾಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಶಮಂ ನಿತ್ಯಂ ನ ಚ ತತ್ಕೃತವಾನಸಿ||

ಭೀಷ್ಮ, ಸೋಮದತ್ತ, ಬಾಹ್ಲೀಕ, ಕೃಪ, ಮಗನೊಂದಿಗೆ ದ್ರೋಣ, ಮತ್ತು ಧೀಮತ ವಿದುರ ಇವರು ನಿತ್ಯವೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೂ ನೀನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

09062045a ಕಾಲೋಪಹತಚಿತ್ತೋ ಹಿ ಸರ್ವೋ ಮುಹ್ಯತಿ ಭಾರತ|

09062045c ಯಥಾ ಮೂಢೋ ಭವಾನ್ಪೂರ್ವಮಸ್ಮಿನ್ನರ್ಥೇ ಸಮುದ್ಯತೇ||

ಭಾರತ! ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಹಪರವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೆ ಇದರ ಕುರಿತು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಮೂಢನಾಗಿದ್ದೆ.

09062046a ಕಿಮನ್ಯತ್ಕಾಲಯೋಗಾಧಿ ದಿಷ್ಟಮೇವ ಪರಾಯಣಂ|

09062046c ಮಾ ಚ ದೋಷಂ ಮಹಾರಾಜ ಪಾಂಡವೇಷು ನಿವೇಶಯ||

ಇದು ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೇನು? ಎಲ್ಲವೂ ದೈವದ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜ! ಈ ದೋಷವನ್ನು ಪಾಂಡವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಬೇಡ!

09062047a ಅಲ್ಪೋಽಪ್ಯತಿಕ್ರಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ|

09062047c ಧರ್ಮತೋ ನ್ಯಾಯತಶ್ಚೈವ ಸ್ನೇಹತಶ್ಚ ಪರಂತಪ||

ಪರಂತಪ! ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಮತ್ತು

ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಂಡವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಡಿಯನ್ನು
ದಾಟಿಲ್ಲ.

09062048a ಏತತ್ಸರ್ವಂ ತು ವಿಜ್ಞಾಯ ಆತ್ಮದೋಷಕೃತಂ ಫಲಂ|

09062048c ಅಸೂಯಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೇಷು ನ ಭವಾನ್ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ||

ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ದೋಷಗಳ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೀನು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆಪಡಬಾರದು !

09062049a ಕುಲಂ ವಂಶಶ್ಚ ಪಿಂಡಶ್ಚ ಯಚ್ಚ ಪುತ್ರಕೃತಂ ಫಲಂ|

09062049c ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಸ್ತವ ಚೈವಾದ್ಯ ಪಾಂಡವೇಷು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ||

ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಇಂದು ಪುತ್ರಕೃತ ಫಲಗಳಾದ ಕುಲ, ವಂಶ
ಮತ್ತು ಪಿಂಡಗಳು ಪಾಂಡವರಿಂದಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

09062050a ಏತತ್ಸರ್ವಮನುಧ್ಯಾತ್ವಾ ಆತ್ಮನಶ್ಚ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ|

09062050c ಶಿವೇನ ಪಾಂಡವಾನ್ಧಾಹಿ ನಮಸ್ತೇ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ, ನಿನ್ನ
ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಶುಭಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಕುರಿತು
ಯೋಚಿಸು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

09062051a ಜಾನಾಸಿ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಯಾ ತ್ವಯಿ|

09062051c ಭಕ್ತಿರ್ಭರತಶಾರ್ದೂಲ ಸ್ನೇಹಶ್ಚಾಪಿ ಸ್ವಭಾವತಃ||

ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಭರತಶಾರ್ದೂಲ ! ಧರ್ಮರಾಜನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ

ಸ್ವಭಾವತಃ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಭಾವಗಳೇ ಇವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

09062052a ಏತಚ್ಚ ಕದನಂ ಕೃತ್ವಾ ಶತ್ರುಣಾಮಪಕಾರಿಣಾಂ|

09062052c ದಹ್ಯತೇ ಸ್ಮ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ನ ಚ ಶರ್ಮಾಧಿಗಚ್ಚತಿ||

ತನಗೆ ಅಪಕಾರಗಳನ್ನೆಸಗಿದ ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕದನವನ್ನಾಡಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸುಖವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

09062053a ತ್ವಾಂ ಚೈವ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ|

09062053c ಸ ಶೋಚನ್ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ನ ಶಾಂತಿಮಧಿಗಚ್ಚತಿ||

ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ! ನರಶಾರ್ದೂಲ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಕುರಿತೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

09062054a ಹ್ರಿಯಾ ಚ ಪರಯಾವಿಷ್ಟೋ ಭವಂತಂ ನಾಧಿಗಚ್ಚತಿ|

09062054c ಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಂ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಕುಲಿತೇಂದ್ರಿಯಂ||

ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ನಾಚಿಕೊಂಡ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಈಗ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

09062055a ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯದೂತ್ತಮಃ|

09062055c ಉವಾಚ ಪರಮಂ ವಾಕ್ಯಂ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ||

ಮಹಾರಾಜ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯದೂತ್ತಮನು

ಶೋಕಕರ್ಶಿತ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಈ ಪರಮ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09062056a ಸೌಬಲೇಯಿ ನಿಬೋಧ ತ್ವಂ ಯತ್ತ್ವಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸುವ್ರತೇ|

09062056c ತ್ವತ್ಸಮಾ ನಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ನದ್ಯ ಸೀಮಂತಿನೀ ಶುಭೇ||

“ಸೌಬಲೇಯಿ! ಸುವ್ರತೇ! ಸೀಮಂತಿನೀ! ಶುಭೇ! ನಾನು ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಿರುವೆನೋ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳು! ಇಂದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮನಾಗಿರುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

09062057a ಜಾನಾಮಿ ಚ ಯಥಾ ರಾಜ್ಞಿ ಸಭಾಯಾಂ ಮಮ ಸಂನಿಧೌ|

09062057c ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂ ವಾಕ್ಯಮುಭಯೋಃ ಪಕ್ಷಯೋರ್ಹಿತಂ||

09062057e ಉಕ್ತವತ್ಯಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ನ ಚ ತೇ ತನಯೈಃ ಶ್ರುತಂ||

ರಾಣಿ! ಕಲ್ಯಾಣೀ! ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಆಡಿದ್ದುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಳದೇ ಇದ್ದುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

09062058a ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತ್ವಯಾ ಚೋಕ್ತೋ ಜಯಾರ್ಥಿ ಪರುಷಂ ವಚಃ|

09062058c ಶೃಣು ಮೂಢ ವಚೋ ಮಹ್ಯಂ ಯತೋ ಧರ್ಮಸ್ತತೋ ಜಯಃ||

ಆಗ ಜಯಾರ್ಥಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀನು ಕಠಿಣವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದೆ: “ಮೂಢ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು! ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಜಯವಿದೆ!”

09062059a ತದಿದಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ತವ ವಾಕ್ಯಂ ನೃಪಾತ್ಮಜೇ|

09062059c ಏವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮಾ ಸ್ಮ ಶೋಕೇ ಮನಃ ಕೃಥಾಃ||

09062059e ಪಾಂಡವಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಮಾ ತೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಕದಾ ಚನ||

ನೃಪಾತ್ಮಜೇ! ಕಲ್ಯಾಣೇ! ಇಗೋ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ
ನಡೆದುಹೋಯಿತು! ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶೋಕವನ್ನು
ಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ! ಪಾಂಡವರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ನಿನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೊಡಗಿಸಬೇಡ!

09062060a ಶಕ್ತಾ ಚಾಸಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಪೃಥಿವೀಂ ಸಚರಾಚರಾಂ|

09062060c ಚಕ್ಷುಷಾ ಕ್ರೋಧದೀಪ್ತೇನ ನಿರ್ದಗ್ಧಂ ತಪಸೋ ಬಲಾತ್||

ಮಹಾಭಾಗೇ! ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ನೀನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿಯುವ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಚರಾಚರ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಭಸ್ಮಮಾಡಲು
ಶಕ್ತಳಾಗಿರುವೆ!”

09062061a ವಾಸುದೇವವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಾಂಧಾರೀ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|

09062061c ಏವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾ ವದಸಿ ಕೇಶವ||

ವಾಸುದೇವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು:
“ಮಹಾಬಾಹೋ! ಕೇಶವ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿ!

09062062a ಆಧಿಭಿರ್ದಹ್ಯಮಾನಾಯಾ ಮತಿಃ ಸಂಚಲಿತಾ ಮಮ|

09062062c ಸಾ ಮೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ತವ ವಾಕ್ಯಂ ಜನಾರ್ದನ||

ಜನಾರ್ದನ! ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವ ಕಡೆಗೇ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿತು.

09062063a ರಾಜ್ಞಸ್ವಂಧಸ್ಯ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಹತಪುತ್ರಸ್ಯ ಕೇಶವ|

09062063c ತ್ವಂ ಗತಿಃ ಸಹ ತೈರ್ವೀರೈಃ ಪಾಂಡವೈರ್ದ್ವಿಪದಾಂ ವರ||

ಕೇಶವ! ಮನುಷ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಈ ಅಂಧವೃದ್ಧ ರಾಜನಿಗೆ ಆ ವೀರಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ನೀನೇ ಗತಿಯಾಗು!”

09062064a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮುಖಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ವಾಸಸಾ|

09062064c ಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಪ್ರರುರೋದ ಹ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಜೋರಾಗಿ ರೋದಿಸಿದಳು.

09062065a ತತ ಏನಾಂ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕೇಶವಃ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ|

09062065c ಹೇತುಕಾರಣಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರವಾಕ್ಯೈರಾಶ್ವಾಸಯತ್ಪ್ರಭುಃ||

ಹೀಗೆ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಳಾದ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಭು ಮಹಾಬಾಹು ಕೇಶವನು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು.

09062066a ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ಗಾಂಧಾರೀಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಚ ಮಾಧವಃ|

09062066c ದ್ರೋಣೇಃ ಸಂಕಲ್ಪಿತಂ ಭಾವಮನ್ವಬುದ್ಧ್ಯತ ಕೇಶವಃ||

ಗಾಂಧಾರೀ ಮತ್ತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧವ ಕೇಶವನು ದ್ರೋಣಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಸಂಕಲ್ಪಭಾವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡನು.

09062067a ತತಸ್ತ್ವರಿತ ಉತ್ಥಾಯ ಪಾದೌ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ|

09062067c ದ್ವೈಪಾಯನಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ತತಃ ಕೌರವಮಬ್ರವೀತ್||

ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೆದ್ದು ದ್ವೈಪಾಯನನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೌರವನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು:

09062068a ಆಪೃಚ್ಛೇ ತ್ವಾಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾ ಚ ಶೋಕೇ ಮನಃ ಕೃಥಾಃ|

09062068c ದ್ರೋಣೇಃ ಪಾಪೋಽಸ್ತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತೇನಾಸ್ಮಿ ಸಹಸೋತ್ಥಿತಃ||

09062068e ಪಾಂಡವಾನಾಂ ವಧೇ ರಾತ್ರೌ ಬುದ್ಧಿಸ್ತೇನ ಪ್ರದರ್ಶಿತಾ||

“ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ! ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶೋಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ದ್ರೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಕಾರಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ವಧಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಅವನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.”

09062069a ಏತಚ್ಚ ತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ಗಾಂಧಾರ್ಯಾ ಸಹಿತೋಽಬ್ರವೀತ್|

09062069c ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಕೇಶವಂ ಕೇಶಿಸೂದನಂ||

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗಾಂಧಾರೀ ಸಹಿತನಾದ ಮಹಾಬಾಹು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕೇಶಿಸೂದನ ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09062070a ಶೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಾಂಡವಾನ್ವರಿಪಾಲಯ|

09062070c ಭೂಯಸ್ತ್ವಯಾ ಸಮೇಷ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಜನಾರ್ದನ||

09062070e ಪ್ರಾಯಾತ್ತತಸ್ತು ತ್ವರಿತೋ ದಾರುಕೇಣ ಸಹಾಚ್ಯುತಃ||

“ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗು! ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು! ಜನಾರ್ದನ!
ಬೇಗನೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಚ್ಯುತ!
ದಾರುಕನೊಡನೆ ತ್ವರೆಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು!”

09062071a ವಾಸುದೇವೇ ಗತೇ ರಾಜನ್ಯತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಜನೇಶ್ವರಂ|

09062071c ಆಶ್ವಾಸಯದಮೇಯಾತ್ಮಾ ವ್ಯಾಸೋ ಲೋಕನಮಸ್ಯ ತಃ||

ರಾಜನ್! ವಾಸುದೇವನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಅಮೇಯಾತ್ಮ
ಲೋಕನಮಸ್ಯ ತ ವ್ಯಾಸನು ಜನೇಶ್ವರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು
ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದನು.

09062072a ವಾಸುದೇವೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಜಗಾಮ ಹ|

09062072c ಶಿಬಿರಂ ಹಸ್ತಿನಪುರಾದ್ಧಿದೃಕ್ಷುಃ ಪಾಂಡವಾನ್ಘೃಪ||

ನೃಪ! ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವಾಸುದೇವನೂ ಕೂಡ
ಪಾಂಡವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಶಿಬಿರದ ಕಡೆ
ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

09062073a ಆಗಮ್ಯ ಶಿಬಿರಂ ರಾತ್ರೌ ಸೋಽಭ್ಯಗಚ್ಚತ ಪಾಂಡವಾನ್|

09062073c ತಚ್ಚ ತೇಭ್ಯಃ ಸಮಾಖ್ಯಾಯ ಸಹಿತಸ್ತೈಃ ಸಮಾವಿಶತ್||

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ
ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಾವಧಾನದಿಂದಿದ್ದನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಾಂಧಾರೀಸಮಾಶ್ವಾಸನೇ ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
 ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಾಂಧಾರೀಸಮಾಶ್ವಾಸನ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೆರಡನೇ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೩

ದುರ್ಯೋಧನನ ವಿಲಾಪ (೧-೪೩).

09063001 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

09063001a ಅಧಿಷ್ಠಿತಃ ಪದಾ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಭಗ್ನಸಕ್ಥೋ ಮಹೀಂ ಗತಃ|

09063001c ಶೌಟೀರಮಾನೀ ಪುತ್ರೋ ಮೇ ಕಾನ್ಯಭಾಷತ ಸಂಜಯ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನು ಹೇಳಿದನು: “ಸಂಜಯ ! ತೊಡೆಗಳನ್ನು
 ಮುರಿಸಿಕೊಂಡು, ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ತುಳಿಸಿಕೊಂಡ ತನ್ನ
 ಬಲದ ಕುರಿತು ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಗನು ಏನು
 ಹೇಳಿದನು ?

09063002a ಅತ್ಯರ್ಥಂ ಕೋಪನೋ ರಾಜಾ ಜಾತವೈರಶ್ಚ ಪಾಂಡುಷು|

09063002c ವ್ಯಸನಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಿಮಾಹ ಪರಮಾಹವೇ||

ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ, ಪಾಂಡವರ ಬದ್ಧವೈರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ
 ರಾಜನು ಪರಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಏನು
 ಹೇಳಿದನು ?”

09063003 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09063003a ಶೃಣು ರಾಜನ್ವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ನರಾಧಿಪ|

09063003c ರಾಜ್ಞಾ ಯದುಕ್ತಂ ಭಗ್ನೇನ ತಸ್ಮಿನ್ವ್ಯಸನ ಆಗತೇ||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ನರಾಧಿಪ! ಆ ವ್ಯಸನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಭಗ್ನೋರುವಾಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಏನು ಹೇಳಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು!

09063004a ಭಗ್ನಸಕ್ಥೋ ನೃಪೋ ರಾಜನ್ವಾಂಸುನಾ ಸೋಽವಗುಂಠಿತಃ|

09063004c ಯಮಯನ್ಮೂರ್ಧ ಜಾಂಸ್ತತ್ರ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಚೈವ ದಿಶೋ ದಶ||

ರಾಜನ್! ಭಗ್ನೋರು ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೇ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದನು. ಕೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವನು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

09063005a ಕೇಶಾನ್ನಿಯಮ್ಯ ಯತ್ನೇನ ನಿಃಶ್ವಸನ್ನರಗೋ ಯಥಾ|

09063005c ಸಂರಂಭಾಶ್ರುಪರಿತಾಭ್ಯಾಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಾಂ||

ಕಷ್ಟದಿಂದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾವಿನಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಮತ್ತು ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿದನು.

09063006a ಬಾಹೂ ಧರಣ್ಯಾಂ ನಿಷ್ಪಿಷ್ಯ ಮುಹುರ್ಮತ್ತ ಇವ ದ್ವಿಪಃ|

09063006c ಪ್ರಕೀರ್ಣಾನ್ಮೂರ್ಧ ಜಾನ್ಧುನ್ವಂದಂತೈರ್ದಂತಾನುಪ್ಸ್ಪೃಶನ್|

09063006e ಗರ್ಹ ಯನ್ಪಾಂಡವಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ನಿಃಶ್ವಸ್ಯೇದಮಥಾಬ್ರವೀತ್||

ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯಂತೆ ತನ್ನೆರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಚದುರಿಹೋಗಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ,
ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಟಕಟನೆ ಕಡಿಯುತ್ತಾ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಪಾಂಡವ
ಜೈಷ್ಠನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು:

09063007a ಭೀಷ್ಮೇ ಶಾಂತನವೇ ನಾಥೇ ಕರ್ಣೇ ಚಾಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರೇ|

09063007c ಗೌತಮೇ ಶಕುನೌ ಚಾಪಿ ದ್ರೋಣೇ ಚಾಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರೇ||

09063008a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ್ನಿ ತಥಾ ಶಲ್ಯೇ ಶೂರೇ ಚ ಕೃತವರ್ಮಣಿ|

09063008c ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಕಾಲೋ ಹಿ ದುರತಿಕ್ರಮಃ||

ಅಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಷ್ಮ ಶಾಂತನವ, ಗೌತಮ, ಶಕುನಿ,
ಅಸ್ತ್ರಭೃತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಶಲ್ಯ, ಶೂರ ಕೃತವರ್ಮ
ಇವರುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ!
ಕಾಲವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ!

09063009a ಏಕಾದಶಚಮೂಭರ್ತಾ ಸೋಽಹಮೇತಾಂ ದಶಾಂ ಗತಃ|

09063009c ಕಾಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ನ ಕಶ್ಚಿ ದತಿವರ್ತತೇ||

ಮಹಾಬಾಹೋ! ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೇನೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ
ನನಗೇ ಈ ದಶೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದರೆ ಬರುವಂತಹ ಕಾಲವನ್ನು
ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ!

09063010a ಆಖ್ಯಾತವ್ಯಂ ಮದೀಯಾನಾಂ ಯೇಽಸ್ಮಿ ಜ್ಜೀವಂತಿ ಸಂಗರೇ|

09063010c ಯಥಾಹಂ ಭೀಮಸೇನೇನ ವ್ಯತ್ಯಮ್ಯ ಸಮಯಂ ಹತಃ||

ಸಂಗರದಲ್ಲಿ ನನ್ನವರು ಯಾರಾದರೂ ಜೀವಂತ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ
ಭೀಮಸೇನನು ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಗದಾಯುದ್ಧದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಸಂಹರಿಸಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು !

09063011a ಬಹೂನಿ ಸುನೃಶಂಸಾನಿ ಕೃತಾನಿ ಖಿಲು ಪಾಂಡವೈಃ|

09063011c ಭೂರಿಶ್ರವಸಿ ಕರ್ಣೇ ಚ ಭೀಷ್ಮೇ ದ್ರೋಣೇ ಚ ಶ್ರೀಮತಿ||

ಪಾಂಡವರು ಭೂರಿಶ್ರವ, ಕರ್ಣ, ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಪುಲ ಮತಿ
ದ್ರೋಣರ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದಾರೆ.

09063012a ಇದಂ ಚಾಕೀರ್ತಿಜಂ ಕರ್ಮ ನೃಶಂಸೈಃ ಪಾಂಡವೈಃ ಕೃತಂ|

09063012c ಯೇನ ತೇ ಸತ್ಸು ನಿರ್ವೇದಂ ಗಮಿಷ್ಯಂತೀತಿ ಮೇ ಮತಿಃ||

ಅಕೀರ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಸತ್ತುರುಷರ ನಿಂದನೆಗೆ
ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

09063013a ಕಾ ಪ್ರೀತಿಃ ಸತ್ತ್ವಯುಕ್ತಸ್ಯ ಕೃತ್ವೋಪಧಿಕೃತಂ ಜಯಂ|

09063013c ಕೋ ವಾ ಸಮಯಭೇತ್ತಾರಂ ಬುಧಃ ಸಮ್ಮಂತುಮರ್ಹತಿ||

ವಂಚನೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ವಿಜಯದಿಂದ ಸತ್ತ್ವಯುಕ್ತನಾದ
ಯಾರು ತಾನೇ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ? ನಿಯಮವನ್ನು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವನನ್ನು ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸನು ತಾನೇ ಸಮ್ಮಾನಿಸ
ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?

09063014a ಅಧರ್ಮೇಣ ಜಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಕೋ ನು ಹೃಷ್ಯೇತ ಪಂಡಿತಃ|

09063014c ಯಥಾ ಸಂಹೃಷ್ಯತೇ ಪಾಪಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೋ ವೃಕೋದರಃ||

ಪಾಪಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ವೃಕೋದರನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ
ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಯಾವ ಪಂಡಿತನು ತಾನೇ
ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಾನು?

09063015a ಕಿಂ ನು ಚಿತ್ರಮತಸ್ತ್ವ ದ್ಯ ಭಗ್ನಸಕ್ಲಸ್ಯ ಯನ್ಮಮ|

09063015c ಕ್ರುದ್ಧೇನ ಭೀಮಸೇನೇನ ಪಾದೇನ ಮೃದಿತಂ ಶಿರಃ||

ಭೀಮಸೇನನು ಕೋಪದಿಂದ ತೊಡೆಮುರಿದಿದ್ದ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು
ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದನು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು ಬೇರಾವುದಿದೆ?

09063016a ಪ್ರತಪಂತಂ ಶ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ವಂ ವರ್ತಮಾನಂ ಚ ಬಂಧುಷು|

09063016c ಏವಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನರೋ ಯೋ ಹಿ ಸ ವೈ ಸಂಜಯ ಪೂಜಿತಃ||

ಸಂಜಯ ! ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ
ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳ ಮಧ್ಯವಿರುವವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ನರನು
ಸನ್ಮಾನ್ಯನೇ ಸರಿ !

09063017a ಅಭಿಜ್ಞೌ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಸ್ಯ ಮಮ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಚ ಮೇ|

09063017c ತೌ ಹಿ ಸಂಜಯ ದುಃಖಾರ್ತೌ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯೌ ವಚನಾನ್ಮಮ||

ಸಂಜಯ ! ನನ್ನ ಮಾತಾಪಿತರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವರು.
ದುಃಖಾರ್ತರಾಗಿರುವ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

09063018a ಇಷ್ಟಂ ಭೃತ್ಯಾ ಭೃತಾಃ ಸಮ್ಯಗ್ಭೃಃ ಪ್ರಶಾಸ್ತಾ ಸಸಾಗರಾ|

09063018c ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ಥಿತಮಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಜೀವತಾಮೇವ ಸಂಜಯ||

ಸಂಜಯ ! ನಾನು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಭೃತ್ಯರನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಗರದೊಂದಿಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಿದ್ದೇನೆ. ಜೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ಅಮಿತ್ರರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

09063019a ದತ್ತಾ ದಾಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ಕೃತಂ|

09063019c ಅಮಿತ್ರಾ ಬಾಧಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063020a ಯಾತಾನಿ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ನೃಪಾ ಭುಕ್ತಾಶ್ಚ ದಾಸವತ್|

09063020c ಪ್ರಿಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಕೃತಂ ಸಾಧು ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ದಾಸರನ್ನಾಗಿಸಿ ಭೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಿಯರಾದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನಗಿಂತಲೂ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063021a ಮಾನಿತಾ ಬಾಂಧವಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಾನ್ಯಃ ಸಂಪೂಜಿತೋ ಜನಃ|

09063021c ತ್ರಿತಯಂ ಸೇವಿತಂ ಸರ್ವಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಸರ್ವ ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ

ಸಂಪೂಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನನಗಿಂತಲೂ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063022a ಆಜ್ಞಾಪ್ತಂ ನೃಪಮುಖ್ಯೇಷು ಮಾನಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸುದುರ್ಲಭಃ|

09063022c ಆಜಾನೇಯೈಸ್ತಥಾ ಯಾತಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ನೃಪಮುಖ್ಯಿರನ್ನೇ ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅವರಿಂದ ಸುದುರ್ಲಭ ಗೌರವವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ನನಗಿಂತಲೂ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063023a ಅಧೀತಂ ವಿಧಿವದ್ಧತ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಯುರ್ನಿರಾಮಯಂ|

09063023c ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಜಿತಾ ಲೋಕಾಃ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು

ದಾನಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ರೋಗರಹಿತ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನಗಿಂತಲೂ

ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063024a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನಾಹಂ ಜಿತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಪರಾನ್ಪ್ರೀಷ್ಯವದಾಶ್ರಿತಃ|

09063024c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಮೇ ವಿಪುಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮೃತೇ ತ್ವನ್ಯಂ ಗತಾ ವಿಭೋ||

ವಿಭೋ! ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಗೆಲ್ಲುಡಲಿಲ್ಲ. ಸೇವಕರಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತು ನಾನು ತೀರಿಹೋದ

ನಂತರವೇ ಅನ್ಯರ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ.

09063025a ಯದಿಷ್ಟಂ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧೂನಾಂ ಸ್ವಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠತಾಂ|

09063025c ನಿಧನಂ ತನ್ಮಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕೋ ನು ಸ್ವಂತತರೋ ಮಯಾ||

ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ನಿಧನವನ್ನೇ ನಾನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗಿಂತಲೂ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

09063026a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನಾಹಂ ಪರಾವೃತ್ತೋ ವೈರಾತ್ಪ್ರಾಕೃತವಜ್ಜಿತಃ|

09063026c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನ ವಿಮತಿಂ ಕಾಂ ಚಿದ್ಭಜಿತ್ವಾ ತು ಪರಾಜಿತಃ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನಾನು ವೈರತ್ವದಿಂದ ಹಿಂದೆಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯನಂತೆ ಜಯಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಪರಾಜಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ.

09063027a ಸುಪ್ತಂ ವಾಥ ಪ್ರಮತ್ತಂ ವಾ ಯಥಾ ಹನ್ಯಾದ್ವಿಷೇಣ ವಾ|

09063027c ಏವಂ ವ್ಯತ್ಕ್ರಾಂತಧರ್ಮೇಣ ವ್ಯತ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸಮಯಂ ಹತಃ||

ಮಲಗಿದ್ದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ, ಮತ್ತೇರಿದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಅಥವಾ ವಿಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಭೀಮನು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

09063028a ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಮಹಾಭಾಗಃ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ|

09063028c ಕೃಪಃ ಶಾರದ್ವತಶ್ಚೈವ ವಕ್ರವ್ಯಾ ವಚನಾನ್ಮಮ||

ಮಹಾಭಾಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಪ
ಶಾರದ್ವತರಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

09063029a ಅಧರ್ಮೇಣ ಪ್ರವೃತ್ತಾನಾಂ ಪಾಂಡವಾನಾಮನೇಕಶಃ|

09063029c ವಿಶ್ವಾಸಂ ಸಮಯಘ್ನಾನಾಂ ನ ಯೂಯಂ ಗಂತುಮರ್ಹಥ||

ಅಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಅನೇಕಬಾರಿ
ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮುರಿದಿರುವ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ
ನಂಬಬಾರದು.”

09063030a ವಾತಿಕಾಂಶ್ಚಾ ಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾ ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|

09063030c ಅಧರ್ಮಾದ್ಭೀಮಸೇನೇನ ನಿಹತೋಽಹಂ ಯಥಾ ರಣೇ||

09063031a ಸೋಽಹಂ ದ್ರೋಣಂ ಸ್ವರ್ಗಗತಂ ಶಲ್ಯಕರ್ಣಾವೃಭೌ ತಥಾ|

09063031c ವೃಷಸೇನಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಶಕುನಿಂ ಚಾಪಿ ಸೌಬಲಂ||

09063032a ಜಲಸಂಧಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಭಗದತ್ತಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವಂ|

09063032c ಸೌಮದತ್ತಿಂ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸಂ ಸ್ಯೆಂಧವಂ ಚ ಜಯದ್ರಥಂ||

09063033a ದುಃಶಾಸನಪುರೋಗಾಂಶ್ಚ ಭ್ರಾತೃನಾತ್ಮಸಮಾಂಸ್ತಥಾ|

09063033c ದೌಃಶಾಸನಿಂ ಚ ವಿಕ್ರಾಂತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚಾತ್ಮಜಾವೃಭೌ||

09063034a ಏತಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸುಬಹೂನ್ಮದೀಯಾಂಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ|

09063034c ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಾರ್ಥಹೀನ ಇವಾಧ್ವಗಃ||

ಬಳಿಕ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ
ದೂತರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ರಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮನಿಂದ

ಅಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹತನಾದ ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಗತರಾಗಿರುವ
 ದ್ರೋಣ, ಶಲ್ಯ, ಕರ್ಣ, ಮಹಾವೀರ್ಯ ವೃಷಸೇನ, ಸೌಬಲ ಶಕುನಿ,
 ಮಹಾವೀರ್ಯ ಜಲಸಂಧ, ಪಾರ್ಥಿವ ಭಗದತ್ತ, ಮಹೇಷ್ವಾಸ
 ಸೌಮದತ್ತಿ, ಸೈಂಧವ ಜಯದ್ರಥ, ದುಃಶಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ
 ಆತ್ಮಸಮಾನ ಸಹೋದರರು, ದುಃಶಾಸನನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗ
 ವಿಕ್ರಾಂತ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ನನ್ನವರನ್ನು
 ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದಾರಿಹೋಕನಂತೆ
 ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

09063035a ಕಥಂ ಭ್ರಾತೃನ್ ಹತಾನ್ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭರ್ತಾರಂ ಚ ಸ್ವಸಾ ಮಮ|

09063035c ರೋರೂಯಮಾಣಾ ದುಃಖಾರ್ತಾ ದುಃಶಲಾ ಸಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

ಸಹೋದರರೂ ಪತಿಯೂ ಹತರಾದರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ
 ದುಃಶಲೆಯು ದುಃಖಾರ್ತಳಾಗಿ ರೋದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವಳ
 ಭವಿಷ್ಯವೇನು?

09063036a ಸ್ನುಷಾಭಿಃ ಪ್ರಸ್ನುಷಾಭಿಶ್ಚ ವೃದ್ಧೋ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಮಮ|

09063036c ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತಃ ಕ್ರೋಶನ್ಯಾಂ ಗತಿಂ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯತೇ||

ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೊಸೆಯಂದಿರಿಂದಲೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ
 ಪತ್ನಿಯರಿಂದಲೂ ಆವೃತನಾದ ಗಾಂಧಾರೀಸಹಿತನಾದ ನನ್ನ ವೃದ್ಧ
 ಪಿತನು ಯಾವ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ?

09063037a ನೂನಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾತಾಪಿ ಹತಪುತ್ರಾ ಹತೇಶ್ವರಾ|

09063037c ವಿನಾಶಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಪೃಥುಲೋಚನಾ||

ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಪತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಪೃಥುಲೋಚನೆ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ತಾಯಿಯೂ ಕೂಡ ಬೇಗನೇ ವಿನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೇ?

09063038a ಯದಿ ಜಾನಾತಿ ಚಾರ್ವಾಕಃ ಪರಿವ್ರಾಡ್ವಾಗ್ವಿಶಾರದಃ|

09063038c ಕರಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಭಾಗೋ ಧ್ರುವಂ ಸೋಽಪಚಿತಿಂ ಮಮ||

ಪರಿವ್ರಾಜಕ ವಾಗ್ವಿಶಾರದ ಚಾರ್ವಾಕನೇನಾದರೂ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಆ ಮಹಾಭಾಗನು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

09063039a ಸಮಂತಪಂಚಕೇ ಪುಣ್ಯೇ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತೇ|

09063039c ಅಹಂ ನಿಧನಮಾಸಾದ್ಯ ಲೋಕಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯಾಮಿ ಶಾಶ್ವತಾನ್||

ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ವಿಶ್ರುತವಾಗಿರುವ ಈ
ಸಮಂತಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿ ನಾನು ಶಾಶ್ವತಲೋಕಗಳನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.”

09063040a ತತೋ ಜನಸಹಸ್ರಾಣಿ ಬಾಷ್ಟಪೂರ್ಣಾನಿ ಮಾರಿಷ|

09063040c ಪ್ರಲಾಪಂ ನೃಪತೇಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿದ್ರವಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ||

ಮಾರಿಷ! ನೃಪತಿಯ ಈ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ
ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಓಡಿಹೋದರು.

09063041a ಸಸಾಗರವನಾ ಘೋರಾ ಪೃಥಿವೀ ಸಚರಾಚರಾ|

09063041c ಚಚಾಲಾಥ ಸನಿಹ್ರಾದಾ ದಿಶಶ್ಚೈವಾವಿಲಾಭವನ್||

ಆಗ ಸಾಗರವನಗಳೊಂದಿಗೆ, ಚರಾಚರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯು ಘೋರರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಿಡಿಲಿನ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ನಡುಗತೊಡಗಿತು.

09063042a ತೇ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ನ್ಯವೇದಯನ್|

09063042c ವ್ಯವಹಾರಂ ಗದಾಯುದ್ಧೇ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ ಚ ಘಾತನಂ||

ದೂತರು ದ್ರೋಣಪುತ್ರನ ಬಳಿಹೋಗಿ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನೂ ಪಾರ್ಥಿವನ ಸಂಹಾರವನ್ನೂ ನಡೆದಂತೆ ವರದಿಮಾಡಿದರು.

09063043a ತದಾಖ್ಯಾಯ ತತಃ ಸರ್ವೇ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತ|

09063043c ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಚ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಜಗ್ಮುರಾರ್ತಾ ಯಥಾಗತಂ||

ಭಾರತ! ಆರ್ತರಾಗಿದ್ದ ಆ ದೂತರು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರನಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಿ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅದರ ಕುರಿತೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.”

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವಣಿ

ದುರ್ಯೋಧನವಿಲಾಪೇ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||

ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧಪರ್ವದಲ್ಲಿ

ದುರ್ಯೋಧನವಿಲಾಪ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೬೪

ಕೃಪ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕೃತವರ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾದುದನ್ನು
ಕೇಳಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದುದು (೧-೧೦).
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ವಾಕ್ಯ (೧೧-೧೯). ದುರ್ಯೋಧನ ವಾಕ್ಯ (೨೦-೩೦).
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಕುರುಸೇನಾಪತ್ಯದ ಅಭಿಷೇಕ (೩೧-೪೩).

09064001 ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

09064001a ವಾತಿಕಾನಾಂ ಸಕಾಶಾತ್ಪು ಶ್ರುತ್ವಾ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಹತಂ|

09064001c ಹತಶಿಷ್ಟಾಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ಕಿರವಾಣಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ||

09064002a ವಿನಿರ್ಭಿನ್ನಾಃ ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಗದಾತೋಮರಶಕ್ತಿಭಿಃ|

09064002c ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪಶ್ಚೈವ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಸಾತ್ವತಃ||

09064002e ತ್ವರಿತಾ ಜವನ್ಮೈರಶ್ವೈರಾಯೋಧನಮುಪಾಗಮನ್||

ಸಂಜಯನು ಹೇಳಿದನು: “ರಾಜನ್! ವಾರ್ತಾವಾಹಿಗಳಿಂದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಹತನಾದನೆಂದು ಕೇಳಿ ಹತರಾಗದೇ ಉಳಿದಿದ್ದ
ಆದರೆ ನಿಶಿತ ಬಾಣಗಳಿಂದ, ಗದೆ-ತೋಮರ-ಶಕ್ತಿಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಕೌರವರ ಮಹಾರಥರು - ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ ಮತ್ತು
ಸಾತ್ವತ ಕೃತವರ್ಮರು - ತ್ವರೆಮಾಡಿ ವೇಗಶಾಲಿ ಕುದುರೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ರಣರಂಗವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

09064003a ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನಿಪಾತಿತಂ|

09064003c ಪ್ರಭಗ್ನಂ ವಾಯುವೇಗೇನ ಮಹಾಶಾಲಂ ಯಥಾ ವನೇ||

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ವನದಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ
ಮಹಾಶಾಲ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು
ನೋಡಿದರು.

09064004a ಭೂಮೌ ವಿವೇಷ್ಯಮಾನಂ ತಂ ರುಧಿರೇಣ ಸಮುಕ್ಷಿತಂ|

09064004c ಮಹಾಗಜಮಿವಾರಣ್ಯೇ ವ್ಯಾಧೇನ ವಿನಿಪಾತಿತಂ||

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧನಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಗಜದಂತೆ ಅವನು
ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

09064005a ವಿವರ್ತಮಾನಂ ಬಹುಶೋ ರುಧಿರೌಘಪರಿಪ್ಲುತಂ|

09064005c ಯದೃಚ್ಛಯಾ ನಿಪತಿತಂ ಚಕ್ರಮಾದಿತ್ಯಗೋಚರಂ||

ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟದಿಂದ
ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
ಸೂರ್ಯನ ಚಕ್ರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09064006a ಮಹಾವಾತಸಮುತ್ಥೇನ ಸಂಶುಷ್ಯಮಿವ ಸಾಗರಂ|

09064006c ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಿವ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ತುಷಾರಾವೃತಮಂಡಲಂ||

ಮೇಲೆದ್ದ ಭಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಒಣಗಿದ ಸಾಗರದಂತೆ ಮತ್ತು ಹಿಮದಿಂದ
ಆವೃತವಾದ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

09064007a ರೇಣುಧ್ವಸ್ತಂ ದೀರ್ಘಭುಜಂ ಮಾತಂಗಸಮವಿಕ್ರಮಂ|

09064007c ವೃತಂ ಭೂತಗಣೈರ್ಘೋರೈಃ ಕ್ರವ್ಯಾದೈಶ್ಚ ಸಮಂತತಃ||

09064007e ಯಥಾ ಧನಂ ಲಿಪ್ಸಮಾನೈರ್ಭೃತ್ಪ್ರೈರ್ನೃಪತಿಸತ್ತಮಂ||

ಮಾತಂಗಸಮ ವಿಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ದೀರ್ಘಭುಜ ನೃಪತಿಸತ್ತಮನು
ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದು, ಧನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸೇವಕರು ಮುತ್ತವಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಘೋರ
ಭೂತಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಂಸಾಶಿ ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ
ಆವೃತನಾಗಿದ್ದನು.

09064008a ಭ್ರುಕುಟೀಕೃತವಕ್ತ್ರಾಂತಂ ಕ್ರೋಧಾದುದ್ವೃತ್ತಚಕ್ಷುಷಂ|

09064008c ಸಾಮರ್ಷ್ಯಂ ತಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರಂ ವ್ಯಾಘ್ರಂ ನಿಪತಿತಂ ಯಥಾ||

ಕೆಳಗುರುಳಿ ಸಿಟ್ಟಾದ ವ್ಯಾಘ್ರನಂದಿದ್ದ ಆ ನರವ್ಯಾಘ್ರನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ
ಗಂಟುಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಬಾಯಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರಸರಿಸಿದ್ದವು.
ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊರಚಾಚಿದಂತಿದ್ದವು.

09064009a ತೇ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸಾ ಭೂತಲೇ ಪತಿತಂ ನೃಪಂ|

09064009c ಮೋಹಮಭ್ಯಾಗಮನ್ಸರ್ವೇ ಕೃಪಪ್ರಭೃತಯೋ ರಥಾಃ||

ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ನೃಪನನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ
ಆ ಮಹೇಷ್ಟ್ವಾಸ ಮಹಾರಥರಿಗೆ ಮೋಹವು ಆವೇಶಗೊಂಡಿತು.

09064010a ಅವತೀರ್ಯ ರಥೇಭ್ಯಸ್ತು ಪ್ರಾದ್ರವನ್ರಾಜಸಂನಿಧೌ|

09064010c ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವೇ ಭೂಮಾವುಪಾವಿಶನ್||

ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ರಾಜಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

09064011a ತತೋ ದ್ರೋಣಿರ್ಮಹಾರಾಜ ಬಾಷ್ಟಪೂರ್ಣೇ ಕ್ಷಣಃ ಶ್ವಸನ್|

09064011c ಉವಾಚ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವ ಲೋಕೇಶ್ವರೇಶ್ವರಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ಆಗ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ
ದ್ರೋಣಿಯು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಸರ್ವ ಲೋಕೇಶ್ವರೇಶ್ವರ
ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು:

09064012a ನ ನೂನಂ ವಿದ್ಯತೇಽಸಹ್ಯಂ ಮಾನುಷ್ಯೇ ಕಿಂ ಚಿದೇವ ಹಿ|

09064012c ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಶೇಷೇ ಪಾಂಸುಷು ರೂಷಿತಃ||

“ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ! ನಿನ್ನಂತವನೇ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರುವಂತಾಯಿತೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ

ಸಹಿಸಲಾಗದಂತಹದು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

09064013a ಭೂತ್ವಾ ಹಿ ನೃಪತಿಃ ಪೂರ್ವಂ ಸಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯ ಚ ಮೇದಿನೀಂ|

09064013c ಕಥಮೇಕೋಽದ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಿಷ್ಠಸೇ ನಿರ್ಜನೇ ವನೇ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಹಿಂದೆ ನೃಪತಿಯಾಗಿ ಇಡೀ ಮೇದಿನಿಗೇ ಆಜ್ಞೆನೀಡುತ್ತಿದ್ದ

ನೀನು ಇಂದು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುವೆ?

09064014a ದುಃಶಾಸನಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನಾಪಿ ಕರ್ಣಂ ಮಹಾರಥಂ|

09064014c ನಾಪಿ ತಾನ್ಸುಹೃದಃ ಸರ್ವಾನ್ಸ್ಮಿದಂ ಭರತರ್ಷಭ||

ಭರತರ್ಷಭ ! ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಥ ಕರ್ಣನೂ
ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಸುಹೃದ್ಗಣಗಳನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ !
ಇದೇನಾಗಿಹೋಯಿತು ?

09064015a ದುಃಖಂ ನೂನಂ ಕೃತಾಂತಸ್ಯ ಗತಿಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಕಥಂ ಚನ|
09064015c ಲೋಕಾನಾಂ ಚ ಭವಾನ್ಯತ್ರ ಶೇತೇ ಪಾಂಸುಷು ರೂಷಿತಃ||

ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ ನೀನು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ
ಕೃತಾಂತನು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು
ತಂದೊಡ್ಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ
ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

09064016a ಏಷ ಮೂರ್ಧಾವಸಿಕ್ತಾನಾಮಗ್ರೇ ಗತ್ವಾ ಪರಂತಪಃ|
09064016c ಸತ್ಯಣಂ ಗ್ರಸತೇ ಪಾಂಸುಂ ಪಶ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ಪರ್ಯಯಂ||

ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ರಾಜರ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪರಂತಪನು
ಹುಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿರುವ ಧೂಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಕಾಲದ
ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿ !

09064017a ಕ್ವ ತೇ ತದಮಲಂ ಚತ್ರಂ ವ್ಯಜನಂ ಕ್ವ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ|
09064017c ಸಾ ಚ ತೇ ಮಹತೀ ಸೇನಾ ಕ್ವ ಗತಾ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ||

ಪಾರ್ಥಿವ ! ನಿನ್ನ ಆ ಅಮಲ ಚತ್ರವೆಲ್ಲಿ ? ನಿನ್ನ ಆ ಚಾಮರವೆಲ್ಲಿ ?
ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ ! ನಿನ್ನ ಆ ಮಹಾಸೇನೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ?

09064018a ದುರ್ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಗತಿನೂನಂ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಾಂತರೇ|

09064018c ಯದ್ವೈ ಲೋಕಗುರುಭೂತ್ವಾ ಭವಾನೇತಾಂ ದಶಾಂ ಗತಃ||

ಲೋಕಗುರುವಾಗಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಈ ದಶೆಯುಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ ಆಗು
ಹೋಗುಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು
ಕಷ್ಟವೆಂದಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

09064019a ಅಧ್ರುವಾ ಸರ್ವಮರ್ತ್ಯೇಷು ಧ್ರುವಂ ಶ್ರೀರುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ|

09064019c ಭವತೋ ವ್ಯಸನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕ್ರವಿಸ್ಪರ್ಧಿನೋ ಭೃಶಂ||

ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ರನೊಡನೆ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಂತಿದ್ದ ನಿನಗೇ ಈ
ವ್ಯಸನವುಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ ಸರ್ವ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು
ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದುದು ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯ!"

09064020a ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದುಃಖಿತಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ|

09064020c ಉವಾಚ ರಾಜನ್ಪುತ್ರಸ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಿದಂ ವಚಃ||

09064021a ವಿಮೃಜ್ಯ ನೇತ್ರೇ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಶೋಕಜಂ ಬಾಷ್ಟಮುತ್ಸ್ರಜನ್|

09064021c ಕೃಪಾದೀನ್ಸ ತದಾ ವೀರಾನ್ಸರ್ವಾನೇವ ನರಾಧಿಪಃ||

ರಾಜನ್! ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ
ನಿನ್ನ ಮಗ ನರಾಧಿಪನು ಶೋಕದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು
ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ ಸರ್ವ
ವೀರರಿಗೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು:

09064022a ಈದೃಶೋ ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮೋಽಯಂ ಧಾತ್ರಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಚ್ಯತೇ|

09064022c ವಿನಾಶಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಕಾಲಪರ್ಯಾಯಕಾರಿತಃ||

“ಕಾಲದ ಉರುಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.
ಇದೇ ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮವೆಂದೂ ಇದನ್ನು ಧಾತಾರನೇ
ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

09064023a ಸೋಽಯಂ ಮಾಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಭವತಾಂ ಹಿ ಯಃ|

09064023c ಪೃಥಿವೀಂ ಪಾಲಯಿತ್ವಾಹಮೇತಾಂ ನಿಷ್ಕಾಮುಪಾಗತಃ||

ಅದೇ ವಿನಾಶವನ್ನು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

09064024a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ನಾಹಂ ಪರಾಪೃತ್ತೋ ಯುದ್ಧೇ ಕಸ್ಯಾಂ ಚಿದಾಪದಿ|

09064024c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹಂ ನಿಹತಃ ಪಾಪೈಶ್ಚ ಲೇನೈವ ವಿಶೇಷತಃ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನಾನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಎಂದೂ ಹಿಂದೆಸರಿಯಲಿಲ್ಲ !
ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ಪಾಪಿಷ್ಠರು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದಲೇ ಕೊಂದರು !

09064025a ಉತ್ಸಾಹಶ್ಚ ಕೃತೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಯಾ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಯುಯುತ್ಸತಾ|

09064025c ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಚಾಸ್ಮಿ ಹತೋ ಯುದ್ಧೇ ನಿಹತಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಃ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ನನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ ನಂತರವೇ ನಾನು ಹತನಾದೆನು !

09064026a ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಚ ವೋಽಹಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮುಕ್ತಾನಸ್ಮಾಜ್ಜ ನಕ್ಷಯಾತ್|

09064026c ಸ್ವಸ್ತಿಯುಕ್ತಾಂಶ್ಚ ಕಲ್ಯಾಂಶ್ಚ ತನ್ನೇ ಪ್ರಿಯಮನುತ್ತಮಂ||

ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ! ಈ ಜನಕ್ಷಯಯುದ್ಧದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ! ಕುಶಲರಾಗಿರುವಿರಿ ಮತ್ತು
ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವೂ
ಆಗಿದೆ.

09064027a ಮಾ ಭವಂತೋಽನುತಪ್ಯಂತಾಂ ಸೌಹೃದಾನ್ನಿಧನೇನ ಮೇ|

09064027c ಯದಿ ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ವೋ ಜಿತಾ ಲೋಕಾ ಮಯಾಕ್ಷಯಾಃ||

ನನ್ನ ನಿಧನದ ಕುರಿತು ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ನೀವು ಪರಿತಪಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ !
ವೇದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ನಾನು ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ !

09064028a ಮನ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರಭಾವಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ|

09064028c ತೇನ ನ ಚ್ಯಾವಿತಶ್ಚಾಹಂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಾತ್ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್||

ಅಮಿತತೇಜಸ್ವಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನ
ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಬಾರದೇ ನಾನು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದೆ !

09064029a ಸ ಮಯಾ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಾಸ್ಮಿ ಶೋಚ್ಯಃ ಕಥಂ ಚನ|

09064029c ಕೃತಂ ಭವದ್ಭಿಃ ಸದೃಶಮನುರೂಪಮಿವಾತ್ಮನಃ|

09064029e ಯತಿತಂ ವಿಜಯೇ ನಿತ್ಯಂ ದೈವಂ ತು ದುರತಿಕ್ರಮಂ||

ಆ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ

ಶೋಕಿಸುವಂತಾದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ನಿಮಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿರುವಿರಿ! ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ದೈವವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!”

09064030a ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಬಾಷ್ಟವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ|

09064030c ತೂಷ್ಟೀಂ ಬಭೂವ ರಾಜೇಂದ್ರ ರುಜಾಸೌ ವಿಹ್ವಲೋ ಭೃಶಂ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ತುಂಬಾ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದ ರಾಜೇಂದ್ರನು, ಕಣ್ಣೀರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕುಲಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಲು, ಸುಮ್ಮನಾದನು.

09064031a ತಥಾ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಬಾಷ್ಟಶೋಕಸಮನ್ವಿತಂ|

09064031c ದ್ರೋಣಿಃ ಕ್ರೋಧೇನ ಜಜ್ವಾಲ ಯಥಾ ವಹ್ನಿರ್ಜಗತ್ ಕ್ಷಯೇ||

ಹಾಗೆ ಬಾಷ್ಟಶೋಕಸಮನ್ವಿತನಾದ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೋಣಿಯು ಜಗತ್ ಕ್ಷಯದಲ್ಲಿ ವಹ್ನಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದನು.

09064032a ಸ ತು ಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಃ ಪಾಣೌ ಪಾಣಿಂ ನಿಪೀಡ್ಯ ಚ|

09064032c ಬಾಷ್ಟವಿಹ್ವಲಯಾ ವಾಚಾ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್||

ಅವನಾದರೋ ಕೈಯಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಾಜನಿಗೆ ಈ ಬಾಷ್ಟವಿಹ್ವಲ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು:

09064033a ಪಿತಾ ಮೇ ನಿಹತಃ ಕ್ಷುದ್ರೈಃ ಸುನ್ಯಶಂಸೇನ ಕರ್ಮಣಾ|

09064033c ನ ತಥಾ ತೇನ ತಪ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ವ ಯಾದ್ಯ ವೈ||

“ಆ ಕ್ಷುದ್ರರು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರಕರ್ಮದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದಾಗಲೂ ಇಂದು ನಿನ್ನ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಪರಿತಾಪಪಡುವಷ್ಟು ಪರಿತಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

09064034a ಶೃಣು ಚೇದಂ ವಚೋ ಮಹ್ಯಂ ಸತ್ಯೇನ ವದತಃ ಪ್ರಭೋ|

09064034c ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇನ ದಾನೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಸುಕೃತೇನ ಚ||

ಪ್ರಭೋ! ನಾನು ಪೂರೈಸಿದ ಇಷ್ಟಿಗಳ, ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮತ್ತು
ಸುಕೃತಗಳ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹೇಳುವ ಈ ನನ್ನ ಸತ್ಯವಚನವನ್ನು
ಕೇಳು !

09064035a ಅದ್ಯಾಹಂ ಸರ್ವಪಾಂಚಾಲಾನ್ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ|

09064035c ಸರ್ವೋಪಾಯೈರ್ಹಿ ನೇಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರೇತರಾಜನಿವೇಶನಂ||

09064035e ಅನುಜ್ಞಾಂ ತು ಮಹಾರಾಜ ಭವಾನ್ಮೇ ದಾತುಮರ್ಹತಿ||

ಇಂದು ನಾನು ವಾಸುದೇವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ
ಸರ್ವಪಾಂಚಾಲರನ್ನು ಸರ್ವೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರೇತರಾಜನ
ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾರಾಜ ! ನೀನು ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು
ನೀಡಬೇಕು !”

09064036a ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಸ್ಯ ಕೌರವಃ|

09064036c ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿಜನನಂ ಕೃಪಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್||

09064036e ಆಚಾರ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ ಕಲಶಂ ಜಲಪೂರ್ಣಂ ಸಮಾನಯ||

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ದ್ರೋಣಪುತ್ರನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವನು ಕೃಪನಿಗೆ “ಆಚಾರ್ಯ ! ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಜಲಪೂರ್ಣ ಕಲಶವನ್ನು ತರಿಸಿ !” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

09064037a ಸ ತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ರಾಜ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮಃ|

09064037c ಕಲಶಂ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ ರಾಜ್ಞೋಽತಿಕಮುಪಾಗಮತ್||

ರಾಜನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮನು ಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಜನ ಬಳಿಬಂದನು.

09064038a ತಮಬ್ರವೀನ್ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರಸ್ತವ ವಿಶಾಂ ಪತೇ|

09064038c ಮಮಾಜ್ಞಯಾ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರೋಣಪುತ್ರೋಽಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ|

09064038e ಸೇನಾಪತ್ಯೇನ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮಮ ಚೇದಿಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಿಯಂ||

ಮಹಾರಾಜ ! ವಿಶಾಂಪತೇ ! ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಹೇಳಿದನು:

“ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ! ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಬಯಸುವಿರಾದರೆ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದ್ರೋಣಪುತ್ರನನ್ನು ಸೇನಾಪತ್ಯದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿರಿ !

09064039a ರಾಜ್ಞೋ ನಿಯೋಗಾದ್ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಿಶೇಷತಃ|

09064039c ವರ್ತತಾ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಹ್ಯೇವಂ ಧರ್ಮವಿದೋ ವಿದುಃ||

ರಾಜನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು ! ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೀಗೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮವಿದರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.”

09064040a ರಾಜ್ಞಸ್ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃಪಃ ಶಾರದ್ವತಸ್ತತಃ|

09064040c ದ್ರೋಣಿಂ ರಾಜ್ಞೋ ನಿಯೋಗೇನ ಸೇನಾಪತ್ಯೈಽಭ್ಯಷೇಚಯತ್||

ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾರದ್ವತ ಕೃಪನು ರಾಜನ ನಿಯೋಗದಂತೆ ದ್ರೋಣಿಯನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿದನು.

09064041a ಸೋಽಭಿಷಿಕ್ತೋ ಮಹಾರಾಜ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ನೃಪೋತ್ತಮಂ|

09064041c ಪ್ರಯಯೌ ಸಿಂಹನಾದೇನ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ವಿನಾದಯನ್||

ಮಹಾರಾಜ ! ಹಾಗೆ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ನೃಪೋತ್ತಮನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಸರ್ವ ದಿಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗುವಂತೆ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದನು.

09064042a ದುರ್ಯೋಧನೋಽಪಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೋಣಿತೌಘಪರಿಪ್ಲುತಃ|

09064042c ತಾಂ ನಿಶಾಂ ಪ್ರತಿಪೇದೇಽಥ ಸರ್ವ ಭೂತಭಯಾವಹಾಂ||

ರಾಜೇಂದ್ರ ! ರಕ್ತದಿಂದ ತೋಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು.

09064043a ಅಪಕ್ರಮ್ಯ ತು ತೇ ತೂರ್ಣಂ ತಸ್ಮಾದಾಯೋಧನಾನ್ಘ್ರಪ|

09064043c ಶೋಕಸಂವಿಗ್ನಮನಸಶ್ಚಿಂತಾಧ್ಯಾನಪರಾಭವನ್||

ನೃಪ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಅವರು ಶೋಕಸಂವಿಗ್ನಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಚಿಂತಾಧ್ಯಾನಪರರಾದರು."

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧ ಪರ್ವಣಿ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಸೈನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕೇ ಚತುಃಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ||
ಇದು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧ
ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಸೈನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ನಾಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವಣಿ ಗದಾಯುದ್ಧ ಪರ್ವಃ|
ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗದಾಯುದ್ಧ
ಪರ್ವವು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಲ್ಯಪರ್ವಃ|

ಇದು ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯಪರ್ವವು.

ಇದೊವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಹಾಪರ್ವಗಳು-೯/೧೮, ಉಪಪರ್ವಗಳು-
೨೨/೧೦೦, ಅಧ್ಯಾಯಗಳು-೧೨೮೩/೧೯೯೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು-
೪೮೫೦೮/೧೯೯೫